

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

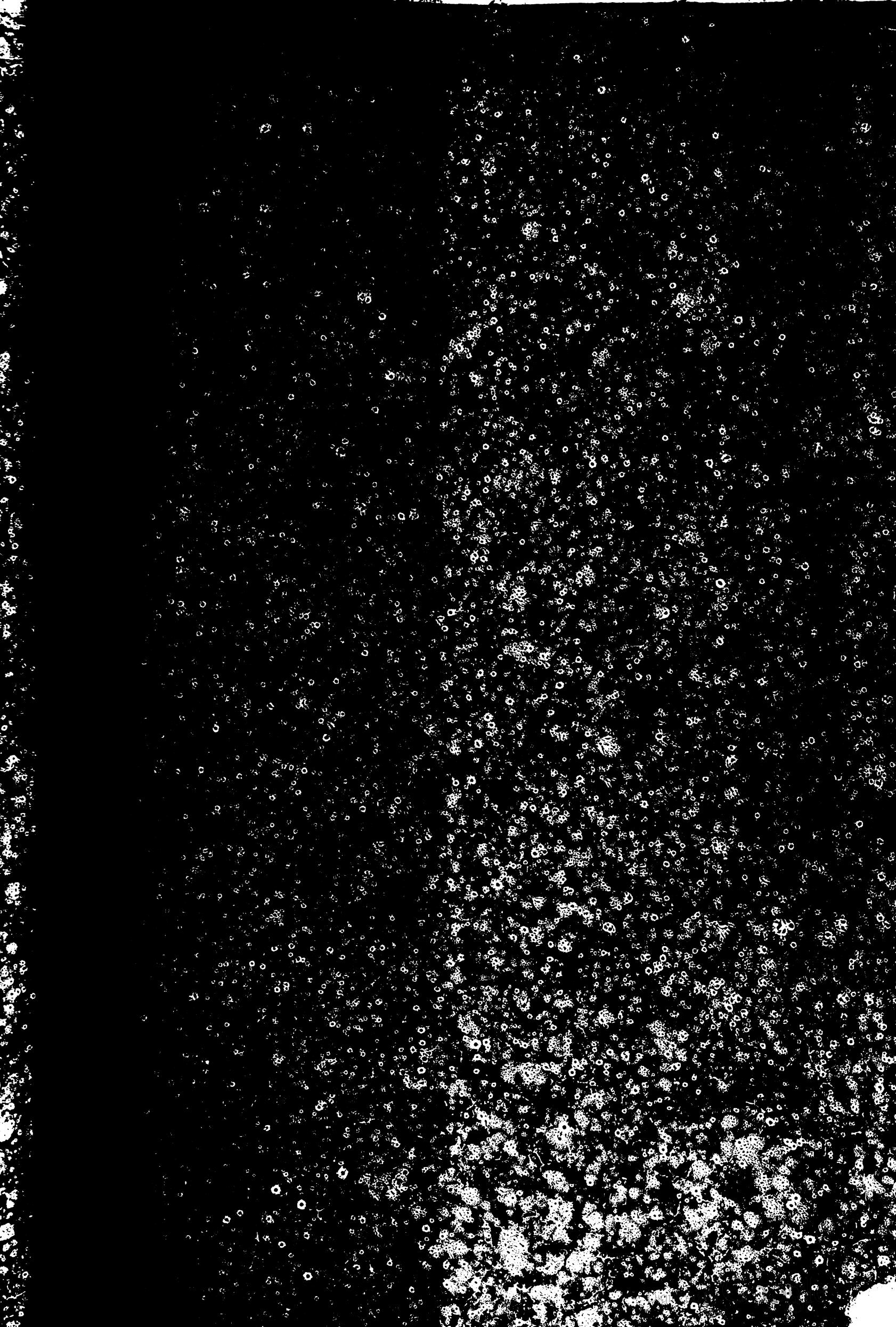
Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

$\text{L}^a = 4144$

G. J.

~~11/12/1938~~

FCC 5550

228

Niqj

R 205537
5990

ADNOTATIONES
ET MEDITATIONES
IN EVANGELIA
QUÆ IN SACROSANCTO
MISSÆ SACRIFICIO
TOTO ANNO LEGVNTVR:
Cum eorundem EVANGELIORVM Concordantia.

Auctore HIERONYMO NATALI
Societatis IESV Theologo.

EDITIO VLTIMA:
*In qua Sacer Textus ad emendationem Bibliorum
SIXTI V. et CLEMENTIS VIII. restitutus.*

LABORE ET CONVENTIONE

ANTVERPIÆ,
Ex OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.

M. DC. VII.

SANCT^{MO} DOMINO NOSTRO
CLEMENTI VIII.
PONTIFICI MAXIMO.

IXERAT aliquando, Beatissime Pater,
Hieronymo Natali, vni ex suis alum-
nis, Parens nostræ Societatis Ignatius,
operæ pretium facturum eum, qui ad
perpetuam atque paratam Religiosis
eiusdem Societatis Scholaribus medi-
tandi, orandi que materiam ac segetem,
Euangelia Quadragesima tota, Domi-
nicisque per annum diebus inter sacrificandum recitari
consueta, methodo quām breuissima certos ad locos, seu
capita meditantum vtilitati accommodata redigeret: neq;
id solum, sed etiam appositis imaginibus & Adnotatio-
nibus illustraret. Fecit ille, quod optimo Patri cordi esse
cognouerat, hoc ordine. Cuique Euangelicæ lectioni hi-
storiā suā ex aliis etiam Euangelistis integrè collectam,
imagineq; expressam præfixit. Curauit deinde, vt quamli-
bet imaginem sequeretur ipsa Euangelica lectio, cum alio-
rum Euangelistarum concordantia; non quidem integra,
quia is non erat huius operis scopus, sed quæ ad historiæ in-
telligētiā, integratam, & plenitudinem satis esse posset.
Ad vnamquamque præterea Euangelicam lectionem sua
adscripta est Adnotatio, quæ locum & tempus designat,
quo mysteria salutis nostræ peracta fuere; breuissima qui-
dem illa, cum excellenti tamen Terræ Sancte descriptione,
locis item nonnullis Euangeliū difficultoribus interdum
explicatis. Cuilibet autem Adnotationi accessit Meditatio
non minùs deuota, quām erudita. Sub ipsis verò imagini-
bus capita illa seu puncta ad meditantium commoditatē
subiecta sunt. Porro historiam ipsam vniuersam auctor,

prout plura aut pauciora mysteria singulis Euangelicis lectionibus continebantur, in C LIII. imagines distribuit, singulis suas Euangelicæ lectionis partes, Adnotationesque, & Meditationes tribuens. Verum auctore ante aliquot annos vita functo, qui mihi Superiorum permisso operis huius curam demandarat, operæ pretium visum fuit, si tanta imaginum moles ad ipsas Adnotationes, atque ad earum ordinem redacta, & quasi inter eas abscondita non relinqueretur; sed suo ordine, ac volumine seorsum ederetur: non ea tantum ratione, ut Adnotationum ipsarum liber, qui piarum Meditationum toto anno præbet materiam, & vilius ab omnibus comparari, & facilius circumferri posset: sed multò magis, ut imaginibus ipsis ex ordine Dóminicalium Euangeliorum, in ipsius Euangelicæ historiæ, temporis scilicet vitæ Christi, ordinem translatis ac dispositis, tota Redemptoris nostri Christi I e s v vita, iuxta veram rerum gestarum ac temporum seriem, elegantibus descripta imaginibus ob oculos haberetur. Opus planè aureum, ut superioribus optatissimum seculis, ita futuris iucundissimum; præfixo præsertim ad operis initium indice, ex quo facile perspicere quisque possit, quæ quibus Dominicalibus Euangeliis respondeant imágines. Ne autem ipsarum imaginum multitudo satietatem cuiquam pareret, vnde suo fine, spirituali scilicet animarum fructu, opus ipsum frustraretur, si in æs incideretur parùm eleganti manu; sed potius ut opificij elegantia ac pulchritudo, simul cum maxima ipsius argumenti sanctitate atque excellentia, operisque pietate coniuncta, omnes ad illud euoluendum, assiduaque meditatione versandum inuitaret; necessarium omnino fuit, ut excellentissimi quique artifices operi tam eximio, quod ipsius Euangeli noua ac penè spirans imago est, adhicerentur: id quod sine magnis difficultatibus, maximaque impensa perfici non potuit. Omnes tamen difficultates superatæ, omnia impedimenta; Christo propitio, tuisque auspiciis, Beatissime Pater, sublata sunt; opus deni-

denique ipsum ad pietatem , & deuotionem excitandam
maximè accommodatum , tuo tandem tempore in vulgus
prodit, quod tibi alioqui maximè debebatur , quo cum &
in Deum pietas, & in Societatem nostram benignitas pari-
ter creuit: sicut & cum viro grauissimo, eodemque sapien-
tissimo Ioanne Bo. Me. Cardinale fratre tuo creuerat;
cuius cùm vestigia iam ante annos multos in minori fortu-
na sequereris, atque ego ab hac tua benignitate & pietate
inuitatus, nonnulla ex primis operis huius imaginum deli-
neamentis tibi omnium primo ostendissem, eam retuli
pro minimo illo officio grati animi significationem, vt &
te iam tum cui opus dedicaretur dignissimum iudicarim,
& id mihi vt facere liceret, non mediocriter optarim.
Nunc igitur quando me voti compotem facere dignatur
Altissimus, hoc qualemcumque perpetuæ in te nostræ Socie-
tatis obseruantiaz monumentum libenter accipies, quam
proinde, vt fouere non desinis, ita & commendatam ha-
bere perges in Christo I E s v. Vale.

Beatitudinis tuæ

humillimus seruus,

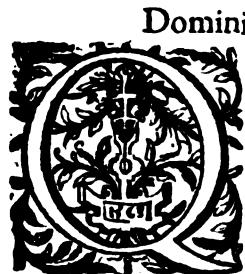
Jacobus Ximenez.

LECTORI S.

VÆRES fortasse, Candide Lector, qui factum sit, ut
cùm memoria nostra tot fuerint, qui Euangelica Hi-
storiæ Harmonias concinnarent, auctor noster anti-
quioris cuiuspiam Concordiam sequi maluerit, quām
ullius recentioris. In quo quidem primum illud nosse
debes, neotericorum Harmonias, cùm auctor hæc
scriberet, nullas in lucem proditas fuisse. Deinde illum antiquiorum, ut
lectionem, ita sententiam libenter probare solitum est amplecti. Praterea
integrum et iam tibi relinqui cuiusvis auctoris ordinem in suis de Christi
IESV vita meditationibus sequi, ac iuxta eum nostris hisce, si ita volueris,
imaginibus vti. Quod vero quandoque imagini adpinxit, quod non legi-
tur in Euangelio (quale illud est, quod Deus, quo die hominem creaverat,
eodem reuolutis post seculis factus sit homo, eodem hominem per Crucem
redemerit ac recrearit, eodem etiam dicatur hominem iudicaturus: Item
que quod ait Christo nato Angelum in Limbum ad Patres missum, qui
Verbi infantis nativitatem nuntiaret: Et Christum IESVM puerulum
eo triduo quo eum Virgo Mater amiserat, mendicato vicitasse) Hac scito
paucæ ex sanctis Patribus adiecta esse, de multis, quæ apud illos occurrunt
ad excitandam meditantum devotionem valde accommodata: qualicet
in Euangelio non reperiantur, Euangelio tamen adeò nihil repugnant, ut
sint etiam maxime consentanea. Cur denique in Adnotationibus, ac
frequentius etiam in meditationibus, sermonem ad religiosi status homi-
nes conuertat, hac maxime causa est, quod eius primum consilium non
fuit, ut opus hoc in vulgus ederetur; sed ut religiosis tantum Societatis
nostra, iunioribus præcipue scholaribus, inseruiret. Quin, ne Medita-
tiones quidem ipsas operi huic Adnotationum intexere cogitabat, cùm
sciret facile esse vel mediocriter in meditando versatis suas cuique medi-
tationes commentari, ut ipse suas instituerat. Verum cùm ei suggereretur,
non tamen omnes aquæ esse idoneos ad id præstandum, nec fore inutile vel
maxime exercitatis has Meditationes legere; adductus est tandem, ut eas
Adnotationibus inseri pateretur. Fuit autem operæ pretium Adnotatio-
num capita non solum sub ipsis imaginibus collocare, verum etiam in
Adnotationum volumine ea suis Euangelicis lectionibus præfigere, ut qui
imagines nancisci non possent, his illas breui compendio summaria ipsa
referrent, simulq; meditantum commoditati est memoria inseruiren-,
dum

dum Meditationis materiam paucis comprehensam exhiberent. Et si porrò et tantum ex aliis Euangelistis in Concordiam afferre solet auctor, que ad Euangelij Missa intelligentiam faciunt, vel sicuti ceteri Euangelista & aliquid addant: hoc tamen in Passionis & Resurrectionis Euangeliis seruari omnino non debuit, nec potuit. sed integrè omnium Euangelistarum lectiones Euangelica distinctæ proponenda fuerunt, propterea quod in Passione eas omnes legit Ecclesia, in Resurrectione ferè omnes. Ubi verò in Concordia dicitur, In illo tempore, iuxta usum Ecclesiae, apponiturq; littera locum ubi res gesta est designans, data opera id factum est; ut ex nota temporis locus indicetur, quod alias fieri non poterat. Illud demum scire te volui, piè Lector, contextus Euangeliorum magno studio & diligentia emendatos esse, & in tanta varietate adhibitum ab auctore iudicium, ut ferè sequeretur editionem quam habent Hieronymus & Glossa ordinaria, & qua passim utitur Ecclesia in Missa Sacrificio: nam solos recentiores piguit eum sequi, quod essent liberiores quam vellet. Ceterum & hoc in primis scire tua interest & cogitare; ad spiritualem fructum, (quem, si ad eum te compares, Christus IESVS in animo tuo è sacra vita sua Meditatione uberem producturus est) non sat is esse imagines curiosè peruoluere, aut illarum artem & pulchritudinem admirari; sed in singulis esse tibi singulos, vel etiam plures dies insistendum, Adnotationum & Meditationum capita sensim perlegenda, meditandum, contemplandum, omnes denique orationis partes exercendas, ut monet Apostolus: In omni oratione & obsecratione, cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Nostros igitur hosce labores, quicumque illi sunt, ut Deo Opt. Max. humiliter consecramus, & in proximorum salutem a spiritualem perfectum alacriter impendimus; ita eostibi & utiles esse, & gratos in Christo IESV vehementer optamus. VALE.

INDEX IMAGINVM
EVANGELICAE HISTORIAE,
continens ordinem, quo & ipsa EVANGELIA in
Missæ sacrificio in toto anno leguntur.

Dominica I. Aduentus.	Sabbato post cineres.
V AE iudicium vniuersale proxime præcedent. <i>Imag.</i>	Ambulat super mare I E S V S. 44.
Dominica II. Aduentus. Misit Ioannes duos discipulos ad I E S V M.	Dominica I. Quadragesimæ. 45.
Dominica III. Aduentus. Misunt Iudei ad Ioannem.	Tentat Christum Demon. 46.
Dominica IV. Aduentus. Ioannes concionatur.	Secunda & tertia Tentatio. 47.
In nocte Natiuitatis Christi.	Angelii ministrant Christo. 48.
In aurora, de Pastoribus.	Feria II. 49.
Circumcisio Christi.	Iudicium vniuersale. 50.
Epiphania Domini.	Feria III. 51.
Aduentus Magorum.	Eiicit iterum I E S V S vendentes de templo. 52.
Adoratio Magorum.	Feria IIII. 53.
Dominica I. post Epiphaniam.	Querunt signa à I E S V Iudei. 54.
Cum doctoribus disputat I E S V S.	Feria v. 55.
Dominica II. post Epiphaniam.	De Chananea. 56.
Nuptia ad Cana Galileæ.	Feria vi. 57.
Dominica III. post Epiphaniam.	Sanatur languidus. 58.
Mundatur leprosus.	Sabbato. 59.
Sanatur seruus Centurionis.	Transfiguratio Christi. 60.
Dominica IV. post Epiphaniam.	Dominica II. Quadragesimæ. 61.
Sedat procellam maris I E S V S.	Idem Euangelium. 62.
Dominica V. post Epiphaniam.	Feria II. 63.
Parabola de Zizaniis.	Incredulus predicit damnationem I E S V S. 64.
Dominica Septuagesimæ.	Feria III. 65.
De conuentione ex denario diurno.	Quomodo credendum docentibus Phariseis & Scribis. 66.
Dominica Sexagesimæ.	Feria IIII. 67.
Parabola Seminantis.	Petitio Matris filiorum Zebedai. 68.
Dominica Quinquagesimæ.	Feria v. 69.
Prænuntiat I E S V S crucem suam Apostolis. 80.	De Diuite Epulone. 70.
Sanatur unus cacus ante Iericho, & duo post Iericho.	De morte Epulonis & Lazari. 71.
Purificatio.	De Inferno interpellat Abrahamum Epulo frustra. 72.
Feria IIII. cinerum.	Feria VI. 73.
De ieiunio.	Paterfamil. platas vinea, & locas Agricolis. 74.
De Thesaurizatione.	Extra vineam filium occidunt. 75.
Feria v. post cineres.	Sabbato. 76.
Euangelium Dominica iij. post Epiphaniam. 26.	De Prodigo Adolescenti. 77.
Feria VI. post Cineres.	Profundit omnia Prodigus Adolescentis. 78.
De dilectione inimici.	Fit subulcus. 79.
	Accipit illum Pater benignissime. 80.
	Dominica III. Quadragesimæ. 81.
	Sanatur Daemoniacus cacus & mutus. 82.
	Feria II. 83.
	Male accipitur I E S V S in patria. 84.
	Feria

I N D E X.

Feria III.		
<i>Docet humilitatem Discipulos suos, & correctionem fraternalm.</i>	70.	<i>In conspectum Ierusalem Venit IESVS.</i> 86. <i>Ingressus solennis in ciuitatem.</i> 87.
Feria IIII.		<i>Feria II.</i>
<i>Explicat doctrinam de traditionibus.</i>	60.	<i>Venient Gentiles ad IESVM.</i> 89.
Feria v.		<i>Feria V.</i>
<i>Sanatur socrus Petri.</i>	18.	<i>Cana legalis.</i> 100. <i>Cena communis, & lauatio pedum.</i> 101.
Feria VI.		<i>Sanctissimi Sacramenti & Sacrificij institutio.</i> 102.
<i>De Samaritana.</i>	35.	<i>Degestis post sacram Communionem.</i> 103. <i>Orat Christus in horto.</i> 107.
<i>De eadem Samaritana.</i>	36.	<i>Veniunt ad hortum armati.</i> 108.
Sabbato.	53.	<i>Malchi auricula abscessio.</i> 109.
<i>Liberatur Adultera.</i>	41.	<i>Capitur Christus.</i> 110.
<i>Dominica IIII. Quadragesimæ.</i>	42.	<i>Ducitur ad Annam primum.</i> 111.
<i>Quietem agunt Discipuli iubente Christo, postea nauigant trans mare.</i>	43.	<i>Interrogatur ab Anna. Negat eum Petrus.</i> 112.
<i>Docet, & sanat languidos, distribuuntur turba quasi per contubernia.</i>	44.	<i>Trahitur ad Caipham IESVS. Negat iterum Petrus.</i> 113.
<i>Satiat quinque millia hominum.</i>	45.	<i>Adiuratio Caiphæ. Confessio diuina Christi. Tertiò negat Petrus.</i> 114.
Feria II.	46.	<i>Degressus in carcere Caiphæ post dimissum Concilium.</i> 115.
<i>Eiicit primò vendentes de templo.</i>	47.	<i>Degressus manè in pleno Principum & Seniorum concilio.</i> 116.
Feria III.	48.	<i>Ducitur IESVS ad Pilatum. Et Iudas laqueo se suspendit.</i> 117.
<i>Docet IESVS, concitantur contra eum Iudei.</i> 51.	49.	<i>Quæ primum gesta sunt apud Pilatum.</i> 118.
Feria IIII.	50.	<i>Quæ gesta sunt apud Herodem.</i> 119.
<i>Sanatur cæcus natus.</i>	51.	<i>Quæ gesta sunt postquam reductus est ad Pilatum.</i> 120.
Feria v.	52.	<i>Flagellatur Christus.</i> 121.
<i>Ad Nain suscitatur filius vidua.</i>	53.	<i>Coronatur spinis IESVS.</i> 122.
Feria VI.	54.	<i>Gesta post coronationem, antequam feretur sententia.</i> 123.
<i>Mittuntur nuntiū à sororibus de graui morbo Lazari.</i>	55.	<i>Fert sententiam Pilatus contra IESVM.</i> 124.
<i>Venit IESVS Bethaniam.</i>	56.	<i>Ducitur IESVS extra portam ad Calvariam montem.</i> 125.
<i>Suscitat Lazarum IESVS.</i>	57.	<i>Quæ gesta sunt postea ante crucifixionem.</i> 126.
Sabbato.	58.	<i>Crucifigitur IESVS.</i> 127.
<i>Docet IESVS in templo.</i>	59.	<i>Erigitur Crux.</i> 128.
<i>Dominica passionis.</i>	60.	<i>Quæ gesta sunt post erectam crucem, antequam emitteret spiritum.</i> 129.
<i>Accrima confutatio Iudeorum, & eorum contra IESV M conatus.</i>	61.	<i>Emissio spiritus.</i> 130.
Feria II.	62.	<i>Quæ gesta sunt Christus descendens ad Inferos.</i> 131.
<i>Mittunt Iudei ministros, ut IESVM comprehendant.</i>	63.	<i>Deponitur Christi corpus è cruce.</i> 132.
Feria III.	64.	<i>De Christi sepultura.</i> 133.
<i>Non ascendit ad festum IESVS: querunt eum Iudei.</i>	65.	<i>Annuntiatio.</i> 1.
Feria IIII.	66.	<i>Resurrectio Christi gloriosa.</i> 134.
<i>Malitiosè Iudei IESVM interrogare aggrediuntur.</i>	67.	<i>Apparet Matri Maria Virgini.</i> 135.
Feria v.	68.	<i>De primo aduentu Mulierū ad sepulchrum.</i> 136.
<i>Vngit pedes IESV Magdalena.</i>	69.	<i>Angelii apparent mulieribus.</i> 137.
Feria VI.	70.	<i>Veniunt Petrus & Ioannes ad sepulchrum.</i> 138.
<i>Concilium de nece IESV.</i>	71.	<i>Apparet Magdalena.</i> 139.
Feria II. Maioris hebdomadæ.		
<i>Cena apud Simonem leprosum.</i>		
<i>Dominica in ramis palmarum.</i>		
<i>Ducitur asina & pullus ad IESVM.</i>		

Appa-

I N D E X.

<i>Apparet Mulieribus.</i>	140.	Dominica ix. post Pentecosten.
<i>Apparet duobus Discipulis euntibus Emmaunta.</i>	141.	<i>Fter I e s v s super ciuitatem; eiicit ven-</i> <i>dentes de templo; prout in Dominica</i>
<i>Apparet Discipulis absente Thoma.</i>	142.	<i>in ramis palmarum.</i> 86 . 87,88.
<i>Dominica j. post Pascha.</i>		Dominina x. post Pentecosten.
<i>Apparet Discipulis & Thome.</i>	143.	<i>De Phariseo & Publicano.</i> 90.
<i>Apparet septem Discipulis ad mare Tyberiadis.</i>	144.	Dominica xj. post Pentecosten.
<i>Prandet cum septem Discipulis I e s v s.</i>	145.	<i>Sanat I e s v s surdum & mutum.</i> 62.
<i>Apparet in monte Thabor.</i>	146.	Dominica xij. post Pentecosten.
<i>Dominica ij. post Pascha.</i>		<i>Incidit in latrones viator.</i> 33.
<i>De pafatore bono, oſtio, oſtiario, ouili.</i>	147.	Dominica xlij. post Pentecosten.
<i>Dominica iij. post Pascha.</i>		<i>Curat I e s v s decem leproſos.</i> 81.
<i>De eo, quod dixit Christus; Modicum &</i>	148.	Dominica xiiij. post Pentecosten.
<i>non videbitus me.</i>		<i>Docet Christus fiduciam habendam Deo.</i> 23.
<i>Dominica iiij. post Pascha.</i>		Dominica xv. post Pentecosten.
<i>De eo, Quemadmodum Spiritus sanctus arguit mundum, &c.</i>	149.	<i>Ad Naim suscitatur filius vidua, prout in</i> <i>Feriau. post Dominicam iiij. Quadrag.</i> 28.
<i>Dominica v. post Pascha.</i>		Dominica xvij. post Pentecosten.
<i>Orationis perfectio docetur.</i>	150.	<i>Sanatur Hydropicus.</i> 48.
<i>Ascensionem Christi precedentia proxime.</i>	151.	Dominica xvij. post Pentecosten.
<i>Ascensio Christi in celum.</i>	152.	<i>De primo mandato interrogatur I e s v s.</i> 95
<i>Sacra dies Pentecosten.</i>	153.	Dominica xvij. post Pentecosten.
<i>Dominica j. post Pentecosten.</i>		<i>Sanatur Paralyticus.</i> 30.
<i>Docet Christus; Estote misericordes.</i>	154.	Dominica xix. post Pentecosten.
<i>Dominica ij. post Pentecosten.</i>		<i>Facit Rex nuptias filio:</i> 23.
<i>Vocatio ad canam magnam.</i>	155.	Dominica xx. post Pentecosten.
<i>Dominica iiij. post Pentecosten.</i>		<i>Filium Reguli sanat I e s v s.</i> 37.
<i>De oue centesima, & decima drachma perdita.</i>	156.	Dominica xxij. post Pentecosten.
<i>Dominica iiij. post Pentecosten.</i>		<i>De singulari inhumanitate serui regy &</i> <i>ingratitudine.</i> 71.
<i>De copiosa captura piscium.</i>	157.	Dominica xxij. post Pentecosten.
<i>Dominica v. post Pentecosten.</i>		<i>De soluendo tributo.</i> 94.
<i>Compeſcitur iracundia.</i>	158.	Dominica xxij. post Pentecosten.
<i>Dominica vij. post pentecosten.</i>		<i>Sanatur Hemorrhoiſſa. Suscitatur filia Iairi.</i> 31.
<i>Satiat quaquor millia hominum. Inſer-</i>	159.	Dominica xxij. post Pentecosten.
<i>nient imagines Dominica 4. Quadra-</i>		<i>De Antichristo.</i> 97.
<i>gesima. 42. & 43.</i>		<i>In die visitationis.</i> 2.
<i>Dominica vij. post Pentecosten.</i>		<i>Transitus Matris Dei.</i> 150.
<i>Cauendum à falsis Prophetis.</i>	160.	<i>Virginis Matris ſepultura.</i> 151.
<i>Dominica vij. post Pentecosten.</i>		<i>Suscitatur Virgo Mater à Filio.</i> 152.
<i>Villicus accusatur.</i>	161.	<i>Aſſumitur Maria in celum, coronatur à</i> <i>sanctissima Trinitate.</i> 153.

ADNOTATIONES ET MEDITATIONES IN DOMINICALIA ET QUADRAGESIMALIA TOTIVS ANNI EVANGELIA.

DOMINICA PRIMA ADVENTVS.

Quæ iudicium vniuersale proximè præcedent.

M A T T H. XXIIIL M A R. XIII. L V C. XXI.

A N N O C H R I S T I X X I I I .

In primam imaginem adnotatiuncula.

j.

98.

A. Signa in celo, sole, luna, & stellis, &c.	G. Aëris infima regio, & in his omnibus terribilia signa.
B. Christum ad iudicium venientem precedunt Crux, ceteraque insignia passionis, & Archangelus cum tuba.	H. Confusio maris, & fluctuum, &c.
C. Precedit ignis orbem purgatorius.	I. Os inferni apertum.
D. Elementum ignis mundo quasi minatur.	K. Etiam Purgatory.
E. Aëris suprema regio.	L. In terra rerum omnium horribilis facies, qua orbi terrae incutiet vehementissimum.
F. Aëris media regio.	

Alia signa non potuit capere imago.

E V A N G E L I V M M I S S A E .

M A T T H. XXIIIL,

L V C. XXI.

M A R. XIII.

Statim autem post tribulationem dicrum illorum

** Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stelle cadent de celo.*

commouebuntur.

ERUNT^a signa in sole, & luna, & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus^b maris, & fluctuum: arescentibus hominibus^{c,d} præ^{e,f} timore, &^{g,h,k,l} expectatione, quæ superuenient vniuerso orbi. nam virtutes^a cælotum mouebuntur.

A

Sed in illis diebus, post tribulationem illum, Sol contenebrabitur, & luna non dabit splendore suum, & stelle cali erunt decadentes.

que in celis sunt

M A T T H.

DOMINICA PRIMA

M'ATTH. XXIII.

*Et tunc parebit^b signum
filii hominis in celo:
Et tunc plangent omnes
tribus terrae:
In nubibus cali, cùm vir-
tute multa.
Et mittet Angelos suos cù
b suba, & voce magna: &
congregabunt electos eius
à quatuor ventis, à sum-
mis calorū usque ad ter-
minos eorum.*

*Ab arbore autem fici
discite parabolam:*

*omnia
quia prope est in ianuis.

hac
prateribunt.*

LVC. XXI.

*Et tunc videbunt^b filium hominis venié-
tem in nube, cum potestate magna & ma-
iestate.*

MAR. XIII.

& gloria.

*à sommo terre,
usque ad sum-
mum cali.*

*His autem fieri incipientibus, respicite, &
leuate capita vestra: quoniam appropin-
quat redemptio vestra. Et dixit illis simili-
tudinem: Videte siculneam, & omnes ar-
bores; cùm producunt iam ex se fructum,
scitis*

*quoniam propè est æstas: ita & vos, cùm
videritis hæc fieri, scitote
quoniam propè est regnum Dei. Amen
dico vobis, quia non præteribit generatio
hæc, donec omnia fiant. Cælum & terra
transibunt: verba autē mea nō transibunt.*

*cùm ramus eius
tener fuerit, &
nata fuerint fo-
lia, cognoscitis
quia in proximo
sit æstas:
quod in proxi-
mos sit in ostys.
ista*

ADNOTATIO.

QUAE proximè iudicium uniuersale prece-
dent calamitates immensa, eas cum ingen-
ti terrore mortalibus Prophetae prenunciarunt.

Psalm. 49. David. Deus manifestè veniet: Deus noster,
& non silebit. Ignis in conspectu eius exarde-
scet, & in circuitu eius tempestas valida. Ad-
uocabit cælum deorsum, & terram discernere
populum suum.

Psalm. 74. Cum accepero tempus, ego iusticias iudicabo.
Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in
ea: ego confirmavi columnas eius.

Psal. 75. Tu terribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc
ira tua. De cælo auditum fecisti iudicium: terra
tremuit & quieuit, cùm exurgeret in iudicium
Deus, ut saluos faceret omnes mansuetos terra.

Psalm. 96. Nubes, & caligo in circuitu eius: iustitia, &
iudicium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum
præcedet, & inflamabit in circuitu inimicos eius.
Iluxerunt fulgura eius orbi terra: vidit, &
commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt
à facie Domini; à facie Domini omnis terra.

*Esaias. Etce dies Domini venit, crudelis, & Cap. 13.
indignationis plenus, & ira, furorisq; ad ponen-
dam terram in solitudinem, & peccatores eius
conterendos de ea. Quoniam stella cali, & splen-
dor earum, non expandent lumen suum: obtene-
bratus est sol in ortu suo, & luna non splen-
dit in lumine suo.*

*Ieremias. Dies ille Domini Dei exercituum, Cap. 46.
dies ultionis, ut sumat vindictam de inimicio
suis: deuorabit gladius, & saturabitur, & ine-
briabitur sanguine eorum.*

*Ezechiel. Finis venit, venit finis super qua-
tuor plagas terra. Nunc finis super te, & immit-
tam furorem meum in te: & iudicabo te iuxta
vias tuas: & ponam contra te omnes abomina-
tiones tuas.*

*Daniel. In tempore illo consurget Michael Cap. 12.
Princeps magnus, qui stat pro filio populi tui: &
veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gen-
tes esse cœperunt usque ad tempus illud. Et in
tempore illo saluabitur populus tuus, omnis qui
inuentus*

*vitam aeternam, & alijs in opprobrium ut vi-
deant semper.*

*Cap. 4. Oseas. Lugebit terra, & infirmabitur omnis
qui habitat in ea.*

*Assyriorum. Occurrat eis quasi ursa raptis ca-
sulis, & dirumpam interiora ictus corum: &
consumam eos ibi quasi leo, bestia agri scin-
det eos.*

*Cap. 11. Joel. A a a, diei. Quia propè est dies Domi-
ni, & quasi vastitas à potente veniet.*

*Conturbentur omnes habitatores terra: quia
venit dies Domini, quia propè est dies tenebra-
rum & caliginis, dies nubis & turbinis. Magnus
enim dies Domini & terribilis valde: & quis
sustinebit eum?*

*Amos. Vnde desiderantibus diem Domini: ad
quid eam vobis? Dies Domini ista, tenebra, &
non lux. Quomodo si fugiat vir à facie leonis,
& occurrat ei ursus: & ingrediatur domum, &
innitatur manu sua super parietem, & mordeat
eum coluber. Nunquid non tenebra dies Do-
mini, & non lux: & caligo, & non splendor
in ea?*

*Abdias. Iuxta est dies Domini super omnes
gentes: sicut fecisti, sic fiet tibi: retributionem
tuam conuertet in caput tuum.*

*Michaæs. Quia ecce Dominus egreditur de
loco suo: & descendet, & calcabit super excelsa
terra. Et consumentur montes subiis eum: &
valles scindentur sicut cera à facie ignis, & sicut
aqua qua decurrent in præcepsum.*

*Et faciam in furore & in indignatione ultio-
nem in omnibus gentibus, qua non audierunt.*

*Nam. Proprietate multitudinem fornicationum
meretricis speciosa & grata, & habentis malefi-
cia, qua vendidit gentes in fornicationibus suis,
& familias in maleficijs suis: ecce ego ad te dicit
Dominus exercituum, & relevabo pudenda tua in
facie tua, & ostendam in gentibus nuditatem
tuam, & regni ignominiam tuam. Et proieciam
super te abominationes, & contumelias te affi-
ctam, & ponam te in exemplum.*

*Abacuc. Viderunt te, & doluerunt montes:
gurges aquarum transit: Dedit abyssus vocem
suam: altitudo manus suas levavit. Sol & luna ste-
terunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tua-
rum, ibunt in splendore fulgorantis hastæ tuae.
In fremitu conculcabis terram: in furore obstu-
pefacies gentes. Audius & cōturbatus est venter
meus: à voce cōtremuerunt labia mea. Ingredia-
tur pueredo in oīibus meis, & subter me secat.*

*Sophonias. Iuxta est dies Domini magnus, in- Cap. 1.
xta est & velox nimis: vox diei Domini ama-
ra, tribulabitur ibi fortis. Dies ira dies illa, dies
tribulationis & angustia, dies calamitatis &
miserie, dies tenebrarum & caliginis, dies ne-
bula & turbinis, dies tuba & clangoris super
ciuitates munitas, & super angulos excelsos. Et
tribulabo homines, & ambulabunt ut caci, quia
Domino peccauerunt: & effundetur sanguis eo-
rum sicut humus, & corpora eorum sicut sterco-
ra. Sed & argentum eorum, & aurum eorum
non poteris liberare eos in die ira Domini: In
igne zeli eius devorabitur omnis terra, quia
consummationem cum festinatione faciet cu-
m'is habitantibus terram.*

*Conuenite, congregamini gens non amabilis: Cap. 2.
priusquam parias iussio quasi puluerem trans-
euntem diem, antequam veniat super vos ira
furoris Domini, antequam veniat super vos dies
indignationis Domini.*

*Aggeus. Ego mouebo calum pariter & ter- Cap. 2.
ram. Et subuertam solium regnum, & conte-
ram fortitudinem regni gentium: & subuertam
quadrigam, & ascensorem eius: & descendenter
equi, & ascensores eorum.*

*Zacharias. Et veniet Dominus Deus meus, Cap. 14.
omnesq; sancti cum eo. Et erit in die illa: non erit
lux, sed frigus & gelu. Et erit dies una, qua no-
ta est Domino, non dies neque nox: & in tempo-
re vesperi erit lux.*

*Malachias. Ecce dies veniet succensa quasi Cap. 4.
caminus: & erunt omnes superbi, & omnes fa-
cientes impietatem, stipula: & inflammat eos
dies veniens, dicit Dominus exercituum, qua
non derelinquet eis radicem & germen.*

*Sapiens. Accipiet armaturam zelus illius, & Cap. 5.
armabit creaturam ad ultionem inimicorum.
Induet pro thorace iustitiam, & accipiet pro
gallo iudicium certum. Sumes scutum in expu-
gnabile equitatem: acuet autem diram iram in
lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum
contra insensatos. Ibunt directe emissiones ful-
gurum, & tanquam à benè curvato arcu nu-
bium exterminabuntur, & ad certum locum
inflicant. Et à petro sa ira plena missentur gran-
dines, excandescet in illos aqua maris, & flu-
mina concurrent duriter. Contra illos stabit spi-
ritus virtutis, & tanquam turbo venti diuidet
illos: & ad erenum perducet omnem terram
iniquitas illorum, & malignitas euerteret sedes
potentium.*

DOMINICA PRIMA

TERRORVM EXTREMI IVDICII
IN IMAGINE CONTEMPLATIO.

A. AEli motu suo desituantur , septem vi-
Eli. 13. delicit planetarum , stellatum , & mobi-
Eze. 32. le primum . Sol in tenebras conuertitur , Luna in
Ioch. 3. fanguinem . Planeta alijs & stelle omnes nigref-
Math. 24. cunt . Angeli calorum motores , functionibus suis
Act. 2. Matth. 24. eunt . Angeli calorum motores , functionibus suis
Iob. 9. desertis , properant ad Christum , admiratione
simil & veneratione pleni .

B. Christus I E S V S ad iudicandos viuos &
Math. 24. mortuos venis in nubibus cali , cum virtute mul-
& 5. ta & maiestate , & omnes Angeli & Sancti
Zach. 14. eius cum eo . Inter quos omnes principem locum
Isa. 3. tenet virgo Dei Mater Maria . Sanctorum ani-
Iudas. Math. 24. ma ad corpora resumenda iussa descendunt .
1. Cor. 15. Complures Angeli ad ministerium resurrectio-
1. Thes. 4. nis mittuntur . Crux Christum praeedit cum
Matth. 24. Psalm. 49. passionis insignibus , flagellis , corona spinea , cla-
Isa. 29. uis , & lancea : que cum Cruce pie & coniungere ,
Mal. 4. & meditari possumus . Sub Cruce Archangelus
Dan. 7. tuba nouissima ; Surgite mortui , venite ad iu-
Basil. in dicium , horendum in modum intonat .
Psal. 49.

C. Sub nubibus in quibus venit Christus , sa-
ius ignis uniuersum orbem purgaturus .

D. Ignis elementum conuertitur versus ter-
ram , flamas quasi mundo minitans .

E. Aëris suprema regio , & in ea stelle caden-
tes , feri cometa , lancea ignita , tristia fulgesra .

F. Ex aëris secunda regione vibrant cum to-
nitruis fulmina mixta grandine , igne , fumo , ac
sanguine ; pluia precipitat .

G. Infima aëris regio , qua terras & mare pro-
xime cingit , ventis impetuosis terras &
maria flagellat .

H. Mare horribili confusione sonitus & flu-
etum exstuat , sauvissima tempestate iactatur ;
Apoc. 20. subuerit naues , mortuos homines , & emorien-
tis pisces enomit .

I. Os Inferni apertum , eructans tetras dam-
narorum hominum animas , asque horridos Da-
mones .

K. Purgatorium dans animas , que vel sunt Apoc. 20.
primùm eruni purgate , vel statim igne confla-
grationis purganda .

L. Postremo terra describitur , atque in ea Match. 4.
horrenda rerum omnium facies : homines , vel Luc. 22.
mortui , vel emorientes , vel ex morte incipien-
tes resurgere , vel qui exanimati & amantes pra-
timore plangunt , omnibus locis diffugiunt , in-
cavernis secessi abscondunt . Arbores eradicantur
& arescent . Emori hic vide bruta animalia , il-
lic furere moribunda , cuerti urbes , oppida , edi-
ficia omnia passim . Inter haec permixta infinita
Damoniarabiosè furentia . Alia porrò erit fa-
cies , hinc horrifica , illinc admiranda aliorum
hominum , qui ab initio usque mundi mortuè
fuerint : quorum anima adducentur , vel à Para-
diso gloriose , vel a Purgatorio , vel ab ipso In-
ferno cum suis pénis . Congregabuntur corporum
materiae , parabantur ad resurrectionem Ange-
lorum ministerio . Beatorum quidem materia
corporum purgabitur per ignem , Damnatorum
non purgabitur . Viuentium autem exurentur
corpora : & Sanctorum quidem purgabuntur , sed
non affligentur ; eorum videlicet qui sine ullo
reatu pæna inuenti fuerint : Malorum verò
non purgabuntur , sed affligentur . Aliorum ani-
ma & corpora à temporali pæna purgabuntur .
Quarum rerum consideratio supra captum no-
strum , & mira est , & horrenda : quasi videoas Pa-
radisum , & Infernum , & Purgatorium in ter-
ra versari in adductis animabus . Omnia tremo-
rem & timorem orbi incutient supra quādici
potest horrendum . Iudex Deus iratus , Angeli
& Sancti vindictam contra impios postulantes ,
orbis terrarum armatus contra infensatos . Sed Sap. 3.
hec omnia aduersus peccatores parata , illos in-
credibili dolore & cruciatu afflicant ; contrà ve-
rò , Iustis summam animi latitudinem afferent .

MEDITA-

M E D I T A T I O .

Ecce venisti tu domine Iesu; sed humilis, mansuetus, puer, parvulus, vagiens, frigens, à paupercula matre genitus in stabulo, omnium rerum egenus. Quid igitur est benigne & bone Iesu, quod priusquam ad hæc mysteria veniamus, nos tam horribili rerum facie perterres, iudicij tui vniuersalis representatione?

Tuæ consulo vtilitati homo, tui animi infirmitati, tuæ mentis stupiditati; qui nisi concussus magno terrore à mea iustitia ad misericordiam confugias, ad illa nativitatis meæ mysteria non penetrabis. Nascar humilis & mansuetus; sum tamen ille idem qui sum venturus ad iudicium, exerta mea, & Patris æterni potentia & seueritate. Veniam enim ad iudicium cum potestate magna & maiestate. Nascar puer, dabor parvulus, ego ille, qui cœlum & terram impleo mea diuinitate. Ierem. 23. Nascar vagiens & frigens, sed is ille, qui rugiens horrendum ut leo venia, & ante quem ignis præcedet, & orbem purgabit vniuersum. Nascar ex paupercula matre; sed Deus omnipotens, sed ab excelsa super sidera virgine. In

stabulo omnium rerum ero indigens; at in me Colos. 2. habitabit omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Mihi cœlum sedes est, terra autem Exi. 66. scabellum pedum meorum. Rex ego sum Rex Apo. 19. gum, & dominus dominantium.

Credo Domine hæc ita esse omnia, & vt-cumque intelligo: sed aridè, frigidè, & infructuosè. Da misericors Domine, vt propter ti-morem tuum in vtero cordis nostri concipiamus, parturiamus, & pariamus spiritum salutis tuę, quem fecisti super terram. Introeamus in potentias & mirabilia tuæ humillimæ nativitatis. Hinc nobis effulgeat veritas illa, & lux æternæ generationis, & dicat in corde nostro tibi Pater: *Filius meus es tu, ego hodie* Psalm. 2. genui te. Et illud: *In splendoribus Sanctorum* Psal. 110. ex vtero ante Luciferum genui te. Illud etiam sapiamus in te quod dilectus tuus nobis tam altè intonat: *In principio erat verbum, &* Ioan. 1. *verbum erat apud Dcūm, & Deus erat verbum.* *Hoc erat in principio apud Deum. Et verbum caro factum est, & habitavit in nobis; & vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre, plenum gratia & veritatis.* Amen.

DOMINICA SECUNDA ADVENTVS.

Mittit Ioannes duos discipulos ad IESVM.

MATTH. XI. LVC. VII. Anno XXXI.

In secundam imaginem Adnotatiuncula.

ij.

32.

A. Macheruntis carcere in tribu Ruben, unde mittit	E. Iesus cum discipulis suis.
Ioannes discipulos.	F. Perueniunt discipuli Ioannis.
B. Iordanis, post quem Macheras.	G. Coram eis sanat IESVS cacos, clau-
C. Duo discipuli Ioannis venientes.	dos, &c.
D. Nam, ubi suscitatus fuerat filius vidua, qua causa	H. Redeunt ad Ioannem eius quidem discipuli, sed iam
fuit cur Ioannes discipulos mitteret.	magis Christi.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XI.

LVC. VII.

Ioannes autem cum audisset in ^{a b} vinculis ^c opera Christi, ^c mittens duos de discipulis suis, ait illi: Tu es, qui ^d venturus es, an alium expectamus?

Et nunciauerunt Ioanni discipuli eius de omnibus his. Et conuocauit duos de discipulis suis Ioannes, & misit ad IESVM, dicens:

Cum autem e^e venissent ad eum viri, dixerunt:

Ioannes Baptista misit nos ad te, dicens:

Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?

(in ipsa autem hora multos & curauit a languoribus, & plagiis, & spiritibus malis, & cacos multis donauit visum.)

quicunque

Et cum discessissent nunci^f Ioannis,

mollibus vestimentis induitum?

Ecce qui in ueste preiosa sunt & in deliciis,

Et respondens IESVS, ait illis: Euntes renunciate Ioanni quae audistis, & vidistis. Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgent, pauperes euangelizantur: & beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus, coepit IESVS dicere ad turbas de Ioanne:

Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?

Sed quid existis videre? hominem molibus uestitum?

Ecce qui mollibus uestiuntur, in dominibus Regum sunt.

Sed quid existis videre? Prophetam? etiam dico vobis; & plusquam Prophetam. Hic enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

AD NO.

ADNOTATIO.

Iof.7.de
bell.Iud.
cap.25.
Plin.lib.
cap.16.
Iofeli.18.
de Antiq.
Iud.cap.7.

A. *Machetus oppidum in tribu Ruben, in Perea regione trans Iordanem, quæ erat in Herodis Antipa ditione, septem milibus distans ab Asphaltite, inter Arnonem & Iordanem; quod oppidum Herodes Antipas validissime munivit. Itaque secunda post arcem Ierosolymorum habebatur. Hic ab Antipa Herode Ioannes fuerat in carcerem coniectus. Vnde misit duos discipulos ad IESVM, docens quid dicturi, quid ve acturi essent.*

Loc.7.

B. *Iordanis fluuius, post quem Macherus, & carcer Ioannis.*

C. *Duo Ioannis discipuli iter facientes ad Christum versus Galileam, cogitabundi, & dubio animo.*

D. *Naim ciuitas in tribu Issachar in Galilea inferiori, ubi paucis illis diebus fuerat à Christo suscitatus à morte vidua filius adolescens ad oppidi portam, & vulgatum longè lateq; miraculum: quia Ioanni fuit precipua occasio mitendi discipulos ad IESVM; cum alia etiā opera Christi à discipulis audiret, vnde animaduertebat eos zelo permoueri, nec satis retinere quae ab ipso de IESV audierant. Nihil igitur Ioannes ipse re vera dubitauit; sed quasi rem melius exploratus, ut illorum, siue dubitationem, siue zelum per Christum sanaret, id fuit cur ad IESVM mitteret.*

E. F. *Iesum contemplare, & duos discipulos Ioannis illum verecundè ac demissè interrogantes, astantes præterea Christi discipulos; Iesum vero primum sanantem multos; deinde de-*

monstrantem quos sanauerat. Diuina virtutis ostensione respondet primū Christus tacens, deinde verbo. Non fuit quidem necessum Christum operibus respōdere, qui habebat verba vita aeterna, & quæ veritatem diuinam semper spirabant: sed ita instituit suam doctrinam & legem IESVS, ut faceret, deinde doceret. Quod cum ageret, idem volebat à suis esse præstandum; atque eo magis, quod cum verba non haberent ipsi ex se diuinitus potentia, bonus exemplis illam verborum iuuarent infirmitatem.

G. *Ceci, claudi, surdi, leprosi, languidi, ulceribus affecti, à Demonibus vexati; tum discipuli, & alijs pauperes qui Euangelium recipiebant. Animaduerte omnia plena luce, spiritu, animorum excitatione in Dei & Christi laudem & gloriam.*

H. *Ioannis discipuli Macherunta ad Ioannem reuertuntur delibuti gaudio spiritus, in fide Christi confirmati, expulsa dubitatione, reieto zelo quem pro Ioanne conceperant humum nescio quid passi. Fructum vero præclarum è Christi operibus & verbis retulerunt: intellectexerunt enim in spiritu suauissimè, fuisse sc̄ cacos, clāudos, leprosos, surdos; paupertatem spiritus conceperunt, & humilitatis donum. Denique lucem acceperunt Euangeliū; in qua luce, & cognoscerent se absque causa scandalizatos, & verissima esse quæ à Ioanne de Christo audierant. Denique venerant discipuli Ioannis, vix Christi; redierunt discipuli Ioannis quidem, sed magis Christi, toti Christi.*

MEDITATIO.

Domine Iesu Patris æterni sapientia infinita, nos quidem verbo & prædicacione non quærimus; nec ambigimus, an tu sis qui venisti, an tu qui venturus sis. Credimus quidem, & prædicamus te venisse in mūdum, humilē & mansuetum, venturumq; iudicem tremendum; & tamen re ipsa, & vitæ spirituæ inertia atque stupiditate plusquam quærimus & ambigimus. Ita hebetes sumus mente & spiritu, ita desides. Nam si ita non est, cur non mouet nos ad amotem tuum, & cor dis suavitatem & deuotionem tui primi adventus humilitas? Cur non ad timorem tui

aduentus secundi horrenda facies & severitas? Cur hæc tam aridè credimus, meditamur, & loquimur; & tam in fructuose, quasi ita essent dicta & facta quæ in Euāngelio legimus, vt nos crederemus, alij facerent & imitaretur? Aduua nos, sancte & bone Iesu, ne ita fiat; abige à nobis hunc mentis stuporem. Reuela & illustra sensuum interiorum aciem; vt corde & spiritu intelligamus, & quasi præsentes videamus, quæ cernebant discipuli Ioannis, manus tuæ diuinæ mitabilia. Da Domine, vt inde ad ea erigamur, quæ illis externis sanationibus & virtutibus significabantur & gerebantur.

Nam qui visum hunc exteriorem recipiebant, eorum mens diuina luce illustrabatur. Claudi vim accipiebant, non solum ut pedum passibus progrederentur; sed ut cordis intentione ad salutem proficerent. Surdis aures etiam cordis aperiebantur, languidis robur vtrunque, & corporis & animi conferebatur. Ulcerosis integritas simul & viuacitas actionum & potentiarum restituebatur. Energumenorum fiebat ut non solum corpora à vexatione spirituum immundorum liberarentur, sed etiam mentes ab illusionibus atque temptationibus protegerentur. Pauperes, pij & modesti homines, coram hominibus abiecti, apud Deum cælestibus opibus ditabantur. Et quidem, tametsi singuli donorum tuorum excellentiam interius recipiebant; omnibus tamen omnia illa dona simul suo gradu à te Domine IESV, sufficienter conferebantur. Hoc initium est sancte IESV tuorum in nos beneficiorum, ut quæ in alios contulisti dona, ea agnoscamus & quasi olfaciamus. Fac pie IESV, ut ad orem vnguentorum tuorum curramus, & similiter atque illi, sanemur interius; ut fides, & mens nostra donis sapientiæ, intellectus, consilij, atq; scientiæ illustretur. Curramus viam mandatorum tuorum expedite tuis consiliis

Canticum. I.

Psal. 118.

adiuti. Lepra habituum deprauatorum exter-gatur in nobis. Audiamus sanguinis tui asper-sionem melius loquentem quam Abel; & suave tuum & Patris tui verbū percipiamus, quod semper clamat ad nos, nunquam tamen audimus, nisi si quandoque surdastrī. Languet enim nostrum liberum arbitrium miris modis, & nostræ potentiaz. Illis robur tuum diuinum inseras, per eos languores quos portasti. Cum verò fiat (heu nimium frequenter) ut & praui habitus nostri, & potentiarum infirmitas ac socordia nostra, non solum nō excindantur vel sanentur, sed in vlcus & sanie excre-scant, & fiant longe nocentiora; hoc quoque malum fac, benigne IESV, ut à nobis auertatur. Illud etiam concede, ut liberemur à malignorum spirituum insidiis omnibus atque importunitatibus. Ne permittas bone IESV, ut tua doctrina, tuum verbum, tuę sanitates, & miracula tua, humilitas tuę passionis, virtutes tuę diuinæ fiant nobis scandali petra & condemnatio; & vnde nostra deuotio debuerat salutem animi & perfectionem referre, inde reportet malitia nostra & ignavia misera-bile detrimentum: sed contraria fiat, ut de nostra salute & perfectione lætemur, & te in æternum laudemus. Amen.

DOMINICA TERTIA ADVENTVS.

Mittunt Iudæi ad Ioannem.

IOANNIS I.

Anno XXIX.

In tertiam imaginem adnotacioncula.

iiij.

II.

- A. Ierusalem, vnde mittunt Iudei.
- B. Venientes ad Ioannem legati.
- C. Bethabara; sive Bethania, ubi Ioannes.
- D. Duo Sacerdotes cum Leuitis ad Ioannem perueniunt.
- E. Ioannes vestitus cilicio ex pilis camelorum, negat
- F. Eliam se esse negat Ioannes.
- G. Negat se esse, quem Moyses in solitudine venturum predixerat.
- H. Profetetur tandem se esse vocem Dei clamantis in deserto.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOANNIS CAP. I.

HOC est testimonium ^cIoannis, quando miserunt Iudei ab Ierosolymis ^bSacerdotes & Leuitas ad eum, ut interro-garent eum: Tu ^dquis es? Et confessus es, & non negauit: & ^econfessus

^e confessus est: Quia non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum: Quid ergo? ^f Elias es tu? Et dixit: Non sum. ^g Propheta es tu? & respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es? ut responsum demus iis, qui miserunt nos: quid dicis de te ipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex Pharisæis. Et interrogauerunt eum: & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus, ut soluam eius corrigiam calceamenti. Hæc in ^c Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes baptizans.

Bethabara

ADNOTATIO.

A. Ierusalem in montibus posita, montibusque circundata, inde Iudei miscent Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem. IESVS vero ibi appingitur, quod Ierosolymis frequens inter Iudeos fuisset in festorum solenitatibus, vel aliis diebus, eo etiam anno, sed cum se non manifestaret, incognitus.

B. Veniunt cum comitatu suo Sacerdotes & Leuita Bethabaram trans Iordanem ad Ioannem.

C. Bethabara, id est domus transitus, vicus trans Iordanem in tribu Ruben, ubi eo tempore baptizabat Ioannes. Qui locus celebris erat antiquitas, nam illinc Iesus Naue cum populo universo & Arca Dei; illinc Elias & Eliseus siccato Iordane transferant. Idem significat Bethania; quasi domum vel locum nauis, quae fiebat transmissio in veramque ripam: ut ducamus Bethaniam non ab ῥαβανah, unde illa Lazarus, sed ab ῥαβanah, unde πιραν aniah: qua vox nautim significat, non solum magnam & marinam, sed fluiat item etiam (Isa. xxxij). (ut intelligunt Hieronymus & Cyrilus. Piscatoriā veritatem Chaldeus Interpres, & expoununt Rabbini: quare parvam esse dicunt Commentarij recentiores Catholicorum.

D. Duos Sacerdotes Iudæorum legati, eo cultu qui erat usitatus inferioribus Sacerdotibus, Ioannem interrogantes: adiungunt eis Leuite. Horum omnium astutiam considera, & animi peruersitatem, Ioannis sanctimoniam, grauitatem, & humilitatem singularem.

E. Ioannes ita induitus ut tradunt Euangeliste, vestimento è pilo camelorum, & zona præcinctus pellicea, intermittit baptizare, ut sacerdotes audiat. Deinde illis planissime ex animi sententia profitetur, & confirmat quod non sit Christus.

F. In curru igneo designatur Elias, quem se esse in carne quidem negabat Ioannes, non negabat in spiritu; verum de hoc Iudei non interrogabant.

G. Moyses in solitudine campestri trans Iordanem, exponens populo Israël que audierat in monte Oreb à Deo; Suscitandum Prophetam similem sui, quem essent audituri, &c. Hunc item se esse negabat Ioannes, hoc est Christum, quem designauerat Moyses. Fecit enim Iudeorum insipientia ut rursum de Christo interrogarent, non intelligentes locum illum Moysi de Mæsiā: quod illis postea Christus exprobrauit. Itaque rursus respondet Ioannes, se non esse illum excellentem Prophetam, id est Christum, de quo Moyses erat vaticinatus.

H. Desertum Iudee, ubi primum diuino mandato Ioannes incepit esse vox Dei in deserto clamantis. Quid autem fuitis facturi Iudei, si se fuisset professus Ioannes Christum? Eratisne in Ioannem credituri? Nihil minus. Ut enim signis que in nativitate IESV sciebatis facta non credebatis, non iis que ante xvij. annos in templo, vel videratis, vel fecisse intelligebatis, non predicationi aperte Ioannis de illo illis iisdem diebus: ita minus

minus longè Ioanni de se predicanti eratis credituri. Hac cigitur erat vestra peruersitas. Nec IESV credimus nec Ioanni; tamen suscitemus calumniam IESV, animum Ioannis perueramus, hunc aduersus illum armemus; ita fiet, ut & veriusq; concidat existimatio apud plebem concepta, & nenter nobis faceffat negotium. Verum ut Deus per se, & per Angelos, & per iustos homines illudit Draconi quem formauit, ita solet peruerstatem hominum, & iniqua consilia in caput eorum resundere: ut unde alijs illi perniciem machinabantur, inde eorum calamitas proueniat. Iudeorum erat illa malitia; at Deus fecit ut sibi ipsis vehementer illa interrogatione

aduersarentur. Nam cum responderet Ioannes tam disertè, tam constanter: Non sum ego Christus; non sum Elias, non sum Propheta ille; Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis; Hic post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus ut soluam eius corrigiam calceamenti, tantum abest ut me illi preferam: ubi hac audistis Indei, intellectis confutatam esse vestram insipientiam, contrà vero omnia quam putabatis accidisse, consecutum Ioannem esse sue veritatis gloriam atque humilitatem, autoritatem IESV conciliatam esse illu- striorem.

MEDITATIO.

Sicut planè doctrina hæc est, sancte IESV, quam præsenti Euangeliu nobis proponis. Vtinam ad eius mysteria penetremus te docente. Age bone IESV, quid nobis per Ioannem significari voluisti? Nōne auxilium tuum quod dicimus speciale, & tuam præuenientem nos gratiam, & vocationem ad meliora: cuius etiam nobis rationem & sensum explicasti? Nā si ab hac gratia queramus: Tu quis es? confitebitur: Non sum ego Christus: adhuc non sum gratia iustificans; sed ad iustificationem præparans, vel ad dona spiritus excellentiora inuitans. Elias es tu: respondebit; sed dulciter & suauiter: Non sum. Zelo enim præparabat ad fidem Christi venturi Elias, fame, gladio, igne; non ita ego. Alioquin re Elias non sum, efficacia sum: siquidem vtor aliquando terroribus atque afflictionibus. Erisne igitur eximius ille Propheta? Non sum, respondebit. Is enim Christus Dominus meus est, qui ego (vt dixi) non sum. Quid igitur? quisnam es tu? Ego inquit, vox sum clamantis Dei in deserto animorum vestrorum. Nōdum Verbum, nondum perfecta notitia & salus; sed tantum vox, & Verbi indicium. Quid autem perte clamat Deus? Parate viam Domino, diuinitati ipsi, Verbo Dei. Prauitates vestras corrigite, peruersitates emendate, conscientias repurgate. Sed quo pacto hoc præstare poterimus? Vox Dei non solùm per me exeritur, sed clamat; hoc est, vehementer vos admonet & iuuat: Agite, surgite, accipite oblatam salutem, cooperamini Dei virtuti. En illa in animis vestris operatur, modò vos illam recipiatis, ac illi cooperemini. Singulare

beneficium hoc est bone IESV, vt nos, qui sumus adhuc in peccato, vel negligenter dona tua sequimur, & perfectioni virtutum non insistimus, tua gratia præuenias, & quasi ab alto summo excitatis inseras vim tuam: qua non iustificamur quidem, sed qua ad iustitiam nos præparemus te agente, ac disponamus ad gratiam tuam, vel ad gratiæ tuæ augmentum; siue per sacramenta, siue per pias operationes ex gratia tua efficaces contendamus. Verum illud quoque doces, humilis & sancte IESV, vt suavitatem humilitatis sentiamus, te magnificemus, tua dona prædicemus, nihil nobis de tuis donis arrogemus; cognoscamus verò nostram confusionem, & inertiam, & impotentiam. Nihil voluit opinionis remanere in cordibus Iudeorum Ioannes, quod ipse esset Christus, nihil ipse commotus est illorum vel adulatione vel tentatione; sed planè gloriam dedit Deo & Christo eius, suumq; ministerium modestissimè est professus. Da nobis Christe IESV, vt illum imitemur, & ita operemur; non vt ex nobis, sed ex Dei gratia & virtute, plenam & solidam Deo de nostris bonis gloriam demus. Profiteamur semper in cordibus nostris seruos nos esse tuos, eti inutiles. Nihil hæreat menti nostræ interioris arrogantiaz vel præsumptionis, vbi prosperè nobis cedunt nostra spiritus exercitia & contemplationes. Causamus, ne vbi exultamus in spiritu, vbi in consolatione versamur, Dæmonis aliqua fraus simili luce fucata subdolè surrepat. Nihil sit nobis tutum, nisi quod plena humilitate condiatur atque nitatur in te.

DOMINICA IV: ADVENTVS.

Ioannes concionatur.

MATTH. III. MAR. I. LVC. III. IOAN. I. Anno XXIX.

In quartam imaginem adnotatiuncula.

iiiij.
10.

- A. Tiberius Cesar.
- B. Pontius Pilatus Praes Iudee,
- C. Herodes Antipas Tetrarcha Galilee.
- D. Philippus Herodis frater Tetrarcha Ituree, &c.
- E. Lysania Abilina Tetrarcha. Hi suas prouincias representant, & potentiam.

- F. Duo summi Sacerdotes in templo.
- G. Ioannes in deserto & montanis Iudee concionatur.
- H. Concionatur deinde ad Bethabaram, sive Bethaniam trans Iordanem, & turbas ad benè & pie vivendum instituit.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. III.

LVC. III.

MARC. I.

Anno autē quintodecimo impe-
^arij² Tiberij Cesaris, procurante
^bPōtio Pilato Iudæā, Tetrarcha autem
Galilæe^c Herode,^d Philippo autē fratre
eius Tetrarcha Ituræ & Trachonitidis
regionis, &^e Lysania Abilinæ Tetrar-
cha, sub Principibus Sacerdotū^f Anna
& Caipha, factum est verbum Dñi su-
per^g Ioannē Zachariæ filiū in deserto.
Et venit in omnem regionem Iordanis,
^h prædicans baptismum pœnitentiæ in
remissionem peccatorum,

sicut scriptum est in libro sermonum
Isaiæ prophetæ: vox clamantis in de-
serto: Parate viā Domini: rectas facite
semitas eius: omnis vallis implebitur:
& omnis mons & collis humiliabitur:
& erunt praua in directa, & aspera in
vias planas: & videbit omnis caro sa-
lutare Dei.

*Venit Ioannes Bap-
tista prædicans in
deserto Iudeæ, & di-
cens: Pœnitentiā a-
gite: appropinquabit
enim regnū cœlorū.
Hic est enim, de quo
dictum est per Isaiā
prophetam dicente:*

*Ipse autem Ioannes
habebat vestimentū
de pilis camelorum,
& zonam pelliceam
circa lumbos suos:
escā autem eius erat
locusta, & mel sil-
vestre.*

*Ecce ego mitto Angelum
meum ante faciem tuam,
qui preparabit viā tuam Mala.;
ante te.*

*Fuit Ioannes in deserto
baptizans,*

*Et erat Ioannes vestitus
pili camelii, & zona pel-
licea circa lumbos eius,*

*& locusta & mel silve-
stre edebat.*

MATTH.

MATTH. III.

LVC. III.

MAR. I.

Tunc exibat ad eū Ierosolyma & omnis Iudea, & omnis regio circa Iordanē; & baptizabantur ab eo in Iordanē, confitentes peccata sua. Ridentes autem malitos Pharisaeorum, & Sadduceorum, venientes ad baptismum suum,

Dixit eis:

Progenies demonstравit fructū dignum pœnitentia. & ne velitis dicere intra vos:

Dicebat ergo ad turbas, quæ exibant ut baptizarentur ab ipso:

Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?

Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ: & ne cœperitis dicere: Patrem habemus Abraham.

Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham. Nam enim securis ad radicē arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in igne mittetur. Et interrogabant eū turbæ, dicentes: *Quid ergo faciemus?* Respondens autem dicebat illis: *Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat.* Venerunt autem & Publicani, ut baptizarentur, & dixerunt ad illum: *Magister, quid faciemus?* At ille dixit ad illos: *Nihil amplius, quam quod constitutum est vobis, faciatis.* Interrogabant autem eum & milites, dicentes: *Quid faciemus & nos?* Et ait illis: *Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendiis vestris.* Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus:

Respondit Ioannes, dicens omnibus: *Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me post me, cuius non*

Et egrediebatur ad eum omnis Iudea regio, & Ierosolymite universi, & baptizabantur ab illo in Iordanis flumine.

Ego quidem baptizo vos in aqua in pœni-

& predicabat, dicens;

MATTH.

MATTH. III.

LVC. III.

MARC. I.

tentia: qui aurē post
me venturus est, for-
tior me est, cuius non
sum dignus calcea-
menta portare:
Et permundabit

sui dignus soluere corrigiam calcea-
mentorum eius:

Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto,
& igni: cuius ventilabrum in manu
eius, & purgabit aream suam, & con-
gregabit triticum in horreum suum,
paleas autem comburet igni inextin-
guibili. Multa quidem & alia exhor-
tans euangelizabat populo.

procumbens

Ego baptizavi vos aqua: il-
le autem baptizabit vos
spiritu sancto.

ADNOTATIO.

A. Tiberius Caesar, Caesari Augusti priu-
gnus, cum exercitu; ut simul Imperium
Romanum representetur. Et tamen Roma, vel
Romanum Imperium (quod orbis terrarum esse
Romani iactabant) nihil Indiarum, vel Persicis,
nihil plurium orientalium regionum, nihil ul-
trā Danubium obtinuit. Daniel tamen illam
Monarchiam quartam describit. Ita enim sum-
ma in terris potentia, & prater ceteras omnes
eminentes, orbi imperasse existimat & sunt semper.

B. Pontius Pilatus ciuis Romanus Iudea & Pro-
curator seu Praeses, hoc est eius partis, qua cesse-
rat Archelao filio ex patris Herodis maioris te-
stamento à Casare confirmato. Ea fuit dimidia
pars ditionis qua Herodis fuerat, vera scilicet
Iudea, hoc est tribus due, Iudea & Benjamin;
Idumea præterea & Samaria, qua complecteban-
tur tribum Ephraim, & dimidiā Manasse. Et
enim damnato Archelao tyrannidis à Tiberio
Casare, accusatis Iudeis & Samaritanis, mul-
tato omni pecunia, & missa vienam Gallia pro-
vincia in exilium (redacto eius regno & ethnarchia
in prouinciam) missus est quintus Procura-
tor Pontius Pilatus, succedens Grato.

C. Herodes Antipas, Herodis Antipatri siue
maioris filius, Galilee Tetrarcha. Hic ex testa-
mento patris, & confirmatione Tiberij Casaris
obtinuit quartam partē regni Antipatri, dimi-
diā scilicet eius partis qua reliqua erat; data
Iudea, Idumea, & Samaria Archelao. Ea erat
Galilee & Perea, hoc est regio trans Iordanē, tri-
& 13. būm scilicet Gad & Ruben, & dimidiā Ma-
nasse continens. Eam vocant nonnulli Peran,
eius habitatores Iosephus Transiordanenses.

D. Philippus, eiusdem Antipatri filius, Itu-
ræa Tetrarcha & Trachonitidis regionis. Hic
successit ex patris testamento, & confirmatione
Tiberij in Trachonitida, Auranitiden, Betha-

niam, & Paneada. Quæ omnia Euangelista com-
plectitur sub Ituræa & Trachonitidae. Ceterū
cum mire hic varient scriptores, sequenda est u-
nicè Euangelica veritas: aliis iure suo præponen-
dus est Iosephus. Ex Luca tamen non habemus,
quoniam loco fuerint illæ regiones. Iosephus Tra- lib. 1. Ant.
chonitidem dicit habitasse V's, progenitorem Iob. cap. 14.
Erit igitur Trachonitis trans Iordanem regio,
supra mare Galilee (ubi traditio ponit sepulchrū
Iob) è regione Meronis lacus, excurrens supernè
ad Paneada. Hanc locat Hieronymus ex Eusebio
iuxta desertum Arabia, quod Bosra iungitur. Ex-
ponit rursus esse Trachonitida trans Bosrā Ara-
bia ciuitatem, in deserto contra australē plagā,
quasi ad Damascum respiciens. Ceterū Ituræa
pars est Trachonitidis ad mōtem Antilibanum;
veluti si dicas ab Ituræa principium accipere
Trachonitida, quò spectasse videtur Lucas.

E. Lysanias. Hic non fuit Herodis Antipatri
filius, qui tribus filiis diuisit suam omnem ditio-
nē, Archelao, Antipa, & Philippo; sed ex gene-
re Ptolomai Mennai, & Asamonæorū. Nō tamē
fuit hic Lysanias Tetrarcha filius Ptolemai Mē-
nai, ut credit quidam: ille enim succeſſit Ptole- Ioseph.
meo patri, sed interfectus est à Cleopatra, Anto- Anti. 14.
nio conniuente; longè ante Christum, non solum cap. 23.
concionantem, sed natum. Natus enim est Chri- Idem Ant.
stus xlj. anno imperij Augusti Casaris. Fuit
igitur alius Lysanias, Ptolemai ex hoc Lysania
nepos. Ptolemaum vero Dynastiā suam habuiſ- 15. cap. 4.
ſe in monte Libano & vicina Cœle-Syria certum
est ex Iosepho, qui Ptolemaum dicit incolam Li-
bani, & alibi Ptolemai Mennai Dynastā Chal-
cidis, qua sita est in monte Libano. Regionem au-
tem qua est inter Libanum & Antilibanum,
Abilinam vocari constat, ex urbe Abila quam
in earegione Hieronymus statuit; Ptolemaus ite, De locis
& alijs Geographi: quam simul Lysanium appellat
B lant hebr.

Ioseph.
lib. 17.
cap. 13.
Idem lib.
17. Ant.
cap. 15.

Idem lib.
18. Ant.
cap. 3.

Idem 17.
Ant. 10.
& 13.

Idem lib.
17. Ant.
cap. 13.

lant alij etiam recentiores, qui addunt vulgo Libanum dictum Abilinā. Regio ampla est, si Libano & Antilibano iungas Cœles partem. Illud postremo attingendum, Tetrarchia hoc loco accipi pro Ethnarchia, sive Dynastia, ut assolet.

F. Designantur duo summi sacerdotes in templo, Annas & Caiphas: ille exercens ministerium, quasi illius anni Pontifex; hic cessans à ministerio: ut alternae vices habuisse intelligentur Annas & Caiphas; & Caiphas eius anni quo passus est Christus fuisse summus Sacerdos, verus quidem, tametsi malis artibus in sacerdotiū arrogatus. Et verò verbis Euangelistarum necessarium est simpliciter niti. Nam ex historia exteriora parum lucis reperio. Tantum Iosephus narrat

Io. 11.
Lib. Ant.
20. cap. 18. successionem Pontificum usque ad conflagrationem templi sub Tito; & erexit quidem Pontificatum ex prosapia Asamoniorum, hoc est Machabaeorum, ab Herode Antipatro, & concessum quibusvis ex Sacerdotum ordine, etiam obscuris hominibus. Hunc est imitatus Archelaus, & Romanus, redacta in prouinciam Iudea. Itaque tota potestas summi Pontificis eligendi in regia fuit potestate: inde stola Pontificalis afferuatio in Antonia; inde nundinatio summi sacerdotiū, & varietas Pontificum. Ut quisque enim magis pecunia abundabat, & erat ambitiosus magis, eō erat frequētiū Pontifex. Hinc illa Valery Grati, cui successit Pilatus, tam crebra Pontificum mutatio. Itaque rem eō simul videmus peruenisse, ut certum genus esset, quod Pontificiū nundinationē sibi arrogaret; id dicebatur genus summi sacerdotij. Hoc est quod in actibus Apostolorum recenset Lucas, conuenisse Annam, Caiphā, Ioannem, & Alexandrum, & quotquot erant ex genere Sacerdotali; quod grācē est ἐκ γένεως ἀρχιεπαρτίχων. In hoc genere primary fuerunt Annas & Caiphas. Cum his faciūt, qua à doctoribus Ecclesiasticis traduntur. Qua cum ita sint, simpliciter libet ad verbum interpretari, quo anno exorsus est suam predicationem Ioannes, eo anno simul fuisse duos summos Sacerdotes, Annam & Caiphām, & alternis functos sacerdotio, ut aperte ostendit Ioannes in Euangeliō.

Ioseph.
28. Ant.
cap. 4.

Cap. 4.

22. cap.

Hæc descriptio temporis tā accurata, quo ad eius fieri potuit, suis imaginis partibus est designata. Celebratur autē initiu Euāgeliū omnis potestatis humana cōmemoratione, ut significetur, excisū lapide illū ē monte sine manibus, conceptum videlicet sine viri opere Christū de Spiritu sancto, qui omnia Orbis terrarū Regna cōtereret & aboleret, Sacerdotiū etiam Leuiticū abrogaret, & Regnū suū & Sacerdotiū sempitermū statueret.

G. Ioannes in deserto & montanis Iudea, ubi primum factum est ad ipsum verbum Domini, unde ad prædicandum pænitentiam, & baptizandum missus est in omnem regionem, & trans & circa Iordanem, à Macherunte Pellā usque ad mare Tiberiadis. Missus enim erat Ioannes, non ad prædicandum tantummodo, sed simul ad baptizandum. Propterea erat in deserto quidem, sed iuxta Iordanem, vel etiam in locis ubi esset copia aquarū, ut in regione Aenon iuxta Salim, non longè à lacu Genesareth: quasi videoas Ioannem celebritati IESV cedere, & Bethabara, sive Beshania relicta, ad superiora Iordanis prædicationē & baptismum exercere.

H. Ioannes concionatur ad Bethaniā in ripa Iordanis. Erant Pharisæi auditores, Sadducaeī, Publicani suspensi ad zonam loculū, tenentes manu tabulas, milites armis insignes, tum turba plebis. Sensum hic mentis omnium contemplare: Ioannis excellentem vim spiritus, & virtutum omnium plenitudinem, summam auctoritatem, grauitatem verendam, turbæ simplicitatē; animos Pharisæorum & Sadducaeorum inter se dissidentes, scelerum variam curiositatem & ambitionem, dum virique patronum sua heresos Ioannem exoptant; Publicanorum distractum animum, hinc perpetua lucri cupiditate, illinc conscientia stimulis; militum tedium bellandi; suspensos rei nouitate animos omnium, & ad aliquam vel pietatem, vel pietatis speciem erectos. Illud præterea animaduertendum, alias hominum nationes petere à Ioāne, quo pacto pie viuerent, non Pharisæorum, & Sadducaeorum. Ille respondet placide Ioannes, hos acerbè reprehendit. Nos etiam docuit Ioannes vestitus, cibi, & eremi austritate, pænitentiam ut amplectamur, illam etiam exteriorem doctrinæ verò sinceritate, ut iuxta suam vocationem singuli bonas actiones sc̄itemur; tum baptismo, qui ad Christum viam parabat, ut bona opera etiam ad iustificationem preparatoria exerceamus. Deterrit verò nos omnes, ne velimus confidere duntaxat, quod Christiani sumus, quod in Christum credimus, quod Deus pro nobis mortuus est & resurrexit. Hæc quidem prosunt, si fructus dignos pænitentia faciamus, sicut illa, qua antea prescripsit Ioannes. Quæ si negligamus, audiemus absque ulla dubitatione, qua dixit severissime Ioannes Pharisæis & Sadducaeis: audiemus quæ Christus ipse comminatus est: Cur dicitis mihi Dñe, Dñe, & meam voluntatem non facitis? Amē dico vobis, nunquā noui vos: discedite à me omnes qui iniquitatē operamini.

M E D I -

M E D I T A T I O .

Dæ. 2. **Cof. 2.** **Q**uænam est hæc, bone IESV, humanæ potestia tam accurata descriptio? Quorsum spectat? Tenet Imperium Romanum Tiberius Nero: procurat Iudæam Pontius Pilatus: Herodes, Philippus, Lysanias in Galilæa, in Ituræ & Trachonitide, in Abilina suos Principatus gerunt. Principes verò Sacerdotū sunt duo, Annas & Caiphas, non est vñus, vt oportuit. Quid hæc sibi volunt Domine? Eras videlicet iam è monte excisus lapis tu Christe IESV, qui essem omnem Orbis' potentiam contritus. Incipis igitur hos omnes in triumphum producere. Incipis per Ioannis prædicationem exscoliare Principatus & Potestates, ac traducere confidenter, palā triumphaturus omnes in temetipso è cruce. Et hos quidem voluisti nominari Principes, sub quoru Imperio vel Sacerdotio morte tua Mortem, Infernum, Sathanam, nedū hanc potentiam superasti. Illud verò grauissimè riotasti, quod ruinam Sacerdotij Mosaici portendebat, duos scilicet fuisse summos Sacerdotes: labes enim erat propediem extingueði veteris Sacerdotij. Verùm quid paras aduersus mundi & Sathanæ potestatem? Quem mittis exercituin?

Ego solus sum exercitus & acies Dei viuetis. Qui etsi nunc primùm visibilis appareo; gessi tamen anteà bellum aduersus alia omnia Regna, illa conculcaui per verbū meum, per mea mirabilia opera, per meos milites. Mitto autē hoc tépore ante me quasi Primipilū, fortissimum milité Ioanné, qui hostes meos exagit.

Sed quid est, Domine, quòd paucos, quòd singulares in aciem producis? Nunquam sunt pauci, nunquam singulares. Ut enim ego solus sum exercitus Regni cælestis, qui solus nunquam fui, nunquam sum; sed Pater & Spiritus sanctus mecum semper sunt, mecum belligerant, mihi præsto est omnis Angelica militia, mihi omnis creatura subseruit meo nutu: Ita quos mitto, soli non sunt; sed ego cum illis sum. Mitto etiam Angelos meos, qui illos comitentur & iuuent.

Sed arma quibus bellum geris, magne IESV, & quibus serui tui, vellé quæ sint intelligere.

Mea arma, verbū est meum, & mea potentia infinita; quæ vna eademque est Trinitatis diuinæ. Sed nolui solis his armis vti, nec sola potentia (quod poteram) debellare hostē Sathanam; sed infirmitatem, humilitatem, ignominiam, labores, mortem elegi, quibus ar-

mis cominùs depugnarem & vincerem. Huiusmodi arma dedi meis. Per hæc vicerūt preteriti mei milites, per hæc Ioannes superabit, per hæc futuri mei milites. Potentiam enim meam Ioanni communicaui; sed quam exercet (quemadmodum ego feci) per infirmitatem & humilitatem vitæ, & prædicationis efficaciam. Vixit in deserto à puerō, abiecte vestitus est, atque adeò horridè; cibo vñus melle sylvestri & locustis; pœnitentiam egit ad trigesimum usque annum seuerissimam. Hinc progressus est ad parandam mihi viam, per baptismi, per confessionis peccatorum, & per emendationis vitæ prædicationem. Sic ad Regnum cælorum, quod ego eram in mundum inuenitus, corda hominum præparabat; sed præparabat tantum, quæ erant à me consummada. Nā initia quædā erant baptismi mei, meæ cōfessionis, meæ pœnitentiæ, quæ Ioannes prædicabat non ipsa sacramenta, non ipsa mysteriorum perfectio.

Fac benigne IESV, ut nobis imitatio Ioannis sit dulcis, sit efficax, ne vim vñquā & animi intētionem, & exercitiū pœnitentię negligamus. Ita fac sancte Dōmine. Intercede tu etiam pro nobis plusquam propheta Ioannes, ut te totū concipiamus, tuos mores cordi imprimamus, gratiæ perfectę nos paremus; ut Christi passiones, gloria, atq; Euágelij prædictio sit in nobis fructuosa. Verùm illud etiā vellem de tua gratia intelligere, suavis I E S V: Quid est, quòd Ioannes nihil ferè vitæ perfectionis prædicat; tantum debita singulis officiis præscribit? Eleemosynā turbæ; Publicanis, ut statuta seruēt illis tradita; militibus, ne quæquam vel per concussionem vel per calūniam lədant, ut sint suis stipendiis contenti.

Non erat Ioannis munus perfectionē Euangelicæ legis hominibus prædicare, sed tantum eius ministeriū præparatorium erat ad lucem, ad veritatem Euangeli & Regni cælorum, & vitæ perfectionem, quam ego eram institutus. Illud prædicabat Ioannes, quod magnum habebat momentum ad vitæ perfectionem capessendam: Si mandata Dei seruetis, si pœnitentiam se temini, si eleemosynas erogetis; hæc facient, ut agnoscatis deesse aliquid vobis, & audiatis me consulentem: *Vade, vende omnia que habes, da pauperibus, & sequere me.*

Ita est, Dñe IESV, ita est. Da igitur sancte IESV, ut dignos pœnitentiæ fructus faciamus. Amen.

NATIVITAS CHRISTI.

L V C. II.

Anno. I.

In v. imaginem Adnotacioncula.

v.

30

A. Berilehem ciuitas Dauid.	H. Turris Heder, id est, gregis.
B. Forum, vbi soluitur tributum.	I. Pastores ad turrim cum gregibus.
C. Spelunca, vbi natus est Christus.	K. Angelus apparet Pastoribus, & cum eo militia cale-
D. Iesus recens natus ante præsepe humi in fano iu-	stis exercitus.
cens, quem pannis virgo Mater inuoluit.	L. Angelus, qui prius creditur missus in Limbum ad Patres
E. Angeli adorant puerum natum.	nuncius.
F. Ad præsepe bos & asinus nouo lumine commoti.	M. Stella & Angelus ad Magos missi, eos primum ad
G. Lux e Christo nato fugat tenebras noctis.	iter impellant.

EVANGELIVM MISSÆ.

FACTUM EST autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto, ut^b describeretur vniuersus orbis. Hæc descriptio prima, facta est à Præside Syriæ^c Cirino. Et ibant omnes, ut profiterentur singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth, in Iudæam in ciuitatem Dauid, quæ vocatur^a Bethlehem: eò quod esset de domo & familia Dauid, ut^b profiteretur cum Maria despota sibi vxore, prægnante. Factum est autem cum essent^c ibi, impleti sunt dies ut pareret. Et^d peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinavit eum in^f præsepio: quia non erat eis locus in diuersorio. Etⁱ pastores erant in^h regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregein suum. Et ecce^k Angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno. Et dixit illis Angelus: Nolite timere: ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate Dauid. Et hoc vobis signum: Inuenietis Infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Et subito facta est cum Angelo^k multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

AD NO-

ADNOTATIO.

Mich. s.
Hieron. in
locis. A. **B**ethlehem, quæ est Ephrata, civitas David
in tribu Iuda ad Austrum, sex miliari-
bus ab Ierosolymis in monticulo sita.

Hieron. ad
Marcell. &
in epi. Pau.
Beda in
lib. de lo.
sanct. Broc. B. Forum Bethlehem, ubi mensæ asidet
Exactor tributi: unus dissoluit, alij conueniunt
soluturi.

C. Spelunca, Foramen etiam vocat Hiero-
nymus, ubi natus est IESVS. In parte vero in-
teriori excavatum in rupe erat praesepium. Est
autem simile sepulchrum Christi; hic excavatur
praeseppe post speluncam, illuc sepulchrum. Locis
sacratisimis humilitatem considera simul & ma-
iestatem. Nihil enim illinc potuit esse abiectius,
nihil hinc augustius.

D. IESVS recens natus in spelunca ante pra-
sepe fœno exceptus, humili vagiens, & manus ad
matrem tendens: simul spiritus exultatione,
asque animi suavitate plena virgo Mater, &
adorabunda, pannis & fascijs que parauerat, in-
fantem Deum frigentem aggreditur continuo
inuoluere & fouere. In his vero mysterijs Ma-
riam contemplare suam virginalem integrata-
tem tenentem, nullius muliebrium ministerio-
rum indigenem, excelsa mente in filij nativita-
tem, tum eternam ex Patre, tum temporalem ex
se, laudibus, & spiritus exultatione leuatam
quidē, & mente & corde obsequia tamen omnia
in filium obeunte officiosissime: Ioseph vero to-
tum esse in Pueri admiratione & adoratione.

E. Angelī è cælo ad Bethlehem & praesepium
spectantes, & ex his plurimi aera & terram te-
nentes, adorant natum ex virgine puerum,
Regem ipsorum & Dominum, & celestia enco-
mia illi concinunt.

F. Ad praesepē, quod diximus excavatum in
rupe, bos & asinus alligati, sed erectis capitibus.
& ad locum nativitatis conuersis, quasi sensi-
tant insolitus quid stabulum pati.

G. Nox cum esset, aëris obscuritate repre-
satur; sed ita tamen, ut ex infante Deo, qui in
orbem terrarum lucem afferebat cælestem, emi-
cans lux speluncam illustret.

H. Turris Heder (id est gregis) ad quam ta-
bernaculum extendit Iacob, & gregem pascere
solebat, uno miliari à Bethlehem ad Orientem.

I. Ibi pastores vigilantes in agro, & custo-
dientes vigilias noctis, siue excubias agentes sa-
per gregem, magno timore perculsi ē visione
Angelii. Greges & canes obstupecunt ad lumi-
nis nouitatem.

K. Superne enim Pastoribus imminent An-
gelus, claritas Dei circumfulget eos, timent
magno timore, recipiunt se à timore, audirent
ab Angelo esse Christum natum. Adebat ad An-
gelum multitudo cælestis militia laudantium
Deum, ac dicentium: Gloria in excelsis
Deo, & in terra pax hominibus bonæ vo-
luntatis.

L. Angelus, quem (ut piè meditamus)
puer Deus mittit ad Patres in Limbum, ut
nunciet ipsum recens natum hominem. An-
trum autem non describitur, quod necessum
fuerit terram aperiri, ut locus daretur spiri-
tui Angelico; sed ut sensus apprehendat pe-
netrasse.

M. Stella & Angelus qui illam mouebat:
hic à puerō IESV missus, illa tum primū con-
dita; cuius indicio, & Angeli revelatione exci-
tati Reges Magi incipiunt se ad iter parare in
suo Regno singuli. Statim enim nato Christo illa
intelligimus facta; missum Angelum unum ad
Pastores, tum exercitum Angelorum, alium An-
gelum in Limbum ad Patres, tertium ad Magos
Reges in Orientem. Ita omnium hominum ge-
neri manifestatus est Christus recens natus. Ita
celebratur in terra, sub terra, & in calis Dei insi-
nitia benignitas in mortales. Nam quis dubitet
Angelos omnes in calis Dei hominis nativita-
tem celebrasse diuinis præconis, unde intellige-
bant ruinas suorum equalium esse reficiendas
gloriosissime, per infantem Deum recens natum
in terris? Non solū ab Angelis in calo, in ter-
ra ab hominibus, & sub terra præclaræ fiunt
gratulationes Deo homini nato; sed quasi ge-
stunt cali, clementa, creatura omnis adorare
Deum natum, & gratulari; & quasi sentiunt
se esse nobilitata diuinitatis consortio. Exultat
calum, terra, omnia: naturalis spes exuen-
da corruptionis, vel corruptioni non seruen-
di in omni creatura incitatatur.

M E D I T A T I O.

Lxx. 2.

NAsceris hodie, parue Puer Iesv, ex humili Virgine in stabulo Bethlehemico, fœno exciperis, vagiens, frigens, pauperculus, pannis inuolueris, reclinaris in præsèpio, quia nō erat vobis locus, ne in diuersorio quidem. Quid hic primū mirabimur? Quid prædicabimus? Quid primū cōtemplabimur? Accriter quidem hęc monent nos; verū alia sunt quæ nos attrahunt vehementius, vt per illa his vehementissimè moueamur, & dulcissimè reficiamur. Sed quænam illa sunt vehementiora? Aliæ duæ nativitates tuæ, magne Iesv. O rei ineffabilem magnitudinem & maiestatem! Nasceris homo in stabulo, qui simul in ceteritate nasceris lux infinita, verbum immensum; hodie inquam à Patre generaris, Deus de Deo, Deus ipse Patri con-substantialis. Nam in ceteritate cùm semper sis natus, semper tamen nasceris, nunquam nasci ex Patre desinis. Est igitur infinita in hac tua humili nativitate maiestas, potentia, diuinitas; immensa in ceteritate nativitas & generatio. Sed alia item fuit tua nativitas incomparabilis mysterij, & secundūm ceteram generationem maximi; quando Deus ipse omnipotens, splendor gloriae, & figura immensæ Patris substantiæ, factus es homo ex solius Virginis substantia, in eius vtero ex Leo ep. 10. qua nunc nasceris. Salua enim vtriusque substantiæ proprieate, & in vnam cōcunte personam, suscepta est à maiestate tua humilitas, à virtute infirmitas, ab ceteritate tua mortalitas. Hęc excelsa mysteria & infinita nos attrahunt. Debent quidem certè nos, vbi videamus Christum nasci, vehementius quām quæ non videmus commouere; vt his quæ videamus vehementissimè moueamur, & reficiamur suauissimè: non commouent tamen, bone & sancte Infans. Hęc quidem nostra spiritus inertia est, nostra fidei & donorum tuorum negligentia. Quis enim, si paulò diligenter Dei donis insisteret, non hīc impleretur cordis primū suavitate & gustu, deinde luce cœlesti, & quasi diuinitate occuparetur? virtutem infinitam, gloriam, maiestatem Dei immensam contemplaretur, & diuino iubilo laudaret, per te Christe Iesu in fœno exceptum, ex immaculatę Virginis vtero sacro-sancto natum, vagientem, pauperculum,

frigentem, panniculis inuolutum? His nos tuis mirabilibus imbuē bone puer Iesu. Tum illud aueo scire, Quid tu operabar, quid faciebas in vtero Matris virginis totos nouem menses? & quid ex vtero?

Quid tu censes? credis quidem omnia quæ ego tibi exponam; sed credis ieiunè & aridè, credis absque præsenti, absque idonea consideratione. In vtero Matris cum essem, spirabam ego cum Patre vna spiratione, vna virtute Spiritum sanctum paracletum in ceteritate: Angelos, cælum, orbem terræ universum cum Patre & Spiritu sancto infinita diuinitatis potentia & sapientia conseruabam & gubernabam: ego Angelis gloriam ceteram largiebar, Dēmonibus damnationem ceteram irrogabam, regnabam in ceterum Deus omnipotens: Matris virginis mentem, spiritum, animum, mea præsentia, mea virtute implebam. Suppeditabat illa mihi corporalem substanciali & nutritionem me agente; ego illam diuinę meę naturę confortem vberius in dies faciebam. Crescebam ego ex illa in horas corpore, illa spiritu ex me. Ego in Matre ex Matre viuebam, illa ex me & per me. Vtrinque in vtero clausus generabar, illinc à Patre, hinc à matre; illinc infinitam plenitudinem diuinitatis accipiebam, hinc in plenitudine & perfectione humanitatis augmentum. Non operabantur corporis mei sensus præter communem hominum consuetudinem vel naturam; operabatur supra, non solum hominum, sed Angelorum etiam naturam & facultatem mens mea diuinitus. Erat enim anima mea in delicciis cœlestis Paradisi, erat summa felicitate donata.

In dupli igitur eras sinu, magne & parue Iesu; in Patris cetero potentissimè, in Matris, ut humillimè, ita dulcissimè. Non loquebaris, viuebas in Matre; & tamen mortalium salutem operabar & merebaris apud Patrem. Verè tu eras Deus absconditus. Saluator ex vtero & in vtero & Patris & Matris. Aperiisti mihi Domine excelsa mysteria; aperi reliqua per hęc benigne Paruale.

Eram quidem in vtero Matris clausus necessitate meę humanitatis; verū gestiebam atque exultabam vt gigas ad viam meam currendam.

rendam. Desiderabam ex utero dulcissimo prodire, cupiebam nasci in vestram hanc mortalitatem, bellum gerere cum Satana, Mundo, Carne, Morte, & Inferno. Illinc in magnitudine virtutis, in indignatione irae & zeli mei, teribilis omnibus Dæmonibus & hominibus, hinc in infirmitate humanitatis meæ humiliis, & mansuetus, & infirmus.

Nascere: Veni ad nos sancte Puer. O ineffabilem Diuinitatis benignitatem! O mysterium Dei excellentissimum! Peperit te Deum & hominem Virgo sanctissima, inuolata eius virginitate sacrosancta. Nullus ibi dolor, nihil cæterarum necessitatum communium; nulla ibi obstetrix, nulla muliercularum sedulitas intercessit. Ipse vegeta, & summa spiritus suavitate exultans Virgo Deum hominem parit, adorat, fouet, pannis inuoluit. Ipsa obstetrix & mater est. Angeli famulantur Regi suo infanti, & Reginæ Matri si quid ministerij est obeundum. Fœnum parant quo excipiatur, angelicis manibus excipiunt nascentem, humi super fœnum reponunt honorificentissimè Paruum. Explica mihi obsecro, sancte Iesu, per Esaiam, tuam nativitatem.

Natus hodie sum humilis puer vobis mortalibus, non mihi, non Angelis, non Deo; vos soli mea nativitate & humanitate egebatis. Propter vos homines apparuit mea humanitas. Neque solum vobis mortalibus natus, sed vobis datus sum, id est propter vos, laboribus, poenis, afflictionibus huius mortalitatis innumerabilibus. Traditus etiam truculentissimis latronibus ad mortem, ad contumelias infinitas & cruciatus. Hæc enim in vestram vitam & salutem fuerunt omnia collocata atq; tradita. Datus sum vobis præterea, qui vester eram Dominus & Deus, vt vester essem frater. Sum factus & amicus, & adiutor vester & minister: factus sum vester Magister, vestra via, salus, veritas & vita, virtus vestra & gloria, vestra sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. Thesauri sapientiae, scientiae, & diuinitatis, qui in me sunt reconditi, per me, atque in me dati sunt vobis, intra vos similiter reconditi sunt. Ego vester sum vestitus cælestis. Deniq; sum datus vobis in cibum & potum; ego veltrâ sum nutritio. Agite comedite, bibite, satiamini, inebriamini carissimi ab uberibus meæ cælestis & diuinæ sapientie & suavitatis, & gratiae. Hec omnia vobis data sunt mecum & per me. Vti-

mini, cooperamini infinitæ virtuti quæ vobis mecum data est & per me: in vobis efficax erit, si velitis.

O ineffabilem tuam & adorandam, bone & sancte Iesu, in nos benignitatem! o immensa beneficia! Hoc est videlicet quod referente Dauid loquutus est per te & in te Pater eternus: *Ego dixi, Dij es tu, Et filii excelsi omnes.* *Psal. 81.*

Ita est, Domine; sed terrent me quæ subdit. *Vos autem sicut homines moriemini, & sicut unus de Principibus cadetis.* Nisi quod intelligo cōminationem hanc esse Patris tui & prædictionem eorum qui pereunt. Quæ comminatione, quæ prædictio facit, vt maiore nos spem concipere debeamus in te. Nam propterea tam vehementer Pater tuus loquitur, quod vehementer nostram salutem appetat, & nos acriter deterrere a vitiis velit, & ad se allicere. Natus es ergo Iesu benigne nobis, datus es nobis. Sed quod das tuæ potentiaz insigne:

Principatus mei insigne gero excellentissimum super humerum meum, crucem meam. Illud enim primum prodiens in orbem terræ *Iesai. 9.* egi, quod semper in utero Matris egeram, ac semper deinde egi. Obtuli meam crucem & mortem Patri pro vobis. Hic est meus Principatus, hoc meum Imperium. Per hæc ego Satanam, Infernum, Mortem, Peccatum triumphabo. Per hæc regnabo ego in æternum, ac sedebo ad dexteram Patris, qui semper sum in sinu Patris. Per hæc mecum omnes Electi Patris mei regnabunt.

In infirmitate itaque tua summa, hoc est, morte ignominæ plena fecisti virtutem Domine, & spem ac refugium nobis collocasti. Sed quod nomen imponit tibi Pater nascenti: Audiam ex te obsecro, magne Puer. Video Domine; imponit nomina sex, per quæ interpretatur quod iam de te prædixerat Isaias; EMANUEL, id est, *nobiscum Deus:* & Ie- *Hieron. in*
remias dixerat: DOMINVS IVSTITIA NO- *9. cap. Iesai.*
STRÆ: & quod vocatum est ab Angelo, prius- Iesai. 7. *ter. 23. 33.*
quam in utero concipereris; Iesu.

Primum igitur è sex nominibus est, ADMIRABILIS. Reuerà admirabile est nomen tuum, arduum, & sublime EMANUEL noster, Domine iuste noster, noster Iesu; supra & Angelorum & hominum captum. Nam nomen tibi *nm* tetragrammaton, ineffabile nomen, infinitum nomen, pelagus immensum substantiaz infinitæ, quæ est tua & Patris diuinitas: hoc est tibi nomen in æternum.

Hieron. cōtra Helviū dīsc.

Acti-
tus 3.
Isaias 9.

Matth. 20.
Io. 13. 14.
1. Cor. 1.
Col. 2.

cōte. 5.

æternum. Factum est planè tuum nomen in tua conceptione, in tua nativitate, in tua vita, in morte, in aliis omnibus mysteriis mirabile & gloriosum. Atque adeò quid in te est, quod miraculum Dei non sit? Illinc Deus es, hinc homo, vnuſ tamen Christus, vna persona diuina. Operaris illinc ut Deus, quo quid est mirabilius? hinc ut homo, quod summum est miraculum; ut Deus opera nostra opereris, & sustineas infirmitates nostras.

*Isai.28.
Isai.9. ex
70.*

Quod est præterea nomen? CONSILIARIVS. Tu enim es ille *magni consilij Angelus*. Mirabile planè & diuinum fuit consilium tuę carnis œconomia, summe miserationis cōsilium. Non enim alia via erat, redimendi mortales; sed hanc tu solam elegisti, ut tuę glorię & bonitatis honorificentissimam, iustitiae tuę conuenientissimam, hominibus verò fructuissimam, & summi exempli plenam. Tu autem illa etiam ratione nominatim huius excelsi mysterij diceris Consiliarius, quod in tua persona erat futura hæc dispensatio humanitatis, & tuo sanguine & cruce erat tibi luēdum quicquid in mortalitate nostra esset peccati, ac promerendum quicquid gratiæ, quicquid donorum speraretur. Inde porrò peculiariter accepisti Domine munus illud nobis consulendi, nos semper ad meliora promouendi.

Psal.143.

Sed quod est aliud nomen tuum, parue Puer? D e v s. Virtus infinita natus sum ego. qui eram in principio apud Patrem eadem potentia. Eram Dei brachium immensum, & digitus, vtrumque enim extendit Deus in nativitate mea in hostes suos ad mortalium liberationem & salutem. Docuit manus meas ad præliandum communis in carne mea; digitos quasi eminūs per meos milites ad gerendum bellum & conficiendum, ad consummationem usque sæculi, quando ponam omnes inimicos sub pedibus Patris.

Ior.20.

Luc.11.

Magnum est hoc nomen tuum bone IESV. Exponi mihi quartum, hoc est, FORTIS. Ego cùm sim Emanuel, id est, *vobiscum Deus potens*, sum simul vobis homo fortis vtraq; fortitudine, & infinita Patris, & meę nativitatis, & passionum, & mortis quam passurus sum: Finita quidem hac & creata; sed quæ Dei sit, & meritum habeat infinitum. Sum ego fortis ille Gibbor, quem secum esse dixit Iermias Propheta in persona Ecclesiæ. Dominus (inquit) *mecum est, bellator fortis*. Fortior enim robustior, validior ego adueni, quam fortis Sathan armatus. Hunc superueniens vincam &

arma illius vniuersa auferam in quibus confidit, & spolia eius dispensabo.

Duo remanent nomina, PATER futuri sæculi, & PRINCEPS pacis, per quæ me diuinitus recreas benigne IESV. Vidi enim te hactenus nascentem nobis, donatum nobis; vidi gestantem crucis tuę Imperium super humerum tuum. Admirabilem te sum contemplatus, consilium & decretum redemptionis humanaę orbi inferentem, potentem Deum, robustissimum hominem: quæ omnia partim tuam humilitatem, partim tuam maiestatem demonstrant; tuam potentiam exerunt; tua prælia, tuas victorias prædicant. Per hæc autem duo ultima victoriae tuę fructū communicas. Nasceris enim Pater futuri sæculi, id est, futuræ nostræ æternitatis auctor, & effector Regni cælorum. Nasceris noster puer & frater; sed & simul efficeris nostræ diuinæ generationis, & vitæ, & œconomiaę, & politię auctor & gubernator, futurę nostræ beatitudinis generator. O rem omni admiratione superiorē! Regnum suum æternum ut Deus inferat, atque adeò inferat nostrę mortalitati per diuina sua dona; det filium, qui vita sit nostra & salus sempiterna, qui nos consortes suę naturę faciat, qui nos in cælum afferat è terra, qui cælum terrę conjugat! Verè tu Pater es magnus & omnipotens, parue Puer, omnis vitę spiritualis, omnis gratię, omnium donorum cælestium, nostræ eterne beatitudinis & glorię. Non solum enim gratia tua & veritate salutem peperisti sempiternam; sed viæ nobis suisti dux, & magister, & princeps; sine quo ad illam vitam contendere non poteramus. Eramus omnes tui & Patris æterni hostes, cum Sathanam, Mundo, Carne. Pro Peccato, pro Morte, pro Inferno bellum contra te gerebamus: tu tandem solus pax nostra factus es, disciplina pacis nostræ in te incubuit, & correctio, & poena qua pax nostra pararetur. Tu pacificasti per sanguinem crucis tuę siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt. Tu posuisti fines Ierusalem, *Psal.147.* id est, Ecclesiæ tuę, pacem. Tu reliquisti nobis tuam pacem, & dedisti nobis. Gessisti igitur bellum, in acie conflixisti pro gloria Patris tui cōtra Sathanam, Carnem, Peccatum, Mortem, Infernum; contra nos item, sed simul pro nobis. Vim passus es & mortem in eo bello & prælio ab illis omnibus, tum à peccatis nostris. Hæc enim te interemerunt per manus conseleratas tēterrīmorū hominum.

*Eph.2.
Isa.53.
Adcol.1.*

num. Mortuus igitur planè es, verùm contra quām in mortalium bellis solet. Non enim es per mortem superatus; sed contrà per mortem , hoc est, per summam tuam infirmitatem atque humilitatem omnes hostes tuos valentissimè & gloriosissimè superasti, interemisti,& triumphasti. Etenim mortis mors tua mors fuit , & inferni excidium. Sic enim per *Oseam* locutus es olim: *Ero mors tua ô mors;*
1.Cor. 15. *morsus*, siue exitium tuum *Inferne*. Per mortem tuam *Satanam* , qui habebat mortis imperium,cōculcasti; de peccato,*πεπὶ αὐτοπρίας*, tua videlicet hostia pro peccato damnasti peccatum , & corpus peccati destruxisti , hominem nostrum veterem simul crucifixisti , liberasti nos à lege peccati & mortis. Tu igitur pax es nostra,tu salus,tu vita sempiterna. Verè *Princeps pacis* tu es : asseruisti enim nos in veram libertatem à seruitute & regno *Demonis*, Carnis , Mortis, Inferni. Exsurgunt quidem hæc, tentant passim, sunt in membris nostris; sed non regnant , sed per te superantur , sed per te proueniunt ex illis virtutes & merita. Pacem tu nobis cum virtutibus & omni morum honestate,cum Angelis,cum Sanctis, tecum & cū Patre tuo & cū Spiritu sancto paraceto cōciliasti. Adoramus te nate nobis Puer, donare nobis Fili Patris eterni , laudamus te & benedicimus in secula. Refecisti enim spiritum nostrum tuo imperio , quod gessisti in humero tuo ,& in virtute tua semper geris. Recraesti nos tuis nominibus.

1.Pet. 1. Sed quid facias natus,quid rerum agas, id nos doce sancte Puer. Intelligo benigne IESV. Iam enim primūmsacrum thalamum glorioſæ Virginis egressus , tanquam sponsus copulasti tibi Ecclesiam sanctam Catholicam , diuina & perpetua vnione infinitę virtutis tuę, ac tribuisti fœcunditatē generandi filios innumerabiles in eternitatem. Mōrebat Ecclesia sine te,sciebat te sibi datum iri in sponsum,infinitis suspiriis te præstolabatur. Finem hic dies, hæc nativitas fecit mōroris. Iam te habet,iam te fruitur,exultat in te lætitia inenarrabili & glorificata, reportans finē & fructum fidei & desiderij sui,mortaliū salutē eternam.

Sed quid loco dotis Sponsæ obtulisti magna IESV? O rem supra omnē Angelorū prædicationem positam! Obtulisti illi tuos labores , egestatem , tribulationes , persecutions, cruciatus,sanguinem,vitam,& mortem quasi pro dote;sed per hæc vitam & gloriam sempiternam , & omnium bonorum infinitas opes

in cælo reposuisti. Nec hæc oblatio , velanmus patiendi te deterruit à suscepto itinere; sed exultaſti potentissimè vt immensus gigas, ad currēdam viam mandatorum quā à Patre acceperas ; iam inde incipiens te in studio redēptionis humanæ exercere. Hauiſisti aērem hunc natus ; sed contaminatum huius *sap.7.* mundi & peccati infectione purgasti; purgatum, & quaſi diuinum factum rursum mundo respirasti. Vnde deuotè intelligere possumus,nostrum hunc aērem bonitate & sanctificatione tua fuisse imbutum ac nobilitatum. Similiter tota vita in hoc mundo fecisti:lucē mundo huic intulisti diuinam ; quæ in tenebris tamen luceat iis qui oculos habeant à te purgatos. Sed video ſimul te primam vocem emittere ploratum. Neque erat hic tuus fletus tantūmodo naturalis, sed è pleno & diuino vſu rationis perfectus ; vt omnia , quæ gessisti in infantia,erāt,non ſolum ab eterna tua sapientia , sed à creati tui ſpiritū & gratiæ ratione & sapientia dispensata. A superiori enim portione animæ tuæ perfectè omnia gubernabantur,& ſi ſensus & inferior portio in etatis erat officio & imbecillitate. Erat quidē ille luctus naturalis , vt à ſenu; vt verò à ſuperiori tua ratione , & à tua sapientia , ad dolorem quem capiebas de offendis ab hominibus Patri tuo , à principio creaturæ ad finem vſque oblatis, referebatur. Pannis inuolueris , non purpura,non oſtro:declinaris in præſepio,quia ne in diuersorio quidem locus erat tibi apud ciues tuos. Soluis Cæſari tributum,vt ſuditus terrenæ potestati:friges,efutis,conſecras in te ſtatū ultimæ paupertatis , quam eras hominibus consulturus. Vanitatem Mundi & ambitionem contemnendam demonstras , & aliam rationem vitæ instituis à Mundo alienam,humilitatis,patientiæ,paupertatis. Hæc enim cùm in te repreſentes, quid aliud quām facis illuſtria , pretiosa , diuina , amplexanda: Ne queratis de cetero mortales in ſuperbia, in externis honoribus, in diuinitiis & rerum externalium affluētia dignitatē, vel voluptatem, vel fœlicitatem. In his enim non ſunt hęc;ſed in Christi Domini ac Dei nostri imitatione, qui in Mundum veniens iſtas veſtras inanitates & mala conculcauit,contraria verò nobilitauit. Vis autem videre quantus sit iſte , per quem humilitas & paupertas celebrantur:Ex illa humilitate & paupertate , ex illo ſtabulo imperat descendere de cælo innumerabiles Angelos,& ſe adorare;& obediunt illi.Ex his mittit

mittit vnum ad Pastores in vicina regione vigilantes , & custodias agentes in greges suos. Lubet consequi statim multitudinem exercitus cælestis. Destinat vnum ad Patres in Limbum , qui nunciet illis se natum Messiam : alium ad Magos mittit in Orientem:creat stellam splendissimam , quam gubernandam attribuit Angelo. Itaq; cæli, terræ, Inferorum, Angelorum omnium se demonstrat esse Imperatorem ac Dominum. O admirabilem rerum varietatem! O diuinam œconomiam! O lucem lætam, iucundam, cælestem, rebus omnibus & mundo infusam! Contemplare quasi creaturam exultantem vniuersam, animos sanctorum hominum insolito spiritus sensu & lætitia commotos gestire. Sentiunt omnia Deum natum, vim diuinam, nouam, lucidam,

& salutarem. Nonnulli etiam Sancti singularem accipiunt (vt piè meditari possumus) de recenti Dei nativitate reuelationem. Hæc cum ita sint , quis erit tandem qui hæc meditans, hæc credens, hæc videns , non inflammetur ad Christi recens nati imitationem? Quis amet honores, opes, dignitates Mundi, magnificentiam , aliaſque vanitates, qui contempletur quemadmodum Deus omnipotens nascitur ? Exultemus igitur nos Fratres mei ; quibus qui elegit Christus & nobilitauit nascens , illa summo beneficio dedit, non solum animi promptitudine & desideriis amplexanda , sed votis etiam consuluit confirmanda. O ineffabilem Dei nostri in nos benignitatem , misericordiam , gratiam ! Amen.

MEDITATIO ALTERA.

O Rem nouam , sublimem , diuinam! Adeste Angeli; conuenite filiæ Syon; concurrite mortales omnes & admiramini: Date gloriam Deo in excelsis. Quis enim est Parvulus qui nascitur ? Deus. Quis vagit? Deus. Quis friget? Deus. Quis fœno humi excipitur ? Filius Dei. Quis in stabulo nascitur? Verbum Patris æterni. Quis pannis inuoluitur? Deus , Filius Dei , Verbum Patris æterni. Quæ est ista quæ Deum parit ? Illa quæ Deum conceperat de Spiritu sancto, virgo intemerata Maria. Quænam illa est quæ lacte nutrit Deum? Virgo mater Maria. Sed cur factus est Deus homo? Cur natus est Deus homo? Ut nos liberaret à Satanæ tyrannide & à lue peccati, à morte perpetua & Inferno ; ut diuinitatis suæ participes efficeret, & cœlo donaret. Sed quo pacto? Per mortem & crucem suam , per labores & passiones suas. O Dei misericordiam infinitam ! ò ineffabile sacramentum! Laudate vos

illud Angeli , laudate animæ beatæ ; nos vestris laudibus illud celerabimus. Quid autem nobis loqueris è cunis infans puer Deus?

Clamo ad vos meo exemplo humilitatem, paupertatē, mundi contemptum, charitatem. Clamo , vt qui per me in baptismo renati estis, & vitam accepistis spiritualem, & vixistis deinde per me solum, per solam meā gratiam spiritualiter , donec vñum rationis accepistis, in lucem exeat, & vitam illam exerceatis in me quidem , sed vobis etiam cooperantibus, & continenter bonis operibus insistentibus: atq; ita renascamini , & renouemini de die in diem, usque ad perfectam illam nativitatem, quæ reposita est vobis in cælo. O Puer omnipotens hoc operare in nobis , & da ut tecum semper cooperemur , & tua sit benedicta triplex nativitas , à Patre æterna , à Matre in utero , tum ex utero in sempiternum. Amen.

IN AV-

IN AVRORA NATALIS DOMINI.

De Pastoribus.

LVC. II.

Anno I.

In vij. imaginem Adnotatiuncula.

vij.

4.

- A. Turris Heder, ubi Pastores colloquuntur.
B. Inuenient IESVM possum in præsepio.

- C. Cognoscunt quæ erant dicta ipsis de Puerō.
D. Reuersi ad suos narrant omnia.

EVANGELIVM MISSÆ.

ET factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in cælum, Pastores loquebantur^a ad inuicem: Transeamus vsique Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariam, & Ioseph, &^b Infantem positum in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de Puerō hoc. Et omnes, qui audierunt, miratisunt: & de his, quæ dicta erant à Pastoribus ad ipsos. Maria autem conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Et reuersi sunt^c Pastores glorificantes & laudantes Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos.

ADNOTATIO.

A. *Vrris Heder, de qua dictum est, ubi colloquuntur Pastores: Traſeamus vſq; Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Sed hoc faciunt festini, ut festinanter intelligantur esse profecti.*

B. *Puer Iesus pannis inuolutus in præsepio positus: bos & asinus in eodem præsepio comedentes, simul afflatu calefacientes Infantem Deum: Maria & Ioseph Pueri curam summa cum devotione gerunt officiosissime.*

C. *Pastores cùm reperissent Mariā, Ioseph, & Infantem in præsepio positum, & omnia cœsent attente contemplati, aduerte ut vario corporum & oris gestu signa inter se dent sensus a-*

nimorum. Admissi enim ad Christi IESV conspectum, ea viderunt præsentes Pastores atque intellexerunt, quæ ab Angelo nunciata, fide iam ante conceperant. O singularem Pastorum felicitatem! vident Christum in præsepio, Matrem eius & Iosephum. Primi ex hominibus sunt Euangelij predicatores. Quis non videat illorum mentem diuina luce excellēter illustratam fuisse? Quis non sentiat eorum corda caelesti suavitate delubra?

Sed quid vidētes cognoverunt de verbo quod dictum erat illis per Angelum de Puerō? Non ea solūm quæ oculis conspicua erant, natum Puerum pannis inuolutum esse, & in præsepio positum: sed ea simul quæ de illo erant ab Angelo dicta, & ab Angelis decantata reuelante Infante

*fante IESV. Intellexerunt lucē qua illos circumfulserat, lumen significare quod in orbem intulit Christus natus, quo lumine totam Ecclesiā erat illustraturus. Recolebant quemadmodum lux illa celestis eos occupauerat tanta claritate & virtute, ut eam ferre non posset humanitas; ab Angelo tamen sibi restitutos illa luce & suauitate postea recreatos esse excellenter. Perceperunt per illud, Ecce, nouam rem, ac suprà hominum capi-
tū posita esse à Deo factam inter mortales: preclarissimum Nūtium hominibus afferre; Deum hominem factum; & quidem ad abolendum peccatum, & vitam sempiternam mortalibus comparandam. Gaudium præterea tale sibi esse nunciatum cognouerunt, quale ante oblatum hominibus non erat; quod perfectum illum decorum, & gaudium uniuersa terra superabat. Nam propter hoc verum gaudium, & hunc perfectum decorum, ille decorans prædicatus est & tantum gaudium. Datum enim nunc est & communicatum gaudium infinitum hominibus, gloria sempiterna, Deus ipse, in Puer hoc nato. Nam quod in cordibus vestris exultat gaudium, illum habet fontem, inde fluit, illinc suam accipit cla-*

Thes. 2.

ritatem & vitam. Sed quenam causa afferatur tam incomparabilis gaudij? Quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate David. Natus est hodie ex utero Matris, qui in hodie sempiterno semper nascitur, semper natus est ex substantia Patris aeterni. Et quidem natus est hodie vobis Saluator. Iam inde enim non solum ab hac nativitate ex utero Matris, sed ab illa quæ fuit in utero incarnatione, salutem mortalibus attulit sempiternā suo merito. Hic igitur Iesus tuus Christus, tu nimi Dominus est, & Deus omnipotens. Audierunt Pastores, & agnouerunt augustinum hoc cōpendium toius Euangelii, quod illis verbis continetur: Natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate David. Hic pīe addi possunt Pastorum munera, si hedum unus, alijs libum, alijs canistrum pomis referum, alijs castaneas, nuces, &c. in sacculo portet, & puerum IESVM muneretur.

D. Ad suos reuersi Pastores, qua inuenient & viderint narrant, gaudio omnes exultant, Deum Israël collaudant.

M E D I T A T I O.

PAstores sumus & nos, si nihil aliud, certè nostrarum potentiarum, affectionum, operacionum. Vigilemus igitur, & excubias agamus super nostros greges; & tunc maximè, si nox esse videatur, nec quicquam consolationis singularis sentiamus. Curemus ut in officio sint cuncti greges nostri. Nihil erret, nihil à lupo Dæmone diripiatur, nihil desidia

tabescat; omnia suavi pascantur pabulo, & salutari aqua potentur. Tunc nobis Angelus tutelaris gaudium annunciat magnum, & natum audiemus, & inueniemus Salvatorem Christum Dominum: tunc audiemus, & corde percipiemus coeleste illud Angelorum cantum: *Gloria in excelsis Deo. &c. Amen.*

IN DIE S. STEPHANI PROTOMARTYRIS.

M E D I T A T I O.

Oratio preparatoria præponatur, qua postulemus à Deo gratiam, qua facias, & alias omnes actiones nostras, & præsentem Meditationem nobis salutarem. Historia accipiatur ex vj. & viij. Act. Apostolorum.

Crescente numero discipulorum Ierosolymis murmur excitatum est Græcorum aduersus Hebræos; quod illorum viduæ nimis occuparentur in ministerio externo, & ratio maior videretur haberi viduarum He-

bræorum. Duodecim Apostoli sedant murmur, rationem reddentes, à se non debere ministerium illud exspectari, sed verbi prædicationem & orationem. Statuunt inter se esse eligendos Diaconos, qui illas controversias dirimant

rimant, & ministerio illi præsent. Conuocata discipulorum multitudine, inducunt ut consideret, & repræsentent ipsis septem viros boni testimonij, Spiritu sancto plenos & sapientia. Placet omnibus propositio: proponunt in primis Stephanum, boni scilicet testimonij virum, sapientia & Spiritu sancto plenum & fide, tum alios sex. Hi procidentes ad pedes Apostolorum accipiunt manuum impositiōnem à Petro. Hoc factō magna est pax & spiritus consolatio consecuta. Crescebat verbum Dei, numerus discipulorum multiplicabatur in Ierusalem valde, multa etiam turba Sacerdotum obediebat fidei, quæ erat singularis Christi gratia. Hæc ita habebant. Non potuit autem in tanto rerum successu & spiritus feruore, non eminere virtus Stephani diuina & fides. Apparebat enim in Stephano plenitudo, non solum Spiritus sancti, sapientiae, fidei, sed & gratiae, & fortitudinis. Faciebat magna prodigia, magna signa, miracula illustria in populo. Eius virtutem qui videbantur æmulatores esse legis præcipui ferre nō potuerunt; ij præsertim qui ex synagoga erant Libertinorum, Cyrenensium, Alexandrinorum, Ciliensisium, Asianorum, in quibus erat Saulus vel præcipius. Hi tantam spiritus vim, tantum diuinæ lucis splendorem & gloriam cum ferre non possent, adoruntur disputatione Stephanū; vt confutata eius doctrina, præstigiæ magicæ viderentur, quæ apparebant miracula. In his disceptatoribus eminebat non dubiè Saulus iuuenis doctus, & plenus Iudaeæ traditionis, zelo perniciose & violento. Non poterant resistere tamen sapientiae & spiritui, qui in Stephano loquebatur. Vieti disputatione subornant falsos testes, qui Stephanum blasphemiae in Deum & Moysem, in templum & legem accusent. Seditionem concitant ple-

bis, Seniorum, Scribarum aduersus Stephanum. Concurrunt in illum agmine facto, rapiunt, multant indignissime, statuunt ad concilium Pontificum, offerunt falsos testes, accusant inuidiosissime. Qui in concilio sedebant Iudices omnes, intuentes illius faciem tanto fulgore gloriae emicantem, quasi Angeli faciem contemplabantur, ac stupebant. Itaque coacti sunt illum placide audire disserentem. Habet apologia Stephanus sapientem, acrem, & planè angelicam. Auditur sic satis placide, donec accensus zelo Dei in Iudeos inuehitur. Ibi verò dissecantur cordibus, & ferino more dentibus in eum strident. Consummata hæc erat eoru malitia atque obstinatio. Stephanum contra ad sublimē quamdam gloriam uehicit Deus; vt suscepito vberiore spiritu ad cælum attingat, & videat Christum stantem ad dexteram virtutis Dei; nec videat solum, sed profiteatur se videre yeheimenti quodam spiritus feruore. Tunc exclamant impij quasi ad atrocem blasphemiam, obturant aures, impetum faciunt, & ipsum vananimitate eiiciunt extra ciuitatem, proterū, raptant, conculcant, lapidibus appetunt durissimis. Lapidabant primi scilicet testes, iisque deposituerunt vestes ad Saulum custodiendas. Hic enim non lapidabat quidem, sed in vi inferenda, & cæde patranda primas partes gerebat. In atrocitate autem lapidationis Stephanus continenter videbat Christum à dextris Dei, illum inuocabat, & orabat vt spiritum eius susciperet. Postrem redditurus Christo spiritum prouoluitur in genua; deuotius pro inimicis & interfectoribus orat quam pro se ipso. Exauditus verò creditur cum pro aliis, Aug. ser. i. & 4. de S. tum pro Saulo. Nam oratio Stephani (in Stephan. quit Augustinus) peperit Ecclesiæ Amb. lib. i. de paenit. cap. 9.

LOCI DESCRIPTIO.

IErusalem, & Synagoga, vnde raptus est ad Concilium Stephanus, quod dicebatur hebraice Gezit, & Sanhedrim, à Græco nomine Synedriō, vbi exercebatur iudicia: tum porta vetus, siue iudicaria, extra quam illum protruserunt. Non longè inde est Golgotha, vbi Dominus crucifixus est. Quid igitur pertendum in hac meditatione? Quod Ecclesia celebrat, quod me docet: vt imiter excellens

martyrum beati Stephani, & eius perfectam charitatem, quæ fecit vt pro inimicis, & suis interfectoribus orauerit: vt desiderem mori pro Christi fide, pro Ecclesia Orthodoxa Romana, & inimicos charitate & oratione prosequar. Peto sapientiam, spiritus feruorem, zelum ingentem, ac sublimem contemplationem, quibus fuit ornatus Stephanus.

IN DIE SANCTI STEPHANI
PERSONARVM CONTEMPLATIO.

Deum contéplare, & Christum ex cælo ad fideli exaltationē consecrante p̄imum sanguinem pro fide effundendū, atque ornantē celeberrimum martyrium. Christū etiam qua homo prospicere, quæ fiunt omnia. Vide Dæmones furiosos, Iudeos cęcos & obstinate crueles, Saulum in sua incredulitate & falso zelo feruidum: Apostolos considera, & Ecclesiām sollicitam, mōerentem & orantem; plenam tamē bonę spei & viuę: Stephanum verò plenum Dei virtute, summa animi constantia, alacritate, fetuore spiritus inflammatum, & martyrij desiderio. Reflexione considerationis collige ex habitudine omni singularum personarum fructum in Christo.

Quid agitur? quid dicitur? Deus per Christum p̄œst martyrio, facit illud illustriſſimū, alios ad martyrij gloriā inflamat; permittit omnem immanitatem in Stephanum Diabolis & Iudæis; Saulum mira prouidentia tractat, mira permissione parat ad fidem & fidei martyrium; non permittit tamen ipſi vt manus sanguine sui vindicis, & suę salutis secundum Deum auctoris cruentet. Dēmonū tam multorum; quanta erat multitudo illa pestilentium Iudeorum, concursationes vide & iuſultationes, vim, rabiem in fortissimū martyrem: Iudeorum incredibilem malitiam, obstinationem & crudelitatem in sanctissimum hominem exertam impotentissimè.

Cōſidera quid Christus dicat Martyri Stephano, quid Apostolis, quid Ecclesiæ, quem illicis spiritu immittat: Quid Dæmones inter se dicāt, quanta ferocitate ſe incitēt ad nocendū Ecclesiæ, ad interficiendum Stephanum, ad obligandos tēterrīmo facinore Iudeos: Quām crudelis sit Iudeorum inter se conspiratio & consultatio, quām p̄ecepſ, quā peitinax: Quid Saulus? quid agebat? quid dicebat? Feruebat zelo, inflammat̄ur iracūdia, incitabat alios, ſe ducem dabat ad facinus. Putabat enim per ignorantiam, offerre ſe ſummum obsequium Deo. Hic inter primos disputabat cum Stephano. Hie, vt ingenuus erat, agnouit inter primos ſe à ſpiritu Stephani ſuperatum. Hic inter primos ad accusationem & vim exarſit. Contemplare ac diſtingue pro tuo captu diſputationem, quid Stephanus, quid Saulus afferat: coniungere cum Stephani animo & totius orationis ratione, & illud gusta, quanta

fuerit in eo vis doctrinæ, ſpiritus, & diuinitatis; vt ſolus multitudinem eō redigeret, vt ſe fateſetur non posſe rēſiſtere: propterentur etiam qui ſedebant in concilio, ſe eius faciem videſe, non tanquam Molis, ſed tanquam Angelii. Eō autem ipsorum malitiam atque obstinationem horribis magis, quōd eum ad mortem depoſcerent, à quo deberent fateri ſe eſſe viuētos tanquam ab Angelo. In his omnibus contemplare in luce Dei quid agant Angelii Iudeorum: ab iis quos abſtinere à tanto ſcēleſtre vellent longe ſtant, ab iphis repulsi veluti mōerentes, piorū qui aderant ſpectaculo animos erigentes in ſpiritus & cōſtantiae fortitudinem. Stephani Angelus animum eius mira virtute, & excelſo quodam robore mentis, & patientiæ, & magnanimitatis conſirmat, & ad ſpiritus alacritatem erigit.

Nec ſolum in diſputatione cōſiste; ſed ad eius diuinaſ apoloſiam ingredere, in ea ſpiritu exerce, animum oblecta, ſingula excute, ex ſingulis frugem rei conſentaneam exerce. Fige verò illuc mentis & intuitū & affectū, vbi eſt pars p̄cipua huius meditationis, quæ eſt gloriosa catastrophe. Si in tota oratione efulgebat beatissimi martyris facies vt Angelii, hoc eſt, cælitūs ac diuinitūs; quid putas illuc? qualis fuerit ſermo, qualia verba, quę oratio, quę viſ, quis ſplendor, nōne angelicus, cæleſtis, diuinus? Diſsecabantur quidem cordibus ſuis tota fortissimū viri oratione; non poterant tamen occultam rabiem continere, cùm veritatis mucrone ſentirent conſciētiā ſuam eruentari; vbi p̄aſertim Stephanus orationis ac ſpiritus incitatione leuatus, zelo efferuerſcit, ac vehemēter illos virget & arguit. O homines duræ ceruicis, incircumcisos cordibus & auribus. Vos ſemper Spiritui ſanctō reſtitiftis, vt patres veftri. Ibi enim rabie efferati dentibus etiam in illum ferociter ſtrident, necem nefariam ſpirantes.

Stephanus verò videns ſe ad gloriosiſſimum finem martyrij peruenire, plenitudine ſpiritus excitus, intendit non mentem ſolum, ſed oculos etiam in cælum, vnde ſibi auxilium imploraret, vt pleniū & pro ſe, & pro persecutoribus precaretur. Et ecce tibi aperiuntur cæli oculis, orationi, inuocatiōni ſanctissimi Protomartyris, contemplatur gloriam Dei, videt Christum I E S U M ſtantem

stantem à dextris virtutis Dei. I E s v bone, quām sublimis est huius mysterij meditatio? Sed quomodo cæli aperti? num hæc est curiositas meditanti? est. At sunt curiositates vel abigendæ è meditatione, vbi primū obueniunt; vel simplicitate deuota, si pergent, reiiciendæ. Sunt cæli tamen aperti vt voluit Deus, vel patuerūt cælestia, non intercisa cæli materia, quod Deo tam facile fuit, quām cælum vniuersum creare, & sancto Martyri magis gloriosum. Sed tamen qui cæli sunt Stephano aperti? non solūm corporei, sed spirituales etiam & diuini, in quibus Deus inhabitat. Transcenderunt enim Stephani oculi corporis & mens, non solūm cælos corporeos, orbes scilicet nouem, tum crystallinum, sed ad empyreum etiam peruerentur. Et ibi oculus quidem corporis se continuit beata corporis Christi contemplatione; verū mens altius euecta ad gloriam Dei attigit. Hoc est tertium cælum, ad quod raptus est Paulus, ad quod Moyses in mentis excessu momentaneo, non viuentes quidem hanc vitam, sed diuino quodam sopore imbuti, raptim vitam diuinam in hac mortalitate prægustantes. Quod priuilegium æquissimum est, vt aliquando ampliori munere credamus esse virgini Matri Dei communicatum. Vedit igitur Christum, vedit Deum Stephanus, ad quem per martyrium vocabatur; vt primus martyr eset perfectus testis diuinitatis & humanitatis Christi. Congratulati sunt illi omnes sancti & Angeli. Ex raptu momentaneo statim ad inferiora deductus conquieuit in Christi I E s v contemplatione & corporis intuitu & mentis: quem non anteà intermisit, quām est in cælis cum beata visione commutatus. O gloriosum martyrium, in quo Martyrum Imperator non solūm adeſt, pugnat, vincit; sed id facere, & mente videtur à Martyre, & oculis certnitur. Vedit igitur I E s v, simul sensit dulcedinem salutis æternæ, fortitudinem cælestis pugnæ, gloriam speratæ victoriae. Et quidem I E s v non sedentem tantum, cum semper tamen ad dexteram Patris omnipotentis sedeat; sed stantem in confessu suo vidit: simul enim Christus sedet & stat. Non enim est illa sessio, non illa statio corporalis, sed spiritualis, sed diuina; siquidem est à dextris diuinitatis. Stabat igitur à dextris virtutis Dei, vt qui præterat martyrio, pugnabat, superabat cum Martyre: & simul sedebat, quod dampnaret impietatis omnes interfectores.

*Auguſt.
lib. de vidi-
do Deum,
¶ 12. de
Genesi ad
literam,
cap. 13. &
20. ¶
Thom. 2.
2. q. 175.
ar. 3. Par.
rivaliter
verò Beda
lib. de tem-
plo, cap. 20.*

Saulum ad Apostolatum & martyrium desti-
nabat; alios ad fidem, multos ad mortē semi-
piternā adiudicabat. Viderat autem gloriam
Dei, & I E s v M stantem à dextris virtutis Dei
Stephanus, sed non vtrumque profitetur, non
dicit se gloriam Dei vidisse, sed *cælos apertos,*
& I E s v M stantem à dextris virtutis Dei. Il-
lud etsi omittit, tamen in I E s v visione ipse
intelligit. Sed cur illud omisit, hoc dixit? *Quia*
quærebatur non quæ sua erant, sed quæ aliorum.
Illud prodeſſe non poterat aliis, hoc poterat:
vt illos à maleficio absterreret, vel certè com-
minaretur, & prædicaret Christi iudicium ad-
uersus illos. *Qua in re imitatus Christum est,*
qui similiiter dixit in concilio, *cum ad mor-
tem accusaretur: Amodò, inquit, videbitis fi-* Matt. 26.
lum hominis sedentem à dextris virtutis Dei,
& venientem in nubibus celi.

Non potuit hanc Stephani vocem, hoc iu-
dicium terribile Dæmon pati, quod simul scie-
bat ad se pertinere. Cruciatur, furit, specie ze-
li quasi aduersus blasphemiam inflamat
ipſos ad parricidiū. Similiter aduersus Chri-
stum consilium Pōtificum concitauerat. Ob-
turant aures sicut aspides surdæ, & venenum
exacuunt in sanctum virum. Contemplare
status eorum, mentis turbationem & ctucia-
tum. Deus illos vocat ad sanitatem è cælo,
terret iudicio: contrà Dæmon illos vrget zeli
præstigijs, atdore maleficij, odio in Christum.
Hæc inueniunt animos exercitatos malitia,
propenos ad sanguinem, assuetos ad Dæmo-
nis obsequia. Rapiunt mansuetam ouem, ex-
tra ciuitatem propellunt, eodein ferè vbi fue-
rat Christus crucifixus, ad Caluarie locum.

Contemplare furorem, vim, concursum
omnium; inter hos præcipue insignem Sau-
lum, exuentes se testes, vt qui primi erant in
illum iaculaturi, vrgentem Saulum, recipien-
tem in fidem & custodiam suam vestimenta
testium. Parabant se quidein testes, collige-
bant durissimos & crudeles lapides, alij item
omnes ad lapides currebant. Stantem inter-
ea contemplare fortissimum virum in Chri-
stum aspicientem, Christum adorantem, in
Christum spem confirmantem. Coniunge te
quæſo cum Stephano, expecta, desidera, de-
posce lapides pro Christo pati, mortem pro
Catholica fide oppetere. Iam ecce tibi in-
cipliunt truculentissimi latrones iaculari cer-
tatim. Vide efferatum animum, impotentem
conatum; conspice vulnera quæ accipit Ste-
phanus, dolorem, sanguinis effusionem. Vide
illum

illum violentia sruorum lapidum dejci in terram, vide rursum vi Spiritus & diuini roboris afflagentem. Considera simul quantā alacritatem in ipsa lapidatione sentiat; vt singuli lapides adiificant sanctissimo viro ardentiū martyrij desiderium. Audi quid in corde Stephani loquatur de cælo Christus, quām dulciter, quam suauiter illum soletur & animet, quantum roboris illi ingerat aduersus feritatem lapidum, quām apercē illi policeatur gloriā.

Non fuit longa lapidationis mora, & vix videtur maior fuisse, quām quo tempore dixit Stephanus stans : *Domine IESV accipe spiritum meum*: & rursum in genua prouolutus: *Domine ne statuas illis hoc peccatum*. Neque enim moram maiorem vel latronum ferocia & crudelitas dabat, vel permittebat benignitas Christi. Sed vide quid dicat : *Domine IESV accipe spiritum meum*; stans erecto animo & vultu, directis ad IESVM in cælum oculis. Sentiebat IESV omnipotens dominum & æternum, nomen nni tetragrammaton percipiebat, ac profitebatur simul gloriam redēptionis IESV, & potestatem quam acceperat quā homo, in cælo & in terra. Hinc concipiebat suauissimū gustum nominis IESV, qui suis diuinis influctionibus totum eius spiritum & animam reficiebat, suo item conspectu non animam solam, sed corpus etiam & carnem recreabat. Fecit hæc vis spiritus, vt gloriosissimum triumphum ageret de lapidatoribus. Non fuit enim illi satis, vt mortem suam illis condonaret, sed orat etiam pro ipsis. Nec vtcunque orat, sed flexis genibus, & clamans voce magna orat, cūm pro se stans orasset, nec clamasset. Qua in re licet inuictissimi Martyris admirari ingentem spiritus alacritatem ac robur, vt in morte ipsa confractus toto corpore ac dilaceratus flet, genua fletat, pleno spiritu ac voce, & clamore magno oret; & ipsum non possit ab his impedire procella lapidationis. O immensam Dei misericordiam! ð gloriā primi Martyris incomparabilem! Ita in manus Christi ex-

halauit inuictam animam gloriosissimus Martyr.

Verū illa non est hoc loco omittenda meditatio, orationem Stephani exauditam à IESV quidem pro multis ad salutem, pro Saule etiam ad Apostolatum & martyriū? Quid agis Saule post mortem Stephani Promoui, vīsi, consensi, confeci; exulto, & gaudio efforor hac parta victoria: deiecto autem fortissimo hoste ad reliquos me accingo. Deuastabo blasphemos, penetrabo ad eorum domos, rapiam, traham viros & mulieres, dabo in custodiam cruciandos, & mala morte multos. Totus igitur spirat minas & cædes in Apostolos, in Discipulos, in Diaconos, in nomen IESV Nazareni. Iam videtur sibi pro Dei gloria IESV sectatores euertisse. Sed vide Saule, exaudita est Stephani oratio pro te. Non diu eris *Saulus*, hoc est, inquietus & turbulentus prædo. Fecit te Deus in prædestinatione sua *Paulum*, quietum, & veritatis suæ doctorem. In hoc gloriolo martyrio illud etiam studiosissimè animaduertendum, dedicatas omnium Christi Martyrum primitias, & exemplum propolitum, quod imitarentur futuri Martyres: nec mirum esse quod tot priuilegiis primum martyrium Dominus exornauerit, qui tot aliis Martyribus tot fecerit, & tam excellentes prærogatiuas.

Gratiæ postremo Deo agenda pro Stephani gloria martyrij corona, detestanda Iudeorum ac Dæmonum malitia, petenda imitatio feruoris Stephani, & vis agendi aduersus haereticos; animus induendus in Christo, & desiderium moriendi pro Christi veritate & eius Ecclesiæ. Orandus beatissimus Protomartyr, vt qui pro lapidatoribus suis Dominum orauit, qui pro Paulo tantum priuilegium impetravit, vt nobis exoret aliquam particulam sui spiritus & Paulini: Tú vt nobis Dominus illud gratificetur, ne noceant nobis lapides, quos in spiritu nostrum iaculatur Mūdus, Caro, Dæmon, hoc est, tentationes; sed potentissimos iectus recipiamus in corde nostro diuinarum inspirationum. Amen. Pater. Ave.

CIRCVM-

CIRCVMCISIO CHRISTI.

29

LVC. II.

Anno. I.

In viij. imaginem Adnotatiuncula.

vij.

5.

A. Synagoga, siue locus ubi circumciduntur IESVS.	F. Nomen IESV, quod adorant
B. Sacerdotes cum ceremonia circumcisionis.	G. Angelis,
C. Virgo mater dolet de vulnere filij, dolet Ioseph.	H. Mortales, /
D. Pueri subseruientes.	I. Anima Patrum in Limbo, & qua in Purgatorio.
E. Stella & Angelus viam Magis demonstrare.	K. Maria sinu fons filium redit cum Ioseph.

EVANGELIVM MISSÆ.

LVC. II.

ET postquam consummati sunt dies octo, ut^{a b} circumcidetur puer, vocatum est nomen eius IESVS: quod vocatum est ab Angelo, priusquam in utero conciperetur.

ADNOTATIO.

A. Synagogam designat Bethlehemiticam, ubi sifans IESVS circumciditur; siue velis locum esse nativitatis & diuersorum, ubi alias intelligendus apparatus.

B. Sacerdotem, preputium tenerimi infantis Dei abscentem; Leuitam item, qui IESVM tenet ad circumcisionem. Porro IESVM contemplare acerbè plorantem, ore lacrymis manante, oculis in Matrem defixis, extensis ad eam brachiis, quasi auxilium imploreret. Simil vide catinum super mensam, quo sanguis ex Christi IESV vulnere excipitur, simul & preputium sanguinolentum; qua à virginе Mater & Iosephо ut caelstis thesaurus summa cum pietate reponuntur. Non erant Dei esse illum sanguinem, illud preputium preium esse salutis hominum sempiterna.

C. Virginem matrem, qua non potuit non dolere; sed moderata id fecit pro virtutis sua

magnitudine, dolorem manus ad cor apposita comprimens: Iosephum item oris & manuum gesta, tum lacrymis animi tristitiam declarantē.

D. Pueros, qui presto sunt; alijs cum medicamentis & panniculis ad vulneris IESV curationem; alijs cum aqua & mappa ad sacerdotis manus abluerbas.

Non potuit locus imaginis capere gesta duo, quæ ad meditationem sunt utilia: Alteram, ut pueri IESV ploratis vulneri medicina abhibentur, vulnus liniatur & obligetur; Maria mater ut astet; fletum & dolorem filij verbis suauissimis demulcens per desit officio Ioseph: Alteram, quemadmodum post factam medicinam puerum excipiat gremio Mater, suauissime complectatur, fouent, deostuletur, mammam illi offerat: ut vicius in illius sinu, complexu, vulnus conquiescat infantulus Deus, & lac sugat Virginis ab ubere de calo pleno.

C;

E. Stel.

E. Stellam, sub qua Magi, qui iam in unum conitatum conuenerant, in Iudeam properant.

F. Nomen IESV, quod antequam concipere sur in uero, ab Angelo diuinus in circumci- sione Christo impositum est.

G. Celeste spiritus nomen Iesv flexis suis genibus adorantes.

H. Qui in terra habitant idem prestantes.

I. Qui in Limbo Patriam iunc erant, qui in Purgatorio, eandem latriam nomini Iesv exhibentes. Ut enim nativitatem nunciarunt sanctis Patribus in Limbo Angeli; ita pie credimus reliqua mysteria & actiones eos denunciasse, & gratulationes in choro illo Sanctorum actas vicissim piissimas, celebrata mysteria dixinis laudibus. Qui luebant reatus suos in Purgatorio, & etiam si fide sua Deum & Christum adorabant, non adeo certum est revelationes de Christo habuisse; nisi dicamus per Angelos, sub quorum adhuc erant tutela. Hi quidem ex illa reuelatione non liberabantur a sua pena: ut fidem tamen, & spem, & charitatem confirmabant in Christum & Deum; ita aliquod refrigerium inde vel sentiebant, vel expectabant celerius afferendum.

Ceterum non est nomen IESVS, nomen tetragrammaton יהוה, ut quidam dixerunt: quod ne annotatum quidem oportuit. IESVS enim derivatur a verbo quod saluare significat; יהוה a verbo quod esse. Tetragrammaton quidem יהוה esse significat eternum: nam notas complectitus trium temporum simul, futuri, presentis, & praeriti. Porro si velimus ex interpretatione litterarum illud nomen exponere (de qua interpretatione tanta cum alacritate exultat Hieronymus ad Paulam Vrbicam, cuius etiam utilitatem ostendit in praefatione in Ieremiam) dinam lucent in ea inueniemus. Prima enim litera י. iod principium significat: secunda נ. he, istud: ו. vau sertia, & coniunctionem: נ. he quarta, istud. Quasi dicatur nomen Dei tetragrammaton יהוה significare Deum, in quo est principium istud, & istud: duplex videlicet emanatio & processio, una qua procedit & generatur a Patre Filius, altera qua Spiritus Sanctus a Patre & Filio procedit atque spiratur. Itaque proprium est nomen tetragrammaton Dei veri, neque ulli creature unquam in Scripturis datum est. Nomen autem יהוה tetragrammaton in novo Testamento citatur bis & vigesies ex veteri, semper vero redditur per Dominus non suis litteris exprimitur, ut solent alia vocabula hebraica, Amen, Alleluia, Sabaoth: ut intelligere possimus Christum

sea protulisse, & eius traditione antecesores nostri Testamenti & Ecclesiam usurpasserent; quod fuit perpetuum in lxx. Interpretibus. Itaque necessarium non est, ut quovis occurrit nomen tetragrammaton, proferatur suis litteris; sed consistendum potius in imitatione Christi, Apostolorum, Ecclesie. Nam vero nominis ryw: Iesuah, quod est in omnibus Gracè, Latine Iesvs (sic enim legere placet quinque litteris), ut David Psalm. lxi. & Isai. cap. lxij. quibus etiam locis ῥωτηριis interpretantur lxx. item ter Isai. cap. xij. atque item David ter Psal. cxvij. ubi propriè loquuntur de Messia Sancti Prophetae) huius inquam nominis si scrutemur litteras, occurrent nobis littera tetragrammati iod, ו. vau, ו. he: est enim ryw: Dominus I E S V S. Anmadueremus præterea in nomine ryw: esse tres litteras, ו. schim, cum puncto in dextro cornu, simul ו. vau, & y hain: ut significetur salus; à verbo ryw: iaschah, prorsus alsoqui in usitato in Scripturis. Eandem porro litteram ו. sin, possumus intelligere cum puncto in sinistro cornu: ita fieri, ut ille trium litterarum complexus ab ryw: habet deducatur, quod est fecit, cuius est participantium passiuum significans factum; ut possimus intelligere ryw: verum Deum ac Dominum esse factum. Sed quid factum? certè ryw: Iesuah, id est, Salutem & Salvatorem. Nam in ו. sin, duo puncta intelligere nihil prohibet, ad tantum prescribitum mysterium demonstrandum: si quidem ex se nullum punctum habet ו. & utrumque recipere potest. Ad hanc expositionem respexisse videatur Isai. & David, cum de Christo dicant: Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem: ubi est tetragrammaton ryw:, primo loco, secundo ryw: Iesuah, id est, Iesv. Quasi dicant Dominus ryw: factus est salus & salvator. Nam nihil impedit quod factum dicunt per verbum substantium Hebrei; frequenter enim fit, per verbum substantium in ea lingua significatur. Cerd ita verterrunt Septuaginta, & Vulgata editio quae est sacra sancta. Ad idem aduertisse videtur Paulus, ubi dicit de Christo: Qui factus est ei secundum carnem. Eandem phrasim habet Ignatius in epistola ad Trallianos: Obturate autem aures vestras, inquit, quando quis sine I E S V Christo filio Deiloquitur, qui factus est per Mariam ex semine Dauid.

Ad illud item animus est aduertendus, esse quidem nomen ryw: Iesuah, abstractum, & significare Salutem; sed in qua simul concretum (hoc est, Salvator) intelligatur. Quod Angelus exposuit

lob. 41.

Cap. 12.
Psal. 117.

Rom. 1.

exposuit Iosepho Matth. primo: Ioseph, inquit, fili David noli timere accipere Mariam coniugem tuam; quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet enim filium, & vocabis nomen eius Ιησοῦς: ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Declarat Deus per Angelum nomen Christo proprium. Filius, quem coniux tua pariet, vocabitur quidem Salus: sed properea vocabitur Salus, quia ipse conficiet salutem populo suo. Neque tamen aliam salutem conficiet, quam eam ipsam quae ipse est & per ipsum est, salutem sempiternam, quam mortalibus communicabit. Diuina enim amplificatione dicitur Christus, non solum Saluator, sed salus ipsa eterna & infinita. Ita Isaías, quem dixerat Salutem, vocauit χριστόν Mesciah, Saluatorem. Verè tu es, inquit, tu es Deus absconditus, Deus Israël salvator, quod est χριστός Mesciah. Quo nomine sapè vocatur Christus in Scripturis, ut sapè Ιησοῦς salus.

Mai.45.

1.Cor.1.

Chriſt.

Ceterum ex hac nominum coniunctione, Salutis & Salvatoris in Christo, oriri videtur illa meditatio, sine gustus spiritualis, quem Paulus insinuat, cum dicit: Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. Sed cur non dixit Paulus, inquit Christostomus,

sapientes nos fecit. Sed factus est nobis sapientia? 1.Cor.1. ut scilicet maneris liberalitatem significaret: ac si diceret, Scipsum nobis exhibuit. Deus enim in corde nostro ingenerat spiritualem significacionem ac gustum Iesu Christi filii sui. Sic devote mentes solent in nomine Iesu gustare summam consolationem, ac dicere, Sentire se in corde suo, cum incredibili splendore & suavitate, esse Iesum ipsi Salvatorem & Salutem eternam. At enim sobrie admodum & modestè de his sensibus spiritus est agendum, ac prouidenter de illis loquendum, ne superfluamus. Quod visitabimus, Christo proprio, si nihil per illos tribuamus Deo indignum vel cogitemus; sed intelligamus nihil hotum sensuum vel gustuum facere, ut Deus ipse uniat anima ut causa formalis, vel in Deum anima transeat, vel huiusmodi quidpiam: sed facere, Deum sua benignitate per virtutes & dona sua, tum per fructus Spiritus sancti ac beatitudines, ut illi sensus sine significaciones spirituales nobis communicentur per diuinam virtutem, que est in ipsis virtutibus & fructibus ac beatitudinibus. Similiter etiam fit, quocunque dono suo Deus velit animas nostras visitare.

K. Mariam filium puerum Deum gestantem comite solo Ioseph, que ad stabulum suum ē Synagoga reuertitur; si quidem in Synagoga intelligatur facta circumcisio.

M E D I T A T I O .

Psal.129.

Rom.2.

*C*ur infans Iesu Deus sanguinem eum cruciatus fundis, cum nondum venerit hora tua?

Copiosa est & abundans mea redemptio: faciet haec mea circumcisio, ut vos efficiamini cordis circumcisio in spiritu, non in litera, non in carne. Intelligite, Fratres mei, vobis esse quæ vigent in membris vestris passio-

nes circumcidendas, quod sine fieri non potest. Violentos vos fieri oportet in vos. hanc vim dabit vobis mea virtus circumcisionis: ita eritis nominis mei particeps, salutis meæ capaces, naturæ meæ cognitores: ita in corda vestra suavitatis ineffabilis, & vis nominis mei Iesu influet: ita ero vobis salus sempiterna & vita. Amen

ADVENTVS MAGORVM.

M A T T H. II.

Anno. I.

In viij. imaginem Adnotacionula.

vij.

6.

- A. Ierusalem, quod perueniunt Reges Magi.
- B. Vrbis frequentia, vbi Magi inquirunt.
- C. Horum vocibus turbatur Herodes, & Ierosolyma cum ipso.
- D. Omnes Principes Sacerdotum & Scribas populi Herodes congregat, & sciscitatur ab eis ubi Christus nasceretur,
- E. Herodes clam vocat Magos.
- F. Magi dimissi ab Herode Bethlehem pergunt.
- G. Stella leto aspectu rursum se ducens Magis offert.

E V A N G E L I V M M I S S A E.

M A T T H. II.

CVM ergo natus esset IESVS in Bethlehem Iudæ in diebus Herodis Regis, ecce ^a Magi ab Oriente venerunt ^b Ierosolymam, dicentes: Vbi est qui natus est Rex Iudæorum? Vidimus enim stellam eius in Orientem, & venimus adorare eum. Audiens autem ^c Herodes Rex, turbatus est, & omnis Ierosolyma cum illo. Et ^d congregans omnes Principes Sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei: In Bethlehem Iudæ: sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in Principibus Iuda: ex te enim exiet Dux, qui regat populum meum Israël. Tunc Herodes ^e clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis: & mittens illos in Bethlehem, dixit: Ite, & interrogate diligenter de puerō: & cùm imuenetis, renunciate mihi, vi & ego veniens adorem eum. Qui cùm audissent Regem, ^f abiérunt: & ecce stella, ^g quam viderant in Oriente, antecedebat eos.

A D N O T A T I O.

- A. Reges Magi cum regio comitatu Ierosolymam ab Oriente perueniunt: stella vero cripitur ab eorum conspectu, cuius ductu eo cursum direxerant. Neq; id dicuntur aegre tulisse: existimabant enim functioniam munere suo stellam ostendisse, ubi Rex Iudæorum esset natus.

tus. Erat quidem primum in eius officio, ut Ierosolymam illos duceret, unde lucem acciperent Scripturarum.

Quod autem Reges fuerint qui dicuntur in Euangelio Magi, docet, quod aperiunt thesauros & munerantur Regem. Confirmat vero traditio, & usus Ecclesiae constans & veteris in officiis Ecclesiasticis, ubi Prophetia Davidis usurpatum est: Reges Tharsis, id est, maris, & insulae munera offerent; Reges Χαράμ Arabum, & Αράβων Saba dona adducent: Et Isaiae: Ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui. Et rursus: Inundatio camelorum operiet te; dromedarij Madian & Ephra. Omnes de Saba venient, aurum & thus deferentes, & laudem Domino annunciantes. Has inquam prophetias refert Ecclesia ad Magos Christum adorantes, & munera pueri IESV offerentes. Nam si quis mystice dicat Ecclesiam illas usurpare; non dubium quin mystice interpretetur. Sed hoc qui fieri potest, si nihil historici, & ut dicimus, litteralis sensus illis locis tribuamus? Quare gentes quidem omnes, & Reges orbis terrarum Christum esse adoraturos vaticinatur David & Isaiae, sed quod per Reges Magos significabantur. Adde plurimorum Doctorum consensum, non modo recentiorum, sed veterum:

Tertulliani, Cypriani, Athanasi, Hieronymi, Iudeos. Augustini, Chrysostomi, Isidori, Glossae, Thomae Aquinatis, Alberti Magni, Vincentij, Anthony, Lyrani, Simonis, Dionysij Carthusiani; ut aīdū sileantur, qui Reges fuisse predicatorum Euagelicos Magos. Sed quid tantē adducunt qui contra sentiunt, quo minus Magi Reges fuisse credantur? Non scripsit Reges Matthaus. Quid tū? Nec Iobi consolatores scripsit Moyses Reges fuisse, qui tamen Reges erant, quod longè post liber Tobie docuit. Omittere enim sacri Scriptores solent aliqua, modo illa exponant quae proprie ad rem attinent; ut illic amico fuisse illos homines, his Reges Magos, hoc est sapientes; utroque Reges fuisse (quod alioquin erat manifestum) omituntur. Reges verò ferè Orientem habuisse Reges confirmat Tertullianus. Passim enim in Oriente, in Arabia, in Syria, Mesopotamia, Chaldaea, regna occupabantur à potentioribus, ac longè facilius si idem essent sapientes, & qui non solum opinions, sed sapientia continere in officio possent multitudinem. Hec cùm ita sint, non video quo pacto possint contrarium docere. Nam eo tandem recidunt omnia contraria argumenta: Non est scriptum; igitur verum non

est. Quod genus argumenti quād sit infirmum & periculosum, nullus nescit. Quod si cui placet Magos semper appellare, non Reges; ita faciat ut Matthaus, ut Doctores multi, sed simul in cō eos imitetur velim, quod non negarint esse Reges.

Iam vero unde ex Oriente venirent Magi, queri solet; cùm certum sit in Oriente illius stellam apparuisse, ab Oriente eos venisse, incertum ex qua Orientis regione. Et quidem inter Doctores conat hos Magos traditionem habuisse Prophetia Balaam, & credidisse orienturam, vel processuram stellam ex Iacob. Quod est Hebraicē נָבָעַת מִצְרָיִם id est, incessit, siue iter habuit stella Iacob. Vnde ortam primum ex Bethlehem appareat, & inde missam per Angelum in Orientem. Quem motum cū obseruassent, & contulissent cum Prophetia Balaam Magi, fecit traditio, & eorum fides, & visa stella, ut Dei inspirationem pio animo susciperent. Ex Aran igitur. id est, Syria, & vicinus regionib[us] dicamus venisse Magos, po- & 23. uit Balaam in urbe Pethor, que est ad flumen filiorum Ammon, iuxta scilicet Euphratem. Itaque dicitur vocatus ex montibus Orientis, Num. 25. ab Aram scilicet, & ex Pethor Mesopotamia, à Balac Rege Moab & Madiam. Vnde sit verisimile habitasse Balaam non longè à ciuitate Arabia deserta Sabe, ad montes Babylonie siue Chaldaea, qui à Moabitis proprie dicebantur montes Orientis, in confinio Chaldaea & Mesopotamia. Rursum ex his & illud consentaneum est, horum Regum fuisse unum Arabem, & fortasse Regem Sabe; ut eo posse illud Psalmi referri: Reges Arabū & Saba do- Ptol. cap. 1. 17. & 20. Tab. 4. A- na adducēt: & illud Isaiae: Omnes de Saba ve- luntur, hoc est, ex Arabia: alium ex Chaldaea: ter- tium ex Mesopotamia & Chaldaea, non tantum ex vicinia Sabe & Balaam, sed ex Abraham, qui utrobiq[ue] fuit celebris antiquitū. Agere hic necessum fuit conjecturis, & tamen hoc ferè sequuntur Doctores Ecclesiastici: nisi quod aliqui è Perside usque venisse scribunt, quos Chaldaeum arbitror intelligere Persidis nomine. Hec faciūt, ut cuius Geographo obuiam planè sit, xiiij. diebus, paucioribus etiam, Reges Bethlehem peruenire potuisse. Præsertim cùm Iacob decem diebus à Mesopotamia & Euphrate peruenierit ad mons Galaad, qui est in Trachonitide, in tribu Manasse trans Iordanem, maximis impedimentis armentorum, pecorum, mulierum, puerorum: Laban

Arist. 9.
lib. de hi-
storia ani-
malium
cap. vlt.
Philost. &
alij.

*Laban verò à loco ubi de fuga Iacob audierat, se-
ptem diebus iter confecerit; etiam si uterque fe-
stinans. Denique Cameli non communes, sed qui
appellantur dromades, seu dromedarij à cur-
sus velocitate, omnem dubitationem auferunt,
quibus tradunt illas regiones abundare, qui uno
die iter mille stadiorum conficiunt. Caterum
tanta est Doctorum cōsensio venisse Magos xiiij.
diebus Bethlehem, ut ferè integrum non videa-
tur aliter sentire.*

*B. Vrbis frequentia, & in ea inquirentes Re-
ges, ubi esset natus Iudeorum Rex.*

*C. Ad has voces turbatur Herodes, & uni-
versa ciuitas.*

*D. Connovat omnes Principes Sacerdotum, &
Scribas populi, sive Doctores, sciscitur ab eis,
ubi Christus nasceretur. Vrbem declarant He-
rodi; sed tamen Prophetæ mysterium tacent. Lo-
cum verò Michæa citarunt quidem Iudei He-
braicè; sed Euangelista spiritualem sensum re-
fert, quæ erat in illis verbis: Minima quidem
diceris Bethlehem Ephrata, qua es in tribu Ju-
da, sed minima tamen non es; magnam enim te
facit, quod ex te exiet Dux, qui regat populum
meum Israël. Erat quidem tempore Iosue Beth-
lehem in tribu Iuda, non solum in tribu Zabu-
lon, & illam Moyses nominauerat; sed tamen*

*propter eius paruitatem, urbibus Iude non est
annumerata Bethlehem in libro Iosue; ut neque
Nazareth urbibus Zabulō. Que ad humanita-
tis Christi humilitatem quidem terrenam spe-
Etant, significant verò mysticè caelestem atque
diuinam amplitudinem. Porro quod Iudei Her-
odi integrum locum non proposuerint, sed quod
erat pricipium omiserint, videlicet: Et egrē-
siones eius ab initio à diebus aeternitatis, sub-
dolè egerunt; ducti ea incredulitate que eō
tunc laborarunt, & adhuc laborant. Nunquam
enim in Christi diuinitatem crediderunt. Pro-
pterea Herodi homini Idumao ac proselyto no-
luerunt illa proponere, unde posset opinionem
diuina excellentiæ nati Infantis concipere, con-
tra eorum interpretationem; & à persecutione
nati Regis retardari, contra quem non Herodes
solum, sed ipsi etiam impy incitabantur.*

*E. Herodes, clām vocatis Magis, diligenter ab
eis inquirit de omnibus; & rādem uafre & cra-
deliter disimulans, dimittit eos in Bethlehem.*

*F. Magi ex urbe egredientes iter dirigant
Bethlehem.*

*G. Stella verò in ære sublimis, lato aspectu
rursum sese illis ducem offert. Vnde gaudent
Reges gaudio magno valde, id est, supra
quam dicti potest.*

M E D I T A T I O .

Mitte item in corda nostra, magne
puer Iesv, stellam tuam, & lucem
veram, viuam, lætam, quæ ex contempla-
tione tui ortus ad perfectam nos manuducat
cognitionem. Fac verò animum ne despon-
deamus, si quando illam auferas lucem;
modò luce Scripturatum & Ecclesiæ nos
doceas. Ita optimè erit, benigne puer Iesv,
vt tu voles. Verum Ecclesiæ luci & Scriptua-

rum illam lucem rursum coniunge, & grati-
ficare nobis aurum, thus, & myrrham quæ
tibi offeramus, vt te Regem nostrum, te
Deum nostrum, te pro nobis mortuum cor-
de credamus, sapiamus, intelligamus, ope-
ribus exprimamus: eludamus autem om-
nium hostium tuorum & nostrorum in-
sidias, & fraudes vite-
mus. Amen.

A D O R A -

ADORATIO MAGORVM.

M A T T H. I I.

Anno. I.

In ix. imaginem Adnotatiuncula. ix.

A. Bethlehem, quod iter habent Magi.	G. Alter se comparat ad adorationem, & munera totidem in promptu habet.
B. Stella ostendit ubi Iesus erat.	H. Tertius sua parans dona venerabundus expectat.
C. Magi Bethlehem ingressi: extra urbem enim illos oportuit describere, quemadmodum reliqua, ut essent conspicua.	I. Autici omnes similiter eminens adorant.
D. Maria sola cum Puer ad os spelunca.	K. Magi alia via domum reuertuntur.
E. Bos & asinus ad præsepe.	L. Christi baptismus ad Bethabaram.
F. Primus Rex IESVM adorat, & offert tria munera.	M. Nuptiae in Cana Galilee.

EVANGELIUM MISSÆ.

M A T T H. I I.

VSque dum ^a veniens staret supra, ^b ubi erat puer. Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde. Et ^c intrantes domum, inuenient puerum cum ^d Maria matre eius, & ^e procidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, ^f per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

A D N O T A T I O.

A. Bethlehem, quod Magi rendebant. Nam adoratio intra mania verbis facta est, ubi erat stabulum; tametsi foris eam fuit necessarium representari.

venire, iamque ex ipso strepitu proximos esse sentiebat.

E. Bos & asinus ad multitudinis strepitum & conspectum erecti stupent.

F. Primum Regem Magum, qui reliquis erat, vel etate proiectior, vel potentia maior, vide ut deposito diademate (quod tenet puer) in terram procidat, & adores pueram IESVM; ut mater pedem pueri offerat deosculandum. adstant pueri tres cum tribus maneribus expeditis.

Hot loco adscribi non potuit, quemadmodum Rex Magus tria munera, aurum, thus, & myrram Christo pueru offerat, quemadmodum IESVS illa sereno vultu recipiat, & hilaritatis significazione Regi benedicat, ac Rex depositis ad pedes Mariae maneribus, aliud dei locum adoraturis.

G. Rex alter Magus se comparat ad adorationem, se inclinat ad Puerum, diadema auferit puer, tres alij cum donis praesto sunt.

H. Tertius Rex vicem sua adorationis venerabundus expectat, pueri munera promunt.

I. An-

Hieron. Chrysost. Gloria. Thomas. Bonavent.

B. Stella supra specum stans, ubi erat puer (ubi enim, ut tradunt Doctores, erant Maria & Ioseph post circumcisio[n]em) micantibus rasiis Regem calorum natum indicat.

C. Magi postquam urbem sunt ingressi, descendunt ex dromadibus, secernunt suos comitatus, parant thesauros. Ad rem tam nouam, tam insolitam stupent Bethlehemitæ ciues, & progredientes ad stabulum Magos reverenter prosequuntur. Dromades foris exspectantes, quos continent aliquot famuli, & pabulum eis præbent.

D. Mariam matrem considera, virginulam vix annum xv. ingressam, solam (mysterio Domini factum est, ut abesset tunc Ioseph) Puerum complexam. Namque processerat ad initium spelunca, & assederat exspectans Magorum adventum, quos diuina reuelatione intelligebat

Rabanus. Rom. 5. Ansel. in 2. cap. March.

I. Autici proceres singulorum Regum cum suis Regibus simul eminè adorant, flexis genibus, vulnus demissio.

K. Discedunt alii itineribus Magi, nec ad Herodem redeunt, ab Angelo admoniti in somnis.

L. Christi baptismus, cum in Iordanè à loco baptizatus est, annum agens XXX.

M. Nuptiae in Cana Galilæa fiunt, quibus Christus trigesimo primo statutus anno interfuit, & Maria virgo mater.

MEDITATIO.

Oratio preparatoria esse poterit, qualis superius est habita.

HISTORIA.

Num. 24. **C**'Vm primùm natus fuit Christus creauit stellam, omnibus quidem conspicuam, sed Magis etiam animaduetsam. Erant hi tres Reges in Oriente, vt fuerant amici Iob, cuius retinebant traditionem, tum etiam Balaam prophetiam: pij verò homines deuotè exspectabant quod nesciebant Mittit Iesus Angelum qui portet stellam, & per eam gubernet iter Magorum. Hic tutelaribus Magorum Angelis indicat stellam, ac eius significacionem. Demonstrat Magis natum, de quo loquutus fuerat Balaá, Verbum Dei hominem factum hanc misisse stellam, aperit totum mysterium, hortatur omnes vt celeriter omnia parent, & iter ingrediantur. Parant igitur comitatum, parant munera singuli terna, lèti festinant & pleni diuino spiritu ad stellam. Omnes primùm ex suis regionibus ministerio & ducatu Angelorum conueniunt in vnum. Illam continuerat Angelus supra initium viæ, qua erat omnibus iter in Iudæam. Inde rursus fert sublimem per aërem versus Ierosolymam, sequuntur Angeli Magorum tutelares, hos Magi: tredecim diebus iter conficiunt, & iumentorum velocitate, & Christi beneficio. Ad Iudæam cùm iam venissent Ierosolymā propius, fecit Angelus vt stellam amplius non viderent. Magi arbitriati defunctam

officio, & regiam urbem Iudæę indicasse, veniunt Ierosolymam, ingressi urbem interrogant, vbi sit natus Rex Iudæorum: vidisse se in Oriente stellam eius, & propterea venisse, vt illum adorent. Impletur his vocibus ciuitas: Audit Rex Herodes Antipater, ac rei noctute permotus, & hic, & vniuersa ciuitas turbantur. Iubet Herodes Magos exspectare, se responsurum. Congregat Principes sacerdotum & Scribas, & sciscitur vbi Christus nascetur. Respondent in Bethlehem Iudæ. Vocat Magos latenter, diligenter inuestigat tempus quo stella illis apparuerat, indicat etiam Bethlehem, eò indicit vt irent, & diligenter de puerō comparent, & sibi renunciarent, velle se item illum puerum adorare. Audito Rege arripiunt iter Bethlehem. Et ecce rursus appetit illis stella, & rectè dicit illos, non solum Bethlehem, sed ad domum vbi erat Iesus & Maria mater eius. Procidunt continuò ad terram ipsi & comitatus omnis. Accedunt verò proprius Reges, singuli adorant eum, singuli apertis thelauris offerunt illi aurum, thus, & myrrham. Nec diutius morati, eadem nocte accepto responso singuli à suis Angelis ne iedirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

LOCI DESCRIPTIO.

T'Ria Regna Oriëtis quā ampla, quamque opulenta, quā fœlia, quæ tales Reges haberent, vrbes item considera, vnde discedunt, vias, flumina, montes, Ierosolymam, Bethlehem, domum, stabulum, præsepe: & aërem sublimen ne prætermittas, vndē Angeli tres ducebant Magos, quæ aliis Angelus stellam ferebat. Ex his sume fructum, quasi videas diuina virtute illa loca affici, ex myste-

rio quod in ipsis gerebatur, ex personis quæ in ipsis versabantur, quæ esse deberet perpetua consideratio in similibus locis: vt contra ex Mundo & actibus sæcularibus, & qui fiunt contra Dei voluntatem, inficitur orbis; & propterea tradetur igni purgandus.

Quid hac meditatione tibi petendum est? Vt mihi mea similiter appareat stella, & lux Angeli, qui me ducat ad Christi recès natum contem-

contemplationem: vt item doceant me Scripturæ sacræ, & manifestent IESVM: vt inueni-
tum adorem è corde meo, & luce tua Domi-
ne, & agnoscá verum hominem, verú Deum,
& vere pro me mortuum: vt ex his fructum
spiritus referam: vt Deo ingenti spiritu &

deuotione fidem offeram, spem, & charita-
tem; vota mea paupertatis, obedientiæ, & ca-
stitatis: quæ si non habeo, offeram spiritus pau-
pertatem, membrorum & vitiiorum mortifi-
cationem, coniunctam cum statu meo! casti-
tatem deuotam, atque feruentem orationem:

PERSONARVM CONTEMPLATIO.

DUlcis est consideratio IESV, qui modò
diacet in præsepio vt in cunis, modò illum
fouet sinu suo virgo Mater, modò lactat. Do-
let IESV vulnus circumcisionis, lachrymatur
nonnunquam, vbi vrget dolor. Videt ope-
rosos Magos venientes; id Matri inspirat, &
reuelat eorum aduentum. Dolet Mater virgo
de dolore filij IESV, illi compatitur, illum
demulcet, illum fouet, lactat, illius conspectu
diuinitùs alitur ipsa alens, recreatur recreans,
lactatur diuino lacte lactans humano. Iose-
phus sollicitus de rebus externis, quærerit hos-
pitiū, non inuenit, dolet, est anxius; contem-
platur puerum, adorat, veneratur Mārem:
non adest tamen ad adorationem Magorum,
sed redit antequam discedant Magi. Angeli
adsunt frequentes, quos haud dubiè Maria vi-
debat in spiritu, nonnunquam etiam Ioseph:
certè credebat ibi adesse prestò & Domino,
& Dominæ Angelorū. Est summa frequen-
tia conuenientiū ad censem. Fit census Chri-
sti, Matris, Ioseph; pendunt tributum Cæsari
Augusto. Stella emicat lucidissima; sed quæ

sua item luce vim cælestem, ac splendorem
diuinum, & spiritus singularem dulcedinem
cordibus Magorum ingenerat. Angeli lætan-
tur, unus mouet stellam, alijs sequuntur, & ex
itinere Christum quem signabat stella in præ-
sepio contemplantur. Magi in alios viros mu-
tati, sentiunt spiritus in se mirificam operatio-
nem, propensionem ad iter: intelligunt quæ
sunt paranda munera Regi nato, expositorib-
us Angelis: iarh inde adorant quem non vi-
dent. Regum comites non dubiè sunt pij, An-
geli eorum lætantes, omnes bonæ spei pleni;
prompti ad obedientiam, expediti ad iter.
Quid impij Spiritus? Susplicantur, mœrent ex
suspitione nouæ rei, dolent, timent omnia; &
tamen vident se non posse impedire iter. Col-
ligunt argumenta pro diuinitate Christi; &
tamen facit eorum obstinatio, fecit voluntas
peruersissima, vt magis apud ipsos valeant infirmitates pueri, circumcisione, præsepe, fletus,
paupertas. Non potest superbus argumen-
ta sumere ex humilitate ad rerum magnitu-
dinem.

CIRCA EA QVÆ DICVNTR ET FIVNT
MEDITATIO.

REges Magos sapientes fuisse nomen Ma-
gi docet; piros, electio Dei & dignatio. Hi
sciebant doctrinam Job, Prophetiam Balaam,
traditiones Hebræorum qui captiui fuerat in
Babylone; & adhuc deceim tribus in Orien-
tis regionibus dispersæ erant. Tenebant pro-
phetias Ezechielis, Danielis, Ieremiaz, ac eti-
am aliorum Prophætarum. Sciebant quid Si-
bylla Persica de Christo esset vaticinata. Itaq;
expectabant deuoto animo Christum, & fre-
quenter ea de re meditabantur, & inter se per
litteras conferebant: cùm ecce tibi appareat
stella, quæ & nouitate sua; & excellenti splen-
dore oculos eorum occupauit ac mentes; stel-
la quidem oculos, Angeli per stellam mentes.
Quid dico Angeli per stellam? verbum IESV

recens nati, plorantis, frigentis; IESVS ipse
plorans & frigens illam lucem operabatur, il-
la luce illustrabat dulcissimè, & oculos Mago-
rum & corda. Ipse aderat in diuinitate,appa-
rebat in humanitate. In hac enim Christum
etiam contemplabantur in spiritu, atque ado-
rabant sancti Reges. Tam insolita rerum fa-
cie vehementer commoti, communicant mi-
raculum cum suis Principibus. Concilio ha-
bito, decerhunt iter singuli ex suo Regno.
Rebus domi constitutis, certiore socios Re-
ges faciunt, parant se ad iter, habent delectum
comitum, & ex tota frequentia seliguntur op-
timi quique. Parant munera. Sed cur tria, &
hec trina? Id videlicet ex stellæ contemplati-
one à Christo per Angelum percipiebant.

D Con-

Contemplandum quām fuerit lāetus eorum conuentus & iter , vbi in vnum comitatum Angelis ducentibus conuenerunt. Conferunt inter se suas visiones , suas reuelationes , suos mentium motus . illud simul inter se communicant , quōd sibi contigisset diuino mysterio ea nocte esse insomnes. Contemplare etiam , quomodo orta sit stella in Iudæa , & ad eos sublimis ac splendida accurrerit .

Prosequuntur simul iter nouo spiritu , noua animorum iucunditate atque alacritate , ex spirituali videlicet rerū collatione , exultantibus inter ipsos Angelis eorū , & illo primario Duce , quem piē credere possumus fuisse ex supraem Hierarchia , vt omnes qui Christo seruiebant. Considera non solū in hoc conuentu ; sed in toto item itinere Regū & totius comitatus sedulitatē , pietatem , & mentis letitiā ; simul Angelos animos eorū exhilarantes. His omnibus te coniunge animo , hæc alacritas spiritus , hæc letitia , hic animorum & spirituum consensus te moueat ac ducat ad præsepium . Non es quidem dignus qui in tam sancto sis comitatu ; sequere tamen illum verecundè , plenus spei bonæ , futurumque spora , vt per illum ad Christum adorandum admittaris , & illi Reges intercedant apud Deū ne excludaris.

Verū animaduerte quæso celeritatē itinerū : Tredecim diebus perueniunt Bethlehē , & tamen aliquid temporis insumpserant dum se parant ad iter , dum responsum Ierosolymis expectant. Sed quid mirum in Regibus tanto miraculo inuitatis , quos stella , quos Angeli dicunt , quos Christus vocat : cum illud etiam iter è Persia usque , eo tempore conficere potuisset veredarius communi & visitato cursu , præsertim per dromades camelos ?

Considera quām frequenter instellā oculos coniiciunt . quām studiosē & dulciter illam contemplantur. Ex eius enim conspectu , & ab ipsa , & à principe Angelo , & à suis Angelis , & à Christi luce diuina mirificè recreabātur. Veniunt in Iudæā stella duce , & ecce tibi amplius illā non vident : eam enim Angelus à Christo admonitus occultauerat ; radios scilicet illius continebat , ne ad oculos Magorum permearent . Sed num antea num postea illa fuit stella conspicua alijs hominibus , præter quām Magis & eorum comitatuī ? in his , vt ex libera meditatione , vbi nihil certi vel à Scripturis , vel à traditione , vel omnino ex Doctoribus accepimus , piē exponimus ac

meditamus ea quæ deuotio suggerit. Quod fuerint tres Magi , traditionem sequimur : quod Rege , si non traditionem , certe Doctores & consensum Ecclesiarum. Stellā cum Chrysostomo meditari possumus omnibus apparuissē ; non tamen ab omnibus , vel animaduersam , vel intellectam. Etenim ex ijs qui aduerterūt pauci commoti sunt , nisi curiositate. Pij tamen qui viderunt , & ij præsertim qui exp̄ctabant ex Iudeis redemptionem , permoti quidem sunt ; qualis Simeon , qualis Anna , quales ij de quibus , & quibus loquebatur Anna , quales Pastores , & quos Pastores docuerant.

Ablata à Magorum conspectu stella , absque dubitatione sunt vehementer commoti subito casu . Verum aderat ipsis ille idem Princeps Angelus , aderat Christi diuinitas. Colligunt igitur animum , & fideliter interpretantur , & boni consulunt stellæ defectionem. Ineunt autem cōsilium eundi Ierosolymam ; in ciuitate Regia existimant Regem Iudeorū natum. Verū hæc stellæ occultatio Iudeorum est notatio vehemens ; vt , qui lumen vetum Scripturarum non agnoscerent , iudicaret Deus cælesti illustratione esse indignos. Mysterio autem eximio factum , vt Magi stella destituti Ierosolymā venirent ; vt discerent haurire ex Scripturis fidei veritatem , non semper signa expectarent. Eadem esse discerent quæ signa prædicant , & quæ docent Scripturæ . signa dari incredulis , credentibus Scripturas ; illa cogere ad fidem , has in fide etiam instituere. Adde quod in confusione Iudeorum , & in vaticinium futuræ eorum incredulitatis , & gentium vocationis voluerit Deus primam prædicationem Euangelij fieri quidem per Pastores , humiles homines , Iudeis non credentibus nec credituris ; simul per Reges Gentilibus credituris.

Ingrediuntur urbem Regiam cultu splendido , numeroſo comitatu . Iam primum hoc conuertit in ipsos Ierosolymitanorum & oculos & corda . Mirantur etiam Romani , qui censum exigeabant ex Imperio Augusti Cæsarisi , erigunt animos , mirantur inopinatum Regum aduentum , confidentiam , magnanimitatem ; in alienum Regnum , in Regiam urbem ausos penetrare inermes , idest , cū nullo exercitu. Contemnunt tandem . At Magi Imperatorem cælorum & orbis sequebantur , diuinitus armati ac fortis. Illud etiam humana ac simplici mēte putabant Magi , acceptissimos

mos se venire cinitati , qui eò venirent vt eorū Regē adorarent , & eius ditioni se subijcerent.

Ingressi igitur urbem Reges, statim ipsi per se audiē ac instanter quidem , sed cum regia tamē dignitate , prædicant natū se scire Regē Iudæorū ; vbi natus sit, id quæterere . Vidisse se quidem in Oriente eius stellam , quæ in hanc usque ciuitatem eos duxerit: Nunc nōn videre stellam , credere in hac regia ciuitate natum, desiderare sibi commonistrari vbi natus sit: venisse se vt illum adorent , Regem scilicet cælorum , vt qui stellam mittat ad suum in Orbe aduentū denunciandum . Hæc vox est, Iudæi , quæ tum vestras mentes , tum dæmonum omnium, qui vestram ciuitatem obsidebant, acerrimè verberauit. Hæc vox vestri Regis , vestrorum Principum corda percusit , & totam ciuitatem perturbauit . Præcipites unde accurrunt ad Regem, ad Principes Sacerdotum , ac frequentes nuncij ; venisse Reges , nunciare Messiam natum , illum quære , illum vt adorent venisse.

Vobis nil dico Dæmones , estis perditæ , & estis deplorati atque execrati cum Principe vestro . Te conuenio Herodes , vos Iudæi Principes , quibus hæc potuerunt prodesse . Quid tandem timetis ? Quid tu Herodes? Regnum Christi extimesco . At non est de hoc Mundo , hoc tempore ; est spirituale . Primus est hic aduentus humilis , non secundus potens . Recipe Christum , profite- re eius fidem : tunc istud etiam Regnum tuum confirmari poterit , tunc verus esse poteris Iudæorum Rex ; nunc es tyrannus . Iam enim ablatum est Regnum de tribu Iuda , & translatum in æternum Christi Regnum . Hoc tibi persuadeas , & te magis cōiungas , ac Christum verum hominem , Regem , Deum , & moriturum profitearis ; & tunc vel tuum Regnum temporale depones , vel in eo cōfirmaberis . Sed superbia , crudelitas , malitia , atque impietas tua te agit transuersum . Nam nec Christum occidere poteris , & Regnum miserrimè cum execribili morte commutabis . Debuisti cognoscere , & potuisti , te tyrannum esse , nō Regem: esse natum Regem seculorum , qui regna non quæreret sed daret . Cur confidis Regni emendicato iuri & coacto , illinc ab Augusto , hinc à Iudæis ; qui ab hoc Rege potes & Regnum , & Regni iustitiam accipere & confirmationem ? Tuum hoc Regnum non solum terrenum est , sed tyran nicum : at si conuertas oculos tuos ad veram

lucem Regis nati , si aperias cor tuum Christo nato , næ tu istud Regnum contemnes atque abijsies , æternum quæres & accipies .

Quid vos Iudæi , cōfidentiū cōuenio & iu stiū ; quid timetis: Quid turbamini? Nōnne expectatis Messiam Regē? Nōnne intelligitis finē hebdomadarum Danielis adesse? Nōnne prophetiam Iacob impletam , qui in alienige- Ḡm. 49. nam Regem consensistis? Nōnne videtis esse & consilium ex Iuda , quod dicebatis Sanhedrin , ablatum? Nōnne legistis Reges Tharsis , insulæ , Arabum , Saba venturos , dona oblatu ros Regi Messia? Quid igitur trepidatis ad vestrum Regem à vobis desideratum , & à Gé titibus vniuersis? Lux diuina oculos vestros lædit? Salus æterna offendit? Non aufert Christus gentem vestram . Non aufert cultum Dei vel Sacerdotium ; sed confirmat , & sempiter num facit nouum ac diuinum sacrificium . Sed vos vestrum , quem sequuti ferè estis , patrem sequimini . Mauultis Barrabbā , Herodē , Cæsarem , quām I E s v M Nazarenū , verū Messiam , verum Redemptorem & Regē . Amatis vestras cathedras , vestras ambitiones , lucem Dæmonis tetram sectamini . Iam nunc timere incipitis , ne vestram tyrannidem , ne locum & gentem amittatis . Nec mirum , si tā peruersè metuatis . Nam quid estis aliud vos omnes , quām colluuiæ putrida impietatis Sadducæorum , & Pharisæorum hyprocriteos? qui partim abnegatis verbum Dei , partim vestris falsis doctrinis inuertitis atque reiicitis? Submittite corda vestra ad verum sacerdotiū , vt efficacimi gens sancta , & sacerdotium regale . Perturbatur igitur Herodes , turbatur vniuersa Ierosolyma . Quòd Herodes turbetur minus mirum , minus detestabile ; quamquam & summè hoc detestandum . Rex erat recens receptus , alienigna , ignobilis , ambicio sis , crudelis ; metus etiam supplicij eum terrebat . Sed vos quid timetis Iudæi? Rex est vester . Id cæli prædicat per stellam , id Scripturæ vos docent , id Angeli per Pastores , quod fortassis non ignorastis . Quid vos perturbat? Non tam metus dominationis amittendæ , quām cordis vestri inueterata malitia . plebs turbatur videns Regem , videns Principes suos turbatos .

Verū alia erat mentium commotio in pijs , in Simeone , in Anna , in expectantibus redemptions Israël . Iam responsum accep- Lue. 2. perat Simeon non visurum se mortem , nisi videret prius Christum Domini . In nati-

*Aug.
cap. 5.
lib. 2. de
Symb. ad
Catec. &
cap. 4.
lib. 3.
Hieronymus
in 2. cap.
Matt.*

uitate sensum aliquem spiritus, & ipse, & Anna, & alij acceperant. Intellexerant ex Pastori- bus de Christi nativitate, cognoverant de na- tivitate Ioannis, erant omnia diuulgata per omnia montana Iudææ. Varia igitur erat hæc animorum permotio, pia, iucunda, spiritualis. Primum ergo Herodes destinat animo faci- nus, ut puerum interficiat; non posse regnum suum aliter stare. Idem Principes Iudæorum meditantur, non posse aliter suam potentiam consistere. Erat tanta horum omnium nequi- tia, ut facile quod Dæmones parabant ipsis persuadere possent.

*Michæl
5.*

Quid in hac rerum commotione Magi? Stupent ad rerum insolitam faciem. Neque verò quicquam mali de Iudæis, quorum Regem adoratum venerant, iudicare poterant. Hærent, & timent Herodem, tamen non desinunt querere, donec Herodes iussit à se expectare responsum non ab alio, se esse puerum recens natum commonistraturum. Expectant: verūm Herodes inhiat sanguini, atrociter quidem, veterotorie tamen. Cōgre- gat Principes; non vt ostendant quem ado- rent Magi, sed quem ipse illis indicantibus possit interficere. Parant scelerati Principes quid respondeant. Conspirant subdolè inter se, ut respondeant quidem ex Michæla, non ta- men integrum locum adducunt, qui est de Christi eterna nativitate: nihil de Prophetia Iacob, nihil de Danielis hebdomadis. Respo- dent ergo malignè, & partem prophetiè omit- tunt, quod erat in Propheta potissimum: *Et eius egressus ab initio à diebus aeternitatis.* Ut iam inde Christi diuinitatem auersarentur, ut timorem maleficij, & sibi, & Herodi adime- rent. Non crediderunt, quem prædicabant Magi, esse Messiam. Et quid mirum illos tunc non credidisse narrantibus gentilibus homi- nibus vidisse se stellam, qui post tantam lucem doctrinæ, post tam stupenda miracula, non so- lùm non crediderunt, sed etiam crucifixerūt? Erant scilicet iam obsecrati, erant à Dæmoni- bus obfessi atque adeò possessi: occultauerūt Scripturæ intelligentiam sua peruersitate. Ve- rūm ô admiranda diuinitatis consilia, & sa- pientiam adorandam! Magi è media gentium infidelitate credunt, Christum natum prædi- cant; Sacerdotes fidei magistri indicant quidē vbi nascatur, ipsis non credunt natum. Fuerūt ergo Iudæorum Apostoli gentiles homines, ab ijs audiunt fidem legis Doctores; fidelitas ab infidelitate. Sed contemplare animos, &

impias Herodis & Iudæorum cogitationes. Sedent consulturi de Christo. Iam tunc agūt Iudæi Herodes imitatur Pilatum; illi tra- dunt Christum, hic ad mortem destinat, ne dominationem amittat. Non est hoc malefi- cium tui temporis, non est; ne festines alienum facinus occupare. Proponit Herodes, respon- det perfidus Princeps Sacerdotum omnium nomine: *In Bethlehem.* cofirmant omnes eius responsum. Herodes credit natum Christū, sed armatur aduersus ipsum impie: quod facturus tam facile non fuisset, si Iudæi subie- cissent Christi æternā nativitatem, si ex Pro- pheticis regnum Christi æternum, non terre- num, non temporale; non esse quod timeret. Sed ea erat ipsorum malignitas, ut illa tantum manifestarent, quibus animari ad necem pos- set Herodes, non deterri. Dimittuntur ab Herode Principes: & ipsi quidem rem negligunt, ut qui non credebant natum Christum, cuius sperabant aduentum, non humilem, sed sublimē. Erat ô peruersi Iudæi sublimis eius aduentus. Quid enim sublimius quam humili- tias carnis à diuinitate sumpta? Sed vos om- nes Scripturas corruptitis, nec potestis diuinum consilium in humilitate Christi capere, nec vultis.

Aduocat tandem concepto & destinato faci- nore Herodes Magorum simplicitatē, menti- tur se velle Regem natum adorare, sed non li- cere per Regni negotia; venturū se cum regio comitatu ad maiorem pueri Regis celebritatē. Sed interim inquit intelligere se velle stellæ mysteriū, quo tempore, vbi apparuisset, quorū spectabat illa, quò ducebat. Exponūt omnia sancti Reges simplicissimè: concipit maiore- rem rabiem Herodes, & simulat maius obse- quium. Quasi ex imperio illos mittit Bethle- hem, & indicit ut puer inuerto sibi renūcent; velle se similiter illum adorare. *Ite, & interro- gate, inquit, diligenter de puerō; & cùm inueni- eritis renunciare mihi, ut ego veniens adorem eū.* Quid hæc sibi vult anxietas? hæc verborū accu- mulatio? Metuebat, ne lateret, timebat, ne elaberetur. Tibi erat impossibile Christum in- uenire, ut occideres; Magis facile, ut adorarēt. Pollicentur Magi, nihil mali suspicantes: & erant quidem renunciaturi, nisi fuissent ab Angelo admoniti, ne id facerent. Abeunt Magi: Herodem cruciat Rex Chri- stus natus; sperat tamen sua malitia illū antea interficere, quam timeri possit. Sed cur nō is tu cū Magis? *Quod si tu ire nolis vel non au- des,*

des, cur non mittis milites? Veterator es: vis interficere, sed clanculum, quando noueris ubi fuerit. Verum cur aliquem saltem cum Magis non misisti clangularium obseruatorē, ut saltem effugeres quod euenit, ne te insalutato abirent Magi? Non omnem malitiam permittit Deus Diabolo; sed pro sua prouidentia, quando vult. Illud consilium non tibi suggestit Dæmon, quia Deus noluit. Egridiuntur sancti Reges ex vrbe, sancta quidem à Patribus, à Lege, à Templo, à Sacrificijs, à cultu Dei; at iniqua & impia à Rege, à Sacerdotibus, à Scribis. Egressis ecce rursus appetet stella antea occultata. Retinuerunt quidem eius sensum interiorem Magi, stellam enim spiritualem non amiserant, sed defectus externæ, mora ipsorū in vrbe, inquisitio, trepidatio Iudeorum primum, deinde cunctatio respondendi, anxietas responsi Herodis, Dei mysterio fecerunt ut affligeretur eorum pietas, & desiderium moræ impatiens, & stella eorum interior, quasi occuparetur harum rerum obnubilatione. Verum solet permettere Deus piorum animos laborare & obnubilari, ut illos illustriori luce nobilitet & soletur. Visa igitur stella Magi gaudent vehementissimè. Nam gaudent primum, id est, agnoscunt priorem lucem animi & gaudium: gaudent gaudio magno valdè, quam magni gaudij maiorem magnitudinē feciebat spes breuis, desiderium ferè expletum, Christus proximus. Quanta fuit Magorum exultatio ex conspectu pueri Iesus, si, quando stella proximum illum significauit, eos gaudio magno valdè affecit? Illud scilicet fuit maius gaudium gaudio magno valdè. Hoc enim explicari potuit, etiamsi mysticè; quod verò gaudium Christus presens, quod lumen æternū cordibus eorum infudit, explicari ne mysticè quidem potuit: fuit enim maius longè, quam gaudium magnum valdè. Nam è presentia Christi retulerunt Magi inenarrabilem cordis suavitatem & lucem. Gaudio igitur tam eximio delibuti sequuntur ducem stellam, principē Angelum, & suos tutelares. E sublimi autē stella demissa stat non solum supra domum, sed supra ubi erat Puer, super stabulū ubi erat Maria cum Puerō.

Venit regius comitatus Bethlehē. hic nullus turbatur: & tamen erat frequentissimus populus, qui ad censū conuenerat: erant Romani censum agentes. Hi interrogant quid sit, quorū Reges veniant. intelligentes ad puerum

Regem adorandum, contemnunt. Qui audient, à Pastoribus confirmant pietatem suam; ali, non habent qui eos allicit ad perturbationem, non Sacerdotes, non Herodem.

Rectā ad designatum locum à stella ingrediuntur Magi, reperiunt Puerum & Mariam Matrem eius: quo viso repleta sunt eorum corda luce incredibili, incomparabili gaudio exultauerunt. Iā non Angeli, non stella; iam non Puer natus per illa, sed Iesus vīs ipse per se fontem suæ bonitatis & gratiæ illis aperit, illis per se communicat, ad se raptis eorū mentibus ostendit se verū Deum, verū hominem, & Regem seculorum eternum, se pro mortalium salute crucifigendū, sepeliendum, resurrectum. Hæc fuit lætitia, quæ gaudiū illud magnum valdè adeò excessit, ut explicari non potuerit: sed illud fecit, quod solent veræ revelationes in pias mentes, ut ex diuina luce & gratia ad perfectionem operum conuertantur.

Procidunt ad terram, adorant, procidit totus comitatus; rei miraculo alij omnes reuerenter astant, non audent propriū accedere, soli accedunt Reges: singuli ad terrā rursū prosternuntur, suam animam, corpus, vitam, regnum, opes, exercitus subiiciunt Infantis maiestati. Osculantur manus ac pedes, profitentur hominem verum & Regem, Deum verum, mortale, mortemque pro mortalibus appetitum. Quæ erant professi muneribus constellantur, aperiunt singuli thesauros, singuli proferunt aurū, thus, & myrrham, singuli suā fidem tribus muneribus testificantur.

O felices Magos! Orbis est vniuersus in terra caligine erroris, Iudei, qui lucem habere poterant Scripturarum & fidei, ad lucis illius splendorē obsecrantur. Vos stella, vos Angeli illuminat, vos illustrant Scripturæ: vos Iudeis, vos Herodi Regi, vos Romanis, vos Ierosolymis, vos Bethlehem Christum Iesus vīm prædicatis. Vos estis & Iudeorū & gentiū Apostoli. Iudei Iesus vīm Christum miraculis coruscantem non solum non adorauerunt, sed cruci affixerunt atrocissimè: vos Infantem pauperculum in stabulo abiectum adorastis, hominem, Deum, & mortalem estis professi. Vos oculis vestris vidistis, prespexistis, contractastis manibus vestris quod fuit ab initio Verbum æternum, æterni Patris Filium.

Adorato Christo, quis nos prohibere potest quin meditemur, ut secundum Reginam natum, matrem eius Reginam adorarint Reges? illi sua obsequia ut Reginæ Matri obtulerint?

Quid Christus puer cū hæc Magi? Non loquitur quidem exteriùs, sed verbo suo eterno loquitur in corde altissimè, loquitur suauissimè, clementer intuetur, gratuī sibi esse obsequium significat, adorationem ac fidē, muniera eorum esse accepta, memorem se eorum deuotionis ac pietatis fore. Maria verò virgo summa cum modeſtia breuissimè eorum animum collaudauit, iussitque expectari à filio suo cælestia. **Q**uid comitatus Regum? Emi-
nūs idē profitentur quod Reges, animo idem offerunt quod Reges, suam accipiunt animi consolationem ac lucem. Tantæ celebritati Iosephi creditur abfuisse; neque caret mysterio, vel quod non aderat, vel quod eius nulla fuit mentio si aderat. Verūm cur absuit? Nū

illud fuit, quod Deus suā sapientia prouidit, vt quem scirent Magi non esse patrem Pueri, is sua absentia idem repræsentaret ac quasi profiteretur se patrem non esse, Christum patrem nullum habere in terris, habere eternum in cælis, solam matrem in terris?

Quid postea Magi? laudant Deū, exultant spiritu. Cū autem sciret Deus eos ex simplicitate cordis de reditu ad Herodem cogitare, in somnis misso Angelo admonuit ne id facerent, sed per aliam viam in suam regionem reueterentur. Intellecta Dei voluntate, salutato cum summa deuotione Puerō ac Matre, pleni suauitate & gaudio, pleni fide reuersi sunt per aliam viam in suam regionē singuli.

Q V AE S E Q V V N T V R E L I C I P O S S V N T E X M E D I T A T I O N E.

Agnouerunt Gentiles ſpiritu puerū Deū infantem: Tu post miracula puerū Deū non agnoscis? Deplorā tui animi duritiam, & conuertere ad Magos, & ad Angelos qui illos ducebant: implora eorum auxilium, nec illos dimittas donec te ducant ad Christum in præſepium, donec tibi aliquam internam lucem impetrauerint, qua agnoscas Ieſu m na-
tum. Sequere Magos; ecce ipſi te deducunt, ipſi præuent. Contemplare stellam internam in corde tuo, in qua eſt ministerium Angeli, virtus Pueri nati; respice ad illam lucem, illam sequere. Verūm ne negligas Scripturas, ne Ecclesiæ traditiones & doctrinam accipere à præſidibus Ecclesiæ, id est, veritatem fidei. Vi-
des à pessimis etiam Iudeis benè eſſe edocētos Magos, ad eos quos Peruersos sciebat Deus, misſos instruendos, quos ipſe iam edocuerat. Exerce vtrumque in corde, & internam illu-

minationem, & Scripturatum veritatem, atque Ecclesiæ Romanæ interpretationem. Ita in ſpiritu Christum inuenies in præſepio, in humilitate ſcilicet magnum, in infirmitate potentem, in humanitate Deum. Deum ve-
rum profiteberis intima animi tui deuotione, & hominem verum; qui & mortalis fuit, ac pro mortalibus mortuus, vituit autem in eternum. Offeras verò illi fidem, ſpem, & charitatem, & per has virtutes omnes alias: offeras tua vota, paupertatis in auro, in myrha caſtitatis, in thute obedientiaz: vel ſpiritus pau-
pertatem, mortificationis, debitæ caſtitatis, & feruentis orationis studium. Adora virginem Matrem Dei; illi offeras tuam deuotionem & perpetuam ſeruitutem: ora vt tibi exhibeat Ieſu m infantem deuo-
tē adorandum, vt Ma-
gis obtulit,

DOMI-

43

DOMINICA PRIMA POST EPIPHANIAM.

Cum Doctoribus disputat IESVS.

LVC. II Anno XII.

In x. imaginem Adnotatiuncula.

A. IESVS eleemosynam petens, & accipiens.	E. Differit IESVS cum Doctoribus.
B. Comitatus duo, virorum & mulierum Ierosolymis
redeuntium.	F. Maria & Ioseph reuersti inueniunt IESVM in
medio confessu Doctorum.
C. Pagus, quo primo die peruenient.	G. Venit IESVS ad Matrem relictis Doctoribus.
D. Ampla exedra, vbi Doctores disputabant.	H. Redeunt Nazareth, & erat subditus illis.

EVANGELIVM MISSÆ.

LVC. II.

ET ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die solemnii Paschæ. Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis in Ierosolymam secundum consuetudinem dicti festi, consummatisque diebus cum rediret, remansit puer IESVS in Ierusalem, & non cognoverunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in ^bcomitatu, venerunt iter dicti, & ^crequirebant eum inter cognatos & notos. Et non inuenientes, regresli sunt in Ierusalem, ^drequirentes eum. Et factum est, post triduum ^finuenierunt illum in ^dtemplo sedentem in medio Doctorum, ^eaudentem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, super prudentia & responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit Mater eius ad illum: Fili, ^gquid fecistis nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbum, quod loquutus est ad eos. Et descendit cum eis, & ^hvenit Nazareth: & erat subditus illis. Et Mater eius conseruabat omnia verba hæc in corde suo. Et IESVS proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum & homines.

ADNOTATIO.

- A.** Per IESVS mendiculus stipem petens, & accipiens. Nam id triduum pane mendicato dicitur viicitasse: habita vero creditur inter pauperes in Templo, ut eiusmodi res sollemus ad utilitatem meditationis pie credere, qua nec Scriptura repugnat, nec Doctorum autoritati.
- B.** Duo agmina vel comitatus, virorum alter, alter faminarum, versus Septentrionem iter habentes in Galileam: qui erat mos euangelium Iudeorum ad sua festa, & redeuntium, tum publicè ad Templum vel Synagogas orantium; ut ceci potest ex XII. cap. Zacharia Propheta.
- C.** Pagus itinere diet unus ab Ierosolymis distans:

distans: quò cùm peruenissent Ioseph & Maria virgo Mater, cùm existimasset uterque IESVM esse in altero comitatu, in ueroque eum querebant, inter cognatos & notos.

D. Ampla exedra Ierosolymis in Templo ad porticū Salomonis, in qua disputare de Lege solebant Iudei, & è cathedra docere populum.

E. Huc venit tertio post die puer IESVS, cùm essent congregati Doctores, & disputarent de aduentu Messiae. Audiens primum quid dicerent, capis illos interrogare, & respondere, & cum illis differere tam sapienter, tanta omnium admiratione, ut cunctorum animis commotis, illum iuberent in cathedra sedere; ut pleniū, & maiore cum dignitate, vel disputaret, vel doceret. Doctorum alij audiunt, alij inquirunt Scripturas; unus ex omnibus doctissimus cum Christo differit, omnes stupent, ac Deū Israēl laudat.

Ceterū quod in cathedra sedeat IESVS, iste est uetus communis in Ecclesiis: ille enim in medio dico esse dicitur (ut inquit Augustinus) cui honor pricipius adhibetur. Et ad hoc alludit Beda:

Quasi sapientie, inquit, fons sedet in medio Dan. 13. Doctorum. Certe in Susanna historia Danielēm iubens Seniores populi sedere in eorum medio, ut de duobus illis sceleratus scribus indicet: & in Gen. 23. Genesi habitat Ephron in medio filiorum Hesh. 3. Reg. 3. & Salomon est in medio populi Israēl: & in Ecclesiastico; In medio fratrum Rector illorū est Cap. 10. in honore. Est igitur cur receptionem imaginē retineamus.

F. Maria virgo, & Ioseph Ierosolymam postridie quam discesserant reuersi, IESVM inquirunt marentes & solliciti. Post tertiam denique diem inueniunt eum in Templo summa cū animi voluptate, atque admiratione, in medio Doctorum disceptantem vehementi totius confessus aplausu. Hos videns IESVS puer finem dicendi facit, & bona uenia Doctorum discedit ad Matrem.

G. venit IESVS ad Matrem, se illi dedit: Mater illum complectitur suauissime, manus eius tenet: ipse uicissim cor Matris diuina suuiciditate replet. Ibi verò supra humanum capitum illa facta est interrogatio & responsio: Fili quid fecisti nobis sic? Mos hic fuit dulcissimus vera & p̄f̄sima Matris in verum & suauissimum filium, & interrogatio ab excellenti securitate & sancta presumptione profecta; quod fuit filio acceptissimum. Quid Christus? Quid est quod me quarebatis? Nesciebatis, quod in ijs que Patris mei sūt oportet me esse? Nihil erat quod me quereretis, dispensatione enim mea fa-

ctib⁹, ut tunc non admaderetis, quod aliqui nō ignorabatis, me Deū esse simul & hominē. Illic nihil esse mihi timendum, per omnia uero fidendum: hinc existimandum, quod me Dei mandatum explorare oportebat. Nam Matrem non taliq̄issem, nisi propter Pasarem meum caelestem.

Que cùm diceret IESVS, eorum montes diuina suauitate & luce replebat; Matris preseruū. Hoc uero fecit, ut Maria virgo Mater diuino gaudio, & spiritus exultatione tota in gloriam diuinitatem absorberetur.

Quod autem dicitur: Et ipsi nō intellexerunt, dictū propter solū Ioseph, pie exponere possumus; quemadmodum aliqui per synecochen locum exponunt. Quod non incommodè confirmari potest ex illo loco Exodi: Usquequā nō vultis custodire præcepta mea & legem meam? qui de alijs intelligitur, non de Moyse cui loquebatur Dominus: præsertim cùm de Maria sola subdatur, quod conseruaret omnia verba hac conseruēt in corde suo. Porro astabat Ioseph audiens hac cum animi exultatione, & Deum, & Christum eius laudibus celebrans.

H. Redeunt Nazareth in Galileam Ioseph & Maria virgo cum puerō IESVS pedestres: nisi meditari libet iumentum illos aliquid duxisse, vel conduxisse ad leuandum itineris labore puerum IESVM, & Mariam virginem. Et erat illis subditus IESVS usque ad anni tricesimi initium: tunc enim oportuit eum planè esse in ijs qua Patris sui erant, & opus diuinissimum perficere ad quod erat missus, mortaliū redemptionem, & vitam sempiternam.

Quo tempore offert se se materia ingens ad meditationem & devotionem pie ac religiosè liberam. Quid enim fecerit Christus septemdecim annis, nihil particulatim tradit Scriptura. Quid, qua etate, quae obsequia matris, quae patris putatius obierit; quanta sapientia, simul quam singulari humilitate vixerit & simplicitate; quanta gratia valuerit, quantacum laude omnia fecerit: etiam si videri poterat otiosus, neque quicquam magni designare, præsertim adulta etate; & mirum videretur, Quod Ioseph inuaret in fabrili. quam etiam artem meditari possumus illum exercuisse mortuo Ioseph; ut & summo semper in honore Matrem habuisse, innuisse cognatos & tribules, omnibus se exhibuisse placidissimum. Denique crescebat, confortabatur, proficiebat etate, sapientia & gratia, apud Deū quidem, quod pro eius etatis incremento actiones omnes fortitudinis, sapientia, gratia, omniū virtutum, omnium donorum gratissime supra modum

*modum humanum semper essent Deo ; p̄ijs verò
hominibus essent grata, amabiles, admirabi-
les . Illud autē semper fuit in eo excellenti laude
et veneratione dignum, quod in tāta sapientia,*

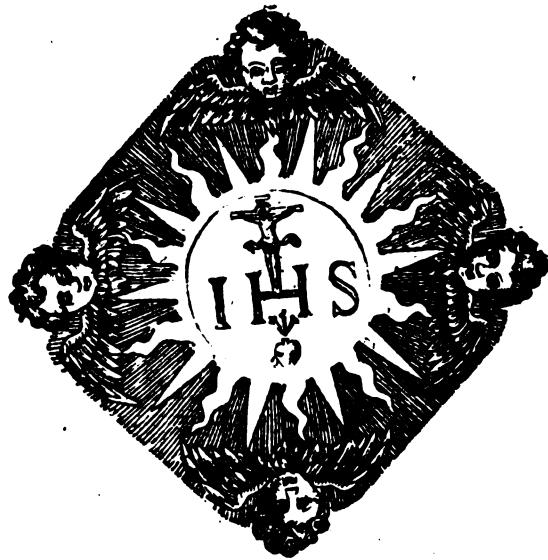
*in tanta virtute, tam effet profunda eius & hu-
militas & simplicitas, tam eximia humanitas.
Crescebant verò et omnia iuxta etatis conve-
nientiam, & prodibant in opera perfectiora.*

MEDITATIO.

Quid est, sancte puer I e s v, quod Ma-
trem, & putatuum patrem relinquis? Ut
essem in ijs quæ æterni & solius Patris mei e-
rant: & simul docerem, aptos esse etiam
pueros Regno Dei , & Euangelicæ perfectio-
nis statui capessendo.

*Iudicib.
6.6.9.*
Quid præterea docuisti ? Mater quidem
mea, vel etiam Ioseph , innocenter me ami-
serunt; ego illos reliqui sanctissimè. Propterea
dulcissimè quasi expostulauit mecum Ma-
ter suum dolorem, ut solent Sancti de Dei

benignitate præsumere. Ego illos suauissimè
consolatus sum, eos excusans, & meam illis
diuinitatem , & humanitatis officium expo-
nens. At vos ferè me vestra culpa perditis,
etiam ubi parum in vobis adoleui: ne igitur
cunctemini, querite statim me inter San-
ctos meos. redite ad orationem & pietatis
officia. Ita fiet, vt audiatis me, prius qui-
dem vos arguentem; dein etiam docentem,
quemadmodum deinceps me retinere possi-
tis.

D O-

D O M I N I C A S E C V N D A
P O S T E P I P H A N I A M.

Nuptiæ ad Cana Galilææ.

I O A N N I S I I . Anno x x x i .

In xi. imaginem Adnotatiuncula.

xj.

15.

A. Tricinium ornatum.	F. Famulus excurrit, vt faciat que I E S V S im-
B. Mensa virorum, vbi Ioannes Spousus, & I E S V S,	perarat.
C. Mensa mulierum, vbi Sponsa.	G. Alij sunt solliciti.
D. Pincerna vides nibil esse vini reliquum.	H. Hauriunt aquam, & implent Hydrias.
E. Virgo Mater ad aurem significat I E S V
defecisse vinum.	I. Architriclinus miratur vini bonitatem, &c.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

I O A N N I S I I .

Nuptiæ factæ sunt in² Cana Galilææ: & erat Mater I E S V ibi. Vocatus est auté &^b I E S V S,
& discipuli eius, ad nuptias. Et^d deficiente vino, dicit
^c Mater I E S V ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei
I E S V S: ^c Quid mihi & tibi est mulier? nondū venit
hora mea. Dicit mater eius ^f ministris: Quodcumque
dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ
sex positæ secundùm purificationem Iudæorum, ca-
pientes singulæ metteras binas vel ternas. Dicit eis
I E S V S: ^g Implete hydrias aqua: & ^h impleuerunt eas
vsque ad summum. Et dicit eis I E S V S: Haurite
nunc, & ferte Architriclino. Et tulerunt. Ut autem
ⁱ gustauit Architriclinus aquam vinum factam, & nō
sciebat vnde esset; ministri autem sciebant, qui hau-
serant aquam: vocat Sponsum Architriclinus, & di-
cit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit: &
cùm inebritati fuerint, tunc id quod deterius est: tu
autem seruasti bonum vinum vsque adhuc. Hoc fecit
initium signorum I E S V S in Cana Galilææ: & ma-
nifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum disci-
puli eius.

A D N O -

ADNOTATIO.

A **T**riclinium ornatum ad nuptias Ioannis, Mariae Virginis ex sorore Maria Salome nepotis, consobrini Christi, quem ipse Dominus vocavit ē matrimonio ad Apostolatum. Hoc erat in Cana minore, vico Galilæa: nam erat Iosue 19. oppidum eodem nomine, quod Cana maior dicebatur, non longè à Sidone in tribu Aser. Cana au-

Ieron. de loc. Hcb. Brocar. & alij. Brocar. A-
tand. Tom. 7. in hom. de Ioan. In 2. cap. Ioan. 2. 2. q. 186. ac. 4

tem minor est quidem in tribu Zabulon, non longè tamen à finibus Aser (ita forsitan conciliabimus Eusebio vel Ieronymo alias Chorographos) decem milliaribus à Nazareth ad occidentem & septentrionem.

Iam verò Ioannem filium Zebedai fuisse sponsum tradit Beda, Rupertus Tuitiensis, Glossa, Thomas. quibus adiungi potest qui præponitur Glossa prologus in Ioannem, siue Ieronymi sit, siue Augustini: & iam hæc sententia venit in consensum communem, ut etiam tempore Beda & Tuitiensis.

Quod verò fuerit filius Zebedai Ioannes, nullus negare potest; nec item quod mater filiorum Zebedai fuerit dicta Salome: ita enim expavit Marcus Matthæum. Hic enim inter mulieres qua secuta fuerant à Galilæa Christum, & stabant longè à cruce, ponit matrem filiorum Zebedai: Marcus cùm idem narrat, eam dicit Salome. quod possumus interpretari, Mariam filiam Salome, aut Ioannis. Neque est ambigendum quod Salome posset esse nomen viri: ita enim appellatur in libro Numerorum pater principis divisoris terra de tribu Aser. id est Salome, siue Græcè sribas, siue Latinè: nam retinerti solent nomina Hebraica seruata proprietate literarum. Neg. usquam est nomen in veteri Testamento Salome pro femina. Quod si contendas esse Salome in Marco nomen femina, id ita concedendum tibi, si viciſſim fatearis eam à patre Salome esse dictam Salomen.

Quod verò eadem Maria appellatur, innuit Marcus: nam cùm dixisset Matheus, Maria Iacobi, & Mater filiorum Zebedai, subdit Marcus, Maria Iacobi minoris & Joseph mater, & Salome. Quid Salome? Maria scilicet Salome, sicut illa Cepha filia, ita hac Salome: illa uxor Alphæi, & mater Iacobi minoris, Joseph, Simonis, & Thadæi; hac uxor Zebedai, mater Iacobi maioris & Ioannis. Nā quod Cleophas fuerit maritus Mariae, ex Egesippo non habetur, si sincere locus citatus ab Eusebio Latinè vertitur: reddi enim nō debuit; Maria Cleopha, ut est in Eu-

gelio Ioannis quam concludit Ieronymus assue- ranter fuisse uxorem Alphæi, dici verò à Ioāno Cleophæ, siue à patre, siue ex gentilitate, siue alia quacunque causa. Consentaneū autem est ut à patre dicatur, ut constet etiam quod filius sit Simon Cleopha, quod dicit Egesippus, hoc est ne- pos ex matre.

Hanc porro quæ Salome dicitur, fuisse tertiam Mariam, illud etiam probat. Cum nullus non confiteatur præter Mariam matrem Dei, tres celebres Marias fuisse Christum ex Galilæa secutas; & duæ comperte sint, Maria Magdale- ne, & Maria Cleopha, siue mater Iacobi minoris & Ioseph; consequens est, ut sit tertia Maria Salome, siue mater filiorum Zebedai.

Quod verò Ieronymus Mariam Cleopha alijs scribit, aliam Mariam matrem Iacobi & Ioseph, non asseuerat: eadem enim haec est quæ soror Maria Virginis, mater tera Christi, ut idem subdit: & ita non adimit tertium locum huic Maria Salome.

Ceterum hanc Mariam matrem Iacobi & Ioannis, fuisse sororem Mariae Virginis matris, Christi materteram, potest existimari communis sententia Doctorum. Nam ita censet Thomas, Lyra- nus, Dionysius Carthusianus, Abulensis, Sylvester in xx. cap. Matthei. Et quidem hoc dicunt absqueulla hesitatione vel disputatione, quasi rem planam ac probatam communiter. Quamvis autem antiqui Doctores hoc non tradant, facile intelligi potest multa esse in Ecclesia Dei, quæ veteribus Patribus vel non constabant, vel in quibus sua studia non collocabant, contenti dogmatum & doctrina constantia & claritate. Ita enim & decebat, & oportebat, sanctos viros, & doctissimos homines contra hereticorum infanias falsas & peccatas artes Ecclesiam & fidem pro- pugnare. Posteriora verò tempora, ut fuerunt quietiora, ita maius otium dederūt alijs medita- tionibus & studijs. Tametsi conjecturā possemus aliquam accipere ex dictis Hilarij cognationis Maria Salome ad Christum: sic enim inquit Hi- larius; In matre filiorum Zebedai lex intelligi- tur, qua confidentia priuilegij sui pro credenti- bus ex se populis deprecatur. Hunc locum etiam si non vrgeo, prætermittere nolui.

B. Mensa, ubi ad conuiuium discubuit ho- nestissimo loco Ioannes Sponsus, & alij inuitati, inter quos discipuli IESV, & IESV ipse, cuius nondum celebre erat nomen.

C. Men-

DOMINICA SECUNDA

C. Mensa sponsae, & mulierum quæ erat ad nuptias vocatae, inter quas non sedebat Maria virgo; erat enim in ministerio nuptiarum occupata, opem ferens sorori.

D. Pincerna petens ab urceo vinum, nihil fundit tamen: simul vas aliud cœsum iacet, unde intelligitur vinum deesse.

E. Virgo Mater ad aurem Filio renunciat vinum deesse. Iesus ipsi responderet: sunt parati famuli & solliciti. Igitur vino deficiente, & periclitante nuptiali conuiuio, accurrit ad Matrem, orat ut per Filium succurrat eorum necessitatibus, se ad extremam esse infamiam coniectos. Illa sciens in spiritu quid esset facturus Filius, & omnia ad mysterium spectare, & nuptias, & sponsum, & vini defectum, & quod erat editurus miraculum Christus, subseruit libens negotio. Omnia enim in gloriam Christi & eius Patris sciebat redundare: tribuendam autem non esse miraculum vel sibi, vel Filii sui soli humanitati. Non enim ita faciebat miracula Christus, ut Prophetæ fecerat, & Apostoli ac Sancti erant facturi. Christus enim sua virtute, hoc est, diuinitatis sua potentia miracula operabatur, que eadem erat, & est quæ Patris: Puri vero homines, non sua, sed Dei virtute miracula designabant. Itaque accepta fuit responso Christi à Matre ut sumum beneficium. Intelligebat enim Filium suam diuinitatem asserere ac manifestare, & qui erant præsentes intellecturos, si quidem facturus esset miraculum Iesus, non virtute humanitatis esse facturum, sed diuinitatis. Fuerunt ergo in his nuptijs patrata eximia mysteria, confirmatum matrimonium, prælata matrimonio virginitas, vocatus ad religionis statum sponsus: excellensimum vero illud, quod ostendit Christus se Deum, & diuina virtute hoc miraculum edere, & reliqua esse editurum. In hoc enim totus erat

Ioannes, ut Christi diuinitatem hominibus euangelizaret.

Dicit igitur Christo Maria Mater virgo: Vnum non habent. Responde Christus: Quid mihi & tibi est mulier? Nodum venit hora mea. Accerrima scilicet fuit illa assertio diuinitatis, tum humanitatis vehemens: Nihil mihi & tibi mulier. Non enim illuc Mater: neque enim mihi tecum commune quicquam, quia Deus sum; sed quia simul homo, quod illa hora mea faciet planum, quando in horo sudorem sanguineum prætimore & tristitia sudabo, & quando à Iudeis cruci affigar, & in cruce moriar.

Hac cum audisset Virgo Mater, & Filii voluntatem percepisset, dicit ministris: Quodcumque dixerit vobis facite. Illi exequuntur Christi præceptum. Similiter respondet orationibus nostris sancta Virgo, ubi ad eam ut intercedat pro nobis apud Filium accurrimus: Seruate Filii mei præcepta; ita fieri, ut meas intercessiones pro vobis Filius meus exaudiatur, & respondeat vobis salutaria.

F. Famulus unus precedit curriculo, ad Iesu mandatum exequendum.

G. Alii festinant.

H. Hauriunt ministri è puto aquam, implet hydrias: rursum ex hydrys vinum depromunt iubente Iesu. Nam verissime est in tenui domo iuxta mensam fuisse puteum, vel omnino in triclinio, ut absentes; & facile audire rursus potuisse famulos ex Christo: Haurite nunc, & ferte Architriclinio.

I. Architriclinius gustato vino ex aqua facto, bonitatem admiratur, & vocat sponsum: illu increpat quod optimum vinum ad finem conuiuij reseruauerit: audit miraculum totus confessus, stupent omnes, credunt in Christum Discipuli.

MEDITATIO PRIMA.

Honestatem quidem nuptiarum confitimat sua præsentia Christus, sed præstare virginitatem ostendit, ubi Ioannem sponsum à nuptijs ad virginitatem vocat, ubi vino spiritualis gaudij illas destituit, & vinum propter illa per miraculum supplet. Ceterum animum altius leuemus ad nuptias Agni cœlestis Filii Dei, id est, ad unionem cum Ecclesia per incarnationem suam, & cum pijsanimis: ibi vinum cœleste ac lætum, ibi vinum germinans virginem. Neque vero vereamur postulare quod

nobis deest vinum spiritualis consolationis; illud orat pro nobis mater Dei Maria, & refert à Filio suauissimum illud responsum: Quid mihi & tibi mulier? Quo responso Deus se ipsius Filium significat. nec nunc addit: Nodum venit hora mea, crucis; quæ videlicet præterit, & efficax semper est. Verum intelligamus nobis præscribi à Matre misericordia, si velimus à Filio exaudiiri, ut quodcunque nobis ille dixerit faciamus.

MEDI-

Hier.
Tho.
Beda.
Rup.
Tut.
Gloss.
Cant.
Cant.
Matt.
22. 25
Ap. 19.
Eph. 5.
Zach. 9.

MEDITATIO SECUNDA.

*Oratio preparatoria eadem.**Historia quoque eadem. Ioannis secundo: Et die tertia nuptiae factæ sunt, &c.*

LOCI COMPOSITIO.

Considera Galilæam, & in ea tribum Zabulon, & in hac pagum Cana; hîc pauperem domum, & paratum triclinium, & mensas. Est Galilæa, *volubilis*; Zabulon, *habaculum*; Cana, *zelus*, vel *possessio*. Considera locorum qualitatem, situm, circumstantias, nominum significationes, quæ tibi ad me-

ditationem subseruant.

Quid quæres hac meditatione? Internam huius mysterij & miraculi cognitionem, vt inde possis ad maiorem amorem & imitationem Christi Iesu inspirare, & nuptias spirituales celebrare cum Christo.

PERSONARVM CONSIDERATIO.

Personæ hîc sunt, Externæ quidem, tribus Zabulon, & pagi Cana: propriæ Iesvs, virgo Mater, Discipuli, inuitati, ministri. Qualitates harum sunt considerandæ: perfectio, mentis status, exterior etiam cultus: peculiaris etiam consideratio habeatur Sponsi, qui creditur fuisse Ioannes filius Zebedæi, frater Jacobi, consobrinus Christi, nepos ex sorore virginis Mariæ. Sponsam, licet nesciamus

quænam fuerit è persona, scimus è cognatione, iuxta præscriptum legis. Ex haec pia consideratione collige fructum in mente tua & spiritu. Extranearum personarum mores & statum mentis refugias prouidenter: Christi, Mariæ, & aliorum Sanctorum audie imbibas, cordi imprimas, imitationem mediteris, atque animo proponas.

CONSIDERATIO VERBORVM ET FACTORVM.

Erat ibi mater Iesu, vocata priùs: deinde vocatur Iesu s cum Discipulis, qui incepérant illum sequi, non plenè adhuc reperant vocationem.

Considera nuptiarum, conuiuij, rerum omnium dignitatem ac sanctitatem, quas Christus, virgo Mater, Discipuli Iesu celebrant. Sed ne tantum hæreas illis nuptiis externis, quæ tamē confirmantur propter futuros hæreticos, sed leua mentem ad vniōnem Verbi cum humanitate, vnde factæ nuptiæ sunt Christi cum Ecclesia, & piis Sanctorum mētibus. Respic simul, quod iam tum, vocando à nuptiis ad virginitatem Ioannem, Apostolis præscribebat, quod erant facturi; vt relinquerent usum rei uxoriæ, si qui erant etiam

mariti. Hinc fructum cōcipe ex vniōne Christi hypostatica, ex vniōne ad Ecclesiam, ad animas sanctas. Agnosce bonum quidem matrimonium, meliorem cœlibatum, optimam virginitatem; & animum applica ad meliora. Adfuit Christus primū cæremoniis nuptiarum, dein conuiuij: designauit Sacramentum matrimonij, gratiam vinculo matrimonij adiiciendam: conuiuum edixit ita debere celebrari, vt Christi præsentia non sit indignum; esse mala conuiuia, quæ Christi spiritus non honestat. Contemplate Christi dignitatem, & diuininam modestiam: in conuiuio assidentium piam omnium, & spiritalem hilaritatem; omnia plena luce, & sanctitate.

Vide paupertatem nuptiarum piscatoris.

E HABEBANT

Habebant quidem vinum, sed modicum, ut quod post initia mensa defecit; & ignobile, quod eò magis visum est, quia nobile & præcipuum vinum ex aqua fecit Christus. Accursum ad Mariam ministri; ipsa ad Christum. Contemplare anxietatem ministrorum, & fidem. Veniunt non ad Sponsum, non ad Architriclinum (quorum esse debuerat præcipua vini procuratio) sed ad Mariam: vel, si ipsi ad Mariam non venerint, Mariæ virginis solitudinem vide & prouidentiam; tum indulgentiam charitatis; quæ, ne in confusione veniretur, prouidebat. Quod & non dubium quin faciebat, animo cōpletens tum quod futurum esset, tum quid esset signifatura illa mutatio aquæ in vinum. Venit ad Christum, efficacissimè orat, cum summa fide summam humilitatem coniungens; tantum necessitatem aperit, reliqua omnia in eius bonitate & sapiētia reponens dulcissimè, voluntatem etiam suam. Profitetur Deum, ut qui possit aquam in vinum mutare, vel vinum planè creare: simul hominem, à quo Mater petere audeat. Respondet IESVS: *Quid mihi & tibi est melius? nōdum venit hora mea.*

Gloria hæc est Christi, & Matri dignatio, ut profiteatur priùs suam Deitatē absque miraculo; quod fuit iucundissimum Matri. Significat ergo utrumque: *Sum Deus, & tamen tu es Mater mea; quod intellexit Virgo: Hoc verò tunc planè profitebor, cū mysterium redēptionis humanæ moriens complebo.* Ibi confirmabo me hominem, te matrem meam esse. Non enim habeo ex te vnde miracula, sed vnde mortem obire possum.

Sed cur est hac phrasī usus, quæ videtur cōcitatior esse, vel asperior? Nihil planè fuit cōcitatum, nihil asperum: suauissimè ad cor Matri respondit. Sciebat enim ipse facturum se miraculum: sciebat ex eius reualatione Mater virgo. Matri suauissimum erat audire Filium asserentem suam diuinitatem: magna item consolatio, nonduni venisse horam passionis eius. Tu hæc nouisti Mater; simul intelligis esse necessum me prouidenter loqui. Nam si miraculum fecero, qui intellexerint me te rogante id fecisse, periclitari apud eos poterit fides meæ Diuinitatis, & miraculum hoc existimari humano priuilegio, non diuina mea virtute factum. Qued si accideret in primo miraculo, facile derogaretur futuris omnibus fides: nihil enim ferè facturus sum virtute Patris mei & mea, quod non fecerint

puri homines. Simul autem agnosco te Matrem, & in gratiam tuam ilud faciam miraculum: testatus tamen me meæ diuinitatis virtute illud miraculum patrare.

Dixit Mater eius ministris: *Quodcumque dixerit vobis facite.* Ostendit mystice ad proxim illius Diuinitatem. Nihil moueamini, faciet. Sed non ex eo quod à me sumpsit, sed ex eo quod à Patre cælesti habet. *Quodcumque igitur dixerit vobis, facite: obedientiam illius omnipotentiae date, cuius est præscribere quæ vult omnia, ut fiant, non tantum ut credantur.* Vos Lutherani hoc non creditis, qui verba Christi non ut facienda, sed ut credenda solùm valere contenditis. Audite miseri, sunt facienda omnia verba Christi ex eius gratia, ut nostra aqua fiat vinum, id est, ut fluxiles nostræ actiones habeant meritum vitæ æternæ. Veniamus ergo ad Mariam, ut nostræ fluxæ & frigidæ operationes fiant feruenter spirituales, per ipsius intercessionem. Vult frequenter Dominus per Matrem nobis dona largiri. sed qui ad Christum venit per Matrem, obseruet quid dixerit Mater: *Quodcumque dixerit vobis, facite: quasi dixerit, si velitis vestras petitiones consequi, facite quodcumque filius meus vobis dixit.* Hi ministri quid aliud quam representant Euangelij, & Ecclesiæ Catholicæ futuros ministros, & eos præsertim, qui ad perfectionem homines essent adducturi?

Sex hydriæ, sex sunt ætates ad finem usque mundi: duæ metretæ, duo genera operum, per quæ præceptis Dei & Ecclesiæ obire debemus; qui est necessarius numerus: tertius consiliorum non est necessarius singulis. Hæc quātumcumque conemur nos, aqua est, non nutrit, non roboret, non lætificat: gratia Christi facit vinum ex nostra aqua. Et hoc quidem omni ætate fecerat Deus; verum ita fecerat, ut si ad Euangelicam perfectionem conferas, illud vinum deterius fuerit. Propterea inducitur ut Architriclinus sua admiratione profiteatur, melius esse vinum noui quam veteris Testamenti, vberiorumque gratiam, & perfectius in nouo obseruari præcepta atque consilia.

Adde quod hoc miraculo Christus docuit, præstantiorem esse virginitatem castitate tori. Illam esse vinum, hanc aquam. Sed ita tamen, ut à Christo in vinum possit speciali priuilegio conuerti; ut ratum matrimonium in Religionis statum, soluto vinculo: torum etiam

POST EPIPHANIAM.

¶

etiam in omnem continentiam, vinculo stan-
te; ut in Apostolis, in aliis item piis homini-
bus solet.

Hoc fecit initium signorum, &c.

Quo signo maxima mysteria confirmauit
Christus. veritatem suæ & Diuinitatis, & car-
nis afferuit: præceptorum ac consiliorum do-
ctrinam docuit præclarissimè: probauit ma-
trimonium, prætulit illi virginitatem: lu-
xum mundi & delicias emendauit: oratio-
nem ad Sanctos, & horum intercessio-
nem approbabuit: breuiter legem suam &

gratiam, quasi quodam compendio, præ-
struxit.

Ad præsentiam, ad actiones, ad verba IESV,
virginis Matris, & aliorum applica sensum
spiritus, id est, mentem deuotam & piam. col-
lige inde amorem in Christum, imitationis
desiderium, animum maiorem illum sequen-
di. Mariæ laudes canes, miraberis omnia,
miscebis te ministris, summa cum humilita-
te inseruies Christo ad mensam ac discipulis,
sedulò aderis virginis Matri ad omne mini-
sterium.

ELICIENDA EX MEDITATIONE.

Quid per te non sperabimus sacra sancta
virgo Mater, quæ à Filio etiam vinum
pro nuptiis impetrasti, & ita impetrasti, vt es-
set illa mutatio plena mysteriis? Impetra
aquam nostram, pia Mater misericordiae, in
vinum mutari, id est, nostras fluxas, frigidas,
& effœtas operationes in omnem perfectio-
nem conuerti, & amorem sacerularis vitæ in
Religionis & perfectionis, & carnis propaga-
tionem in spiritus. Omnia per ipsam petamus
fratres à Filio; firma spe pleni, quod simus om-
nia consecuturi.

Verum audiamus, quid ministris respon-

derit; ac similiter credamus nobis à sancta
Virgine responderi. Si velimus ipsam
pro nobis orare, si à Filio impetrare, illam
vim impetrandi adhibeamus nostris oratio-
nibus, quæ est maxima: Faciamus, quæ
cumque nobis dixerit Filius. Qua spe con-
firmati, & singuli vocationi suæ insistentes,
petamus à Christo, petamus per Mariam
matrem omnem vitæ emendationem, om-
nem vitæ perfectionem, ad maiorem glo-
riam Dei omnipotentis, & plurium ani-
marum salutem & perfectio-

nem. Amen.

E 2

DOMI-

DOMINICA TERTIA POST EPIHANIAM.

Mundatur Leprosus.

MATTH. VIII. MAR. I. LVC. V. Anno xxxi.

In xij. imaginem Adnotatiuncula.

xij.

26.

A. Thabor mons, vbi Christus Apostolos docuerat.	D. Domuncula leprosi extra Capernaum.
B. Locus campestris ad montis radicem.	E. Leprosus adorans Christum sanatur.
C. Capernaum, quo iter habebat Iesus.	F. Leprosus Ierosolymam iussus proficiens.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. I.

MATTH. VIII.

LVC. V.

CVM autem descendisset
I E S V S de ^a monte, ^b se-
cutæ sunt enim turbæ multæ.

• Et venit ad eum Leprosus
deprecans eum:
& genu flexo dicit ei:

I E S V S autem misertus eius
extendit manum suam: &
tangens eum, ait illi:

Et cum dixisset,
statim discessit ab eo lepra, &
mundatus est.
Et comminatus est ei,
statimque eiecit illum:
& dicit ei:

Principi Sacerdotum,
& offer pro emundatione
iuxta, que

Dñe, si vis, potes me mundare.

Et extendens Iesvs manum,
tetigit eum, dicens:
Volo: mundare.

Et confessim mundata est le-
pra eius.

Et ait illi Iesvs:
Vide, nemini dixeris:
sed vade,
ostende te Sacerdoti,
& offer munus, quod præcepit
Moyses in testimonium illis.

*Es factum est, cum
esset in ^c una ciuitatum,
& ecce vir plenus lepra,
& ^dvidens IESVM,*

*& ^e procidens in faciem,
rogauit eum,*

*Et ipse ^f præcepit illi,
ut nemini diceres:*

AD NO-

DOMINICA TERTIA POST EPIPHANIAM.
AD NOTATIO.

53

Brocar.
Massius.
Hieron.
de lo.
Abul.in Io-
sue 10.
Hiero.
Brocar.
Beda.

Matth. 4.
Brocar.

A. Thabor mons in finibus Zabulon & Is-
sachar, in Galil: a scilicet inferiori, à
Nazareth vij. aut viij. milliaribus ad orientem,
ubi habuit sermonem IESVS ad duodecim Apo-
stolos Matth. v.

B. Locus campestris ad Thabor montis radi-
cem. est enim Thabor situs in magno campo Ga-
lilee Esdrelon, in quo descendens de monte
cum Apostolis stetit IESVS, & eundem ferè
sermonem iteravit ad turbam discipolorum, &
copiosam plebis multitudinem.

C. Capharnaū, celebris eo tempore urbs, in fi-
nibus Zabulon & Nephtalim, quinq. milliar-
ibus post maris Galilee initium, ad eius ripam
ab occidente, quo iter haberet IESVS cū descendisset
de monte, & turbam docuisset in loco campestri.

D. Domuncula extra Capharnaum, habitacu-
lum Leprosi, unde videns IESVM venientem,
ad eum processerat Leprosus.

E. Leprosus primum genuflectit: deinde in
faciem procidens adorat IESVM & ait supplici-
ter: Domine, si vis, potes me mundare. IESVS
verò benignissime extendit in eum manum,
& dicit: Volo: mundare. Describitur verò Le-
prosus incipiens mundari superiori corporis par-
te, ut intelligatur qui Leprosus fuerat fuisse
mundatum. Circumstant Christum Apostoli, di-
scipuli, turba.

F. Discedens Leprosus Ierosolymam, vt Sa-
cerdoti se ostenderet, & munus offerret quem-
admodum iussérat Christus; narrat miraculum
obuiis, quamquam Christus illi interdixerat.

vt ad rem magnam & nouam, ac quasi repen-
tinam & miram addunt Ecce duo Euangiliſt: Ecce Leprosus. quāquam ad lōgē maiora usur-
patur Ecce: vi Ecce virgo concipiet: Ecce Magi ab Oriente venerunt: Ecce aperti sunt ei
cæli: & Ecce vox de cælis dicens, &c: Ecce ego
mitto Angelum meum: Ecce ascendimus Ie-
rosolymam: Ecce ancilla Domini: Ecce euangeli-
lo vobis gaudium magnum: Ecce positus
est hic in ruinam: Ecce merces vestra multa est
in cælis: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit pec-
cata mundi: Ecce filius tuus, ecce mater tua.
Magna sunt hac omnia Ecce, noua, & quasi re-
penina & mira, magna continent mysteria: Sed
suam etiam habet magnitudinem, suum mysterium
Ecce hoc nostri Leprosi. Venit enim ad IESVM,
traxit eum Pater aeternus, agnouit eius esse Fi-
lium IESVM: propterea illi genu flectit, ante
illum proiecit se in faciem, ita illum orat,

ita ab illo petit ut à Deo. Nōne haec magna sunt,
noua, inusitata, insperata? An non magna cogni-
tio, que tam difficulter, tam raro alius coniigit;
non facile etiam Apostolis? Ad hæc, nondum dī-
xerat Apostolis: Quæcumque alligaueritis su-
per terrā, erunt ligata & in caelo: & quæcum-
que solueritis super terram, erunt soluta & in
caelo. non dixerat Petro: Tibi dabo claves Re-
gni cælorū. non illa verba, quibus instituit Pa-
nitentia Sacramentum: Quorum remiseritis,
peccata, remittuntur eis & quorum retinueri-
tis, retenta sunt: & iam per miraculum Leprosi
designat Panitenti. e. Sacramentum, & quasi pri-
mus lineis effigiat. Quorsum enim attinet homo
plenus lepra, nisi ut hominem significet peccati
corruptione infectum? Quid veniens ad IESVM,
nisi quod ex cognitione peccati venit ad Medi-
cum? Ad IESVM enim venit peccator, ubi ad
Sacerdotem venit confessurus sua peccata.

Quid verò est, Videns IESVM nōne IESVM
cognoscens, & eius misericordiam, eiusq; diui-
nitatis virtutem? in illum coniiciens omnem
spem suam, illius amorem cordi imprimit? Ex
hac porr̄ cognitione sese abiicit coram IESV, il-
lum adorat, illum vt auctorem bonorum om-
nium veneratur: quod non solum ex parte facit
genu flectens, sed toto animo, tota mēte, tota vo-
luntate, omnibus viribus in terram se proiiciens.
qui esse debet peccatoris in contritione sensus, vt
Deum reveretur, & amet, & illum se offendisse
agnoscens peccator, se toto pectore abisciāt, ac
peccata defeat corā Deo & Christo eius. Nā quod
plenus lepra hæc faciebat, id significat esse sacer-
doti manifestanda peccata omnia particulatim.

Addit orationem (etiam si superiora iam fue-
runt orationes) dicens, id est, corde & verbo
pronuncians: Domine n̄m. Nō enim aliam po-
tentiam appello, quam tuam voluntatem. Tua
potentia tua est voluntas; in tua voluntate est
omnis virtus & potentia. Tu es enim vis infinita
Patris. Do tua voluntati omnem gloriam. Nō
peto vt me munes quia veni ad te, quia in te
sunt coniecti & confidenses oculi mei; non quia
genu flexi, nō quod proieci me ad pedes tuos om-
ni ex parte supplex, quæ omnia meā exprimunt
positionem & metum animum, non quod te de-
precer, quod te rogem: sed ad tuam voluntatē
omnia confero, omnia illi subiicio, unde hac om-
nia valent quod valent, quod vis ut valeant:
vis autem per tuam passionem & mortem. Fac
igitur, munda me propter temetipsum, Domine:

E 3

fac

Matth.
1.2.3.
Mat. 1.10.
Luc. 1.2.
12.
John. 2.

Orig.
bon. 5. ad
diuersos.

fac propter tuam voluntatem; illi sit totius meae salutis gloria. Similiter peccator, mundari cupiens à lepra, dicat quod dicere quidem debet.

Quid ad hac IESVS? Misertus eius extedit manus suam, & tangens eum ait illi: volo, mundare. Quia cùm dixisset, statim discessit ab eo lepra. Mysteria eximia hæc sunt, & mysteria similia in sacramento Pænitentia designant. Misericordia leprosi primùm Christus, & eius videt contritionem & orationem, & communicat illi suam misericordiam; applicat illi passionem suam, & suscipit in se eius peccata. Extendit videlicet in animam peccatoris vim sua passionis, qua illam tangit, hoc est, anima eius gratiam suam infundit. Hæc explicantur, cùm deinde dicit: volo. A mea voluntate tua sanitas & salus pendet: hanc voluntatem tibi applico, vim videlicet infinitam, qua & tui sum misertus, & extendi ad te manum meam, & terigi te. Esto igitur mundus à lepra tua, à peccatis tuis, quod significat sacramenti formā: Absoluo te à peccatis tuis. Sub-

ditur autem: Statim discessit ab eo lepra. quæ efficacia est sacramenti, & operis operati. Ipso enim facto sacramenti dimittuntur peccata diuina virtute. Hæc sunt mysteria illius Ecce: magnum planè Ecce.

Ceterum quod apud Marcum comminatur sanato leproso Christus, & illum eisicit, vim illam habet: Præcipiebat Christus leproso, ne cuiquam diceret miraculum; sed prius ostenderet se Sacerdoti secundum legem, quam voluit omnino ab eo seruari. Non enim soluebat leprosum lege quæ erat de leprosis, nec volebat fieri libertatem à legi obseruatione discedendi, proprie dona quæ accipiebant qui sanabantur: nobis vero exemplum ponebat sapiens IESVS, & doctrinam tradebat, ne quo pacto ex donis à Deo acceptis in altum tolleremur, & ab Ecclesia obedientia discederemus: simul prouidebat, ut non necessariam occasionem ne daret Iudeis, unde offendiposset, præsertim ad initia Euangelica predicationis.

MEDITATIO.

Sine lepra quidem creatus est Adá, sed nos omnes heu, leprosi generamur, in peccato, scilicet, per illius peccatum. Peccati verò lepræ etiamsi baptismus sanet, relinquitur tamen in nobis alia lepra ex peccato profecta, & ad peccatum inclinans insolenter, concupiscentia. Leprosa est anima nostra, leprosæ potentiaz, addimusque nos continentem nostras operationum & habituum nostrorum lepras. Infelices, quis non liberabit à corpore mortis huius & leprarum? Gratia Christi, similiter atq; illum leprosum à sua lepra: modò similiter

aspiciamus ad IESVM, eum adoremus, genua cordis ante ipsum flectamus, ante ipsum procidamus, similiter atque ille oremus, ex celo quodam sensu fidei & professione.

Tua potentia IESV Christe est tua volutas; vtraque est infinita. Velis me mundare, Domine, & fac vt ne ego impediam, ne velis quod semper vis: & ecce mundor attachu tuæ virtutis. Tange cor meum Domine, & non nocebit mihi concupiscentia, sed ad virtutem exercebit potius, & aliæ leprosæ sanabuntur omnes.

Eadem DOMINICA TERTIA POST EPIPHANIAM.

Sanatur seruus Centurionis.

MATT. VII. I.

LVC. VII.

Anno XXXI.

In xiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xiiij.

27.

- A. Capharnaum.
- B. Seniores Iudeorum, quos primū miserat Centurio.
- C. Hi, tum alij quos rursum miserat, orante IESVM.

- D. Centurio ipse consequitur, & orat IESVM.
- E. Fidem eius IESVS miratur, & laudat.
- F. Domi puer Centurionis illo absente sanatur.
- G. Reuertuntur omnes domum.

EVAN-

EVANGELII MISSÆ SECUNDÀ PARS.

M A T T H. VIII.

L V C. VII.

*Cum autem impleisset omnia
verba sua in aures plebis;*

CVm autem introisset^a Caphar-naum,

*intravit^a Capharnaum.
Centurionis autem cuiusdam
seruus male habens, erat mori-
turus: qui illi erat pretiosus.*

*Et cum audisset de IESV, misit ad eum^b Seniores Iudeorum, rogans eum ut veni-
ret, & saluaret seruum eius. At illi cum venissent ad IESVM, rogabant sollicitè,
dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi præstes. diligit enim gentem nostram: &
synagogam ipse edificauit nobis. IESVS autem ibat cum illis. Et cum iam non
longè esset à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens: Domine noli vexari:
Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres, propter quod & meipsum non
sum dignum arbitratus, ut venirem ad te:*

accessit ad eum^d Ceturio, rogans eum, &
dicens: Domine, puer meus iacet in^f do-
mo paralyticus, & malè torquetur. Et ait
illi IESVS: Ego veniam, & curabo eum. Et
respondens Centurio, ait: Domine non
sum dignus, ut intres sub tectum meum:
sed tantum dic verbo, & sanabitur puer
meus. Nam & ego homo sum sub pote-
state constitutus, habens sub meis milites,
& dico huic: Vade, & vadit; & alij, Veni,
& venit; & seruo meo, Fac hoc, & facit.

sed dic verbo,

Audiens autem IESVS^c miratus est, & se-
quentibus sedixit:

*Quo auditio IESVS &
conuersus
sequentibus se turbis*

* Amen dico vobis,
non inueni tantam fidem in Israel.
Dico autem vobis, quod multi ab Oriente,
& Occidente venient, & recumbent
cum Abraham, & Isaac, & Jacob in re-
gno cælorum: filii autem regni eiicien-
tur in tenebras exteriores: ibi erit fletus,
& stridor dentium. Et dixit IESVS Cen-
turioni: Vade, & sicut credidisti, fiat tibi.
Et sanatus est puer in illa hora.

*nec in Israël tantam fidem
inueni.*

*¶ Et reuersi, qui miseri fuerant
domum, inuenierunt seruum,
qui languerat, sanum.*

ADNOTATIO.

A. **C**apharnaum, de qua urbe superiori annotatione dictum est.

B. Seniores Iudaorum, quos miserat Centurio, Christum sollicitè rogantes ut veniret, & serum ipsum paralyticum sanaret. Venit IESVS cum Senioribus versus Centurionis domum.

C. Seniores illi, cum alij amici, quos denuo miserat Centurio, cum non longè ab eius domo abesset IESVS, rogantes IESVM.

D. Postremò Centurio ipse anxiō animo subsecutus est, & ad genua IESV prouolutus exponit aliud nihil, quam puerum suum paralyticum torqueri.

E. IESVS verò, cum obtulisset se venturum & sanaturum eum, & Centurionis audisset responsum, conueritur ad turbam, predicans Centurionis fidem; & continuo famulum sanat absentem. Quod annotatur venisse ipsum Centurionem, nō misisse tantum seniores, deinde amicos, pulchrè exponit Euthymius. Places alioqui ratio illa, vt, si quando videantur non nihil Evangelista discrepare, aut aliter narrare historiam, eò spectemus, si simul utrumque constare possit: vt hoc loco, nihil est incommodi, si virumque afferamus, & per alios, & per se accessisse Centurionē. Certè quod scribit Matthæus dixisse IESVM Centurioni (Vade, sicut credidisti fiat tibi) aptius videtur illi conuenire pro sua persona, quam senioribus vel amicis pro aliena. Iam quod hic nō usurpetur Ecce, vt in mundatione leprosi, cum hic res item magna, nona, sub-

ita, & mysterio plena enunciar (Nam Centurio hic Gentes magna fide Euangelium recepturas aperte significat) facit admiratio Christi; ad rem scilicet magnam, nouam, subitam, ad mysterium, facit Christi laudatio, qua fides Gentium crediturarum anteponitur Iudaorum fidei. Quod enim Ecce, maius dici potuit, quam istud, Christi ore non dictum, sed re ipsa luculentexpositum? Ceterum Christi admiratio illa vera erat, ut verè profecit IESVS etate, sapientia, & gratia. Nam praterquam quod ipse perfectè nouerat omnia antequam fierent; nouerat simul qua fiebant cognitione per sensus ex rebus ipsis accepta. Perfectè enim simul operabantur ipsis sensus externi, interni, intellectus agens, item possibilis; & voluntas in perfectiora opera exhibat. Huiusmodi verò Christi operationum ratio accipieatur ex rerum que occurrabant exigentia & ratione. Hoc verò loco res admirationem exigebat: quare Christus verè admiratus est, etiam si alias non admirabatur: ornabatur enim anima Christi varietate excellentium operationum praelarissima.

F. Domus & cubile ubi iacebat paralyticus, unde ad verbum Christi surgit in columnis: rei miraculo stupent domestici.

G. Serui Centurionis, quos verisimile est missos ut renunciarēt hero sanitatem pueri, ad Centurionē veniunt; deinde Centurio, & quos miserat, omnes domum reuertuntur, & innueniunt serum qui languerat sanum.

MEDITATIO.

Non sumus solum leprosi è peccato, sed paralyticī etiam, sancte IESV. paralyticum est liberum arbitrium nostrum sine te & attenuatum: Videmus, agnoscimus, deploramus. Sana illud Domine gratia & virtute tua. Ecce per Sanctos tuos oramus, rursus opera pia ad te mittimus, animaduertimus per hæc te moueri, & ad nos venire: en occurrimus tue benignitati, oramus ipsi pro nobis. Nostræ potentiae, bone IESV, in hoc corporis carcere iacent paralyticæ, nihil te dignum, atque adeò omnia contrà quam debent ope-

rantur. Reliqua, etiamsi taceamus, tu scis; & quid tacentes clamemus audis, & vides: omnia potes, infinitè bonus & benignus es. Suauissimè respondebit nobis IESVS: Veniam in animam vestram, illam ego sanabo praesens. Hic sensus spiritualis, & gratia excita humilitate facit, ut vis diuina nostris potentias ingeneretur, sanet potentias nostras Christus, ornet nostram fidem, nostras virtutes, nostras operationes acceptas habeat sua benignitate infinita.

DOMI-

DOMINICA QVARTA POST EPIPHANIAM.

57

Sedat procellam maris IESVS.

MATTH. VIII.

MARC. IIII.

LVC. VIII.

Anno. XXXI.

In xiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xiiij.

29.

- A. Capharnaum, unde IESVS nauim con-scendit.
- B. Regio Gerasenorum.
- C. Quatuor venti è suis sedibus erumpunt.
- D. Mare atroci tempestate agitatur.

- E. Nauis impletur fluctibus; periclitantur.
- F. IESVS dormit in puppi.
- G. Discipuli perturbati excitant eum, petunt opem, consequitur tranquillitas.
- H. Alia nau. s. idem passe.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. IIII.

MATTH. VIII.

LVC. VIII.

Ascendente IESV in nauiculam, secuti sunt eum discipuli eius.

Factū est autē in una die-rum: & ipse ascendit in nauiculam, & discipuli eius:

& ait ad illos:

Transfremus trans stagnum.
Et ascenderunt.

Et ait illis in illa die, cùm serò esset factum:

Transeamus
contra.

Et dimittentes turbā, as-sumunt eum ita ut eras in navi:

& alia naues erant eū illo.

Et facta est procella ma-gna vēti, & fluctus mit-tebat in nauim;

ita ut impleretur nauis.

Et erat ipse in puppi su-

per cervical dormiens:

& excitant eum, & di-cunt illi:

Magister, non ad te per-tinet, quia perimus?

Et exurgens comminatus est vento, & dixit mari:

Tace, obmutesc.

Et cessavit ventus:

Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur fluctibus, ipse vero dormiebat.

Et accesserunt ad eū discipulicius, & suscitaruerunt eum, dicentes:

Domine, salua nos, perimus.

Et dicit eis IESVS: Quid timidi estis, modicæ fidei?

Tunc surgens, imperauit ventis, & mari,

Accidentes autem

Preceptor, perimus.

At ille surgens, increpa-uit ventum, & tempesta-rem aqua,
& cessauit:

MAR.

DOMINICA QVARTA

58

M A R . I I I .

*& ait illis:
Quid imidit estis?
necdum habetis fidem?*

*Et timuerunt timore mag-
no:
& dicebant ad alteru-
rum:
Quis putas est iste?
quia & ventus, & mare*

M A T T H . V I I I .

& facta est tranquillitas magna.

Porro homines mirati sunt,

dicentes:

*Qualis est hic,
quia vesti & mare obediunt ei?*

L U C . V I I I .

*& facta est tranquillitas.
Dixit autem illis:
Vbi est fides vestra?
Qui timentes, mirati sunt
ad inuicem, dicentes:*

*Quis putas hic est,
quia & ventis & mari im-
perat, & obediunt ei?*

A D N O T A T I O .

A. Capharnaum, unde creditur nauim con-
scendisse IESVS cum discipulis, ut trans-
mitteret in regionem Gerasenorum.

B. Regio Gerasenorum, in aduerso maris
littore ad Orientem.

C. Quatuor venti, à quatuor cardinibus ca-
li in mare sauientes.

D. Mare atroci tempestate iactatum, un-
da ingentes, horrifica rerum facies.

E. Nauis non solum tempestate exagitatur,
sed ferme fluctibus irruentibus impletur: omnia
in extremo periculo.

F. Discipuli, cùm non possent violentia má-
ris obſtare, nec clauum tenere gubernator, per-
terrefacti omnes IESVM excitant à ſomno, ac
turbulenter exanimati clamant, alij: Domine
ſalua nos, perimus. alij: Magister, non eſt ti-
bi curæ quòd perimus? alij: Præceptor, peri-
mus. Ingens metus & trepidatio expromebat
animorum ſenſus, & exponebat fidei imperfe-
ctionem, qua laborabant magis quā mētu.
Nam in verbis Domine ſalua nos, fides eſt: in
voce perimus, fidei infirmitas. Rurſum in
diſtione Magister, aliquid eſt fidei, non plena
fides; ut qua agnoscit ſolam doctriṇam, non
ſalutem. Non eſt tibi curæ, prouidentiam la-
dit: perimus, diſſidentiam prodiſ: denique,
perimus, virumque.

G. IESVM confidera, prius quidem ſuauifimè
in puppi declinato capite in ceruical, vulgare
ſcilicet & nauticum puluinar, dormientem: ni-
ſi velis ligneum fuiffé ceruical in puppi fabre-
factum, ex Theophylacto & Euthymio: Deinde
placidifimè oculos aperiētem ad clamorem di-
cipulorum: Deinde ſurgente, & diſcipulos è ve-

ſtigio increpantem, mari pro imperio minitan-
tem, obiurgantem ventos & mare: Tace, ob-
mutesce. Ad hac verba IESV ventus ceſſat, flu-
ctus ſubſidunt, mare componitur, fit ameniſ-
ſima tranquillitas. Christus autem rurſum ob-
iurgat diſcipulos. Initio quidem uſus eſt incre-
patione, ut illorum animos liberaret à metu, &
diſponerentur ad miraculu excipiendū & intelli-
gendū: poſteā vero eò attinet obiurgatio, ut
animo iam quieto intelligat ſuam fidei infir-
mitatem, & fidem coſfirment, ac parati ſint ad alias
animi perturbationes fidei perfectione, & ani-
morū alacritate in Christo ſuperandas.

Mirantur homines, etiam qui ſimul nauiga-
bant, praciupè vero Apoſtoli, qui vim mira-
culi ſenſerant: quod planè ſignificat Lucas,
qui ubi poſuit Christi ſecundam increpationem;
Vbi eſt fidei vestra? Timentes, inquit, &
timore quidem magno, addit Marcus, mi-
tati ſunt. Reclē timor hic magnus dicitur:
quia timor erat profectus ex fidei perfectione;
erat timor, qui ad excellentem venerationem
Christi, & ſui abiectionem ſpectabat. Fecerat
enim magnitudo miraculi, & efficacia repre-
hensionis Christi, ut in Dei maiorem cognitio-
nem & Christi leuarentur, & ſe indignos pla-
nè reputarent, qui cum tanta maiestate eſſent.
Successerat timoris perfectio imperfectioni. A-
liorum erat timor imperfectus, ſed mirabantur
omnes; Apoſtoli tamen admiratione quadam
laudis & deuotionis. Suspici enim potentia
diuina contemplatione, infinitatem eius lau-
dabant, qua caput omnem humanum ſuperaba-
bat: unde ſummam animi pietatem & deuotio-
nem concipiebant, atque exultatione in Christo.
Quis

Matth. 8.
Mar. 4.
Luc. 8.

Quis putas hic est? Nos non intelligimus, credimus tantum; unde non nihil intelligentiae nobis aperitur: sed quaremus semper cum summa admiratione; Quis est hic? Quin Angeli, qui similes eius facti sunt, & vident eum sicuti est, perpetuo dicunt: Quis est hic? & continenter Dei magnitudinem admirantur; quia nullus

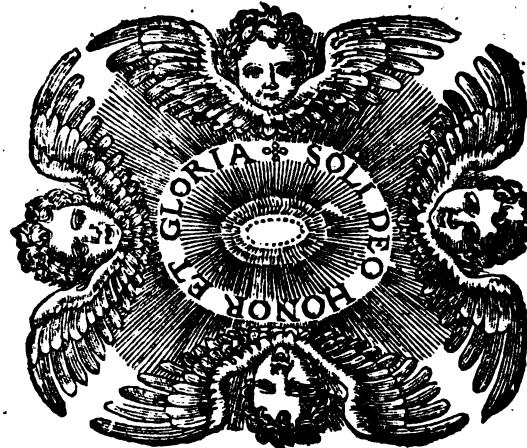
eius videt diuinitatem quantum videri potest, hoc est, planè infinite. Propterea de se Deus non capit admirationem, creatura omnis capit. Omnis creatura semper dicit: Quis est hic?

H. Ali e nauicula, quæ simul navigabant, idem passæ atque illa Christi, eadem malacia & tranquillitate fruentes.

MEDITATIO.

AD Ecclesiam quidem, ad eius pastores, ad Christum permittentem tempestates Ecclesiæ & sedantem, hæc referri possunt: sed nos ad nos applicemus. Sanat quidem nostram lepram, & nostram paralysim Iesu pro hac mortalitate; sed vult nos nauigare, laborare, contendere per hoc mare in terram viuentium. præsens quidem nobis est, sed non nunquam auferit spiritus consolacionem & sensibilem gratiam, quasi nobis obdormiat, vel nostra culpa, vel sua prudenter in nos. Consolatione vero de-

stituti facile tentamur & periclitamur. Quid igitur? agnoscamus semper nostram infirmitatem, & periculum nobis semper impendens. Assuefcamus, quoad poterimus continenter intimo sensu ad Christum clamare: *Domine salua nos, perimus.* Excitat Christum humilis oratio, & nostri periculi viuida conscientia. Sedabitur tentationum tempestas: nostra anima in tranquillo nauigabit, agnosceret suæ fidei & virtutum imbecillitatem, parabit se ad futuram tempestatem superandam.

DOMI-

DOMINICA QVINTA POST EPIPHANIAM.

Parabola de zizaniis.

MATTH. XIII.

Anno XXXII.

In xv. imaginem Adnotatiuncula.

xv.

39.

<p>A. I E S U S ē nās ad Capharnaum docet.
B. Paterfamilias bonum semen seminans.
C. Demon zizania seminat ibidem noctū.
D. Segeſ mātūſens.
E. Serui mirantur nata eſſe zizania, eatq; volunt erādi-</p> | <p>F. Paterfamilias prohibet fieri.
G. Segeſ mātūra.
H. Paterfamilias iubet
I. Zizania collecta combati:
K. Triticum condit in horreum.</p> |
|--|---|
- carē, & agrum a noxiis herbis perpurgare.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XIII.

ALIA M parabolā^a proposuit illis, dicens: Simile factum est Re-
gnū cælorū^b homini, qui seminauit bonum semen in agro
iūo. Cūm autem dormirent homines, venit^c inimicus eius, & super-
seminauit zizania in medio tritici, & abiit. Cūm autem creuifset
^d herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. Accé-
dentes autem^e serui patrisfamilias, dixerunt ei: Domine, nōnne bō-
num semen seminasti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania? Et ait
illis: Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei: Vis, imus,
& colligimus ea? Et ait: ^f Non: ne forte colligentes zizania, eradi-
cetis simul cum eis & triticum. Sinite vtraque crescere usque ad
^g messem, & in tempore messis dicam messoribus: Colligite pri-
mū zizania, &^h i alligate ea in fasciculos ad comburendū; tri-
ticum autemⁱ congregate in^k horreum meum. Tunc, diuissis
turbis, venit in domum: & accesserunt ad eum discipuli eius, di-
centes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respon-
dens ait illis: Qui seminat bonum semen, est^b filius hominis. Ager
autem, est^c mundus. Bonum verò semen, hi sunt filii Regni. Zizania
autem, filii^f sunt nequā. Inimicus autem, qui seminauit ea, est^c Dia-
bolus. Messis verò,^g consummatio s̄eculi est. Messores autem, An-
geli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur; sic
erit in consummatione s̄eculi. ^h mittet filius hominis Angelos suos,
&ⁱ colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt ini-
quitatem: & mittent eos in caliginum ignis. Ibi erit fletus, & stridor
dentium. Tunc^k iusti fulgebunt sicuti Sol in regno Patris eorum.
Qui habet aures audiendi, audiat.

AD NO.

ADNOTATIO.

Mar. 4.

A. **E**sus in navi ad littus alligata apud Ca-pharnaum sedens & docens: iuxta ipsum astar discipuli, in littore vero plurima hominum turba: ibi enim dixit Zizaniorum, & alias parabolas. Porro zizanium lolium esse scribit Basilius in v. Homilia hexameri, & Ambrosius in suo hexamero cap. x. lib. iiiij. Que igitur est & wa Dioscoridi, ea est zizanium, sicut dictum Graece, quod frumentum corrumpat. Et tamen, si Theophrasto credimus, mutatur nonnunquam aratricum, rursum in aratum triticum: qualem mutationem probare videtur Basilis eodem loco. nam triticum mutato in triticum nigru, quod & ipso vocat; & rursum in frumentum dicere redire. Ad quod alludere videtur Chrysostomus exponens hanc parabolam: ait enim: Quid est quod ait, Ne eradicabis finos & triticum? Certe, aut quia si arma capit, necesse est cum hereticos trucidatis, multos simul Sanctorum interire; aut quia ab ipsis Zizaniis verisimile est multos in triticum conuertendos. Si ergo praeuenientes euellitis, & frumenta deperibunt, quae a commutatis zizaniis prouenirent. De quo Chrysostomi loco inferius. Veru subdit aperiè Basilis, superiori loco, zizania non è tritico mutato, sed ex origine sua principio, nasci, propriumq; suum obtinere semet. Quare de hoc Zizania intelligenda erit parabola Euageli, hoc est, de hac ratione era siue lolij, non de Theophrasti: que tamen non tam est mutatio natura unius in aliam, quam eiusdem depravatio & restitutio. Illam igitur esse rationem Zizaniorum aperiè ex descriptione parabola, atq; eius expositione colligitur. Facit enim suam sementem Diabolus, & Christus suam. Christi semen est omnis propagatione boni, Diaboli omnis mali. Porro lolij si mul-tum accipias panus, inebriasi; caput graui somno & vertigine afficit, visum obscenbras: que nostri Zizaniū declarant effectus disertè, heresios principiū, tum omnis etiam peccati. Nec multum necessum est adesse Zizanij, ut hac mala proueniant. omnis enim heresis, & omne peccatum, illas generas pessimas animi depravationes; eò copiosius, quo est grauius.

B. Paterfamilias, qui bonum semen in agro suo seminaverat.

C. Ager, ubi sementem bonam seuerat Paterfamilias, & in eodem seterrimus Demon zizania noctu, cum homines dormiret, spargens.

D. Idem ager, ubi iam herba creuerat, & iam seges ad maturitatem appetebat. Non enim potuit eodem loco semenis & seges describi.

E. Serui mirantur nata esse Zizania, & illa volunt herbescentia adhuc colligere, atque agrum noxijs herbis expurgare.

F. Paterfamilias illud fieri prohibet, ne forte simul triticum cum Zizaniis eradicetur; sed potius sinenda Zizania ad messem usque crescere. Nihil autem hinc verendum, ne de hereticis supplicium accipi non possit, & debet: neq; enim Christus prohibet Zizania eradicari, nisi si aliter extirpari non possint, quam eradicato simul tritico. Quare, si excendi hereticus ita possit, ut non solum non simul excindatur Catholicus, sed conseruetur etiam in fide & piegate, ac proficiat, quis non intelliget hoc valuisse Christum, & hæc esse rationem qua sapienter & pie visitur Ecclesia in damnatione hereticorum, ex germana Christi & pura doctrina? Nam si non potest animaduertere in hereticos sine sua iactura, non animaduertit. Atque adeò cum semper damnet hereticos culpa grauiissima, & gladio suo feriat spirituali, non semper capit pœna plectit. Nam eorum multitudine aliquando, vel potentia facit, ut in illos ultimam pœnam persequi non possint Catholicæ Principes, vel sine graui detrimento non possint. Ad quod respexit Chrysostomus, quem admodum ad illud, ut spem non extinguant, si qua haberi possit de hereticorum conuersione. Quod etiam Ecclesia curat magna cum charitate & sapientia, ubi hereticos priusquam damnandos capit, tradat, ad penitentiam inuitat; nec punit, donec iudicet nihil præterea esse exceptandum. Quod etiam Inquisidores usurpant, ubi delatos heresios in carcere diu detinent, & frequenter aduenient salutarijer & mansuetè, & ipsorum aliqui opportune penitentiam recipiunt. Demique nihil in heresios designatur, quod ex doctrina & verbo Christi non accipiat auctoritatem. Cuius rei iudicium atque arbitriū plane videatur reliquise Ecclesia sua sponsa Christus. Namcum reliquæ partes parabola exponat; illud tamen, quod erat in parabola, non declarat: quid sit, quod serui Patrisfamilias volunt ante messem Zizania colligere. Quod cum non facit aliter quam parabola indicat, absque dubitatione relinquunt iudicandum Præpositis Ecclesia sue, quæ sint relinquenda Zizania

F

ad consummationem saeculorum. Illud tamen disertè denuncias; qui paenam non dederint ante mortem, illos nisi resplicant, post mortem esse daturos, nec ullum illis futurum effugium à facie ire Domini.

G. Segez matura.

H. Paterfamilias imperat seruis, ut primum Zizania colligant, & illigata in fasciculos comburant; triticum vero condant in horreum.

I. Iussa exequuntur servi, & comburunt zizania.

K. Triticum autem condunt in horreum.

M E D I T A T I O.

Planè sapienter atque utiliter facis bone IESY, vbi in mundum, in Ecclesiā etiam, immitti à Diabolo mala permittis, & ea sinis crescere ad consummationem usque saeculorum; ne iacturam scilicet faciant Electi tui utilitatis, quam illinc de tua gratia capessere possunt. Ita elucet tua iustitia, tua benignitas, prouidentia tua infinita. Similiter Domine in nobis agnoscimus à te fieri. Sicut in nos relictā ex originali peccato concupiscentia; sanguinunt alia peccata, & corruptiones ex his pro-

uenientes: infert tentator Dæmon tentationes ac perturbationes; carnem, mundum, quid mali in nos non armat. Sed hæc ille facit sua malitia; tu permittis tua bonitate & prouidentia. At insensati nos turbamur, quasi illa nobis non sint salutaria, & quæ ad meliora nos quasi adigant. Omne igitur gaudium existimabimus, magne IESV, per te, & in te, vbi in varias temptationes inciderimus: tu nobis adsis, nobis fructum temptationis reponas optatum tua benignitate infinita. Jacob. r.

DOMINICA SEPTVAGESIMÆ.

De conuentione ex denario diurno.

MATTH. XX.

Anno XXXIII.

xvi.

In xvi. imaginem Adnotatiuncula.

- A. Iesvs in itinere à Galilee ad fines Iudee trans Iordanem docet.
- B. Paterfamilias primo mane conducit operarios.
- C. Idem facit hora tercia.
- D. Idem sexta.
- E. Idem nona.
- F. Tandem circa horam undecimam idem facit.

72.

- Definuntur autem hora in circulis per Solem super horizontem.
- G. Vineae, quod mittuntur operarij, & varie occupantur.
- H. Dominus vinearum, sive Paterfamilias presribens Procuratori.
- I. Procurator exequitur mandatum, & aequaliter omnibus enumerat: primi conqueruntur, &c.

EVAN.

EVANGELIVM MISSÆ.

M A T T H. X X.

IN illo ^a tempore dixit Iesvs discipulis suis: Simile est regnum cælorum homini ^b Patrifamilias, qui exiit primo ^b in anè conduce-re operarios in vineam suam. Cōuentione autem facta cum opera-riis ex denario diurno, misit eos in vineā suā. Et egressus circa^c horā tertiam, vedit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis: Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit, dabo vobis. Illi autem abie-ruunt. Iterūm autem exiit circa^d sextam & ^e nonā horam: & fecit similiter. Circa^f vndeclim verò exiit, & inuenit alios stantes, & dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite & vos in vineam meam. Cùm serò au-tem factum esset, dicit^h Dominus vineæ procuratori suo: Voca o-perarios, & redde illis mercedeim, incipiens à nouissimis usque ad primos. Cùm venissent ergo qui circaⁱ vndeclim horam vene-rant, ⁱ acceperunt singulos denarios. Venientes autem & ^b primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus Patrem-familias, dicentes: Hi ⁱ nouissimi una hora fecerunt, & pares illos ^b nobis fecisti, qui portauimus pôdus diei, & æstus: At ^h ille respon-dens vni eorum, dixit: Amice, non facio tibi iniuriam: nónne ex denario conuenisti tecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo autem & huic ⁱ nouissimo dare, sicut & ^b tibi. Aut non licet mihi quod volo, facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sicerunt nouissimi primi, & primi nouissimi: multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

ADNOTATIO.

*Matt. 19. 1. I*esvs cum discipulis in itinere à Galilea ad fines Iudeæ trans Iordanem, ubi hanc parabolam dixit, paulò antequam Lazarum sus-citaret mortuum.

Appositè autem & salutariter in Septuagesi-ma hoc Euangelium proponit sancta mater Ec-clesia, ad animos filiorum suorum ad pæniten-tiam reuocandos. Incipit enim Missa à terrore Mortis & Inferni, qui stimulus ad pæniten-tiam est vehemens. Cùm enim sint plurimi qui toto anno, vel nihil, vel tenuiter de pæniten-tia virtute, qua est dolor peccatorum vindex, cogitent, nihil de pænitentia Sacramento, nihil

de huius partibus; alijs verò sint qui pænitentiam exercent: virosq; grauisimè officij admo-net parabola Euangelica. Hos, ne nimium sibi fidant, sed in humilitate, cum timore & tremore suam salutem operentur: illos, ne propterea animos despondeant, quid tardè videātur ad pænitentia opera venire; ad gratiam esse respiciendum, & tempus acceptabile: nihil benignitatis à Deo non consecuturos, modo Deum etiam ultima hora anni audiant, ad operandum in vi-neā sua, que anima nostra est, vocantē: futurum ut illis etiam aequalentur, qui nullo anni tempore pænitentiam neglexisse videntur. Illud tamen sciant,

sciant, se ultimâ hac horâ vocanti singulari benignitate Christo debere singulari studio responderem, nec quicquam pratermittere eorum, que ab industrio & robusto vinitore desiderantur. Cum enim vim dei Deus nobis omnibus si quid boni agimus, virtute etiam nos praeueniat & gratia sua, & excites ad benè agendum: homini tamen simul exerenda sua virtus est, Deo freta, & ex Deo potens; & plantanda in corde vis est à Deo oblata: pastinandum deinde est, & vis illa quasi in (scrobes, id est, in profundum cordis) defigēda & reclinanda, ut ex ea vis cordis nostri propagetur, & vires suas exequatur, in gēmas exeat, vnam ostendat exorientem; initium videlicet contritionis, & iustificationis. Quam cordis terram si fodias, si stercores, si occes; & glebas conteras crebra foſſione (hoc est, acriore contritione peccatorum utarū) si pampines, & que non sunt viilia perfecto fructui paenitentiae abiicias; sicut ut vuam paenitentia colligas, cum labore quidē & cura, latam tamen & Deo gratam, peccatorū nimirū remissionem per eius misericordiam & gratiam.

Illud verò est summo studio animaduertendum, quod omnipotens Paterfamilias Deus dicit: Nonne ex denario conuenisti mecum? tolle quod tuum est, & vade: volo huic nouissimo dare, sicut & tibi. Aut non licet mihi quod vollo facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Aures cordis, & oculi ad Christi voluntatem, ad omnipotentiam & bonitatem cōuertendi. Ille voluit nos mereri, & sibi nobiscum conuenire de denario (id est, mercede) nostris meritis reddenda, cuius est voluntas omnipotēs: voluit autem, quia bonus est Paterfamilias, & animam posuit profamilia sua. Ad hoc igitur spectandum, & huius Patrisfamilias meritus fidendum dum operamur, non nostris quasi è nobis, non diuturnitati temporis, vel operis difficultati, ut illi facere videntur qui dicunt: Portauimus pondus diei, & astus. Quia si valent, si augent meritum, ut valent & augent; eam vim non habet ex temporis diuturnitate, non ex difficultate, sed ex Dei & Christi voluntate, bonitate, & gratia. Quòd sit, ut qui sincerorem & pleniorem fidem, & maiorem spei & charitatis affectum adducit ad breuis temporis opera (qua proinde videri possunt faciliora) is nihil mirum, si illis aquetur in premio, qui prolixius quidem operati sunt, sepediūs tamen Christo gloriam sui operis dederunt, & diuturnitatis ac laboris priuilegium imperfecta cogitatione extollunt. Hac vero significantur in illa parabolica murmura-

tione. Ut enim qui nimium sua opera extollit, vel illorum potiorem rationē haberi existimas quam gratia, quam Dei voluntatis; is certè de Dei prouidēcia & misericordia, de meritis Christi excellētia non recte sentit: Sic qui gloriam quidem Deo ex suis meritis tribuit, potiorem diuinā gratiā rationē habendam ducit quam suorum operum, minimēque sua extollit merita; sed hac tamen facit exiliter & imperfecte: premio quidem non excidet, verū illud ita obiuebit, ut qui pleniū, qui perfectiū minore tempore sint in Christo operati, illi vel aquētur, vel proponantur. In merito igitur nostro, quod habemus in Christo, docemur grauiſſimē hac parabola primas partes esse Christi & eius gratia; atque adeo quicquid in nobis habet, rationē meriti, id ex virtute & merito Christi habet, quod per eius gratiam nobis communicatur, atque in nos quasi à capite in mēbra, & à vita in palmitas influit. Hinc diuturnitas temporis, hinc operationum difficultas premium habet, hinc liberum arbitrium suam laudem. Contendendum itaque singulis est ut spiritu illud intelligant, & dicant, & agant: Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Christus. Cum enim Christo cōfixus sum cruci, viuo, & non viuo. Viuo vitam potentiarum mearum, qua quidem operatur spiritualiter: sed cum illa vita sit gratia, non vita humana: nec vita carnalis, mundana, vītata; sed spiritualis, caelstis, noua, sit vita Christi, qua per gratiam, & virtutes, & Spiritus sancti dona mea est facta (ut factus nobis est Christus sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio) 1. Cor. 1. sapienter dicitur non mea vita, sed Christi. Quare viuo quidem ego, sed non viuo per me ex me: nihil enim est in me ex me, quod sit principium vita; sed in Christo. Quare viuit in me Christus; & propterea ego non viuo, sed ipse in me: forma enim dat esse, dat etiam operari. Formam, qua sum spiritualiter, & operor, non habeo ego ex me, sed eam dat mihi Deus. Illa verò est inherens gratia. in ea vim exercit Christus in me, qua est efficax ex eius vita & merito. Nam si dixit Christus, quam docebat doctrinam esse suam, & non suam; suam, quia ipse est sapientia infinita; non suam, qui illam à Patre accepit per aternā generationem: simili proportione viuimus nos, & non viuimus. Potentia enim nostra verè se mouent, & viuunt; vistamen unde viuunt, unde se mouent, Christi est, Christus est, gratia eius est, meritum eius passionis est. Hanc vitam cū viuamus, agnoscere semper debemus in spiritu vim in qua, & per quam

quam viuimus: & quod viuimus, in illa vi & gratia nos viuere; unde meritum nostrum concipimus & exerimus. Nam meritum nostrum, exercitium est vita nostra spiritualis, & actionis in Christo. Meremur nos; nam verè nostra potentia gratiæ cooperantur: non meremur tamen, sed meretur in nobis Christus, ut etiam viuit; nam ex illa vita hoc meritum exoritur. Merito igitur Christi meremur nos, non nostro è nobis; ut illius vita viuimus, non nostra è nobis. Charitas enim Christi hac est, qua in cordibus nostris est diffusa, in qua est Spiritus sanctus, qui per eam datus est nobis. Hac intimo cordis sensui imprimamus; & summa cum cautione & attentione de nostrorum operum, vel labore, vel difficultate, vel diuturnitate & loquemur & cogitabimus. Quòd enim perfectius eam rationem quam diximus exprimemus, eò erit maius nostrum meritum, & maior merces; nec verebimur ut nos Paterfamilias aequales aliis, qui minù laborauerūt, faciat. Neq; enim obliuiscitur operis vel laboris nostri, modo ea videat à nobis præstari, que ipse dat ut possimus, & iubet ut debeamus, & exigit quasi dona sua, & debita nostra & merita.

B. Paterfamilias primo mane conducens in vineam operarios. Commodè porrò ex Sole distributo pro altitudine super horizontem in circulis designatæ sunt hora, matutina, tertia, se-

xta, nona, undecima, & Paterfamilias quibus horis operarios conducit. In primo igitur circulo est Sol in horizonte, ita ut primum mane indicetur.

C. Idem Paterfamilias conducens homines horatertia; hoc est, Sole existente in fine primi quadrantis super horizontem. Vtibantur enim Iudei horologio horarum inæqualium; id est, cursu Solis super horizontem diuiso in duodecim aequales partes, similiterq; sub horizonte.

D. Idem operarios vocans sexta hora, id est, meridie; Sole occupante finem secundi quadrantis, id est, meridianum.

E. Idem similiter mittit ad vineam hora nona, hoc est, sub finem tertij quadrantis.

F. Tandem hora undecima, hoc est, Sole ad occasum properante, in secundo triente quadrantis quarti.

G. Vinea, ubi operantur conductissimæ vintores.

H. Dominus vineæ, praescribens dispensatori, ut operariis omnibus ex aequo singulos denarios numeret pro stipendio: simul refutans eos qui per inuidiam conquerebantur, sc; qui totius diei pondus sustinuerant, nihil accipere amplius quam alios qui undecima venerant.

I. Dispensator exequens imperium Domini & singulis denariis in manum erogans.

MEDITATIO.

Ad Eph. 6. Ad Philip. pen. 2. Confortemur Fratres in Domino, & in potētia virtutis eius, & misericordiæ; atq; in timore & tremore salutem nostram operemur, optima spe pleni. Qui enim omnia in nobis ex sua eudocia & gratia operatur Deus, cum hominibus tamen conuentione de æterna mercede operibus eorum reddenda facit. Quid hoc est miraculi? Illud videlicet: meretur Christus Dei Filius pro nobis, nos in ipso ac per ipsum, vitam æternam. Non solum autem, sed abundat eius miserationes in nos. Nam cùm initio ipsi cum omnibus mortali bus conueniasset de eorum operibus, & de operum præmio, nec pactum illi tenerent; auxit tamen in illos suam gratiam identidem, & iustitiam suam apertris obtulit, per Noë, per Abraham, per Moysem, per Prophetas. Po-

stremò, cùm potius reiiciendi viderentur omnes mortales; vniuersos tamen maiori benignitate complexus est Deus per Filium suum, & longè maiora præsidia ad pietatem dedit: vt temporis prolixitate opus non sit ad promerendam beatitudinem, in tanta abundantia & splendore diuinæ gratiæ.

Gratias Deo agamus ex toto corde, quibus dedit, vt in acceptabile tempus, in tempus tantæ salutis incideremus; & agnoscamus similes in nobis, atque in illis fieri vocationes. Vocat enim per omnem ætatem nos Deus, semper tamen ipsi existimemus ultimam esse nostram horam, & benignissimam Dei vocationem audiè arripiamus. Quod si negligamus, finis diei nos occupabit; claudetur ianua, excludemur, interibimus.

DOMINICA SEXAGESIMÆ

Parabola seminantis.

MATTH. XIII. LVC. VIII. MARC. III. Anno. XXXII.

In xvij. imaginem Adnotatiuncula.

xvij.
38.

- A. Iesvs sedens in navi ad littus iuxta Caphr-
naum docet.
B. Agricola sementem faciens.
C. Cadit semen in viam.
D. Cadit in petrofa.

- E. Cedit in spinosum.
F. Cedit in terram bonam; & facie rnum centesimum
fructum, aliud sexagesimum, &c. Parabolam ex-
pliavit Christus.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XIII.

In illo die exiens IESVS de do-
mo, sedebat secus mare.
Et congregata sunt ad eum
turba multa,

ita ut in naniculam ascēdens
a se deret:
& omnis turba stabat
in littore:

& locutus est eis multa in pa-
rabolis, dicens.

Ecce

quædam ceciderunt secus viā,
& venerunt volucres
cæli, & comederunt ea.

Alia autem ceciderunt in pe-
trofa, ubi non habebant terram
multam:

& continuo exorta sunt,
quia non habebat altitudinem
terre.

Sole autem orto astuauerunt:

& quia non habebant radicem,
aruerunt.

LVC. VIII.

^aCum autem turba plu-
rima conuenirent, & de
ciuitatibus properarent
ad eum,

dixit per similitudinem:

^bExiit qui seminat,
seminare semen suum:
& ^bdum seminat,
aliud cecidit secus viam,
& conculcatum est,
& volucres cæli come-
derunt illud.

Et aliud cecidit supra
^cpetram:

& natum aruit, quia
non habebat humorem.

MAR. III.

Et iterū caput docere ad mare:
& congregata est ad eum
turba multa,

nauim ascendens
sederet in mari,
& omnis turba circa mare
super terram eras:

& docebat eos in parabolis mul-
ta, & dicebat illis in doctrina
sua:

Audite: ecce exigit seminans
ad seminandum.

circa viam,

Aliud verò cecedit super pe-
trofa, ubi non habuit terram
multam:

& statim exortum est,
quoniam non habebat altitudi-
nem terre:

& quando exortus est sol, ex-
auanit:

& eo quod non habebat ra-
dicem, exaruit.

MATTH.

M A T T H. XIII.

L V C. VIII.

M A R. IIII.

Alia autem ceciderunt in spinas:

& creuerunt spine,
& suffocauerunt ea.

Alia autem ceciderunt in terram bonam:

& dabant fructum,

aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum.

Et accedentes discipuli dixerunt ei:

Quare in parabolis loqueris eis?
Qui respondens, ait illis:

Quia vobis datum est nosse mysteria regni celorum:
illis autem non est datum.

Qui enim habet, dabitur ei,
& abundabit: qui autem non habet, & quod habet afferatur ab eo.

Ideo in parabolis loqueris eis: quia videntes non vident,
& audientes non audiunt, neque intelligunt.

Et adimpletur in eis propheta Isaiae dicentis: Auditu auditis, & non intelligitis: & videntes videbitis, & non videbitis. In crassatum est enim cor populi huius, & auribus graniter audierunt, & oculos suos clauserunt:

ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertantur, & sanem eos. Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestrae quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi Prophetae & iusti cupierunt videre quae videntis, & non viderunt; & audire quae auditis, & non audierunt.

Et aliud cecidit inter spinas,

& simul exortæ spinæ suffocauerunt illud.

Et aliud cecidit in terram bonam:

& ortum fecit fructum

centuplum.

Hæc dicens clamabat:
Qui habet aures audienti, audiat.

Interrogabant autem eum discipuli eius,
quæ esset hæc parabola.
Quibus ipse dixit:

Vobis datum est nosse mysterium regni Dei,

in spinas:

& ascenderunt spine,
& fructum non dedit.

& dabat fructum

ascendentem, & crescentem;
& afferebat unum triginta,
unum sexaginta,
& unum centum.

Et dicebat:

Et cum esset singularis,
interrogauerunt cum hi qui cum eo erant duodecim,
parabolam.

Et dicebat eis:

illis autem qui forus sunt,

cæteris autem in parabolis:
ut videntes non videant,
& audientes non intelligent.

in parabolis omnia sicut:
ut videntes videant, & non videant:
& audientes audiant, & non intelligent:

ne quando conuertantur,
& dimittantur eis peccata.

DOMINICA

MATTH. XIII. LVC. VIII.

*Vos ergo audite parabolam se-
minantis*

*Omnis qui audit verbū regni,
& non intelligit,
venit malus,*

*& rapit quod seminatum est in
corde eius:*

*hic est, qui secus viam semina-
tus est.*

*Qui autem super petrosa semi-
natus est,
hic est, qui verbum audit,
& continuò cum gaudio acci-
pit illud:*

*non habet autem in se radicē,
sed est temporalis:
facta autem tribulatione &
persecutione propter verbum,
continuò scandalizantur.*

*Qui autem seminatus est in
spinis,
hic est, qui verbum audit,
& sollicitudo seculi istius,
& fallacia diuinarum*

*suffocat verbum,
& sine fructu efficitur.*

*Qui verò in terram bonam
seminatus est,
hic est, qui audit verbum,*

*& intelligit,
& fructum adferit,*

*& facit aliud quidem
^f centesimum,
aliud autem ^f sexagesimum,
aliud verò ^t trigesimum.*

Est autem hæc parabola:

Semen est ^{d e f} verbū Dei.

*Qui autem secus viam,
hi ^c sunt qui audiunt;*

deinde venit diabolus,

*& tollit verbum de corde
eorum,
ne credentes salui fiant.*

Nam ^d qui supra petram:

*qui cùm audierint,
cum gaudio suscipiunt
verbum:*

*& hi radices non habent:
quia ad tempus credunt,
& in tempore temptationis*

recedunt.

*Quod autē in spinas ce-
cidit:*

*hi ^c sunt, qui audierunt,
& à solicitudinibus,
& diuiniis,*

*& voluptatibus vitæ,
euntes, suffocantur,
& non referunt fructum.*

*Quod autē in bonā terrā,
hi ^f sunt, qui in corde bo-
no & optimo audientes*

*verbum retinent,
& fructum adferunt in
patientia.*

MAR. III.

*Et ait illis:
Nescitis parabolam hanc?
& quomodo omnes parolas
cognoscetis?*

*Qui ^b seminat, verbum semi-
nat.*

*Hi autem sunt, qui circa viam,
ubi seminatur verbum,*

*& cùm audierint, confessim
venit satanas,
& auferit verbum, quod semi-
natum est in cordibus eorum.*

*Et hi ^d sunt similiter, qui
super petrosa seminantur,
verbum,*

*statim cum gaudio accipiunt
illud:*

*& non habent radicem in se,
sed temporales sunt:
deinde orta tribulatione
& persecutione propter verbum,
confestim scandalizantur.*

*Et alijs sunt, qui in spinis
seminantur:*

*qui verbum audiunt,
& erumna facili,
& deceptio diuinarum,
& circa reliqua concupiscen-
tia introēnentes
suffocant verbum,
& sine fructu efficitur.*

*Et hi sunt, qui super terram
bonam seminati sunt.
qui audiunt verbum
& suscipiunt,*

& fructificant,

*vnum ^f triginta,
vnum ^f sexaginta,
& vnum ^f centum.*

AD NO.

A. **E**SUS sedes in naui ad littus maris Galilee. **I**nuxta Chapharnaū, ad turbā cōcionatur in parabolis: cū ipso sunt discipuli. Vt ebatur verò parabolis & similitudinibus Christus magno mysterio, singulari beneficio. Nam cū omnem doctrinam suam miraculus confirmaret (hoc est, diuinio testimonio, quod erat in miraculis) & ad eius doctrinam confluenter, partim qui erat male, partim qui erant bona voluntatis homines: propter hos quidem, vel usus non esset figurato sermone, vel illum explicasset in ipsa concione: sed illi in causa fuerunt ut loqueretur per parabolas, atque ut ne publicè eas exponeret: ne scilicet (quod docuerat Apostolos) sanctum daret canibus, & margaritas spargeret ante porcos. Sat ergo habuit, si que ad fundandum Euangeliū erat necessaria, ea clare doceret; & qua ad doctrinā spiritualem alia pertinebant, ea discipulis seorsum aperiret. Propterea, cur in parabolis loqueretur, causam Christus retulit ad eos qui non poterant, aliter audire, & contrariam afferebant animi dispositionem ad audiendum Christū, qui & obicem opponebant spiritui qui loquebatur.

Mysterium igitur hoc fuit. Beneficium autem, ut qui boni animi aliquid afferebant, hī cū principiū aliquid ipsis offerretur unde interrogaret (quod habet ratio similitudinis & parabola) illud arriperent, & curaret doceri; quod fecerunt Apostoli. Et credi potest alios auditores itidem petisse expositionem parabolarum, vel à Christo ipso, vel ab Apostolis; & inde etiam motos ut Christum sequerentur. Hostes verò verbi & rerum spiritualium, & beneficium item accipiebāt. Nam cū non essent apertam rem recepturi, sed potius oppugnaturi, prouidebat Christus ne diuinam doctrinā conculcarent, & se, vel Apostolos virulentiū persecuteretur. Cōsulebat igitur impenitus & ingratus hominibus, ne grauius peccaret, & ut minore cū pæna periret. Fuit autem hac semper Ecclesia prouidentia & Apostolorū, ea usus est Paulus, ea Dionysius Areopagita.

Sed quid est, quod ad hanc, & ad aliam nullam parabolā adiungitur Ecce; quasi ad rem magnā, nouam, & admiratione dignā? Num quod aliae per partes mysteria Christianæ fidei proponunt, hac simul omnia complectitur; filii Dei aeternam generationē, & reliquorum omnium fructum? Nam exiit, egressum unum dicit, quo ab initio à diebus aeternitatis Verbum Dei prodiit; alterum verò egressum, quo venit in mundum, & semen infinitū in utero Virginis sacrosancta ho-

mo factum est. Et vere quidem semen dicitur, vt ex quo est origo omnis fructus spiritualis, quod in terra conditum est Virginis, & sua carnis siue humanitatis; ut esset Deus absconditus Saluator: tum etiam quod mortuum hoc semen fuit in humanitate sua, unde tulit fructū multum, mortalium salutē. Cū autem incarnatio totius sit opus Trinitatis, seminans in sua incarnatione fuit idem Dei Verbum. Ex his autem alia omnia prodeunt mysteria, omnis fructus Euangeliū Dei, hinc omnes parabola. Quare illud Ecce, ad hanc cū attineat excellentissimam, ex eo ad omnes parabolas pertinet. Ceterū, ut ex ratione productionis Verbi Dei, quae manifestationem dicit in splendoribus sanctitatis, & infinita luce diuinitatis in Deo; ita in omni verbo Dei creato, & diuinitus reuelata doctrina, illa extat ratio, ut diuina virtus in ea manifestetur & exercatur ad animorum salutem.

Iā quod Lucas, cū non scribat Ecce, dicat Christum dicentē parabolam clamasse, Qui habet aures audiendi audiat, ad eandā parabola maiestatem exprimendam attinet. Porro autem cū quater scriptum sit dixisse Christum in Euāgeliō suo, Qui habet aures audiēdi audiat, (qua est vehemens exhortatio, ut veris auribus, hoc est, cordis & spiritus audiant; non tantū carnalibus) & tantummodo in hac parabola id inclamauerit, non absque magno mysterio id fecit Verbum infinitum. Voluit namque intelligentiā parabola ē sui infinita productione ad corda nostra penetrare & imprimi. Nec sine mysterio ter

præterea idem dixit Dominus. In Matth. qui Cap. 11.

dem, ubi prædicans dignitatē Ioannis Baptista, dixit à diebus Ioannis Regnum calorum vim pati, & violentos rapere illud; quod attinet ad

principium vita spiritualis. In Luca, ubi de per- Cap. 14.

fectione vita differit, toto videlicet capite, sed præserim ex eo loco, Si quis venit ad me, ad fi-

nem usque. In Marco, quando docet excellentem Cap. 7.

viam superandi tentationes, & conseruandi vi- tam spiritualem, vel etiam eius perfectionem. Nam hac est doctrina, ubi dicit; Non quod intrat in os, coquinat hominem, sed quæ ex corde exeunt; ne continuò ad omnem tentatio-

nem terreamini, vel animum despondeatis: nulla tentatio vobis nocere potest, nisi vos velitis.

Ceterū præsentis Euāgeliū parabola omnes homines, tum status omnes Ecclesia, instituuntur, & in quois statu quæ impediunt, designantur. Nam primū docetur omnes, ut à diuina inspi-

ratione,

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

70

Eccl. 51.

ratione, quæ est verbū Dei & diuinū semē, animū ne auerāt: ne ita fiat ut corde nō intelligāt, & rapiat illud semē à p̄paratis ad escā rugientibus Diabolis, & pereat fundamentū spiritualis adificij. Vnde intelligimus perire illos, qui vel negligunt, vel cōtemnunt audire Christi doctrinā & corde recipere, siue infideles, siue fideles sint. Neque rursus esse satis, si corde intelligāt atque recipiant semen, nisi cordis duritatem abūciant interiorē, & promptitudinē obedientie ac deuotionē adhibeant, sine quibus exarescit semē. Postremo etiam si hec adsit omnia, & profunde semen recipiatur, tamē, quæ acriter urgere solēt, è Mundi & Carne impedimēta nisi strenuè superauerint, suffocabitur illis semen. Ut igitur verbū Dei fructum afferat, qui in statu est seculari, cum oportet singularē animi virtutē adducere in Christo, ut illas omnes superet difficultates, & corde recipiat verbum Dei, & deuotionem addat in mediis impedimētis & distractionibus; ut ne superetur ab animi & secularium rerum perturbationibus atque ariditatibus, tum à Carnis & Mundi spinis, inter quas versatur; & si pungatur, ne transfigatur tamen. Neque dubitandum est huiusmodi virtutem præstare posse homines in seculo viuentes, vel etiam in matrimonio, Christo iuvante; quod exēpla etiam docent & antiqua & quotidiana: verū summa est illic difficultas, singularis gratia est necessaria. Nam si difficultius est diuites in Regnum Dei transire, quam camelum per acus foramen; quid illis fieri, quos omnia seculi impedimēta oppugnant incessanter? Propter has autē difficultates in rē necessariā incidentes, singulari beneficio consuluit Christus paupertatē, castitatiā, obediētiā, & perfectionis statū. Quod cōciliū si accipiatur, fieri priūm ut inspirationes Dei corde recipiātur; cor da præterea ut emolliātur ad deuotionē intimā,

& statū etiā perfectionis capessendū, dñi q; paupertas, & castitas, & obediētia animo proponatur, t̄mō fieri tandem, ut votis cōfirmētur hac omnia: quo simul fieri, ut voluntatis & intellectus distractiones, & siccitatis, & errores, tum carnis importunitates & spina, singulari Christi vocantis gratia supererentur. Si qui verò hunc statū non adeunt, si illum tamen imitātur, & ad suam vita perfectionē cōtendāt in humilitate, ad aliq; perfectionē vitæ euadere possunt in suo statu: centesimū etiā nonnumquā fructum afferre. Contrā verò, qui in excellenti sunt statu, si illa impeditamenta nō abigant, & quæ ad statum attinet non obseruent, ne ad trigesimum quidē fructum attingent: qui obseruant, hos pro ratione sua infirmitatis in trigesimo subsidere coniungent, cū ad centesimum & assurgere possint & debent. Et tamen matrimonium ad trigesimum, viduitas ad sexagesimum, virginitas ad centesimum ascēdit, ut Hieronymus subinde docet: vel ut alij trigesimus fructus est Laicorum, sexagesimus Clericorum, centesimus Religiosorum.

B. Agricola sementem faciens: cadit verò semen sacer viam, super petrofa, inter spinas, in terram bonam.

C. Via publica, in quam quod semen cecidit, à mulieribus, ab aurigis, à viatoribus cōculcasur, diripiatur ab inuolantibus volueribus.

D. Petrofa terra, unde exortum statim semen feriente Sole exarescit.

E. Spinatum sentibus & vepribus horridum, in quod inspersum est semen, quod exortum suffocatur.

F. Terra bona ac frugifera, reddens centesimum, sexagesimum, trigesimum fructum: quæ varietas declaratur varia segetum altitudine & densitate. Parabolam explicat Christus ipse.

M E D I T A T I O.

Clama ad nos benigne IESV, aperi aures nostras, expone parabolam, & cordi nostro insere vim tuæ excellentis doctrinæ: ita facies nos terram bonam & optimam, nec ad salutem solum nos parabis, sed ad vitæ perfectionem eriges. Clamor tuus virtus est tua, & misericordia in nos exerta, viua, efficax, penetrabilior omni gladio ancipiti. Huic, ipsa iuuante, cor aperiamus Fratres, ad diuini verbi inspirationes recipiendas intimè, atque operibus exprimendas. Nec ad superficiē verbum recipiamus: eò enim aduolat facile dæmon, & verbum eripit; cogitationes itē praux

verbum conculcant. sed profundè verbum recipiamus, ne ardor temptationis eò pertingat. Neque sinamus delicias quascumque nobis esse iucundiores quam verbum ipsum: illæ enim cum voluptatem nobis afferunt, spiritum cruentant. Reiectis igitur noxiis omnibus impedimentis, siue desolati sumus, siue consolati, in terra cordis nostri verbi Dei virtutem cælestem recipiamus: illi cooperemur in Christo, ut etiam si meritum vitæ æternæ pro ratione nostræ cooperationis, nunc exile, nunc mediocre, nunc summum reportetur; ad summū nos tamen semper contendamus.

DOMI-

DOMINICA QVINQUAGESIMÆ.

Prænunciat IESVS suam crucem Apostolis.

MATTH. XX. MAR. X. LVC. XVIII. Anno XXXIII.

In xviiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xviiiij.
80.

A. Ephrem vrbs, quod secesserat Christus post suscitatum Lazarum.	E. A Iuda proditur, traditur gentibus.
B. Ierosolyma, vbi habetur concilium apud Caipham de nece Christi IESV.	F. Mortis damnatur à Principibus, &c.
C. Christus Ierichuntem, & Ierosolymam ascendens, mira alacritate discipulos praet.	G. Traditur Pilato Praesidi.
D. Conversus secreto eis suam ipsius mortem prænuntiat.	H. Flagellatur.
	I. Coronatur spinis, quod intelligitur verbo illuditur.
	K. Conspicitur; arundine, colaphis, alapis verberatur.
	L. Crucifigetur.
	M. Gloriosè resurgit à mortuis.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XX.

LVC. XVIII.

MARC. X.

*Et^a ascendens IESVS
Ierosolymam,*

*assumpsit duodecim discipulos
secreto, & ait illis:*

*& filius hominis
tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis,
& condemnabunt eum morte,
& tradent eum gentibus
ad illudendum,*

& flagellandum,

*¹& crucifigendum,
& tertia die resurget.*

*Assumpsit autem IESVS
duodecim,
& ait illis:*

Ecce ascendimus^a Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis.

*tradetur^b enim gentibus,
& i^ck illudetur,*

& ^dflagellabitur,

& conspuetur:

*& postquā flagellauerint,
occident eum,
& tertia die^m resurget.*

*Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis,
& non intelligebant quæ dicebantur.*

*Erant autem in via ascéndentes
Ierosolymam, & prece-
debat illos IESVS, & stupebant:*

& sequentes timebant.

*Et assument iterum duodecim,
cœpit illis dicere
qua essent ei euentura.*

*Quia ecce ascendimus Ie-
rosolymam,*

*& filius hominis tradetur
Principibus Sacerdotum,
& Scribis, & Senioribus,
& damnabunt eum morte,
& tradent eum gentibus,
& illudent ei,*

& conspuent eum,

& flagellabunt eum,

& interficiunt eum:

AD NO-

ADNOTATIO.

Ia.ii.

A. *Ephrem urbs citra Iordanem iuxta ali-
equorum sententiam, si qui vellint idem
esse Ephrem & Ephron, infra mare Galilee,
non longe à Iordane & labo torrente, & En-
non oppido, iuxta quod Ioannes baptizauerat;
quò secesserat ad aliquot dies IESVS, postquam
suscitato Lazarus seiebat conspirasse Iudeos in ip-
sius necem.*

Io.ii.

B. *Ierosolymis concessus Pontificum & Pha-
risaeorum, ubi continebat Caiphas, & prophetat
interficiendum IESVM, ne gens tota Iudaorum
pereat.*

C. *IESVS expeditè & alacriter præcedit Apo-
stolos, versus Iericho & Ierosolymam tendens;
stupent sequentes discipuli.*

D. *Intellige substituisse Christum, & conuer-
sum ad discipulos, solis ipsis secreto denunciare
disertè quidem & confidenter: Ecce ascendi-
mus Ierosolymam, &c. Quæ verò predicit se
esse passurum, ea significantur rotidem circulis.
Iam antea bis in Galilee denunciauerat disci-
pulus idem IESVS, tametsi non ita particulatim:
nec tradendum gentibus ad illudendum, vel fla-
gellandum, vel crucifigendum; sed dumtaxat
multa passurum, occidendum, & resurrectu-
rum. Et primum quidem apud Matth. post
præclarissimam illam Petri confessionem. Tu
es Christus filius Dei vivi. Exinde, inquit Eu-
angelista, cœpit IESVS ostendere discipulis,
quia oportet eum venire Ierosolymam, &
multa pati à Senioribus, & Scribis, & Prin-
cipibus Sacerdotū, & occidi, & tertia die resur-
gere. Vbi opera præsum est audire quid Petrus
fecerit, quid dixerit. Primo assunxit IESVS
Zelo accensus, & scorsum eum abducit, & inci-
pit illum increpare, amica quidem obiurgatione
cum summa amoris significatione, sed inconsi-
derata tamen: Absit à te Domine, non erit
tibi hoc. Christus verò eius animum aduersa-
rus & aduersus ad discipulos dixit Pe-
tro, venuisti tu mihi obiurgans: Vade post
me Satana (id est, aduersarie) scandalum mihi
es, quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea
quæ hominum. Offendis tu quidem me impro-
uido tuo isto Zelo, qui è Dei voluntate non pro-
dit, sed ab humano affectu contra Dei spiritum.
Eadem refert Marcus, & addis palam esse locu-
tum IESVM. Lucas post confessionem Petri sub-
dit: At ille increpans illos, præcepit ne cui*

cap.16.

dicerent hoc; quia oportet Filium hominis
multa pati, & reprobari à Senioribus, &
Principibus Sacerdotum, & Scribis, & occi-
di, & dis tertia resurgere. Ioannes nihil de
hac re. Innuis Lucas causam cur nollet palam
fieri quod esset ipse Messias filius Dei; ne vide-
licet aliquod foret impedimentum sua passionis.
Alioqui nolebat Evangelij sui summum myste-
rium ab alio quam à se prædicari, sed Aposto-
los, & discipulos subseruire sibi ad alia mini-
steria, & praere ad omnem locum quo erat ipse
venturus, quasi ipsius præcursorum. Simul alia
erat causa. Nam si summum hoc mysterium pas-
sim prædicasset Apostoli, tempus fuisset pas-
sionis eius præueniendum, nec suavis dispositio
Patrius expeditanda; cuius tamen temporis Chri-
stus tansam habuit rationem, ut cum sciret con-
cilium iniuisse de sua nece Iudeos, secesserit al-
iquot dies in ciuitatem Ephrem ad desertum, &
alias se ab ipsis absconderit.

Sed cur nunc intelligere significantur Apo-
stoli, nec timere; cum postea, ubi idem ferè au-
diunt, non intelligunt, & timent tamen? Nam
intelligunt, quia secundum ipsa verba exterio-
ra & humanum caput rem præcipiunt: non tamen,
quia præoccupauerat eos Zelus humano
more, & spes depulsionis periculi eos tenebat ad-
huc, que etiam quod vicumque intelligerent, ef-
ficiebat. Iteram idem prædixit Christus non
longè post illud tempus: post transfigurationem
item in Galilee. Conuersantibus autem eis in
Galilea, inquit Matthæus, dixit illis IESVS: ^{cap.17.}
Filius hominis tradendus est in manus homi-
num, & occident eum, & tertia die resurget.
Et contristati sunt vehementer. ^{cap.9.} Marcus verò:
Et inde, inquit, profecti (ex radice scilicet mö-
tis Thabor, post fanatum demoniacum) præter-
grediebantur Galilæam (id est transmiscebant
Galilæam expeditè, donec ad eius finem ad or-
ientem Capharnaum venirent) nec volebat
quemquam scire. Docebat autem discipulos
suos, & dicebat illis: Quoniam Filius homi-
nis tradetur in manus hominum, & occident
eum, & occisus tertia die resurget. Et illi ig-
norabant verbum, & timebant interrogare.
Lucas porrò post pueri liberationem à Damone:
Stupebant autem omnes, inquit, in magni-
tudine Dei: omnibusque mirantibus in om-
nibus, quæ faciebat, dixit ad discipulos suos:
Ponite

cap.8.

Luc.9.

Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum: At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos, ut non sentirent illud; & timebant eum interrogare de hoc verbo. Omnes dicunt traditum iri, quod hactenus non dixerant, nec à quo, nec quibus. Et Matth. quidem videtur significare quod apostoli rem intellexissent: nam scribit contrastatos vehementer: Marcus & Lucas scribunt ignorasse eos verbum: addit Lucas; Et erat velatum ante eos, ut non sentirent illud. Neque tamen hac pugnant cum Mattheo; sed aliam negant intelligentiam, quam mysteria passionis & mortis requirebant, è corde & sensu spiritus profectam. Quod clarè ex Luca colligitur, ubi dicit Christus: Ponite in cordibus vestris sermones istos: & rursum: Erat velatum verbum ante eos, ut non sentirent; quod de sensu spirituali & fidei intelligitur. Cùm autem vehementer essent mæsti, neque possent verborum sensum assequi, & iam fuissent acriter obiurgati ante non multos dies de eadem re à Christo, mirum non est, si innasceret eos timor, & non auderent Christum interrogare, quemadmodum solebant de parabolis. Tandem cùm iam ultimò ascenderet Ierosolymam Iesus, reuertens ab secessu Ephrem, qua de re agit presens Euangelium, clarius idem denunciat Apostolis & articulatius. Et ascendens, inquit Matthæus, Ierosolymam, assumpit duodecim discipulos secretò, & ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, & Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum; & die tertia resurget. Marcus: Erant autem in via ascendentes Ierosolymam, & precedebat illos Iesus, & stupebant, & sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim, coepit illis dicere quæ essent ei ventura. Quia ecce ascendimus Ierosolymam, & Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & Senioribus; & damnabunt eum morte, & tradent eum gentibus, & illudent, & conspicient eum, & flagellabunt eum, & interficiant eum, & die tertia resurget. Lucas: Assumpsit autem Iesus duodecim, & ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis: tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & con-

sputetur, & occident eum; & tertia die resurget. Et ipsi nihil eorum intellexerunt, & erat verbum illud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur. Tertium igitur Euangelista idem narrant, & vehementius, & articulatius. Monet verò Apostolos quod eos precedit Iesvs ascendens Ierosolymam, videlicet ad mortem, quod idem iam bis audierant. Ad tantam eius alacritatem animi stupent boni Apostoli, sequuntur tamen: ita perculsus abducit à multitudine, quibus rebus vehementer movebantur eorum animi ad audientiam. Et ecce, inquit, ascendimus Ierosolymam. Addūt omnes, Ecce, quod antè non fecerant, ad rem magnā & insolitam, ad rem supra omnium hominum captum positam, & proximam quidem; ut quem credebant Deum, is cum tanta consumelia interficeretur. Excitat autem illos ubi dicit Iesvs, ascendimus Ierosolymam, quasi levans eorum mentem ad rerum quæ ditebantur sublimē intelligentiam. Neg, enim Christi passionē & cruce cōtemplari fructuosè quisquā potuit unquam, absque luce caelestis Ierusalem. Ascendimus, inquit, Ierusalē terrenam quidem, in qua tamen fiet per mortē meam vera & caelestis pacis visio: ego enim pacem & reconciliacionem mortalium & Ierosolymæ caelestis apud Deum facturus sum. Ascendite & vos Ierosolymam, ut pacis meæ mysterium videatis. Sed quo pacto hec pax fiet? Hoc pacto. Futurum est Ierosolymis, ut tradat Principibus Sacerdotum, Scribis, & Senioribus. Hi primū me mortis reū iudicabunt. per quem verò illis tradar, nihil est quod nunc queratis, hi deinde tradent me Gentibus ad crucem & mortem. Gentes quidem mihi illudent, me flagellabunt & conspicient, non solum crucifigent: quæ tamen & Iudeos dico esse facturos, non solum ut harum rerum omnium causam; sed etiā quia ipsi multa horum facient. Neque propterea animum despondeatis; non erit diuturna mea mors, tertia enim die è mortuis resurgam, & de inimicis meis omnibus triumphabo gloriissime, & pacem parabo mortalibus sempiternam, & veram Ierusalem. Consummabuntur enim omnia quæ per Prophetas de me scripta sunt.

Hac cùm tanto pondere & vi prædictisset Apostolis, post duas eadem de re predictiones, post doctrinæ diuinitatem, post tot miracula, post cōfessionem illam Petri & omnium, post gloriam transfigurationis, tamen non intellexerunt Apostoli, & erat absconditum ab eis verbum, & non intelligebant quæ dicebantur. Illa enim doctrina miraculorum, & gloria maiestas faciebat,

DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

bat, ut que intelligebant non intelligerent; vt ea solent in quibus magnam sentimus difficultatem, vel à quibus sumus maxime alieni. Que enim maxime nolumus, ea etiam si ad superficiem verborum cognoscamus; intelligere vix possumus; certè corde non intelligimus, & si quid ibi est difficultatis vel mystery, id vero non percipimus.

E. A Iude Iscariote proditur IESVS Iudeo, traditur deinde Gensibus.

F. Mortis damnatur à Principibus Sacerdotum, Scribis, & Seniorsibus in Concilio.

G. Traditur Pontio Pilato Präsidì.

H. Flagellatur.

I. Corona spinea coronatur, quod intelligitur sub illudetur.

K. Illuditur, conspuetur; arundine, colaphis, alapis verberatur.

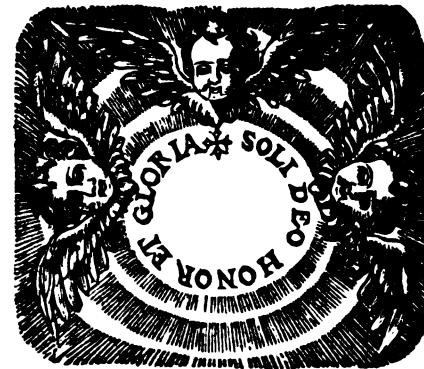
L. Crucifigatur.

M. Resurgit à mortuis gloriose.

M E D I T A T I O.

Präcedentem alacriter, & ad crucem proferante IESVM stupentes ac timidi sequebantur Apostoli: exponentem verò secreto ipsis passionis cursum, & mortis, & resurrectionis, non intelligunt; non sentiunt, quæ dicebatur. Nostri est hæc increpatio stuporis & timoris, nostræ ignorantie spirituallis, & fatuitatis cōfutatio. Quotus enim quisque Christum crucifixum sequitur? & non stupet potius, & horret ob oblatiæ crucis vel

mentionem, vel sensum? Quis periret ad sensum illum passionis, & crucis Christi, omnivirtute, & omnibus gratis plenissimum? Age benigne IESV, da vt baiulemus alacriter, fortiter, & suauiter crucem nostram, & te sequamur; tua cruce nostram fulciamus, in ea vitiis moriamur. Insinua cordi nostro sensum tua passionis intimum, vt in te continenter morientes, semper viuamus vitam cælestem tuæ resurrectionis.

EADEM

75

E A D E M D O M I N I C A

Q V I N Q V A G E S I M A E.

Sanatur vnuſ cæcus ante Iericho, & duo post Iericho.

L V C. X V I I I.

Anno XXXIIII.

In xix. imaginem Adnotatiuncula.

xix.
83.

A. Iericho vrbis palmarum.	E. Iesvs ad miserabilem clamorem caci subſtit.
B. Turba precedens Iesvum.	F. Adducitur cacus iuſſu Christi, & ab eodem ſanatur.
C. Turba sequens.	G. Deum plebs vniuersa collaudat.
D. Cacus iuxta viam ſedens, à precedentibus vt taceat increpatur.	

*Sanationi duorum cæcorum post Iericho ſubſervire poſſunt ha
Adnotatiuncula, vt t/ imago.*

EVANGELII MISSÆ SECUND A PARS.

L V C. X V I I .

Factum est autem, cum appropinquaret ^a Iericho, ^b cæcus quidam ſedebat ſecus viam, mendicans. Et cum audiret ^c turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc eſſet. Dixerunt autem ei, quod Iesvs Nazarenus tranſiterit. Et ^d clamauit, dicens: Iesv fili Dauid miſererere mei. Et qui præabant, increpabant eum ut taceret. Ipſe vero multo magis clamabat: Fili Dauid miſererere mei. Stans autem Iesvs iuſſit illum ^e adduci ad ſe. Et cum appropinquaſſet, interrogauit illum dicens: Quid tibi viſ faciam? At ille dixit: Domine, ut videam. Et Iesvs dixit ei: Respice: fides tua te ſaluum fecit. Et ^f confeſtim vidit, & ſequebatut illum magnificans Deum & oīnnis ^g plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

E A D E M D O M I N I C A Q V I N Q V A G E S I M A E.

De duobus cæcis in egressu ab Iericho ſanatis.

M A T T H. X X.

Et egredientibus illis ab Iericho, ſecuta eſt eum turba multa: & ecce, duo cæci ſedentes ſecus viam, audiabant quia Iesvs tranſiret:

M A R C. X.

Et proficiſcente eo de Iericho, & diſcipulis eius, & plurima multitudine, filius Timai Bartimaeus cæcus, ſedebat iuxta viam mendicans.

Qui cum audiisset, quia Iesvs Nazarenus eſt,

G 2 M A T T H.

DOMINICA

M A T T H. X X.

& clamauerunt, dicentes:
Domine, miserere nostri, fili Dauid.
Turba autem increpabat eos, ut tacerent.
At illi magis clamabant, dicentes:
Domine, miserere nostri, fili Dauid.
Et stetit IESVS, & vocauit eos,

& ait:
Quid vultis ut faciam vobis?
dicunt illi:
Domine, ut aperiantur oculi nostri.
Misertus autem eorum IESVS, tetegit oculos
eorum.
& confessim viderant,
& secuti sunt eum.

M A R. X.

capit clamare, & dicere:
IESV pli Dauid, miserere mei.
Et comminabantur illi multi ut tacerent.
At ille muliò magis clamabat:
Fili Dauid, miserere mei.
Et stans IESVS pracepit illum vocari.
Et vocant cæcum, dicentes ei:
Animaquior esto: su: ge, vocar te.
Qui projecto vestimento suo exiliens,
venit ad eum.
Et respondens IESVS, dixit illi:
Quid iibi vis faciam?
Cæcus autem dixit ei:
Rabboni, ut videam.
IESVS autem ait illi:
Vade, fides tua te saluum fecit.
Et confessim vidit,
& sequebatur eum in via.

ADNOTATIO.

Joseph 1. de bell. Iud. Beda de loc. sanct. Deut. 34. 1. Par. 28.
A. *I*ericho urbs opulenta, palmarum & balsamico copiose ferax, ab Ierosolymis xix. milia passuum ad Orientem in planicie sita, sex ab Jordane; quam appellant sacra litera Ciuitatem palmarum. *H*uic r̄bi cum appropinquaret IESVS veniens ex Ephrem, cæcum sanavit.

B. *T*urba hominum que IESVM præcedit.

C. *T*urba sequens. *P*redentium considera feruorem, sequentium animi deuotionem & modestiam.

D. *C*æcus iuxta viam sedens primùm quidem stipem emendicat, deinceps sentiens turbam præreuentium, interrogat quidnam illud esset, animo iam interius à Christo commotus. *V*bi vero audit IESVM esse Nazarenum qui transiret, exit animus eius in invocationem, & clamat cæcus: IESV fili Dauid, miserere mei. *I*ncrepabant illum priores, at ille tanto magis clamabat: IESV fili Dauid, miserere mei.

E. *C*onsistit IESVS ad misericordem caci clamorem; iut ei illum ad se adduci.

F. *A*dducitur cæcus, prouoluitur in genua ad IESVM, audi suauissima illa verba: Quid tibi vis faciam? *Q*ubus verbis offert voluntatem suam IESVS, caci allicit diuinissimus Sanatur ad Christi verbum caci internis simul & externi oculi; sequitur Christum magnificans Deum.

G. *D*at Deo laudem plebs uniuersa. Ceterum egrediente IESV è Iericho duos cacos sanatos tradit. *M*attheus, querum alterum celebriorem recenset Marcus. *P*orrò quem non moueat huius caci iunctionis & trorūque oculorum, antequā egredieretur IESVS Iericho: duorum item cæcorum postquam est egressus, sum Zacchæi interiorum oculorum, dum trahit per urbem? *Q*uem non excitat ad lucem oculorum interiorum desiderandam instanter, ac confidenter petendam? *O*rem admirabilem! *L*umen conscientia accepit Publicanus; tribus caci datur vierque visus. *C*um tam paucis recitent Euangelista particulatim cæci visum decisse Christum (tres enim narrat Mattheus ante hos, Marcu: unum, Lucas nullum, unum præterea Ioannes, & variis quidem temporibus) hic uno die tres, atque etiam quatuor, si tribus adiungas Zacchæum, illuminantur.

*C*ur autem caci illuminantur ab Iericho ascenente Ierosolymam ad crucem & mortem IESV? *C*ur præterea ascendebat per Iericho, qui alia via poterat? *M*agnum est mysterium in descensu ad Iericho & ex ea ascensu, magnum in cæcorum illuminatione. *D*escendit primus homo ab Ierusalem (hoc est, ex sua pacie visione & paradiſo) & descendit à iustitia Dei per peccatum. *H*inc initium superbia & omnis peccati prouænit. Eccles. 10.

Rom. 8. *nit. Hic à Deo discessus semper est ad Iericho, hoc est, ad mutabilitatem omnem. Incurrit igitur primus homo in hoc recessu à Deo, in omnes penas tum animi, tū corporis. Apostatauit prius à Deo Satan, & in grauiorem Ierichuntia incidit, in grauiores penas, & eas quidem insanabiles, quia & eius peccatum fuit absque ullo remedio; peccauit enim in termino viae sue. At verò homo in initio viae sue peccauit, neque desperatus fuit eius discessus ab Ierusalem; sed cum descendens vulneratus esset atrociter, transiens reperit illum Samaritanus ille, aeternus custos & Saluator filius Dei. Qui & ipse egressus ab Ierusalem, à lumine infinito & pace immensa aeterni patris, venit in Iericho, in similitudinem carnis peccati factus verus homo quemadmodum nos; & verè nostras penas assumpit, quæ naturam humanam totam consequuntur propter peccatum, passibilitatem, famem, sitim, alterationem, mortem, & alia huiusmodi, tum anime nostrae passiones, non quæ eius animum perturbarent, sed quæ affligerent.*

Hec est Iericho Christi IESV, per quam tamen medicinam attulit caelestem mortalibus. Sed quo pacto? Ascendit per Iericho rursum Ie-

rosolymam, quod facere non potuit Adam; hoc est, per durissimas penas, crucem & mortem, in caelestem Ierusalem: quo ascensu omnia ad seipsum traxit, & sanavit omnia vulnera nostra; omnia peccata, quod in ipso fuit, si nos gratia non desimus, dimisit. Hoc est mysterium descensus è Ierosolyma ad Iericho, & è Iericho Ierosolymam ascensus.

Sed quid est quòd hic tres aut quatuor, paulo post in templo illuminantur cæci omnes? Ascendebat IESVS ad passionem & crucem Ierosolymis subcundam: voluit ergo significare lunine caelesti opus esse ad meditationem crucis & passionis sua, & fructum eius percipendum. Lumine gratiae, fidei, virtutum, esse obsidemus prius Iericho, & expugnandam. Ha sunt tubæ, hic repetitus circuitus, hac vociferatio; illam vim voluit nos adducere Christus ad muros nostra Iericho subuentendos, illud lumen ad tenebras Ierichuntis deplendas: & illud præterea, ut euersa Iericho, Zacheum (id est, mundum cor) ex hac expugnatione reportemus. Sic & ascendemus Ierusalem, & omnem mentis illuminationem sequemur.

M E D I T A T I O.

Adeste omnes quotquot luce orationis, & rerum spiritualium cognitione estis destituti; audite Euangelicum cæcum, & aperientur oculi cordis veltri. Doce nos, cæce sancte. Audite igiturō boni, quæ ego vos doceo ex iis, quæ mihi diuina virtute obtigerunt. Primum quidem posse vos videre veram lucem credite; non videre tamen id simul profitemini. Cæci vobis estote, dein ope Ecclesiæ vos egere sentite; obsidete verò eos qui in Ecclesia viam tenent iustitiae, & à quibus spiritualiter iuuari possitis: ab his petite suppetias sollicitè, & quod vobis dederint consilij, illud accipite, eo vt imini. In hoc exercitio si perseveretis, fiet vt audiatis Christi mysterium in Ecclesia sua. Alii enim eum præcedunt, non sequuntur, non imitantur: alijs hæc omnia faciunt. Christus verò hos dicit ad pacis visio-

nem, ad mentis illustrationem, ad Crucis sensum, & vitæ perfectionem. Cum igitur ad hæc aures vestræ aperientur, clamate ad IESVM Filium omnipotentis Dei, eius misericordiam implorate; nec vos remorentur vestræ imperfectiones, vel alia incurrentia impedimenta: contra potius ex horum occasione vehementius clamate, deuotiùs orate, diligenterius operibus piis incumbite; subsistet ad vos diuina virtus, efficaciam dabit iis qui provobis orant, vestræ item pietati; ad eum adducemini, dulcissimam eius vocem audietis, vos excitantem ad veram orationem: respondebitis singuli; audio quidem te, sentio tua mysteria, sed Domine non video, lux mihi deest cælestis, eam peto ô lux infinita. Intelligo, benigne IESV, respicio lætum lucis tuæ radium: te sequar, te laudabo in æternum.

IN PURIFICATIONE B. MARIAE VIRGINIS.

LVCÆ. II.

Anno. I.

In xx. imaginem Adnotatiuncula.

xx.

8.

<p>A. <i>Templum cum atrio.</i>
B. <i>Simeon venit in templum.</i>
C. <i>Anna Prophetissa prodit.</i>
D. <i>Ad introitum secundi atrij procedunt obuiam Christo, Maria, & Ioseph.</i>
E. <i>Incipit Anna prius hominibus de Christo loqui.</i>
F. G. H. <i>Procedunt versus sanctuarium & atrium Sacerdotum.</i></p> | <p>I. <i>Perueniunt omnes ad portam atrij primi, hinc Maria & Ioseph, illinc Sacerdotes & Leuite; fiant oblationes.</i>
K. <i>Hic rursus confitetur Domino Anna, & de Christo loquitur.</i>
L. <i>Virgo Mater cum Puer & Ioseph in Galileam reuertitur.</i></p> |
|--|---|

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. II.

ET postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in^a Ierusalem, ut sisterent cum Domino, (sicut scriptum est in lege Domini; Quia omne masculinum adapertiens vulnus, sanctum Domino vocabitur.) & ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege Domini, par turturem, aut duos pullos columbarum. Et ecce, homo erat in Ierusalem, cui nomen^b Simeon; & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israël; & Spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et venit in spiritu in templum. Et cùm^d inducerent puerum IESVM parentes eius, utⁱ facerent secundum consuetudinem legis pro eo: & ipse accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum, & dixit:

Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace:
Quia viderunt oculi mei salutare tuum,
Quod parasti ante faciem omnium populorum;
Lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuae Israël.

Et erant pater eius & mater eius mirantes super his, quæ dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem eius: Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israël; & in signum, cui contradicetur: & tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat^c Anna Prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua, & hæc vidua usque ad annos centoginta quatuor: quæ non discebebat de templo, ieuniis & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Et hæc, ipsa hora superueniens, confitebatur^k Dominō:

mino: & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptio-
nem Israël. Et ut^{f g h i} perfecerunt omnia secundum legem Domini,
reuersi sunt in Galilæam, in ciuitatem suam Nazareth.

ADNOTATIO.

A. **T**emplum, quod venit Ioseph cum Maria
matre Virgine & filio IESV, ut puri-
ficationis legem impleret cœlestis Puerpera; si-
mul ut redimeretur puer IESVS iuxta morem,
tanquam primogenitus, etiam si lege neuter re-
neretur. Complectitur autem Templum ipsa
etiam atria.

Lca.12.
Exod.13.
Num.8.&c.
18.

B. Simeon iustus & timoratus, venera-
bilis senex, Spiritu Dei incitatus venit in
Templum.

C. Anna præterea vidua, vel ab exedra sua,
vel ab ostio tabernaculi ubi orabat, eodem
Spiritus instinctu procedit ut Christo occurrat.

D. Ad primum introitum in Templum fit ob-
uiam venientibus exultans spiritu Simeon. Ac-
cedit Anna, sicut gradum Maria virgo Mater
gestans in sinu filium Dominum, consistit & Iosephus,
complenitur omnes diuina cordis clari-
tate; vici sim se agnoscunt antea ignoti, salu-
tant modestissimè. Inclinat ex sinu matris ad
Simeonem leto vultu IESV puer, commouen-
tur interiora Simeonis, illum in ulnas excipit,
augetur cordis eius alacritas, & splendor diuina
lucis; benedicit & celebrat diuinam in se
benignitatem, felicissimum item nuncium
gentibus afferit; nec his contentus benedit
Ioseph & Maria, laudis videlicet prædica-
tione. Huius vero cor perstringit prædictione
Passionis Christi.

E. Anna item ipsa iis qui, quasi ad nouæ rei
miraculum, conueniebant bone voluntatis ho-
minibus, atque in spe aduentus Christi erectus
prædicat Dei benignitatem, & aduentus Christi
mysterium.

F. G. H. Hinc procedunt omnes versus san-
ctuarium primum, ubi erat altare holocausti.
Ante euntem Simeonem spectabilem senem, puer-
um Deum brachiis gestantem, contemplare;
cōcipe quid operetur IESVS eius cordi adhærens:
sequitur Ioseph, consequitur virgo Mater, &
Anna, & alijs p̄y Israëlite: admirantur Sacer-
dotes celebritatem oblationis, reverentur etiam

senis Simeonis & Anne præsentiam; venerant
enim ad ianuam sui atrij, ubi solebant accipere
oblationes ad altare offerendas.

I. Perueniunt ad ianuam & Sacerdotes, of-
fert Maria per Simeonem Sacerdoti ad altare
offerendum puerum IESVM, recipitur oblatio,
redimitur Dominator hominum & Angelo-
rum, terræq; calorumq; quinque siclis (id est
viginti drachmis) ut primogenitus quasi à mor-
te redimeretur. Hos quinque siclos numerat Ioseph Sacerdoti; Maria vero ex canistro alteri
item Sacerdoti duas columbas, ut ex paupertate
offert. nam quod aurum erat à Magis oblatum
Regi pueru IESV, in pauperes erogauerant, &
ad suam tenuitatem hilariter & consolò re-
dierant. Non tenebatur autem purgationis lege
Maria mater, ut nec filius IESVS redemptio-
nis illius, vel oblationis. Nam neque illa suscep-
to semine primogenitum generat, sed diuina
Spiritus sancti obumbratione atque operatione:
& fuerat factus sua volūtate sub lege Christus, Gal.4:
ut eos qui sub lege erant redimeret. Ex abun-
dantia enim perfectionis illa, quibus non obli-
gabantur, explebat.

K. Hic etiam confitebatur Anna Domino, &
loquebatur de Christo omnibus qui expectabant
redemptionem Israël. Illud autem hoc loco ad-
miratione dignum, quo pacto nihil in tanta cele-
britate ac prædicatione Christi, nec Herodes
Rex, nec ij qui regnum vel regiam urbem eius
nomine gubernabant (si quidem Herodes Romanum
discesserat, citatus in iudicium ad Cæsarem Au-
gustum) mouerint, vel clam, vel aperta vi, vel
ausi fuerint in IESVM. Illud certè fuit quod vo-
luit Christus, nihilq; in se tunc vel Dæmonibus,
vel hominibus permisit.

L. Cum omnia secundum legem summa cum
animorum consolatione perfecissent, ac Simeonis
& Anne, & aliorum corda omni suavitate re-
plessent IESVS, & illis leto vultu extensa de-
xtera benedixisset, reuersi sunt in Galilæam ad ci-
uitatem suam Nazareth, eò scilicet iter ingres-
si.

80 IN DIE PURIFICATIONIS B. MARIAE VIRG.

si. In itinere tamen admonitus ab Angelo reflexit iter, & fugit in Aegyptum Ioseph cum Maria matre virginē, & puerō Iesv. Vel planè ē

Ierosolymus fugerunt in Aegyptum, ut intellexit Matth. & ab Aegypto in Galileam rediisse intelligit Lucas, ut Matth.

Non potuit Imago exprimere distinctionem anteriorum maiorem, nec eorum ornamenti: sat nunc est quod designatum est.

MEDITATIO.

*Gal. 4. 3.
2. Cor. 5.* **E**ras tu quidem, magne Iesv, Dominus sabbati & legis, sed tamen factus es sub lege, factus es maledictum, factus es peccatum, ut nostra tolleres peccata. O ineffabiles Dei nostri miserationes! Quid igitur mirum si nunc legem imples, eamque impleri etiam à Matre vis, qua non tenebamini: Redimeris tu quasi à morte quinque siclis; Mater duobus pullis columbarum quasi purificatur. Non fuit illa tui redemptio, etiam si fuit tuum meritum, sed nostri: non Matris illa purificatio, etiam si & hæc Matris meritum; sed nobis

etiam ab ipsa in te & per te applicata. Euge faðe Puer, quos sanguine tuo redemisti purifica nos, ut Simeonem imitati te in vlnas cordis nostri recipiamus, ad pectus, & ad interiora cordis te foueamus & imprimamus. Hinc cæleste illud tuæ diuinitatis lumen menti nostræ inferetur, reuelabuntur tenebre nostræ, te videbimus, te fruemur, quæ in mundo sunt omnia nobis præ te sordecent, ad te aspirabimus, dimitti ex hoc carcere desiderabimus, & tecum esse quando tu voles suauissime Iesv.

FERIA QVARTA CINERVM.
DE IEIVNIO.

MATTH. VI.

Anno, XXXI.

In xxi. imaginem Adnotatiuncula.

xxi.

21.

- A. Sedens Iesus in monte Thabor docet discipulos.
B. Hypocrita exterminata facie ostentat ieunium,
cum caput obfides Damon.

- C. Alter homo biliar facie & candido animo ieunans,
cuius capiti Angelus imminet.
D. Ciuitas, vbi hac solent notari.

EVAN-

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VI.

IN illo tempore dixit^a Iesu discipulis suis : Cum iejunatis, nolite fieri sicut^b hypocritæ tristes : exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus iejunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercudem suam. Tu^c autem, cum iejunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua : ne videaris hominibus iejunans, sed Patri tuo qui est in abscondito: & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

ADNOTATIO.

August. de A. **I**N monte Thabor sedens Christus docet A-
cōlēn. li. 2.
cap. 19.
Amb. Chrysol. Hieron. in
in cap. 5.
Math. Aug. lib. 1.
de fer. Do-
mini in
monte
cap. 1.
Matth. 4.
Luc. 6.

Apostolos plurima præclarissime ; hoc euangelio de perfectione iejunij eximiam doctrinam. Certum est montem hunc Oliueti non esse, sed in Galilæa, vel Thabor, vel alium excelsum mon-

tem. Ita enim scribit Hieronymus? Excelsus porro mons nullus est circa Capharnaum. Est alioqui valde consentaneum in monte celebri illum sermonem à Christo habitum, qui, quod ad optimos mores pertinet, perfectum vita Christiana continet modum, & omnibus præceptis quibus Christiana vita informatur, est consummatus. Ut idem mons sit, in quo pernoctans Christus in oratione Dei, manè elegit duodecim ex discipulis, quos vocavit Apostolos, ut eos mitseret ad prædicandum ; ubi dedit eis potestatem signa faciendi, & eos docuit illum sermonem excellentissimum : unde descendit, & in loco campestri eadem ferè dixit ad multitudinem copiosam ab omni Iudea, & Ierusalem, & trans Iordanem, & Galilæa, & Decapoli, & Maritima, & Tyri, & Sidoniis ; qua frequentia nullam habuit maiorem Christus in concione, si ad nationum numerum specte. Ut idem sit mons, in quo transfiguratus fuit Christus postea, & ubi doctrinam hanc, & uniuersum Euangeliū vox diserta Patris eterni confirmauit. Idem in quo omnibus Apostolis apparuit, & dixit : Data est mihi potestas in cælo, & interramentes ergo docete omnes gētes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Hunc montem predicit Petrus Apo-

stolus sanctum. Quis igitur est qui non potius hunc montem, in quo illum habuit Christus diuinum sermonem, quam alium incertum dicat, præsertim cum hunc nominet Hieronymus, & alium nesciat? Qui si fuisset iuxta Capharnaum aliis, illum, ut est verisimile, non ignorasset Hieronymus ; ut qui tam sciebat accurate omnia loca, in quibus insigne aliquod opus designauerat Christus.

Adde quod significatio nominis conuenit In Psal. 88. mysterio doctrine, que in eo monte tradita est. Lib. de loc. Nam est Thabor adueniens lumen non so- 5. Olæ. lüm Augustino & Bedæ, sed Hieronymo etiam ; quod clymon indicat. Venit enim E cle- sanc. In cap. phis lumen diuina sapientiae de Thabor, quam designasse videtur Oseas Propheta. Nam ubi prædicens perueritatem doctrine Sacerdotum, & domus Israel ac Regis, meminit Tha- bor : Ego, inquit, eruditior omnium eorum, cap. 5. quos scilicet vos vestra doctrina subuertitis. Iam quod quidam dicunt vicinum montem Ca- pharnaum, nulla ratio ut dicamus cogit. Nam quam præcipue adducunt, Iesu intrasse ē monte Capharnaum, non est necesse ē uesti- gio intrasse, & Thabor distat à mari Galilæa non longè.

B. Hominē hypocritā cōsidera, obſcurata facie & conficta, immutato vulnu, cultu corpori ad ambitiosam ostentationem iejunij adornato : hec enim erat simulatio Iudeorum. Nam cum dicant esse

FERIA Q VARTA

esse ieiunium ostensionem afflictionis, & substantia viriumq; evacuationem, i&tabant hoc illi vultus & corporis exterminatione, & natura sua deiectione. Huic imminet pessimus Demon, unguibus exerto ut illum perdat.

C. Alium hominem contempnare, simplici ac puro animo ieiunantem, uncto capite, loto vultu, nitido atque hilari affectu, candorem animi & sinceritatem praesferentem. Virtus enim lucem habet, & nativam animi hilaritatem, aperta omnia, clara, generosa: contra in vi-

tio tenebra sunt, animi mortitia, obscura omnia & abiecta.

Nam etiamsi peruersi homines exultare videantur in rebus pessimis; non est illa exultatio animi, non mentis, non spiritus; sed carnis, sensuum, ventris. Capite vero ille imminet Angelus ieiunaris, de eius perfectione exultans, ac palmam ieiuniū Deo offerens.

D. Civitas designatur, ubi hec contingere possunt.

M E D I T A T I O.

Luc. 10.

IN cilicio, in cinere etiam cordis nostri pœnitentiam agamus Fratres, & ieiunij perfectionem sectemur: primum quidem nihil plus cibi in prandio sumentes quam aliis diebus solemus, si non minus; nec ad vesperum, nisi ne noceat potus necessarius, quicquam sumamus: desit potus eo die, cibus non abundet. Vulgatam ieiunij rationem atque imperfectionem ne amemus. Neque verò gloriam apud homines, vel ex illo ieiunio, vel ex eo quo abstinere à peccatis debemus, appetamus, malis artibus nostra opera exteriū commendantes: sed hilari, mundo, ac simplici corde hæc etiam ieiunia Deo offeramus: reponet nobis cum alia

singularia dona, tum vitam æternam benignus Iesus.

Porrò his ieiuniis non debemus esse contenti, sed ab illis præterea omnibus rebus ieiunemus, quæ, etiam si male non sint, possunt tamen nobis aliquam mentis impuritatem affricare. Alia gustati cordis nostri non sint grata, quam quæ ad perfectionem nos promouere possint. In his etiam ieiunij modestiam exerceamus, si quid nobis secretoris gratia concedat Christus, ut abstineamus ab ostentatione, ne per vanitatem nostram margaritam amittamus: sed dicamus potius: *Discectus meus mihi, & ego illi; gratias Deo a-
gentes cum omni cordis nostri humilitate.*

E A D E M F E R I A.

De thesaurizatione.

M A T T H. IV.

Anno XXXI.

In xxij. imaginem Adnotacionula.

xxij.

22.

A. In monte Thabor docet Iesus Apostolos.	ibi contemplatur.
B. Aurum hominem, auro & diuinitus incubantem in terra Demon exagitat.	Alter opera misericordie exercet. utrumque regio Angelus thesaurizantem in celo.
C. Fures effodiunt, & furantur.	F. Thesauri in calo coram Deo reponuntur.
D. Vir excellenti animi pietate calum spectat, ibi visit,	

EVAN.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VI.

Nolite^b thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi ærugo & tinea demolitum, & vbi^c fures effodiunt & furantur.^{d e} Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo: vbi neque ærugo, neque tinea demolitum; & vbi fures non effodiunt, nec furantur. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.

ADNOTATIO.

A. **T**abor mons, ubi sedens IESVS docet discipulos.

B. Avarus & sordidus homo, auro & diuītis immoriens, vide ut thesaurizet sibi in terra, ut condas thesauros, pretiosam vestem, aurum, argentum, gēmas, vasa materia & artificio eximia, Dæmone caput eius obſidente & mente. Nam ille thesaurizare dicitur in terra, qui maiores quam pro status ſui, vel neceſſitate, vel decentia congregat opes & abſcondit, (id enim ſubindicat, & Hebraice, & Gracē theſaurus) neque ad ullum honestum uſum applicat, niſi ut animum avaritia corruptum alat luculentē in ſuā perniciem. Quod ſi, qui volunt diuites fieri, incident in tentationem & laqueum Diaboli, & deſideria multa inutilia, que mergunt homines in interitum & perditionem, quid illis obueniet, qui depravato animo volunt thesaurizare? Tum, ſi diuites tam est difficile intrare in regnum calorum; que pœna ſufficiēs erit ad tantam theſaurizantium prauitatem? Hinc intelligimus diuinam eſſe Christi doctrinam, ut in calorum, non terra theſauros cōgregandos incumbamus; tum propter illorum perpetuitatem & Dei gloriam, tum propter noſtre mentis, voluntatis, ſpiritus noſtri & carnis cæleſtem felicitatem.

Sed quo pacto hos theſauros cōſificiemus? Citra perfectionem ſi uelimus conſistere, diuitiae ſi affluant ne cor apponamus; ſed ſimilis pauperes ſpiri- tui, etiam ſi externis copiis abundemus. Deinde, ut eleemosyna eroganda ex ſincero animo ſimus ſtudioſiſimi: alioqui nolimus fieri diuites, pro-

pter pericula tum acquisitionis diuitiarum, tum uſus. Denique omnium operum meritis theſaurum in cælo conficiamus. Quod ſi ad perfectionem contendendi ſit animus, accipiamus Christi consilium; vendamus omnia qua habemus & demus pauperibus, & theſaurum in cælo reperiemus, & cœriorem & uberiorem, quod docuit, quod promiſt, ad quod vocauit Christus.

C. Fures effodiunt omnia & furantur. Potes tineas demolientes ad pretiosam vestem, ad præclaras vasa æruginem affingere, que imago non potuit exprimere. Itaque quæ Dæmone instigante comparauit miser avarus, illa eodem procurante fures diripiunt; & non ſolum avaro non ſunt uſui, ſed in maiorem, & corporis, & animi afflictionem conueruntur. Potes meditari eas diuitias in Inferno duriter cruciare miserium hominem.

D. Vir excellenti animi nobilitate, & verè Christiana, qui terrenas omnes diuitias & opes contemnens, totus in calum inhiat ac ſuſpirat: ibi eſt, ibi contemplatur cæleſtia, ibi cum Christo & Sanctis viuit, ibi ſuos theſauros reponit.

E. Alius item, qui opera omnia misericordie exercens, & vitam agens actiuam, ſimiliter in cælo theſaurizat; operosè tamen. Utique vide cohortatorem Angelum aſſidentem.

F. In celis coram diuinitate & Angelis theſauri reponuntur ab ueroque: è terra enim in cælo collocantur bona piorum opera, & vitam eternam pariunt.

Quæ præterea depinguntur, ad decorem picture ſpectant; non ſunt ad Euangeliū doctrinam neceſſaria.

MEDI-

M E D I T A T I O.

EXstirpare è cordibus nostris omnem inanem gloriam benignissimè insistit Christus, & operum inferere perfectionem: quod & in ieiunio fecit, & in eleemosyna proximo Euangelio faciet. Simul ostendit, quo pacto fiant meritoria opera nostra æternæ felicitatis. Idem postea in orationis & merito, & impetratio ostendit.

Animaduertite porrò Fratres, occinere odiosissimè cornu suo, hoc est superbix & inanis gloriæ, Dæmonem bonis nostris operibus, non solum malis. Attendite caute ne illi accinatis. Tubam humilitatis Christi, & sanctæ simplicitatis audiamus. Et primum cor nostrum obtineamus ab omni vanitate purum, gloriemur verò de nostris infirmitatibus: ea nostra sit gloria; hoc est, ignauiae, confusione, & miseriæ nostræ professio & sensus. Nostra bona opera ex Deo esse per Christum agnoscamus; illa ad Dei gloriam & Christi referamus. In his quo magis Deum laudabimus, eò maiorem nostram vilitatem & videbimus & profitebimur. illud præterea sentia-

mus in Christo, esse nostra bona opera ex diuina gratia, quæ est virtutis infinitæ, efficacia; nostram autem cooperationem (etiam si vere sit, verè apud Deum illa mereamur) in virtute tamen gratiæ infinitæ ita contineri, ut à nobis explicari vix possit, iactari nec debeat nec possit. Ceterum quod de thesaurizatione addit Christus in Euangelio, summam habet suavitatem & vim, & singularem dignitatem operum ostendit. Itaque intelligimus non solum nos posse merericoram Deo per opera nostræ in Christo, sed etiam cælestem thesaurum reponere, & in immensa Dei & infinita bonitatis eius abyssø recondere.

At scis tu Christe IESV, quod quis meritum nostrum esse thesaurum in cælo, quid ergo nos ad thesaurum inuitas meritorum? Volo vos continenter augere merita vestra, quod facietis, si in terra nolitis thesaurizare, sed cor vestrum in thesauro & merito meo reponatis & gratia, vnde ad cælestem thesaurum vehementiori indies studio contendatis, & vberiorē prouentu.

Proferia v. post Cineres repetatur idem Euangelium, Adnotatio & Meditatio, que supra Dominica iy. post Epiphaniam. 52.

FERIA VI. POST CINERES.

De dilectione inimici.

M A T T H. V.

L V C. VI.

Anno. XXXI.

In xxij. imaginem Adnotatiuncula.

xxij.

20.

- A. Iesus docens in monte Thabor.
- B. Significantur conciones, quibus Iudei suas traditiones proponebant.
- C. Homo, qui pro iis orat, à quibus persecutionem patitur & calumniam.
- D. Homo quem auersatur inimicus, cum tamen hunc benignè ille accipias & benevolè.

- E. Homo vanus, qui variis artibus ad ambitionem venditat eleemosynam.
- F. Pauperes eleemosynam accipientes.
- G. Spectatur vndiq. vanisur & eleemosyna.
- H. Alter vir pius, qui occulte dat eleemosynam.
- F. Sol & pluia, quibus Deus bonis & malis beneficit.

EVAN-

AVdistis^a quia^b dictum est: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.

Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite iis qui oderunt vos, & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos: ut sitis filii patris vestri, qui in celis est: quiⁱ solem suum ori facit super bonos & malos; & pluit super iustos & iniustos. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & publicani hoc faciunt? Et si salutaueritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne & ethnici hoc faciunt?

Sed vobis dico, qui auditis:

^dbenedicite maledicentibus vobis,

*qua vobis est gratia?
Nam & peccatores diligent
se diligunt.*

*Et si bene feceritis his, qui^j vo-
bis beneficiunt; qua vobis est gratia? siquidem &
peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis
his, à quibus speratis recipere; qua gratia est vo-
bis? Nam & peccatores peccatoribus feneran-
tur, ut recipient equalia.*

*Verumtamen diligite inimicos vestros: benefac-
cite, & mutuum date, nihil inde sperates: & erit
merces vestra multa, & eritis filii Altissimi:
quia ipse benignus est super ingratos & malos.*

Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est.

Attendite ne iustitiā vestrā faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis: alioquin mercedē non habebitis apud Patrem vestrum, qui in celis est. Cūm ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in Synagogis, & in vicis, vt^h honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, re- ceperunt mercedein suam.

Te autem faciente eleemosynam, nesciat^h sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit eleemosyna tua in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

ADNOTATIO.

A. *T*abor mons, ubi Christus docet disci- pulos.

B. Significantur conciones, quibus suas tra- ditiones populo proponebant Scribe & Phari- sei. Erat autem haec una ex peruersis tradicio- nibus, quibus rescindebant verbum Dei propter

*suam doctrinam: Odio habebis inimicum tuū Matth. 15.
nusquam enim è verbo Dei acceperant odio ha-
bendum inimicum. Illud audierant patres eorū, Deut. 7.
ut septem illas gentes ad interacionem percu-
terent, nec inirent cum eis pactum, nec eorū mi-
sererentur, neque inirent cum eis coniugia. Au-
dierant,*

H

- Deu. 23.** dicerant, ne facerent cum Ammonitis & Moabitis pacem, nec quererent eis bona cunctis diebus vita sua in sempiternum. Audierant, ut dererent nomen Amalech sub calo, & cauerent ne obliuiscerentur. Verum in his nihil ipsis odio aduersus inimicos precipiebatur, sed ministri duexaxat Dei iudiciorum constituebantur, simul nefodus cum illis gentibus facerent in suam ruinam, prouidebatur. Ad mandata igitur Dei ex plenda fideliter robur illis addebatur, ad bellum Domini fortiter gerendum; quod ut confidenter facere possent, imperauit illis Dorphinus, ut audirent vocē Angeli principis, in quo erat nomen Dei; ita futurum ut inimicus esset ipse inimicus eorum, & affligeret eos affligeret. Nihil igitur hinc habebant Iudei, unde illam elicerent traditionem: nihil ex eo, quod dixit Deus: Diliges amicum sicut te ipsum. Nam si inde colligas esse odio habendum inimicum, similiter ex eo quod praecepit Deus, bouem errantem, vel asinum inimici ad eum reducendum, conficies bouē aut asinum amici non reducendum: similiter efficies maledicendum audienti, & coram vidēte ponendum offendiculum: quia precipitur surdo non esse maledicendum, & caco non esse ponendum offendiculum. Sunt huiusmodi loca infinita, ex quibus non licet ita colligere, ut Iudei ex illo Leuitici. Et tamen quod est Hebraicē *y* non propriè amicus est, sed uniuersalius significat; & hoc loco proximum vertiunt Septuaginta, & Chaldaeus interpres, tum Latinus bis alibi in eodem cap. Quod ut non solum pro gente sua interpretari debuissent Hebrei, facit quia eodem cap. prohibet Deus, ne fiat calumnia proximo: hoc verò de omni proximo: nō de Iudaico solum necessariò intelligendum est, ut in decalogo, ubi ter repetitur *y*, id est proximus; ne eius desideretur dominus, ne uxor, ne seruus vel ancil-
- Leu. 19.**
- Exo. 20.**
- Deut. 5.**

la, ne bos vel asinus, ne quicquid illius sit. Omnia verò haec de omni homine, non solum de Iudeo accipere nullus dubitare potuit. Quæ cùm ita sint, peruersa fuit illa Iudaorum traditio. nā locus ille Leuitici uniuersaliter de omni homine fuit interpretādus. Quod si ita est, ut est, contra verbum Dei fuit elicere inimicum esse odio habendum, cùm inimicum nemo possit deycere de communione proximi. Sapienter igitur & necessariò illorum errorem correxit Christus, & diuina perfectionem charitatis erga proximum docuit.

C. Homo, cui cùm alijs maledicant, & calumniantur, ipse tamen pro illis Deum orat.

D. Homo alijs, qui leto ac placido vultu inimicum cōuenit, caput illi aperit comiter, ille tamen auersatur ac reijcit, odium spirans & iram.

E. Ambitious & vanus homo, qui venditas suam eleemosynam, vulgo tuba iubet intonari, ut pauperes ad stipem conueniant accipiendam. Erogat ipse in medio foro, allicit etiam homines ad spectaculum.

F. Pauperes eleemosynam accipientes.

G. Vndiq, toto foro è tectis & fenestrīs conueniens turba ad pompam vanissima eleemosyna spectandam. Demon capiti hominis insidens eius mentem peruerit futilis gloria dementis ambitione, & facit ut aeternam mercedem cum caduca illa commutet.

H. Alius est homo præterea, qui occulte dat eleemosynam, ubi ab hominibus minimè videatur; manu dextera dat pauperi stipē, & sinistrā in contrariam partem retrahit: quo significatur pura animi intentione esse eleemosynam erogandam, nihilq, sinistra cupiditatis vel gloria querendum, sed in Deū omnia esse referēda sincerē.

I. Sol, & pluia: hanc facit Deus descendere, illum oriri super iustos & iniustos.

M E D I T A T I O.

VErè pater noster es tu Domine Deus, infinita bonitas, infinita perfectio, immensa charitas; quod nobis arduum magis videtur tuam perfectionem imitari, & inimicos etiam diligere.

Erratis filij, vobis hoc difficile non erit aut molestum, si velitis. Filio meo fuit & difficile & molestū vobis hanc facultatem confidere, etiāsi gratissimū; qui pro vobis inimicis acerbissimē mortuus est atq; ignominiosissimē. Illū imitemini, & excelsas eius virtutes, & meritis imitati: ille enim via est, quæ ad me dicit. Induite Christū, & hūc crucifixū, & dulce

erit vobis inimicos diligere. Benefacietis eis qui vos oderūt, orabitis pro persequentibus & calumniantibus vos. Est enim Filij mei crux infinitus dilectionis inimicorum splendor. Incubite in huius amoris meditationem & praxim in omnibus Dei & vestris inimicis; modò proximi vestri sint, summa erga illos mansuetudine vtimini. Dein, quod bonum est in eis amate, Dei voluntatem de ipsis servamini: mala verò quacunque ratione possitis ab illis depellite, virtutes illis procurate, vt ego in vobis feci, ac continenter facio; ita in illis vos curate & facite semper me auctore.

S A B B A T O

SABBATO POST CINERES.

87

Ambulat super mare IESVS.

MATTH. XIII. MAR. VI. IOAN. VI. Anno XXXII.

In xxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xxiiij.

44.

- A. Multitudo deliberans de creando Rege IESV.
- B. Hoc cum sciret IESV, primum praetere Disipulos, & mare transmittere iubet.
- C. Secedit deinde solus in montem, ut ore.
- D. Mare Galilee, sive Thyberiadis, sive Genezareth.
- E. Nauis in medio mari iactatur fluctibus; laborant remigando discipuli.
- F. IESV ambulans super mare, nauim preterire vel-
- G. le se simulat.
- H. Perturbantur discipuli, & quasi ad phantasma exclamant.
- I. Dicit illus IESV: Ego sum, nolite timere.
- J. Petrus concedente IESV deflit in mare, titubans incipit mergi, eum a presenti periculo eripit IESV.
- K. Appellunt in terram Genezareth.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

Et statim compulit IESV discipulos ascendere in nauiculam, & precedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas.

Et dimissa turba, ascendit in monte solus orare. Vespere autem facta

solus erat ibi, Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus;

ET statim ^b coegerit discipulos suos ascende-re nauim, vt praecederent eum trans fretum ad Bethsai-dam, dum ipse dimitteret populum.

Et cum dimisisset eos, abiit in ^c montem orare. Et cum sero esset,

erat nauis in medio ^d ma-ri, & ipse solus in terra.

Et videns eos ^e laborates in remigando (erat enim ventus contrarius eis)

IESV ergo cum cognovisset, quia ^a venturi essent, ut rape-rent eum, & facerent eum Regem;

^b fugit iterum in montem ipse solus.
Vt autem sero factum est, de-scenderunt discipuli eius ad ^a mare. Et cum ascendissent nauim, venerunt trans mare in Capernaum.

Et tenebra iam facta erant: & non venerat ad eos IESV. Mare autem, vento magno flan-te, ^c exarcebatur.

H 2

MATTH.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

Quarta autem vigilia noctis,

& circa quartam vigiliā noctis venit ad eos fambulans super mare:

Cum remigassent ergo quasi stadia vigintiquinque aut triginta, & vident IESVM ambularem supra mare, & proximum nauiscri;

Et videntes eum

& volebat prēterite eos. At illi, vt viderunt eum ambulatēm supra mare, & putauerunt phantasma esse,

& exclamarunt.

Omnēs enim viderunt eum, & conturbati sunt.

Ille autem dicit eis:

& turbati sunt, dicētes: Quia phantasma est.

& prā timore clamauerunt.

Et statim locutus est cuim eis, & dixit eis:

Confidite, ego sum, nolite timere.

Statimq; I E S V S locutus est eis, dicens:

Habete fiduciam:

Respondens autem b Petrus dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de nauicula, ambulabat super aquā, ut veniret ad I E S V M. Videns verò ventum validum, timuit: & cum capis- set mergi, clamauit dicens: Domine, saluum me fac. Et continuo I E S V S extendens manū, apprehendit eum; & ait illi: Modica fidei, quare dubitasti?

Voluerunt ergo eum accipere in nauim:

Et cùm ascendisset in nauiculā, Et ascendit ad illos in nauim, & cessauit ventus.

& statim nauis fuit ad ter- ram, in quam ibant.

Qui autem in nauicula erant, venerunt, & adorauerunt eum, dicentes: Verè filius Dei es.

Et plus magis intra se stupebant: non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum obcæcatum. Et cùm transfretassent, ve- nerunt in terram Genezareth, & applicue- runt. Cumq; egressi essent de nauī, conti- nuò cognouerunt eum: & percurrentes vniuersam regionem illam, coepérunt in grabatis eos, qui se malè habe- bant, circumferre, vbi audiebant eum esse.

in terram Genezar.

Et cùm cognouissent eum viri loci illius, miserūt in uni- versam regionem illam,

MATTH.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

& obtulerunt ei omnes male
babentes:
& rogabant eum,
& quicunq; tetigerunt, salui
facti sunt.

Et quounque introibat in vicos, vel in vil-
las, aut ciuitates, in plateis ponebant infir-
mos, & deprecabantur eum, ut vel fimbriā
vestimenti eius tangerent: & quotquot tan-
gebant eum, salui fiebant.

ADNOTATIO.

Ioan. 6. A. **M**ultitudo, quam in deserto ex
quinque panibus & duobus pisci-
bus saturauerat I E S V S, quasi consultans inter-
se de eo rapiendo, & Rege creando.

Mar. 14. B. Hoc cum sciret I E S V S, primum iussit
planè (id enim est quod dixit Mattheus, com-
pulit; & Marcus, coegerit,) ut discipuli nau-
um concenderent & transmitterent, eumq;
praecederent versus Bethsaïdam.

C. Dein secedit, atque adeo fugit in montem
solus, ut oret, & turba cogitare de Regno desi-
nat, & domum unusquisq; reuertatur.

*Egefipp.
1. j. c. 26.
Joseph. I.
3. de bello
Iudaico
cap. 18.
Plin. l. 5.
cap. 15.* D. Mare Galilææ sive Thyberiadis, hoc est,
stagnum Genezar, sive Genezareth, quod est
mare Chinereth, sive Cineroth; quod efficit Ior-
danis fluuius nactus vallis amplitudinem. Eius
est aqua dulcis & salubris, piscium ferax varij
generis, & singulari bonitate, amoenis circu-
sum oppidis; ad occidentem Capharnaum, Bethsaï-
da, Magdalo, Tyberiade, Tharicheis; ad orien-
tem Corozaim, Gamala, Iuliade, Hippo. Eius
initium distat ab aquis Meron, sive lacu Sam-
achoniside xxxv. milliaribus, à fontibus Ior &
Dan lxxv. terminus abest ab Asphaltite cen-
tum, ab Ierosolymis xxxvj. Eius longitudo est
xvj. passuum millium, latitudo sex. Hoc est sa-
crum illud mare & beatum, in quo nauigauit
toties Christus I E S V S, unde pisces comedit,
aquam biberit, iuxta quod habitavit, super quod
ambulanit, cuius tempestates & ventos se-
dauit.

E. Nauis in medio lacu vento contrario &
vehementi, intumescente mari, iactatur flu-
ctibus; laborant discipuli in tenebris remi-
gando, sunt res afficta: eò tamen peruenire
contendebant, quo iusserrat I E S V S, nec
poterant.

F. I E S V S pedibus iter faciens super ma-
re, præ se fert velle Apostolorum nauim pre-
terire.

G. Discipuli ad rem nouam timore corripiu-
tur, turbantur, exanimati exclamat.

F. I E S V S autem benignè illos confirmat:
Ego, inquit, sum, homo Deus, I E S V S Christus,
vester magister & Dominus, vobis bene
cupiens & faciens; confidite, ne timeatis.

H. Sedatis omnium animis, ne vehementius,
non ut nihil timerent, audaciùs quam fortius
procedit Petrus: signum tamen petit & securi-
tatem presentia Christi, ut ipse similiter pedi-
bus super mare ambulet. Cum hoc concessisset
I E S V S, & Petrus in mare desilyasset, & alij rei
euentum suspensi expectarent, titubat Petri
animus: videns ventum sauentem, incipit mer-
gi, tendit manus ad I E S V M: clamat: Domi-
ne saluum me fac; clamant simul alij discipu-
li ex navi: extensa manu cum apprehendit I E-
S V S, & facit saluum. Conscendit uteque na-
uim, adorant omnes I E S V M, profitentur fi-
lium Dei.

I. Appellunt post paulò in terram Gene-
zareth.

MEDITATIO.

IVbes tu quoque, benigne Iesu, postquam nos doctrina tua & cibo cœlesti refecisti, ut ad tuum imperium, tuis donis freti nauigemus cum præfectis Ecclesiæ in huius naui; & ad terram viuentium, id est, Capharnaum contendamus: subtrahis verò præsentem aliquando spiritus consolationem. Vis nos nostras potentias exercere per tua dona, & nostri animi specimen dare: permittis ventò ventum contrarium à Mundo, à Carne, à Dæmone excitari, & tenebras in nos effundi, exurgere mare, nauiculam etiam sinis iactari, vis nos remigando laborare. Difficilis scilicet est virtutis vsus. Oras tu interim pro nobis Patrem prolixius nunc, quām ea nocte fecisti; nec pateris nos grauius aut diutiū laborare: venis ad nos laborantes, spiritus tui virtutem offers fluctibus tentationum superiorem. At nos te non agnoscimus, bone Iesu,

virtutem tuam præsentem, & mari nostro superiore non patimur, non capimus, nostris perturbationibus occupati; sed ex pauescimus potius, quasi ad phantasma & spectrum: nihil enim timidius fidei imperfectione & imbecillitate. Esto nobis adiutor, potens Iesu, in opportunitatibus, in tribulatione, illumina tandem, & confirma corda nostra claro, forti, & dulci fidei tuæ spiritu. Verum caendum nobis est, Fratres, ne titubemus rursum ad temptationum insurgentium vehementiam; & qui tantummodo periclitabamur, mergi etiam incipiamus. Quod si accidat, exclamemus confestim maiori cum humilitate ad Christum: benignus est & misericors, frater noster est; extendet (non dubium) potentia suæ dexteram, & increpata fidei nostræ & constantiæ infirmitate, confirmabit nos rursum solidabitque. Amen.

DOMINICA PRIMA

QVADRAGESIMÆ.

Tentat Christum Dæmon.

MATTH. IIII.

MAR. I.

LVC. IIII.

Anno XXX.

In xxv. imaginem Adnotatiuncula.

xxv.

12.

- A. Iesu baptizato à Ioanne & orante, Spiritus sanctus columba specie descendit, & vox Patrie auditur.
- B. Statim in desertum à spiritu ducitur.
- C. Mons desertus ad fines Domini, ubi Iesu sicut iunans.
- D. Iesu sedet ut esuriens, post quadraginta die-

- E. Est Iesu cum bestijs.
- F. Princeps Demonum adoritur Iesu M prima temptatione: Si filius Dei es, dic, &c.
- G. Respondet Demon Iesu: Nō in solo pane, &c.
- rum iejunium.
- Angeli duellum Luciferi & Iesu contemplantes, Damones item.

EVAN-

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. I. MATTH. IIII LVC. IIII.

*Et statim Spiritus expulit eum
in desertum.**Et erat in deserto
quadraginta diebus,
& quadraginta noctibus:**& tentabatur à Satana:
eratq; cum bestijs.*

TVnc IESVS^a ductus est
in ^b desertum à Spi-
tu, vt tentaretur à diabo-
lo. Et cùm ^c ieunasset qua-
draginta diebus, & qua-
draginta noctibus,
^d postea esuriit.
Et accedens ^e tentator
dixit ei:
Si filius Dei es,
dic vt lapides isti panes
fiant.
Qui respondens dixit:
Scriptum est:
Non in solo ^d pane viuit
homo,
sed in omni verbo, quod
procedit de ore Dei.

*I E S V S autem plenus Spiritu
sancto regressus est à ^a Iordanæ,
& agebatur à Spiritu in de-
sertum diebus quadraginta,**& tentabatur à diabolo. Et ni-
hil ^c manducauit in diebus illis:
& consummatis illis, esuriit.**Dixit autem illi ^e diabolus:**dic lapidi huic, vt panis fiat.**Et respondit ad illum I E S V S:**Quia non in solo pane viuit
homo,**sed in omni verbo Dei.*

ADNOTATIO.

A. I E S V S in Iordanæ ad Bethabaram
vicum à Ioanne cùm esset baptizatus,
confestim ascendit ex aqua, & orat. Eo orante
aperti sunt cali, & descendit Spiritus sanctus
corporali specie sicut columba, & vox de celo
facta est: Tu es filius meus dilectus, in te
complacui mihi. Hanc columbam viderunt,
hanc etiam audierunt vocem uterque, I E S V S
& Ioannes: adeò turba alia, qua ad baptismum
conuenerat.

B. Hinc I E S V S statim impulsu ac ductu di-
uini spiritus secessit in desertum.

C. Mons asper, desertus, præruptus, ad fi-
nem eorum montium qui inter Ierosolymam &
planitatem Iericho intercedunt, qui Domini
dicebantur, propter frequentiam latrocinij

& cedes hominum. In hoc monte ieunauit,
esuriit, & tentatus est à Demone Chri-
stus.

D. I E S V M contemplare, id est, infi-
nitam Patris aeterni virtutem, ieunio & fame
languentem die quadragesimo prima post in-
choatum ieunium, & situ corporis & gestu im-
becillitatem praeferebantem.

E. Genus omne ferarum ante Christum pa-
scitur, ludit, est cum Christo.

F. Princeps Demoniorum omnium Luci-
fer, simulans se religiosum hominem, & si-
velis Essæum, vel Essenum (Esseni enim Ioseph. I.
non longè ad Asphalteitem & montem Engad. 2. de bello
di habitabant) alba ueste, capillo & barba
promissa, nudo capite, calceis induitum, for-
dibus

DOMINICA PRIMA

Philoli.
quod om-
nes probi
liberi.

dibus oppletam : huiusmodi enim erat ferè Ef-
senorum cultus corporis . Per hanc simula-
tionem adoratur Christum Satan primo telo ,
demonstrat lapides aliquot praesentes : Hos ,
inquit , lapides verte in panes , ne fame per-
eas , si filius Dei es ; sic consequeris & glo-
riam & vitam . Non describitur autem Satan
cornutus , vel monstruosus pedibus , quod
fieri solet ut vulgus intelligat Diabolum es-
se ; satis indicatur illum esse Demonem , cui
multitudo Demonum supernè contingitur .

D. Oris gestum contra , manum , &
corpus defessi & esuriens IESV statim &
habitum considera ; & audi ex Scripturis re-

spondentem : Non in solo pane viuit homo,
sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei .
Ita spiritum superbia & gula repellit gloriofis-
sime , & Luciferum confusat . Non , inquit ,
in solo pane sustentatur humanitas mea , sed in
omni verbo quod ex ore Dei procedit : quod in-
telligebat Christus in Verbo aeterno humanitati
sua unito hypostaticè . Itaque vere professus
est , quod Demon scire cupiebat ; non intellexit
ille tamen .

G. Angeli , qui Christo semper assistebant
plurimi , plures etiam qui è calo ad duellum
Christi & Satana in praesentia spectandum de-
scenderant .

E A D E M DOMINICA PRIMA

Q V A D R A G E S I M Æ .

Secunda & tertia tentatio .

EISDEM CAP.

Anno XXX.

In xxvi. imaginem Adnotacionula.

xxvi.

13.

- A. Porcat in aëra Demon IESVM Ierosolymam in templum .
- B. Templum , & in hoc pinnaculo , quasi aëre templi .
- C. Statuit IESVM Diabolus in supremo pinnaculo templi , & rentat iterum : Si filius Dei es , mitte te , &c.
- D. Respondet IESVS : Non tentabis , &c.
- E. Rursum portat IESVM Demon in montem excelsum valde .

- F. Ide est , in montem Nebo .
- G. Et eum verticem Phasga , trans Iordanem .
- H. Ibi tentat IESVM tertio : Hæc omnia tibi dabo , &c. Respondebat : Vade Satana : scriptum est enim , &c.
- I. Præcipit se Satan cum suis Diabolis .
- K. Christo triumphatori Satana opinionem celeste Angeli canunt .

SECUNDA

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. I.

MATTH. IIII.

LVC. IIII.

TVNC^a assumpsit eum diabolus in
sanctam ciuitatem, & statuit eum
super pinnaculum^b templi,
& dixit ei :

Si^c filius Dei es , mitte te deotsum.

scriptum est enim:

Quia Angelis suis mandauit de te, & in
manibus tolent te , ne forte offendas ad
apidem pedem tuum.

Ait^d illi I E S V S : Rursum scriptum est :
Non tentabis Dominum Deum
tuum.

Iterum assumpsit eum diabolus in^e mó-
tem^f excelsum^g valde : & ostendit illi
omnia regna mundi, & gloriam corum,

&^h dixit ei :

Hæc omnia tibi dabo,

si cadens adoraueris me.

Tunc dicite ei I E S V S : Vade Satana:
Scriptum est enim : Dominum Deum
tuum adorabis , & illi soli seruies.

Tunc
reliquit eum diabolus.

*Et duxit illum
in Ierusalem,
super pinnam templi;*

hinc

*quod Angelis suis mandauit
de te , ut conseruant te: & quia
in manibus tollent te,*

*Et responden. I E S V S , ait illi:
Dicum est :*

*Et duxit illum diabolus
in montem excelsum,
regna orbis terræ
in momento temporis ,
& ait illi:*

*Tibi dabo potestatem hæc uni-
uersam , & gloriam illorum:
quia mihi tradita sunt ; & cui
volo do illa.*

*Tu ergo si adoraueris
coram me , erunt tua omnia.
Et respondens I E S V S , dixit
illi:*

*Et consummata omni tenta-
tione , diabolus recepit ab illo
usque ad tempus.*

ADNOTATIO.

A. **S**athanas per aera gestat extenta manus humilem I E S V M , decenter quidem , (neque enim aliter illi permittebatur) ex Domini monte Ierosolymam ad templum.

IACOB. B. Templum , & exterius veraque ex parte

triatabulata siue ambitus , ita extructi , ut superius quisque in maiore exiret latitudine. unde facile intelligitur cur dicta fuerint Μερόγια , id est , pinnacula ; quasi , templi alea .

C. In supremo pinnaculo statuit I E S V M Sa-

satas, ut eminerebat altius, & esset magis conspicuus multitudini, quæ ante templum erat frequens: putabat enim Christum ab omnibus certi, quod non erat. Ibi secundum telum intorquet, fatuum quidem, sed diabolicum: soles enim malitia, non homines modo, sed Dæmones item infatuare: Mitte, inquit, te hinc deorsum, si filius Dei es. Quid stultius dici potuit? Illa potius esset honestior tentatio: Vola, Ito in cælum, sed eius inuidia & superbia illud ferre non poterat.

D. Repellit & hoc telum spiritu virtutis sua Christus per Scripturam: Non tentabis, inquit, Dominum Deum tuum. Quibus verbis & se confessus est Deum, nec à Dæmons, vel à quocumque esse tentandum. At ne hic quidem intellexit Dæmon quod cupidè inquirebat: itaque illū, quasi contempnens præ se, parat adorari tertium.

E. Dicit per aërem similiter atque modo dicebatur, in montem excelsum valde.

F. Mons Nebo, & vertex eius Phasga iras Jordanem cōtra Iericho, unde Dominus terram quam Abrahæ promiserat, Moysi ostendit. Huc est verisimile ductum à Dæmons IESVM, propter allusionem ad Moysem & Deum.

G. In vertice Phasga vide ut statuat IESVM Lucifer; & illi depicta quasi in cosmographica tabula representet regna omnia orbis terrarum,

& eorum potentiam, opes, gloriam. Nec amplius ingerit, Si filius Dei es; Christum videlicet a-spernatus, ut diximus.

H. Sed ambitione tentat, veluti hominem. mentitur vero, ut mendacij parens: Omnia hec dabo: mea sunt, cui volo, do. Omnia mentiris turpisime & pessime Dæmon. Sed quid Christus? Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. Id est, quæ Deo debetur adoratio, ea illi soli exhibenda est. Quo responso similiter intelligere licet, Christum se profiteri Deum; quod nunquam capere potuit Dæmon. Nihil vero ultra permisum fuit Satana in IESVM. Propterea pro imperio illum abigit Christus ad tēp̄us, donec alia via per uxorem Pilati, suspicatus sibi perniciem ultimam, & vincula per Crucem Christi imminere, voluit Pilato persuadere, ne IESVM necaret.

I. Victor cum suis Diabolis sese proripit Satanam.

K. Angeli, qui longè constituerant ad spectaculum pugna, accedentes ad Christum cantant epinicion celeste Christo IESV, diabolice protestatis triumphatori. IESVM præterea interrogant, unde velit sibi cibos parari & exhiberi, audiuntq; à matre Virgine. Ad eam igitur properant multi Nazareth in Galilaam.

M E D I T A T I O.

HE V, heu, heu Domine IESV, quid de nobis fiet, si te ausus est tentare Satan? Quid in nos non audebit?

Noli te considerare, quid ille audeat, Fratres mei; sed, quid detrimenti fecerit per meam temptationem, quid vos gratiæ sitis adepti, illud cogitate. Illius conciderunt vires, vobis factæ sunt. Confidite victoriæ mearum temptationum, & vicistis; si legitimè tamē pugnetis meis armis: & tanto gloriosius vincetis, quanto plura in vos audebit Dæmon: neque enim plura ego illi permittam, quām vos superare possitis. Pugnauit ille in cælo contra me; vici ego illum per Michaëlem, & Angelos eius, & è cælo deturbau. Rursus insurrexit contra me; superauit ego illum per humanitatem & crucem meam, & detrusi in Infernum colligatum. In cælo contendit contra meam diuinitatem, in terra contra humanitatem; ut scilicet per peccatum desinerem esse homo. Est quidem be-

stia truculenta, sed victa & confutata; à qua nemo potest vinci, nisi velit.

At verò, Domine, ex Inferno sœuit in nos, & tandem in fine temporum soluetur, & atrocius ferociet. At ego semper adiutor vobis præsto sum omnipotens in oportunitatibus, in tribulatione. Aperite semper oculos, quis ego vester protector, quis ille sit vester oppugnator, & hostem contemnetis meæ virtutis præsentia. Et illud animaduertite, viciisse me pro vobis hoc meo duello præcipuas temptationes & dolos Dæmonis, superbiæ, gulæ, & quaritiæ; quæ capita sunt omnis præuaricationis: in prima temptationem gulæ, in tertia auatitiæ, in omnibus superbiæ; in secunda etiam temptationis Dei: in omnibus item Dæmonem conculcaui. Vim ex hac mea victoria peculiarem accipite, illi cooperamini, & reportabitis de horum vitiorum temptationibus victoriam, hinc de aliorum.

E A D E M

E A D E M D O M I N I C A P R I M A

Q V A D R A G E S I M Æ.

Angeli ministrant Christo.

E I S D E M C A P .

Anno xxx.

In xxvij. imaginem Adnotatiuncula.

xxvij.

14.

- A. Solenni pompa ferunt prandium Christo Angeli per
aera. B. Mons Nebo, quod feruntur cibi.
C. Sedet Christus, prandet, ministrant Angeli.

T E R T I A P A R S E V A N G E L I I M I S S Æ.

M A T T H . I I I I .

Et ecce ^k Angeli
accescerunt,
& ^{a b c} ministrabant ei.

A D N O T A T I O .

Multa occurunt in vita Christi, que cum ab Euangelistis non explicentur, pie tam meditamur, citra ullum doctrinæ vel religionis incommodum. ut, qua in Aegypto Christus, qua Nazareth in Galilæa egit, & ante duodecimum, & usque ad trigesimum annum, & alia id genus plurima; ubi præsertim est aliud ex Euangelio, quo nisi possimus. ut alibi legimus: Et erat subditus illis: hoc autem loco: Accescerunt Angeli, & ministrabant ei, cibum nimis Christo. Poterimus igitur, meditari cibum Christo Angelorum ministerio allatum, siue è calo, siue à Matre virginie; quod & nonnulli sancti Doctores meditati sunt.

A. Afferunt Angeli cibaria, suam singuli partem: unus autem Archangelus princeps munia gerit Oeconomi. Pompam An-

gelicam specta aera secantem, & tenentem iam montem, ubi Christus famelicus exspectabat.

B. Montem eundem credere possumus, ubi fuit tertium tentatus Christus: nam consentaneum est alio non discessisse fama imbellum.

C. Sedens Iesus, Angeli illi ministriantes, unus mantile super saxum pro mensa extendit, alius panem & cultrum apponit, ille in scutella offam ex legumine, hic pisciculos, alius potum in cyatho, officiosissime omnia, suo loco & ordine, summa cum decencia, summa cum humilitate ac reverentia. Aspice Christum comedentem diuina quadam modestia ac temperantia, & refice spiritum tuum.

F E R I A

F E R I A S E C V N D A
P O S T P R I M A M D O M I N I C A M
Q V A D R A G E S I M Æ.

Iudicium yniuersale.

MATTH. XXV.

Anno XXXIII.

In xxvij. imaginem Adnotatiuncula.

xxvij.

99.

A. <i>Iasus in throno gloria sedens iudicium exercet.</i>	<i>artus operibus liberum.</i>
B. <i>Celis, planeta, & stelle longè illustriores quam antea.</i>	I. <i>Ministerio Angelorum, & imperio Christi boni à malis separantur.</i>
C. <i>Circumstant Iesum omnes Angelorum ordines.</i>	K. <i>Boni audiunt à Christo: Venite benedicti, &c. Mali: Ite maledicti.</i>
D. <i>Afridet Filio virgo Mater, & suo gradu electi omnes.</i>	L. <i>Infernī horrendam os apertum damnatos cum Diabolus deorat.</i>
E. <i>Elementa noua, purissimam & liquidissimum ignis elementum.</i>	M. <i>Praetatio Iudicio Christi intelligitur ascendere in Empyreum celum, cum Angelis & Sanctis omnibus regnaturus in eternum.</i>
F. <i>Aëris lucidum, amoenum, pacatissimum, nulla regnum diaueritate.</i>	
G. <i>Aque purgatissimum, clarum, tranquillum.</i>	
H. <i>Terra purum ac simplex, omnibus tum natura, tam</i>	

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

MATTH. XXV.

CV autē venerit Filius hominis in ^{b e f s h} maiestate sua, & omnes ^c Angeli cum eo; tunc sedebit ^d super sedem maiestatis suæ: & ⁱ congregabuntur ante eum omnes gentes, & ⁱ separabit eos ab inuicē, sicut pastor segregat oves ab hædis: & statuet oves quidem à dextris suis, hædos autē à sinistris. Tunc dicet Rex his, qui à ^k dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. esuriui enim, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere: hospes erām, & collegistis me: nudus, & operuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quando te vidiimus esurientē, & pauperem te: sitiētē, & dedidimus tibi potū? quādo autem te vidimus hospitem, & collegimus te: aut nudū, & cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et respōdens Rex, dicet illis: Amē dico vobis, quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet & his, qui à ^k sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius. esuriui enim, & non dedistis mihi manducare: sitiui, & nō dedistis mihi potum: hospes erā, & non collegistis me: nudus, & non operuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitastis me. Tunc respondebunt ei & ipsi, dicentes: Domine, quādo te vidimus esurientē, aut sitiētē, aut hospitem, aut nudum, aut infirmū, aut in carcere, & non ministrauimus tibi? Tunc respondebit illis, dicens: Amen dico vobis, quamdiu non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in ^l supplicium æternum; iusti autem in ^m vitam eternā.

AD NO-

ADNOTATIO.

Prima imago, quæ prima Dominica Aduentus facta est, ad illa attinet quæ Iudicium uniuersale proximè precedent: hac ad ea, quæ erunt coniuncta cum ipso Iudicio. Illic venit ad iudicandos viuos & moriuos Christus: hic sedet in Iudicio. Illic mittit Angelos ad ministerium resurrectionis; moriuntur, resurgent, adducuntur in vallem Iosaphat homines: hic omnes iam resurrexerunt a mortuis, & sunt ante Christum ad thronum maiestatis eius congregati. Illic minantur omnes creature mortali bus, malis præsertim: hic illarum minarum est finis. Exercetur verò iudicium in malos horrendum, in banos suauissimum. Denique ignis incendio, qui præcedet Christum, totus orbis, & opera eius conflagrassæ, & purgata esse omnia intelliguntur, aliud nihil remanere, quam calos, elementa, homines, Dæmones, hos in Infernum detrudendos, illos iudicandos, vel in vitam aeternam, vel in aeternum ignem.

A. I E S V M contemplare in nubibus cali, & throno gloriae maiestatis sua sedentem, iudicium exercentem, aperientem libros ubi acta singulorū hominum conscripta erunt. Hec enim omnia sicut palam hominibus omnibus, Angelis, Dæmonibus. Disceptatio contra malos præcipue agetur: urgebunt Dæmones damnationem; Angeli testimonium contra eos ferent: Christus supra quam dicit potest in illos se iratum ostendet: separabuntur à bonis malis; erit teterima ipsorum calamitas & desperatio. Contrà verò bonorum erit diuersa ratio iudicij: benignissime cum ipsis Christus ager, probans eorum benefacta & laudans: Angeli præclarum dabunt testimonium; Dæmones repellentur: erit speciosissima & incandissima horum iudicij facies. Tandem, etiam si breuiissime, omne est consummandum iudicium: feret sententiam Christus, ut mali in ignem eant & supplicium aeternum, in gloriam boni & vitam aeternam: illi cum horrendo Lucifero & eius affectis Dæmonibus omnibus; hi cum Christo, & Sanctis omnibus, & Angelis eius triumphantes.

B. Celi undecim, septem videlicet Planetarym, octauum stellarum fixarum, nonum mobile primum, decimum crystallinum calum, ultimum empyreum, Regia Dei & Beatorum. Nullum quidem calum purgabitur igne conflagrationis; sed tamen omnium augebitur splendor vehementer. Sol enim septuplo erit clarior, id est, longè quam antea unquam splendidior: sua

inde proportione Luna, & planetæ alijs; omnes stellæ erunt fulgentiores. Accedet gloriosum lumen calo empyreo à corpore Christi & virginis Matris, paulo post etiam Beatorum. Erit enim calum plane dignitate, & gloria, & splendore nouum.

C. Circumstant Christum Seraphim supernè, ad latera Cherubim, sub pedibus Throni; aliorum ordinum Angeli alijs assistunt, alijs subseruant Iudicij actioni.

D. Assidet Christo Ioannes Bapтиsta, & Apostoli, & omnes qui propter regnum celorum perfectionem vite, & consilia Christi sectati fuerint. Hi enim sedebunt quasi iudices assessores cum ingenti honore. Supra omnes assidet Iudici filio, Iudex ipsa primaria Virgo mater Maria.

E. Ignis elementum, non iam minax ut antea, sed igne etiam conflagrationis purgatum, splendidius, placidas flamas vibrans quietissimè.

F. Aer lucidus, amoenus, pacatissimus, nulla diuisus regionum diuersitate, absque omni volucrī.

G. Aqua elementum ut vitrum purgatissimum, clarum, tranquillum, sine piscibus.

H. Terra crystallo similis, saxus, arboribus, & herbis omnibus, & virgultis nudata, omni metallo levata, omni viuente liberata, nondum tamen hominibus. Terra enim, & eius omnia opera igne exurenda sunt: existet verò ipsa pura, nitida, quasi exultans, ut ab omni corruptione libera.

I. Vide Angelorum ministerio, ex imperio Christi I E S V separari bonos à malis: illos rapi in aera ad dexteram Christi: alios detrudi in ignem paratum, ubi iam ardebunt Dæmones omnes.

K. Illi audiunt: Venite benedicti Patris mei, posidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Contrà hi: Ite maledicti in ignem aeternum.

L. Terra apertum os horrendum, ingens; tartarus hians ignem & tenebras eructat: coniunguntur vero inferni flamma cum igne conflagrationis. Hic est omnis spurcitia, & excrementis orbis purgatione contractis contaminatus & horrendus. In hunc ignem & baratum coniunctur Dæmones primum, deinde mali homines. Ignem præterea considera cum damna tis hominibus & Dæmonibus, in centrum terra, & lo-

& locum Inferni proprium precipitandum, claudendam terram : Illic absqueulla vel Dei, vel Sanctorum, vel Angelorum misericordia, ablata omni spe venie, in eternum cruciandos cum teterrimis Daemonibus infeliciissimos homines.

M. Simul illud considerandum, quemadmodum peracto omni iudicio, ad celum cum Matre Maria Virgine, cum Angelis & Sanctis omnibus.

bus glorioſiſmo triumpho, ascendat Christus I E S V S, regnaturus cum Patre & Spiritu sancto in seculi ſeculorum. Nec creatum aliud quicquam tandem remanebit, quam Infernus cum Diabolis & damnatis hominibus : Limbus puerorum, assumptis ex resurrectione corporibus (ad quos nihil plane eorum quædiximus periinebii:) quatuor elementa, Cæli, Angelis, & beati homines, paradiſus caeleſtis.

M E D I T A T I O.

Vtilem in primis viam mortalibus Deus proposuit ad salutem, Fratres, hinc metu, inde ſpem; vt ille ad hanc nos propellat, & quod acrior metus fit, ed vehementius ad ſpem, & virtutis amorem & exercitium compellamus. En vobis, Fratres, ostendit antea Deus signa horrenda, quæ præcedent Iudicium universale orbis terrarum ; nunc ita conterritos, & in angustias extremas compulſos mortales statuit ante Iudicem Christum, Deum omnipotentem, iratum. Vbi apparete audebis, o homo, etiamsi nil tibi conſcius fueris, si tamen non fueris ? Vbi verò qui malitia & vitijs erunt contaminati? Cælum hinc erit aperatum, illinc Infernus : è Cælo gloria sempiterna lætam futurorum bonorum significacionem exhibebit; Inferni os immane, horrendum, confpicietur apertum, flamas eructans tarrareas. Quid hic facies, o homo? summum putabas præcedentem terrorem eorum quæ vidisti veniente Christo ad Iudicium; ad longè hic est maior, quem incutiet Christus ex throno maiestatis suæ. Illi terrores erant nuncij huius horrendi & extremi Iudicij. Illic creaturæ minantur, Creator etiam ipse; nihil tamen adhuc aliud quam iratus comminatur: hic verò furore suo excandescentem, nec tantum minantem conspicimus Creatorem, ipsum Filium Dei omnipotentis, Deum ipsum omnipotentem, & coæternum Patri; sed etiam separantem iam bonos à malis, & ferentem extremi Iudicij perpetuam ſententiam, vt illi in Paradisum eant, hi in æternum Inferni ignem cum teterrimis Daemonibus contrudantur. Si crediſhæc, vt

credis, contendere ut ne fiat fides tua ſpeculativa ſolū; quod non eſt, nec eſſe debet; ex qua ſcilicet nihil moueatur cor tuum, nihil ſenſus tui interiores, nihil ſpiritus: ſed admitere ut practica ſit fides, qualis eſt, & eſſe omnibus debet; vt his rebus repræſentatis & creditis, mouearis acriter ad timorem primū, etiam ſeruilem, qui utilis eſſe & ſoler & potest; inde in ſpem erigaris, vnde ad charitatem progreſsum facias, & ſanctum Dei timorem. Cor tuum ardeat amore in Deum & proximum, ſenſus interiores intenti ſint ad gloriam elec̄tis repræſentatam, ad eam te recipias, ad Christum, ad Sanctorum in aëra ſocietatem te aggreges; vt Spiriſtu Christi I E S V bo‐nitate & milericordia fruaris in iucunditate Dei. Magnam verò exiſtimate Fratres conuisionem, & animæ detrimentum, ſi ad hæc Dei iudicia per ſocordiā non timeatis: ita enim reputabimini Demonibus iſpis eſſe in hac parte stupidiores. Hi enim credunt & contrebunt, nec portant aduersum ſe execrable iudicium: mouentur tamen, non ad ſalutem, ſed ad desperationem & impatientiam, & Dei blaſphemiam, & eius iuſtitiæ detestationem. At nos contrà, vbi tempus habemus, vbi clauſa nobis non eſt ianua (vt Diabolo & affeclis eius) ad tantam ſalutem & perfectiōni animarum noſtrarū, quæ nobis per hæc mysteria & terrores Dei offertur, per timorem, per ſpem, per charitatem, per bona & ſancta opera festinemus ad meliora continenter, & ad perfectiora contendamus in Christo I E S V Domino noſtro.

FERIA TERTIA
POST DOMINICAM PRIMAM
QUADRAGESIMÆ.

Ejicit iterum IESVS vendentes de templo.

MATTH. XXI. MAR. XI. LVC. XIX. Anno XXXIII.

In xxix. imaginem Adnotatiuncula.

xxix.

88.

A. Templum, & in eo atrium tertium.	fundit.
B. Christi splendor è vultu, & maiestas que terret omnes.	Subuerit sedes vendentium columbas, tolluntur columbe.
C. Ad eius vocem fugantur oves, & boues dissipantur, &c. Ementes se prorsipiunt.	Sanantur caci & claudi.
D. Verbo euertit nummulariorum mensas, & aspergit.	Canunt pueri: Hosanna Christo IESV. Principes & Seniores hac agerrimè ferunt.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

Et veniunt Ierosolymam.

Et cum introisset in templum, caput ejcere vendentes & ementes

& non sinebat, ut quisquam transferret vas per templum: & docebat, dicens eis:

Nonne scriptum est:

omnibus gentibus?

Quo audito, Princeps Sacerdotum & Scribe quarebant, quomodo cum perderent: timebant enim eum, quoniam uniuersa turba admirabatur super doctrinæ eius.

ET cùm intrasset IESVS Ierosolymam, commota est vniuersa ciuitas, dicens: *Quis est hic?* Populi autem dicebant: *Hic est IESVS Propheta à Nazareth Galilææ.* Et intrauit ^b IESVS in ^a templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & ementes in templo; & ^d mensas nummulariorum, & ^c cathedras vendentium columbas euertit:

et dicit eis:

Scriptum est:

Domus mea, domus orationis vocabitur:

vos autem fecistis illam speluncam latronum.

Et ingressus in templum, caput ejcere vendentes in illo & ementes.

Et accesserunt ad eum cœci, & claudi in templo; & sanauit eos.

I 2

MAR.

Videntes autem^b Principes Sacerdotum, & Scribæ, mirabilia quæ fecit; &^c pueros clamantes in templo, & dicentes: Hosanna filio Dauid:^b indignati sunt, & dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesvs autem dixit eis: Vtique, nunquam legistis: quia ex ore infantū, & lactentium perfecisti laudem?

*Et circumspectus omnibus,
cum iam vespera esset hora,
exiit in Bethaniam cum duodecim.*

Et relictis illis, abiit foras extra ciuitatem in Bethaniā; ibique mansit.

ADNOTATIO.

BI SEIECIT Christus videntes ē templo; ad initium prædicationis, & ad finem, paucis diebus antequam crucifigeretur. Illic apud Ioannem addit flagellum imperio, & euertit sedes vendentium columbas, neque eiecit ementes: hic absque flagello utroque expellit, & vendentes & ementes, & sedes vendentium columbas subuerit. Ad electionem secundam periret hac imago. Mitius videlicet in prima electione egit, ut in initio prædicationis; nam flagellum ad ones & boves ejiciendos tantum, vel si ad ementes & vendentes etiam retulit, id intendens tantum fecit non autem cädens.

A. Templum, unde eiecit omnes vendentes & ementes, diuina quadam auctoritate, & cui contradicere nemo poterat.

B. Christus diuinum splendorem ē vulnū & oculis emittens, indignabundus, extenta manu imperat vendentibus & ementibus ut abeant.

C. Ad Christi imperantis vocem disperguntur cōsternatae oves, boves, & quicquid erat gressu-

gis; conterrati diffugunt pastores: qui verò hec vendebant vel emebant, attoniti dissipantur.

D. Verbo euertit Christus mensas nummulatiorum, as proiectum colligunt collybiste.

E. Cūm etiam sedes eorum qui vendebant columbas subuerisset Christus, auferuntur columbae, vel paucae evolant; neque vas aliquod sinit per templum transferri. Neque mirum, si ad eius vocem perturbantur hac ac tremiscunt, qua intercidit flammarum ignis, & concutit desertum & orbem.

F. Sanantur caci & claudi.

G. Clamant pueri in templo:

Hosanna filio Dauid.

H. Rumpuntur inuidia & dolore Principes Sacerdotum. adeunt ad Christum; nec vim tamē audent inferre: increpant, & expostulant, cur illas laudes patiatur de se prædicari. Christus verò laudes non refutat, sed ab infantibus & lactentibus perfectas proficiunt laudes (hoc est, è puris & simplicibus animis) docet:

MEDITATIO.

EN Domine Iesu, qui es Deus benedictus in secula, quemadmodum ostendisti velle te, & alio, & hoc Euágelio, ut quotquot reliquimus omnia, nihil in Ecclesia, vel commutemus, vel permutemus, vel quæramus beneficiorum, vel desideremus. Hęc ut ita faciamus, de tua benignitate accipimus. Conserua, & auge in nobis hanc voluntatem, be-

nigne Iesu. Tua est hęc gratia, non nostrum meritum. Serui tui indigni, & inutiles sumus, & nihil. Verūm alia mala surreperūt de nostra miseria in animum nostrum, aliæ commutations, permutations, emptiones, negotiations. Quotus enim quisque non ad sensibiles spectat consolationes in suis actionibus & vita? & illas non audiē, ne dicam vnicè desi-

ce desiderat : ab illis non ita mouetur , atque si nullum esset aliud præmium , vel aliud nihil per se desiderandum ? Contra verò , si obturbent desolationes & tribulationes , quis est qui non fatiscat ? qui animum non despondeat ac debilitetur ? deuotionem , actiones pias vel non prætermittat , vel non agat desidiosè ? postremò non ita se gerat , quasi in consolationibus sit summum bonum , in desolationibus malum summum ? Quod nō est . Creaturæ enim vtræque sunt nobis dispensatæ à Deo , vt illis adminiculis ad nostram utilitatem , & Dei gloriam vtamur sapienter , sobriè , ac patienter . Magnum nobis indies periculum , sancte I E s v , imminet ab his consolacionib⁹ & desolationum vicissitudinibus : identidem enim in harum desiderio vel fuga cæcumus , & in earum vsu ab scopo & veritate aberramus . Doce cor nostrum , sancte I E s v . Audio , Domine , consolationem bonam quidem esse & vtilem nobis ; sed non minùs bonam & vtilem desolationem ; nonnunquam esse vtiliorem . vt tibi placet Domine . Vtendum sapienter consolatione ac sobriè , desolatione patienter atque alacriter : vtrâque perfectè . Consolatio , promoueat potentias nostras ad virtutem , non absorbeat voluptate . ne fistamus in illa ; sed ex illa in Deum , & voluntatem eius faciendam feramur ; indignos esse nos consolatione omni existimemus . Desolationem omne gaudium esse deputemus ; in illa gloriemur ; per illam nos I E s v esse imitatores sciamus ; illam esse crucem nostram

qua sine non possumus Christi esse discipuli , nec intrare in regnum cælorum sine tribulationibus . Ne despondeamus animum , Fratres : in tribulatione enim posita est salus nostra in Christo . Communicatio est eius passionum tribulatio : non enim glorificabimur cum Christo , nisi cum eo compatiamur . In tribulatione nobiscum est Deus , adiuuat nos , dilatat cor nostrum : dat lucem oculis mentis desolatio , si quis illa scitè vtatur . Quād multa nos prætereunt ! in quād multis erramus in consolatione ! non de ipsa , sed de nobis , quibus in consolatione omnia videntur bona per abusum consolationis . Contra verò aperit nobis oculos mentis desolatio , & multa tunc videmus in nobis , vel vitanda , vel emendanda , quæ in cōsolatione non animaduertebamus . O sanctam & dulcem desolationem , & admirabilem ijs quos interius doces , Domine ! Da mihi hoc donum Christe I E s v benigne , & habebo paradisum in hac valle misericordiarum . Neque enim nostra est tribulatio , vt tua in Cruce fuit , vbi absque consolatione villa à Patre fuisti derelictus . Nostræ tribulationes non eiusmodi sunt ; etenim harum acerbitatem sustulit illa tua extrema , & aliae bone I E s v : & nunc continenter tuo merito , tua oratione apud Patrem illas lenis , tuas reputas semper omnes nostras passiones , nostra etiam peccata . Illa continenter Patri per passionem tuam , & omne vitæ tuæ meritum repræsentas : & exaudiris quidem semper pro tua reuerentia & dignitate . Amen .

F E R I A Q V A R T A

P O S T P R I M A M D O M I N I C A M

Q V A D R A G E S I M Æ .

Quærunt signa à I E s v Iudæi .

M A T T H . X I I .

L V C . X I .

Anno XXXII.

In xxx. imaginem Adnotatiuncula.

xxx.

46.

- A. Domus in Capernaum .
- B. Malitiosè signum petunt quidam de Scribiis & Pharisæis .
- C. Christus zelospiritus respondet illis severè : Generatio mala , &c.
- D. Iona fugit , absorbetur & euomitur à ceta , venit
- E. Ninuem , concionatur .
- F. Salomon in throno gloria sua , ad quem venit Regina Saba .
- G. Homo à quo unus Demon exierat .
- H. In cum irruunt septem alij nequiores Diaboli .

FERIA QVARTA POST PRIMAM
EVAGELIVM MISSÆ.

M A T T H . XII .

L V C . XI .

TANC responderunt ei quidam
^bde Scribis & Pharisæis, dicentes:
Magister, volumus à te signū videre.

Qui respondens, ait illis:
Generatio mala, & adultera signum
quærit: & signum non dabitur ei,
nisi signum Ionæ Prophetæ.

Sicut enim fuit ^a Ionas in ventre ceti
tribus diebus, & tribus noctibus; sic
erit filius hominis in corde terræ tri-
bus diebus, & tribus noctibus.
Viri Niniuitæ surgēt in iudicio cum
generatione ista, & condemnabunt
eam: quia pœnitentiam egerunt in
prædicatione Ionæ;
& ecce plus quam Ionas h̄c.

Regina Austri surget in iudicio cum
generatione ista, & cōdemnabit eam:
quia venit à finibus terræ audire sa-
pientiam ^c Salomonis: & ecce plus
quam Salomon h̄c.

Cùm autem ^d immundus spiritus
exierit ab homine, ambulat per
loca arida, quærens requiem,
& non inuenit.

Tunc dicit:

Reuertar in domū meam, vnde exiui.
Et veniens inuenit eam vacantem,
scopis mundatam, & ornatain.

Tunc vadit, & ^e assumit septem alios
spiritus secum, nequiores se,
& intrantes habitant ibi:
& fiunt nouissima hominis illius
peiora prioribus.

Sic erit & generationi huic pessimæ.

*Et ali⁹ tentantes,
signum de caelo querebāt ab eo.
Turbis autem concurrentibus
capit dicere:*

*Generatio hæc, generatio ne-
quam est:*

*Nam sicut fuit Ionas signum
Niniuitis: ita erit filius homi-
ni generationi isti.*

ad prædicationem Ionæ;

*cum viris generationis huīis,
& condemnabitis illos:*

*de homine, ambulat per
loca inaquosa
& non inueniens
dicit:*

Et cùm veneris, inuenis

& ingressi

AD NO-

ADNOTATIO.

A. *Domus in urbe Capharnaum intelligitur, intra quam interrogatus à quibusdam Scribis & Pharisæis respondit Christus.*

B. *Scribae & Pharisæi malitiosè signum aliquod à Christo flagitantes, cui non erant creduntur, etiam si plura fecisset miracula quam fecerat, vel esset facturus: & de cœlo quidem perteabant signum, similiter atque Elias & Samuel fecerunt.*

C. *Christus autem zelo spiritus sui illis responderet severè pro illorum merito: Vos praus homines estis, & adultera generatio; (quo verbo tam priorem patrum, quam ipsorum presentem infidelitatem designat, ut inquit Chrysostomus.) quare indigni estis signo alio, quam quo confundamini. Esto igitur vobis signum Ionas, ex cuius predicatione sunt conuersi Niniuitæ: esto Regina Austræ (id est, Aethiopia & Saba) quæ venit è terra finibus, ut sapientiam Salomonis audiret; & tamen videtur hic qui pœnitentiam, qui sapientiam vobis prædicat maiorem Iona, sapientiorem Salomone, nec agnoscitis: illi igitur vos condemnabunt in resurrectione.*

D. *Ionas fugit à facie Domini in Tharsis, (id est, in mare incertum) ut nauigaret, modo à Iudea fugeret. Quod (ut inquit Hierony-*

mus in Ionom) magis conuenit fugituo & timido, non locum fuga ociosè eligere, sed primam occasionem arripere fugiendi. Conscientia quidem nauim Ioppa: excitata autem saeva tempestate, suo consilio in mare projectus, ab ingenti ceto exceptus est, & triduo in ponto Euxino in terram expositus (ut refert Iosephus ex Hebraeorum commentarijs) inde per Armeniam in Assyriam proximam regionem, & Niniuen peruenit. Certè si in Cappadociam, vel maiorem Armeniam est electus, brevius potuit Niniuen peruenire, quam si in quocunque aliud littus.

E. *Salomon in throno suo, ad quem, ut eius celebrem sapientiam audiret, venit Regina Saba & Aethiopia, cum magno comitatu, & cum ingenti thesauro & opibus. Hac fuit etiam Aegypti Regina, cuius erat regia initio Meroës insula Nili, tempore autem Christi & Apostolorum dicebatur Regina illa Candace, nec obtinebat Aegyptum. Dicitur verò venisse à finibus terra, hoc est, ab interioribus Africæ, non longè ab equinoctiali.*

F. *Homo representatur à quo Demon unus exierit.*

G. *Idem in quem rursus septem nequiores atque importuniores Diaboli introeunt.*

MEDITATIO.

Docuit nos sapientia Dei Iesus proximo Euangeliō consolationes spirituales, & desolationes, vel tribulationes quo loco habendæ sint: hoc verò viam ostendit quia emendemus, si quid in illis rebus vtendis errari à nobis contingat. Audite Fratres, audite pij omnes, quid fieri soleat. Secedit quis ad exercitia spiritualia, quæ Societas Iesus, vel etiam alij communicare solent, vel omnino ad seriam orationem: statim incurrit auiditas rerum supernaturalium, signorum, reuelationum, visionum. At vbi tunc humilitas? vbi simplicitas? Nónne etiam illud interpretari possumus ad Dei tentationem attinere? quasi Deo dicamus:

Volumus à te signum videre? Nónne habere in animo videmur, non secuturos nos viam spiritualem, nisi temporales has consolations simul acceperimus? His respondet Christus, dandum non esse signum, non dandas veras consolationes, peruersas esse & adulteras illas cogitationes: simplicitatem, humilitatem, & fidem esse in oratione & spiritualibus exercitijs amplectendas. Nō dabitur igitur huiusmodi signum aliud, nisi Ionæ, & Reginæ Saba; hoc est, nisi pœnitentiaz vñs, & meditationis vita Christi, diuinæ scilicet sapientiaz. Vbi enim illæ vanitates in corrutum ascendunt, cogitandum tibi serio de tua est indignitate, de tuis peccatis, de pœnis

quas pro his mereris. Tibi dictum esse ex Dei persona: Adhuc quadraginta dies , & quid scis an subuertaris & pereas? quid dico dies quadraginta: Quid scis ad hodie? an nunc cum illas inanitates persequeris? Hæc igitur te cogitatio adigat ad poenitentiam, eo spiritu ingredere ad orationem , & opera tua exerce coram Deo ex spiritu poenitentia, humilitatis, atque simplicitatis.

Hinc rursum accipe aliud principium exemplo Reginæ Saba. Vehemens desiderium concipe audiendi verbum Dei. hoc incitatus veni ad Christum diuinum Salomonem , eius vitam meditare , præsentiam omnium mysteriorū ante oculos mentis tuæ pone, inquire, scrutare, ora : fiet ut audias sapientiam Dei , & instruaris ad agnoscendas animi tui prauitates , tuos errores, tuas imperfectiones multas & magnas. Hæc signa pete, hæc persequere; non vanitates & insania falsas. Nam si secus feceris, fiet ut desiderium illud tuum, cum Deo non placeat, aperiat ianuam illu-

sionibus, & à Diabolo excipiatur. Nam qui ita arroganter signa querit , adducit rerum insolitarum cupiditatem malo spiritu ductus; quæ quid aliud est quam à Demone expetere vanitates & mentis deliria ? Resistite igitur ^{Iacob. 4.} Fratres Diabolo , & fugiet à vobis ; & veras accipietis à Christo Iesus consolationes , verum fructum orationum vestiarum & actionum . Cauete verò ne vobis eueniat, quod Christus minatus est omnibus sua proportione ; ne , cum exierit à vobis per veram ^{Luc. 11.} poenitentiam, vel Religionis ingressum Daemon unus, rursus redeat ; nec amplius crassis vitijs vos supereret , tandem vires intendat Satan, & mittat vel plures tentatores, vel fortiorum aliquem spiritum , qui spiritualibus prauitatibus vos deludat atque euertat , & fiant vestra posteriora peiora prioribus, ut sunt via spiritualia carnalibus peiora atque difficiliora . Quod auertat malum Christus Iesus , qui est benedictus in sæcula. Amen.

FFRIA QVINTA.

POST PRIMAM DOMINICAM

QVADRAGESIMÆ.

De Chananæa.

MATTH. XV.

MAR. VII.

Anno XXXII.

In xxxi. imaginem Adnotatiuncula.

xxxi.

- A. Regio Tyri & Sidonis in Phœnicie.
- B. Domus in pago, ubi voluit latere Iesus.
- C. Tyrus non longe.
- D. Iesus primùm intellige domum ingressum, quem sequuta est mulier.
- E. Egressum consequtur, clamat, rogant pro ea disci-

puli, respondet illi tandem Iesus; O mulier, &c.

- F. Domus Chananæa, & in ea liberata filia à Demonio.
- G. Edunt catelli de micis cadentibus de mensa domini.

EVAN-

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XV.

MAR. VII.

ET egressus inde Iesus,
secessit in partes Tyri &
Sidonis.

Et ecce mulier Chananæa
à finibus illis egressa,

clamauit dicens ei: Miserere mei Do-
mini fili Dauid: filia mea malè à Dæ-
monio vexatur. Qui non respondit ei
verbum. Et accedentes discipuli eius,
rogabant cum dicentes:
Dimitte eam; quia clamat post nos.
Ipse autem respondens ait: Non sum
missus nisi ad oves quæ perierunt do-
mus Israël.
At illa venit,
& adorauit eum dicens:

Domine, adiuua me.

Qui respondens, ait:
Non est bonum sumere panem filio-
rum, & mittere canibus.
At illa dixit:
Etiam Domine:
nam & catelli edunt de micis, quæ ca-
dunt de mensa dominorum suorum.
Tunc respondens Iesus, ait illi:
O mulier, magna est fides tua: fiat tibi
sicut vis.
Et sanata est filia eius ex illa hora.

*Et inde surgens
abyit in fines*

*et ingressus domum, neminem
voluit scire: & non potuit la-
tere.*

Mulier enim

*statim ut audiuit de eo, cuius
filia habebat spiritum immun-
dum,*

** intravit, & procidit ad pedes
eius.*

*Erat enim mulier gentilis,
Syrophenissa genere.
Et rogabat eum, ut Demonium
ejiceret de filia eius.*

*Qui dixit illi:
Sine prius saturari filios:*

*respondit, & dixit illi:
Vtique Domine:
nam & catelli comedunt sub
mensa de micis puerorum.
Et ait illi:
Propter hunc sermonem vade:
exiit Demonium de filia tua.*

*Et cum abyisset domum suam in-
uenit puellam iacentem supra le-
ctum, & demonium exiisse.*

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Regio Tyri & Sidonis in Phœnicia, quò
quasi secesserat ex Galilæa inferiori,
& ciuitate Capharnaou IESVS: erat vero illare
gio Gentilium, ciuitates opulentæ & celebres.

B. Domus in pago non longè à Tyro: in ea
voluit latere Christus, verum non potuit: quod
fecit fides quam sciebat magnam esse Gentilis
mulieris, qua fides Gentium magnitudinem de-
signabat.

C. Tyrus non longè trans pagum.

D. I E S V M domum ingredientem specta
cum discipulis latenter, sed suo studio illum, di-
ligentia, & fide inuestigauit mulier Syra ex
Phœnicia Chananaea. Nam eam regionem &
alim possederant Chananei, & eò frequentes se-
cesserant, cum aduersum eos bellum gererent
Hebrei, atque eorum inferiores regiones vastra-
rent. Hac igitur mulier supplex subsecuta est in
domum Apostolorum & Christum, petens à vexa-

tione Demonis filiam liberari. Nullum verbum
illi respondet IESVS, ne in domo quidem.

E. Verum cùm se non latere animaduerte-
ret, domo egreditur; egressum prosequitur mu-
lier clamans post Apostolos; rogant pro illa A-
postoli, consilii Christus, prouoluitur ad pedes
eius mulier. Ibi pulcherrimum illud Gentilis
mulieris & Christi IESV colloquium factum est;
in quo mulieris constans & humilis fides, & o-
rationis praecincta illa importunitas declaratur:
elucet verò summa Christi IESVS & sapientia
& misericordia. Denique refert sua fidei &
orationis mulier premium: expellitur à filia ab-
sente teter Demon.

F. Domus Chananaea, & in ea libera à Da-
mone filia exultantes domestici.

G. Edunt catelli de micu, que cadunt de men-
sa dominorum suorum.

MEDITATIO.

Magna est huius Euangelij, Fratres, do-
ctrina, plena est diuinæ virtutis & sua-
uitatis; sit eius auctor I E S V S in secula bene-
dictus. Docet nos bonus & sanctus I E S V S,
quemadmodum magna fide spiritus & hu-
militate oremus & efficacia, exemplo Chan-
anææ mulieris. Non repetam quæ illa fecit;
sed sequar, & imitabor. Primum quidem do-
cuit, vt agnoscam esse me mulierem, hoc est,
infirmæ naturæ & inconstantis: Gétilem pre-
terea, Chananæum, Syrophœnicem, id est,
moribus planè depravatum à vita spirituali, &
terra viuentium extorrem. Hoc quidem su-
mus omnes ex nobis. Deinde concepta fide,
spe, & amore in Christum, qui nobis sese of-
feret per exemplum Chananææ, prauitatem
morum exuamus, vitia depellamus, bono ani-
mo in Christo ex illo exilio egrediamur, ad
vitæ spiritualis, & terræ viuentium desiderium
ingrediamur. Ibi I E S V M reperiemus; ad il-
lum clamemus pro filia nostra, pro nostris sci-
licet potentijs & actionibus, quæ continenter
à Dæmonie vexantur. Quò enim non pene-
trat veterator Diabolus? cui cogitationi non
se immiscet? cui actioni non se intrudit? suas
astutias, malitias, depravationes vbi non ma-
chinatur? Nullum est tempus, nullus locus,
nulla nostra actio quam non obseruet, quam

non oppugnet, quam non corrumpere con-
tentur impotenter. Clama ad Christum, vt illum
repellat cù suis diabolicis vexationibus. Do-
mine fili Dei omnipotentis, Deus ipse omni-
potens, tuam misericordiam in me extende;
nam filia mea à Dæmonio diuexatur. Ma-
gnum detrimentum potentiarum mearum, & mearum
actiones patiuntur, nullus est qui me adiuuet,
nisi tu, qui docuisti me per Chananæam vt
orarem, & quo pacto orarem erudisti. Et qui-
dem aliás vt peterem à malo liberari precepisti.
pestilentissimum est malum Diabolus, &
exitiale. En oro te Domine, & tamen non re-
spondes mihi verbum, me non exaudis: ex-
ercent in me tyrannidem truculentus hostis
humanæ naturæ & tuus, sicut magis in dies.
Neque verò moueor admodum illius acerbitate;
moueor quod impuræ fiant meæ actiones,
si nihil aliud, & impediatur spiritualis
profectus ac vitæ perfectio. Intelligo te, Do-
mine, velle orari per Sanctos tuos; oro ergo il-
los vt pro me apud te intercedant, vt meas ti-
bi deprecations repræsentent, vt pro me o-
rent. Post illos te sequor, nunquam desinam
orare, donec me exaudiueris. Domine adiuua
me; repelle à me hostem meum & tuum. At
verò scio similiter respōdere te Sanctis pro me
orantibus, atque pro Chananæa orantibus
Apostolis:

Apostolis: *Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël:* indignus est iste pro quo exaudiāmini; non enim ad eam humilitatem & fidem peruenit, quæ impetrat quæ petuntur, &c. Israël faciunt hominem, id est, apud Deum potentem. Ad illam fidem & humilitatem aspiro, Domine. En adoro te, procido ad pedes misericordiæ tuæ in cælo cum Patre & Spiritu sancto regnantis. Adiuua me sancte Iesu & benigne. Ecce Sancti simul orant pro me. Quòd si mihi dicas (ut dignus sum cui dicas) te filios tuos spirituales exaudire, qui sedent in mensa tua, & tui spiritus consolatione, & cælesti cibo frumentur; me canem esse, & indignum cuius aliquam rationem habeas: id sicut verum est, Domine, & arrogantia mea grandis esset, si tuis amicis & conuiuis me annumerarem.

Illi Domini mei sunt, ego illorum in te seruus. Illi in mensa tua cælesti & diuina tui contemplatione pascuntur, liberati à Dæmonis tyrannide: mihi sat erit, Domine bone, si sum illorum canis & catellus, qui excipiām ea quæ illis de tua diuina largitate redundant; illa mihi sat erunt, illis eto contentus. Age Domine, hoc fac benigne Domine, ne mihi tam sint Dæmones molesti & importuni. contra meam enim volūtatem ea mihi offundunt quæ tu nosti, nec illos possum abigere. Quòd si hoc de tua prouidentia non placeat, illud saltem facias sancte Iesu, ut nihil mihi noceant illæ importunitates quibus me oppugnat tetra illa bestia, sed infructum animi mei potius conuertantur; & ad maius meritum coram te proficiant, Amen.

FERIA

F E R I A S E X T A
P O S T P R I M A M D O M I N I C A M
Q V A D R A G E S I M Æ.

Sanatur languidus.

I O A N . V .

A n n o x x x i i .

In x x x i j . imaginem adnotatiuncula.

x x x i j .

47.

A. Piscina Bethsaida Ierosolymis, iuxta portæ gregis, vbi
languidi, & pecora lauabantur.	D. Responder languidus: Domine, hominem non
habeo, &c.
B. Superne adscribitur Angelus, qui in piscinam descen-
dere solebat.	C. Sanat eum I E S V S , & precipit ut tollat grabatum
suum.
C. Venit ad piscinam I E S V S , dicit languido: Vis sa-
nus fieri?	E. Tollit grabatum suum paralyticus, & radit domum:
increpantem Iudeum.

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

I O A N . V .

POst hæc erat dies festus Iudæorum, & ascendit I E S V S Ierosolymam. Est autem Ierosolymis Probatica * piscina, quæ cognominatur hebraicè Bethsaida, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, exspectantium aquæ motum. ^b Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam: & mouebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat, à quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset ^c I E S V S iacentem, & cognouisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? ^d Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicitei I E S V S : ^e Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & ^f sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudæi illi qui sanatus fuerat: ^g Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum, & ambula. Interrogauerunt ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum, & ambula? Is autem, quis sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. I E S V S enim declinavit à turba constituta in loco. Postea inuenit eum I E S V S in templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo, & nunciauit Iudæis, quia I E S V S esset, qui fecit eum sanum. Propterea persequabantur Iudæi I E S V M, quia hæc faciebat in sabbato.

A D N O -

ADNOTATIO.

A. Piscina ierosolymis iuxta portam Grecis: hanc quinque porticus circumsepiunt, suis columnis & intercolumniis distincta. In porticibus est multitudo languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, id est eorum, qui per se ad aquam accedere non possent; & tamquam queuis infirmitas ibi sanabatur. Hac piscina Probatice, id est, pecunialis dicebatur, quales Romani item pecorū appellabant. Iudei Hebraicè Bethesda, vel Bethsaida: utrumque enim significat domum vel locum effusionis, quod ad piscinam aquæ pluviales confluunt. Tametsi addit Bethsaida significationem à primario piscina officio, quod in ea obseruabant veluti venatores aquæ motum languidi, ut ad commotam accurrerent. In hac piscina lauabantur animalia quæ erant offerenda in templo, ut lota ad templum ducerentur: habent igitur aliqua porticus greges qui sunt laundi.

B. Adscribitur Angelus, non qui tunc è cælo descendenterit, sed qui tunc, hoc est die Pentecostes quo solebat, non descendenterit, nec amplius unquam; quod quem significauerat venturum, & salutem eternam mortalibus allaturum per baptismum sanguinis & aquæ, iam venisset in mundum, & baptismum prædicaret, cuius erat figura illa aqua, illa motio, illa sanatio. Erat autem illa piscina aqua rubra.

C. Venit ad piscinam Iesus cum discipulis, ut sanato insigni languido, ostenderet eum se esse qui per Angelum designabatur, & finem imponeret figuræ, ac signum statueret sui adventus. Vides hominem triginta & octo annos in infirmitate agentem oculis sua benignitatis & misericordia (Domine illis oculis nos vide, plures enim, vel certè omnes annos vita

nostra egimus in infirmitate) & interrogatum sanus fieri velit: id est languidum excitat, & eius libertatem iuuat, offereq; plenam incolumitatem.

D. Languidus repente fit Theologus. Hominem planè confiteor me non habere, nihil enim est in me quo possim surgere, & ad salutem contendere: a te adiutus potero expedire quæ mihi ex me impossibilia sunt facere. Sic enim solent Doctores, qua in verbis erat sententia, eam dare ijs qui sanabantur. Certè hic facit Tuitiensis languidum intelligere mysticum alium sensum. Ad hoc verbum, quasi iam cordis eius preparatio esset impleta.

C. Audit à Christo; Surge, tolle grabatum tuum, & ambula; sanatur, exurgit ad verbum Christi. Similiter sanat spiritualiter peccatorēm Iesus, deinde iubet surgere, & tollere per virtutem exercitium difficultates in quibus iacererat, & ad vitam eternam contendere.

E. Discedentem considera qui fuerat languidus, suum grabatum tollentem; insipientiam simul Iudeorum, qui illum obiurgabant quod tolleret in sabbato grabatum; unde calumnia occasionem arripuerant aduersus Christum. Illud postremò animaduertendum: benignus Iesus paralyticum confirmat post datam salutem, etiam addita timoris seruiliis vehementi comminatione: Propter peccata tua triginta & octo annos miserabilis infirmitate fuisti afflictus, deterius tibi continget nisi à peccatis in posterum te abstinueris. Hoc illi dixit Iesus cum postea paralyticum inuenisset in templo.

MEDITATIO.

apo. 13. **O**ccisus est agnus Dei Christus Iesus ab origine mundi in diuina acceptatione; semper tuit parata ad salutem piscina probatica Bethsaida & Bethesda aquæ rubræ, id est sanguinis agni immaculati, ex eius vulneribus effusi ad oves Dei lauandas & emundandas. Fuit hoc diuinum mysterium Ierosolymis per piscinam significatum, & baptis-

mi futuri efficacia designata. Ut autem omnibus mortalibus fuit semper præstò sanguinis Christi meritum per fidem, ita singulare illud beneficium, etiam ante legem veterem, conferendi gratiam, & remittendi peccatum originale positum fuit in circuncisione, & ijs sacrificijs quæ ad peccatum originale expiandum applicabantur. Dei autem per Christum in K nos

nos misericordia eo maioribus est præconijs extollenda , quæ illam sanguinis Christi piscinam & fontem omnibus mortalibus commonstravit, & aperuit ad animarum salutem per sacramenta nouæ legis perfecta. Impleuit enim viuens mundum hæc piscina , hac rubra aqua, hoc est Christi sanguine : omni creaturæ hæc est aperta ianua ad salutem per Ecclesiam : omnibus patet salus per Baptismum. Nec est quod quisquam dicat : *Hominem non habeo*. Verbum enim Dei homo factus est , Christus Iesus sua gratia omnibus adest, inuitat etiam omnes ad salutem & perfectionem, singulis continenter inclamat: *Vis sanus fieri?* illud tesponsum eripit omnibus, *hominem non habeo*: hominem se offerens, offerens Ecclesiam , offerens Angelos & sanctos per inspirationes salutares, offerens concionatores & admonidores alios. Et quid ego hæc memoro ? offert liberalissimè seipsum continenter auctorem , cooperatorem , effectorum nostræ salutis & perfectionis. Omnis enim terra plena est gloria redemptionis & salutis, gratiæ & veritatis per Christum factæ. Eò horribilius iudicium eis imminet si qui tantam salutem, tam obuiam, tam facile neglexerint. Verum aduertite Fratres, atq; adeò omnes qui proximo iuuando operam datis ; attendite ne sèpè fiat , vt dum aliorum salutem procuramus, nostram negligamus : in aliis seuerissimus iudices, & acres reprehensorum, importuni etiam; in nostra vero salute & perfectione blandi & debiles, & negligentes: quasi non sit finis noster, vt simul & nostrorum animarum , & proximorum salutem & perfectionem cum gratia Domini impensè procuremus, & quasi non mandarit Deus vnicuiq; de proximo suo. Quotus enim quisque nostrum non triginta & octo annos , id est, omnes annos habuit in peccatis, in imperfectionibus, in passionibus suis ? Et cùm habeat paratam piscinam sanguine & gratia Christi Iesus in omnes redundantem ; semper tamen excusat se hominem non habere, hoc est, semper somnolentia & desidia indulget, nunquam audit, *Vis sanus fieri?* nunquam videt, nunquam auscultat Christum præcientem : *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula*. Tacemus semper in nostris miserijs,

nunquam assurgimus ad meliora , nunquam tollimus peccata nostra per poenitentiam perfectam, nunquam contendimus ad vitæ perfectionem serio , nunquam vere proficimus, nunquam ad victoriam nostri euadimus, nūquam ad pacem spiritus attingimus , nunquā ad cœlestium rerum contemplationem, diuinumque lumen leuamur. Quid exspectamus fratres? Quod amplius potuit pro nobis Christus facere vel docere, quod non fecerit, quod non docuerit. Quid nunc non facit, & docet ad nostram salutem, & perfectionem? Quando aperiemus oculos ad diuinam lucem , & aures ad cœlestem doctrinam ? Quando respondebimus Christo intimo ex corde , *volo sanus fieri?* quod animo dixit ille infirmus vehementer se cupere tot annos. Hoc igitur pleno cordis sensu tandem dicamus : simul fateamur facultatem nos nunquam habuisse de nostra segnitie atque socordia veniendi ad perfectam animæ nostræ sanitatem. Semper etiam (tamen si ad piscinam venire potuissimus) homines tamen nos non præbuisse Christo vocanti , Patri eius trahenti nunquā fuisse obedientes, nunquam gratiæ Dei esse ritè cooperatos. Itaque nunquam ad sanitatem & pacem animæ nostræ peruenire potuimus. Hanc nostram desidiam deploremus apud Iesum , & tam grauem somnum animi nostri & torporem illo auctore & adiutore excutiamus. En Christus è cœlo cordi nostro sese insinuat, & nos inuitat: *Vis sanus fieri?* Ne illi amplius respondeas , *Hominem non habeo*; sed in humilitate & suavitate cordis tui responde: *Volo Domine*: nam hominem te habeo , qui me solo verbo ad piscinam illam immensam atque inexhaustam tui sanguinis & gratiæ immerges , vbi & à meis liberabor infirmitatibus , ne saltem mihi nocéant , & inebriabor multitudine tuæ misericordiæ , suavitatis , & gloriæ ; tua virtute tollam meum grabatum, id est, meas difficultates: non enim illæ impedient , quin in via tuorum mandatorum & consiliorum amabilem cum alacritate & fervore spiritus tui ; sis benedictus in sæcula. Amen.

(..)

SABBAT-

SABBATO

POST PRIMAM DOMINICAM

QUADRAGESIMÆ.

Transfiguratio Christi.

MATTH. XVII. MAR. IX. LVC. IX. Anno xxxiiii.

In xxxij. imaginem Adnotatiuncula.

xxxij.

63

- A. Panæas regio, unde venit IESVS in Thabor monœ. E. Euigilantes è somno discipuli vident IESVM transfiguratum, & Petrus ait: Bonum est nos hinc esse, &c.
 B. Relictis alijs discipulis ad radices montis cum turba, Petrum, Iacobum, & Ioannem secum in cœmen assumpst.
 C. Thabor in campo magno Galileæ Esdrelon.
 D. IESVS in planicie montis, cuius redundat gloria a nimia in corpus, que fuit transfiguratio. Adsunt Moyses & Elias.
 E. Euigilantes è somno discipuli vident IESVM transfiguratum, & Petrus ait: Bonum est nos hinc esse, &c.
 F. Adhuc eo loquente, ecce nubes obumbravit eos, & fit vox Patriæ calo.
 G. Moyses in Limbum.
 H. Elias in Paradisum terrestrem raptus, cum Apostolis ad vocem cecidissent in terram.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. IX.

MATTH. XVII.

LVC. IX.

solos

coram ipsis.

Et vestimenta eius facta sunt splendentia, & candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere.

Et apparuit illis Elias cū Moyse: & erant loquentes cum IESV.

ET^a post dies sex assument IESVS Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius; & dicit illos in monte excelsum seorsum.

&^d transfiguratis est ante eos.

Et Resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.

Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eloquentes.

Factum est autem post haec verba ferè dies octo, & assumpsit

& ascendit in montem ut oraret.

Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera;

& vestitus eius albus & resplendens.

Et ecce duo viri loquebantur cù illo. Erat autem Moyses & Elias, visi in maiestate: & dicebat excessum eius, quæ completurus erat in Ierusalæ. Petrus vero, & qui cum illo erant, grauati erant somno. Et euigilantes viderunt maiestatem eius, & duos viros qui stabant cum illo.

Kz

MAR.

SABBATO POST PRIMAM

MARC. IX.

MATTH. XVII.

LVC. IX.

*Et Respondens Petrus,
ait Iesu:
Rabbi,*

& faciamus tria

*Nō enim sciebat, quid diceret:
erant enim timore exterriti.*

*Et facta est nubes
obumbrans eos:*

*& venit vox de nube, dicens:
charissimus:
audite illum.*

*Et statim circumspicientes,
amplius,
nisi Iesu tantum fecum.*

*ne cuiquam qua vidissent,
varrarent; nisi cum filius
hominis resurrexerit.*

*Et verbum continuerunt apud
se, conquirentes quid esset:
(cum à mortuis resurrexerit.*

*Respondens autem Petrus,
dixit ad Iesum:
Domine, bonum est nos
hinc esse:
si vis, faciamus hinc tria
tabernacula; tibi unum,
Moysi unum, & Eliae
unum.*

*Adhuc ex loquente,
ecce nubes lucidae
obumbravit eos.*

*Et ecce vox de nube, di-
cens: Hic est filius meus
dilectus, in quo mihi be-
nè cōplacui: ipsū audite.*

*Et audientes discipuli ce-
ciderunt in faciem suam,
& timuerunt valde. Et
accessit Iesus, & tetigit
eos, dixitque eis: Surgite,
& nolite timere.
Leuātes autem oculos suos,
nō neminem viderunt,
nisi solum Iesum.*

*Et descenditibus illis de
monte, præcepit eis
Iesus, dicens:
Nemini dixeritis visionē,
donec filius hominis a
mortuis resurgat.*

*Et factum est, cum eis discede-
rent ab illo,
ait Petrus
ad Iesum:*

Præceptor,

nesciens quid diceret.

*Hec autem illo loquente,
facta est nubes,*

*& timuerant, intransibus illis
in nubem.*

Et vox facta est de nube, dicens:

Et dñm fieret vox,

innuentur est Iesus solus.

*Et ipsi tacuerant,
& nemini dixerunt
in illis diebus quidquam ex his
qua viderant.*

A D N O.

ADNOTATIO.

A. *E*sus in Panæde iuxta Casaream Philippi, ubi fontes quidē sunt Iordanis, Ior & Dan, sed quorum unus est fons Phiala in Trachonitide ad montem Antilibanum. Ibi interrogauit ex discipulis Christus, quem dicerent homines vulgo ipsum esse: & respondit Petrus: Tu es Christus filius Dei viui. Hinc igitur venit ad Thabor mōtem, ut transfigurationis gloria, Patrum testimonio, & voce aeterni Patris excellēt illam Petri confessionem confirmaret.

B. Relicti ad radicem montis nouē discipuli, absente Christo laborant in expellendo Demone nec valent expellere. Neque vero mirum, qui nō potuerant in montem cum Iesu conscendere, eos non potuisse spiritum nequam superare.

C. Thabor mons est in magno campo Galilee Esdrelon, altitudine xxx. stadiorum, in vertice campestris, amplitudine undique viginti trium, sex aut septem milliaribus à Nazareth, in finibus Issachar & Zabulon.

D. Iesu in planicie montis, non in aëre, sed stans humili, ut eum viderent discipuli cum Moysè & Eliā: respłedet vero eius facies ut Sol, & alba ut nix sunt eius vestimenta. redundauit enim eius anima gloria in corpus per dōcē clarificatus, que cohiebatur per miraculum, ad distinctionem vita mortalis. Neque tamen Apostolorum huius lucis magnitudo perstringebat oculos vel ladebat, & minus Eliā, multò minus Moysis; sed incredibilem potius ingerebat suavitate & vim; quod faciebat ratio luminis gloriōs. Cū Iesu est Elias & Moyses; ille ex terrestri Paradiſo Angeli ministerio adiectus, mortali corpore, ubi diuina voluntate & mysterio in Iudiciū usq; uniuersale conseruatur; Moyses vero coaptato illi corpore diuinitus, similiter ex Limbo ab Angelo eductus: uterque tamē suam maiestatē

tem obtinens (visi enim sunt in maiestate) Moyses quali clariuit cū ex mōte descēdit ē Dei colloquio; Elias quali in calū est ex Bethabara vicebatus in aera Paradisum terrefrem. Ad hāc insignium Prophetarum maiestatē accedebat ille astris illa, quæ ē gloria Iesu derivabatur. Colloquebantur autē cum Iesu Prophetæ de gressu eius, quem in Ierusalem completerus erat; in quo exitu erat verus agnus immolandus, pereius sanguinem liberandus verus Israēl, profiliato Demone Pharaone.

E. Somno superati obdormierant quidē tres Apostoli, sed ē maiestate gloria Christi excitati, & diuinū illum splendorem contemplati, primā quidē terrentur; verū suavitate cœlestis lumen delibuti, cū animaduertierent discessaros Moysen & Eliā, petit à Christo Petrus, ut tria potius tabernacula parentur, nec discedant sancti Prophetæ. At enim nesciebat quid diceret; ut solēt, qui hilariori sunt animo, in oratione abutti sua consolatione, nisi accuratiū attendant.

F. Non dum finem fecerat loquendi Petrus, & ecce tibi nubes lucida ē calo omnes obumbravit. Terrentur rursam Apostoli. Auditar vox Patrik aeterni ē calo: Hic est filius meus charissimus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Quibus verbis mysteria diuinitatis & humanitatis Christi suo testimonio cōfirmat Pater omnipotens; & imperat ut illi obediat Apostoli, & per eos omnes mortales. At hanc Dei votū vehementius timet Apostoli, cadunt confernati in facies suas, cōfirmantur à Christo, leuant oculos: abierrat interea Prophetæ deducit illos Iesu ē mōte.

G. Moyses in Limbum reportatur à suo Angelo corpore exutus: ibi narrat Patribus Christi gloriam, & illis eius nomine salatē dicit. Apo. 11.

H. Elias ad Paradisū ab Angelo itē deducitur. Ibidem

MEDITATIO.

Ad Este Fratres mei in Christo, aduertite animum ad sublimia mysteria quæ hoc Euangelio nobis manifestantur.

Doce nos hāc tua mysteria & beneficia, bone & magne Iesu. Sequimini me igitur ad montem excelsum. video enim vos semper humili repere, terrenis cogitationibus duci, imperfectionibus vite spiritualis detineri, passionibus sensus vestri perturbari. Ut autem leuante mentem & spiritum vestrum possitis ad veram orationem, solidumque eius fructum, en-

voco vos, sequimini me; volo vos ad montem meæ transfigurationis euhere. Hoc facite primū, sequimini tres meos Apostolos, Petru, Iacobum, & Ioannem, & imitamini; eorum intercessionem implorate. Adiūcite, quod per ipsos significatur, trium virtutum exercitium: Fidei in me, tum confidentiæ, quod per me ex doctrina huius Euangeli sitis quæ in eo indicantur bona reportaturi: addite suavitatē & familiaritatē charitatis in me. ita vos ego assumam mecum in montem. Sed tamen ad culmen

men montis excelsi non peruenietis, nisi per iter acclive: ea enim debet esse vestri cordis meditatio, & spiritus contentio, qua difficultates supereris, quæ spiritualibus exercitationibus euenire solent. Animaduertite quod me duce ascenditis in montem, me præsenté habetis adiutorem in meditationum difficultatibus. Considerate locum, adeste ut præsentes, totam historiā ante oculos ponite, cum fide & humilitate cordis singula mysteria perpèdite: sed ita perpendite, ut in oratione, hoc est, sit cordis meditatio, quæ redoleat gratiarum actionem, petitionem spiret & oblationem; ut non tam sit speculatiua consideratio, quæm practica, & spiritus affectu plena. Ita fieri, me adiutore, ut ad mei corporis, ut tunc fuit glorificatum, euehamini contemplationem, & satimini à manifestatione gloriæ meæ. Illa luce illustrabitur primū vester spiritus, dein mens, & voluntas, & cor vestrū; præterea anima tua, omnes vestræ potentiae, omnia absorbebunt exundatia gloriæ maiestatis meæ; vnde dissipentur omnes passiones vestre, omnes difficultates vite spiritualis euaneantur, omnia fiant vobis splendor lucis meæ, omnia pax, & vita æternæ pro hac mortalitate representatione. Nam & illud dabitur vobis ex hac mei corporis gloria, ut considerantes fulgorem illum è gloria animæ meæ, & ex Verbo meo & diuinitate emitti, ab hac gloriæ corporis speculatione, in splendorem cœlestem, & diuinitatis lucem spiritus, transformemini à claritate in claritatē, tanquam à Dñi spiritu. Non

solum autem, sed etiam ineffabili quadam significacione spiritus fulgebit vobis mea æterna generatio, & intelligetis constanti etiamnum fidem in spiritu mentis vestræ, quod Pater tunc dixit, & in æternitate semper dicit: *Hic est Filius meus dilectus.* Et illud: *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Et *Psal. 109.*, quod alibi: *In splendoribus sanctorum, siue sanctitatis, ex viro ante Luciferum genui te.* Nec hoc solum percipietis per donum sapientie & intellectus, sed illud præterea cordi vestro imprimetur, mihi esse obedendum; & vim diuinam obediendi accipietis. Hæc etiam si momentanea, tamen summa dona sunt. Hec ubi vobis ego ero gratificatus, ne dicite, ut Petrus, *Bonum est nobis hic esse;* spectantes tantum ad voluptatem & consolationem animi vestri præsentem, quasi fugientes crucem & persecutions: sed illud concedo vobis ut dicatis: Bonum est nobis hic esse quidem, hoc est in his donis, in hoc diuino fulgore, sed non in his figere tabernacula, quasi his tantum usuri, in his habitaturi; sed sensum & vim illius gloriæ, & efficaciam retinentes, ad humilia descendite. Pugnate aduersus vitia vestra & proximorum, crucem amate, cum illa me sequimini, vestra vocationi satisfacite, quod vobis amplior & fructuosor sit. Quod si quæ vos docui ex contemplatione gloriæ meæ transfigurationis capitis, ea trasferre omnia, & meditamini in gloriam quam hinc in caelo obtineo in æternitatē. Prouenient enim vobis tria dona ex ueriore corporis mei gloria. Amen.

*Pro Dominica secunda Quadragesima est idem Euangeliū, eadem
Adnotatio & Meditatio. b3. pag. 111.*

FFRIA SECUNDÀ POST DOMINICAM SECUNDAM QVADRAGESIMÆ.

Incredulis prædictit damnationem IESVS.

IOAN. VII.

In xxxij. imaginem Adnotatiuncula.

Anno xxxii.

xxxij.

55.

- A. Exterius atrium Templi, vbi Christus docebat.
- B. IESVS acriter Iudeos uirget.
- C. Respondet acerbè: Nūq uid interficiet semetipsū?
- D. Resurrecio.
- E. Ascensio. de quibus significabat cùm dicebat, Quò

- ego vado, vos non potestis, &c.
- F. Infernus paratus: quia dixerat, Iti peccato vestro moriemini.
- G. Tabernaculo appinguntur, et at tñi festum Tabernaculorum.

EVAN-

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VIII.

IN illo^o tempore dixit I E S V S tūrbis Iudæorum : Ego vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis venire. Dicebant ergo Iudæi: Nunquid interficiet se metipsum? Quia dicit, Quò ego vado, vos non potestis venire. Et dicebat eis: Vos de deorsum estis: ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis: ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis. Quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis I E S V S : Principium, qui & loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui & iudicare: sed qui me misit, verax est; & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognoverunt quia Patrem eis dicebat Deum. Dixit ergo eis I E S V S ; Cùm exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à me ipso facio nihil; sed, sicut docuit me Pater, hæc loquor: & qui me misit mecum est, & non reliquit me solum; quia ego, quæ placita sunt ei, facio semper.

ADNOTATIO:

A. Exterius atrium Templi, ubi gazophylacia; in eo atrio docebat Christus. Et quandoquidem vix aliquid est in hoc Euangelio, quod imagine designari possit; quæ possunt pauca, ea attingentur.

B. I E S V S cum Apostolis: ante eum Scribere & Pharisæi, homines peruersi, cum illo disceptantes, & illi insidiantes. His cùm dicit Christus: Ego vado, indicat calum, & suam ascensionem: & urget acriter damnationem eorum comminatus.

C. Respondent acerbè: Nunquid interficiet se metipsum, quia dicit, Quò ego vado, vos non potestis venire?

D. E. Ascensio Christi: intelligi etiam poterit resurrectio simul. ad calum enim contendebat I E S V S per passionem & resurrectionem à mortuis.

F. Inferni os horrendum, in quod contruduntur sceleratorum hominum animæ. sic indicat Christus Scribis & Pharisæis in peccato illos morituros.

G. Tabernacula depinguntar: erat enim fe-

sum tabernaculorum, cùm hac gerebantur.

Porrò locus ille huius Euagely, (Principiū, qui & loquor vobis, qui Græcè est, τὸν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν.) mirū non est, si multis difficultilis esse videatur. Est sanè difficultis, si ad verba Græca respicias. Mithi placet simpliciter vulgatam editionē sequi, quā sua interpretatione Cyrius Alexandrinus probat: ut mirum sit, Græcum Doctorem in suo idiomate illam nō sensisse difficultatē, que tantum negotiū alijs sua gentis facebant. Sensum igitur vereis fideliter Latinis interpres: nā Christus interrogatiōne Iudeorum diuinè, ut semper, respōdit, etiā si illi per contēprū & malitiā interrogarent. Sed quid respōdit? Principium; id est, τὸν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. Vos, ô mali, quaritis ex me, quis sim. iā ego dixi vobis, quod sum: hoc enim nomē meū ēternū. Substantia sum infinita & aeterna; meā esse, meā est essentia, ut docui Mosen: nomē, ineffabile. nā Exod. 3. utrumque nomen Dei, πατής chib, & nūn Iehoah, idē censetur. Illud enim cùm dicat Deus, facit ut de illo hoc dicatur. Ambo tamen résolutiūnuntur

uuntur in Sum, que est infinita essentia, eternitas & hodie, praesensq; infinitum, omne tempus complectens, omne tempus excedens. Hac iam significauit vobis Iudei: sed preterea dico, Principium me esse aeternū de aeterno Principio: principium Patrem & me Spiritus sancti: principiū creurarum omnium Patrem me, & Spiritum sanctū. Nam nullus dubitare potest verbum (dico) & Latinè, & Gracē habere post se accusarium. Respondit, οὐτε τοῦ γένους οὐτε τοῦ οὐρανοῦ οὐτε τοῦ γης οὐτε τοῦ θανάτου, quemadmodum & Gracē articulus. Iam quod subdit Christus Gracē, &

λαλεῖ ὑμῖν recte item vertitur Latinè, Qui & loquor vobis. Nā articulus ὁ, sumi solet pro relatio, & tū esse adiectivū, quod vim etiā addat. Quod vero ad sensum attinet: Sum, dixit Christus, & quidem Principiū sum. addo preterea, me esse hominē; ut qui vobis loquar, & vos doceam; ut per quē, & in quo loquatur vobis Deus, qui olim locutus est Patribus vestris in Hebr. i. Prophetis. Per hāc rursum mēā humanitatē Sum mortaliū salutis Principiū. ex merito enim meo, tāquā à fontis plenitudine, omnis iustitia & meritū hominum vim accipit & consummationē.

M E D I T A T I O.

Verissimè dixisti Christe Iesu Iudeis, quod quæsiti te essent (malo scilicet animo) & non inuenturi; sed essent in eo præsertim peccato te male quærendi, morituri. Quid enim aliud illi fecerunt, cùm ibas ad Patrem per doctrinam & passionem tuā, quām te summa animi peruersitate querere. Primū, ut interficerent, quod vt fecerunt, nihili aliud quām suum Messiam querunt; te rejecto, qui verus Messias, ac Veritas ipsa es. cum qua inquisitione & animo, comprobationem tuā mortis coniungunt. In quo peccato, quod infinitorum peccatorū est fons & origo, mortua est infinita Iudeorum fæx; & morientur omnes, quotquot animum non mutabunt, & in te non credent. Nos Fratres ad hos quoq; subleuandos vocatis sumus: his iuuandis oratione & ministerio verbi incumbamus.

Interim verò ne arbitremur ad nos nō pertinere hoc Euangelium. grauiissimè enim nos & omnes admonet sanctus ac magnus Iesus; comminatur etiam vehementer, nisi ad meliorem vitæ nostræ frugem afflurgamus.

Ianimaduertite item Fratres cum timore, in humilitate cordis vestri, quid Religiosis omnibus simul dicat mysticè Dominus noster Iesus. Ego quidem abij ad Patrem per ministeria & mysteria omnia, quæ dedit mihi Pater adimplenda; per doctrinam, exépla, miracula, passionem, mortem crucis, & resurrectionem, per Sacraimentorum institutionem, & in cælum ascensionem. Post hæc misi ad vos Spiritum sanctum, qui maneat vobiscum in æternum; atque adeo ego ipse vobiscum, & alijs multis modis, & in Sacramento Eucharistiae præsens realiter & substantialiter sum, usque ad séculi consummationem. Hæc cùm

acceperitis, tam multa & magna mysteria & dona; tamen quæritis quidem me per orationes & meditationes vestras, per vestram vitæ quam estis professi conuersationem: & tamē ita negligenter & desidiosè quæritis, tot vitijs & imperfectionibus implicamini, vt vix unquam spiritu proficiatis vel progrediamini. Itaque illud necessum est vobis accidere, vt regrediamini, & moriamini in vestris imperfectionibus & vitijs; vel etiam, si spenitis modica, paulatim decidatis in lethalia peccata, & Eccles. 19. intereatis; quod horredu est. Dico, prædico vobis, nisi diligenter & religiosè me quæratis, planè hæc vobis esse timenda, quæ dixi: in vestris peccatis & imperfectionibus moriemini.

Sed vt etiam fructum accipiatis ex illa infana Iudeorum interrogatione: Nunquid interficiet semetipsum? audite. Ego quidem me non interfeci, sed tradidi interficiendum pro vobis; vt vos simul mecum commoretetis, Rom. 6. & mecum conuiueretis. simul enim homo vester vetus crucifixus est, vt destrueretur corpus peccati, & vtrā non seruiretis peccato, sed in nouitate vitæ ambularetis. Itaque si vos meam mortem nolitis imitari, & sequi, atque induere, nisi mortui peccatis & concupiscentijs vestris fueritis; tum reuera illa in vobis vivent, & vos mortui in illis eritis. Neque verò mihi dixeritis: Nos quidem commortui tibi sumus per baptismum, & consepulti. Igitur si mortui estis, videte ne rursus quasi in peccato viuentes vitam vitiorū viuatis, tam multis, & tam noxijs imperfectionibus indulgentes. Quotus enim quisque perfectè vnum viatum superauerit, quotus quisque non deorsum aspicit ad præsentia, & vitæ istius cōmoditates, & ad ea quæ pereūt? Cauete ne mundanis

danis cogitationibus ad nescio quid honoris & existimationis vanæ ducamini; & cùm vos ad religiosæ vitæ perfectionem vocauerim, ad superna, ad cælū, deorsum tendatis; quæ mudi sunt, ijs incitemini. Hæc ergo mortificate per me, & gratiâ vocationis vestræ sequimini, illi cooperamini; ad me in cælū, vbi ad dexteram Dei Patris omnipotètis sedeo, accurrite. Hæc si non feceritis (quæ facilia quidé sunt credeti & speranti in me, & me amanti; per quæ leue onus meū est, & iugum suave) plane illud eueniet vobis, quod dico: Moriemini in vitijs & peccatis vestris. Habetis multa subfida & præfidia quibus vti potestis, quæ omnia ego dedi vobis per me, per meos Apostolos & Sanctos, per Ecclesiam meā, per vestros superiores. sed illud nunc volo vobis exponere; Iudeis illis dixi, vt crederent quia ego sum, aliàs periré: Vobis non dico vt simpliciter credatis; scio vos credere: verùm paulò attentiùs animum aduertite, & fidem vestram examineate, num illa sit speculatiua, quasi de rebus quæ ad vos non attineant, & quæ vos ad praxim mouere non debeant; an lumen vllum in illa agnoscatis, an vim in ea nullā, aut certè debilem sentiatis: & tamen est fundamentū fides, & radix omnis iustificationis, cooperatrix omnis meriti. Nōne agnoscitis in fide vestra sterilitatem operū vestra socordia, cùm ipsa sit bonorum operū vis fœcundissima, & motio efficacissima per charitatē? Itaque cauete ne vos in fidei vsu similes sitis viro consideranti vultum suæ natuitatis in speculo: cōsiderauit enim se & abijt, & oblitus est qualis fuerit. Vos in me creditis, prædicatis fidem Catholicam, extollitis, magnificatis: proficite tamen, ne ita in vestris

actionibus versemini, ac si fidei sitis oblii; mo- ueamini verò à vestris naturalibus facultati- bus, à vestris habitibus & consuetudinibus, à carne potius quām à spiritu profectis. Quis e- nem ex vobis lumen fidei inducit in omnia in- telligibilia: *Quis in tentatione scuto fidei, ga- Ephes. 6. lea salutis, & spiritus gladio vtitur, & tentatio- nes profligat & vincit?* Quis sua industria in Christo efficacem facit fidē in oratione? Re- liqua de fidei perfectione prætermitto: his quæ audistis estote cōtentī. In illis interim exerce- mini deuotè, in illis crescite per mea dona, & sublimiora à me deinde expectate. Tantum illud vehemēter cauete, ne Lutheranam cer- titudinem gratiæ particularem illam quæra- tis, nec in sola fide huiusmodi certitudinē po- natis, quam fides mea non dat. Non est Patris mei illa certitudo, est patris mendacij Satanæ, qui per fictitiam fidē & illusoriā ex falsa luce, quæ quidé lux non est, sed inferni fumus, cer- titudinem illam cōtendit efficere, & ex illa e- mérita fide molitur tartareus draco dogmata omnia Catholicæ fidei & Ecclesiæ debilitare atq; euertere. Meā fidem Catholicā, mea do- gmata tenete; non fidē Lutheranam, non do- gmata, hoc est, tenebras & insanias falsas furio- si illius Apostatæ, & supra quām intelligi à vo- bis possit, miseri & detestabilis. In veritate ve- rò fidei Catholicæ & dogmatū, quam docuit semper vna Ecclesia Catholica, Apostolica, & hierarchica, viuite; cuius fuit, est, erit unus pa- stor, mens Vicarius Petrus, vel Petri succe- sor: pro ea, eiusq; fide & dogmatis vitā vestrā offeratis Deo; qui finis, si Dñq placet, erit & consummatio vestræ fidei, spei, charitatis, & bonorū ex illis prodeuntium per me. Amen.

F E R I A T E R T I A P O S T S E C V N D A M D O M I N I C A M Q V A D R A G E S I M Æ.

Quomodo credendum docentibus Phariseis & Scribis..

M A T T H . X X I I . M A R . X I I . L V C . X X . A n n o X X X I I I .

In xxxv. imaginem Adnotatiuncula.

xxxv.

96.

- A. Atrium exterius, & in eo exedra, vbi verba ad plebem Scriba & Pharisei faciebant.
B. Iesvs dicens: Quæcumque dixerint vobis, &c. è cathedra scilicet.

- C. Arroganter cum phylacterijs & fimbrijs stolatus Pha- risaeus incedit.
D. Alius in coniuicio primum accubitum ambit.
E. Alius in Synagoga primas cathedras.

E V A N -

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. XII.

MATTH. XXIII.

LVC. XX.

Et dicebat eis in doctrina sua:

Cubete à Scribis,

qui volunt in stolis ambulare,

& salutari in foro, & in primis cathedris sedere in Synagogis, & primos discubitus in cœnis.

TVNC^a IESVS locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, dicens:

Super^b cathedram Moysi sedērunt Scribæ & Pharisei. Omnia ergo quæcunque dixerint vobis, seruate, & facite :

secundūm operā verò eorum nolite facere : dicunt enim, & non faciunt.

Alligant enim onera grauia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum : digito autem suo nolunt ea mouere.

Omnia verò opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus.

Dilatant enim phylacteria sua, & magnificant fimbrias.

Aimant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in Synagogis,

& salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.

Vos autem nolite vocari Rabbi : unus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis.

Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester, qui in cœlis est. Nec vocemini magistri:quia Magister vester unus est, Christus. Qui maior est vestrum, erit minister vester. Qui autem se exaltauerit, humiliabitur: & qui se humiliauerit, exaltabitur.

Audiente autem omni populo dixit discipulis suis:

Attendite à Scribis,

& amant salutations in foro, & primas cathedras in Synagogis, & primos discubitus in cœnis.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. *Trium exterius, vel ampla exedra, ubi Scribae siue Doctores, & Pharisei ad plebem verba facere solebant. In hoc atrio magnifica cathedra: ex ea Phariseus docet populum onustus phylacterijs, circundatus fimbrijs, circufusa audientium turba. Erant autem phylacteria tabella coccinea, quibus inscriptus erat decalogus, ad frōtem applicata, tum ab extremito brachio pendentes. His ambitiosè ostentabant memoriam se retinere mādatorum Dei; ut fimbrijs itē, quas ambitiosè dilatabant subinde, quasi admoneri ad legis diuinę obseruationē videretur: spinis etiam puncti vrgeri acrius. Erat autē hāc*

Hiero. in
21. cap.
Mat.
&c.

Iudeorum vanitas, verbum Dei ad hypocrisim interpretantium.

B. *I E S V S Doctorem illum splendidum Pharisaeum demonstrat, precipiens doctrinam è cathedra & legitima auctoritate profectam, propter docentis improbitatem vel turpitudinem nō esse contēnendam: sed ea facienda quæ benè docentur, quæ à docentibus malè fiunt non esse seruanda.*

C. *Arroganter stolatus incedit stolidus Pharisaeus.*

D. *Alius in cōiuio primū accubitum ambit.*

E. *Alius in Synagoga primas tathedras contentiosè inuadit.*

MEDITATIO.

Fructuosissima est huius Euangelij doctrina. Audite verò Fratres, quid Iudeis Christus præscriperit. Qui sedebant super Moysis Cathedram (hoc est, qui legitima auctoritate docebant) horum doctrinam omnem seruādam esse ac faciendam dixit; opera autem & actiones ipsorum non esse faciendas. nam aliter docebant, & aliter faciebāt; quod ex Cathedra & doctrina Moysis non erat, sed ex animi ipsorum peruersitate. Itaque doctrinam probat, quæ ex Cathedra verè diceretur: mores, qui contra Cathedram erant, reprobant. At dicas: Ipse tamen eorum doctrinam damnauerat. Id quidem verum est: sed propterea Cathedram nunc addit, vt illud quod taxauerat, monstraret non docere Scibas ex Cathedra & doctrina Moysis, sed ex animi prauitate. Vnde igitur tunc cognoscere poterant Iudei, non esse ex Cathedra Phariseorum doctrinam, sicuti hæsitarent? Ad I E S V M videlicet referre debebant, qui doctrinā Phariseorū reprehendetat & mores; & tamen quæ è doctrina essent Moysis iubebat seruare & facere.

Sed animaduertendum Fratres, quod ad nos attinet, quid significet benignus I E S V S. Primū quidem damnat hæreticos, qui propter mores damnare solent Catholicorum doctrinam. Simul increpate eos, qui contra faciunt quām doceant; & cùm benè doceant, malè viuendo faciunt, vt nomen Domini & doctrina blasphemetur. Deinde cùm à Christo esset illa Cathedra & lex Moysi per Euangelium antiquanda, tum adimplenda, & con-

summandā, atque in melius commutanda; damnata ambitione Scribarum & Phariseorum, instituit veros Euangelij Magistros, & Ecclesiæ Patres: eos videlicet, qui in profunda humilitate fundamentum ponerent, nō sentirebāt, gauderentve se vocari Magistros vel Patres; vnum verò Magistrum Christum I E S V M, omnis veræ doctrinæ auctorem, simul vnum patrem Domini nostri I E S V Christi & nostrum agnoscerent in corde suo. Illud etiam docuit, vt sensus hic spiritualis ita cor occupet, vt non solum omnem arrogantiam è cordibus Magistrorum & Patrum in Ecclesia Dei expellat, sed faciat vt ad cor illo diuino humilitatis sensu occupatum ne penetret; totus verò sensus vel magisterij vel paternitatis in eo positus sit, vt diuino magisterio & virtute suas operas ad animas iuuandas conferant, in simplicitate & humilitate cordis in Christo. Ita fiet vt doceant, non quasi ex Cathedra Moyī, sed verè ex Christi; & eō excellentius, quod excellentior est eorum gratia qui Dei filium habent Præceptorem, & in eius Cathedra sedent non Moyī, cuius gloria vultus euacuata est, cuius erat ministratio literæ & damnationis. Habent Christum I E S V M Magistrum, & ministratorem spiritus & iustitiae, confectorem omnis gratiæ & veritatis. Quæ igitur hinc promanat lucem cordi imprimamus; ea faciet nos in humilitate bonis interpretationibus sacrarum Scripturarum consentientes; & vt traditionem illam sacrosanctam, quā accepit Ecclesia Catholica à

2. Cor. 3.

ca à Christo & Apostolis , intelligentiæ scilicet & expositionis Sacrarum litterarum & traditionum , sequamur fideliter & deuotè. Vnde rursus fiet , vt facile subdamus iudicium , non solum Ecclesiæ ipsi , sed Doctorum consensui , communibus etiam opinonibus,in his quæ in opinione versantur. Concipiemus præterea ex hoc spiritu zelum feruidum , primum contra hæreticos Scripturarum peruersores , tum contra infidelitatem omnem & prauos mores. Postremò locum illum Pauli intelligemus in spiritus suauitate & luce : *Omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum , ad arguendum , ad corripiendum , ad erudiendum in iustitia ; ut perfectus sit homo Dei , ad omne opus bonum instrutus.* Neque tamen his contenti erimus : sed , si Cathedram Christi concendere , si ex illa docere velimus fructuose , illud prouidebimus , ne nobis obijci possit : *Dicunt , & non faciunt ; benè iste docet , sed male agit : & fiat pusillis scandalum perniciosum , & nolint auditores illa facere quæ docentur , cum ea non faciat qui docet : & necessum sit de nobis intelligi ; Secundum opera eorum nolite facere : sed salutari exemplo omnibus , & bonis operibus præreamus ; hæc enim bonam doctrinam illuminant . His omnibus accedit oportet Ecclesiæ legiama auctoritas , per quam collocat Christus Doctores suos in sua Cathedra. Pet hunc enim gradum , Ecclesiæ scilicet missionem , ad illam Cathedram est ascendum. Neque doctrinæ , vel etiam reuelationibus credere debemus , & ex illis quasi è Cathedra docere absque Ecclesiæ consensu & facultate. In docendo autem mansuetudine ac sobrietate vti debemus , nec feruores nostros , vel mentis excessus plebi importunè obtrudere ; sed pedetentim auditores ad perfectionem ducere insistamus in Christo , iuxta statuum rationem & modū. Reliqua docebit nos vncio , si quæ attigi principia sequimur.*

Neque verò existimemus hic tantum concionatores & professores Theologizæ institui , sed Superiores etiam religiosos , qui Christu-

& Apostolos eius debent imitari in gubernatione , & ea fugere quæ in Scribis notantur. Humilitate enim præstare debent Superioris. cuius erit rei signum , cum quis audit vel cogitat se esse Superiorum , vel sibi viderit reuerentiam exhiberi vt Superiori , si nihil prorsus moueat interna philautia ; sed tantum ad opus & onus impositum respiciat , & ad indignitatem suam & ineptitudinem animū aduertat. In obseruatione autem disciplinæ nulli sit secundus in ratione gubernandi benignitatis ac mansuetudinis , charitatisque Christi , Petri , Paulique formulæ semper sit memor : ad hanc normam assiduè spectet , hunc spiritum sequatur , non timoris imprimat & seruitutis Fratribus. Nam propterea in Societate nostra nulla est obligatio ad peccatum ex instituto , (nisi quam vota inducunt) quod velimus nostros amore duci ad obseruantias nostras regulares , non timore. Neque tamen non intelligimus mansuetudinem fieri robustiorem , si severitatem , vbi necessitas postulat , adhibeant opportunè. Ita igitur Magistros Euangelicos & Patres instituit Christus , vt non sit necessum dicere Christianis : Secundum opera eorum qui sedent in mea Cathedra nolite facere , sed potius , Eorum doctrinam & vitæ conuersationem probate & imitamini. Nec in animum inducatis , vt iudicetis vestros Magistros , vel Patres , cum neminem debeamus iudicare.

Hec tamen non è spectant , vt sicubi , quod Deus auertat , in morum probitate deficerent , eorum vitia sectari deberemus ; sed tunc quæ è Christi doctrina docerent , ea sequi , quæ facerent (consulto confessario) fugere deberemus . Quod si in doctrina quoque errare viderentur ; non nostro iudicio illos damnare liceret , sed confessarij , & doctorum hominum , & Generalis Præpositi primum ; dein Inquisitoris , aliorumque Superiorum ; tandem summi Pontificis , & sedis Apostolicæ , quæ in ijs quæ sunt fidei errare non potest . Amen.

FERIA QVARTA
POST DOMINICAM SECUNDAM
QVADRAGESIMÆ.

Petitio matris filiorum Zebedæi.

MATTH. XX. MAR. X. Anno XXXIII.

In xxxvi. imaginem Adnotatiuncula. xxxvi.

82.

- A. Regio circa Ierichonita, qua iter habebat IESVS, in sequam tacum sanare in Iericho.
- B. IESVS cum discipulis.
- C. Maria Salome accedit, & petit a Christo pro filiis, ut sedeant, &c.
- D. Herodes Agrippa interficit Iacobum Ierosolymis.
- E. Christus crucifixus: quia meminie calicis quem erat bibiturus.
- F. Ioannes missus a Traiano in dolium ferrente olei Romæ ante portam Latinam.
- G. Respondet illi IESVS: Nescitis, &c.

EVANGELIUM MISSÆ.

Prior pars Euangely huius posita est in Dominica Quinquagesima cum suis Adnotationibus & Meditationibus.

EVANGELII SECUNDA PARS.

MATTH. XX. MAR. X.

Then accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis, adorans, & petens aliquid ab eo.

Et accedunt ad eum Iacobus & Joannes filii Zebedæi, dicentes:
Magister, volumus, ut quodcumque petierimus, facias nobis.
At ille dixit eis:
Quid vultis ut faciam vobis?
Et dixerunt:
Da nobis,
ut unus ad dexteram tuam,
& unius ad sinistram
in regno tuo.
Iesvs autem ait eis:
Nescitis quid petatis.
Potestis bibere calicem, quem ego bibi-
biturus sum?

Qui dixit ei?
Quid vis?
Ait illi:
Dic ut sedeant hi duo filii mei,
vnum ad dexteram tuam,
& vnum ad ad sinistram
in regno tuo.
Respondens autem IESVS, dixit:
Nescitis quid petatis.
Potestis bibere calicem, quem ego bibi-
biturus sum?

Dicunt ei:
Possumus.
Ait illis:

aut baptismo, quod ego baptizor,
baptizari?
At illi dixerunt eis:
Iesvs autem ait eis:
L

MATTH.

FERIA QUARTA POST SECUNDAM

MATTH. XX.

MAR. X.

*¶ Calicem quidem
meum bibetis;*

*Sedere autem ad dexteram meam, vel si-
nistram, non est meum dare vobis;
sed quibus paratum est à Patre meo.
Et audientes decem indignati sunt de-
duabus fratribus.*

*I E S V S autem vocauit eos ad se, & ait:
Scitis quia principes gentium
dominantur eorum:*

*& qui maiores sunt, potestatem exer-
cent in eos. Non ita erit inter vos:
sed quicunque voluerit inter vos ma-
ior fieri, sit vester minister:
& qui voluerit inter vos primus esse,
erit vester seruus:
sicut filius hominis non venit
ministrari,
sed ministrare,
& dare animam suam redemptionem
pro multis.*

*quem ego & bibo, bibetis, & bap-
tizo, quo ego baptizo, baptiza-
bimini:*

vel ad sinistrum,

de Iacobo & Ioanne.

*I E S V S autem vocans eos, ait illis:
Scitis quia hi, qui videtur prin-
cipari gentibus, dominantur eis:*

*& Principes eorum potestatem
habent ipsorum.
est autem in vobis:
erit*

*sed quicunque in vobis
erit omnium seruus.*

*Nam & Filius hominis non ve-
nit ut ministraretur ei,
sed ut ministraret,
& daret*

ADNOTATIO.

A. *R*Egio circa Ierichonita, qua transibat I E S V S cùm ex Ephrem rediret Iero-
solum, antequam sanaret eacum ad Iericho.

B. *I E S V S cum suis Apostolis:*

C. *Vxor verò Zebedai Maria Salome, Anne
filia, soror Mariae virginis Matri, amita Chri-
sti, cù duobus filiis Iacobo & Ioanne, cùm audis-
set à filiis demonstrasse I E S V S sè, postquam mul-
ta esset passus à Iudeis, gloriose resurrectarum;
gloriam Christi audebat animo retinens cum filiis,
non ita passionis labores; facile adducta est; vt
cum illis peteret gloria Christi communionem,
& quidem præcateris ampliorem: Dic, inquit,
vt sedeat hic dum filii mei, unus ad dexteram
tuam, & unus ad sinistram tuam in regno tuo.
Assistunt filii, probant petitionem marris: Apo-
stoli reliqui agrè ferunt illos velle ipsis prafer-
ri. Implens in omnia humanis affectibus.*

B. *I E S V S autem verbis castigat duos fra-
tres, & in ipsis matrem; significans aliam non
esse viam ad gloriam, nisi per imitationem ca-
licis passionis sue; gloriam potrò non esse huius
facili appetendam, sed eam que est parata in
calis à Patre aeterno. Conuersus rursus ad alios
Apostolos, à Zelo eos reuocat ad animi mode-
stiam & humilitatem.*

D. *Ierusalem, ubi regnans Herodes Agrip-
pa, filius Aristobuli, frater flagitiosa Herodia-
dis, occidit Iacobum fratrem Ioannis gladio, cō-
iecit in carcerem Petrum, afflixte quosdam de
Ecclisia. Qui percussus postea ab Angelo Cesa-
rea, & consanguineus à vermis miserrime in-
teriit. Hanc agrippam Caius Caesar, defuncto
Tyberio, è carcere in quem fuerat à Tyberio con-
iectus eduxit, & Terrarchia qua fuerat Philip-
pi Regem constituit, adiecta Lyzania quoq; Te-
rarchia.*

trarchia. Addidit deinde Galilæa & Perae Terrarchiam, Herodi Antipa ademptam: Adiunxit præterea Claudius Cesar Iudeam & Samariam. Hic ergo Herodes Agrippa imperium habebat in Iudeam & Galilæam, a quare, ut in hominem Galilæum, & sua etiam in Iudea iurisdictionis, animaduertit in Iacobum Ierosolymis; neque enim erat præses Romanus qui cum pos-

set impedire.

E. Crucifixus Christus appictus est: quia meminit calicis quem erat bibiturus; is enim erat mors crucis.

F. Significatur Ioannes in dolium ferventis olei à Traiano coniectus Roma, ad portam Latinam, unde liberatus fuit diuino miraculo; calix tamen ille à Christo deputatus est.

M E D I T A T I O.

O Sancte & magne I E s v, quām proprietate cordis nostri ignorantias, & desideriorum prauitates perstrinxisti! Agnoscimus nos esse non solum filios Zebedæi, sed matrem. Anima quidem nostra sensualis est & terrena: quæ sunt mundi huius, eò inclinat, ijs consentit; non mouetur rebus cælestibus, non spiritualibus; non amat mortificationem, sed abhorret; & illò fertur imprudè & impotenter, quò per labores, mortificationem, per usum virtutum, & merita contendendum est: illis scilicet neglectis, sine quibus ad præmia peruenire nemo potest. His omnibus imbuit nostra humanitas & anima filios suos, intellectum & voluntatem, in quam concupiscibilis vis & irascibilis redundat. Hęc natura nostra, hæ potentiae, hæ animæ vires. Hem miseriā! Cùm non audiant iam futurum, sicut Apostoli, vt tu crucifigaris pro nobis; sed verè credant & sentiant esse crucifixum, & legant omnibus locis te per te, per Apostolos, ad crucem ferendam nos grauissime adhortari: tamen ita accipiunt adhortamenta & mandata, atque si ad contraria incitarentur. Nihil cogitant de cruce, nihil de tribulationibus propter te sufferēdis, & pro nostris peccatis, nihil de meritis, nihil de obedientia quā Deo & nostris superioribus debemus. Nōne hoc in nobis experimur, & actionibus quotidianis repræstamus? Nōne itē in orationibus nostris toti sumus in gratijs petēdis, & diuinis donis experēdis; & parū aut nihil cogitamus ea facere, per quæ illa est nobis Deus cōcessurus? Non oramus vt vires nobis Deus inserat ad illa facienda. Nōne hęc intolerabilis est arrogatiā? Nōne hæc Dei tētatio?

Audite verò quemadmodum has nostras depravautiones bonus I E s v s castigat in Apostolis: Nescitis, inquit, quid petatis. Cùm

grauius potuisset reprehendere, mansuetudine vtitur: & tamen illorum interim taxat arrogantiam, minuit simul illorum peccatum, & reuocat ad lucem veritatis. Abijcite huius mundi petitiones, Apostoli mei, & animo veritati potius meæ attendite: ad calicem quem ego sum bibiturus, ad baptismum quo ego sum baptizandus, animum aduertite, id est, ad meam passionem & mortem. Animaduertite me gloriam meam non esse adiutum, nisi per illum calicem & baptismum. *Luc. 24.* Videlis vestram ignorantiam, & vestra desideria quorū spectent? Sentitis quām sinistræ sint vestræ petitiones? Senserunt Apostoli vim reprehensionis & eruditionis, & quod auerteret eorum animos Christus ab eorum petitionis errore. Offerunt se constanter ad calicem & ad baptismum: interius scilicet erat iam in eis operatus I E s v s. Iam cogitant de laboribus, de persecutionibus, & morte subeunda pro Christo; sed nondum à sua petitione decedunt, atque adeò eam fortassis confirmabant. Post calicem nostrum igitur, bone I E s v s, post baptismum petimus, vt sedeamus unus ad dexteram tuam, alter ad sinistram in regno tuo. Ab hac rursum cogitatione illos reuocat. Altius vos volo esse animatos mei discipuli: volo perfectius vos sapere, & profundiū humilibus consentire; atque non solum non quærere prærogatiuam præmij, sed præmio omni sentire debetis vos esse indignos, etiamsi calicem meum biberitis, etiamsi meo baptismo baptizemini, etiamsi omnia quæ vobis præcepta erunt feceritis. Et tamen estote alioqui certi, vobis præmij non defuturum, sed quācum, & quale paratum est à Patre meo ijs qui voluntatem eius faciunt. Hoc igitur vobis concedo, vt calicem meum bibatis (nam

L. 2 Ioanni

F E R I A V . P O S T S E C V N D A M

Ioanni dolium olei, & exilium pro calice deputo.) at enim præmium, siue præmij prærogatiuam, non est meum dare vobis, sed quibus est paratum à Patre meo. Cur tuum non est, magne I e s v? Ita meum non est, vt doctrina mea non est mea; quia Patris & ego sum, & mea omnia. Non enim sum ego principium prædestinationis à me, sed à Patre. Itaque & prædestinatio, & quæ cum ea coniuncta sunt, & quæ consequuntur, mea sunt, quia à Patre sunt; & mea sunt, quia à Patre ego accepi ab æterno vt mea sint. Quid ergo est: Sed quibus paratum est à Patre meo? Connexa videlicet illa sunt ex Patris æterna prouidentia, bonitate, & iustitia, prædestinatio, merita, præmium. Non separantur hæc, etiamsi prædestinatio præcedat & meritum & præmium. Intelligite itaque

quid petatis, non solùm præmium petatis, sed in meritis consistite, & Dei adimplenda voluntate, reliqua à Patre sperate. Vos humilitati insistite, & præmium tamen si petatis, per hanc petite.

Hanc doctrinam si sequamur Fratres, fiet vt intelligamus in orationibus nostris, vbi dona à Deo petimus, vt non ad illa solùm spectemus, sed ad media quibus illa scimus Deum velle concedere. Hæc cum fecerimus, tamen in humilitate & mortificatione consistamus cordis nostri, & toti illa absorbeamur petitione: Fiat voluntas tua, Domine, sicut in cælo: sicut tu vis. Nihil enim volumus, Domine, nisi vt adueniat Regnum tuum, & in omnibus sanctificetur nomen tuum, & fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. Amen.

F E R I A Q V I N T A

P O S T S E C V N D A M D O M I N I C A M

Q V A D R A G E S I M Æ.

De diuite Epulone.

L V C. xvi.

Anno xxxiii.

In xxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

xxxvij.

73.

A. I e s u s in finibus Iudee trans Iordanem, vbi hac docuit.	D. Demones autores tante nequitie obfident venationem & domum.
B. Epulonie convivium splendidum, ipse induitus purpura & bysso, &c.	E. Lazarum ad ianuam dinitis iacentem viceribus plenum nemo reficit, ne micu quidem, &c.
C. Symphonici psallunt ad epulus.	

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

L V C. xvi.

IN illo tempore dixit I e s u s discipulis suis: Homo quidam erat^b dives, qui induebatur purpura & bysso; & ^bepulabatur quotidie ^c^d splendidè. Et erat quidam mendicus nomine^e Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius viceribus plenus, cupiens saturari de micis, quæ cedabant de mensa diuitis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lingebant vlcera eius.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. IESVS in finibus Iudeæ trans Iordanem, ubi
hac & alia multa docuit: circumstat discipuli.

B. Domus Epulonis opulenta: ipse induitus
pretiosa ueste è purpura & byssō, magnifica &
delicata, celebrat cum equalibus conuiuiū splen-
didum, multi occupati in ministerio mense, vi-
na singulari nobilitate parata, offeruntur laute
atque opipara dapes, aliae expediuntur.

C. Symphoniaci pueri psallunt ad mensam,
omnia plena luxu atque omniū rerū profusione.

D. Dæmones auctores tante intemperantia

& nequitia circuolant, & obsidet domū & ca-
nationē Epulonis, illius luxurie & voracitatis
sunt instigatores, gaudet eius flagitijs, simul ob-
sident illius animā, ut in Infernū destrudatur.

E. Lazarus mendicus ad ianuam Epulonis
ulceribus plenus iacet, fame laborans; petit cu-
pidè de micis quæ è mensa diuitis excidebant, ut
satieri liceat, nec quisquam illum exaudit, nul-
lus quicquam illi erogat: miserantur tamen ca-
nes quem homines reiciunt, solantur eius mor-
bos, ulcera lingunt, & salutari salvia imbuunt.

MEDITATIO.

2. Cor. 8.

Gaudemus vehementer in humilitate cor-
dis nostri, Fratres, & exultemus in Chri-
sto I E s v, qui nobis sua benignitate dedit vt
simus pauperes. Paupertatē suscipiamus & a-
memus, & corde intimo amplectamur. Vide-
te diutem Epulonem, videte pauperem La-
zarum, vtriusque vitam, vtriusq; mortem cō-
templemur. O detestabilē & miserū diuite !
ō amabilē & beatū pauperē ! Illū in Inferno
sepelunt Dæmones tetri; hunc læti portant
Angeli in Abrahæ sinum. Et quid mirū si hoc
exemplo paupertatem ornat Christus, qui se
infinitū exemplū posuit paupertatis sectādæ ?
Propter nos enim egens factus est, cùm esset
diues, vt sua inopia nos faceret opulentos. Et
aliaz quidē inopiaz Christi, vbi nascitur, viuit
inter homines, patitur, moritur, summæ sunt;
sed quæ ex alia sūma eius humilitate vim ac-
cipiūt & splendorē, quæ illa est paupertas, quā
in vniōne hypostatica verbi sui suscepit I E S V S,
vbi Deus factus est homo, id est, vbi impassi-
bilis, immortalis, infinitæ potentiaz, passibilis
factus est, mortal is, debilis, imbecillus, fragilis.
O immensam & ineffabilē paupertatē & hu-
militatē ! ex hac enim aliaz hunc summæ. Nā
cur summæ sunt paupertates nasci Christum,
viuere inter homines, pati, mori tā abiecte, nisi
quod illæ sunt Dei per vniōne illam hyposta-
ticā, & infinitam paupertatem? Sic porrò fecit
Deus, vt summā paupertatem euehetet in di-
uitias & opes immensas. Paupertate enim in-
carnationis, virt̄, & mortis suę, Mundū, Infer-
num, Peccatum, Mortē superauit I E S V S, &
confecit mortalibus vitam sempiternam.

Sed ad nos hanc parabolam conuertamus.
Si paupertatem amamus, Fratres, non illa so-

lūm vitemus, quæ diuti causa fuerunt æternæ
mortis; nec ex animo nostro ea reijciamus so-
lūm, quæ propter Christum reliquimus exter-
na bona, & facultatem illam possidendi: sed
desideriū omne illorum, & illecebras extirpe-
mus funditus; & simul ea omnia quæ pauper-
tatē redolēt diligamus, secūremur, atq; ample-
ctamur. Diutiae sint nobis, contrā quam Epu-
loni, horro ri, vestitus vilitatem amemus, mē-
sa inops & iejuna sit nobis in delicijs. Breui-
ter, nihil harū rerū cordi nostro hæreat. Ne-
que tamen hīc consistamus; sed esuriem & si-
tim desideremus pati: iejuniā etiam, si liceat
per obedientiam, frequenter sentiamus. certè
in iejunijs Ecclesiasticis esuriem & sitim exer-
ceamus. Addamus desiderium corporalium
afflictionū, has exerceamus: non enim nega-
būt nobis Superiores flagellationū, si non quā
sæpè velimus, saltē aliquando vsum aliquem.
His rebus non solūm pauperiem Lazari emu-
labimur, sed Christi ipsius, qui pro nobis esu-
rijt, sitijt, flagella acerbissima passus est.

Hæc quæ haetenus diximus bona sunt & v-
tilia; sed ne aliquo modo superbiæ afflatu in-
ficiantur, addenda est illa paupertas spiritus,
hoc est, spiritualis humilitas, & cordis submis-
sio. hæc enim cū illis Regnum cælorum nobis
conciliabit in Christo, non illud solum quo
in celis expectamus; sed quale hīc etiā sua be-
nignitate cōmunicat bonus & sanctus I E S V S;
gustum scilicet aliquem & sensum cælestium
bonorum, & splendorem suauem & lætum,
qui subinde recurrat in animum nostrum &
spiritum, ac confirmet perfectam in nobis
paupertatem, & faciat vt loco terum omniū
sit nobis Christus I E S V S. Amen.

*Non potuit una imagine depingi luxus Epulonis, mors tetra, & Infernus; propterea
in tres imagines hac distribuimus: superior una est, sequuntur due.*

E A D E M F E R I A V.
P O S T D O M I N I C A M S E C V N D A M
Q V A D R A G E S I M Æ.

D e morte Epulonis & Lazari.

L v c . x v i .

A n n o x x x i i i .

I n x x x v i i j . i m a g i n e m A d o r a t i o n i c u l a .

x x x v i i j .

74.

A. Epule cum morte luctatur; abripitur à diabolis eius anima, sepelitur in Inferno.	D. Effodiunt sepulcrum Epuloni in terra homines, ve
in Inferno Damones.
B. Misere se affigit uxor & tota familia.	E. Contrà Lazarum morientem excipit lux & Angelus, portandum in Limbum Patrum.
C. Diripiuntur à furibus domus.	

S E C V N D A P A R S E V A N G È L I I M I S S Æ .

F A c t u m e s t a u t e m u t m o r e r e t u r * m e n d i c u s , & p o r -
t a r e t u r a b * A n g e l i s i n s i n u A b r a h æ . ^{a b c} M o r t u u s
e s t a u t e m & d i u e s , & ^d s e p u l t u s e s t i n I n f e r n o .

A D N O T A T I O .

A. E paloni horronda mors describitur. con-
ueniunt truculenti Damones, exultant
præda, terroribus atque spectris crudelibus fa-
dam animam exterrant, minantur infesti, flagitia
omnia quibus se tota vita contaminauerat ante
oculos ponunt, concidit illius fides ac spes omnia,
si qua erat residua; denique Dei permisso ante
Infernū & Mortē infernaliter cruciatur viens.
Excrabiliem simul hominem aspice toto corpore
horreve, mente furere, cruciari horribiliter, non
solùm diabolicus illis tormentis, sed conspectu etiā
uxoris, liberorum, diuinitarum, luxus, conuicio-
rum, qua iniustissime relinquebat. Cernit domini
diripi, omnia lacryma plena & confusione; exhalat
animam horridam, impuram, terram: ea recipi-
tur a crudelissimo Damone, atque adeo extra-
bitur. Similiter moriantur flagitosi homines
semper, non unquam etiam huiusmodi signa
extrinsecus in eorum morte cernuntur.

B. Uxor simul miserabiliter mortem mariti
luger exanimata, cruce enclisis, dissipato ac neg-
lecto cultu corporis est: cingunt communes libe-
ri, dolorem incompositis stetibus angentes. Con-
solatrices adsunt matronæ, alibi etiam lugentes
mulieres, funesta domus & familia, ac reram
omnium facies horronda.

C. D. Diripiuntur a domesticis, vel a furi-
bus alijs opes Epuloni, illo etiamnum spirante
& vidente.

E. Effodiunt illi sepulcrum in Inferno Da-
mones: quod enim super terram faciunt homi-
nes, existimat similiter in Inferno parari.

F. Contrà verò Lazarus placidissime ac sua-
nissime moritur, vili quidem & paupere loco,
sed quem cobonstat Angelorum frequentia,
illustrat divinum lumen è calo. Epulonem ter-
rent Demones fædissimi; Lazarum solantur iu-
cundissimo aspectu Angelis. Demones illi mi-
nariunt Infernum; Angelis huic pollicentur Pa-
radisum. Diaboli illius fidem & spem diripiunt;
Angelis huius confirmant, simul & charitatem.
Spiritus nequam distorquent Epulonem infer-
naliter ante Infernum; beati spiritus Lažaro
reprobant gloriam caelestem ante Paradisum,
& replenti splendoribus animam iusti morientis,
imò deferentis vitam mortalem (qua quid est
aliud, quam prolixa mors?) & aspiratis ad ve-
ram & eternam vitam. Exhalat felicem ani-
mam Lazarus, recipitur ab Angelis: portatur
in sinum Abrahæ, in habitaculum sanctorum Pa-
trum; animam terti Epulonis excipient seui
Damones, atque in Inferno sepeliant.

E A D E M

E A D E M F E R I A V.

D O M I N I C A E S E C V N D A E

Q V A D R A G E S I M A E

Ex Inferno interpellat Abrahamum Epulo frustra.

L V C . X V I

A n n o X X X I I I .

In xxxix. imaginem Adnotacionula.

xxxix.

75.

- A. Id spatiū terre, quod intercedit inter Limbum Patrum & terrā superficiem.
- B. Limbus Patrum, ubi Abraham & Lazarus.
- C. Limbus puerorum, quo nec lux ē Limbo Patrum, neque ardor ex Purgatorio pertinet.
- D. Purgatorium, ubi anima diuina vi manūque purgantur.
- E. Globus inferni, unde Abrahamum Epulo nequicquam regat.

T E R T I A P A R S E V A N G E L I I M I S S A E

Elevans autem oculos suos, cùm esset in torquentis, vedit Abraham à longè, & Lazarum in sanguine eius: & ipse clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & in me Lazarum, ut intingat extrellum digiti sui aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia receperisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Et in his omnibus, inter nos & vos Chaos magnum firmatum est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo te Pater, ut mittas eum in domum patris mei: habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent Moysen & Prophetas; audiant illos. At ille dixit: Non, Pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, penitentiam agent. Ait autem illi: Si Moysen & Prophetas non audiunt; neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

A D N O T A T I O.

VT in conspectu poneretur Lazarus in sinu Abraham, commode factum est, ut quasi in quatuor partes diuiso orbe terrarum in ascripto quadrante, paseant Inferni receptacula omnia, Sit igitur

A. Id spatiū terre, quod intercedit inter

Limbum Patrum, & terrā superficiem. Quatuor præterea succedunt subterranea loca, exercende iustitie Dei destinata, quæ creauit Deus initio: Infernus inferior circa centrum terra, vastissima scilicet quadam sphaera. Circa hanc Purgatoriū orbis. Tertio loco Limbus sine orbis

L. 4 puer-

puerorum, ambiens Purgatorium. Quarto & supremo loco Limbus vel orbis Patrum, puerorum Limbo circumfusus.

B. *Limbus Patrum, qui sinus Abrahæ propter priuilegium singulare fidei Abrahæ dicitur; ut intelligamus similiter credidisse de Messia, similiter operatos cooperante fide, quotquot vel post mortem fuerunt purgati, vel nulli culpa obnoxij, neque pena purgatoria vitam hæc cum morte commutaranter ante Christum passum & resurgentem, omnesq; ad Limbum eundem deductos. Fuit enim Christus primogenitus mortuorum, nec ante eius mortem quisquam hominū Deum videre potuit. Neque vero in Limbo anima Patrum quicquam penæ sentiebant, praterquam ex desiderio dilata gloria & aduentus Christi animi dolorem. Inuisibantur tamen frequenter ab alijs Angelis, item suos habebant adhuc Tutelares: accipiebant reuelationes permultas, spe magna magnum desiderium solabantur: locus erat amoenus, placidissimus, diuino quadam lumine illustratus. Ibi anima fide & spe nitentes, charitate in Deum & proximum inflamma ta, virtutibus ornata, inter se iucundissime de Christo, & de rebus diuinis colloquentes, Christi aduentum ad se prestolabantur, patienter quidem, & certa spe plena; audie tamen, quod illis aliqua causa doloris erat. Hic inter alias animam vides Abrahæ; iuxta hunc Lazarum consolatione & iucunditate perfusum, virum que respicientem in Infernum ad Epulonem; Abraham etiam cum illo colloquentem.*

C. *Orbis ubi pueri, qui absque Sacramento fidei aliquo ante rationis usum è vita decedentes; nullum sensus dolorem vel penam percipiunt. Carebunt quidem diuina visione perpetuo; sed ob id nec solliciti erant, nec aliquo sufficienter dolore. Ad hos non pertinet lux Limbi Patrum, nec ignis Purgatorij ardor, etiam si inter hos orbes collocata sint infantium anime. Ibi suis naturalibus potentij dumtaxat utuntur, nec ulterius quicquam attingunt.*

D. *Orbis est, in quo eodem quidem igne quo torquentur damnatorum anima, iustorum expurgantur, non tam atrociter tamen; si quid impunitatis elendum è viuis excedentes secum at-*

tulerint. Neque vero ha anima à Demonibus vel Angelis cruciantur, sed à sola potentia manu diuinitatis, qua eos non tam torquet quam emundat: quamvis illa expurgatio sit longè grauior pena, quamque inter homines ex cogitari possunt grauissima. Inuisuntur ha anima ab Angelis, retinent adhuc suos Custodes; horum ministerio multa procurantur, qua ad eorum liberationem faciant. Multa ipsa anima cognoscunt, qua illarum fidem sperny, confirmant, charitatem exhibarent. Et tamen inter hec, severa in illas exercetur Dei omnipotentis iustitia. Iuantur ha orationibus, bonis operibus, satisfactionibus, Missæ sacrificijs, indulgentijs Ecclesia, & viuentium hominum suffragijs.

E. *Globus est, sine sp̄era circa terræ cætrum vastissimo & terribilius hiatus. Hic ignis, fumus, tenebra, frigus, vermis, fletus, horror, & alia tormenta sauvissima, quibus suam iustitiam exercet Deus in Diablos, & damnatorum hominum animas, etiam ante Iudicium. Hos cruciatus intelligere supra hominum captum est: neque enim inueniri potest in terris pena, quam illi cruciatus non longo intervallo excedant, quasi nulla comparatione non sint acerbiores. Aliquid tamen sentire fortassis poterimus, si supra communem omnem, & usitatem facultatem tormenta illa vires suas exercere imaginemur, & penas infligere singulari quadam Dei potentia; ac iustitia Dei & voluntati sese accommodare, ad acerbissimos & perpetuos impiorum cruciatus. Horrendum est autem incidere in manus Dei viuentis. Damones enim, & condemnati homines, ut aduersus eius infinitam beatitudinem & potentiam in fine via sua peccaverūt, ita illi ab infinita potentia sempiterna supplicia infliguntur. Hic est Infernus, hic vides ut Epulo per Chaos Inferni, & vastam præterea spatij magnitudinem, Purgatorij & Limbi puerorum, suspiciat Lazarum iucundè cum Abraham agentem; quod eius tormenta auget. Rursus quemadmodum Lazarus illum in cruciatibus Tartari intueatur; quod item ad ipsius consolacionem attinet. Latatur enim iustus cum videbit vindictam: Sed hac satis multa: de verbis Epulonis & Abrahæ alibi.*

129

FERIA SEXTA
POST SECUNDAM DOMINICAM
QUADRAGESIMÆ.

Paterfamilias plantat vineam, & eam locat Agricolis.

MATTH. XXI. MAR. XII. LVC. XX. Anno XXXII.

In xl. imaginem Adnotatiuncula.

xl.

91.

- A. Atriam templi, ubi Iesvs hanc parabolam dixit, post ingressum gloriosum in urbem Ierosolymam.
- B. Loquitur turbis Christus parabolam, audientibus Principibus & Pharisæis.
- C. Locat vineam Paterfamilias; mittit seruos ad colonos ut fructus accipiant.
- D. Vineam, quam plantauerat & pessinauerat, & in qua turrim & lacum edificauerat Paterfamilias.
- E. Ex ijs qui missi fuerant, aliqui ceduntur ab Agricolo, alii occiduntur, alii lapidantur.
- F. Tandem filium mittit, & hunc extra vineam occidentem eum cœidunt.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. XII.

MATTH. XXI.

LVC. XX.

Et caput illis in parabolis loqui:

*Vineam pessinavit homo,
& circumdedit sepem,
& fodit lacum,*

Et misit ad Agricolas in tempore seruum,

ut ab Agricolis acciperet de fructu vinea.

*Qui apprehensum eum ceciderunt,
& dimiserunt vacuum.*

*Et iterum misit ad illos alium seruum: & illum in capite vulnerauerunt,
& contumelij affecerunt.*

IN illo tempore dixit I^bESVS turbis Iudeorum. Aliam parabolam audite: Homo erat^c paterfamilias, qui plantauit^d vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificauit turrim, & locauit eam Agricolis, & peregrè profectus est.

Cùm autem tempus frumentum appropinquasset, misit seruos suos ad Agricolas,

ut acciperent fructus eius. Et Agricolæ, apprehensis seruis eius, aliū^e ceciderunt,

Caput autem dicere ad plebē parabolam hanc:

Homo plantauit.

*tolonias:
& ipse peregrè fuit multis temporibus.*

*Et in tempore
misit ad cultores seruum;*

ut de fructu vinea daret illi.

*Qui
casum
dimiserunt eum inanem.
Et addidit alterum seruum
mittere. illi autē hunc quoque
cadentes,
& afficientes contumelia,*

MAR.

*Et rursus alium misit,
& illum occiderunt:*

*& plures alios:
quosdam cedentes, alios verò
occidentes.*

*Adhuc ergo unum habens fi-
lium charissimum;
& illum misit ad eos nouissi-
mum,
quia reverebuntur filium
meum.
Coloni
ad innicem*

& nostra erit hereditas.

*alium occiderunt,
alium verò lapidauerūt.
Iterum misit alios seruos
plures prioribus;
& fecerunt illis similiter.*

*Nouissimè autē misit ad
eos filium suum, dicens:
Verebuntur filium
meum.
Agricolæ autem videntes
filium, dixerunt intra se:
Hic est heres;
venite, occidamus eum,
& habebimus heredita-
tem eius.*

*dimiserunt inancem.
Et addidit tertium mittere:
qui & illum vulnerantes eiece-
runt.*

*Dixit autem Dominus vinea:
Quid faciam?*

*Mittam filium meum
dilectum:
forstum cum bunc viderint
Quem cum vidissent coloni,
cogitauerunt intra se, dicentes:
ut nostra fias hereditas.*

A D N O T A T I O.

*A. Ierosolyma: ibi enī in atrio templi, zertia
die postquam gloriōsè exceptus fuerat à tar-
bis, hanc dixit parabolam Christus.*

*B. Iesus cum discipulis circumstante ple-
be, astantibus Principibus Sacerdotum & Pha-
risæis, loquitur ad plebem, obliquè taxans om-
nes, precipue tamen Principes; & non obscurè
significans quo pacto accepti fuerant Dei Pro-
pheta & sapientes ab eorum maioribus, ac ve-
hementer illorum animos in necem ipsius conci-
tatos flagellans.*

*C. Paterfamilias peregrinè profectus, mittit
seruos vindemia tempore ad vinea cōductores,
ut fructum ex earecipiat, & suum prouentum:
mittit verò nunc paucos, nunc plures, & hi qui-
dem fuerunt Prophetæ priores, & sapientes. Ad-
dit, peritas infidelitatis & malitia vinitorū,
destinare alium, qui instar multorum esset, Ioā-
nem videlicet Baptistam, & quo maior inter
nos mulierum nullus farrexisset. Postremò in-
flammatus desiderio fructus ex vinea percipiē-
di; mittit unigenitum filium sibi charissimum,*

*cum certo periculo mortis, ut vel caratione fru-
ctus vinea sibi proueniret.*

*D. Vinea, quam Paterfamilias plantauerat,
ac pastinauerat. Non solum plantasse vineam
intelligendus est Paterfamilias, sed pastinasse ac
coluisse. In vinea item turrim adificauerat ad
custodiam, torcular præterea, sine machinam ad
vinum ex vais exprimendum atque excipiendum,
vineam sepe undique munierat, denique
Agricolis locauerat. Itaque nihil potuit facere
vinea sua quod non fecerit, nihil cōductoribus
Agricolis commodare quod non commodauerit.
Peregrinè verò proficiuntur, ut intelligent Agricola
studio suo, industria, labore colendam vi-
neam, atque Patrifamilias prouentum summa
cum probitate ac fide reperficiantur.*

*E. E varijs locis vinea, servi exactores fra-
ctum, lapidibus appetuerunt, ceduntur fusti-
bus, gladijs vulnerantur, occiduntur.*

*F. Filium tandem patrifamilias apprehen-
dunt Agricola, eyciunt extra vineam interfici-
endum.*

M E D I -

M E D I T A T F O.

Audite agricultoræ, quibus Deus vineam suam locauit, ac dedit vobis munitio-nes omnes quibus vineam defenderetis & propugnaretis, dedit instrumenta quibus fructus vineæ colligeretis. Sed de his nobis non est dicendum. Domini nostri sunt & Patres, quibus Deus suas Ecclesias dedit colendas; nos illorum filii ac serui. Nostris igitur Superioribus idem inclamemus. Audite vos superiores Societatis; vide-te quām præclara dedit vobis præsidia Deus, quibus vestras vineas, vestras congrega-tiones gubernetis, vt fructum Christo vi-nearum suarum Domino repræsentetis. Sed præterquam quod animum & cala-mum meum reuocat pudor meus, & reuerentia quam meis Superioribus & Pa-tribus debo, nihil ego in illis negli-gentia video, nihil quod non verè & san-cte sit religiosum.

Ad meam igitur, ad meam vineam me ne-cessariò conuerto. O anima mea animad-uerite, quæso, quod in te plantauerit Deus vi-neam suam, tum primum cum Baptismi Sa-cramentum suscepisti. suam enim vineam plantat in singulis animabus Deus, quemad-modum in vniuersali, & particularibus Ec-clesijs. Ut enim pro omnibus, ita pro singu-lis mortuus est Christus, & applicatur tota eius passio, vt omnibus, ita singulis; non pars vna vni, alteri altera. Eradicauit ex te malam illam vitem, peccatum scilicet originale, pur-gauit te, & fecit terram bonam; in ea plantauit per gratiam suam Filium suum, qui vera, salutaris, & diuina est virtus. Hoc est enim in-situm verbum, quod potest saluare animas nostraras; ex qua vite propagatus palmes est vi-tæ tuæ spiritualis, vnde rursus multæ propagi-nes prodierunt, virtutes scilicet infusæ & dona. Sepem præterea circumdedidit tibi, custodiæ Angeli tui custodis peculiare. Addidit sum-mum illud præsidium, turrim suam, diuinam scilicet protectionem & fortitudinem, suum nomen, & virtutem sublimem, cælestem, infinitam. Hanc parauit ad custodiæ, & ad-uersiorum propulsionem: vitem verò Christum ad tuum palmitem emittendum, conseruandum, promouendum; ad folia, &

flores, & vuas producendas, ex quibus ultimum fructum colligere posse. Et dedit tor-cular, suæ crucis diuinum mysterium, & me-ritum suæ passionis & mortis; per quod ex-primere possis vinum meriti tui, & vitam æ-ternam; quod ex tuo palmite tandem ex-a-ctutus est Deus. Hæc dedit tibi Deus om-nia, & conseruavit toto tempore tuæ inno-centię ante discretionis annos. At verò vbi primum ad liberum usum rationis venisti, re-dige in memoriam, & vide quoties qui in te plantauit vineam. Deus officij tui te admoni-nuit, vt vinum illidares tuæ vineæ, meritum scilicet aliquod vitæ tuæ. Et id quidem fecit per institutionem in vita & doctrina Chri-stiana, per inspirationes bonas, per concio-natores, per bonas hominum piorum exhorta-tiones & exempla, per alia infinita subsidia; & tamen non solum nullum illi meritum re-præsentasti, sed contrà diuina illa subsidia re-pulisti, nihil animi, nihil auxiliij inde acci-piens. Itaque vacuam illa gratiam reddidisti, & quod ferè fecisti, iniurius illi gratiæ fuisti, primum quidem illum malè accipiendo, & affligendo indignis modis, aliquando etiam plane extinxisti. Ita parum aut nihil illis in-spirationibus & subsidijs Dei profecisti. Re-spice verò Dei benignitatem. Vbi te vidit de-bilitatum, non modò non destitit subleuare, sed plures etiam motiones, tum externas, tum interinas, ac etiam necessitates in te contulit, vt cogeret ad fructum vineæ tuæ confiden-dum: similiter tamen tu hæc subsidia atque priora accepisti. Vide porrò quid reliquum sit: illud scilicet, vt neglectis ijs quæ ad virtu-tem te possent iuuare, ita animo & spiritu debiliteris, vt gratiam amittas, vitam animæ tuæ, Christum ipsum. Hoc verò est, quod ul-timo loco significatur. in peccatum enim mortale cum sis tandem, nisi caueas, prola-psurus, se te offert Christus; (debes tu qui-dem certè tibi illum repræsentare) is tibi o-stendit sua vulnera, suam mortem, suum sanguinem: per hæc admonet ne peccas, ne Filium Dei coneulces, ne sanguinem sui te-stamenti pollutum duxeris, ne spiritui gratiæ contumeliam feceris: quæ patrabis omnia, si lethaliter pecces. Tu tamen, quoties his præ-termissis,

termisſis , veletiam neglectis , Filium Dei , quod in te eſt , interfecisti ac conculcasti , & contra Dei voluntatem peccasti ? Quod cum faceres , quid aliud quam eius vineam exterminasti , & Diaboli vineā plantasti , atq; ex illa fructū Luciferō obtulisti ? Quid igitur faciet Dominus vineā quam in te plātaverat Deus , qui nō cessat tamen fructū petere ? Nec ego , nec tu ſcimus quando ſit fakturus quod facturum ſcimus , niſi ad te redeas . Poteſt enim quocunque momento te , tuumque palmitēm arefactum excindere , ac te dare in Infernum æterno igne concremandum . Caue miſerrime , redi ad vitēm , exſirpa vitem Dæmonis , inſeret te rurſum Christus vitiſalutari & cæleſti . Si enim hoc feceris (iuuante Christo I e s v) extruſisti Dæmonem . Poenitentia tua per Sacramentum in Christo fecit , vt rurſum aridus tuus palmes ſit restitutus , vitorem acceperit , folia rurſus & vuas produxerit . Hæc Christus per torcular ſuum , per lacum ſanguinis ſui contulit ad iuſtificationem tuam , dein ad meritum vitæ æternæ . Quod si adduxit te etiam ad religionis ſtatū , & quaſi tuum palmitēm nobilitauit , ac fecit vberiorem ; animaduerte ne hanc gra-

tiam rurſus negligas : vide ne obedientiæ tuorum Superiorum repugnes . illos enim mittit ad te Deus , qui requirant fructum tui palmitis & vineæ , id eſt virtutum quas in te plantauit , è quibus fructum exigit continenter . Ne item illas neglexeris internas meas inspirationes , in oratione , in Miſſa , in confessione , in Sacramentis ; ne Fratrum pia exempla contemnas . Cole vineam tuam diligenter ; quod oratione facies , vſu virtutum omnium , mortificatione , humilitate & obedientia , ſimul actionibus & ministerijs tui instituti . In his ſi negligens fueris , ſcito verum eſſe quod Deus dixit : *Qui Eccl. 19. modica ſpernit , paulatim decideret.* Illa enim te negligentem , dubium nullum eſt , quin paulatim in lethale peccatum coniijciant , & vocationis tuae obscuritatem , & grauissimas infirmitates , cæcitates animi , & obſtinatio-nes obducant : cum quibus apostolia coniuncta eſſe ſolet , & omne baratrum flagitiorum . Auferet verò à te Christus omnia qua contulerat dona : dabit diripiendum & conculandum teterimis Dæmonijs : quaꝝ auerat Deus . Amen .

E A D E M F E R I A VI.

P O S T D O M I N I C A M S E C V N D A M

Q V A D R A G E S I M Æ.

Extra vineam filium occidunt.

E I S D E M C A P .

A n n o X X X X .

In xli. imaginem Adoratiuncula.

xli.

A. Eiectum extra vineam filium interficiunt Agricola.
Extra portam enim crucifixus eſt Dominus.	C. Venit paters familias cum armatis , & males Agricolas male perdit.
B. I e s v interrogas Principes , quid ſi fakturus Do-
minus vinea.	D. Locat vineam alijs Agricolis &c.

S E C V N D A

DOMINICAM QVADRA GE S I M A.

133

SEC V N D A P A R S E V A N G E L I I M I S S A E.

MAR. XII.

MATTH. XXI.

LVC. XX.

Et apprehendentes eum, occiderunt; &

ET apprehensum eum ciecerunt extra vineam, & occiderunt.

Cùm ergo venerit dominus vineæ,
quid faciet Agricolis illis ?
Aiunt illi :
Malos malè perdet & vineā suam locabit alijs Agricolis,
qui reddent ei fructum temporibus suis.

*Nec scripturam hanc legi-
stis:*

Dicit illis IESVS:
Nunquam legitis in scripturis : Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris ? Ideo dico vobis , quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.
Et qui ceciderit super lapide istum, confringetur:
super quem verò ceciderit, conteret eum.

Et cùm audissent Principes Sacerdotum & Pharisæi parabolæ eius, cognoverūt quòd de ipsis diceret.

& quærentes eum tenere,

timuerunt turbas:
quoniam sicut prophetam eum habebant.

Et eiectum illum extra vineam, occiderunt.

*Quid ergo faciet illis domi-
nus vineæ?*

*Veniet, & perdet colonos
istos, & dabit vineā alijs.
Quo audito, dixerunt illi:
Absit. Ille autem aspiciens
eos, ait :*

*Quid est ergo hoc, quod
scriptum est:*

*omnis qui ceciderit super
illum lapidem , conquassabi-
tur:
super quem autem
commuinuet illum.*

*Et quarebant Principes
Sacerdotum & Scribe misa-
tere in illum manus illa
hora,
populum.*

M

AD NO-

AD NOTATIO.

NON potuit omnia complecti superior imago, propterea additur secunda.

A. Crudeliter interficiunt coloni Filium Patris familias è vinea exturbatum: extra portam enim Christus Dominus crucifixus est.

B. IESVS interrogat Principes ac Pharisaeos, quid pro tanta indignitate & maleficio facturum existimat dominum vinea, cum venerit rationem à colonis exacturus. Respondent, sumpturum de illis colonis supplicium, ut neam alys locaturum. Idem respondet postea Christus: sed illi dicunt enervate & languide, nec sentiunt quid dicant, vel mouentur illa veritate, qua prolatæ à Christo illorum corda percussit acerbè. Propterea illa verba à Christo prolatæ exhorrent atque abominantur. Tange Christie IESV corda nostra, sed in bonum, nostri misertus, ut commoueamur vi ac dulcedine tua veritatis.

C. Venit dominus vinea cum armatorum manu, extrudit à vinea sceleratos colonos, dissipat, atque interficit.

D. Locat alys agricolis vineam suam, qui dent prouentum suo tempore.

Veramque imaginem potes ad spiritum referre; nam aperiæ exauctoratio Synagoga describitur, & Ecclesia electio. Tamen grauiissime admonemur singuli, ut diuinæ visitationes vel inspirationes non negligamus, vel reyciamus; ne, amissis donis, incidamus in Christi iustitiam per vitæ nostræ peruersitatem, & conquassentur vires nostra & confringantur: in quas contractas incumbat & cadat Dei iustitia, & comminuat non charitatem solūm, & dona spiritus sancti; sed fidem etiam aboleat & spem. Solet enim vita flagitiosa parere desperationem atque infidelitatem, vel omnino omnis boni neglectum.

SABBA-

132

SABBATO
POST SECUNDAM DOMINICAM
QUADRAGESIMÆ.

De Prodigio adolescentie.

LVC. XV.

Anno XXXIII.

In xliij. imaginem Adnotacione.

xliij.
66.

- A. Ad Bethabaram post Encaniam IESVS docet.
B. Contra inhumanitatem Pharisaorum Christus parabolam dicit.
C. Venit ad patrem adolescentior vecors filius, petit suam partem substantie.
D. Congregatis omnibus discedit à patre peregrinè in regionem longinquam.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

IN illo tempore dixit IESVS parabolam hanc. Homo quidam habuit duos filios: & dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae quæ me contingit. Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregrinus profectus est in regionem longinquam.

ADNOTATIO.

Ethic oportuit quatuor imaginibus complecti parabolam Prodigii adolescentis.

A. Locus ubi hanc parabolam & alias dixit Christus, ad fines Iudea trans Iordanem, ubi primum erat Ioannes baptizans, in tribu Ruben, ad Bethabaram vicum, post festum Encaniorum.

B. Turbis ad IESVM concurrentibus, cum id sacerdotes ferrent, atque obmurmurarent Pharisei & Scribe, compescuit illorum insipientiam & inhumanitatem IESVS parabolis illis de octo centesima, & decima drachma perditâ. Addit excellentem hanc, qua animum abieictum & iacentem turba peccataricis, & nostrum omnium erigit bonus IESVS.

C. Venit ad patrem e duobus filiis adolescentior, hoc est lascivens & vecors; petit partem bonorum qua illi proueniebat a patre. Mihi, inquit, sat est & ingenij & industrie, ut per me mea bona administrem; tua, pater, autoritate

& consilio non egeo; per me possum, per me sapio. Ita videlicet dixit Deo Lucifer. sed hoc felicior homo, quod Satan locum penitentia inuenire non potuit: homo vero postquam a Deo discedit, & ex se desipit, ex se pernerves operatur; tamen viam & locum penitentia apud paternam benevolentiam, si resipiat, reperit. Sed quid pater? Ne te eas perditum fili. vales quidem ingenio, vales industria; sed ex me, & per me. Ita Deus peccatorem, ne a se discedat, horatur; & tamen non cogit, relinquens illum in manu sui consilij: quod per parabolicum patrem significatur; qui das filio substantiam qua illum contingebat.

D. Petulans adolescentulus & amens discedit a patre, abit in regionem longinquam; exultat de sua libertate se iunctus a patre, id est, de sua pernicie; meditatur luxum, delicias, vitam flagitiosam. Iam tandem liber sum, sum mei iuris, eripuit me mea fortuna ab importunitate aridi patris mei & tyrannide.

M 2

EODEM

138

EODEM SABBATO
POST DOMINICAM SECUNDAM
QVADRAGESIMÆ.

Profundit omnia Prodigus adolescens.

EODEM CAP.

Anno XXXIII.

In xliij. imaginem Adnotatiuncula.

xliij.

67.

- A. Arripit primam occasionem luxuriosè profusè
viuendi.
B. Ita per luxum consumptis omnibus extruditur &

meretricibus, à parasitis deridetur, ab omnibus
deseritur, fit miser.

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

LVC. xv.

ET ibi^a dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosè. Et postquam^b omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, & ipse^b cœpit egere.

ADNOTATIO.

A. VIRGI primū data illi occasio est profundendi qua acceperat bona vincente luxuriosè, eam arripuit; atque adeò illam ipse studiosè quæsiuit, & innenit facile. Nam qui à suo patre discedit arroganter, à nequam hominibus facile occupatur atque perueritur: qui à Deo discedit, è vestigio à tetris Demonibus conculcatur.

B. Numquam satiantur malis hominum truculentissimi Demones, numquam contenti sunt levibus peccatis; sed ad graviora impellunt idem violentius; ut tandem ad ea peccatorem perirahant, unde sciunt facile emergere neminem, ad desperationem uidelicet, ad infidelitatem vel heresim, vel ad contemptum omnis vir-

tus & boni, & ad peccata alia qua sapienter à sanctis hominibus dicuntur contra Spiritum sanctum. Hunc igitur iuuenem eò adduxit Demon per luxum & flagitia, ut consumptis omnibus, per pauperiem pānē ad desperationem adigeret. Verū misericors Deus consilia Demonis in eiusdem caput retundere solet; & unde perniciem Demon meditatur, inde viam salutis sua clementia aperit. Consumptis omnibus bonis qua à patre acceperat, miser adolescentis ab amicis deseritur, à parasitis deridetur, à meretricibus extruditur; eget, in publica præfertim fame & annona caritate; friget. Ea ad desperationem omnia Demon parabat; Deus ad salutem.

EODEM

EODEM SABBATO
POST DOMINICAM SECUNDAM
QVADRAGESIMÆ.

Fit subulcus Prodigus adolescens.

EODEM CAP.

Anno XXXIII.

In xlviij. imaginem Adnotatiuncula.

xlviij.

68.

- A. Ad summam egestatem redditus locat fœde suas operas fascendis porcis, & ne ibi quidem vel siliquis potest explere famem.
- B. Redit ad se tandem; meditatur redditum ad patrem, & verba quibus illum obsecrat.
- C. Deserit arumnosam vitam, pergit ad patrem.

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

LVC. XV.

ET abiit, &^a adhæsit vni ciuium regionis illius. Et misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Et^a cū piebat impletè ventrem suum de siliquis, quas porci māducabant; & nemo illi dabat. In se autē^b reuersus, dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus; ego autem hīc fame pereo! Surgam, & ibo ad patrem in eum, & dicā ei: Pater, peccavi in cælum, & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnu de mercenarijs tuis. Et surgens venit ad patrem suum.

A D N O T A T I O.

- A. NOncessat tamē Diabolus, ubi hic hominem deycere non potest: suadet ut ignominiosum officium, siue potius seruitium subeat, & porcos pascat. Hic tamen iam incipit vereri Dāmon ne suis artibus confutetur, quod semper timet, & crebrō experitur; né ve ex humiliate ad pénitentiam resipiscat Adolescens. Aliam igitur machinam ad indignitatem sorrida opera addit, Heri inhumanitatē, per quam ne cornis quidem illi liceat famem ultimam leuare, cū illa supplex peteret. Quod enim xp̄x̄ta dixit Lucas, vertunt omnes siliquas. Has vero ita describit Medici, tum Columella & Plinius, ut planè intelligantur qua dixit Virgilius lapidosa corna. Neque tamen negandum est aliam esse siliquarum speciem, & equidem viliorem, ut purgamenta sint leguminum. Hic planè patefacit Deus, quemadmodum per

afflictiones ad sanitatem reuocare peccantes homines soleat.

B. Redit ad se à fame constrictus & miseria iuuenis. Heu misero mihi! hem, quō sum reditus infelix? Quanti sunt in domo Patris mei mercenary, & omnes omnibus rebus abundant; at ego hic fame pereo. Quin ad patrem proficer? patiens & benignus est, & praestabilis super malitia; parcat, ignorat, complectetur: mea stultitia & vecordia, omnium flagitorum meorum erit immemor. Meditatur quibus verbis patris misericordiam & veniam sibi conciliet. Pater, peccavi in celum & coram te; iam non sum dignus vocari filius tuus; fac me sicut vnum de tuis mercenarijs.

C. Deserit arumnosam illam seruitutem, pergit ad patrem, illius benignitate atque humanitate attractus.

M 3

EODEM

EODEM SABBATO

POST DOMINICAM SECUNDAM

QVADRAGESIMÆ.

Accipit illum pater benignissimè.

EODEM CAP.

Anno XXXIII.

In xlvp. imaginem Adnotatiuncula.

xlvp.

69.

A. Occurreret pater longè, ruit in amplexum, filium oscularetur.	C. Afferunt seruos stolam primam, calceos, annulum.
B. Dicit supplex patri Adolescens: Pater peccavi, &c. Nec patiuntur viscera patris totam eius orationem audire.	D. Vitulus saginatus occiditur.
A. Iubet vestiri & ornari, & parari conatuum.	E. Convivium instruitur.
	F. Redit ex agro senior filius. Is rem cognitam indignè fert. Egressus etiam ad hunc Pater benignè rogat, & placat.

QVARTA. PARS EVANGELII MISSÆ.

LVC. xv.

CV M autem adhuc longè esset, vidi illum pater ipsius, & misericordia motus est, & accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum. Dixitque ei filius: ^b Pater, peccavi in cælum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad seruos suos: Citò ^a proferte stolam ^c primam, & induite illum, & date ^d annulum in manu eius, & calceamenta in pedes eius: & adducite ^e vitulum saginatum, & occidite, & manduceamus, & ^f epulemur: quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit; perierat, & inuentus est. Et cœperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro: & cum ^f veniret, & appropinquaret domui, audiuit symphoniam & chorum: & vocavit unum de seruis, & interrogauit quid haec essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit, & occidit pater tuus vitulum saginatum, quia saluum illum recepit. ^f Indignatus est autem, & nolebat introire. Pater ergo illius egressus, cœpit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo: Ecce tot annis seruio tibi, & numquam mandatum tuum præteriui, & numquam dedisti mihi hædum ut cum amicis meis epularer: sed postquam filius tuus hic, qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi: Fili, tu semper inecum es, & omnia mea tua sunt: epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, & reuixit; perierat, & inuentus est.

ADNO-

A. *O*ccurrit illi longè pater, misericordia permotus. Prauenit enim nos Deus sua bonitate, cùm longè adhuc absimus ab officio, & benignitate praoccupat. Dat enim primùm ut illum concupiscamus, ut ad illum veniamus: praeuenit enim se concupiscentes & ad se venientes, ut se illis prior ostendat. Antequam quicquā illi loquatur filius, antequam veniam obsecret, complectitur ipsum pater, osculatur, blanditys paterna pietatis confirmat & allicit.

B. Proiecerat se ad pedes patris Adolescens flebiliter, post amplexum patris veniam precatur: Pater, peccauit in cælum & coram te; iam nō sum dignus vocari filius tuus. Hactenus pater viscera sustinuerūt, nec audire potuit quod illi præterea fuerat dicturus: Fac me sicut vnu de mercenarijs. quod planè non erat facturus pius pater; sat illi fuit paenitentiam filij audire, & indignitatis professionē: illi enim nō ut mercenariū & seruū erat accepturus, sed ut filium.

A. Iubet proferri stolam omnium preciosissimam atque honestissimam, & indui filium; restituī illi loricam iustitia & gratia; annulum in eius manum dari, arrabonem familiaritatis, & signum ne contraria illi nocerent potestates;

calceamenta pedibus inseri, ut ad brauium curreret supernae vocationis. Neque his contentius, mactari (quasi in sacrificium) vitulum egregiū saginatum iubet, ornari conuiuū, adhiberi symphoniacos, indicit epulum & letitiam agitari, epulandum esse & letandum propter perditi filij recuperationem. Similiter Deus recipit peccatorem paenitentem, nec meminit præterita insolentia & inobedientia.

C. Serui afferentes stolam illam primam, annulum, calceos.

D. Quem iusserrat mactari pater vitulus obesus.

E. Paratur conuiuū.

F. Interuenit ex agro rediens maior filius, qui semper in officio fuerat & patris obediētia; audit domum symphoniacis personare, & choros duci; interrogat quidnam rei nouæ esset: intelligit opiparum agitari conuiuū, quod saluum recepiſſet filium iuniorē pater: a grē fert; negat ad conuiuū domum se ingressurum: huius etiam respicit pater non præsentem inuidiam, sed præterita merita; ad illum accurrit, orat, obsecrat ut nihil indigetur, letandum potius de fratribus salute, &c.

M E D I T A T I O.

Domine I e s v , bone & misericors, confiteor tibi in cordis mei dolore & humilitate , me illum non solum fuisse , sed esse Adolescentem arrogantem, insolentem , petulantem ; qui excellenti tuo dono liberi arbitrij abusus sum indignis modis. Iam enim primū cùm intelligerem meum esse liberum arbitrium per peccatum, non extinctum quidem , sed attenuatum viribus & inclinatum, posse tamen tibi monenti & excitanti cooperari ; (quod auxilium mihi semper est præstò) sine te me nihil posse , quod me præparet ad te, vel dignum te faciat: elatus tamen superbia hec neglexi , meis viribus cōfusus à te discessi ; Luciferū imitatus, qui similiter elatus: Ascendam , inquit, super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Nam quid est aliud : Da mihi portionem substantiae que me contingit ; quām , Valeo per me mea bona, quæ ex creatione mihi data sunt , administrare ? possim & volo per me meas potentias solus gubernare ? nihil tua gubernatione vel patrimonio egeo ? Da mihi portionem substantiae que mihi

obuenit. At vide, miser, te ita dari in præcipitum & baratum vitiorum omnium , dari in patrocinium & prædam Cacodæmonum, & Inferni pœnas æternas. Nihil audio, vanista sunt: hoc certum & solidum, liberum arbitrium meum esse ; illo frui volo pro meo ipsius iudicio & voluntate. Reliquis enim Ecc. 15. Deus hominem in manu consilij sui. Sed aduerte hominū deploratissime quid subdat Deus: Ante hominem vita & mors, bonum & malum; Ibidem, quod placuerit ei, dabitur illi. Dedit illi macta & præcepta; si voluerit , illa conseruabunt eum . Fabulæ: ita mihi placet, volo : volo ut meo solius consilio, quod Deus posuit in manu mea. Vtere fili; sed seruando præcepta eius qui tibi dedit hanc libertatem. Ne , obsecro te, videns ac volens pereas in perpetuas æternitates.

Existimatis, Fratres, non longè plura & acriora ea esse, quibus urget discessuram à Deo animam Angelus suus Tutelaris Nihil tamē horū sentimus. mouet nos potius (quod ego de me tibi confiteor, Deus cordis mei I e s v) nostra

nostra libertas arbitrij. Absq; Deo post meas iui concupiscentias, præcepta Dei & gubernationem abieci, totus tui in eo quod naturaliter poterat intelligere, ea ap̄petebam quò se-sus ducebant: hinc factum est, vt longe à te discederem. At ubi eram cùm longe à te abe-ram, qui implex cælum & terram? In nihilo scilicet eram & peccato, quod sine te fit & est. Eram cum ijs qui illius sunt nihili fautores, in-stigatores, auctores, deterrimis Dæmonibus. Quid igitur potui nisi in nihilo versari, & lu-xuriosè viuendo, hoc est, sensualitati & carni setuiens, affl. gere paulatim meas naturales potentias, & si quid boni habitus erat in me reliquum, illud extinguere? Tandem eò redactus sum, vt planè etiam bonis meis naturalibus, & vñ rationis vti vix possem. Hic verò eniuit tua in me, Dñe, benignitas infinita. vbi iam vesania me, & contemptui omnis disciplinæ proximum vidisti, ne desperans traderé me in omne flagitium & iniuriam, præuenisti me tua misericordia, Dñe, incogitantem; fecisti vt agnoscerem lassatum me esse in via iniuriantis & perditionis, & ambulare vias difficiles sine te. Nec tamē adhuc recognouit te; sed adhæsi vni ex ciuibus regionis illius quæ longè est à te, Philotimo, & mearum in-ventionum affectui, ambitioni videlicet hu-manæ. In fame & ariditate mearum potétia-rum & spiritus volui esse magnus in sæculo. Quid verò hic egi, nisi meas mentis impuri-tates spe honorum & dignitatū alere, & por-eos Philotimi magna cum solitudine & cu-ra pascere. Attamen tu, bone I e s v, non me dereliquisti, sed rursus mihi affuisti adiutor in perditione mea: fecisti enim vt nullus mihi ex illis siliquis quicquam daret. Itaque cùm hac ratione à te rursum discederem, & fortassis longius, vt est malorum omnium ferax ambitio, ad te me inuitum reuocasti, & occlusisti omnem desiderij impuritatem, & omnem viam quæ non esset ad te. Aduerti tandem animum ad meam miseriam, me ni-hil posse sine te, pessimè mihi esse sine te: lectione sacrarum Literarum & piorum libro-rum, & exemplo eorum qui tecum familiari-ter viuunt, agnoui quām longè essem à te, quantis essem bonis priuatus, quibus in do-mo tua tecum fruuntur non solum filii tui, quos singulari fous honore & dignitate a-pud te, sed ij etiam qui in vitæ inferioris statu apud te consistunt, qui sola mandata tua, non

Prou. 18
ad Eph.
4.

etiam consilia sectantur. Tantum verò tædiū meæ vitæ te inspirante concepi, vt planè vide-re atque sentire me fame perire, cùm etiam mercenarij tui opibus abundant. Cùm hæc intelligerem, incepi redire ad te, tuas inspirationes audire & sequi; incepi meditari, quali corde, quibus verbis venirem ad te, & miseri-cordiam tuam precarer. Vidi me vehementer Sanctos tuos & Angelos, totum tuum confes-sum cælestem offendisse, te verò vehementissimè, q'ii non solum à te ad hostes tuos Ca-codæmones defeceram; sed bona omnia tuæ creationis corrupseram, atque redemptionis præter fidem & spem prodegeram. Intellexi nullo loco vel numero me esse dignum apud te. Constitui tandem petere abs te, vt saltem aliquo in angulo domus tuæ hærerem. Hæc meditatio cordis mei, te trahente, ad te me perduxit. Quæ meditatus erā, tibi dixit, Do-mine, cor meum in abiectione mea ante te. Tuæ verò, o beneficium omnibus Angelis prædicandum, tuæ abundatia pietatis solius, Deus meus, noluit audire omnia quæ ego ro-gaturus eram; suscepit poenitentiam, & cor-dis mei humilitatem. Peccavi, iam non sum dignus. Alia eram dicturus Domine, sed tu me præuenisti tuæ dulcedinis & gloriae bene-dictione: suscepisti ad Religionis statu excellentem. Nā quid stola, quid annulus est? quid calceamenta, quid vitulus occisus, quid con-uiuum, quid epulatio, quid symphonia & Chorus, quid gaudium? Dona sunt tua, Do-mine, mihi peccatori & indigno in mea voca-tione & Religionis inge. Tu collata, tanta libe-ralitate & amplitudine, vt nunc cùm illa re-colō & ariditatem præsentem nientis meæ inspicio, mirer, post tot labores susceptos, illā mē iucunditatem vix assequi: sed simul tamē intelligo illas esse Nouitorum spirituales il-lecebras, & lac quo infantes Religionis insti-tuis. Deinde das, Domine, cibum solidum, la-bores, tribulationes, afflxiones: sed tua tamē solidâ consolatione non deseris qui legitimè certant. Verū enim uero rursum mihi vi-deo sommo studio esse cauēdum, ne amplius à te Domine sancte I e s v discedam: non solum vt ne à præceptis declinem; (quod nefas aufer à me, & ab omnibus prorsus, Domine) sed ne à tuo quidē spiritus ductu & direc-tione abscedam. Doce me, benigne I e s v, viam iustificationum tuarum, vt te semper in cor-de sentiam, te sequar, te fruar. Amen.

D O M I.

DOMINICA III. QVADRAGESIMÆ.

Sanatur Dæmoniacus cæcus & mutus.

MATTH. XII. MAR. III. LVC. XI. Anno XXXII.

In xlvi. imaginem Adnotatiuncula.

xlvi.

45.

A. Concurrunt ad Iesum turbam iuxta mare
Galilee.	C. Pharisei inuidia commoti dicunt: In Beelze-
bub, &c.
B. Oblatum dæmoniacum cæcum & mutum sanx.	D. Admirantur turba.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XII.

LVC. XI.

MAR. III.

*Tunc vobatus est ei dæmonii
habens, cæcus & mutus:*

*& curauit eum, ita ut loque-
retur, & videt.*

*Et stupebant omnes turba,
& dicebant:
Numquid hic est filius David?*

*c. pharisei autem audientes, di-
ixerunt: Hic non eycit Dæmo-
nes nisi in Beelzebub Principe
Dæmoniorum.*

*Iesus autem sciens cogita-
tiones eorum,*

*omnis ciuitas,
vel domus
diuina contra se, non stabit.*

Et si Satanæ Satanam eycit,

IN illo ^a tempore.
Erat ^b Iesvs ejiciens
dæmonium, & illud erat
mutum.

Et cum eieceret dæmo-
nium, locutus est mutus;
& admiratae sunt turbe.

c Quidam autem ex eis
dixerunt:
In Beelzebub Principe
Dæmoniorum ejicit
Dæmonia.

Et alij tentantes, signum
de caelo quærebant ab eo.
Ipse autem, vt vidi cogita-
tiones eorum,
dixit eis:

Omne regnum in seipsum
diuisum desolabitur,
& domus

supradomum cadet.
Si autem & Satanæ

*Et cum audirent sui, exierunt
tenere eum: dicebant enim:
Quoniam in furorem versus est.
Et c. Scribe, qui ab Ierosolymis
descenderant, dicebant:
Quoniam Beelzebub habet;*

*Et conuocatis eis, in parabolis
dicebat illis:
Quomodo potest Satanæ Sa-
tanam eycere?*

*Et si regnum in se diuidatur,
non potest regnum illud stare.
Et si domus super semetipsum
dispersiatur, non potest domus
illa stare.*

*Et si Satanæ consurrexit
in semetipsum,*

M A T T H.

DOMINICA TERTIA

MATTH. XII.

*aduersus se diuisus est;
quomodo ergo stabis*

LVC. XI.

*in scipsum diuisus est,
quomodo stabit
regnum eius?
quia dicitis in Beelzebub
me ejcere Dæmonia.
Si autem ego in Beelzebub
ejcio Dæmonia; filij ve-
stri in quo ejciunt? Ideo
ipsi iudices vestri erunt.
Porro si in digito Dei
ejcio Dæmonia;
profectò peruenit in vos
regnum Dei.*

MAR. III.

*dispertitus est, &
non poteris stare; sed finem
babet.*

*Si autem ego in spiritu Dei
Dæmones*

*Aut quomodo posset quisquam
intrare in domum fortis,
& vasa eius diripere;*

*& qui non congregat mecum,
spargit.*

Ideo dico vobis:

*Omne peccatum, & blasphemia remittetur hominibus;
Spiritus autem blasphemia non remittetur.*

Et quicunque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sacro, neque in futuro.

Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet: si autem fortior illo superueniens, vicerit eum; universa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit.

*Amen dico vobis,
quoniam omnia dimittentur
filii hominum peccata, & bla-
phemia quibus blasphemaver-
int:*

*qui autem blasphemaverit
in Spiritum sanctum,
non habet remissionem
in eternum,
sed reuerterit eterni delicti:
quoniam dicebant; Spiritum
immundum habet.*

Cum immundus spiritus exierit de homine, ambulet per loca inaquosa, querens requiem: & non inueniens, dicit: Reuertar in domum meam unde exiui. Et cum venerit, inuenit eam scopis mundatam, & ornatam. Tunc vadit, & assumit

MATTH.

M A T T H . X I I .

L V C . X I .

M A R C . I I I .

secum septem alios spiritus nequiores se, & ingressi
habitant ibi : & fiunt nouissima hominis illius pe-
iora prioribus. Factum est autem cum haec diceret;
extollens vocem quædam mulier de turba, dixit il-
li: Beatus venter, qui te portauit ; & ubera, quæ
suxisti. At ille dixit : Quinimò beati, qui audiunt
verbum Dei, & custodiunt illud.

• A D N O T A T I O .

Ex
March.
& Mar.

A. C oncurrant ad I E S V M turbæ iuxta
mare Galileæ. Cum enim in Synagoga
manum hominis aridam sanasset, & exentes
Pharisei consilium haberent aduersum illum, ut
inquirerent quemadmodum eum perderent, se-
cessit inde I E S V S, & secuti sunt eum multi. In
eum autem irruerant ulcerosi & alijs infirmi, ut
illum dumtaxat tangerent, & sanarentur. Co-
gitabat enim Christus turbæ se expedire, & na-
num concendere, ut inde turbas doceret commo-
dius, quod & fecit postea.

Sect. 10.
probl.
q. u. st. 1.

B. Interim tamen oblatus est illi daemonium
habens, cæcus & mutus: cuius scilicet oculos ob-
tenebrarat, & lingua officium colligauerat da-
mon suis præstigijs. Neque tamè surdus hic erat;
etiam si colligi ex Aristotele possit, natura mu-
tum, eundem esse surdum; siquidem est idem ini-
tium audiendi & loquendi: tamen nō qui mutus
aliquo casu fit, is necessariò surdus. Hanc obla-
tum sanat Christus, eycit demonem, oculos illu-
minas, restituit lingua officium, turba admi-

rantur, & laudant Deum: sumunt inde occasio-
nem, ut I E S V M, Christum esse profiteantur.
Pharisei contrà iniquè omnia interpretantur,
& in calumniam rapiunt: Beelzebub habet, in
principiæ dæmoniorum dæmones eycit. Hos ve-
hementer confutat Christus.

C. Pharisei & Scribe aduersus Christum in-
uidia & malignitate animi commoti.

D. Turba admirabunda. Porro hoc loco illud
breuiter perstringendum, sanasse Christum cæ-
cos, surdos, mutos quam plurimos: sed qui simul
esset cæcus, mutus, & surdus, neminem sanasse
legitur; ut corporales hominum functiones re-
spondere intelligeretur spiritualibus. Qui enim
non audit interioris, modò lumen aliquod habeat
internum, & mente ad Deum accurrat & inno-
catione, huic via patet ad sanitatem: vel si quis
non videt, audit tamen; aut non audit neque vi-
det, loquitur tamen; illi spei aliquid est reliquum.
At verò qui nec audit interioris, nec lumen habet,
nec orat, huius panè deplorata est salus.

M E D I T A T I O .

E xistimatis, Frates, mutum hūc & cæcum
infideles tantum & hæreticos significare;
vel eos qui Catholici cum sint, lethalibus ta-
men peccatis sunt implicati? Ij etiā qui se pro-
fitentur vitam spiritualem, & perfectionem
virtutum omniū sectari, vtinam ita viuerent,
vt ipsos simul non designaret mutus hic &
cæcus. Sed de illis primū dicamus breuiter,
postea de alijs audietis. Illi enim omnes cæci
sunt & muti: sed cæci magis & muti sunt in-
fideles & hæretici. Sunt cæci quidem & muti
fideles homines qui per mortale peccatum à
Deo separati sunt. Nam cum fidem conser-

tient, tamen illam habent mortuam; neque
eius vtuntur lumine, sed alio quod suppeditat
dæmon & peccatum, falso & pestilenti. Non
loquuntur autem, quod illorum linguam li-
get Diabolus & peccatum: retinent tamen lo-
quendi & orandi principiū fidem & spem;
nisi hanc etiam abiecerint cum charitate. Hi
principijs magis carent infideles, carent hæ-
retici, fidei etiam. Quo fit vt muti magis sint
& cæci. Nihil verò dicūt ferè, nihil faciūt, nisi
ex infidelitate vel hæresi. Hi planè sunt de-
plorati: deploratores etiam, si ad externum
prædicationis lumen nolint vel oculos men-
tis;

tis, vel aures admouere. Ad hos iuuandos eò propensiōes esse debemus, Fratres, eorumq; saluti feruentiori studio, cura, diligentia, labore incumbere. Ad hos enim Ecclesiæ, vel inserendos, vt instituendos, vel restituendos, præcipuè vocata nostra Societas est. Et semper quidem illud reputare debemus, etiam si quām plurimis Catholicis opē feramus, nobis deesse plurimum, si infidelibus & hæreticis lucrificiēndis non seriam demus operam quod in nobis est. Nec tamen proptereà desides esse debemus ad Catholicos peccatores Deo reconciliandos. nam præter huius ministerij necessitatem quæ nobis incumbit, & suminam alioqui utilitatem, ille etiam fructus accedit qui ad infideles & hæreticos attinet singularis. Nam si apud Catholicos pie-tas & vita Christiana suum locum teneret, nō dubium quin piorum orationibus & operibus daret Deus, vt infideles atque hæretici ad lucem fidei venirent illi, hi redirent.

Sed de eo audiamus, quòd cæci sumus nos & muti qui in luce versamur instituti religiosi, & tam crebrò peccata nostra Sacramento pœnitentiæ expiamus, & spiritum nutrimus sacra Eucharistia, tā frequentes sumus in meditationibus & præcibus. De me loquar, vos omnes credo & videntes esse in spiritu & eloquētes: ego mea agnoscō hæc mala, & deplo-ro. Nā cùm sciam sensum me habere visus, auditus, gustus, tactus, olfactus, atque loquēdi facultatē, (his enim per sua organa videmus, audimus, tangimus, gustamus, olfacimus, loquimur) esse verè cum his interiores sensus coniunctos; horum tamen omnium sensuum actus omnes intelligo esse materiales. Alij igitur sunt sensus intellectus & voluntatis. Illius videndi, loquendi, partim etiam audiendi: voluntatis olfaciens, gustandi, tangendi, tum audiendi. Si quidem intellectus videt, id est, habet retum intelligentiam; loquitur, id est rationem explicat intelligentiæ suæ; audit etiam à sensibus interioribus, & à voluntate; olfacit ad rationem suæ potentiæ, conjecturas & opiniones suscipiens. Voluntas verò primū audit intellectum suo affectu, & illius rationi obediit; olfacit accipiens inclinationē pro varia rerum actione; gustat & tangit quæ ei propriæ sunt; loquitur etiam tum per intellectum, tum per suos affectus. Scio igitur has potentias mihi à Deo datas, illarum simul video vitia, & meam deploro miseriam.

De videndi facultate loquar & loquēdi. Nō-ne verissimum est quòd oculos habeā, quòd linguam? & tamen nihil video, nihil loqui potius quod è corde, quod è spiritu proficitur. Omnia verò quæ video, quæ intelligo, quæ etiam meditor & in oratione veſo, à naturali quadam & humana proficitur sollicitudine & labore, & plena sunt cæcitate & tenebris. Nam vbi lumen illud in meis meditationibus lætum, suaue, viuidū: Itaque sunt nō solum cæcæ meæ meditationes, sed effœtae, intermortuæ: & quidem de mea ignauia hæc mihi accidunt & culpa singulari. Nam oculos quidē habeo, quos Christus per fidē, per vocationem religiosam concessit clementissimè, quibus ego tamē nō vtor. Non enim versor ita in meis meditationibus, vt principijs supernaturalibus fidei, sapientiæ, intellectus, gratiæ nitar: sed meis potiùs naturalibus potentijs, & acquisitis habitibus: qua in re erro vehementer. Debeo quidem meis facultatibus vti naturalibus, tum acquisitis, sed ita vti vt illis non insistam, sed superioribus & diuinis. Illis ex obedientia vti, ne tentem Deum; his vt Deum inueniam. Alias meas in oratione & actionibus meis cæcitates, culpas, imperfectiones quis enumeret: Itaque in eisdem & orationis & aliarum actionum imperfectiōibus & vitijs perpetuò versor. At quid dixi de me, meis vti facultatibus? falsum hoc est. Nam his vel non vtor, vel cū magna animi socordia vtor. Itaq; tursus maiori cæcitate cæcus sum. Vnde & sum magis mutus, nō solum quòd cum desidia meis vtor facultatibus naturalibus; sed quòd nihil è corde, nihil ex copulatione spiritus loquar: sed sunt aridi & efficii sermones mei, quibus nec ego moueor vel proficio, neque verò qui me audiunt. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore *Rom. 7.* cæcitatibus huius & infantiæ? Gratiā tua, Christe I E s v., quæ faciat vt tuis donis vtar studiōsè in humilitate cordis mei & simplicitate, & abigat insidias dæmonis, qui semper infestus mihi est, & violentius semper iuuat, quod illi permittitur, meam surditatem & infantiam. Ne illi hoc permitte, Magne I E s v. Etiam si ego demerear vnde permittas, tamē est tua bonitas & misericordia maior quām mea peccata. Tene illam bestiam Domine, & depelle longè velociter tuum, & omnis bonitatis & virtutis hostem. Ita fac, Domine, qui es sanctus & benedictus in sæcula. Amen.

FERIA

FERIA SECUNDA

POST TERTIAM DOMINICAM
QVADRAGESIMÆ.

Malè accipitur IESVS in patria.

MATTH. XIII. MAR. VI. LVC. IIII. Anno XXXII.

In xlviij. imaginem Adnotatiuncula.

xlviij.

40.

A. Nazareth in tribu Zabulon.	man Syrus cum venisset, sanatus est in Iordanie.
B. Synagoga, vbi ex libro docet I E S V S: mirantur pri-
mum, deinde obloquuntur ciues.	F. Nihil loci relinquunt truces Nazarethani: propellunt I E S V M ad superciliū montis, ut inde dent precipitem.
C. I E S V S eos ad sanitatem iudicij exemplis renovat.	G. Noluit I E S V S eam mortem subire; sed transiens per
D. Elias, eum Saropiana vidua infernauit.	medium illorum ibat.
E. Monasterium, seu domuncula Elisei, ad quem Na-	

MATTH. XIII.

LVC. IIII.

MAR. VI.

Et veniens in patriam suam,

Et venit^a Nazareth,
vbi erat nutritus: &
intravit secundum con-
suetudinem suam die sab-
bati in^b Synagogam.

*Et egressus inde, abiit in pa-
triam suam: & sequebantur
eum discipuli suis:*

docebat eos in Synagogis eoru,

Et surrexit^b legere. & tra-
ditus est illi liber Isaiæ
Prophetæ. & ut reuoluit
librum, inuenit locum vbi
scriptū erat: Spiritus Do-
mini super me: propter
quod vnxit me, euange-
lizare pauperibus misit
me, sanare contritos cor-
de, prædicare captiuis re-
missionē, & cæcis visum,
dimittere confractos in
remissionem, prædicare
annum Domini acceptū,
& diem retributionis. Et
cùm plicuisset librū, redi-
didit ministro, & sedidit. Et
omnium in Synagoga o-
culi erant intendentes in

*Et factō Sabbatho, cœpit in
Synagoga docere:*

N

MATTH.

FERIA II. POST DOMINICAM

MATTH. XIII.

LVC. III.

MAR. VI.

*ita ut mirarentur,**& dicerent:**Vnde huic sapientia haec,**& virtutes?**fabri filius?*

Nonne mater eius dicitur Maria; & fratres eius Iacobus, & Ioseph, & Simon, & Iudas? & sorores eius, nonne omnes apud nos sunt? *Vnde ergo huic omnia ista? & scandalizabantur in eo.*

I E S V S autem dixit eis:

eum. Cœpit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris.

Et omnes testimonium illi dabant: & ^bmirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius; & dicebant:

*& multi audientes admirabantur in doctrina eius,**dicentes:*

Vnde huic hæc omnia? & quæ est sapientia, quæ data est illi; & virtutes tales, quæ per manus eius efficiuntur?

Nonne hic est faber, filius Maria, frater Iacobi, & Ioseph, & Iude, & Simonis?
Nonne & sorores eius hic nobiscum sunt?

*Et dicebat illis I E S V S:**Nonne hic est filius Ioseph?*

Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice cura te ipsum.

EVANGELIVM MISSÆ.

Non est Propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua.

Q Vanta audiuimus facta in Capharnaum; fac & hîc in patria tua. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo Propheta acceptus est in patria sua.

*& in domo sua,
& in cognatione sua.*

In veritate dico vobis; multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israël, quando clausum est cælum annis tribus & mensibus sex, cum facta est famæ magna in omni terra: & ad nullam illarum missus

MATTH.

MATTH. XIII.

LVC. III.

MARC. VI.

est Elias, nisi in Sarepta Sidoniae, ad mulierem viduam. Et multi leprosi erant in Israël sub Eliseo Propheta: & nemo eorum mundatus est, nisi Nama Syrus. Et repleti sunt omnes in Synagoga ira, hec audientes. & surrexerunt, & eiecerunt illum extra ciuitatem: & duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem ciuitas illorum erat aedificata, ut præcipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat.

Et non fecit ibi virtutes multas,

propter incredulitatem illorum.

Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curauit: & mirabatur propter incredulitatem illorum.

ADNOTATIO.

A. Vrbis Nazareth in tribu Zabulon, septem miliaribus à monte Thabor versus septentrionem, à Ierusalem ad xc. in monte sita. Iuxta eam montis præcipitum, quod esse dicitur ad Austrum extra ciuitatem, eo spatio quod quarto arcus iactu equari potest. In extrema parte urbis fons est, ex quo haurire fertur aqua solitus esse Christus, non dubium quin & mater virgo Maria. Porro tamen si hodie euersa est vrbis, & pauca tantum domuncula extant, & sacrum cubiculum in quo & annuntiatio Virginis, & verbi Dei incarnatio facta est, translatum fuerit Angelorum ministerio in Illyricum primum, dein in agrum Picenum (qua certa est traditio, summorum Pontificum testimonio solemnibus confirmata) retinet tamen suam maiestatem locus, & religiose celebratur. Ad hanc igitur urbem discensit Iesus à Capharnaou, postquam sedens in prora nauis ad littus lacus Genezareth tam multas parolas populo proposisset, discipulis etiam exposuisset.

B. Synagoga: ad quam cum venisset Iesus, librum aperit, legit, reddit ministro, incipit docere. Erat autem locus quem legerat, ubi Isaïas uniuersum mysterium, primum Incarnationis Christi, dein doctrina, miraculorum, iudicij, sapientissime describit. Quem locum de se intelligendum esse disertè declarat Iesus, tanto spiritu & gratia, ut omnes quoque audiebant testimonium illi darent præclarum, ac mirarentur verba gracie que de ore eius procedebant; Nec poterant quicquam contradicere. Verumtamen plus potuit tandem apud illos vulgaris opinio, quam de Iesu imbibabant; plus iniuria, que illos exagitabat. Vnde huic literæ? Nonne hic est fabri filius? Nonne hic faber, filius Mariæ? Nonne apud nos sunt eius fratres & sorores? Itaq; vultus auersione, manū rectione, verbis mordacibus illum incipiunt respuere. Neque vero haec erat simplex quedam animi auersio, sed agnita veritatis oppugnatio, & atrox emulatio fraterna gratia. Ita factum est ut non ipsi solum, sed

*sed infirmi etiam, qui erant multi adducti, nullam animi dispositionem reciperent ut sanarentur, prater paucos. Ciuium autem malitiam vehementissime illis verbis detestatur Euangeli-
sta: Nullum, inquit, poterat signum facere, nisi quod paucos infirmos impositis manibus sanauit; & mirabatur propter incredulitatem eorum. Tanta erat illorum malitia, tam saua infidelitas, ut non posset, qui omnia potest, signa & virtutes ibi edere: quod de obstinatis, & peccantibus in Spiritum sanctum, quod de damnatis quotidie dicit Christus, & de toto Inferno in Iudicio ultimo est confirmaturus. Hoc est enim tremendum Dei omnipotentis iudicium, cum ita destituit, atque si aliter facere amplius nihil posset.*

C. Enititur tamen Christus ad sanitatem concines reuocare parabola & exemplis.

D. Elias, cui Sarepta vidua & filius sedulò inferiunt.

E. Monasterium Elisei, ad quem venit Na-

man Cyrus ut sanaretur, ac sanatus est.

F. Nihil loci reliquerunt exhortationi vel exemplis truces Nazarethani, quibus satorem offerebat I E S V S; sed ira atque indignatione aduersus illum inflammati, rapiunt, trudunt, cœciunt I E S V M è Synagoga ad precipitum urbi proximum, ut illum præcipitent: & quod non potuit Satan ex pinnaculo tēpli efficere per tentationem, aggreditur hic ministerio ciuium Christi ex prærupto montis. Et quid est mirum si non cesset ad præcipitū homines Dæmō vocare, quibus Christum voluit dare præcipitem, & se videt præcipitem datum è celo in Infernum?

G. Noluit Christus ea mortales redimere; alia erat illi subeunda, acerba magis, & magis ignominiosa, nobis vero viilior longè. Itaque eripuit se ex eorum manibus, placidissime transiens per medium & confertam eorum turbam furentem; siue quod illos officio oculorum priuauerit, siue doce subtilitas fuerit usus, siue planè ut voluit, nec nos asequimur.

M E D I T A T I O.

A Stans I E S V S legit scripturam, vt reue-
rentiam verbo Dei exhibeat, & signifi-
cat paratos esse nos debere ad verbum Dei
exequendum & defendendum. Rursum se-
dens explicat, vt doceat non esse temerè &
quasi obiter exponendum Dei verbum, sed
maturo cōsilio, grauitate, & deuotione. Docet
autem nos I E S V S, vt in patriam affectum car-
nalem ne habeamus, sed spiritualem. Simul
ostendit patriam viro spiritum sectanti esse
grauem. Venit ad patriam ipse, vbi sciebat se
gratum non fore, & appetendum ad mortem:
ita nos ad patriam si ex obedientia mittamur,
eamus libenter propter mortificationem.
Quod si quis mortificationem non sentit in
ea missione, eð facilemittendus non esset,
nisi planè superasset illam mortificationem.
Da nobis hanc victoriam, Domine I E S V;
illud saltem, vt ne magis patriam quam alias
regiones cogitemus. Et tamen meliori spi-
ritu & libertate est in patria prædicandum,
nec respiciendi rumores & obloquia. Si quem
verò in patria acceptum esse contingat, id siet
quia non adeò spiritualis sit vel Propheta: vel
si planè sit spiritualis, id propterea siet quod

Christus in se illud scandalum sumpfit & ab-
sumpsit; vel quia sint ciues bonæ mentis ho-
mines, nec considerent, vt Nazarethani, cuius
filius, cuius conditionis.

Et non poterat ibi ullam virtutem facere
Christus propter infidelitatem ciuium suo-
rum. Quid nos? Nónne propter fidei nostræ
imbecillitatem, & totius nostri spiritus debili-
tatem idem debemus timere: Dispone nos, &
tua dona cordibus nostis imprime, magne
I E S V. Magna est nostræ vitæ, & virtutum
imperfectione; sumus omni ex parte impuri, &
propterea non facis in nobis virtutes. Hor-
rendū verò est illud; vt non possis signa facere,
qui omnia potes; & qui propterea mortuus
es, vt omnia in nobis merito possis. Exerce
misericordias tuas illas fideles in nos, & fac
quo per nos non fiat, vt illud non possis, quod
potes & desideras. Video, Domine, te nobis
incredulitatem exprobare, fidei scilicet im-
perfectionem & tepiditatem, fidē sine sensu
spiritus, sine gustu, effætam, & ieuniam. Ve-
rum est, Domine: agnoscimus, deploramus.
Adauge nobis fidem: credimus, adiuua no-
stram incredulitatem, bone I E S V. Amen.

FERIA

FERIA TERTIA
POST DOMINICAM TERTIAM
QVADRAGESIMÆ.

Docet humilitatem discipulos, & correctionem fraternalm.

MATTH. XVIII. MAR. IX. LVC. IX. Anno XXXIII.

In xlviij. imaginem Adnotatiuncula.

xlviij.

70.

A. Descendens à transfiguratione IESVS versatur in Galilea.	rem, exemplo parvuli.
B. Venit Capharnaum, ubi hoc evenit.	E. Inde incipit explicare doctrinam de correctione fraterna; & solus peccator admonetur.
C. Cùm vidissent solutum tributū pro Petro & IESV, excitantur Apostoli in contentionem, quis eorum videtur esse maior.	F. Adhibetur unus vel alter testis.
D. Reuocat eos ad humilitatem IESVS & simplicit-	G. Tandem defertur ad Ecclesiam, vel Praesulem Ecclesie.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. IX. MATTH. XVIII. LVC. IX.

Intrauit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset.

ET^a cùm venissent
E^b Capharnaum,

At IESVS videns cogitationes cordis illorum,

Qui cùm domi essent, interrogabat eos: Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter se^b disputauerant, quis^c eorum maior esset. Et residens vocauit duodecim,

In illa hora accesserunt discipuli ad IESVM, dicentes: Quis^c putas, maior est in regno cælorum?

^d& ait illis: Si quis vult primus esse, erit omnium nouissimus, & omnium minister.
Est a. cipiens puerum,

quem cùm complexus esset,
ait illis:

Et ^d aduocans IESVS parvulum, statuit cum in medio eorum,

& dixit:
Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiami-

N ,

MAR.

MAR. IX.

MATTH. XVIII.

LVC. IX.

nisi sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum.
Quicumque ergo humiliauerit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno cælorum.

*Quisquis vnum ex huiusmodi pueris receperit me recipit:
& quicumque me suscepereis, non me suscipit, sed eum, qui misit me.*

Et qui suscepereis vnum parvulum talem in nomine meo, me suscipit.

*Quicumque suscepereis puerum istum me recipit:
& quicumque me receperit, recipit eum, qui me misit.
Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est.*

Si autem peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc vnum, vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos; dic Ecclesiæ. si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vobis, quæcumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni te quamcumque petierint, fieri illis à patre meo, qui in cælis est. Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens Petrus ad eum, dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septies? Dixit illi Iesus: Non dico tibi usque septies; sed usque septuagies septies.

ADNOTATIO.

Ex Matth. A. E Monte Thabor descenderat Iesus post transfigurationem gloriosam, versus fuerat in Galilea.

B. Dein venit Capharnaum, ubi hac contigerunt de quibus in praesenti Evangelio.

C. Vbi vidissent alij Apostoli solutum Caesar, Christo iubente, tributum pro Christo simul & Petro uno didragmo, & eo quidem per miraculum reperto, patiuntur nescio quid humani, cogitant apud se primum, num propriea reliquos dignitate antecellat Petrus. Vides Ies-

us quid cogitent: illi porrò ex cogitatione veniunt ad disceptationem, num Petrus maior, non unus è consobrinis, vel quis tandem inter omnes aliis anteponendus, & quid causa adduci ad illud possit, ut unus aliquis esset aliis omnibus preferendus. Tandem ad Christum referunt questionem; temperant tamen: Quis putas, inquiunt, maior est in regno cælorum, quod tu predicas?

D. Christus verò ad animum illorum respondet, qui ab ambitione tentabatur. Conuocat omnes

nes Apostolos, aduocat puerulum, statuit apud se in medio, hunc complectitur; hoc est, simplicitatem, & humilitatem, accordis puritatem carissimas habet Christus, his fauet, has fouet, per has auget hominum apud Deum merita: docet Apostolos imitandam pueruli innocentiam, simplicitatem, humilitatem, si velint maiores esse in regno calorum. Coniungit dein Christus doctrinam de fraterna correctione.

E. Incipit explicari ea doctrina: hic enim

qui peccauerat arguitur secreto ac benignè, arguentem tamen non audit.

F. Adhibetur unus aut alter testis.

G. Postremò si testes etiam reiiciat, & in sua perueritate perseveret, ad Ecclesiam defertur, ad eum scilicet qui Ecclesiam gubernat; ut lege in illum agatur, & sacrifacetur, & Ecclesia communione, quæ omnia ad correctionem pertinent: nam est excommunicatio medicinale antidotum.

M E D I T A T I O.

Psal. 49.

Sep. 11.
1o. 1. 2.

1o. 5.
1o. 10.

A Perite oculos mentis & aures, attendite Fratres. En è cælo Deus arguit nos, & statuit peccata nostra contra faciem nostram. Putatis quòd sit nostri similis Deus, & dissimulet penitus peccata? dissimulat quidē peccata, sed propter pœnitentiam. Agite, redeamus ad cor, conuertamur ad Deum; quia benignus & misericors est, longanimis, & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia. Facit enim eius benignitas, & misericordia, & longanimitas, vt facilem se præstet pœnitentibus. Increpationem Domini, qui semper pulsat ad ostium cordis nostri, ne reprobeamus: beatus enim homo qui corripitur à Domino. Quòd si pœnitentiam non egerimus, instaurabit testes suos, passiones Filij sui, crucem, mortem in nos, & multiplicabit iram suam contra nos. Iam si illi testes, si hæc comminatio nos non terreat, nec ad resipiscientiam adducat, ad Ecclesiam Filij sui, & iudicium eius vltimum nos reiiciet. Vbi nihil erit, quod excusemus; proiiciemur à facie Domini.

Quoties item Angelus custos nos corripit benignè? quot bonis inspirationibus, quot monitis, quot comminationibus? quot vias pœnitentiarum demonstrat, nec audimus? Inuocat deinde in nos cælum & terram; alios aduocat Angelos, qui nos ad resipiscientiam instigant; exempla proponit eorum, qui propter pœnitentiarum neglectum miserè perierunt. Hęc

si non audimus, ad iudicia Dei reiicit nos, & illorum severitate nos terret, & horrendū esse *Heb. 10.* inculcat incidere in manus iratas Dei viuentes. His terroribus si non moueat, habebit tandem nos pro deploratis, & à facie nostræ misericordiæ stabit longè: non relinquens quidem nostri omnem curam, sed quasi à nobis, & ab irruentibus in nos Dæmonibus exclusus nos iuuare non poterit. Illi verò suam fæuitiam in nos exercebunt pro sua libidine: qui rerum status parum ab Inferno abest.

Consideremus tandem quid nobis in aum rem cordis semper instillet synteresis nostra; dein vt aduocet contra nos testem conscientiam, & huius remorsum & vermem. Totum statum præteritæ vitæ repræsentat; ponit ante oculos futura, & ab his omnibus damnari nos demonstrat. Si verò non excitamur ad meliora, ad quatuor nouissimarum rerum considerationem nos mittit, Mortis, Iudicij extremi, Inferni, Paradisi; & his nos fortissime constringit: Moriendum tibi est: mortuo Iudicium Dei est & Christi subeundum, vnde vel ad Infernum tandem, vel ad Paradisum iudiceris. Quæ si non audiamus, tria illa horrenda mala manere nos denunciat; Mortem, Iudicium, Infernum.

Imprime sancte I E s v salutarem sensum harum rerum spiritui nostro, vt ad te pleno corde redeamus, neque à te vñquam separari nos permittas. Amen.

FERIA QVARTA
POST DOMINICAM TERTIAM
QVADRAGESIMÆ.

Explicat doctrinam de traditionibus.

MATTH. XV. MAR. VII. Anno XXXII.

In xl ix. imaginem Adnotatiuncula.

xlii.

60.

A. Terra Genesar, ad quam applicuerat IESVS postquam seruauit in mari Petrum.	• Dei, non que cum eo congruant.
B. Adoriantur Pharisæi & Scribe IESVM, accusantes discipulos, quod traditiones seniorum non seruarent.	D. Designantur varie Iudeorum, & rane traditiones.
C. Daminat IESVS traditiones pugnantes cum verbo	E. Discipuli absident mense, vbi nullum est vestigium lauationis.
	F. Templum, vbi propter Korban patri filius subuenire prohibetur.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. VII. MATTH. XV.

TVNC accesserunt ad eum

Et conueniunt ad eum Pharisæi, & quidam de Scribis, venientes ab Ierosolymis.

ab Ierosolymis^b Scribæ & Pharisæi,

Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius, communibus manibus, id est non loris, manducare panes, vituperauerunt.
Pharisæi enim, & omnes Iudei, nisi crebro^c lauerint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: & à foro, nisi baptizentur, non comedunt:
& alia multa sunt, que traditiones sunt illis seruare, baptisata calicum, & urceorum, & earamentorum, & lectorum.
Et interrogabant eum Pharisæi, & Scribe:

Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum;
sed communibus manibus manducant panem?
& dicebat illis:
Bene irritum facitis praceptum Dei,

dicentes:

Quare^b discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? non enim lauant manus suas, cum panem manducant.

Ipsæ^c autem respondens, ait illis:

Quare & vos transgredimini mandatum Dei

MAR.

MAR. VII.

*ut traditionem vestram ser-
uetis.*

Moyse enim dixit:

*Si dixerit homo patri, aut ma-
tri Korban (quod est
donum) quodcumque ex me tibi
profueris,
& ultra non dimittis eum
quidquam facere patri suo, aut
matri;
rescindentes verbum Dei*

*quam tradidisti:
& similia huiusmodi multa
facitis.
At ille respondens dixit eis:*

sicut scripsum est:

In vanum

praecepta hominum.

*Relinquevites enim mandatum
Dei, tenetis traditionem ho-
minum; baptismata urceorum,
& calicum: & alia similia his
facitis multa.*

*Et aduocans iterum turbam,
dicebat illis:*

*Audite me omnes, & intelli-
gite.*

*Nihil est extra hominem, in-
troiens in eum, quod possit cum
coquinare: sed quae de homi-
ne procedunt, illa sunt quae com-
municant hominem. Si quis
habet aures audiendi, audiat.
Et cum introfieret in dominum à
turba,*

MATTH. XV.

propter traditionem vestram?

Nam Deus dixit :
Honora patrem, & matrem. &c:
Qui maledixerit patri, vel matri,
morte moriatur.
Vos autem dicitis:
Quicunque dixerit patri, vel
matri;
Munus quodcumque est ex me,
tibi proderit:
& non honorificabit patrem suū,
aut matrem suam:
& irritum fecistis mandatum Dei
propter traditionem vestram.

Hypocritæ, bene prophetauit de
vobis Isaías , dicens:
Populus hic labiis me honorat;
cor autem eorum longè est à me.
Sine causa autem colunt me,
docentes doctrinas & mandata
hominum.

*Et conuocatis ad se turbis,
dixit eis:*

Audite, & intelligite.

*Non quod intrat in os, hoc coin-
quinat hominem: sed quod pro-
cedit ex ore, hoc coquinat ho-
minem.*

MARC.

MARC. VII.

MATTH. XV.

Tunc accedentes discipuli eius, dixerunt ei: Scis, quia Pharisæi, auditio verbo hoc, scandalizati sunt? At ille respondens, ait: Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus cælestis, eradicabitur. Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum. Cæcus autem si cæco du- catum præstet, ambo in foueam cadunt.

Respondens autem Petrus, dixit ei: Edissere nobis parabolā istam. At ille dixit:

Adhuc & vos sine intellectu estis? Non intelligitis, quia omne quod in os intrat,

in ventrem vadit, & in secessum emittitur?

Quæ autem procedunt de ore, de corde excent, & ea coinquinant hominem.

De corde enim excent cogitationes malæ,

homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia,

blasphemiæ.

hæc sunt

quæ coinquinant hominem.

Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

Interrogabant eum discipuli eius parabolam.

Et ait illis:

Sic & vos imprudentes estis? omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare: quia non intrat in corpus, sed in ventrem vadit, exit, purgans omnes escas.

Dicebat autem, quoniam quæ de homine excent, illa communicant hominem.

Abintus enim de corde homini- num mala cogitationes proce- dunt:

adulteria, fornicationes, homicidia, furta, auaritia, nequitia, dolus, im- pudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia haec mala abintus procedunt, & communicant hominem.

AD NO-

AD NOTATIO.

A. Erra Genezar, ad quam applicaverat IESVS cum Apostolis post sedatam tempestatem, & seruatum Petrum; quo ad IESVM venerunt ab Ierosolymis Scribae & Pharisei, ut illi insidiarentur, & calumnia aliquem ansam arripere possent.

B. Christus cum discipulis: quem Ierosolymite Pharisei & Scribae aggrediuntur discepcione. viderant enim quosdam ex discipulis IESV panem manducare manibus non lotis, ac vituperauerant. Itaque existimauerunt idoneam causam se esse naetos reprehendendi IESV M, eiusque doctrinam calumniandi. Cur, inquietuunt, transgrediuntur doctrinam seniorum discipuli tui? Non enim lauant manus quando sunt manducaturi. Non reprehendunt Christum nominatim, quem tamen in discipulis accusant.

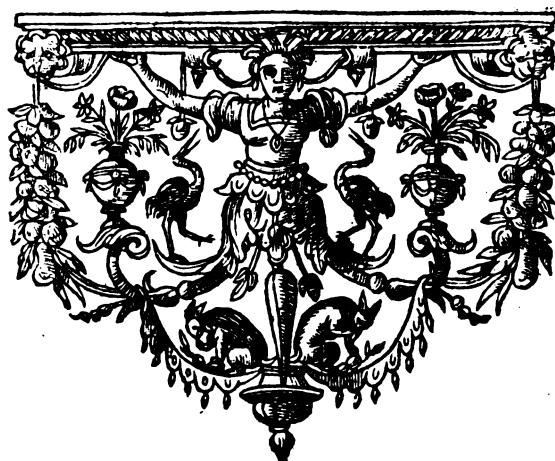
C. Neque discipulos excusat Christus, quod illas traditiones non obseruent; sed Phariseos accusat, quod eas obseruent que legi Dei erant contraria. Illas igitur non damnat omnes, sed earum innuit habendum esse delectum que non pugnant cum lege Dei; alias damnat. Præterea obiter illas insinuat lauationes non videri adeo esse cum fine ad quem referuntur coniunctas,

alias esse posse, & viliores, & ad finem magis accommodatas, non pro verbo Dei habendas. Vnde apparet excellens doctrina de hominum traditionibus. Que enim cum Dei doctrinâ & religione pugnant, illæ prorsus sunt reicienda: que non pugnant, e.e., quoad auctoritatem obtinent, seruanda. Ecclesia vero principes, si qua euaserint inutiles, pro varia temporum, personarum, & rerum ratione, illas debent in melius commutare: qui est usitatus Ecclesia mos ac celebris.

D. Designantur multiplices traditiones Iudaorum, tanta diligentia lotionum, antequam ad mensam assideant, & inter prandendum, totius etiam corporis, eramentorum, &c.

E. Discipuli aliquot mensa assidentes, ubi nullum est vestigium praecedentis, vel alterius lauacri.

F. Templum representatur, ubi filius induetus traditione Iudaica offert vitulum; pater interuenit egens & senex, qui erat à filio honorandus, id est, alendus ac sustentandus. Contra verò pugnant sacerdotes, obtrudentes Korban, &c. rescindentes Dei mandatum sua traditione.

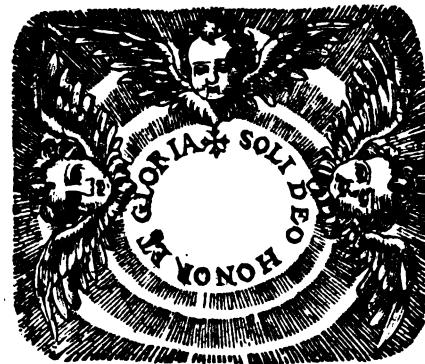
MEDL-

M E D I T A T I O.

Quid nos non similiter peccamus atque Iudei? Primum quidem delectum non habemus virtutum: & cum sint virtutes diuinæ fides, spes, & charitas reliquis omnibus perfectiores atque utiliores, & inter illas excellat, & maior sit charitas; tantum studij, & temporis, & actionum in humanis ponimus, ut diuinæ negligere videamus, nec ipsarum vim & amplitudinem agnoscere. Quis enim fide & spe nititur efficaciter in oratione & actionibus suis & ministeriis? quis charitate, quæ est forma & perfectio virtutum omnium, & actionum esse debet? Quæ si adsit, omnes adsunt virtutes infusæ, omnia dona Spiritus sancti: in qua vivimus in Deo, mouemur, & operamur; & sumus, & metemur vitam sempiternam.

Quid in donis Dei quomodo versamur? Nónne sensibilia sectamur, & amplectimur? Et utinam rectè & ordine his veteremur, dico sensibilibus consolationibus, per Spiritus sancti dona illa pretiosissima. Sed nos toti in sensibilibus occupamur, utinam non externis, & vim donorum excellentissimam præter-

imus, & in illis non exercemur. Illud præterea est in quo videmur Pharisæis similes, quod ita superiorum nostrorum obedientiam, monita, præcepta, gubernationem accipimus, atque si homines essent, nihil Dei haberent. Ferè enim numquam in Superiore Christum contemplamur præscribentem, monentem, gubernantem. Quid illud non frequenter, ac etiam plusquam frequenter nobis accedit, ut oremus, nostras horas canonicas, nostram orationem dominicam recitemus labiis quidem, corde vero sumus vel muti, vel stupidi, vel vagi; vel planè hæc speculatiæ tantum agamus, non practicè? Num non etiam contingit hoc nobis vbi sacras Litteras legimus, vbi studiis Theologiae operam damus, vbi de rebus vel diuinis, vel quæ ad mores & disciplinam religiosam attinent, verba facimus? Subueni nobis Christe I E S V, lumen exere tuæ virtutis; in quibus peruersè agimus, ea emendemus; & quæ ex hoc Euangelio intelligimus, in humilitate & simplicitate cordis nostri sectemur. Amen.

FERIA

17

FERIA QVINTA
POST TERTIAM DOMINICAM
QVADRAGESIMÆ.

Sanatur socrus Petri.

MATTH. VIII.

MAR. I.

LVC. IIII.

Anno XXXI.

In l. imaginem Adnotatiuncula.

l.

18.

- A. Capernaum in finibus Zabulon & Nephthalim.
- B. Synagoga, unde sanato demoniaco,
- C. Venit Iesvs in domum Simonis.
- D. Ibi rogatus Petri socrum sanat febris laborantem.

- E. Surgit socrus vegeta, & ministrat cœnantiibus.
- F. Iesv cum discipulis accumbit ad mensam.
- G. Vespere facto oblatos infirmos & demoniacos sanat.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VIII.

LVC. IIII.

MAR. I.

SVrgens autem Iesvs
de Synagoga,
int̄joiuit in domum Si-
monis.

*Et cum venisset Iesus in do-
mum Petri, vidit socrum eius
iacentem, & febricitantem:*

Socrus autem Simonis
tenebatur magnis fe-
bris laboribus:
& rogauerunt illū pro ea.
Et stans super illum, im-
perauit febri:

*& tetigit manum eius,
& dimisit eam febris,*

*& surrexit,
& ministrabat eis.*

Vespere autem factō,

*obtulerunt ei
multos Daemonia habentes;*

*& dimisit illam.
& continuo surgens,
ministrabat illis.*

*Cūn Sol autem occi-
disset, omnes qui habe-
bant infirmos variis lan-
guoribus, ducebant illos
ad eum.*

*Et protinus egredientes de
Synagoga,
venerunt in domum Simonis
& Andreae, cum Iacobo &
Ioanne.*

*Decumbebat autem socrus Si-
monis febricitans:*

& statim dicunt ei de illa.

Et accedens

*eleuavit eam,
apprehensa manu eius:
Et continuo dimisit eam
febris,*

*Vespere autem factō,
afferebant ad eum omnes male
habentes,*

*& Daemonia habentes:
& erat omnis ciuitas
congregata ad ianuam.*

O

MATTH.

MATTH. VIII.

LVC. III.

MARC. I.

At ille singulis manus
imponens, curabat eos.

*& cœciebat spiritus verbo:
& omnes malè habentes cura-
uit. Ut adimpleretur, quod dicitur
Etum est per Isaiam Prophetam,
dicentem: Ipse infirmitates no-
stras accepit: & agnationes
nostras portauit.*

Exibant autem Dæmo-
nia à multis, claimantia, &
dicentia; Quia tu es Filius
Dei:

Et increpans non sinebat
ea loqui, quia sciebant ip-
sum esse Christum.

Facta autem die egressus
ibat in desertum locum;

& turbæ requirebant
cum,

& venerunt usque ad ip-
sum: & detinebant illum,
ne discederet ab eis. Qui-
bus ille ait: Quia & aliis
ciuitatibus oportet me
euāgelizare regnum Dei,
quia ideo missus sum.
Et erat prædicans in Sy-
nagogis Galilææ.

*Et curauit multos, qui vexa-
bantur variis languoribus,
& Dæmonia multa cœciebat;*

*& non sinebat ea loqui,
quoniam sciebant eum.
Et diluculo valde surgens
abyt
ibique orabat.*

*Et prosecutus est eum Simon,
& qui cum illo erant. Et cum
inuenissent eum, dixerunt ei:
Quia omnes querunt te. Et
ait illis: Eamus in proximos
vicos & ciuitates, ut & ibi
prædicem: ad hoc enim veni.*

*eorum,
& in omni Galileæ,
& Dæmonia cœciens.*

AD NO.

AD NOTATIO.

Bucard.

Bethsaida, in tribu Isachar ad litus maris Galilæe, inter Capharnaum & Magdalum, patria Petri, Andrea, & Philippi Apostolorum. Hic egressus IESVS à Synagoga ubi sanauerat hominem Demoniacum, ante concessionem illam celebrem in monte, anno XXXI. vita sua, venit ad domum Simonis & Andrea cum Ioanne & Iacobo. Ita, si sequamur nonnullorum opinionem. Sed mihi magis sit verisimile, ut domus hac Simonis sit Capharnaï: nam ita ex Marco necessariò colligi videtur, etiam ex Luca. statim enim ex Synagoga, sanato Demoniaco, egressus IESVS venit domum Simonis: hæc vero domus Capharnaï erat, non Bethsaida; in celebri scilicet ciuitate Capharnao habitabat Petrus cum sociis. sit ergo

A. Capharnaum, & Synagoga unde sanato Demoniaco

Joseph.
18. Ant.
c. 3. & c.
Plin. s. lib.
cap. 15.

B. Egreditur ad domum Simonis & Andrea. Etenim artem suam malebant Capharnaï in celeberrima ciuitate exercere, quam in angustius & solitudine sui pagi Bethsaida. Non enim hec est illa trans lacum, quam fecit Iuliada Philip-pus Tetrarcha, ubi & mortuus & sepultus est.

C. Venit igitur dominus cum Iacobo & Ioanne IESVS: praierant enim Petrus & Andreas, ut pararent.

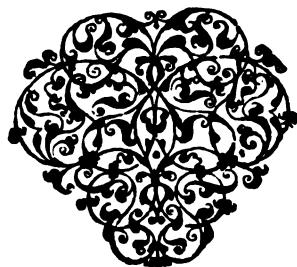
D. Decumbebat autem febricitans Petri so-crus: quod exponit Lucas, & expressit crudite Latinus interpres, tenebatur magnis febribus;

quasi detinebatur febri cum magnis accessibus. Hoc renuntiant primum Christo, dein orante ut eam sanet: adstat illi IESVS, tenet manum, imperat febri (ita mollius sensum redit) Latinus interpres, pro increpauit) sanatur mulier, surgit, ministrat illis, id est, perfectè sanatur. Vbi videlicet nostras infirmitates Sancti Deo representant, ac pro nobis orant, inclinat se ad nos Christus de celo, tenet manum, sanat nostros languores, surgimus, illi ministramus.

E. Socrus Petri in culina curans canam, vegeto & firmo corpore, integris viribus.

F. Discubbit IESVS cum discipulis ad cenanam. Non in ampla cœnatione vel domo, sed in tenui & pectoraria, impedita retibus, funibus, canistris, canat Rex celi & orbis uniuersi, hominum & Angelorum Dominus.

G. Vespere iam facto offerunt illi multos à Demonibus vexatos, & omnes qui variis languoribus afflictabantur: singulis manus impo-nens sanat eos IESVS; ut adimpleretur vatici-nium Ishaïa: Ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotationes nostras portauit. Perfectam qui-dem hominis naturam absumpsit Verbum Dei, nec unquam morbo laborauit; sed hoc est quod dicit Propheta: quicquid in nobis siue interna, siue externe infirmitatis curauit Christus, id omne ipse sanguine suo luit & cruce. Erant scilicet sanationes Christi, & sunt ipsius merita per crucem.

M E D I T A T I O.

VTinam nobis non eueniret vt febrim, hoc est, perturbationem animi vehementem conciperemus ex nostris in proximum ministeriis; sed potius socrum Simonis imitaremur. Illa enim laborauerat quidem in partu, in nutritione, in educatione filiae; non tamen propterea in febrim inciderat. At nos laboramus vt filiam nostram in sinum Petri, hoc est, animam nostram in sinum Ecclesiæ demus: caudendum tamen ne plerumque ex iisdem laboribus in febrim incidamus nostra spiritus imbecillitate. Molestæ sunt confessionum auditiones, colloquium & actio cum eo quem iuuamus distrahit, exasperant difficultates & contradictiones emergentes: itaque formidandum, ne febricitantes ad cubulum redeamus. Heu miseriam! vnde opertuit nos maiorem animi & spiritus vigorem reportare, inde vt debilitemur? Ne terreamur propterea, Patres, & ne punctum quidem à statu mentis, & instituti perfectione propterea dimoueamur. Ad perfectionem hę inquietudines à Deo permittuntur, vt per victoriam perturbationum perfectiores euadamus, &

alacriores ad pugnandum redeamus. Rogemus Christum cum Iacobo & Ioanne, vt nos ab hac febri liberet, nobis astet, teneat manum, nos erigat per horum intercessionem: præsidio & fortitudine Christi Iesu generosè simus animati, qui nos ad illud prælium suo nomine mittit: cuius prouidentia & bonitas, si qua acceperimus vulnera, non patietur esse lethalia, atque adeò contra esse faciet salutaria, & nos ministerio & certamini reddet valentiores, ac nostras illas turbas sedabit. Verum animaduertite Patres mei, vt simpliciter vestris incumbatis ministeriis, nihil quod non sit necessarium vel utile, vel dicentes, vel audientes, vnde detur occasio aduersario Dæmoni: tum, vt muniti virtute orationis, & charitatis, & obedientiae, ac zelo animarum ad munia vestra accedatis, & paratum semper habeatis scutum fidei aduersus perturbations: & assuecatis, hinc vestra ministeria exercere, illinc contra Dæmones & prauas cogitationes vel appetitus pugnare, Hæbreos imitantes.

2. Esdr. 4.

Amen.

F E R I A S E X T A
P O S T D O M I N I C A M T E R T I A M
Q V A D R A G E S I M Æ.

De Samaritana.

I O A N . I I I I .

Anno x x x I I .

In li. imaginem Adnotatiuncula.

li.

35.

A. Samaria regio, vbi rrbs Samaria seu Sebauste.	E. Hanc diuinè Christus alloquitur.
B. Sichem sive Sichar, nec procul hinc puto Iacob.	F. Emunt in foro Sichar cibos Apostoli.
C. I e s u s fatigatus ex itinere sedet sū super fontem.	G. Redeunt, mirantur cur I e s u s cum muliere loqueretur. Nemo tamen dixit, &c.
D. Mulier veniens ad hauriendam aquam.	

P R I O R

PRIOR PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. IIII.

VT ergo cognouit I E S V S, quia audierunt Pharisæi, quòd I E S V S plures discipulos facit, & baptizat, quàm Ioannes, (quamquam I E S V S non baptizaret, sed discipuli eius) reliquit Iudæam, & abiit iterùm in Galilæam. Oportebat autem eum transfire per ^a Samariam. Venit ergo in ciuitatem Samariæ, quæ dicitur ^b Sichar: iuxta prædium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi ^b fons Iacob. I E S V S ergo ^c fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. Venit ^d mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei ^e I E S V S: Da mihi bibere, (^f Discipuli enim eius abierant in ciuitatem, vt cibos eingerent.) Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu, Iudæus cùm sis, bibere à me poscis, quæ sum mulier Samaritana? Non enim coütuntur Iudæi Samaritanis. Respondit I E S V S, & dixit ei: Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo; & dedisset tibi aquam viuam. Dicit ei mulier: Domine, neque in quo haurias habes, & puteus altus est: vnde ergo habes aquam viuam? Numquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filij eius, & pecora eius? Respondit I E S V S, & dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua hac, sicut sit in æternum: sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam; vt non sitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei I E S V S: Vade, voca virum tuum, & veni huc. Respondit mulier, & dixit: Non habeo virum. Dicit ei I E S V S: Bene dixisti, quia non habeo virum: quinque enim viros habuisti; & nunc quem habes, non est tuus vir. Hoc verè dixisti. Dicit ei mulier: Domine, video quia Propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt; & vos dicitis, quia Ierosolymis est locus, vbi adorare oportet. Dicit ei I E S V S: Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque Ierosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate. Nam & Pater tales quærerit, qui adorent eum. Spiritus est Deus: & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit (qui dicitur Christus:) cùm ergo venerit ille, nobis annunciat omnia. Dicit ei I E S V S: Ego sum qui loquor tecum. Et continuò ^g venerunt discipuli eius; & mirabantur, quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit; Quid quæris, aut quid loqueris cum ea?

O ; AD NO-

ADNOTATIO.

Ioseph. 3. A. **S**amaria, regio inter Galileam & Iudeam
 de bell. sita, ab Urbe Samaria (Regia regni Israel)
 cap. 2. sic appellata; quæ continet medium tribum Ma-
 Ioseph.
 3. Reg. 16. nassæ, & totam Ephraim. Hac verò à Semiro
 lib. 15. monte tribus media Manasse, in quo adficiata est
 Ant. c. 11. ab Amri Rege Israel; restituta autem & muni-
 in 12. &
 Eucher. ta ab Herode Antipatro, & vocata est Sebaste.
 48. Gen.
 Hier. in B. In hac igitur regione xij. miliaribus à Se-
 Epi. Pauli baste erat Sichem urbs, cuius nomen corruerant
 & de lo.
 Prol. in Samarita & dixerant Sichar, & usurpauit Io-
 tab. Palest. annes ut vulgatum; quæ Mamortha dicta est,
 Pli. lib. 5. postea Neapolis, in confinibus Ephraim. Fuit
 cap. 13. h.e.c urbs iuxta Hebal & Gerazim, montes cele-
 Deut. 27. bres propter antiquam illam benedictionis &
 3. Reg. 12. maledictionis mutuam denunciationem. Sichem
 Brocard. ad edificauit Ieroboam Rex Israel. A porta Sichar
 Eust. de australi duplice arcu iactu est fons Jacob, iuxta
 cust. vir. prædium quod dederat Jacob Iosepho filio, pre-
 ter sortem hereditatis duplicem. Hic vides or-
 natum puteum ut assulet.

C. Christus vero, qui est potentia, virtus, ma-
 iestas infinita, ex itinere fatigatus sedet. Ped-
 bus enim & nudis quidem, iter faciebat, ut vi-
 detur etiam placere Hieronymo. Nec defessus so-
 lum, sed esuriens ac sitiens sedet sic super fon-
 tem, pra se ferens videlicet laetitudinem, famem,
 sitim. Sedebat autem super putei orificio, & in
 lignum, cuius ministerio aqua hauriebatur, ut
 pie meditari possumus, incumbebat. Effigies hac
 est perspicua Christi passionis & crucis, & eius
 fructus. De his cogitans sedebat super fon-
 tem IESVS, & ligno suam laetitudinem su-
 stentabat.

D. Aspice simul Samaritanam ex Sichar mu-
 lierem, ad aquam hauriendam egressam cum
 haustro, id est, hydria, & fune, quibus non erat
 usura. Erat solus IESVS; omnes enim discipuli,
 ut emerent cibos, fuerant ciuitatem ingressi.
 Scivit IESVS mulierem à Iudeis abhorre, pa-
 tria, religione, consuetudine: illa vicissim ipsum
 intellexit ex eius cultu corporis Iudeum esse ho-
 minem, non tamen auersata est.

E. Ut enim illam conspexit Christus, eius
 mentem suavitatem sua gratia emolliuit. petit po-
 tum Fons vita aeterna immensus; & non tam il-

lum quidem quem non erat ab ea sumpturus, sed
 quem summoperè ab ipsa & gentilitate tota si-
 ziebat, salutis aeternæ. Placidè respondet mulier:
 Quomodo tu, cùm sis Iudeus, bibere à me
 polcis, quæ sum mulier Samaritana? Non
 enim coütuntur Iudei Samaritanis. Non ne-
 gat quod petat Christus; sed miratur, quomodo
 Iudeus à Samaritana id petat. Responso sue
 expugnat planè Samaritanismum in illa Chri-
 stus: Si scires, inquit, donum Dei, & quis est
 qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petis-
 ses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam. Quod
 cùm diceret, docebat illam interius dono gratiae
 sua, ac spiritus dulcedine perfundebat. Subdit
 mulier, iam in illius seruitutem se dedens: Do-
 mine, inquit, neque in quo haurias habes: quasi
 dicat; Cor quidem meum commotum est, vulne-
 ratum est verbo oris tui; quæ autem audio ex te,
 supra meum captum sunt. Tamen illumina,
 Domine, tenebras meas; nam sentio te maiorem
 quam Jacob, quem & nos patrem profitemur.
 Docet igitur illam Christus. Alia, inquit, aqua
 est quam ego à te expeto; quam à me deriuatam,
 & à te epotam, desidero ego bibere. Hac est
 situs mea, quæ in conuersione gentilitatis imple-
 bitur. Nam cùm plenitudo conuersa fuerit gen-
 tium, tunc erit saluus omnis Israel. Summum
 beneficium contulit. IESVS Samaritana, impia
 & profane mulieri, ubi se illi professus est
 esse Messiam; quod haud dubie plenitudinem
 gratia datum iri gentilitati significat. Magnum
 vita spiritualis & aeterna fontem aperuit
 IESVS in hoc Euangelio per Ioannem. Biba-
 mus aquam ex fonte perenni Christo IESV: èò
 contendamus per ipsum, ut quemadmodum Sa-
 maritana à Christo audiuit, ita & nos corde
 audiamus à IESV: Ego sum Christus qui lo-
 quor tecum.

F. Sichar, in cuius foro Apostoli emunt ci-
 bos, puta panes in Christum & singulos, caseum,
 & fructus si quos repererunt.

G. Redeunt Apostoli, & mirantur quod cum
 muliere colloquatur Christus: nemo tamen inter-
 rogat qua de re cum muliere agat; haud dubie èò
 spiritu attracti, quo fuerat Samaritana.

MEDI-

M E D I T A T I O.

Exultemus, Fratres, vehementer. Præuenit, Excitat, & munit liberum nostrum arbitrium Christus, etiam aliud cum agimus vel quærimus, & quidem ex occasione rerum quas agimus vel inquirimus; & quasi ab illis nos euocat, exemplo Samaritanæ, ad spirituallia ex illis contemplanda, & persequenda, & à se petenda. Huic veritati & doctrinæ Christi si assuescamus, fiet ut semper in spiritu ambulemus; & non solum in nostris ministeriis, sed in aliis etiam rebus fructuosiùs versemur. Commendat verò nobis hoc Euangeliō Christus suæ passionis & crucis meditationem, & ostendit fructum, & hortatur ad gratiæ postulationem. Fatigatus autem est Christus

Deus, & quidem ex itinere: sedet, ut qui ex fatigatione ægrè stare poterat, & quærebat sublīdium ex confessu: super fontem sebebat, ut qui præ se ferret expectare qui sibi è fonte potum daret: & sic sedebat, ut fatigatus, famens, & sitiens; & hæc quidem omnia hora sexta, quo verbo quasi rapimur, ut ea quæ dicuntur, ad aliam horam sextam referamus, crucis Christi, vbi fuit extrema illa filij Dei fatigatio, ille crudelis confessus in clauso, illa sitis, illa immensa afflictio. Sedebat verò in cruce ut Rex noster, ut Iudex, ut Doctor, ut inuitans ad bibendum ex fluento sui fontis infiniti, quem tunc aperiebat mortalibus. Amen.

O 4

EADEM

EADEM FERIA VI.

POST DOMINICAM TERTIAM
QVADRAGESIMÆ.

De eadem Samaritana.

EODEM CAP.

Anno XXXII.

In bij. imaginem Adnotatiuncula.

lij.

36.

A. Cùm audisset à Iesu Samaritana; Ego sum Christus; relæcta hydria currit in ciuitatem.	D. Interea virginis Iesum Apostoli ut manducet.
B. Narrat de Iesu.	E. Respondet alium se cibum habere quem manducet.
C. Praeunite muliere tota se effundit ciuitas ad Iesum.	F. Venit Iesus Sichar, & mansit ibi duos dies.
Multi plures credunt quam antea.

SEGUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. IIII.

Reliquit^a ergo hydriam suam mulier, & abiit in ciuitatem, & dicit illis hominibus :^b Venite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcumque feci . Numquid ipse est Christus?^c Exierunt ergo de ciuitate, & veniebant ad eum. Interea^d rogabant eum discipuli, dicentes: Rabbi, manduca. Ille autem dixit eis :^e Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis . Dicebant ergo discipuli ad inuicem: Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Iesu: Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius. Nonne vos dicitis, quod adhuc quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce ego dico vobis: Leuate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ sunt iam ad messem. Et qui metit, mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam : vt, & qui seminat simul gaudeat, & qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia aliis est qui seminat, & aliis qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alij laboraverunt, & vos in labores eorum introistis . Ex cœlitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quæcumque feci. Cùm venissent ergo ad illum Samaritani, rogauerunt eum, vt ibi maneret: & mansit ibi duos dies . Et multò plures crediderunt in eum propter sermonem eius: & mulieri dicebant: Quia iam non propter

IOAN. IIII.

propter tuam loquaciam credimus: ipsi enim audiuiimus, & scimus, quia hic est verè Saluator Mundi. Post duos autem dies exiit inde, & abiit in Galilæam. Ipsi enim Iesus testimonium perhibuit, quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cum omnia vidissent quæ fecerat Ierosolymis in die festo: & ipsi enim venerant ad diem festum.

ADNOTATIO.

A. *Vm audisset Samaritana ex ore Christi: Ego sum Meschias qui tecum loquor (loquebatur enim illi Iesus & exterius ore, simul spiritu interius in corde) cum vim gratiae celestis conceperisset, vehementer commota, hydria relicta curriculo venit in urbem ad ciues suos, & illis prædicat Christum, eiusq; virtutem. Vera enim dona Christi efficax desiderium afferunt alii eadem dona communicandi.*

B. *Fit mulier ex profana, heretica, meretrice, confestim veritatis euangelica prædicatrix.*

C. *Præeunte muliere tota se ciuitas ad Christum effundit.*

D. *Interea Christum circumdant Apostoli, offerunt quos emerant cibos, rogarunt ut manducet.*

E. *Verùm iam antea Christus siti & cibi illius quasi oblitus, in alia erat fame & siti totus. Itaque non accipit cibum ab Apostolis, sed docet quis eius perpetuus esset cibus; ut scilicet salutem humani generis perficeret, & opus quod illi demandatum erat à Patre impleret.*

F. *Cum venissent ad Iesum ex Sichar*

Samaritæ, verbis & prædicatione mulieris permoti, rogarunt Iesum, ut in urbe apud ipsos maneret: precedentes alij, alij sequentes eum ad suam urbem ducunt. Contendunt ut Iesum in sua ciuitate retineant; sed noluit Christus ibi diutius quam duos dies subsistere. Crediderant quidem multi prædicante muliere, sed longè plures prædicante Iesu. Tanta porro fuit verbi Iesu efficacia, tantum studium & deuotio animi Sichimitarum, ut plenam, perfectamq; verbi Dei vim, & sentirent, & exprimerent. Audiuiimus quidem à muliere, mouit nos Deus per illam, fuit aliquid illa auditio; at quanto maior quam à Iesu accepimus, & exterius, & interius? Iesus verbo suo cor nostrum penetravit ac possedit. Perfectionem fidei concepimus, cum dono sapientia & intellectus coniunctam: Scimus quia hic est verè Saluator Mundi. O admirabilem gratiam! o felices Samaritanos duobus diebus perfectè credunt, absque miraculis solo verbo; quod adhuc non fecerant vigintiseptem mensibus Iudei.

SABB A.

S A B B A T O

P O S T D O M I N I C A M T E R T I A M
Q V A D R A G E S I M Æ.

Liberatur adultera.

I O A N . V I I I .

A n n o x x x i i .

In liij. imaginem Adnotatiuncula.

liij.

s3.

A. Templum, vbi medio Scenopegia die festo Christus gloriōsē docuerat.	E. I E S V S tacitus scribit in terra.
B. Postridie Scribe & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam ad I E S V S iterū docentem adducunt.	E. Deinde erigit se, & dicit: Qui sine peccato est, &c.
C. Christus, Scribe, Pharisei, & mulier.	F. His illi auditis exibant vnuſ post alium, incipientes à senioribus.
D. Accusant, & malitiosē interrogant quid de ea sentiat.	E. Rursum scribit in terra I E S V S.
	G. Reliqui sepe proripiunt.
	H. I E S V S mulierem absolvit: Vade, & iam noli amplius peccare.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

I O A N . V I I I .

IE S V S autem perrexit in montem Oliueta; & diluculò iterū venit in ^a templum; & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt autem ^b Scribæ, & Pharisei, mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in medio, & dixerunt ei: ^c Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem ^d dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. ^e I E S V S autem inclinans se deorsum, digito, scribebat in terra. Cum ergo perseverarent interrogantes eum, ^f erexit se, & dixit eis: Qui sine peccato est vestrūm, primus in illam lapidem mittat. Et iterū se inclinans, scribebat in terra. Audientes autem, ^g vnuſ post vnum exibant, ^h incipientes à senioribus: & remansit solus I E S V S, & mulier in medio stans. ⁱ Erigens autem se I E S V S, dixit ei: ^j Mulier, vbi sunt, qui te accusabant? Nemo te condemnauit? Quæ dixit: Nemo, Domine. Dixit autem I E S V S: Nec ego te condemnabo: Vade, & iam amplius noli peccare.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Ad festum Scenopegia xxxij. anno ascenderat Iesus Ierosolymam: medio festo venerat ad templum, docuerat; mulii in eum crediderant, atque de ipso præclarè sentiebant & loquebantur. Quibus rebus commoti principes & Pharisai, miserunt qui illum comprehendenderent: satellites verò illius virtutem sermonis admirantur & prædicant: defendit illum Nicodemus. Incerti quidnam agerent, dominum illi cœdunt; Christus ad montem Oliveti, siue Bethaniam, siue ad hortum Gethsemani, quo solebat cum discipulis conuenire frequenter. Ea nocte calumniam meditantur homines nefarij: & deprehensa muliere in ipso flagitio adulterij, quum manu rediisset in templum Iesus quanto die Scenopegia, & doceret multitudinem que ad eum conuenerat;

B. Adducunt adulteram illam. Hoc faciunt magna importunitate & tumultu. intermittit concionem Christus, statuunt ante eum mulierem, conuertitur uniuersus populus ad rem nouam. Pharisæorum erat machinatio; si illam damnet, plebs offendetur: si liberet, lex.

C. Christus, Scribe, Pharisai, mulier, & turba circumfusa.

D. Accusant Scribe, homines flagitosi & nequam: dissipato crine, incomposito toto corporis cultu, mēte exanimata adstat mulier. Hæc, inquisunt, modo in præsenti crimine adulterij est deprehensa; quæ lapidanda quidem ex lege est, tu verò quid dicas? Hem malitiam! Id videlicet urgebant, vel ut diceret contra legem, & cum ipsi iure lapidare possent: vel contra illam ferret iudicium; & quam apud populum natus erat existimationem, eam per inhumanitatem amitteret.

E. Christus nihil illis respondet; sed inclinatus digito scribebat humi, in singulos videlicet quæ illos pungerent, ac pre confusione mentis abigerent. Verisimile autem est scriptissime singu-

lorum peccata fædiora quæ adultera, & fortassis quæ ipsi ea nocte fecerant flagitia. Tantam igitur ignominiam ferre nulla ratione potuerunt: præsertim cum putarent scripturam legi ab omnibus posse, & à plerisque iam tum legi; quod tamen ita non erat: nam propterea Christus non expressit quid scriberet, nec Ioannes scripsit. Voluit enim singulis dumtaxat suum scriptum esse notum, non aliis; quod effectus indicauit: nam unus post alium accusatores abscedebant animo percussi ac consternati.

F. Cùm enim inchoasset scribere, & illi urgeant insolentiū, absolute unius scripto erexit se, & respondit: Qui est vobis absque peccato, primus incipiat illam lapidare.

G. Hoc Christo dicente, iam qui erat reliquis senior, lecto suo scripto perturbatus, se proripiebat: alij item conturbati sapiente responso, & animi conscientia deterriti, stabant obstupescuti.

H. Rursum Christus scribit reliquorum peccata; ita singuli percussi diffugiunt: non enim exterius illorum solum peccata scribebat Christus, sed corda illorum cruentabat acerbissime.

I. Retinetur in medio conuentu, ut inquit August. miseria & misericordia, mulier & Iesus. Erat erectus populus rerum quas videbat miraculo; expectabat iudicium Iesu. Benignissime responderet Christus mulieri, quam interius sua benignitate ad fidem & pœnitentiam adduxerat: Vbi sunt qui te accusabant, mulier? nullus ex omnibus te condemnavit? Nemo, inquit, Domine. Quis enim te patrō & defensore posset, qui solus salus es peccatorum? Sum, inquit. Itaque neque ego te condemnabo. Verum amplius caue pecces. Clamor tota concione populi tollitur, probant omnes iudicium, liberasur adultera, fit iusta & proba ex peccatrice & infami, laudant omnes Deum & Iesum.

MEDI-

M E D I T A T I O.

Rom. 5.

Quid fuimus, Fratres, in *seculo*? Quoties fuimus deprehensi & accusati apud Deum à Dæmonibus, ut nos morti æternæ traderet commeritos? Sed sua benignitate repulit bonus I e s v s veteratores Diabolas, exprobrans illis suam superbiam & peccata, ac suam obstinationem. Concessit nobis spatium pœnitendi, dedit cor contritum & humiliatum coram se; condonavit peccata, recepit nos in suam gratiam. Quid igitur nobis non est sperandum? Si enim cùm in peccato essemus, cū inimici essemus diuinitatis, atrociter etiam accusaremur à tetris Dæmonibus, peccata nobis remisit Christus, & recepit in gratiam suam; quid non est facturus pro amicis, pro obedientibus? Sed verò quid in nos contrà non est designaturus, si in officio

non manserimus, & obedientia Dei & nostrorum superiorum? Quid enim existimat ille dicere, quum dicit: *Vade, & iam amplius noli peccare?* Adhortatio quidem est hæc ad virtutem, & oblatio gratiæ & auxiliij, sed simul comminatio terribilis. Cæve, immerito quidem nunc tibi remisi peccata; sed ne scis quid, rursum si pecces, sim facturus. Per meam infinitam misericordiam dimisi tibi peccata tua; verum intelligis tam esse infinitam meam iustitiam quām misericordiam, qua vti similiter possem si vellem, & te in Infernum contrudere in perpetuum crucandum. quod si facerem, de tua perditione gauderent omnes Sancti & Angeli. Hæc consideratio vigeat semper in mente tua, quæ est verissima. Amen.

D O M I N I C A Q V A R T A
Q V A D R A G E S I M Æ.

Quietem agunt discipuli iubente Christo, postea nauigant trans mare.

MATTH. XIII. MAR. VI. LVC. IX. IOAN. VI.
Anno XXXII.

In liij. imaginem Adnotatiuncula.

liij.

41.

- A. *Dimitens turbas I e s v s, ostendit quod esset trans mare venturus.*
- B. *Desertum, inter Capernaum & Bethsäidam occidentalem, ubi præcipit discipulis ut paulisper requiescant.*
- C. *Otium agunt discipuli presente Christo.*
- D. *Turba, que ad angustias Iordanis properant ut transmittant.*
- E. *Concedit nauim cum discipulis I e s v s.*
- F. *Nauigat placide quod turba praesenerat, ut Christus voluerat.*

PRIMA

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. XIII. MARC. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud: & venientes nunciauerunt IESV.

Quod cum audisset IESVS,

Et conuenientes Apostoli ad IESVM, renunciauerunt ei omnia, quæ egerant, & docuerant.

Et ait illis:

*a Venite seorsum in
b desertum locum, &
c requiescite pusillum.
Erat enim qui venie-
bant & redibant mul-
ti: & nec spatiū mā-
ducandi habebant.*

*Et reuersi Apostoli,
narrauerunt illi
quacunque fecerant.*

*secessit inde in manu-
cula*

*Et ascendentes in
navis, abierunt*

Post hæc & assumptio illæ
abijt I E S V S forefuit
trans mare Galilææ, quod est Ty-
beriadis: seorsum in locum de-
sertum, qui est Bethfaida.

*Et viderunt eos aben-
tes, & cognoverant
multi.*

*Et cum audissent turba,
sequuta sunt eum pede-
stres*

de ciuitatibus.

*de omnibus ciuitatibus
concurrerunt illuc,
& præuenerunt eos.*

*Quod cum cognos-
sent turba,
secuta sunt illum:
multitudo magna,*

*quia videbat signa,
quæ faciebat super
his qui infirmabā-
tur.*

AD NOTATIO.

A. **I**ESVS dimittit turbas, & conducitur illis
locus quo esset ipse trans mare venturus:
nam hoc legimus cognouisse turbas, & audi-
uisse.

Mar. 6.

B. **D**esertum, quod est inter Bethsaïda & Ce-
pharnaum, quo primum secessit IESVS cum
Apostolis; unde dein nauigauit in aliud deser-
tum Bethsaïda Orientalis, quam fecerat Iulia-
da Philippus, ut in xlix. Annotatione dictum
est: de utroque enim nihil prohibet intelligere
Lucam. Nam cum redyssent Apostoli a sua
missione bini, & narrassent ipsi quae vel egis-
sent, vel docuissent, dixit illi IESVS: Venite
seorsum vos in desertum locum, & requiesci-
te putillum. Vocat eos qui in ministerio verbi
laborauerant, non alios: separat à turba, ducit
in solum locum; ne quid sit, quod impedire pos-
sit mentis & corporis requiem. Daz ipse Aposto-
lis quietem, numquam ipse otia ius; sed semper
fuit homo dolorum, sciens infirmitatem, & suā,
& nostram omnem, quam semper portauit, in
qua continent laborabat.

Ila. 53.

C. **I**ESVS sedet in deserto: Apostoli otium
agunt, ut vires & mentis, & corporis, reficiant;
colloquuntur, alij sedent, alij iacent, & tamen
præseniem habent Christum, & quidem illos ob-
seruantem, sed simul indulgentem, & disimu-
lantem si quid liberius agerent. Verum pusil-

lum, id est, breve tempus permittit otandi. Hac
autem in eorum genere sunt, quæ cùm non acce-
perimus ex Scripturis, piè tamen meditari pos-
sumus & credere. Quid enim egerint tunc Apo-
stoli, nominatim non legimus; legimus in uni-
uersum quicunque, auctore Christo & inuitante;
quod semper facit in nobis. Neque enim solum
Apostolos inuitauit ad requiem corporis & ani-
mi, sed in eorum persona eos omnes qui in mini-
sterio verbi occupantur, quæ est actio laboriosa
in primis; debilitare enim solet, & corporis vi-
res, & animi. illa ad suum robur sunt modera-
to exercitio & honesto reuocanda; haec Mar-
tha distractionibus, ad Mariæ vitam illam, &
optimam partem, quam necessariam esse Christus
dixit, colligende. Fuit alioqui necessum, ut à
turba se se explicarent, quæ adeò importunè ad
eos concurrebat, ut ne manducandi quidem spa-
tiū haberent.

D. **T**urba, quæ ex vicinis omnibus ciuitati-
bus properant pedestres ad angustias Iordanis,
ut ad desertum Bethsaïda orientalis iuxta Co-
rozaim veniant trans Iordanem.

E. **D**um quicuisse Apostoli, in iustū conséc-
dit Christus, sequantur ipsi, ut nauigent quod
iam præcesserant turbe:

F. **N**avigat Christus cum Apostolis placide &
fensim: volebat enim turbas peruenire priores.

Eadem

E A D E M D O M I N I C A Q V A R T A¹⁷¹
Q V A D R A G E S I M Æ.

Docet, & sanat languidos. Distribuuntur turbæ
quasi per contubernia.

EISDEM CAPP.

Anno XXXII.

In lv. imaginem Adnotatiuncula.

lv.

42.

- A. Egressus in littus Bethsaïda orientalis, secedit in mon-
tem.
- B. Progressus ad turbas, loquitur de regno Dei; sanat
qui cura indigebant.
- C. Vespere facto, sollicitè & variè interrogat discipulos

- D. Indicat Andreas puerum quā haberet quinque panes
hordeaceos, & duos pisces.
- E. Iubet turbas considerare, censem, & quinquagenos.
- F. Accipit panes & pisces, benedit suspiciens in celū.

SECVnda PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. XIII. MAR. VI. IOAN. VI. LV.C. IX.

SVbijt ^a ergo in
montem IESVS:
& ibi sedebat cum
discipulis suis.
Erat autem proxi-
mum pascha, dies
festus Iudeorum.

*Et b exiens vidit turbā
multam IESVS: & mi-
serans est super eos, quia
erant sicut oves non
habentes pastorem;*

& excepit eos,

*& capiebat eos docere
malta.*

*& loquebatur illis de
regno Dei:*

*& curauit languidos
eorum.*

*& eos, qui cura indige-
bant, sanabat.
Dies autem caperet
declinare.*

*Vespere autem facto, Et cùm iam hora mul-
ta fieret,*

*Cùm subleuasset
ergo oculos IESVS,
& vidisset, quia
multitudo maxi-*

P 2

MATTH.

acceſſerunt ad eum diſcipuli eius, dicentes:

dimitte turbas,
ut euntes in
castella
emant ſibi eſcas.

IESVS autem dicit eis:
Non habet neceſſe ire:
date illis vos mandu-
care.

Reſpondent eis:

Non habemus hic niſi
quinque panes, & duos
pifces.

Desertus eſt locus hic,
& iam hora præteriſt:
dimitte illos,
in proximas
villas & vias,
emant ſibi cibos,
quos manducent.

Et respondens ait illis:

Et dixerunt ei:
Euntes emamus dace-
ris denarys panes, &
dabimus illis mandu-
care. Et dicit eis: Quot
panes habebis? Ite, &
videte.

Et cum cognouiffent,
dicunt:

Dicit ei vnus ex diſcipulis eius, An-
drreas frater Simo-
nis Petri:
Est puer vnuſ h̄ic,
qui habet quinque
panes hordeaceos,
& duos pifces:
fed haec quid
ſunt inter tantos?

ma venit ad eum,
dicit ad Philippū: Et accedentes dudex-
tim, dixerunt illi:

Vnde ememus
panes, ut mandu-
cent hi?
Hoc autē dicebat
tentans eum:
ipſe enim ſciebat,
quid eſſet facturus.

villas, qua circa ſunt,
diuertant, & inueniat
eſcas; quia hic in loco
deserto ſumus.

Respondit ei Phi-
lippus: Ducentorū
denariorum panes
non ſufficiunt eis;
ut vnuſquisq; mo-
dicū quid accipiant.

At illi dixerunt:

Non ſunt nobis plus
quam quinque panes,
& duo pifces:

niſi forſe nos eamus, &
emamus in omnē hanc
turbam eſcas.
Erant autem ferè viri
quinque millia.

M A T T H.

MATTH. XIII. MAR. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

*Qui ait eis:
Afferte mihi illos
huc.*

*Et præcepit illi, ut ac-
cumbere faceret omnes
secundum cōturbania,*

*Dixit ergo IESVS:
Facite homines
discumbere.*

*Ait autem ad discipu-
los suos:
Facite illos discumbere
per coniuia
quinquagenos.*

super viride fænum.

*Erat autem fœnū
multum in loco.*

Et discubuerunt

*Discubuerunt ergo
viri, numero quasi
quinque millia.*

*in partes, per centenos
& quinquagenos.*

*Et cùm insuffrē tur-
bam discubere super
fænum,*

*Et acceptis quinque
panibus, & duobus
piscibus,
intuens in calum*

*Accepit ergo
I E S V S panes:
& cùm gratias
egisset,*

*Et ita fecerunt.
& discubere fecerunt
omnes.*

aspiciens in calum

*Acceptis autem
respexit in calum, &
benedixit illis:*

ADNOTATIO.

A. *A*d littus Bethsaïde orientalis ap-
pellitur vanis cum I E S V & A-
postolis, quo iam peruererat turba: sededit ta-
men primùm I E S V S, nec è vestigio se dat
in turbam, sed sedet in monte cum disci-
pulis.

B. *Deinde illinc progressus videt turbam
multam; eius miseretur, quia erant sicut oves
non habentes pastorem: excepti omnes beni-
gnè, ac salutat; loquitur illi de regno Dei,
sanat eos qui erratione egebant. Et haec qui-
dem fecit, donec inciperet dies ad vesperum
declinare. Bone I E S V, quanta est hic seges
tua benignitatis, & nostra meditationis fru-
ctus!*

C. *In reliqua Imagine contemplare quanta
sit cura Christi, Apostolorum etiam, ne pericli-
taretur fame turba. Desertus, inquiunt Apo-
stoli omnes, est locus, hora praterij, vespера
enim est; dimitte turbas: & Christus respondet,
ut eos ipsi alant; quod planè semper dicit Epi-
scopis & Prelatis. Despondent Apostoli ani-
mum; se profitentur non tantum habere eris,
unde tam multos alant.*

*Subdit Christus: Quid tu Philippe? Quid
habes consilij? Vnde ememus panes ut huic
multitudini cibum demus? Ne hic quidem ad-
uertit ad opes Christi, vel etiam suas in Chri-
sto: Sumus, inquit, in solitudine, inopes; & du-
centorum denariorum, id est xx. aurorum non
suffi-*

sufficient panes, ut modicum singuli comedant. Tamē exitat illos ad fidei sensum Christus: Ite, videte quod panes habeatis. Eunt, disquirunt, reperient puerum qui habebat quinque panes hordeaceos, & duos pisces.

D. Hoc refert ad IESVM Andreas primū, dein alij. neandum aduerteunt animum ad fidem: sed quid hoc, inquiunt, inter tantos, hoc est tam multos, & tam famelicos? Petit illos panes afferri IESVS: adducunt puerum Andreas & Philippus & alij, cum panibus & piscibus.

E. Iam verò non solum excitat, sed trahit ad vim fidei, iubet ut distribuant turbas per contubernia centenā & quinquagenā. Vbi confederunt, erēcti erant Apostoli expectatione miraculi: turba magna animi simplicitate obediunt, conuertunt oculos cuncti ad IESVM. IESVS verò, postquam animos omnium permouerat atque preparauerat (parata autem essent pro re nata ex fano mensa, & ex monte cænaculum grande fecissent.)

F. Accipit quinque panes & duos pisces, aspirat in calum, benedicit illis, gratias agit, frangit deinde, ac dispensat discipulis; illi contubernijs. Accipit virtus Dei panes, incipit diuinos facere suo captu & tactu, suspicit in calum, significans unde diuinam virtutem illis esset communicaturus; benedicit illis, molitur miraculum, indit virtutem panibus diuinam; ut qui tantum nu-

trire poterant naturaliter, possint etiam alios panes supernaturaliter germinare, ut pauca semina ingentem segetem, diuina Christi manū virtute. Frangit, metit diuinitas ex panibus diuinis sua fractione, qua illi multiplicabantur: distribuit discipulis à se fractos panes, ut & ipsi frangerent diuina virtute imbutos, & multiplicarent. O panum immensas opes, & suauissimam gloriosam!

Hoc loco animaduerte Christum quinque panes & duos pisces benedixisse & fregisse: ex quinque panibus & duobus piscibus remansisse duodecim cophinos fragmentorum; nullum integrum vel panem vel piscem: ex illis satiasse hominum quinque millia. Virtute igitur diuina hac facta sunt. At quo modo? Credendum tibi primū est ita factū esse: neque enim propterea quod non intelligimus quo modo, negandum est aliquo modo esse factū; quod heretici faciunt de praesentia Christi in Sacramento Eucharistia venerando. Credite primū miseri ita esse, & intelligeris ita esse posse, Dei esse potentia: & præterea deducemini ad aliquam rationem intelligendi, ut de panibus varie Doctores conciunt fieri posuisse. Et frequentes quidem sunt ut per panum multiplicationem id doceat, que est manuductio ad intelligentiam orthodoxe & Catholica veritatis de Eucharistia sanctissimo Sacramento.

August.
in Ioan.
6. cap.
Iansen.

EADEM DOMINICA QVARTA

QVADRAGESIMÆ.

Satiat quinque millia hominum.

EISDEM CAPP.

Anno XXXII.

In lvi. imaginem Adnotatiuncula.

lvi.

43:

- A. Christus igitur, cum panes fregisset & pisces, dat discipulis frangendos & distribuendos.
- B. Distribuunt Apostoli & discipuli per omnia contuberia, & saturantur omnes.
- C. Ex reliquis colligantur duodecim cophini,
- D. Compellit nauigare discipulos in terram Generar.
- E. Secedit in monsem orare dimisit turbis.

TERTIA

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. X. MARC. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

& frēgit panes,
panes: *& dedit discipulis suis,* distribuit *& distribuit discip-*

discipuli autem tur-
bis. *ut ponerent ante eos:* *ut ponerent ante tur-*

& duos pisces dixit
vmnibus. *discubentibus:* *discubentibus:* *ut ponerent ante tur-*

Et manducauerunt om-
nnes, & saturati sunt. *Et manducauerunt om-*

similiter & ex pi-
scibus quātum vo-
lebant. Ut autē im-
pleti sunt, dixit di-
scipulis suis: Colli-
gite quæ superaue-
runt frāgmenta, ne
perēant. College-
runt ergo, & imple-
uerunt

Et tulerunt *& sublatam est quod*
duodecim cophinos *superfuit illis,*
fragmentorum plenos. *duodecim cophinos* *fragmentorum cophi-*
nos fragmentorū, *mī duodecim.*

& de piscibus.
Manducantibus au-
tem fuit numerus *Erant autem qui man-*
exceptis mulieribus, & *duauerant quinque*
parvulus. *millia virorum.*

Illi ergo homines,
cūm vidissent quōd
fecerat Iesvs signū,
dicebant: Quia hic
est verē Propheta,
qui venturus est in
Mundū. Iesvs
ergo cūm cogno-
tisset, quia venturi
essent ut raperent
eum, & facerent
cum Rege, *P 4*

MATTH.

MATTH. X I I I . MARC. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

*Et statim & compulsi
I E S V s discipulos ascen-
dere in nauiculam,
& præcedere*

*donec dimitteret tur-
bas.*

*Et dimissa turba,
ascendit in montem
solus orare.*

*Et statim coëgit
discipulos suos ascende-
re nauim,
ut precederent eum
trans fretum ad Bethsaï-
dam, dum ipse dimitteret
populum.
Et cum dimisisset eos,
abyt in montem
orare.*

*fugit iterum in mon-
tem ipse solus.*

ADNOTATIO.

Hac additur imago ad maiorem rei expressionem.

A. Christus igitur cum panes quinque fre-
giisset, dat discipulus itidem frangendos;
illi assatim cophinos implent eisdem, nec desunt
umquam. Itaque erant qui implerent semper,
ali⁹ qui apponenter contuberni⁹.

B. Neque solos intelligamus fuisse Apostolos
qui distribuebant, sed hos primarios, ac per hos
alios discipulos, qui cum turbis ad IESVM con-
uenerant. Saturantur omnes è quinque panibus
& duobus piscibus.

C. Supersunt fragmentorū cophini duodecim.
Dimittit deinde turbas, gratias illi agentes di-
uinis certasim: eis ipse benedicit humanissime.

D. Postea statim compellit discipulos ut nau-
im concenderent, & cum præcederent ad
Bethsaïdam, donec turbam dimitteret.

E. Qua dimissa ascendit in montem solus ora-
re, atque adeò fugit: cognoverat siquidem quod
essent venturi ut eum raperent, & Regem con-
stituerent. Benedixit quidem tunc quinque pa-
nibus Christus & duobus piscibus, fregit illos,
satiavit ex illis quinque hominum milia; tam
facile infinitos alios satiasset. Quid nunc è ca-
lo? desirne idem præstare Christus? Non desit,
sed idē fecit hæc tenus semper, & ad consumma-
tionem usque facili faciet; per Sacramēta (pre-
seritum Eucharistia) per dona, per virtutes. quic-
quid est enim gratia, quinq; panes sunt, id est,
quinque Christi vulnera; & duo pisces, anima
eius scilicet & corpus, qua in cruce quasi frixa
exaruerunt: ex horum enim virtute promanat
quicquid largitur gratia Deus.

MEDITATIO.

Pascis tu quidem nos verbo tuo continé-
ter, Domine I E S V , sed excitatur interim
in nobis desiderium tui cœlestis cibi & uchari-
stiæ, & panis supersubstantialis. Id hoc Euangeli⁹
& mysterio significas, benigne I E S V , &
doces ut verbo Dei, meditatione, oratione
nos muniamus atq; disponamus, dein ad mē-
sam accedamus sacrosanctæ Synaxeos; ubi
primum quidem vim vulnerum tuorum sen-
tiamus, id est, passionem tuam cordi imprima-
mus; gusto præterea spiritualium consolationum imbuamur: deinde sensum accipia-
mus spiritualem septem Sacramentorum, ex
alio miraculo septem panum, quæ ab illis quin-
que vulneribus, & tua passione fluxerunt: ac-
ne tunc quidem deerunt in obsonium & spi-

ritualem gustum pisciculi. Hæc concede no-
bis sancte I E S V : simul confirma cor nostrum,
& præsta, ut efficax sit nostrum ministerium
in próximos, nec titubemus, vel desides simus
in illis iuuandis, sed firmi & feruentes; neque
dicamus, etiā non verbo, Desertus est locus,
hora præterit, dimitte turbas. Hæc debilitas
est spiritus. Audite quid nobis Christus respō-
deat: *Non habent neceſſe ire, dñe illis vos man-
ducere: excutite pigr. tiam, per vos iuuandus*
est proximus vester & meus, hoc est, qui fame
spiritus periclitantur; ad hospitios vocati
estis. Excita igitur nos, Christe I E S V , ut cogi-
temus unde nobis proueniat hæc animi pró-
pitudo & facultas, & id studiosè inquiramus, accipiamus, exerceamus. Amen.

FERIA

373

F E R I A S E C V N D A
P O S T D O M I N I C A M Q V A R T A M
Q V A D R A G E S I M Æ.

Eijcit primò vendentes de Templo.

I O A N. II.

A n n o x x x i .

In lvij. imaginem Adnotatiuncula.

lxij.

16.

- A. atrium tertium templi, ubi primò ejicit vendentes sub initio predicationis: nam iterum post solemnitatem palmarum idem fecit.
B. Ejicit I e s v s vendentes de templo, terreni flagello quod in eos intendebat.
- C. Permiti Iudei petunt signum cur hoc faciat.
D. Respondeet I e s v s : Soluite templum hoc, &c.
E. Templum edificatur sub Zorobabel & Iosadec, &c.
quia dixerant Iudai : Quadragesima sex annis ædificatum est, &c.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

I O A N. II.

P O s t hoc descendit Capharnaum ipse, & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius : & ibi manserunt non multis diebus. Et propè erat Pascha Iudeorum, & ascendit I e s v s * Ierosolymam: & inuenit in templo vendentes boues, & oves, & columbas; & numimularios sedentes. Et cùm fecisset quasi^b flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oves quoque, & boues ; & numimulariorū effudit æs, & menas subuerit. Et his, qui columbas vēdebant, dixit: Auferre ista hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis. Recordati sunt verò discipuli eius ; quia scriptum est : Zelus domus tuæ comedit me. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei : Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis ? Respondit I e s v s , & dixit eis : Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo Iudæi : Quadragesima & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cùm ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc dicebat ; & crediderunt scripturæ, & sermoni quem dixit I e s v s . Cùm autem esset Ierosolymis in Pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius, quæ faciebat. Ipse autem I e s v s non credebat semet ipsum eis, cò quod ipse nosset omnes ; & quia opus ei non erat, ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat, quid esset in homine.

A D N O :

ADNOTATIO.

A. Postquam primum illud signum in Cana Galilea fecerat Christus, conuersus aqua in vinum, venit cum matre, cognatis, & discipulis Capharnaum; ubi non ita multos dies egit. Inde ascendit Ierosolymam ad festum Pascha, & venit in templum, atque inde vendentes, &c. eiecit. Hac prima est cietio. de ea enim hic agit: nam secunda in hebdomada, qua est crucifixus, gesta est. Huius & illius discrimen vide iii. Feria Dominicæ prima in Quadragesima. Hic tamen sua sunt appendices, ut illic sua.

B. Postquam ex imperio vendentes eiecit Christus e templo, intendens in illos flagellum ex funiculis confitum, terrens quidem illos, non cedens;

C. Permoti iudei nouitate, & rei, & hominis, qui tunc primum Ierosolymis siebat cele-

bris, perunt signum, quo illa auctoritas & imperium confirmetur. Nam primum incipiunt à cietate: nam illud signum nonne erat insigne, quod solo verbo tantam multitudinem expelleret?

D. Et tamen signum dat illis IESVS, in illorum confutationem, cui non essent credituri. Ut enim Achaz Regi vaticinatus est Esaias verbi diuini futuram incarnationem, ita his Christus quod templum corporis sui essent soluturi, ipse suscitaturus.

E. Representatur templi adificatio sub Zorobabel & Iosepho, tam laboriosa, tam impedita, tam diurna, ut ante quadraginta sex annos inchoatum templum consummari vix posuerit, propter vicinorum hostiam (præsertim Samaritanorum) inuidiam & oppugnationem.

Meditatio Ferie IIII. post Dominicam I. Quadragesime hic subseruire potest.

FERIA TERTIA
POST DOMINICAM QVARTAM
QUADRAGESIMÆ.

Docet IESVS: concitantur contra eum Iudei.

IOAN. VII.

Anno XXXII.

In lviij. imaginem Adnotacionula.

lviij.

SI.

A. Templi atrium secundum, ubi ad dimidiatum festum Scenopegia quasi in oculo manifis IESVS.	D. Respondet IESVS benignè, & docet sapienter.
B. Die festo mediante docet, cum varij de eo sermones fuisse.	E. Piscina ubi sanatus fuerat paralyticus sabbato, quod reprehendebant Iudei.
C. Moyses cum tabulis legis significat quod dixit; Nemo ex vobis seruat legem.	F. Demonculi significant Indiaorum saeculum animum contraries.
D. Inflammatur in IESVM Iudei: dicunt; Drama-	

EVAN-

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VII.

Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant: Vbi est ille? & murmur multum erat in turba de eo. quidam enim dicebant: Quia bonus est. Alij autem dicebant: Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudeorum. Iam autem die festo ^a mediante, ascendit I E s v s in templum, & ^b docebat. Et mitabantur Iudæi, dicentes: Quomodo hic literas scit, cum non didicerit? Respondit eis I E s v s, & dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina, vtrum ex Deo sit, an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quærerit: qui autem quærerit gloriam eius, qui misit eum, hic verax est, & iniustitia in illo non est. Nón hec Moyses dedit vobis legem; & nemo ex vobis facit legem? Quid me quæreris interficere? Respondit ^c turba, & dixit: Dæmonium habes: quis te quæreris interficere? Respondit I E s v s, & dixit eis: Vnum opus feci, & omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisioñem: (non quia ex Moysi est, sed ex patribus) & in Sabbato circumcidit̄ hominem. Si circumcisioñem accipit homo in Sabbato, ut non soluat lex Moysi, mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in Sabbato? Nolite iudicare secundum faciem; sed iustum iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex Ierosolymis: Nón hec est Christus? quein quærunt interficere? Ecce palam loquitur, & nihil ei dicunt. Numquid verè cognoverunt Principes, quia hic est Christus? Sed hunc scimus unde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit. Clamabat ergo I E s v s in templo docens, & dicens: Et me scitis, & unde sim scitis: & a me ipso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum: quia ab ipso sum, & ipse me misit. Quærebant ergo eum apprehendere: & nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius.

ADNOTATIO.

A. *Emplum, ad quod festo Scenopegia medio venit I E s v s & docuit, simul acerimam habuit cum Iudeis disceptationem. Ascendentibus enim eius cognatis ad festum, dixit se non ascensurum: & id quidem non mystice solum dixit, sed re ipsa fecit, nam ad dimidiatum dum taxat festum ascendit in templum. Antea ascenderat quidem ad festum, non tamen manifeste, sed quasi in occulto, vel omnino nondum, ut est Gracè, dixit se ascensurum. In eo itinere, quod habuit per medium Galileam & Samariam, decem leprosos sanauit, & hospitio prohibitus est in quadam Samariae ciuitate.*

B. Docet Christus in templo quarto die festi

Tabernaculorū, quum tribus primis diebus fuisse de ipso plurimum murmur in templo iactatum; alijs dicentibus, bonus est; alijs contrā, non est, sed turbas seducit: omnes tamen susurrabāt, nullus palam de eo loquebatur, ex ijs presertim qui illum probabant; timebant enim Pharisaos, hostes Christi professos ac capitales. Mirantibus autem Pharisais unde literas sciret, cum à nullo didicisset, intēdit I E s v s digitum in calum, demonstrans doctrinā suam Patris esse doctrinam, se Sapientiam esse à Patre genitam, non à se; & quæ doceret, non à se docere, sed à Patre, à quo accepisset quæ haberet omnia. Sum enim, inquit, Principium quidem, sed ex Principio, Verbum à dicente

dicente & generante me Patre. Do igitur gloriam Deo mea hac professione; nō quero meam. Hac verò cognoscet, si quis voluerit Patris exequi voluntatem; si quis sua voluntate respōdeat, consentiat, & cooperetur diuina praeuenienti voluntati & gratia, qua semper nos praeuenit. Illuminatio præterea cordis ipsi proueniet, sensus etiam spiritualis, & gratia divina gustus & præclara indicia.

C. Moyses innuitur cith duabus tabulis dans Israëli legem, quam nullus Iudeorum seruabat, quod Christus illis exprobrat & obicit: præferim cum vellent ipsum interficere.

D. Inflammantur iracundia Iudei ad hæc Christi verba, & ingerūt atrox conuicium: Daemoniū, inquit, habes: nullus hic te vult interficere. Nihil est malitiosa menti, & per hypocrisim simulata intolerabilius, quam si videat suas cogitationes verè & clare traduci. Nonne vos estis illi Iudei, qui apud Ieremiam dicitis: Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius & qui apud Sapientem dicitis: Venite, circumueniamus iustum, contumelia & tormento interrogemus, morte turpissima condemnemus eum: Sed cur iā-

Ier. II.
Sap. 2.

dem? Contrarius enim est operibus nostris: improperat nobis mandata legis, diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ, promittit se scientiam Dei habere, & Filium Dei se nominat (quod etiam, dum diceret Christus, Doctrina mea non est mea, intelligere potuerunt Iudei) Factus est in traductionem cogitationum nostrarum. Quid potuit dici apertius? Nonne digito Ieremias & Sapiens vos denotant, qui bodie cum Christo disceptatis?

B. Hac cum ita sint, respondet tamen illis I E S V S benigne & sapienter: Vnum opus operatus sum, & omnes miramini, &c.

E. Piscina, & sanatus ibi paralyticus representatur, nam illinc occasionem acceperant Iudei calumnia, ut odium suum & inuidiam explerent, quod Christus in Sabbato illum hominem sanasset.

F. Illud tamen festuè pittor adiunxit, capitibus Iudeorū insistentes demonculos cum vinculis, ut significetur quid in eorum animis operarentur Diaboli; ut scilicet Christum vinculum ducerent atque interficerent: quod tamen noctis Christus fieri tunc. Nondum enim illius horamoris aduenerat.

M E D I T A T I O.

ES T quidem necessaria acquisita Theologia, quam discimus; sed ipsa non nostra sola industria vel præceptorum, sed è diuina gratia ac virtute lucem recipere debet, & ad principia sua referri. Non dico solùm ad scientiæ illius principiæ, sed ad te, sancte I E S V, fontem luminis omnis & scientiæ. Hanc tamen relationem non assequimur; hanc non docent nos præceptores, ad hos tamen sensus spiritus & lucem in scientijs & studijs est contendendum, cum omni cordis simplicitate in Christo. Est porrò alia doctrina quæ huic supereminet, & tota est diuina; mentis scilicet illustratio extraordinaria. hac solent à Deo ornari singulari pietate viri & mulieres, etiam literarum expertes, qui mirabili modo fiunt theodidaeti. Huiusmodi doctrina ex orationis & contemplationis perfectione prouenire è Dei benignitate solet, & operū perfectio-

ne. Conseruanda autem est, quod ad nos attinet, vnicè in rebus omnibus, ad maiorē Dei gloriam aspirando, nihil philautiæ admiscendo, nihil vanitatis, Christo semper nitendo, in profunda cordis simplicitate atque humilitate. Neque tamen propterea negligenda doctrinæ acquisitio est, quæ in scholis traditur orthodoxis; præsertim si ex Ecclesiastica misse & functione docendum sit, siue concionandum. At verò si aliquas acceperis diuinæ illustrationes, eas cum omni animi promptitudine ac simplicitate legitimæ Ecclesiæ, & eius principiis summittas oportet. Primo verò loco Romanæ Ecclesiæ, & Summo Pontifici. Has doctrinæ rationes doce nos, Christe I E S V bone, quò tuam voluntatem agnoscamus, & ad perfectionem intento animo contendamus, atque in ministerijs nostris sumus efficaces in te. A M E N.

FERIA QVARTA
POST DOMINICAM QVARTAM
QVADRAGESIMÆ.

Sanatur cæcus natus.

IOAN. IX.

Anno XXXII.

In lxx. imaginem Adnotatiuncula.

lix.

57.

A. <i>Templum, unde egressus fuerat I E S V S & absconde-</i>	<i>rat se, cum eum volebant lapidare Iudei.</i>	I. <i>Ducitur ad Pharisæos, interrogatur, fit schisma in-</i>
B. <i>Cæcus sedens & mendicans, non procul à templo.</i>		<i>ter eos.</i>
C. <i>Christum interrogant Apostoli: Quis peccauit?</i>	<i>Respondet Christus, & docet eos.</i>	K. <i>Vocantur parentes, qui vix audient dicere.</i>
D. <i>Expuit Christus in terram, facit lutum.</i>		L. <i>Existit rursus acrior inter Pharisæos, & eum qui cæcus</i>
E. <i>Inungit oculos cæci, iubet lauari.</i>		<i>fuerat, contentio.</i>
F. <i>In natatoria Siloë, iuxta ruinam turris que oppres-</i>	<i>su xvij. homines.</i>	M. <i>Pharisæi demum hominem execrati è Synagoga</i>
G. <i>Lauit cæcus, redat videns.</i>		<i>ejiciunt.</i>
H. <i>Varia disceptatio, primum inter vicinos: hic est; non</i>		N. <i>Inuenit itaque eum Christus ac recipit, scg illi Dei</i>
		<i>Filium esse declarat.</i>

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. IX.

ET præteriens I E S V S vidi^b hominem cæcum à nativitate: & interrogauerunt eum^c discipuli eius: Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit I E S V S: Neque hic peccauit, neque parentes eius; sed vt manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est: Venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. Hæc cùm dixisset,^d expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linuit lutum super oculos eius, & dixit ei: Vade, laua in^e natatoria Siloë (quod interpretatur Missus.) Abiit ergo, &^f lauit, & venit videns. Itaque vicini, & qui viderant eum priùs quia mendicus erat, dicebāt: Nónne hic est, qui sedebat, & mendicabat? Alij dicebant: Quia hic est. Alij autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille verò dicebat: Quia ego sum. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo, qui dicitur I E S V S, lutū fecit; & vnxit oculos meos, & dixit mihi: Vade ad natatoriā Siloë, & laua. Et abij, & laui, & video. Et dixerunt ei: Vbi est ille? Ait: Nescio. Adducunt eum ad Pharisæos, qui cæcus fuerat. Erat autem^k Sabbathum, quando lutum fecit I E S V S, & aperuit oculos eius. Iterū ergo interrogabant eum Pharisæi, quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, & laui, & video. Dicebant ergo ex Pharisæis quidam: Non est hic homo à Deo, qui Sabbathum non custodit. Alij autem dicebant: Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? & scis-

Q

IOAN.

IOAN. IX.

ma erat inter eos. Dicunt ergo cæco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia Propheta est. Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset, & vidisset; donec vocauerunt^k parentes eius, qui viderat: & interrogauerunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis, quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius, & dixerunt: Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est: quomodo autem nunc videat, nescimus; aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus: ipsum interrogate; ætatem habet, ipse de se loquatur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos. Iam enim conspi rauerant Iudæi, vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra Synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt: Quia ætatem haber, ipsum interrogate.^l Vocabuerunt ergo rursum hominem, qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo. Nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio: vnum scio, quia cæcus cum esset, modò video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: Duxi vobis iam, & audistis: quid iterum vultis audire? Numquid & vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei, & dixerunt: Tu discipulus illius sis, nos autem Moysi discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi locutus est Deus: hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille homo, & dixit eis: In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis unde sit, & aperuit meos oculos: scimus autem quia peccatores Deus non audit; sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quicquam. Responderunt, & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et^m eiecerunt eum foras. Audiuit Iesus quia eiecerunt eum foras: & cumⁿ inuenisset eum, dixit ei: Tu credis in filium Dei? Respondit ille, & dixit: Quis est, Domine, vt credam in eum? Et dixit ei Iesus: Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait: Credo Domine. Et procidens adorauit eum. Et dixit ei Iesus: In iudicium ego in hunc inmundum veni, vt qui non vident videant, & qui vident cæci fiant. Et audierunt quidam ex Pharisæis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei: Numquid & nos cæci sumus? Dixit eis Iesus: Si cæci essetis, non haberetis peccatum. nunc vero dicitis: Quia videmus. Peccatum vestrum manet.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. *T*emplum: inde enim exieras ut se abscondere I E S V S, ubi arreptis lapidibus illum voluerant Inde i lapidare, propsterea quod dixisset, Antequam Abraham fieret, ego sum. Illinc igitur prateriens, vidit hominem à natuitate cæcum.

B. *C*acus sedens & mendicans, non longè à templo.

C. *C*hristum interrogant Apostoli, videntes cæcum, & audientes à natuitate cæcum esse; nū illa prouenisset cæcitas ex eius peccato, an ne ex parentum. intelligebat enim affligi propter peccata sua homines, filios etiam propter parentū. *V*trumque negat Christus: *Sed ad gloriam, inquit, Dei per me illustrandam.* Qua responsione & Apostolorum curiositatē perstringit I E S V S, & docet causam ad quam omnia qua videmus à Deo fieri, referre debeamus, ad eius videlicet gloriam; nec facile de causis alijs esse iudicandum. *A*stollit simul illorum mentem ad miraculi, & gloria Dei expectationem. *M*e inquit, oportet operari opera eius qui misit me, dum dies est: venit enim nox, in qua nemo potest operari. quamdiu sum in mundo; lux sum mundi. *S*imiliter atque me nunc videbitis, oportet me donec dies gratia est operari; donec scilicet Ecclesia militans perseverat: succedit enim nox, in Iudicio uniuersali, & saeculorum consummatione (non filijs lucis, sed tenebrarum). ubi nullus poteris opera gratia operari. Tunc enim ego misericordiam convertam in indicium, & filiū lucis premium laborum accipiens, & erunt impiorum hominum iudices: impī manibus & pedibus ligati in tenebras exteriōres conūcentur. Lux ego sum mundi huius, longè clarior, ac multò prestantior quād Sol hic omnibus conspicuus: verū ut perpetuus non est hic mundus, sed finem est accepturus, & noua futura sunt omnia; ita mea hæc lux gratia, qua diem Ecclesia facit, euadet in glorio lucem, & triumphans Ecclesia perpetuum diem.

D. *H*is verbis cum animos Apostolorum erexit, expuit in terram, inclinat se, miscet lumen, vocat cæcum;

E. *V*ngit eius oculos luto, iubet ire lotum ad Natatoriam sive Piscinam Siloë: it, lauat, redit videns.

O beatum cæcum! ô felicem hominis cæcitatem, quem Christus suo spuso, & luto illuminauit atque sanauit! *S*um ego cæcus Domine, illine oculos cordis mei. Illuminantur quidem ceci huius oculi; significatur vero salutem recipere humānū genus vñctione luti, & lotione. *P*ater enim, qui caput Christi est, spuie Verbum in terram, & fecit lumen, Verbum videlicet carnem: hoc luto inunxit hominem, & lauari iussit aqua baptis̄mi; largitusq; est homini visum, & dedit salutē.

F. *N*atatoria vel Piscina Siloë, id est, Missi, Brocard. eius quem item Silo vocauit Iacob: ante cuius aduentum non erat auferendum scepterum de Iuda. Nō est hac Probatica, non Fons Siloë, nō Piscina superior, sed inferior piscina, qua à superiori fonte & piscina aquam recipiebat. Iuxta hanc fuit turris, qua sua ruina oppresit decem & octo illos homines.

G. *R*edijt cæcus videns ad suos: atque hic oritur illa celebris disputatio.

H. *P*rimùm inter vicinos: Num hic ille cæcus? non est, similis illi est. *I*mo ego sum: exponit deinde, quo pacto viderit.

I. *D*ucitur ad Pharisæos, rogam quomodo videtur: idem respondet. Fit inter ipsos schisma, alijs factum vituperantibus, quo Sabbatum violaretur, alijs defendantibus. *F*ieri, inquietur, nequit, ut homo peccator huiusmodi signa cdat. deinde non creditur caco:

K. *V*ocantur parentes, de filia respondent omnia; non audient tamen confiteri à quo, vel quomodo sit sanatus; timētes ne è Synagoga eycerētur, & templo; & sacris priuarentur: illa erat Iudeorum excommunicatio.

L. *R*ursus existit auctor cum caco disceptatio, contendentibus Pharisæis inuidiam Christo cōstare ex illo facto, constanter caco causam agentem pro Christo. *V*nde tibi, ô caco, hoc ingenii lumen? *v*nde hac facultas dicendi? *V*nixerat videlicet te I E S V S, & lucem interius tibi inseruerat. Sed cur dicas Deum peccatores non exaudire? *Q*uod contraria fit: nam publicavum exaudiuit Deus, & paſſim alios. Nō (inquit) est necessum qui lucem accipit fidei, cū ē vestigio omnia noſſe fidei mysteria: vel planè peccatores non exaudit Deus, si ē peccato, vel ad peccatum eorum oratio dirigatur.

M. *T*andem conuicti à caco & confusi, illum ejiciunt, sacris illum interdicunt, & ingressu Templo vel Synagoga. *A*lia omitto persequi, que nō sunt barum Annotationum: sed tamē fit defensor & patronus Christi caco, causam agit cæcitas pro immenso diuinitatis lumine, opprimit ora Pharisæorum, accipit premium à Christo maxi-

*mam: illi enim profitetur I E S V S, se esse Filium H. Christus inuenit eacum pro sua pren-
Dei, quod vix Apostoli intelligebant. dentia.*

M E D I T A T I O .

EN Domine I E S V, ego cæcus sum, & qui-
dem à nativitate. Natus sum cæcus per
peccatum; ablato autem per baptismum' pec-
cato, reliquisti tu quidem in me de tua prou-
détia in exercitium virtutis cæcitatem, id est,
ignorantiam, tum malam voluntatis propen-
sionem, concupiscentiam, atque infirmitatē,
per quæ illa fouetur ignorácia & cæcitas. Por-
rò cæcitatem illam, & reliqua mala plurimis
peccatis auxi prolixè. Animaduerto meam
cæcitatem, nihil video verioris lucis, nihil pu-
rioris veritatis. Intelligo quidem ex vniuersis
creaturis tuis lumen tuum extare diuinum,
& te indicare: & tamen ego illud non video.
Est maior lux in virtutibus, & in præstantio-

ribus amplior, splendidior & efficacior in Sa-
cramentis, in Ecclesia, eximia in sanctis, ex-
cellens in Virgine gloriofa, infinita in te,
Christe I E S V, in Deo trino & vno. Et quis
hæc secreta nouit? Quis dignè cōtemplatur?
Spue sancte Pater in terrā cordis mei & poté-
tiarum Verbum tuum, quod ros est nativita-
tis Filij tui; gustū imprime tuæ veræ contem-
plationis; & fiet, vt videam mirabilia tua, illa
prædicem, & te laudem in sœcula: pro te item
contra aduersarios tuos veritatem tuam pro-
pugnem: Oro, Domine, vt de tua misericor-
dia mihi sublimem illam veritatem tuam, &
lucem quæ tu es, communices, vt voles, vbi
voles, benigne & magne I E S V. Amen.

F E R I A Q V I N T A
P O S T D O M I N I C A M Q V A R T A M
Q V A D R A G È S I M Æ.

Ad Naim suscitatur filius viduæ.

L V C. VII.

A n n o X X X I .

In lx. imaginem Adnotatiuncula.

lx.

28.

- A. Capernaum, vbi fuerat seruus Centurionis sanatus: D. Videret eam I E S V S, consolatur: Noli flere. tangit
inde venit I E S V S Naim.
- B. Naim ciuitas in tribu Issachar.
- C. Pompa funeralis, turba flet, & mater miserabiliter se affligit.
- D. loculum, stant portatores, adolescentem à mor-
tuis excitat.
- E. Fuit telebre hoc miraculum. unde Ioannes accipit
occasione mittendi discipulos ad I E S V M.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

L V C. VII.

ET factū est ^adeinceps, ibat I E S V S in ciuitatē, quæ vocatur ^b Naim: & ibat
cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Cùm autem appropinquaret por-
tæ ciuitatis; ecce defunctus ^c efferebatur filius vnicus matri suæ: & hæc vidua
erat: & turba ciuitatis multa cum illa. ^d Quam cùm vidisset Dominus, mi-
sericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, & tetigit loculū.
(Hi autem, qui portabant, steterunt.) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge. Et
resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui. & dedit illum matri suæ. Accepit
autem omnes timor: & magnificabant Deum, dicentes: Quia Propheta ma-
gnus surrexit in nobis, & quia Deus visitauit plebem suam. Et exiit hic ^e ser-
mo in vniuersam Iudæam de eo, & in omnem circa regionem.

A D N O -

ADNOTATIO.

A. Capharnaum, ubi fuerat seruus Centurionis sanatus: inde enim discedens IESVS venit in ciuitatem Naim.

B. Naim opidum, siue ciuitas: ita enim ferè oppida appellant Euangelista, que erat in tribu Issachar, ad secundum milliare montis Thabor, ad Austrum iuxta Endor, in ea planitate qua inter Thabor & Hermonium (id est, minorē Hermon) media est, ad radicem tamen Hermonij.

C. Pompa funeris. Portatur à quatuor hominibus defunctus adolescentis; vidua mater funus sequitur, miserabiliter se affligens & eiulans deplorat unici filii mortem; sequitur turba ciuitatis multa. Christus vero eodem temporis momento veniebat Naim cum discipulis, & copiosa ite turba. Mirificè conueniunt omnia. In Naim (id est, iucunditatem & pulchritudinem calefacto) proficisciatur IESVS, quo ad inter homines vixit, cum ijs qui eius fidem & doctrinam reciperent. Quid ali⁹ homines? mortui sepeliebant mortuos suos; regnabat enim mors. Ecclesia deplorat hominū calamitatem: illus occurrit Christus, vitam & salutem illus afferit; modò sistant ea qua mortem peccati fouent, modò audiant, & obdiant Deo viventi qui peccato sunt mortui.

D. Vedit Christus feretrum mortui, vedit pōpam funeris, vedit multitudinem; sed ad solam matrem spectasse dicitur, materni doloris misericordia commouetur: Christus enim IESVS Ecclesia semper miseretur, Christus illam semper exaudit. Solatur benignè, ut viduam desolatam: Noli flere. Sedat viduæ dolorē interior, spem erigit, simul accedit & tangit loculum, stat

qui mortuum portabant, compellat illum Christus: Adolescens, tibi dico, surge. Audit anima adolescentis ex limbo, audiunt Patres, magnificant Deum, confirmant spem: obedit anima adolescentis, effertur ab Angelo suo ad corpus, unit illā corpori Christus: residet adolescentis viuus in feretro, incipit loqui, dat Deo & Christo gloriā, exhibet illum Christus matri sue: corripit omnes timor, reverentur Christum, eius opera magnificant, Deum laudent.

Quād sapè similiter nobiscum agit Christus, è calo audiens Ecclesiam & Sacerdotum orationes! Accedit, tangit nos suis visitationibus, sua diuina manu & disciplina. Steterunt illi portiores, nos ad Infernum properamus: audit adolescentis mortuus, nos obsurdescimus ad vocem Christi. quid rādem expectare possumus, nisi ut progressiatur funus nostra mortis, & sepeliamur in Inferno? Auertat tam aerox malum Deus. Sed tamen non auertet, nisi nos ex eruditione huius vel aliorum miraculorum, & doctrine Christi ad meliorem vitam frugem conuertamur. Et illud vide: Tangit lignum IESVS, quia per lignum salus & vita mundo afferatur.

Hac verò filii viduæ suscitatio facta est celeberrima: nam exiit eius fama per Iudeam universam, hoc est, per tribus Iuda, Benjamin, Ephraim, dimidiā Manassè; & non dubium quin per veramque Galileam, & Petram, id est, regionem trans Iordanem.

E. Hinc cōmoti & excitati Ioannis discipuli, venerunt ad Ioannē Macherunta, in carcere, & narrauerunt de gestis Christi, de hoc praeſertim.

MEDITATIO.

QVI est in peccato mortali, mortuus est; nec apparet adhuc illa mors animæ: & tamen portatur quasi mortuus, ut in Infernum coniiciatur, sepulchrum animarum & corporum perpetuum & horrendum. Portatur verò à quatuor baiulis, Intellectu, Voluntate, Sensualite, & his quidem depravatis & perditis; quartus portitor sunt Actiones peruersæ. In Ecclesia est hic; si quidem Christianus sit, falté baptismali charactere. Ecclesia est eius mater, à qua deploratur eius interitus, lugetur à pijs omnibus, qui illū prosequuntur charitate, oratione, lachrymis, nec possūt iuuare vel reuocare; noti desistunt tamē sequi & miserari. Est in Ecclesia Christus sua diuinitate, sunt

Angeli, sunt Sancti cum Christo: aliquando etiam ille in humanitate adeat, non solum in Eucharistia; Sancti & Angeli multi sunt presentes re ipsa. Reuocat Christus cum Sanctis eū qui est Inferno obnoxius, ad Naim, id est, patriam cœlestem. videt enim eius matrem Ecclesiam, huius miseretur, accedit, preuenit, tangit loculum (id est, cor, & vlcus peccati.) stant portatores, reficiuntur potentie, vocat mortuum, vim spiritus inficit; hinc fit ut surgat, illū dat Ecclesiam gubernandum. Similiter enim egit Christus dum in terris versabatur. ibat, deducebat in Naim suos: contrā mūdus sepeliebat mortuos suos, sed obliuia ibat Christus, & à morte liberabat. Porro qui in

Q3 imper-

imperfectionibus assiduè versatur, quid aliud quam paulatim moritur, & quali ad sepulchrum mortalis peccati tendit, nisi orationibus Sanctorum iuuetur, & gratia Christi occurrentis, accedentis, tangentis, vocantis?

Occurre nobis, Dñe sancte I E s v, cū tuis Sanctis & Angelis, iube susterne gradum no-

strorum portatores, tange loculum, hoc est, crucifixum da efficaciam in nos, & fac ut nobis veretur loculus is in vitam, vi tue crucis, quo ad mortem & sepulchrum portabamus: vocanos à via mortis, & da matri, surgemus læti, matri nostræ Ecclesiaz obediemus studiose te iuuante. Amen.

FERIA S E X T A

P O S T D O M I N I C A M Q V A R T A M
Q V A D R A G E S I M Æ.

Mittuntur nuncij à sororibus de graui morbo Lazari.

I O A N. XI.

Anno xxxiii.

In lxi. imaginem Adnotatiuncula.

lxi.

76.

- A. Bethania, Castellum Marie & Martha.
- B. Lazarus grauer agrotans decumbens, infirmum est sorores.
- C. Mittuntur nuncios ad I E s v m Bethabaram.

- D. Bethabara, oppidum trans Iordanem in tribu Ruben.
- E. Deuenient ad I E s v m nuncij, & tamen hæret Bethabara, donec veniat ad quadragesimam.

P R I M A P A R S E V A N G E L I I M I S S Æ.

I O A N. XI.

ERAT autem quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Mariæ, & Marthæ sororis eius. (Maria autem erat, quæ vnxit Dominum vnguentum, & extersit pedes eius capillis suis; cuius frater Lazarus infirmabatur.) Misserunt ergo sorores eius ad eum, dicentes: Domine, ecce quem amas, infirmatur. Audiens autem I E s v s, dixit eis: Infirmitas hæc non est ad mortem; sed pro gloria Dei, ut glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem I E s v s Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Ut ergo audiuimus quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. deinde post hæc dixit discipulis suis: Eamus in Iudæam iterum. Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc? Respondit I E s v s: Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, non offendit; quia luce in huius mundi videt. Si autem ambulauerit in nocte, offendit; quia lux non est in eo. Hæc ait: & post hæc dicit eis: Lazarus amicus noster dormit; sed yado, ut à somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius: Domine, si dormit, saluus erit. Dixerat autem I E s v s de morte eius: illi autem putauerunt, quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo I E s v s dixit eis manifestè: Lazarus mortuus est: & gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi. sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus & nos, ut moriamur cum eo.

A D N O -

ADNOTATIO.

Tribus imaginibus fuit operæ premium humius Euangely historiam complecti, propter eius amplitudinem, & actionum varietatem.

A. Bethania, Castellum Mariae & Marthæ sororum: nam harum dicitur Bethania, Lazarus tantum è Bethania. Erat autem Maria ea mulier, quæ unxerat pedes IESV, & capillus deterferat, non solum quæ erat unctura: quare illa est eadem Luca, quæ fuerat peccatrix, postea vero sancta. Sita erat Bethania ad latus Oliveti montis Orientale, ad radicem montis ad Austrum vergens, secundo ferè milliario ab Ierosolymis, quindecim videlicet stadijs.

B. Lazarus frater Mariae & Marthæ, è morbo magis in dies debilitatus & languens decubit; inserviunt ei sorores, marent actimenta, rosa dormus est solicita. Consilium igitur sumunt, ut IESVM euocent celeriter: sciebant illum esse in Perea Bethabara; nam eò descendens ab Ierosolymis, per Bethaniam iter habuerat.

C. Mittūt legatos suos, idoneos homines. cōtemplare quanta solicitudine ac curarem commendent nuncijs. crescit in singula momenta morbus; in sumo est periculo, nulla spes nisi in IESV: & tamē nihil aliud, quā significetis, Quem amat, eū infirmari: non enim poterit amor quo hunc prosequitur pati, ut hic periclitetur vel agrotet.

D. Bethabara oppidum trans Iordanem, ubi fuerat Ioannes baptizans. eò enim secesserat IESVS, postquam se cripuerat è manibus Iudaorum, qui in festo Scenopegia & Enceniorum voluerant illum lapidare.

E. Ad IESVM veniunt legati à Maria & Marthæ, referunt verba concepta sororum: Domine, Ecce quem amas, infirmatur. Quinque verbis orant, ut publicanus: efficax nimurum significatur esse oratio, per quinque Christi vulnera. Non est ad mortem, inquit IESVS, hac infirmitas Lazarī, non est. non enim moritur iustus, sed commutat vitam mortalem hanc & miseram cum immortali illa & beata. Non est ad mortem diuturnam, ut aliorum, sed ad celerem resurrectionem. Non est ad eius mortem, sed ad excellentem Dei gloriam; ad meam videlicet mortem & resurrectionem.

Hinc enim accepta occasione me crucifigent Iudei, unde ego gloriose resurgam.

Diligebat autem IESVS Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Etiamsi amor sororum & Lazarī suadebat ut illum sanaret, obedientia tamen Patris, & amor crucis persuadebat ut illum mori sineret; unde rursum maiorem amorem demonstraret illum è morte suscitans. Domine, sim obsecro inter eos quos amas; verum ne permittas me in peccati mortem labi, ut soles nonnumquam quos amas. Nam propterea Lazarum virum sanctum vite huic reddidisti, primum ut ne nos excederemus è vita spiritus: quod si in mortem incideremus, ne desperaremus tamen vitam.

Haret Bethabara IESVS, donec videt mortuum Lazarum. Tunc (id est, post duos dies) dicit discipulis suis: Eamus in Iudeam, id est Bethaniam, quæ in Iudea, in tribu tamen Beniamin: quod die sexto peruenit quām nuncy venerant. Voluit enim expectare primum ut moreretur, deinde ut quatuor dies haberet in monumento, quod ad miraculi spectabat celebritatem. Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quærebant te Iudei lapidare, & iterū vadis illuc? Trepidant: timebant enim, non solum Christo, sed sibi: quod Thomas statim explicabit. Modo, inquit, absunt parum quin te in festo Scenopegia lapidarent atque interficerent Iudei, & tam cito illuc redis? Depelle à nobis, bone IESV, similes timores, ut tecum fortiser pro veritate mortem velimus oppetere.

Hic considera, ut portetur anima Lazarī ab Angelis in sinum Abraha, ut à Patribus recipiatur, quanta parret de Christo, quanta omnium si exultatio. Responde IESVS: Nōnne duodecim horæ, &c. Habuerunt Hebrei passim horologia horarum in aequalium: itaque perpetuò horarum duodecim diem artificiale, tum noctem. Huiusmodi erat horologium Achæi apud Esiam. Hortatur Apostolos suauissime, ut ipsum permittant diem sua vita temporalis obire integrum, nondum esse ad duodecimam horam deuentum. Hortatur cum ipso in ea luce ut ipsi ambulent confidenter; caueant vero à nocte, ubi lux eius vita mortalis extinguetur, caueant ne ibi offendant. Aperi nobis semper

24 hunc

FERIA VI. POST DOMINICAM

hunc diem, Domine, tua lucis, ut numquam in tenebris ambulemas, neue offendamus. Hec autem ait: & post hac dixit eis: Lazarus amicus noster dormit. non erat enim eius infirmitas ad mortem, ut dixit etiam alias: Non est mortua puella, sed dormit. Et dormiunt quidem feliciter Sancti mortui, qui corporis quidem vitam non habent, sed habent anima longè clariorem; illam etiam corporis recuperaturi, si paululum expectent, donec numerus Sanctorum compleatur. Tunc dixit IESVS manifestè; Lazarus mortuus est. mysterio quidem mortuus non erat, sed dormiebat: aufer mysterium, discut aperitè, re vera separata erat anima eius

à corpore; itaque mortuus erat. Loquere nobis, bone IESV, manifestè, neque enim aliter intelligimus: vel aperi nobis spiritus intelligentiam, ut qua mystice nobis loqueris, intelligamus. Sed gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: gaudeo quod ibi non fuerim. sic enim maius argumentum habebitis ad fidem vestram confirmandam, quam si adfuerem. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus & nos, & moriamur cum eo. Consequenter Thomas, iuxta ea que dixerant aly, trepida quadam confidentia respondet, & quasi proiecta.

EADEM FERIA VI.

POST DOMINICAM QVARTAM

Q V A D R A G E S I M Æ.

Venit IESVS Bethaniam.

EODEM CAP.

Anno XXXII.

In lxij. imaginem Adnotatiuncula.

lxij.

77.

A. Venit IESVS à Bethabara Bethaniam.	D. Abi, vocat Mariam ad IESVM.
B. Nunciant Marthæ nuncij venisse IESVM.	E. Procidit hac ad pedes IESV, plorat: tollacryman-
tur Iudei.
C. Occurrat Martha IESV ubi substiterat, iuxta sepul-
cbrum Lazari, nec procidit ad pedes sedula &
actuosa virgo: fratrem rix credidit vitam posse
renocari.	F. Infremet IESVS, turbat se, lacrymatur; querit
vbi eum posuerint.
	G. Sepulcbrum Lazari.

SECUNDA

SECVNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. XI.

Venit^a itaque I E s v s; & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. (Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadijs quindecim.) Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham & Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut^b audiebat quia I E s v s venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad I E s v m: ‘Domine, si fuisses h̄c, frater meus non fuisset mortuus: sed & nunc scio, quia quæcumque poposceris à Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi I E s v s: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio, quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei I E s v s: Ego sum resurrectio, & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi: Vtique Domine, ego credidi, quia tu es Christus filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti. Et cùm hæc dixisset, abiit, & ^d vocauit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, & vocat te. Illa ut audiebat, surgit citò, & venit ad eum: nondum enim venerat I E s v s in castellum, sed erat adhuc in illo loco, vbi occurrerat ei Martha. Iudæi ergo, qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cùm vidissent Mariam quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes: Quia vadit ad monumentum, & ploret ibi. Maria ergo, cùm^c venisset vbi erat I E s v s, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei: Domine, si fuisses h̄c, non esset mortuus frater meus. I E s v s ergo, ut vidit eam plorantem, & Iudæos, qui venerant cum ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit: Vbi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, & vide. Et ^f lachrymatus est I E s v s. Dixerunt ergo Iudæi: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur? I E s v s ergo rursus tremens in semetipso, venit ad^g monumentum. Erat autem spelunca, & lapis superpositus erat ei.

ADNO-

AD NOTATIO.

A. **V**enit I E S V S à Jordane & Bethabara Bethaniam: verū præmisserat nuncios sororum, & nouerat egressuram Martham, dein Mariam; prop̄terea non rectā voluit in oppidum ad ipsas venire, sed in agro esse, ubi non longè erat Lazari sepulchrum.

B. *Veniunt domum nuncij ad Martham, quæ æconomiam administrabat, nec sedebat lugens cum sorore. Sola hac, auditis nuncij, properauit ad I E S V M. expleri enim animum suum voluit primum, nec turbari orium sororis & luctū, verita item ut intelligerent Iudai adesse I E S V M. Venerant enim Iudai Ierosolymis ad cōsolandum Maria & Martha dolorem, velut ipsarum amici; vel multi etiam ut Christi aduersarij, qui subdolē illas solarentur, gauderent tamen mortem illam contigisse; & videri, non potuisse I E S V M facere ne moreretur Lazarus, quod postea non tacuerunt.*

C. *Martha igitur occurrit Christo in via; nec procidit statim ad pedes I E S V, sed prodens ingenium vite actiua, I E S V M aggreditur! Domine, si fuisses hic, frater meus nō esset mortuus. Imperfētē adhuc credebat Martha, quasi nec absens sanare agrotum potuisset I E S V S, nec mortuum suscitare. Respondet I E S V S, quod planè era facturas: Resurget frater tuus: sed actuosa Martha non aperit cor, dolore vehementi, & fidei imperfectione occupatum. Scio, ait, quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Pulsat bonus I E S V S vehementius: Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet: & omnis qui vivit, & credit in me, non morietur in æternū: credis hoc? Hi fuerunt pulsus, quibus elicuit ē Martha fideli actum Christus, perfectum quidem in uniuersum, sed cui efficacia deerat particularis. Utique Dñe, ego credidi, inquit Martha, quia tu es Christus filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti. Ita frequenter fit in nobis ut non sit efficax fides nostrā: nam cū ea sit principiū & radix omnis iustificationis, nostra cooperazione destituitur frequenter, & aliorum actuum, vel fidei, vel aliarum virtutum, qui necessario adhibendi sunt. Quod autem dicit Christus, Ego sum resurrectio, sensus spiritus designatur eius in quo habitat Deus. Ita dixit Paulus: Ut sit Deus omnia in omnibus. & I E S V S factus est nobis sapientia, & iustitia; & sancti-*

ficatio, & redemptio. item Christus omnia in ^{Eph. 1.} omnibus adimpletur. rursum: Omnia in ipso ^{Coloss. 1.} constant. Omnia in omnibus Christus. Alio-

quin Christus est omnium horum efficiens causa, meritoria, finalis: formalis esse non potest propriet̄, est tamen utique per suā dōna & sensus spirituales. Similiter sentiebat Beatus Franciscus in oratione, ubi in excessu mentis eructabat cor eius: Deus meus, & omnia.

D. *Martha venit ad Mariam domum, silentio illi denunciat I E S V M adesse; addit, & eam vocare, vel de suo, quod ita pararet I E S V M velle, vel quod ita ex illo intellexisset.*

E. *Maria lugens cū venisset ad I E S V M, in illum aspiciens, commota ex eius praesentia acris plorat, exclamat, proiecit se ad eius pedes. Dicis vero idem quod Martha. Perturbatur scilicet spiritus contemplatiui, ubi afflictione aliqua deycetur de contemplationis actu. Sequenti Mariam fucrāt Iudai, simul benevoli, & malevoli. Plorat Maria, plorat Martha, plorat familia, plorant Bethanienses, plorant consolatorij Iudei: si non omnes vere, saltem omnes officij gratia: complentur omnia lachrymis.*

F. *Sed quid Christus? Commouetur vehementer etiam illis lachrymis & luctu, infremit spiritu, turbat seipsum, ostendit se velle illum suscitat: Vbi, inquit, illum posuistis? Respondens flebiliter. Domine, vēni & vide. Addit lachrymas IESVS, agnoscunt Iudai amorem quo Lazarū prosequebantur, & tamen alijs obloquuntur: Non poterat, qui aperuit oculos ceci nati, facere ut hic non moreretur? Rursum infremit in semetipso. Neque vero repetitus hic fremitus, illa lachryma ad presentem tantummodo luctū ferentur, sed horum fidei infirmitatem, illorum impietatem deplorabant, & futura crucis & mortis dolorem exbarrefiebant, tñi suscitatio Lazarī datura erat occasio. Minatur item Diabolo ille fremitus, & peccato; quod mortis, & misericordiarum causa fucrit. Hoc semper fecit Christus quoad vixit. Quid enim fuit eius vita? Quid præcipue mors? Nonne fremitus ingens, & in Diabolum, Mortem, Mundum, Peccatum, Infernum comminatio? Nec comminatio solum, sed victoria.*

G. *Sepulchrum in agro. substitutat enim extra castellum I E S V S ad iactum lapidis, unde non aberat longè sepulchrum.*

i. Cor. 1. 1. Ut sit Deus omnia in omnibus. & I E S V S factus est nobis sapientia, & iustitia; & sancti-

E A D E M

EADEM FERIA VI.

POST DOMINICAM QVARTAM
QVADRAGESIMÆ.

Suscitat Lazarum IESVS.

IOAN. EODEM CAP.

Anno XXXIIII.

In lxiij. imaginem Adnotatiuncula.

lxij.

78.

A. Dixerat Martha & alij I E S V : Veni , & vide .	E. Soluunt Apostoli , abire sinunt .
B. Venit I E S V s ad sepulchrum , iubet tolli lapidem .	F. Stupent omnes ; multi ex Iudeis credunt in I E S V M .
C. Tollunt Apostoli .	G. Venit I E S V s & Lazarus cum suis domum : inde in Ephrem secedit .
B. Orat Christus sublatis oculis in calum : deinde clamas voce magna : Lazare , veni foras .	H. Aliqui Iudei veniunt ad Pharisæos , & nunciant quæ fecerat I E S V S .
D. Prodit Lazarus ligatus vi erat , quem I E S V si uer solui & abiure .	

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. XI.

AIT I E S V S : ^a ^b Tollite lapidem . Dicit ei Martha , foror eius qui mortuus fuerat : Domine , ^c iam fœter ; quatriduanus enim est . Dicit ei I E S V S : Nónne dixi tibi , quoniam si credideris , videbis gloriam Dei ? Tulerunt ergo lapidem . ^b I E S V S autem eleuatis sursum oculis , dixit : Pater , gratias ago tibi , quoniam audisti me . Ego autem sciebam , qui semper me audis ; sed propter populum , qui circumstat , dixi : Ut credant , quia tu me misisti . Hæc cùm dixisset , voce magna clamauit : Lazare , veni foras . Et statim ^d prodijt qui fuerat mortuus , ligatus pedes & manus institis , & facies illius sudario erat ligata . Dixit eis I E S V S : ^e Soluite eum , & finite abiure . ^f Multi ergo ex Iudæis , qui venerant ad Mariam & Martham , & viderant quæ fecit I E S V S , crediderunt in eum . Quidam autem ex ipsis ^h abierunt ad Pharisæos , & dixerunt eis quæ fecit I E S V S .

AD NO-

FERIA VI. POST DOMINICAM
AD NOTATIO.

A. *Dixerat igitur Martha I E S V, dixerant
alij: Domine, veni, & vide. Dicitur
ad sepulchrum, sequuntur discipuli, dein Maria
cum Iudeis, familia preterea cum Castellaniis
Bethaniensibus.*

B. *Postquam ad monumentum ventum est,
iuber I E S V auferri lapidem ab ostio sepul-
chri. Intercedit Martha, metuens ne fator qua-
triduani mori Christum offendere: Domine,
inquit, iam fœtet; Quattiduanus enim est.
nondum enim credebat suscitandum. Martham
castigat verbis I E S V, quibus tandem cor il-
luc illuminatur.*

Augus. *C. Auferunt ab ostio spelunca lapidem
Apostoli.*

B. *Stat I E S V iuxta sepulchri patens ostium,
rollis oculos sursum in celum ad Patrem, hac
fuit ora. io. gratias preterea agit, non quasi cum
primùm ea de re exaudiretur. Pater, inquit,
gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego au-
tem sciebam quia semper me audis; sed pro-
pter populum qui circumstat dixi, ut credant
quia tu me misisti. Ut in primo actu meriti
omnia meritus est Christus, quod ad sufficientiam
attinet & efficaciam, ita primus orationis eius
actus pro omnibus est à Deo exauditus. Alio no-
mine semper Christus à Patre auditus est, quia
semper fuit Verbum apud Patrem. Sed ut credat
quia tu me misisti. Hoc ut crederent laborabat
Christus, unde ipsum Deum esse simul crederent;
quod & his, & alijs verbis profitebatur, & di-
uinis testimonijs (id est, miraculis) confirmabat.
Efficax verò est, ut nostrum meritum in Chri-
sto, ita nostra oratio. etenim communicauit no-
bis Christus non vim meriti sui solum, sed ora-
tionis etiam, & omnium actionum.*

*Ad hec clamat vox magna I E S V: La-
zare, veni foras. Sed cur clamat? cur magna vo-
ce clamat? neutrum fuit necessum; ac ne vox
quidem. sed clamat tamen, ut significet longè
abesse in Limbo animam Lazari, unde illam euoa-
cavat vox magna, quasi ex imperio. Congruen-
ter item vox magna dicitur, qua est Verbi infi-
ni: i. Adde clamorem & esse, & dici magnum,
ut eorum qui in peccato iacent moriui surdita-
tem arguat, & surgendi difficultatem. Audit
Lazarus, audiunt omnes Patres vocem Christi
in sinu Abrahæ, agnoscunt Filij Dei potentiam,
exultat omnium spes: Non tardabit, ecce ve-
nies, ecce liberabit nos. Gloria & laus Deo &*

*Christo eius, resonat Limbus. Anima vero La-
zari in ictu oculi Angelorum ministerio redit
ex Limbo, prius abigitur è corpore, unit ani-
mam illi Christus.*

D. *Prodi ligatis manibus & pedibus, capite
& facie Lazarus. cumulus hic est diuinorum
miraculorum. Verum cur non etiam aliud addic-
miraculum, ut è clauso monumento Lazarum
euocet; quod miraculum tam facile potuit, quam
alia? Voluit nimis Christus hoc dare mystice
significationi, & doctrina de contritione, ut
modo diceretur.*

*Clama, bone & sancte I E S V, in corde
meo, clama voce magna. longius enim ab-
sum ego, quam Lazarus fuit: singulari etiam
tuo imperio opus est, ut susciter à peccatis meis.
Sed quid dico? Scio te continentem clamare, sa-
pè etiam voce magna vim quandam cordi meo
inferre; sed eò sum ego nocentior, qui non au-
diam. Expugna, Domine, meam socordiam at-
que surditatem; etenim tu sis quo pacto id fa-
cile possis. Volo ego, & deposito ut ita facias ut
potes; oro ve velis.*

F. *Dissoluunt insitas Apostoli (id est, fascio-
las) quibus ad manus & pedes, ad collum etiam
colligatus erat Lazarus, sindone obvolvitus &
sudario.*

*Representatur autem pénitentia Sacramen-
tum hoc Lazarus suscitate. nam qui peccato
mortali est obnoxius, is & vitam anime amisit,
& animam sub duritia cordis sui habet conclu-
sam atque sepultam: adueniente vero Dei vir-
ture, & gratia excitante, remouetur hæc durities
predicatione Ecclesia & ministerio: nam &
actionem lapidis, & solutionem institarum dat
discipulis Augustinus. Ita remouetur lapis à se-
pulchro; quo aperto, exhalat peccator fôrdes
anima & putredinem: hac est peccatorum con-
fessio. Adhibetur vero post contritionem & con-
fessionem Sacramentalis absolution, è verbo Dei
profecta, qua vim habet diuinam. Ibi clamor est
Christi, & virtus infinita, qua facit ut vitam
morte peccati amissam recipiat anima; sed eam
quidem impeditam, & quasi ligatam, nisi pæna
vinculis absoluatur. Quæ etiam si Sacramento
quidem deletur cum culpa, non tamen tota sem-
per ut in baptismo deletur: quare satisfactio ac-
cipienda est, tertia Sacramentii pars, qua & re-
siduum pæna temporalis depellat, & habitus
prauos inominuat, tum agilitatem adferat ad
pias*

pias actiones exercendas. Clamat vero solus Christus, ut significetur Christum esse in Sacramento iustificationis, & finalem, & efficien-tem causam, & meritoriam; ministerium autem huius clamoris & virtutis dedisse discipulis apostola, ubi in eos insufflans, & quasi vim magna & diuina vocis communicans, dixit: Accipite Spiritum sanctum. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt; & virtutem diuinam posuit in Sacramento. Quo ministerio vtentes, qui hanc accipiunt in Ecclesia facultatem, magnitudine illius vocis vtuntur, & diuina virtute, ubi absoluunt peccatores.

F. Stupent omnes: multi ex Iudeis credunt

in Christum, alij accendunt inuidia & mali-gnitate; properant ad Phariseos, vt deferant que fecerat I E S V S: Esse miraculum summum & patentissimum, non posse amplius dissimula-ri; viderent ne quid detrimenti res publica pa-teretur. Illud addere potes, procidisse ad pedes I E S V Lazarum, gratias egisse; idem fecisse so-rores, omnia fuisse plena gaudio & animorum exultatione, auctam in omnibus fidem.

G. Veniunt omnes domum; unde accepto cibo statim secessit Ephrem in desertum IESVS: scie-bat enim esse in concilio Pontificum & Phari-sarum decernendum, ut ipsum interficerent.

H. Redeunt Iudei Hierosolymam, & narrant aliqui ex Phariseis qua fecerat I E S V S.

M E D I T A T I O .

V AEBE nobis. Itane est Domine I E S V : etiamne amicos tuos, & quidem præde-stinatos ad vitam æternam, aliquando per-mittis in peccatum mortale labi? Id enim in-telligo significare mortem Lazari amici tui. Doce me, benigne Domine, hoc mysterium.

Nonne animaduertis initio me hoc in A-dam permisisse? Permisisti præterea in alijs mea infinitæ prouidentiæ altitudine.

At vero, Domine, iustus nulla prorsus ra-tione, nec ad tempus pati potest, vt tuus sit inimicus. Scio, sed ipsius tamen culpa cadit, mea misericordia resurgit. Et quidem augeo in hoc miserationem meam. nam & cautio-rem fiunt huiusmodi, & magis humiles, & ma-giorem metum diuinæ iustitiae concipiunt, & excitantur magis ad meæ bonitatis amorem & laudem. Verum qui stat, videat ne cadat:

ignorat enim an sit erigendus. sed volui tamē nulli eripi spem remissionis, & Ecclesiam hoc miraculo docere Sacramentum pœnitentiæ. Ut autem peccata dimittam, vtor etiam ora-tionibus Sanctorum, vt hic Mariæ & Mar-thæ in fratribus suscitatione. præuenio enim mea gratia & auxilio illos qui in morte pecca-ti sepulti iacent; eorum corda emollo, & im-pedimenta remoueo: vt sic & ad pœnitenti-iam salutarem possint euadere, & vitam ani-mæ amissam recipere. Huius vero gratiæ & clementiæ feci ministros in mea Ecclesia; per quos, & Sacramentum pœnitentiæ, deleo peccata, si quis post baptismum gratiam ami-ferit. Magna mysteria complectitut hæc La-zari suscitatio, magnam dat spem peccatori-bus: sit nomen tuum, Christe I E S V , bene-dictum in sæcula. Amen.

SABBATO

POST DOMINICAM QVARTAM

Q V A D R A G E S I M Æ.

Docet IESVS in templo.

IOAN. VIII.

Anno XXXII.

In lxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

lxiiij.

- A. Liberata Adultera iteram docet I E S V S.
 B. Gazophylacium ibi enim tunc docebat.
 C. Dicit se mundi esse lucem.

- D. Indigne id accipiunt multi, & cum eo alter cantur.
 E. Respondet illus I E S V S, docet, & arguit eos.
 F. Pater aeternus, à quo se missum testatur I E S V S.

54.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VIII.

ITerum ergo locutus est eis IESVS, dicens: Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris; sed habebit lumen vitae. Dixerunt ergo ei Pharisei: Tu de teipso testimonium perhibes; testimonium tuum non est verum. Respondit I E S V S, & dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio unde veni, & quoniam vado: vos autem nescitis unde venio, aut quoniam vado. Vos secundum carnem iudicatis; ego non iudico quemquam. Et si iudico ego, iudicium meum verum est: quia solus non sum; sed ego, & qui misit me Pater. Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de me ipso; & testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. Dicebant ergo ei: Vbi est Pater tuus? Respondit I E S V S, Neque me scitis, neque Patrem meum: si me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Hæc verba loquutus est I E S V S in^b gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Christus, & mulier liberata ab accusatione Scribarum & Phariseorum; & hi perterrefacti diffugientes. nam cum doceret populum I E S V S sedens, interpellauerant concionem Pharisei malitiosa illa adultera accusatione. Illis igitur reiectis, ac dimissa muliere, redit ad docendum I E S V S.

Beda in
cap. 12.
Marc.
Abulensis
in 12. c. 1. 4.
Regum.

B. Gazophylacium; id est, locus in atrio Templi ad dexteram altaris holocaustorum, ubi erant arca, in quibus reponebatur sacer Templi thesaurus. Hic docebat Christus; unde alias aspicerat conyientes dona in gazophylacium.

C. Christus exponens turbis se lucem esse mundi. Sanè lux erat vera I E S V S; & est tò φῶς τὸ οὐρανοῦ, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Aperiamus oculos per fidem, & sacram vitæ Christi meditationem; ut lux hæc diuina, placida, suavis, viuax, Christus I E S V S mentem nostram illustret & corda. sequamur Christum, illum imitemur; sic & mentis tenebras dispellemus, & viuum Dei lumen corde concipiemus.

At Phariseorum malitiosi & peruersi oculi tantam lucem ferre non possunt; captiosum opponunt entymema: Tu de te testimonium perhibes, quare verum non est testimonium tuum. Placidissime respondet Christus: Nolite ita dicere, Pharisei. nam etiam si ego de me testimonium affero; tamen est verum meum testimonium. Itaque hoc primum respondeo, Recte vos non colligere quo responso deberet vobis abunde satis factum esse, nec aliud quicquam esset addendum, cum meam auctoritatem & fidem tot signis & miraculis apud vos toties confirmaverim. Hec scistis vos Pharisei; verum propius accedo, & ago vobiscum apertius. Hac est mea confidensia, ubi testimonium de me dico. scio

enim me à Patre Deo & genitum esse & misum, & rursum tendere ad Patrem; qui tamen in me semper est, & ego semper in eo. Hæc spiritu percipiuntur; vos iudicatis secundum carnem, nec ulterius proceditis: propterea ne scitis nec unde veni, nec quò vadam. Credite ô Pharisei, ne timeatis. hoc enim tempore, nec vos ego, nec quemquam alium iudico; tantum salutem mundo annuntio & affero. Et tamen si vellem iudicare, verè id facerem, quia non solus iudicarem, sed Pater, qui in me est, mecum iudicaret: due enim sumus persona, una diuinitas. Si duorum hominum testimonium ex lege verum est, cur non potius duarum personarum diuinitatis, Patris, & coeteri Filii? Hæc erant in verbis Christi, ut nunc. Non intelligebant tamen Pharisei: neque ferociunt, ut alias; sed sedate interrogant: Vbi igitur est Pater tuus? Similiter fere dixit Philippus: Ostende nobis Patrem.

C. Respondet I E S V S, illos trahere volens quò noblebant sequi: Non intelligitis ubi Pater meus sit, quia nec me cognoscitis, nec Patrem meum. Agnoscite me, credite verbis meis; ita August. fiet ut Patrem cognoscatis, nec ubi sit queratis: nam in me est, nusquam alibi magis. Quod vero Gloss. Latinè exponitur, forsitan, non est dubitantis, sed dubitantes irridentis, & increpantis; ut dominus solet comminari seruo; Forstian dominus tuus ero. Hec loquutus est in gazophylacio, nec admodum in illum sunt commoti Pharisei, neque comprehendere conati sunt, quod tamen facere cogitabant. neque enim hora aduenierat quia id erat permisurus Pater in Filio, Christus in se.

E. Appingitur Pater aeternus, à quo se & missum esse, & testimonium habere testatur I E S V S.

M E D I T A T I O .

Ioan. 3.
x. 10. 1.

Quis ex omnibus non confundatur, vbi suas tenebras funditus contemplatur; præfertim qui audeat confiteri se in Christo viuere, & Christum sequi? At vbi lux Christi, qui lux est mundi, in quo tenebrae nullæ sunt? Vbi Christi lumen? At solabitur se quis, si nihil sibi conscius sit, & piè se credat esse in gratia Dei, & in luce versari. At verò hic mihi respondeat: Quid est quod oculos habens nō videat lucem viuificam, quæ præstò omnibus esse solet piè & religiosè Christum colentibus? Quid est quod sèpè tam frigidè oremus? tam negligenter in spiritualibus exercitijs versemur? Itaque nihil nobis lucet in corde: tenebrae sunt & obscuræ nostræ meditatio-

nes. Scis tu, benigne I e s v, harum miseriatur causas, illas, obsecro te, eximas; vt splendeat ampla illa lux tua, suauis, amœna, diuina in corde & potentis nostris. Da vim, vt & te perfectius sequamur in dies, & ad omnem perfectionem nos cum tua gratia extendamus: vnde fiat, vt lux illa non tantum nos confoletur, letificet, & ornet; sed vitam item nobis conciliet, & diuinæ motiones & vires ad te laudandum, ad præcepta tua & consilia diuina adimplenda, ad finem vocationis nostræ feruide prosequendum, & cum magno prouento, assequendum, ad gloriam nominis tui sempiternam. Amen.

DOMI

DOMINICA PASSIONIS.

Acerrima confutatio Iudæorum, & eorum
contra I E S V M conatus.

IOAN. VIII.

Anno XXXII.

In lxv. imaginem Adnotatiuncula.

lxv.

56.

A. Idem locus gazophylaci.	C. Ipsi verò magis efferrantur.
B. Dicit I E S V S turbis & Principibus Sacerdotum :
Quis ex vobis arguet me de peccato ? &c.	D. Apostoli mirantur, & obstupefunt.
C. Demones obfident turbam & Principes, ut eorum
furor in contumelia iactanda noverit : Samari-	E. Abraham contemplatur in spiritu mysteria
Christi.
tanus es, Dæmonium habes.	C. Produnt tandem malitiam suam Iudei, arripienta-
pides ut cum lapident.
B. Respondet I E S V S suauissime.	F. I E S V S, qui absconderat se, & exierat è templo.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VIII.

Dicebat ^{a b} I E S V S turbis Iudæorum, & Principibus Sacerdotum: Quis ex vobis arguet me de peccato ? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi ? Qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. ^c Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei: Nónne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & Dæmonium habes? ^b Respondit I E S V S: Ego Dæmonium non habeo; sed honorifico patrem meum, & vos inhonoraftis me. Ego autem non quæro gloriam meam: est qui quætat, & iudicet. Amen, amen dico vobis: si quis sermonem meum seruauerit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ^c ergo ei Iudæi: Nunc cognouimus, quia Dæmonium habes. Abraham mortuus est, & Prophetæ: & tu dicas: Si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in æternum. Numquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus es ? Et prophetæ mortui sunt. Quem teipsum facis ? Respondit IESVS: Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est. Est pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus noster est, & non cognovistis eum: ego autem noui eum: & si dixero, quia non scio eum, ero similis vobis, mendax. sed scio eum, & sermonem eius seruo. Abraham pater vester exultauit, ut videret diem meum: ^c vidit, & gauisus est. Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti ? Dixit eis I E S V S: Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. ^c Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum. I E S V S autem ^f abscondit se, & exiuit de templo.

R,

AD NO-

DOMINICA
ADNOTATIO.

A. *Item locus gazophylacij.*

B. IESVS, & Iudeorum primates, quos rursum vehementer arguit ac confutat Christus. Nam enim primum accusatores adulteria repulerat: dein exprobaverat alijs, quod secundum carnem iudicarent, quod ipsum nescirent, vel eius Patrem addiderat; Vos in peccato vestro moriermini, Quæritis me interficere, Vos ex patre Diabolo estis, & desideria illius perficere contenditis. Itaque erat concitatum eorum odium. Contrà vero gloriam erat consequatus eximia IESVS ex adulteria liberatione. dixerat: Ego sum lux mundi, Ego sum principium, qui loquor vobis. multii ex ipsis qui audiebant Iudeis in eum crediderat, horum fidem confirmaverat verbis amplissimis. at vero Christi verba alij peruersè in suam contumeliam interpretantes: Semen, inquiunt, sumus Abrahæ, nemini vñquam seruuiimus. Hinc IESVS sumpta occasione, partim benignè eos docet, partim seuerus verbis castigat; tandem incredibili equitate, atque animi summissione se exhibet ab illis iudicandum. Quis ex vobis, inquit, me arguet de peccato: prodeat, accuset. addit suauitatem obsecracionis: Si veritate in vobis loquor, cur non creditis: O boni agite, credite: en vobis quemadmodum credere possitis; aperite Deo corda vestra ut ille vos doceat, vi ex illo, & per illum operemini; quod in vobis meo merito faciet Pater: ita fiet, ut verba mea audiatis. Subdit vero eorum cognoscens insipientiam & malitiam: Sed vos propterea non auditis, quia non ex Deo, sed ex Diabolo estis: hic vos monet, hunc sequimini, huic obediatis. Quid hinc acrius, quid illinc dulcius dice posuit?

C. Et tamen vincit malitia: Samaritanus es, non fallimus nostra opinione, & dæmoniū habes. Sed cum hac iandæ Iudei? An quia benignissime vos admonet & roget IESVS, & paternè vos adhortatur? At enim traducit cogitationes nostras, & insipientiam flagellat: propterea Samaritanus est; propterea Dæmonium habet.

B. Quid Christus ad tam atroces contumelias? Humanissime, scilicet non negat Samaritanum, negat Diabolum habere. Nam re vera Samaritanus (id est, custos & servitor mortaliū) Christus IESVS, & eras tu, & es semper, & te Samaria comparasti in parabola.

Pergit vero IESVS diuina humilitatis sue sēsum exprimere: Vermis ego sum & affectio hominum: nihil aliud in actionibus meis quam ho-

norifico Patrem meum, cur vos in honoratis me? Hoc facite, & me cohonestatis. non enim quero ego gloriam meam, sed Patris mei: eadem enim gloria Patris & mea est, ut eadem diuinitas ab ipso tamen Patre vobis cauere, quem confitemini Deum vestrum. Ego, quamvis vobiscum nunc ego benignè atque humiliter, agam tamen aliquando severè, ubi gladium meum vibravero, & Psal. 7. thronum meum preparavero ad iudicium. Pater est qui iudicat: Deus enim semper iudicat, & condemnat qui in eum peccant, nec resipiunt; homo Deus, ubi tempus accepit. Rursum IESVS illos suauiter ad sanitatem vocat, & docet. Audite Iudei, credite verbis meis, illa seruare, nam verissime ita est. Qui meum sermonem receperit per fidem, & opere expluerit, is vitam consequetur eternam. Agnoscite excellentem dignitatem, quam vobis gratificatur Deus, ut sis ad vitam sempiternam diuinitatis cooperatores.

Contemplare hoc loco Christi IESVS spiritum humilitatis, zeli, veritatis, commiserationis, iustitiae, suauitatis, virtutum melodiam, & simul acritatem.

C. Obfirmant tamen suam obstinationem & cætitatem Iudei. Vel ex his verbis tuis negari non potest te à Dæmonio agi. Mortuus est Abraham, & Prophetæ, qui dabium non est quin Dei sermonem seruauerint; & tu dicere audes: Si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in æternum? Consequens erat ut dicarent: Num tu Deo equalis es, qui & immortalis es, & donat homines immortalitate? Hoc horret dicere, ne illi honorem alioqui habere videantur. Deflectunt ad Abraham, omnia ad carnalem intelligentiam referentes, qua est perpetua Iudeorū cætitas. Tu igitur non morieris? ergo maior es Abraham, qui mortuus est: maior eris reliquis Prophetis: Quem facis te ipsum? Non facio me Deum responderet IESVS, sed Pater me generat semper. Pater, & ego, & Spiritus fecimus me hominem: ego facio me Peccatum (id est, πεπιάματα) hostiam videlicet me offero pro peccato mortalium. Sed audite quam vobis offero satisfactionem Iudei. Profiteor enim plenè gloriam meā nihil esse si me ipsum glorificem: nam gloria mea non mea, sed Patris est. Ille me, & aeterna sua gloria donavit, & Divinitate antequam mundus fieret. Hic est quem vos Deum vestrum dicitis, quare & Deus vester ego sum: verum Patrem vos non nouistis, cui non vultis esse eiusdem gloria Filiū: ego vero non cum, illa sapientia

piemta que vna communis mihi cum illo est; simul Sapientia ego sum à Patre in aeternitate genita. Vrget porro: Neque possum id ego dissimulare; nam si dixerim me Patrem non nosse, similius atque vos estis, ero & ipse medax. Vtitur eadem efficacia verbi, ut simul illos hortetur benignè; & quam videbat in cordibus eorum perseverantē percudit, si quo modo à malitia sua discedant. Addit: Sed scio eum. sum enim Sapientia, seruo eius sermonem, id est, sum homo simul Patri obediens usque ad mortem. De Abraham autem, quem appellatis, audite: Vehementer desiderauit ille videre mysteria mei aduentus in mundum, & humana dispensationis; vidi in spiritu per fidem, vidi per diuinam reuelationem, credidit, gauisus est, Deo gloriā dedit immortali & mihi. Hoc intelligere potestis, Iudei, in lege vestra. Cur igitur Abraham fidem non sequimini & exemplum, qui in eo tantopere gloriamini? Iudeos Christus ad spiritum identidem renovat; hic magis externis cogitationibus sese implicat: Quinquaginta, inquiunt, annos nondum habes, & Abraham vidisti? Nō hoc dico Iudei cace; sed illud contendeo, ut in praesentia mea illud in spiritu credas, eo gaudeas, quo gauisus est Abraham absens; & confitearis Deum me esse & hominem, & mortalium Salvatorem: quod si vos faceretis, non solum Abraham me vidisse inteligeretis, sed me illū in mea aeternitate. Nam ego (id est, mea hypostasis ac divinitas) antequā nasceretur Abraham, ab aeterno est: qua phrasī cōsubstantialē se Patri manifestat, cūm ad nomē τύπη tetragrammaton alludat planissimē, quod nunquam nisi Deo uni vel tribuitur, vel tribui potest. Intelligunt Iudei nunc quod se Deū plāne profiteatur I E S V S, quod paulo ante non

intellexerant, ubi dixit se Principium esse. Vertuntur in furorem, ferociter ad lapides prouocant, ut innocentem & indemnatum tanquam blasphemum necent crudeliter. Non vos mouet, Iudei, zelus Dei; sed vestra cecitas, vestra malitia atque inuidia: nam si I E S V S profiteatur se Deum, miraculis & scripturis idem demonstrat, quibus non potestis contradicere. Que est hac tam atrocē, & tam obstinata animi vestri hypocrisia, ut coram plebe pretendatis Dei zelam vestra cecitati, malitia, inuidia? I E S V S vero, qui illos poterat uno verbo vel nutu in Infernum precipitare, hominem simul se esse ostendit, abscondit se in multitudinem, & eripit de manus impiorum.

C. Demones quidem, qui incitabant Iudeos ad blasphemiam, sauiunt magis, & ad crudelē lapidationem illos propellunt; lapides conculcānt omnes Iudei, instigant saui Damones.

D. Apostoli, qui Christo astabant, mirantur, obstupecunt, timent.

E. Quatuor insignia Christi mysteria, Incarnationis, Crucis, Resurrectionis, & Diuinitatis designantur. non quod alia non viderit Abraham; sed quod hæc sint precipua quæ vidit. Incarnationem quidem, cūm audivit à Deo: In semine tuo benedicentur omnes gentes: Mortē & Resurrectionem, ubi filium voluit immolare, non immolauit: Diuinitatis mysterium intellexit, ubi tres Angelos hospitio & prandio exceptit. Hac quidem, & alia Christi mysteria videntur frequenter in oratione Abraham.

F. Christus, qui euaserat ē manibus sacrilegis Iudeorum; quo tempore sunt dissipati etiam Apostoli, sibi male iumentes, cum viderent rabiem Iudeorum, & Christum se colligentem.

M E D I T A T I O .

Rom. 8.
2. Cor. 5

Psal. 22.
Iohann. 1.
Esa. 53. Certe nullus te, sancte I E S V S, potest de peccato arguere, qui bonitas es infinita & sanctitas; & tamen misit te Deus in similitudinem carnis peccati, & hostiam pro peccato, non vnius tantum, sed omnium hominū. Itaque te fecit Pater tuus Peccatum, simul tu te, & Spiritus sanctus. Tu confiteris nostra peccata tua esse, tu tollis peccata mundi: in te posuit Dominus peccata omnium. O immēsam misericordiam Dei nostri! De peccato igitur nullus te potest arguere; sed laudare, atque glorificare debet. At enim cōtrā, Quis, atque adeò quid nos non arguet de peccato? nullus non potest, nihil non potest nos ē no-

bis de peccato arguere, & de peccato cōdemnare. Ad te, bone I E S V S, confugimus, ut ne tu nos arguas de peccato, quod te scimus libenter facturū: propterea enim te peccatum fecisti, ut nostra omnium peccata tolleres. Verū hoc tua iustitia & sapientia non agit, nisi nos nostra peccata arguamus. Hoc si faciemus, tu non argues nos; & quidem quod perfectius fecerimus, minus argues. Da nobis veram & perfectam peccatorum cognitionem, vnde veram contritionem cōcipiamus.

Et tamen quid illud est, magne I E S V S? Qui ex Deo est, verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis? Nos audimus R. 4 quidem

Dionys.
Areop.
Eccl.
Hierarc.
cap. I.

quidem Euangeliū tuū, id est, verba tua; sumus ex Deo? Hęc profitemur; & tamen intelligimus tantum, & credimus. Aliud igitur à nobis exigis, aliud in illis verbis est; *Esse à Deo, & Audire verba Dei*, quæ nos hor taris ut habeamus. Sed quid illud est, *Esse ex Deo?* Esse diuinum, quod dat gratia tua & dona, horum etiam plerumque spirituales si gnificationes & sensus. Ex his sit ut vigeat ho mo interior & spiritualis, & ut Dei verba & inspirationes audiamus. sine his enim non

audimus interius verba Dei, nec illum sen sum auditus habemus: habemus aliū auditū, qui spiritualis non est. Confundor, Dñe, cùm hęc dico & audio: aufer à me hanc confus ionem, & in me esse illud spiritus infere, il los sensus spiritus; vt non solū audiam verba tua sed eorum suauissimum odorem olfaciam, saporem excellentem gustem, illis oblectem spiritum meum, ex illis fiant meæ actiones omnes spirituales, & fructuose in te. Amen.

FERIA SECUNDA

POST DOMINICAM PASSIONIS.

Mittunt Iudæi ministros ut IESVM comprehendant.

IOAN. VII.

Anno XXXII.

In lxvi. imaginem Adnotatiuncula.

lxvi.

- A. Ierosolyma ramis ornata, in festo tabernaculorum.
- B. Turba, qua crediderat, Christum proficeret.
- C. Templum, unde armati missuntur a Principibus & Pharisæis, ad comprehendendum IESVM.
- D. IESVS cum discipulis benignissimè excipit satelli-

tes, & eorum corda divinitus emollit, vt dice rent redeentes: Numquam sic loquutus est homo.

- E. In nouissimo die festivitatis clamabat IESVS: Si quis sit, veniat, &c.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VII.

IN illo^a tempore. De^b turba autem multi crediderunt in eum, & dice bant: Christus cùm venerit, numquid plura signa faciet, quam quæ hic facit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo hęc: & miserunt Principes & Pharisæi ministros, ut apprehenderent eum. Dixit ergo eis^d IESVS: Adhuc modicūn tempus vobiscum sum, & vado ad eum, qui me misit. Quæretis me, & non inuenietis: & ubi ego sum, vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudæi ad se metipso: Quò hic iturus est, quia non inueniemus eum? Numquid in dispersionem Gentium iturus est, & docturus Gentes? Quis est hic serino, quem dixit: Quæretis me, & non inuenietis: & ubi ego sum, vos non potestis venire? In^e nouissimo autem die magno festivitatis stabat IESVS, & clamabat, dicens: Si quis sit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum.

AD NO-

A D N O T A T I O .

A. *Ierosolyma ramis & tabernaculis ornata: erat enim festum Tabernaculorum, & a- gebant de more in tabernaculis Iudei.*

B. *Turba, quæ in Christū crediderat, fidem suā proficeret: Nō posse Christū plura designare mi- racula quām IESVM; hūc certissimè esse Christū.*

C. *Templum, unde Principes & Pharisæi ar- matos mittunt, ut IESVM cōprehendant & vin- Etum ducant. exagitabat enim eos seua animi malignitas atque inuidia; nec pari poterat mul- titudinē Christi doctrina adductam profiteri ac prædicare, nihil esse amplius reliquū dubitatio- nis, nō posse expectari à Christo plura signa vel miracula, quām I E S V S patraret: planissimè I E S V M esse Messiam quem exspectarent.*

D. *I E S V S cum discipulis benignissimè exci-*

piens satellites, & verbo suo illorum corda & ferocitatem emolliens. itaque ex lupis agnos, & ex infestis predonibus facit pios Christi prædi- catores. Simul vide astantes illos admiratione primū teneri, deinde non solum nihil audere in I E S V M ; sed illis verbis intrinsecus adē commoueri, ut ad Principes redeuntes re infe- cta, I E S V M laudibus sint prosequuti. Numquā sic loquutus est homo, sicut hic loquitur.

E. Christus nouissimo die magno festinitatis clamat ad turbas: Si quis sit, veniat ad me, & bibat. aperit videlicet fontem aquarum viuen- tium se, & ad bibendum inuitat omnes morta- les. Intendit verò in cælum digitum, ut quam aquam dabant, quem fontem aquæ viue aperie- bat, cum in vitam eternam salire intelligerent.

M E D I T A T I O .

Oratio præparatoria præponatur.

Locus est Templum: tempus, mensis Se- ptember, triginta duo anni à nativitate Christi: scopus, ut hac actione & doctrina Christi, eius virtutem intelligam, qua conuertar ad ipsum, & eius gratiæ suavitate re- creer, & efficax fiam diuinitus. Igitur Christo docente miserunt Principes Sacerdotum & Pharisæi, ut eum, quasi pestilentem hominem & nefarium, vincitum ad se adducerent; ut videlicet de illo poena sumeretur. Consi- dera indignitatem rei, atque ignominiam in- finitam, vbi eum circumstunt armati satelli- tes, homines scelerati & impij: Christi verò mansuetudinem diuinam, qui placidissimè il- los excipit, & simul virtutem verbi diuini ex- erit in illos, & spiritus dulcedinem & efficaciā; ut dicterent intra se: *Numquam sic loquutus est homo.* quasi Dei potentiam in eo agnoscerent, & ex apparitoribus fierent discipuli. Mansuetudine, Fratres, vt amur erga illos qui nos per- sequuntur, eosque beneficijs prosequamur, ex vi huius exempli & doctrinæ Christi; ita & nos liberabimur à periculo, & nostros aduer- sarios beneficio afficiemus, & nobis concilia- bimus.

Dixit eis I E S V S, Deus homo, salus mor- talium æterna: *Adhuc modicum, &c.* Benefi- cium illis summum respondet & offert, pro nefario maleficio. Adhuc modicum, inquit,

tempus remanet, quo vestram, & omnium sa- lutem sum repræsentaturus doctrina & mira- culis, tum morte mea. Nec hoc tantum præ- stabo, sed illud præterea: Ascendam ad Patrem meum, vnde Ecclesiam, & orbem gubernabo, & pro mortalibus Patri assidebo Aduoca- tus atque Intercessor. Et *vbi sum ego, vos non potestis venire.* Allicit illos dulciter, & inuitat, ut quod ipse vadit, ipsi velint sequi. sic enim so- lent allici pueri, ut ardentiū optent quæ eis negari videntur, vel quæ eos accipere non pos- se significatur. *Dixerunt Iudei.* Non satelli- tes, quos diuina virtus Verbi ad fidem & pie- tatem iam commouerat; sed Iudæorum gens incredula, apud semetiplos obmurmurant, & mussitant intra se; sentientes quidem vim verbi, verùm exterius: nec enim credunt, vel petunt exponi; sed obloquuntur occulte & malitiosè. *Numquid in dispersionem Gentium iterus est, & docturus Gentes?* In contumeliam quidem Christi hoc dicebant Iudæi; & tamē ex Dei dispensatione verum loquebatur im- prudentes. ipsi enim sese condemnabant in- fidelitatis, ac Gentium fidem prædicabant: Gé- tes enim verbum Euangelij erant accepturæ, *Rom. 11.* excæcādi ex parte Iudæi. Imitemur nos satel- lites, qui verbo Dei compuncti diuinā virtu- tem in verbis senserunt ac professi sunt: Iudæorum execremur impietatem, ac cordis ob- stinatio-

stitutionem. *In nouissimo die.* Cùm diuina eruditio sitim spiritus excitasset in animis auditorum I E S V S , postremò vehementer ad se illorum affectus allicit. *Stabat I E S V S .* Stabat Christus , vt virtutem Dei exertam significaret ac paratam. Magna est hæc animorum cōsolatio. Fratres, contemplari quasi expeditam & promptam vim diuini auxilij. *Et clamat.* Cùm intensior intelligi non possit vox , quām infiniti Verbi, quod est Christus ; tamen humana voce clamat I E S V S ; qua vim applicat Verbi omnipotentis atque infiniti: simul diuina vehementia excitat nos omnes ad audiendum. Ne simus surdi ad diuini verbi clamorem, nec recusemus loquentem de cœlis, cuius vox mouit cœlum & terram, & rursum mouebit in consummatione s̄eculorum, & tremendi iudicij Dei. *Si quis sis.* Diuina vi ac dulcedine , & qui non sitiunt, allicit ad spiritus sitim ac desiderium ; & qui sitiunt, in his confirmat sitim & auget : simul admonet nos libertatis nostræ ad res spirituales, sed ipso præeunte ac eius gratia, ipso excitante , ipso dicente , quod semper per Spiritum sanctum dicit: *Si quis sit, venias ad me.* inuitò vt veniat , offero facultatem diuinam , & vim qua veniat si velit , desidero ac peto vt veniat ; veniat autem per fidem (accedere enim ad Deū est credere, inquit Augustinus) credit pie, credit deuotè in me esse spiritualem aquam, quę sitim reficiat. *Et bibat.* Gratiam recipiat, quę nica est formalis causa iustificationis & salu-

tis. Fides principium , non consummatio salutis est. Bibat ex infinito fonte misericordiæ meæ , & meriti mei immenso: in me enim est fons vitæ , fons aquæ salientis in vitam æternam. Aquæ verò metaphora significatur gratia & eius effectus: illa enim æstus concupiscentiæ extinguit , spiritualia desideria , & amoris flamas satiat , atque adeò ingerit & excitat vehementiores. *Qui credit in me.* Effectum explicat suauissimi potus diuinæ aquæ. Is enim babit , qui cùm crediderit , accipit cum fide spem, accipit charitatem & gratiam: hęc enim sunt flumina aquæ viuæ & celestis. Et tunc quidem etiam absque Sacramentis iustificabat Christus : ipsius enim actiones ac verba erant tunc sua Sacra menta , atque efficacissima salutis signa & causæ . Deinde tradidit Christus quibus actionibus, quibus verbis, quibus rebus esset conficienda iustificatio per Sacramēta, quę illius actionibus succedūt. Sicut dicit Scriptura: *Apud te est fons vita. Sitientes venite ad aquas. Sitiuit anima mea ad Deū fontem viuum. Effundam aquam super Iudam.* Psal. 35. Psal. 41. Zach. 13. Esai 44. *Erit patens fons domui Iacob.* Tota Scriptura hoc significat, hoc dicit. *De ventre eius.* De vtero spiritus , vbi concepto semine spiritus formatur proles spiritualis , ac meritum generatur: id est, voluntas spiritu ac diuina virtute foeta, ac formata prolem parit spirituale; non ex se, sed ex accepta gratia. *Aqua viua.* Habent nostra opera viuum fructum ex semine diuinæ gratiæ generatum in Christo .

F E R I A TERTIA P O S T D O M I N I C A M P A S S I O N I S.

Non ascendit ad festum I E S V S : quærunt eum Iudæi.

I O A N. VII.

Anno XXXII.

In lxvij. imaginem Adnotatiuncula.

lxvij.

50.

- A. Galilea, vbi Christus versabatur.
- B. Iudea, vbi solebat versari.
- C. I E S V M vrgent in Galilea cognati , vt ascendas ad festum.
- D. Venit, non tunc, sed postea Ierosolymam.

- E. Tabernacula representant Scenopiegie diem.
- F. Varia conuenticula, vbi varia sunt murmura de I E S V :
- Bonus est; non est, sed &c.
- G. Venit in Templum , primum non manifestè , sed quasi occultè , postea ad medium diem festi manifestè .

E V A N-

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VII.

POst hæc autem ambulabat I E S V S in ^a Galilæam, non enim volebat in ^b Iudæam ambulare, quia quærebant eum Iudæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum, ^c Scenopegia. Dixerunt autem ad eum ^c fratres eius: Transi hinc, & vade in Iudeam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Ne nō quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palam esse. Si hæc facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis I E S V S: Tempus meum nondum aduenit; tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odire vos: me autem odit; quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc: ego enim ^d non ascendam ad diem festum istum, quia tempus meum nondum impletum est. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ^d ascendit ad diem festum, non ^e manifestè, sed quasi in occulto. Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant: Vbi est ille? Et ^f in murmur multum de eo erat in turba. Quidam enim dicebant: Quia bonus est. ^f Alij autem dicebant: non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. Iam autem die festo ^g mediante ascendit I E S V S in templum, & docebat.

A D N O T A T I O.

A. *G*alilæa, ubi Christus ambulabat, regni Dei Euangeliū prædicans.

B. *I*udea, ubi nolebat versari I E S V S aſſiduè: volebant enim illum Iudæi interficere; nec tamen adhuc hora mortis eius venerat. Itaque obseruari potest, Christum ad finem vite suæ mortalis frequenter secessisse à templo. in festo Tabernaculorum, trans Iordanem; iam in Encaniorum, Bethabaram; è Bethania post suscitatum Lazarum, Ephrem; postrema hebdomada interdiu in templo concionabatur, noctu Bethaniam se recipiebat cum discipulis.

C. I E S V S in Galilæa cum fratribus, non Iosephi quidem filijs, sed consanguineis, qui dicebantur Christi fratres, ut ille pater; vel ex matris sororibus cōsobrinis, alijs præter Apostolos, vel aliunde consanguineis: y enīcū in I E-

s V M non crederent, urgebant Ierosolymam ut ascenderet cum ipsis; vel contemptim, quod I E S V M, & eius acta despicerent; vel ex ambitione, ad se attinere cogitantes, si quid præclarè Ierosolymis gereret I E S V S. Hos verbis castigat Christus: dein ostendit quod non esset ascensurus ad festum, ipsorum depravatam voluntatem sequens: neque vero ad festum, qui erat mediante festo in templum venturus. Sciebat enim adeò esse in se concitatum Iudaorum odium, ut non possent se continere quin eum necarent, si uniuersos dies festos cum ipsis egisset palam. siquidem paucis illis diebus, quibus in templo est versatus & docuit, eum voluerunt identidem interficere; & tandem lapides corripuerunt, quibus illum appeterent: itaque consilium accipiendum sibi fuit se abscondendi, ut de eorum

de eorum manibus sese eriperet. O magne IESV,
qua nam hac vita tua erat, tam afflita, tam
abjecta & tamen Deus eras, & Patriis conser-
nus Filius.

D. Venit post illorum discessum triduo, aut
biduo, ut est virisimile, Ierosolymam.

E. Tabernacula extensa sub dio, ut repre-
sentetur festum fuisse Tabernaculoru[m].

F. Varia Iudeorum conscienticula, in quibus

varij de Christo sermones habentur, & seruntur
murmurationes: Bonus est. Non est; sed sedu-
ctor est plebis. Varia hominum studia confide-
ra, atque inter se pugnantia: omnes de te, I E-
s v benigne, sibi omnia permittunt.

G. I E S V S venit in templum, & pri-
mùm quidem non manifeste, sed obseruans
quid turba loquerentur; medio verò festo pa-
lam docet.

M E D I T A T I O .

QVAM propriè, quam excellenter nos do-
ces hoc Euangelio, bone I E S V. Con-
temnebaris tu à tuis cognatis, varius de te ru-
mor erat apud Iudæos, varium murmur ac
con uitium: sed tu, magne I E S V, illorum
contumelias contemnis sapienter primùm,
dein generosè supetas, ubi eos doces manife-
stè. Salutaris est hæc nostri institutio. Patimur
quidem aliquando persecutions propter mi-
nisteria nostra, quæ ad gloriam tui nominis
nobis dedisti obeunda, Domine I E S V, qui
tamen sumus illis persecutionibus indigni.
Neque enim ed peruenimus, ut digni habeam-
ur pro nomine tuo contumeliam pati. illud
potius agnoscamus, propter peccata nostra,
propter negligentias & defectus quos in mi-
nisterio commitimus, quæ patimur, meritò
nos pati; & tamen eadem gaudemus pati, &
ad gloriam tuam refemus. Doces igitur
nos iurisfiones externalorum hominum pati
propter nominis tui professionem; pto nihilo
habete tentationes, quibus nobis expro-
brant vilitatem, inuitant verò contrà ad am-

bitioriem, & ad seculares amicitias, & fauores
hominum varios. Hæc ergo pro te, ex te,
& in te contemnemus. Neque verò propter
illas vanitates mouebimur ad concionan-
dum, vel alia nostra munera obeunda: neque
tamen propterea animum abiijciemus, vel
opportune hæc ex vocatione nostra agere
prætermitemus: neque aucupabimur lau-
dem ex successu, vel omnino ex ministerio
nostrorum officiorum, nec vituperium refor-
midabimus. Excelso simus animo, Frates,
Christi exemplo & virtute ad omnes oblo-
cationes, nec speremus æquiores in nos iudices
nostrorum operum, quam suorum Christus
habuit. Semper existimemus esse qui dicat,
Bene concionantur; quique contrà Malè; hy-
pocritæ sunt, ambitiosi sunt, falsi, mali, & his
fortasse peiora. Tu es, Christe I E S V, noster
Deus, nostra gloria: da tu nobis ut tibi placea-
mus, & oblocutiones omnes non solum a-
spenabimur, sed depositemus, & in gloria no-
stra apud te ponemus. Amen.

F E R I A Q V A R T A
P O S T D O M I N I C A M P A S S I O N I S.

Malitiosè I E S V M Iudæi interrogare aggrediuntur.

I O A N . x.

A n n o x x x i i .

In lxvij. imaginem Adnotatiuncula.

lxvij.

59.

- A. *Templum coronis ornatum Encanij, & porticus Salomonis in secundo atrio.*
- B. *Infidiosè querunt Iudei à Christo ambulante in porticu: Quousque animam nostram tollis? &c.*
- C. *Respondet illus I E S V S dianè, & profitetur se ilium Deum*
- D. *Deus Pater, quem suum patrem profitebatur I E S V S.*
- E. *Se producunt perfidi; arripiunt lapides, & eum lapidant.*
- F. *Respondet illus misericordè & sapientissimè I E S V S.*
- G. *Bethabara, quò iter intendebat I E S V S.*

E V A N G E L I V M M I S S A E.

I O A N . x.

FActa sunt autem Encænia in Ierosolymis; & hyems erat. Et ambulabat I E S V S in^a templo, in porticu Salomonis.^b Circumdederunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei: *Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam.* ^c Respondit eis I E S V S: *Loquor vobis, & non creditis. Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me: sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Oues meæ vocem meam audiunt; & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis; & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est: & nemo potest rapere de manu Patris mei. Ego & Pater^d vnum sumus.* ^e Sustulerunt ergo lapides Iudæi, ut lapidarent eum.^f Respondit eis I E S V S: *Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?* Respondent ei Iudæi: *De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; & quia tu homo cùm sis, facis teipsum Deum.* Respondit eis I E S V S: *Nónne scriptum est in lege vestra: Quia ego dixi, Dij estis? Si illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui scriptura: quem Pater sanctificauit, & misit in mundum; vos dicitis: Quia blasphemas, quia dixi, filius Dei sum: Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. si autem facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite; ut cognoscatis, & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.* Quærebant ergo eum apprehendere: & texiuit de manibus eorum. Et abiit iterum trans Iordanem, in eum s locum, ubi erat Ioannes baptizans primùm; & mansit illic. Et multi venerūt ad eum, & dicebant: *Quia Ioannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quæcumque dixit Ioannes de hoc, vera erant: & multi crediderunt in eum.*

S A D N O -

ADNOTATIO.

A. *T*emplum, & ante templum porticus Salomonis, quae per Zorobabel restituta non men retinebat: hec erat in secundo atrio. Est autem verisimile, quod fuerit super basim in longum porrecta, in qua basi orauerat solenniter Salomon in templi dedicatione, & deinceps orare confuerat, & ipse, & qui eum sequuntur sunt Reges Iuda. Adscribuntur coronula, & scutula, quibus facies templi ornabatur in festo Encaniorum, quod institutum est mensis noni (qui est Casleu) xxv. die. Celebrabasur autem octo diebus, in memoriam nouae templi dedicationis sub Iuda Machabao: nam quae sub Salomone, in Autumno; quae sub Zorobabele, in primo vere, duodecimo scilicet mense agebatur. Ceterum Casleu respondet parvum Nouembri, partim Decembri: vigesimus quintus vero dies ferè in Decembrem incidebat: si quidē prima luna, vel ante, vel post vernum aquinoctium, dabat initium anni apud Hebreos.

B. *Erat IESVS in templo ad festum Encaniorum: cum autem deambularent in portico Salomonis (qua solebat esse frequentissima) circumstant Iudei onusi phylacterijs, fimbrijs circumscripti. & dolo malo aggrediuntur: non ut crederent, vel à ne'ario odio desisterent; sed ut in tanta hominum frequentia aliquid ex eius ore arriperent, unde illum interficere possent probabiliter; quod semper machinantur: Quousque animam nostram tollis? &c.*

C. *Hūi placidissime respōdet Christus; eorum*

tamen cordis insipientiam & malitiam taxans: contrā vero eos qui sibi crediderant, seq̄, sequabantur, singulare ac diuinum beneficium accepisse ostendit; simul se Deum plane profitetur Patri consubstantiale.

D. *Adscriptus est Deus Pater, simul & Spiritus sanctus, ut representetur quod dixit Christus: Ego & Pater unus sumus. quod cū dicebat, Spiritum sanctum simul intelligebat. tres enim diuina persona una est essentia, una potestia, una aeternitas, unum principium infinitum, unus Deus, unus Dominus.*

E. *IESVM audientes homines perfidi, se produnt. non enim quarebant unde crederent Christo, sed unde illum lapidarent. corripunt ergo lapides, posteriores prioribus subministrant, duris faxis armantur; irrunt intentis manibus, quasi lapidaturi. Cur non lapidatis tamē Iudei? Deus erat: nolēbat nec iunc, nec lapidibus mortem obire.*

G. *Ligat sua non solum deitate, & verborum diuina efficacia, sed mansuetudine manus vestras IESVS.*

F. *Eripuit rursum se IESVS de Iudeorum manibus, ut in festo Tabernaculorum ante tres menses fecerat. venit primum Bethaniam; dein rectā Bethabaram trans Iordanem, ubi baptizauerat Iohannes: illum sequuntur discipuli, trepidanter quidem adhuc, sed se colligentes ex periculo praeerito & metu.*

G. *Bethabara trans Iordanem, quō se conferebat IESVS.*

MEDITATIO.

A. *Dmirabilis quidem es, Domine Deus, in omnibus operibus tuis, & sanctus; sed opus Templi tui me nunc vehementius ad tui admirationem mouet, & laudem. Quid enim templo, quod est Christus filius tuus, excelsius? quid admirabilius? in quo inhabitat diuinitatis plenitudo corporaliter; quem proposuisti propitiatorem nostrum, fecisti sacrificium pro peccato. Itaque factus est nobis filius tuus sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redēmptione. In tuo hoc templo, & propter hoc templum creasti aliud templum, cœlum; quod est sedes tua, vnde audis preces invocantium te, & terram, quæ scabellum est pedum tuorum. Voluisti loca sacrati omni tem-*

pore apud fideles tuos, vbi te intocarent, vbi tibi sacrificarent. Tandem evidenter (vt in figura) & tabernaculum, & templū fieri præcepisti, iuxta exemplum quod fuit Moysei primum, deinde Dauidi monstratum; quod filij tui templum, & Ecclesiaz tuaz, representaret. Aedificasti autem & templum filij tui cum eodem Filio & Spiritu sancto, vbi Verbum carnem fecisti in hypostasis filij tui unitate & veritate. Inde existit templum Ecclesiaz vniuersalis; extiterunt particularium Ecclesiarum templa. Voluisti templa simul materialia extrui atque sacrari, vbi tibi orationes fundentur, & officia celebrarentur diuina & ceremoniae: vbi sacrosanctum Eucharistiaz sacramentum

Ps. 144.

*Ioan. 3.
Col. 2.*

*Rom. 3.
1. Cor. 5.
1. Cor. 1.*

1f. 66.

Exo. 25.

1. Par.

28.

cramentum simul & sacrificium conficeretur: vnde & illud, & alia Sacraenta ministraretur, & res omnes sacræ tractarentur; verbum Dei, & doctrina Ecclesiastica, ac mores Christiano homine digni proponeretur, atque explicarentur salutariter. Postremò, nōnne illud est priuilegium singulare atque diuinum, quod nos feceris templum Dei, templum Spiritus sancti, templum Dei viui? quod feceris nobis filium tuum *Emanuelem*, id est, *Deū nobiscum*? quod posueris regnum tuum intra nos? Quis possit misericordiarum tuarum prædicatione vel verbis assequi, vel cogitatione? Laudant te Angeli & Sancti; & tamen non assequuntur, ne hi quidem, tuas omnes laudes. Si tu igitur tui laus & gloria sempiterna, qui solus te comprehendis & nosti infinitè. Angeli quidem & Sancti te vident ut es, satiantur omnes gloria tua, sed laudent omnes pro modulo suæ beatitatis: Tu solus modum non habes, vel terminum in tua essentia, beatitatè, laude.

Ex hac templi meditatione excipe me ad aliam sancte I e s v. Ambulabas tu quidem in templo Salomonis, in templo sancto adhuc, sanctiori etiam è præsentia tua; sed breui tamen perituro. Sed quid deambulando, atque adeò in omni œconomia tuorum gestorum faciebas? Ædificabam Ecclesiam meam Catholicam, illius templi vmbritilis meditabar abrogationem atque parabam; eò referebam, quæ celebrabantur, illius Encænia. Salomon templum illud primus erexit; hoc à barbaro Nabuchodonosore euersum restituit Zorobabel; dedicationem tamen sub Iuda Machabæo celebrabant Iudæi: at ego, quæ per illud templum significabantur, celebrabam, illius templi, & ciuitatis vastationem deplorabam.

In templo ambulas, sancte I e s v, inter Iudæos. volebas scilicet esse illorum Deus, quod summum erat beneficium: at illi ex aduerso tibi ambulabant. Circundant te, vrgent impotenter: *Quousque animam nostram tollis?* Si tu es Christus, dic nobis palam ac liberè. O peruersos homines! ô malitiosos! & tamen eos dignaris responso de tua benignitate. Dixi vobis toties, tum aperta confessione, tum doctrina, me esse Christum; quod nunc etiam confirmo. Animaduertitis in meis sermonibus virtutem esse diuinam; & tamen cur non creditis? Communitas ite sum vobis eternam mortem, si non credideritis quod ego sum. Iam si verba mea non capitis, nec meam loquaciam agnoscitis, quia non potestis audire

verbum næcum interius; at operibus credere *Ioan. 5.* saltem debetis, quæ sunt diuinis miraculis plena. Sunt autem miracula, quædam fidei demonstrationes. nam vt patratio miraculi percepta excitat ad virtutē Dei confitendam, ita ad ea credenda, quapropter illa patrantur. vos tamen ne miraeulorum quidem demonstrationibus creditis. Quid verò amplius vel queritis, vel querere potestis? Nihil certè aliud vestra interrogatione, quam vestram insipientiam proditis, & malignitatem. Neque tamen vestra incredulitas Dei fidem eu-*Rom. 3.* cuare potest, vel meum ministerium impedi- re. En rursus doceo vos, & arguo, atque ostendo, & qui sitis vos, & quis ego sim. Vos ex ouibus meis non estis; quare estis ex grege Diaboli: itaque illi creditis, non mihi. Vocem meam meæ oves audiunt, & ego agnosco eas, & sequuntur me: vos Diaboli vocem auditis, ille vos agnoscit, illum vos sequimini. Ego vitam æternam do meis ouibus, & non peri- bunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea: at vobis mortem irrogabo sem- piternam; peribitis in æternum, neque un- quam eripiam vos de manu Diaboli & infer- ni, si verbis meis non credatis. Et vt hæc cre- datis esse firmissima, dico, edico vobis, eadem planè esse meam & Patris potentiam, diuini- tatem, maiestatem. in nativitate enim æterna dedit mihi Pater, quod reliquis omnibus ma- ius est & perfectius, naturam & essentiam in- finitam. Itaque ego & Pater, duæ quidem suæ personæ, sed vnu diuinitate atque essen- tia. Hinc fit necessariò, vt ea firmissima sint, quæ audistis. Sed video obstinationem vestræ malitiæ, quod maiorem audit veritatem & fir- miorem, eò accendi violentius.

Intelligo, sancte I e s v, ita te excidisse Iu- dæorum impotentiam, & retudisse: verùm video nos similiter tibi fieri importunos, quo- ties enim in veritate tua vel voluntate anxiè inuestiganda curiosè agimus, cum vtramque tu nobis feceris luculentam? quam orationis rationem scio tibi non placere, & spectare po- tiùs video ad tui tentationē, atque adeò ad quandam infidelitatem. Nam si quis, cum vi- deat tā multos ab Ecclesia hierarchica diceſſi- fe, inquirit ideò plura fidei & dogmatū argu- menta, quam Romana Ecclesia doceat, nón- ne hic ad titubationē fidei, vel adeò insolent- iam se erigit, & ad lucem Ecclesiæ cæcutit, & tibi audet dicere cū Iudæis: *Si tu es Christus, dic nobis palam:* Hos, Domine I e s v, derige in viam

viam salutis, & veritatis tuæ, & simplicitatis. Rursum ab ijs, qui in rebus fidei curiosi non sunt, nónne varie peccatur, cùm nouas, siue veritates, siue expositiones persequuntur, ijs relictis quas habet manifestissimas in manibus? veluti si quis ad claram lucem oculos claudens, aliud efflagiter lumen quo videre possit, netq; velit vti præsenti luce; sed potius eligat in salebras se, & præcipitia coniçere. Omitto de illis dicere, qui cùm habeant compertum singuli in suo statu, qua ratione tibi placeant, tuamq; impleant voluntatem; hęc negligentes, appetunt quæ aliorū sunt actiones & officia; tum in illam incident animi intemperie, vt suum statum fixum atque immutabilem fastidiant, alijsque statibus & rationibus vivendi inhient perturbatè. Et hos adiuua, Christe I E s v, & confirma. Iam illi similiter atque Iudæi te interrogant, qui (vbi vitæ conditionem instituere volunt, atque in ea deliberatione versantur, præsertim si ad religiosum institutum spectent) nunquam sibi possunt in deliberatione & electione satisfacere. habent multa tuæ voluntatis indicia, signa, probationes; habent internos sensus, rem habent claram & exploratam: & tamen, quasi nihil habeant, plura exigunt; semper tuam inquirunt voluntatem, semper ambigunt, semper dubitant, perpetuò tibi occidunt: *Si tu es Christus, dic nobis palam?* At dixi, & non creditis; feci signa in vobis, & nec ijs creditis; scitis me Deum, qui vestram vocationem confirmare possim, & ne hoc quidem vos mouet: quid amplius vultis ut faciam vobis? miraculumne aliquod: id verò ego nolo: atque eò magis id non faciam, quod vos ad illud spectatis. Et hos subleua, magne I E s v: dā illis quod deest, etiāsi de sua imperfectione deest, ut voluntatem inclinent ad te, tibi perfectè confidant: liga illorum vel sensuum illecebras, vel habituum præteriorum prauitatem, vel Dæmonis veteroris insidias & fraudes, & gratificare illis tuam lucem, qua eluceat

tua voluntas sancta, quæ cùm sit in eorū consultatione, non percipitur tamen. Postremò & qui vitam profitetur spiritualem, ijs caendum prorsus video, ne in similem veniant rationem te interregandi. Horum enim soles tu, Christe I E s v, subinde & intellectum & voluntatem tuis donis ornare, lucem augere tuam, sanctam & illustrē cordis suavitatem, & vniōnis sinceritatem, & vim lætiorem inspirare: & tanta tamen solet nonnunquam obrepere socordia eorum animis, vt cùm ex illis visitationibus & donis tuis possint multam vitæ emendationem elicere, multas veritates colligere, multa ad virtutē & perfectionem vitæ excipere, ad aliorum institutionem multa excerpere documenta, tum fieri diuites rerum spiritualium in te; tamen, quasi nihil acceperint, non solum in sudario illa concludunt otiosè, sed negligunt potius, atque profundunt per socordiam, & anxiè in dies ad nouas illustrationes & visitationes interiores contendunt: quæ si post hanc eorum insipientiam contingat, verendum est ne illæ vel falsæ sint, & à Dæmonie intrusæ; vel à superioribus fortassis deriuatæ, insipientes & infatuosæ. Fit verò ut qui huiusmodi sunt, nunquam verè in rebus spiritualibus proficiant, nunquam adolescent; sed se multis inuolant difficultatibus, & prebeant tetris Dæmonibus illudendos ac dissipandos. At contrà eos facere oportuit, ut donis tuis inhéreant, illis insistant, illa in te faciant efficacia, & eò applicent ad quæ vim acceperunt; de illis te laudent, tibi benedicant: tunc tandem illorum accessionem & incrementum petat, ex gratiarum actione, & cordis humilitate. hęc enim dona vim continent diuinam, ad spiritualium actionum perfectionem; postulant verò nostram cooperationem. Illorum cura, Christe bone, infirmitatem, ut in his donis exultantes, & ex tuis ad perfectionem in dies contendentes, crescant in tua gratia, virtute, & laude. Amen.

*Luc. 9.
1. Cor. 1.
2. Cor. 1.*

promouerat. Et quid magis stultum insipientiae hominum videri poterat, quam crux tua, bone I E s v ? ea tamen quid fortius, quid sapientius esse potest vel cogitari ? ita infirma mundi & contemptibilia elegit Deus.

Omnia concurrebant in Magdalena tuæ gratiæ dono excellenti: peccatorum suorum profunda consideratio, & multitudinis, & grauitatis; illorum dolor vehemens, & compunctione, atque execratio, iudicij diuini timor, poenarum inferni horror. Hac tristitia excitati vapores ex profunda cordis compressione, & calore vehementi, lachrymarum vim copiam eiecabant. Verum addebatur vehementior illa lachrymarum causa, amoris tui viuax flamma & ardor; qui, ut compunctionem faciebat vegetiore, ita suo calore & poenarum timorem expungebat, & eam latissimis lachrymis irrigabat atque suauissimis. Quæ enim mala dimisisset, ex amore intelligebat; simul ex eodem, quantū bonoru thesaurum reciperet, tā indigna, tā insperata. excitabatur in ipsa desiderium eò pertingendi, quò iter & viam ille amor aperiebat, ad Christi diuinitatem. O pretiosas illas lachrymas, instar margaritarum de beatis Magdalena oculis defluentes! ô diuinæ & obedientes illas aures! ô virilem & sapientem mentem! ô celeritatem spiritualis amoris ad diuinum sponsum festinantis! ô stimulū desiderij ad Deum Verbum! Iam arbitror hæc nō fastidire te Pharisæe, neque auersari.

Quid si scires quam suavitatem tunc beata illa Magdalena anima percipiebat, quem sensum cordis, quā spiritus ebrietatem, quantum fontem videbat misericordiæ Dei & benignitatis in se apertum & influentem? Mirum non censeret quod sui quasi oblita, atque adeò planè oblita, tota esset in suo amore, in suo amato Deo & Christo. Intelligeres præterea in conuiuū irruptionem, contemptum mundi indicare; humilitatem, quod retrò staret, & se ad pedes Christi abiijceret; lachrymarum tam vehementem, tam copiosam profusionem, summum animi dolorem, acerrimam simul & suauissimam Dei dilectionem. Quid pedum Christi rigatio & terro? magno mysterio significabant, illa contritione & amore, vnde lachrymæ illæ emanabant, fieri expeditam in nos Christi propitiationem. Sed cur capillis terfit? Quia nō interno soldam dolore & amore facilè ad nos invitatur & venit Christus, sed simul externarum rerum

benigna in pauperes communicatione: vnde sequitur osculum diuini amoris, diuina familiaritas. Inunctio tandem diuinorum bonorum in animam redundantiam & suavitatem, & ex his fluentem orationem designabat: quæ beneficia omnia pedes Christi, id est, iter quod in sua carne inter nos habuit, affluentissimè peperit.

At nos, magne I E s v, heu qualem concipimus erga te amorem? quānam ex amore tuo ecstasim patimur? & tamen impediò peiores sumus, quam fuerat Magdalena. Te verò in conuiuio æternæ beatitatis in cœlo assidere scimus, & nullum esse ibi Pharisæum obmurmurantem vel impedientem, atque adeò omnes conuiuas nobis esse propitios credimus, & nos suis suffragijs ad te promouere. Hem, amoris nostri exercitium vel nullum, vel frigidum planè & effœtum. Non viderat te Magdalena consputum, alapis cæsum, flagellatum, spinis coronatum, crucifixum, cum summo cruciatus in cruce moriente, lancea latu transfixū: nobis hæc ob oculos proponuntur omnibus annis solenniter, omnibus etiā locis communiter; & tamen longè à Magdalena pœnitentia, lachrymis, amore absumus: quasi nos tu per illam ab eius imitatione abegeris, & non potius vehementer inuitaueris atque attraxeris. Quando parit nostra peccatorum nostrorum pœnitentia, & amor tuus lachrymas? Quando lachrymis te nobis propitium facimus? Quando ad opera misericordiæ inde prosilimus? Quando progredimur ad uniuersum suauem illam & fortem amotis tui, & orationis feruidas aspirationes?

Confiteor tibi ego huius sterilitatis culpam, bone I E s v. Amamus quidē nos, & ecstasim patimur, sed nō te, nō ad te. Tenent nos adhuc creature; illis allicitur, illis trahimur, non ad te sed ad ipsas. Semper in nobis sumus, nos amamus, nos in omnibus afflictionibus inuenimus; non te. H̄i sunt nostri amores, hæ nostræ ecstases: & tamen ecstasim facit amor tuus ad te, & ad tua. Cur enim, si te verè ac sincerè amamus, non tenet nos amor tui unice atque unitè? Profitehut te à nobis amari propter te: cur igitur in te non sumus cum te amamus, sed in nobis, & fencimus semper nostra, etiam non nostra, te non sentimus, amorem tuum non gustamus? Dicimus te super omnia diligere, at ubi excellētia amoris tuar? insurgere enim tam milita ad amorem tuum deprimendum atque deiiciendum, vt

S 4 voce

FERIA VI POST DOMINICAM

Dens. 6.

voce illud videamur dicere, corde & spiritu
quasi per transennam aspicere, si tamen per
transennam. Ex toto corde, anima, viribus
te amandum prædicamus: verùm cor nostrū
heu tam multa, tam aliena, tam viciosa ad
se trahunt; mentem tam varia, & quidem
extra te occupant; animam tam multe sen-
sus prauitates dissipant, tam multa mundi
lues inficit. vires ad ea quæ tua non sunt, quæ

sunt vegetæ atque valentes; in te, in tuis re-
bus quæ habetes, quæ fragiles, quæ in-
fructuosæ! ^{Rom. 7.} Quis nos liberabit à corpore mor-
tis huius, miseriarum, infirmitatum, peccato-
rum? Tu, Domine I E S V, tua gratia benigne
I E S V, tua potentia magne I E S V, charitas tua
sancte I E S V: intercedet item apud te, atque
adiuuabit tua illa excellens tuis donis & cele-
bris Magdalena. Amen.

FERIA SEXTA
POST DOMINICAM PASSIONIS.

Concilium de nece I E S V.

IOAN. XI.

Anno XXXIIII.

In lxx. imaginem Adnotatiuncula.

lxx.

79.

A.	<i>Bethania, & Lazarus suscitatio; unde occasionem sumpserunt Iudei contra I E S V M.</i>	D.	<i>Cathedra, & confessus nefarius Principum & Pharisaorum.</i>
B.	<i>Concursus omnium ad I E S V M, qui ne fieret pertimescebat Iudei.</i>	E.	<i>In cathedra Caiphas sceleratus Pontifex vacatur I E S V M occidendum, &c.</i>
C.	<i>Exercitus Romanorum, quos formidabant ne gentem Iudaorum delerent.</i>	F.	<i>Secedit aliquid dies I E S V S Ephrem, ut tempore à Patre constituto patiatur.</i>

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XI.

Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Iesvs. Collegerunt ergo Pontifices & Pharisæi conciliū, & dicebant: Quid facimus; quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eū sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent locum nostrū, & genteim. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quicquam: nec cogitatis, quia expedit vobis, ut vnum moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit, sed cùm esset Pontifex anni illius, prophetauit, quod I E S V S moriturus erat pro gente: & non tantùm pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in vnum. Ab illo ergo die cogitauerunt, ut interficerent eum. I E S V S ergo iam non in palam ambulabat apud Iudeos; sed abiit in regionem iuxta desertum, in ciuitatem quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat Pascha Iudeorum: & ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, ut sanctificarent seipso. Quærebant ergo I E S V M, & colloquebantur ad inuicem, in templo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum? Dederant autem Pontifices & Pharisæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

AD NO.

F E R I A Q V I N T A
P O S T D O M I N I C A M P A S S I O N I S .

Vngit pedes Iesu Magdalena.

L v c . V I I . Anno x x x i .

In lxix. imaginem Adnotatiuncula.

lxix.

34

A. Capernaum, ubi haec facta memorantur.	E. Phariseus hac videns indignè fert.
B. Rogat Phariseus Iesu me manducet secum.	F. Respondet benignè illi Iesu per parabolam
C. Accumbunt Phariseus, Iesu, & Apostoli.	duorum debitorum.
D. Magdalena rigat pedes Iesu lachrymis, tergit
capillis, oscularur, vngit vnguento.	G. Pueri ad mensam confitentes diligenter ministrant.
	H. In circulo parabola expressa cernitur.

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

L v c . V I I .

Rogabat autem illum^b quidam de Pharisæis, ut manducaret cum illo: & ingressus domum Pharisæi, discubuit. Et ecce^a mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix, ut cognovit quod Iesu accubuit in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti: & stans retro secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitinis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vngebat. Videns autem Phariseus, qui vocauerat eum, ait intra se dicens: Hic si esset Propheta, sciret utique, quæ, & qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens Iesu, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic. Duo^f debitores erant cuidam fœneratori: unus debebat denarios quingentos, & aliis quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent, donauit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon dixit: Æstimo quia is, cui plus donauit. At ille dixit ei: Recte iudicasti. Et conuersus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intraui in dominum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis tergit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem vnguento vnxit pedes meos. Propero quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt, qui simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te saluam fecit: vade in pace.

S ,

ADNO.

FERIA V. POST DOMINICAM

AD NOTATIO.

De con.
Evang.
lib. 2.
cap. 79.
In 7. cap.
Lucæ.

A. Capharnaum, ubi qua narrat Lucas
Gesta esse videntur. si quidem in ciui-
tate alia, non Ierosolymis, ut intelligit Augu-
stinus; & in Galil. a, ut Beda: & primo quidem
predicationis anno, & paulo post quam suscita-
uerat filium vidue, & dimisisset legatos Ioan-
nis. tunc enim venit Capharnaum, & illum i-
ruit autem Pharisæus, & mulier peccatrix ad
ipsum venit mensa accumbentem.

B. Rogat IESVM Pharisæus ut ad se do-
mum veniat; neque explicat ad cœnam ne, an ad
prandium; sed manducatum. ad cœnam magis
est verisimile, sine ad Pharisæum, sine ad Chri-
stum spectes.

C. Confessus ad mensam. Vbi contemplare
aliorum etiam personas; sed Christi præsertim,
Magdalene, & Pharisæi. Al, animo suspen-
duntur videntes rem nouam; mulierem nobilem,
famosam, opulentam, celebrem, in conuiuio
tam luctuosè, tam humiliter se conyiceret.

D. Subsistere verò ad IESVM retrò, dein ad
pedes IESV se proiecere, tam miserabiliter &
profuse plorare, ut sufficerent lachryma pedi-
bus IESV lauandis; illos deosculari, capillis suis
tam cultis, tam delicatis exsergere; unguento ex
alabastro, eleganti vase & pretioso, ungere: pre-
digio hec amnia similia esse videbantur. Hic tu

animaduerte, num IESVS calceis non sit usus, Hieron.
sed nudis pedibus iter fecerit: nudos enim pedes ad Eusto-
chium de
custodia
virgin.
Bonau.
Lyra.
Dionys.
Carth.
sto faceret, quam quod non plura faceret.

E. Quid verò magnificus Pharisæus? corru-
gat frontem, auertit vultum, ut rem indignam
increpat intra se atque auersatur, dedignatur
peccatrice in domo & in conuiuio suo mulierem
videre, Christum contemnit, quod per ignoran-
tiam eam respiceret ac reciperet.

F. At blandè illum docet IESVS; tandem
Marie dimittit peccata, simul liberat eam à
septem spiritibus immundis, qui illam quidem
interius, nonnunquam etiā exteriorius affligebant:
nam de hac loquitur Lucas proximo capite, &
xxiiij. de hac Ioannes xj. xij. xix. & xx. Marth.
xxvj. & xxvij. Mar. xij. cap. & xvj. Hec illa
una est celeberrima Maria Magdalena.

G. Ministri mēsa sollicitè suo funguntur officio.

H. Hoc circulo commode representatur para-
bola fæneroris, qui debitoribus dimittit debi-
ta: intenditur verò contra Pharisæi vel inhu-
manitatem, vel seneritatem.

MEDITATIO.

Dion. de
din. no-
mn. c. 4.
& 10.

15. 53.

Gal. 2.
Dionys.
de diuin.
nom. c. 4.

Verè mentis ecstasim facit Dei amor, bone
Iesu. Neque verò tam est hoc mirum
in nobis, quam in te, qui est omnium auctor.
te enim pulchri & boni amor infinitus quasi
extendit ad tuæ creature prouidentiam atq;
gubernationem. Idem amor tibi maiorem ec-
stasim indixit, cum è cœlis de sinu Patris de-
scendisti in terram, factusque homo passibili-
lis & mortalis, nostras infirmitates languo-
res, dolores, mortem ipsam suscepisti. Diuer-
sa longè tamen est tui excessus ratio, atque
nostræ: tu ad inferiora te extendis & applicas;
nos ex tui amore ad te extendimus atque ap-
plicamus vniione illa viuida, lata, diuina.
Quid dixi, extendimus, applicamus, vnimur,
viuida, lata, diuina vniione. Emendo, Domi-
ne, insipientiam meam. Illa quidem desidera-
mus, ad illa aspiramus, ut saltem aliquid Pauli
ecstaseos imitari possimus, vbi dixit: *Viva ego,*
iam non ego, vivit verò in me Christus: &
Ignatij, cum dixit: Amor meus crucifixus est.

Hæc mihi in mentem venit meditatio amo-
ris & ecstasis, vbi volo lectissimæ fœminæ

Magdalena lachrymas celebrare. Quid enim
illæ sunt lachrymæ? Quid in conuiuio ir-
rupeo? Quid locio pedum tuorum, extersio,
exosculatio, inunctio, mulieris nobilis, opu-
lentæ, famosæ, & eius quidem peccatricis.
Ingens tui ille amor illam fecit ecstasim, tam
acrem, tam inuisitatem. sciebat enim quem
amabat, in te totum eius cor & mens conflu-
xerat, tuæ diuinitatis & bonitatis gustauerat
suavitatem & vim; nihil illi reliqua omnia
erant præ te, & præ tui amoris diuina suavi-
tate. Quæ igitur faciebat Magdalena, ex diuina
in te amoris ecstasi profundebatur, ut vide-
ri quidem possent insipientibus modum exce-
dere vel decorum; verum contraria erat. nam
quod stultum est spiritus Dei & amoris, sa-
cientius tu fecisti, quam vt homines capere
possint. Aperi oculos Pharisæi, contemplare
quæ nam sit quæ tangit, & quæm; & desine
vel iudicare, vel mirari. Deus est omnipotens,
quem tangit Magdalena, qui sui amoris ecsta-
si, suo excessu, quem erat completurus Ie-
rosolymis, illam ad pœnitentiaz perfectionem
promo-

ADNOTATIO.

A. **B**ethania, & Lazarus suscitatio: è quo miraculo Iudaorum aliqui conceperant fidem in Christum, alij maiorem inuidiam & odium. Illinc igitur hi recta ad Pharisaos detulerant, quid IESVS fecisset.

B. Concursus, quem metuebant Pharisa, venientium ad Christum, & in eum credentium.

C. Exercitus Romanorum representatur, quem timere simulabant Iudei ne urbe & templo euerteret, & Iudaorum nomen deleret.

D. Cathedra pestilentia, & confessus nefarius Principum & Pharisaorum. Erant quidem iam antea depravati & obsecrati Iudei, cogitaverant & sapè, & diu IESVM interficere; verum suscitationem Lazari adeò manifestam, adeò celebrem pati non potuit diutius tam inueterata inuidia & malitia. Corripiuntur furore, auditu miraculo: congregantur Principes Sacerdotum, & qui erant ex genere Sacerdotali omnes: vocantur Pharisa, Scribae, Seniores: omnis impietas Iudaica concurrit. Vide rabiosos homines, potius Demones; vide ut vociferentur, ut tumultuenter inter se, ut sauiant aduersus Dominum & Christum eius.

E. Caiphas, turpis vomitor (ita enim significat nomen) homo tetricus, tamen summus Sacerdos anni illius, etiam si per ambitionem & nequitiam factus fuerat Sacerdos; malignitate quidem alios superans, sed tamen per spiritum (nō suum, sed Sacerdotij) vaticinatur idem quod omnes Prophetæ, pro salute mortalium mortem subiturum Christum. Erat quidem secundum legem summus Sacerdos Caiphas, non secundum legem electus: in quo tamen magna illa erat pontificalis potestas. nam licet corrupta illa esset, & venality facti principatus; adhuc tamen aderat

Spiritus sanctus operans in ijs qui uicti erant. Denique quod prophetaret Caiphas, tribuit August. Euangelista Sacramento; quia Pontifex fuit ibidem Euthy. idem summus Sacerdos. Vaticinatus enim est, ibidem non quod dignus esset, sed quod pontifex esset anni illius: non propter propriam virtutem, sed propter pontificalem dignitatem. adhuc enim diuina gratia in templo permanebat, qua illius ore utens, cor non tetigit.

Contemplare exultantes Demones in illo scelerato & nefario Consilio, inhiantes atrocissime in necem Christi: IESVM vero omnia conspicientem in spiritu qua agerentur, qua dicerentur, cum summa patientia, cū diuina benignitate.

F. Ephrem, quod Gracè ἐφάπι, opidum à Bethel quinque miliaribus, viginti à Ierosolyma, iuxta desertum, in tribu Beniamin. Hoc Ioseph. municipium, & Bethel occupauit Vespasianus de bell. Iud. libr. post Gophniticam & Scrabitenam toparchiam s. cap. 8. subacta, & ibi praesidijs collocatis Ierosolymam usque excurrebat. Alij aliter Ephrem exponunt; sed hac videtur anteponenda expositio. Huc secessit aliquod dies pauper & desolatus IESVS, ut tantisper cederet furori Iudaorum, donec impleret tempus passionis. Animaduerte vero IESVM quasi fugientem, nunc se abscondens, et exuentem de templo, nunc de manibus Iudeorum se secripientem, nunc non palam ambularem apud Iudeos: denique abiit in regionem iuxta desertum, in opidum Ephrem. Non fugit tamen Christus homo Deus omnipotens, sed disponit quemadmodum suo tempore vitam, Patris voluntate & sua, pro omnibus ponat. Quisnam erat tunc Apostolorum animus? quanta trepidatio? quanta tristitia? qui inter ipsos sermones?

Cyrill. in
1. Ioan.
Theoph.
in idem.

M E D I T A T I O.

Iam inde ab initio veneno inuidia pestilentialissimo & cruciatur Satan ipse, & animas miseras mortalium inficit & exagitat. Itaque eius inuidia intrasse verè dicitur in orbe tertarum utraque & corpus & animæ mors. Fuit quidem primum peccatum Dæmonis superbia; sed consequuta est (ut fit) inuidia superbiæ. Hæc enim ut illam parit, ita per eam & impedit bonum, & malum irrogat, si quis superbiæ excellētiam debilitare videatur. Hinc fœuit in primum hominem Demon initio; hinc in secundum hominem Christum omnes nero's suæ malignitatis intendit: illum misere de statu suo deiecit, hunc superare non potuit, contrà verò ab eo gloriosissimè vicitus & conculcatus est.

Non est autem nouus huiusmodi Iudæonū in Christum insultus: similiter exarct furor Diaboli in primum hominem, & similiter tunc dixerunt in suo cōsilio Dæmones: Quid facimus, & Dæmones? Vbi nostra malignitas: vbi nostræ artes? Enī in isto Adā multa signa fiūt, in opprobrium enim & contumeliam nostrā creauit illum. Altissimus, fecit illi paradisum in terra, in paradiſo illum collocavit: nos tamen qui lögē sumus illo nobiliores natura, è celestibus delicijs sumus in has tenebras, & perpetuā pœnam & luctum proiecti. Quid facimus? omnia tentāda, ut hoc ne patiamur; præsertim cum timeamus, nisi hic homo pereat, futurum ut infiniti homines, qui ab ipso generabuntur, constituantur itidem in paradiſo, & pereat nostra gens & regnum. Ignavi estis vos omnes, respondet Lucifer, & imperiti: meum accipiamus, age, hoc consilium. Corpus Adam interficere non possimus, tentemus animam eius interficere per peccatum, ita fieri ut ex Paradiſo expellatur, & corpus tandem intereat. Hoc vtile nobis est, ne pereat mea potentia, & vos simul intereat. Ipsum igitur omniū suffragio eligunt monomachū: prodit, cōgreditur per serpentē priūs, prosternit dolo malo fragilem mulierem, virum per mulieris illecebras.

Verūm inde quē fecisti quæstum, & Satan? In peccatum quidē est homo prolapsus, è paradiſo terreno eiectus est; sed Dei prouidentia & benignitas fecit, ut felix illud videatur esse peccatum, quod talem & tantum meruit

habere redemptorem, Christum Domīnum. Tu quidem execrabilis facinus admisisti; sed scis te esse Behemoth, & Leviathan, quē formauit Deus ut ipsi illudatur, atque ex tuis versutijs diuina bona diuina ut prouideat: propter peccatum enim primi parentis, quod summum fuit humani generis detrimentum, Rom. 5. Deus prouidit secundum hominē Christum Iesu M., per quem genus humanū restauraret, quod tu prorsus peritum arbitratus es. Ut enim in Adam fuit fons mortis, ita in Christo fons vitæ æternæ. Adam per suam inobedientiam perdiderat nos omnes: Christus per obedientiā suam nobis omnibus salutem attulit sempiternam. Ut etiam fuit Adam Euæ caput & maritus, ita Christus Ecclesiæ & caput, & Ephes. 5. sponsus. Adam fuit ex virgine terra, & non maledicta, creatus: Christus ex virgine sancta, nullique vñquam peccato obnoxia est generatus. Ex Adā omnes homines generati, ex Christo omnes regenerati. O necessarium igitur Adæ peccatum, quod tanta honorū diuinitate deletum est, atque Adam restauratus!

Contrà est, eia Diaboli, quām dixistis. siue enim dimittitis Adam sic, venient posteri, & tollent locū vestrum & gentē: siue nō dimittis, veniet Romanus fortis ille armatus, qui vos vinciet, ac spolia vestra diripiet. Potentia illa veniet Dei omnipotentis vñigenitus filius, qui vos conculcabit, & tyrānidem vestrā funditus euertet. Verūm tu Lucifer nō potuisti prophe-tare; tibi tantum permisit Deus implicare, atque cōfundere: at ipse ex tuo maleficio & hominis, summū instruxit homini beneficū. Itaque ut mors animæ primi hominis fuit causa mortis omnium hominum, sic mors Christi corporalis vitam humano generi promeruit gloriōsè. Vnde factum est, ut tu decipereris bestialiter. Interfecisti hominem, vnde sperbas futurum ne tota tua gens periret: verūm contrà inde experiris & te, & totam gentem tuam perijisse; & te iam experiris ligatum, & alias pœnas acriores sentis atque acerbitates, quæ tibi per Christum sunt inflictæ. Tu sentis, & nos scimus, & te execramur: Christi verò Iesu potentiam & misericordiam prædicamus in eternum.

At enim tunc quidem inuidia exciuit te ad hominis tentationem. Quid? num postea desististi?

Matt. 2. desististi? Nihil minus. sed perpetua illa fuit tua rabies & furor in omnes mortales; terra enim te semper consumit inuidia: semper dicis, quid facimus? indies vos inter vos vici! si in ad maleficia atrociora incitatis. Tandem vidisti Iesus v m Nazarenum: hunc est vestigio suspicatus es Messiam & Deum, in hunc omnes neruos tuos peruersitatis & inuidiae intendisti. Primum per Herodem voluisti iugulare; non potuisti. Deinde quieuisti otiosus, & illum nelexisti, cum priuatus viveter Iesvs; credidisti fortassis, nihil esse tibi ab illo timendum: cum autem duodecimo ætatis anno tam præclarè se gessisset inter Doctores, non nihil metuisti: at ubi Ioannes tam multa, tam præclara, tam diuina de illo prædicaret, & ieunasset quadraginta dies; coepisti rursum miserè turbari, & tuam malitiam & inuidiam redintegrare, & tuum, quid facimus? Adortus eum est in tentatione: & similiter atque feceras de primo homine, de Iesu facere cogitasti, ut animus eius interficeres per peccatum, unde fieret ut agnosceres Deum non esse, qui peccaret: vel si quoquo pacto Deus tamen esset, per peccatum desineret esse Deus. Meministi, ò bestia abyssi, quam validè, quam gloriose à Iesu fueris superatus?

Matt. 22. Postremò repetis illam tuam atrocitatem, postquam tantam lucem doctrinæ, vim tantam miraculorum vidisti. tuum enim fuit illud malignantiū Iudeorum nefarium consilium: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Credite illi, illius doctrinam recipite. Quid vos: Si dimittimus eum sic, venient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. O cæcam pessimorum hominum malignitatem! E medio, inquiunt, tollendus planè est. Sed qua de causa tandem? venient Romani: omnes enim credunt in eum. Ergo doctrinam Iesu, quam vos audistis, sequentur, & reddent quæ sunt Cæsari, & quæ Dei Deo. Quid inquit vidistis ex doctrina Iesu exortum seditionis? Vbi Romani id vel suspicati sunt, cum tot hominū millia Iesu sequeretur, & in ciuitatibus, & in vijs, & in deserto? Alioqui quid insanitis? Nō estis iam vos è vestra ciuitate eieci? Nónne vobis imperarū Romani, & imperat? Nónne Reges duos Idumæos vobis imposuerūt, Herodem, & Archelaum? Nónne vniuersæ Galilææ & Perææ nunc dominatur Idumæus, & Iudeam obtinet? Romani: igitur omnis est vobis libertas erepta, & ciuitas euersa. Quid igitur dicitis, Tollent locum nostrum & gentem? Si

dimittitis, nō tollent; si non dimittitis, tollent, non solùm libertatem, sed vitam, fortunas omnes omnibus, & urbem excindent fūditus. Quid tu Caipha vel de te euomis, vel de tuo Sacerdotio prophetas? Expedit vobis ut unus homo moriatur pro populo. Tu quidem crudeli atq; efferato animo sanguinem Iesu & vitam deuoues tetræ inuidiæ tuæ & malitiæ: ac Spiritus sanctus ex tua atrocitate, ut ex insufficientium Christum, & ex ipsius nece sumum elicit beneficium, humani generis, quod perierat, salutem sempiternam. Huius benignitatis Dei infinitæ fuisti tu preco, non ex te, sed ex Sacerdotio quod gerebas. Verum illud contraria intellexisti, quām futurum erat. Tu, ut ne periret Iudaismus corporalis, propterea insufficientū Iesu v m decreuisti; atqui, quia mortuus est Christus, interiit & corporalis Iudaismus, & legalis. Lex enim abrogata est, eversum templum, sacrificia reiecta atque abolita; remansit in Iudeorum infidelium posteritate obsecratio, obduratio, calamitas & corporis & spiritus infinita.

Quid? post Christi mortem deseruitne Dæmoni suas artes? suamne illum atrocitatē depositi? Non deseruit, non depositi; sed continentē easdem exercuit, per Tyrannos, per Hæreticos, per Mahometanos. Verum corpus Christi persequi non potest, minus occidere; persequitur mysticum. Multa signa faciunt Christiani; illos persequamur, occidamus, in peccata, in hæresim, in infidelitatem coniiciamus.

Zelus gloriæ Dei impulit me hactenus aduersus Dæmones, & Iudeorum impietatem. Verum interim, si ad nos respicio, extimulat me Dei zelus itidem aduersum Dæmonem simul & nos. Interturbat enim subinde nos vetus homo & affligit; captat occasiones omnes Dæmon, simul ambo clamant: Quid facimus? quia homo hic nouus multa contra nos molitur. Siue quem videant seculare hominē ad spiritualē vitā contēdere, frequentiā Sacramentorum pœnitentiæ & cōmunionis persequi, orationi instare, bonis operibus insistere, domus suę curam religiosam gerere: siue qui religiosum suscepit institutum animaduertant ad perfectionē seriō contēdere, augere pœnitentię distinctionē; & interiorem quidem semper, suis etiā locis exteriorem; in oratione nō solūm utiliter versari, sed ad illam sublimem sese extendere, diuitias experiri paupertatis, castitatis suavitatem, obedientiæ lucem, feruorem spiritus in omnibus actionibus spirare: siue quem

F E R I A S E C V N D A

quem existimant serio ad pœnitentiam , & vitæ resipiscentiam cogitandam induci posse , & ad quærendum per quem doceatur , ut fru-
ctuose confessionem peccatorum , præsertim vitæ vniuersæ , instituat : siue concionandum sit , siue quis familiariter ad orationem sit erudiendus : aduersus hos omnes , & deprauatus sensus noster , & Dæmon insur-
gunt impotenter ; Iissipemus , diripiamus , macltemus , perdamus hos homines , & eo-
rum stultas machinationes . Numquam cef-
fiant , numquam quicquam de sua crudelitate remittunt . His nos resistamus in Christo ,
sensem , & deprauatas cogitationes compe-
scamus ; Dæmonem conculcemus pedibus
nostris velociter . Dicamus & nos contra sen-
sualitatis prauitates , contra Diaboli nequitias Christo auctore : Quid facimus ? quia ho-
stes nostri atrociter in nos sœuiunt : nisi ho-

rum profligemus arma , & violentiam oppri-
mamus , tunc verò venient Romani , id est
Dæmones permulti , & animam nostram
occupabunt ; & virtutes , & dona Dei quæ
sunt in nobis , diripient ; facient de templo ^{1. Cor. 3.}
Dei , quod sumus nos , latronum , id est Dæ-
monum , & omnis peccati speluncam . Sed quo
paeto his resistemus ? Si prophetiam , quam
non intellexit Caiphas , nos piè recipiamus ;
mortem Christi nostram esse virtutem , no-
^{1. Cor. 1.}stra arma , nostram esse victoriam & salutem
sempiternam non solum credamus , sed spem
illam in Deum confirmemus , dilectionem
in Deum & Christum eius pro tantis bene-
ficiis exerceamus in dies feruentiores . Ita
fiet , hostibus animæ nostræ profligatis , ut ag-
noscamus Dei , & mortis Christi virtutem in
nobis , & Deum in sempiternum gloria &
laude infinita prosequamur , Amen .

F E R I A S E C V N D A

M A I O R I S H E B D O M A D Æ .

Cæna apud Simonem leprosum.

MATTH. XXVI. MAR. XI III. IOAN. XII. Anno XXXIII.

In lxxi. imaginem Adnotatiuncula.

lxxi

84.

A. Iericho vnde Bethaniam venit I E S V s.	H. Ministrant alijs.
B. Bethania.	I. Christi animum contemplare mortem meditantis.
C. Domus Simonis leprosi.	K. Magdalena vngit pedes I E S V , & capillis ex-
tergit.
D. Veniunt multi ierosolymis , non tantum ob I E S V M ,
sed vt Lazarum videant.	L. Effringit deinde vas vnguenti , & super caput eius
effundit.
E. Cenat I E S V s. , & Lazarus unus est de discum-
bentibus.	M. Iudas acerbissime fert effusionem vnguenti.
F. Iudei astantes coniectis oculis in Lazarum.	N. Iudam agit præcipitem Dæmon ad Principes.
G. Martha ministrat.	

E V A N -

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XXVI.

IOAN. XII.

MAR. XIII.

IESVS ergo ante sex dies Paschæ^a venit^b Bethaniam, vbi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit IESVS. Fecerunt^c autem ei cœnam ibi: & Martha ministrabat, Lazarus fverò vñus erat ex discubentibus cum eo.

Cum autem esset IESVS in Bethania in domo Simonis leprosi,
accedit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti preciosi, & effudit super caput ipsumsuis recumbentis.

Videntes autem discipuli, indignati sunt, dicentes:

Ut quid perditio hec?

Potuit enim istud venumdari multò,
& dari pauperibus.

Sciens autem IESVS, ait illis:

Quid molesti estis huic mulieri?

Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici, preciosi, & vnxit pedes IESV, & extersit pedes eius capillis suis:
& domus impleta est ex odore vnguenti.

Dixit ergo vñus ex discipulis eius, ^mIudas ⁿIsca- riotes, qui erat eum traditurus:

Quare hoc vnguentum non veniit trecentis denariis, & datū est egenis? Dixit autem hoc, nō quia de egenis pertinebat ad eum; sed quia fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat.

Dixit ergo IESVS:
Sine illam, vt in diem sepulturæ meæ seruet illud.

Et cum esset Bethania,
& recumberet:

venit mulier habens^k alabastrum vnguenti nardi spicati preciosi,
^l& fracto alabastro,

Erant autem quidam indignè ferentes intra semet ipsos, & dicentes:

Ut quid perditio ista vnguenti facta est?

Poterat enim vnguentum istud venumdari plusquam trecentis denariis.

Et fremebam in eam.

IESVS autem dixit:
Sinite eam.

Quid illi molesti estis?

T M A T T H .

FERIA SECUNDA.

MATTH. XXVI. IOAN. XII. MAR. XIII.

*Opus enim bonum operata est
in me.*

*Pauperes enim semper
habetis vobiscum, me au-
tem non semper habetis.*

*Bonam opus operata est
in me.*

*Semper enim pauperes habetis
vobiscum; & cum volueritis,
poteris illis benefacere:*

*Mittens enim hæc ungue-
tum hoc in corpus meum, ad
sepeliendum me fecit.
Amen dico vobis, ubicumque
prædicatum fuerit
hoc Euangelium in toto man-
do, dicetur & quod haec fecit,
in memoriam eius.*

*Cognovit ergo turba
multa ex Iudeis, quia illic
est: & venerunt, non pro-
pter IESVM tantum, sed ut
Lazarum viderent, quæ sus-
citauit à mortuis. Cogita-
uerunt autem Præcipes Sa-
cerdotum, ut & Lazarum interficerent: quia multi pro-
pter illum abibant ex Iudeis,
& credebant in IESVM.*

*Quod habuit hec, fecit:
præuenit ungere corpus meum
in sepulturam.*

*Euangelium istud
in uniuerso mundo,
narrabitur.*

ADNOTATIO.

*Premittitur Imago hac & Adnotatio pro-
pier historię seriem, ex qua tu, & ante in-
gressum IESV in urbem poteris meditari, & ac-
commadare ad feriam secundam, iuxta usum
Ecclesiæ: similiter intellige de tribus proximis,
quarum historias complectitur Euangelium
nonæ Dominicæ post Pentecosten.*

*A. Iericho, unde Bethaniam venit IESVS
cum discipulis, cum matre, cum mulieribus, &
turba qua eum sequi consueverat.*

*B. Bethania ad radicem montis Oliueti ab
Oriente, vergens tamen ad Austrum, quo ve-
nit IESVS ad domum Mariae, Martha, & La-
zari. Contemplare venientes: Christus quidem
excelsa quadam animi fortitudine ier faciens
alios præcedit, ad mortem properans: Maria
Mater Virgo mares quidem (præuixerat enim
IESVS ad crucem se ire & mortem) magnani-*

*miter tamen mærorem suffert: alij triste: sunt
& timidi.*

*C. Domus Simonis leprosi, quem tradunt an-
teca à Christo sanatum, & Martha fuisse cognati-
um. Hic IESVM cœnacepit venientem è Ie-
richo, sexto die ante Pascha: in hac autem cœ-
na dua facta sunt Christiunctiones, prima pe-
dum, alia caput.*

*D. Veniunt è Ierosolymis multi, cum audif-
sent Bethaniam venisse IESVM, non proprie-
ter IESVM tantummodo, sed vi resuscitatum La-
zarum viderens: quod ubi resuscitunt Præcipes
Sacerdotum, addunt crudelē appendicem ad
nefarium consilium: ut non solum IESVM, sed
Lazarum simul necarent: ne illo miraculo addu-
cta, & Lazarus conspectu & vertu illecta crede-
ret in IESVM Iudaorum multitudo.*

*E. Canatio, mensa, confessus ad mensam. Pri-
ma*

mo loco sedet IBSVS, secundo Lazarus honesto & ciuilis cultu, dein assident Apostoli, ultimo loco Iudas Iscariotes. Et in Lazarum quidem omnium sunt ora coiecta, ut in hominem prodigium, cuius anima fuisset in inferno illis paucis diebus. Incessebat etiam fortassis aliquos cupido interrogandi ex illo de animarū statu post mortem; nec desunt qui dicant respondisse sciscitantibus Lazarum quod tamen fidem non meretur.

F. Iudai, qui cœnantes contemplantur, & audiunt admirabundi.

G. Marthā ministrat mensa, ut in domo vel cognati, vel familiaris sui, vel Christo deuoti; que in alienam etiam se obtulisset, ut Christo suum officium præstaret, sicut Maria suum.

H. Expediunt alij ministri cibos, alij ferunt ad mensam.

I. IESV animum animaduerte, mortem suam meditantis & sepulturam. Propterea permouet interius Magdalena, ut hac unctionibus representet, alios vero abigit ab eius insectatione.

K. Maria, cognomine Magdalena, eadem soror Marthæ & Lazari, que iam ante unxerat pedes IESV, & exterserat capillis, non pedes & caput, ut hic: cui Christus peccata multa remiserat, ex qua Daemonia septem eiecerat ante biennium; unde magnam gloriam erat consequuta mulier nobilis, & profana effecta insigne sanctitatis & pietatis exemplum. Hac charitate in Christum accensa, cum sciret proximam eius mortem & sepulturam, eam voluit unctione pretiosa celebrare & adorare. Nunc non plorat, quod alia unctione fecerat; sed plena charitatis interne, tota rapitur & dissoluitur in animi devotionem. Afferat alabastrum, elegans videlicet vas, ore angusto, forma turbinata, ex limpidissimo alabastrite marmore, leue, delicatum, fragile, ansulus destitutum. In hoc afferat libram siue pondo (id est, uncias duodecim) aromaticæ & pretiosa aqua, unguentaria arte confecta, ex

myrra alijsq; aromatibus; præcipue vero ex sincero probataq; fidei nardo, unde nomen accepit unguentum, eoq; spicato, ut ex Marco legunt aliqui: siue dicatur radix nardi spica, siue culmi sit folliculus, unde tenues aristæ in modum spiculorum eminent, in quo præstantia odoris & virtutis nardi continetur.

L. Aspice ut procumbat ad pedes IESV priuam, ut illos ungat, ut capillis extergat; nec hoc officio contenta, quasi in feruorem deuotionis assurgens, effringit alabastrum, & super caput IESV effundit; ut & caput, & totum Christi corpus citè morituri pretiosissimo odore irriget. Contemplare affectus animi in Magdalena, & eius unguentum interius, quo præcipue pedes & caput Christi ungebant: refudentem simul considera Christum in eam interne unctiōnis dulcedinem.

M. Teterimus latro Iscariotes hac videns, mordetur saeva inuidia, auaritia, malitia; unctionem detestatur, dolet tantum sibi bolum est tam subito è fauibus ereptum: cogitat ccc. dearios (id est xxv). coronatos cum quadrante) quibus potuit unguentum vendi, eam prædam se perdidisse. nam per Synecdochen in plurali dicit Mattheus quod solus Iudas dixit, vel omnino si quis alius dixit vel cogitauit, ex animi simplicitate, & improviso pauperū zelo id fecit. Desribitur vero Damon Iudam corripiens: non quod tunc primum Diabolo Iudas agitari inciperet, sed quod atrocius tunc in illam irruit, atque ad proditionem Christi protrusit.

N. Iudam præcipitem agit Damon: concipit animo, ut profarto unguenti è manibus erepto IESVM prodat ac vendat Iudeis. etiam tum adit ad Principes & Magistratus, operam suam offert; illi pretium constitunt. deinceps obsecrabit omnes occasiones, quibus Christum in manibus impiorum tradaret interficiendum: qua de re ad principium Passionis cogitandum est.

M E D I T A T I O.

P Lenum est hoc Euangelium mysteriis salutaribus. Fratres. sed ut ea fructuosiùs, meditemur, cōcedamus oportet Bethaniam, ubi illa geruntur: è pago etiam, & domo illa devotionem animi concipiamus, ibi Christū adoremus, & omnia illa loca & mysteria veneremur: tum ex illa Bethania ad aliā afflurgamus. est enim Bethania locus afflictionis, ex auditioñis, responsioñis; sed cuius? Christi afflictionis & nostræ. Ibi Christus singularem

afflictionem sensit ex unctionibus Magdaleñæ, quibus mors sua & sepultura subeunda designabatur. Nos eadem de causa affligere corda nostra debemus; neq; propter memoriā crucis Christi tantum, sed propter delicta nostra; propter quæ passus est Christus. Hinc misericordiā ab eo imploremus: exaudiet nos, qui pro nobis, antequam essemus ut peccaremus mortuus est. Respondebit vero nobis Christus unctione suæ misericordiæ, & gratiæ, & donorum;

donorum; dignos etiam faciet horū mysterio-
rum fructu, vnde perfectam eius obedientiam
imitemur: id enim simul significat Bethania.

Consideremus igitur huius sacri Euangelij
historiam. Reuertebatur ab Ephrem Iesvs,
quò diuenterat, vt ne alio tempore quām Pa-
ter præstiterat mortem obiret. Prædixerat
discipulis futurum vt crucifigeretur Ierosoly-
mis, quò properabat expedite, excelsō animo
præcedens stupentes & timentes. Sanauerat
cæcum ante ingressum Ierichuntis, in eadem
vrbe iustificauerat Zachæum Publicanum,
Luc. 18.
Luc. 19.
Matth. 20.
decedens Ierichunte cæcos item duos illumi-
nauerat. Erat ille ascensus Ierosolymitanus
celeberrimus, magna illum turba præcedebat
& sequebatur, Mater eius Maria Virgo cum
mulieribus consequebatur. Cum hac cele-
britate peruenit Iesvs Bethaniam, ad radi-
cem montis Oliueti ad Orientem: excepe-
runt illum hospites sui, Lazarus, Maria Mag-
dalena, & Martha; sed cœna illi parata est apud
Simonem leprosum, quem scilicet à le-
pra Iesvs sanauerat, in ipsum credentē; quem
necessum est fuisse vel cognatum Lazari, vel
amicum. Itaque intelligitur cœna communi-
ter ab utrisque fuisse Christo parata, à Si-
mone, & Lazaro cum sororibus. Contem-
plandum totum hoc iter ab Ephrem Betha-
niā usque, Christi alacritate ad mortem
properantis illustratum, miraculis ornatum,
magna comitantium frequentia & laudatio-
ne nobilitatum, quæ letum iter faciebat. Con-
trà verò Christi animum si spectes, si Mariæ
Virginis Matris, Apostolorum, mulierum, va-
ria occurret affectuum facies. Christum inci-
piebat mortis propinquæ naturalis quidam
timor & mœror, voluntarius tamen, mouere;
quem tamen infinita animi magnitudine sus-
tentabat. Maria Virgo secundum Christum
dolenter quidem, magnanimitter tamen hoc
iter faciebat. Apostoli vero & mulieres stupe-
bant quidem & timebant, hinc passibus cor-
poris sequebantur iter, illinc animo refugie-
bant; quos tamen Christi Spiritus fulciebat
diuinitùs. Ob hanc rerum faciem Ecclesia
ante Christi crucem aliquot dies eius passio-
ni consecrat.

Sed doce nos, benigne Iesv, mysteria ali-
quot huius Euangelij. Vt qui ante sex dies Pa-
schæ celebri cœna cœnā meā ultimam & pas-

sionem commemorare, vt qui in animo meo
erat passionis sensus & cœnæ ultimæ, eum re-
præsentarem: & qui in animis discipulorum
& Matris erat doloris & timoris sensum leni-
rem. Ad Pascha autem verum hanc cœnam
referebam, & quasi ad octauam psalmum
re ipsa canebam dulcem & salutarem. Eram
in Bethania, hoc est, in meditatione future af-
flictionis, in domo Simonis, id est, obedien-
tiæ meæ ad Patrem; quæcūd me erat redactu-
ra, vt non solum essem futurus quasi lepro-
sus & percussus à Deo & humiliatus, sed cru-
ci essem affigendus crudelissimè. Adhibuit
Lazarum à mortuis suscitatum, quando-
quidem simul de mea resurrectione seriò co-
gitabam; Mariam vnguentem, quæ meam
mortem & sepulturam ante oculos omnium
constitueret: Martha ministrabat, quæ vt vi-
tam actiuam significat, ita etiam operosam
meditationem mysteriorum, vnde animi le-
uatio oriri solet, & diuinarum rerum con-
templatio. Hæc vt deuotè percipiatis myste-
ria, gustus est vobis parandus ex piis deside-
riis, & meditationibus, & operibus. Hæc fre-
quenter versate animo me authore, & me-
cum hanc cœnam accipietis; refectionem sci-
licet internam, dulcem, ac fructuosam; &
vngetis non solum pedes meos, sed etiam caput: simul enim me iuuante, & in vitæ actiue
efficacia proficietis, & in contemplatiue luce
& suavitate. In me quicquid pretiosi habetis
conferte, mihi offerte cor vestrum, mihi da-
te animam, mentem, spiritum, mortifica-
tors vestros sensus mihi sacrificare, & vnixeri-
tis me nardo pistico & pretioso. Neque ve-
reamini eos, si qui obmurmurant ob vestra
bona opera: ego vos ab illorum vel calum-
niis, vel oblocationibus defendam, vt à Iu-
da Magdalenam! & si quando Iudæ similem
persecutionem, etiā acriorem, vel ad sanguinē
usque & morte videritis vobis excitari, estote
fortes & constantes, & credite me vobis ma-
ius auxilium, maiorem gratiam, vires etiam
ampliores fuisse, quod in maiora pericula
& tribulationes propter nomen meum in-
cideritis. O suauem vocem! Ó diuinæ mysteria
& doctrinam! Quas gratias vel agere, vel ha-
bere nos dignè non possumus, Sancti ipsi &
Angeli tibi, sancte & magne Iesv, & agant,
& habeant, Amen.

DOMI-

DOMINICA
IN RAMIS PALMARVM.
Ducitur asina & pullus ad IESVM.

MATTH. XXI. MAR. XI. LVC. XIX. IOAN. XII. Anno XXXIII.

In lxxij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxij.

85.

A. Mons Oliueti.	D. Vinculus, vnde illi sunt adducti.
B. Bethania in radice montis ad Orientem.	E. Progedi:ur asina vectus ad prospectum virbi.
C. Bethphage, vnde misit IESVS qui asinam & pul-	

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MARC. XI.

*Et cū appropinquaret
Ierosolyma.*

*& bethania
ad montem Oliuarum,
mittit duos
ex discipulis suis,
& ait illis:*

introeuntes illuc,

*pullum ligatum,
super quem nemo ad-
huc hominum sedit:
illum*

*vobis dixerit:
Quid facitis?*

*quia Domino necessa-
rius est:*

*& continuo illum di-
mittere huc.*

MATTH. XXI. LVC. XIX. IOAN. XII.

ET cū appro-
pinquasset
Ierosolymis, & ve-
nisset Bethphage
ad montē Oliueti:
tunc IESVS misit
duos discipulos, di-
cens eis: Ite in ca-
stellum, quod
contra vos est,
& statim inuenie-
tis asinā alligatam,
& pullum eum ca-
soluite,

*& adducite mihi &
si quis vobis ali-
quid dixerit,*

*dicite,
quia Dominus his
opus habet:
& cōfestim dimitt-
et eos.*

Et factum est,

*ad Bethphage
& Bethaniam,
ad montem qui voca-
tur Oliueti.*

*In quod introeuntes,
inuenietis
pullū asina alligatum,
cui nemo unquam ho-
minum sedit.*

*vos interrogaverit:
Quare soluitis?
sic dicetis ei:
Quia Dominus operam
eius desiderat.*

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

IOAN. XII.

Hoc autem factū
est, ut adimplere-
tur quod dictū
est per Prophetā
dicentem: Dicte
filiæ Sion: Ecce
Rex tuus venit
tibi mansuetus,
sedens super as-
nam, & pullum
filiū subiugalis.

*Et abeuntes, inuenierunt
pullum ligatum ante
ianuam foris in binio,
& soluunt eum.*

*Et quidam de illis
stantibus dicebat illis:
Quid facitis soluentes
pullum?
Qui dixerunt eis,
sicut præceperas eis
IESVS,*

*& dimisérunt eis.
Et duxerunt pullum
ad IESVM:
& imponunt illi
& sedis super eum.*

Euntes autem
discipuli,
fecerūt sicut præ-
cepit illis IESVS,

Et adduxerunt as-
nā, & pullum: &
imposuerunt su-
per eos vestimē-
ta sua, & eum
desuper sedere
fecerunt.

*Abierunt autem qui
mis̄i erant:
& inuenierunt, sicut di-
xit illis stansem pullū.*

*Soluenteribus autem
illis pullum,
dixerunt domini eius
ad illos:
Quid soluitis pullum?*

At illi dixerunt:

*Quia Dominus cum
neccssariis habet.*

*Et duxerunt illum ad
IESVM.
Et ialantes vestimenta
sua supra pullum,
imposuerunt IESVM.
Eunte autem illo,
substernebant*

AD NO-

ADNOTATIO.

Libet hoc loco breuiter annotare de anno, quo crucifixus est Dominus; qua de re alias Christo propitio dicam fusiūs. Trigesimotertio igitur atatus sue anno crucifixus est Christus. baptizatus enim est ad initium anni tricesimi; nam erat quasi annorum triginta (ἀρχόμενος ὥν, id est, incipiens) veluti si dicat, ad initium tricesimi. alioqui non sic dixisset; sed διατελέσθαι τὸν ὥν. & unus annus necessario intercessit à baptismate ad miraculum Cane Galileæ, ex Ecclesiæ traditione. Deinde duo Paschata exponit D. Ioannes: primum ij. cap. secundū vj. Tertium est quo crucifixus est Dominus, qui erat trigesimotertius anni vita eius temporalis mortaliter mensis tertius à nativitate: octauo enim calendas Ianuarii natus est Christus; crucifixus octauo calendas Aprilis.

A. Mons Oliueti ad Orientem montis Sion & Ierosolymorū, primo millario, Sabbati scilicet itinere, ut est in Apostolorum Actibus; unde Christus ad Patrem ascēdit: in quo per singulos annos vaccarufa in holocaustum Domino cremabatur: in quo, iuxta Ezechielem, Cherubim de templo transmigrantes Ecclesiam Domini fundauerunt. Est hic montium qui sunt in circuitu, & in urbe Ierusalem, altissimus: inter

hunc & Ierosolymam intercedit torrēs Cedron, in valle Iosaphat, super quam ad iudicium universale imminebit stans super montem Oliueti Christus.

B. Bethania in radice montis Oliueti ad orientem quidem, ad Austrum tamen, ut diximus, Beda in declinans, quindecim stadiis (id est, duobus fere Nehemias milliaribus) ab urbe; unde postridie quando cœnauerat apud Simonem leporum Christus profectus veniebat Ierosolymam.

C. Bethphage, villa Sacerdotum, quod hi secesserant expleto templi ministerio, in latere orientis epitaph. tali montis Oliuarum, medio spatio à monte vertice Bethaniam eunti. Hinc misit IESVS duos discipulos ad pagum proximum, unde asinam & eius pullum adducerent.

D. Viculus ad dexteram, lapidis iactu distas à Bethphage in valle, sub monte offensionis; unde duo discipuli asinam & pullum adduxerunt ad IESVM, dein pallis suis, & aliorum Apostolorum strauerunt & ornauerunt.

E. Ad Bethphage ascendit IESVS primū Brocard. asinam: progressus vero ad montis verticem, Reinerus unde ciuitatem conspicutus erat (non enim Arandius erat conspicua è Bethphage vel viculo) relicta asina concedit pullum.

A&.1.
Hieron. in
epitaph.
Paulæ.

Eadem dominica
in ramis palmarum.

In conspectum Ierusalem venit IESVS.

MATTH. XXI. MAR. XI. LVC. XIX. IOAN. XII. Anno XXXIII.

In Lxxij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxij.

86.

A. Venit IESVS in conspectum urbis.
B. Flet super Ierusalem.

C. Multitudo ciuitatis parat ramos & palmas.

Christi fletus ponitur etiam hoc loco, si quis velit intelligere fleuisse IESVM statim conspecta ciuitate.

T 4

SECUNDA

DOMINICA

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

IOAN. XII.

*Et ut^a appropinqua-
uit, videns ciuitatem,
^b fleuit super illam, dicens: Quia
si cognouisses & tu; & quidem in
hac die tua, que ad pacem tibi:
nūc autem abscondita sunt ab ocul-
lis tuis. Quia venient dies in te;
& circumdabunt te inimici tui
vallo, & circumdabunt te: & coan-
gustabunt te undique: & ad ter-
ram prostrerent te, & filios tuos
qui in te sunt, & non relinquent
in te lapidem super lapidem: eò
quod non cognoveris tempus vi-
tationis tue.*

*Turba multa que ve-
nerat ad diem festum,
cum audissent quia venit I E S V S
Ierosolymam, acceperunt ramos
palmarum, & processerunt obuisam
ei, & clamabant: Hosanna, benedi-
ctus qui venit in nomine Domini
Rex Israël. Et inuenit I E S V S
asellum, & sedet super eum, sicut
scriptum est: Noli timere filia
Sion, ecce Rex tuus venit sedens
super pullum asine. Hec non cog-
noverunt discipuli eius primum:
sed quando glorificatus est I E S V S,
tunc recordati sunt quia hac erat
scripta de eo, & hac fecerunt ei.*

*Multi autem**frondes*

*Plurima autem
turba strauerunt
vestimenta sua
in via: alij autem
cædebât ramos
de arboribus &
sternebât in via.*

eunte autem illo

*substernebât vesi-
menta sua in via.*

AD NO-

ADNOTATIO.

A. **V**enit in primam ciuitatis prospectum Christus sedens super pullum, prae-
dendentibus & sequentibus discipulis, ex quibus
vnuia ducebat ponè asinam.

B. Hinc vero coniiciens in ciuitatem oculos,
& mentem aduertens, tactus dolore cordis in-
trinsecus, flens deplorat ciuitatis cæcitatem, &
futuras calamitates: siue has lachrymas effudit
Christus cum iam propius accessisset ciuitati,
maiorem ostendit pietatem & misericordiam;
ut inter sublimes illos honores & gloriam, mo-
ueretur tamen ciuitatis compassione tam vehe-
menti. Conspice hominis Dei dolorem, & lachry-
marum vim erumpentium, plorantes Apostolos
cum lachrymas Christi viderunt, plorantem
Virginem Matrem, plorantes mulieres que
Christum ponè sequebantur, ubi de eius lachry-
mis intellexerunt; solum Iudam nihil commo-
tum, sed contra efferatum animo magis. Hono-
rem igitur, & gloriam quam aduenienti pa-

rabant Ierosolymita, luctu & mærore excipit
Christus; tum grauissimis verbis ciuitatem in-
crepat, & commiserationem suam exponit: Si
cognouisses & tu, & quidem in hac die tua
quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita
sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te,
& circumdabunt te inimici tui vallo, &c.
Ceterum fleuisse IESV M^{ater} legimus, in Ioan. Ioan. 11.
Luc. & Paulo: præterea colligimus fleuisse Luc. 19.
ex Sap. vij. piè etiam credimus in circumcisio- Heb. 5.
ne fleuisse.

C. Vulgatum fuerat celebri sermone Iero-
lymis antea, suscitatum Bethania Lazarum;
inde cum secessisset ad urbem Ephrem in deser-
tum IESVS, subsederant illi sermones; eo re-
deunte Bethaniam, rursum sunt excitati. Itaq.
ubi audiunt illum Ierosolymam venire, effun-
dit se ciuitas, & aliarum arborum ramos sum-
palmas parant, cum quibus obuiam Christo pro-
cedant, & gloriösè cum accipiatis.

MEDITATIO.

Videns IESVS ciuitatem, fleuit super eam.

LAchrymatus es quater, magne IESV, in
diebus carnis tuæ fragilis & infirmæ, nû-
quam risisti. Obscro, Domine, cur illud, cur
hoc? Quatuor quasi flumina de immenso fon-
te misericordiae meæ effudi illis lachrymis in
mortales: & cum quater fleuerim, semper ta-
men in corde meo illa eadé quæ illis lachry-
mis deplorabá luxi quoad mortalis vixi. Na-
scens enim communem nascétium miseri-
am lugebam: ad Lazarum mortuum, sed à me
suscitandum plorabá, propter difficultatem
eorum qui à peccato mortali, præsertim in-
ueterato, vel fuerant suscitati, vel erant resus-
citandi: videns Ierusalem, deslebam non so-
lum Ecclesiæ nouę peccata, sed veteris, & om-
nium æstatum: in cruce verò lachrymas effu-
di, & sigillatim pro singulis hominibus, &
generaliter atq. vniuersè pro omnibus. Fue-
runt verò meæ lachrymæ exauditæ ad concili-
liandam gratiam præuenientē & excitantem,
ad sanandas mortalium miseras, ad delenda
peccata, ad gratiam conferendam, & gloriam
sempiternam. Effectum alium præterea pe-
pererūt meæ lachrymæ, & magnā utilitatem:
nam hæ meæ lachrymæ fecerūt, vt vester ex-

citetur dolor pro delictis, & vestris, & prox-
morum; tum vt lachrymarum donū conse-
quamini, si non vtrarumque, exteriorum &
interiorum, certè harum, quæ contritionem
peccatorum, partemq; præcipuam poenitentia-
tæ confirmant, & cum reddunt dolorem lu-
gubrem & mærentem, generant contritionis
quâdam securitatē. Hæ sunt lachrymæ meæ.
Risum, hoc est cordis exultationem in mea
& Patris diuinitate habuit anima mea perpe-
tuam: læta ibi erant omnia quod ad superio-
rem attinet portionem; ibi enim numquam
fleui, numquam quicquam tædij sensi: quod
verò ad inferiorem portionem spectat, nihil
habui cur riderem; non solum propter con-
stantiam, & morum grauitatem, sed propter
ea quod nihil videbam dignum risu, & cor-
dis illa exultatione. Si quid enim erat quod
cordi meo gratū esset vel in præsentibus ho-
minibus, vel in præteritis, vel in futuris, id
ego eodem tempore meis laboribus & lachry-
mis redimebam, tum sanguine meo tandem,
& vita erā redempturus. Quid ergo est,
benigne IESV, quod accedens Ierosolymam
vides illam, & videns fles super illam? Nō nre
ſep̄

Luc. 2.

sèpè Ierusalem videras , nec fleueras tamen super illam ? Numquam antea Ierosolymam videram , quin super illam fleuerim ; continenter enim à mea vsque incarnatione opus redēptionis humanæ exercui , & ad hoc lachrymas adhibui , si non exteriōres , certè cordis mei interiores . Quidergo ad exteriōres de Ierusalem nunc primum venis , bone IESV : Bis eam iam deplo-raueram , & nascens , & ad Lazarum . neque enim non simul ad Ierosolymam spe-ctabant illæ lachrymæ . sed proprie illi hæ-dabantur , quæ ex præsenti causa præsen-tē commiserationem efflagitabant . iam enim Iudæis conuenerat inter ſc , vt me in-terficerent : quæ mea mors , vt multorum fuit resurrectio , & cauſa ſalutis æter-næ , ita multorum ruina inde & calamitas exſtitit , & totius illius vrbis crudele excidium & vaſitas , tum ciuitatis & Iudæorum excaecatio . Hæc mouebant me vehemen-tiūs . Deplorabam verò luſtuſiūs non illius ſolūm vrbis ærumnas exteriōres , ſed interiores atque exteriōres ; non Synagogæ tantum , ſed Ecclesiæ totius , omnium æ-tatum miſerias , perſecutiones , afflictiones & peccata ; omnes omnium temporum miſeriae obuerſabantur ante oculos mentis meæ , vnde vehemens cauſa fuiffe intelligi-tur mearum lachrymarum . Itaque num-quam illam vidi vrbem , numquam quæ mihi per eam reprætentabantur cogitaui , quin ea in animo meo deplorarem . Verùm hæc , vt præuifa dumtaxat , mouebant an-tea me : in illo autem Ierosolymorum ac-cessu omnia vidi quaſi præſentia in necem conſpiraffe meam , contra quām apparebat ex hominum applauſu . Adde quod ad pœnam , protam incomparabili malo , hoc etiam genus volui ſatisfactionis im-pendere , dolorem animi cum lachrymis coniunctum , pro mortalium redēptione & ſalute .

Expone obſecro , Domine I E S V , ra-tionem tui luſtus : nam quæ audio , vi-dentur mihi etiam vehementer minari , non ſolūm Iudæis . Reclē times : audi . Illis ver-bis & lachrymis : *Si cognouiffe & tu , & quidem in hac die tua quæ ad pacem ibi: nunc autem abſcondita ſunt ab oculis iūis; quia venient dies in te , &c. accerrimum expreſſi cordis mei dolorem . itaque tā-cebam multa , & intercīſe loquebar , im-*

pediente dolore & lachrymis . *Si cognouiffe.* Immensus hic motus amoris & de-fiderij , ſimul & doloris fuit . Vtinam cognouiffes ; ſed non cognouisti , non cognof-cis , non cognosces . *Si enim cognouiffes , omnia bona tibi proueniffent Dei benignitate , & quidem spiritualia atque celeſtia . Verùm cùm in tua inſipientia miſerabiliter perſeue-ratura ſis , inſtigentur tibi mala infinita abſque vlo ſubſidio , abſque effugio vlo . Et tu . In cognouiffes , eſt , iu : quid igitur ? repli-cas , Domine , tu , vel exprimis ſuppreſ-sum : Expressio hæc eſt amoris & comiſerationis . Fuiſti tu , inquam , ciuitas mea dilecta , in quam ego tot iam olim bene-ficia contuli , & ſumnum ſum nunc oblatu-rus , ſanguinem & viam meam . Tu ſi cognouiffe . Kursus indignatio hæc fuit grauiffi-ma , & comiſſio etiam . tu , tu hæc igno-ras cognofcent Gentes , & tu tamen non cognouisti , non cognosces . Et quidem in hac die tua . Hem miſeriam tuam ingentem ! tua eſt hæc dies , hoc tempus : hæc mysteria , & quæ haſtenus feci , & quæ facturus ſum in paſſione , morte , & reſurrecțione mea ; tibi pri-mūm ſunt dedicata , pro te facta ac facienda : ſalus æterna tibi pri-mūm parata eſt . Etenim quónā tua omnia ſacrificia , oblationes , ritus , cæremoniæ re-erebantur ? quoſum ſpecta-bant . Nónne ad hanc diem , ad hoc tempus tuum ? Nam ſi illa erant tua , hæc magis tua , propter quæ illa erant tua . Cùm igitur tua hæc dies ſit , hæc lux veritatis & gratiæ ; tantò magis deploranda eſt tui animi cæcitas , quæ facit vt hæc non cognoscas ; vnde fiant non tua , quæ erant futura tua . *Quæ ad pacem iibi Nihil feci ego in me carnis diſpensatio-ne diuinius , quām quod pacem obtuli hoſti-bus meis , & quidem continenter aduersus me pugnantibus , vt in Psalmo per Dauid di-xi : Cum iis qui oderunt pacem , eram pacificus ; Psal. 119. cùm loquebar illis , impugnabant me gratis . Ego pacem & tranquillitatem vobis ſemper obtuli , tum animi ſpiritualē , tum rerum omniū temporalem . Et hæc cùm ſemper ſim loquutus , ſemper pollicitus , ſemper ob-tulerim ; vos tamen , quaſi ad bellum pro-uocare , meis beneficiis aduersus me ſem-per fuſtis incitati , ſemper bellum pro pa-ce reſpondebatis . Neque verò quod nunc in meo aduentu exultatis , id ſolidum eſt ve-ſtrum gaudium ; ſed momentaneum & cadu-cum . nam quod canitis : Oſanna , benedictus qui**

*qui venit in nomine Domini , ex mysterio di-
xistis, quasi clamarent lapides ; & eodem hoc
die nullus erit ex vobis omnibus, qui domum
in hospitium me , vel ad cœnam vocet ; &
quidem cum omnes circumspexero. Alio-
qui Principes vestri Pharisæi & Seniores ad-
uersum me acruiis hoc ipso tempore concitan-
tur : certè vniuersi me post pauculos hos dies
estis ad mortem & crucem efflagitaturi, &
dignorem vita latronem, hominē homicidam
& seditionem professuri , quām me, Dominū
vestrum & omnium. Nunc autem abscondita
sunt ab oculis tuis. Quid? Non viderunt te Iu-
dæi docentem, Sancte Iesv , miracula facien-
tem , morientem , sepulturæ tradi ? Quid?
Nescierunt te resurrexisse ? omnia hæc vide-
runt, scierunt. Quænā illa , obsecro, sunt, ma-
gne Iesv , quæ non cognouerunt, & propter
quæ in tantas calamitates inciderunt ? Non
est illa vera vel visio , vel intelligentia, non est
pefecta , quæ sensu carnis vel exteriori , vel
etiam interiori vel accipitur vel perficitur , ea-
rum rerum præsertim quæ cum spiritu con-
iunctæ sunt , & à diuina reuelatione deriuantur , nec possunt humana ratione vel indu-
stria comprehendendi: sed vt singulare est donum
Dei illa reuelatio , ita reuelationis perceptio
diuino munere communicatur ; cuius princi-
pium est fidei donum : quod si quis imbibie-
rit , ibi primùm oculi alij nobiliores illi ape-
riuntur, alia rerum facies & alia intelligentia,
non eorum solùm quæ supra naturam sunt,
quæq; non assequitur naturæ vis, sed illorum
etiam quæ natura constant , & naturaliter in-
telliguntur. Aliis enim oculis illa , & altiori
lumine & puritate intelliguntur , & quasi di-
uino splendore vestita , lætiora sese offerunt,
& creatorem suum repræsentant. Quòd si hæc
diuino lumine per fidem sic illustrantur , quæ
ex se naturaliter lucem illam non habent, sed
excipiunt extrinsecus ; quām erunt illa illu-
stria quæ cum singulari Dei lumine nascun-
tur & fide , atque à luce cœlesti deriuantur !
Præstantissima certè hæc erunt, atque illu-
strissima. Verùm vt maiore est horum claritas
ac splendor , eò cæci magis ac socordes sunt,
qui sibi oblata vel non agnoscent, vel cōtem-
nunt ; & habentes fidei aures & oculos, vt illa
Iess. 12.
Ago. 18.
Ezai. 6.
Matth. 13.
audiant & videant, claudunt tamen oculos &
excitant , cor incrassant atque indurant , &
auribus grauiter audiunt , ne quando videant
oculis; & auribus audiant , & corde intelligat,
& conuertantur & sanentur. Horum est tam*

grande peccatum, tam execrabilis præuarica-
tio, vt me, qui infinitè misericors sum , quiq.
ad omnia delenda peccata morti me obtuli &
cruci , veluti cogant vt illos derelinquam in
suis peccatis ; vnde incassentur & indurentur
magis , & excæcentur , atque in profundum
malorum abiificantur. Hæc autem lux & fi-
des , vt est spiritualis , ita non intellectum so-
lùm, sed cot simul & voluntatem sua luce &
suauitate replet: ea videlicet quæ charitate in-
formata , per eam operatur , & dat Spiritus
sancti dona, quibus potentiae & virtutes om-
nes nobilitantur diuinitus. Hinc sensus spiri-
tualis , & experientia quædam interna ; inde
Spiritus exultationis , hinc iubilationis , hinc
unionis , hinc vis diuina concepta ad opera-
tiones extenditur, ad gloriam maiorem & Pa-
tris, & meam , & sancti nostri Spiritus. Non
huiusmodi solùm luce & cognitione caruisse
Iudæos, sed omni illius principio, & viæ ad il-
lam sua singulari malitia atque animi obsti-
natione contradixisse , id verò mihi erat cau-
sa propria meæ tristitiae & lachrymarum. Ex
hac luce si voluisses & tu , admiranda benefi-
cia esse consequuta Iesusalem ; ex me fidem
concepisses , intellexisses mysteria , fructum
meæ vitæ & mortis recepisses , mortem sem-
piternam , & illas etiam externas calamitates
eualesces : nunc autem contrà est , cum fidem
meam auferris , & spiritualia dona ; vnde fiet
vt immanitatem illam , & infinitam calami-
tatem verbis excellentissimæ patiaris, & totius
gentis internectionem.

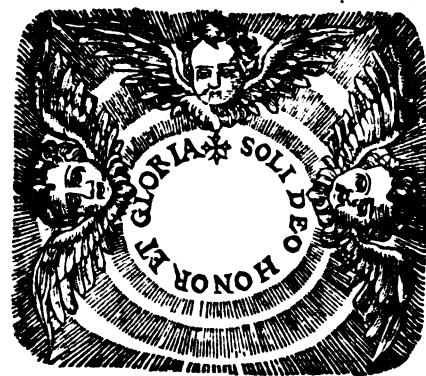
Heu, Domine Iesv sancte & misericors. læti-
tia quidem singulari cor meū affecisti, sed ta-
men vehementer mihi fnetum incusit tuus
ille fletus & comminatio: nā eodē negotio vi-
deris Ecclesiæ tuæ calamitates deflere atque
prænūtiare. Prænuntio, & defleo simul om-
nes Ecclesiæ meæ labores; illam præsertim ca-
lamitatem quam impius homo , & atrocissi-
mus tyrannus Antichristus infliget , & huius
præcursorum hæretici, me permittente. Verùm
alia erit illius afflictionis ratio atque huius lu-
daicæ. hic enim populus , & terrena Ierusale-
m funditus euersa fuerunt ; Ecclesia verò
mea spôsa nullo labore, nulla calamitate per-
ire potest , etiamsi periclitetur ; atque adeò
afflictionibus & laboribus purgatur , & fit il-
lustrior atque perfectior. At enim mihi
timeo misérè, Domine Iesv : deploras video
animæ meæ simul miseras , & illa contem-
plor mihi mala imminete ab hostibus meis,
propter

propter insipientiam meam, & ingratitudinis magnitudinem, & alia mea innumerabilia peccata. Quid enim in me video, vnde non merear pœnas acerbiores? Quid verò habeo, quapropter liberari ab illis possim, & non potius calamitosius affligi? Infelix ego homo & miserabilis, quis me proteget à facie hostium meorum, & à facie eorum oppugnationis & truculentie, nisi tu refugiū meum, Domine magne IESV, fortitudo mea, arx mea, & petra mea, meum scutum, cornu salutis meæ, susceptor meus? Hæc si fias mihi, bone IESV, quamuis agnoscam me esse de me miserum, & omni pœna dignissimum, non trepidabo tamen, non timebo. Ita facias, Domine sancte, non per hastantum, sed omnes lachrymas tuas obsecro te. Ita spera & confide me facturum: sed illa quæ ego pronunciabam iudæis, tu contra hostes animæ tuæ & meos exerce, me auctore & præside. Forti studio para aduersus inimicos vallum & fossam: muni te pœnitentia, & meditatione meæ passionis & mortis, & oratione: hæc tua sit fossa & vallum, quo hostes tuos concludas, vnde transmittere ad te non possint. Adde

Psalm. 17.

meditationi & orationi bonarum operacionum pietatem atque instantiam; ita ad angustias adiges qui te oppugnabunt. Neque porrò desinas, sed præcipuam illam virtutem humilitatē adhibe, & cordis simplicitatem, & hostes tuos ad terram prosternes; nec eos solum, sed eorum filios, cogitationes scilicet prauas, & odiosas tentationes. Neque in hoc bello fatigeris vel animum desponeas, quin quæ dixi omnia illustriori fidei, spei, & charitatis virtute & spiritu augeas in me. Ita fiet, vt nullus lapis, nullæ sint reliquæ residuae virium in hostibus tuis; & possis cantare cum Mose & Maria: Gloriosè magnificatus est Deus, & Christus eius, hostes & oppugnatores meos euerit, & in mare proiecit: & ego dicam animæ tuæ: Mulier, vbi sunt qui te oppugnabant? nullus te oppugnauit? Tu respondebis: Nemo *Exod. 15.* Domine. ego subdam: De cætero te similiter protegam si ita pergas, quod facies me iuante, nec timebis vt quicquam possint inter hostes tui. O beneficium incomparabile! ita fac, bone IESV.

Amen.

EADEM

E A D E M D O M I N I C A

IN RAMIS PALMARVM.

Ingressus solennis in ciuitatem.

MATTH. XXI. MARC. XI. LVC. XIX. IOAN. XII. Anno XXXIII.

In lxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxiiij.

87.

- A. Bethania, vbi Lazarus suscitatus.
- B. Mons Olivarum.
- C. Hortus Gethsemani.
- D. Torrens Cedron.
- E. Iesus eques in pullo astina rectus.

- F. Eius celebritas itineris.
- G. Ierosolyma commota.
- H. Templum, quod venit Iesus; vbi sanat cacos & claudos.
- I. Virgo Mater cum mulieribus.

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

MARC. XI. MATTH. XXI. LVC. XIX. IOAN. XII.

*Et cum appropinqua-
ret iā ad descendū
mōtis Oliveti, cōperūt
omnes turbē discipulo-
rū gaudentes laudare
Deum voce magna su-
per omnibus quas vi-
derant, virtutibus,*

Turbæ autem quæ
præcedebāt, & quæ
scquebātur, clama-
bāt, dicētes: Hosā-
na filio f Dauid: be-
dīctus, qui venit in
nomine Domini:

*Benedictus, qui venit
f Rex*

in nomine Domini:

*Benedictum quod ve-
nit regnum patris
noſtri Dauid:*

*Hosanna in excelsis: Hosanna in altissi-
mis. pax in celo, & gloria
in excelsis.*

*Testimonium ergo per-
hibebat turba, quæ erat
cum eo, quando Lazara-
rum vocauit de monu-
mento, & suscitauit eū
à mortuis. Propterea &
obuiam venit ei turba:
quia audierunt eum fe-
cisse hoc signum.*

MARC. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

IOAN. XII.

*Pharisei ergo dixerunt
ad se metipos: Videlis
quia nihil proficimus?
Ecce mundus totus post
eum abiit.*

*Et quidam Phariseorū
de turbis dixerunt ad
illum: Magister, increpa discipulos tuos.
Quibus ipse ait: Dico vobis, quia si hi ta-
cuerint, lapides clamabunt. Et ut ap-
propinquauit, videns ciuitatem, fleuit
super eam, dicens: Quia si cognouisses
& tu, & quidem in hac die tua, quæ ad
pacem tibi: nunc autem abscondita sunt
ab oculis tuis. Quia venient dies in te:
& circumdabunt te inimici tui vallo, &
circumdabunt te; & coangustabunt te
vndique; & ad terram prosternebunt te,
& filios tuos qui in te sunt: & non re-
linquent in te lapidem super lapidem:
eo quod non cognoveris tempus visita-
tionis tue.*

*& introiit**in templum*

Et cum intrasset Ierosolymam,
commota est vniuersa ciuitas,
dicens: Quis est hic? Populi au-
tem dicebant: Hic est Iesvs Pro-
pheta à Nazareth Galilææ. Et in-
travit Iesvs in ^h templum Dei.
& accesserunt ad eum cæci &
claudi in templo, & sanauit eos.
Videntes autem Principes sacer-
dotum, & Scribæ, mirabilia quæ
fecit, & pueros clamantes in tem-
plo, & dicentes: Hosanna filio
Dauid: indignati sunt, & dixerūt
ei: Audis quid isti dicunt? Iesvs
autem dixit eis: Vtique. Numquā
legistis, quia ex ore infantū &
lactentium perfecisti laudem?

*Et erat docens quotidie in templo. Principes
autem Sacerdotum, & Scribæ, & Principes ple-
bis quarebant illum perdere: & non inueniebat,
quid facerent illi. Omnis enim populus suspen-
sus erat audiens illum.*

AD NO-

A. Bethania, ubi eminus designatur Lazari suscitatio. hoc enim miraculū turbæ memoria retinebant, hoc multitudinem obuiam Christo ut veniret exciuera: celeritas tamen ad radicem montis iuxta hortum Gethsamini in valle Iosaphat describitur.

B. Mons Oliviarum, ad cuius acclivitatem dubium non est quin multi obuiam Christo cum ramis processerint.

C. Hortus Gethsemani.

D. In valle torrens Cedrō, qui scilicet perennia non est, sed è pluviali aqua, partim è piscinis superiori & inferiori, & Siloë fonte concipitur, & illis deficientibus arescit. In eo hoc tempore erexitus est pons, de quo antiquitas nihil prodit.

E. Iesvs in pullo asina vestibus Apostolorū strato eques, chamū tenēs manū, ad urbē procedit. Dicite filiæ Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinā prius, dein super filium subiugalis. Præcedunt alij Apostoli, alij sequuntur; unus dicit asinā similiter ornatam.

F. Effusa ex urbe multitudine partim præcedit, partim sequitur, omnes aliè prætendentes palmarū & olivarū, & aliarū arborū ramos, & vescimenta sternentes, diuina præsenzi Christo acclamant, ut in solenni Tabernaculorū festo ex Psal. cxvij. Christo venturo legitimū erat canere.

Evangelista præcipuam indicant encomij partem, Hosanna, quod Hebraicè est οὐαὶ γειών hosiah na; duæ dictiones, id est, salutifica obsecro. Prima dictio verbū est vehementis significatiōnū, secunda interiectio obsecrantis. Reliqua que in eodem sunt Psalmo præsequutos Hebreos piè credere & meditari possumus, ut que futuro Messia cecinerat David, queq; omnis Iudeorum natio solenni ritu usurpabat omnibus annis in Scenopegiis, præsenti accinerent Christo. Itaque propheticō quodam spiritu Iudea & Ierusalem Iesvm esse Christum professā est, & eius aduentum celebrauit ex Psalmo, inde inchoantes: Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: à Domino factus est iste lapis, & est mirabilis in oculis nostris. Hæc est dies quam fecit Dominus, exultemus & letemur in ea. Intenduntur hæc aduersus Principes & Phariseos; à piis Iudeis adiicitur excellens animorum exultatio: addunt enim eia vel obsecro; Domine, affer prosperitatem obsecro. Vehemens hæc est in iubilo oratio & obsecratio. Subdunt: Benedictus qui venit in nomine Domini. professio hæc est veri Messiae. Respondeat ve-

rò Christus: Benedixitus vobis de domo Domini, è cælo, ego, Pater, & Spiritus sanctus. Respondent Angelii, respondet Patriarche & Prophetæ, respondent Apostoli: Nos etiam vobis benedicimus in Christo. Prosequuntur illi: Deus Dominus, & illuxit nobis. quibus verbis Messiam confiduntur Deum esse verum, lumenq; & salutē afferre mortalibus eum quem hominē videbant, & laudibus celebrabat. Excellentissima hæc fuit professio dignitatis & gloriae Christi. Mysterio autem diuino hæc fiebant, ut quem reprobauerant Principes & Pharisei, in cuius necem conspirauerant, hunc turba spiritu Dei incitata Messiam, Deum, Mundi salutem & lumen prædicarent. Addunt pro coronide: Pax in celo, gloria in excelsis, imitati Angelorum opinacion ad Christi nativitatē. hec enim omnia erant in Hebraorum verbis, & planè filio David Iesu tribuebantur, & eius regnum celebrabant: Benedictum quod venit regnum patris nostri David, non huius mundi, ut erat dicturus Pilato Christus, sed spirituale & aternū. Porro quod addunt, in altissimis, mysterium exprimit, & mentem diuina virtute in spiritum suspensam.

Cum hoc triumpho in urbem inuenctus est Iesvs Porta aurea, quæ prius Porta vallis appellabatur, ad Orientalem plagam vallis Iosaphat: pertinet verò hæc Porta ad regionem templi, & Portam eius speciosam: hac ingressus Iesvs, recta ad Portam speciosam peruenit. Describitur autem ingressus Christi per meditationem quidem, sed in qua narratur historia. Ceterū que attinent ad mysticum sensum, ea verissima sunt. nam totus Psal. cxvij. intelligitur de Christi adventu, ut uno consensu tradunt Doctores. Quæ ergo dicuntur, erant tunc in illis verbis, & dicebantur à turbis in fide Synagoge vel sua Ecclesia; etsi non intelligenter peculiariter, ut plerique Christi mysteria, quæ Psalmi comprehensa frequenter habebant in ore.

G. Ierosolyma, quæ ad tam celebrē ingressum Iesu commota est uniuersa variis animorū affectibus. alij agrè ferre tant à gloriā, & inuidere: alij admirari, alij laudare; omnes clamare: Quis est hic turba cōtinuare suum encomium.

H. Templum, quò accedenies ad se cacos & claudos sanat Iesvs. Ibi ipsum verbis adoruntur mordacibus indignabundi Principes sacerdotum, gloriam Christi iniquè ferentes, & diuinam puerorum acclamationem & laudem.

I. Virgo Mater cum piis mulieribus sequens.

M E D I T A T I O .

Cant. 2.

Cant. 2.

Ioan. 15.
Philip. 4.

Psal. 131.

Venite Fratres, venite omnes quotquot I E S V M cognoscitis, quotquot virtutes eius, & misericordias magnas agnoscitis: ecce venit in animas vestras dilectus vester, transiliens montes, properans e collibus: aduentu suo facit veram Ierusalem, facit suauem pacis visionem atque fruitionem. En ad vos descendit de monte Oliuarū, de altitudine suæ diuinitatis ac clementiæ. Iustus & Saluans venit pauper & mansuetus, sedens super asinam & filium asinæ. Motus vestræ sensualitatis importunos compescit, iustitiam animo vestro inducit & salutem, simplicitatem, mansuetudinem, atque humilitatem conciliat. Exultent animi vestri, iubilet spiritus ad rem nouam, ad rem magnam, ad rem diuinam; quæ spiritum vestrum, vestros internos sensus excitabit, & exhilarabit, & confirmabit, atque omni perfectione ornabit. En dilectus singulis animis vestris loquitur: Surge age, propera amica mea, & veni, occurre sponso tuo. Sed lugete primum peccata vestra, vt luxit ipse illam Ierusalem; vestram etiam, quæ sola fide & spe effictis constare solet, luxit, improbavit, & auersatus est. Exite ex illa Ierosolyma, ramos excindite oliuarum, id est, pingues charitatis & deuotionis fructus cum vera fide & spe coniungite; inde afferte bonorum operum palmas, offerte vestrarum concupiscentiarum profligationem & victoriam. Ita Christo ad animam vestram properanti occurrentes, cantate in cordibus vestris: *Hosanna Filio David.* sensum recipite vestræ salutis infernum, Christo illum acceptum referete. A te salus omnis, Domine I E S V , à te sensus & gustus salutis omnis & gratiæ, sine te nihil sumus, nihil facere possumus; tecum omnia & sumus, & facere valemus. Sit in me perpetua per te hæc saluificatio, quasi continua quædam endelechia & motio & vita, quæ non solum me in te, per te, & propter te det viuere; sed eas mihi vires ingeneret, quibus alios ad te promouere possim per meum ministerium ex te. Ita tandem consummata erit in me tua salus, & complebuntur in me quæ dixisti in Psalmo: *Sacerdotes induam salutari,* ita vt alios salutem induere etiam possint:

quod est in verbo Hebraico וְיַעֲלֵה albisch. Neque tamen cum hæc in me de tua benignitate sentio, ea in sola fide statuo, vt errant qui à te, & à tua Ecclesia defecerūt; quasi alibi simul non possint consolationes suas statuere, & animam figere. Mihi tu sat es in humilitate cordis mei, bone I E S V , in tuis consolationibus spiritus, quæ fide sunt inferiores, & dantur à te, vt nobis sint indicia fidei tuæ & gratiæ; vt reuerā in timore & tremore nostrum salutem & operemur, & sentiamus. intolerabilis enim esset coram te arrogantiæ, vt qua fide te credo Deum esse & hominem, qua Deum ipsum trinum etiam & unum; eadem credam esse vel reputari me iustum apud te. Sat est mihi vniuersalis illa fides, qua per te iustificari nos credo; modò quæ iuslisti, & in nostra posuisti facultate, te iuuante impleamus, quæ fides, quæ gratia relinquit mihi humilitatem, & infirmitatis meæ conscientiam; nec adimit arbitrij libertatem, sed sanat & fouet. Hæc ego agnosco à te profici, magne I E S V , & in tuis laudibus & benedictionibus pono: tibi Hosanna Filio Dauid, benedictus sis qui venisti in nomine Domini Rex Israël, benedictum quod venit regnum patris nostri Dauid: pax in cælo, & gloria in excelsis; Hosanna in altissimis. Agnosco salutem & vitam animæ meæ in te & ex te Deo homine, Ostendisti mihi vim nominis tui æterni, & infinitæ tuæ virtutis: sis tu in sæcula hoc nomine benedictus. Venisti vt Rex cælestis Israëli & Ecclesiæ tuæ sanctæ, communicasti nobis spirituale regnum tuæ maiestatis, quod à te regitur, & tuis benedictionibus impletur, qui omnia in omnibus adimpleris: leua, Domine, spiritum meum, vt quæ residua sunt laudis tuæ ex tuo Euangeliō sentire in spiritu possim. Verè dona tua faciunt, vt pax cælestium virtutum & animarum, pax tua diuina corda nostra ineffabili suavitate & tranquillitate perfundat, & eò abducat, vnde gloriam tuæ diuinitatis in eo sentiamus esse sicut, quod est supra omnem creaturam, quod est secretum tuæ diuinitatis ineffabile. Inde salus nostra profluit, vt è fonte vniuersi boni & gratiæ in Christo I E S V . Amen.

S A B B A T O

SABBATO
POST DOMINICAM PASSIONIS.

Veniunt Gentiles ad IESVM.

IOAN. XII.

Anno XXXIII.

In lxxv. imaginem Adnotatiuncula.

lxxv.

89.

A. Adeunt Gentiles ad Philippum, hic dicit

C. Vox Patri.

Andree.

D. IESVM nullus excipit hospitio.

B. Adducuntur ab his ad IESVM.

E. Redit Bethaniam ad vesperum.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. XII.

Erant autem quidam ^a Gentiles, ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad ^b Philippum, qui erat à Bethsaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes: Domine, volumus IESVM videre. Venit Philippus, & dicit Andree: ^b Andreas rursum & Philippus dixerunt IESV. Iesvs autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadet in terra mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum adferat. Qui amat animam suā, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternā custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: & ubi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater meus. Nunc anima mea turbata est; & quid dicam? Pater, salifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horā hanc. Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo ^c vox de cœlo, dicens: Et clarificauī, & iterū clarificabo. Turba ergo, quæ stabat, & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alij dicebant: Angelus ei loquutus est. Respondit Iesvs, & dixit: Non propter me hæc vox venit, sed propter vos. Nunc iudicium est mundi: nunc Princeps huius mundi eiicietur foras. Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum.

V 3

IOAN.

SABBATO POST DOMINICAM
I O A N . X I I .

(Hoc autem dicebat , significans qua morte esset moriturus.) Respondit ei turba : Nos audiuiimus ex lege, quia Christus manet in aeternum : & quomodo tu dicas, Oportet exaltari Filiuim hominis ? Quis est iste Filius hominis? Dixit ergo eis Iesvs : Adhuc modicum lumen in vobis est: ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebre comprehendant. Et qui ambulat in tenebris , nescit quoniam vadat. Dum lucem habetis , credite in lucem , ut filij lucis sitis. Hæc locutus est Iesvs , & abiit , & abscondit se ab eis.

A D N O T A T I O .

DE historia , qua Euangelium hoc præcedit , dicitum est quatuor proximis Adnotationibus & Imaginibus .

AQ.10.13. 16.17. **A.** Multi Gentiles , etiam si circumcisionem non acciperent , nec ritus omnes Iudeorum seruarent ; tamen in Iudeorum Deum credebant , ad festa commeabant , ad templum adorabant , Hebreis erant benevoli , munera templo offerebant . Ex his quidem accedunt ad Philippum , animo commoti , tum propter celebritatem ingressus Christi , tum propter signa qua vel videbant vel audiebant . Rogant illum impensè ut liqueat ipsis Iesvm conuenire & alloqui . aduocatum asciscit Philippus Andream , ambo adducunt homines ad Iesvm . O inconstantiam & peruersitatem deplorandam ! Consentunt Gentes hodie & Hebrai in Iesvm laudibus in cœlum tollunt : quanto tamen die coniurant in illum omnes , rapiunt , virgis cadunt , spinis coronant , cruci suffigunt : tametsi qui Gentiles ad Christum nunc adeunt , pie credantur ad Christi necem non conspirasse .

B. Adducunt Gentiles ad Iesvm Andreas & Philippus . Nullus quidem Euangelistarum narrat , quid ipsi Christo dixerint , quid Christus responderit : verum , ut sàpè meditamur pie in vita Christi qua Scriptura non tradit , ita hic possumus Christum contemplari in illis diuina operantem , eorum animos Euagelijs sui luce illuminantem : ipsi verò , cælesti lumine afflati , ut se ad pedes Iesv abiiciunt , ut illum suppliciter adorant , illi se dedunt , dulcissimum responsum à Christo accipiunt , augentur illorum fides & pie-

tas . turbantur quidem & ipsorum , & Apostolorum animi ad Christi turbationem ; at ubi vocem è cœlo in Christum delatam audiunt , animum recipiunt & confirmant : alij sonitrum esse factum dicere , alij Angelum ei loquutum è cœlo ; nihil interius ut Apostoli , ut Gentiles , penetrare .

C. Depingitur (ut est Ecclesia consuetudo) Pater & Spiritus sanctus ; quorum , ut & Christi , erat opus , vox illa : que tamen ad Patrem , ut ad principium omnis gloria & diuina processio referuntur , sua persona proprietate .

D. Iesvs ad vesperum eius diei , quo tanto triumpho fuerat exceptus , tot laudibus , ranta gloria celebratus , nullum habuit qui cum domum ad cœnam vocaret .

E. Itaque circumspectis omnibus , cum non haberet quoniam caput reclinaret , sciret verò Principessibi insidiari , abscondit se , & secessit cum discipulis suis , cum Matre & mulieribus Bethaniam .

O humilis & pauper Iesv , Deus omnipotens , accipe hospitium in corde meo . Verum hac est intolerabilis arrogantia . Fac igitur me primum Bethaniam (id est , domum gratia , afflictionis , obedientiae , caniculi) & veni tunc , bone Iesv , ad domum tuam & serui tui : vel veni omnino ad me , aduentus enim tuus me vertes in Bethaniam .

Hoc autem Christi institutum fuit his quatuor dictis qui intercesserunt ante passionem , ut noctibus in montem Oliveti secederet , diebus in templo doceret .

M E D I T A -

M E D I T A T I O.

Gentiles te cupiunt videre , magne Iesv , & cognoscere , tecum de salute sua agere ; quærunt diligenter inter Apostolos per quem ad te perueniat : Pharisei indignantur de tuis laudibus , de splendore tuarum virtutum & gloriae excruciantur : turba plurima tuum aduentum celebrat , puri in templo tuas laudes replicant : sanas claudos & cæcos in templo , eiicis ex eo emptores & venditores , versantur in ore omnium tua alia innumerabilia miracula , præsertim ultimum resuscitati è mortuis Lazarus ; Lazarus ipse est in conspectu omnium : tu sublimis in pullo asinè in ciuitatem inueheris , Rex salutaris , & orbis Saluator : commouetur vniuersa ciuitas , venit ad te à Patre vox de cœlo omnibus videntibus : hæc omnia audiunt & vident Romani , scit Præses Pilatus , nec tamem eorum ullus mouetur quasi ad seditionem sedandam , neque quicquā fieri contra imperium Romanum putant . Prouidentia hæc tua fuit , excelse Iesv , & opes diuinæ potentiaz . Quid? Inter tot laudes , in tanta celebritate , cum totum diem docuisses , nec haberet vbi caput tuum reclinare : fuitne unus aliquis ex omnibus qui te ad cœnam vocaret , qui hospitio exciperet ? præsertim cum tu omnia circumspiceres , quasi omnes inuitares ut te vocarent . Nullus inuitauit , nullus vocauit . Heu animorum incredibilem mutationem ! hem ingratitudinem sceleratam ! Eodem die omnes te ad cœlum laudibus efferrunt , Regem , Mesiam , Saluatorem summis vocibus , summa libertate prædicant ; eodem tamen ipso die non solum nullus inuitat te ad cœnam , sed faciunt vnde tibi ab eis timeres , & te ab eis absconderes .

Miramur hæc , & execramur : & tamē , si penitus ad nos respiciamus , reperiemus similiter nos facere . Quis enim nostrum non videt hæc omnia ? Quis non celebrat , quis non audit totos dies prædicari diuinam Euangelij vim & magnitudinem : nec tamen quisquam est ; qui Christū desiderantem , petentem , urgenteim ut se ad cœnā , vel ad hospitium cordis sui recipiat , ipsum tamen recipit : atq. adeò quis nō admittit quām plurima , quæ faciunt ut ab eo Christus sese abscondat ? Heu Domine Iesv , agnoscimus , deflemus : abige , benigne Iesv , ingratitudines nostras & stupiditates . En tua

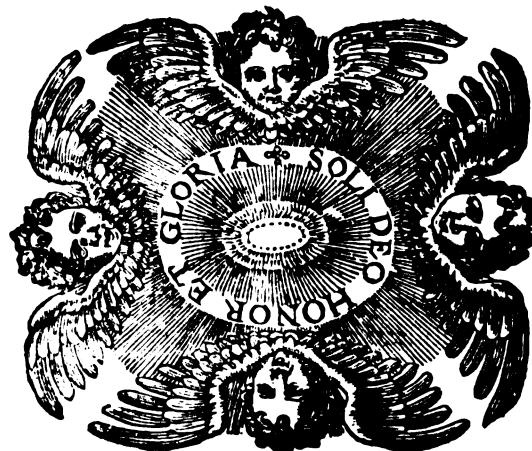
gratia & correptione permoti vocamus te , offerimus tibi hospitium , cœnam , cor nostrum ; vel nunc fac , bone Iesv , vt Deum & te videamus Gentilium exemplo excitati , & te in corda nostra recipiamus habitare . Verum quis Deum videbit homo , & viuet ? Ignis enim consumens Deus est , ne que habitare quis potest cum ardoribus sempiternis . Et tamen fecisti nos , Domine Israel , id est , Deum videntes , & apud Deum potentes : es nobis factus Emmanuel , id est , nobis cum Dens ; inhabitat item in nobis Deus & inambulat .

Magnum est hīc Sacramentum , expone il lud tu nobis magne Iesv . Audite verò filij mei & fratres . Vera ac perfecta Dei visio in paradiſo à vobis expectanda est , ea est æterna beatitudo , vbi similes Deo eritis , quia videbitis eum sicuti est . Huiusmodi in statu vita mortal , nisi ex singulari priuilegio per sensuum plenam abstractionem non contingit . Huius diuinæ tamen visionis sunt significationes , & quasi representationes , vel quadam proportione imitationes , quotquot in hac vestra peregrinatione Dei visiones contingunt meo beneficio . Prima verò est in perfecta fide , quæ habitat in munditia cordis per charitatē ; quæ munditia facit ut fidei oculi sint clari & perspicaces , & ut ad egregiam quandam Dei visionem leuentur , fulgoribus diuinis ad vos deriuatis , qui summam pro hac mortalitate Dei cognitionem & sensum internum pariunt . Corde item videtur Deus , in perfecta præsertim charitate ; quæ est visio Dei ex cordis perfecta vniōne . Est hæc excellens visio , vnde in corde quasi ictus quidam diuinitatis suscipiuntur inenarrabiles , quales meis amicis soleo comunicare . Est visio Dei in splendoribus sanctitatis , quales describit David in Psalmo : vbi significatio datur productionis diuinariū Personarum in secreto æternorum fulgorum . Videtur præterea Deus in donis Spiritus sancti , sapientiæ præsertim & intellectus : perfectius tamen sapientiæ ; cuius participatione in omni gustu vel sensu spirituali , vel consolatione videtur Deus , ut in præsenti & exerta diuinitatis virtute & bonitate . In miraculis omnibus Deus etiam videtur , quasi eluceat vis infinita sensibiliter . In creatura

ipsa tota, in spirituali præsertim, in Angelis & animis videtur Deus, quasi in speculo, imagine, vestigio. Quid? In me nonne videtur Deus? Nonne videtur Pater meus? Qui enim in me credit, qui me amat, qui mea obseruat mādata, qui ad mea confilia contédit; nonne is in me viam inueniet qua ad Dei significationem & visionem sese immergit, & in pelagus infinitæ perfectionis & gloriæ? Secundum verò me, meæ Matris contemplationi si insistas, de excellentissimis eius donis & perfectionibus facile ad mei & Patris mei cognitionem & visionem penetrabis. Postremò si ablatis quæ sunt corporibus, & iis quæ incorporea dicuntur, in meam magnitudinem vos proieceritis, inde ad visionem Dei proficietis;

non quod est, sed quod non est cognoscētes. Hæc si assequamini, meam etiam humanitatem facile videbitis; quam tamen soleo ego nonnumquam singularibus amicis ob oculos etiam carnis ponere. Hæc verò cùm experiemini, de mea in vos benignitate, ibi facile & me & Deum in vestrorum cordium hospitio recipere poteritis. Ibi me ad cænam, quam ego vobis semper paratam, opulētam, lautissimam, diuinam, inuitabitis. Ibi ego cænabo vobiscum, & vos mecum. Mirabilia audiui hodie, magne Iesv, ex te, quæ meum caput longè superant: tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio in secula sempiterna. Fac, sancte Iesv, ut ea intelligam, Amen; ut exequar, Amen.

Apoc. 3.

FERIA

FERIA QVINTA
MAIORIS HEBDOMADAÆ.

Cœna legalis.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

Anno XXXIII.

In lxxvi. imaginem Adnotatiuncula.

lxxvi.

100.

A. Iesu misit Petrum & Ioannem in urbem ad quem-	C. Obuium hominem secuti veniunt in montem Sion.
dam, ut Pascha parant.	D. Assatus agnus, &c. Paratur Pascha.
B. Perueniunt ad portam.	E. Comedunt agnum adhibitus ceremoniis.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

Prima autem die azymorum *Et^a Primo die azymorum, quando Pascha immolabant,* *Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha.*

acceſſerunt discipuli ad Iesum, dicentes:

Vbi viſ paremus tibi comedere Pascha?

At Iesus dixit:

dicunt ei discipuli:

*Quo vniſcamus,
& paremus
tibi, ut manduces Paſcha?*

Et^a misit duos ex discipulis suis,

& dicit eis:

Et misit Petrum

& Ioannem,

dicens:

*Euntes parate nobis
Pascha, ut māducemus.*

At illi dixerunt:

Vbi viſ paremus?

& dixit ad eos:

Ite in ciuitatem

Ite in ciuitatem: &

*occurret vobis homo
lagenam aqua basiliā,*

sequimini eum:

*& quocumque introie-
ris,*

Ecce, ^b introeuntibus

vobis in ciuitatem,

occurret vobis homo

quidam amphoram a-

qua portans:

sequimini eum

in domum in quam

intrat,

MATTH.

MATTH. XXVI.

MAR. XIII.

LVC. XXII.

IOAN. XIII.

*ad quēdam, & dicite ei:
Magister dicit: Tempus meum prop̄ est:
apud te facio Pascha cum discipulis meis.*

dicite domino domus, quia magister dicit:

*& dicetis patrifamilias domus:
Dicit sibi magister:*

Vbi est refectio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit cœnaculum grande stratum: & illuc parate nobis. Et abierunt discipuli eius, & venerunt in cœnitatem: &

inuenierunt, sicut dixerat illis,

Vbi est diuersorium, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostenderet vobis cœnaculum magnum stratum; & ibi parate.

Euntes autem, inuenierunt sicut dixit illis,

Et fecerūt discipuli sicut constituit illis IESVS, & parauerūt Pascha. Vespere autem factō

& parauerunt Pascha. Vespere autem factō, venit cum duodecim.

& parauerunt Pascha.

Ruper.
Burgen.
Iani.

A. *Operæ premium erit hoc loco si intelligamus, primū quidem Christum manducasse agnum immolarium iuxta legis præceptum quartadecima luna ad vesperam; non iuxta Iudaorum traditionem additiam, quinadecima. Decebat ipso vero die legalis agni augustinissima illa Sacra menta consummari, Eucharistia, & immolationis, cùm incruenta, tum cruenta verissimi agni Christi IESV Filii Dei. Hanc igitur cœnam primū impleuit Christus adhuc legis ceremoniis: deinde cœnam cōmunionem sumpxit, ubi in paropside simul cum Christo intingit Iudas proditor buccellam: post hanc cœnam discipulorum lauit pedes: postremo, cùm ad mensam rursum accubissent, sacratissimum Eucharistia & Sacramentum instituit & Sacrificium, & omnibus dispensauit; & postea insinéatum panem dedit Iude Iscarioræ. Hac vero gesta sunt pridie quam patetur, hoc est, pra-*

cedenti nocte; eodem tamen die naturali, qui incipiebat à vespera præcedentis diei, & definebat in vesperam sequentis; ante cuius initium Christus è monte Oliueti, siue malis è Bethania misit Ierosolymam Petrum & Ioannem ut parerent Pascha.

B. *Perueniunt Apostoli ad portam urbis: reperiunt, ut illos prædixerat IESVS, hominem, qui lagenam siue amphorā aquæ (vas aquaria scilicet fictile) ex fonte Siloe, qui sub monte Sion scaturit, in urbem ferebat: is enim obuiam occurrerit Apostoli in viuio ad Portam auream: quod ille è Septentrione veniebat, Apostoli ab Oriente.*

C. *Illi hominem sequuti Apostoli veniunt ad donum in montem Sion, passim familias conueniunt, accipiunt ab eo liberam facultatem parati Pascha: ostendit illos cœnaculum grande Traditio stratum ubi parent, ad quod undecim gradibus constans. ascendiunt; iste m̄ est longitudine l. pedum, latitudine Brocard. Aran.*

tudine xxx. lucem recipit ab Austrō , habet ianuam ob Occidente : illi ad Orientem aula coniungitur , ad quam item decem gradibus ascenditur , quō Spiritus sanctus descendit in Apostolos. Emunt agnum , parant amaras (id est , agrestes) lactucas , & panes azymos ; sternunt mensam , instruunt ignem , omnia ornant ex præscripto ut immoletur agnus , & manducet IESVS cum discipulis Pascha. Extat autem adhuc hoc cœnaculum , & aula in monte Sion , quo in loco monasterium habent Fratres ordinis Minorum.

D. Cūm venisset cum discipulis IESVS ad cœnaculum , sub sequente Matre & mulieribus , immolatur agnus ; eius sanguine aspergunt

Phil. de sacrifici Abel. virumque ianuæ domus postem , & superlimi Chrys. 60. nare ; assant agnum Apostoli , ad ritum Panom. ad popu. An. sch. comedendi sese accommodant , præcincti tioe. Christus tunicam ad renes , calceos induit , tenet Euthy. in c. baculum manu , nondum sedet ad mensam , sed 26. Matth. Theoph. in stat ad comedendum agnum : similiter duodecim 22. ca. Luc. Apostoli faciunt : mensa habet agnum , lactucas Bon. in vit. Christi 61. agrestes , que amara sunt , & paucos panes azymos. Ex agno immolatio comedunt omnes , Lan. per- gius. &c. sed festinanter ; quod indicat præter celerita- Ioan. de tem comedendi , quod adstant , quod sint accincti Louanio lumbis , quod calceati , quod manu teneant bacu- in 26. cap. los. Vide Christi , vide singulorum habitum Matth.

externum , qui totus trepidantium est : sed attentiū contemplare Christi generosum & excelsum animum , magnaminiter mysteria passiōnis sua incipientis obire ; Apostolorum contrā paucillum atque afflictū . Venerant oppleti metu & irepidatione , quod intelligerent ad mortem venire I E S V M ; animaduertebant mortem eius illius ceremoniis representari : Christi item animi promissudo & alacritas illos perturbabat , quem , ut verisimile est , ipsi antea obsecrauerant ne se daret in periculum , né ve veniret Ierosolymam , scire ipsum Principum coniurationem in se. Longè aliter Iudas , cuius crudelitas & impietas his rebus augebatur. Maria virgo & mulieres comederunt & ipse Pascha , id est , reliquias ex agno illo immolatio ; quod imago capere cōmodè non potuit : ita enim se attemperabant agnum illum paschalem manducantes , ut tota familia ex uno agno comedere aliquid posset ; que si non sufficeret ad totius agni consumptiōnem , adhibebantur vicini. Animaduerte & hic marentes & afflictas mulieres : Mariam tamē matrem Virginem summa animi deuotione & magnanimitate nitētem , Filij constantiam imitari. Est autem consentaneum & patrem familias , & eius domesticos ex eodem agno gustasse : siquidem in eadem domo unus tantummodo agnus immolabatur , unum Pascha manducabatur.

MEDITATIO.

CVr , magne I E S V , legam obseruasti cœremoniarum veterum , quas abrogatum veneras ? Diuinæ erant illæ cœremoniæ , ac propterea ante abrogationem obseruandæ , etiam à me , qui veneram , non ut legem soluerem , sed ut adimplerem : veni enim ut figuram , in qua posita erat lex , ego perficerem , significatū exhibere legis , vmbram mea præsentia depellerem. Perfecta hæc legis fuit adimpletio , ab omnibus Sanctis veteris testamenti summis votis desiderata : atque adeò etiamsi perfectè illi legem impletent , erat impletio illa imperfecta . significare enim mei aduentus mysteria , & totā nouæ legis œconomiam profitebantur , præstare non poterant quæ illis cœremoniis significabantur. At ego illas perfectè adimpleui , in signo quidem ut cœremonias ; in re verò & representatione significationis , quod illa quæ erant in lege significata , per me , per Apostolos , per Ecclesiam ad iota vñque vnum & apicem expleui omnia.

Attulit mihi cœremoniarum omnium factarum obseruatio , non earum quas vel per errorem , vel ex ambitione & superstitione Pharisei adiunixerant , singularem animi voluptatem ; illius præsertim quam obiui in Sacrificio Paschalis agni & esu quo die passus sum ; cuius Sacrificij , & Paschæ ultimi typici cum mystico coniuncti esum cum discipulis vehementer semper desiderau. Etenim figura ipsa è vestigio coniuncta cum re ipsa est . significabat enim immolatio agni futurum , ut immolarer ego , esus , ut darer in cibum ; vtrumque autem præstisti : immolabatur agnus & edebatur ; ego in conficiendo Sacramēto me obtuli incruentè : & in Sacramento me dedi edendum ; quæ omnia vim acceperunt à cruce & morte mea. Hæc erat in animo meo cùm Pascha typicum manducabam. Gaudebam quidem cùm videtur impletum meum singulare illud desiderium ; sed simul accedebat naturalis quidam timor & tristitia de significatione. Discipuli anxi

Rom. 9.

anxij erant & trepidi, verentes ut quægerentur, ad mortem Præceptoris sui pertinenter, & quidem proximam. Intelligo, bone Iesv, eum agni Paschalis præparationem fuisse Apostolis ad Sacramentum accipendum, vt toti Synagogæ omnes cætermoniae ad lucem legis tuæ accipiendam. Rectè: audi præterea. Fuit lex quidem spiritualis & sancta, sed ita spiritualis, ita sancta; non quia spiritum ex se haberet & sanctitatem, sed quia significaret meum spiritum & sanctitatem, ex cuius futura plenitudine redundabant in veterem Ecclesiam sui radij meæ lucis. Et quidem qui erant viri sancti in illa vetustate, vbi legem contemplabantur, vbi obserabant, toti erant in me, & in luce Euangeli mei, & in meis mysteriis. Quòd si illi tantum spiritum & lucem accipiebant ex vimbra; quanta est vestra desidia, si ad lucem ipsam cæcutiatis, & quasi ad lucem intermortuam & effœtam aspiciatis? cum & supercoelestibus fulgoribus splédeat infinitè & efficax sit. Audio, bone Iesv: vides tu torporem nostrum & cordiam, adiuua nos, Domine; quæ scis in nobis languere, ea eripe tua virtute atque restauro: & hac consideratione, quam nobis declarasti, illustra animum nostrum, vt sacro-santa mysteria tui Sacrificij incruenti & Sacramenti, quæ in Missa conficiuntur, intelligamus, & adoremus, & fructuose recipiamus ad gloriam nominis tui sempiternam.

Sed zelus me subit veritatis tuæ, cùm hæc audio & dico. Quis enim hæreticorum ferat non insipientiam dico, sed effrænatam infaniam? quibus nō satis est si ab Ecclesia Catholica recedant, nisi etiam ad Iudaismum deficiant: quod qui facit, planè te negat, Domine Iesv. Hoc faciunt qui tuum corpus, qui tuum sanguinem, qui te sacrilego ore negant esse in venerabili Sacramento. Significat, inquiunt, non continet Christum; non re ipsa exhibet, sed significat dumtaxat corpus Christi & sanguinem Eucharistia. Nónne similiter Synagoga credit? non idem docuit! Significatur immolatione agni, tua crux; esu, tui corporis esus. Non eras tu moriturus: non aderas corpore præsens? Quid igitur omnium hominum deploratissimi agunt. Fiunt Iudæi, deficiunt ad Synagogam. Vtinam exscindantur qui ita infaniunt, cum alia omnium hæreticorum peste. At nos te profitemur significatum esse per agnum Paschalem, & aliud nihil quām significatum; sed in sacra Eucharistia non significari solūm, sed esse præsentem te verè, realiter, & substantialiter. Da nobis, benigne Iesv, significationem intelligere veritatis tuæ legis & cæteroniarum, vt signum veritatis, non ipsam veritatem: hanc verò sensibus nostris spiritualibus insinua, & cordibus imprime; vt te in æternum in tantis tuis donis laudemus, adoremus, & superexaltemus in sæcula. Amen.

COENA

241

C O E N A C O M M V N I S , E T L A V A T I O P E D V M .

E I S D E M C A P P .

In lxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

*lxxvij.
101.*

- A. Cœnant communem cœnam.
- B. Dicit IESVS, obscurè indicans proditorem; Qui iniungit mecum manum in paropside, &c.
- C. Praefactor factus Iudas responderet; Numquid ego sum?
- B. Respondet IESVS submisse; Tu dixisti.

- D. Procumbit IESVS ad lauandos pedes discipulorum.
- E. Petrus repugnat primò lotioni, deinde profuse obediit.
- F. Surgit Christus, resumit vestimenta sua.

MATTH. XXVI. MAR. XIII.

LVC. XXII. IOAN. XIII.

* discumbebat
cum duodecim discipulis suis.

Et cum facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo. & ait illis: Desiderio desiderauit hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar. Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias egit, & dixit: Accipite, & diuidite inter vos. dico enim vobis, quod non bibam de generatione vitis, donec Regnum Dei veniat.

Ante diem festum Pasche, sciens IESVS quia venit hora eius, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cu dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.

Et edentibus illis,
dixit:
Amen dico vobis,
quia unus vestrūm
me traditurus est.

Et contristati valde,
caperūt singuli dicere:

*Et discubentibus eis,
& manducantibus,
ait IESVS:
Amen dico vobis,
quia unus ex vobis
tradet me,
qui manducat mecum.
At illi cœperunt
contristari,
& dicere ei singulatim:*

*Verumtamen ecce manus tradentis me,
mecum est in mensa.
Et ipsi cœperunt
quarere inter se,*

X

MATTH.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

*quis esset ex eis, qui hoc
facturus esset.*

*Numquid ego sum
Domine?*

At ipse respondens, ait:

*Qui intingit mecum
manum in paropside,
hic me tradet.*

*Filius quidem hominis
vadit, sicut scriptum
est de illo:*

*vae autem homini illi,
per quem Filius homi-
nis tradetur:*

*bonum erat ei,
si natus non fuisset
homo ille.*

*Respondens autem Iu-
das, qui tradidit eum,
dixit:*

*Numquid ego sum
Rabbi?*

Ait illi:

Tu ^bdixisti.

Numquid ego?

Qui ait illis:

*Vnus ex duodecim,
qui ^bintingit mecum
manum in catino.*

*Et Filius quidem ho-
minis vadit, sicut scri-
ptum est de eo:*

*vae autem homini illi,
per quem Filius homi-
nis tradetur.*

*bonum erat ei,
si non esset natus
homo ille.*

bonum erat ei,

*si non esset natus
homo ille.*

*Et quidē Filius homi-
nis, secundūm quod de-
finitum est, vadit:
verumtamen vae ho-
mini illi, per quem
tradetur.*

*Et cāna ^dfacta, cūm
Diabolus iam misiffet
incor, ut traderet eum
Iudas Simonis Iscario-
ta; sciens quia omnia
dedit ei Pater in ma-
nus, & quia à Deo exti-
uit, & ad Deum vadit:
^dsurgit à cāna, & po-
nit uestimenta sua: &
cūm accepisset linteū:
pracinxit se. Deinde
mittit aquam in pel-
uim, & ^dcāpit lauare
pedes discipulorum, &
extergere linteō, quo
erat pracinctus. Venit
ergo ad Simonem Pe-
trum. Et dicit ei ^cPe-
trus: Domine, tu mihi
lauas pedes? Respondit
I E S V S, & dixit ei:
Quod ego facio, tu
nescis modo, scies au-
tem postea. Dicit ei
Petrus: Non lauabis
M A T T H.*

MATTH. XXVI.

MAR. XIII.

LVC. XXII.

IOAN. XIII.

mihi pedes in eternum.
Respondit ei IESVS:

Si non lauero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed & manus, & caput. Dicit ei IESVS: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes laues, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. sciebat enim qui si natus esset, qui tradiceret eum; propterea dixit: Non estis mundi omnes. Postquam ergo lauit pedes eorum, & accepit vestimenta sua, cum recubuissest iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magister, & Domine: & bene dicitis; sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros, Dominus, & Magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Amen, amen dico vobis: non est seruus maior domino suo; neque apostolus maior eo, qui misit illum. Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico; ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura: Qui maducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum suum. Amodò dico vobis, priusquam fiat; ut cum factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen, amen dico vobis: qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

ADNOTATIO.

A. *Acta cœnae legali, datis reliquiis, discubuit IESVS cum discipulis, ut communem sumat cœnam. declarat vehemens desiderium quod habuerat eam cœnam cum ipsis ante passionem cœnandi: non solum typicam quam absoluuerat, sed quam tunc inchoabat, cuius erat futurus finis institutio Sacramenti Eucharistie, & in cruentis sacrificiis. Aspice frugalem & modicam cœnam, quam pater familias piè creditur exhibuisse; parant sanctæ mulieres. Vide ex discipulis septuaginta duobus aliquos mensa inservientes, his cibos exhibentes virginem Matrem & Magdalena.*

B. *Cum inter cœnandum dixisset Christus Apostolis futurum, ut ex eis unus ipsum prode-*

ret Iudeis, & ipsi inuicem aspicerent, hasstantes de quo diceret, & vehementer tristitiam & dolorem conceperint, & unusquisque trepidanter interrogaret, numnam ipse esset: Iudas Iscariotes animo & vulnus efferratur, IESVS vero benignè illum admonet. Quum enim eo momento simul & IESVS, & Iudas, & ali⁹ extendissent manum in triblion, sive paropsideum (id est, Bayfius dicatum, vas estarium vulgaris obsony) ut bucculae. cellam suam intingerent, vel ex disco cibum caperent; respondit IESVS unum esse ex duodecim, & quidem ex iis qui intingunt mecum manum in catino illum esse.

C. *Tunc tandem efferratior Iudas (intellexit enim se esse designatum) nec sui iam com-*

pos, interrogat num ipse esset.

B. Confirmat illud IESVS benignè: Tu, inquit, dixisti quod atroc illius animus, vultus, terra corporis facies clamabant: & tamen hoc summissa voce dictum voluit IESVS soli.

Christi hic mansuetudinem contemplare: eum suffert esse in mensa, ex eadem patina cibum petere, illi benignè responderet, quem sciebat Principes adiisse, cum illus pecunia accepta de proditione nefaria transfigisse, & eo ipse tempore nihil aliud quam proditoris oportunitatem querere. Longè maior videbitur postea Christi mansuetudo, que maior tamen esse non potest, ubi lauabit illius latronis pedes, ubi corpus suum sacratum in Sacramento porrigit.

D. Absoluta cæna hac (nihil enim amplius in vita mortali sumpsit Christus ibi communis, præter paululum potu) surgit ipse à mensa, asurgunt Apostoli, edicit illus ut sedeant: considerant omnes, primus Petrus. Interea deponit IESVS vestimenta sua, reienta interiori tunica, ut expediator effet ad lotionem: accipit linteum, et præcinctus se, quod pedes possit Apostolorum extergere: dein aquam haurit, peluum aqua replet, apponit ad Petrum, procumbit in genua, poscit pedes ut præbeat lauandos.

Adueritis nunc o' cælestes spiritus, siue è calo vsque, siue ad terram propterea delapsi, aduersitiis mentem ad tam grande, tam humile, tam nouum in immensa filij Dei maiestate spectaculum? Adueritis & vos mortales omnes animum, quotquot aliqua pietas, aliquid desiderium humilitatis tenet. Contemplamini & videte quid rerum gerat homo Deus Christus IESVS, & Angelorum omnium, & uester Dominus: admiramini, obstupescite, laudate Deum, predicate Christi humilitatem, exemplum imitamini ad quod vos inuitat è calo IESVS. Illud retinete, cordi imprimite, factis exprimate, omni studia complectimini: ibi suavis Dominus, ibi dulcis IESVS, ibi potens in humilitate Deus.

E. Petrus Apostolorum primus, tamen my-

sterium non capit: negat se permisurum ut lauet sibi pedes is, quem erat confessus Filium Dei vivi: auertit caput, ut qui vehementer abnueret, pedes abstrahit ne lauentur.

Animaduerte Petri & IESV contentionem acrem viriusque ille, Nō lauabis mihi pedes in eternum: Christus, Si te non lauero, non habebis partem mecum: simul docet Petrum interius bonus IESVS, quid mysterij illa lotio & suis humiliatio habeat & illius conuertit è simplicitate quidem & obseruantia profectam nimiam humilitatem & timorem, in veram & salutarem obedientiam, & mulio veriorem humilitatem: neque enim illa humilitas esse potest, per quam obedientia deseritur. Cedit Petrus, cupidius quam negauerat dat pedes lauandos Filio Dei, offert & caput: dant pedes alij omniū lauat, omnium exterget: humili tamen IESV nullus lauat. Vide quanta humilitate, reverentia, timore permittunt sibi Apostoli à Deo IESV pedes lauari. Considera quid interius sentiant, quoniam cordis leuamen atque mundissimam, quantum lucem, suavitatem, gaudium: contra verd exastuantem Iudam aspice, & in illo furentem Dæmonem. Adora immensam Christi humilitatem. Magnum est, bone IESV, si laues pedes Apostolorum, etiam si hi quidem mundi erant, nec egebant sibi pedum lotione ad tenuia peccata ablunda, & id expediendos pedes ad preparationem Euangeli pacis: quanto maius fuit Isa. 32: ad tererrimum parricidam procumbere, lauare eius pestilentissimos pedes! Et præbet quidem ille cum indignatione atque Christi execratione pedes lauandos. Quid in hoc latrone queris, Christe IESV? sed video te simul humilitatem tuam summissorem facere, atque exempli majoris, simul illi velle opitulari benignè, si quid loci resipiscientia relinquere vellet.

F. Post mysterium lotionis surgit Christus, auferunt Apostoli peluum & vas aquarium, deponit IESVS linteum, resumit uestes, reddit cum Apostolis ad mensam unde surrexerat.

M E D I T A T I O.

Existimate Fratres, existimate omnes quotquot IESVM cognoscitis, excellentissimum hoc ipsius factum & exemplum ad vos propriè pertinere. Sed quod factum? quod exemplum: En vobis IESVS in genua procumbens ante Apostolos, illorum lauat pedes, & linteo, quo est præcinctus, extergit. Quis Deus omnipotens, cæli ac terræ, & omnium quæ in eis sunt, creator, conseruator,

governator & Dominus. At quorum lauat pedes? Si nihil aliud, hominum; & tum inter eos tertiorum ac detestabilis proditoris Ischariotæ. Contemplamini implente per se Deum IESVM omnia ministeria ad lotionem necessaria, haurientem aquam, quod pie credi potest, fundentem in peluum, ad pedes ferentem, & illis accommodantem, lauantem suis manibus; eum qui cælum & terram creaverat,

rat, qui que nunc eadem sustinet, sordes eluentem horum pedum, interiorum etiam omnium, præterquam latronis Iudæ, cuius sceleris atrocitas fecit, ut non solum non mundaretur, sed inquinaretur impunius. Mudi enim erant reliqui Apostoli; sed reliqua, non pedes, præsertim internos. rebus enim terrenis, quibus necessariò vtebantur, & affectibus, quamuis semel omnia reliquerant, non nihil tangebantur. eam imperfectionem illis extorxit aquæ ministerio Christus: sed cuius aquæ? naturalis quidem; sed quasi sanguine suo, cuius erat vis purificandi pedes Apostolorum, & præparandi ad Euangelium enuntiandum & sanctè & expeditè. Sic simul præparabat Iesus vs corda Apostolorum ad sanctum & venerabile Sacramentum suscipiendum. nam ad perfectum fructum ex sacra synaxis suscipiendum satis non est, si quis à lethali culpa sit mundus; sed à venialibus oportet, quoad eius potest, procurari. Propterea est Ecclesiæ salutaris doctrina & usus, vt aqua benedicta se aspergant, & populum, mysterium Missæ celebratur, tum initio confessionem generalem vt faciant; quibus rebus venialia peccata eluantur: quandoquidem Christi caro & sanguis, Christus ipse qui in Sacramento sumitur, summam requirit puritatem: vnde fit vt putitas ipsa, & sanctitas infinita, puris animis se communicet vniuersitatem. Tametsi cantata est Dei benignitas, & Sacramenti virtus, ut si quis se paret quidem, non assequatur tamen omnem puritatem à sua imperfectione, eius etiam sordes eluantur. Animaduertite Fratres, animaduertite omnes ad hæc, & cum accedendum vobis est ad sacrosancta mysteria, etiamsi mundi videamini, nec vos sollicitet lethalis culpæ conscientia, vt pedes lauetis: tamen freti pia memoria, & exemplo, & virtute huius lotionis, præbete vestros pedes Christo lauandos per humilem contritionem: nec detrectetis, quod Petrus faciebat feruidiùs quam sapientiùs. huic enim præparationi si repugnetis, vel eam si contemnatis, cauete ne audiatis à Christo; Partem, si ita pergitis, non habebitis mecum.

Sed quo animo lauit Apostolorum pedes bonus Iesus? Misericordiam suam, & vim passionis in illos exerédi, illos mundandi, illos præparandi, non solum ad Sacramentum corporis & sanguinis sui percipiendum, sed ad eorum animos confirmandos, ne ad passionem

suam perterritentur, vel deficerent. Illud sunt consecuti, hoc non sunt. quæ doctrina est nostra: ne soli gratiæ Sacramentorum per nostram stulticiam innitamus, virtutum actiones necessarias non adhibeamus. Constatbat in Apostolis virtus Sacramenti; qua si vñ essent, & simul animi fortitudinem exercuissent, sane non fugissent, & magistrum suum Deum non deseruerint, trepidi. Hoc animo erat Christus: sed simul hinc moesto & afflito, propter mortis propinquitatem; illinc læto, propter beneficiorum, quæ conferebat, magnitudinem.

Postremò, quali exemplo hoc fecit? quali doctrina? Vtque diuinitus efficaci. nō enim exempla Christi vel doctrina effecta est, vt hominum, sed fæcunda, vt Dei, qui idem ipse promeritus est exemplis suis, & doctrinæ, efficaciam spiritualem, & vitam. Homines hoc non possunt; sed quæ dicunt mortua sunt, nisi qua Christi doctrina & exemplo imbuantur & gratia: in Christi verò doctrina & exemplis vis inest diuina, viuax fertilitas inest vita sempiterna. Nec ita exempla & doctrinam Christi audire oportet, vt verbo vel scripto tantum per homines traditam: sed in iis hominum & Ecclesiæ ministeriis, in verbis illis & scriptis, Christus agnoscendus, audiendus, percipiendus est; diuina eius virtus corde recipienda, illi cooperandū, in illa exultandum. Quod igitur exemplum dedit nobis? Quod ipse dixit: Vt, quemadmodum ipse fecit, ita & nos vicissim faciamus. Hæc est vis exempli. fecit hoc Christus, simul dedit nobis vim (si quis velit) vt similem humilitatem fratribus exhibere possit, & ad omnem submissionem, & abiectionem quæque ministeria obeunda sit paratus, in iis etiam se exerceat identidem. Deus lauit Apostolorum pedes; cur ego non faciam? cur ego non potero? cur potius non erubescam, si munera humilitatis videantur mihi difficultia? si desidiosus ad illa fuero? O admirabilem, & incomparabilem exemplorum Christi & doctrinæ vim & salutem! O diuinam facundiam atque efficaciam! O diuinam dulcedinem & suavitatem! Ostende nobis, Domine, & da salutare hoc tuum, & te in tuis exemplis & doctrina sentiamus, & videamus, & adoremus præsentem. Imprime, Domine Iesus, hæc dona cordi nostro, fac vt iis cooperemur in te, vt tua & præcepta, & concilia impleamus, vt sis tu in sæcula sempiterna benedictus. Amen.

S A N C T I S S I M I S A C R A M E N T I
E T
S A C R I F I C I I I N S T I T U T I O.

MATTH. XXVI. MARC. XIIIIL LVC. XXII.

I. COR. X. & XI. Anno XXIII.

In lxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxvij.

102.

A. I E S V S iterum accumbit: absoluunt cœnam apostoli, nibil cibi ipse amplius sumit.

B. Conficit I E S V S sacratissimum Sacrificium & sacramentum, & discipulis communicat.

MATTH. XXVI. MAR. XIIIIL LVC. XXII.

^a Cœnantibus autem eis,
^b accepit I E S V S panem,
& benedixit, ac fregit,
deditq; discipulis suis,
& ait:
Accipite, & comedite:
Hoc est corpus meum.

Et accipiens calicem
gratias egit: & dedit
illis, dicens:

Bibite ex hoc omnes.
Hic ^best enim sanguis meus
noui testamenti,
qui pro multis effundetur
in remissionem peccatorum.

Dico autem vobis:
Non bibam amodò
de hoc genimine vitiis,
vsque in diem illum,
cum illud bibam
vobiscum nouum in regno
Patris mei.

Et manducantibus illis,
accepit I E S V S panem:
& ^b benedicens fregit,
& dedit eis,
& ait:
Sumite,
^b Hoc est corpus meum.

Et accepto ^b calice,
gratias agens, ^b dedit
eis: & biberunt ex illo
^b omnes. Et ait illis:

Hic est sanguis meus
noui testamenti,
qui pro multis effundetur.

Amen dico vobis,
quia iam non bibam
de hoc genimine vitiis,
vsque in diem illum,
cum illud bibam
nouum in regno
Dei.

Et accepto pane
^b gratias egit, & fregit,
& dedit eis,
dicens:

Hoc est corpus meum,
quod pro vobis datur:
hoc facite in meam
commemorationem.
Similiter & calicem:
postquam cœnauit, dicens:

Hic est calix nouum
testamentum in sanguine meo,
qui pro vobis fundetur.

AD NO-

SACROSANCTÆ EVCHARISTIÆ INSTITVTIO. 247
ADNOTATIO.

A. Dsidet ad mensam IESV s rursum cum discipulis: sumunt adhuc cibum hi, quasi ipsi cœnam absoluissent; IESV verò nihil amplius cibi communis accipit, sed totus est in celestis corporis sui cibo conficiendo. Verùm antequam ad mysterium illud veniat, pro fine communis atque legalis cœna benedit communicalici, & bibit ille paululum, nihil cibi sumit; dein tradit, ut inter se potum illum diuidant Apostoli. Contestatur porrò grauiſſime, ne cœnam illam quidem typicam se manducaturum amplius futurum enim ut in regno Dei ea implentur, quorum illa erant figura & signum, Sacramentum videlicet Eucharistiae, & Sacrificium incruentum; cruentum verò præcipue Christi Sacrificium, & eius Resurrectio gloria. Vinum præterea, inquit, non bibam, nisi post meam resurrectionem, ubi regnum Dei iam constituero.

B. His peractis, & alijs cibis sepositis, non ablatis (si quidem intinctum panem dedit Iude post communionem) apponi postularat sibi IESV s panem azymum, cuius erat iam inde propter Pascha legitimus usus; tum vinum in calice, cui parum aquæ admiscet. Aggreditur autem ipse ad sacerdandum omnibus Angelis & mortalibus venerandum ac tremendum Sacramentum & Sacrificium. Accipit in manus panem integrum. gratias Patri Deo agit, benedit, frangit, dat Apostolis de manu sua salutarem hostiam. Sed interea dum hac facit, post benedictionem, antequam ad fractionem veniret, adhibet diuina illa verba: Hoc est corpus meum. quibus verbis fecit, ut panis substantia in corporis sui substantiam conuerteretur (hoc est, transsubstantiaretur) ut iam nihil remaneret ex panis substantia, sed subiret species sensibilis panis verum Christi corpus, essetq; in illis speciebus præsens ex vi divinae consecrationis; consequeretur autem ut anima, qua erat corpori unita, & verbum unitum humanitati, simul & integer Christus, sub eisdem accidentibus esset. Similiter accepto calice fecit, ut substantia vini in sanguinis sui substantiam mutaretur (id est, transsubstantiaretur) & similiter Christus integer sub speciebus vini esset. Verùm fuisse tunc in Sacramento considera Christum passibilem, etiam sub Sacramento pati non posset: ille enim idem qui mensa assidebat, erat in Sacramento.

Sed sublimia huius sacrosanctæ actionis my-

steria nonnihil obiter contemplemur, humili fidentes, & cordis devotione animari. Quid igitur fecit Christus? Consecrat venerandum Eucharistiae Sacramentum, atque instituit & obtulit corporis & sanguinis sui sanctum Sacrificium, immaculatam hostiam ac simul incruentum sub corporis & sanguinis instituit Sacrificium propitiatorium, pro viuis & mortuis offerendum. Ad hanc potestatem tradidit Apostolis omnibus, eorumq; in Sacerdotio successoribus, consecrandi, offerendi, ministrandi corpus suum & sanguinem. O admirabilem benignitatem! Iude etiam ipsi eam potestatem tradidit, tradidit eidem ipsi proditori & latroni teterrimo.

Quorsum autem, & quæ fecit Christus, & quæ instituit, & quorum facultatem dedit, quorsum hec omnia spectat? Ad passionis ipsius, & cruenti Sacrificij, quod summus Sacerdos Christus Patri Deo solus obtulit, veram, efficacem, & viuam commemorationem & representationem, persignum quidem & Sacramentum (non qualia erant veteris Testamentii sacramenta; quæ significabant quidem ea quorum erant figurae, non continebant, non conferabant, non praescripta representabant) sed per signum & sacramentum noui & eterni Testamenti, quod præsentia ea representat, facit, atq; exhibet quæ significat. Significatur illis verbis in Christi corpus & sanguinem mutari panis & vini substantiam. ita sit. Significant species panis & vini post consecrationem sub ipsis præsens esse corpus Christi, præsentem sanguinem. præsentia hac sunt. Sub speciebus significatur offerri corpus & sanguis, Christus ipse, vera hostia. incruente vere sacrificatur. Hæc est plena, verissima, atq; efficacissima commemratio, ubi mors Christi ante oculos fides ponitur. Etenim ex vi consecrationis panis, sub panis ipsis speciebus solus est Christi corpus; ex vi consecrationis vini, solus est sanguis sub speciebus vini. Hic conspicitur, quemadmodum sacrificauerit & obulerit Christus Sacrificium; conficiendo videlicet Sacramentum. nam illa consecratione efficit, ut separatum corpus & sanguis, vere, realiter, & substantialiter representaretur, & eius separationis & mortis oblatione, quæ est vera mortis Christi commemratio, & oblatione incruenta. Hæc faciunt Sacerdotes omnes Missam cum celebrant; hinc rationem incruenta oblationis accipiunt: hac nobis sunt credenda, lac adoranda Dei excelsa mysteria.

X 4 Illud

Concil.
Trident.
sess. 22.
cap. 7. in
doctr. de
Sacrific.
Missæ.

Concil.
Trident.
sess. 13.
de trans-
substant.
cap. 4.

Illud autem animaduertendum, præcipuam meditationem atque devotionem in hoc sancto Sacramento & Sacrificio esse debere, illius separationis ex vi Sacramenti representata; in qua vera est ratio Sacramenti & Sacrificij: eius verò quæ ex naturali connexione & concomitantia extat præsentia totius Christi. secundo loco item præcipuam ad huius enim medicationem ex illa progredimur, & in Sacramento & Sacrificio sacrosancto Christum ipsum præsentem confitemur, offerimus, atque adoramus. ex illa vim accipimus ad peccatorum remissionem, & meritum vite aeterna, & passionum nostrarum mortificationem: ex hac cordis exultationem, & via renouationem, ut ex præsentia Christi gloriosi, resuscitati, in dextra Patris cum diuina maiestate sedentis.

Quem autem hoc loco I E S V dolor non moveat? Quem non compungat? Sese offert Deo Patri Christus I E S V omnium Deus & Dominus; non tantum, ut semper fecerat, animo, atque interna oblatione, sed vera representatione

EVCHARISTIAE

mortis & crucis sua. Quem Christi vehemens desiderium huius mysterij & representationis, cum morte sua cōiunctissimum, ad pietatem non exciteat? Quem immensus ille amor, quo in cibum & oblationem quotidiam sese exhibuit & donauit, charitate non inflammet? Adi ad cor I E S V, comperies illud desiderio, amore, dolore ardore. Apostoli masti quidem & trepidi, admiratione tamen vehementi, & devotione afficiuntur. Maria verò Christi gesta videt in spiritu, & contemplatur deuotissime. Christi filij animum perfectissime imitatur, addit suum maris dolorem, & amoris dulcedinem.

Frangit igitur I E S V Sacramentum (id est, panis species) in tredecim particulas, re Sacramenti in singulus particulis perseverante: accipit ipse primus, dat exinde manus sua Petro, dein Ioanni (medius enim inter hos sedebat I E S V) deinceps ceteris Apostolis. Calicem similiter tradit omnibus, Iude etiam ipsi scelerato proditori. biberunt enim Apostoli omnes: neque enim adhuc Iudas abscesserat.

Hieron.
Chrys.
August.
Glos. or.
communi-
tate.

M E D I T A T I O.

DEserit me spiritus meus & vires, magne I E S V, vbi proprius accedo ad tuæ passionis meditationem. Quis enim possit tot ac tanta mysteria, captam rerum diuinitatem vel intelligere, vel enuntiare; nedum ego? Quis sine summo timore & tremore de illis cogitare audeat? Verum age, obsecro te, Domine I E S V, illumina tu tenebras meas, foue infirmitatem, dissipa timores improvidos, per infirmitatem illam tuam, per illum timorem quem benignissime suscepisti pro nobis, & gloriostissime superasti. Te, o virgo Mater Maria, quæ adfueristi, & illa nunc planissime mysteria intelligis & percipis; vos, o Angeli qui fuistis præsentes, quique vel absentes vel præsentes in Deo illa vidistis & videtis mysteria; vos beatæ animæ, quæ totam Christi passionis œconomiam in vestra beatitate contemplamini, iuuate in Deo, subleuate meam imbecillitatem, & scintillam aliquam mihi impetrare vestre lucis & intelligentiæ. Agreditur I E S V suæ passionis excellentissimum principium. quid dico principium? Principium quidem illud est; sed quod veteris legis vniuersorum sacrificiorum & sacramentorum veritatem contineat, & simul nouæ veram sacrificij cruentij (hoc est, mortis Christi) exhibeat representationem. Quod cum facit, verè

sese immolat pro nobis incruentè Christus; verè cruentum sacrificium nobis applicat; verè dat Ecclesiaz facultatem eodem modo sacrificandi pro nobis.

Quænam igitur est huius sacrificij ratio, benignæ I E S V? Significarunt vetera sacrificia & oblationes mēa mortem, sed imperfectè, animalium immolatione, & oblationibus aliis; significauit nefariè allata mors Abel; significauit sacrificiū Abrahæ in monte Moria; hoc idem designauit sacrificiū Melchisedech, dum Deo offert panem & vinum: verum hæc omnia nihil aliud quam significabant, non exhibebant rem ipsam in signo. Hoc ego volui ante passionem meam facere, impleui enim illorum mysteriorum significationem, & re vera per hoc Sacrificium incruentum perfectam representationem, ut in verissimo signo, exhibui. ex vi enim verborum & diuinæ consecrationis, panis in corpus meum transsubstantiatur, & vinum in sanguinem meum. Hæc est mors verissime representata, hoc verum sacrificium. nam reliqua ex naturali connexione adsunt, in specie panis sanguis, in specie vini corpus, in vtraque anima, & diuinitas, & totus ego. Et quidem cum consecraui sacrâ Eucharistiam ante passionem, aderam in vtraque specie totus; verum idem qui mortal is eram ac passibilis;

Augst.
de fide ad
Parr. c. 19.
& lib. 10.
contra
Faust. c. 18.
Gen. 4.
Gen. 22.
Gen. 14.

Mal. 1.

Zach. 9.

Eph. 10.

bilis: post resurrectionem verò vbi consecravi, & quando vos consecratis; sum præsens immortalis, impassibilis, & gloriōsus. Neque hoc solum gessi, sed simul sacrificando feci, vt augustissimum Sacramentum extaret reliquis sex Sacramentis excellentius. Sacramentum autem hoc destinaui in cibum & potum spiritualem meorum Fidelium, sub panis specie necessario omnibus, sub vini non etiam. Ita summum hoc memoriale, & amoris mei diuinum insigne reliqui Ecclesiæ meæ, vt in eius omni loco, donec venire ad iudicium, sacrificaretur & offerretur nomini diuino oblatio munda, & perleueraret Sacramentum, atque acciperetur in animæ & spiritus cælestem nutritionem & robur, ad augmentum donorum omnium & virtutum. ad refrigerium & suauitatem incomparabilem, ad remissionem peccatorum. O quām est magia, sancte Iesu, multitudo tuæ ducedinis, & bonitatis, & mysteriorum, quæ perfecisti & abscondisti in hoc tuo Sacrificio & Sacra[n]ento timentibus ac sperantibus in te! Re vera hic panis est electorum, hoc vinum virgines, puritatem animorum, ac perfectionem germinans diuinitus. Hæc fecisti tu magnalia, Christe Iesu, præsentibus Angelis plurimis, omnibus idem in diuinitate cernentibus, admirantibus, laudantibus. Similia Dei opera nō videratis Angeli sancti, præter Verbi incarnationem, quæ omnia Dei opera antecellit; sed hoc reliqua omnia. O excelsum mysterium! Sacrificatur Christus, & eo Sacrificio non moritur: quod tamen esse non potuisset, nisi verè mortuus fuisset Christus. Itaque Sacrificium hoc non est aliud quodammodo, quām illud crucis. & hīc tu, Christe Iesu, sacrificaris, & illiē illic fit sanguinis à corpore separatio cruentæ, hīc incruenta: illic verè mortuus es vera separatio, hīc verè ex vi verborum eadem fit separatio, vt in Sacramento. Et quidem si quod triduo tuus sanguis fuit à corpore separatus, aliquis Apostolorum sacrificasset (quod tu tamen fieri noluisti) verè extitisset separatum corpus à sanguine, & mortuus fuisses, Christe, in Sacramento: Quod tunc factum non est, quia viuebas: neque nunc fieri potest, viuis enim in æternum. Itaque idem crucis Sacrificium hic exprimitur perfectè, & vt fieri potest, fit. Hoc verò est, cur per Sacrificium incruentum fructus cruentí redūdet in eos, quibus incruentum applicatur; & illud compleatur, quod scripsit Paulus Apostolus tuus, Vna

oblatione consummasse te in æternum sanctificatos. Non enim alia est hostia, non alia oblatio quæ in Missa, quām quæ in cruce, sed alius modus eandem hostiam offerēdi. Nunquam autem hæc sola incruenta oblatio viu[er]et redimendi mortales, sed illa cruenta; nec incruenta ex se propitiatoria est & salutatis viuis & defunctis, sed ex vi cruentæ, quæ in eam suas opes quasi effundit.

Quis igitur est, bone Iesu, h[ic] eius incruenti Sacrificij Sacerdos? Ego qui cruenti factus enim sum Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech: sed cruentum feci *psal. 109.* semel me offerens immaculatū Deo, incruentum autem facio semper eandem hostiam me offerens Deo Patri; quæ est ratio particularis sacerdotij mei secundum ordinem Melchisedech. Neque tamen in cælo celebro Missam, & sacrificio in pane & vino, sed è cælo per Ecclesiam, & mei Euangelij Sacerdotes. Horum hostias ego conficio, & illi conficiunt; in meo enim verbo illi conficiunt Sacrificium & Sacramentum. Quocirca summa mea interpellatio apud Patrem, & aduocatio, & intercessio, & oratio, illius oblationis virtute perficitur: offero enim ego meam passionem & mortem Patri, & in Ecclesia mea verissimè repræsento per meæ Missæ mysteria.

Hæc mysteria, sancti Angeli, non solum diuinis præconiis celebrazis, & celebratis; sed ad sanctos Patres nūcij de his in Limbum aliqui descendistis, & ipsos summa admiratione & luce repleuistis: illos præsertim, qui mysticè illa, designauerat Sacra[n]enta, Melchisedech, Abraham, Moysi, Zaeliam, Malachiam; & alios. Laudabant autem vniuersi ad vestrum nuntium, his præcientibus, Dei potentiam atque misericordiam: Princeps vero Melchisedech gratias Deo egit & Christo eius: Ego quidem, inquit, Domine Iesu, vinum obtuli & panem, cultus oblationis significatio faciebam meum sacrificium sanctum, immaculatam hostiam. Quod si typus erat sanctus & immaculatus, quid prototypum & exemplar? Nōnne hoc oportuit omnem sanctitatem & puritatem antecellere. Hoc ego nunc pleniū contemplor exemplar in meo Sacrificio, hoc omnibus præconiis veneror & suspicio: sit nomen tuum, Christe Iesu, in saecula benedictum, Amen.

Obstupuit natura vniuersa, & simul gauisa est (certè Ecclesia in illa) se esse à diuina potentia superatam. sensit non omnia in sua quam

250 SACROSANCTÆ EUCHARISTIÆ INSTITVTIO.

Rom. 8.

quam accepit à Deo facultate sita, fieri multa supra suam omnem potentiam; agnouit se Creatoris esse ancillam, ex se nihil esse, nihil habere; exeruit potentiam illam quam dicunt obedientiale, diuinæ omnipotentiae obediendi: incitatum autem in ipsa perpetuum illud desiderium, quod facit ut parturiat & ingemiscat, reuelationem filiorum Dei expectans; atque adeò hæc mysteria illius partus expectationem promouebant.

Apostoli, etiamsi timore erant de rebus impenditibus conturbati, de Christi tamen beneficio singulari tantisper dum hæc geruntur recreati, tum etiam mente illustrati, & tantarum rerum miraculo suspensi, summa animi deuotione in Sacrificium, in Sacramentum, in Christum vtriusque auctorem & effectorem mouentur; summa animi humilitate potestatem illam excelsam accipiunt qua Angeli carent, animum confirmant ad futura pericula. Vtinam, Apostoli sancti, hunc animorum uestrorum statum retinuissestis constanter. sed in vobis nos docuit Christus, ut nostram agnosceremus fragilitatem; quod si quid nobis accideret, ut de eius clementia bene semper speraremus. Sanctissima Virgo Mater hæc videbat Sacraenta fieri, vel praesens, vel absens in spiritu Filij sui. Et verò (ut præter ceteros peripací erat ingenio, & super omnes Deo gratissima, & summis donis secundum Filium ornata) absque dubitatione horum mirabilium excellenti luce fruebatur, excelsis illa laudibus celebrabat.

Quid nos miseri, quibus præconiis tantam rerum maiestatem extollemus? Profiteamur necessum est ingenuè nostram indignitatem atque infantiam; & quibus illa celebrarunt & celebrant Virgo Mater, Angeli, & Sancti, eas laudes nos Deo demus, spiritu & fide illis laudibus acquiescamus. Sed tamen meditemur deuotè quid faciat Sacerdos in Missa celebratione. Id videlicet facit, quod fecit Christus in sua cena: peragit Sacrificium in-

cruentum, verum, propitiatorium; & pro viuis & defunctis offert: conficit Sacramentum longe quam alia Sacraenta præstantius. Contemplemur Christum, qui in cælis sedet ad Patris æterni dexteram, illud Sacrificium facere & Sacramentum per Sacerdotem; eius virtute & præcepto, eius verbis Sacerdotem sacrificare, & sacram Eucharistiam confidere; consequi etiam ut anima, diuinitas, totus Christus inibi sint. Verè Sacramentum hoc domus Dei est, & porta cæli, atque adeò Paradisus cælestis. Deus enim ipse ibi est, corpus Christi & anima, immensa luce & gloria resplendentia: quæ omnia dantur nobis in cibum & potum, in nutritionem, in augmentum omnium virtutum ac donorum, in petitio-num nostrorum adēptionem, in necessitatum subleuationem, in remissionem item peccatorum. Hæ verò sunt diuinitæ & opes nostræ inæstimabiles ac diuinæ, ut ego (qui post omnem præparationem sum futurus semper indignus) in cibum sumam tamen corpus Christi & sanguinem, Christum ipsum verissimè; diuinis his rebus pascar, & nutriar: nam verè illis pascor & nutrior, corpore Christi & sanguine, Christo ipso, morte ipsius & vita. Sed quo pacto, Iesus bone? At vide tu ne curiosius agas, & ad Dei tentationem pertineat tua interrogatio. Dic ut voles, magne Iesus; fac ut placet de me, de meis desideriis; emenda meas ignorantias, & corrigere insipientes interrogaciones. Esto sat tibi nunc, si intelligas te Sacramento pasci & nutriti supersubstantialiter, ut pane & vino supersubstantiali: quæ nutritio, etiamsi spiritualis sit, & per dona mea fiat, & ad animum & spiritum pertineat; tamen illius spiritualis nutritionis tanta est ubertas, tam diuinæ vis, ut ad omnes potentias cælesti miraculo deriuetur, & in totam humanitatem. Benedictum sit nomen tuum sanctum, magne Iesus; benedicta atque superexaltata opera tua: sit tibi laus & gloria sempiterna. Amen.

D E

D E G E S T I S P O S T S A C R A M
C O M M U N I O N E M.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

In lxxix. imaginem Adnotatiuncula.

lxxix.

103.

A. Nondum surgit à mensa I E S V S, sed turbat se.	quod essent passuri.
B. Recumbit Ioannes supra pectus eius, & interrogat: Domine, quis est. &c.	D. Princeps Petrus confirmat eum numquam se esse deserturum: similiter omnes.
A. Respondet I E S V S: Cui ego, &c.	E. Surgit cum omnibus, secedit in aliud cubiculum, ubi Apostolos docet.
C. Accipit Iudas buccellam à I E S V : & exagitatus a Demone, furiose à coenatione se proripit.	F. Tandem hymno dicto egreditur ad horum Gethsemani.
A. Sublatis cibis, &c. prædictis Apostolis scandalum	

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

Cùm hec dixisset I E S V S, ^a turbatus est spiritu; & protestatus est, & dixit: Amen, amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli, hæstantes de quo diceret. Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu ^a I E S V , quem diligebat I E S V S. Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei: Quis est, de quo dicit? Itaque cùm ^b recubuisse illi supra pectus I E S V , dicit ei: Domine, quis est? Respondit I E S V S: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cùm intinxisset ^a panem, dedit Iude Simonis Iscariota. Et post buccellam, introiuit in eum Satanás. Et dicit ei I E S V S: Quod fecis, fac citius. Hoc autem nemo scivit discubentium, ad quid dixerit ei. quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quòd dixisset ei I E S V S: Eme ea, qua opus sunt nobis ad diem festum; aut egenus ut aliquid daret. Cùm ergo accepisset ille buccellam, ^c exiuit continuò. erat autem nox. Cùm ergo exisset, dixit I E S V S: Nunc clarificatus est filius hominis; & Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso; & continuò clarificabit eum.

M A T T H.

MATTH. XXVI.

MAR. III.

LVC. XXII.

IOAN. XIII.

Tūc dicit illis IESVS:
Omnis vos scādalum
patiemini in me, in
ista nocte.

Et ait eis IESVS:
Omnis scādalizabi-
mini in me in
nocte ista:

Ait autem Dominus:
Simon, Simon, ecce Sa-
tan exspectat vos,
ut cibraret sicut tri-
tium:

Scriptum est enim:
Percutiam pastorem,
& disperguntur oves
gregis.

Postquam autem re-
surrexero, præcedam
vos in Galilæam.

quia scriptum est:
Percutiam pastorem,
& disperguntur oves.

Sed postquam resur-
rexero, præcedam
vos in Galilæam.

ego autem rogaui pro
te, ut non deficiat
fides tua: & tu ali-
quando conuersus,
confirmas fratres tuos.

^a Respondens autem
Petrus, ait illi: Et si
omnes scādalizati
fuerint in te, ego nū-
quam scādalizabor.

Ait illi IESVS: Amen
dico tibi, quia in hac
nocte antequam gall-
lus cantet,
ter me negabis.

Ait illi Petrus: Etiam
si oportuerit memori
tecum, non
te negabo.
Similiter & omnes
discipuli dixerunt.

Petrus autem ait illi:
Etsi omnes scāda-
lizati fuerint,
sed non ego.

Et ait illi IESVS: Amē
dico tibi, quia tu hodie
in nocte hac, prius
quam gallus vocem bis
dederit, ter me es
negaturus.

Ait ille amplius loque-
batur: Etsi oportuerit
me simul cōmori tibi,
non te negabo.
Similiter autem &
omnes dicebant.

Qui dixit ei:
Domine, tecum para-
tus sum & in carce-
rem, & in mortem ire.

At ille dixit: Dico
tibi Pe:re, non can-
tabit hodie gallus,
donec ter abneges
nosse me.

Filioli, adhuc modicum
vobiscum sum. Quere-
ris me: & sicut
dixi Iudeus, quō ego
vado, v̄is non potestis
venire: & vobis disco
modō. Mandatum
nouum do vobis:
vt diligatis inuicem,
sicut dilexi vos, vt
& vos diligatis in-
uicem. In hoc cognos-
cent omnes quia
discipuli mei estis,
si dilectionem habue-
ritis ad inuicem.

Dicit ei Simon Petrus:
Domine, quō vadis?

Respondit I E S V S:
quō ego vado, non
potes me modō
sequi: sequeris
autem pos:ea.

Dicit ei Petrus:
Quare non possum te
sequi: modō? animam
meam pro te ponam.

Respondit ei I E S V S:
Animam tuam pro me
pones? Amen, amen
dico tibi: non cantabit
gallus, donec ter me
neges.

^e Surgite, eamus hinc.
Ego sum v̄is vera, &c.

Et hymno dicto

Et hymno dicto
exierunt

Et egressus ibat se-
cundūm consuetudinē

Hac cūm dixisset I E-
S V S, egressus est cum
discipulis suis

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Post sacram verò communionem, cùm eius mors plenè iam fuisse representata, nec aliud esset reliquum nisi ut illam subiret; ad carnis tamen veritatem manifestandam turbat scipsum IESVS per spiritum. Etenim erant omnes Christi tum corporis, tum inferioris animæ portionis passiones non solum voluntaria, sed spiritalia perfectissima, diuina.

B. Ut autem eum vidit turbatum dilectus discipulus Ioannes, singulari animi pietate delibutus, ita recubuit in sinu eius, ut caput ad petitus eius inclinaret; quod precipui amoris fuit & indicium & priuilegium: aperuit enim illi tunc Christus diuinum pectoris sui fontem, unde gratia & Euangely fluenta potaret. Testatur rursum Christus palam, ac futurum denuntiat, quod aliquis ex duodecim ipsum proderet in mortem. Commonentur Apostoli, & perterritur: attoniti inter se inuicem respectare, animo torqueri: Iudas verò fremere quam antea truculentius; exagitabat enim eum acerbius indigna communionis conscientia. Ibi Petrus innuit Ioanni recumbenti in sinu IESV, ut eum interroget, quis nam esset futurus proditor. Quid te præter ceteros, Petre, mouit? Mea feruida natura, meus singularis in IESVM amor, mea confessio eius diuinitatis precipua, qua ab eo acceperam beneficia atque prærogativa, zelus vita agni innocentissimi, detestatio impyissimi proditoris; denique is animus me mouit; quo eram Christo dicturus: Et si oportuerit me mori tecum, non te negabo: Ecce duo gladii huc, ex quibus ego unum habeo: is animi feruor, quo eram Malcho auriculam in horo abscissurus. Sed quid fuisti facturus, si proditor ibi fuisset communistratus? Nisi Christus me cohibuisset, fueram proditorem dentibus etiam discepturus. Suauiter inquirit à IESV Ioannes ac familiariter, quis nam esset proditor. cuius mansuetudine ac modestia abductus IESV, non Petri feruore imprudente, soli Ioanni proditorem indicat; sed eo signo, quo & ipsum Iudam acris etiam quam antea officij admoneret.

A. Respondet igitur Ioanni in aurem: Cui ego panem intinctum porrexero, ille est proditor. accipit porro panis buccellam; intingit sine in catinum, sive in vinum: nam ea erant in mensa seposita, non ablata.

C. Accipit offulam Iudas: alij quorundam resspectares non intelligere: taces Ioannes, ut intelligebat velle IESV. Iudam iam antea via sua oppulerat Demon; at nunc violentius corpus, animam, vires omnes occupat, possiderat, atque exagitat. Itaque versus in furiam surgit, egreditur & triclinio, ut proditionem urgeat & conficiat celerius: audit tamen antea, Quod facis, fac citius, ex Christo, non probante quidem vel adhortante, sed exprobrante & animum eius pungente salutari admonitione, si audisset. Erant alioqui verba illa alacriter permiscentis facinus, & ad passionem, & mortalium redemptionem properant. Hoc nemo intellexit discipulorum, ac ne Ioannes quidem propter animi simplicitatem & bonitatem; sed varie omnes verba Christi interpretabantur.

A. Ablatis porro cibis & vasis omnibus & mensa (quod non potuit representare eadem imago) docens undecim discipulos IESV, in eum incidit sermonem, ut illis prænunciaret scandalum quod erant ea nocte in ipsum passuri.

D. Quo audito, Princeps Petrus acerrime confirmauit se nunquam esse illum deserendum, etiam si oporteret simul cum illo mortem oppetrere: promptius tamen id dixit, & audaciùs, quam firmius. Similiter consequuti reliqui omnes dixerunt, extensis manibus, Petro & alio discipulo capulum etiam tenentibus gladiorum quibus erant accincti.

E. Postea verò dixit Christus discipulis, Surgit, eamus: & surgens & mensa secedit in aliud cubiculum, ut pleniū Apostolos doceat: ibi enim dixit suauissima illa verba: Ego sum virtus & quæ sequuntur.

Antequam autem discedit ad hortum IESV, post diuinam illam doctrinam quam discipulis tradidit, evocata Matre (vti piè possumus meditari) illi exponit dulcissime, simul atque humillimè, rationem sui aduentus in mundum: propterea se ex ipsa carnem suscepisse, sub illa adolescentie, illi fuisse subditum reverenter, ut in eam horam veniret, & tempus quod Pater prescripsisset: implendam esse Patris voluntatem; quæ & mea, inquit, est, & Spiritus sancti: moriendum mihi est pro salute & vita mortalium, implenda Angelorum ruina, reponenda sedes in calo; quod ego volens ac lubens facio. Vincam mea morte

O R A T C H R I S T V S

morte mortem ipsam, Demones omnes, Infernum, Peccatum, Mundum. Erit quidem mihi acerbissima mea passio & mors, sed ita acerba, ut breuis sit illa futura acerbitas, aeternus eius acerbitas fructus, sempiternum bonum. Mortuus ad Infernum descendam, illinc animas patrum educam, tertia verò die resurgam gloriofissime, & tibi prium omnium apparebo, & te omni replebo iucunditate. Hac etiamsi placidissime dicebat I E S V S, dicebat tamen dolenter, & dulcissimis lachrymis inter dicendum miscebat. Tandem illum accepit finem eius oratio ad Matrem, ut iuberet eam animo esse forti & generoso; facturum se ut etiamsi amarissime, tamen summa cum constantia & magnanimitate esset illas paenae natura. Cum primum os suum diuinum aperuit I E S V S, intellectus diuina Virgo rem toiam, quā iam alias cognouerat, intellectus etiam ex verbis Simeonis, & tamen amarissime quidem, decentissime tamen plorans, respondit: Non possum, Fili mi Deus, ex denuntiatione mortis tuae non summa maiestitia & dolore confici; vulneratum est cor meum, transfixa est anima mea gladio tui passionis & mortuus simul video hunc dolorem auctum iri, ut augebuntur tuae passiones: verum solatur animi mei crucifixum, quod ita sciam Patrem tuum velle, ita te, ita Spiritum sanctum. Laudo te, Deus meus Trinitas, in admirabili & summo hoc tuo opere, qui

hanc solam rationem redimendi mortales iudicasti esse conuenientissimam. Scio, Fili, breuem fore passionem tuam, breuem mortem; expecto breui resurrectionem & triumphum tuum; sed per passionem tamen tuam & mortem: omnia de manu Patris tui gratiarum & donorum plena accipio lubens: trado etiam ego te, quod in me est, morti pro vita mortalium, ut Pater, ut tu es; & hæreo verbo bonitatis tuae, quo auxilium mihi in meis tribulationibus spopondisti. Tua igitur passio & mors, qua mearum paenarum erit causa, erit eadem patientia & longanimitas: sis benedictus, Fili, à Patre tuo, sis à Spiritu sancto; ego tamen interim ero desolata, omni mærore confecta.

F. Tandem hymno dicto domo egressus, venit ad Portam auream, qua erat iter in montem Olivarium, ut ventret ad hortum Gethsemani: sequebantur dolore & timore pleni Apostoli. Possimus hic pie meditari quid interea agebat Virgo Mater, earum rerum quas gerebat. Filius non erat ignara. contemplabatur enim omnia, ad Christi affectus animo ferebatur, cum absens imitabatur, aliqua exponebat sanctus mulieribus: mæste quidem erant omnes & anxie, sed Deum magnificabant, Christi mansuetudinem prædicabant, suspenso animo tantarum rerum exitum expectabant.

O R A T C H R I S T V S I N H O R T O.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxx. imaginem Adnotatiuncula.

lxxx.

107.

- A. Torrens Cedron.
- B. Hortus Gethsemani.
- C. Rupes concava, qui est primus locus ubi octo discipuli substituerunt.
- D. Secundus locus superius ad dexteram, ubi tres reliqui.
- E. Specus ad iactum lapidis à tribus discipulis distans, ubi oravit I E S V S.
- F. Apparet illi Angelus è celo confortans eum.
- G. Locus quo semel & iterum venit I E S V S ad tres discipulos.
- H. Iudas cum cohorte properat ad hortum.

M A T T H.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

		<i>in montem Oliuarum: sequuti sunt autem discipuli.</i>
Tunc venit IESVS cum illis in villam, quae dici- tur ^b Gethsemani,	Et veniūt in predium, cui nomen Gethse- mani.	<i>trans ^a torrentem Cedron, vbi erat hortus, in quē introiuit ipse, & disci- puli eius.</i>
& dixit discipulis suis: Sedete hic, donec va- dam illuc, & orem.	Et ait discipulis suis: ^c Sedete hic, donec orem.	<i>Et cùm permanisset ad locum, dixit illis:</i>
Et ^a assumpto Petro, & duobus filiis Zebedai, capit contristari & mestus esse. Tunc ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem: sus- tinete hic, & vigilate mecum.	Et assūmit Petrum, & Iacobum, & Ioan- nem secum: & capit paucere, & t adere. Et ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinet hic, & vigilate.	<i>Orate, ne intretis in tentationem.</i>
Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans,	Et cùm processisset paululum, procidit super terram: & ora- bat, ut, si fieri posset, transiret ab eo hora: & dixit: Abba Pater,	<i>Et ^c ipse auulsus est ab eis, quantum iactus est lapidis:</i>
& dicens: Pater mi, si possibile est, transse a me calix iste.	Omnis tibi possibilia sunt; transfer calicem hunc à me. Sed non quod ego volo, sed quod tu.	
Verumtamen non sicut ego volo; sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes; & dicit Petro:	Et venit, & inuenit eos dor- mientes. Et ait Petro: Simon, dormis?	
Sic, non potuisti una hora vigilare mecum?	non potuisti una hora vigilare?	

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterum secundum abiit, & orauit, dicens:

Pater mihi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua.

Et venis iterum, & inuenit eos dormientes: erant enim oculi eorum grauati.

Et relictis illis, iterum abiit, & orauit tertio, eundem sermonem dicens.

Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis: Dormite iam, & requiescite:

Ecce appropinquauit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce huius appropinquauit qui me tradet.

Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro vero infirma. Et iterum abiens orauit, eundem sermonem dicens.

Et reuersus, denuo inuenit eos dormientes, (erant enim oculi eorum grauati) & ignorabant quid responderent ei.

Et venit tertio,

& ait illis: Dormite iam, & requiescite.

Sufficit: venit hora: ecce Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce qui me tradet prope est.

& positis genibus orabat, dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum a me:

Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit autem illi Angelus de calo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixius orabat: & factus est sudor eius, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.

Et cum surrexisset ab oratione, & venisset ad discipulos suos, inuenit eos dormientes pro tristitia. Et ait illis: Quid dormitus? surgite, orate, ne intretis in tentationem.

AD NO-

ADNOTATIO.

^{2. Reg. 15.} A. **T**orrens Cedron ad Orientem Ieroſo-
^{3. Reg. 15.} lym, qui est Hebraicè יַרְדֵן Kidron,
id est, obscuritas, vel tristitia: trans torrentem
statim mons Oliuarum se erigit. Vnde concipiatis
aqua torrens, dictum est superius.

^{Brocard.} B. Hortus Gethsemani, id est, hortus vallis
^{Arand. &c.} olei, siue vallis pinguis; prædium videlicet, ubi
^{Marth. 26.} erat hortus, iuxta eum locum ubi monstratur se-
^{Marc. 14.} pulchrum Virginis Marris Dei Mariae ad Ori-
entem, passibus l. in cliuo montis ad dexteram. In-
ter sepulchrum & Gethsemani est via publica,
qua equitibus est ascensus in montem. In hoc
prædio notandi sunt secessus quatuor.

C. Vnus in inferiori parte, sub rupe concaua
qua è monte protenditur, ubi Christus reliquit
octo Apostolos.

D. Secundus paulò superius ad manum dex-
teram, unde à tribus discipulis anulsus secessit
I E S V S ut oraret.

E. Tertius est locus ubi orauit I E S V S ad
iacutum lapidis, paulò inferius in latere sinistro
montis, ubi est specus rotunda: est huius spelunca
introitus ab Occidente. Quartus tandem locus
est ab hoc tertio si parum progrederis ad Meri-
diem, ubi captus est Christus.

C. Aspice sub rupe octo discipulos, id est, reli-
quos præter Petrum & duos filios Zebedai, me-
tu & merore confectos; sedentes quidem, sed
somno oppressos hinc inde deyci atque obdormi-
re. Hos ibi subsistere voluit Christus tanquam
infirmiores; indixit autem & his ut orarent.

D. Duxit secum ad secundum locum Petrum, Iacobum, & Ioannem. quò postquam secessit,
cum tristis esset è superiorum actionum cæna le-
galis, institutionis sacrosancti Sacramenti, &
Sacrificij incruenti meditatione, quæ mortem
suam complectebatur, tum ex propinquitate
mortis, & Sacrificij cruentis, tamen quasi illa tri-
stitia nihil fuisset, quæ erat magna, incipit ex in-
tegro contristari, mæstus esse, pauere, & redere,
& hac apud tres discipulos præ se ferre, & eis
dicere pauidus: Sustinetec hic, & vigilate me-
cum, & orate.

E. Venit deinde solus ad proximam specum.
ibi verò projectus humi in faciem orans, acrio-
rem crudelissimæ passionis & mortis repreſen-
tationem concipit animo, ex qua necessario ve-
rissimus & perfectissimus homo, excellentissi-
mus corporis sensibus tum exterius tum interius
præditus, patiebatur vehementissime. Dolebat,

mærebat, vehementer agrescebat, commotis uni-
uersis sensibus; & quò viuaciùs passio & mors
ante oculos humanitatis ponebatur, eò acerbius
anima simul, & sensus omnes cruciabantur.

Sed quanam fuit afflictissimi IESV Dei omni-
potentis oratio? Patrem orabat, si tamen ea esset
eius voluntas, ut calicem passionis & mortis ne
biberet, & mortem evaderet. Ita sensus appete-
bat voluntas, ita anima prout erat sensui con-
iuncta Deo per orationem exponebat: simul per-
fectè animi obedientiam offerebat Christus, ea
mentis tranquillitate, qua maior esse non po-
terat. Accepit autem eius metus, anxietas, &
pauor magnas accessiones. venit enim ad tres
discipulos semel & iterum, leuādi doloris causa,
admonens ut vigilarent, ut orarent, ne se dese-
rerent in tanta afflictione constitutum. Dein
Pater Deus eius angustias augeri videns, mittit
Angelum qui illum con'ortet: is fuit Michaël,
Synagogæ antea, nunc Ecclesia Christianæ Prin-
ceps. Non fecit Angeli confirmatio ut Christi
afflictio abigeretur, vel se remitteret; atque
adeò postea venit in agoniam, quasi videoas Chri-
stum cum Morte confligentem, & in ipso vita &
mortis confinio laborantem. Ex hoc conflictu, &
doloris vehementia cū oraret prolixius, factum
est ut copioso sanguinis sudore diffueret uni-
uersum Christi IESV corpus, & sudoris sanguinei
gutta ad terram usque descenderent, terraq; Dei
sanguine maderet. Nihil ciura mortem potuit
validius veram Christi humanitatē demonstra-
re. hac enim cū verissime fierent, ex verissi-
ma Christi humanitate prodire necesse est.
Verum extrema hac afflictio atque agonia non
faciebat ut animus remitteret aliqua ex parte
Christus; sed summa constantia, fortitudine,
magnanimitate, quæ in vires corporis redunda-
bant, ad passionem & mortem se offerebat.

Itaque post agoniam, post sanguinis sudo-
rem, venit tertium ad tres discipulos, alia ra-
tione exprobrans illis somnum, per ironiam.
Dormite, inquit, iam, & requiescite, sufficit. Theoph.
quasi diceret: Iam etiam si velitis dormire, id ^{in 26.c.} Matth.
non poteritis; sat dormitis hactenus supérque,
nunc adsunt qui vos excitabunt atque exagita-
bunt; ecce hora mea appropinquabit, ecce propè
est proditor Iudas, ecce cum illo armata multitu-
do, surgite, eamus. Surgunt non hi tres solum,
sed ali⁹ vocantur octo, omnes Christū sequuntur:
procedis verò I E S V S obuiam Iuda & armatis.

Est autem rationi consentaneum, cum tertio oraret Christus, Angelum esse missum a Deo, quae de re cu[m] solus Lucas tradidit, & tres orationes non explicit, quod dicit, ad tertiam potius orationem pertinere videtur. nam agonia, orandi prolixitas, sudor in ultima oratione, res ipsa postulat, ut tunc euenerint: ante qua dicitur confortatus ab Angelo. Adde quod subditur: cum surrexisset ab oratione, quasi ad eam non rediturus. Præterea inuenit tres Apostolos dormientes iam, non tam somno grauatos ut prius, quam tristitia, post duas interrogations. Etiam quod subiungitur, hanc sententiam confirmat: nam post primam orationem non dixit, surgite. post secundam, nihil: surgite igitur post tertiam dixit. Nec est verisimile hoc, orate, reculisse Lucam ad primam orationem: nam contigisset in prima oratione confortatio, agonia, prolixitas & sudor; quod nemo dixit.

*F. Archangelus Michaël ad I E S V M in spe-
cu orantem & afflictum è calo descendit, missus
a Patre Deo, ut I E S V M confirmaret atque cor-
roboraret. O Angeli excellentem dignitatem,
qui homini Deo suppetias venerit! O hominis
Dei admirandam infirmitatem, qua serui sui
ope egeret! Quis assequi vel cogitatione possit,
quid Angelus Christo dixerit, quibus verbis il-
lum solatus sit ac confirmauerit, quid Christus
responderit, quo pacto suum dolorem & affli-
ctionem exposuerit? Tandem aliquid quidem
effecit Angelus, sed ita ut eo discedente Chri-
stus acerbius angeretur.*

*G. Locus, quò semel venit Christus ad tres
Apostolos, illos excitauit & castigauit verbis,
quod una hora cum ipso nō potuissent vigilare:
nominatum vero Petrum increpauit. Eodem ite-
rū cum venisset, excitat quidē dormientes (qua
fuit tacita & vehemens increpatio) hærentq;*

*ad eius conspectum; sed eos non increpat, sed di-
mittit, quasi idem vellet ipsos intelligere atque
prius dixerat. tertium vero ad eos rediens iro-
nia vsus est, quod prius exposuimus.*

*H. Iudæs interim proditor, accepta cohorte,
& à Principibus & Pharisæis ministris, Iero-
solyma egressus ducebat ad Gethsemani armato-
rum manum, cum laternis & facibus, antecedens
ipse plenus furiis & Damone. Vide diabolos
impellentes non solum Iudam, sed turbam, &
Principes Sacerdotum, Magistratus templi, &
Seniores qui multititudini se adiunxerant. Con-
uenerat undecim ad Christum discipuli, eos ipse
præcedit, & obuiam progreditur Iude proditori,
& turbae armatorum: sequuntur discipuli.*

*Sunt autem in supereoribus actionibus perso-
narū affectiones considerandæ: Christus mærens,
desolatus, tristis, opis angelice atque humana
indigus, pauidus, rudio affectus, in agonia fa-
ctus, & in extrema vita linea cum Morte con-
gressus, sudorem sanguineum sudans, sanguine
copiose diffluens ad terram usque; & tamen cum
summa patientia, longanimitate, fortitudine,
constanza, magnanimitate, & se propensiùs ad
mortem offerens, quò acerbior ea, & indignior
erat futura: Apostoli octo illi profundo somno
sepulti, toto tempore quo Christus orauit, tres
excitati, nihilo seciùs identidem obdormiunt:
omnes mærore, timore, anxietate cōsternati vix
sunt apud se. Quid Virgo Mater? Hæc omnia
ut præsentia contemplabatur, secundum Filium
animo patiebatur, mærebat, dolebat maximè:
verum constanter atque heroicè, ad Filij imita-
tionem. Aliæ mulieres rerum que gerebantur
ignara, abitione tamen I E S V, tristitia Matris,
mortis recordatione à Christo prædictæ omnia
timebant; in summo erani animi mærore atque
anxietate.*

AD CHRISTI PASSIONEM MEDITANDAM

PRÆLVDIVM.

*Q*uoniam h̄c pati incipit Christus, & san-
guinem pro nostra mortalium omnium
redemptione effundere, non erit abs re aliqua
compendio annotare, quæ & his meditatio-
nibus possint aliquam utilitatem afferre, & ad
reliqua Christi mysteria accommodari.

*Quis igitur patitur? quis crucifigitur? quis
moritur? Filius Dei Patris omnipotēs; Deus
ipse omnipotēs, impassibilis, immortalis, Patri*

consubstantialis, hic est qui patitur in huma-
nitate, crucifigitur, moritur. Patiturne diuini-
tas, vel Deus in se crucifigitur, moritur? Nihil
horum. Neque diuinitas, neque Deus in se;
sed Verbū Dei, propter unionem personalem
qua unitum est huic humanitati, recipit in se
has passionum enunciationes. vt enim vere
factus est homo Dei filius, & haec unio fecit
vt vere esset homo in unitate diuini suppositi;

ita

Heb. 1. ita efficit ut verè qua homo pateretur, crucifigeretur, moreretur; nihil in sua diuinitate, nihil in verbo patiens, sed in humanitate & carne assumpta.

Cùm igitur patiebatur ille homo I E S V S, eratne cæli & terræ, Angelorum & hominum Creator & Dominus, vt nunc est? Erat vt est nunc planissimè: erat splendor gloriae, & figura substantiæ Patris: portabat omnia verbo virtutis suæ: lux erat infinita, potentia inmensa: in ipso erant, in ipso mouebantur & viuebant, quæ viuebant & mouebatur omnia: erat Angelorum & beatitudo, & gloria: cælum & terram ipse implebat, ipse gubernabat. Quid secundùm humanitatem? Vera erat Christi I E S V humanitas ex anima rationali & corpore (vtroque perfectissimo) composita; omnium quotquot fuerunt, sunt, vel erunt excellētissima. Hæc erat Verbo Dei vñita hypostatica vñione, in persona filij Dei, non sua. Itaque subsistebat in Verbo illa humanitas, vnde homo iste verissimè erat Deus, Filius Dei, Verbum Patris æterni. Quænam erat in Christo excellētissima gratia, & est? Ea quam appellamus *vñionis*, qua Verbum Dei factum est homo, atque sustentat in vnitate personæ suæ diuinæ illam Christi humanitatem.

Quid in anima eius est contemplandum? Gloria Paradisi summa, gratia item summa. Erat igitur Christus in gloria, & Paradisi cælestis deliciis quando patiebatur: verūm Dei miraculo siebat, vt ea gloria nec in corpus redundaret, nec in animam, quâ illius corporis erat forma, vel quâ ex viribus corporis operabatur, & erat inferior portio; vt videlicet pat̄ Deus secundùm humanitatem posset. Nam nisi gloriam animæ Christi Deus cohibuisset, ea corpus glorioſissimum reddidisset, & animam beatam planissimè; nec potuisset vniuersa creatura humanitatem illam ne minima quidem ex parte offendere. O admiranda atque adoranda Dei nostri mysteria! ò benignitatem omnibus Angelis & hominibus prædicandam? Porrò autem gratiæ Christi effectus bicerat, vt non solum ipse Deo Patri esset suprà quām dici potest acceptissimus, atque omnes eius actiones & opera gratissima; sed vt per ipsum, per eius actiones omnes & opera, in omnes gratia deriuaretur; omnes virtutes, omnia dona omnibus communicarentur, æternam gloriam tandem per ipsum omnes consequerentur, quotquæ eius doctrinam reciperent, & illi obtemperarent. fa-

Etus est enim omnibus obtemperantibus sibi Heb 5. causa salutis æternae. Christus enim omnia in Ephes. 1. omnibus adimpletur, totus scilicet in mem- Hier. bris, non tamen singulis; ne nulla sit diuersitas meritorum. Itaque cùm sibi nec gratiam meritus sit Christus, nec gloriam, nec virtutes, nec dona (quæ omnia Dei beneficio per vñionem hypostaticam accepit) sed corporis tantum glorificationem, nominis exaltationem, resurrectionem à mortuis, &c. nobis tamen & illa, & hæc metuit copiosissimè atque efficacissimè.

Sed copiolam animaduerte Christi I E S V redēptionem. A primo usque momēto conceptionis in Mariæ Virginis matris vtero, & sibi, & nobis omnia promeritus est, futuræ passionis & mortis, vitæ suæ, omnium operū applicatione ad Dei Patris gloriam maiorem: idem tota vita, idē passione & morte consummavit. Vedit Christus in Verbo & diuina sua essentia habitualiter omnia quæ sibi & Patri erāt possibilia: vedit per species creatas Christi anima quæ erant omnia, quæ fuerant, quæ erant futura: sciuit quinam essent credituri, & fidem operibus expressuri; quinam à fide defecturi, qui essent in gratia perseveraturi, qui non, denique qui saluandi essent, & qui damnandi. offerebat vitam suam, passionem & mortem pro omnibus quidē sufficientem, efficaciter pro solis prædestinatis. Nā cùm omnia haberet in numerato, hos tamen præter ceteros ab æternitate, atque in æternitatem dilectos habebat.

Adhæc erat Christus supra omnem vel hominum, vel Angelorum captum omnium virtutum excellētiis ornatus: quod faciebat Dei persona, vñio hypostatica, gratia eius summa & gloria. vnde rursus illud siebat, vt nec fidem haberet, nec spem. subierat enim locum fidei à primo conceptionis momento excellētissima Dei, & earum rerum omnium quæ fide continentur, visio spem excluderat Dei præsens fruitio beatissima: tametsi erant nonnullæ, quæ ex dispensatione carnis expetabant, nondum possidebat Christus.

Contemplare in Christo paciente non solum quæ dixi omnia, sed charitatem immensam, fortitudinem, magnanimitatem, patientiam, humilitatem, sapientiam, summas alias excellentissimasque virtutes. Hæc autem cùm ita essent, & omni ex parte esset ille homo cōsummatissimus; proficerat tamen sapientia, ætate, gratia apud Deum & homines: didicit ex his quæ passus est obedientiam. Planè

Christus I E S V S progressum habuit in ætate, & in exercitio atque vñi virtutum ac donorum quæ acceperat: vtebatur naturalibus bonis intellectu agente ac potestatis, & voluntate: ea exercebat quæ vel à naturali facultate, vel à supernaturali proficiisci poterant & debebant, iuxta legationem & mandatum quod à patre acceperat: ita dicitur verè profecisse, non solum apud homines, qui videbant maiora in dies Christum opera, & illustriora designare, sed etiam apud Deū. Illæ enim Christi actiones verus erat apud Deum profectus, sine quibus ad finem redemptionis humanæ veniendum non erat: ac tametsi nullius virtutis, nullius meriti in Christo siebat accessio, nouum aliquid merendo; siebat tamen amplior, siebat copiosior ac consummatio Christi eadem illa redemptio & meritum.

Quid præterea proderit ad meditationem Christi passionis & mortis? Si perfectiones eius cõsideremus, non solum quas perstrinximus, sed humanitatis naturales, animæ videlicet excellentiam, & corporis, & omnium potentiarum, & sensuum omnium, tum interiorum tum exteriorum. Harum rerum perfectio, etiamsi humana specie continebatur, tamen erat longè quām aliorum omnium hominum eminentior. erant enim illa omnia eius humanitatis, quæ hypostaticè erat Verbo Dei vñita, erant etiam diuinitatis organa. Quæ diximus hactenus, ea faciebant ut indignissima atque acerbissima esset passio & mors Christi, ac proinde efficacissima suprà quām vel verbis, vel cogitatione assequi possimus.

Sed quid, & A quibus passus est Christus? Vbi, & Propter quos? Quis fructuseius passionis & mortis? Sustinuit pœnas acerbissimas Christus, cum interiores animæ, tum corporis exteriores. Et interiores quidem animæ iam inde postquam conceptus est, doluit enim vehementer atque assidue de omnibus offensis atque peccatis, quæ diuinitatem offenderant, offendebat, erant offensura. Sienim verè dixit Paulus, vt dixit: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vor?* Quid de Christo I E S V non possumus credere & debemus? Corporis exteriores sustinere incipit, non solum à circumcisione, sed à natuitate, lachrymis, frigore, egestate. Huc adde fugam in Ægyptum, abiectionem & humilitatem vitæ atque obscuritatem, antequam Euangelij prædicationem aggredieretur. adhæc ignominias, opprobria, contumelias. Bis tulit

*Pf. l. 50.
G. 129.
Heb. 5.*

illum sublimem Dæmon per aërem, ter tentauit. Quoties eum voluerunt lapidare Iudæi? quoties manus in eum iniicere? semel etiam sui ciues eum propulerunt, vt præcipitem è montis prærupto darent. Quoties frigus, calorem, famem, sitiim sensit? quoties luxit? quoties destitutus est, nec hospitio quisquam est illum dignatus, qui alioqui non habuit vbi suum caput reclinaret? Postremò quis enumeret pœnarum multitudinem, quas in passione tota & morte pertulit? quis illarum acerbitatem exponere possit? quis mortis infamiam, ignominiam, contumeliam, indignitatem? Sed de his peculiariter suis locis dicendum erit; nunc perstringamus reliqua.

A quibus illata passio est & mors? Si nihil aliud, ab hominibus; quos ipse, cui illa est, creauerat; quorū substantiam, motum, vitam, bona omnia cōtinenter sustétabat; pro quibus homo factus erat, & mortal is; pro quibus patiebatur, quos summa charitate amplectebatur, quibus vitam sempiternam amarissima morte conciliabat. Hæc indignissima sunt & luctuosa. Verum adde, quod à suæ gentis hominibus morte turpissima afficiebatur; ab iis, in quos tot beneficia contulerat; è quibus inumeros ægros curauerat, mortuos suscitarat; quibus cælestem doctrinam benignissime communicauerat, manus verò illi inferebant teterimi latrones Gentiles, tum Iudæi, hominum colluuius. Tradebatur in mortem à discipulo, damnabatur inuidia & malitia Principum, interficiebatur à Præsidis ambitione.

At vbi passus, vbi crucifixus est? In celeberrima totius Oriëtis vrbe (etiamsi extra portam) quæ & à se, & Patre præter cæteras electa fuerat, infinitisq; beneficiis ornata: vbi templum suum Deus esse voluerat, nullū alibi: vbi religionem suam inter mortales vnicè collocauerat. In loco tamē clarissimæ vrbis infami atq; contaminato, vbi scilicet homines flagitiosi supplicio afficiebantur; in monte Golgotha (id est, Caluarie) ossibus damnatorum, & caluariis, & omni immunitia pleno: etiam si illud fortassis verum sit, & ad mysterium referendum, primum hominem ibi magnum illum Adam fuisse sepultum. Contemplare hoc loco spectaculum indignissimum esse factum Christum I E S V M Dei filium Angelis, qui & frequentissimi è cælo conuenerant, vel è cælo morientem Regem suum spectabant; Dæmonum principi Luciferi gratissimum, & turbæ nequam spirituum, quotquot permittebat

2. Cor. 11.

tebat Deus adesse: hominibus, hinc paucis bonis crudele; illinc multitudini, & hominum fæci, Iudæis & Gentilibus, optatum. Oculos hic paululum mentis aperi, animaduerte singulorum animos, & affectuum varietatem.

Propter quos mortuus est Deus: Propter inimicos; omnes videlicet homines: propter eos, qui illum suppliciis innumerabilibus, ignominia immensa atque opprobriis, tandem acerbissima morte affecerūt. Erāt enim omnes mortales Deo Patri, & Christo eius iniurici; è quibus nullus faciebat bonum, nullus facere poterat ex se, ne vñus quidem. Pro his omnibus; etiam si non peccassent in similitudinem prævaricationis Adæ (id est, etiam si nihil peccati Actualis addidissent, & tātummodo originale contraxissent) mortuus est Christus. Rursus pro iis qui liberati per Christi sanguinem ab originalis peccati lue, tot scelera, tot flagitia in Deum commiserant, committebant, erant commissuri. Et hæc quidem commendabant Dei erga homines, & Christi Iesu ineffabilem charitatem; non tamen faciebant ut maior non esset passionis indignitas, erudelitas, interficiunt ingratitudo atque iniustitia.

Heb. 10. Quis tandem tam probrosæ atque acerbæ mortis fructus? Multus, atque per omnem inodum maximus. Restituuntur per Christi mortem ruinæ Angelicæ, repletur Paradisus, numerus à Deo ad gloriam cælestem prædestinatorum præstitutus impletur. Hæc verissima quidem sunt: sed illud simul est indubitatum, multò maiorem esse hominum multitudinem pro quibus mortuus est Christus, qui tamen ex eius morte nullam acceperunt utilitatem, quæ eorum fuit culpa; qui filium Dei Iesu in concularunt, & sanguinem testamenti pollutum duxerunt, & spiritui gratiæ contumeliam fecerunt. Quot ante Christum homines perierunt? pro his mortuus tamen est Christus. Quot eo viuente? pro his passus est Christus. Hinc existit rursus passionis & mortis maior indignitas, hinc Christi dolor vehementius augebatur. videbat enim innumerabiles homines ex sua morte nullam accepisse, vel accepturos esse utilitatem; atque adeò quamplurimos maiorem condemnationem: ex his vero quibus fructum & salutem sempiternam vel attule-

rat, vel erat allatura eius mors, quam multos videbat qui in eius mortem per lethalia peccata vel offenderant identidem, vel erant offenduti? Hæc faciebant omnia ut maiorem Christus conciperet mœrem, maioren dolorem sentire.

Hæc pro compendio sat multa, cum tamen nihil satis esse possit ad fructuosam passionis Christi meditationem. Hæc meditaturus animo complectatur: illud vero præcipue, (quod primo loco attigimus) quis nam sit qui paritur, qui moritur, si intima cordis pietate imbibamus ac retineamus, singularem fructum ex meditatione passionis & mortis Christi sumus relaturi. Alij aliis Adnotacionibus & præfidiis vtuntur; qua in re singuli abundant in suo sensu, cum humilitate cordis atque simplicitate: illud tamen meminerint, vt vnde Dominus sensum spiritus, ac fructum spiritualem subministret, ibi se exerceant; nec facile ad alia animum diuertant. Mihi vsuuenit placere, si in meditationibus passionis Christi, sanguinis præcipue effusum, quatror capita meditemur: Primum, rei indignitatem infinitam; dum vulnerari à teterrimis hominibus Dei filium, Deum ipsum omnipotentem conspicimus: Secundum, doloris quem patiebatur homo ille Deus acerbatem: Tertium, sanguinis ipsam effusionem, quæ per mortem Christi vitam mihi parit: Quartum, si meditemur, quid sacrosancta Mater Virgo patiebatur, siue absens ex meditatione, siue præsens ex rerum præsenti contemplatione. Qua in re illud pie credere possumus, quod beneficium tam multi pij homines ac mulieres à Deo sunt consequuti, vt quasi præsentia mysteria passionis ac mortis Christi contemplarentur absentes, id beatissimæ Virgini Dei matri Mariæ non esse negatum. Illud postremò addam, multis prætermisis: Qui passionem & mortem Christi est meditaturus, ad animi mœrem, & Christi compassionem se compareret, omnem à se voluptatem & lætitiam abiiciat, vt idem in se posset sentire quod in Christo Iesu: tum illa duo addat, gratiarum actionem pro singulis Christi doloribus, tum vt per singulos gratiam aliquam à Deo & Christo petat.

M E D I T A T I O.

Rom. 5.

Apoc. 12.

Video te, sancte Iesu, præterquam quod mortem tuam in cœna Simonis leprosi, in typica cœna, in Sacrificio & Sacramento Eucharistiae tuæ sacræ repræsentasti, adire nunc acerrimam mortis tuæ repræsentationem, & configere acerbissimè cum Morte ante mortem; & ita configere, ut Morti aduersum te permittas vires citra mortem maximas. Quid sœuis ò Mors? quæ est ista tua ferocia tam truculenta? Non sat tibi erit si Deum interficias in cruce, nisi etiam in horto tā acerbè, tam implacabiliter affligas, & ante mortem necare moliaris? O impia Mors, immitis, sœua, crudelis, pessima, filia peccati primogenita, quæ tam es peruersa & mala, vt te Deus non fecerit, sed peccatum! Tu heu nimium regnasti. Sed video vnde sit illa atrocitatis tuæ imponentia. in te enim operabatur Daemon, qui concepta ingenti iracundia, quod suspicatur sibi tempus libertatis diabolicæ modicum restare, & se immaniorem facit, & te erga innocentem Iesum.

Ergóne, magne & parue Iesu, potens & infirme, tam fuit vehemens & acris illa mortis tuæ repræsentatio, & tuorum cruciatuum, vt ad mortis portam ipsam te adigeret metus & tristitia? Causam nobis obsecro, benigne Iesu, explica tui metus & tristitia. Obuersabatur ob oculos mentis meæ infinita illa Iudeorum & Gentilium atrocitas in meâ vitam, catenæ, vincula, raptationes, colaphi, alapæ, sputa, vulsiones, cum insanis increpationibus atque irrisioibus coniunctæ & contumeliis, flagella, corona spinea, crucis baiulatio, crucifixio, crucis leuatio, crucis suspendium, mors tandem ipsa, & ea quidem plena omnis dedecoris & ignominiaz. Simul videbam immensam Iudeorum & Gentilium impietatem. fructum verò ex mea cruce etiamsi, qui in prædestinatione mea erat, videbam ingentem; tamen innumerabili hominum multitudini fructum ex ea nullum, atque aded maiorem sciebam inde à multis acceptum iri condemnationem. Hæc verò omnia vt contemplabar ego clarissimè, & futura esse certissimè sciebam, ita anima mea in magnas angustias coniiciebatur; sœua tristitia, pauore, & tædio conflictabar; quæ eò erant acriora, quod cum potentissimis sensitivis erant coiuncta, & toti humanitati acerbissima. Itaque eò fuit

progressum, vt in agoniâ venirem & luctam cum Morte, orarem verò factus in agonia prolixius; vnde tanta exstinctus etiam corporis angustia, vt quasi ad morte properaret natura, in profluuium sudoris sanguinei exæstuaret.

Audio, sancte Iesu, & credo omnia: sed illud cupio doceri, quæna fuerit tanti doloris ratio? & quo pacto anima tua in afflictione fuit, beata cum esset? Probo quod primum fide omnia conceperisti; ea enim via est ad mysteriorum meorū intelligentiam. igitur ratio tam vehementis metus hæc fuit. Natura ipsa hominis, quem ego creavi, facit, vt nihil illi sit morte terribilis; creavi enim hominem inexterminabilem: faciunt autem cruciatus si addatur, mortem vt acerbiorem, ita horribilem magis. Quod si perfecta natura sit, qualem ego habui, ibi verò longè maior est & metus & horror, vt est illa mors magis contra naturam. Hæc fuit ratio tam acris meæ mortis, timoris, & tristitiae. Volui simul veram esse meam humanitatem docere excellenti exemplo, & mereri apud Patrem vt meis martyribus, & meis Christianis formidabilis ne esset mors & cruciatus: illum enim metum mea infirmitate ego debilitaui, nec patior vt quam vim in me exeruit Mors, eam in meos obtineat: atque aded facio s̄p̄enumerò, vt vel parū, vel etiā nihil sentiatur & mors, & mortis cruciatus. Quod autem anima mea, Deum, cum proficeret in suo cōspectu semper, dolere, & tristari, & paucere potuerit, illud fuit mysterium in mea vita mortali perpetuum, vt simul & Deus essem, & homo, passibilis, & impassibilis, mortal, immortalis, omnipotens, infirmus; beatus, viator. Video, magne Iesu, & credo plenissimè: sed nondum fatis intelligo. Audi igitur. Anima per actionem intellectus & voluntatis erat beata, cum Deum videret clare in se, eoquæ frueretur; atque eum statum in æternitate perpetuò possidebat. Hanc beatitudinem obtinui ego perfectissimè iam inde ab incarnatione mea: suspensus verò fuit illius gloriæ splendor & communicatio in corpus, per diuinum miraculum: neque enim aliter compleri potuit humana redemptio per meas passiones & crucem. Itaque tota illa mea gloria animæ, etiamsi immensa, veluti se colligebat in se; & animam quidem meā faciebat perfectè beatam; eandem tamē vt corpori vnitam,

vnitam , & corporis viribus vtentem , ita re-linquebat passibilem , vt ea quæ corpus affli-gebant, pertingerent ad animam , & ea ipsa , vt corpus fouebat, pateretur. Quare virtus diui-na faciebat, vt animæ passionibus nō corrum-peretur eiusdem gloria , sed similiter conser-uaretur, atque si nullum pateretur detrimen-tum . Sis benedictus, Dōmine I e s v: illum-i-nasti cor meum . ex eodem igitur miraculo nascebatur , quòd sic orares : neque enim ita orasses, si anima tua, cùm beata esset, non sen-sisset tamen corporis passiones , & illas tu non assumpsisses. Vt operabatur ergo anima tua per potentias , iuxta quod erat simul passibili-s ; vt fugiebat ac timebat passiones, ita ora-bat, ac vehementer orabat : verū ut erat ea-dem beata , atque iuxta inferiorem pattem rationi perfectè subiecta, simpliciter non ora-bat, sed sub conditione ; sciebat enim quod petebat non esse impetrandum . Mysterium igitur hoc erat: dolebat anima, tristabatur, ti-mebat ; cum quo erat coniunctum ut peteret liberari . O Christe I e s v, quot ex hoc tuo metu, & oratione, & agonia, & sudore proue-nerunt nobis diuina emolumenta ! iam pri-mùm intelligimus , quām tibi fuerit acerba passio tua & mors, cùm illius cogitatio tan-tam tibi attulerit afflictionem . Assumpsisti præterea illū mortis & suppliciorum metum, vt temeritatem, & stupiditatem naturæ scire-mus nobis esse fugiendam, ac timendam, se-cundūm rationis rectæ iudicium, ynde & ma-la per te auerteremus: nec propterea debere nos de statu mentis nostræ & spiritus decide-re. Illud verò singulare fuit tuum beneficium, quòd per tuum metum nostris timoribus pro-uidisti, etiam naturalibus; ne nobis essent tam

molesti, quām fuissent futuri . Orate verò do-cuisti perfectissimè , & perseveranter; quod ter orasti & eādem de re , & de ea re quā scie-baste non esse impetraturum; vt magnum affectum non afferremus ad orationem , ma-gnum desiderium & constans; deinde ut Dei voluntatem nostris orationibus pro regulā poneremus , in iis quidem quæ ad salutem animæ necessaria non sunt, semper omni ex parte, siue Deus det quæ postulamus, siue non det, siue statim concedat, siue non statim, siue aliter quām nos petimus tribuat, siue aliud det: in rebus verò ad salutem necessariis, rei magnitudinem & modum ad Dei volunta-tem referamus: denique omnia ita petamus, vt voluit Deus à se peti . Quòd autem in ago-niam venisti orans, quòd prolixius orasti, quòd sudasti sanguineum sudorem ad terram usque decurrentem, quæ corda non moueat? Deus enim illud supplicium patiebaris, & pro quibus? pro abiectionis atque indignissimis. Qui s porrò inde non moueat ad deuo-tionem orationi adiungendam , & acrem con-tritionem & humilem? tum ad plenitudinem orationis , & prolixitatem , si non verborum, certè pietatis ? Quis non nitatur ita orare, vt sensus etiam ipse ex orationis contentione & deuotione variè afficiatur , animo quidem semper , corpore etiam frequenter ? Doce nos, benigne I e s v , huiusmodi rationem orandi exercere, vt oremus vero spiritu & ve-ra mente, & des vires tuas , quibus perfectè orare Patrem , & te , & Sp̄itum sanctum possimus ; per tuæ huius orationis virtutem, & earum afflictionum quas in hac oratione percessus es , vt vigeat in animis nostris vis tua diuina . Amen.

D E I V D A E P R O D I T I O N E.

Veniunt ad hortum armati.

E I S D E M C A P P.

In lxxxi. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxi.

108.

A. Accedit ad I e s v m Iudas , osculatur eum : re-spondet ei benignè I e s v s: nihil milites mo-uere audens : redit ille ad cohortem.

B. Procedens I e s v s interrogat: Quem quæratis?

C. Solo verbo Iudam , militesq; resūpinos prosternit omnes.

M A T T H.

Sciebas autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesvs conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, & a Ponificibus & Pharisaeis ministros, venit illuc cum laetoru[n]s, & facibus, & armis.

Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus de duodecim venit, & cum eo turba multa, cum gladijs & fustibus, missi a Principibus Sacerdotum, & senioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit illius signum, dicens:

Quemcumque oscularis fuero, ipse est, scente eum.

Et confessus accedens ad Iesum, dixit:

Ave Rabbi,

Et osculator est eum.

Dixitque illi Iesus:

Amice, ad quid venisti?

Et, adhuc eo loquente, venit Iudas Iscariotes unus de duodecim, & cum eo turba multa cum gladiis & lignis, missi a summis Sacerdotibus, & Scribis, & Senioribus. Dederat autem traditor eus signum, dicens:

Quemcumque oscularis fuero, ipse est, scente eum, & ducite eum.

Et cum venisset, statim accedens ad eum, ait:

Ave Rabbi,

& osculator est eum.

Adhuc eo loquente,

ecce turba:

Et qui vocabatur Iudas, unus de duodecim, antecedebat eos: & appropinquauit Iesu, ut oscularetur eum.

Iesvs autem dixit illi: Iude, osculo Filium hominis tradis?

Iesvs itaque sciens omnia que ventura erant super eum, processit, & dixit eis: Quem queritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dixit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem & Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis: Ego sum; abiérunt rorosum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos: Quem queritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me queritis, finite hos abire. Ut impletetur sermo quem dixit: Quia quos dediti mibi, non perdidis ex eis quemquam.

AD NO-

A D N O T A T I O.

Vegetius

A. **C**VM esset in sua oratione Christus & angustijs, veniebat ad hortum Gethsemani Iudas cum cohorte Romanorum militum, cum ministris Iudeorū, & Principibus, & templi Magistratibus, & Senioribus, ut IESVM ipsis proderet: eò autem peruenit adhuc loquente IESV discipulis. Hic vides cohortem, id est, quingentos quinquaginta quinque milites Romanos pedites, ante cohortem Tribunum, in media cohorte Draconarium (qui signum, cui erat de more Romanorum Draconis insigne, altè gestabat) deinde Centuriones cum suis insignibus, crista videlicet, & paruo signo in galeis, equites præterea quinquaginta cohorti coniungebantur ministri Iudeorum, satellites scilicet Magistratum templi & Principū, horum & Seniorum familiares cum gladijs & fustibus.

Cur tā multis venitis Iudai? cur armati? Timebatis opinor. Sed quid timebatis? nō discipulos IESV, plebeios homines atque inermes; non turbam, nam nocte nulla erat hominū turba timenda. Esto fortassis & hanc timebatis homines ignavi & timidi, nōnne simul illius diuina virtus, quā in IESV toties animaduerterat, vobis venit in mētem? nōnne illa vos multò vehementius terrebat? Igitur paratis cohortem & satellites aduersus diuinam potentiam Christi? O vesaniam singularem! Animos Romanorum cōsidera atroces atque insolentes, Iudeorum miseros sed crudeles, insaniam Principum, perfidiam atque impietatem Iude, in omnibus his sequientes Dæmones: contrā verò boni IESV mansuetudinem atque magnanimitatem, Apostolorum anticipitem trepidationem.

Expectauerat mansuetus IESVS quos sciebat ad se properare, nunc progreditur illis obuiam: Iudas verò, qui ante turbam veniebat, accedens osculatus est IESVM: Aue, inquit, Rabbi; ut eo signo eum designaret ac proderet. IESVS verò benignè illū accipit: Amice, inquit, ad quid venisti? Iuda, osculo Filiū hominis tradis? Quid impietate Iude execrabilis, quid Christi mansuetudine diuinius, quid amabilius? & iamen

Iude atrocē malitia beneficij inflammatur. Homo detestabilis, nōnne intelligis Christum te ad salutē vocare & amicitiā, quem sciebat hostem, & parricidam reterritum? Amicum te vocat, qui aliquando fueras; non qui esses, sed qui esse debebas; & cupiebat te esse, ad quod etiā te inuitabat. Sed cū rediisset ad cuneum armatorum Iudas, IESVS ulterius progredivit ad turbam. Nōnne signum inter vos cōuenerat? cur non irruitis Iudei? Cur ne Romani quidem? Deus erat IESVS, nolebat teneri vel pati, nisi sua voluntate: quod fit apertius sequenti Adnotatione.

B. *Nihil audebant Iudei, nihil Romani, nihil Dæmones: stupent omnes ad conspectum IESV. Ad hos igitur proprius accedens IESVS: Quem, inquit, queritis? Sed qua mansuetudine hoc dixit: sua, Dei. Attoniti quidem erant omnes; sed respondent tamen timidè Tribunus, Centuriones, Antesignani cum templi ducibus: IESVM Nazarenū. Respondet IESVS: Ego sum. Quis es, bone IESV? Ego sum qui sum: Ego Dominus, & Deus vester: Ego sum IESVS Nazarenus, quē vos queritis. Cur ne nunc quidē impressione facta IESVM cōprehenditis: Iudas enim osculo proddidit; ipse se eum professus est quem queritis.*

C. *Exeruit Christus nonnihil virtutis è diuinitate cū dixit, Ego sum: qua illos adeò perculit vehementer, ut exanimati omnes cum suis armis retrorsum abeunt in terram resupini vultus super alium prosterrentur, & Iudas quidem cū illis. Aspice simul Dæmones cum illis in terram deictos voluntari diabolice. Respirant paululum Apostoli. O incredibilem obstinationem! ne tum quidem virtutem agnouerant diuinam. nam cū vim illam remisisset Christus, exiliunt Dæmones, surgunt omnes. Rursum idè interrogat mitis IESVS: Quē queritis? Idem illi clamant: IESVM Nazarenū. Iterum respondet IESVS: Dixi vobis quia ego sum, verū vim non exerit diuinitatis: ut intelligere possent, IESVM illuc se Deum, hic hominem esse professum; illinc non posuisse interfici, hinc posse; sed ipso permittente posse, ipso nolēte non posse.*

M E D I T A T I O.

A. **D**este huc, aduertite, animaduertite omnes quotquot deuotionē amatis, & piā orationem sectamini, & meditationē pas-

sionis & crucis IESV Christi cupitis exercere, vt debemus omnes: attendite ad mirabilia quæ facit in Christo Deus, quæque ad-

Rom. 6.

mittit in se mansuetissimus agnus, Deus ipse omnipotens pro inimicis suis; & idem sentite in vobis, quod in Christo paciente & moriente; quæque in ipso geruntur, eadē in vobis fieri nō existimetis solum, sed eam cordis pietatem concipiatis, vt in vobis ea fieri spirituali quadam experientia percipere possitis; etiam exterioribus sensibus communicate Christo propitio. Verum facit nostræ mentis inertia, & spiritualium sensuum hebetudo, vt hæc inuisitata & aliena videantur, quæ esse non deberent. Quid enim coniunctū magis est cum Christiano homine, quām mortem Christi sentire? vt qui in mortem Christi baptizatus sit, & in mortem eius cum illo consepultus, & complantatus factus sit similitudini mortis ipsius. Itaque hæc scire deberemus omnes, non speculatione tantum (non enim speculatione tantum traduntur) sed praxi, & sensu deuotionis, & pio nos tangēte affectu, & quadam spiritus experientia. Quid ergo sentire deberemus? Quòd *vetus homo* noster simul cum Christo crucifixus est, vt corpus peccati destruatur & vitiorum. Hanc mortem in nobis sentiamus, ac confirmemus in dies. Quid verò significat Paulus, cùm dicit: *Hoc scientes, quòd vetus homo noster simul crucifixus est?* non enim nudam ibi scientiam requirit; sed piam, & affectu rei consentaneo imbutam. est enim baptismus noster in Christo, mortis eius virtus nobis communicata; cruci enim affixum est peccatum. vnde mortui omnes sumus peccato, vnde sepulti; vt cum Christo mortui, & sepulti, cum Christo resurgamus in nouitatem, vita & gratia, & lucis diuinæ, nihil in nobis veteris hominis agnoscentes. Alia est ratio sentiendi mortem Christi in nobis & resurrectionem: Si efficaciam mortis peccati ex illius morte perspiciamus, quasi surculi inseriti mortis ipsius similitudini; & sciamus corde & spiritus gustu, quia simul verus homo noster crucifixus est, & quòd accepimus vim mortis peccati à morte Christi, qui peccatum non fecit, sed pro nostris peccatis mortuus est, vnde & vim resurrectionis spiritualis adipiscimur. Sapientissime his metaphoris vertitur Paulus, vt per res admodum sensibiles potentiae nostræ moueantur, & in spiritus sensum assurgant. Petrus etiam salutariter nos passionis Christi meditatione armat, inuitat etiam ad exemplum & imitationem: *Christo igitur, inquit, passo in carne, vos eadem cogitatione armamini.* Et rursum: *Christus passus*

*1. Pet. 4.**1. Pet. 2.*

est pro nobis, zibi relinquens exemplum. Arma dant nobis fuciam & securitatem, armis protegimur ab aduersarijs, armis pugnamus contra aduersarios: hæc tamen non facient arma, nisi nos illis scitè & fortiter utamur. Sed quid in nobis armatur illa cogitatione? Mens, animus, voluntas, cor, potentiae omnes, quibus contra hostes nostros pugnandum est. Quapropter illas potentias armis illis indui necessum est, ipsis se munire, illorum virtute imbui; vt legitime illis & utiliter uti possimus, & victoriam adipisci. Exemplum verò Christi passionis humana exempla omnia infinita virtute antecellit. nam illa creatam vim continent, hæc diuinam; hæc diuinitus nos mouent & iuuant, cælesti quodam numine ad corda nostra penetrante. Et exempla quidem ad proximū per se spectant, non ad solam rerum speculationem. exemplum enim propterea proponitur, vt animum & vim ab illo accipiamus, & ad imitationem nos per illud exerceamus. Contendamus igitur, Fratres, ad veram quidem mysteriorum passionis & mortis Christi intelligentiam; maiori tamen cura aspiremus & pietate ad illorum mysteriorum internum sensum, & spirituali vtilitatem. non enim vbi plus est scientiæ, ibi maior animi nostri fructus: sed vbi spiritualis sensus & gustus rerum plurimus est, ibi vberior fructus.

*Quid igitur post orationem facis, Christe bone? Videbam proditorem Iudam ad meā mortem attoci animo properantem cum armata Iudæorum manu & Romanorum: excussi illū timorem & tædiū generosè, ac profiliq; quasi exultans gigas ad currēdam viam *psal. 18.* passionis & mortis; atq; adē potentiū quo-uis gigante exilij, & consti in acie aduersus mundum, carnem, & diabolum, mortem, infernum, & peccatum. Hęc stabant contra me in acie, non solum Iudæi & Romani, sed per illa, ac pro illis hī bellum illud contra me suscipiebat. Videbam Principem Satanam cum scelestissimis Diabolis, præter alios qui aderant frequentissimi, ad atrocitatē acuere homines illos teterrimos. Signum dat Iudas, quod inter eos conuenerat: *Salve, inquit, Rabbi.* O ironiam execrandam! ô funestam salutationem! & osculatur I E S V M. Vide ex ore nefandi latronis efflari in I E S V M auaritiam, parricidium, impietatem, omnium scelerum obscenitatem: refundi tamen exdiuino I E S V ore mansuetudinem, benignitatē, diui-*

diuinitatem. O abominandum Iudæ osculum! ô I E S V adorandum! Non mouetur tamen osculi I E S V diuina virtute proditor; mouetur Iudæ osculo mansuetus I E S V , clementer illum compellat: *Amice, ad quid venisti?* Non solùm non detrectat osculum Iudæ mitis I E S V s ; sed illum verbis etiam inuitat ad sanitatem , aperit portam illi ad amicitiam, allicit ad sceleris sui confessionem: seu tamen obstinatio Iudæ fecit & obsecratio, ut beneficio summo ad maleficium nefarium abuteretur. Redit ad armatos, stat in acie, atque etiam ante aciem contra Christum.

Quis ex his rebus non timebit? quis non cauebit? quis contrà non sperabit? Iudas Apostolus Christo aliquando acceptus , fit postea Diabolus : audit tamen doctrinam Christi, videt miracula, accipit facultatem consecrandi Eucharistiam & ministrandi, recipit corpus & sanguinem I E S V ex eius manibus, tories admonetur à Christo officij sui & pietatis; & tamen non retardatur à suis sceleribus, non à proditione Christi. *Quis non timeat Dei occulta iudicia, qui hæc passus sit in Apostolo?* *Quis, ne similiter sibi eueniat, non formidabit?* Quasi verò nos propter res vilissimas non tradamus Diabolo toties Christum , qui in nobis habitat per gratiam. Audimus doctrinam Christi & Apostolorum , videmus ex fide miracula, sacramenta accipimus, Eucharistiam etiam frequentius (vtinam numquam vt Iudas) admonemur officij & pœnitentiaz identidem; & illa videntur in Iuda , & erimus absque metu? & non exhorrebimus ad Iudæ calamitatem? non cauebimus? Iam si quis præterea sit Sacerdos, si Religiosus, si Episcopus; nónne magis etiam erit Iudas quam Iudas, si piè non viuit, si vocationem non tenet & pietatem? Quis verò contrà non simul cauebit, & sperabit, ubi alias misericordias in Iuda contemplabitur , tum osculum, & verba illa: *Amice, ad quid venisti?* *Cauebit* quidem, ne non respondeat admonitioni diuinæ , pulsui manus Domini , qui semper ad ostium cordis nostri stat & pulsat: *sperabis* verò , modò nolit esse Iudas: quod qui volet, deterior erit quam Iudas; ille enim exemplum sui non habuit , nos habemus ipsum. Illud autem animaduertendum , & quidem summa cum humilitate & metu: *Vbi*

tentat quempiam Dæmon, & eō venitur , vt tentationi videatur consensurus; aperiat interiorum aurem ad vocem Christi, qui tunc similiter atque Iudæ loquitur suauissimè: *Amice, quò deuenisti?* Iudas me tradere voluit Iudæis, non statim interficere: tu, si consentis in peccatum, non solùm me trades Diabolo, sed continuò crucifiges quod in te est; certè gratiam, per quam ego in te sum, necabis.

Quid porrò gestum est, magne I E S V ? Volum omnibus demonstrare mea voluntate pati pro mortalibus, processi armatis obuiam, interrogauit: *Quem queritis?* Dicunt; I E S V Nazarenum. Respondi: *Ego sum.* quibus verbis ali quid addidi meæ virtutis , qua vires armatorum omnium eneruauit, & omnem multitudinem in terram postrauit, & cum ipsis Iudam , Satanam , & eius omnes satellites. Victi igitur estis omnes Romani , Iudæi, orbis vniuersus, omnes Dæmones. Eodem negotio , imò absque ullo negotio , potuit Christus omnes homines conculcare. Cur non pergis ita hostes tuos accipere , maxime I E S V ? Hac ratione si egissem , perierat salus vestra, & mea vestri redemptio. Non enim veni in mundum, vt cum hostibus sola potētia diuinitatis dimicarem , veles vincerem, (id enim de cælo poteram) sed ex infirmitate assumptæ humanitatis fuit mihi cominus configendum: & tamen meam virtutem similiter exero in hoc etiam genere belli; prosterno enim hostes meos & conculco, frango eorum superbiam humilitate, robur infirmitate , mortem ipsam morte mea expugno. Itaque cum me ligant , cædunt, contumelij afficiunt, crucifigunt; ijs ipsis rebus eos ego prosterno atque vincò. Hæc ratio vincendi facit , vt , quando vos hostes vestri querunt ad mortem animæ , præsto ego sim & respondeam Diabolo , si velitis audire : *Ego sum.* non huius animam miserî, hominis tu vis interimere , sed me. & fiet, si meo spiritui consentiatis , vt frangatur illa vis diabolica & extirpetur. Video , benigne I E S V : ego verò te auctore ex horum mysteriorum virtute me ita comparabo, vt osculum tuæ sapientiaz è tuo ore diuino humillimè in spiritu recipiam, quod mihi significet ligandum me diuinis tuis mandatis & consilijs, ac diuina tua virtute faciat fortem. Amen.

Apa. 3.

MALCHI AVRICVLÆ ABSCISSIONE.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxxij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxij.

109.

- A. Seruo Principis Sacerdotum insolentius adoranti Iesum, absidit auriculam Petrus.
B. Nihil propterea mouentur Iudei: obiurgat tamen Petrus.

trum Iesvs.

C. Malchus restituit auriculam: permittit se capi.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Tunc accesserunt,

Et ecce unus ex his qui unus autem quidam erant cum Iesu, extende circumstantibus dens manu excisit gladium educens gladium, suum, & percussit serum riens serum Principis summi Sacerdotis: Sacerdotum, amputauit illi auriculam eius.

Videntes autem hi, qui circa ipsu[m] erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percuties Simon ergo Petrus in gladio? habens gladium, Et percuisti unus ex eduxit eum, illis serum Principis & percussit Sacerdotum, & amputauit illi auriculam eius.

& abscidit auriculam eius dexteram.

Erat autem nomen seruo Malchus.

Respondens autem Dixit ergo Iesu[s] Iesu[s], ait: Sinite usque Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dederit mihi Pater, non bibamus illum?

Tunc ait illi Iesu[s]: Conuerte gladium tuum in locum suum. omnes enim qui acceperint gladiu[m] gladio peribunt. An putas, quia non possum rogare patrem meum, & exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelorum? Quomodo ergo implebuntur Scriptura, quia sic oportet fieri?

In illa hora dixit Iesu[s] turbis:

Et respondens Iesu[s], ait illis:

Et cum testigisset auriculam eius, sanavit eum. Dixit autem Iesu[s] ad eos, qui venerant ad se, Principes Sacerdotum. & Magistratus templi, & Seniores:

Tanquam ad latronem Tanquam ad latronem Quasi ad latronem existis cum gladiis existis cum gladiis existis cum gladiis & fustibus comprehen- & lignis comprehendere & fustibus: derem: reme:

quotidie apud vos sede- quotidie eram apud bam docens in templo, vos in templo docens, & non me tenuistis. & non me tenuistis: Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur sed ut impletantur scriptura Prophetarum. Scriptura.

cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed hac est hora vestra, & potestas tenebrarum.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. *S*ignificauit itaq; se potestatem facere miris I E S V S , ut ipsum possent comprehendere: verum illud interdicis, ut ne è suis aliquè capiant, nulli è suis noceant. Perterriti fugissent Apostoli iam tuc , nisi Christum ipsis cauisse intellexissent. Facta potestate ut eum teneret, irruunt quidem, sed trepidantes; neque enim se omnino receperant à superiori consternatione. Id quum facerent, & unus è seruis Principis Sacerdotum primus I E S V M adoraret in solenniùs, non posuit id perpeti Petrus; sed cum omnes commoti dixissent: Domine, si percutimus in gladio? ille nullo expectato responso eripit è vagina gladium: dictum ac factū, percutit Malchum (hoc enim erat nomen seruo illi summi Pontificis) abscindit illius dexteram auriculam. Et hoc quidem cùm patraret Petrus, interdicebat I E S V S omnibus ne id facerent: Sinite, inquit, vsque huc: desinete, abstinet ad paululum temporis, donec pariar: post hoc tempus mea erit vinaicta, ego retribuam. Horrent factum Petri ceteri Apostoli, & parum absunt quin fugerent, sed adhuc illorum animos Christus sustentabat. Quid etiam nunc moramini milites, satellites, ministri, Tribuni, Duces templi? ecce præliam committit unus pescator aduersus Romanam potentiam & Iudaicam: vulnerat, membrum amputat serui Principis Sacerdotum: cur heretique nam hac est vestra omnia tanta ignavia? Non poteratis, quia nolebat Christus adhuc comprehendendi.

B. Timor igitur cùm corripuisse omnes ac stupor, affant astoniti, & audiunt I E S V M quemadmodum Petrum obiurgat: Mitte, inquit, gladium tuum in vaginam: calicem quæ dedit mihi Pater, non vis ut bibā illū? omnes

enim qui acceperint gladium, gladio peribūt. An putas quòd non possū rogare Patré meū, & exhibebit mihi modò plusquam duodecim legiones Angelorū? Quomodo ergo implebūtur Scripturæ, quia sic oportet fieri? Videris nūc planissimè Romani & Iudai, uniuersi videtis mortales, I E S V M sua voluntate passum, ut Patrus Dei voluntatem impleret. Hac enim cùm audirent tam multa verba, nullus tamen comouetur.

C. Iacebat Malchus sanguinolentus, hunc satat I E S V S solo auricula contactu, & auriculam restituuit: dein summa cum animi mansuetudine dicit Principibus Sacerdotum, templi Magistris (id est, Prefectis militū qui tempi agebant custodiam) & senioribus, qui cum armatis convenerant. Iudeis loquitur Christus, non Tribuno, non Romanis; Iudei enim necis Christi erant authores, Iudei Christum interficiebant: necabant quidem etiam Romani, sed minori facinore. Quid igitur dicit I E S V S sceleratis Iudeis? Tanquā ad latronē existis cū gladiis & fustibus cōprehendere me: quotidie eram aqud vos, sedebā in templo docens. cū itaque quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendisti manus in me, nec me renuisti: sed bac est hora vestra, & potestas tenebrarum. Quid hac sibi volunt, bone I E S V ? Ea illis demonstravi quorum ipsi erant sibi consciū; voluistis eos me tam frequenter comprehendere, lapidare, interficere, non potuisse tamen teste eorum conscientia, ac ne nunc quidem cum tanta armaturum maleitudine, vel potuisse, vel posse, nisi ego velim, nisi permittam: sed tunc planè permisi, cū dixi: Hæc est hora vestra, hæc potestas tenebrarum.

MEDITATIO.

O I E S V , Dei & Domini nostri adorandum mansuetudinem! Rursum se offert latronibus ligandum, & ad morte ducendum dat eis etiam facultatem ut id possint, quod ipso nolente non valabant. recreat enim illos ex consternatione, restituit vires prostratas, quas in ipsum exerceant. Verè oblatus es, Domine, quia voluisti: Verè tua voluntate ex Patris obedientia tradidisti temetipsum pro nobis: & nos tamen nulla voluntate, quæ nobis se se offerunt tribulationes pro peccatis nostris,

suscipimus; sed auersamur illas, exhorremus & fugimus: quod contrà factum oportuit auctore Christo, exemplo Christi. Quis enim non ferat pro se qualvis penas eo corde, quo sentiat promptitudinē oblationis Christi ad mortem pro nobis? præsertim cùm cauerit, ne nostro spiritui noceant omnes aduersarij nostri. Propterea enim sibi non cauit, sed se ligari, & ad mortem perduci permisit; ut tanta hostium nostrorum violentia in ipsum solum effusa eneruaretur, nec nostram conscientiam

tiam lædere quisquam posset, nisi stolidè lædi nos ipsi velimus.

Cum igitur sentiunt sibi vires esse factas, primus Malchus intemperantiùs I E S V M a-doritur. Miserum scilicet seruum, & abiectū Iudæorum regnum & potentia. Idcirco noluit Christus per Iudæos ligari, sed per Romanos: simul tamen per Iudæos permisit postea, ut vniuersus orbis contra Dominum & contra Christum eius staret. Huc verò magnæ incurruunt rerum vicissitudines, magnæ antitheses: Malchus iniucere manus in I E S V M audet, quod non poterat: mouentur Apostoli ad prælium, ad defendendum Christum duobus gladijs, quod non debebant: Petrus committit prælium, & tamen Christus prohibebat dicens: *Sinete usque huc*: paruo hoc tempore, cum adhuc vires habere videmini ad resistendum, illis ne vtamini tamen; statim nihil erit quod vos ego prohibeam: Iudæis enim ac Romanis omnia permittentur, & vos nil vel audebitis vel poteritis propugnare. Armata adstat turba Iudæorum, Principes, Magistratus, cohors Romanorum, Tribunus, Centuriones, Antesignani: ab I E S V unde-cim homines stant cum duobus gladijs, & nullus audet manus in I E S V M iniucere, præter vilem seruum, & Pontificis, & Malchum. Abscindit huius auriculam dexteram Petrus, hanc restituit I E S V S; increpat Petrum & docet, deinde omnes Principes Sacerdotum, & templi Magistratus, & Seniores, & humaniusime arguit inhumanitatis & insolentiae. Quorsam hæc omnia, sancte I E S V ? Quod ad Malchum attinet, mysterio factum est, ut rex vocaretur, & seruus esset, qui primus in me ausus est manus iniucere: regnum enim Iudæorum erat seruum. reliqua erat religio-nis libertas & legis; ea tamen seruiebat, non Romanis solum, sed ambitioni etiam Iudæorum, & illius libertatis depravationi. Video, Domine, quod ex facto Petri ostensum sit esse iam abscessam auriculam, qua poterant ut legitimè Iudæi, non vtebantur tamen. Cur ergo restituis illam aurem, Christe I E S V ? Non illam restituo ut suam; illa enim erat vetus, hæc noua; illa Iudæi, hæc mea Christi; illa, qua veterem legem audiebant, hæc, qua Euangeliū filij Dei debebant audire. O te felicem si intelligas, Malche, quam aurem amisisti, & quam recuperasti! Sed tu meminiisti tuæ atrocitatis, & iniuriæ Petri, nec de-

sisti Christum insectari: ut in te intelligetur, Iudæos, etiam postquam Christus mortuus fuerat, non destitisse à sua pertinacia, & Ecclesiæ persequutione. Quid autem nobis? Non sapenumero per prædicatores & bonos patres auris turpium velverborum vel cogitationum amputatur, & Christi subrogatur; tamen subinde hanc respuimus, ad illam redimus? Amputa mihi, Christe I E S V, per Petrum utramque aurem meam, & utramque restaura tua manu, ut vanitates ne audiat anima mea, sed insonet semper ad cor meum verba tua suauissima, & passio tua efficacissima.

Sed, heus tu Petre, quid facis? Christus prohibet, tu tamen sine Christo per te præliū committis, & deiçis hominis auriculā? Quod non debuisti facere, fecisti; simili ardore ani-mi propulsus atque tunc, quum dixisti: *Et si oporteat me mori tecum, non te negabo.* Quocirca iustè à Christo fuisti obiurgatus. Verum doceas nos ut ille, ne feruores dumtaxat nostros, etiam qui videantur excellenter spirituales, temerè sequamur, quin prius ad Christum accurramus, atque ex voto & humili spiritu recta ratione illos impetus examinemus; ut à Deo, si rectè sint comparati, vim accipiant, & in actiones salutares progrediantur: ut ne faciamus Dei spiritum vel zelum, qui noster est, vel etiam Dæmonis.

Quid autem, bone Iesu, voluisti in hac tua mansuetudine & benignitate, quid verò in Iudæorum obiurgatione? Et hīc, & toto passionis meæ mysterio eō spectabam, si quis ad cor rediret, ut eum ad penitentiam recipere possem clementer: quod planum feci, & cum pro meis crucifixoribus oraui, & cum latroni spopondi Paradisum, qui modò fuerat mihi conuictiatus. Et quidem tota mea passio, omnes meæ passionis actiones oratio quædam erat pro ijs à quib[us] patiebar: nec mirum, quia erant pro totius orbis redemptione meritum. Simul hoc vobis dedi exemplum amplissimum, quo meam doctrinam confirmaui validissime, ut inimicos vestros diligeretis, bene-faceretis ijs qui oderunt vos, oraretis pro persequentibus & calumniantibus vos; ut sic filij adoptiui essetis Patri meo, sicut ego sum naturalis. Tandem pro meæ mansuetudinis consummatione feci Iudæis & Romanis fa-cultatem, ut me ea possent, quæ Pater constituerat. Diuinè hæc egisti, magne I E S V, ut omnia. Sit tibi gloria in sæculum. Amen.

Matt. 5.

*Euseby.
ex Chry-sostomo.*

C A P I-

CAPITVR CHRISTVS.

EISDEM CAPITIBVS.

In lxxxij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxij.

110.

- A. IESVS ligatur collo & manibus.
B. Diffugiunt Apostoli omnes.
C. Adolescentis relicta sindone nudus a fugit.

- D. Sedet Lucifer in throno igneo & tenebroso, vnde Furies omnes immittit in Christum.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXI. IOAN. XVIII.

Sed^a hac est hora ves-
tra, & potestas d^r tene-
brarum.

Tunc discipuli omnes, Tunc discipuli eius, re-
relieto eo, fugerunt. linquentes eum, omnes
fugerunt.

Adolescens autem qui-
dam sequebatur eum
amicus sindone super
nudo: & tenuerunt eum.
At ille, reiecta sindone,
nudus profugit ab eis.

& manus iniecerunt At illi manus inie-
in IESVM, & tenuerunt eum. ruit in eum, & tenuerunt eum.

Cohors ergo, & Tri-
bunus, & ministri Iu-
daeorum comprehende-
rant IESVM, & liga-
uerunt eum:

ADNOTATIO.

A. Illa cum dixisset IESVS, sentiant primi
Apostoli datam omnino potestatem arme-
ris in IESVM; diffugiunt omnes perterriti at-
que exanimati. Idem intelligunt Damones, vr-
gent cruentos. Sensunt Romani & Iudei vi-
res sibi restituti & animum, abscessisse timorem:
iniciunt terrimas manus in IESVM, Deum
colligant, insultant, exagitant: ligatum verò
creduntur eis, collum catena, manus retrò fune-
sto fune. Latans Iudei, gaudet execrabilis Iu-
das, exultant omnes. Luge tu colligatum Deum
omnipotentem, ut tibi solueres vincula pecca-
torum & Inferni.

B. Diffugiunt Apostoli omnes consternati:
Et initio quidem simul Ioannes territus aufu-
git cum reliquis, etiam si statim cum Petro redie-
rit, & sequeretur à longè. Fugerunt quidem
dissipi Apostoli, nec quod ierint scimus. est ta-
men verisimile aliquos accurrisse ad Matrem
IESV, atque ad eam acerbissimum nuntium at-
tulisse; repletam domum tristitia & luctu, ma-

gno animo id tulisse Mariam, etiam si omnium
agerrimè.

C. Fugientibus Apostolis, sequebatur adhuc
IESVM adolescentis quidam sindone amictus su-
per nudo (num hic fuit Ioannes, vt nō displex
Gregorio?) tenetur sindone: excusit ille sindo-
nem, & a fugit nudus. Alij simpliciter accipiunt
unum quandam adolescentulum illum fuisse, in-
certum verò quisnam fuerit.

D. Sedet Princeps spirituum omnium mali-
gnorum Lucifer in throno igneo ac tenebroso,
estant innumerabiles Diaboli: suo imperio gu-
bernat Romanorum ac Iudaorum sevitia, Prin-
cipum malitiam auget atque atrocitatem, urget
mortem Christi. Verum hoc fecit donec incepit
sibi à morte Christi timere. tunc enim per uxo-
rem tentauit renocare Pilatum à nece Christi. Ignat. ad
Philipp. Itaque omnibus imaginibus, donec pro tribuna-
li sedet Pilatus, est intelligenda praesens affuisse
hac tenebrarum potestas & Satana; tunc pri-
mum abscessisse.

Z 4 MEDL

C A P I T V R
M E D I T A T I O .

Psal. 37

Ecc. 12.

Sed hac est hora vestra, & potestas tenebrarum. Faciem rerum harum luctuosissimam contemplemur, Fratres. Accipiunt licentiam simul & vim à Christo Lucifer, Iudæi, Romani : nihil iam verentur, nihil timent; Angeli longè adstant, vim faciunt atrocissimam qui quærebant animam Iesu: narrantur Patribus in Limbo quæ sunt, aduertunt mentem Angeli è cœlo omnes; incipit vniuersa natura stupescere, cum videt creatorem suum ligandum. Sed quid Apostoli? Cùm intelligerent per illa verba datam facultatem hostibus Christi, & cernerent irruere omnes in illum, sibi miserè timentes diffugiunt omnes ac dissipantur, quasi oves percusso pastore. Quid facitis, ò boni? Animum cur non retinetis, quem modò exercebatis confidenter? vbi est illud, *Si percutimus in gladio?* Non recolitis accepisse vos ante duas horas Christi corpus & sanguinem, & gratiam Dei singularem, & diuinum robur? Iam si omnia vos deficiunt de vestra infirmitate, nōnne nunc audistis ex ore Iesu vobis esse cautum, ac proinde nullum posse vobis nocere? Nolite fugere: quod facitis, Christo ingratum in primis, quasi illi non fidatis; quasi vestra fuga prius illum videatur damnare quam Iudæorum vincula: pedem figite, aderit vobis Iesu sè vinculis, è passione, è cruce, è morte. Contemplamini potius, quæ coram Deo, & Angelis, & hominibus mirabilia, inuisa, & inaudita permittat in Filiu suo Deus, quæ Filius ipse summa voluntate patiatur à mortalibus, vt mortales redimat. Animum recipite heu nimium pauidi, & ad harum admirabilium rerum fructū, quæ fieri incipiunt, vos comparate. At vos fugitis, & animum abiectis præsente Christo, paciente pro vobis Christo, & ad vim illam externam & ferociam sensum & animum totum aduertitis, & illa deseritis subsidia quæ sunt vobis præsto diuinitus.

Neque verò hæc ita dico, vt negem vos iuante Christo, cohortante etiam virgine Mater, ad quam venistis, animū recepisse: sed illa nota in vobis, dum vestram historiam narro, vt similia in nobis notem. Quid enim nos similiter non facimus? quoties ad minimam vel Dæmonis, vel mundi, vel Carnis tentationē animum despondemus? faciem à Christo avertimus? & quod longè est deterius, illis cō-

sentimus, ac vires nostras cum illorum coniungimus, & Christū cum illis oppugnamus? Quid autem timemus in temptationibus? eneruauit timores nostros timor, Christi in horto Cur animū deiijcimus, quem recepit pro nobis Christus exiens obuiam armatis? Quid ligari nos sinimus ab hostibus nostris? quorum vincula non solū ut soluerentur, sed ut ne ligari nos quidem possent, fecerūt Christi vincula. Cur non potius damus nos Angelis ligados Christi vinculis? Erant igitur omnia quæ gerebantur plena mysterio. Apostoli fugiunt, ut nos ne temere fugiamus: nihil patiuntur à Iudæis, ut salutem nostram discamus vnicè in Christo collocare, nec timere quid faciat nobis vel homo vel Dæmon Sequitur tamen adolescentes fugientibus Apostolis: descendentibus scilicet Iudæis, sequitur noua gentilitas Christum, oppugnatur, eripit se tamen ab illic, & ad salutem contendit relictis omnibus, per Martyres, & per Religionis statum. Verum ad vincula Christi veniamus.

Incipit pati Christus Filius Dei: paremus animum nostrum, & eius passiones omnes intimis visceribus recipiamus, illis nostra corda & carnes configantur. Aperi cor nostrum, mitis Iesu, & reple suavi & forti compassione, & sensu viuendo tuarum poenarum. ibi enim ianua recluditur ad cœlum, & ad ea quæ è cœlis dona tua detiōtis animis communificantur, quæ significari nonnihil possunt, explicari plenè non possunt. Infinitam atrocitatem & rabiem contemplare capientiū, trahentium, raptantium benignum Iesu M., & collum eius, manusque ligantium. ibi enim pessimus maiori atrocitate sicut Iudas, instigat nefariè; hortatur tamen ut ducant cautè. Instat omnibus Principes Sacerdotum & Seniores, Magistratus templi, Tribunus, Dracanarius; vrgent Centuriones, & insultant: Habetus, tenemus sacrilegum, præstigiatorem, & seditionem, opprobrium hominum, & plebis abiectionem. Gaudent Dæmones, exultat Lucifer, regnum suum iactat, ligato Iesu nihil sibi iam timendum. Lugent è contrario Angelii, & præsentes, & è cœlo; & quibus lachrymis condolere possunt, patienti Domino & Creatori suo compatiuntur. similiter reliqua creatura creatori & conservatori suo, & gubernatori cōdolet. Lugent è Limbo Patres:

Psal. 54

Pf. 21.

tres: verè tangitur dolore cordis intrinsecus amarissimè Virgo Mater, quæ hæc nouerat per internuntios, & eos qui ad se iam redierant Apostolos. Planè hora & tempus pessimum hominum illud erat, & rectorum te nebrarum harum, & Inferni potestas exerta diuina permissione.

Apoc. 3. Sed quis capit? quis autem ligatur? Deus, potentia immensa & infinita: is qui captus & ligatus sustentat tamen creaturam omnem, animas omnes creat, gubernat cœlum & terram: is qui per sua vincula illos ligat qui eum ligabant, & quidem Inferni vinculis: ille qui suis vinculis peccatorum vincula soluit æterna & temporalia. O vinculorum potentiam adorandam! O vinculorum incomparabilem libertatem! O vincula salutaria! Hæc sunt quæ te constringunt Satan, te Mors, te Inferne, te Peccatum: hæc vincula soluunt Patres ē Limbo; hanc enim tunc potestatem habebant illa vincula. Hæc vincula potestatem illam ingentem hominibus dederunt soluendi peccata, tum etiam ligandi ad peccata & horum pœnas. At nos tamē nihil aliud quām continenter te ex nobis ligamus, magne I E s v. & nostra quidem peccata hoc faciūt, quibus à Deo faciem auertimus, ad ea quæ tibi non placent conuertimus: tum si quando in Spiritum sanctum peccamus, ibi verò manus Dei benignitatis in nos ligamus arctius. Certè quò magis demeremur Dei misericordiā, eò manus Dei ligamus magis; & vbi nobis vult beneficare, id ne faciat quod in nobis est impedimus. Nolstram simul mentem, voluntatem, potentias ligamus atque corrumprimus, & eò deducimus, vt ne possint quod possent. Illa verò est nostra Dei manū ligatio, heu nimium visitata. quum enim numquam Deus non ad ostium adstet nostri cor-

dis, cùm continenter illud pulset; nos tamen adstantem nō agnoscimus, illi non aperimus; illius gratiam præuenientem & excitantem auersamur, illi non cooperamur; atque adeò fortius illi ostium occludimus, quò pulsantem minus audimus. Eodem negotio, imò maleficio, hostibus nostris aperimus, illorum manus soluimus, & contra Deum & nos ipsos armamus. O miseriam omnibus lachrymis deplorandam! Et tamen postquam ita fecimus, rursum si velimus, si Deum admittamus in corda illo iuuāte, si ad eius hæc vincula configiamus, soluemus denuò illi manus quas ligaueramus, & effundetur eius in nos benignitas: ligabitur simul eius in nos iustitia atque indignatio; si opera pia exerceamus, si orationibus deuotè instemus & feruīdè: nec vindicabit suas iniurias pro nostro merito; sed clementer manum suam in nos exercebit, misericordiam expediet: corripiet nos, sed vt pater: nam si flagella adhibeat, erunt illa benigna & salutaria. quòd si non emendemur, ibi verò exetetur illa manuum Dei solutio, illa Dei ira in nos, ille furor æterni exitij. Ex quo malo libera nos, benigne I E s v, per tuam hanc captionem & vincula, & trahie nos funiculo tuæ humanitatis atque clementiæ, vinculis charitatis tuæ infinitæ complectere nos, alicias nos ad te, & ad tuam bonitatem alliges, tibi vniuers excellenti illa gratiæ tuæ vniōne, vt in te viuamus, moueamur, & simus, in te & per te operemur. Liga nos tuis præceptis & consilijs salutaribus, & dissolue vincula nostrarum iniquitatum, & impedimenta nostrarum potentiarum & actionum. Fac nos quæ vincula passus es corde gestare, quæ nobis parient veram libertatem in te & salutem. Amen.

DVCITVR AD ANNAM

PRIMVM

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxiiij.

III.

A. *Deductur IESVS ex itinere ad Annam domum.*

B. *Anna sifitur.*

C. *Remittit eum Annas ad generum Caipharn.*

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

*At illi tenentes
I E S V M ,
duxerunt ad^c Cai-
pham Principem
Sacerdotum.*

*Et adduxerunt
I E S V M ad summum
Sacerdotem:*

*Comprehendentes
autem eum,
duxerunt ad^a domum
Principis
Sacerdotum:*

*Et adduxerant ^a eum
ad Annam ^b primū.
erat enim ficer Caipha,
qui erat Pontifex anni
illius. Erat autem Cai-
phas, qui consilium de-
derat Iudeis; quia ex-
pedit unum hominem
mori pro populo.*

ADNOTATIO.

A. *X horto Gethsemani per torrentem Cedron & Portam auream trahitur benignus I E S V S à crudelissimis latronibus, cum summa indignitate & contumelia: illinc prae- dunt qui catenam eius tenent, hinc sequuntur qui funem manus retrò colligantem. O bone I E S V , quis erat tunc animus tuus? te, & mortales redimenti mea patientia. Præcedunt alij armati, alij sequuntur, medius rapitur I E S V S: qui prius fugerat Ioannes & Petrus recepto animo sequuntur longè. Capiunt iter latrones ad Caipharn, ut summo eius anni Pontifici I E S V M sisterent iudicandum: & tamen ex itinere ducunt illum primū ad Annam Caipha so- rum. Vide turbam, armq, facies, laternas, tumultum: vide Iudam sollicitum ut caute agerent, ut caute I E S V M ducerent. adhuc timent omnes. nam cum timida sit omnis malitia, quem ani- mum arbitremur fuisse pessimorum hominum*

in tam atroci & nefario scelere? Contemplare collum Christi crudeli catena constrictum & af- flictum, liuorem carnis Christi deosculare, idem in manibus facito; nec existimes ligatum collum vel manus I E S V catena & fune suauiter, sed acerbè atque crudeliter, & non ea de causa solūm ladi, sed violentia trahentium & contu- melia.

B. *Domus Anna, quam ingressi obtulerunt I E S V M ligatum Pōifici (dicebatur enim An- mas Pontifex, etiam si non esset anni illius) ut ei gratificantur, & genero Caipha.*

C. *Respondet illis Annas: Gratum mihi fuit officium vestrū, Fratres, quod reum ad me pri- mū adduxistis; sed tamen apud Caipharn agen- da est causa: verū ego quasi obiter aliquod prauidiciū venari vellem ab imputato. Deinde omnes: Ad Caiphā. sic nihil interrogat IESVM Annas. Propterea subditur alia Adnotatio.*

INTERROGATVR AB ANNA:
NEGATEVM PETRVS:

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxxv. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxv.

112.

A. Anne interroganti respondet IESVS.	F. Negat sibi notum esse IESVM.
B. A petulante milite alapa IESV infligitur.	G. Surgit, egreditur foras ante atrium.
C. Ingreditur Ioannes in atrium.	H. Gallus cantat primò.
D. Huius rogatu Petrus quoque introducitur.	I. Iubet Annas duci IESVM ad Caipham:
E. Exagitatur ab ancilla ostiaria.	Petrus eodem properat.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Sequebatur autem
IESVM

Petrus vero sequeba-
tur à longè.

Simon Petrus, & aliis
discipulis. Discipulus
autem ille erat notus
Pontifici, & introiuit
cum IESV in atrium
Pontificis: Petrus autē
stabat ad ostium foris.
Exiit ergo discipulus
alius, qui erat notus
Pontifici, & dixit ostia-
ria, & introduxit
Petrum.

Et cum esset Petrus in
atrio deorsum,

Accenso autem igne in
medio atrij, & circum-
sedentibus illis, erat
Petrus in medio eorum

& acceſſit ad eum
una ancilla,

venit
una ex ancillis

Summi Sacerdotis:

& cum vidisset Petru-
calefacientem se,

Quem cum vidisset an-
cilla quadam sedentem
ad lumen,
& eum fuisse intuita,

dicens:

dixit:

dixit:

Dicit ergo Petro

ancilla & ostiaria:

Numquid & tu ex di-
scipulis es hominis
istius?

Et tu cum IESV Gali-
leo eras.
At ille negauit
coram omnibus,

Et tu cum IESV Na-
zareno eras.
At ille negauit,

Et hic cum illo
erat.
At ille negauit
eum,

MATTH.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

dicens:
Nescio
quid dicis.

dicens:
Neque scio, neque no-
ui quid dicas.
Et exiit foras
ante atrium,
& gallus^h cantauit.

dicens: Mulier,
non noui illum.

Dicit ille:
Non sum.

Pontifex ergo interro-
gauit I E S V M de disci-
pulis suis, & de doctrina eius.^a Respondit ei I E S V S. Ego palam lo-
quutus sum mundo: ego semper docui in Synagoga, & in templo,
quod omnes Iudaei conueniunt; & in occulto loquutus sum nihil.
Quid me interrogas? Interroga eis, qui audierunt quid loquutus
sim ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim ego.^b Hac autem cum dixi-
set, unus asistens ministrorum dedit^c alapam I E S V, dicens: Sic
respondes Pontifici?^d Respondit ei I E S V S: Si male loquutus sum,
testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cades?^e Et
misit eum^f Annas ligatum ad Caipham Pontificem.

ADNOTATIO.

A. N O N potuit interrogare I E S V M An-
nas ut Iudex, quia Iudex non erat; sed
dolosè captans aliquid unde eū posset vel dam-
nare vel accusare, de doctrina, de discipulis in-
terrogauit in atrio ipso. Auersatus est Christus
I E S V S pessimi hominis malignitatem, & con-
stanter respondit: Cur me tu de ȳs interrogas
qua ego palam loquutus sum, & qua tu nosti?
Sunt innumerabiles qui ex me doctrinā meam
audierūt, & nouerūt discipulos. Nihil enim in
occulto docuit Christus. nā si explanabat omnia
priuatum discipulus, nolebat tamen esse occulta.

B. Hac cum in contumeliam dicta interpre-
tarentur Annas & circumstantes ministri, unus
ex his incusit Deo I E S V alapam in maxillam.
O Angeli qui hoc cernitis, quid statis? Cur tam
atrocem contumeliam in Regem vestrum & Do-
minum non vindicatis? O bone I E S V, permit-
te vindictā Angelis. Erro tamen ego vehemen-
ter, longius me rapit contumelia atrocitas; ve-
reor ne audiam, ut Petrus audierat. redi igitur
ad me, detestor impietatem, doleo ita pati Christū
propter me, illi compatiōr, defleō mea pec-
cata, deposco similiter pati pro Christō, desidero
in corpore meo & corde non hāc alapam solum,
sed omnes Christi passiones sentire, Christi re-
spōsum (plenum diuina mansuetudine, patiē-
tia, & sapientia) adoro.

C. Cum hac aguntur, introducitur Ioannes
in atrium, quod eum sciret ostiaria ancilla esse.

Pontifici notum: Petras vero non admittitur,
ignotus homo.

D. Cum autem Ioannes vidisset Petrum non
esse ingressum, egrediūr rursum, & imperat ab
ostiaria ut eum admittat: Ioannes confidentius
accedit ad milites, obseruat ad scalas quid fiat.

E. Petrus vero miscit se turba, ad ignem ac-
cedit, modò stat, modò sedet: non sinebat scilicet
solicitude & metus illum esse quietum. De Ioan-
ne dissimulabant Iudei, ut quem Pontifici sci-
rent esse familiarem, Petrum exagitant; & pri-
mū ancilla ostiaria sola illum adorit: Tu
cum Galilæo, cum Nazareno eras, tu ex discipu-
lis es hominis istius?

F. Petrus in omnium conspectu negat omnia.
Hem Petre, quid facis? ubi es? ubi sunt illa tua
pollicitationes tā feruida? Etiam si omnes scā-
dalizati fuerint, sed non ego: Dñe, tecum pa-
ratus sum & in carcerem, & in morte ire; qua-
re non possum te sequi modò? animam meā
pro te ponam. Nonne memoria tenes professo-
nes tuas de I E S V fide & pietate plenas? Verba
vitæ æternæ habes. Tu es Christus Filius Dei
viui. Non veniebat in mentem tibi privilegio-
rū quae à Christo acceperas tam multa, & illius
præstertim quo designatus à Christo fueras fun-
damentū Ecclesie, ac Regni calorū ianitor?
At tu omniū immemor præmōre & metu obſtu-
puisti ad vocem vilis ancillula, & grauiter Fi-
lium Dei offendisti. Sed mysterium hoc fuit di-
uina

*uina sapientie, que te permisit cadere turpiter,
ut consicium tuae infirmitatis ouium Christi te
commisereceret, futurum pastorem ouium &
gubernatorem.*

Mat. 14.

*G. Et tamen nondum sentit Petrus quid
egerit: surgit, foras egreditur, quasi querens
diffugia, turbatus.*

H. Ibi cum esset, gallus cantauit primum.

*A. Acerbisimè tulit responsum I E S V An-
nas: iubet corripi, & trabi, ad generum Caipham
Pontificem anni illius, quo omnes Sacerdotes,
Scribe, & Seniores conuenerant; quos sequuntur
est ipse festinus, vt concilio & iudicio intercesset.
Hic rursus meditare quanta cum indignitate &*

*contumelia bonum I E S V M ducent homi-
nes scelerati, ut longè Petrus & Ioannes timide
sequerentur. Facile enim assentior Augustino,
& communis consensui, fuisse interrogatum
I E S V M ab Anna, ibi accepisse alapam, apud
Annam à Petro negatum: & tamen sunt Ima-
gines sue ad utramque intelligentiam accom-
modata. Nam si nihil eorum que dixi, apud
Annam factum est, illud tamen apud Annam
meditandum, quemadmodum I E S V M illi offer-
tur, & confessim ipse innuit ut ulterius ad
Caipham ducaatur, se consequeturum. Reliqua
ex praesenti Imagine quasi in domo Caipha fa-
cta inelligantur.*

M E D I T A T I O.

Thre. 4.

*M*emento, anima mea, te captam esse &
ligatam cum Christo: vide igitur, quid
præterea fiat in eo, qui pro te capi ac ligari
dignatus est, qui te suis vinculis colligauit; vt de
te similiter sentias. Video captum & ligatum
in meis peccatis Christum Dominum, Deum
gloriz, cui dicebatur: *Sub umbra tua viuemus
in Gentibus*. Verè quam nobis vim & sensum
internum vinculorum & passionis suæ com-
municavit I E S V S, lucida vmbra est eius
vinculorum & passionis: in hac vmbra diuina
viuimus inter hostes nostros, hæc nostrum
refrigerium, hæc quies, hæc robur; ex hac cor-
dis nostri vita percipitur. Dicitur I E S V S,
immo trahitur & raptatur atrociter; sed ta-
men caute, armatis circudatus, ne qua ratio-
ne elabi posset: quod admonuerat Iudas pro-
ditor, & præstari curabat. En cum summa &
violentia & insolentia trahitur Deus tuus, vi-
ta cordis tui, agnus infinitæ innocentiae, tam-
quam malefactor, tamquam latro ab impiis
hominibus, spectante Deo & Angelis & ho-
minibus, imperante Satana & instigante.

*Contemplare singularum personarum ha-
bitum & sensum, audi quid loquantur; vnde
fructum accipiat spiritus tuus. Hæc patitur
Deus tuus, vt ne tu similiter ab hostibus tuis
patiaris: & tamen tu quoties illorum dece-
ptionibus & illecebris te capiendum dedisti,
& in peccatum ducendum tua voluntate, &
in animæ tuæ mortem! Et tamen vincula
Christi & captiuitas te soluunt ac liberant. vt
enim te è vinculis eripiret & captiuitate, pro-
pterea hæc passus est Christus. In hoc enim*

apparuit Filius Dei, vt dissolueret opera Dia-
boli suis operibus, sua passione & morte. Sed
illud singulare fuit Christi beneficium, vt pec-
uliaribus actionibus & passionibus suis Dia-
boli particulares machinationes & malignita-
tes euerteret, & contra has in illis vim poneret
diuinam, qua vi nos freti & nixi hostes no-
stros profligaremus; & si quando nostra culpa
vinceremur, in illis opportunum effugium ex
eorum manibus reperire possemus. Pugnat
Diabolus, vt me vinciat & captiuum ducat ad
Infernū; vinculis ego his & captione Chri-
sti munitus, in fide, in spe, & charitate Christi
illius manus effugiam. Me vicerit Dæmon:
(quod Deus auertat) cùm vincitus ducebatur
Christus, simul eripiebat me de manibus mei
hostis & peccatorum. In eo enim quod passus ^{Heb. 1.}
est ipse & tentatus, potens erat, & est, eis qui
tentantur auxiliari. Fecit igitur hanc poten-
tiam in brachio suarū passionum & operum
Christus, qua nos vti possimus ad auxilium
nostrarum tentationū, & ad peccata euitāda.

Sed cur ad Iudeos, & non ad Pilatum duci-
tur Christus? Cur vero ad Annam primū,
qui non erat Pontifex anni illius? Ad Iudeos
ducitur, vt prius illum impietatis & hæreseos
damnatum offerrent Romano præsidi con-
demnandum seditionis & maleficij. Ad An-
nam, quod ita conuenerat inter eos, vt pri-
mū ab Anna examinaretur causa I E S V,
qui & senior erat, & summus Pontifex (etiam-
si non illius anni) & sacer Caiphæ, vt maiori
auctoritate damnaretur in concilio ex Annæ
præiudicio. Sistitur bonus I E S V S ad sum-
^{Luc. 1.}

Aa

mum

1. John. 3.

mum Pontificem, ambitiosum & sacrilegum hominem: sacrilege enim Pontificatum & emerant communiter ipse & gener, & vicissim gerebant flagitiosè.

Sed antequam de affligente Anna (sic enim est eius nomen) dicamus, Petrum cogitemus.
Ioan. 6. Matth. 16.
 Quid agis, Petre? Cùm Christus ad Annam^s fistitur, & ab eo interrogatur, & Annę respondet, & impiam alapam accipit, das item tu tuam alapam I E s v. At cui: Ei qui habebat verba vitæ æternæ, & qui erat Christus filius Dei viui. Sed ego nihil horum cogitabam, tantus metus me & horror corripuerat, & tanta mentem meam ignorantia & socordia obsederat. Peccavi, fateor (heu!) nimium, & alapam inflixi Christo, nihil excuso. Euge Petre, hoc permisit in te I E s v s, vt intelligeremus iniuria à piis, si ab statu mentis descendant, Christum & Deum affici posse, non solum ab impiis; & huius rei exemplum esse impium Iudam, qui discipulus I E s v, & pius aliquando fuerat; tum Petrum, qui & discipulus, & pius semper fuerat: timendum verò nobis esse, vnum pœnitentia locum non accepisse, alium accepisse. Quid enim nos? Nónne vbi peccamus, Christo colaphum impingimus nefariè, & eius lædimus non solum humanitatem, sed diuinitatem? Cùm enim qui lethaliter labuntur omnes faciem Dei offendant, illi tamen præcipue lèdunt, qui per infidelitatem vel hæresim peccant. et si enim utriusque dignitatem violent Dei, quod in ipsis est, eius etiam præsentiam, manifestationem, potentiam, quæ semper exserta est; illi tamen lèdunt, non tollunt; hi & lèdunt impiè, & ex specie sceleris quasi tollunt, vbi vel negant vel oppugnant. Verùm illud qui Catholici sumus intelligamus, etiamsi fidem non inficiemur, neque oppugnemus; nostris tamen peccatis causam offerimus, vt impietatem & hæreses extare permittat Deus, deinde non extirpet.

Quid autem interim agitur, Christe I E s v?
 Magna contumelia sistor ad Annam: soluuntur mihi vincula; qui erat mos dicentium causam, vt liberius viderentur suum ius defendere: circumstant Principes Sacerdotum, Seniores, Tribunus, Magistratus templi, Centuriones, Antesignani atrociter minaces. Interrogat me homo miserrimus magna arrogantia & impotentia de discipulis meis, interrogat & de doctrina. Dic de discipulis, non illis solum paucis qui nunc ignauiter fuge-

runt, sed de occultis, tum de multitudine quæ tibi solebat esse semper præstò. & quid sibi voluit ante quatuor dies ille tuus in urbem & templum introitus, cum tanta pompa, cum tam infinita frequentia, cum tam honorifica acclamatione? Hæc conficiunt te hominem esse seditionis, & ambitiosè regnum affectare. Quid præterea tu doces? Nos Mosen habemus, cui Deus est loquutus, cui legem dedit, hūc nos docemus: tu verò & nos & nostram doctrinam numquam cessas oppugnare. nec hoc solum facis (quod tamen intolerabile est) sed simul eò videmus tuam omnem doctrinam spectare, vt videaris esse Filius Dei & Deus; quod impium est ac blasphemum, atque omni lapidatione dignum. Conclamat omnis colluuius circumstantium, laudent Pontificem, insanè vituperant omnes I E s v m. imperat Annas vt ad hæc respondeat. De his autem ego cùm intelligerem me esse accusandum postea, & scirem Annam Pontificem anni illius non esse, & nihil aliud quām per insidias venari aliquid ex me, vnde virulentius accusaret, neque vel locus esset vel tempus vt responderem ea quæ postea respondi, de his nolui sigillatim respondere; illud dumtaxat dixi: Nihil est quod ego tibi respondeam, vel tu me interroges; præser-tim cùm palam loquutus sim mundo, semper in Synagoga docuerim, quò omnes Iudæi conueniunt, & in occulto loquutus sim nihil. Nihil potes de mea doctrina interrogare quod putas attinere vel ad seditionem vel ad ambitionem, quin id palam dixerim: nihil verò dixi occultè, vel quod occultari voluerim, & non potius omnia in ore & oculis omnium prædicari. vel Iudam interroga, qui vobiscum est, & rebus meis omnibus interfuit; vel ministros vestros, qui cùm ad me ligandum missi à vobis essent, meministis quid vobis responderint. Et quidem doctrinam meam tam apertè docui, vt propter illam toties me volueritis lapidare. Quid igitur me interrogas, & non potius eos qui me audierunt? Nolui non Iudici id confiteri alieno tempore & loco, quod Caiphæ in concilio, & Pilato in prætorio confessus sum. nam neque ipse Iudæorum rempublicam repræsentabat priuatus, minus Romanorum Imperium: & tamen confessurus ego eram bonam confessionem iis qui rerum potiebantur. Vsus itaque sum prouidentia & magnanimitate, tum libertate animi & constantia, vt nihil à recti-

rectitudine dimouerer propter metum, vel
humanum respectum. Ambitio autem Annæ
& sordida tantam virtutem ac veritatem pati
non potuit, nō barbaries assidentium & fero-
citas. significat ille contumax esse & iniurio-
sum responsum; hi atrociter in I E S V M inci-
tantur. præuenit vñus, & alapam infringit I E-
s v diuino ori: Sic, inquit, tam temere, tam
imperanter, tam superbè respondes Pontifici?
O hominem hominum omnium nefandissi-
mum! sceleratiorem etiam, si tu ipse es Ma-
chus, cui I E S V S auriculam restituerat. & ta-
men Deus tantam impietatem permittit, An-
geli non vindicant, patienter fert bonus I E-
s v s. oportebat enim Christuni pati, & sic in-
trare in gloriam suam, & afferre salutem cre-
dentibus. Quid verò mirum, si permissa à Deo
tenebrarum potestas hanc audet atrocitatem
in eum, quem cruci obstinatè destinauerat
affigere? Vide vt ad hanc contumeliam vires
conferunt Dæmones, & Satan ipse praefens.
At benignus I E S V S, qui nutu poterat omnes
ad Infernum proiicere, benigna mansuetude-
ne vtitur. Nihil est quod me cedas, ô homo:
nam si malè loquutus sum, age apud Iudicem
legitimè; sin benè, vt bene sum loquutus,
quid est causæ cur infligas alapam imme-

renti? Quid mitius, quid diuinus potuit
responderi? Hæc geruntur apud Annam, &
incipit cædi à Iudæis I E S V S cum summa
contumelia.

O Christe I E S V, Deus omnipotens, video
indignitatè summam. Pateris Deus ab impio
& detestabili homine in honestissima corporis
tui parte, in facie, vbi vigent sensus tui diuini:
Video fuisse percussionem violentissimam
totum caput tuum conculsum, liuidam ge-
nam, oculos sanguinolentos. Vbi est, ô Angeli,
faciei illius splendor, quem adoratis? Adora-
tis certè & nunc, sed tumidam, liuidam, turba-
tam, sanguinolentam, qualem noluissetis: sed
elucet vobis in illa contumelia diuina quedam
lux obedientiæ & patientiæ Christi, & morta-
lium redemptionis. Quid facimus, anima?
Accipe istam alapam, istam indignitatem, do-
lorem, & cordi tuo illa omnia inflige: incipe Cant. 1.
myrræ fasciculum colligere, lachrymas fal-
tem ex corde incipe effundere, quibus tuas
alapas peccatorum, quas tam sœpè Christo in-
fregisti, eluas; quæ lachrymæ, qui sensus & do-
lor pariat in te veritatem, magnanimitatem,
patientiam in aduersitatibus tuis; freto verita-
te, magnanimitate, & patientia hac Christi
Domini & Dei nostri. Amen.

TRAHITVR AD CAIPHAM IESVS.
NEGAT ITERVM PETRVS.

E I S D E M C A P P.

In lxxxvi. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxvi.

113.

A. Sistitur ante Caipham IESVS.	A. IESVS tamen rater.
B. Citantur falsi testes: reiciuntur.	F. Turbatum Petrum ex prima negatione, & ianuam ex eum accusat ancilla apud eos qui aderant.
C. Abeunt confusi.	G. Ad ignem rufum ab astenitibus virg eti.r.
D. Veniunt tandem duo testes peruersti.	H. Preterea ab alio.
E. Exurgit Caiphas (quod non potuit assequi pictura) è folio, interrogat, & furens IESVM increpat: Nihil respondes, &c.	I. Negat Petrus adhibito iureinventando.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

duxerunt ad ^a Caipham & adduxerunt IESVM ad ^a summum Sacerdotem:

ubi Scribe & Sacerdotes conuenerant.

Petrus autem sequebatur eum à longe, usque in atrium Principis Sacerdotum.

Et ingressus intro, sedebat cum ministris, ut videret finem.

^b Principes autem Sacerdotum, & omne concilium querebant falsum testimonium contra IESVM, ut eum morti tradarent; & non inuenierunt, cum multi falsi testes accessissent.

Nouissime autem venerunt ^d duo falsi testes, & dixerunt:

Hic dixit: Possum destruere templum Dei,

& conuenerunt omnes Sacerdotes, & Scribe, & Seniores.

Petrus autem à longe sequutus est eum, usque intro in atrium Summi Sacerdotis:

& ^c sedebat cum ministris ad ignem, & calefaciebat se.

Summi vero Sacerdotes, & omne concilium, ^b querebant aduersus IESVM testimonium, ut eum morti tradarent; nec inueniebant. Multi enim falsum testimonium dicebant aduersus eum: & ^c conuenientia testimonia non erant.

Et quidam surgentes, falsum testimonium ferebant aduersus eum, dicentes:

Quoniam nos ^d audiimus eum dicentem: Ego dissoluam templum hoc manu factum,

MATTH.

MATTH. XXVI. MAR. XLI. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

& post triduum
readificare illud.

& per triduum
alind non manufactum
edificabo. Et non erat
conueniens testimo-
nium illorum.

Et surgens Princeps
Sacerdotum,

* Et exurgens sum-
mus Sacerdos in me-
dium, interrogauit
IESVM, dicens:
Non respondes quic-
quam ad ea, quae tibi ob-
yciuntur ab his?
Ille autem tacet
& nihil respondit.

ait illi:
Nihil respondes ad ea,
qua isti aduersum te
testificantur?

IESVS autem tacet.

Petrus vero sedebat
foris in atrio.

Exeunte autem illo
ianuam, vidit eum alia
ancilla, & ait his qui
erant ibi: Et hic erat
cum IESV Nazareno.
& iterum negavit
cum iuramento; Quia
non noui hominem.

Rursus autem cum
vidisset illum ancilla,
capit dicere circum-
stantibus: Quia hic ex
illis est.
At ille iterum
negavit.

Et post pusillum
alius h. videns eum,
dixit:
Et tu de illis es?
Petrus vero ait:
O homo non sum.

Stabant autem servi &
ministri ad prunas:
quia frigus erat, & ca-
lefaciebant se. Erat au-
tem cum eis & Petrus
stans, & calefaciens se.
Erat autem Simon Pe-
trus stans, & calefa-
ciens se. Dixerunt ergo
ei: Numquid & tu ex
discipulis eius es?
Negavit ille, & dixit:
Non sum.

A D N O T A T I O.

March. 26. A. **S**istitur IESVS ante Caipham sumimum
Marc. 14. & alijs Principes Sacerdotum, sedent primarij
Act. 4. Seniores & Scribe, tetra lues nequissimorum
hominum tenent mansuetum IESVM duo hor-
ridi milites, agitar causa inuidiosissime.

B. Citantur falsi testes permulti, accusatur,
audiuntur falsa testimoniam, exquiruntur omnes
calumniae unde bonum IESVM damnent.

C. Vincetas tamen veritas latente Christo,
non eximerant apud iniquissimos etiam Iudices
& pestilentes conuenientia testimonia vel ido-
neas: abibant pleni confusione & ignominia ini-
qui testes.

D. Veniunt tandem duo falsi testes qui dice-
rent iurati, se audisse cum diceret IESVS, de-
molitum se templum manufactum, & aliud

non manufactum restituturum post triduum. Ne
horum quidem conueniens vel satis idoneum
visum est testimonium. sciebant enim Iudei
non dixisse Christum, Possum destruere, vel,
Ego dissoluam templum hoc; sed, Soluite
templum hoc, & in tribus diebus excitabo il-
lud. itaque non reprehenderant primum; sed se-
cundum mirati tantum fuerant contemptum,
nec ea de re eum ausi sunt interrogare: timebant
enim ne laus Christi, & eorum ignominia con-
sequeretur si Christus dictum suum exposuisset.
Nulla calumnia vim aliquam obtinebat, neque
aliud quicquam eorum malignitas quam Chris-
ti innocentiam confirmabat.

E. Ira vero precepit atque impasiens morae,
locum calumniae non reperiens, excutit (quod
non potuit exprimere una Imago) de solio Cai-

Aa 3 pham,

pbam, de suis sedibus omnes; demonstrant universi motu corporis vesaniam mentis ac furias quibus exagitabantur. Insultat Caiphas: Nihil respondest ad ea quæ isti aduersum te testificantur?

A. Ne ad hoc quidem respondest dulcis I E S V S. quid enim responderet, cùm ipsi sibi pro ipso responderent, & calumnias ipsi esse omnia testimonia confiterentur? Cur enim tot & tam varijs testimonis quasi oppressum non damnis, præfertim cùm se non defendat? cur non opponitur illi violatio sabbati? Cur non quod est vini potator, & Publicanorum amicus ac peccatorum? Cur non quod Damonum haberet, & in principe Demoniorum Demonia eiiceret? quod est Samaritanus? Nihil horum probant, de quibus fuerant tam sapè oratione Christi ac miraculis confutati. reliquum erat ut eum dimitterent; nisi atrox eorum inuidia, malignitas, & deplorata malitia impediret: harent omnes, discruciantur animo.

F. Cùm semel iam negasset Christum Petrus, perculsus conscientia, nec tamen adhuc ad se reuersus (nam ad domum Caipha etiam si non pre-

cariò, sed liberè sit ingressus; fuit tamen post primam negationem inquietissimus) modo stat ad ignem, modo sedet foris in atrio, modo ianuam egreditur quasi diffugiens. Hic illum intuita alia ancilla, apud circumstantes accusat; reddit tamen ad ignem Petrus, eò illi consequuntur.

G. Commoti urgent: Numquid & tu ex discipulis es hominis istius?

H. Vnus alius præterea instat: Ettu ex illis es.

I. Negat ille rursum vehementius, adhibito iureiurando, non ad vocem ancille, sed aliorum instigante ancillula. Hic gallus non cantat, nec hic Petrus commouetur. inter primamenim & tertiam negationem videntur intercessisse duæ horas: nam solent varie noctu cantare galli, præfertim post inisium. O Petre, aduerse quid faciat I E S V S, quid tu eodem tempore: ille à nemine adhuc condemnatur; tu quasi illum iam damnas dum negas. Tu illum negas te nouisse, ut mortem effugias; & tamen debueras meminisse quod tibi & sociis canisset Christus (vbi dixit: Sinite hos abire) nec potuisse tibi nocere, Christo nolense.

M E D I T A T I O.

ACcepit impius Annas magnam occasio-
nem accusandi I E S V M arrogantia, quod
noluisset sibi respondere Pontifici; & quod
respondisset, id fecisse intemperanter. Mittit
igitur ligatum magna cum indignatione ad
generum. Rapiunt eum milites violentissi-
mè: conceperant enim & ipsi indignationem
ex responso Christi omnes; non solum qui
alapa illum percussit. Atrocius etiam agunt,
videntes id Pontifici placere. Hoc tantur qui
aderant alij Pontifices, Magistratus templi, &
Seniorès, ministros & milites ad maleficium:
inter primos instare Iudas proditor, & subinde
monere ut caute ducerent. Contumeliosè
quidem trahebant I E S V M per eius vincula;
sed quoad poterant absq; tumultu & strepitu,
ne nocturna aliqua plebis seditio exoriretur.
Ut enim metus fecerat, ne in die festo illum
dolo tenerent & occiderent; ita nunc, ut caute
& absque clamoribus & tumultu ducerent.

Considera anima mea, qui adsunt præsen-
tes luctuosissimo huic spectaculo; singulorum
mentes, omnium affectus, verba, actiones, fa-
cta cogita; vnde sensus cordis commoueantur

ad utilitatem tuam spiritualem. Simul illud
sit in passione Christi perpetuum cogitare:
quis, quid patitur; quanta sit rei indignitas,
quantus dolor; pro quibus, à quibus, vbi, cur.
Venitur ad domum Caipha, vomitus impurissimi: sedet pro suo tribunali sceleratus; assi-
det Annas, & Pontifices, & Seniores: non erat
tamen vniuersum concilium congregatum,
quod manè factum est. Quid autem hæc
hominum sentina sibi vult? quo spectat? Ut
scilicet damnatum adducant ad concilium,
vnde maiori auctoritate condemnatum pro-
fiteri apud Pilatum possent, summo omnium
consensu eum se ipsi offerre morte plecten-
dum. Statuitur ante Pontificem benignus I E S V S, ore ex crudeli alapa liuido, oculis sanguino-
lentis; illum omnes truci aspectu, & atroci-
ter minaci excipiunt: narrat Annas, quanta
contumacia responderit apud se, cùm de di-
scipulis & doctrina eius interrogaretur. Non
placuit tamen concilio ut illas interrogationes
vgerent, vnde nihil sperabant criminis se esse
confecturos; & planè desperantes aliunde
suam causam vel accusationem probare, ad
falsos

Ioh. 28.

Ioan. 8.
Matth. 11.

Luc. 11.

Matth. 16.

falsos testes sese omnes conuertunt. non enim contendebant vt iure damnarent, sed vt iniuria & dolo. Proiecerant verò omnem Domini timorem ; & posuerunt mendacium spem suam ; mendacio & falsitate sese armabant. Dicuntur certatim falsa testimonia . Hic, est Samaritanus : alij, habet Dæmonium , vini potator est , amicus Publicanorum : illi, iustificat meretrices: alij, vilis est homo & abiectus: rursus ; magus est ille homo , & in Principe Dæmoniorum Beelzebub Dæmones eiicit ; & virtutes facere videtur, non facit; est subdolus præstigiator, est homo seditionis; sectatur plebis & multitudinis fauorem . Quoties eduxit in solitudinem homines infinitos ad conuiuium, vt Rex crearetur ! Discipulos propterea congregauit innumerabiles. Nam hæc quorsum spectant nisi ad ambitionem , & vt regnum per vim occupet? Caput verò est omnium , quod non ad ambitionem solum hic homo, & a terrenum regnum contendit; sed cælesti etiam sibi arrogat stolidè , & Filium Dei se subinde facit per summam blasphemiam & impietatem. Plures etiam & amarulentiores testes conueniebant confertim : & illi duo tandem inculcent : *Hic dixit; Possum destruere templum Dei, & post triduum readificare illud:* nec tamen fidem quisquam faciebat concilio . non enim erant conuenientia testimonia, vel quæ rerum atrocitatem æquarent, & fidem facerent . Vide discruciani Annam, Caipham, omne concilium, Dæmones etiam ipsos instigatores . Fertunt acerbissime quod à veritate tanta vi superentur , nihil excusante, nihil respondentे I E S V . O Christe I E S V , veritas infinita , splendor & sapientia Patris immensa ! calumnias struit & mendacia in te Satan pater mendacij, & synagogæ malignantium ; tu tamen taces . Nihil videlicet veritas patiebatur iacturæ; sed elucebat potius, & tua patientia & virtus illuстрabatur, & mea insipientia instituebatur . Tandem omissis omnibus testibus & testimoniis , interrogante Pontifice perhibuit I E S V s veritati summæ excellentissimum testimonium ; quod ipse esset Filius Dei. Hinc colligere debuistis, ô homines impij , I E S V M vt Messiam recipientum, vt Deum adorandum. Nam quo pacto Prophetis crediderunt patres vestri ? quo pacto Moysi & ipsis, & vos creditis: Nimirum quod Spiritus Dei in eorum verbis elucebat; quod verba signis editis confirmabant. Quid horum non vidistis in I E S V ? Quid verò non

supra hæc omnia conspexitis? & tamen illorum verbis credere vos iactatis : cur non I E S V , cùm de I E S V illi summo consensu sint yaticinati , & vos Prophetas omnes de I E S V testimonium diuinum ferentes legatis? Date fidem Prophetis, & Christo credidistis : sed vos illis coarguimini non credere, qui in ipsis Christum non videtis . Hem Christe I E S V bone, æterna salus animæ meæ, sciebas propter hoc tuum testimonium te neci esse tradendum ; & tamen nihil dubitas illud dare. videlicet tua voluntate motti tradebas te , tradebat te Pater ; sed & ego tuæ voluntati non repugno. non enim volo audire quod Petrus; sed sapere quæ tu qui Deus es, Matth. 16: non quæ homines . Alia tamen præterea ratione ego trado te . nam mea peccata ea sunt quæ te morti addixerunt. Angustiæ mihi sunt vndeque. Nolle, si Pater veller tuus, ea dicere te, propter quæ interficiendus es ; assentio tamen tuæ & Patris voluntati : simul illud acerbè me angit, quod ego causa fuerim, quod ita velles respondere , & quod mori pro meis peccatis velles.

Iam nunc ède deuentum est , vt facilegi homines nulla amplius querant testimonia, sed pro blasphemia & impietate diuinum illud responsum Christi accipiunt , & toti sunt in te affligendo humilis I E S V . Præter illa enim quæ in commemoratione tuæ mortis , & sacrosancti Sacrificij & Sacramenti institutione passus es; præter ea quæ in horto, quæ in vinculis, quæ in domo Annæ sustinuisti, quasi ex integrō nunc contumeliis impetreris, maledictis, iniuriis, sputis, palmis ; pugnis cæderis , omni genere improprietate afficeris . O mansuetudinem infinitam & patientiam! Incipit in te fæuire conciliu*m* hoc est, Iudæorum latrocinium : excipiunt te milites crudeliter, insana fæx ministrorum te affigit.

Quid autem tu interim Petre, quid rerum agis? Timeo, angor, distrahor animo, non sum apud me, nego I E S V M me nosse semel, iterum, tertio, & nisi me respexisset I E S V s, habitasset in inferno anima mea : penetrauit psal. 39. tamen ille respectus meum cor è vestigio vt tertium negauit. O misericordiam adorandum ! Ad me redij , amarè luxi meum peccatum, veniam retuli . Quid nobis formidandum non est? Negat te Christum qui tot beneficia à Christo acceperat, tot priuilegia, tam insignem mentis & fidei illustrationem. Quis hæc videns, etiamsi ad Seraphinos attingat,

Aa 4 non

non timebit? Quocirca tunc esse securum se credat quiuis, si numquam se ex se esse securum cedat, sed in Christo: verum cum numquam sit securus ex se quod in gratia sit, quod gratis cooperetur, in timore suam constituat securitatem & cordis humilitatem in Christo. Contrà verò quis non speret securitatem, si cogitet Dominum propterea permisisse cadere Petrum, ut postea esset firmissimus; & nos, illius exemplo eruditi, ut circumspectius nobis caueremus? tum si (quod auerat Deus) caderemus, nulla esse nobis ratione animum despondendum, sed firmiter semper de misericordia Domini sperandum in Christo.

Ceterum quod ad accusationes non respondisti, sancte I E s v, & tamen confessionem diuinam illam professus es; martyres docebas, ut solicii ne essent, neque anxie cogitabundi, quid respondere deberent: datum ipsis iri os & sapientiam, cui resistere non possent omnes eorum aduersarij. ita enim futurum, ut in rebus omnibus quid vel respondendum vel non respondendum, absque eorum solitudine diuinitus instituerentur; si quod est necessarium constanter profiteren-

LUC. 21.

C A I P H A M P R I M O.

tur & clare, summo cum fidei & integritate & sinceritate. Quam rationem scio ego à duobus Catholicis usurpatam cum ab hæreticis essent capti, & in periculo versarentur. conuenerat enim inter ipsos, ut (si quando in manus inciderent hæreticorum, & periculum) de reliquis ne essent admodum solicii; sed ubi viderent in discrimen vitæ se venisse, interrogarent ex hæreticis causam cur eos vellet interficere; nescire illos an eorum fidem vel teneant, vel sint parati accipere: ita repressa eorum furia, planissimè tunc & constansime expeditent ac profiterentur suam fidem Catholicam, & orthodoxam confessionem; & anathema Luthero, Caluino, & omnibus eorum sequacibus & hæreticis dicerent: ita futurum, ut nulla alia posset causa eorum mortis effungi, quam veræ fidei, & orthodoxæ unitatis professionem, in gloriam Dei.

Imprime, Domine I E s v, per ea quæ hac nocte passus es, lumen cordibus nostris sapientiæ tuæ, ut horum mysteriorum sensum spiritualem, & accipere, & retinere possimus ad gloriam nominis tui sempiternam, & nostrarum animarum salutem & perfectionem. Amen.

AD IV-

A D I V R A T I O C A I P H A E: C O N F E S S I O D I V I N A C H R I S T I.

285

Tertiò negat Petrus.

E I S D E M C A P P.

In lxxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxvij.

114.

A. Adiurat I E S V M Caiphas, num sit filius Dei.	G. Tandem seruus Caipha, cognatus Malchi, illum vrget
B. I E S V S constanter pariter ac modeste confitetur.	vehementer.
C. Scindit Caiphas vestem, & omnes: clamat, clamant
omnes: Blasphemauit; & mortis condemnant.	H. Negat tertio Petrus cum detestatione & execra-
D. Concurritur ad clamores, I E S V M quidam è con-
cilio conspuunt; tum ministri & milites eum ve-
lant atque percutiunt.	tione.
E. Qui astabant, Petrum accusant.	I. Continuò gallus cantat.
F. Alius quidam affirmabat: Verè & hic cum illo
erat.	B. Conuersum I E S V M intellige respexit Petrum,
quod non potuit exprimere imago.
	K. Egressus foras Petrus flet amare.
	L. Gallinarium, ubi cantat Gallus.

M A T T H. X X VI. M A R. X I I I . L V C. X X I I . I O A N. X V I I I .

*Et ^a Princeps Sacerdo-
tum ait illi:* Rursum ^a summus Sa-
cerdos interrogabat
eum, & dixit ei;

*Adiuro te per Deum
vnum, ut dicas nobis,
si tu es Christus filius
Dei.*

Dicit illi I E S V S:

Tu ^b dixisti.

*Verum tamē dico vobis,
amodō videbitis Filium
hominis sedētem à dex-
tris virtutis Dei,
& venientem in
nubibus cali.*

*Tunc Princeps Sacer-
dotum ^c scidit vesti-
menta sua, dicens:*

*Blasphemauit:
quid adhuc egemus te-
stibus?*

*Ecce nunc audistis
blasphemiam:*

quid vobis videtur?

*At illi respondentes,
dixerunt:*

Reus est mortis.

*Tunc expuerunt
in faciem eius,*

*Tu es Christus filius
Dei benedicti?
I E S V S auē dixit illi:
Ego ^b sum:*

*& videbitis Filium ho-
minis sedentem à dex-
tris virtutis Dei,
& venientem cum
nubibus cali.*

*Summus autem Sacer-
dos scindens vestimen-
ta sua, ait:*

*Quid adhuc desidera-
mus testes?*

*Audistis blasphemia-
miam:*

quid vobis videtur?

*Qui omnes
^c condemnauerunt
eum esse reum mortis.*

*Et ^d cæperunt quidam
confuere eum,*

M A T T H.

& colaphis eū ceciderūt:
alij autem palmas in fa-
ciem eius dederunt,

dicentes:
Prophetiza nobis Chri-
stū,

quis est qui te percussit?

Et post pusillum
accesserūt qui astabant,
& dixerunt Petro:
Verè & tu ex illis es:
nam & loquela tua ma-
nifestum se facis.

Tunc
capit^h detestari,
& iurare,
quia non nouisses homi-
nem.

Et continuò
gallus cantauit.

Et recordatus est Petrus
verbi I E S V,
quod dixerat:
Prinsquam gallus cātes,
ter me negabis.
Et egressus ^k foras,
fleuit amarē.

& velare faciem eius,

& colaphis eū cadere,

& dicere ei:
Prophetiza,
& ministri alapīs
cum cedebant.

Et post pusillum
rursus qui astabant,
dicebant Petro:
Verè ex illis es:
nam & Galilaeus es.

Ille autem
capit anathematiza-
re, & iurare:
Quia^h nescio homi-
nem istum,
quem dicitis.

Et statim
gallus iterū cātauit.

Et recordatus est Pe-
trus verbi, quod di-
xerat ei I E S V:
Prinsquam gallus can-
tet bis, ter me negabis.
& caput flere.

Et viri qui tenebāt illū,
illudebant eū, cedentes.

Et velauerunt eum,

& percutiebant

faciem eius:

& interrogabāt eū,
dicentes:

Prophetiza,

quis est, qui te percussit?
Et alia multa blasphemantes dicebāt in eum.

Et ^fintervallo facto
quasi hora unius galiius
quidam affirmabat, di-
cens: Verè & hic cum
illo erat: nam & Gali-
laus est.

Dicit ei unus ex servis
Pōtificis, cognatus eius,
cuius abscedit Petrus
auriculam:

Nōnne ego te vidi in
borto cum illo?
Iterū ergo negavit
Petrus:

Et ait Petrus: Homo,

nescio quid dicas.

Et continuò adhuc illo & statim
loquente cantauit gallus. gallus cantauit.

Et ^bconuersus Dominus
respexit Petrum.

& recordatus est Petrus
verbi Domini,
sicut dixerat;
Quia priusquam gallus
cantet, ter me negabis.
Et egressus foras Petrus,
^k fleuit amarē.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. **S**urrexerat furiose Caiphas, insultauerat
I E S V; nunc acerrimè urget:

A. Adiuro te per Deum viuum, vt dicas
nobis, si tu es Christus filius Dei benedicti.

B. Constantissimè & planissimè id confitetur
Christus: Tu dixisti, ego sum. Hoc toties ex ipso
audistis Iudei, hoc toties diuino testimonio, id
est, tam multis miraculis confirmauit Christus,
toties properea voluisti eum lapidare: quid
nunc tibi vis, pestilenissime Caipha? quid
petis? Tu quidem sanguinem & vitam Chri-
sti petis per calumniam & impietatem: at
Dei prouidentia factum est, vt illud interroges,
cui praelarisimum illud responsum det Chri-
stus, unde gloriofissima eius mors conseque-
retur. Etenim propter testimonium illius sum-
mae veritatis, quod ipse esset Christus, quod
esset Filius Dei, crucifixus est I E S V S: mortem
vero ipse suam ad redemptionem mortaliuum
contulit & applicauit. Audite vero Iudei; si
non terret vos miraculorum præteriorum re-
cordatio, si non vis diuina qua vestrum exer-
citum prostrauit solo verbo I E S V S, si non
sanatio Malchi, illud animaduertite tamen,
quod nunc vobis comminatur futurum, vt cuius
nunc mortem decernitis nefarie per calumniam,
cum sedentem videatus ad dexteram virtutis
Dei, & ad iudicandum orbem uniuersum
venientem cum maiestate. Hac cum audissent
omnes, Caipham, quem de sacerdotali solio furor
excusserat,

C. cumdem rabies ad scindendas uestes pro-
vocat; quod erat solempne Iudeis facere ad blas-
phemiam, vel ad rei alicuius atrocitatem sin-
gularem. Scindit umenta Caiphas, & quasi
se priuat Ponificatu; scindunt omnes, conclamant,
Blasphemauit, audiuiimus ex eius ore
blasphemiam, reus est mortis. Exultant simul
Demones, atque adeo idem illi priores in corde
Iudeorum vociferantur: Blasphemauit; dignus
est morte. Quid te mouet Satan, vt in eum quem
nouisti insontem, cum suspiceris esse Deum, sa-
rias? Mecum me odium mouet aduersus Deum
& I E S V M: nihil cogito siue Filius Dei sit, siue
non sit; pereat, eradatur nomen eius de terra
viuentium. Idem dicunt Iudei inflammati terra
inuidia atque malignitate.

D. Concurrunt milites & ministri Iudeorum
ad clamores; audiunt damnatum mortis. Insul-
tant in benignum I E S V M primùm aliqui e co-

silio: dein ministri & milites cedunt, rapiunt,
dispergant: qua de re proxima dicitur Imagine.
Bis negauit Christum Petrus, & gallus erat
secundum cantaturus.

E. Rursum y qui si abante urgente propius Pe-
trum: Non potes negare quin Galilæi sis disci-
pulus, loquela enim tua manifestum te facit.

F. Et interuallo factò quasi hora unius, alius
quidam affirmabat dicens: Verè & hic cum illo
erat; nam Galilæus est.

G. Postremò seruus Caipha, Malchi cognatus,
acerrimè urget: Nónne ego te vidi in horto
cuius illo?

H. Oppressus tot accusationum impreßione
Petrus, cœpit anathematizare & iurare se
hominem non nouisse. Addit iusurandum
ad execrationem, quæ στρῖcherem est He-
breus, execrabilem scilicet sibi maledictionem
atque excommunicationem imprecatur, si
nouisset.

I. Compleuerat negationem Petrus, & ecce tibi
gallus cantat: excipit galli cantum Christi com-
miseratio in Petrum.

B. Conuersus enim illum respicit (quod una
Imagine representari non potuit) & vulnerat
uno oculorum suorum, atque adeo in utroque:
exastuant eius precordia, hinc memoria eius
quod audierat à Christo: Priusquā gallus cantet
bis, ter me negabis: simul recordatione supe-
riorum negationum, subeunt mentem tot bene-
ficia, quæ à Christo acceperas: nunc habet ver-
ba vita aeterna I E S V S, nunc Christus est Filius
Dei viu: operatur in eius precordiis diuina illa
boni I E S V conuersio atque respectus, coopera-
tur Petrus, agnoscit patratum facinus, dete-
statur; in rugitum cordis primūm, dein etiam
vocis erumpit.

Ioan.6.
March.16.

K. Iam nihil timet armatorum multitudi-
nem, per medios foras se proripit plenus amari-
tudine ac penitentia. deflet amare peccatum
suum Petrus, sumit in eo magnas accessiones
Christi gratia, clarius videt Christi bonita-
tem, potentiam, maiestatem, misericordiam:
inflammatur amore in I E S V M, dolor, &
peccati penitentia augetur: profluunt copiosa
lachrymæ, rugit, lamentatur, deprecatur à
Christo veniam: tandem confert se al Ma-
trem misericordiae Mariam Virginem (quod
piè possumus meditari) & exponit suam ca-
lamitatem, veniam precatur & opem: polli-
ceretur

cetur illa benignissimè, bene sperare iubet.

G. Gallinarium, & in eo locus ubi gallus & gallina noctu dormiebant. Ibi complisis alii gallus cantans Petrum arguit. Porro traditione accipimus, Petrum, quotiescumque post illum diem

audiuit gallos noctu cantantes, conscientia præteristi criminis sui vehementer indoluisse. Vocat omnes ad humilitatem, & arrogantis detestationem galli canus, & Petri primum casus, dein paenitentia.

MEDITATIO.

Prou. 4.

DE quibus Salomon dicere illud potuit,
Non dormiunt, nisi cum male fecerint;
& non rapitur ab eis somnus, nisi cum supplantauerint, si de vobis non dixit, homines
impij & nefarij? Non potuistis hac nocte
dormire, nisi pessimè egissetis; nec potuistis
altè dormire, vt à vobis eripi somnus non
posset, nisi Iustum ad mortem conselerato
satrocino condemnassetis: & tamen nisi esse-
tis in abyssum omnis malitia demersi, Furiæ
nocturnæ non sinerent vos oculum claudere.
Verissimum certè illud: *Impius, cum in pro-
fundum venerit peccatorum, contemnit.* vt
enim progreditur in impietatem, ita in con-
temptum. & Dæmones tamen illas à vobis
Furiæ abigebam, & vestram contemptionem
fouebant: Angeli vestri custodes sordescere
vos amplius in vestro maleficio permittebant,
neque volebant Christi mortem impedire,
neque poterant: profligatissimè ergo facieba-
tis omnia. Illud verò horrendum, quod cu-
rafastis Christum non duci solùm & ligari in
carcere teterrimo; sed continenter affligi per
totam noctem imperauistis.

Quis enim possit vel cogitatione complecti
quæ in concilio, quæ cùm ad carcerem trahe-
reris, quæ ligatus in carcere passus sis, Domine
I E S V , vita animæ meæ? Quæ lachrymæ,
indignitates, & dolores, & improperia illius
noctis plangere valent? Incipe iam, cor meum,
comprimere venas tuas, & spiritus tuos con-
stringere, ac te verberare colaphis, palmis,
omnibus modis affligere, vt salutares lachry-
mas, & dolorem vehementem de iis quæ
fiunt concipias. O noctem luctuosam ac cru-
delem, & omni acerbitate plenissimam! Luna
& Stellæ, nolite lucem vestram spargere, con-
tinete apud vos lumen vestrum; neque enim
poteritis creatoris vestri contumelias videre
vel pati. Noli amplius tuam illam noctem
deplorare Job, hanc deplora, quæ tanta saeu-
tia Deum gloria affigit. In hac nocte luge ô
Ierusalem; ô anima Christo deuota, assume
lamentum super dilectum tuum, super lumen

cordis tui; sint lachrymarum fontes in maxil-
lis tuis. non enim habes qui consoletur te ex
omnibus charis tuis, omnes amici tui dereli-
querunt I E S V M tuum, Pater, Angeli, disci-
puli: ipse tamen in manus se hostium suorum
tradidit. Quid facitis homines scelerati & im-
pij? Interficietis I E S V M paucis his horis; quid
illum antea tam acerbè afflictatis? Nullum
humanitati locum dabitis homines pessimi,
nullum pietati? Sed contrà video vos, quod
auctore & agéte Dæmone facitis, id nitietiam
vt vincatis vestra crudelitate. Et tamen, mitis
I E S V , tu taces, nullum gemitum edis, nullam
significationem voluntatis alienæ ab illis con-
tumeliis & crudelitatibus. Planè illud im-
plies diuina tua patientia quod discipulis præ-
scripseras, & percutienti te in vna maxilla præ-
bes alteram. Vides de tuis opprobriis, alapis,
colaphis Angelos mœrentes, naturam totam
laborantem; tu tamen exlibes faciem tuam
vt petram durissimam, & non confunderis.
Pater enim Deus, tu, & Spiritus sanctus auxiliator tuus est.

Hæc lugenda sunt in carcere Christi hac
nocte: ibi adesse mente debes, pie meditator;
personas considerare, verba, facta, vnde fructū
possis elicere animæ tuæ salutarē. Verùm vbi
te Christus suo tempore tenuerit; illa mente
gerens quæ eris meditatus, ac plenus amaritudine
ad Matrē Dei adi:eam reperies in monte
Sion, vbi descendēs ad orationem in hortum
Gethsemani I E S V s reliquerat, & se ire ad
mortem renunciauerat. Ibi Virgo mater cum
sanctis mulieribus hāc noctem exegit in luctu
& mœrore, non solùm mente & cogitatione
complectens, & nunciis cognoscens quæ I E-
s V s agebat, quæ patiebatur; sed videns etiam
clarè oculis fidei. Nam si Paula vidit illis ocu-
lis, infantem I E S V M pannis inuolutum, &
vagientem in præsepi, Magos adorantes, stel-
lam fulgentem desuper, Matrem virginem,
nutrītum sedulum, pastores nocte venientes,
paruulos interfectos, Herodem sauentem,
Ioseph & Matrem fugientes in Ægyptum;
cur

Iob 3.

Thre. I.
Hier. 7.
& 9.

Hier. in
epitaph.
Paula.

eur non magis quæ patiebatur Filius vidit absens Mater? siquidem receptum est, nullum factum fuisse à Deo priuilegium, quod Maria Virgo non cumulatè acceperit pro eius dignitate & gloria.

Tob. 10. Flebat igitur sancta Mater longè amariùs, quām Tobiae Anna, digresso à se Tobias filio. Quò iuisti lumen Angelorum & meum? Quò vita cordis mei discessisti? Etsi nihil aliud quām à me discederes, luctum mihi relinqueres intolerabilem: at verò ad mortem abis, vt immoletis agnus innocentissimus discedis. Iam hinc animo complector omnes & poenas, & contumelias, & mortem tuam plenam cruciatus & ignominia: omnia me mouent, omnia angunt, omnia contristant, omnia timeo: tuus enim metus, mœror & oratio, & sudor sanguineus, & agonia me afflidunt secundū te acerbissimè; neque me Angelo te ad passionem confortanti coniungere possum, sed tuæ orationi. O Pater filij mei, Deus immensa atque æternæ potestatis, si vis, transfer calicem à Filio meo, & mihi applica; & vt hoc velis, oro te atque obsecro: lubens ego ac læta mortem obibo, ne Filius meus & tuus moriatur. Scio quia omnia potes, neque defuisse tibi rationem aliam, qua genus humanum redimeres; sed exemplum voluisti dare mortalibus, & misericordias tuas magnas communicare: si tamen aliter fieri te volente non potest, fiat voluntas tua bona, beneplacens, atque perfecta. Hoc tamen peto

Rom. 12. Domine (quod spero tne impetrāturam) vt eius omnes passiones & mortem ita sentiam; vt sentire ac perpeti animo debedo, & tu de tua in me perpetua & singulati clementia facias vt possim. Verūm heu! Fili mi, iam te video prodi à discipulo, fugere alios discipulos, ligari te, duci, alapam ab impio seruo accipere, trahi ad territum Caipham, ad mortem damnari, in carcerem claudi, à crudelissimis latronibus alapis & colaphis te ligatum cœdi, ignominiis & contumelias in te saeviri noctem totam: video Petrum te ter negantem. Veniunt ad me trepidi ac confernati discipuli: quæ ego per me in spiritu video; illi referunt identidem. Venit Pettus plenus lachrymarum & pœnitentie, ad me omnes accurrit: ego illos ad te vt accurrit admoneo & adhortor, abs te doceo fidei & spei firmitatem petendam, & animi constantiam. Habere eorum præceptorem thesaurum in manibus misericordiæ & miserationum præsentem, atque adeò illum nunc confidere per singulas poenas suas & passiones. Illum mente & cogitatione invocate, ô Apostoli, & mihi nolite pœnam luctu vestro augere, nimiis vestris animi tribulationibus. Hæc est mea nox, Fili, quam ego in te & per te sustineo. mœsta quidem sum, & desolata suprà quām dici potest; sed ita tameni, vt sentiam per te, per eadem illa quæ tu pateris & ego doleo, deriuari ad me virtutem patientiæ & fortitudinis. Sis benedictus in sæcula, Fili mi & Deus meus. Amen.

DE GESTIS
IN CÄRCERE CAIPHÆ,
POST DIMISSVM CONCILIVM.

EISDEM CAPP.

In lxxxviiij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxviiij.

IIJ.

- A. Excubia aguntur ad ianuam, more militari.
B. Crudelissime affigunt IESVM quod erat.

relicuum noctis.

- C. Deuenit ad Virginem Matrem Petrus & Ioannes.

A D N O T A T I O.

Dissoluitur concilium, deducunt Pontificem aliquot è Senioribus ad cubiculum; animos ille confirmat omnium, indicit in auroram ad curiam ut conueniant, non hi solum qui iam conuenierant, sed uniuersum concilium: milites excipiunt discendentes, ut domum deducant.

Discedit Annas, & Principes Sacerdotum abeunt omnes: gaudent inuenisse se causam cur IESVM interficiant, confirmant scinuicem & cohortantur in eius necem, condicunt ut rursus in aurora ad Pontificem conueniant.

A. Ad ianuam militari more excubant milites, ad domus Caipha custodiam.

B. Acerbisimum spectaculum ob oculos & Angelorum & hominum proponitur. Cœperant conspucere IESVM & illudere è concilio quidam, tum qui cum tenebant ad iudicium: deinde accurrentes milites Romani ac ministri Iudeorum ad concilium & clamores, excipiunt manus etum IESVM, insultant in illum coram Pontifice ac toto concilio, expuunt in eius faciem certatum. Animadnerte quid, cui faciant, & quasi presens omnia contemplore: Christo compatere, & desle peccata tua, propter que patitur Deus. alij velatus eius oculis palma utramque genam crudelissime verberantes, cum summo opprobrio obrirudunt: Prophetiza Christe, quis nam est qui te percussit? Alij collis posteriora alapis cedunt, alij colaphis & pugnis caput eius vndeque atrocissime consundunt, cuncti diras

blasphemias in eum iacent. O Angeli, nonne hac est facies eius, in quem desideratus prospicere? nonne hic est vultus Dei omnipotens? O homines execrabilis! ô peſſimos Damones instigatores! Taces bonus IESVS, dat corpus percutientibus, genas vellentibus, non auerit faciem ab increpaniibus & conspicientibus ipsum; absconditur sputorum immunditia diuinus eius vultus & despicitur: ponit tamen ipse faciem ut durif- Isa. 53. simam petram, non confunditur. Deturpatam vide diuinam Christi faciem, tuber caput, linidas genas, barbam & capillos sordidos, dissipatos, euilflos; ex ore & naribus excussum sanguinem. Imperat tandem Caiphas ut diligenter- Isa. 50. sim quod reliquum erat noctis illum afferuerent milites ac ministri, summo mane omnes ad eius iudicium conuenturos. Trahitur continuò ad domesticum carcerem, alligatur benignus IESVS columna, circumstant truculentii latrones, affigunt atque illudunt IESVM similiter ut prius totam noctem.

C. Deuenerat ad Matrem Virginem Petrus, Leo Serm. eodem venit Ioannes; narrant que vel viderant 6. de psal. vel audierant, renouatur dolor & lachryma. Aug. 3. lib. de Eunt, redeunt tota nocte discipuli, ut sciant consensu quid agatur apud Caipham, si quid de IESV pos- Euang. cap. 6. sint intelligere, ad Matrem Virginem ut refe- rent: omnia sunt plena amaritudine, acerbitate, luctu. MARIA, ut omnes superari sensu doloris, ita magnanimitatis robore omnibus antecellit.

D E

DE GESTIS MANE
IN PRINCIPVM ET SENIORVM
C O N C I L I O .

MATTH. XXVII. MAR. XV. Lyc. XXII.

In lxxxix. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxix.

Ms.

- A. *Curia, quod conuenerunt omnes Principes Sacerdotum, interrogatur rursum.
Seniores Populi, & Scribe.*
B. *Sistitur ante Caipham & concilium Iesvs,* C. *Confiteretur rursum se Filium Dei.*

MATTH. XXVII. MARC. XV. Lyc. XXII.

** Mane autem facto, consilium inierunt omnes Principes Sacerdotum, & Seniores populi facientes summi Sacerdotes cum Senioribus & Scribis, & in iuventu concilio, aduersus Iesum, ut cum morti tradarent.*

& duxerunt illum in^b concilium suum, dicentes: Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis: Si vobis dixero, non credetis mihi: si autem & interrogauerem, non respondebitis mihi, neque dimitterem. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audiuimus de ore eius.

A D N O T A T I O .

A. Proxima nocte conuenerant tumultuarie Iudei, causam agitauerant, responderat praelarissimum de se testimonium Iesus; exclamauerant, rem esse mortis: sed restabat (que erat eorum singularis malignitas) ut uniuersum concilium coiret, & rursum ageretur causa, ac damnaretur Iesus; deinde ut Presidi traheretur ignominiosè necandus. Itaque mane non ad domum Caipha conueniunt, sed ad curiam, qua vocabatur eorum lingua ηγια Gazith;

vbi Sanhedrin (id est, Synedrion) conuenire solebat, & plenum concilium agitari. Erat hac domus ampla, in inferiori parte ciuitatis, qua fuerat sub Antiocho Epiphane edificata. Huc uniuersum concilium summo mane properauit: consedit in suo solio Caiphas, assident Principes, Sacerdotes, Seniores, & Scribe; inter quos non dubium quin essent Pharisai multi & Sadducei. Citatur reus Iesus Nazarenus, soluitur ex columna, extrahitur a carcere, rapitur ad concilium.

Bb 2

Tertul.
4. contra
Marcionem.
Cyprian.
Hieron.

concilium per medium urbem cum summa contemptione & opprobrio, armatorum multis in dñe circumseptus.

Aspice hic quasi præsens mansueti I E S V totius corporis habitudinem. riget è nocturno frigore, è loci situ & squalore: colligatus est, collum dura catena, manus crudeli fune: vultus est deformatus sputis, dissipata barba & capilli, caput contusum, linda gena, sanguinolenta facies. Ita trahitur IESVS vita nostra & salus ad mortis iudicium. Renunciatur Virginis Matri edutum è carcere duci Filium, properat ad illum pia Mater & afflita, sequuntur Magdalena & mulieres aliae, venit cum illis Ioannes, conueniunt ducti pænitentia fugitiui discipuli: omnes properant ut ad Christum veniant, longo tamen intervallo pre metu; Virgo Mater prouidenter, ne quid ab insana multitudine iniuria patiatur, quod fieri nunquam passus est I E S V S.

B. Sistitur benignus I E S V S ante Caipham & concilium, soluitur vinculis: quod malitiosè fecerunt Iudai, ut videretur liberius causam suam dicere. Iam non citantur testes; toci sunt in superioris noctis præiudicio, ut idem coram

uniuerso Synedrio proficatur, si ipse fit Christus. id igitur solum urgent conferim homines teterimi. Aperit primùm bonus I E S V spalàm eorum animi peruersitatem: Non queritis vos an ego sum Christus; sed occasionem inquiritis, unde in me calumniam deuoluatis, & intersiciendum tradatis Præsidi. Neque enim si professus fuero me Christum esse, credetis: neque si vos interrogauero, & causam meam egero, me dignabimini responsione; neque verò dimittetis. Illud igitur, quod superiori nocte de me audistis, rursum vobis denuncio, me in maiestate Patris caelestis venturum, ut vos, & orbem iudicem uniuersum. Optabant ipsi præterea idem illud responsum elicere, quod antea audierant: Tu ergo, inquiunt, es Filius Dei?

C. Quod cùm esset constantissime professus I E S V S, confurgunt omnes, conclamat, damnant illum mortis, decernunt ut tradatur Pontio Pilato Præsidi interimendus. Iubent rursum vincis & duci, conclamat tota curia I E S V M esse Romanus tradendum, ac morte plectendum; concurrunt armati, illum rapiunt.

M E D I T A T I O.

Cessarunt tandem in aurora carnifex horridi Christum affligere, iussi illum ad curiamducere & plenum conciliū. Quietem aliquem accepit agnus mansuetus; sed ut ducatur ad mortem, & ut illi aliæ succedant afflictiones. O ærumnosam quietem, quam exceptiunt itineris insanæ raptationes & contumeliaz! Et nos animum deiicimus, si in minimam tribulationem incidamus, nec cogitamus Christum, non eius tribulationes; vel tam miserè cogitamus & improbè, ut illud numquam assequamur, quòd semper peruenire deberemus, ut Christi passiones magis sentiamus, illis magis moueamur quam nostris. quod signum nostræ imperfectionis est, & argumentum quòd vigeat adhuc in nobis caro nostra, non spiritus. Aspice ut ad curiam summo mane festinant præcipites homines execrandi, concilium malignantium: vide ut concilio supernè incumbit, atque adeò internè Satanascum suo Dæmonum concilio infernali, ut illis furias immittit: cogita quid Dæmones, quid illa lues hominum animo verset & machinetur; maleficium, sanguinem, fæciam: quid mitis I E S V S meditetur &

conficiat; illorum, si velint, & omnium mortalium salutem, & vitam cælestem.

Internūtij à Virgine & ad Virginem solliciti obseruabant, quid de I E S V ageretur: ab iis audit duci illum. finem alij dolores accipiunt, & luctus alius denuò innouatur. Quòd dicitur? Ad iudicium ducitur iustitia sempiterna, lumen cordis mei, ut rursum condemnatur, & rapiatur ad mortem, trahitur æterna vita. Noui sunt hi dolores, quòd videam tam contumeliosè & crudeliter duci; sed superat etiā hunc dolorē metus, & animi mei anxietas de iudicio & rerum euentu, qui est futurus & ærumnous & crudelis. Venite mecum sociæ, venite Fratres mei; neque enim sustinet charitas mea in Filium, ut eum non videam, etiamsi planè sciam renouatū iri dolores meos ex eius tam calamitoso conspectu: videbo tamen filium Dei & meum, vitam animæ meæ aspiciam.

Sed quid vos? quid agitis in Synagoga vestra, in cathedra pestilentiaz, imò quid Satan per vos? En Caiphas ad omnes euomit: De hoc homine, viri Israëlitæ, iam antea meam sententiam intellexistis: neque verò nunc eum vobis sicuti mus, ut de ipsis causa iudicium feratis

ratis, damnatus enim iam est propter atrocem in Deum blasphemiam : his enim paucis horis coram nobis, coram Principibus Sacerdotum, & multis è vobis confessus est se Filium Dei esse , minatus simul nobis omnibus supplicium est sceleratus. Quod ut sciatis esse verissimum, & hominem esse dignum non una morte , en coram vniuerso concilio illum interrogabo : *Si tu es Christus, dic nobis. Si vobis dixerim, non credetis mihi; si autem & interrogauerim, non respondebitis, neque dimittetis. ex hoc autem erit Filius hominis sedens à dextris virtutis Dei . Tu es igitur Filius Dei? Vos dicitis, quia ego sum .* Videtis insolentiam percepitis minas: auditis blasphemiam? Quid expectamus? Audistis omnes de ore eius : non est quod de re tam manifesta consulamus; sed tamen quid vobis videtur? Ego verò necessarium esse censeo, ut confirmetur ab omnibus superius præiudicium, & morti rursum addicatur ignominiosissime! Hoc fiet, si eum Pilato Præsidi tradamus crucifigendum. Sed tamen conueniat nobis inter nos, quot, & quilibus criminibus illum apud Præsidem accusemus. In omnia consentiunt omnes, agunt de accusatione , dein exurgunt seditiones, conclamant ad Pilatum, rapitur benignus Iesus.

Verùm heus tu pie meditator, illud hoc loco considera; qui in lethale crimen consentiunt, eos semel Christum morti addicere; qui iterum consentiunt, eos rursum Christum damnare ad mortem: quanta igitur erit illius hominis immanitas , qui frequenter Deum offendit! Nónne eius vita est tota in Christo condemnando, & tradendo ad mortem, atque adeò Christum ille identidem ad mortem dicit, & cruci affigit? Verùm simul fit, vt cum peccator Iesum dicit ad mortem, totus ipse ad mortem æternam, & in

infernum tradatur, & in manus Dæmonum. Nam vbi tandem est peccator, nisi in manibus & potestate Dæmonum? vbi, nisi in Inferni reatu, separatus à Deo, à Christo, à charitate, & Sanctorum vnione? Latè enim in illum est æterni ignis sententia; nondum tamen executioni demandata, & quidem scire non potest quando sit exequenda.

Erat vehementer afflita Mater Virgo; erat in summis angustiis, cum sciret agi causam Filij sui in concilio : & ecce tibi personant voces damnatum Iesum esse, tradendum Pilato vr necetur. Hic fuit gladius nouus Mariæ animam transfigens. Sciebat quidem sancta Mater interficiendum, sciebat semel fuisse damnatum, gladius in corde eius erat: sed cum hæc ad actum prodeunt, ex integro recrudescit dolor cordis eius & mœstitia, quasi tunc primùm gladio feriatur. Congeminant luctum mulieres sociæ, discipuli, & sanctus comitatus; & quod piè credere possumus, properat locum occupare Virgo Mater, vnde etiam si eminus, videat tamen egredientem Filium.

O pij meditatores, adeste, quæso; mentem aduertite ad hæc mysteria. Videtis Iesum, cordis vestri dulcedinem, ligatum tamen, & despicatum, & ad mortem denuò damnatum, summa patientia spectabilem, solicitam Matrem Virginem ad Filium suum Iesum festinare: festinate & vos eius precibus & intercessione animati, ut Christum ex spiritu & sensu cordis vestri videatis & contemplemini. Transfigatur cor vestrum compassione, lachrymis, luctu: illa patitur animæ vestrae lumen, vita, refugium, & virtus. Adiuua verò tu, sancte Iesu, qui iam per Matrem iuuas: peculiari tamen auxilio subueni: in his enim afflictionibus est vis tui meriti infinita, est tua misericordia, & laus tua sempiterna. Amen.

DVCITVR IESVS AD PILATVM,
ET IVDAS LAQVEO SE SVSPENDIT.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

In xc. imaginem Adnotatiuncula.

xc.

- A. Dicitur à Concilio IESVS ad Pilatum.
- B. Iudas plenus Demone meditatur desperationem & laqueum.
- C. Accusat se apud Principes, offert premium proditionis, ab his rejicitur.

- D. Venit Demone plenus in templum, projicit triginta argenteos.
- E. Abit percitus furiosus, & laqueo ex arbore se suspendit.
- F. Properat virgo Mater, ut videat Filium.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

Et vincitum adduxerunt eum, & tradiderunt Ponto Pilato Praesidi. Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset, pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum & senioribus, dicens: Peccavi, tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos: tu videris. Et projectis argenteis in templo, recessit: & abiens, & laqueo se suspendit. Principes autem Sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in carbonam, quia premium sanguinis est. Consilio autem initio, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Hacheldemah (hoc est, ager sanguinis) usque in hodiernum diem. Tunc impletum est, quod dictum est per Ieremiam Prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos, premium appretiati, quem appretiauerunt à filiis Israel: & dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.

Vincientes IESVM, duxerunt, & tradiderunt illum Pilato.

Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum.

ADNOTATIO.

A. *D*icitur IESVS ad Pilatum ab impiis hominibus per medium ciuitatem ligatus, despiciatus, consumelius & afflictionibus plenus: sequuntur Principes Sacerdotum & concilium, ut illum apud Praesidem accusent. Ductus autem est à curia, quo fuerat à doméstico Caipha carcere pertractus, ad pratorium: hinc est, quod Ioannes à Caipha ductum dicit.

B. *Iudas, quem hactenus sua auaritia, atque animi malitia transuersum egerat, cum videret damnatum à concilio IESVM duci ad Pilatum, tunc tandem agnoscit suam impietatem, intelli-*

git prodiisse se ad mortem mansuetum agnum, sanguinem iustum, dominum & praeceptorem, à quo tot acceperat beneficia, tam indulgenter, etiam ubi machinabatur eius mortem in cæna, & ubi illum prodebat in horto, fuerat admonitus, & tam benignè ad sanitatem inuitatus. Quid hinc, Iuda, colligis? quid meditaris? Pœnitentiam tu quidem cogitas; sed diabolicam, sed Caininam: exigitant te Furie acriores. Non potest tantam iniquitatem mihi, inquis, Deus condonare: mortem mihi ipse consiccam fieri aliter non potest. Verum fecit diuina prouidentia ex hac

bac Iscariotis desperatione, etiam testimonium ut caperet Christi iustitia, ac Iudaorum impie-
tas. Sequebantur Principes armatorum multi-
tudinem: illis præterenitibus fit obuiam in atrio
Iudas diro ac desperato vultu:

C. Peccavi, inquit, tradens vobis sanguinem
iustum; & ego qui illum prodidi, & vos qui in-
terficiis illum, iniusti ac scelerati. Non audent
negare Principes, etiam si essent iniquissimi; il-
ludunt: Quid ad nos tuum est illud deputare:
nos nihil aliud quam cogitamus illi vestram eri-
pere, per fas per nefas. Contempto Iscariote pro-
perant Principes.

D. A Principibus ad templum amens fe-
stinat Iudas: hic idem proficitur, iustum esse
I E S V M, se impium qui illum ad mortem prodi-
derit: projicit palam triginta argenteos, & abit:
reponunt Laus & pecuniam, de qua referant ad
Principes, cum à morte Christi redirent. Re-
deunt; referunt. Tunc etiam dederunt testimo-
nium Principes innocentia Christi: Pretium est
sanguinis, contaminata pecunia (quid vos, per
quos est contaminata?) ne misceamus illam sa-
cris thesauris & corbone; emamus agrum in
peregrinorum sepulchram.

E. Vide abeuntem Iudam, plenum ira, de-
spiratione, sauitia, Damone. Venit vero extra

Portam David, sive piscium, sive negotiatorum,
qua ad Occidentem respiciebat, unde erat exitus
ex urbe per testudinem, quæ duas valles coniun- Brocard.

gebatur, unam ab Aquilone, aliam ab Oriente: erat
Porta hæc frequentissima ac celebris. Ad dex-
teram vero huius testudinis & portæ, ut habet
traditio peruenit Iudas, affert secum laqueum,
querit arborem sycomorum: concordit, inserit
prius collo funem, deinde arbori alligat: instigant
horridi Dæmones, gaudent, insultant. Proicit se
ex arbore in mortem & Infernum homo om-
nium hominū sceleratissimus atque impiissimus:
conflictatur cum morte pendens, augent pœnam
& desperationem pessimi Dæmones, crepat me-
dius, effunduntur viscera eius omnia; tandem
arripiunt animam teterimam Dæmones, atque
in Infernum proiciunt profundissime. Conue-
niunt plurimi ad rei atrocitatem, causam sus-
pendit intelligunt; prædicatur iustus identidem
I E S V S, impius Iudas, scelerati Iudei.

F. Properabat quidem sancta Virgo videre
Filium; non potuit tamen illum cōsequi, nec tunc
videre. Venit ad curiam, obseruat opportuno
loco cum suis mulieribus, unde eductum possit
Filium conspicere. Contemplare in quanta erat
cordis afflictione benedicta Mater, in quanto
marore mulieres & discipuli.

QVÆ PRIMVM GESTA APVD PILATVM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII. II.

In xci. imaginem Adnotatiuncula.

xcii.

118.

- A. Domus Pilati.
- B. In ea pretorium.
- C.D. Propyleum cum vexillis, & tribus ianuis.
- E. Scala, per quas ascendit & descendit I E S V S.
- F. Præmittunt Principes Iudeorum nuntium de
I E S V ad Pilatum.
- G. Perueniunt Principes ad domum Pilati.
- H. Sistunt Pila: o milites I E S V M.
- I. E vestibulo Pilatus querit à Iudeis, quid contra
I E S V M criminatio afferant.

- K. Insolenter respondent Iudei primū; tandem accu-
sant eum maiestatis, &c.
- L. Interrogat I E S V M leniter de Regno; alia reiicit
Pilatus.
- I. Proficitur se causam non inuenire.
- K. Addunt cum commouisse gentem inde usque à
Galilee.
- I. Occasione Galilee causam I E S V Pilatus reiicit
ad Herodem.

Adducunt ergo ^b IESVM à Caipha in ^{a b c} prætorium. Erat autem mane: & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. ⁱ Exiit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quæ accusationem adfertis aduersus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudei: Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo IESV impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

Cæperunt autem illum accusare, dicentes:
^k Hunc inuenimus subuerterentem gentem nostram, & prohibentem tributa dare Cæsari, & dicentem se Christum Regem esse.

^b IESVS autem stetit ante Praesidem:

& interrogavit eum Praes, dicens:

ⁱ Tu es Rex Iudeorum? Dicit illi IESVS:

Tu dicis.

Et cum accusaretur à Principibus Sacerdotiis, & senioribus, nihil respondit.

Tunc dicit illi Pilatus: Non audis, quanta aduersum te dicunt testimonia?

Et non respondit ei ad ullum verbum; ita ut miraretur Praes vehementer.

Et interrogavit eum Pilatus:

Tu es Rex Iudeorum? At ille respondens, ait illi: Tu dicis.

Et accusabant eum summi Sacerdotes in multis.

Pilatus autem rursus interrogavit eum, dicens: Non respondes quidquam? Vide in quantis te accusant.

IESVS autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus

Pilatus autem interrogavit eum, dicens: Tu es Rex Iudeorum? At ille respondens, ait: Tu dicis.

Ait autem ⁱ Pilatus ad Principes Sacerdotum, & turbas: Nihil inuenio causa in hoc homine. At illi inualecebant, dicentes: ^k Commouet populum, docens per uniuersam Iudeam, incipiens à Galilæa usque huc. ⁱ Pilatus autem audiens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et ut cognovit, quod de Herodis potestate esset,

AD NO-

ADNOTATIO.

Traditio.

A. **D**omus Pilati, in inferiori ciuitatis parte ad Septentrionem; à qua distabat ad Austrum longius domus Caiphae, non tam longè domus Herodis, in cliuo superiori ad Septentrionem.

B. In domo Pilati prætorium (id est, regia aula) & huius ianua amplior; tum alia due minor res hinc inde.

C. D. Prominet propylæum siue vestibulum, cum duabus columnis, que sustentabant duo Romanorum vexilla; quorum sinistri erat insigne aquila, dextri Tyberius Caesar: cingebat pergula prætorium extrinsecus, in qua ad dexteram eminebat tribunal Romanorum Præsidum, quod Gabatha Habrais dicebatur, opere mirifico.

E. Scalæ, per quas ascendit & descendit benignus IESVS. Hac topographia ex antiquis Læterani monumenti bona ex parte desumitur.

F. Præmittunt Principes militem, qui nunc et Pilato, adducere se hominem facinorosum, rogare ut se ab omni occupatione expeditat, & ipsos audiat benignè.

G. Peruenit nefaria multitudo ad Pilatum, trahunt milites per scalam mansuetū IESVM.

H. Sistunt Pilato, impletur atrium hinc armatis, illinc turba Iudaorum promiscua, qui ad rei spectaculum & nouitatem conueniebant: stant Principes proprii ante propylæum, neque volebant prætorium intrare; ne contaminarentur, sed possent Pascha manducare. O execranda hypocrism! omni contaminatione & scelere cooperi parricida, simulant tamen externam sanctitatem.

I. Ad eos prodit ad propylæum Pilatus, rogit quamnam afferant accusationem aduersus hominem.

K. Respondent arroganter: Si hic non esset malefactor, nō tibi tradidissemus eum. Audierat de IESV & eius præclaris gestis Pilatus, de inuidia & odio Iudaorum intellexerat; itaque recusabat de eo iudicium habere: propterea respondet Principibus: Si malefactor est, iudicate illum vos ex vestra lege, nihil ego intercedo. Nobis, inquit, non licet interficere quemquam. Insanè respondent: coarguo ego vos mendacij, Iudei. ex lege enim lapidare poteratis blasphemum: ecum IESVM, quem dicitis blasphemum; cur non lapidastis antea? cur ne nunc quidem permittente Præside lapidatis? Noluit Christus aliud genus mortis subire, quam crucis; toties enim voluisti illum lapidare: num-

quam tamen vobis permissum est: sed vos amenes & vecordes, nollebatis dicere quod dicebatis. nam cum antea statuissetis illum crucifigere, & id velletis dicere, non dicitis tamen; sed quod dicitis, mentimini; quod voluisti dicere, veteratore adhuc dissimulatis. Ita per vestram malignitatem implebatur quod Deus statuerat, & Christus prædixerat, se à Gentibus crucifigendum: quod genus mortis à Iudeis decerni non poterat; à Romanis in summam ignominiam infligebatur, non solum ad cruciatum. Recusant Iudei damnare IESVM, recusat Pilatus: ergo IESVS per utrosque liberatus est. Non potuit Principum obstinatio hanc ambiguitatem sustinere, accusant IESVM atrociter. Hæc est nostra accusatio, o Præses; quandoquidem nostra auctoritate nō moueris: subvertit hic gentem nostram, prohibet dari Cesari tributa, dicit se Christum regem esse. O detestabiles larones! Nonne paulò ante confessi estis in concilio, nulla esse testimonia que vim aduersus IESVM obtinerent? tandem quod professus esset se Christum Filium Dei, idcirco illum damnatis. Cur hoc non defertis ad Pilatum? cur dissimularis: Timebatis scilicet, ne commotus Pilatus illa accusatione IESVM liberaret: qua fuit causa, ut non nisi coacti eviteremini. Igitur ad falsissimam, atque inuidiosissimam accusationem confugitis. Vbi enim seditionis IESVS? Quando prohibuit dari Cesari tributum? quod & ipse dissoluit, & vos vel solueretis hortatus est. Et hæc quidem erant Pilato nota: sciebas enim nihil esse seditionis ortum à IESV; & seditionum erant diligentissimi obseruatori Romani.

L. Alia itaque reicit Pilatus; de regno statim interrogat, sed quasi per contemptum, non serio; vti cum iterum ingreditur prætorium apud Ioan. cap. xviiij. postquam remiserat IESVM Herodes: Tûne es, inquit, Rex Iudaorum? tam vilis, tam abiectus, tam solus? Respondet Christus: Tu dicis (quod erat genus affirmatoris) tu dicis me Regem; ego nec nomen, nec maiestatem regni mihi arrogo, vel usurpo. Nihil tamen mouetur Pilatus: sed memor inuidiae Iudaorum, quam habebas perspectam, reddit ad propylæum; post ipsum reducitur IESVS. O bone IESV, quas patetis indignitates Deus omnipotens! duceris, reduceris, discepas de morte tua mundus, tu te ut agnum mansuetum exhibes.

I. Profitetur apud Principes Pilatus se moris null-

Deut.
Num.Matth. 27.
Marc. 15.
Luc. 23.

is nullam causam reperire in I E S V. At ne vos quidem Iudei; sed ex caca inuidia & malignitate configit. Quid præterea calumniamini? Nam que adhuc dixisti omnia, quem vos delegisti iudicem Pilatus omnia repudiavit.

*K. Commouet, inquiunt, plebem perpetuò docens per vniuersam Iudeam Romanorum di-
tionem: quam doctrinam incolauit in Galilæa
spargere, & hucusque perduxit. Vultis vos qui-
dem inuidiam accusationis vestra aggrauare
malitiosè; commotionem ex doctrina adducitis.
Ea nec sedatio est, nec vobis permisit Christus ut
diceretis seditionem nunc, vel peruerisionem,
quod ante inuidiosè fecisti: tantum dixisti
commotionem, quod verum est. & vobis pra-
dixit Aggaus futurum, quod Christus commo-
neret calum & terram; quid mirum si corda
hominum commouerit ad veritatem Euangeli
sui suscipiendam? Sed cur non addidisti miracula,
per qua doctrinam Christus confirmabat
diuina auctoritate? Fuit haec vestra malignitas.
Verum quid ad Pilatum, si docebat Christus?
Itaque negligit vestram calumniam; tantum ar-
ripit occasionem, ut ne fineres se tam iniusta
causa implicari. Interrogat, an Galileus esset
I E S V S; confirmant orones Galileum è Nazar-
reth, & de Herodis esse potestate. Hoc vero audi-*

*App. 2.
Heb. 12.*

*r: sponderunt Iudei, sperantes apud Herodem
diminatum iri I E S V M, quod apud Pilatum
desperabant: qua fuit causa, ut homines versuti
mentionem Galilæa fecerint.*

*I. Defert igitur Pilatus totam causam ad
Herodem, gaudet illa molestia se esse leuatum:
gaudent Principes item, rogant ut iubeat I E S V M
duci. Rapiunt exemplò mansuetus agnus à pro-
pyleo, trahitur per scalas, toto atrio clamor tolli-
tur, ab Herode iudicandum I E S V M. Mittit fa-
miliarem aulicum ad Herodem Pilatus, per eum
causam illi exponit, se eius iurisdictionis habuisse
se rationem, nec de homine Galilæo voluisse iu-
dicium usurpare; ut intelligat, quæ fecerat in
sacrificantes Galilæos, ea nulla eius iniuria fe-
cisse. O benigne I E S V, quò te trahunt cum tanta
contumelia homines impy? Ad Herodem sceleratu-
m latronem, ad eum qui Ioannem Baptistam
per scelus interfecera, ad eum qui te in Galilæa
voluit quidem primum videre per curiositatem; Luc. 13,
deinde, cum tu nolles ab illo videri, quæsivit ne-
care: ad eum, quam tu vulpem esse dixisti, à quo
credebant Iudei te esse interficiendum. sed alius
erat Dei consilium: ut Romani & Iudei Chri-
stum occiderent, id est, vniuersi homines; quia Psal. 2.
mortem subibat ad vniuersos homines ab ater-
no interitu redimendos.*

M E D I T A T I O.

Educitur è Curia I E S V S, atrocius etiam
quam antea: raptatur ad Pilatum, ut qui
etiam ab vniuerso concilio damnatus erat.

Conspicit ille prior mœstro cōfessam Ma-
trem, in illum vicissim figit oculos virginales
& cor Mater. Vide ingentem vtriusque dolo-
rem. Jungitur amboru oculi, corda vniuntur;
corde & oculis, & diuino spiritu & amore in-
ter se colloquuntur, vterque alterius mœstitia
auget & dolorem, vterque alioqui vtriusque
leuat: vtrumque I E S V S facit vehementius
& diuinius; ut qui causa erat doloris, & simul
fons pietatis im mēsus & cōsolationis. Similiter
patiebatur sanctus Mariæ Virginis comitatus.

At tu impie Iuda, vbi es? Quid iam tan-
dem moliris? Cūm vidi I E S V M ab vniuerso
concilio condemnatum ad Pilatum duci, in-
fernalis horror me & Furiae corripuerunt.
Confiteor peccatum meum Principibus &
Senioribus, offero triginta argenteos; spretus
ab illis proiicio illos in templo, laqueo de-
speratus me suspendo, sepelior in Inferno:
Hem homo hominum omnium sceleratissi-

me: quantum negotij vel operæ fuit ut Chri-
sto confitereris peccatum, quemadmodum
faciebas Principibus? Hi te proiiciunt, ille te ad
suam misericordiam suscepisset. Nam quod
tibi persuades, mentiris mortalium miser-
time; non est tuum peccatum maius quam Gen. 4.
Dei misericordia, non maius quam quod per
Christi meritum deleri possit: sed tu hoc
non capis; quod facit tua malignitas, & mali-
tia desperata. Cur igitur nunc non me iuuat
Christus? Iuuat toties antea, & eius auxilium
proiecisti: & nunc quidem te iuuat; sed tu non
solùm abiicis eius virtutem, sed negas esse
posse virtutem ullam, quæ te iuuare possit:
Deum te non posse iuuare. Quid ergo cogi-
tas? Vellem esse nihil, quod prædictit I E S V S,
melius mihi fore si non essem. Mentiris
rursum: id non dixit Christus; sed, si non esset Matth. 26.
natus. At nunc eris, & semper eris, & in In-
ferno semper cruciaberis atrocissime: semper
mortuus, semper viuens; ut semper æternis
poenit sufficere & tua anima possit & cor-
pus. Satanam es sequutus, Satanæ traditus es
in

in perpetuum; es à Deo maledictus, es ab Angelis, es à Sanctis, & à creatura Dei vniuersa execratus in aeternum. Scio te in Inferno nihil aliud quām confirmare causam, quāte in Infernum coniecit; & probare proditionem Christi, & tuam desperationem: vt eius interfectorum, qui ad pœnitentiam non redierunt, semper probant Christi necem: vt Diabolus, vbi cumque in inferno sit, semper dicit: In cælum consendam, super astra cæli exaltabo solium meum, similis ero Altissimo: vt Lutherus semper in inferno euomit: Fides sola iustificat Caluinus: Non est Eucharistia realiter corpus Christi: Ambo: Papa est verus Antichristus, blasphemantes. Iustitiae zelus, & honoris Dei amor nobis hæc suggerit vt dicamus.

Verum interim zelum similem in nos conuertamus. Quoties nos Christum prodimus, vt capiatur, ligetur, & ad mortem damnetur, vt crucifigatur! At enim dicas: Numquam hoc ego ne cogitaui quidem. Concedere possem; neque enim tam eris impius: res tamen, & peccatum interpretatur te ita agere. Neque tamen si cogitasses, propterea quicquam nunc pateretur Christus. semel enim pro peccatis mortuus est, & resurgens à mortuis iam non moritur, iam mori non potest: sedet ad dextram maiestatis in excelsis. Quo pacto igitur prodit Christum peccator, damnat, & crucifigit? Vt causa primùm passionis & mortis eius. Quid enim fecit vt pateretur crudeliter. Filius Dei, quid vt crucifigeretur, nisi peccata mortalium? Tolle hominum peccata, numquam Christus esset necatus, ac ne mortuus quidem vel ipse vel homo quispiam. Præsciebantur omnia omnium hominum peccata, qui fuerunt, sunt, vel erunt à Deo ab aeterno: prouidit sua misericordia tam immenso malo omnipotens Pater remedium; & lui omnium mortalium peccata voluit morte consubstantialis & coæterni Filii sui. Hinc oritur sensus spiritus, quo vti deberemus omnes, vbi tentatio molesta est; quasi non solum videremus, sed etiam oculis cerneremus, peccatum esse, quod illas passiones omnes, quod mortem infert Christo. Erant enim præsentia tua & omnium peccata Christi patienti & morienti, & eum ad passionem mouebant & mortem. Coniuncta cum his illa consideratio est & sensus spiritus; si tua voluntate, & tuis manibus, tua lingua, tuis potentijs quibus peccas, corde percepis te Christum conspuere, &

yerberare, & crucifigere: quo verò hæc tuū cor magis affident, & altius penetrabunt, eò crescat solidius peccati horror atque execratio. Huiusmodi sensum da nobis continenter, Domine Iesu bone, hunc spiritum cordibus nostris imprime & confirma; & fac efficacem per hæc tua mala quæ patetis, & da vt de proditione Iudeæ cautione accipiamus salutarem.

Precio prodidit Christū Iudas, de quo tam erat benemeritus Christus, in quem tata contulerat beneficia: & tamen quoties illum nos prodimus pro rebus vilissimis! avarus pro vili pecunia, lascivus pro detestabili voluptate, superbus pro gloriola, & fumosis hominum rumoribus; sic alij pro rebus nihili. Et non solum Christum tradimus, quod facit consensus in peccatum; sed ita tradimus, vt è vestigio occidatur, hoc est, pereat gratia, per quam in nobis Christus inhabitabat. Nec hoc fit solum; sed proditur anima in manus Dæmonum, & seruitutem omnium teterimam. Hec intelligimus, & videmus; quid igitur causæ est, quod tam paucos illa moueant; quasi fabulæ sint fuitiles, & non verissima doctrina, vt sunt, & veritas firmissima, & spiritus Domini? Peccata hoc faciunt: quæ cum mentem, & cor, & spiritum obsideant, & cū his Dæmones, ita reddunt animam nostrā tenebrosam, vt illi lumen Dei nō effulgeat, sed Mudi, & Carnis, & Dæmonum. O bone Iesu, reuela oculos psal. 118. meos, vt surgam à mortuis, & illuminetur cor meum ad gloriam tui nominis sempiternam.

Sed age; quid rabiosi Iudei, quid machinantur? Crucem Iesu. Veniunt ad Pilatum, Iesu in illi primū offerunt, vt à se compertum maleficij, & damnatum: petunt inuidiosissimè, vt eum supplicio afficiat. Hac impudenti arrogatiæ à Pilato reiecta, accusant atrocissimè seditionis, & rebellionis, & maiestatis: Quibus nihil commotus Pilatus, neque quod se Regem Iudeorum confiteretur offensus est. carebat enim inuidia & malignitate in Iesu in Pilatus, etiamsi esset idololatra, quibus vitiis Iudei erant inflammati: quo fiebat, vt Christi responsum non interpretaretur malignè, sed fortassis aliquid inesse ibi religionis Iudaicæ, quod ad se nihil attineret. Quocirca semel, iterum, tertio Iesu in Pilatus excusat apud Iudeos. O indignitatem deplorandam! Sistitur ante infidelem hominem auctor veritatis & fidei, vt criminosus homo, vt vir nefarius; non vt simpliciter negligens, sed cum infinita contumelia & ignorancia

DE GESTIS

Matth. 26. minia crucifigendus : quod erat atrox Iudæorum concilium ; etiamsi nondum se aperiebat perfidi. Sed à quibus accusatur? Ab abominandis latronibus , qui iustitiam ipsam & misericordiam I E S V M iam bis blasphemiam iniustissimè damnarant & crudelissimè. Hæc vident Angeli, & tacent; Deus permittit , I E S V S mansuetissimè patitur, neque responderet ad accusations, defendit Pilatus: soli fuerunt Iudæi, & Dæmones accusatores furiosi . Iam hinc Gentibus præfigere suam salutem licet ex Pilati animo , qui tam sèpè defenderit Christum, nec animum alienum ab ipso præstulerit. neque verò propter accusationem, sed propter suam ambitionem tradidit tandem Iudæorum voluntati. At contra Iudæi, iam nunc significant suæ gentis obstinationem & execrationem futuram.

Pone ante mentis oculos rerum conflicitationem admirandam. I E S V S vult mori; idem Deus, & Angeli; hæc enim erat salus mundi: Iudicat tamen eam mortem Christus, Deus, Angeli iniustum & sacrilegam . Contrà, exercrantur Iudæi vitam Christi, sitiunt mortem, & vrgent nefariè ac furiosè, & falsam causam adducunt per malitiam & inuidiam : Pilatus causam mortis nullam probat ; & tamen prodit ad mortem per ambitum. Diaboli, & mortem procurant, & accusationem vrgent ut

Iudæi; illi tamen dubitanter, & tandem desistunt: Iudæi obstinatissime, neque vñquam desinunt. Heu bone & sancte I E S V, hæc omnia de te cogitantur, de te aguntur. O adorandum mansuetudinem ! ô charitatem infinitam! Dixeras Iudæis palam: *Quis ex vobis arguet Ioan. 8. me de peccato?* Itaque nullus te de peccato arguere poterat , & tamen superiori nocte semel, iterum manè à Synagoga malignantium accusatus & damnatus es, nunc apud Roma-^{P/Al. 85.} nos accusaris; quasi dicamus apud vniuersum orbem. Hæc sunt accusations, non tuæ, sed nostræ: hæc enim vna ex causis est quod te non excuses, quia omnium hominum peccata agnoscis quasi tua , pro illis pateris, pro illis crucifigeris . At nos hic è contrario facimus. primum peccata nostra non agnoscimus, cum Christus aliena pro suis agnouerit: dein non solum nos de illis non accusamus, sed sumus perpetuò in excusandis excusationibus in peccatis. Quotus enim quisque leuiora non ^{Psal. 140.} deputat sua vitia quā sunt? *Quis non excusat?* Cui, si eius aliquid errati vel culpæ reprehenditur, è vestigio non occurrit excusatio, vel criminis in alios deriuatio? Miseri sumus semper, sancte I E S V, & miserabiles: adiuuans, Domine Deus noster, per tuas atroces quas passus es indignitates & contumelias, ad gloriam nominis tui semper benedicti. Amen.

QVÆ GESTA SVNT APVD HERODEM.

LVC. XXII.

In xcij. imaginem Adnotatiuncula.

xcij.

119.

A. Conclamat ad Herodem : incipit duci.	C. Interrogat Herodes I E S V M multis sermonibys.
B. Concurrit ad spectaculum.	F. Nihil responderet I E S V S.
C. Herodes Antipas, eisus Proceres, Duces exercitus,
& Iudei.	E. Iudei falsas accusations cumulant.
D. Exercitus Herodis in armis.	C. Spernit I E S V M Herodes, & factum iudicat.
E. Accusant eum Iudei constanter.	G. Induitur ueste alba, tanquam satuus.
	H. Remittitur ad Pilatum.

LVC. XXIII.

^a remisit eum ad^b Herodem , qui & ipse Ierosolymis erat illis dictus. ^c Herodes autem viso I E S V , gauisus est valde. erat enim cupiens ex multo tempore uidere eum, eo quod audierat multa de eo; & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. ^c Interrogabat autem eum multis sermonibus: at ipse^e nihil illi respondebat. Stabant autem^c Principes, Sacerdotum, & Scriba, constanter accusantes eum. Spreuit autem illum Herodes cum^d exercitu suo; & illusit^e indutum ueste alba, & remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad inuicem.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Vdunt primùm clamorem sublatum toto atrio pratorij MARIA Virgo Mater, mulieres, Apostoli, discipuli, & videntes vestimentis immore concutiuntur: vident dein foras egredientem multitudinem, audiunt ad Herodem duci IESVM, magis timent ac lugent. Porro multò sit maior gemius & planctus omnium, ubi Christum vident longè cum summo imperio rapi per accliuem viam. Contemplare Virginis ingentem quidem dolorem, sed cum ingenii animi fortitudine coniunctum; alias omnes mulieres, Apostolos, magna cordis angustia conflectari.

B. Concurritur unde certatim ad spectaculum, contemnitur ab omnibus IESVS Deus.

C. Herodes Antipas, filius Herodis Antipatri Regis, Tetrarcha Galilee & Pereæ, conuenierat ijs diebus Ierosolymam ad Pascha; sed cum exercitu, timens sibi à Pilato, exercebat enim in Pilatum inimicities, ut Iudeis videretur fauere, quos vehementer Pilatus vexabat: tum propter crudelitatem Pilati, qui Galilaorū sanguinem cum eorum sacrificijs misucerat. Sedet hic homo subdolus in solio, apparatu & cultu regio: circumstant eum proceres sui, & duces exercitus, astant Principes & Seniores Iudeorum.

D. Exercitus item Herodis erat in armis. Sistitur mitis IESVS ante Herodem.

E. Accusant illum grauiissime atque iniudicissime Principes Sacerdotum: negligit accusationes Herodes, cui gesta Christi erant notiora etiam quam Pilato: intellexerat de doctrina, de miraculis; sciebat quanto odio & inuidia illum prosequerentur Iudei; nihil erat illi ignotum: gaudet potius id se consequutum Ierosolymis, quod multo tempore in Galilee consequi non potuerat, vt IESV M videret: simul sperabat miraculum aliquod à IESV in sua presencia designatum iri.

C. Itaque aude IESVM alloquitur, multa querit curiosè: præse fert non obscurè fore sibi gratum, si aliquid signum in suam gratiam faciat, unde sibi possit esse commendatus, & suo exercitu charus, atque etiam Pilato; unde fieret, ut confusi discederent à sua accusatione Iudei.

F. Nihil respondet bonus IESVS. Poterat quidem id, quod expetebat Rex, facere; sed noluit id dare vulpi, noluit eius vanitati: maluit per ignominiam mori, quam per miracula à morte liberari.

E. Conduplicant maiori contentione suas accusationes Iudei, nihil mouetur Herodes; sed

miratur vehementer, quod nihil sibi IESVS, nihil accusatoribus respondeat. Contemplare, obsecro, vultus Christi modestiam, constantiam, & dignitatem; contrà verò Principum atrocitatem & farias, dum metuant miserè ut euadat IESVS iudicium Herodis. Herodem vide IESVS innocentiam demonstrare, calumniam Iudaorum reycere, totum esse ut videret miracula, cogitare quemadmodum Pilato posset consiliari, si ciue iudicium de innocentia IESVS confirmet.

C. Verùm ubi prorsus nihil videt sibi à IESVS responderi, nullum edi miraculum, existimat fatuum & amentem hominem; contemnit illum, ac nihil facit. Manus Herodianorum militum qui astabant, similiter illū exsibilant & subsannant. In signum amentiae, simul & innocentiae, iubet ueste alba indui Herodes, id est, fulgenti ac splendida; id enim est λαμπρά, qua in re cniuit Dei prouidentia. non enim, vt inquit Ambrosius, ociosum fuit, quod induitur ueste alba ab Herode Christus, immaculataq; tribueret indicia passionis; quod Agnus Dei sine macula, cum gloria mundi peccata susciperet. Ita uestitum imperat Herodes reduci ad Pilatum. mittit item qui illi renunciet, Se gratum habere, quod recum Galileum hominem ad se remiserit; se quidem in illo nihil reperiisse unde damnetur, noluisse tamen absoluere, sed totum iudicium vicissimum illi deferre voluisse. Aegerrimè hoc factum fecerunt Principes Iudeorum; aperte enim omni criminе liberabatur IESVS: non audent tamen repugnare, fremunt inter se ac discruciantur.

Animaduertite homines miserrimi; nullum trimè in IESV agnouit Pilatus, nullum agnoscit Herodes; illum pronunciat fatuum quidem, sed extra noxam: vos eo nō contenti, sanguinem & vitam petitis; & quò fit Christi innocentia illustrior, eò uestra inuidia, & odium, & malignitas inflammat virulentius. O homines execrables! Vides quae aguntur, bone IESV. Astant Psal. 2. Reges terræ, & Principes conueniunt in unum aduersus Dini num, & aduersus te Christū eius: sed Pater quidem deridet eos, & tu simul cum Patre eos derides; illis cum Patre comminaris, verùm grauiter etiam doles. Heu consumelias! mittit te Pilatus ad Herodem, accusant te rursum pessimi Iudei, spernit Herodes & eius exercitus, profatuo, pro nihilo habet; remitteris rursum ad Pilatum ligatus, despiciatus, afflictus: neque enim te cessabant milites & Iudeorum ministri affligere: de tua autem vita conciliant

CC amici-

amicitiam Pilatus & Herodes, dum diuinum sanguinem tuum viciſſim ſibi permittunt & gratificantur.

G. Induitur cum ingenti contumelia à latronibus Christus ueste alba, in ſignum fatuitatis & amentia.

H. Trahitur ad Pilatum. ibi verò rurſus illum videt Mater Virgo, penetrat eius cor ille conſpetus, illa ignominia, uestis illa, ille armatorum & Principum furor; congeminatur à mulieribus & Apoſtolis luctus.

M E D I T A T I O .

CVm Pilatus negligeret primam Rabbi-norum accusationem, & illam violentius virgentes ipſi Galilæa meminiffent; audiens Præſes quod sub iurisdictione eſſet Te-tratchæ Herodis, ſumpta hinc occaſione reiecit totam Ieſu cauſam ad Herodem. Hæc eſt iam ſexta Christi ductio, & potius raptatio: prima enim ab horto fuit ad Annam, ſecunda ab hoc ad Caiphām; tertia, eti breuior, plenior tamen crudelitate, ab aula Caiphæ ad carcerem domesticum; quarta à carcere ad curiam, quinta ab hac ad Pilatum, ſexta à Pilato ad Herodem. O luſtuſa itinera! o vias horridas! o execrables latrones Christum trahentes! Quis poſſit enumerare quanta paſſus ſit mansuetus Ieſu in tot violentiis, protruſionibus, retractionibus, contumeliis, percuſionibus, impropriis? Hæc fuerunt Christi proceſſiones, hæc ſtationes doloribus & anguſtias plenæ. Has obire debet Christianus corde, dolore, lachrymis, animi deuotione; & Christum ſequi, & illius compati paſſionibus, deſiderare illius ſubire labores, & illa Dei ſui malæ intimo mentis ſenſu percipere: tum ad finem proceſſionum ſtationem agere, & orare cum veſtimenti cordis pietate, animo ere-cto ad poenitentiam, & ad vitæ innouationem, & ad Christi imitationem, & proximi ſalutem & perfectionem, ad omnia misericordiæ opera omni studio & diligentia, omnibus officiis procuranda. Hanc rationem proceſſionum & ſtationum proceſſiones ecclesiſtice imitantur & ſtationes; illinc ſumunt initium & vim, illinc fructum piis animabus afferunt: propterea illis actionibus contulerunt indulgentias ſalutares ſummi Pontifices, benignè animarum uilitati prouidentes.

Siftitur ante Herodis Antipæ tribunale ſanctus sanctorum Ieſu ſuſ, de eo audit ille nuntium à Pilato, gaudet; accusant Iudei. interrogat per curiositatem & vanitatem multa ex Ieſu, nihil ei respondet Ieſu ſuſ; ſpernit illum Herodes cum exercitu, ſtolidum censet & amentem; in cuius indicium iubet ueste

alba indui, & ad Pilatum reduci. Considera, meditator pie, in his omnibus Christi vul-tum, etiamsi ſputis & alapis foedatum atque affliatum, ſerenitatem tamen quandam, & diuinam vim praefere ferentem: ipſius conſtantiam contemplare, & patientiam, & magnanimitatem incomparabilem: vide ipſum ſapienſiſſime omnia gerentem, totumque in eo eſſe ut Patris ſui obedientiam obeat, ſalutem mortalibus & vitam conficiat. At nos, ſi quid patimur (cuius etiam rei propter vitia noſtra cauſa ſumus) confeſſimur, irritamur, obloquimur, ardemus impatientia: & ſi quis hæc non facit, tamen vel non longe ab hiſ abeft, propter animæ ſuę imperfectionem, vel certe nunquam ferè eò euadit, vt in ſola Dei voluntaſe conquiescat & recreetur, ſuam extinguat vel facile abigat. Quid facis Pilate? Quid per legatum ſignificas Antipæ? Tradis illi ſanguinem & vitam Christi ad eius voluntatem condenmandam. Ita ſolet hominum peruerſitas amicitias conciliare per maleſicium. Cur tu non liberas à calumnia Ieſu M? Cur verò inimico condonas? Quid enim factura eſt illa vulpes, niſi verutè & ſubdolè? Quid autem gaudes tu vulpecula veteratrix? Qui volui illum interficere in Galilæa, & non potui, non committam vt per meum iudicium liberetur; ſed quemadmodum Pilatus ad me iudicium de ſanguine & vita Ieſu detulit, ita viciſſim ego ad illum referā. interim meæ cupiditati ſatisfaciam: exigam ab iſto Ieſu aliquod miraculum, nec propterea ſum illum liberaturus, etiamsi innocentem reputo: blandis igitur interrogationibus illum aggrediar, ſi quo modo exigere aliquod ſignum poſſim. Etenim hæc erat aſtutia Dæmonis per Herodem, vt quod non potuit efficere in deferto prima tentatione, vt in panes conuerteret lapides per miraculum, id nunc aſſequeretur, ſi per Herodem miraculu eliceret. nam tametsi non rogauit, miraculum Herodes, quod fortassis fecit; mente tamen petebat, & expectatione; quod idem eſſe Christo, experientia

Dæmon

Dæmon didicerat. Sed quid inde commodi sperabat veterator Satan? Ut in Deum peccaret I E S V S; vnde Deus esse desineret, si quidem tandem Deus esset: quod si fieret, iam amplius nihil sibi timendum fore à puro hominæ ardebat alioqui cupiditate rerum nouarum Herodes è vanitate animi & curiositate. Hæc sciens sapientia Dei I E S V S, illi nihil respondit; minus Iudæorum virulentis accusationibus, quibus planè numquam respondit. itaque elusa est omnis Antipæ versutia.

Jacob. 1.

Audite, qui recto corde ad Deū non accurritis; audite, qui inani cupiditate ducimini & curiositate; audite, qui Deum tentatis: nullum ex vobis exaudiet Dominus, nulli respōdebit. porrò cui Deus non respondet, quis tandem respondebit nisi Diabolus? Heu quoties aut duplice corde oramus Deum, aliud animo interius cupientes, aliud verbis significantes! (Væ his à Domino) aut certè imperfecto corde postulamus, neque solùm Dei gloriam (vt debemus) quærentes, neque quæ postulamus Dei voluntate metientes. Quàm frequentes rursum sumus in cupiditatibus curiosis! qua in re implicata est Dei tentatio. Possumus, si nostras vires & industriam adhibeamus, Deo iuuante, nostras consequi pias deprecationes: sed nos per nostram legnitatem volumus illa à Deo solo accipere; eoquæ euadit nostra oratio & actiones, quasi adigere Deum velimus, vt sine nobis illud operetur, quod scimus sine nobis operari illū nolle. Quid? in oratione quoties erratur! Meditor, sum in oratione; subito tamen animum subit sensuum interiorum, revelationum, visionum cupiditas; si non aperte & actu, certè animi nescio quo virtio & propensione; & his tamen volumus Deum respōdere. Hem miseriam! Animaduertamus Christi silentium ad Herodem; & ea primùm vitemus, freti hoc silentio Christi, quæ videmus à Christo notata in Herode; tum sanctum silentiū amplexemur cordis nostri in Christo.

Quid tandem Herodes? Cùm spes miraculi eum esset frustrata, videns nolle Christianum, quod minimo negotio poterat, miraculum edere, vnde in expectationem veniret venia; fatuum hominem iudicat & amentem, non solum tumidum & arrogantem, spenit, illudit, veste alba pro insigni amentiæ illum induit. Hæc contumelia tibi reliqua erat, magna I E S V S: cùm essem tam multis passus, nullus tamen te haec tenus appellauit stultum, nullus te pro stolido habuit. Ut malefactorem

quidem accusarunt, vt seditionem, vt rebellem, vt regni affectatorem: & quod verisimile est, apud Herodem non hæc solùm tibi obiecerunt Iudei quæ apud Pilatum, sed ea etiam quæ alias, cùm concionareris, potatorem, Marth. 11 aunicum Publicanorum, in Principe Dæmoniorum Dæmonia eiecisse, Dæmonium habere, Samaritanum esse (hoc est, impium & ignobilem) tēpli euersorem; & postremò blasphemæ toties antea coargutum, sed bis in concilio confessum: fatuum tamen numquam quisquam dixit. Nam tui fratres mente excedenter dixerunt præ magnitudine rerum gestarum, non fatum. Herodes non solùm hanc tibi irrogauit ignominiam, sed publicè veste alba testatus est: quam iniuriæ atrocitatē mansuetissimè tulisti, bone I E S V S. At nos homines vilissimi nihil iniquius audimus, nihil ferimus acerbius, quàm si minima ex parte nostra lædatur existimatio, id est, superbia.

Quid superbis, stolido homo? Humilibus Rom. 1. consensit Deus & Dominus omnium I E S V S: propter arrogantiam tuam irrideri, contemni, fatuus haberi elegit & sustinuit, vt tuam extingueret superbiā tua humilitate: contrà tamen tu illam, quæ cum ipso crucifixæ est & sepulta, è mortuis excitas; quasi nolis illam à Christo esse sepultam. Quod verissimè facis, si tu illius humilitati non consentias, si albam ipsius vestem te non induas, si superbiam ex animo tuo non exscindas, virtute illius contemptiōnis Christi & merito. At si scires, miser, quanta non solùm dignitas sit in animi summissione, sed etiam suavitatis spiritus, sed gloria & splendor coram Deo, & Angelis, & Sanctis, & bonis omnibus; numquam te in angustias & miseriā deiiceret vilissimæ superbiæ. Vbi superbia: In Satana, in eitis Diabolis, in Inferno, in infidelitate, in hæresi. Vbi humilitas? In Christo, in Paradiso, in Matre Dei MARIA, in pii & fidelibus Christianis. Quibus igitur vis te coniungere? Vbi esse: Scis, ô homo superbe, quod te traducat fatua animi tui electio? ad idem illud quod fugere te autumas. Tu credis te per superbiam fieri sublimem & honoratum: at contrà fit. quod enim te extollis magis, eò profundiūs deiiceris: simul haberis & peior & vilior apudpios & sapientes homines, non solùm apud Veritatem ipsam, quæ Deus est. Contrà verò humilis, quod se magis abiicit, eò altius tollitur, eò melior existimatur: ita pijs & sapientes iudicant, Deus confirmat, virtute illum oportere esse prædictum qui

Cc 2 se non

D E G E S T I S

304

se non nititur, sed Deo; se non laudat, sed Deum; se non extollit, sed Deum; qui se cognoscit tandem nihil esse ex se, sed in Deo, & Deo esse, à Deo habere si quid boni haberet, illi dat gloriam sempiternam. Exemplum humilitatis nobis dedit Christus Iesus hoc loco excellens & peculiare. Cogitemus illum pro fatuo ueste alba induitum, spretum ab Herode & ab eius exercitu, insigni hac pompa amentiae esse per medium Ierosolymam.

*2. Cor. 3.
2. Cor. 2.
Rom. 4.*

traductum, cum summa eius animi moderatione & patientia; & ea quidem ad tuam & doctrinam, & disciplinam, & facta esse, & tibi proposita ad imitandum: ea spiritu suscipimus, & quod in nobis erit desideremus pro stultis haberi, irrideri, contemni, falsis testimonii & contumelias appeti: tunc elucebit in cordibus nostris vera humilitas, vera Christi imitatione, cui gloria in saecula saeculorum. Amen.

Q V A E G E S T A S V N T P O S T Q V A M R E D V C T V S E S T A D P I L A T V M.

M A T T H . X X V I I . M A R . X V . L V C . X X I I I . I O A N . X V I I I .

In xcij. imaginem Adnotatiuncula.

xcij.

120.

- A. Renouatur actio contra Iesum: defendit Iesum Pilatus.
- B. Pilatus reiectis Iudeis interrogat attentius Iesum de Regno.
- C. Respondet Iesu Pilato perbenigne.
- D. Respondet arroganter Pilatus.
- E. Respondet rursum Iesu de Regno, &c.
- F. Exit cum Iesu Pilatus, capit consilium de Barabba, ut dimittat Iesum; refers de ea re ad Iudeos.
- G. Furiosè petunt Barabbam sibi dimitti.
- H. Querit, Quid igitur fiet de Iesu.
- I. Exclamat: Crucifigatur.
- J. Capit consilium Pilatus de flagellando Iesu, ut definant insectari ad mortem.
- K. Representatur in circulo hora tercia, qua ira, linguis, & obstinata pertinacia Iudeorum crucifixus est Iesu.
- L. Audit clamores afflita Mater cum suis, & crescit omnium afflictio.

M A T T H . X X V I I . M A R . X V . L V C . X X I I I . I O A N . X V I I I .

Pilatus autem, ^a conuocatis Principibus Sacerdotum, & Magistris,

strisibus, & plebe, dixit ad illos: Obrulisti mihi hunc hominem, quasi auertentem populum: & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inuenio in homine isto ex iis, in quibus eum accusatis: sed neque Herodes, nam remisi vos ad illum: & ecce nihil dignum morte actum est ei.

^b introiuit ergo iterum in pritorium^b Pilatus, & vocavit Iesum, & dixit ei: Tu es Rex Iudeorum? Respondit Iesu: At temetipso hoc dicas, an alij dixerunt tibi de me? ^b Respondit Pilatus: Numquid ego Iudeus sum? gens tua, & Pontifices, tradiderunt te mihi: quid fecisti?

* Respondit Iesu: Regnum meum non est de hoc mundo.

M A T T H .

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Iudeis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo Rex es tu? Respondit IESVS: Tu dicas, quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exiuit ad Iudeos, & dicit eis: Ego nullam inuenio in eo causam.

*Emendatum ergo illum
dimittam,*

*Necesse autem habe-
bat dimittere eis per
diem festum, unum.*

Per diem autem festum solebat dimitti illis unum ex vincitis, quemcumque petiissent.

Habebat autem tunc unum vincitum insignem, qui dicebatur Barabbas.

Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditionis erat vincitus, qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ascenderet turba, caput rogare, sicut semper faciebat illis.

Congregatis ergo illis, dixit Pilatus:

Pilatus autem respondit eis, & dixit:

*Et autem consuetudo
vobis, ut unum dimis-
tam vobis in Pascha:*

^a Quem vultis dimis-
tam vobis: Barabbam,
an IESVM, qui dici-
tur Christus?

Vultis dimissam vobis
Regem Iudaorum?

vultis ergo dimissam
vobis Regem Iudaorum?

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

sciebat enim, quod per inuidiam tradidissent eum. Principes autem Sacerdotum, & seniores persuaserunt populis, ut peteret Barabbam, ut magis Barabbam dimitteret eum.

I E S V M vero perderent.

Respondes autem Praeses, ait illis: Quem vultus vobis de duobus dimitti?

At illi dixerunt:

Barabbam

Dixit illis Pilatus: Quid igitur faciam de I E S V, qui dicitur Christus? Dicunt omnes:

Crucifigatur.

Ait illi Praeses: Quid enim mali fecit?

At illi magis clama-

dentes:

Crucifigatur.

Sciebat enim, quod per inuidiam tradidissent eum summi Sacerdotes. Pontifices autem cōcitauerunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eum.

Pilatus autem iterum respondens, ait illis: Quid ergo vultis faciam Regi Iudeorum?

At illi iterum clama-

uerunt:

Crucifige eum.

Pilatus vero dicebat illis: Quid enim mali fecit?

At illi magis clama-

Crucifige eum.

Eras autem hora ter-

^c Exclamauit autem simul vniuersa turba, dicens: Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam.

qui erat propter seditionē quandam factam in ciuitate & homicidium, missus in carcere. Iterum autem Pilatus loquutus est ad eos, volens dimittere I E S V M.

At illi ^c suclamabant,

dicentes:

Crucifige, crucifige eū.

Ille autem tertio

dixit ad illos:

Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis inuenio in eo: corripiam ergo illum, & dimittam.

At illi instabant vocibus magnis postulantes, ut crucifigeretur:

& innalescabant voces eorum.

Clamauerunt ergo rursum omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

AD NO-

AD NOTATIO.

A. *R*enouatur, postquam ab Herode redierant, tota actio violentius: audit nuntium ab Herode Pilatus, interrogat IESVM in propylao coram omni multitudine, accusant Principes, respondet Pilatus: Desinite iam tandem, Iudei, huius hominis insectari vitam; ecce enim coram vobis ego interrogans de omnibus, nullam tamen plane video mortis causam; sunt omnia vestra crimina, qua illi obyctis, vana, falsa, & malitiosa conficta. Quod si nihil Romani imperij maiestas apud vos valet, que summa esse debet apud omnes, nihil mea vestri Presidis auctoritas, qua illam vobis representat, credite saliem vestro profelyto Herodi Galilae Tetrarcha de homine Galilao. is illum similiter atque ego omni culpa, ut exposuit eius nuntius, & vos scitis, liberauit: tantum contemptis ut fastum; cuius rei etiam uestis illa alba indicio est. Ille igitur illusit, ego flagellis cæsum dimittam; hoc estote contenti. Ad hac verba furebant Iudei.

B. Pilatus vero, rejectis vocibus Iudeorum, ingreditur rursus prætorium vocato IESV: subit eum cogitatio, ut curiosius de regno interroget. Sciebat quidem regnum Iudeæ per seditionem non quæsse IESVM, quod esset Romano imperio rebellare; interrogat tamen, quod sit eius regnum, ubi, quale sit.

C. Respondet benignus IESVS: Ex animi tui sententia, Pilate, hoc interrogas, an alij de meo regno se docuerunt? Numquam illa de re interrogauit Christus quod eam nesciret, multis enim modis omnia semper præcognovit; sed ut nouam rerum cognitionem per experientiam præsentem concipiebat, ita pro ratione economia, quam à Patre acceptam gerebat, nunc interrogare solet quasi nesciat, nunc mirari quasi ad rem nouam. Sciebat quidem Christus vulgatum fuisse sermonem de regno quod ipse, quod Apostoli prædicabant & discipuli; sed regnum calorum, non terrarum annuntiabat & Christus & sui. Ad hoc regnum nouerat Pilatum spectare; præterea illi benignè consulens, eius animum alliciebat ad sanitatem: Num tu ex te concepisti de regno, quod ego prædico, aliquam existimationem; an vero ab aliis eius rei aliquid intellexisti?

B. Arroganter respondet Pilatus, indignè ferens quod eius mentem pietate in Deum soli-

citaret IESVS: Num, inquit, Iudeus apella ego sum? ut tuam superstitionem vel intelligam, vel curem, & non potius contemnam? Auersatus igitur illam Christi interrogationem alio se confert: Gens tua, & Pontifices tui te mihi à se damnatum tradiderunt, ut plectam capite: Quid fecisti? Cur interrogas, Pilate, quid feceris IESVS? Non audisti Iudeorum accusationes? Audiui; verum ego illas reieci, reiecit Herodes, præterea rogo quidnam feceris; aliquid enim est fortassis, quod nec Iudei proferunt, nec ego intelligo: dic igitur tu, cur tanta contentione te Iudei prosequuntur & accusant? quod acerbè indignabundus dixit, commotus Christi responso. Duo ex IESV rogauit Pilatus: Num esset Rex, & Quid nam fecisset: ad utrumque responderet IESVS.

C. Ad primum: Regnum meum, regnum quod ego prædico, non est de hoc mundo, quale vos, vel unde acquiritis vel possidetis, corporale, terrenum, humanum; sed spirituale est, cælestis, diuinum. Nam si vestro simile ego regnum haberem, decertarent utique mei ministri, ne vel Iudeus traderet, vel tibi: verum nunc regnum meum non est hinc. Respondet de Regno Christus constantissime, qua erat confirmatio sua omnis doctrina. quorsum enim docuit Christus, aut quid omni sua prædicatione, nisi regnum suum, id est, spirituale & cælestis? Præterea ter dixit, regnum meum, & quidem cum vehementi significacione, non ē auctoritatis, quasi diceret, illud regnum, illud meum regnum; simul grauissime animum Pilati excitauit ad rerum cælestium considerationem, & illa sermonis acrimonia, & cū dixit: Nunc regnum meum non est hinc. Nunc ergo unde est, si hinc non est? Nunc est, & semper fuit, & erit cælestis & diuinum, & regnum omnium seculorum: regno enim ego semper cum aeterno Patre. Est aliud regnum, quod per meam incarnationem acceptum, per meos labores & mortem mihi expedito, exercebo autem post meam à mortuis resurrectionem, & ad Patrem ascensionem: huius regni usum nondum exerceo, tunc exercebo ubi ad dexteram Patris sedero; donec subiecero Patri omnia, cum omnem potestatem euacuauero, cum iudicato orbe, conclusis in aeterno igne contrariis potestatibus, & damnatis hominibus, destructa morte, regnum Patri tradidero: & regnabo ego cum Patre & Spiritu sancto in celo

Psal. 2.

Heb. 1.

in caelo & in terra per omnem aeternitatem. Cū Pilatus audisset à I E S V : Nunc regnum meum nō est hinc, & id tantopere affueraret, commotus vehementer, placide colligit, non tamen sine omni inuidia & tacita accusatione: Si qua dicis vera sunt I E S V , tu igitur Rex es? Cui I E S V s: Tu dicis me Regem, & ego non inficior: sed nihil est quod inde tibi, vel Romano imperio timeas. quod ut intelligere possis me audi, ut simul scias, quod tantopere scire desideras, quid ego fecerim. Ego quidem natus sum à Patre aeterno coaternus Filius, & Rex omnium seculorum, ac Verbum infinitum: itaque sum ego expressio virtutis diuina, & testimonium sempiternum ex ratione mea à Patre processionis & nativitatis. Sum præterea ad hoc natus ex Virgine Deus homo, & constitutus sum Rex à Patre meo super Sion montem sanctum eius, ut testimonium illud veritati aeterna perhibeam, & prædicem præceptam Domini, & mysterium divinae veritatis & gratia. Ille fecit me heredem uniuersorum; verū per mortem, quam ego item subibo in testimonium diuinae veritatis, ut regnum ego mihi parem per martyrium & crucem, quam subiturus sum pro ea ipsa veritate, & Euangelij mei prædicatione. Ita intelliges, si velis, quid ego fecerim, quid Pater in me & operatus sit & fecerit; tum quale sit regnum meum videbis, si oculos mentis aperire paululum. Hec quidem erat in verbis I E S V , etiam si non aperit, neque ea intelligebat Pilatus. In hoc enim fuit I E S V (quandoquidem videbat aliquid moralis boni esse in Pilato, & non nihil cum veritatis tenere, & tamen in se esse peccatarum) ut daret operam quod minori culpa peccaret, & remissius periret si fragilitate peccaret, non malitia. Propterem propius se in eius animum insinuans addit. Omnis qui est ex veritate, vocem meam audit: dulcissime illum inuisans ad pietatem. Aliquid in te est veritatis Pilate, illi te permitte, ad illius efficaciam tuam operam adiunge; fieri ut quæ ego loquor non sollem audias, sed intelligas etiam & sequaris. Feicit tamen Pilati ambitio & superbia, & impius Deorum cultus, ut quod ad pietatem spiritus attineret nihil caperet, nihil ex verbis Christi moueretur, nihil intelligeret: nisi quodd firmiter statuit apud se innocentem esse I E S V M . obiter tamen interrogat per curiositatem quidem, sed negligenter & contemptim, quid sit Veritas; nec responsum expectat.

D. Sed exit continuo in propylaeum ad Principes & turbas Iudaorum secum ducens IESVM;

atque identidem apud omnes I E S V M innocentem esse restatur: Ego, inquit, in eo nullam iniurio causam cur damnari posse I E S V S . Atrocius autem accusanibus Iudeis, & nihil planè respondentie I E S V (neque enim unquam apud Petatum respondit Iudaorum accusationibus) horretatur illum Pilatus, atque urget ut respondeat: Non respondes quicquam: Non audis quanta aduersus te dicunt testimonia? Non vides in quantis te accusant? Nihil, ne tum quidem amplius respondet Christus. Miratur vehementer Pilatus, non despicit tamen, ut Herodes, nec fatuum existimat, quem modo viderat suis interrogationibus sapientissime satis fecisse. eò magis demiratur eius mansuetudinem, & innocentiam comprobat, & vita morumq; integritatem: itaque totus cerebatur ut IESVM liberaret, clarus subinde prospiciens quod per inuidiam & calumniam illum sibi tradissent Iudei. Cœpit ergo ex consuetudine Iudaorum in presenti concilium, quod fore existimauit I E S V salutare.

Erat in more Ierosolymis positū, ut ad Pascha liberationem alicuius vinceti peterent Iudei, & ut Praeses Romanorum iis concederet quem postulassent. Erat in vinculis latro insignis Barabbas, homo seditionis, qui fecerat in seditione homicidium: huc produxit ad Iudeos, & simul cum illo benignum I E S V M statuit in propylæo Pilatus, hoc cōsilio, ex duobus alterum illus ut concederet, alium neminem sperabat enim non fore tam execrande inuidos & crudeles Iudeos, ut Barabbam omnibus flagitiis cooperatum & infamem hominem, I E S V benignitati & mansuetudini præferrent, neque credebat hoc hominum esse posse. Erras, Pilate, si Principes homines esse existimas, sunt quidem homines figura, sed atrocitate ac malitia plusquam Demones; quod experieris continuo. Constitutus in propylæo ambo bus, hinc Barabbas suo homine, & toto corporis & vultus habitu horrido atque detestabili; illico benigno I E S V , etiam si toto vultu & corpore inturia Iudaorum deturpato, diuina tamen verecundia, mansuetudine, dignitate spectabili. Nihil est, inquit Pilatus, quod alium petatis, o Iudei, ut de more vobis dimittam, offero vobis Barabbam & I E S V M ; animaduertite quis hic: quis ille sit; ex his duabus alterum petite, alium nullum, non eritis adeò truculentii, adeò inuercundi, ut Barabbam I E S V anteponatis; presertim cum vestra petitione, & mea dimissione videri posse planè esse condemnatus: hoc estote contenti, nec sanguinem & vitam petatis. Non est tibi sat perspecta obsecratorum Iudaorum

rum malignitas, Pilate: non potest I E S V M , hoc est, Deum, mortalium Saluatorem, sed Barabbam latronem, homicidam, nefandum hominem. Auditu Pilati propositione timet miserrimè Iudai, ne turba suffragio eripiatur sibi I E S V S : itaque diuidunt inter se operas Principes & Seniores, prehendunt omnibus locis plebem, subornant, concitant aduersus Christum, persuadent ut Barabbam petant, non I E S V M . Aspice concursantes, ac seditionem incidentes; vide quām atrocibus mendaciis ac calumniis plebem concitent, quanta malignitate conficitis; addunt hinc preces, illinc minas atque imprecations; inter ipsos volitātē Damones, qui omnibus suas furias immittunt: expectat Pilatus quorū sum tandem eorum furor erumpat. Cūm iam considerent plebem se in suam sentētiā pellexisse, redeunt, ascendit turba, commiscet se Principibus. Interrogat igitur ipsos rursum Pilatus: Quid: quem vultis vobis dimitti de his duobus?

E. Conclamat omnis turba Principum Seniorum plebis: Barabbam petimus nobis dimitti, non I E S V M . O homines diabolici! latronem anteponitis ei, à quo infusa accepistis beneficia, seditionis hominem pacis & trāquillitatis conciliatori, homicidam vita aeterna auctori. Nec Deum timetis, nec Pilati de vobis iudicium revermini? videris ut omnia prosequatur Pilatus ut I E S V M liberet vestrum ciuem, vestrum Prophetā, vestrum Regem, vestrum Doctorem, & vos omnia perueritis & mentimini ut perdatis? Rursum Pilatus cūm videret eos non I E S V M , sed Barabbam tam furiosè efflagitauisse, nec sucesſisse sibi suum concilium; alio se veriit, unde I E S V M liberare posset. Vos quidem Iudei petistis Barabbam, de quo tamen ego nihil statui, nec vobis respondeo; tantum hoc interrogo: si Barabbam dimitto per vos, latronem, seditionis hominem & homicidam, consentaneum est ut velitis dimitti hominem iustum & mansuetum, necessarium ut ego dimittam.

D. Quid igitur faciam de I E S V , qui Messias vester dicitur? non potestis non consentire eius liberationi. Hic verò furiosius concitantur Iudei, & id tandem euomunt, quod adhuc per astutiam suppresserant; nondum enim de cruce egerant, qua erat causa quapropter I E S V M Pilato tradiderunt, ut scilicet crucifigeretur.

E. Conclamat omnes: Crucifigatur I E S V S . Pati non potest eorum insolentiam & rabiem Pilatus; indignabundus respondet per exprobationem impudenti Iudeorum atrocitatē: Cur

illum crucifigam? Nihil enim mali fecit. sed hoc vestrum est odium, & liuor ietterimus: scio enī me, & vos negare non potestis (rametis estis pessimi) I E S V M virum iustum esse & sanctum. Succlamant rursum violētiū: Crucifige, crucifige eum. Quō magis odio & malignitate videbat Pilatus accendi Iudeos, eo nrebatur magis I E S V M ex manibus impietatis Iudeicæ eripere: tertium ergo excusat I E S V M , Iudeos acris accusat. Vos impū, hic pius; vos iniusti, hic iustus; vos inuidia, odio, malignitate pleni, hic charitate, benignitate, mansuetudine excellens: quare idem quod sapè dixi vobis, Iudei, confirmo, nil il malū I E S V M fecisse, non inuenire me ullam in eo mortis vel damnationis causam, tantum abest ut illum crucifigam, hoc est, crudeliter & ignominiosè interficiam.

D. Arripit tamen aliud consilium Pilatus, si fortassis possit Iudeis satisfacere, atque aliqua ex parte illorum odium mitigare, & I E S V M à morte eripere. hoc deputat se consequeturum, si crudelissimè illum imperet virgis cedi, si coronā spinēa corōnari, ut eius sanguine & cruciatio Iudei & ignominia satiat, desinerent mortem I E S V appetere. Impij sunt Iudei & crudeles, Pilate: tu non tam impius & crudelis, sed tamen impius & crudelis. Cur enim vū I E S V M innocentem, iustum, sanctum hominem virgis cedere? cur spinis coronare? Multa erant alia via I E S V M liberandi. Ut places Iudeos? sciebas esse implacabiles. & siue placabiles essent, siue implacabiles, erant à te contempnendi: neque enim erat è dignitate Casaris vel tua, ad pessimorum hominum voluntatem sanguinem iustum & sanctum fundere: tua fuit hac impietas, crudelitas, & tyrannis.

F. Repräsentatur in circulo tota actio, cum significazione hora tertia, posito sole ad quadrantem primum cursus sui super horizontem. utebantur enim Iudei communiter, ut antea diximus, horologio indicante horas inaequales: itaque perpetuō erat dies duodecim horarum aqualium inter se. Erat autem hora tertia ubi primum Principes & uniuersi Iudei conclamabant, & pertinacissimè, donec crucifixus fuit, urserunt & efficaciter, ut crucifigeretur I E S V S . propterea scripsit Marcus: Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.

G. Non ita longè erat afflita Mater Virgo, mulieres, & discipuli, audiebant strepitū tumultuantium Iudeorum in atrio pratory, & clamores: & erat (quod pie credi potest) siue ex discipulis, siue ex notis, qui quā agerentur identidem

dem nuntiarent. Erat perinde perpetua omnium afflictio & luctus, qui subinde augebatur ad nuntiorum relationem, vel noui tumultus

auditum. Coniungere animo, affectu, sensuum internorum applicatione ad hunc sanctum cætum, contemplare quid ibi fiat, & id imitare.

MEDITATIO.

Miserè torquebantur Iudæi de Herodis facto, & timidè redibant ad Pilatum; videbant enim I E S V innocentiam illum defendere. toti igitur, cùm sibi displicerent, nouis furiis exagitabantur, & eò magis fremebant in I E S V M; non ipsi solùm, sed eorum etiam administri & milites. Vnde colligere licet, hanc fuisse quām hactenus ductiōnem opprobiūs pleniorē, & contumeliis & violentia. Celebremus nos hīc septimam processionem, & Christi iter hoc afflictum lachrymis prosequamur, & Virginis Matris comitatui nos coniungamus, quæ Filium sequebatur eminus cum suis, summacum animi acerbitate, fixis in eum oculis continenter quoad licebat. Tandem raptus est mansuetus I E S V S per scalas ad Pilatum in prætorium. Hīc septimam stationem agamus simul cum M A R I A, & oremus Christum, vt hæc sacra mysteria intimo cordi imprimitur deuotè: Matrem etiam ipsam, vt idem nobis impetrēt, deprecemur.

Cùm occasione accepta ex facto & responso Herodis Pilatus in Christi liberationem incumbaret, neque tamen quicquam proficeret apud execrabilem Iudæorum malitiā & obstinationem, denuò de Regno I E S V interrogat, & diligentius quidem; quasi de alia ratione regni quām antea, de qua audierat & ipsum esse concionatum, & eius servatores. Sed vide Christi mansuetudinem admirabilem & diuinam, tum erga Pilatum beninitatem. Pilatus vno verbo liberare eum à Iudæis poterat; quod cùm non faceret, nefariè faciebat & impiè: & tamen bonus I E S V S illum beneficiis prosequitur; & quod pessimè faciebat, id dissimulat; quod boni naturalis habebat, id respicit & probat, ac beneficio prosequitur; quamuis nouerat ab eo se prodendum esse Iudæis ad crucem. At nos miseri quid facimus? Si quem inuenerimus aliquo crimine laborare, id in oculis habemus, id insectamur, hinc de illo sinistrè iudicamus & odiosè; si quid boni habet, si quam virtutem, si quid bona mentis, si quam facultatem vel industriā, ea dissimulamus, eorum

nullam habemus rationem. At contrā factum oportuit, salutari hoc Christi exemplo, respicere ad virtutem vel bonum, quodcumque in aliquo inuestigare possimus: nullus enim est qui omni ex parte malus sit; quod si esset, naturam certe bonam haberet, quam Deus fecit. In bonum semper oculos debemus concilere, vt in illo bono Deum omnium bonorum auctorem contemplemur & laudemus, inde in amorem illius hominis descendamus, bona illa laudemus, ita animum eius nobis conciliemus, vnde pateat nobis aditus ad illius salutem omnibus officiis procurandam. Porro erat quidem Pilatus in defendenda Christi innocentia, verùm debili animo & timido, verebatur vanos hominum rumores, dignitas sua ne minueretur timebat, ne oriretur aliqua multitudinis commotio: veritatē nouerat causæ I E S V, non tamen fortianimo & constanti tuebatur. Quæ vitiani non esset Principum & Iudicūm depravatio; timidè enim sæpenumero Veritatem tenent & infirmè, tam multa circumspiciunt nec necessaria

*Mar. 15.
Ioh. 19.*

nec utilia: at Veritas ipsa manet stabilis & in-
concuissa, & vim semper obtinet diuinā: Deus
enim Veritas est, & sunt omnes veritates illius
summæ Veritatis participatio quædam. Princi-
pes ac Iudices vitiam semper moueret hæc
Veritas, nec de gradu illos vñquam deiiceret
vel honoris respectus, vel amicitiæ, vel im-
prouidi & noxijs timores. Respiciamus Chri-
sti actiones, & eas præcipue quas in passione
sua obiuit, & nulla erit nostra infirmitas, cui
non reperiamus paratum remedium singula-
re. Summa illa mysteria quæ in Adnotatione
recensentur, erant quidē tunc in verbis Chri-
sti, vt nunc sunt: non intelligebantur tamen à
Pilate, idolorum impietate occupato & vitiis:
itaque cùm de Veritate audiisset, & ex Chri-
sto interrogasset quid esset Veritas, quasi ex
contemptu alias res ageret, exiuit foras non
exspectato responso. Heu quoties nos Pilatum
imitamur nostra socordia! quoties vel vbi
Scripturas legimus, vel sacros Scriptores, vel
concionatores audimus, aut nihil spiritus per-
cipimus, aut adeò negligenter attendimus, vt
illud appareat, quod ferè semper est, quod
nullam

*Psal. 116.
Ioh. 14.
I. Ioh. 5.*

Ioh. 18.

Psal. 4. nullam animi dispositionem afferamus ad res diuinias audiendas: neque enim aures audiendi aduertimus, sed potius non audiendi, aures scilicet externas, & cum pecudibus communes; cordis verò aurem, qua mysteria intelliguntur, nullam. Quod si aliquid contingat nobis insinuari mysticæ veritatis, & excitetur cupiditas nonnulla illius cognoscendæ, diffluunt è vestigio omnia: eò diuertit animus vbi semper est, exteriùs, interiora relinquit & meliora, destituit salutaria. O miseros nos! usque adeò sumus semper hominum filij, semper graui corde, & ad terrena depresso, vnde naturales nostras potentias, & quod est nobis inditum diuinæ virtutis & gloriæ, damus in ignominiam. Hinc fit ut diligamus vanitatem, & mendacium queramus in rebus omnibus, ut Christum relinquamus, foras diuertamus; nec solùm è cælo nos docentem auertamus, sed per has creaturas inter quas viuimus vocantem prætereamus. Ipse tamen lux est æterna, perfectio infinita, veritas summa. Foras autem extra hæc cùm discedimus, quod abimus? vbi sumus, nisi in tenebris, & in vanitate, & in mendacio, & in peccato, manibus Diabolorum excepti? Et non tantum primam Veritatem Deum relinquimus, sed eam etiam lucem & Veritatem, quam Deus in creaturis suis posuit, non agnoscimus. Vestigium enim sui in his posuit Deus, in homine etiam imaginem. nos horum nihil contemplamur, nihil intelligimus: ita, quod in nobis est, in nihilum redigimur, extra Dei & creaturarum eius sinceram veritatem & lucem exulantes miserrime.

Mattb. 27. Conuerte iam mentem, anima mea, ad detestabilem Iudæorum peruersitatem simul & atrocitatem. Dat vobis, o perfidi, Pilatus optionem, ut pro consuetudine vestra alterutrum à morte liberetis, Iesu, vel Barabbam, id est, vel virum excellenti innocentia & vittute, clarum miraculis, vel latronem hominem, & homicidam, & seditiosum omnibus abominabilem. Et quidem dat occasionem ut Iesu petatis, & ferè cogit, nisi essetis adeò periuaci malignitate; & tamen efflagitatis obstinatissimè Barabbam. Quæ, malum, ista est truculentia? vos ne estis homines, & non potius atroces feræ hominum figura? Parum est quod vos omnibus partibus superat Pilatus, ipse etiam Barabbas præ vobis iustus est, ille vos condemnat; denique gaudent terti Dæmones, quod vos malitia non

Rom. 1. antecedant: neque enim præponi Barabbas Iesu potuit nisi à vobis; neque condemnari, nisi ab iis qui malitia & peruersitate Dæmones vel æquarent vel superarent: nam nunc quidem Dæmoniis æquales estis, eritis superiores post paulo, ubi Satan Christi mortem impedire conabitur, vos vrgere ferocissimè contendecis. O luctuosissimam collationem Christi & Barabbæ! O spectaculum horrendum & miserabile! Adstant duo, Iesu & Barabbas ad iudicium pessimorū hominum; Deus scilicet & homo teterimus, vita æterna & peccatum, quæ est mors æterna; qui parat mortalibus vitam sempiternam, & qui mortis & sempiternæ & temporalis est retus: & tamen furibundè Barabbam præponunt Iesu Principes; illum dimitti petunt, hunc dominant, hunc ad crucem flagitant, & idem ut petat plebi persuadent. Fuit saeva hæc contumelia Christo illata inuidiosissimè: hoc videlicet contendebant conselerati, ut videretur Iesu esse pessimo homine & detestabilior, atque detestabilior, & fieret opprobrium hominum & abiectione plebis.

Psal. 41. Adestis Angeli, sat scio: quid vobis videtur, o beati spiritus? Scitis vos quis sit Iesu, qui Iudæi, qui Dæmones vestri antagonistæ, quis Barabbas: & non dissipatis Dæmonum & Iudæorum pessimas artes & maleficia, & pro vestro Deo & Domino diuinum iudicium non fertis. Ferimus, fert Deus, cælum; natura ipsa ab eorum scelere abhorret: sed illud quoque scimus, Deum hoc etiam Filij contumium ad mortalium vitam æternam conferre voluisse, sed ad salutarem etiam disciplinam. Primùm, ut intelligent omnes, Christum non solùm in passione & cruce sua leuia hominum tulisse peccata, sed atrocissima etiam tulisse omnia: verè enim induit personam illius latronis Christus, verè pro illius peccatis, & similibus, & maioribus mortuus est. Instruit rursum Deus insipientiam nostram: quis enim non fert impatenter, si quis sibi præferatur, non solùm qui videatur indignior, sed qui æqualis vel dignior? quæ vera est superbia; ut contrà vera est humilitas, se omnium existimare indignissimum atquo infimum: alij omnes si ipsi præferantur, non solùm æquo animo ferre, sed iucundè, & cum cordis sui suauitate videre. Quid cogitas vilis homo? Christus terræ cælorumque creator & Dominus fert patienter, ut sibi præferatur latro; & tu iniquè ferre potes, ut quiuis tibi præfe-

præferatur Christum cogita, eius gesta imitare, & non solum superbiam abiges, sed iniuidam, tabificum malum & lethale. Neque mihi dicas: Malignè mihi aliquis præfertur. Num malignius quām Iudæi Barabbā Christo anteposuerunt? & tamen illa malignitas non solum non minuit Christi virtutem, sed admirabilem fecit magis. Quænam, ô Angeli, est alia hîc nostra instructio? Multæ atque excellentes: sed hanc audite. Magna est hominum erratio in rerum æstimatione. quis enim est qui non deteriora semper amet & diligit, & sequatur? Cuius erroris etiamsi illum initio parere soleat infirmitas vestra, vel ignorantia, vel vtrumque; adeò tamen malum serpit, vt prudentes etiam & volentes deteriora deinde vestra voluntate eligatis & sequamini; quæ est vltima animæ vestræ calamitas. Nâ vtrum melius? vitium, an virtus; Satan, an Christus; Infernus, an Paradisus; tenebræ, an lux; ignis æternus, an gloria sempiterna? Quæ horum eligere vis, ô homo? Sed scimus quæ eligas,

quæ secesseris: priora scilicet illa ferè, quæ sunt tua ignominia & perditio; alia autem, quæ vera sunt bona, negligis stolidæ & postponis: placet tibi magis vitium, Satan, Infernus, tenebræ, ignis æternus; quām virtus, quām Christus, quām paradisus, quām lux, quām gloria sempiterna. At dicent qui excusare ex- Psal. 140. cusiones solent in peccatis, quasi latere Deū vellent; qui illa faciunt, desperati homines sunt. Num tu peccator, qui non es desperatus, non eadem facis? Nam cùm gulam, cùm luxuriam, cùm mammonam, cùm glorio- lam sequeris, nónne Dei voluntati (quæ Deus ipse est) spurcissima & absurdissima anteponis? Quod cùm facis, quid aliud quām quæ faciunt desperati facis? Discamus peccatores ex hac Iudæorum tetrica electione meliora amare atque amplecti: iuuabit nos Christus per meritum ac mysterium huius suæ contumeliaz incomparabilis, vt illius voluntati & benignitati seruiamus ad eius gloriam sempiternam. Amen.

FLAGELLATVR C H R I S T V S.

M A T T H. X X V I I .

M A R C. X V .

I O A N. X I X .

In xciiij. imaginem Adnotatiuncula.

xciiij.

121.

- A. Prætorium, & propyleum, vnde prospectat Pilatus flagellationem.
- B. Columna, vbi ligatur Iesus.
- C. Stipes, vbi capite plectebantur damnati.
- D. Multitudo Iudeorum, & Romanorum.

- E. Durissimè verberatur Iesus.
- F. Definunt Iesum cadere lictores iussu Pilati.
- G. Mater Dei audit strepitum flagellationis. Vide quām acerbè eius anima & cor flagellatur.

M A T T H. X X V I I .

M A R. X V .

I O A N. X I X .

*Tunc ergo apprehendit Pilatus
Iesum, & flagellavit.*

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Pratorium, & in eo propylēum & pergula, unde Pilatus & eius antici spectant, quemadmodum flagellis cedunt I E S V S.

B. Columna, ad quam alligati damnati virgis more Romanorum cedebantur (de qua columnā Hieronymus Epitaphio Paula: Ostendebatur, inquit, illi columnā, Ecclesiæ porticum sustinens, infecta cruore Domini) ad quam ducitur & flagellatur. Huius pars est Romæ in ade dīna Praxedis.

C. Stipes, ubi collum aptare iubebantur damnati, quo certius ac facilius securim exciperent.

D. Multitudo uniuersa Iudeorum & militum Romanorum circumfusa ad spectaculum.

E. Hic, etiam si omnia non potuit assequi imago, multa tamen sunt animaduertenda: & Primum quidem, ut ad imperium Pilati rapiant I E S V M lictores per scalas violentissimè. Erant lictores ministri Consulum, Proconsulū, Praesidū & Presorum, qui simul carnificum manere fungebantur, & de condēnatōis suppliciū sumebant: ex his praeſtō erant Consulibus duodeci, seni alijs: precedebat lictores suos Magistratus, gestantes alie fasciculam virgarum, & in eo alligatam securim. Aspice præterea ut benignum I E S V M pertrahunt ad septum & columnam; ut exsunt uestibus, alba qua induerat eum Herodes cum suis, preterea interula inconsutali: proiecuntur humi neglectim uestes, stat in conspectu omnium nudus I E S V S. O Angeli sancti qui adestis, nōne tam insignem perhorrescit is Dei contumeliam? & tamen adoratis corporis maiestatem. O bone I E S V , quantus erat tunc pudor tuus virgineus & sanctus! O anima que Christum I E S V M nostis, videris cerie nudum dulcissimum I E S V M uestrum Dominum & cali & terræ, cum summa ignominia sicuti latronem mox crudelissimè flagellandum. Si hac animus ferre nō potest, quid siet in ipsis qua sequuntur? Demones tamen contemnunt Nazareni nuditatem, non autem milites, sed attoniti ad corporis Christi pulchritudinem excellētissimam, & admirabilem dignitatem stupent, Iudei suggillant. Nudus I E S V S applicatur ad rigidam columnam, colligantur illi manus & pedes ad columnam, dorso exterius patente ad verbera; expediunt lictores omnes virgas, humili proiecunt securis; accinguntur horridi carnifices, dein feriunt crudelissimè bini vel terni, succedunt sibi per vices integri fessis. Primis ictibus intumescent

seua vibices, & linor catis sacrosanctæ; aperiuntur deinde aerocia vulnera, erumpit undique sanguis, dilaniatur caro Christi diuina, caro Dei omnipotens; urgent milites circumstantes, insurgunt detestabiles tortores maiori conatu, pronocant se se inuicem ad crudiora verbera.

Vbi posteriorem partem corporis vident ita laceratam, ut nullus ferè appareat esse relictus Isaie 1. & nouo vulneri locus, vertunt anteriorem: eam Jerem. 35. non minori truculentia consuant; profluit Ansel. sanguis, uniuersum corpus ingerit sanguine, & Bernat. columnā rigatur & humus. O Angeli sancti qui adestis, quiq; è calo ad horrendum hoc spectaculum animum aduerritis; an non amare lugitis omnes? Lugere, inquiunt, non possumus vel dolere. Quid igitur? omnibus Angelis inauditum hoc facinus auersamur ac detestamur. Obstapescant cali, terra coheremiscat; turbetur creatura omnis à facie Creatoris crudelissimè verberati. Lugent anima que in Limbo accipiunt nuntium huius truculentia: gaudent tamen maligni spiritus; qui adsunt absentibus nuntiant, omnes exultant, derident stolidè flagellatum I E S V M: Romani nulla misericordia commouentur; Iudei hinc crudelitatem suam seu illa flagellatione pascant, illint eam agrè ferunt ac repudiant, verentes ne illa contentus Pilatus I E S V M dimittat. Grauissima fuerant qua haec tenus passus erat Christus, tristitia, paucor, tandem, agonia, sudor sanguineus horum vi expressus; raptaeus fuerat ceu lastro nefarius, alapam accepérat, damnatus primū fuerat in concilio Iudeorum, consputus, casus crudelissimè colaphis, palavis, alapis, velatus oculos per contumeliam; rursus in maiori frequentia conciliū fuerat condemnatus, ductus ad Pilatū, à Pilato ad Herodē, ab hoc rursus cum ignominia & ueste candida ad Pilatū; apud verumque semper à Principibus & Senioribus pertinacissimè accusatus, ab his & plebe, ab omnibus Iudeis summa cōtentione ad crucem expeditus: inter hac quis recenseat opprobria, iniurias, contumelias, impulsus, attractus, raptaeōs, colli manuumq; linorem, vinculorum violentiam? O Christe I E S V bone, fuisse haec tenus duodecim plus minus horas cum his angustiis conflictatus, frigore & laſitudine confectus, tristitia & animi dolore vehementer fatigatus, dum fers agerrimè non tantum quæ tibi inferuntur mala, sed scelera quæ in te & Patrem admittuntur; cum vides tot labores quæ

plurimis sua ipsorum culpa nullam allatuos uilitatem. Hac cum ita essent; si tamē ad ea conferantur qua nunc fiunt, qua præterea subsequuntur, leuissima fuisse videri possunt. Et tamen ut hac crescunt in te supplicia, benigne I E S V, ita charitas tua in Patrem & mortales ardet magis, & ad horum redemptionem per ea qua passurus es acrius inflammari, ac maiori ueris animi robore atque constantia; hoc est, ad ea applicas heroica virtutis tua excellentissimas operationes, qua summa semper fuerunt.

Fuit hac crudelissima flagellatio, & doloris plus quam dici posse acerbissime plena, ut aliae omnes Christi vulnerationes. quod aliqua ex parte fortasse intelligemus, si animaduertamus Christi humanitatem omni ex parte fuisse perfectissimam. si enim ad animam species, ea erat alijs omnibus animabus, in eadem tamen specie, longe excellentior, propter dotes insitas: si ad corpus, id erat omnibus numeris absolutissimum, siue quoad elementorum, qualitatuum primaru, quartuor humorum cōmixtionem & temperiem attinet; siue quoad sensuum interiorum & exteriorum constitutionē, organorumq; harmoniam, perspicacitatem, & viuacitatem; siue figuram & formam, magnitudinemve corporis contemplaris, membrorum proportionem & decus, venustatem, robur, dignitatem, maiestatem. Sed quid ego hic balbutio? prædicat humanitatis Christi excellentiam David: Speciosus, inquit, forma es, Christe, præ filiis hominum, pulchrior & perfectior es quam reliqui omnes homines, quotquot sunt, fuerunt, erunt. quod verbum ἐργόν duplicatum mira energia significat; quasi dicat, incomparabili es decor, Christe I E S V, & ineffabili; quem quid magis contemplor, eò maiores cognosco habere te, & ampliores perfectionis accessiones. Decantat idem Salomon, quasi patrem Dauidem interpretatus: Qualis est, inquit, dilectus tuus ex dilector: id est, singularis ille, & præ alijs dilectus. Respondet sponsa: Dilectus meus candidus & rubicundus, electus & insignis præ omnibus denis millibus. quibus verbis rogius humanitatis Christi perfectionem proponit: exponit vero per partes in sequentiibus præclarissime. Hoc unum addam de perfectione humanitatis Christi; illam præterea esse summam, quod Verbi diuini unioni hypostatica fuit manu Dei parata & Verbo Dei unita. Ex his intelligere nonnihil possumus, quam fuerit acerba Christo hac flagellatio, quod etiam si fortissime illam ferebat flagrorum atrocitatem; ta-

men ut erat corporis constitutione temperatissima, & sensibus viuacissimis, ita laesio eius corporis minima fiebat longe acerbissima.

F. Porrò desierunt I E S V M cedere ferocietes lictores ad imperium Pilati: cauebat enim, ne flagellis necaretur. soluunt c̄ sanguine iuncta columna, iubent ut induat se suis vestibus, ligant deinde manus: nonnihil refrigerij accipit afflictus I E S V S; sed ita tamen, ut uestes affligant acerbè eius vulnera & consauient.

G. Vide Matrem Virginem, qua quamquam omnia in spiritu contemplabatur, tamen verisimile est non ita longe absuisse (eis extra atriu) quin crudelitatem illorum flagrorum sentiret, sentirent qui cum illa erant; excitatur gemitus & dolor omnium longe quam antea maior. Cōsidera vero attentius, quemadmodum gladius omnium que filius patitur, animam & cor Virginis Matris transuerberet, anima eius, & cordi virgineo & sacro sancto ut infligantur durissima Christi verbera: magnanimitter tamen omnia sustinet. Cōiunge te huic luctui, huic doloris sensui, & illa tria cogita: Indignitate qua flagellatur Deus à tētrissimis latronibus, Dolorem quem patiebatur, tum Sanguinis copiosam effusionem: compara vero animū vel hinc (quod anīca factum oportuit) ut in te sentias qua petitur Christus in te transformes, ut ea viuo animi sensu excipias, quasi illa flagra anima tua & cordi infligantur. quod si viuacitas hac sensus interni tibi non contingat in meditatione passionis Christi, adhibe saltē exteriorem flagellationem & afflictiones, qua illos animi sensus representent, excitent, & apud Deū impetrant. nec tamen si illi sensus adsunt, præterea non est adhibenda exterior aliqua afflictio, prouida tamen & sale condita. Liber hoc loco adnotare, passum quidem fuisse Christum summum anima, summum corporis dolorem in passionē sua & morte, sed quem summa anima virtutes excipiebat ac sustentabant, & inter cetera excelsi animi magnanimitas immēsa, & charitas summa: qua faciebant, ut dum cogitat sua passione & morte salutem se parere mortalibus sempiternam, & eam esse Patris sui voluntatem, nihil illi non videatur leue, nihil non cum summa animi alacritate sustinendum. Similibus virtutibus cum esset munita Virgo mater Dei Maria, cum spem & fidem conservaret excellenter, similibus præsidis fulciebatur, hinc virtutum aliarū, illinc pide & spe uilitatis ingentis que ex Filii passione & morte erant prouentura.

Psal. 44.

Cant. 5.

MEDITATIO.

O Immensam Dei Patris, & Filij Dei misericordiam & miserationes! Ergo ne non solum est Christus cruci affigendus, & in cruce cum summo cruciatu necadus, sed flagellandus etiam crudelissime? Esto satis, Domine Deus, si moriatur Filius tuus; ne flagelletur, obsecro te, si tibi ita placeat, & si vis. Verum video, Domine, te aliter velle; flagellada est vita cordis mei, vera lux oculorum meorum, salus animae meae & virtus. Intelligo legem filiorum adoptiuorum posuisse te Filio tuo naturali & coeterno.

Si Filius meus est, vt est, & consubstantialis mihi Filius est, flagelletur & ipse vt adoptivus pro adoptiuis: quam tamen flagellationem confero ego non ad necessitatem (nulla enim Filij mei passio necessaria ad mortaliū salutem & vitam fuit praeter mortem; nam mors Dei satis ad illud erat superque). Tametsi ne mors quidem necessaria erat simpliciter; si enim ita voluissim, uno merito Christus apud me comparasset vobis & salutem, & vitam sempiternam) sed miserationes etiam illas magnas in vos, o mortales, vobis explicare. nec tantum illa misericordia in vos vti placuit, quae esset, si Filium facerem hominem, & absque eius morte procurarem, vt vos a peccato & Satana redimeret: sed adhibui etiam misericordiam meam magnum, mortem Filij, flagellationem, coronationem ex spinis, alias passiones, & contumelias, & opprobria; vt non solum sufficiens illa esset redemptio, sed copiosa & amplior: ita enim declarau in Psalmo, copiosam apud me esse Filij mei, redemptionem; & alibi, *Amplius lava me ab iniurie mea*, dixit David Spiritu sancto inspirante.

*Ioan. 14.
G. 8.
Psal. 34.
C. 45.
Matt. 3.
Psal. 1.
Heb. 12.*

Eccles. 5.

Psal. 129.

Psal. 50.

*2. Ester.
9. Et
Psal. 102.*

Intelligo Domine Deus longanimis & multum misericors; addis ad mortem hos cruciatus Filij tui, ad plenorem peccatorum nostrorum redemptionem, quae tamen per mortem fuisset plenissima; qua morte, quibus poenis, tu charitatis indicium nobis demonstrasti, & excellentem naturam humanam, quem tua est creatura, ostendisti dignitatem, & efficacissimum humilitatis, & obedientiae, & omnium virtutum in Filio exemplum tradidisti. Hic fons ille est, Domine Iesu, tu benignitatis immensus. Pateris tu quidem, quod non fuerat necessarium, & plura pateris quam necessaria fuerant: neque pro te pate-

ris, sed pro nobis: nobis enim gratiam & gloriam meruisti, non tibi: & si quae tibi meritus, ea es meritus quae dimiseras propter nos, vel non assumperas; qua in re tuam item bonitatem exaltasti, cum volueris illa mereri per mortem & passionem, quae tibi alioqui debebantur, corporis gloriam, & quae ad exteriorum excellentiam pertinebant. Nec cum ita sint, meritus illud etiam es, ut liberaretur Ecclesia tua a persecutionibus impiorum, haereticorum, & Antichristi, & ut purgari possint post mortem qui in gratia decedentes aliqua egerent purgatione. Magna est gloria, Domine, tuam bonitatis, ineffabilis est. Vides tu, magne Iesu, quam refugiam ad ea quae instant tuarum passionum progredi, omnibus viribus animi destitutor, stupet cor meum, plane ad nihil quasi fatuus redactus sum, nec intelligo qui sequuntur tremendos tuos cruciatus & mysteria. Adiuua me, Domine Iesu, per eadem haec mysteria & passiones tuas, qui plenus es misericordiarum.

Flagellandus ergo es, Deus Iesu, pro nobis, & durissime flagellandus: eripiunt iam tibi vestes carnifices furiosi, tu illorum furiosi obsequeris mansuetissime, & appares omnibus nudus. Non impediebantur antea Angeli, non Dæmones, quin te viderent nudum, sed aliter expoliatum conspicunt: sis nudus præcipue Iudeis, Romanis, & mundo, tuis hostibus, ijs qui ad contumeliam te tuis vestimentis expoliauerunt, ut induerent confusione & cruciatu. Erubescis tu quidem vehementer, sancte Iesu; non erat tamen illa vercundia extre, qui purior eras quam Adam in Paradiso fuit; nullum enim in te peccatum fuit, nulla ad peccatum propensio, ac ne esse quidem potuit. noua igitur est poena hec, quam e nobis pro nobis assumpsisti, ac ne noua quidem, erubisti enim hactenus totam noctem & diem in tot opprobiis quae sustinuisti quasi latro, quasi blasphemus, quasi facinorosus homo & nefarius. At vero tu, magne Iesu, in tua nuditate vestitus eras virtutibus & donis cælestibus; iustitia eras indutus, decoro cælesti & lumine, & fortitudine immensa; eras uestitus diuinitate: simul indutus eras uestimentis vltionis, & opertus quasi pallio zeli. Magnus eras, Domine, in tuis opprobiis & infirmitatibus; nam quod tui infirmum est, fortius hominibus est, & omnibus ad-
*Isaie 59.
Psal. 52.
& 103.
Isaie 59.
1. Cor. 1.*

Dd 2 uersa.

uersarijs potestatibus , potentius peccato & inferno. Verum pariter illa tua nuditas & contumelia vestiebatur misericordia & pie-
tate in genus humanum ; sic enim nostram salutem operabar, & vestimenta quibus nostram nuditatem cooperires. tua igitur nuditas excellentissimè fuit vestita, excelse I E s v. Nos sumus verè & deformes & nudi, qui vestem iustitiae quam accepimus in Adam amissimus ; at illius culpa, sed nostra simul, illius actuali, nostra originali. Nudi concepiti sumus & nati ; texisti tamen nos tu, Domine I E s v, gratiae tuae dono per aquæ salutaris Sacramentum : sed postea heu quoties nudata est anima nostra ! Quoties nuda & fragilis se coniecit in manus hostium armatorum & crudelium ! Quoties suam foeditatem ante Angelorum & Dei conspectum flagitiosè aperuit ! Da nobis , sancte I E s v, vt nos semper tua hac nuditate tegas, in qua est virtus vestimentorum iustitiae & donorum tuorum.

En anima, iam ligatur Deus tuus, & ad frigidam columnā colligatur vigente frigore; & obstrictiū ligatur atque acerbiū quām fuerat hactenus , cūm septies fuerit ligatus, in horto, ad Annam , apud Caiphām primum, iterū manē ad Caiphām , præterea coram Pilato, item corā Herode , rursus cūm mitteret flagellandum Pilatus : nam cūm stabat coram Iudice , soluebatur; cūm inde mittebatur, rursus colligabatur. Nunc igitur vi-
1. Tim. 3. des illum acriū colligari, vt moueri ad verbēa nullo modo possit. O rem miserandam in se, & flagrorum exspectatione miserabiliorē ! Da mihi, I E s v, ex hoc mysterio fructus alios , & vt columnæ veritatis Ecclesiae tuæ colliger stricissimè, neque propter acerbissimas quasque afflictiones ab illa columna separer; atque adeò me ipsum salutari flagellatione vt affligam ne ab illa dimouear, sed in dies illi hæream firmiūs. O si mihi dares præterea, bone I E s v, vt quotidie me magis tuae voluntati , & præceptis tuis astringerem , & maiorem illam constrictiōnem consiliorum euangelicorum, quam de tua singulare gratia suscepi , perfectius implerem ! Da item, Domine , ijs qui illam obligationem non suscep-
Matt. 11. perunt, vt ne tua consilia cōtemnant, vel statum religiosæ vitæ fastidiant , qui est salutare tuum beneficium, suave iugum , gratia excellens : quam vitæ perfectionem qui non asse-
Matt. 19. quitur (vt non omnes capiunt illud verbum)

ita tamen vitæ suæ rationes astringat, vt quæ poterit alia consilia persequatur, nec simplici sola præceptorū obseruatione sit contentus.

Porrò autem quamuis refugiat animus ulteriū procedere propter rerum indignitatem & dolorem, tamen veniendum est ad infinitam atrocitatem flagrorum, te iuuante ô Deus meus flagellate. Iam leuant manus flagellis crudelibus armatas horridi carnifices, iam incutiunt flagra crudelissimè, exit liuor in plagas atrocissimas carnis sanctissime, carnis Dei omnipotentis , conciditur totū Christi corpus , & à planta pedis usque ad verti-
Isaia 1.
Esaia 53. cem capitum non est in eo sanitas: reputatur quasi leprosus è plagiis , & percussus à Deo & humiliatus, ipse tamen vulneratus est propter iniquitates nostras, vehementia & multitudine verberum attritus est propter scelerata nostra. Hæc autem est disciplina & castigatio non ipsius, sed nostra, qua pax nostra paratur; nam eius liuor nostra est medicina. O res miserabiles & luctuosas ! Deus acerbissimè vapulat atque ignominiosissimè propter peccata nostra, & nos peccatorum delectationibus gaudemus: itaque nostra voluptate flagitiosa Deo plagas & mortem irrogamus. O abominabiles lictores ! non sat erat, si virgis more Romano cæderetis hominem innocentem, nisi etiam flagella adhiberetis vt seruo, eaqué crudeliora quām virgas , vt nefario homini ? Luge Anima mea, luge, plora cor meū ; plangete immites oculi. certe cernitis vestram vitam Dei Filiū flagellis concidi, videtis flagellatum I E S V M, & quasi leprosum; contemplamini percussum & humiliatum, vulneratum, attritum. Luget I E S V S ipse, non oculis, certe vulneribus: fiunt enim oculi in corpore eius innumerabiles, quibus plorat, non aquam, sed sanguinis acerbos riuos. lugent Angeli vt possunt: plangit Virgo Mater Filij cruciatum atrocissimum: lugent sancti Patres in Inferno : lugent Henoch & Elias in terrestri Paradiſo; si quidem ad ipsos per internuntios Angelos perferebantur Christi mysteria paſſionis, vt piè credi potest: luget natura vniuersa sensu suo. Quis igitur tam est homo immensis & excors qui non lugeat, qui non lamentetur ? Quis , qui infinitam illam crudelitatem animo recolat, eam nō ita sentiat, atque si infligerentur omnia verbēa , non eius corpori tantū, sed cordi ipsi & animæ? Et quidē minora sunt & leuiora quæ dico, quām quæ sentire debeo, quāvis declarare verbis non valeā.
Confī-

Genes. 2.

Considera, pie meditator, rei huius indignatatem miserandam: flagellant excellentissima forma, virtute, innocentia hominē, quod omnes intelligebant, flagellant Filium Dei, quod omnes poterant credere, & multi debebant. Hæc non indigna solum sunt, etiam si indignissima sint, sed infiniti sceleris & impietatis. Aspice ad dolorem, imò ad infinitos dolores innumerabilium vulnerum, qui ex corpore ad animam Christi penetrabant amarissimè. Verberant omnes illi ictus & vulnera cor Christi & animam plurimis alijs de causis & maximis afflictissimam. Aduerte animum ad Paradisum tuum I E S V M, qui illum amas; vnde non quatuor tantum flumina egrēduntur, sed innumerabilia; non aquæ, sed sanguinis; non à loco voluptatis terrenæ, sed coelestis, sed simul à loco doloris & mœstitiæ incomparabilis: quæ non placi-dè vt illa egrediuntur, sed acerbissimè; & non irrigant quidem omnem terram vt illa (etiā possunt, & planè possunt, & potentiùs quàm illa possunt) sed terræ maxima pars hæc sanguinis Dei flumina non admittit, non admit-tet, quod est longè tristissimū & miserrimum. Porrò cùm eslet vita Christi in sanguine, quantum sanguinis effundebatur, tantum vi-tæ adimebatur, & debiliùs erat in corpore anima & vita.

Diuerte tandem mentem ad Virginem Matrem, & in ipsa perspicies nō solum sum-mum dolorem & afflictionem, sed illud simul, nullum flagrū corpori Filij infligi, quod eius corpori, cordi, & animæ non incutiat, & quod illam non cruentet amarissimè: erat enim Filio copulata perfecto amore M A R I A; non poterat ergo Filius sine Matre flagella-ri. Conciditur crudelissimis verberibus M A- R I A E amor, & assiduè simul augetur, & quò magis augetur, eo cruciatur magis. O dolores Filij! ô dolores Matris ingentes! ô hominem immitem & sœuum qui hæc non sentit!

Quot acceperis vulnera è flagellis, Domi-ne I E S V, tu scis; & tamen piè credo reuelationi piorum hominum, qui tradiderunt nu-mero fuisse ad quinques mille & quadraginta. Fuisse quidem maximo numero certum est; non enim in te flagellando tanta cum atrocitate seruauit Pilatus Romanorū legem, minùs Iudæorum; sed eò spectauit totus, vt enormi & immodica crudelitate in te edita placarentur Iudæorum animi, vt cædereris, mitis I E S V, sœuissimè quidem, citrà mortem

tamen. O immanitatem flagrorum, quibus licebant omnia, tantùm ne vitam eriperent. Fit contra omnes leges in te affligendo, I E S V sancte, datur id peruersitati Iudæorum, & dia-bolicæ malignitati. qua in re, nec quod volebat, id assequutus est Pilatus, vt discederent à malitia Iudæi; nec aliud quicquam, quàm vt præter suam, & contra Iudæorum volunta-tem, I E S V atrociissimè cruciaretur. ita ta-men prophetiæ adimplebantur & Dei pro-missio, tum salus mortalium parabatur. Verè hæc flagellatione, præter cruciatum immen-sum, reputabar, sancte I E S V, cum sceleratis; nam Pilatus permissione Dei in hac re quod dixit Moses seruauit, vt te verberaret; Deut. 25. quod erat indicium ex lege mortem non mereri qui cæderetur: verùm in plagarum nu-mero contra legem fecit; pto magnitudine enim criminis comperti cædebatur reus ex lege pluribus paucioribꝫve plagiis; sed ita vt ne quadraginta excederent. At tu, innocentissime I E S V, cùm sine modo cæderis, om-nium criminum videbaris esse damnatus: & Pilatus dum verberans te vult mortis non ef-se reum significare, tamen infinitè cùm ver-berat, multis mortibus esse te dignū ostendit.

Infinita est hæc significatio, bone I E S V, amoris erga nos tui; singuli enim tui liuores, singulæ plagæ, quid aliud quàm immensam in mortales charitatem tuā declarant? Quid? Si singulæ, quid omnes? quid tam immenso numero? Clamat omnia vulnera tua, ma-gne I E S V, ad Patrem tuum, & peccatorum nostrorum precantur veniam: singula impe-trare possunt & impetrant; quantò potentiùs simul omnia! Neque tamen potentiùs, cùm singula idem possint; verùm alioqui longè potentiùs, quòd idem, eademque virtute tam innumerabili numero replicant. Verè omni-bus passionibus tuis, magne I E S V, amplius Psalm. 50. lauas iniquitates, semper exhibes copiosam Psal. 129. redemptionem; faciunt dulcem harmoniam & acrem diuinæ hæc voces, & auribus Patris, & tuis, & Spiritus sancti suauem & efficacem: clamant contra Peccata, contra Mortē, con-tra Infernum, & exaudiuntur: clamant po-nitentiam vt agant suorum malefactorum mortales, Deum cognoscant, eius voluntati vt obediant: inclamat pijs meditatoribus facillimam viam ad deuotionem comparan-dam. Vulnera Dei tam crudelia sponte suscep-ta, tanta voluntate nobis ad salutem appli-cata, monstrant certissimū nobis & diuinum D d 3 refu-

Psal. 30. refugiū in nostris necessitatibus, atque adeò innumerabilē nobis offerunt refugia in nostris laboribus & ærumnis: vnumquodque enim vulnus tuum, benigne I E s v, ampla est domus refugij & cœlestis vt saluos nos facias.

Psal. 37. Isaie 1. At enim sunt vulnera tua mihi terrori, magna I E s v. quid enim non merentur mea peccata, si tu propter illa, Deus cùm sis, tam atrociter flagellatus es? sunt tamen, & esse debet vulnera tua spes certa salutis. Quid enim sperare non possum & debo à te, qui ex amore tuo immenso antequam essem tantam crudelitatem es passus, vt mihi mea peccata remitteres, & tuis virtutib⁹ & donis ornares? Dant animæ meæ vires vulnera tua, Domine I E s v; dare certè possunt, & dabunt quidem si mea peccata nō faciant vt ne dent. sunt enim illa suscepta à Deo meo, vt vulnera sanentur animæ meæ, vt vulnera animæ meæ ne infligantur. Portò cùm non sit sanitas in carne nostra, vulnus sit tota, & liuor, & plaga tumens, non circumligata, nec curata medicamine, nec forta oleo, & eam tu sanam suscepis vt nostram sanares; factum est vt restituant nobis sanitatem tuæ plagæ, vulnera & liuores nostri tuis vulneribus & liuoribus currentur. Tuæ plagæ tumentes, quæ non fuerunt circumligatae, non curatæ medicamine, non forta oleo, atque adçò quarum circumligatio, medicamen, & fomentum, vulnerum aliorum fuit sœuissima replicatio; faciunt, inquam, tuæ hæ plagæ, vt animorum nostrorum, tum sensuum vulnera tua virtute circumligentur, medicamine currentur tui sanguinis, oleo foueantur tuæ misericordiæ. Quis, si in flagella & tribulationes incidat, conqueri possit, & non potius patienter & longanimiter illa ferre debeat? Quis non depositat plura pro peccatis suis pati, & pro Christi amore atque imitatione? Ponamus ante oculos fidei & meditationis piæ Filium Dei I E s v M ad columnam ligatum acerbissimè verberari; consideremus liuores, vulnera, sanguinis riuos; & si nostra sentiamus detrimenta, fateamur oportet non esse vulnera animæ nostræ curata perfecto medicamine, non oleo; & miseros adhuc nos esse credamus.

Collige præuaricatrix Anima mea ex hac Dei flagellatione vitiorum tuorum cōtritionem & luctum. Tu illa vulnera Christo inflixisti. quoties enim peccatū in Deum commisisti, toties illi flagellum incussisti; &, vt verius dicatur, quoties peccasti, toties omnia simul vulnera Christo inflixisti: pro singulis enim tuis peccatis omnes plagas sustinuit Christus. Concipe ex Christi vulneribus virtutem animo quidem acri & constanti, humili tamen & sapienti, per flagellationis tui corporis vsum; vt cùm hoc facis, ex Christi plagi vim accipiat tui corporis afflictio, quasi in te illæ diuinæ plagæ suscipiantur, & tuæ per illas sint fructuosæ, vt esse possunt. Confer hanc corporis tui disciplinam ad tuorum peccatorum satisfactionem; adhibe ad vitiorum extirpationem, ad virtutum adeptiōnem. vttere interna flagellatione cordis & animæ tuæ, hoc est, contritione (quæ, vt semper peccamus, numquam non est adhibenda) & ad hanc diligenter confer Christi verberationem & deuotius, tum vt acrius vindices in peccata tua, quæ virtus est contritionis, simul vt plagas cordis Christi & Matris Virginis Mariæ imiteris & sentias salutariter: sic vitia tua & habitus malos verberabis, & virtute vulnerum Christi excutes. Discamus hinc præterea, Diabolum, præsertim vbi molestus est, flagellare; & sicut ille facit nobis, ita nos contrà illi faciamus. Illius flagella nituntur superbia in Deum, inuidia in nos: nos illum flagellemus Christi I E s v flagris, quæ diuinam spirant humilitatem, immensam charitatem: his nos armati, vim vulnerum Christi in illum conuertamus, illi eam opponamus; ita illam feram bestiæ cruentabimus. Ille flagellat nos superbia, nos illū humilitate Christi, & nostra in Christo; ille nos cædit inuidia, nos illum Christi charitate, & nostra in Christo; ille nos alijs vitijs verberat, nos illum alijs Christi virtutibus, & nostra in Christo & pér Christum. Et simpliciter quidem flagellū est Dæmonis, & vehemens, & efficax oratio, & quem accipimus à Christo in oratione sensus spiritualis: his magna dexteritate & humilitate, & animo vtamur, & fugiet Dæmon à facie vulnerum Christi I E s v profligatus, cuius est gloria, virtus, & potentia infinita. Amé.

C O R O N A T V R S P I N I S I E S V S.

319

MATTH. XXVII. MAR. XV. IOAN. XIX.

In xcvi. imaginem adnotatiuncula.

xcvi.

122.

A. IESVS ab atrio in aulam Praetorij crudelissime casus trahitur.	D. Sedere iubetur in scanno, capiti corona è spinis impomatur, arundo pro sceptro datur.
B. Recesserat Pilatus in cubiculum, & quid vellet fieri significauerat.	E. Acerbisimè cedunt, illudunt, ferunt arundine, consalutant Regem Iudeorum.
C. IESVS ueste pariter ac pelle atrocissimè exutus, purpurea chlamyde per ludibrium induitur.	F. Virgo Mater foris cum suis omnia ex internum cognoscit.

MATTH. XXVII. MAR. XV. IOAN. XIX.

Tunc milites Praesidis ^afusci-pientes JESVM in Praetorio,

congregauerunt ad eum uniuersam cohortem:
 & exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei:
 & plecentes coronam de spinis,
^dposuerunt super caput eius,
 & arundinem in dextera eius.
 Et genu flexo ante eum,
^e illudebant ei,

dicentes:
 Ave Rex Iudeorum.
 Et expuentes in eum, acceperunt arundinem,
 & percutiebant caput eius.

Milites autem
 duxerunt eum in ^b atrium Praetorij,
 & conuocant totam cohortem:
 & induunt eum purpura,
 & imponunt ei plecentes spicam coronam.

Et cœperunt salutare eum:
 Ave ^cRex Iudeorum.

Et percutiebant caput eius arundine,
 & ^dconsuebant eum:
 & ponentes genua, adorabant eum.

& ueste ^epurpurea circumdederunt eum.
 Et milites plecentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius:

Et veniebant ad eum,

& dicebant:
 Ave Rex Iudeorum:

& dabant ei alapas.

Dd 4

ADNO-

DE CORONATIONE

ADNOTATIO.

A. **A**trium, unde IESVM suscipientes milites Romani traxerunt per scalas intro in aulam Praetorij, in atrio vero remanente Iudei in eadem hypocrisi perseverantes, ne contaminentur: obseruabant tamen, quid de IESV ageretur, per internuntios.

B. Pilatus in interiorum partem domus secesserat, & quo milites intellexerant quid fieri vellet: dixi enim, ut flagellatum eum in star Regis per ironiam spinis coronarent, & Regem consalutarent: ut eo magis esset unde possent placari in eum Iudei, & ipse maiorem causam haberet IESVM dimittendi. Intelligimus autem missos antea qui spinas ferrent, ex quibus milites coronam plecterent, quasi regium diadema.

C. Conuocata vniuersa cohorte in integrum aulam praetorij, alijs plectunt coronam de virgulis spine Aegyptiæ, crucibus aculeis horrida; ex eo arbusto scilicet, ex cuius floribus iucunda corona fieri solebant. Alij afferunt chlamydem purpuream & coccineam, dibapham, id est, bis tintam, vel quod materia esset purpurea, color coccinus, quale regium erat indumentum, & à Romanis solebat honoris causa Regibus amicis transmitti, forma chlamydis erat ut pally; id fibula ad collum connectebatur. Alij IESVM suis vestibus rursum exuunt, quæ fouebant quidem vulneratum eius corpus, sed simul vulneribus haerent, quod ex sanguinis concretione necessum erat eveneri, itaque renouantur vulnera boni IESV: purpuream & coccineam chlamydem eum induunt, iubent autem sedere pro tribunali in vili scanno.

D. Cùm sedisset benignus IESVS, & recrudiissent vulnera, & sanguine perfunderesur toto corpore; afferiur atrox corona, eam illi offerunt; eam esse quam ipsi honoris causa Romanus Imperator mittit: concedere illi Regnum, sed spineum & miserum, quale ipsum decebat: hec ad contumeliam. Deinceps coronam non tam impunis capiti, quam truculentissimis furculis impingunt atque infigunt. Erat ea lata, ac densa, ut bona capitis partem sauvissimis aculeis transfigeret. Undique perfluit diuinus sancti IESV sanguis, per vultum, per aures, per collum: ad hac arundinem, siue calamum dexteræ inserunt, tamquam regium sceptrum: ita ornatum per summam contumeliam consalutant Regem Iudeorum genu flexi.

E. Ave, inquiunt conferti, Rex Iudeorum:

hi cadunt diuinam faciem alapis, illi conspuunt, eripit unus è manu arundinem, qua solidæ erat ^{Plin.} & robusta, ut esse solent orientales; illa caput ferit, quo siebat ut profundius infigerentur spina: omni denique contumelia illum, & opprobrio, & cruciatus afficiunt execrabilis latrones.

Hac contemplare, pie meditator, in tua presentia fieri, indignitatem considera, dolorem vulnerum, sanguinis effusionem: si penitus es Christo unitus, similia in te senties fieri, & viuax animi tui sensus cruentabitur cum Christo, & affligetur; nonnumquam corpore etiam similem senties cruciatum: Hoc est Dei vestri caput, ô Angeli, diuinitas corona splendens, hac vestra gloria, in hoc omnes thesauri scientia & sapientia sunt absconditi: hoc cælum, terram, vniuersam creaturam suo imperio sustinet & gubernat; & tamen acerbissime sauvissimis spinis configitur. Hac est facies, in qua desideratus Angelus aspicere, cuius conspectus vestrum desiderium beat; & tamen spurius purissimis conspurcatur, alapis crudelibus verberatur; non tamen velata facie IESV, ut fecerat Iudei, quasi suam cætitatem illi præagientes, hi luce. Senit hanc crudelitatem & ignominia cælum, terra, omnis creatura; & tamen homines illam, hi infligunt, alijs non sentiunt. Pudeat te esse hominem, quod homines hec faciant; doleat tibi, quod propriæ peccata tua fiant; confidas quod per hac tua expientur peccata. Considera rursum Demones adhuc gaudentes, totam militum cohortem infinitis blasphemis Christum lacestantes, risu, cacchinnis, sannis illi conuictantes. Iudei hac non videbant quidem, audiebant tamen tumultu & clamores; sciebant per suos internuntios quid ageretur; partim vero latabantur, partim illorum animus angebasur: metuebant enim ne tot pœna & cōtamelia euaderent tandem in IESV liberatione, quan nihil contingere poterat illis acerbiss.

O IESV bone, velenum ex te scire quo pacto hec feras. Primùm non heroico tantum, sed plane diuino animo; sentio tamen summum dolorem, perseverat mecum tardum, mæror, afflito quæ per tot horas pertuli, vulnera flagrorum me excruciant, spina his omnibus adiunctæ me conficiunt: attamen quamvis crescunt cruciatus, longè tamē illos superat animi mei propria tudo, constans, & fortitudo. Atque illos quidem cruciatus, cùm sint sauvissimi, non ob necessitatē tua redemptionis patior, ô homo (sat quidem

*dem futura esset mea mors ad infinitos homines
saluandos) do tamen tua utilitati , quæ alioqui
sunt tua redemptio: ne committas per insipien-
tiam cordis tui, ut horū meditatio tibi non pro-
fit, & ad meritum , & ad spiritus vim, quæ in-
comparabilem habent utilitatem & salutem.
Hoc præterea volo te intelligere, inter acerbissi-
mos dolores quos tota mea passione sustinui , il-
lum continenter accepisse amarissimum , quod
semper prospiciebam unice dilectam ac vene-
randam magrem Virginem de doloribus & pa-
nis meis confici: videbam meis colaphis, palmis,
alapis, consputationibus, meis flagris, contume-*

*lys, spinis, pauore, tristitia, frigore, laitudine
illam vehementissimè affligi & cruciari.*

*F. Quo tempore coronatus est Christus, fo-
ris extra atrium prætorij lugebat beata Virgo
cum suis, neque quicquam eorum quæ in IESVM
fiebant videre poterat: audire aliquid poterat,
sciebat item vel per nuntios, vel ex turbæ vo-
cibus, ex quibus permanabant & diuulgabantur
omnia: contemplabatur tamen desolata Virgo
singula spiritu in corde suo. duplicatur gemi-
tus omnium & afflictio, horrent ad spinas, ab-
ominantur carnifices, compatiuntur Christo,
omnibus modis se affligunt.*

MEDITATIO.

Cant. 3.

Egredimini iterum filiæ Sion, meditato-
res deuoti, egredimini, videte Regem Sa-
lomonem: egressi enim antea estis , & vidistis
Regem Salomonem in diademate, quo coro-
nauit eum mater sua in die desponsationis illius,& in die lætitiae cordis eius,id est, quando
ex MARIA Virgine nostram assumpsit natu-
ram vnigenitus Dei Filius, & delicias suas fe-
cit esse cum filijs hominum. Egredimini rur-
sum filiæ Sion, leponite illam coronationem
incarnationis, & ad eam passionis, cui tunc se
offerebat Christus, totum animum atque af-
fectum omnem intendite, quæ plena doloris
est & ignominia, spineam sponsi vestri coro-
nationem. En vobis sese offert Christus I E-
S V S truculentissimè flagellatus, videtis re-
centia vulnera Dei, imò totum corpus quasi
vnum vulnus aspicitis, concisas carnes, vnde
que fluentem sanguinem, madidam terram
Filij Dei sanguine, absque ijs quos intrinse-
cus patitur dolores immensos. Considerate,
obscurio, quid faciat è columna solutus. Inue-
stigat vestes suas, quas latrones & atrociter il-
lum exuerat, & contemptim disperserant. Ex-
anguis I E S V S, & vehementer debilitatus &
afflictus colligit iussus vestimenta sua hinc il-
lum, rigat sanguine suo terrā. Sed cur iudici-
imperatis, homines impii, quem modò estis
rursus spoliaturi? Ut illū cōtumelia maiori &
cruciati afficiamus, propterea id facimus.

Nulla fuit ferè mora quin ex Pilati vel im-
perio, vel permissione, è flagellatione confe-
rant se latrones pessimi ad opprobriū & cru-
delitatem spineæ coronationis. Adeste filiæ
Sion, animaduertite quid fiat sponso vestro.
Approperant illū rursus exuere vestibus suis:
cruciatus ille fuit cùm se è flagellatione in-

duit Christus, addere volunt rabidi canes a-
cerbiorem, & per violentiam rursus I E S V M
exscoliant. Verū quid fuit, quapropter
voluistis coronare spinis purpura induitū, non
suis vestimentis ? Primum voluimus illum
cruciare vestes eripiendo: dein placuit vt con-
spicua essent illius flagra ad maiorem con-
temptum & abiectionem : ad hæc noluimus
ne vestigium quidem hominis illius ullum
remanere in illo, minùs Magistri, qualem re-
præsentare videbantur suæ vestes. vestem ve-
rò albam Herodis auferre placuit, ne videri
posset fatuus, sed potius homo nequam & fa-
cinorosus. Nihil scilicet conselerati homí-
nes excogitare poterant ad te contumelia af-
ficiendum , sancte I E S V , & cruciatu , quod
non audiissimè exequerétur & crudelissimè.

Vidistis filiæ Sion sponsum vestrū nudum, *Th. 3.
Isaie 26.*
quærerentem sua vestimenta, induentem se, in-
dutum rursus exui, & iterum nudum : quem
fructum igitur ex his animo conceperitis ? Ex-
ercuimus sensus nostros interiores, tum spi-
rituales illis mysterijs, sensimus intimo ani-
mo indignitates illas & acerbitates immētas,
& cordi implexissimus ; cōtabuit anima nostra
dolore & compassione : simul illinc vim spi-
ritus acrem cōcepimus humilitatis & patien-
tiæ ; voluissemus illi suas vestes offerre, cum
iuuare, horridos illos carnifices abigere ; nec
sanè eius volūtas erat vt hæc illi seruitia quis-
quam deferret. Quod illū velle intelleximus,
id conandum vobis est, vt lugubri & pia me-
ditatione vestes orationis spirituales, quas il-
le simul nobis quærebat, inquiramus atque
inueniamus, ipso nobis præeunte : illis eum
induamus, quibus libenter tegitur, imò qui-
bus nos ipse induit placide & fructuose : no-
stram

stram nuditatem agnoscamus, quam effecerunt peccata nostra; vestes salutares virtutum queramus, quibus nuditatem contegamus: contendamus porrò ne rursus à nobis eripiantur, illud considerantes, quod à se denuò vestes eripi permisit Iesus vs, vt ne nobis per illum semel partæ ab hostibus nostris diripientur.

Matt. 27

Sed quid h̄ic nos moramur? non morantur sœui milites: Iesus v m ecce trahunt intrō in aulam prætorij, congregant ad eū vniuerſam cohortem, exuunt, circumdant ei purpuram, sedere iubent vili in scabello, coronant atrocissimè corona ex spinis. Et coronā quidem non solū ad ludibrium conferunt, vt chlamydem & scahnū; sed ad acerbissimum cruciatum, impactis trucibus spinis: non autem tantū vulnerarunt, sed crudelissimè etiā lancinauerunt. Porrigunt in manū eius tamquam sceptrum arundinem, illudunt & conuiantur ei, genu flexo, quasi illum adorantes in clamant, *Aue Rex Iudeorum;* conspuunt eum, dant ei alapas, tū accepta ex manu eius dura arundine crudeliter caput eius percutiunt; quod siebat vt non solū priora spinarum vulnera renouarentur, sed vt altius impactis spinis, noua fierent vulnera & crudeliora. Eccam vobis, filiæ Sion, apertam meditationi vestræ materiæ immeñitatem: quid enim immensum non est & infinitū in gestis Christi, & passionibus, & morte, siue ad eum qui patitur species, siue ad peccatorū pro quibus patitur Deus grauitatem, siue ad fructū passionum? Ad prætorium adducunt Iesus v m scelerati, veluti ad Regiam è loco supplicij, ad augendum ludibrium. Voluisti, inquiunt, homo nefarie, Rex fieri, eris Rex, sed flagellatus; Rex eris, & spineus, & horridus, & omnibus abominabilis. O tetrū Satanam, qui hæc per sua membra audet! Nolumus tuā coronationem faciant Iudei, ludus enim ille esset si facerent: nos verè te volumus Regē coronare; Romanorū enim est Reges designare, nō vilium Iudeorum; quæ sanna longè altius opprobriū faciebat. Sequimini filiæ Sion sponsum vestrum spinis coronandū, adorate vestigia pedum eius, ad cor vestrum sanguinem è vulneribus defluentem recipite, ne ad aliam quam ad vestram terrā recipiatur: exiuit vestibus suis, illas accipite vos, etiā si nolint Dæmones, illas seruate & deosculamini; sunt Christi, sunt Dei, sunt flagellati Christi & Dei propter vos, sunt quibus animæ vestræ

Tertul.
de coron.
Milit.

amicuntur vestimenta salutaria & diuina.

Congregant ad probrosam coronationem Iesu v cohorem latronum; conuocat simul Satan suos Diabulos maiori numero: conuocate vos filiæ Sion Angelos, vocate sodales vestras, aduocate cœlum, terram, creaturam omnem ad spectaculum omnibus fœculis inauditū, horribile toti creaturæ & luctuosum, quo coronatur spinis Deus summa contumelia & cruciatu. En iam sedet abiecte omni ludibrio expositus; contemplamini eum filiæ Sion, is enim ipse est qui super thronos sedet *Psalm. 79.* & super Cherubim, is qui per hanc vilem *& 98.* *Hebr. 1.* dem meretur confessum ad dexteram Dei Patris omnipotentis in excelsis, & vt iudicaturus orbem sedeat super sedem maiestatis *Matt. 25.* suæ; is qui sedens ad dexteram Patris, stat simul intentans suam indignationem & vindictam in malos, simul protendens manum celestis auxilij & retributionis in bonos. Conferte illam maiestatem cum hac abiectione, & videte ex illa in hanc influere diuinam virtutem; hanc per illam fieri excellentissimam vilitatem & potentissimam. Intelligite hinc, nihil altius esse humilitate quæ est in Christo; gustate, vt omnem suavitatem superet sedere nudum, vulneratum, abiectum cum Christo. Iam circumdant Christo purpuream chlamydem, obsoletam & contemptibilem, sed purpuream quideni illam & coccineam,

En principium Regni tui, en purpurā te dignam, iam regnare incipe Regnum quod huius mundi non est. Non hoc solū tunc dicabant homines impij, sed habent illius impietatis imitatores quamplurimos; Machometanos, & Iudeos, & Hæreticos. Et illi quidē aperte Christo conuiantur, hæretici cum aliis sibi configunt Christū, aliam Christi doctrinam appingunt, vero Christo, & veræ eius doctrinæ illudunt & conuiantur insolenter. Sed hi impij sunt; quid nos, qui orthodoxā pietatem profitemur, non similiter facimus? Hæretici numquam non habent in ore Christū, illum tamē alienis vestibus induunt, id est, suis erroribus: nos Christū confitemur, fidem Catholicam tenemus & doctrinam; & tamen ita viuimus, vt eum identidem chlamyde simili atq; milites amiciamus mortua fide, & peruersa eius confessione & factis.

O acerbi latrones, cur illū purpura induitis? iam enim est purpura amictus ampliori, & quidem vermiculata purpureo suo sanguine & vulneribus: si queritis despectionē, maior est

Apos. 7. est in hac purpura, quam in vestra chlamyde; quid vultis? Veram assimulare volumus Regiae inaugurationis pompam, ad maius ludibriū. O fæuam malignitatem! Verum parat vobis hæc purpura Christi, & Martyres, vestras purpas: nam propterea sanguis vester pretiosa purpura est, quod sua purpura imbuierit illum Christus. Vestit vos sponsus, & Virgines, vestra stola, non solum alba, sed simul quæ purpureū referat colorem; est enim in virginitate vestra suum martyriū: atque adeò induantur necesse est omnes Sancti sanguine Christi, & sese lauent: nō enim nisi per sanguinem, & ex sanguine Christi dealbantur, & euadunt in claritatē sempiternam; sanguis enim I E S V vitā generat æternam. Properate filiæ Sion, venite; en facit Christus ex scanno suo distributionē chlamydū purpurearū: accipite, purgate animas vestras actionum puritate atque perfectione in Christo.

Ephes. 5. Sed en afferunt magna pompa homines peruersissimi ad I E S V M spineam coronam, eam offerunt ob oculos per contumeliā, impingunt dein crudelissimè in Dei caput, in caput capitum vestri, & Angeli, in vestri, & Ecclesia vniuersa; vnum enim est caput omnium Christus, ex quo etiā sumetis vestrum influxum diuinū Angeli, ut omnem influxum Ecclesia & omne bonū: huius capitum caput spinis coronatur. Absque dubitatione dolor vester, & animorum auersio tanget vos, Angeli, cum è capite Christo in Ecclesiam suus dolor redundant: ad nos autem huius coronationis cruciatus pertinet propriè, & mortales, ex nostris enim spinis plexa est hæc Christi corona, nostra peccata sunt corona illius spinea; atque adeò singula peccata omnes spinę sunt, & tota corona. Poena nostrorum peccatorum eterna in illarum spinarum vulnera conuertitur; vulnera illa, infiniti illi poenæ satisfaciunt. O miseris nos, si hæc non sentimus, miseri item, si sentimus, & tamen non compungimur, & vitam in melius non commutamus: pugnabit enim ille sensus contra nos, & nostram socordiam coarguet.

Animaduertite filiæ Sion, quantum afferrat hæc corona Regi vestro cruciatum. Vident omnes sensus vel ex capite vel in capite, tum externi tum interni: illi omnes acerbè lædebantur, etiamsi præter cæteros cruciabatur tactus: interni simul omnes affligebantur; in totum corpus deriuabatur capitum dolor, ut ab eo principium sumunt om-

nes animales operationes: & tamen singulæ spinæ hoc faciebant; quid omnes? quid in sensibus Christi perfectissimis? Si vnum corporis membrū patitur, membra cætera compatiuntur: nunc verò in te, benigne I E S V, humilis I E S V, flagellate I E S V, coronate spinis I E S V, omnia membra, omnes sensus patiuntur; quid est consequens nisi vt compatiuntur omnia membra tua, & immensa ista sit passio & cōpassio? O ferini cordis animam, quæ hæc non sentit! o immites oculos, qui non plangunt! Si membrum es Christi, compatiere è spinis amarissimè patiēti Christo: quod si non facis, quid respondere poteris, nisi tuam insipientiam esse, & cordis stupiditatem accusandam? Luctum habe, saltem quod hæc non lugeas quæ lugent Angelii, qui tamen lugere non possunt; quæ cœlum, terra, creatura omnis obstupescit, & suo luctu luget. O verum & perfectum nostrum Redemptorem & Samaritanum I E S V M! Non solum delet iniquitates nostras; *Psal. 50.
102.* sed infirmitates sanat tactus nostri per flagellationem, tactus rursum & reliquorum sensuum per coronationem. Etenim quid fuit Christi flagellatio, quid verò coronatio, nisi sensuum nostrorum correctio, & noxiorum motuum repressio, & temptationum depulsio? Quotquot enim plagas Christo infligebant flagra, quotquot spinæ, tot vulneribus Christus cædebat ob petulantiam nostrorum sensuum, quibus simul sanitatem afferebat: quod si non sanentur peruersi sensuum tuorum motus, nec sedetur præcitas, tua est illa culpa, non imbecillitas medicinæ, vel Medici imprudentia. Corde recipere illa vulnera, ex corde deriuia ad sensus, accipies diuinum auxilium, si non vt dissipentur motus, certè ut ne noceant. Debent autem hæc quæ de appetitu sensuum dicimus, intelligi & usurpari in appetitu rationali, & in rationalibus potentij; & prius quidem in illis disciplina institui debet atque exerceri.

Deerat sceptrum ad Regiam panopliam: *Marc. 15.* inserunt in dexteram mitis I E S V homines scelerati arundinem acrem, qua vtebantur quidem ad ludibrium, conferebant tamen ad maleficium: accipit libens arundinem manuferus I E S V S, factus obediens teterim etiam hominibus. En vobis, & Angeli, homines, en orbis vniuersæ Regem vestrum, Regem regum, & Dominum dominantium, *Apoc. 19.
1.Tim. 1.
Exod. 6.* Regem omnium sæculorum; *Omnipotens* nomen

nomeneius. Hic idem sedet duplii indutus purpura , sui sanguinis, & obsoleta illa : sedet coronatus spinis , pro sceptro gerit in manu arundinem , salutatur genu flexo per irrisio-nem & detestationem *Rex Iudeorum*, per-cutitur alapis, conspuitur, verberatur eius caput arundine. Quid hic videtis, Angeli? Peccata videmus mortalium horrida & innume-rabilia, & Dei misericordiam , & Christi pa-tientiam, & Regni cœlestis figurā : hæc enim purpura, hæc corona, hoc sceptrum, & quæ cum his coniuncta sunt, pepererunt homini-bus gloriam & Regnum sempiternum. Be-stiæ estis , ô Dæmones, quibus semper illudit Deus: existimatis vos hæc fore I E s v oppro-bria ; sunt vestra, ac vestrorū affeclarum non solùm opprobria, sed pœnæ infernales, Chri-sti verò gloriofissima trophæa , per quæ vos triumphat & traducit palam. Quid verò vos videtis , homines ? Videmus & nos quæ Angeli, sed in contemplatione nostrorū peccatorū hæremus: illa cît meditatio nobis fru-ctuosa, quæ applicat Christi passionem & im-properia nostris culpis , vt in illas nos per illa vindicemus , simul vt per illa veniam ab eo, qui propterea passus est vt illas nobis condonaret , exoremus: quod si paulò altius fera-mur , illos omnes cruciatus, illa impropria nos Christo infligere intelligemus, nostrorū peccatorum varietate. Purpura enim cõtem-ptibili induimus Christum, si per hypocrisim Christum laudamus , vel si negligenter in oratione versamur. Corona spinea illum coro-namus, vbi eius seruos conuicijs & conuame-lijs appetimus , vel vbi male de illis suspica-mur. In dexteram eius arundinem inserimus, vbi contemnimus eius in nobis gubernatio-nem , & disciplinam auersamur. Salutamus genu flexo Regem Iudeorum per ironiam, quâdo subdolè nostris maioribus obedimus, quando non animo , sed ad oculum obtem-peramus. Infringit Christo alapas, qui igno-miniosè illum blasphemat , vel etiam si quis effictas vel reuelationes, vel dona ementitur. Conspuit Christum, qui lasciuiam persequi-

Colos. 2.

Ephes. 6.

tur, & carnis corruptiones, vel si quis finem in delectationibus spiritualibus ponit. Percutit arundine coronam spineam Christi & ca-put , qui rebus diuinis ad malas artes, vel ad coniurationes, vel flagitia abutitur ; vel ille etiam qui rebus spiritualibus, & moribus qui aliqui probati sunt, abutitur vel ad quæstū, vel ad dignitates comparandas. Denique in vniuersum vestiunt purpura, coronant, dant in manum Christo arundinem , & illum sa-lutant hypocritæ omnes, quotquot in Deum peccant. Quid vos reliquæ Dei creaturæ sentitis ? Nos quidem semper fecimus ver-bū Domini creatoris & gubernatoris nostri : in ipso enim sumus omnes , in ipso sumus & mouemur quamplurimæ , viuimus etiam in ipso permultæ, ipse nos fini nostro coniungit; Regem illum agnoscimus, & nostris actioni-bus & obedientia profitemur ; nec amplius sentire possumus vel loqui quâm re ipsa præ-stamus, nisi illud nobis concedat noster Do-minus. Hoc si concederet, clamaremus pei-ores nobis esse qui naturam meliorem quâm nos acceperunt : hi enim Regem negant eum qui orbem regit vniuersum , & eum in quo & ipsi viuunt , mouentur, & sunt, plagi affi-ciunt & contumelijs. Quod si nobis illud etiam concederet noster conditor & gubernator , nostras vires contra tantam impieta-tem conuerteremus, perirent omnes miserri-mè à facie nostra.

Desidero , magne I E s v , & peto abs te quâm possum humillimè atque studiosissi-mè, vt me tuis vestibus induas: purpura , quæ sit feruens meus in te amor , & acre desideriū sanguinem pro te fundendi ; corona spinea, quæ sit gloria ea apud te , quæ per mortifica-tionem omnium sensuum perficitur ; spinis me simul compunctionis transfigas, & zelo iustitiæ & gloriæ tuæ ; da mihi in manum a-rundinem, qua meas passiones , & tētationes, & insolentes Dæmonū importunitates, tan-quam virga ferrea in te flagellé & dissipem, & fiat mihi virga illa virga directionis , virga Regni tui, qui es benedictus in secula. Amen.

Psal. 1. &

325

GESTA POST CORONATIONEM, ANTEQVAM FERRETVR SENTENTIA.

IOAN. XIX.

In xcvi. imaginem Adnotatiuncula.

xcvi.

123

A. Ostendit Pilatus Iudeis IESVM flagellatum & coronatum è spinis: dicit. Ecce homo.	C. Quod videns Pilatus, vrget illum concitatè.
B. Cum defendetur IESVM Pilatus, ad accusationem blasphemie veniunt: Filium Dei fecit.	D. Responderet IESVS: Non haberes potestatem, &c.
C. Magis timuit Pilatus; propterea ingressus in prætoriu[m] accuratius interrogat IESVM: Vnde es tu?	A. Motus verbis IESV, apertius agit ut ipsum liberet.
D. Non responderet illi IESVS.	B. Addunt Iudei: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris.
	A. Hac plaga Pilatus à IESV defensione deiectus est.

IOAN. XIX.

Exiuit ergo iterum^a Pilatus foras, & dicit eis: Ecce adduco vobis eū foras, ut cognoscatis quia nullā inuenio in eo causam. (^a Exiuit ergo IESVS portas coronam spineam, & purpureum vestimentū.) & dicit eis: ^a Ecce homo. Cum ergo vidissent eum Pontifices, & ministri, clamabat, dicentes: Crucifige, Crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non inuenio in eo causam. ^b Responderunt ei Iudei: Nos legem habemus, & secundum legem debes mori, quia filiū Dei ^b se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, ^a magis timuit. Et ingressus est prætorium iterum, & dicit ad IESVM: vnde es tu? ^d IESVS autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi ^a non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit IESVS: Non ^d haberes potestatem aduersus me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Et exinde querebat Pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant, dicentes: Si hunc ^b dimittis, non es amicus Cæsaris. omnis enim qui se Regem facit, contradicit Cæsari.

ADNOTATIO.

Postquam edixerat Pilatus ut finē facerent milites affligendi IESVM, iussit duci: præcedit ipse ad Propyleū eo animo, ut qui verbis & autoritate non potuisset Iudeos ab insectatione IESV renocare, commiseratione flecteret. Peruenit prior ad anteriorem Propylæi partem; conuertunt ad illum ferociter ora Iudei. At Pilatus: Ecce, inquit, adduco eum ad vos foras virgis casum, atque spinis coronatum (utrumque cum ingenti crudelitate atque ignominia) ut intelligatis me vestra importunitati h[ec] dedisse, ut tandem vestri ciuius miseriae animum vestrum placens, neque ad mortem usque velitus in illum seuire: profiteor enim, quod sapè dixi,

me in illo nullam mortis causam inuenire. dimittam igitur illum emendatum, ita ut nec ille iactare possit se Regem, nec vos ab illo quicquam timere. date hoc humanitati, Iudei; & veniat vobis in mentem quod homines estis, qui accusari possitis, in quos seuire, quibus condonare nosam Cæsar, vel ego possum. Cur tu per te illum non dimittis Pilate? Vellem quidem dimittere; sed illud consedo, ut consentientibus Iudeis dimittam. Video quidem IESV innocentiam singularē, Iudeorum liuorem tērum, nec sum tam parato animo, ut pro veritate stem fortiter contra iniuriam & calumniam.
Hæc cùm diceret Pilatus, & Iudei tumultuantur,

E e

DE GESTIS

rentur, ductus IESVS è pratorio venit ad Pilatū, portas spineā coronam & purpuram, plagus toto corpore & sanguine horridus, habitu despiciatissimus, omnibus modis miserandus: hanc Christi specie exhibuit Pilatus Iudaī. Ecce, inquit, homo, Ecce homo, inquit Pater Deus, qui Filius est meus, mihi in mea gloria coeternus. Ecce homo, inquit Angelī, qui noster est Creator, noster Dūs, nostra gloria sempiterna. Ecce homo, inquiunt cæli & terra, ac omnia quæ his continentur, qui nos creauit, conseruat, gubernat sua omnipotētia & virtute. Ecce Deus, inquit Virgo, qui ex meis visceribus factus est homo, qui ex meo utero natus est Deus homo. Ecce homo, dicit pīj omnes animi, qui est nostra salus & vita, nostra gloria, nostra cordiū exultatio. Sed tu, Pilate, quid dicas? Ecce homo adeò afflīctus, adeò de honestatus, adeò abiectus, ut nullus ei inuidere, nullus eum metuere possit, sed contra illū potius vel cōtemnere, vel miserari omnes debeant.

At impīj Principes vel ministri, quid dicunt? (nam plebs videtur tam miserabilis aspectu commota tacere, etiam si in Christum excitata rursum est) quid igitur dicunt cōscelerati Principes & ministri Iudeorum? in rabiem maiorem accendūtur ex Christi maioribus miseriis & arumnis. Crucifige, crucifige eum. leuisima hac sunt qua cernimus, pro magnitudine odī, inuidiae, & malignitatis nostræ: vitam petimus per mortem ignominia & turpitudinis plenā: crucifige, crucifige. Mira est Pilati constantia hactenus in vita Christi defendenda, quem tam atrox Iudeorum obstinatio nihil loco mouebat. Accipite eum vos, subdit, & crucifigite; ego enim non inuenio in eo damnationis ullam causam. Hac commoto animo per execrationem Iudeorum dixit, vehementer omnes à morte Christi deterrens. Ego illius innocentiam cum videam, nec vos quicquā aduersum eum adducatis, planè illū non possum, nec debeo crucifigere; vos illum crucifigite: quod si nō potestis (ut nō potestis, nec si possetis audieretis) est planè vestra malitia detestabilis, qui nec illū audeatis crucifigere, & me velitis adigere ut crucifigā, qui illū scio & profiteor innocentem; neque tamen aliud quād impotenter clamatus, Crucifige, crucifige. His Pilati verbis exacerbati Iudei, ne odia tantum agere videbentur, innouant accusationem; & quod hactenus astutè siluerant, coacti produnt.

B. Nos legem habemus, & secundū legem debet mori; quia Filiū Dei se fecit. Hoc verò est quod in concilio bis præderant damnationi & morti I E S V, nec ausi tamen fuerant hactenus

deferre ad Pilatum, metuentes ne id audiens Pilatus perturbaretur, & timeret eum damnare. Nunc, nescientes quò se verterent, necessariò illud euomunt: Fecit se Filiū Dei, propterea iuxta legem nostram debet mori. Non audent nunc dicere, Est blasphemus, quod alias fecerant, & nuper in cōcilio cōclamauerāt. neq; enim omnia vel Dæmonitus, vel illis permittebat Christus. illud permisit dicere, quo significari posset excellētissima illa veritas; fecisse Christum cum Patre & Spiritu sancto unica operatione diuina virtutis, ut sua humanitas Verbo suo uniretur, & fieret Deus homo & esset: propter enim sua diuinitatis & Euangelij constantem predicationem oportebat Christum pati, ut predixerant Prophetæ, ac constituerat Deus. At Iudei obcaciati teatra malitia atque malignitate, summam veritatem in summam inuidiam vocant & accusationem: viūtūr malitiosè verbo fecit, quasi per usurpationem id fecisset Christus, & non professus esset planè se Filium Dei, & alibi non semel, & in concilio bis ante aliquot horas; & quasi eam veritatem non confirmasset diuino testimonio, mortuos suscitando, cacos illuminando, Dæmones suo imperio eiiciendo: qua omnia & illam veritatem, quam ipse proficiebat, & totam eius doctrinam & gesta cœlesti authōritate corroborabat. Luce tamē tam illustri oculi superborū hominum & inuidorum obcaciati sunt, agente eos precipites cacodemone in omnem maleficium & amentiam; ut mirum non sit, quod tam fæde secum ipsi pugnant. Non licet, modò dixerant, nobis interficere quemquam; nunc, Secundū legē debet mori. Igitur vobis licet quod dixisti non licere, non enim lex blasphemum lapidandum, minus verò crucifigendum tradebat Gentibus, sed vobis lapidandum iusto iudicio. cur non arripitis occasionem ex verbis Pilati, qui dixit: Accipite eū vos, & crucifigite? Incredibilis erat Dæmonis & Iudeorū nequicia. volebant IESVM per summum cruciatum atque ignominiam interficere, id est, per crucem: ut non solum nisi traderetur, sed eradicatesur eius nomen ab hominum memoria, itaq; nullus esse posset, qui vel illius nomē non execraretur, vel non erubesceret: verū contendebant illud fieri per Romanos, ut illa damnatio & infamia non contineretur tantum angustias gentis Iudaica, sed totum orbem peruagaretur, & consensisse in damnationem videbentur omnes mortales. hoc persuaserant Dæmones, hoc furiosè contendebant Iudei.

C. Vbi hanc audiuit nouam accusationem Pilatus,

*latus, cum antea semper veritus fuisset IESVM
damnare, tunc vero magis timuit. Audierat
de Deo Iudeorum: non erat inusitatum idolatras
Deorum filios credere & adorare: arcana qua de
Deo Iudeorum audierat admirabatur, ignotum
enim Deum ferè Gentiles colebant. quare exhor-
ret, cum illius Dei, ignoti quidem, sed Dei tam-
men Filium cogitat a se morti iudicandum. Re-
lictis ergo Iudeis, rursus ingressus pratoriu-
sumpto IESV, attentissime illum interrogat. Iam
non quero, An Rex sis, non Quid sit veritas; sed
hoc ut dicas: Vnde es tu? Scio Galilaeum, è po-
testate Herodis; hanc originem non quero, sed al-
liam. Intellexi quidem ex te, non esse regnum
tuum ex hoc mundo; suspicatus sum te Regem
esse, sed à quo Romanus non sit timendum; ratio-
nem tamen regni non intelligo, audiens quod te
Filium Dei dixeris: peto ex te, ut aperias mihi
vnde sis; ut intelligere possem, an sis Filius Dei:
ita fiet, ut & Regnum tuum vnde sit intelliga:
quod cum intellexero, eripia te ex Iudeorum con-
iuratione & maleficio. Eò res iam euaserat,
ut si respondisset IESVS, planè videretur à Pi-
lato liberandus, & id sua responsione quasiuise:
se: namque audiens quod se dicere Regem Ie-
sVS, illum suspicione Regni affectati liberauerat;
quid non faceret, si eum aperire & clare è cælo
Filium Dei omnipotens venisse in mundum,
sumpississe ex Virgine carnem ad redimendos
mortales ab eterna morte, ad communicandam
illis sempiternam gloriam venisse audiret?*

*D. Quocirca, cum sciret IESVS, et si Deum
se Pilato fateretur, alia occasione ab eo esse in-
terficiendum; ne grauius peccaret Pilatus, tum
propter eius indignitatem, noluit respondere; si-
mul ut voluntate sua intelligeretur pati: prater-
quā quod infinitis aliis factis demonstrauit, dis-
pensationem & preceptum Patris, & Scriptu-
ras voluisse se voluntarie adimplere.*

*C. Videns Pilatus, quod nihil respoderet, iam
non admiratur silentium, ut antea; sed pertur-
batus animo, & impensis cupiens aliquid au-
dire, unde occasionem capere posset illū dimittēdi: Mihi, inquit, non loqueris? Cōcitata qui-
dem mente ita loquitur, sed benevolia; quasi ve-
hementer illum alliciens ad responsionem. Pro-
pterea addit: Nescis quia potestatē habeo cru-
cifigere te, & potestatē habeo dimittere te: Tu
ipse intellexisti, IESV, quanta contensione te
hacenus à morte liberare voluerim, & nunc
in eo sum: otus: responde; & si aliud nihil te
mouet, illud moueat, quod in potestate mea est
tua vel mors vel vita, & tua responsione pos-*

sis à me vitam impetrare.

*D. Cum ad primam interrogationem noluis-
set respondere Christus, ad hanc noluit tacere,
propter Zelum potestia Patris sui: Non haberes,
inquit, in me potestatem, nisi tibi datum esset
desuper. Rursus reuocat ipsum à terrenis, & ad
spiritualia inuitat, ut antè, cum dixit: Regnū
meū non est de hoc mundo, quod mouerat Pi-
latum: & nunc non dubiū, quin fuerit permo-
tus; sed ita tamen (quod sciebat IESVS) ut non
propterea esset eum dimissurus; sed minorem vo-
luntatem adducturus ad eius damnationē. Cu-
rabat enim Christus, considerans non nihil vir-
tutis & veritatis quod in eo erat, Pilatum re-
munerare, ut leuius peccaret, & leuiorē pœnam
mereretur: quod antea ita etiā curauerat. Re-
spōdit igitur Christus: Non haberes potestatē
aduersus me villam, nisi tibi datum esset desu-
per: propterea qui me tradidit tibi, maius pec-
catū habet. Habis quidē in me potestatē ali-
quam; verū non, ut arbitrais, à Cesare, vel ex
officio tuo, vel à Iudeis; in me enim ne minimū
quidem possunt omnes Dæmones, omnis terrena
potestas, vel uniuersa creatura; sed dispensatio
est è cælo preueniens, à Deo Patre permissa tibi,
ut facultatem habeas mea vita & mortis. Po-
testatē ergo cum tu profitearis te habere in me,
& videris meam innocentiam, grauiter quidem
in Deum & me peccasti me flagellando & spinis
coronando, grauiter simul peccas, qui non dimit-
tere audes propter humanum timorem: grauius
tamen longè quam tu peccant Iudei, tu enim ig-
norātia quadam, & pessimè peccas; illi ex tanta
inuidia, malitia, malignitate, & longè mino-
ri ignorantia.*

*A. His verbis perterritus Pilatus, iam inde
apertiū disquirebat unde IESVM dimitteret,
cum antea in hoc fuisset. relicto enim IESV in-
tra pratorium, prodit rursum ad propylæum,
& cum Iudeis acrius contendit, IESVM ut libe-
ret, quod ubi viderunt Principes, sua maleficia
& sana consilia in angustum redacta, nec relis-
tione moueri Pilatum ut IESV crucifigeret,
quod ipsi sperauerant, sed contrà ut liberaret;
veniunt ad illud, quod apud Romanos sciebant
plurimum valere, ad ambitionem. Ut ergo ti-
morem incuterent Pilato, & cauerent, tactu-
ram faceret dignitati apud Cesarem, clamant:*

*B. Si hunc dimittis, non est amicus Cesari: omnis enim quis Regē facit, cōtradicit Ce-
sari. Hec dicunt furiā spirantes, & atroces mi-
nas, quasi illum apud Tyberium accusaturi. Non
potes, Pilate, tueri tuam dignitatem, non potes*

non esse reus Maiestatis, si hunc dimittis, qui se Regem esse profiteretur. Nihil est quod tibi persuadeas Regnum eius non esse de hoc mundo, Regem ipse se esse non negat; hoc est aduersari Cæsar's monarchia. quod si tu in illum non animad-

uertis, planè te hac rebellione implicas, nec es amicus Cæsaris, sed inimicus & hostis.

A. His verbis deiectus est Pilatus à defensione Christi, & vicitus ambitione & vanitatem, dedit manus Diabolo & Iudeis.

MEDITATIO.

IAM ed, Filiae Sion, ventum est, ubi à Pilato Iesus ad crucem damnatur: sed prius datur nobis in conspectu, ut intelligamus omnes, si crucem Christi deuote & fructuosè velimus meditari, nobis præcedentes omnes Christi passiones & improperia ob oculos mentis esse ponenda, & intimo cordi figenda, ita adeundum ad crucis meditationem. Excusat vehementer Pilatus Iesus: urget acerrimè Iudeos, quasi colligens argumenta ex sanguine & cruciatibus, ex deturpatione & contumelias Christo inflictis. O nefaria argumēta! ô rationes crudeles! Si illum ita flagellam, ita affligam, & despiciatum faciam, ut nullius animum ad misericordiam mouere non possit, deserent suam inuidiam Iudei, suam malignitatem, & crudelitatem, & malitiam; misericordia mouebuntur si tam atrociter multatum illis ostendam. Si tuum hoc fuit consilium, Pilate, impium tamen fuit & insanum. cum nouisses Iudeorum deploratam feritatem, eos speras miseriis Iesus placandos, & non potius ad rabiem accendédos: sed tamen non tam fuit tua cogitatio, quam præsentis & sequentis Satanae. Multis conieaturis collegerat veterator hanc esse Iesu doctrinam, ut suo sanguine delerentur peccata. huic doctrinæ & veritati diuinæ voluit illuminare Diabolus malignitate, & couiciari: persuasit Pilato aliud agenti, ut pro liberatione Iesus, Iesus sanguis funderetur; ita scilicet futurum, ut eodem sanguine dikerentur Iudeorum malitia & obstinatio: quod per summam irrisiōnem & sannam cogitauit. ita suum agebat cum suis Apostatis spiritibus triumphum de Iesus, deque eius doctrina; simul crudelitatem suam in Christum, & saeviam tyrannidem in Iudeos exercēbat.

Ecce filio eum foras, ut cognoscatis, quia in eo inuenio causam. Loquitur item Pater Deus mortalibus ē cælo: Ecce Filium meum mihi consubstantiale & coeternum; adduco eum ad vos foras mortales, ut cum semper aperte sit intus in mea æternitate & substantia inuisibilis & immortalis, fiat in vestro

tempore & fragili substantia visibilis & mortalis. Neque huius rei causam habui nisi vos, ex mea bonitate: propter vos enim venit Filius meus in mundum de mea & eius misericordia & voluntate, ut vos ē manu Satanæ liberaret, & vestra omnium peccata in se tolle- 10.1. ret, patiens ipse pro vobis & moriens. Causam igitur & incarnationis Filii mei, & eius passionis & mortis accepi ex mea charitate propter vos: hoc agnoscite, hoc deplorate. compatimini Filio meo pro vobis patienti & morienti, neque imitemini impios: Iudei enim etiā nunc in Filium meum causam eius mortis conferunt, quos sequuntur alij infideles & hæretici. Iudei, si nihil aliud, certè ex lege pertinaciter credunt se iustificari; quare Christum propter sua peccata, non mortaliū, mortuum esse blasphemant. Idem Mahometani de sua lege iactant: Christū verò utriusque explodunt. Hæretici per solitudinem suæ fidei à Christi iustitia excidunt, & faciunt Christū frustrà suum sanguinem effusisse. Neque tamen soli Lutherani, & qui ex his prodierunt, sola fide autem se iustos, sed singuli sua. Catholici utinam nos similiter non facere interpretari possemus. Quid enim sunt varia quæ admittimus contra Deum peccata, quam eius Filium conculcare, & eius sanguinem pollutum ducere, & spiritui gratiæ contumeliam facere? & dum abutimur Dei longanimitate, & in peccatis perseveramus, nonne re ipsa dicimus Christum frustrà mortuum esse? Nam si absque ea causa mortuus est, quam Deus accepit ē nostris peccatis, & tamen mortuus verissimè est; causam mortis eius in ipso pone re videmur, & esse peiores Pilato, qui nullam in eo causam inuenit.

Ecce homo. O sancte homo Iesu! ô De° homo Iesu! ô splendor gloriæ, & figura substancialis Patris cœterni! De° homo Iesu! Quis fructuose hunc locum meditari possit, nisi tu eius cordi dicas tuū, *Ecce homo?* Ita fac, bone Iesu, per ea mysteria quæ in *Ecce homo* posuisti. *Ecce,* rem 10.1. nouā, & inauditā, & stupendā proponit Pilatus; hominē innocentē, miraculis clarū, doctrina

ctrina admirabilē, existimatione excellentē; quæ ne Iudæi quidem ignorabant: hunc hominē proponit Pilatus flagellis crudelissimè concisum, spinis sœuis coronatū, purpura per ludibrium ornatum, & arundineo sceptro; & tamē Iudæi eius non miserentur, illius etiam crucē vrgent eō violentiū. Quā Pilatus ipse ita atrociter fieri imperauerat, vt omne crudelitatis exemplū superarent, ea ipsi contemnunt omnia. O afflictum te, bone Iesv, & vita animæ meæ! Quite defendebat, is in te non imitabile exemplum edebat crudelitatis & iniustitiæ; & tamen nesciebat te esse Deum omnipotentē, eras tamen, vt semper es. Quā infinitè igitur excedit hoc exemplum tuum, illud, Pilate, quod credebas esse incredibile? Tu credebas esse in hominem à te editam illam atrocitatē, edita est in Deū. O te miserū! ô Iudæos supra omnē fidē immisericordes & crudeles, qui tam miserabilē atrocitatē vidētes, nō solū odium non deposuerunt & accusationem, sed furiosius etiā auxerūt & persecuti sunt! Ecce homo Pilati Iudæis nihil profuit, sed profit nobis, ô Meditatores deo-ti. Tu quidē, Pilate, voluisti Iudæos ad misericordiam prouocare flagellatione & corona-tione Iesv, nihil aliud adduxisti, ac ne curabas quidem alia, vel nō noueras; & illa videbatur tibi causa esse commiserationis vehementissima, vt erat. Quid si dixisses pœnas alias, dolores, afflictiones, contumelias, colaphos, ala-pas, vincula, raptationes, mulctationes acerbas: si, quę intrinsecus passus erat, & illo eodē tempore patiebatur: ille enim homo erat, qui ex horto usque, & illa oratione amarissimè infinitis modis affligebatur. Quid si illius tā afflicti hominis diuina dona, & excellentias tum naturales tum supernaturales prædicases? Quid si Deum dixisses, & hæc persuadere potuisses? absque vlla dubitatione non te solū ad misericordiam Iesv, & liberatio-nem promouisses, sed tetrū Satanā, & Diabolos omnes non ad misericordiā, sed ad eripiē-dum à morte Iesvm traxisses repugnates, atq; adeò Iudæos ipsos ad deserendam accusatio-nem suam commouisses, tametsi dari non posset vt Deum esse Iesvm illis persuaderi pos-set: quo fit vt essent Iudæi Diabolis peiores: destiterunt enim tandem Dæmones Iesvm insectari propter suspicionē diuinitatis, nunquam cessarunt Iudæi. sed tamen si his fuisse persuasum Iesvm Deum esse, absque du-bio ab illius insectatione discessissent. At nos

credimus omnes passiones Christi, omnes pœnas, omnes perfectiones & dona; fide te-nemus simul illum hominem Deum esse om-nipotenter, illas pœnas Dei veri fuisse & vi-ui, ac propterea fuisse immensas; & tamen nulla cōmiseratione mouemur. Nobis dictum est, Ecce homo: nobis cōtinenter dicitur, Ecce homo, cuius præ vulneribus & contumeliis infinitis non est species vel decor vllus: in cu-ius aspectu nihil nō despectum; qui vir est *1sa. 53.* post omnes homines abiectissimus, insignis è doloribus, notabilis ab infirmitatibus. Hæc clamant Prophetæ, hæc Euangelia, hæc per imagines huius mysterij Ecclesia sancta, & tamen noh mouemur. Quod si non ad sensibile deuotionem, saltē ad deuotionis actus vehe-menter nitamur; si non ad cōpunctionē sen-sibilem & lachrymas, saltē ad interiores; si nō ad Christo compatiendum, & pro Christo quascunq; tribulationes patiendū, saltē ad ha-rum desiderium pro Christo. Putamusne Iudæis duntaxat hæc esse proposita ad commi-serationē: nobis præcipue proposita sunt. illis enim non solū non profuerunt, sed obsue-runt etiam: caueamus ne Iudæis vel similes efficiamur, vel etiam peiores. Ostendit Iudæis Christum afflictum Pilatus, is quem illi dete-stabantur, & ingenti odio prosequabantur, & dixit eis: Ecce homo. Nobis eumdem ostendit Pater omnipotens, is qui vult omnes homines *1. Tim. 2.* saluos fieri, nos verò sua charitate complecti-tur, & diuinis beneficiis prosequitur, is quem nos profitemur atque adoramus Patrem im-mense maiestatis. Hic igitur est, qui ad alias infinitas benignitates hanc etiam in nos con-fert, & ad aures interioris hominis, si quis aures audiendi habeat, suauissimè loquitur: Ecce homo, ecce unicus filius meus, Domi-nus vester, quem pro mea immensa charita-te dedi vobis: ecce habetis Filium meum, ve-ster est; ego enim sic dilexi mundum, vt Ver-*Ioan. 3.* bum meum donarem vobis ultrō, vt viscera mea, vestra essent. Aperiote corda vestra, reci-pite donum inestimabile: ecce homo, & in illo, ecce me, ecce Spiritus sanctū, ecce nostrā triū vnam diuinitatem. Vt autem hanc chari-tatē nostrā erga vos commendatemos, volui-mus, vt Filius hic meus, nō solū homo esset, sed vt pro vobis pateretur, & moreretur: his ornatum gemmis donum à nobis accepistis, flagellatum Filium meum, spinis coronatum pro vobis, & crucifixū. Ad hæc hic homo ab-ternitate voluit offerri ad crucem & morte;

hæc veniens in mundum pro vobis in se re-
 cepit, hæc passus est, vt vobis pareret vitam
 sempiternam: neque hoc solum, sed se vobis
 dedit in cibum; vt in corpore & sanguine suo
 nostra etiā triū pasceremini diuinitate. Ecce
 igitur homo. Hæc autē omnia cùm vobis
 dederim in hoc homine, nihil à vobis vel
 peto vel expeto, quād id quod vobis sit sa-
 lutare & facile, vt me diligatis, & Filiū meum,
 & Spiritū sanctū & mādata nostra, & Eccle-
 siæ nostræ seruetis. Diligite, ô fratres Filij mei,
 quos ego in illo dilexi semper, diligite Deū, &
 nihil erit vobis difficile, omnia verō proueniēt
 in salutem & vitā tum animæ, tum corporis
 sempiternam. Audite filioi, audite me patrē
 vestrum qui in cælis sum; audite fratrē vestrū
 IESVM Filium meum, qui ad dexterā meam
 sedet, qui hęc eadē vobis proponit. hinc enim
 fiet, vt voluntas mea vobis placeat, & ad illā
 faciendam omnes vires intendatis. Hæc si nō
 percipiatis, & altiores mentis eleuationes vos
 non moueant, en aliter vobis propono Filiū
 meum, factum pro vobis hominē dolorū, &
 sciētem infirmitatem ab initio usque suę in-
 carnationis. Videte eum indutū vestra mor-
 talitate, vestris infirmitatibus, vestra carne,
 immēsitate in eius utero matris inclusam, ibi
 omnes futuras passiones, ibi mortem futurā
 cogitatione, voluntate, & spirituali sensu sub-
 euntem contemplamini. Natum videte nu-
 dum, lugentē, frigentem, in summa paupertate,
 panniculis inuolutum, reclinatum in præ-
 sepio inter asinum & bouem, lacte egentē vt
 viueret, circumcisum vt peccatorem, qui san-
 ctitas erat infinita; sanguinem è vulnere fluē-
 tem excipite, & abscissum præputium; fugiē-
 tem cum Matre in Aegyptum sequimini, la-
 bores itineris, & egestatem Aegypti conside-
 rate. Quoties panem à Matre paruulus IESVS
 petiit, quē illa non habuit, vel cum difficulta-
 te habuit! rursum labores itineris cùm ex
 Aegypto redirent conspicite, & metū ab Ar-
 chelao, & secessum in Galilæam. Ibi rursum
 videte paupertatem gustate vt incepit Ma-
 tri deseruire pueribus ministeriis, vt Iosepho
 in lignaria, vt mortuo Ioseph exercebat ipse
 per se lignariam, vt ad tricesimum usque an-
 num incognitus inter homines vixit & quasi
 abiectus, nec litteras discens, nec magni quic-
 quam designans. Contemplamini porrò quā
 exercitam & laboriosam vitam ageret post
 annum tricesimum, in quanta paupertate, in
 quot laboribus, famē quoties sit passus, quo-

ties ex itinere & prædicatione fatigatus fuerit; *Ioan. 4.*
 quemadmodū fuerit ter à Satana tentatus, bis *Matt. 4.*
 portatus per aërem sublimis, semel à deserto
 Domini in tēpli pinnaculū, iterū in monte
 Nebo & verticē Phasga. Raptus est à ciuib⁹ *Luc. 4.*
 suis ad superciliū móris, vt inde daretur in præ-
 cipitium. Quoties insidias illi posuerūt Iudæi
 cum concionaretur! Quoties illi contradixe-
 runt, & disputatione adorti sunt! Quoties illū
 conati sunt capere in sermone! quoties illi os *Matt. 22.*
 occludere. Quot iniurias & contumelias in
 illum coniecerunt! quot calumnias effinxerunt!
 Quā səpē voluerūt eum lapidare: quam *Ioan. 8.*
 səpē capere: tandem in concilio decreuerunt
 illū interficere. Ecce homo haec tenus dolorū
 & laborū, scientē infirmitatē & afflictionem.
 Quid præterea Ecce homo, qui in hotto in *Luc. 22.*
 oratione cum morte conflictatus ad mortem
 usque est, vnde venit in agoniam, & sanguineū
 sudauit sudorē ad terrā usq. decurrētem.
 Traditus à discipulo est in manus impiorum,
 cum summa ignominia & crudelitate ligatus
 est: ductus est ad Annā, vbi atrocē accepit ala-
 pam, ad Caiphām, vbi tamquā impius & bla-
 sphemus damnatus est ad mortē, & ea nocte
 contumelias, alapas, colaphos, cōspitationes,
 euulsiones barbæ & capillorum perpessus est:
 ductus postridie est ad curiā ad vniuersū con-
 cilium, vbi rursum condemnatus ad Pilatum
 rapitur, apud quē inuidiosissimè accusatus est
 & falsissimè; inde apud Herodem pro fatuo
 habitus, reductus ad Pilatum dirissimè flagel-
 lis est toto corpore concisus, spinea corona
 atrocissimè coronatus, indutus purpura, dona-
 tus arundine pro sceptro ad contumeliam, &
 ea percussus est; traditus tandem ad crucem
 est Iudæis ab impiō & ambitioso Iudice Pi-
 lato. Aspicite baiulantem suā crucē, sub cruce
 acerbissimè laborantē. Attēdite verō ad cru-
 cifixionē, ad crucis & crucifixi Dei leuationē.
 Contemplamini per tres horas mortis crucia-
 tus augeri usque ad mortem; considerate &
 superiores omnes sanguinis effusiones, & hāc
 mortis ultimam. Mortui videte transfigi la-
 tus & cor ipsum, de cruce deponi, vngi: sepe-
 liri. Ecce homo. Ecce quā pro te, ô vilis homo,
 de sua immensa charitate in te Christus Filius
 meus assumpsit & passus est.

Porrò autē è contrario gloria de Christo
 contéplare. Ecce homo, qui Angelo nuntiante
 de Virgine immaculata per Spiritū sanctū cō- *Luc. 1.*
 ceptus est, quā conceptione factus est Deus
 homo. Impleuit ex utero Matris gratia, & spi-
 ritus

ritus exultatione, & prophetia Ioáñem Baptis-
tam in vtero ité matris clausum. Prophetat
de eo diuinè Zacharias, nascétem diuinis pre-
coniis celebrant Angeli innumerabiles, itel-
la ex Oriente Reges Magos adducit, illú Ma-
giadorant, illi munera offerunt; quibus eum
hominem, Deum, & mortaliū redemptorem
profitentur. Cùm illum vellet occidere He-
rodes, & malè essent in illum animati Iudæi,
quadragesimo post nativitatē die palam cla-
ra luce offertur in templo, prædicatur eius di-
uina virtus à Simeone & Anna. Duodecimo
anno inter doctores cœlestis eius doctrina &
sapientia emicuit. Trigesimo in Iordanie te-
stimonium audiente Ioanne Baptista accepit
à Deo Patre, quòd eius esset Filius: idem testi-
monium accepit audiéribus Moysè & Helia,
& Apostolis Petro, Iacobo, & Ioanne: idē de
illo testatus est Ioánes Baptista, & verum Mes-
siam, & Dei Filium professus est, & suis con-
cionibus illjus parauit viam salutarem. Do-
ctrinam cœlestē hic homo, & æternum Dei
Euangelium, & Regnum cœlorum, & vitam
sempiternam docuit diuina verbi potentia.
Hanc doctrinam innumerabilibus miraculis
cōfirmauit: omnes insidias Herodis, & patris
& filij, omnes Iudæorum persecutions & in
mortē eius conspiraciones quo ad voluit, &
vt voluit, evitauit. In ipsa verò passione ver-
bo prostrauit Iudæorum & Romanorū man-
um, restituit auriculam à Petro abscissam
Malcho seruo. Permisit se capi quando voluit,
ab iis quibus etiam in horto obuiam ve-
nit. Cùm sciret quæ aduersum se machina-
bantur Iudas & ludæi. Sciebat se propter pre-
clarissimum illud testimonium esse morti ad-
iudicandum, quo testimonio professus est se
esse Filium Dei; & tamen bis illud dedit in
concilio Iudæorum constantissimè. Potuit
suā innocentia tueri apud Pilatū; quod no-
luit facere propter Patris obedientiam, &
suam voluntatem, ac generis humani redem-
ptionem ad Dei gloriam infinitam. E cruce
moriens orauit pro suis crucifixoribus, latro-
nem iustificauit, & pollicitus est illo die Pa-
radisum, & dedit, cum magno clamore spi-
ritum emisit; quo clamore per motus Centu-
rio, Filium esse Dei confessus est. Sensit eius
mortem & luxit cœlum, terra, sol, luna; hæc
cùm præter naturam suam motu subito so-
lem subiit, sol luctuosa sua eclipi, terra motu
suo, sepulchrorum apertione, petrarum si-
fione; denique omnia elementa, omnis natu-

ra luxit motientem hominem Dèum. Infer-
nus animas corporibus Sanctorū dedit, Filius
verò meus descédit gloriosissimè ad inferos:
dedit toti Limbo patrum gloriā sempiternā,
fecit de Limbo Paradisum, multas animas à
Purgatorio liberauit, deinde eum excellentissi-
mo & diuino triumpho resumpto corpore
resurrexit à mortuis clauso sepulchro, & cùm
apparuisset discipulis per dies quadraginta in
multis argumentis loqués de Regno Vei, af-
sumptus est ad cœlū, ubi ad dexterā maiesta-
tis meæ sedet in excelsis. Misit tandem à Pa-
tre Spiritum sanctū consolatorē in discipulos
palam cū signis mirabilibus. Hæc sunt rerū
capita quæ Filius meus vel passus est magna-
nimiter, vel gessit gloriōsè pro vestra salute &
vita; neq. enim à vobis capi omnia poslūt. Ec-
cè homo, qui pro te nihil potuit facere, quod
nō fecit, hic petit, peto ego, petit Spiritus san-
ctus, vt illa cordi tuo in primis, ex his culpas
tuas deplores, peccata tua cōfitearis, pœnitentiā
de cōmissis agas, vitam viuas verē Christa-
nā, opera pia secteris, proficias in dies in vitā c-
ternā. Quòd si ne his quidē tot ac tantis my-
steriis ad pœnitentiam moueris & pietatem;
Ecce rursum homo, qui à dextera mea orbē
gubernat vniuersum, qui facta tua, omnes
tuas actiones, cogitationes, intentiones animi
videt. Ecce is, apud quem illa quæ dixi myste-
ria diuina contra te clamant, ac te accusant a-
pud Filiū meū, & eius thronum maiestatis in
cœlestibus. Vsq. quo, Domine Deus omni-
potens, iste homo vilissimus & nihili nos con-
temnet, & tuos labores, & ærumnas, & dolores,
& contumelias, vulnera, sanguinē, vitam, Heb. 10.
mortem cōculabit, & pro pollutis habebit?
Quousq. despiciet tuam doctrinam, miracula
, potentiam, & gloriam? Tam est magna
tua iustitia, Domine Iesu, quām tua miseri-
cordia, vtraque enim infinita est: pereat hic
homo, deleatur de viuentium libro, contru-
pœnitentiæ. Hoc intentatur in
te iudicium horrendum, nisi resipias, o homo
miserabilis: verū eadē illa mysteria interce-
dunt etiam neglecta pro tua salute. Oramus
tamen, Domine, per hæc eadem mysteria quæ
obiisti, & tua sunt, vt mentem illi inspires, &
spatium concedas pœnitentiæ. Num pro ali-
quibus peccatoribus passus & mortuus es, &
non pro omnibus? Mortuus sum pro omni-
bus, & quod in vobis & in me est omnibus
mortalibus volo dare gratiam & gloriā semi-
piternam. Illorum est culpa qui nō accipiunt,
Ee 4 & vocem

D E G E S T I S.

332

& vocem meam non audiunt, & auxilio meo quod illis præstò est semper nò vtuntur; quod possent semper si vellent. Itaque quos scio auxilio meo non esse vsuros, & iam in iudicio meo sunt ad Infernum condénatí, ex iis propter malitiam aliquibus quasi in vita incipio partem Inferni irrogare ex mea permissione, & trado illos in obstinatione, indurationem, contemptum omnis boni, & abyssum omnis malitiae; & tamen ne istos quidem punio pro eorum merito, quin aliqua misericordia in illorum punitione vtar. Alios id genus, qui minus sunt mali, non diu permitto augere peccata sua; sed priuatos vita mortali mitto eos in mortem immortalem. Iam verò quo video mearum passionis & mortis, mearum etiam virtutum & gloriæ præsidio vti nolle, & tamen per afflictiones, calamitates, & poenæ video adiutum iri, vel metu iudicij mei vniuersalis, & particularis in morte, & secretorum iudiciorum meorum, & Inferni esse commouendos; his pro ultimo subfido solet Pater meus è cœlo intonare: Ecce, ecce homo, cuius tu passiones, & morte, & gloriam contemnis: ecce huic dedi omne iudicium; ipse habet claves Mortis & Inferni, habet flagellū in manu sua; qui si te hīc non flagellat, vel castigationes eius te ad poenitentiam & piétate non adducant, en stat super caput tuum districto gladio zeli sui & iustitiae, & in ira indignationis suæ rugit aduersum te: Mane. Thecel. Phares. Numerata sunt vitæ tuæ acta omnia, appensa in statera mei iudicij, imminuta sunt, condemnant te. Diuidatur, moriatur, partem eius proiicie in Infernum, aliam reseruate ad vniuersale meum iudicium; tunc enim, cùm veniam in maiestate, plenum de eo sumam supplicium, concludá & animam & corpus in ignem æternum, & alias immensas poenas, quas paratas habet Satanæ, & eius Angelis in perpetuas æternitates. Ita fieri solet, vt homo percussus terrore ad salutarem poenitentiam conuertatur.

Quæ cùm ita sint, vides homo miser horrendū hoc spectaculū tibi etiā proponi à Patre cœlesti, vide ne tantam disciplinā & gratiam negligas, & pereas in æternū: vt caueas à peccato, & à peccato resipiscas, propone tibi horrendum hoc spectaculū; Ecce homo, qui illa passus est, ne peccares; qui tibi se talē representat, ne pecces; cui tu illa omnia vulnera infliges, si pecces; qui in te vlcisetur illas suas plagas, si pecces. Quod si per miseriā tuā pec-

casti, noli, noli iterū flagellare & coronare spinis Christum, quod semel fecerū illi impij latrones; sed sana potius tua quæ infixisti illi vulnera: sanabis autem IESV vulnera, si resipiscas, si plagas Christi in te recipias, si affligas & cor tuum & corpus. Cogita libenter illa esse passum Filium Dei, primum ne peccares, simul vt te à peccato reuocaret. Omnia eius vulnera clamant ad aures cordis tui: Ecce homo, qui tanta passus est, vt in peccatum ne venires, & à peccato redires ad poenitentiam. Gere pie Christiane hoc, Ecce homo, continenter in visceribus animæ tuę, vt gerunt homines peruersi in anima vanitates suas vanissimas & pernicioſissimas. Affluesce tu hunc hominem gestare in animo, ei compatere, ab eo pete gratiam & vim spiritualem, & eius dona, cuius fundetur ex innumerabilibus plagiis sanguis, cuius fontes gratiarum sunt in te effusi. Vide vt illum sanguinem & gratias ne patiaris excidere; portæ plane illæ sunt apertæ, quibus ingrediaris in potentias Domini magnas. conquiesce in virtute vulnerum Christi & suavitate, quæ ab eis in cor tuum influit diuina liberalitate. Ad hæc afflictam Matrē virginē cogita, quæ hæc mente speculabatur, vel etiam corpore. Nónne hīc illius animæ fuit infixus gladius, ex innumerabilibus gladiis & pugionibus compactus? ô doloribus plenam & afflictionibus Matrem! ô vicissim incóparabili magnanimitate & patientia spectabilem Matrem! Ad illam veni, eam ora vt impetrat tibi huius mysterij sensum spiritus salutaré: reperies plenā quidem dolore & cordis cruciatu, sed deuotione simul, & sensibus spiritualibus, & Christi vulnerum virtute plenissimam, misericordia & benignitate redundantem. Communicabit ibi particulam aliquam suæ compassionis & deuotionis; quæ etiam si minima sit, modò illius præbeat deuotionis gustum, replebit animam tuam ingenti consolatione & fructu.

At pestiferos & rabiosos Iudæos, Ecce homo Pilati, ad maiorem rabiem incitat: Crucifice, crucifice. Pugnat Pilatus vt dimittat innocentē; illi eò violentius, vt crucifigatur, vociferantur. Dei Flium se fecit, quare debet ex lege nostra mori. Furiis exagitabantur diabolici; & quod maior siebat eorū malitia, eò maior obcæctatio. Debebat, ô bestia Iudæe, per legem lapidari blasphemus, non crucifigi: simul nihil poterat dicere, quod vestræ malitiæ magis esset contrarium, quam vt Dei filium

*Ioan. 5.
Apoc. 1.*

Dan. 5.

Psal 70.

Lxxii. 24.

lium I E S V M appellaretis apud eum Praefidem, qui totus & antè fuerat in eo defendendo & liberando, & nunc id agebat acerrimè. Illud ergo profecisti, vt magis quā antè dubitaret Pilatus, & incitaretur magis ad illum liberandum. Verū vtrumque prodebat vestræ inuidiæ cæcitatem, & quod crucifigere blasphemum velletis, & quod Dei Filij mentionem faceretis. O infinitum malum inuidiæ, quæ nullo odio, nullo maleficio, nulla crudelitate contenta esse potest! ita semper inuidiat in eius abolitionem cui inuidet. Inuidebant Iudæi Christo virtutes excellentissimas, & gloriam nominis inæstimabilem, & (vt semel dicitur) inuidebant illi diuinitatis opinionem; quo fiebat, vt nullo malo Christi satiari possent, ac ne sola morte quidem corporali, propterea ad crucem damnari contendebant, vt simul omnis eius existimatio & gloria aboleretur, & in primis diuinitatis opinio. Propterea dicebant intra se: *Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius: simul, morte turpissima condemnemus eum: erit enim respectus eius ex sermonibus eius: dixit enim; Filius Dei sum.* quare si moritur, Filius Dei non erit, si turpissima morte, habebitur etiam homo pessimus. Obcæcauerat eos pestilens eorum malitia, nec intelligere poterant Sacraenta Dei, quæ in morte Christi continebantur: nā & Filius Dei fuit, vt est, & mortuus est Filius Dei; & per mortem triumphauit Filius Dei, & ipsos, & Morté, & Infernum, & Peccatum, & diabolicam omnē potestatē, & est exaltatum nomē eius super omne nomen in semipernum. Pessimæ matris superbiaz pessima filia est inuidia, quæ eò magis tabescit, quod maiores vires illi communicat mater superbia: hæc autem tunc pestilentissima est, eum ex diuinæ legis intelligentia nascitur falsa & arroganti, & inde vires alit. Huiusmodi erat Iudæorū superbia & inuidia illa, quæ & hæreses peperit semper & aluit: huic est similis hypocitarum superbia & inuidia. Itaque ne sciunt superbia & inuidia quiescere, donec in diuinitatem peccant, & omnē veritatē, etiam cognitam, proiiciant. Infinita autē est diuinitatis in homines benignitas, & vis adoranda; quæ corda nostra penetrat, & occupat, si quis non repugnet, si quis cooperetur præeundi Spiritus sancti motioni atque illuminationi. Neque vero est personarum acceptor Deus:

ecccum Pilatum impium idololatrā, plenum ambitione, eadem virtus diuina tangit, quæ Iudæos; hos non mouet, illum mouet. Cut ita? Quia Iudæi repugnant Deo, non repugnat Pilatus; cooperatur item, etiam si imperfetè, non nihil tamen agit, inquirit, dubitat, aliquid esse suspicatur quod clamant Iudæi: sed faciebant alia eius peccata, & vt tenuiter veritati consentiret, & vt facile illam defereret. *Vnde es tu?* Non responderet sapiens IESVS ^{1.19.} propter eius indignitatem; ipse enim sciebat, quid esset in homine. Indignatur statim Pilatus, arguit I E S V M insipientiæ: *Mibi non o. r. toquaris! nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te?* Bis dixit, potestatem habeo, peri iactantiam arrogantein; illic propter eius indignitatem non responderet Christus, hic responderet ad illius insolentiam aduersus Patrem æternum; *Non haberet, inquit, potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset desuper:* quod zelo veritatis dixit, vt profiteretur quod sèpè goftis docuerat, se sua & Patris voluntate mortem esse passurū: neque enim Iudæi vel Romani omnes, non dæmones, non creatura vniuersa Christum potuit interficere, nisi excellens quædam Dei permisso intercessisset. Simul diuinum exemplum hīc nobis propositum est, gubernandi prouidenter nostrum silentium, & nostrum sermonem dirigendi. Aliquid moralis virtutis reliquum in se fecerat Pilatus; quare & Christum liberare rursum contendebat. Iam Satan quoque ipse defruerat actionem illam acrem aduersus IESVM, & se conuerterat ad vxorem Pilati subornandam, vt per maritum liberaret IESVM: sola erat Iudæorum plusquam diabolica malitia, quæ Christum persequebatur furiosè. Instigauerat Satan quidem Iudæos in morte Christi; sed vbi voluit id reuocare, non potuit: potentior enim ad malum est, quam ad bonum, vel ad mali cessationem. Propria ergo fuit Iudæorum postrema in Pilatum impressio, qua illū sunt adorti per ambitionem & metum humani periculi pusillanimem hominem & impium. *Si hunc dimittis, non es amicus Cæsari: qui se Regem facit, contradicit Cæsari.* eris tu reus apud Cæsarem maiestatis, & nos causam contra te agemus acerrimè: hæc enim erant in eorum verbis & furia. Nihil timidius ambitione, nihil fragilius humana gloria. deiecit hæc plaga Pilatum. O ambitio pestilens, quid non audabis, quæ potuisti

Genes. 4.

tuisti Filium Dei cruci affigere? O metus humani; & vani hominum respectus numquam metuendi, numquam respiciendi, quantum iam inde inualuit, quæ semper inualuit vestra vis! Est verò mortuus Christus agentibus illis vitiis nominatim, quamvis infinita alia via conspirauerint in Christi necem, vt significaretur inter præcipuos fructus mortis eius illas duas esse virtutes, humilitatem, & spiritus libertatem. Fecit autem Iudæorum deplorata malitia, & pertinacia, & furor, vt soli ipsi id proponerent, vnde damnaretur ad crucem Christus; vt iustitia Dei iis solet horrenda peccata permittere, quos horréde vult condemnare pro eorum pericula. Addunt porro ad immensum scelus suas etiam pœnas: *Non habemus Regem, nisi Cæsarem.* Insanitis: non sat vobis est, vesani, Messiani Regem vestrum interficere, nisi omnes libertatem vobis adimitatis? Subdunt ad cumulum pœnæ diræ imprecationem: *Sanguis eius super nos, & super filios nostros.* Si vox sanguinis Abel clamauit in fratre eius Cain, quantus est clamor sanguinis Dei, & perfidi Iudæi: qui eò maior & efficacior est, quod pro vobis moriens orauit Patrem vt vobis ignosceret, quod vobis semper suam gratiæ obtulit: itaque incidistis in immensam Dei iram, quæ incrudescet usque ad finem seculorum. At tua Christi defensio, Pilate nequam, eò euadit, vt tuæ ambitioni, & plebis satisfactioni seruiens, sanguinem Christi proderes nefariè, & ad crucem Deum condemnares, nec uxorem audires liberationem Christi urgentem: vt non solum Iudæorum malitia Satanam, sed tua etiam ambitione vincenter. Coniungis parricidio hypocrisim, lauas manus, innocentem te pronuntias à sanguine iusti, & deriuare vis crimen tuum in Iudæos. Nihil est quod in illos tuum crimen coniicias, augeri enim illorum crimen non potest; sed tuum potius auges, cùm ambitioni & humano timori hypocrisim addis, &

execrable mendacium. O Christi Iesu bonitas infinita, quanta est horum criminum pestis inter tuos etiam fideles, quanta ambitione & vanitas, quanta hypocrisia, quæm cerebra & pernicioſa mendacia! Tu scis, Domine, inter quos crudius grassentur hæc mala: sana nos, Domine, per hæc quæ meditamus pia & sancta mysteria.

Multa iudicia conscelerata & nefaria homines dederunt; hoc tamen Pilati omnia suprà quæm dici potest superat scelere & iniqutate & maleficio. Nam qui tandem alia latrocinia iudiciorum quæm in puros homines, vel eorum res viles peccauerunt? Hoc Pilati latrocinium in Deum peccauit, vitam Deo eripuit. Auxit verò iudicij atrocitatem, quod eodem liberatus est latro sceleratus, & Christo Deo præpositus est in contumeliam. Sua porro morte cùm Christus omnes mortales, etiamsi infiniti essent, quod in se fuit, à morte æterna liberauerit; Pilatus contrà, quod in se fuit, omnes illos vita priuauit; sua enim opinione non vitam Christo solum adimebat, sed resurrectionem, & gloriam, & virtutem hominum liberatricem. Ceterum in eius facto designauit Deus Romanorum Imperatorum persecutions, quæ ex similibus vitiis atque Pilati profectæ sunt. timebant videlicet magna ex parte, ne detrimentum pateretur Romanorum imperium per Christianæ Religionis professionem. Iudæorum verò insana pertinacia, hæreticorum significauit obstinatam peruersitatem, cùm insanis erroribus Christum conantur ex Ecclesia tollere, atque adeò Deum ipsum; omnis enim hæresis in Atheismum evadit tandem. Fac, Christe Iesu, per hæc tua mysteria, vt Ecclesia tua ab omni hæretica prauitate liberetur, atq; ab omni Barbarorum tyrânide, & celebretur tua Catholica & ordodoxa doctrina, & laudetur nomen tuum in æternum. Amen.

FERT

335

FERT SENTENTIAM PILATVS CONTRA IESVM.

MATTH.XXVII.

MARC. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

In xcviij. imaginem Adnotatiuncula.

xcviij.

124

- A. Finem facit defendendi IESVM Pilatus: redit ad pergulam Praetorij in Gabbatha: sedet pro tribunali, & dicit: Ecce Rex vester.
- B. Respondent Iudei atrociter: Tolle, tolle, &c.
- A. Respondebat Pilatus: Regem vestrum crucifigam?
- B. Respondent: Non habemus Regem nisi Cæsarem.
- C. Accedit ad Pilatum nuncius ab uxore.

- A. Lauat manus Pilatus, liberat Barabbam, tradit IESVM ut crucifigatur.
- D. Liber exiit Barabbas.
- E. Arripitur IESVS a militibus: datur illi crux portanda, & latronibus sue.
- F. Virginis Matri statum considerans simul dolorem, patrem magnanimitatem.

MATTH.XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

^a Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras IESVM: & sedet pro^a tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraicè autem Gabbatha. Erat autē Pascha, hora quasi sexta, & dicit Iudeis:
^a Ecce Rex vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifice eum. Dicunt ei Pilatus: ^a Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: ^b Non habemus Regem, nisi Cæsarem.

^a Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxori eius, dicens: Nihil tibi & iusto illi. multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Videntes autem Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua, lauit manus coram populo, dicens:

MATTH.

MATTH. XXVII.

MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

Innocēs ego sum à sanguine iusti huius: vos videritis. Et respondēs uniuersus populus, dixit: Sanguis eius super nos, & super filios nostros.

Pilatus autem volens populo satisfacere,

Tunc^a dimisit illis Barabbam;

IESVM autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur.

Et postquam illusserunt ei, exuerunt eum chlamydem, & induerunt eum vestimentis eius.

Et Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum.

Dimisit autem illis ^adeum qui propter homicidium & seditionē missus fuerat in carcere, quem petebant:

IESVM vero tradidit voluntati eorum

Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur.

** Suscepérunt autem IESVM*

Et postquam illusserūt ei, exuerunt illum purpura, & induerunt eum vestimentis suis:

ADNOTATIO.

A. *Fine facto Pilatus defendendi IESVM, statuit apud se illum dñare, ac præ se fert. quod ut faceret, concedit ad tribunal, quæ erat excelsa sedes Regia, fabrefacta è lapidibus excellenter in pergula Prætorij, conspicua exterius longè sedes pro tribunali, imperat adduci IESVM; vergebatur autem dies ad horam sextam, ad meridianum scilicet. Interea cùm hac agit Pilatus, quasi per exprobationem & contumplum Iudaorū, dicit: Ecce Rex vester.*

B. *Succlamant: Tolle, tolle, crucifige eum. Tolle moras iam tandem Praes, age, crucifige illum celeriter: videbant enim animum Pilati, non qui defenderet, sed qui esset damnatus; & qui antea ut crucifigeretur furiose petierat, nunc ut citio id faciat crudelissime vrgent.*

A. *Rursum per eandem contumpcionem dicit Pilatus: Regē vestrū Crucifigā: Respōdent:*

B. *Non habemus Regē nisi Cæsarem. Insanitis Iudei: vestrum ciuem è tribu Iuda, ex stirpe David Regē negatis; qui tamē Regem non habuimus facili, sed calestem se profitebatur; & ho-*

minem impium, incircumcisum, idolatram, qui vobis ex lege debebat esse execrabilis, unicum Regem profitemini: quo fit ut vestra confessione ablatum sit sceptrum de Iuda, non solū sub Herode; & inde rursum fit venisse Messiam. Sedebat pro tribunali Pilatus: stabant hinc bonus & benignus IESVS flagellis casus, coronatus spinis, purpura circumdatus; illinc Barabbas, infamis & horridus latro crescebat tumultus, sciebant Principes atrocios, confundebatur atrium prætorij clamoribus.

C. *Accessit tunc ad Pilatum nuntius ab uxore, authore Damone. Hic enim, cùm semper suspicatus esset IESVM esse Christum, esse Deum, nec sciret tamen, vel credere nollet, ne in concilio quidem; ubi vidit ad accusationem, quæ Filius Dei esset IESVS, Pilato ranta vi urgente ut responderet, tacuisse IESVM, silentium interpretatus confessionem, cùm sexum eius rei timorem semper animo versaret, misericorditer batus est; præsertim cùm ad alia respondens, negasset ullam potestatem fuisse futuram quæ posset*

Ignat. Epist. ad Philip.

posset eum interficere, nisi Deo permittente; simul videns Pilatum noua accusatione Iudeorum deterritum velle I E S V M illis tradere; ibi verò tandem sensit spoliatum se iri sua in homines tyrannide, si I E S V S occidatur: itaque machinatur impedire Christi mortem. aggreditur in meridiano somno Pilati uxorem, vexat insomnijs, incitat ut maritum à nece I E S V omnibus modis auocet. Mittit mulier qui hac illi nuntiet, & qui à damnatione hominis iusti cum deterreat: venit nuntius ad Pilatum, qui iam pro tribunali sedebat. hunc cùm audisset, nihil monetur tamen ut dimittat; sed stimulum concipit, & ex alijs, & ex hac uxoris admonitione, ut se purget coram omnibus de I E S V damnatione.

A. Petita aqua lauat manus publicè in tribunali: Innocens, inquit, ego sum à sanguine iusti huius: vos videritis. Moro Iudeorum hoc fecit, ut offendaret cade I E S V se. nolle contaminari. Age Pilate, confitere te tua voluntate iustum hominem interficere, ambitione ducetum, ne iacturam aliquam facias tuæ apud Cesarem existimationis & gratiae: cur dissimulas? lauas manus, qui animum debueras & facta tua lauare: Vos, inquit, videritis. Quid? Vindictam Dei vestri in vos. Quid? tu nihil videris? Videris & tu, ubi in tuas illas extremas incideris calamitates, & tibi tu ipse mortem inferes miserrimam. Respondit uniuersus populus (rursum enim plebs à Princibus in I E S V M concitata fuerat) Sanguis eius supernos, & super filios nostros. O amentes Iudei, quid facitis? Non videtis, quò vos malitia vestra agat transuersos? scitis vos per inuidiam & odium I E S V M in mortem traditum, innocentem (tamestis nesciatis Deum, quod ipsum culpa vestra nescitis; excacauit enim vos vestra malitia) & iniusta eius damnationis panam vobis imprecavini? Audiuit vestram imprecationem Deus: vidistis post Christum passum innumerabilibus vos, & vestros filios, calamitatibus esse conflictatos: tandem quadragesimo anno vastatas regiones vestras vidistis: excisam ac deletam Ierosolymam, ac infinitam illum crudelitatem conspexitis; pauci enim ex innumerabili multitudine in ludibrium reseruatis: videtis que mala vos usque in diem hodiernum perpetuo comprehendenterint: quis vos non diripiuit? cui genti non seruisti? Nusquam ne passum quidem terra habetis, ubi pedem in vestro ponatis: estis fax, & sentina, & opprobrium omnium mortalium; & tamen adhuc

retinetis obstinationem vestram. Hac cùm ita sint, simul tamen misericors & pius I E S V vestram imprecationem interpretatus est benignè, de vobis enim ex cruce impetravit à Patre, ut multi salutem apprehenderetis per suum sanguinem, & tandem omnibus ad finem seculorum, ut esset eius sanguis salutaris. O admiranda sanguinis Christi mysteria! hinc innumeros punis, illinc omnes ad salutem vocat, plurimos primùm saluat, tandem omnes ad salutem recipit. Iam aliud nihil restabat; pronuntiat Pilatus è tribunali:

A. Petentibus Iudeis Barabbam donari placet, I E S V M verò tradi ut crucifigatur. Hem infelicissime & conselerate Pilate, damna hominem tua confessione iustum, tua persuasione Regem alterius saeculi, tua trepidatione Filium Dei, te licet ignorante Deum omnipotentem, infinite maiestatis & potentie, saeculorum omnium conditorem; & damna quidem ut latronem, ut infamem ad crucem; &, quod summa atrocitatis erat & contumelia, tradis profligatissimorum & crudelissimorum hominum voluntati, & I E S V hostium, quos sciebas per inuidiam illum tradidisse. non dubium quin toto corpore cohorueris, ubi impissimam illam sententiam pronuntiasti. Sed quid alijs? Conclamant omnes toto atrio, exultant, agunt gratias amplissimis verbis Pilato, fiunt inter ipsos insana gratulationes & crudeles.

D. Confessus soluitur Barabbas, exilit, discedit ad suos liber.

E. Arripitur I E S V S à militibus, nudatur purpura, induitur rursum suis vestimentis, non vinciuntur ei rursum manus; adducuntur duo latrones, qui erant ad crucem damnati: cruces qua parata erant eriguntur, suam tribuunt ferrandam I E S V, suas dein latronibus. Iubet Pilatus scribi eius causam, & ferri titulum ut cruci praefigatur. O rerum tristissimam faciem! o vicissitudines inauditas: damnatum ad mortem & crucem duci Regem Angelorum, ac rerum omnium conditorem Deum I E S V M, reputum quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum! Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus est propter sclera nostra; à planta pedis usque ad verticem capitum non est in eo sanitas. Vulnera cum conficiunt, dum exiunt & induunt redintegrata; spina sauiunt in diuinum caput; frigore, laetidine, dolore, maestitia vires eius atteruntur. Pilatus cōtendit illum liberare, dein uno verbo à

F Iudeis

Iudeis è sententia deyicitur; & qui acriter prius IESVM defenderat, tradit leuisima ex causa crucifigendum. Demon professus hostis Christū insectatur atrociter, dein sibi male timens deserit oppugnationem, urget illius liberationem. Mulier profana Christum predicat iustum, nimirum eripere de manibus iniquorum; & tamen fit obstinatior & efferratior Iudeorum malitia. Obtinent tandem, ut vilissima atq; infamia morte plectatur cruce. O bone IESV, nonne ego hic balbutio, & qua dico nihil sunt ad ea qua supratera vides & pateris, si conferantur? & tamen eam crucem, cui es fuggendus, ut libenter amplexeris, ita fortissime, & maioribus animi viribus quam sint tuae pene, atque afflictiones.

F. Contemplare Mariam Virginem marie, quae res has nefandas & confert spiritu in corde suo, & audiit ab internuiss. Animaduerte illius crescere dolorem vehementer ad singulas

quas patitur Filius crudelitatem & ignominias, & indignitatem; verum simul animi robore constare: consternari alias mulieres & discipulos, tamen à Maria sustentari; fletum & planetum esse in mulieribus, in Apostolis perpetuum, & subinde renouari.

De uxore porrò Pilati, cum communiter dicatur vexationem illam per insomnium à Demone factam, necessum videtur id nocte precedenti, vel hora matutina non fuisse; nam eo tempore non adhuc Damonem pænitebat mortis Christi, nec prius timuit, quād ubi eō processerat causa Christi, ut videbatur confiteri se Dei Filium, cum iam se esse Regem esset confessus Pilato; credidit tunc Demon eum Messiam: hac verò agebantur ad meridiem. Itaque somnum illum fuisse meridianum est ratione consentaneum; nam insomnium fuisse ferè omnes dicunt, & grācē est ratiō dīcēt, per insomnium.

DVCITVR IESVS EXTRA PORTAM, AD CALVARIÆ LOCVM.

MATTH. XXVII. MARC. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In scvij. imaginem Adnotacioncula.

xcvij.

125.

A. Vrgens Principes, ut ducatur IESVS.

subsistere.

B. Fert cracem.

E. Sequebatur turba, & in hac mulieres Ierosolymitana: Maria Virgo extra turbam cum suis.

C. Peruenit ad portam Veterem.

D. Vident Iudei sub pondere laborare IESVM, iubent

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

¶ duxerant eum, ut & educant illum, ut
¶ crucifigerent. crucifigerent eum.

& eduxerunt.

Ducebant autem &
alij duo nequam cum
eo, ut interficerentur.

Et bāsilans sibi cru-
cem, cōcivit in d cum,
qui dicitur Calvaria,
locū, Hebraicē autem
Golgotha:

ADNO-

A D N O T A T I O.

A. Vrgent acriter Principes, ut ducatur IESVS in Golgotha, timentes ne sentiam mutaret Pilatus: maledicunt ab omnibus Iudeis, ut suspendendus in ligno, derident eum Romani, execrantur omnes: iubent latrones suas crucis portare ac precedere, imperant IESV ut subeat suam, & latrones sequatur; quod ut faciat, soluuntur illi manus: trahitur tamen bonus IESVS catena, præcedit & sequitur multitudo militum & ministrorum; inter hos qui clavos & malleos ferebant: hos sequuntur Principes & Seniores, & turba populi, postrem mulieres.

Deut. 21
Psal. 22

B. Vide baiulanten sibi suam crucem benignum IESVM, & sub truci pondere non gentem quidem, sed laborantem tamen acerbissime. Subit crucem saucio humero, facit conatus ad pondus ferendum & laborem, ut recrudescent omnia vulnera, & crux renouetur effusio. Accedebat alia atrocitas, quod ob longitudinem extrema crucis parte humili reptante, oportebat totam insultare in humerum afflictissimi IESV, & acerbius vulnerare; quindecim enim pedes dicitur crux fuisse longa.

Brocar.
etc.

C. Certum est Christum crucem suam portasse, incertum quoque verisimile extra portam usque, ubi exentes, Simonem redeuntem è villa angariauerunt. Vrgent IESVM ministri Iudeorum & milites, ut tamen sub crucis saepe pondere, tamen celeriter progrederiatur. Peruenit extra portam Veterem, siue Iudiciariam, ubi vorago à monte Gihon ad urbem pertinet. Mons enim Gihon imminet ciuitati ab occidente ad portam Iudiciariam, ubi desinit in magna humilitatem. In huius radice ad sinistram cunctibus à porta, est Calvariae locus, siue colliculus, ubi crucifixus est Dominus.

D. Extra portam igitur cum peruentum eset, & grauari videret nimio pondere IESVM, timentes Iudei ne sub pondere interiret, iubent subsistere.

E. Sequebatur multa populi turba; sequebantur mulieres plurima in turba, non qua Christum è Galilaea erant prosequuta (hæ enim non in turba populi sequebantur, sed postremo loco cum Virgine Matre) in turba enim erant mulieres Ierosolymitanae, non Maria Virgo mater. Plangebant tamen, & lamentabantur hæ, vel quod IESVM ex nominis celebritate, miraculis, & doctrina nouerant, vel quod tacta tenueritudo cordis, & muliebri misericordia, tan-

tam crudelitatem in hominem mansuetissimum exhorrent ac detestarentur. Plangebant Ierosolymitana mulieres, populus vero minas & ferocitatem aduersus IESVM adhuc retinebat, procurantibus id Principibus ac Senioribus. Et hac quidem ita fiebant. Satan vero iam inde postquam vidit damnandum IESVM, sua tyrannidi miserè timens, primum, ut diximus, machinatus est morte impedire per Pilati uxori, deinceps videlicet id non succedere, & esse atrociores per se Iudeos, grauissime incipit cruciari. hinc enim sensiebat se viribus desitui, & quasi incipere ligari ac superari; illinc maleficium mortis Christi placebat, tum infinitum Iudeorum peccatum vehementer probabat, tum aliorum comprobabat. Infernali igitur cruciatio & fluctuatione conflictabatur. volebat impedire, nec poterat; placebat mori, quod nolebat; augebatur eius desperatio, blasphemia, infernus.

Hic vero tu aduertere mentis oculos ad afflictionem IESV, contemplare eius & animi & corporis labores intolerabiles: sed cuius? Dei, qui caelos eo ipso tempore palmo ponderabat; qui tribus digitis appendebat molem terra, & librabat in pondere montes, & colles in statera; qui uniuersam creaturam sua omnipotentia sustenabat. Video, bone IESV, principatum tuum super humerum tuum, intelligo fatigari te Deum sub grauitate crucis, ut nobis sicut nostra crucis leuisimæ, & iugum tuum suave. Quid Virgo Mater hoc tempore, quid agit? Audit primum strepitum, video egredientes e domo Pilati, tandem videt Filium IESVM benedictum sub cruce laborantem: renouantur illi cordis vulnera, quæ plurima iam acceperat, infligitur haec nouacordi plaga, sentit similem dolorem & afflictionem atque IESVS. fulciuntur tamen eius vires & animi & corporis à Filio, ut licet acerbè, constanter tamen illam afflictionem sustineat. itaque nihil in ea videres, quod è summa modestia & magnanimitate non proficieretur. Socias mulieres fortassis aliqua spes prius sustentabat, cum fanè iudicij expectabant, & scirent Pilatum defendere IESVM: at ubi non solum audiunt dānatum, sed vident crucem suam baiulanten ad mortem raptari, miserabilius longè anguntur, eiulant, lamentantur. Similiter affliguntur discipuli. Ceterum, quod piè credi potest, ex itinere oculos in Matrem & illas, & discipulos conyicies IESVS, auxit quidem commiserationem, simul addidit animorum constantiam & robur.

M E D I T A T I O.

Cass. 3.

Egregimi rursus Filii Sion, videte Regem vestrum: exiit ueste purpurea, induitur denuo suis uestibus; abicitur Herodis uestis alba, eximitur illi arundo e dextra, datur aliud sceptrum in humerū, crux atrox. Duo hic videtis Filii Sion: vnum, indui à latronibus I E S V M, quod antea non dicuntur fecisse: alterum, relinqui illi coronam spinam, cum alia ornamenta regia illi eriperentur. Quid igitur hic meditamini? Vtrumque malitiosa fuit crudelitas. antea enim nihil illi parcebant, quem audierant verberari, & spinis coronari; non ut necaretur, sed ut illis multaretur pœnis morte liberandus: nunc autē illum induit, ne se ipse affligeret amplius, & ad crucem vires illi ut conseruarentur. Coronam vero reliquerunt, primum ad contumeliam, deinde ne ablatis spinis incrudescencia tot capitis & tam dira vulnera illum ad mortem adigerent, ut solēt periculosa tela e plagiis euulsa vulneratorum mortem accelerare. Cur ergo homines feris crudeliores illi imperatis crucem ut portet, quæ videtis adeo debilitatum atque afflictum? Solemne est, ut damnati ad crucem, ipsi suam crucem ferant ad locum supplicij; nolumus hanc illi desse solēnitatem: simul tamen eramus attenti, ne nimiū affligeretur, & non posset viuus crucifi gi; quæ fuit causa postea, ut eū crucis onere leuaremus. Hæc scilicet fuit vestra malignitas; at Deus sua mysteria hoc pacto adimplebat. necessū enim erat, ut omnia scripta de Christo completerentur. nam ligna tulerat Isaac ad sui sacrificium; crucem suam Christus baiulat: ignem Abraham manibus gestarat & gladium; Pater Christi Deus amorem infinitū, & diuinam iustitiam exerit in humanam naturam, & in Filium suum quā homo pro hominum redemptione: Abraham erat Isaacum interfecitus in sacrificium, non tamen interfecit, sed arietem, & in sacrificio arietis viuum Isaac sacrificauit; Pater æternus Filium suum, iuxta quod Deus erat, non obtulit quidem in sacrificium, sed in humanitate eum tradidit, & in ea viuum sacrificauit Filium: communicabatur enim Verbo propter hypostaticam vniōnē, quæ de humanitate dicebantur; quæ erat idiomatum coimmunicatio. Itaque verè crucifixus Filius Dei, verè sacrificatus. quod mysterium cum intelligeret Abraham, appell-

Gen. 22.

lavit nomen loci illius, *Dominus videbit*, id est, prouidebit sibi victimam holocausti aliā; non enim est filius meus vera hostia, non aries hic, sed figura tantummodo sunt veræ hostiæ immolandæ, per quam salus mortalibus parabitur. Progressus vero est ad pleniorē mysterij expositionem Abraham, & docuit fideles suos Deum ipsum esse in humanitate immolandum: vnde factum est ut ex traditione ab ipso accepta diceretur: *In monte Dominus videbitur*, id est, prouidebitur victima holocausti. E Limbo usque celebrabat hanc tuam crucis baiulationem, Christe I E S V, Abraham cum filio Isaac & deplorabat, ac per suam & luctus & laudis celebritatem alijs Patribus praebat. Fuit crux principatus ^{Isa. 9.} tuus semper humerum tuum infantis, magne I E S V, tum in utero, tum ex utero nascens; sed ille in animo tuo & voluntate fuit, qui ad hanc crucis gestationem referebatur: ille poenam habebat, verum in animo solūm; hæc crucis atrox gestatio in animo & corpore cruciatum faciebat incomparabilem. Intellexisti tu Isaia hoc imperium Christi super humerum crucem esse, quæ regnum cœlorum in terram inuexit, & contrarias potestates omnes subegit. Hoc similiter tu celebrabas cum tuis Prophetis in Limbo atque lugebas, quod toties alibi significasti, ubi passiones & mortem Christi vaticinabar: *Verè languores nostros ipse tulit, dolores nostros ipse Isa. 53. portauit*: iniquitates portauit, peccata multorum tulit. Crux Christi, nostri sunt languores & dolores, nostræ sunt iniquitates & peccata: hæc non solūm in humerum leuauit Dominus I E S V S, sed etiam portauit cum cruce. Quid præterea de Christo paciente prædicis, Euangelice Propheta? *Sicut ovis ac occisionem ducetur, & quasi agnus coram sondente se obmutescet, & non aperies os suum*. O amabilem magni I E S V mansuetudinem, superbis vero, ac immitibus hominibus formidandam! Ita conficiebas nobis animi mansuetudinem benigne I E S V, ita largiebaris, & in mansuetudinis tua merito & exemplo vim ponebas diuinam: erat alioqui tua illa mansuetudo iræ tua aduersus superbos rugitus immensus. Contemplare, obsecro, pie Meditator, I E S V M sub cruce duci à pessimis hominibus nihil

nihil contradicentem, sed humillimè atque mansuetissimè obtemperantem; & senties radios diuinæ virtutis ex illo ad te emicantes ad māsuetudinem & humilitatem te, & ad obedientiam illicere. Illud autem attentè considera. Non imponitur Christo crux, vt Simoni; non angariatur siue cogitur Iesvs, vt ille, ad tollendam crucem, amator enim fuit semper crucis Iesvs, hanc expedit semper & concupivit per ætatem suam omnem à sua usque conceptione, hanc ab æternitate voluit libens accipere, & in ea reponere omnem salutem mortalium & vitam. Non igitur fuit cur illi imperaretur, vt crucem suam tolleret, minus ut eam illi imponerent, ipse vltro summa voluntate atque auiditate illam accepit, & subiit, & baiulauit. O adorandam voluntatem & promptitudinem! Verè oblatus es, bone Iesvs, quia voluisti, Domine, & libentissimè crucem pro nobis suscepisti & portasti. Contrà verò ò nostram confusionem execrandam; quia crucis nomen turbamur, qui crucem nostram formidamus ac rejicimus, hoc est, vim diuinam per crucem nobis oblatam atq; exhibitam. subibat Christus in sua cruce omnes omnium quas merebamur cruces, & tamen tuam in Christo tollere recusas.

Multas & processiones cum Christo, & stationes hactenus egimus; hæc vltima processio & statio est. Eundum cum Christo crucem portante, & cōsistendum cum Christo in cruce suam habente stationem: utraque est doloris & luctus plena, sed hanc nunc processionem celebrémus, vt ad illam sacratissimam stationem animi nostri præparentur. Sequimini Filia Sion Regem vestrum spinea corona insignem, purpura suorum vulnerum & sanguinis ortiatum, sceptrum imperij seu super humerum gestantem, in quo fert omnes passiones suas, omnes contumelias & opprobria, tollit crucifixionem suam, crucis leuacionem, suspenditum trium horarum, suos crucis cruciatus imbensos suam mortem. Cum his tollit peccata mundi; hæc enim erant in cruce omnia, homines omnes saluandi, & eorum peccata, gloria simul eorum sempiterna & Christi corporis; & confessus ad dexteram Patris in excelsis. Óyrisima erat crux illinc, hinc mollissima, & diuinitus cœlestibus plena. Hæc contemplamini, & repenititis in duritia crucis vestre positas esse cœlestes suavitates. Juuate Christum laborantem sub atroci pondere crucis, Filie Sion, leuiorem crucem fa-

cite, atque videte benignum Iesum; non vult iuuari, nec crucem suam vult fieri leuiorē, ipse solus vult totam crucem subire, totum pondus portare. Verùm intelligite alioqui, quemadmodum possitis illo pôdere crucis Christi adiuti, non pondus crucis Christi vel laborem leuare, sed facere vt ne pro vobis crucem leuet. Id facietis, si a peccatis abstineatis. peccare enim in Deum illud est, Christo crucem ponere: sed tamen hic eluet Dei & Christi eius copiosa redemptio; etiam si alioqui non peccemus, ipse tamen subire crucem voluit pro nobis, vt ne peccaremus. Prorsus igitur totam crucem tulit Christus, & siue peccemus, siue non peccemus, crucem pro nobis tulit. Vbi enim peccavimus, nos Christo crucem imponimus; si non peccamus, quæ eramus peccata admissuri, & à quibus nos cōseruat Christus, ab his nos liberat: qua in re singulari erga nos vtitur benignitate. Quæ cūm ita sint, nostras tamen nobis cruces ipse imponit satisfactionum, tribulationum, quas per Simonem indicauit. Milites quidem Romani Christum baiulantem crucem ducebant; sed aderat Magistratus templi, ministri Iudæorum, Principes Sacerdotum, Seniores, Pharisæi, colluuius hominum pestilètissimorum: sequebatur vulgus: virorum & mulierū ad iudicium & spectaculum tam crudele, hominis miraculis, & doctrina, & nominis celebritate clarissimi, inter quos est verisimile fuisse aliquos pios: sequebantur item cum Maria matre Virgine sancte mulieres & Apostoli, qui iam tandem intellexerant sibi caudum fuisse à Christo, à quo etiam animus eorum sustentabatur; aderant verò, vt qui testes erant futuri, non solum resurrectionis, sed crucis: è cœlo omnes Angeli videbant duci ad crucem Filium Dei, summum omnium Dominum, & vitam æternam: aderant simul Angeli quām plurimi supernè Christum sequentes, non deerat Satan cum infinita prævaricatorum spiritu multitudine: sed & Patres è Limbo hæc scientes per Angelos internuntios, omnes luctu & deuotione absentes Christum prosequebantur. Hæc erat celebritas processionis Christi vltimæ è prætorio per portam Iudiciariam ad Golgotham. Omnia personæ, affectiones animi, & harum externæ significations sunt animaduertendæ, & à singulis sue sunt colligendæ spiritus utilitates.

Porrò illam nos prosequentes processione, pia cogitatione cor nostrum in Christum

præcipue coniçiamus. I e s v s , qui semper procedit à Patre æterno, procedit ad mortem cruciati & ignominia plenam ; nónne obstupescitis ad hoc Angeli , qui æternam processiōnem I e s v videtis è vestra beatitate , & ibi nouistis mori non posse ? Coniçiamus item deuotionem nostram in Virginem Matrem.

Cant. 5.

Quò abijt dilectus tuus , ô pulcherima mulierum ? quò declinat ? Duc tecum nos, vt eū tecum sequamur. Descenderat amicus & dilectus tuus in hortum suum , vterum scilicet tuum,hortum conclusum,cuius deliciæ paradisus ; & in areolam aromatum suauissimè spirantem , tuas virtutes & dona. Inde descendit in mundum , qui soli Filio tuo & tibi fuit hortus & paradisus ; in mundo enim nullum agnoscitis peccatum, omnia vobis in bonum cooperabantur atque obtemperabant. Ex mundo tandem hac processione abit & declinat in crucem & mortem , quam loco gaudij habuit , & sustinuit contempta confusione. Has delicias ab æternitate voluit ludere inter filios hominum ; ad hanc viam currendam exultauit fortissimus gigas, gaudens bono suæ fortitudinis,& excellentissimo ac perfectissimo fine. Areolæ verò arômatum ipsa sunt vulnera , ex quibus fumus arômatu ascendit ad Patrem suauissimus. Hæc tamen cum ita sint, ascendit simul fumus ille per Filij Dei & tui dolorem , & cruciatum acerbissimum & immensum ; sed qui , quò acerbior fuit , ita Filio tuo in maioribus delicijs fuit, propter diuinam ipsius fortitudinem. Agebatur processione luctuosa quidem per se, sed ed luctuosior , quò progressus ille erat ad crucem & mortem Christi , & singulis passibus videbatur esse & crux præsens,& Christus crucifixus. Erant autem contumeliosi & iniurij milites & Iudæi in I e s v m , irridebant illum , blasphemabant insolentissimè , nihil tamen illi nocebant, sat ipsis videbatur, si crucem portaret. quod iniquissima pietate faciebant, veriti , ne si maiora supplicia adderent, vita illi eriperetur , nec crucifigi viuus posset. Itaque vbi viderunt ipsum debilitari , & non considerent posse mortem euadere, si sub pôdere crucis amplius laboraret, imperant consistere. O homines peruersissimos ! Itâne nullum genus pietatis exercere in I e s v m voluistis , nisi quo vires non conseruarentur quidem (neq; enim id facere volebatis, quod faciebatis) sed vt conseruarentur ad maiorem crudelitatem ? Etenim leue videbatur vobis

Cant. 6.

Hebr. 12.
Prov. 8.
Psal. 18.

sub cruce illum necare, quare in ea etiam pietate fuitis crudeles. Ad hæc autem ignominia ingens illa addebat. ducebant enim simul duo nequam : sequebantur hi cum suis crucibus, I e s v s præcedebat tanquam princeps sceleratorum hominum. Incipis , sancte I e s v , cum sceleratis apertiùs reputari : nam I s. 53. quas voces arbitramur fuisse ministrorum , militum,Principum, & aliorum? quâm acerbas,quâm contumeliosas ? Quò enim minus audebat corpus lñdere , ed insolentiùs in eius existimationem impetebant.

Attamen excellens illa tunc enituit pietas mulieris Ierosolymitanæ in afflictum Iesvm. cùm enim constitisset I e s v s ,armata illa supra sexum singulari pietate atque compassione (quas virtutes indiderat magnus I e s v s) accedit ad eum confidenter,neque quisquam impedire potest ; abstergit linteo & mundat deturpatum Christi I e s v vultum , ac referit diuinam vultus ipsius imaginem in linteo . Neq; verò quisquam mihi obstrepat apocrypham hanc esse narrationem. huic enim ego sic nunc obiter respondeo. Quem traditio, & vsus,& veneratio Romanæ Ecclesiæ ad huius historię deuotionem & fidem non mouet , videat is, ne in eius animo aliquid lateat, quod vim habeat radicis amaræ , & pestem sibi & alijs afferre possit. Tûne igitur sanctæ mulieri tantam pietatem eripere vis,& extorquere è manibus audes religiosissimi officij linteum,quod ausa non est militum ferocitas, vel Iudæorum crudelitas ? nec potuit ? O felicem mulieris pietatem ! Voluisses tu quidem vulnera Christi curare omnia,atque omnem illi corporis integritatem restituere, hoc non potuisti , nec voluit Christus: quod potuisti,& voluit I e s v s , id præstisti ; vultum eius diuinum impietate hominum impurissimorum sputis & sanguine deturpatum mundasti, sed suo diuino splendori non restituisti ; liuoribus enim ex alapis, pallore ex debilitate afflictus erat eius vultus. Placuit Deo vt Christi apertus vultus mundo ostenderetur, quem erat visurus omnis oculus , & qui eum pupillissent,cùm veniret in nubibus. Euge beata mulier , applica faciei I e s v linteum tuum ; ipse te inuitat libenter , sinit se à te tangi & mundari , in tuum cor fuos oculos illos misericordiaz coniicit, illi priuium suam effigiem suauissimè imprimit , deinde linteo ; ostendit gratum sibi fuisse tuum officium. O te beatam , à qua voluit Deus ijs rebus leuari , quæ obscurum

obscrum eius vultum faciebat: quarum erat altera sacrosancta, sanguis Christi; altera abominanda, iniectione ab impurissimis hominibus spurcitate. sed ea fuit Christi Iesu benignitas: sanguinem enim suum cum nostris peccatis misericordia voluit, quo essent purganda. utrumque enim nos facimus cum in Deum peccamus, & sanguine foodamus faciem Christi, & immundicijs peccatorum. Voluit tamen nos opera vestra; ut, cum ad cor redimus, ex eius facie & sanguinem, & immundiciem, quibus illam asperseramus, ipsi nostris officijs, & satisfactionibus debitibus abstergamus: quae ipso dante, & probante, &

gratum habente faciemus, ut prius illius mulieris probauit factum ministerium. O sancte & benigne Iesu! Vidi antea vultum tuum deturpatum, video tamen nunc liuidum, pallidum, debilitatum. uterque me adigit ad penitentiam: utrumque enim ego feci, & deturpaui illum, & debilitavi. Da mihi horum mysteriorum virtutem, ut cum haec pie sentio, peccata mea per illa emendem; ut, qui eram propter meas culpas immundus & debilitatus, per tuas passiones emunder & reficiar, ut tandem vultum tuum in splendoribus tuorum sanctitatis videam.

A M E N.

Ff 4

Q Y B

QVÆ GESTA SVNT ANTE CRVCIFIXIONEM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII.

In xcix. imaginem Adnotatiuncula.

xcix.

A. Exemptibus illis cum afflito IESV occurrit Simon Cyrenensis. B. Hunc angarians, ut tollat crucem IESV. C. Respiras paululum IESVS. D. Sequentibus mulieribus, ad eas conuersus IESVS dixit: Nolite flere, &c.	126. Ex hū rūna tergit līnteo vultum IESV, & refert in līnteo eius effigiem.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LUC. XXIII.

Excuses autem inuenerunt

boninē

Cyrenām, nomine Simonem:

bunc angariauerunt,

ut tolleret crucem eius.

*Et^b angariauerunt præser-
euntē quempiam,
Simonem
Cyreneum,
venientem de villa,
patrem Alexandri & Rifi,
ut tolleret crucem eius.*

*Et cū ducerent^a cum,
apprehenderunt*

*Cyrenensem,
venientem de villa:*

*& imposuerunt illi crucē por-
tare post IESV M.^d Sequeba-
tur autem illum multa turba
populi, &^d mulierum, que
plangebant, & lamentaban-
tur eum. Conuersus autem ad
illas IESVS dixit: Filie^a Ie-
rusalem, nolite flere super me,
sed super vos ipsas flere, & su-
per filios vestros. Quoniam
ecce venient dies, in quibus
dicent: Beata steriles, & ven-
tres qui non gennaverunt, & u-
bera que non lactauerunt.
Tunc incipient dicere monti-
bus: Cadite super nos; & col-
libus: Operite nos. Quia si in
viridi ligno hac faciunt, in a-
rido quid fieri?*

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Ex multis illis portam cum iussus substis-
tisset afflictus IESVS, & Simon Cyrenensis (qua est regio maritima ad Aegypti occidentalem plagam pertinens) illis occurrisset e villa rediens,

B. Hunc angariaverunt, id est, adegerunt, ut crucem portaret post IESVM. Erat Iudeis religio crucem tangere: crucem item abominatur Romani: eò facilius Simonem angariant, ut eam tollas; quod intelligerent eum & filios eius esse IESVS & sectatores. Paululum respirat benignus IESVS, praecepsit, sequitur onus crucis Simon. O felicem hominem, qui crucis pondere Christum levauerit! quis dubitet, quin summam hinc senscrit animi suavitatem; illinc tamen summatam mortitiam, propter impendentem Christo mortem?

C. Einstantibus porro & plangentibus mulieribus Ierosolymitanis miserabiliter, & confidientius ac propius ad IESVM accedentibus, sicut ipse sua autoritate universam multitudinem.

D. Et ecce ex his mulieribus, cum staret IESVS, accepit confidenter una, ut extenso linteo eius vulsum sudore, crnore, spumorum spurcicie fædatum emundaret, neque id prohibere potuerunt milites; ita enim voluit Christus. Cum autem exterrisset summa cum reverentia atque deuotione, reculit in linteo Christi vulsum laudentissime impressum atque effigiatum. quod traditione Ecclesiastica retinemus: litem autem cum effigie in beati Petri Roma conservatur summa cum religione.

A. Conuerterat autem IESVS ad mulieres, non inhibens earam fletum, sed confirmans porras atque promouens: Nolite, inquit, flete super me filia Ierusalem, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros. Nolite flete super me, quemadmodum fletis; nescitis enim quid fletis, vel quare fletis. Existimatis purum hominem me, qui iniuste patiar: nesciunt item vestri Principes, quam immensum scelus in me interficiendo parrent. Vulgari & muliebri commiseratione monemini. offendam vobis quid lugeatis. illud lagete, quapropter ego fleti, cum Ierusalem his paucis diebus vidi, ubi magna cum vestra gratulatione in urbem eram ingressurus super palam asine sedens. Prædico enim vobis acerbissimos dies, qui huic ciuitati impendens; quibus

circumdabunt eam hi idem Romani vestri hostes vallo, circumdabunt eam, coangustabunt undique, & ad terram prosterent, & eius filios qui in ea sunt, & non relinquent in ea lapidem super lapidem. Illis diebus dicent: Beatz steriles, & ventres qui non generunt, & vbera quæ non lactauerunt. Tunc incipient (miserabilius videlicet quam unquam antea) dicere montibus: Cadite super nos; & collibus, Operite nos. Quibus verbis describitur infinita illa internecio & crudelitas excidij Ierosolymitani à Tito Vespasiani filio. Hac vobis sunt plangenda, Filia Ierusalem; unde sciatis, quo pacto de me flete debeatis. nam si hac omnia vobis & ciuitati evenient, ut evenient, propter iniustam & impiam necem meam, non puri hominis, ut vos existimatus, sed Dei, & mortalium Salvatoris; quanto maiori luctu deberetis meam mortem dolere & plangere quam nunc facitis! nam minor est atrocitas, minus longè malum, si vos illa innumerabilia mala patiamini, quam mihi minimum incommodum, nedum mortem à Iudeis inferri, vel à Romanis. Etenim si in viridi hoc faciant, me; in arido quid fiet, vobis? Confert maleficij mortis sue magnitudinem Christus ad illas calamitates, & has monstrat esse longè minores. Hac cum ita sint, ostendo vobis, inquit IESVS, quid flete debeatis, Filia Ierusalem: super vos flete & filios vestros, propter calamitates, quæ vobis evenient propter necem meam. Unde intelligeris, maius esse malum, quam vos existimatis vel fletis, mortem mihi illatam & crucem: quod fiet, ut tandem intelligatis, quomodo vobis fendum sit.

Mariæ Virginis sacra sanctæ illa non dixit IESVS, non socijs mulieribus, neque enim decebat esse in turba Matrem IESV, nec eam deseruerunt sua mulieres, cum aliqui discipuli, præseruit Ioannes. Neque illas calamitates Matri denunciabat, vel Galilæis illis mulieribus, vel prys omnino Ierosolymis. Traditum enim est, admonitos diuinitus Christianos ante excidium urbis, Pellam in Arabia urbem configuisse, & illud vitasse periculum. Maria igitur Mater Virgo intelligens levatum crucis pondere, & aliqua afflictionis parte Filium, non nihil & ipsa recreatur, recreantur pia mulieres; sed ita, ut luctus integer propter alios Christi cruciatus, & impendentem mortem persecueret.

MEDI.

MEDITATIO.

Venite, crucis amatores; adeste, qui carnis afflictiones, & ieunia, & mortifications diligitis: Videte admirandum exemplum, & diuinam in gestis Domini nostri IESVS doctrinam. Viderunt milites & Iudæi vehementer sub cruce affligi IESVS, & in periculum venire crediderunt, ne sub ipsa moreretur; iusserunt igitur consistere. Humerus quidem IESVS fuit saeuo illo cruciatu leuatus; sed tenuit tamen rectam crucem stans, donec alias sibi substitueretur.

Matth. 16

En clamat ad omnes fratres cum cruce IESVS, inuitat omnes ad crucem tollendam: *Si quis vult venire post me, abneget semet ipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Eo ego ad crucem libens pro vobis. Tuli hactenus crucem: nunc eam non propterea relinquo, quod illa non possum ad Golgotha usque portare, virium mihi adhuc satis est ad hoc portandum: nam qui vires in cruce tres horas habebo ad crucem sustentandam, sat sum habiturus ad hanc cruce ligneam ad Caluariam usque ferendam. Nolite ergo existimare me propterea crucem ex humero deposuisse, quod vel nolle, vel non possem illam portare; sed id volui facere, ut vos omnes ad crucem portandam alliceret & cohortaretur. En crucem do in manus & humeros vestros, facio eam vestram. Mihi mea fuit dura, vobis vestra per meam erit mollis; mihi onus meum graue fuit, vobis vestrum erit leue per meum, quam ego enim crucem vobis gratificor (id est, quas persequitiones, angustias, labores, cruciatus, mortes, ignominias gratiosè concedo) propterea leuis crux sunt, quod mea in membris meis crux sunt; & quia ego illa prius pro vobis pertuli, & ad vestrum exemplum atque imitationem contuli eis salutarem virtutem, unde in vestros labores deriuatur per meritum meum, pro vestrae crucis ratione & gratia. Quocirca nolite crucem meam rejicare, quæ vobis tantum affert splendoris & gratiarum, tantum meriti atque salutis. Mea cruce leuarunt me mei hostes truculenti, & vos eam mihi relinquatis? & in periculum dabitis, ut sub ea moriar in vobis per vestrum peccatum? qui enim crucem meam repudiar, scipè lethaliter peccat; semper ferè se dat in periculum ut peccet, quod est me occidere. Propterea dixi vobis non semel: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non*

Matth.
10. 16.

est me dignus. Accipite hac doctrinam ex hoc exemplo, fratres, quod etiam per meum proximum Paulum dedi. Non glorificabimini, Rom. 8. si non compatiamini; si vero spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Ille autem est spiritus & virtus meæ crucis & mortis, mortificatio pia carnis & castigatio. Rursum: *Semper mortificationem IESVS Christi in corpore vestro circumferentes. Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram.* Volui ego quidem omnia vestra peccata portare, omnem etiam eorum poenam dissoluere (quod feci pro omnibus semel, quibus Baptismi sacramentum communicatur: nihil enim tunc est, quod debita vestra dissoluatis) postquam autem mea dona accepisti & vitam, volo ut cruce mea & mortificatione vitamini, siue ad maius vestrum meritum & mentis profectum, siue ad Patris mei gloriam & meam, siue ad peccatorum vestrorum liberationem. quod cum facitis, non propterea ego illa peccata non soluo; meo enim sanguine sum promeritus, ut vos per illa posssetis mereri & satisfacere. Itaque cum pro peccatis vestris Patrimeo satisfacitis, existimate vestra esse satisfactionis opera sanguine meo imbuta, & per sanguinem meum esse satisfactoria; nisi improbe velitis, atque etiam impiè mihi totam crucem relinquere, nihil illius attingere, hoc est, nihil utilitatis ex ea accipere, & nec vobis prodest ex mea cruce, & mihi illam grauorem facere. Nam ut tota mea crux ad omne satisfactionis vestrae opus concurrit (non enim una pars vni operi respondet, sed tota & omnibus & singulis) ita si opera vestra vos ad satisfactionem conferatis, tota quidem meæ passionis virtute vtemini; si non conferatis, totam mihi passionem & crux quasi rursum infligetis.

O beatum te, Simon, per quem tam salutare exemplum & doctrinam a Christo acceperimus. Euge sancte Cyrenæ, subi crucem, ut facis, & lubenter facis; nam video statim Christo cum cruce, refugere primū Iudeos illam tollere, quibus erat execrabilis crucem tangere, nedium IESVS portare: Romani milites contumeliosum putabant damnatorum crucem portare, non tangere, & in cruce figere damnatos. Cum ergo timerent Principes Iudeorum, si IESVS progressus retardaretur, ne Pilatus sententiam reuocaret, vrgebant milites

Rom. 8. milites, ut aliquē adigerēt ad baiulandā crucē. Nulla mora occurris tu bone Siūnō. cōclāmant: Tollat hic crucem. Tolle tu crucē. Rapiunt, imponūt tibi crucem violenter quidē, at tu summa cum voluntate illam accepisti; ad hoc enim tam sublime ministeriū te Deus vocauerat, Christus ipse præparauerat, ac sua iam cruce cor tuū penetrauerat. Quanta animi tui fuit alacritas! quanta cordis lux & suauitas! Nunc primū incipio Dominum I e s v m cognoscere. O crucis admirandam virtutem! Crucifigi, Magister sancte I e s v , tecum volo, tecum deposito crucifigi: suscipe me benigne I e s v . Crucem tuam portare bonum est; at quanto melius cruci suffixum vitam pro te ponere! Ita exultabat sub cruce Christi Deo dilectus Simon Christū sequēs, atque excellenti exemplo nos omnes ex eo sancto itinere ad crucē vocabat, & ad secundum Christum cum cruce inuitabat: sed simul qui crucē portare repudiant & Christum sequi, magna vi reprehendebat atque vituperabat. O homines infelices, repellitis crucē? Quam causam eius rei assertis? Crux, dicitis, amara est. Cui? Sensui nostro & carni. Igitur secundū carnem vivere vobis placet: at vita secundū carnem mors est: in ea verò morte quid est, nisi Dæmō, Peccatum, Infernus? Quare si crucem reiicitis, seq̄amini necessitate est Dæmonem, Peccatum, Infernum. O vos miseros & miserabiles! contrā verò felices vos, qui crucem amatis, & amplexamini: in cruce enim Christum reperietis, & meritū vitæ æternæ, & Paradisū. Est crux triumphale vexillum aduersus Mundum, Carnē, & Diabolum; porta salutis, via ad cælū, mater virtutum & vitæ sempiternæ, terror & profligatio Dæmonum, expugnatio vitiorū, clypeus inexpugnabilis, & gladius Christianæ militiæ.

Psal. 68. Sequebatur quidem I e s v m multa turba populi & mulierum; sed populus sequebatur tantū, mulieres etiam plangebant & lamentabantur licentia muliebri: quod viri, si quibus indigna videbantur quæ siebant, veriti periculū non audebant. Verè nullus fuit, bone I e s v , qui simul tecum contristaretur, neque qui consolaretur; sed confortabantur, qui te persequebantur inimici tui iniuste, & aperiebant super te os suum sicut leo rapiens & rugiens. Sed quid agebas, bone I e s v , in tanta desolatione? Omnium quidem curam gerebam clementer, hostium etiam meorum; sed mulieribus volui respondere, vt soleo re-

Psal. 21. spicere ad humilem cordis & piā teneritatē, & ad simplicem animi libertatem. *Filię Ierusalem.* Cur Matrem non contipellasti, benigne I e s v , & eius socias mulieres? Ad Matrem illā mala non pertinebat quæ eram prædicturus, nec ad pios: tamen Matrem interius semper alloquebar pijs spiritus visitationibus; illa socias sustentabat per me. Sed quid est quòd filias Ierusalem prohibes super te flere? Non prohibeo, sed hortor potius, & doceo, quemadmodū verius super me flere debeant; quem enim luctum de me habebant, is erat inanis, si ad eum conferatur, qui haberet debet. Erat enim ille fletus de me, quasi de homine innocentē & imbecilli ab inimicis oppresso, qui se liberare ab illis nō posset: at ego innocens quidem eram, imbecillis verò mea voluntate, alioqui infinitæ eram potentia & virtutis. eram ab hostibus meis oppressus; sed quos poteram nutu vno in Infernū dare præcipites: itaque ab illis nolui liberari, vt genus humanum ē Dæmonum & Peccati tyranide eriperem. Nō erat igitur futurus plactus ille, si ibi consisteret, plenus. iubebam igitur ad veteriora vt respiceretur, & ad iustiorē fletum. qui habebatur, eum non inhibebā; sed augere cohortabar & extendere. Super vos ipsas flete & filios vestros, quemadmodum ego & fleui his sex diebus, & nunc lugeo, & internis lachrymis, & externis sanguineis totō corpore. Plero autem super vos, & super filios vestros peccata simul & poenās, tum illud quod ēst luxuosissimum, tantam passionis & mortis meæ acerbitatem, quam pro omnibus assumam, tam paucis fructum esse allaturam. Itaque imminent vobis & filiis vestris mala ingentia; plura tamen longè in Inferno reposita sunt, si poenitentiam non egerit gens vestra: quæ ad omnia peccata & abominationes & fias & patrum suorum hoc addit summum malum, quod me ex inuidia & malignitate crucifigit, id est, per immensum cruciatū atque ignominiam necat. En deoceo vos, Filię Ierusalem, quod defleatis. quod vtinam cognoscetis, vtinā vestra gens intelligeret, & conuerteretur, & saluarem eos, & iram quæ in illos excitata est auerteret. Sed scio eorum obstinationem, propterā magis sunt deplorandi, cùm possint me desiderante & auxiliū offerente, & nolint tamen resipiscere: erit enim cùm nullus eorum miserebitur, cùm in Infernum ego eos projiciam iustissime.

Ab illis Filiabus Ierusalem terrenæ, ad vos fe con-

se conuertit benignus Iesvs, qui cœlestē Ierusalem profitemini. Audite. ne vos quidem scitis, quemadmodū de mea passione luctū habere debeatis; nam video etiam, qui lugeri debere meam passionem & mortem negent. pro his ego nec passus videbor, nec mortuus, si quidem non pertulī lugenda. Ij meam celebrant resurrectionem, & eius gloriam in ipsa passione, quasi me non finant prius mori, quā resurgere. volunt me moriente gloriari: atqui nemo mecum gloriari potest, nisi qui mecum compatiatur. Ergōne tristis erit anima mea usque ad mortem continenter, & horum cōtinenter gaudens & lætabunda? Faciunt quidem hi cum Iudæis, qui me crucifixerunt. illi gaudebant, cùm me videbant crucifigi; hi tātūm gaudent cùm crucem meam cogitant, dolere nolunt. At dolebant non Apostoli & Discipuli solum, sed Mater mea præcipue; dolet etiam nunc Ecclesia: desiderabam ego qui mecum contristaretur, & ex alijs ferè nullum habui. Crediderunt antiqui hæretici me non verè passum, non verè mortuum, sed apparenter; hi non lugebant mortem meam. non sunt vobis illi imitandi, sed qui & veras meas passiones & mortem credunt, & verè illis mouentur & contrastantur; vt eorum tristitia in gaudium conuertatur, & verè ex veræ mortis sensu veniant in veræ resurrectionis virtutem & gloriam agnoscendam, & corde suscipiédam, vt docet vsus Ecclesiæ. Atenim neque qui credunt lugendam crucem meam, lugere illam omnes sciunt. sunt enim, qui similiter atq; Ierosolymitanæ mulieres faciūt. dolores meos lugent, & cruciatus, & mortem; parum tamen aslurgunt. Audite igitur, quid in passione meā & morte simul lugeatis. Pecata vestra lugete, quæ mihi fuère causa passionis & crucis: tum quod mea crux tam multis non solum non profuerit, sed obfuerit etiam, eorum culpa; cùm ea plenissimè ex se pro omnibus sufficerit. Colligite animo omnes

meæ passionis dolores, cruciatus, contumelias, opprobria, & indignitates; ac considerate illa esse mihi Deo illata: adiungite mortem ipsam; & causam doloris conficitis immensam, & eò maiorem & viuaciorem, quod ea omnia libentissimè non pro me, sed pro vobis patiebar. Augebút luctum vestrum. meæ passionis & mortis circumstantiæ, vbi, à quibus, propter quos, quomodo passus sim. Ad hæc animaduertite: etiam si secundum superiorem animæ portionem libenter patiebar, inferior tamen repugnantiam sentiebat vehementem, quæ è veritate meæ humanitatis proueniebat (quod erat mihi acerrimi doloris & tristitiae causa, & vobis esse debet) etiamsi ego illam Deo & rationi perfectissimè subiiciebam. Et illud considerate. Si damnati ad mortem essetis crudelissimam, Rex tamen vester, vt ne vos illos cruciatus & mortem subiretis, mori ipse vellet; vos ista scientes, & contemplantes morientem, nonno summam haberetis doloris & luctus causam? At infinito interuallo differt mors mea à morte omnium Regum, & mors temporalis vestra ab æterna, & cruciatus huius mundi ab alterius & Inferni. Similiter ergo in meam mortem lugete: &, quandoquidem ne æquare quidem luctus vester illam similitudinem potest, lugete, quod lugere vt debetis non possitis, de vestra culpa. Et illud scitote. Vt me oportuit per passionem & mortem, ac per harum dolorem ac tristitiam & cruciatum intrare in gloriam meam; sic vos iniquissimè facturos, si reiecto luctu meæ passionis, illius gloriam tantummodo celebretis. Sua ergo tempora distinguite luctus & tristitiae; tum gloriae & gaudij: & fieri vt eò maior sit & solidior lætitia, si ex sensu passionis & mortis meæ illa oriatur: virtus enim gloriae crucis est meus in cruce dolor, per quæ parta est illa gloria, & crucis meæ triumphus; ad Patris mei, & meam, & Spiritus sancti gloriam sempiternam, Amen.

C R V C I F I G I T V R

I E S V S.

349.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In c. imaginem Adnotatiuncula.

c.
127.

- A. Peruenit ad Golgotha.
- B. Dabant illi vinum myrratum cum felle mixtum:
et cum gustasset, noluit bibere.
- C. Parant quatuor milites; ut crucifigatur.
- D. Crucifigatur.

- E. Pilati iussu titulus in summa cruce prefigitur.
- F. Crucifiguntur duo latrones.
- G. Fit eclipsis solis vniuersalis.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

Et perducunt illum

*Et^a venerunt
in locum, qui dicitur
Golgotha, quod est Cal-
varia locus.
Et^b dederunt ei vinum
bibere
cum felle mixtum:
et^b cum gustasset,
noluit bibere.*

*Et
non accepit.*

*Tunc crucifixi sunt cum
eo duo latrones,
vnum à dextris,
et vnum à sinistris.
Et cruciferant eum.
Et cum eo crucifigunt
duos latrones;
vnum à dextris,
et aliū à sinistris eius.
Et impleta est scripta
qua dicit:
Et cum inquis repu-
tatus est.*

*Et postquam venerunt in
locum, qui vocatur Cal-
varia,
ibi^c cruciferunt eum;
et latrones,
vnum à dextris,
et alterum à sinistris:
ubi cruciferant eum;
et cum eo alios
duos,
hinc
et hinc,
medium autē IESVM.*

*Et imposuerunt
super caput eius
causam eius scriptam:*

*Et erat titulus
cause eius inscriptus:*

*Scripsit autem et ti-
tulum Pilatus:
et posuit
super crucem:
Erat autem scriptum:*

**HIC EST IESVS REX
IVDAORVM.**

REX IVDAORVM.

**IESVS NAZARENVS
REX IVDAORVM.**

*A sexta autem hora
tenebra factae sunt
super uniuersam terrā
usque ad horā nonam.*

*Et facta hora sexta;
et tenebra facta sunt
per totam terram
usque in horā nonam:
et obscuratus est sol:*

Gg

AD NO-

C R V C I F I G I T V R.
A D N O T A T I O.

Brocard.
Refuer.

Arand.&c.

A. Perueniunt tandem ad Golgotham, ap pendicem ultimam montis Gihon, peruenientem ad portam Iudicariam à leua versus Septentrionem montis Sion. Hic monticulus erat Caluariae locus, apud Iudeos immundus, apud omnes homines execrabilis, quod ibi supplicium sumeretur de sanguibus; qui locus esse sollet ossibus & caluariis hominum plenus. Hunc colliculum complexus manibus Aelius Hadrianus Imperator urbi, eius situ non mutato, adiunxit. Distat vero Golgotha à domo Pilati passus communes M. D. CCC. LXII. Cùm eò esset peruentum, IESVM, quem in itinere iniuriis & contumeliis affecerant nefandus, confestim exiunt omnibus vestibus, ibi rursum plaga & crux renouatur; expediunt clavos & malleos, designantur quatuor saec milites, qui cum sint cruci suffixi.

B. Erat mos, ut qui cum cruciatus erant interficiendi, iis exhiberetur aromaticum vinum, unde robur acciperent ad perferendos corporis animiq. dolores.

B. Et usmodi vinum Christo non propinarunt homines impij; sed obtruserunt vinum pessimum atque acerbissimum, singulari amaritudine fellis admixta & myrra: gustauit quidem IESVS, sed bibere recusauit. Nihil omittebant homines ieterimi, quod boni IESV posset paenam & contumeliam augere. O IESV benigne, cur gustas, cur vero non bibis? Obedio pro te impiis, qui non urgent ut bibam, urgent ut gustem; neque enim ulterius volui vrgeri vel facere. Gustauit enim pro omnibus mortem IESVS; vere quidem sensit, vere subiit: sed dicitur ille fuisse gustus, tum quod breui resurrexit, tum quia etiam ipse Christus mortuus est, tamen secundum humanitatem tantummodo est mortuus: non enim patiebatur Verbum in se, non anima secundum superiorem portionem.

C. Sternitur crux humi. Corripitur IESVS Deus, proicitur super crucem, duo manus utrinque arripiunt, alij duo pedes (nam quatuor fuerunt primarij crucifixores) extendunt ad crucem corpus eius & aptant; tres vero saevisimi arripiunt tres clavos & totidem malleos, quartus subseruit, etiam alij; apponunt clavos palmis manuum hi, ille pedibus. qui manus tenebant, eas crudelissime extendunt, similiter qui pedes, subseruiente quarto & aliis; utrisque contra alteros nitentibus tanta violentia, ut omnia

Christi ossa luxarent; & facerent ut emota loco dimumerari omnia possent. Hac ita facta sunt; vel omnino luxatio illa facta est ante crucifixionem. Quae dico horrenda sunt, ut quae in Dei Filium IESVM bonum fiant & parentur: quod autem sequitur, illud verò est quod pius animus in sem. de Pa-vel valet vei audet pronunciare. Cuius enim tam ferreum est cor, qui Christum Deum confiteatur, corde nouerit & amet, qui ferre possit manus eius ac pedes saevisimis clavis à tetermis latronibus crucifigi?

D. Et tamen necessum est illam meditari immensam atrocitatem. Incutuntur mallei clavis. atrocissime transuerberantur manus & pedes hominis Dei, auditur longè sonitus percussorum, sanguis diuinus è quatuor vulneribus copiosè exilit ac fluit, summum dolorem sentit benignus IESVS, cuius non solum manus ac pedes transuerberantur, sed cor diuinum acutissimo cruciatus, quod erat omni afflictione atque amaritudine plenum. Exhibe animum, Christiane, huic spectaculo acerbissimo dignum, & ut praesens praesentem precare IESVM, qui hec proprie te passus est, ut hac mysteria intimo corde sentias: fiet spero primum, ut nullo pacto illum malleorum sonitum, illos ictus, illam manum & pedum transfixionem tua cordis cogitatio sufferre possit; deinde simul cum Christo salutares accipies clavorum ictus, & corde senties intimo: fiet nonnumquam, ut manibus ac pedibus dolores, cum acerbitate quidem, sed qui incredibili condiantur animi suavitate sentiantur, quod egregia IESV benignitate legimus contigisse.

E. Hac cùm patrarentur, affigit lictor titulum summae cruci altè Pilati imperio, quo titulo causam, quapropter crucifixus esset IESVS, voluit esse orbi manifestam. hoc fuit cur imperaret scribi literis Hebraicis, Gracis, & Latinis. Explicabatur autem illa inscripione non tam crimen (in quo tandem perseverarunt Iudei, dicentes: Omnis qui se Regem facit, contradicit Cæsari) quam veritas ipsa. scripsit enim ex animi sententia Pilatus: IESVS NAZARENVS REX IVDAORVM: Quæ veritas ipsius August. erat cordi infixæ; Regem quidem esse IESVM, in Iordan. cap 10. sed non ex hoc mundo. consenserat enim Pilatus Tradit. 117 ut cruciferetur, seruiens suæ ambitioni, non proper aliquam culpam: itaque voluit veritatem esse testatam publicè; ac vere pronunciabat quod

quod sentiebat. & Casari alioqui voluit facere satis, si quis calumniaretur, & Iudeos contemnebat atque vituperabat; propterea constanter respondit, Quod scripsi, scripsi.

E. Crucifiguntur simul duo latrones, ut au- geretur I E S V ignominia, & reputaretur cum inquis & facinorosis hominibus. Aderant ad spectaculum Principes & Seniores, atque populi infinita multitudo. Pascebant suam saui- tiam Principes & Seniores, gaudebat multitudo: crudelitatem immensam & intelligunt, & ex- ercentur Angeli; Satan & Demones hinc gau- debant ex crudelitate crucifigentium & impie- tate, illinc dolebant quod suam suspicarentur ita fabricari perditionem.

Matth. 27. G. Sol tantam immanitatem ferre non potuit
Marc. 15. in Dominum & Creatorem suum; radios suos

retraxit orbi, nec voluit lucem præbere impius hominibus: compatiuntur omnia elementa Crea- tori mortalia vulnera accipienti. Retraxit verò radios Sol, Luna intercurrete, & minatus est per tres horas orbi interitum. Flaccescunt & debili- tantur omnes creatura; & tamen Iudaoru cor- da tetro furore inflammata, nec eclipsim, nec creatura totius labores animaduertunt; sed illo abusuntur, ut etiam crucifixores, intermortuo lumine, quod extingue non solet eclipsis.

Aderant in turba populi mulieres Ierosolymi- rana plágentes; verū longè alia erat ratio plan- etus Maria sacrosancta Virginis & sociarum, tam discipulorum. Mente contemplabatur af- flecta Mater configi clavis Filium Deum cruci, sonitum etiam audiebat malleorum. Si tu susti- nere non potes, ubi hac supplicia Christi medi- taris, quid censes sensisse tunc Matrem? Quid non debes tu sentire, ubi dolores Matris mente complecteris? Quod si sancto Francisco impressa fuerunt plaga similes, manibus, pedibus, lateri, quid non credi posset accidisse Virginis Matris? Et si externa vulnera non apparuerunt, quas bactenus Filius erat passus contumelias & cru- ciatus, omnes gladij fuerunt qui eius animam pertransibant; sed hic omnium fuit acutissimus atque acerbissimus. Sancte mulieres & discipuli miserabilius longè quam antea affligeabantur, amarissimis clavis corda confixi. Matrem per- petuò, ut secundum se maximè patirebatur, ita secundum se maximo labore animi fulciebat I E S V S, ut sustinere posset qua sciebat absque suo presidio sustineri non posse: in summo item dotore & planctu mulieres & discipuli auxilio Filij & Matris sustentabantur.

In Golgotha autem nihil prohibet quin dica-

mus fuisse Adam primum hominem sepultum, non propter Iudeorum traditionem, sed propter Patrum consensum: nam & Hieronymus idem aliquando dixit. Quamvis enim Adam xiiij. Iosue ad proprium nomen contrahitur, quod fa- cit duplex articulus, קָרְבָּן חַדְרָם tamen non ad Adam primum hominem contrahitur, sed ad Arbeh. Nam Hebraicè sic legimus קָרְבָּן אֲרֵבָע הַאֲרָם חַדְרָם חַדְרָם; quod est, Ca- riath Arbeh; ille homo, ille magnus inter Henakin hic fuit: non diceretur enim propriè primus homo magnus fuisse inter Henakin, sed us. qui pater fuit Henak, ut xv. cap. Iosue huius dicitur Arbeh pater fuisse. Eumdem verò fuisse montem qui fuit monstratus Abraham ad immolandum Isaac, & multi Doctores tradidit, & nomine Moria, & figura illa tam præclaræ confirmant. Nam no- men Moria non significat locum particularem, sed terra dicitur Moria in Genesi, ubi monstratus Gen. 22. est locus particularis Abraha, id est, Golgotha; ut in eadem itē terra Moria David area Areu- na, in qua templum adificavit Salomon. itaque 2. Pax. 3. totum montem Sion licet credere fuisse terram Moria, in qua diuersis locis fuerunt multa myste- ria celebrata. Est autē Moria terra prouisionis, doctrina, myrra, timoris sine latria. Prout prouisionis quidem נִזְחָם, unde nominatus est locus, Do- minus prouidebit, & Prouidebitur victima. doctrina נִזְחָם, quod ex Sion vel Moria exi- uit lex Euangeliū eterni, primū è cruce I E S V, deinde è spiritu sancto missō in disci- pulos, & à templo, ut ex figura totius Euange- liū. Myrra יְמִין propter passionem Christi & sepulturam, ut exposuerunt Magi reges. Timo- ris, siue reverentia, à נִזְחָם, quod verus Dei timor & cultus ibi fuerit, ut in figura primū, dein ibidem traditus est in spiritu & veritate.

Quod verò nō in sublime levata cruce crucifi- xus sit Christus, sed humili projecta, id video de- notos Meditatores sequi, & esse usum imaginum; nec Catholicæ scriptores neoterici audet negare, nec ex antiquis contrarium clare elicitur: atque adeò Cyrus & Leo illud significare videntur apertiū; etiam ex recentioribus Anselmus & Bernardus. Certè locus Ioannis: Et ego, si exal- tus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum, fauerit huic traditioni: nam levatio Crucifixi, illa fuit vera exaltatio & plena. ex crucifixo enim prouenit uis trahendi: alioqui cur addistur, à ter- ra? quod, bis antè cùm dixisset de exaltatione Ioannes, nō adiecerat, nisi quod illuc crucis passio- nem significet, hic è terra usq; inchoatam. Brevi- ser, pie hoc meditamur, non astrinximus dogma.

M E D I T A T I O.

Ventum tandem est ad Golgotham , hoc est in Caluarie locum ; quem locum, cum aliqui esset sacer, contaminauerant vel Iudaei, vel Romani, vel utriusque, & destinarent supplicii nocentium exercendis . Itaque erat ille locus caluarii, ossibus, foetore, spurciis plenus, & omnibus hominibus abominabilis. Huc te adduxerunt, sancte Iesu. ut verò non exhorruisti à Dæmone portari per aërem sublimis, & ab impiis & impuratis hominibus crucifigi, ita nec in loco contaminato : veneras enim nō solum ut hæc patereris, sed simul ut peccata portares omnium, quibus nihil est foedius, nihil peius . Simul hæc indignitates & contumelias summam gloriam tibi afferebāt. ita enim non solum Patris voluntatem cum immensa humilitate adimplebas, sed Dæmones omnes superabas, & vniuersis hominibus salute in conficiebas & vitam, simul Caluarie locum gloriosum efficiebas : qua in re , ut semper facis, Satanæ, & omnibus prævaricatoribus spiritibus illudebas . Sciebat Dæmon locum illum esse, ubi Abraham voluit ex Dei obedientia filium Isaac immolare, & immolauit quidem illum in ariete : nouerat ibi sepultum fuisse Adam : curauerat propterea de sua malitia , ut fieret ille locus infamis & execrabilis ; & nunc probabat vehementer ut ibi crucifigeretur Iesus, quo fieret eius mors abominanda : contrà verò tu, magne Iesus, illam abominationem assumpisti, & fecisti caluariam omni splendore & gloria excellentem. Deuentum est ad montem Golgotha & Marian, hoc est, diuinæ illius prouisionis ; prouiderat enim Deus illic Filium suum Deum immolatum iri: peruentum est ad montem Myrræ, id est, ad amaritudinem aromaticam passionis & sepulturæ Christi: ventus ad locum doctrinæ, unde è cruce & viuens, & moriens, & mortuus quasi è cælesti cathedra docuit Filius Dei mundum vniuersum viam salutis & vitæ sempiternæ , & timorem salutarem vniuersis mortalibus incusit, & cultum Dei indixit perfectum . Recipite hæc mysteria, imprimite cordi vestro, Filii Sion ; aperite illic intimum & tenerrimum locum . En adest vobis crux Christi, en iam cruci affigendus est Iesus, cordis vestri amor vnicus, salus vestra , & vita sempiterna . Furiosè fiebant omnia & diabolice ab impurissimis latroni-

bus ; nec Satan quiescebat. nam etiamsi noluisset iam Iesum crucifigi; tamen cum id impedire non posset, suggerebat atrocissima quæque crucifixoribus. Contemplamini, animæ deuotæ, atrocitatem singularem.

Erat positum in more, ut qui cum cruciatu publica auctoritate essent suppicio afficiendi, iis daretur vinum aromaticum, cuius potu recreati leuius sentirent cruciatum. Humanitatem hanc conuertunt in saeuam inhumanitatem homines impij . Ne demus isti nebuloni nefario vinum pretiosum , illud etiam ebibamus si paratum est : conficiamus illi aliud poculum ipso dignius, è vino quidem, sed acetoso ; addamus myrrham acrem, & amaram, etiam fellis singularem amaritudinem & malitiam adiiciamus, quæ omnia corrumpat si quid sit in illis boni . hoc horribile poculum admouent ori Iesus . O adorandum boni Iesus mansuetudinem & patientiam! Sciebat, ac etiam videbat quæ siebant , & tamen gustat , ut nullus esset sensus, quo non assumeret pro nostra salute passionem . Nam tactus acerbissime vulneribus affligebatur, & ad mortem usque erat affligendus , visus conspectu tam crudelium & actionum & hominum , auditus tot & tam immanium iniuriarum & opprobriorum auditione , olfactus carceris nocturni foeditate , & Golgothæ spurciis, & (quæ erat singularis narium eius offensio) foetore anhelitus hominum spurcissimorum. Additur tandem gustus acerbitas ; ut deesset nihil , quod posset poenam Filii Dei inferre sensibus, & verè esset homo dolorum . Complebatur autem verbum Dei. per has enim passiones, non solum per mortem, languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit . Habuit quidem Christus purissimos omnes sensus ac perfectissimos; habemus nos contaminatos & imperfectos: non assumpsit Christus huiusmodi imperfectiones, sed sensuum acerbas poenas , ut illorum languoribus mederetur per afflictiones suas, & nostras contaminationes expelleret . Ad medicamen igitur nostrorum sensuum , per quas portas mors in animam intrare solet, adhibeamus sensuum Christi amarissimos dolores; & quemadmodum ille hæc pertulit , ut nostri sanarentur sensus, ita erit nobis excellens hoc remedium , si medi-

Gm. 22.

Capit. 4.

meditatione, & spirituali applicatione ad sanandos nostros sensus illud adhibeamus, sanabuntur enim continenter; nisi nostra impedit ignauia; sanati, tandem erunt in iustorum retributione. Interim non nocebunt eorum impetus, quin potius erunt nobis occasio fortiter pugnandi, & gloriösè vincendi. Sed cur gustatam potionem noluisti bibere sancte I E S V ? Minimam passionis meæ particulam volui ostendere esse satis potuisse ad redimendum humanum genus; nam illo gusto abundè satisfiebat pro omniū mortalium peccatis: erat autem ille gustus passio Dei hominis. Ceterū nolui bibere. cùm enim circumstaret infinita multitudo, & quæ siebant videret, ne me puraret bibere aromaticum, & simul existimaret ad cruciatum meorum leuationem accipere, quorum neutrum erat, sapientissimè recusatibibere; ne meo facto falsas opiniones hominum confirmarem. Simul vobis salutarem doctrinam dabā, si quid vobis propinent impunitatis sensus vestri, vbi primum amaritudinem illam sentitis, constanter esse reliiciendam, nec in animū & voluntatem traiiciendam, vnde fieri lethalis possit. Gustasti, magne I E S V , pestiferam potionem, id enim statim factum esse in Golgotha significant tui Euangelistæ.

Sed exuerunt te tamen vestes tuas: nudus enim pependisti pro nobis in cruce, cùm bis exutus & rursum induitus fuisses. Nunc tertium spoliaris à barbaris militibus, illis vestibus non amplius induendus, sed cælestibus gloriæ. At quām trux fuit hæc exspoliatio! nihil enim iam tibi parcebāt, quem viuum tandem ad patibulum videbant esse perductum. Summa igitur non solum cum contumelia, sed cum violentia & sauitia exuunt; & sanguine conglutinatam vulneribus tuis vestem inconsutilem euellunt; non sensim (vt, quoad eius fieri posset, minimum lacererent) sed concisè extrahunt, vt renouarentur vulnera tua miserabiliter afflicte I E S V . Iam verò quām inclementer per coronam spineam tunicam extrahunt, non solum nihil vel respicientes vel curantes ne spinis hærens corona moueretur, & cruciatum vulneribus afferret; sed id ipsum malitiosè procurant & crudeliter. Itaque commota corona violenter, necesse erat omnia vulnera capitis acerbissimè renouari: vt in vilissimo & abiectissimo homine omnia & quærebantur, & edebantur exempla crudelitatis.

Parabatur interea crux, clavi, mallei, designabantur crucifixores, qui essent singulari atrocitate, parabatur titulus summae cruci ex imperio Pilati repugnantibus Iudeis affigendus. Heu calamitosam rerum facient & luctuosam! Et siebant hæc quidem in oculis mansueti agni I E S V , & contra eum siebant, & iam quasi in ipsis crucifigebatur. Illud considera, pie Meditator: Illi sunt clavi, quibus configetur pro te I E S V S , animæ tuæ lumé cælestè; illa crux, cui affigetur; illi carnifices, qui affigent. Imminent hæc Christo, imminent cordi tuo, & animi tui visceribus. Iam distendent in crucem Deum meum, iam arripiunt manus hi, ille pedes, iam transfigent, iam cruci affigent. Heu metū! heu dolorem! Sed antequam ad rem ipsam venias, contemplare crucis titulum, & cordi imprime quis sit quem videbis statim crucifigi. En titulum:

H I C E S T I E S V S N A Z A R E N V S
R E X I Y D Æ O R V M.

Hic est qui Moysi dixit: *Ego sum qui sum*, cuius est nomen nūm tetragrammaton, Do- Exod. 3. minus in æternum, & memoriale in generatione & generationem. Hic Deus, hic Do- minus Deus, qui creauit cælum & terram, mihi & omnia quæ in eis sunt. Deus enim Psal. 145. omnia creauit, cuius eadem substantia & esse, eadem potentia & virtus Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Hic est qui omnes Angelos creauit, atque iis, qui seruauerunt suum principatum & domicilium, dedit vitam sempiter- nam; aliis æternam mortem inflixit. Hic, qui vniuersam creaturam conferuat & gubernat ab initio. Hic est, qui in temporū plenitudine Gal. 4. factus est homo, ex immaculata Virgine car- nem sumēs, & nostras infirmitates; vt pro ho- minū peccatis Deo satisfaceret factus pro no- 1. Cor. 5. bis peccatum, hoc est, hostia pro peccato. Hic est ille, qui cùm acceperit tempus, iusticias iu- Psal. 74. dicabit, & horrendum illud iudicium diuina virtute & maiestate exercebit; in quo hi ac- cipient de eius manu diadema gloriæ sem- piterne, illi in infernum proiicientur, in ignem æternum cum Diabolo & eius Angelis. Hic est, qui verba vitæ æternæ orbi euange- Ioann. 6. lizauit, Euangelium infinitis miraculis confir- mavit, I E S V S , Saluator sempiternus; & salus æterna mortaliū: qui cùm fit Dei Patris Filius consubstantialis, & vitam eandē habeat in ipso & immortalitatem; eandem nobis cō- municauit inenarrabili mysterio, & beneficio immenso. Itaque cùm salutem & vitam per

Gg 3 pecca-

peccatum amisissimus, ac rei mortis æternæ essemus coram Deo; morte & malis omnibus profligatis, nobis vitam & salutem sempiternam promeruit. Ut verò esset hoc meritum & salus ^{1.} preciosior, & exépli diuinioris, voluit illa nobis comparare bona summa, per ea quæ in hac mortalitate habentur summa mala, paupertatem, ignominiam, dolores, cruciatus, mortem: ita enim facta est eius salus glorio-sior atque potentior. His tu coniunge, Mediator pie, spiritus tui sensum: hic enim est Iesus cordis tui amor, cordis tui lux & suauitas, cordis tui salus, & vita, & iustitia sempiterna, & sanctificatio. Hic te erudit diuinitus, tibi dat robur cælestis: Hic à te excludit timoris imperfectiones, conciliat timoris puritatem & perfectionem. Hic dat tibi lætam pacem, fructus spiritus & dona Iesus in te generat. Hic te ad perfectionem beatitudinum leuat. In Iesus recipis & habes omne bonum, frueris omni bono: si hoc nomen superbenedictum in sacerdula. N A Z A R E N V S, hoc est, germē & flos sanctus, innocēs, impol-lutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælo factus, custos & corona, gloria Angelorum & nostra, ex quo bonum germen floret in gloriam sempiternam. Hic sanctitas infi-nita, puritas immensa, splendor æternus; qui quā Deus à tota creatura cùm esset in æ-ternitate segregatus, & excelsior cælis omnibus, ad nos descendens, sibi nostram huma-nitatem ita copulauit, ita nobilitauit, ut ho-mo ille fieret cælis omnibus excelsior dignitate & potentia, gloria & diuinitate. R E X. Hic est Deus viuens, & Rex sempiternus, ipse est Rex gloriæ, ipse terribilis, Rex magnus super omnem terram; ipse Rex regum, & Dominus dominantium. Ipsum constituit Pater æternum Regem super Sion montem sanctum eius, ad prædicandum secretum illud legis Dei magnum. Ipse omnem creaturarum ordinem gubernat & regit, rationalem verò creaturam Angelos & homines præcipua be-nevolentia atque prouidentia. Nam Angelis præterquam quod dat gloriam sempiternam, ipse eorum purgationes, illuminationes, & visiones diuinè administrat, purgat eorum in-tellectum & illuminat, cùm ē diuinitatis suæ diuinitatis, vel etiam humanitatis, multa illis reuelat, multa clara facit & aperta, quæ illis antea non erant; tum voluntatem perficit excellenti ex his comparata perfectione, & ad diuinitatem voluntatis vniōne: hæc verò &

1. Cor. 1.

Hebr. 7.

Sap. 7.

Hebr. 1.

Hebr. 7.

Iere. 10.

Psal. 23.

Psal. 46.

Apoc. 7.

Ch. 9.

Psal. 2.

per se gerit, & per superiorum Angelorum in inferiores Angelos ministerium. Porrò autem similiter hierarchiam suā in Ecclesiam exer-cet, & hierarchicas actiones in Ecclesiæ prin-cipes & ministros, vnde totū eius corpus gu-bernatur & regitur; ipse enim est caput, cuius *Ephes. 4.* virtute atque influxu per Spiritum sanctum totū Ecclesiæ corpus, ut est diuina harmonia coagmentatum & compactum, ita augmen-tum accipit in diuinam edificationem & cha-ritatem, accepta spiritus subministratiōne per mutuam membroruī coniunctionem, & do-norum mēsuram. Hic Rex inuenit in Orbem terrarum Regnum cælorum, & illud animis nostris inserit magna virtute; in qua exulta-mus in iubilo & splendore gloriæ Regni cœ-lestis, & illius in nos redundantia & parti-cipatione in Christo & donis eius. In quo Re-gno, & cælesti eius potentia conculcamus Dæmones, vitia evitamus & compescimus, cælestem Dei virtutē exercemus in virtutum & donorum fulgoribus diuinis per excelsum hunc Regem. IVDÆORVM. Eorū qui nomen Dei & Iesus nouerunt, qui illud confiten-tur, qui illi confitentur, illud laudant & ado-rant, in illo exultant, in illud credunt & spem suam collocant, amant illud ex toto corde & *Dent. 6.* mente, ex anima tota & viribus, simul operi-bus confitentur & exaltant; nec similes sunt Iudæorum, qui Christum crucifixerunt; hi enim ore Deum confitebantur, factis nefariis *Tit. 1.* blasphemabant: non est horum Iudæorū vel confitentium Rex Christus, sed Satan, qui est *Job 14.* Rex super omnes filios superbiæ. H I C E S T I E S V S N A Z A R E N V S REX IVDÆORVM.

Accurrite Angeli, attendite ex Limbo sancti Patres; aduertant cæli, terra, omnia ele-menta, & creaturæ vniuersæ: Venite, adeste, Filiæ Sion, ad spectaculum, quod horrore, & crudelitate, & indignitate, & contumelia superat reliqua omnia quæ sunt, fuerunt, esse possunt: quod omnes Dæmones, omnes homines patrare non potuissent, ac ne cog-itare quidem, nisi Deus ipse Filium suum tradere in crucem voluisset, & illic suæ misericordiæ sublimitatem constituere. En arri-pitur Iesus, Deus homo, prosternitur super horridam crucem nudus, toto corpore atrocissimè vulneratus; spinis acerbissimis coronatus, tot horarum ab horto usque tot *Basil. in Psal. 21.* afflictionibus debilitatus; sed plusquam heroi-ca virtute & viribus constans ad crucem per-Serm. de-ferendam: ad crucem deinde extenditur, & *passione.* tanta

tanta quidem violentia extenditur & atrocitate, vt facillimum fuerit ossa eius omnia diuumerare. Itaque connexiones ossium quæ per neruos fiunt, diuulsæ auque luxatæ sunt, vnde necessum erat summum dolorem prouenire. O inuentionem plusquam diabolicalam! Exterius iam nihil erat vbi sœuirent impij ante crucifixionem, interius nunc in neruos suam intendunt atrocitatem. Extendamus malefici corpus vi quanta poterimus maxima, ita fiet vt in omnibus neruis durissimè crucietur, & viribus deficiatur quibus adhuc vigore videtur sceleratus, & fiant illi duriores crucis acerbitates. O immensam immanitatem! O patientiam benigni I E S V & fortitudinem infinitam! Excedebat hic cruciatus superiores omnes, quorum similes quidem permisit Deus Satanæ in Iob, sed hunc non permisit. Tu igitur & plagiis Iob antecedis, & hoc cruciatus longè superas magna I E S V, vt verè pro te scriptum sit: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videite, si est dolor sicut dolor meus.* Fluxa facta sunt mea membra, dispersis ossibus & dissipatis neruorū extensio & cruciatus. Deinde non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ, quam contra peccatores homines conceptam exerces in me Pater sancte; neque pax ossibus meis à facie peccatorum meorum, pro quibus tanquam meis patior. Pacem quidem ossa mea habuerunt & colligationem anteā; nunc verò ita crudeliter extensis omnibus membris, nullus est sanus consensus, vel integra collagatio inter ossa mea. Dissipentur, ô Mediator pie, omnia ossa animæ tuæ, omnis virtus tua contabescat, cùm hæc vidés. Sed habes tamen, vnde leuius ea ferre possis, si cogites virtutes animæ tuæ per peccata tua dispersas hoc Christi cruciatus reparari, atque in suum concentum redire. Verùm vnde leuare videris posse dolorem, inde auges vehementius. quod enim cor sufferat tantum cruciatum à Deo sustineri, vt suæ infirmitates curentur? præsertim cùm tanta sit in nobis socordia, vt his præsidii frequenter vel abutamur, vel illa negligamus.

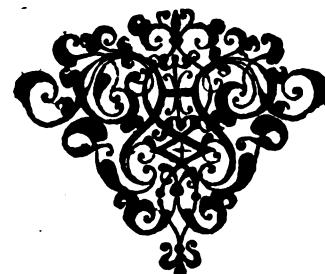
In tanto cruciatus cùm esset Dominus gloriæ I E S V S, atrocissimis (quod animus diceret fugit) clavis est cruci affixus à nefariis hominibus. Audite Angeli malleorum sonum crudelē, audite è Limbo Patres, audite cæli, & creaturæ omnes: at audire tamen refugitis præ vestro dolore & gemitu, compatientes

Creatori qui crucifigitur, quod nos in vobis sentimus. Penetravit ille malleorum sonitus truculentus Cælum, Infernum, omnem creaturam: Angeli amarè fabant suo fletu, obstu- Isa. 33. pescebat cæli, & desolabuntur vehementer, lugebat & clanguebat terra. Verùm sol apertiùs testatus est suum lugatum, huic luna subseruit. neque enim sustinuerunt mundi luminaria tantum nefas aspicere, vel tam horrendo & impio spectaculo suum lumen communicare. Quò discedis luna? Nolo lucem à sole recipere, quam possim in orbem spargere; neque ferre possum solē suam orbi terrarum impartiri: subibo solis faciem contra mei motus vel officij naturam; itaque ne ipse quidem poterit ad homines lumen suum emittere: ita vult Deus crucifixus. Excurrit ad solem, etipit illi radios; quod officium cupidè accepit sol, tantam immanitatem exhorrens. Fit eclipsis horrenda, & tenebræ super terram, horribilior in mentibus Iudæorum & Romanorum obtenebratio. Vide cæca obstinatio quid faciat, lugente vniuersa creatura; Romani ac Iudæi in ipsis eclipsi tenebris non deserunt tamen suā crudelitatem, neq; animaduertunt naturam ipsam commotam atrociter ipsis minari. At, bone I E S V, ad eum lugatum cùm moueres tuam creaturam; quis erat sensus animi tui & corporis? Primum Patri perfectè obediebam; dabam mansuetissimè manus & pedes crucifigentibus, sentiebam dolorem maximum; suprà quā explicari à vobis possit vel intelligi, & ad primam transfixionem exhortuit corpus totum, & renouatus omnium vulnerum est sensus & neruorum. Non solum autem acerbissimus erat cruciatus meus, quod membra sunt mihi clavis transfixa, vbi propter concursum neruorum frequentem est acutissimus sensus; sed propter intentam affixionem, quæ faciebat vt illa ossium luxatio, & neruorum sœua extensio in intensione sua perseueraret, & longissimo cruciatus. Itaque cùm non esset sanitas in carne mea, nec ossibus vel neruis meis pax affixio manuum mearum & pedum illas poenas suo cruciatus augebat crudeliter. Adhæc illæ manuum & pedum plagæ erant non solum per se crudeles, verùm mortiferæ etiam; quod in cruce essent, hoc est, quæ mortem essent cum diuturno cruciatus mihi allaturæ. Erant simul immensi mei dolores interni. configebatur mihi cor G g 4 meum:

meum : omnes vires internæ , omnes mei intellectus & voluntatis operationes , quā corpus , quā creata respiciebant , simul mecum crucifixa sunt ; ad omnia pertingebat dolor , afflictio , ignominia : sola erat diuinitas quæ illa nec patiebatur , nec pati poterat . erat quidem vnit̄ humanitati , quæ ista patiebatur , & propterea verè dicebatur crucifigi & pati Deus , quia vera erat humanitatis & Verbi vno : similiter verò nihil patiebatur anima mea secundū superiorem portionem , quæ erat beata . At hæc tantum aberat ut meum dolorem & pœnam minuerent , ut etiam augerent . Cùm enim sensum humanitatis non leuarent , nobilitarent autem humanitatis dignitatem & perfectionem , proueniebant dolores aiores incomparabiliter & acerbiores . O res immensas ! O pelagus infiniti doloris & mysteriorum ! O fontem lachrymarum & dolorum ! quis hæc animo capere potest , aut ferre ? quis luctus non stupet ? quæ verba non fiunt muta ? Video , anima mea , omnia te deficere , si intellectu velis agere , si verbis ; ad cor tibi accurendum , ibi sentienda Christi ad crucem extensio , ibi primū dissoluatur cor tuum , cordis ossa & nerui dissipentur , & si quid virium est affligatur . Ita afflictum cor tuum sentiat prius adesse crucifixores Christi , arripere clavos & malleos , clavos incutere in manus & pedes Christi , & simul in cor tuum . Ibi deficiat in plagiis Christi cor tuum , anima tua : omnes tuæ potentiaz , omnes sen-

sus sint crucifixi . Hic dolor de Christo qui crucifigitur suscipiatur , & e crucifixo conuertatur ad peccata tua : h̄c , non alibi , melius illorum cognitionem accipies ; Christum enim cum tanto cruciatus atque acerbitate oportuit crucifigi , vt pro illis Deo satisfaceret . At sumus aridi , sumus insensati , oculos mentis habemus male fascinatos ; ante nostros oculos proscriptus est Deus , & Gal. 3. in nobis crucifixus , & non sentimus , non mouemur , non crucifigimus simul cum Christo veterem hominem , quem ille secum cruci suffixit , non meum solum , sed omnium . Et quidem cum Christo mundus vniuersus est crucifixus : quid enim fuit crux Christi nisi pœna mundi , ignominia , conculatio , victoria ? Crucifixus est nobis mundus ; quare in nobis nihil habet , in nos nihil audet , nihil potest : necessum tamen est vt nos mundo crucifigamur . Crucifixum est cum Christo , quicquid Deo displicebat in mundo , & mihi quidem illud crucifixum est ; propter me enim illa assumpta est à Christo pœna & mors . Coniunctum igitur est vt simul ego crucifigar sensu , crucis imitatione & meditatione ; vt nihil mundus reperiat in me , quod non sit crucifixum & mortuum in cruce cum Christo . O Christe bone & magne , sensum & vim tuæ crucifixionis & crucis imprime in cor meum ; intimam , viuam , acrem , efficacem ; vt in cruce , & ex cruce tua vitam accipiam sempiternam . Amen .

Rom. 6.
Coloss. 3.

ERIGI-

ERIGIT VR CRVX.

357

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In ej. imaginem Adnotatiuncula.

cj.

128.

A. Foramen paratum ad crutem defigendam.

B. Variis artibus erigitur crux, statuitur, & firmatur.

C. Varia facies circumstantium dum erigeretur & sta-
tueretur crux, cum summo dolore IESV.

ADNOTATIO.

A. Paratum prius est foramen, quo crux in-
iecta sustentaretur: vel quod erat aliis
crucibus preparatum, id expurgatum est &
expeditum.

B. Acerbisimum dolorem sustinebat IESVS
de tribus clavis, non cessabant e totius corporis
vulneribus dolores; succedit tamen longè duris-
simus atque acerbissimus cruciatus. Incipiunt
leuare crutem, ut in foramen statuant. illinc
contus & furcis attollunt; hinc contrà funibus
trahunt: incumbunt omnes in opus crudelissi-
mum. quod cum faciunt, incipit vulneribus ma-
nuum pedumq; nisi bonus IESVS cum acerbissi-
mimo cruciatus, quem augebat nerorum frequens
qui fit in manus & pedes concursus. Quò magis
leuatur crux, eo magis augentur dolores, maior
fit sanguinis effusio. Flebant autem crucis succus-
siones, siue quod res ita ferret, siue carnificum
trudeli insultatione, cum tonante, trahunt,
distrahunt, impellunt, tollunt crutem homines
truculentissimi; unde noui cruciatus bono IESV
incuriebantur identidem, simul toto corpore ex
illa violentia vulnera recrudecebant. Statui-
tur tandem & firmatur crux, & totus e solis
vulneribus pendet Christus. Figuntur simul ab
aliis duorum crucifixorum latronum cruces hinc
inde, in turpisimam IESV ignominiam. Ven-
tum est iam ad summum & ultimum Christi
dolorem; nihil enim licuit amplius impius in
corpus IESV, nisi quod obtulerunt acetum si-
tienti: sed hic dolor postremus sautissimas acces-
siones acceptit continenter tribus horis, & pau-
latim mortem attulit IESV.

O Christe IESV benigne, Deus immensa ma-
jestatis, atque infinita potentiae, quo pacto potue-
runt te ires clavi cruci adstringere? Nō poterant
clavi, non uniuersæ creature omnis potentia,
potuit meus amor in mortales mea obedientia in
Patrem. Sed quomodo potes tantum cruciatum
perferre? Erat meum corpus, & tota ratio huma-

nitatis perfectissima, atque fortissime vires &
animi & corporis, longè quam aliorū hominum
excellentiores; ita, supra omnium hominum fa-
cilitatem & patrare fortia poteram, & pati.

C. Vbi incepit crux attolli & conspici, ibi verò
clamor attolli cæptus est omnium confusissimus,
gaudentium, insultantium, blasphemantium,
flecentium, compatientium, mirantium, obseruant-
rium. Fluctuat clamor, & crux vario conatu &
euentu erigitur, donec hac stabilita, ille aliqua
ex parte reseedit.

Verùm longè diuersum clamorem & commi-
serationem Maria Virgo edidit, & qua cum illa
astabant pīe mulieres, & discipuli. primum qui-
dem stupent; deinde conspicere crucem non pati-
tur cordis eorum teneritudo; tandem exclamant
ex intimo cordis sensu & cruciatus. sed hæc facit
Maria summa cum maiestate, alij varia doloris
significatione. Vbi primum licuit, coniecit oculos
IESVS in dilectam atque afflictam Matrem,
hac vicissim in illum: vulneratur utriusque cor
alierius doloribus vehementer. sed hoc differunt,
quod Christi dolores à nullo consolationem acci-
piunt, sed augmentur continuè, & mortem acce-
lerant; Maria verò animus & vita conseruat
à Filio moriente. Itaque multiplicatis animi
doloribus, & corporis afflictionibus ex illis dolo-
ribus deriuatis, tamē non derelinquitur à Filio,
derelinquitur Filius à Patre, consolatione &
virtute Filij Mater sustentatur. Conspicit om-
nes bonus IESVS, non solum praesentes, sed
quotquot erāt futuri; pro omnibus suos dolores,
mortem suam offert Patri, omnium conspectu ad
omnium misericordiam commouet. Hic autem
peruenit planctus & luctus Mariae, sociarum,
atque discipulorum ad plenitudinem, ut Christi
dolores: ut autem hi ad mortem usque conti-
nuans atque augentur, ita illorum dolores,
planctus, mestitia; verūm imitantur omnes
Mariae magnanitatem, hæc Filij.

MEDI-

D E L E V A T I O N E
M E D I T A T I O.

Bernard.

Non possum cogere cor meum, crucifixe
I E s v , vt à tua crucifixione discedam:
reuocant me clavi, mallei , manus tuæ & pe-
des,milites crucifigentes , Iudæi crucifiores.
Heus clavi! quis vobis tantam potentiam de-
dit , vt manus & pedes Dei traiceretis ? quis
tantam truculentiam , vt Deum tam sanguinem
cruciatus afficeretis ? Si expalluit & expauit
tota mundi machina ad crucem Christi &
mortem, cur non vos? At vos facitis vt paueat
orbis, cum id facitis unde mors Dei conse-
quatur . Desinite duri esse aduersus vestrum
Creatorem , & duriciem potius vestrarum , &
acumen in me conuertite. Non possunt id fa-
cere clavi , non possunt non crudeles esse in
Christum ; ita enim vult Deus , ita Christus
ipse: voluntas igitur Dei vires fecit clavis , &
Christi immensa charitas . Clavi non potue-
runt configere Deum , nisi Deus voluisse; nos
possimus non configere: vult Deus, impe-
rat , minatur mortem æternam , vt ne confi-
gamus; & tamen configimus eheu nostris pec-
catis Christum ad crucem . Crudeliores igi-
tur nos clavis, qui Christo clavos incutimus,
atque adeò clavi ipsi sumus ; & tamen præ-
mentis nostræ peruersitate id non sentimus.
Audite & vos mallei . Aduersus quem ve-
stram duritiam paratis & violentiam? Contra
I E S V M . Erratis . si enim noluisset transfigi
Christus , nulli mallei id potuissent , non
creatura vniuersa : at voluit clavis Configi
Christus , & vt id possetis concessit . Verùm
quæ erat malleorum necessitas ? Vt ligno
affigeretur . Refugit igitur lignum clavum
suscipere, præfertim sanguine Dei imbutum.
hoc etiam ne refugiat lignum dat Christus , nec ipse refugit clavis ligno affigi. Illi
sunt clavi , illi mallei ad meum cor adhi-
bendi , & ad illud configendum necessarij.
Vénite clavi , sed Christi sanguine madidi,
venite, transfigite cor meum, imbuite sanguine
Dei , duritiam eius expurgate , acutum
sensem crucifixi Christi in illud impingite.
Est meum cor durum, est contumax , non ce-
dit clavis: adhibe tu , magne I E s v , tuum
malleum conterente petram, & ignem con-
sumentem eius impuritatem , vt tuos clavos
suscipere possit; & ita confige, vt à corde meo
non auferantur in sempiternum , & fiant in
hac vita mihi salutares, in cælo gloriosi. Con-

Ier. 23.
Eph. 3:3.

figant timore tuo carnem meam , & sensus &
potentias omnes, & cruci affigant tuæ, & sua-
ui iugo tuo , & leui oneri ; & acre desiderium
& efficaciam inferant perpetuò tibi seruen-
di . Nam si verba sapientum tuorum stimuli
sunt, & quasi clavi , sancte I E s v ; in altum
defixi, te auctore & pastore , quid non pote-
tunt tui ipsius clavi? quos stimulus non supe-
rabunt? quam profunditatem non penetra-
bunt? Omnipotentes sunt clavi tui, Domine
I E s v , infinitæ tuæ passiones.

O Domine magne I E s v , nonne manus
tuæ fecerunt cælum & terram, Angelos om-
nes & homines , & omnia quæ cæli ambitu
continentur? nonne conseruant illæ & gu-
bernant omnia? tu es enim Dei Patris poten-
tia. Tu creasti omnia , & per te creauit Pater
omnia: & tamen tuæ sunt hæ manus, quæ cru-
ci affiguntur. tuæ igitur hæ illarum manuum
sunt manus quæ omnia crearunt: illæ manus
crearunt omnia, hæ restaurant , & perficiunt, Col. 3.
& pacificant omnia , siue quæ in terris , siue
quæ in cælis sunt . O diuinæ manus & poten-
tes? Verùm heu durissimis clavis configun-
tur ; & tamen sunt Dei manus, sunt manus
illæ quæ sanitates innumeræ , quæ vitam ho-
minibus contulerunt , & æternam quidem
omnibus Deo obtemperantibus . Sunt istæ, Cœs. 3.
manus, illæ tornatiles, aureæ , plenæ hyacin-
this, Spiritus sancti , & Virginis purissimæ ex-
cellentissimo torno fabrefactæ & artificio , è
diuitiis cælestibus compactæ , pretiosissimæ
annulis & excellentiis ornatisimæ. Ita factæ
sunt manus tuæ , magne I E s v : sed nunc
longè diuerso torno illas fabrefaciunt ho-
mines crudelissimi . Eni tornus sunt clavi,
annuli plagæ sunt inflictæ aurum dolor seuus,
hyacinthi ignominia ingens . Verùm o sa-
pientiam tuam & potentiam, I E s v , & virtutes
diuinæ ! fiunt circuli, siue annuli manuū tua-
rum aurei; per eos enim immensas diuinitatis
diuitias mortalibus effundis , & dona cæle-
stia communicas . Verè aperiisti manus tuas,
& apertas semper habes, & imples omne ani-
mal & omnia bonitate tua & benedictione.
Verè instrumentum omnium instrumento-
rum præstantissimum sunt manus; sed tuæ,
sed crucifixæ . O mysteriū omni admiratione
superius! Nihil gratiæ, nihil salutis , vel vice,
vel donorum largiris , nullum saluas , nul-
lum

Abac. 3. lum ad Regnum cælotum perducis , nisi per manuum tuarum vulnera: hæc enim tua vulnera, vt & pedum, attulerūt tibi mortem crucis, quæ est omnium bonorum meritum , & gratiarum omnium architectonicum instrumentum. Ex his manibus tuis crucifixis emitat splendor virtutis & lucis : in his posuit Deus cornua & robur potentiae suæ, & nostræ salutis & vitæ sempiternæ . Ibi recondita est fortitudo Patris tui & tua ; ibi reposira nostra spes, lux nostra, sed simul noster luctus, nostra acerbitas , noster planctus ; tum quod Dei nostri manus crudeliter affiguntur ligno, tum quod propter nostra peccata (quæ ipsa clavi sunt) cruci affiguntur.

Transfigebantur simul diuini tui pedes , sancte I E s v : communicabant sibi inuicem cruciatus manus & pedes, quod faciebat neruorum communio ab uno loco prodeuntium, quorum est frequens concursus in manibus & pedibus . O pedes sancti & benedicti ! Hi sunt pedes, quibus , & quidem nudis , ad obeundam Patris tui obedientiam totam Palæstinam peragasti, quærens quos ad salutem æternam vocares & adduceres, seminans verbum tuum , Dei doctrinam , dans sanitatem & vitam hominibus . Hi sunt, quibus mare tibi se calcabile præbuit libenter, agnoscens creatoris sui pedes. Hi sunt, quibus præcedebas expedite Apostolos veniens Ierosolymam ad crucem, quibus obuiam Iudæ proditori & armatis ex horto prodiisti . Hi sunt pedes, qui & fecerunt & faciunt pulcherrimos pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona. Quam igitur sunt pulchri & perfecti tui pedes , vnde tota prouenit pulchritudo & perfectio ! Cucuristi, sancte I E s v , viam mandatorum Patris tui; & hominibus, vt cucurrere illam possent , tuis his pedibus facultatem contulisti . Hi sunt pedes Dei , & tamen atrocissimo clavo transfiguntur. Existimastis vos, homines vespiani & furiosi, officium pedum eripere I E s v , nec contenti funis vinculo , clavo affixistis cruci : at errastis belluæ. primùm per transfixos pedes aperta est via diuinis Christi in homines beneficiis, quæ per hæc vulnera nobis prouenerunt; tum his vulneribus pedes nobis sunt facti, quibus ad Deum veniamus . Per hos clavos, per has plagas sumus corpori Christi insiti: ex his virtutem diuinam accipimus , qua non solùm qui longè eramus propè efficiamur, sed vt pedum Christi formam induiti ambulemus coram Deo, &

ad perfectionem contendamus , & in semitis *psal. 10.* Dei gressus nostri dirigantur, nec vestigia nostra moueantur ; vt ambulantes in via immaculata Deo ministremus; opera quæ dedit nobis Christus, in ipsis ambulemus . Loquuntur nobis hi pedes ; hæc vulnera diuina virtute & efficacia, *Surge, & ambula* . Hæc prouenerunt ex vestra crudelitate homines impij, verum non intellexistis : intelligetis , vbi in ærumnas vestras & infinita mala incidetis , illos esse pedes , quibus iram promouet aduersum vos Deus; illas manus, quibus pugnabit contra vos, quado in prædam & direptione Dæmonibus dabimini; ab his pedibus extrudemini in horrendum Inferni baratrum. Pedes Dei habes, anima mea, in corde tuo cruci cōfixos, habes manus Dei , habes quatuor flumina misericordiæ Dei omnipotentis illinc ad te influentia , ex fonte inexhausto passionis & crucis Christi . Hæc sunt plagæ, quæ Christo mortem adferunt, hæc simul peccatis mortem adferunt. Vide ne sinas è corde tuo supereffluere hanc diuinitatis virtutem ; in illis enim est salus tua & vita. Contrà verò, quatuor illa sunt cornua, *Zach. 1.* quæ ventilabunt & dispergent animæ tuæ & cordis omnem substantiam, & pacem , & salutem, si negligas.

O truculentos milites! audetis vos Deum crucifigere? At nesciebamus . Nescientes quidem Deum cruci affigebatis: sed tamen sciebatis hominem esse iustum , iustum igitur hominem crucifixistis è vestra conscientia . At eramus Pilati milites , qui sic imperabat fieri . Per aliquos, non per vos. vestra igitur voluntate illud facinus horrendum perpetratistis; ed scelerati magis , & magis detestabiles. Exhorruit sol ad veltrā truculentiam & luna. quid? vos non expauistis , non exhorruistis? cùm malleos in clavos incuteretis , non contremuerunt manus vestræ & ossa, non est cor vestrum emortuum ? Quod si nihil hotum sentiebatis , homines non fuistis , sed feræ , & feris magis insensati . Absque dubitatione pessimos oportuit vos fuisse homines & profligatissimos , per quos Dei prouidentia permiserit Deum hominem crucifigi . In quem putastis vos fuisse crudeles ? Ecce ille idem venit in nubibus ; venit in potestate magna & maiestate: ecce venit in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes impios, de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt; & de omnibus duris, quæ loquunti sunt contra eum peccatores impij : Omnes quidein

Apoc. 1.
Luc. 21.
Iud. Apof.

Matth. 4
6. 9.

Matth. 14.

Ifa. 52.

Psal. 118.

Zeph. 2.

Apoc. 1.

quidem designantur impij, sed vos præcipue, qui non solum loquuti estis contra vniuersorum iudicem Christum dura, sed fecistis durissima. Omnes designatur: videbit enim eum omnis oculus, nominatim verò vos, qui eum pupugistis & transfixistis.

Gen. 6.

At vestram, Iudæi crucifixores nefarij, impietatem, quis possit exponere quæ tanta fuit, tanta ingratitudo & animorum peruersitas, tanta malitia & inuidia, tanta obstinatio; vt humana fides omnis lögè superetur, & exempla omnia. Vide bene beneficia, homines pessimi, quæ vobis contulit Deus: aspicite contrà, quæ vos in Deum maleficia retulisti. Ille initio ex vestra gente constituit carnem sumere, & esse homo Iudæus, vos semper fecistis unde nollet è vobis illam assumere, semper fuitis mali, peruersi, rebelles: ille tamen vicit semper vestram malitiam sua benignitate, fide, & veritate. Corruerant ante diluvium ferre omnes homines viam suam; conseruauit tamen semen vestrum Deus per Noë & arcam: contaminatus est mundus postea idolatria, dedit Deus Abrahā, per quem ab impio cultu liberaremini, & Patriarchas: perieratis fame, dedit vobis Iosephum saluatorem: quod cùm fecit, vicit vestrum pessimum flagitium suo in vos beneficio singulari. Ad vestram interencionem coniurauerat Pharaon, misit ad vos Moysen, quem vos repuleratis, qui eduxit vos de Ægypto per signa & ostenta ingentia, & interencionē exercitus vniuersi Ægyptiorum. Qua in re illud etiam magnum accepistis beneficium, vt à consuetudine & cultu impio Ægyptiorum abstraheremini. In deserto quoties fuistis rebelles, & inobedientes, & idololatræ! Quare propter iniquitates vestras voluit vos delere Deus; sed vicit suam iustitiam per suam misericordiam. Aluit vos sua manu & vestiuit, & habitauit inter vos, introduxit in terram suæ promissionis. In ea quoties Deum offendistis! quoties ab eius cultu ad Dæmones recessistis! quam sèpè vt deleret vos commeriti estis! sed tamē identidem per iudices eripuit vos de malis vestris. Petiistis Regem contra Dei voluntatem, id etiam vobis condonauit, & per David vos recreauit, per Salomonē exaltauit, etiam si depravatus hic fuerit per mulieres. Post hunc decem tribus, idolatriam fecutæ, cum Rege suo sunt deletæ: Rex vero Iuda, cuius Regno indulgebat Deus, quam sèpè fuit idololatra! Misit ad vos subinde Deus Prophetas, hos

1. Reg. 8.

3. Reg. 11.

Aff. 7.

persecuti estis, & interfecistis eos qui prænuntiabant de aduentu iusti. Cùm autem pugnaretis contra Deum vestris sceleribus semper, Iudam etiam ipsum sèpè afflixit, dein deleuit etiam cum vrbe & Templo per Nabuchodonosor. Verùm vt pater semper vobiscum egit, castigauit misertus vestri, vt emendaret. Et hoc fuit insigne Dei pietatis in vos. decem tribus destituit; reliquas omnes nationes despexit; vos numquam dereliquit: itaque post annos septuaginta eduxit in Iudeam, dedit vobis Principes, ædificauit templum & vrbum. Ab Aman & editis crudelibus Assueri vos liberauit, pacatum vobis fecit Alexandrum Macedonem: eripuit ab Antiocho, sub quo longè plurimi legem abnegasti. Respirastis tādem sub Machabæis: sed ita tamen vt nullum Prophetam dederit vobis Deus post Malachiam; nisi Reges paucos permisit, & eos è Machabæis. Erant eo tempore ingentia vestra peccata; quare Deus acriùs vos puniuit, dans gentem vestram in manus Romanorum, & per hos in Idumæorum antiquorum hostium, in Herodis & filiorum. Permisit in vobis sectas in lege, Sacerdotij electionem corrumpi; non tamen permisit tunc in vobis idolatriam, quod fuit excellens Dei in vos beneficium. ita coniectis in extremas calamitates lumen veritatis Deus reliquit, quod sequeremini vt Messiam recipere. Augst. tom. 9. lib. 1. de symb. ad Catech. cap. 5. & Hieron. in Matth. Act. 7.

illis omnibus vidisti, quod non à summa Dei charitate esset profectum? Summis est beneficiis prosecutus vos Deus iam inde ab orbe condito per omnes ætates; ac tandem illo, propter quod alia omnia fuerunt vobis collata. sumpsit enim ex vestra gente carnem, factus est Deus homo Iudæus, dedit se ipsum vobis Deus, infinitum, si agnouissetis, beneficium. Vos elegit quibus primum legis Euangelicæ lucem communicaret & perfectionem. Addidit prædicationi æterni Euangeli, ut gloriam eius manifestaret, & doctrinam confirmaret, & vestræ infirmitati mederetur, miracula omnis generis innumerabilia. sanauit vestros ægrotos, Dæmones è vestrorum corporibus eiecit; cæcis oculorum, surdis aurium, mutis linguae officium restituit; vitam spiritualem his omnibus simul largitus est, & vobis numquam non obtulit, numquam non ad illam & per doctrinam suam, & per miracula vocauit & cohortatus est. Quid vel ipse vel pater eius Deus boni facere vobis potuit, quod non fecerit, quod non obtulerit? Et tamen vos omnium mortalium pessimi, & ingratissimi, & crudelissimi illum morte turpissima affecisti: vos Pilatum, vos milites adegitis, ut Deum crucifigerent, & quidem semper desiderantem vestram salutem, semper pro vobis orantem; in ipsis etiam mortis angustiis, è cruce ipsa. O corda non hominum, sed potius ferarum crudelium durissima! Æ immanitatem immensam! Æ peccatum infinitum!

Deu. 21. Verùm ad Christū crucifixum nos vocant Iudæi ipsi, furiosè vociferantes: erigatur crux, suspendatur è ligno, ut sit planè maledictus à Deo. Hoc verò iam conabantur sœui milites, erigatur, suspendatur maleficus, pendeat è clavis suis. Conclamant omnes simul, erigunt crucem summa cum contumelia & cruciatu, figunt. O horrendum spectaculum, & cruciatum suprà quā explicari potest acerbissimum! Hanc crucem, hos clavos fecerunt tibi sedem homines impij: sedes tamen tua cælum est: Thronus enim tuus in sæculum sæculi apud Patrem & Spirirum sanctum in unitate diuinitatis est; terra autem, ut est pedum Dei scabellum, ita tuorum. Imples quidem omnia infinita tua essentia, potentia, atque præsentia, & excelsus es super omnia, & in omnibus; & tamen pedum tuorum subsellium in templo tuo typico esse voluisti, vbi sedisti super Cherubim; vnde

Isa. 66.
Hebr. 1.

Iers. 23.

Psal. 79.

vim tuam atque misericordiam extendisti & formasti in terra, & exaudisti preces & sacrificia seruorum tuorum illorum: longè tamen maiorem terram, & scabellum tuæ virtutis & miserationum elegisti in tua humilitate, longè perfectius templū fuit quod assumpsisti, hoc verius est scabellum pedum tuorum, & locus quem dixisti te esse glorificaturum. Neque enim illud templum est glorificatum, sed hoc tuum, hæc tua humanitas: nam illud quicquid habuit gloria, propter hoc habuit, & ex hoc habuit; ut fuerit vête maior gloria domus huius nouissimæ plus quam primæ, plus quam secundæ. Hos *Agg. 1.* pedes tuos celebrant Seraphim apud Isaiam, vbi vidit gloriam tuam Domine Iesv, & de te locutus est: sublimi enim reuelatione cognovit Euangelicus Propheta diuinitatis tue excellentiam, tum etiā incarnationis & humanitatis, & Seraphinos prædicat alis duabus texisse faciem tuā, id est, diuinitatis mysteriū, & aliis duabus texisse incarnationis & humanitatis, professos illa duo esse secreta Dei; ut alibi scribit, *Secretum meum mihi, secretum meū Isa. 44.* Ineffabilia sunt hæc Dei mysteria silētio celebranda, etiam ab Angelis, atque adoranda. Incarnatio igitur tua & humanitas tui sunt pedes, quibus ad nos venisti, sub quibus omnia subiecit Pater Deus, & inimicos omnes tuos sub his pedibus subdidit, & scabellum fecit scabelli tui. Verùm aliā sedem tibi, aliud scabellum impij his pedibus dederunt; crucem ipsam, roti humanitati thronum, atque adeò Deo homini. Simul horum pedum, hoc est, Dei hominis pedibus saeuissimum posuerunt subsellium durissimum clavum; hoc enim nitebantur pedes tui sancti & benedicti in cruce. In te saeuiebat dolor vtriusq; vulneris crudelissimus è pondere totius corporis, nisi quā è vulneribus & cruciatu manuum nō tam leuabatur quam excipiebatur: quæ erant vices miserandæ, ut non possent manuum dolores se remittere, quin augerentur pedum; neque horum absque illorum incremento. O vices aceras, & suprà quā dici potest miserabiles! si quidem vices fuerūt, & non potius diuisis cruciatibus summa erat & manuū crudelitas per se, & per se pedum, & auctior continenter. Vos quidem amentes Iudæi illum existimatis facere maledictū à Deo, quia suspendistis, & pastis facere execratū omnibus hominibus & abominabilem, atque adeò illa fuit atrox vestra pugna contra Deū: vicit tamē conseleta-

Psal. 109.

Hh tam

*Hebr. 9.
& 10.*

2. Cor. 5.

*Psal. 21.
erium in-
xtra Hebr.*

Isa. 53.

*2. Cor. 5.
Gal. 3.*

tam vestram insipientiam Deus per infirmitatem ; noluit enim per potentiam, quod poterat, sed per lignum, crucem, suspensionem, per mortem Filij sui ; quod fuit suam misericordiam magnificare, & potentiam exaltare. O cæxitatem ! Claimant Scripturæ Messiam sacrificandum pro peccatis. Nam quid tot hostiæ, quid hircus, quid sanguis vitulæ aspersus significant? quid habent virtutis? Animallium enim sanguine mundari peccata impossibile est . Significabant videlicet verum sacrificium Christi venturi , quem propter ea fecit Deus peccatum , hoc est , hostiam pro peccato quam vos ipsi dicitis peccatum ; fecit maledictum , hoc est , tradidit ut suspenderetur in ligno , veluti qui propter peccata sua suspendebantur. Ipse quidem crucifixus & suspensus in cruce est , sed propter peccata non sua, sed nostra omnium. Audite obstinati apud Dauidem clamantem è cruce Christum : *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? longè à salute mea verba delictorum meorum, ac rugitus mei, siue causa rugitus mei. Quæ verba ut intelligerentur, rursum dicit: Quæ non rapui, tunc exolvebam: tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita.* Audite verò Isaiam hæc quasi confertium explicantem: *Dominus posuit in eo peccata omnium nostrum. Propter scelus populi percussi eum. Iniquitatem non fecit, non invenius est dolus in ore eius, & Dominus voluit conterere cum in infirmitate.* Ponet animam pro peccato, iniquitates eorum ipse portauit. *Vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus est propter sclera nostra: disciplina pacis nostra super eum, & liuore eius sanati sumus.* Quid potuit vel apertiùs , vel vehementius dici? & adhuc ignorare vultis Christi crucem peccatum fuisse & maledictum, hoc est, pro

nostris peccatis hostiam , pro nostris peccatis crucis mortem, felicissimum peccatum , gloriissimam crucem ? Hæc est exaltatio serpentis ænei ac fortissimi , & diuina charitate inflammati. Te, bone I E S V , ille serpens de-signabat, per quem ille Mosis sanabat lethalia corporis vulnera; tu verò semen es, quod caput serpentis Satanæ contriuisti ; & serpens ignitus & æneus , qui per tuum conspectum , & fidem charitate ignitam , serpentum omnium , Dæmonum sanasti morsus , & venena depulisti . Verè semper illudis, Domine , Leuiathæ, Diabolo & eius ministris. Ille per serpentem perdidit genus humanum ; tu per serpentem filios Israel sanasti, & vim tuæ crucis in illo serpente significasti , & in tè exhibuisti. Ille serpens sine sensu exaltatus est in signum; tu verò, Domine I E S V , cum summo cruciatus sensuum tuorum in salutem . Illi exaltatio vitam non eripiebat , quam non habebat ; tibi tua exaltatio vitam per crudelem violentiam eripit: ita figuræ quæ de te erant, per tuos dolores imples & infinitos cruciatus. Imprime, magne I E S V , illorum dolorum cordi meo sensum intimum quo trahar ad te ; in te enim crucifixum est cor meum, meus amor, meum desiderium . Erigeris, suspenderis è clavis , è cruce, per manus, per pedes, resolutis omnibus membris tuis , ut nihil substantiaz sit qua nitaris. Ad hæc anima mea discruciatur, dein stupet mens , tabescit animus, lachrymæ præ magnitudine doloris siccantur; quasi ad nihilum videor esse redactus , & in ultimam rerum omnium lineam coniectus . Suscipe me, benigne I E S V , è cruce tua , hos etiam sensus spiritus conferua, auge, & confirma, hoc est, intimam vim tuæ crucis, vnde peccata mea agnoscam & defleam, ut planè cruci tuæ affigantur, & moriantur perfectè. Amen.

Q V AE

QVÆ GESTA SVNT
POST ERECTAM CRUCEM,
ANTEQVAM EMITTERET SPIRITVM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In cij. imaginem Adnotatiuncula.

cij.

129.

- A. Offendebat acerbè titulus crucis Iudeos & Principes.
- B. Propterea agunt hi apud Pilatum, ut titulum mutet; quod negat constanter Pilatus se esse facturum.
- C. Orat in cruce pendens pro crucifixoribus Christus.
- D. Quatuor carnifices IESV vestem inter se partuntur, inconsuitem fortuntur.
- E. Ministri iactant blasphemias in IESVM, iactant Principes, iactant milites.
- F. Conuictantur illi primum latrones crucifixi.
- G. In eo alter perseverat.
- H. Perseverat vniuersalis eclipsis Solis: aucta identidem

- I. Appropinquante hora nona dicit matri: Ecce filius tuus: Ioanni: Ecce mater tua.
- K. Clamat IESVS voce magna: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?
- L. Dicit: Sito.
- M. Offerunt illi ex arundine spongiā aceto plenam; accipit.
- N. Dicit: Consummatum est.
- O. Clamans voce magna, dicit: Pater, in manus tuas, &c.
Emittit spiritum.
- C. G. I. K. L. N. O. significant septem verba Christi, qua dixit in cruce.

MATTH. XXVII. MAR. XV.

LUC. XXIII. IOAN. XIX.

^a Hunc ergo titulum multi Iudeorum legerunt, quia prope ciuitatem erat locus, ubi crucifixus est IESVS. Et erat scriptū Hebraicē, Graicē, & Latīnē. Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudeorum; ^b Nolite scribere, Rex Iudeorū; sed quia ipse dixit; Rex sum Iudeorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi.

IESVS autē dicebat:
Pater, ^c dimitte illis:
non enim sciunt quid faciunt.

Milites ergo

cum crucifixissent eum,
accepérunt vestimenta eius (^d)

Postquam autem cruciferunt eum,

diviserunt vestimenta eius,

Et diviserunt vestimenta eius,

Dividentes vero ve-

stimenta eius.

Hh 2

MATTH.

DE GESTIS
MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

sortem missentes:

*miserentes sortem
super eum,
quis quid tolleret.*

miserunt sortes

*fecerunt quatuor par-
tes; unicuique militi
partem) & unicam.*

*ut impleretur quod di-
ctum est per Prophetam,
dicentem: Diviserunt
sibi vestimenta mea, &
super vestem meam mi-
serunt sortem.*

*Et sedetis seruabat eum.
¶ Praterentes autem
blasphemabant eum,
mouentes capita sua,
& dicentes:
Vah qui destruis templum
Dei, & in triduo
illud readificas:
salua temeripsum.*

*Si filius Dei es, descende
de cruce.*

*Similiter & Principes
Sacerdotum illudentes
cum Scribis
& Senioribus dicebant:
Alios saluos fecit,
seipsum non potest sal-
uum facere.
si Rex Israel est,
descendat nunc de cru-
ce, & credimus ei.*

*confidit in Deo: libe-
ret nunc, si vult eum:*

*Et praterentes
blasphemabant eum,
mouentes capita sua,
& dicentes:
Vah qui destruis templum
Dei, & in tribus diebus
readificas:
saluu fac temeripsum,
descendens de cruce.*

*Et stabat populus ex-
spectans: & deridebat eum
Principes cum eis,*

*dicentes:
Alios saluos fecit,*

*Similiter & summi
Sacerdotes illudentes,
ad alterutrum
cum Scribis,
dicebant:
Alios saluos fecit,
seipsum non potest sal-
uum facere.
Christus Rex Israel
descendat nunc de cruce,
vi videamus, & cre-
damus.*

*se saluum faciat, si
hic est Christus Dei
electus.*

*Erat autem tunica
inconsutile, desuper
contexta per totum.
Dixerunt ergo ad ini-
citem: Non scinda-
mus eam, sed³ sortiamur
de illa cuius sit. ve
scriptura impleretur,
dicens: Partiti sunt
vestimenta mea sibi; &
in vestem meam mis-
eris sortem. Et milites
quidem hac fecerunt.*

MATTH.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

*dixit enim: Quia filius
Dei sum.*

*Id ipsum autem & la-
tronos, qui crucifixi
erant cum eo, imprope-
rabant ei.*

*Et qui cum eo
crucifixi erant,
connivabantur ei.*

*Illudebant autem ei &
milites accedentes,
& acetum offerentes ei,
& dicentes: Si tu es Rex
Iudeorū, saluū te fac.*

*Vnus autē de his, qui
pendebant, latronibus,
blasphemabat eum, di-
cens: Si tu es Christus,
saluū fac temetipsum,
& nos. Respondens
autē alter increpabat
eum, dicens: Neque tu
times Deū, quod in ea-
dem damnatione es? Et
nos quidem iusti; nam
digna factis recipi-
mus: hic verò nihil
mali gestit. Et dicebat
ad IESVM; Domine,
semento mei, cū ve-
neris in regnū tuū. Et
dixit illi IESVS: Amen
dico tibi, Hodie mecum
eris in Paradiſo.*

*Stabant autem iuxta
crucem IESVⁱ Mater
eius, & soror matri
eius Maria Cleopha, &
Maria Magdalene.
Cum vidisset ergo Ie-
sus Matrem, & disci-
pulum stantem quem
diligebat, dicit Matri
sae: Mulier, ecce filius
tuus. Deinde dicit dis-
cipulo: Ecce mater tua.
Et ex illa hora accepit
eum discipulus in sua.*

*Et hora nona
exclamauit IESVS
voce magna, dicens:
Eli, Eli, lamma sababa-
ethani? quod est inter-
pretatum:*

*Clamenit IESVS,
voce magna, dicens:
Eli, Eli, lamma sababa-
ethani? hoc est:*

DE GESTIS

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

*Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti
me?
Quidam autem illic
stantes, &
audientes, dicebant:
Eliam vocat iste.*

*Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti
me?
Et quidam de circum-
stantibus
audientes, dicebant:
Ecce Eliam vocat.*

*Postea sciens IESVS
quia iam omnia con-
summata sunt, ut
consummaretur scri-
ptura, dicit: Sicut.
Vas ergo erat positum
aceto plenum.*

*Et continuo
currens unus ex eis,
acceptam spongiam
implenit aceto,
& imposuit arundini,*

*Currens autem unus,
& implens spongiam
aceto, circumponensque
calamo,*

*Illi autem spongiam
plena aceto, hyssopo
circumponentes,
obtulerunt ori eius.*

& dabant ei bibere.

*potum daberet ei, dicens:
Sinite,
videamus
si veniat Elias
ad deponendum eum.*

*Ceteri vero dicebant:
Sine, videamus
an veniat Elias
liberans eum.
IESVS autem
iterum clamans
voce magna;*

*IESVS autem,
emissa voce magna,*

*Cum ergo accepisset
IESVS acetum, dixit;
Consummatum est.*

*Et clamans voce
magna IESVS,
ait:
Pater, in manus tuas
commendo spiritum
meum.
Et hac dicens,*

Et inclinato capite.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. *T*itulum crucis, qui causam videbatur damnationis continere, & tamen planè IESVM Regem Iudeorum profitebatur, legebant multi Iudei, propinquitate loci ad rei nouitatem inuitati.

B. Horum murmurationibus permoti Principes, cum idem ipsi ferrent impatienter, mittunt ad Pilatum, qui querimoniam suam deferant; non debere scribi, Rex Iudeorum, quod non erat; sed qui se iactaret Regem Iudeorū, contrà quām erat. Respondet non solum constanter Pilatus, sed pro imperio minaciter: Quod scripsi, scripsi. Non temere scripsi Regem Iudeorum, ô inuidi Iudei, sed verè & consultè, idem habeo ratum: & simul denuntias illis periculum, si pergat esse insolentes. Ita quasi Dei Spiritu motus Pilatus veritatem fidei confirmauit. Erat reuera Rex Iudeorum & Dei veritatem confidentium Christus; illud regnum cælestē ac diuinum sua, Apostolorum, & discipulorum prædicatione promulgauerat. Redeunt in Golgotham nunti perterriti, renuntiant quid responderit Pilatus.

C. Cruciatitur per singula momenta acrius in cruce pendens Sanctus IESVS; sed tamen primùm omnium pro crucifixoribus intercedit apud Patrem, deprecans excusatione ignorantia summum eorum maleficium: Pater, inquit, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt: etiā inuidia, malignitate, voluntario odio sint pleni; sunt tamen obsecrati & amētes. O immensam Christi benignitatem & misericordiam! in cruce cum summo cruciatu moriens, quasi oblitus eorum cruciatuum & mortis, conuerit animum ad orandum pro interfectoribus suis: quod cùm fecit, iam illis, quod in se erat, noxam sue crucifixionis condonauerat. Quarit subtilissimè unde parricidas excusat, cùm vix illa esse posset eorum excusatio; reperit tamen aliquam, & veluti facit, quod animi passione peccabant vehementi, que illorum mentes excacabat. Quod quamvis facerent cum summa culpa, tamen illud adducit in excusationem IESVS. Oravit autem pro suis interfectoribus cum clamore valido & lachrymis, ut semper oravit, id est, cum efficacissima animi intentione, & vehementi cordis gemitu; etiānsi in cruce credatur reuera esse lachrymatus. O ineffabilem Christi IESV bonitatem! Non orat tantum pro suis interfectoribus, qua summa esset benignitas; sed cum animi intima compassione supplicat, quod indi-

cant lachryma; & cum ingenti cordis affectu, quod demonstrat fortis & vehemens clamor. Et quidem fuit exauditus Christus è cruce, ut semper, pro eius reuerentia & dignitate apud Patrem: proficisciatur enim illa supplicatio, non à sola humanitate, sed ab hoc homine, qui simul erat Deus. Orabat igitur & supplicabat Deus; quare necessariò exaudiensbatur pro eius reuerentia & dignitate. Verum cur non fuerunt tunc conuersi Iudei? Primum ex oratione non continuo solet effectus exauditionis exstare; sed ubi Dei prouidentia constituit: deinde fuerunt non mulio post multi compuncti, & reuertebantur pectora tudentes: & magnam multitudinem Iudeorum esse conuersam videmus in Actis Apostolorum; tum plenitudinem Gentium intrasse confidimus, & reliquias Iudeorum conuersum iri scimus.

D. Omnes quidem milites seruabant crucifixum IESVM intēti, nec quoquam adhuc discedebant; quatuor tamen, qui Christum cruci fixerant, de more carnificum uestes dānati IESV sibi arrogant. Ferunt Christi tres fuisse uestes; Euthy. interulam inconsutilem, & superiorem aliam atque ampliorem, & aliam exteriorem uestem. Has duas in quatuor partes sciderūt, ut in singulos milites equaliter diuiderentur; que ad sannam & irrisiōnem IESV referebantur, quasi Regis pretiosam uestem ambire simularent: vel omnino quāsum cogitabant, quasi carè vendituri IESV affectis. Diuisis aliis uestimentis, compendium securi, inconsutilem & desuper contextam per totum, à summo scilicet ad imum usque contextam omni ex parte, nolunt dividere; ne artificium corrumperetur, & periret pretium. Caius li. sortiuntur talis, qui erant quatuor equalium laterum figura trianguli solida equilatera: iacebat humi projecta tunica, consiciunt talos in marmoream tabellā, que exstat ad Lateranum. Vicit unus, aufert tunicam. ea postea venit in manus beatæ Virginis Matris, redempta à militi, ut piē creditur, & ad hoc usque tempus apud Treuiros conservatur religiosissimè. Omnibus modis contemneris, bone IESV; nec sat est sceleratis hominibus, si te videant cum summa ignominia & cruciatu inter duos latrones morientem, nisi uestes diripiant & diuidant ut latronis, derideant ut falsi Regis. Porro prater inconsutilem plures fuisse Christi uestes constat sum ex hoc loco, tum ex historia lotionis pedum;

Hh 4 non

nontamen has plure: fuisse quam duas, rationi est consentaneum. Interula loco fuit inconsutilis, alia laxior inconsutili superinduta, tertia exterior, quasi pallium. Ha duæ appellantur Hebraicè οὐρά, Græcè ιμάτια. Illa Hebraicè ex specie ψινόν, propriè γάνδα, Græcè similiter χιτών ex specie ιματίου μέρη. Chitonem, siue Chethoneth interpretatur Hieronymus tunicam talare quæ corpori adheret, tam arctam, tam strictissimam, ut nulla omnino in ueste sit ruga, & quæ ad crura usque descendat. Suidas Chitonem dicit hypocamison, & pertinuem uestem. Huiusmodi erat inconsutilis Christi tunica, cuiusmodi duas possidere prohibuit Apostolis, & Iohannes alteram dandam docuit ab eo qui duas possidet, ei qui nevnam quidem habet, & tamen chethoneth siue chiton Iosephi & Thamar non erat interula, sed superinduta uestis, quod extra ordinem factum intelligimus, ad ornamentum puerorum & virginum. Certè chitones fecit Deus Adamo & Heua.

E. Ingeminant porro despectiones in IESVM; alijs blasphemant illum, mouentes capita, expribantes in faciem crimen, quod reiecerant in concilio Principes: Vah qui destruist templū Dei, & in triduo illud reedificas. Addunt: Si Filius Dei es, descende de cruce. & haec erant quidem ministrorum blasphemia, & aliorum Iudeorum, qui accusationem & damnationem IESV usurparant. Audite insanii homines: Vos templum Dei soluitis nunc, IESVS vero tribus diebus illud suscitabit gloriofissime. Hos excepterunt Principes Sacerdotum cum Scribis & Senioribus, deridentes superbè IESVM inter se, & per summam contumeliam illudentes: Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Audite & vos impy ac caci Principes: Propterea alios saluos fecit, quod seipsum potuit, sed noluit saluum facere & à morte liberare: sua enim voluntate se morti obiulit, ut vita daret mortalibus eternam. Si Rex Israel est, descendat nunc de cruce; vt videamus, & credamus. Insanitus, non vos solum, sed qui vos stimulat Satan: qui in horto exercitum vestrum verbo stravit, noluit quidem se liberare, monstrauit posse; idem nunc & semper potest: quod si potest, qua erat causa, ô amenites, vt se permitteret crucifigi, & non potius sanum liberauit & integrum? Horrendum hoc Damon maleficium, vt descenderet IESVS de cruce, inani molimine machinatur. cum enim sentiret suas vires magis magisque frangi, coniectans id virtute passionis IESV fieri, denuò illum aggreditur liberare à morte, hoc est, se à

cruciatus. Nam Christum cupiebat quidem morte multari; sed liberare contendebat, ne ipse periret, & tyrannidis faceret iacturam. Et hac quidem fuit postea perpetua Diaboli tentatio, ut tribulationes & crucis à se excutiant p̄y homines. Parum potuit hac Damoni machinatio apud Principes; per irrationem enim & iocum illa Christum iactabant, nec credentes IESVM posse è cruce descendere, & mentientes se illi credituros si descenderet. Eò autem ipsorum amennia progradientur, ut in Deum ipsum, quem confitebantur, simul blasphement: Liberet eum, inquiunt, si vult; dixit enim, quia Filius Dei sum. Quid enim est, si vult? Credunt Filium Dei non esse IESVM, nec Deum illum liberaturū. Quorsum igitur, si vult? nisi quod non audent dicere, si potest, dicunt, si vult: itaque dissimulantes blasphemiam, illa se implicant. Accumulant opprobria milites insolenter: Si tu es Rex Iudeorum, saluum te fac. O miserum regnum tuum, miseriorem te, qui nec ante te potuisti è manibus nostris eripere; nam nunc vt è clavis & cruce possis, insanum est sperare. Ne squam verò milites discidunt adhuc: sed sedentes illum seruant, custodiā agentes militarem. Postremò ne genus aliquod esset pessimorum hominum, quod non afficeret Christum contumelias, præter factum ministrorum, & accusatorum IESV, præter sceleratos Principes & Seniores, præter impios milites,

I. Coniiciunt etiam probra in IESVM latrone crucifixi: primùm quidem ambo in turba; omnium enim conspiratione contendebat Demon, & omnini vocibus Christo persuadere, ut descenderet de cruce; vel certè illi omnium opprobriis & coniūctis insultare, desperatè insaniens. Populi tamen multitudinem videtur non permouisse, quod enim auctoritatem Principum secutus populus derideret IESVM, non tanta erat atrocitas; nullius vero, quod expectaret quorsum res euaderet, vel contemplaretur que gerebantur.

I. Sequitur vero post hac præclarissimum Christi ex cruce factum: cum enim è crucifixis latronibus alter insisteret IESVM opprobriis & blasphemis incessere;

G. Campunctus alter corde, ac subito quodam animi sensu tactus, fit de repente patronus Christi. Agit pro Christo causam contra socium latronem quidem, sed qua contra crudeles crucifixores, tum contra omnes homines intendebat & vim obtinebat: omnes enim homines digni sunt morte, Christus non modo dignus vita, & eten-

eterna gloria. sed ipse vita & gloria est semper-
tina; qui non solum nil mali fecit, sed omnibus
fuit mortalibus omnis boni causa; pro omnibus
moritur, ut omnibus pariat vitam. Quid insa-
nis, inquit, infelicissime hominum? non sat tibi
est, si tantam crudelitatem videas Iudeorum in
I E S V M, tot probra; nisi tu quoque, qui in ea-
dem es damnatione & cruciatu, illum afficias
contumelia? Et quidem nos mortie hac digni su-
mus; hic nil mali, nil non optimè & sanctissimè
fecit. Me igitur imitare potius, homo miseri-
me, cùm peto ab I E S V veniam, cùm proficer
illum Regem caelestem, Regem omniū saeculorum;
cùm postulo, ut meminerit suæ misericordia eū
ad regnum suum venerit, non nearum iniqui-
tatum. Hoc cùm fecisset non audit dirus latro,
audit Christi bonitas & misericordia: Hodie,
inquit, mecum eris in Paradiso. At in quo Pa-
radiso, bone I E S V? Non terrestri, sed quo Angeli
fruuntur celesti. At quando? Hodie: non solum
antequam sōl hic occumbat, sed in hodie meæ ge-
nerationis, hoc est, in mea & Patris aeternitate.
Vbi? In Inferno, & ubicumque post hac fuero.
O rem omni admiratione & laude superiorem!
Vniuersus orbis damnat Christum, latro in cruce
pendens defendit: diffugiunt Apostoli om-
nes negat Petrus Apostolorum Coryphaeus, sit
socius latro è cruce sacrosancta Maria Virginis
Matri: expectat gementes sanctissimi Patriar-
chæ & Prophetæ Christi gloriam tot saeculis,
hic nullo momēto: alijs tot laboribus & angustiis
fiunt sancti, fiunt beati, hic tribus verbis & san-
ctitatem & beatitudinem arripit. Hic latro ve-
re fuit violentissimus in Regnum celorum, nos
lenti, tardi, ignavi. O Christe bone, quam spem
non dedisti nobis venia, cùm beas è cruce latro-
nem? Exundat è cruce fons tua misericordia &
miserationis, fons tuus sanguinis diuini, tua boni-
tatis infinita lux illustrissima, mortis tua meri-
tum & redemptio efficacissima. Verum, o sancte
latro, quis fuit animi sui sensus postquam à Chri-
sto verba vita audisti? Confexerat prior me
Christus, incepseram moriens in carne spiritu in
Christo vivere, Christum in me operantem sen-
tiebam, illi summa mentis meæ suavitate assen-
tiebar, cum illo meam salutem operabar, agno-
sciebam peccata, illa deflebam, veniam à Christo
poscebam, meam pœnam & mortem pro sceleri-
bus meis Dō offerebam, inducbam virtutem ex
alto, merito mortis Christi; excellentem consola-
tionem, lucem, iucunditatem experiebar; Regnum
Christi in cruce, primitias paradisi delibabam.
O te felicem! O Christi mysteria adoranda!

Que hactenus attigimus, suo ordine fæta
sunt postquam crux Christi leuata est. Orauit
pro crucifixoribus I E S V S, diuiserunt inter se
milites ipsius vestimenta; iactarunt opprobria
in eum ministri, Pontifices & Seniores, milites,
& latrones; patrocinatur deinde alter Christo,
accipit vita eterna pollicitationem.

H. Fuit quidem sol obscuratus initio cruci-
fixionis (nam facte sunt tenebrae à sexta hora Matth. 27.
vsque ad nonam super vniuersum orbem) sed
huius eclipsis, & eius durationis postea mentio-
nem faciunt Euangelista, nec Ioannes meminit:
vt intelligere possumus, quo tempore saepebat
omne genus hominum in Christum è cruce pen-
dente, in luctu quidem fuisse solem, & mun-
dum vniuersum, tenebrosa fuisse omnia &
horrida, calum, aërem, terram; tenebrosas verò
magis impiorum hominum mentes, qui illas
tenebras non sentiebant, vel à maleficio propter
eas non deterrebantur. Porro autem continuata
sunt opprobria, & identidem aucta; persingula
etiam temporis momenta boni I E S V tormenta
crudiora facta & vulnera, imminutus sanguis
crudeliter morte saeiente.

I. Tandem cùm iam appeteret hora nona, ad
Mariam conuertit oculos I E S V S, ad Matrem
desolatam, tota die marore confectam, & illam
interna significatione ad se vocat. accedit cum
sorore filia Cleopha Matre Iacobi minoris, cum
Ioanne, & Magdalena. Alij aspiciebant longè;
furor enim Iudeorum & militum erat in solum
I E S V M intentus, & constabat Christi cautio
& securitas, ut nulli praterquam ipsi nocere
possent. Accedit ad crucem benedicta Mater,
quia te Filius ad se trahit, & tuus in illū amor:
voluisti item illius mortem conspicere proprius,
& audiire quæ sperabas ad te verba esse facturū.
Neque verò crucem Filij erubesceras, nec tuam
subire detrectabas. Afferebat tū i quidem mai-
orem dolorem ille accessus, sed simul animi vires
augebat. Sed cur solis illis comitibus accedit? Hos
mibi coniungit amor, illos retinuit reuerentia.
Assabat igitur iuxta crucem I E S V Mater eius,
& soror matris eius Maria Cleopha, & Magda-
lene, cum his Ioannes: coniicit oculos in eas I E-
S V S, & præserium in Matrem & dilectum
Discipulum. Vulneratur utriusque cor, altius
longè Matris, cuius iam anima gladio passionis
& cruciatuum Filij transuerberata erat: verū
alioqui altius Filij.

I. Mulier, inquit, ecce Filius tuus. Nōnne
verè Mater erat tua, bone I E S V? Erat veri-
simè mea Mater. Quid ergo est quod mulierem

com-

communi nomine appellas, non Matrem proprio? Primum significo quod faciebam; Matrem enim relinquebam moriens, maternum ius in alium transferebam. Deinde afflictam Matrem, & me longè afflictissimū, magis affligere nolui materni affectus commemoratione. Mulier, ecce Filius tuus: Pater me in extremis his angustiis dereliquit, mors est proxima; ego tamen ultimum officium tibi praeto: auerte Matri cogitationem à me, conperte in Ioannem; hic meo loco Filius tuus esto, Virgo Virginis, dulcis nepos suauissima materterea; is cui ego secreta cœlestia de meo pectore reuelauit: in hoc conquiesce, hic tibi obsequasur & seruat, hic tibi ego solebam obediāt, in hanc ius maternum exerce. Hoc autem animum tuum soletur, quod non erit diuturna hæc mea absentia; tercia enim dic resurgam à mortuis, & mea præsentia cum summo gaudio perfruēris. Deinde ad Ioannem: Ecce, inquit, mater tua. summum accipe à me beneficium, dilecte, quo tuum de mea morte mærorē lenias. Est quidem natura mater tua Maria Salome, esto iam Maria Virgo Mater excellenti priuilegio: hæc te Filiū habeat, tibi materno iure imperet, tu illam ut matrem obserues ac tuearis; esto illi obsequis, similiter atque ego eram, si viuerem, futurus. O adorandam Christi I E S V in Matrem obseruantiam, & in utrumque benignitatem! Derelinquit illum Pater in doloribus & morte, & quasi illius obliuiscitur: ipse suorum dolorū, & paternæ destitucionis, & mortis veleti oblieus, totus est in Matre honorāda, illius consolatur luctum, & curam gerit sollicitè; qua summa fuit in Matrem benignitas, magna in extrema desolatione consolatio. Porro de beneficio quod accepit Ioannes, illud solum dicam; excellenissimum beneficium fuisse, quod Maria Virgo fieret Dei Mater, & esset, at hac vera Dei Mater excellenti prærogativa atque adoptione fit Ioannis mater, & Ioannes Dei Matris Filius. Porro autem gesuamentum fecit Deus, quo repromisit Abraham & eius semini, & omnibus gentibus benedictionem, & redemptionem, & salutem in Christo: hoc testamētum promissione ac iureiurando confirmavit, sancit nunc morte sua & sanguine Dei Filius, Deus ipse omnipotens; sed adiicit simul hunc quasi codicillum, quo legat Matri Filium Ioannem, illi Ioannem commendat, & in Ioanne teniueram Ecclesiam & pios omnes: & cùm Ioannis matrem illam pronunias, facit omnium fidelium & peccatorum matrem & patronam benignissimam. Hunc quoque codicillum morte sua confirmavit: unde constat maternam in mor-

tales omnes, fideles præsertim, curam & patrocinium accepisse Virginem Dei Matrem; necessarium cultum & obseruantiam in Mariam nos gerere debere, tutissimum refugium atque præsidium apud Virginem Dei Matrem & nostram omnibus esse repositum. Intolerabilem mortali bus omnibus sustinebat hactenus in cruce cruciatum magnus I E S V S; sed peruentum iam ad eum est dolorem atque acerbitatem, qua non solum aliorum omnium hominum facultatem exceedunt, sed Christi etiam, id est, hominis Dei, quæ homo. Instabat hora nona, & tempus quo erat moritus: dat igitur mortis sua certissimum signum, & veritatis sua carnis præclarissimum argumentum.

K. Clamat voce magna: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Supra vires meas iā patior, Pater mihi, Deus vita mea & mortis: deficit me virtus humanitatis; en morior, nihil me iuuat diuinitas tua & mea, nihil gloria qua fruor, nihil tu auxiliū præstas, ne per Angelos quidem: saiuunt in me lethalia toto corpore vulnera, illa præsertim qua clavi infixerunt, qua me excarnificat per tres horas crudelissime: anima mea impleta est amaritudine, pæna, dolore, tristitia, ac mærore intolerabili: Matrem reliqui, qua aliqua ex parte me consolabatur: cur in tantis me angustiis Pater dereliquisti? Hac voce expressit humanitatis cōsiderationem, & auxiliū implorationem vehementissime. Et tamen respondet continuò Christus: Hac sunt verba delictorum meorum, qua ego agnus Dei mansuetus atque innocentissimus porto; propterea tam immaniter patior, quod immania sunt, & innumerabilia hominum peccata qua ego sollo, pro quibus patior. Excitantur sanne à circumstantibus & irrisiones ex allusione nominis Eli, & Elyah nominis Prophetæ: Eliam vocat sine, Videamus an veniat Elias eum liberans. Erat prorsus in precipiti vita Christi: deficiebant iam illum sanguis & vires; unde necessario & naturaliter sitis illum morifera excruciat: & simul erat Scriptura implenda, qua prædictis David ex persona Christi: Et in siti mea potauerunt me aceto. Omnia enim alia qua pati ipsum oportebat ante mortem, erant adimplēta.

L. Dixit ergo Christus, clara quidem voce, afflictā tamen: Sitio. Aruit tamquam testa virtus mea, adhæsit lingua mea faucibus meis, ossa mea sicut cregium aruerunt: Sitio.

M. Accurrunt commoti iam & irridentes illum de Eliæ imploratione: implent spongiam aceto, imponunt arundini, id est, alligant hyssopū arun-

arundini, (quamvis *Cyrillus* dicat alios calamo, non potest nisi à me iussa. Volo pro mortalium altos hyssopi ligno porum Christo obtulisse) unus aliquis ex improbis pincernam agit, offere ori Christi acetum: accipit bonus I E S V S; erat enim voluntas Patris ut ex aceto aliquid biberet, ut per omnes omnino sensus pateretur, cùm per visum, auditum, olfactum iam indignissime passus esset, per tactum acerbissime. Hic verò tu cor tuum aperi, ut illa vox, Sito, ab ore Christi ad animum tuum peneiret, ibi intendatur validè, & vires subinde maiores accipiatis. Magna fuit Christi sitis aquæ exterior, at quanto maior interior salutis nostra! Illam restinguunt Iudæi aceti acerbitate: hanc nos longè maiori amaritudine, dum Deum offendimus, & Christi sanguinem & sitim contemnimus. hoc fuit atrocius acetum interiori lingua Christi; sentiebat enim vehementius internos cruciatus, quos de præterita hominum, de præsenti, ac futura omnibus sculis ingratitudine, malitia, peccatus omnibus eius animus capiebat. Et erat quidem aliqui ex corporis pœniis intolerabili afflictione confectus, nihilq; aliud quam finis restabat, nihil nisi ut moreretur Christus I E S V S, qui est Deus in facula benedictus: quæ enim alia de eius vita mortalis gestus, de cruciatis scripsierant Propheta, quæ Deus de illo constituerat, finem & perfectionem acceperant, & iam erat animam exhalaturus; sed voluit tamen sua voluntate animam ponere, & id esse omnibus manifestum. mortuus enim est Christus ex vi quidem passionis & crucis, sed quæ in ipsum nihil potuerint nisi eius voluntate. Itaque primum obsignauit Dei & suum testamentum, & attulit fidem omnibus firmam atque indissolubilem.

N. Consummatum, inquit, est; impleta est omnis scriptura, quæ de me ante mortem vaticinata est: restat sola mors, qua consummatur erit meritum mea passionis, victoria reportabitur Mortis, Inferni, Diaboli, Peccati; perfecta humani generis redemptio conficietur, omnia accipiēt ultimam consummationem. Aliud nihil restat, quam ut spiritum per violentiam quidem externam, mea tamen voluntate emissens, vim excipiam illam & mortem. Neque verò hac quæ passus sum, etiam si multos homines conficerem potuissent, me etiam necare poterant, propter mea diuinitatis unionem, & persone immensam dignitatem. Itaque nisi mea voluntate non potest hæc anima meum corpus destituere,

O. Pater, inquit, in manus tuas commando spiritum meum. Auditur hic clamor toto calo, penetrat ad Patres in Limbum: aduertunt omnes Angeli & Sancti Christum mori, confici omnium redemptionem & salutem. Sed quem spiritum, ô moriens Christe I E S V, Deus immortalis, quem spiritum das? Meam animam, quæ corpus hoc format, & pœnarum est capax, quæ eadem aliqui fruitur beatitudine sempiterna apud te ex me Pater; eam reple iucunditate & gaudio celesti omnino. Omnia sum passus quæ imperasti Pater, tempus est ut ulcerius ne cobibeas mea gloria splendor, quem habui iam inde à primo meæ incarnationis momento, quin in totam animæ meæ amplitudinem redundet: simul uniuersorum pro quibus pono animam commendo animas, ut & meam passionem imitentur & patientiam, & in tua tandem manus benignissime recipiantur. Hac cùm fierent, & viderent Iudæi, milites, Dæmones, I E S V M morientem, varius erat eorum sensus. Dæmones animaduertunt frangi planè suas vires, excindi opes, tyrannidem profigari: itaque non possunt sustinere ut videant morientem, fugiunt confusi. Milites, etiam si barbari essent & crudelis, tamen validis illis vocibus Christi commouentur, & ingenti illa animi fortitudine. Iudæorum etiam deferuebat inuidia, non malitia; satiantur pœniis extremis, sanguine, & interitu I E S V. Acceperat quidem robur animi ex colloquio Filii Maria Virgo Mater, & tamen aucto robore, in extremis Christi angustiis, doloribus, & morte, augentur ut Christi, ita ciuius dolores: ut enim erat anima Maria Christi animæ omnibus modis coniunctissima, erat similia Matris compasio Christi passioni. Verum hoc temporis momento illud animam Maria consolabatur, quod liberatum iri eum euestigio sciebat ab omni cruciato, & esse letitia summa & gloria circumdandum. Mulieres & Apostoli similiter atque Maria & dolent & sperant; infirmi tamen virumque.

M E D I T A T I O.

Itr. 9.

Quis dabit capiti meo aquam , & oculis meis fontem lachrymarum , & plorabo die ac nocte morientem in cruce Dominum meum & omnium I E S V M ? En is pendet in cruce, à quo creatura omnis pendet & gubernatur: factus est maledictum & peccatum è ligno pendens Deus , iustitia , & misericordia infinita. Moritur in cruce , (quid enim aliud quam moritur I E S V S à sexta usque ad nonam continenter?) viuens in æternum Deus . Quis vidit talia? Quis potuit videre talia? Qui potuerunt videre talia ? Itane mori potest immortalis? Potest, & moritur : Vitam suam ponere , qui est vita infinita & æterna ? Potest, & ponit. Interfici à sua creatura potest creaturæ vniuersæ conditor? Potest, & interficitur . O rem inauditam & ineffabilem ! O rem incredibilem , & omni creato intellectu superiorem ; & tamen verissimam , certissimam diuinam ! Creactu , Domine Deus , Angelos , cælum , terram , omnia ; aliud fecisti opus diuinius cum Filium tuum hominem fecisti : sed nunc illo moriente res eò videtur spectare , vt dissoluatur hæc opera tua omnia. Nam mortuus Christus homo non erit; priuabitur enim vita humana per mortem : quid autem reliquarum creaturarum subsistere poterit deficiente Dei vita ? O Domine , respice dolorem meum & insipientiam. Intelligo , crucifixe I E S V , omnia ad sobrietatem agenda ; vt lærandum , ita dolendum: adhibe sobrietatem meo dolori , obsecro te Domine; doce me veritatē tuam. Morior pro veritate Dei , quam accepi à Patre mortalibus prædicādam. Vult Pater me mori; mea simul voluntate ego moriar , & meam vitam pono pro humani generis redemptione ; vnde tota creatura restaurabitur . quod si non facerem , tunc verò perirent vniuersa , nec homo suum finem consequi posset , non creatura à corruptione libertatem . Hoc est sumnum & Patris mei & meum mysterium , sumnum opus , summa misericordia , vt per meam mortem vitam conficiam sempiternam. Mortuus non ero homo , sed ero Christus ; totus in Inferno , totus in sepulchro ero Deus . Fecit Daemon & Peccatum mortem , per quam meū primum opus labefactaret , & obtinuit eius labes orbem & corrupit ; sed hic dies , hæc mea mors illi morti , & tyrannidi Satanæ , finem ponet. Nasceret ex mea morte vita , & mea quā nūc

*Gal. 3.
2. Cor. 5.*

pono , & omnium electorum meorum etiam æterna , & creaturæ restauratio ; simul Satanæ mors , & reproborum omnium confirmabitur. Scio Domine , sed interim video te morientem in cruce , quod cor meum ferre non potest . Nōnne tu vita es cordis mei ? non tu *Psal. 72.* Deus cordis mei , & tamen moreris , & pro peccatis meis moreris ? Sentio me esse tuæ mortis & cruciatus causam. Deficit te sanguis , vires , vitalis spiritus ; sentit anima tua se à visceribus suis expelli ; moreris Domine Deus meus , simul deserit me spiritus meus , deficit anima mea in te salutari suo ; recipe spiritum *Psal. 113.* meum , Domine , in te deficientem . Nolle finem accipere dolorem meum , & mortis tuæ sensum : cor meum , benigne I E S V , ita reficias , ita moueas , vt crescat in me assiducè & tuæ mortis dolor , & mortis pro te sustinendæ desiderium & robur . Ille dolor in me persevereret , non solum dum hæc mysteria excelsa meditor , sed donec veniam ad te , & mutetur dolor in gaudium sempiternum.

Quid agitis , ô Angeli ? Nōne est vita nostra , & quidem æterna , qui moritur ? Lugemus & nos nostrum luctum , & compatimur creatori nostro , & abominamur scelus immensum interfectum Dominū ; iuuamus etenim piorum hominū lachrymas , & luctum promouemus , & omnes mortales vocamus ad dolorem & lamenta . O dura mortalium corda ! Fierine potest vt videatis Deum mori , hoc est summum dolorem , extremum malum pro vobis assumere & pati , & illud nō sentiatis ? Pro nostris quidē peccatis non est mortuus Christus , non redemit nos I E S V S , & tamen lugemus ; et si vt vos lugere non possumus : & vos , pro quorum peccatis mortuus est Deus vester & noster , quos redemit de omnibus malis vestris , non lugebitis , & diabolos , & crucifixores Christi potius imitabimini ? Diuinè , ô Angeli , dicitis ; iuuate vos , & promouete luctum & dolorem nostrū . Heu deficit anima in I E S V M *Psal. 113.* meum morientem ; occupat me mors à facie mortis vitæ cordis mei . Quid cæli , terra , creaturæ omnes facitis & vos ? Tabescimus & deficitus . O Domine I E S V , num vis omnia tecum interire ? Nolo ; sed vt omnia profiteantur & sentiant se in me & per me esse , id volo . Sed quid primū egisti crucifixus , bone I E S V ? *Luc. 23.* Oraui summo animi affectu pro meis crucifixoribus , quod indicauit clamor validus & lachry-

Rom. 5.

Ioan. 10.

Ioan. 11.

lachrymæ, & diuinū exemplū charitatis præbui mortalibus, vt non solū pro persecutione sibi & calumniam infeterentibus ore, sed pro ijs qui mortem offerunt. Fuit tota vita tua, misericors I e s v, oratio pro inimicis tuis, hoc est pto omnib⁹ hominib⁹ (eramus enim omnes inimici tui, vel quo ex inimicis amicos tuos effeceras) sed qualis h̄c fuerit perpetua oratio, in cruce demonstrare voluisti: semper enim fuit ē summo affectu & charitate profecta, semper cum lachrymis, si non exterioribus, certè interioribus, id est, cū imensa animi tui compassionē, semper cum valido clamore, hoc est eum diuina efficacia. Neque enim simpliciter & efficaciter aliquid orasti aliquando Patrem, quod non obtinueris: ita non es exauditus in horto, quia sub condicione orasti; nec pro ijs qui efficiuntur orationis tuæ repugnant, quia nō efficaci voluntate pro illis oras; tametí rationibus etiā repugnantes & inuitos iuuat tua oratio. Orasti tu, Domine, non pro illis tuis crucifixoribus solū, sed pro omnibus mortalibus; omnes enim homines sumus tui crucifixores, quandoquidem omnes fuimus tuæ crucis causa: non enim crucifixus vel mortuus fuisses, bone I e s v, nisi nos peccauissemus. ita nos per peccata te cruci suffiximus, nos morte tibi attulimus. Pro nobis igitur orasti, vt id nobis non noceret, quod tibi mortem afferebat; & illud nobis condonaret Pater tuus, propter quod tibi nō parcebat, peccata nostra vt erant nostra remisit in nobis per te, vt tua puniuit in te. O diuinam Patris iustitiam in te, in nos misericordiam! O tuam item diuinam iustitiam in Patrem, cui obedisti usque ad crucem & mortem; in nos misericordiam, quos tua morte à morte æterna eripuisti! Oras vero per viscera paterna tui genitotis: Pater, inquis, qui me in æternitate genuisti & generas, (nullum enim Patrem alium habui) qui me misisti in mundum, & hominem fecisti, qui voluisti vt post innumerabiles alias passiones & poenas, in cruce tandem cum summo cruciatu atque ignominia moreret, oro, non pro meis peccatis, quæ nec habui, nec habere potui, sed pro generis humani. Tuam ergo voluntatē summa animi alacritate semper accepi, semper sum executus; per h̄c omnia, Pater sancte, per hos quos nūc patior ericiatus ero atque obsecro, vt me audias pro meis omnibus crucifixoribus veniam postulante. Ago tibi gratias immensas, Pater, quod

me semper exaudisti, & nūc exaudis, sed orationem te, quia tu ita vis, & vt videant mortales omnes charitatē immensam qua imme-
ritos diligo; neque illo tempore culpam respicias, Pater, quam ip̄i non intelligunt, ego intelligo & sentio, qui ē cruciatibus etiam meis & morte percipio quanta sit peccatorum omnium culpa; mei enim cruciatus, mea mors exponit mihi peccatorum omnium & culpā & reatum. Ea sunt verba & expositiones de- ^{Psalms. 22.}
litorum, quæ ex alienis mea feci propter te; is est rugitus delictorum meorum, declarans ^{Psalms. 37.} peccatorum magnitudinem: ego intelligo, quid isti mei crucifixores faciant; ip̄i nesciunt. Quæso te, Pater, vt per h̄c verba, per h̄nc rugitum delictorum meorum respicias, non ad eas culpas, quas isti non norunt, non ad eas quas nosse debent, sed ad ignorantiam, quæ etiamsi in culpa sit, absolveatur, obsecro, illa in abysso misericordia tuæ infinita, & in earum culpârum omnium mea intelligentia & redemptio immensa. Ignorantias ergo meas ^{Psalms. 24.} dico te, & Domine I e s v, per tuam istam orationem eiusque efficaciam, ne memineris de cetero, sum ut ignorantia peccati ne labore doce me. Breuem hanc methodum accipe, in qua te exerceas. Contende ad Dei semper, & meæ passionis & crucis cognitionem; inde peccati magnitudinem cognosces: vt enim in illa meditatione proficies, ita in cognitione peccati. Orasti tu quidem, sancte I e s v, pro crucifixoribus tuis, sed quomodo respondent homines nequissimi tantæ charitati? Hi diuidunt inter se vestes tuas ignominiosæ, omnes vero in te contumelij & opprobrij insaniunt:

O te afflictatum, magne I e s v! In singula momenta in te saeuunt vulnera tua atrocius, incrudeficit mors violentius: h̄c vident homines crudelissimi, & tamen quasi cruciatu actua mortis illorum malignitatem satiate non posset, cum in corpus tuum nihil amplius possint, affligunt oculos, excruciant animum. Nam milites quatuor qui te crucifixerant, per contumeliam & irriditionem tuas vestes inter se diuidunt, & in turricam inconsutilem sortem mittunt, quasi Regis purpura subannantes. Nō fuit tamen h̄c præcipua acerbitas, quam morienti I e s v obtruserunt; illa longè fuit grauissima, quæ illo latronum maleficio representabatur: dilacerari & cuerti ab impijs Tyrannis ecclesias tuas Christe I e s v: dissipari eatum ornamen-

^{Ioan. 19.}

I i & bona

& bona omnia, vel execrabilibus Idolorum cultibus applicari; Catholicorum verò congregations omni crudelitate profligari; orbe impleri vniuersum sanguine, lanienis, morticinijs Sanctorum tuorum. Sed hęc Sanctorum pœna fuit, & tuæ mortis imitatio: illud luctuosissimum, quod per illas ipsas atrocitates, per gladios, crues, feras, præcipitia, per fera illa tormenta multi à fide tuæ Ecclesiæ diuidebantur & peribant. Quot enim ecclesiæ euertit sævitia persecutorum! Hęc contemplabis tu, misericors Iesu, in diuisione vestimentorum tuorum; hęc animum tuum acerbius longè affligebant: quæ tamen ut facerent Tyranni in particulares ecclesiæ permisisti; in tuam autem illam Vnam, Sanctam, Catholicam, atque Apostolicam Ecclesiæ non potuerunt, non permisisti ut facerent: illam non diuiserunt, non potuerunt diuidere, integra semper mansit & indiuisa inconsutilem diuina tua vestis & sponsa, tuum corpus mysticum. Verùm in hanc etiā tuam inconsutilem exarserunt: vexauerunt illam & afflixerunt Tyranni, atque in eam crudelitatem omnem exercuerunt; & quasi sortes in eam miserunt assidue, nihil non tentantes quod illam vel delerent, vel labefactarent, vel possiderent ac profanarent. Alius porro erat tuus animi dolor amarissimus, dum vides alias erigant impias malignantium congregations, & vestes illis inducant non tuas, ut alium Christum subdolè fabricent, & adorandum intrudant; & hęc omnia, ut peruersissimè faciat & obstinatissime. Ac ne hi quidem aliquid aduersus tuam illam vnicam Ecclesiæ vel potuerunt vel possunt; sed laudent illam tamen perniciose, magis quam Tyranni, & apertius de ea sortiuntur. Nihil enim aliud totis diebus agunt, quam sibi singuli illam vnicam Catholicæ arrogant: Nos sumus Ecclesia Dei vniuersalis, nos illa sponsa Christi, nos inconsutiles Christi vestis. Sunt heci nati, sunt fæx noua antiquarum hæresum, suas etiam singuli earum cœtus per se obtrudunt hæresum prauitates & pestilencias. Fuit & alia sortitio in vnicam tuam Ecclesiæ, cui item vehementer indoluisti benigne Iesu: per tot enim in hac tua Ecclesia schismata repræsentabatur vestis tua in-

consutilis ob oculos, dum stante quidem Ecclesiæ unitate, unaquæque sibi illam arrogat factio, & animosè atque amarulenter contendit suam esse; quod fuit deplorandum malum in Catholicæ Ecclesiæ, & non adeò rarum. Hęc ego, bone Iesu, balbutio, tu nouisti qui in illa tuorum vestimentorum diuisione, & inconsutile fortitione, deplorasti omnes Ecclesiæ tuæ calamitates.

Jam inde postquam ad crucem damnatus fuisti, sancte Iesu, curauit Iudeorum malignitas, & permisit Pilatus, vt cum duobus latronibus ad crucem duceretis, & tecum simul illi crucifigerentur hinc inde, tu medius quasi Princeps latronum in loco honestiori. O peruersitatem execrabilem! Crucifigitis tanquam facinorosum & infame hominem & detestabilem; nec vobis id sat est, nisi eius rei argumentum publicè proponatis, & ad hoc testimonio iniquorum hominum abutamini: hoc enim fuit conseleratum vestrum consilium; Omnibus non possumus nos testari sceleratum hominem fuisse Iesum Nazarenum, hi duo latrones simul cum ipso dueti, simul crucifixi, id abundè testificabuntur tacentes. At non tacent, ô pessimæ bestiæ, sed unus ex cruce pugnat acerrime pro Iesu contra alterum; illum accusat impietatis, Christum non iustum solum profitetur, sed Dominum & Regem; qua fide nixus, & animi compunctione ac cordis deuotione impulsus, petit à Christocrucifixo vt sui meminerit, dum venerit exutus illa mortalitate in Regnum, quod nunc eius est, quod nunc quidem possider, sed nec corpori suo communicat, nec cuiquam adhuc mortaliū. Hęc cum significaret sanctus latro è cruce, intelligebatis Iudei (nisi vos furia vestre impediebat) contrà vobis evenire quam putabatis; è latrone præclarissimum testimonium Christum retulisse, nec ex ipsis societate prouenisse ignominiam illi, sed gloriam apud vniuersos spectatores, & omnem hominum posteritatem. Atque adeò contra vos etiam ipsis causam egit fortissimus latro: nam si Iesu nihil mali egit, vos omne malum fecistis illum crucifigendo. Etenim non hominem tantum cum summa ignominia & cruciatu interfecistis, sed Deum; quamuis per ignorantiam, sed tamen Deum necastis per vestram malitiam, obcæcacionem, atque obstinationem, in quibus summa erat culpa & malignitas; unde summum malefici-

Luc.23.

lefcium quod in vobis fuit, patrauistis. Audite, insani, quid dicat sanctus latro: *Nos digna factus recipimus.* Agnoscit culpam suorum facinorum, cruce se dignum proficitur; quibus verbis & gestis vos vehementer condemnat, qui cum digna omni suppicio faciatis, culpam non agnoscitis; & non solum non agnoscitis vos esse poena aliqua dignos, sed exultatis in re omnium pessima: igitur summa vestra peruersitate summam iram vobis thesaurizant in diem irae & iusti iudicij Dei. Latro Christum regem gloriae profitetur, & Paradisi donatorem; vos pro blasphemio, seditione, & scelerato homine crucifigitis: quid igitur fiet? Gloriam ille accipiet a Christo sempiternam singulari priuilegio, vos excellenti Dei iustitia sepeliimenti in inferno profundissime, & acerbissime cruciabiimini in eternum, nisi resipiscatis. Sed quid respondisti, magne Iesu, tuo proselyto? *Amen dico tibi, hodie tecum eris in Paradiſo.* Videte rursum vestri consilij exitum. Voluistis per latrones augere Iesu infamiam; ipse vero non solum per latronem celebratur Dominus & Rex gloriae, sed pollicetur paradisum poenitenti latroni, fidem in ipsum, & spem, & charitatem exerenti; quod beneficium vehementissima fuit attractio omnium mortalium ad se. Qui enim ad se traxit latronem paulo ante conuiantem, & in momento temporis illum iustum fecit? quem peccatorem non eo exemplo atque misericordia vocauit, inuitauit, atque attraxit? cui non demonstrauit illam esse summam vim, quae regno Dei affertur, si sola Dei misericordia & gratia intentes, in extrema etiam vita linea opera fidei, spei, & charitatis exerceamus, peccata confitemur, misericordiam Dei imploremus per Christi crucem: quae omnia latro in cruce moriens praestit. credidit enim regni celestis donatorem, qui tamen penders in cruce moriebatur; quare & Deum credit, qui per mortem gloriam eternam conficeret hominibus: spectauit se illud ab ipso regnum recepturum, & quidem eius beneficio & gratia, ut qui confiteretur se peccatorem & poena dignum: simul adhibebat pia opera, quae certam spem facerent; charitas enim illius & zelus extit singularis in Christum, cum eius innocentiam propugnat acerrime contra alterum latronem, & eundem cotendie ad sanitatem attrahere. Nullus tamen

hoc exemplo adductus ita despiciat, ut penitentiam ad finem vitae differat; ea enim esset Dei insolens tentatio, & quae faceret ut ne tunc quidem a Deo exaudiretur, nec idoneam adduceret poenitentiam: & tamen, vt cumque res habeat, semper esse hoc exemplum posset & validum & salutare omnibus. Tu vero, magne Iesu, amico tuo respondes ad cor: *Amen dico tibi. Quid Domine? Ego, qui sum Verbum Dei aeternum, dico in corde tuo, do tibi meæ diuinitatis gustum internum, & spirituales Regni mei primitias, qui sum paulo post datus diuinitatis conspectum; & hoc quidem donum, & quod datus sum solenni mea assueratione confirmo, quam per Amen solebam significare. Quid addis vero Rex gloriae Iesu? Hodie. Aperi-riam tibi meum aeternum hodie, in quo a Patre sum generatus & generor. In hodie quidem hoc temporali tu fuisti homo sceleratus, & iniquus latro, & in me conuiciator & blasphemus: at vero ab hoc hodie, & ab his malis ego te traducam in meum hodie, ut viuas in mea eternitate, Mecum. & hoc tibi beneficium praesto de mea in te benignitate. En explico tibi, quid sit esse in mea gloria. esse quidem cum Angelis & Sanctis meis, quod magnum quidem est donum; sed in eo mea gloria non consistit, sed ut mecum sis, me videas, me possideas ipsum, tum quia Deus, tum quia homo sum. Mecum eris, & ego tecum: quare tecum ego, & Pater, & Spiritus sanctus erimus, & sempiternam mansionem apud te faciemus. Eris. Eras tu quidem malus & fa-^{1 Cor. 14.}cinorosus homo: corruperas animam tuam, potentias tuas, & corpus tuum: eras quasi qui non es, de tua ista cruce in Infernum infe-^{Psalm. 85.} riorem miserrime conijciendus: erat totum tuum esse abominabile; quot enim peccatis animam tuam contaminaueras, tot illam plagis crudelibus vulneraueras & lethalibus. eras ad nihilum redactus propter iniquitates tuas; nullum est enim peccatum quod horrendum nihilum non infligat peccatori, mortem videlicet sempiternam. At haec omnia horrenda mala ego a te iam depuli per gratiam meam, per dona mea; ille amplius non es qui fuisti, sed non appetet adhuc quidem: hodie similis mei eris, quia videbis me sicuti sum, & mortale istud tuum tandem ex me induet immortalitatem. In Paradiſo. In quo, Domine Iesu, Paradiſo? In cœlesti apud Infernum. O ineffabile Sacramentum!*

I i z o ado-

o ad crandam, Christe I e s v, tuam & potentiam & benignitatem! Verè tuum estima cum summis coniungere; hominem cum Deo, mortem cum vita æterna, infernum cù paradise: in quibus rebus elucet tua summa misericordia, & per hanc potentia tua infinita. Eris in Paradise; hoc est enim regnum sœnum, gloria mea & diuinitas: possidebis hoc regnum, hanc gloriæ tibi ostendam, & meam diuinitatem: hæc erit tua vita sempiterna; unde iam nunc emitto in animum tuum radios lucis diuinæ suauissimos. Tu frater meus factus es, tu amicus meus; tu socius, tu modò mecum regnabis in æternum; confortare, & esto robustus in me. O Domine sancte I e s v, moriens das Paradisum, quare morte tua vitam aperis sempiternam, simul facis mihi animum ut à te petam similiter atque latro è cruce. Ego plus quam latro sum ante te, à facie delictorum meorum quæ tu scis; & quemadmodum latrocinia illa sint scis; & quantam crucem & poenam propter illa merear tu scis. Offero me, Domine, poenæ cuiuscunq; de manu tua, modò à culpa liberer, & æterna poena quam infligis inimicis tuis. Respice me ut amicum, corripe ut filium, suscipe ut fratrem; tu enim è latrone potes, me tacere & amicum & fratrem. Hoc si facias, ut facies, quæ tua est benignitas & misericordia, audebo cum sancto latrone petere ex te, ut mei ministeris è regno tuo, & audiam spiritū tuum in corde meo dicentem dulcissime: *Amen dico tibi, hodie, tecum eris in Paradise*, & sentiam in spiritu meo illa mihi verb; exponi, & quasi inchoari regnum tuum & immortalitatem in mea hac mortalitate.

Affor. 4. Verè conuenerunt, Domine Deus, aduersum sanctum Puerum tuum I e s v M Herodes & Pontius Pilatus cum Gentibus & populis Israël, facere quæ manus tua & cōsilium tuum dēcreuerant fieri. Quid enim hactenus homines impij fecerunt, quamquam quæ Prophetæ prædixerant? & quæ nunc faciunt in te: quam clare dixit David? *Quem tu persecisti persecuti sunt, & super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Factus sum opprobrium illis, viderunt me, & monerunt capita sua. Dilatauerunt super me os suum; dixerunt euge, euge; vah, vah, heach, heach. Improperia imparantium mihi ceciderunt super me: Ego sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Omnes videntes me, deriserunt me, loquuti sunt labÿs, & monerunt caput. Om-*

Psal. 68.

Psf. 108.

Psal. 34.

68.

Rom. 15.

Psal. 22.

nia hæc in te facta sunt, o moriens in cruce I e s v. Indoluisti ad opprobria & blasphemias execrables vehementer, & tamen ut omnia alia tua mala, ita hæc patientissime toleras: scis tu hoc pacto Patris obedientiam sanctam implere, mundum redimere, mortalibus præbere diuinum exemplum patientiae, & mansuetudinis, & charitatis. Illite amare subsannant; tu dulciter illis benedicis & bene optas: illi prætereuntes contemptim insultant tibi, te habent ludibrio, in te mouent caput, quasi deceptorem notantes acerbè, in te calumniam deuoluunt illudentes: *Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud redificas, salua temetipsum*, quod non vales, etiam si velis: *Si Filius Dei es, quod non es, descend de cruce*; eripe te ab ipsis cruciatibus & morte, quod facere non potes. Quid malitiosius? quid virulentius? Ad hæc quid respondes, benigne I e s v, in animo tuo, etiam si longè afflictissimo? Vos præteritis me, & negligitis; ego per crucem hanc transeo ad gloriam sempiternam, vobis etiam, si tamē vélitis vti meo beneficio comparandam: vos hoc facitis per mei contemptum; ego hunc transitum celebrò, propterea quod genus humanum tanti aestimau, tam precioso loco habui & habeo, ut pro eius salute hanc mortalitatem & mortem assumperim libenter: vos mihi insultatis, me habetis ludibrio; ego in animos vestros alia ratione insulto, cum vos ad lucem & veritatem Dei permoueam continenter, si sentire velletis; ut vos è Dæmonum ludibrio eruam. & vestris miserijs: mouetis capita vestra in me, quasi me deceptorem notantes; ego caput meum mouere non possum præ cruciati, quem vos mihi attulistis, moueo tamen è capite linguam, non qua notem vestra scelera, sed qua excusam apud Patrem, & ignorantiam vestram pro culpæ vestre excusatione adduco: vos me calumniamini de templi demolitione & erectione; ego vobis quod falsò mihi imponitis verè dicam: Humanitas mea & vita templi Dei est sanctum; vos tamen humanitatē meam nunc destruitis, & eripitis mihi vitam; ego vero in tribus diebus illam humanitatem mihi restituam & vitam: ita me templum, quod nunc vos soluitis, ego tertia die excitabo, per gloriosam meam e morte resurrectionem. Vos per irrationem clamatis: *Salua temetipsum*, quod me facere non creditis, ego vero hoc pacto saluum facio genus humanum, quod me salvum

Matt. 26,

uum non facio, hoc est, nec à cruce libe-
ro, nec à morte : sic enim gloriam & mi-
hi & humano generi paro, quod longè &
diuinius & potentius est. Illud tandem
quod additis: *Si Filius Dei es, descend de
cruce*, per ironiam & ludibrium vos dici-
tis; ego verò vobis respondeo, quod Dei
quidem Filius sum, & possem de cruce de-
scendere si vellem; sed nolo, quia Pater
non vult, & ego libenter eius voluntatem
imleo, quem scio per meam crucem &
mortem velle homines saluos fieri, alia ra-
tione nolle; quæ summa est eius misericor-
dia, & iustitia, & charitas. Ego sum in cru-
ce, & morior in cruce, & nolo non mori
in cruce, vt vos ab æterna cruce, crucia-
tibus, & morte liberem, si velitis; neque
enim aliter potestis euadere è manibus Sa-
tanæ & inferni. & hæc quidem ad alios.

Matt. 27. Quid vos autem, conscelerati Principes Sacerdotum, Scribæ, & Seniores? Non sat est, si illum morte turpissima afficiamus, placent præterea nobis quæ in illius opprobrium fecerunt quatuor milites; laudamus, quæ nunc audiuiimus aduersus illum iactarii opprobria; scimus his cruciari animum eius, & gaudemus: verùm his contenti non sumus, nisi illa quasi confirmantes, nostras contumelias ipsi ingeramus. *Alios saluos fe-
cit, se non potest saluum facere*, cum summa malignitate Christo illudunt atque acerbitate. eò videlicet spectant eorum blasphemiae, vt in dubium reuocent omnia miracula Christi, vnde concidat eius existimatio & doctrina, & aboleant eius acta omnia. Si alios saluos verè fecit, se potest saluum facere: quod cùm non possit, faceret enim si posset; (*Mentimini foedissimè*) fit vt alios verè & diuina potentia non fecerit saluos, sed Beelzebub præstigijs & incantatione. Ementimini, & hoc malitiosissimè. Verùm ô Diabolos, non homines! Virtute Satanæ fecit miracula Christus? Qua ergo virtute mortuos suscitauit? qua cæcum mutum sanauit? qua cordis vestri cogita-
tiones & sciuit & traduxit? qua Satanam tentatorem superauit? qua virtute Dæmones imperio expulit è corporibus miserorum hominum? Num Dæmon contrarius est Dæmoni, & vult regnum suum non stare? cur illum timent Dæmones? cur eum rogant, ne mittat in abyssum? Num veritati dant

verè testimonium Dæmones? Num Dæmo-
nes, iustitiam & sanctos mores qui docent,
eos tandem adiuuant? Quis innumeræ vir-
tutes supra omnem vim diabolicam fecit?
quis vestrum exercitum verbo in terram pro-
strauit cum vestris Dæmonibus? secuti e-
nim Satanam & proditorem Iudam, ad I E-
s v M comprehendendum properabatis. Di-
uina igitur virtute & Satanam & Iudam
perculit I E s v s, ac in terram deiecit. Si
I E s v s semper egit contra Satanam, vt egit;
quomodo Dæmon illa gesta Christi per mi-
racula sua confirmat & fecit, contra suam
superbiæ, & inuidiam, & regnum tarta-
reum? Vel nunc animaduertite belluæ, quis
ecliptiæ solis & lunæ facit horribilem, etiam
omnibus sæculis inauditam? Num hoc po-
test dæmon, & deplorat mortem Christi?
O insensata capita! Hæc cùm ita sint, &
infinita huiusmodi alia, contrà est quæm
vos blasphematis; alios enim vera sua vir-
tute diuina saluos fecit, & se posset saluum
facere, si vellet; sed id non vult, sed po-
tiùs mortem oppetere pro veritate Dei, &
hominum salute, & vita sempiterna; quan-
doquidem ita Pater Deus constituit. *Quòd Rom. 5.*
si gloriosum est pro bono mori, commen-
dat in mortales charitatem suam Christus,
qui vicam ponit non pro bono solum, sed
pro liberandis malis hominibus, & inimi-
cis suis & Dei, ab omni malo; quod om-
nibus miraculis & maius est & gloriosius.
O magne I E s v, quas in te blasphemias
pateris, & tamen cruciatus tui continenter
augentur, & ad mortem properant. Ad-
dunt impij Principes: *Si Rex Israël est, de-
scendat nunc de cruce, & credimus ei: sal-
uum se faciat, si hic est Christus Dei electus.*
Affligitis afflictissimum cor meum, Princi-
pes, vestris illusionibus, & super dolorem *psalm. 63.*
vulnerum meorum additis, qui deberetis
saltē meis cruciatibus & morte esse con-
tentī, & intelligere non esse afflīctō adjic-
dam afflictionem. Hæc tu, bone I E s v,
in corde tuo dicebas, & maledicentibus non
maledicebas; sed contrà inter tuos summos
dolores benignè illis respondebas interius,
si quoquo modo audire vellent, si quem
fructum concipere possent: *Sum ego Rex
Israël: sum Christus quem vos ex Scriptu-
ris exspectatis, & recipere debetis: sum Fi-
lius Dei; quæ à me audistis non semel. hæc*

I i 3 vobis

Ivan. 5.

vobis demonstrant Scripturæ ipsæ, in quibus spem putatis habere; illas considerate, & veritatem, quam ego vobis prædictaui, intelligetis; præsertim cùm meam doctrinam & acta tot miraculis confirmauerim diuinitus: scrutamini Scripturas, & videbitis non meam doctrinam solum & acta illas exposuisse, sed vestras actiones omnes in me, vestra odia, vestra maledicta, crucem etiam meam & mortem, & omnes passiones meas in illis legetis, & cur mori voluerim illic quoque perspicietis, pro mortuum videlicet peccatis, non meis; pro gloria hominum sempiterna, non pro mea. Illinc quoque cognoscetis hanc meam mortem non fore diuturnam, sed triduo me me ipsum esse à mortuis suscitaturum, deinde ad Patrem esse me ascensurum: hæc continent vestræ Scripturæ, hæc ego docui, & innumerabilibus signis, quorum tam fuitis semper audi, confirmauit. Illud præterea in eisdem Scripturis conspicietis, me Regem quidem esse constitutum super Sion Montem sanctum Dei; quod Regnum etiam si accepi à Deo iam inde à mea conceptione, tamen per passionem & mortem intrare oportuit me in huius Regni possessionem & usum. Itaque & Patris voluntati & meæ non est consentaneum, vel Scripturæ, vel rationibus mei Regni, vt descendam de cruce; mea enim mors Regnum meum est & gloria. & hoc sciatis, quòd mea doctrina & miracula per mortem vim acceperunt: quare fieri non potest, vt ego non moriar, vel à cruce descendam; nec fieri rursum potest, vt quæ per mortem meam futuram vim habuerunt, ea infirmentur per descensum meum à cruce, & liberationem à morte. Hoc gratum esset Satanæ, vt per impatientiam & animi imbecillitatem viderer crucem sustinere non potuisse, & noluisse Patris mei voluntatem implere; & velle me quæ hactenus gessi, quæ gesturus sum, tum Regnum meum spirituale euerti, si consummationem gestorum meorum non apponenter, quæ mors mea est in cruce. Existimat vos, Principes, crucem mihi contra voluntatem euenisse: erratis; summa mea voluntate eam desideravi iam inde cùm priuèm fui inter homines homo, & libenter eam nunc perpetior: est enim mihi gratissima crux mea, etiam si sit eadem acerbissima.

Psal. 2.

Luc. 24.

sima. Quòd verò additis credituros vos, si descendam de cruce, ex animo non dicitis; non enim ne sic quidem crederetis, qui propter maiora mea miracula non credidistis: neque credere possetis salutariter, si descenderem de cruce; etenim Scripturæ in me spem non constituunt descendente de cruce, sed in cruce moriente. Deponar ego de cruce mortuus, resurgam è mortuis, ascendam in cælum, tunc credetis in me multi Sacerdotes & Pharisæi. Desinite igitur maledicere, & conuiciari. Quòd si nunc propter vestram animositatem imperium animorum cohibere non potestis, hæc aliquando cogitantes ad sanitatem contendetis; ad quod ego, nisi repugnetis, iuuare vos non prætermittam; & facere etiam, vt crucis vestras non recusetis. Hæc opprobria, & illusiones, tuo animo ingentem pœnam afferebant, ô moriens immortalis Iesus, tum illa, quæ per hæc tibi representabantur, etiam maiorem. Hi enim te in cruce pendentem, despicatum, factum opprobrium hominum & plebis abiectionem, blasphemabant, & quidem te Deum esse ignorabant; etiamsi scire & potuissent, & debebant, nesciebant tamen: at videbas tu, magne Iesus, è cruce illas easdem blasphemias, atque adeò atrociores à multo maxima parte Iudeorum iactatum iri usque ad consummationem sæculorum, in te regnarem in orbe terrarum, non solum in cælo, & de ipsis triumphantem: infinitam item idololatraturum multitudinem videbas tibi impie ac barbarè conuiciantem per multa sæcula: prospiciebas colluuiem Mahometarum innumerabilium tibi præferre abominandum Mahometen: Hæreticos intuebaris insanire in te tuamque doctrinam, omnia corruptentes, omnia depravantes, suum Christum, suam doctrinam tibi vero Christo, & doctrinæ tuæ antepontentes. Hæ cogitationes affligebant tuum animum vehementissime, magne Iesus; sed vehementius etiam futuræ Christianorum infandæ blasphemiaz, qui te verum Deum, verè crucifixum, verè resurrexisse, & in cælis regnare credentes, contumelias tamen ore sacrilego erant saepenumero in te coniecturi foedas, & omni opprobrio plenas & impietate. Hæc omnia quasi præsentia te affligebant, sancte Iesus, tuos dolores & cruciatus augebant; & ex his illæ

illæ præsertim quas sciebas non esse condonandas, quasi videns tuum sanguinem ut pollutum reijci & conculcari.

Obseruabant Principes morientem Christum, & Seniores, & Scribæ, obseruabant omnes, obseruabant Dæmones, Angeli item; hi quidem partim cum summa parricidij, atque adeò deicidij detestatione, partim cum summis laudibus sapientiæ Dei & misericordiæ, cum ingenti expectatione incomparabilis vtilitatis, quam videbant ex cruce Christi & morte prouenturam: neque tamen nullus, vt in horto, I E S V M consolabatur vel confortabat. Dæmonibus placebat mors I E S V, quia malum erat; non placebat, quia malum suum fore timebant; erant in tormentis conflictatione & infernali. Principes verò, Seniores, & Scribæ odium & malignitatem in Christum non solum non remittebant, sed augebant etiam: & eò erant Dæmonibus peiores, quod illi mortem I E S V impedire voluissent iam si possent; hi maiori obstinatione illam desiderabant, & furiosius ad finem desiderij sui properabant, & diuturnum nimium deputabant tempus quo mors differebatur; nisi quod illius cruciatis delectabantur vehementer homines scuissimi. Horum furorem sequebantur ministri, & alia Iudæorum multitudo auctoritate Principum commota I E S V M deridebant, milites barbarica magis, atque insita ferocitate atque crudelitate insaniebant in bonum I E S V M. Et quidem nō cessabant identidem probra & contumelias in Christum iactare, & blasphemias, nisi quando Christus loquebatur, quæ verò loquebatur, contumeliosè subsannabantur.

O moriens vita æterna I E S V, quām acerbè, quām ignominiosè, quām desolate moreris! Verè in vera cruce moreris verus homo & verus Deus; & vt voluisti, Pater, tu, & Spiritus sanctus, ita moreris. At in cruce quid agebas magne I E S V? Mea erat tunc actio, vt non solum patienter mortem, & amarissimos mortis dolores, & tristitias subirem, sed summa cum magnanimitate, & diuina quadam animi alacritate. Non timebam, vt in horto, mortem, sed generosissimè illam superabam; nec postulabam à Patre, vt transiret calix à me si fieri posset: oraui enim in horto, vt veritatem meæ humanitatis & carnis manifestarem, & negari non posset me

verè pati & mori posse; nunc verò illam veritatem carnis repræsento moriens; omnia autem in cruce ago constantissimè atque sedatissimè. Iam primum oraui pro meis crucifixoribus: indolui vehementer vestium meorum diuisioni & sortitioni, quæ miserandam rerum futurarum faciem repræsentabant: sustinui opprobria, blasphemias, & impietates cum singulari animi dolore: graue mihi fuit audire à latronibus simul crucifixis conuitia, tum ab altero blasphemias, in alterum tamen misericordiam meam explicaui, & è latrone Sanctum feci, è morte in Paradisum & vitam æternam afferui; quod in summis doloribus fuit mihi causa aliqua recreationis. Post hæc omnia cùm essem afflictissimus, & accessiōnem cruciatus mei acciperent in singula momenta maiorem, atque ad mortem meam saeuo passu approparent, crescebant simul mei dolores, quos ingentes meæ virtutes excipiebant: conspiciebam omnes mortales ab Adam usque ad ultimum, pro omnibus meos cruciatus & mortem offerebam Patri, quem sciebam omnes homines velle saluos fieri: itaque omnes salvi esse poterant; 1. Tim. 2. quod vt possent, absque mea morte non poterant. Obtuli ergo ad sufficientiam pro omnibus mortem meam: pro ijs verò, quos sciebam prædestinatos ad gloriam sempiternam, efficaciter præterea offerebam. Addebam orationis perfectionem, gratias agebam Patri pro immensis beneficijs quæ acceperam à Deo, pro morte etiam ipsa, & omnibus poenis meis, quas poenas, quam mortem pro ingenti beneficio agnoscebam: tum pro beneficijs, pro gratia, pro virtutibus, donis, gloria sempiterna, quæ pro hominibus promeritus fueram & promerebar, gratias Deo Patri agebam, & illa omnia ab eo petebam summa cùm animi mei pietate. Postulabam verò per omnia mea merita apud Patrem, quæ iam inde habueram postquam sum conceptus in utero matris meæ virginali, per omnes labores meos, per indignitates, contumelias, improperia, vulnera, per crucem ipsam, & mortem, & mysteria mea omnia, & omnes actiones: omnia verò referrebat ad summā Dei omnipotentis gloriam. Hæc agebam moriens, in his perseueraui, præter alias operationes meas diuinias, donec vitâ finiui, & spiritum emisi in manus Patris mei. Porrò autem inter hæc, & per totam paſſionem

sionem meam, singularem habui de Matre mea solicitudinem & curam; eius enim ingentes dolores, quos sciebam ipsam pati de meis doloribus, cordis mei erant afflictio incomparabilis. nam cum eset charitatis meae vnio erga illam super quam percipere potestis maxima, & illius item in me secundum meam maxima; siebat ut illa meas angustias, vulnera, dolores, crucem, mortem cum summo dolore sentiret; ego vero illius maiori etiam quam ipsa. Erat igitur cor meum de Matris meae doloribus amarissimum vulneratum, gladij meae passionis illius anima pertransibant, viciissim illius gladij meam amarius. Conieci ego in illam oculos aliquando estre cruce liuidos & sanguinolentos; neque enim frequenter volui, ne maiorem illi doloris sensum excitarem: numquam coniugere non patiebatur meus aduersus illam amor & reuerentia: illa in me aspergit frequentius, utique in alterum aliquando simul. Ex his conspectibus exstabat inter nos in spiritu planctus maior longe, quam ille Adadremmo in campo Maggeddon, maior quam Ieremiæ planctus quasi vnigeniti; sed plusquam vnigeniti, quia Dei vnigeniti, & solius Matris vnigeniti: etat colloquium inter nos in spiritu diuinum. Scio ego, & Mater mea benedicta, si tibi loquar, autem iri tuos dolores; sed simul noui non minores fore tuas angustias, si tibi non loquar; nam tu tecum loqueris, & eadem maiorem tibi dolorem inferes, quo tua verba minus tibi virium spiritualium facient, quam mea: tu eadem medicaberis quae ego dicturus sum, quia in re affliges eum tuum, & vires quidem accipies spiritus ab excellentia tuarum virtutum; at ego dum eadem commemorabo, vim meam diuinitatis ita exeram, ut etiam si crescant dolores, crescent pariter & patientiae tuae & magnanimitatis dona: sum alioqui ea dicturus, quae te de te dicete non patetetur eximus pudor tuae humilitatis.

Ego te elegi, sancta Virgo, ante mundi constitutionem, puram quidem creaturam, sed ante omnem puram creaturam gratiosissimam creaturam; & ad summam gloriam, & gratiam, & merita praedestinaui te; ut quae eras futura Mater mea Dei. Itaque in praedestinationis executione, cum reliquos homines permitterem in peccatum cadere, te non permisi, sed preferuaui: ut enim applicabam passionem & mortem meam pro alijs, ut a pec-

catis liberaarentur, ita pro te ut in nullum peccatum incideres. Ex te sancta & intemperata Virgine sumpsi carnem meam, & factus sum homo. meministi diuinitatem meam incarnationis, & quanta fuerit in anima tua Dei laus, quanta spiritus exultatio; quam multa & magna dona non solum ante a me acceperis, sed tunc præcipue. Tu me in virginalem uterum suscepisti & nutriti, tu peperisti & lactasti. Quot de me miracula iam tunc intellexisti, quot vidisti! & tamen fuerunt illa initia condita suis acerbatis. Vidisti enim me circumcidisti, fugisti *Luce 2.* mecum in Aegyptum, timuisti Archelaum; dolorem post illa accepisti propter me, cum vobis nescientibus in templo remansisti; vixisti mecum in paupertate usque ad annum trigesimum: postea vero maiores de me passa est timores & solicitudines, cum in me scires Iudeos implacabili odio esse inflammatos, & necem tam saepè mihi intentare. Neque vero, ut nosti, haec sola tunc passa fuisti, sed perpetuam tristitiam in corde gessisti de mea passione & morte futura; feci enim te conscientiam, ut rerum mearum omnium, ita passionis futurae & mortis; & quales ego propter filiam patiebar tristitias continenter, tales tu accipiebas. eram ego homo dolorum, tu mulier dolorum: eram ego summis virtutibus ornatus, & donis, & visione diuinitatis excelsus, quibus rebus vita difficultates superabam; eras tu excellentibus virtutibus praedita, & donis, & diuina contemplatione sublimis, unde item tuas vitae difficultates vincebas per me. Sic eramus ego & tu, cum in passionem meam sum ingressus, & tu in mearum passionum omnium compassionem, & ego vicissim in tuarum: neque enim debui etiam absenti meos dolores non significare; quod faciebat immensa vnio illa amoris mei erga te, qui me a te separari non patiebatur, vel nostra inter nos non esse omnia communia. Duplices dolores dolui hactenus & doleo, & donec hanc vitam viuam doleo, de meis cruciatis immensos, de tuis summos. Fuit mihi acerbum tot contumelias pati, tot vulnera, mortem tam ignominiosam, mori me Filium Patris aeterni, simul tuum Virginis sacrosanctæ. Vidi quae iam inde ab horto passa es, quae nunc patiaris propter me contemplor, & quae passura es donec spiritum emittam; singuli mei dolores & cruciatus anima tuam vt gla-

*Luce 2.**Zach. 12.*
*Ierem. 9.**Threm. 1.*

vt gladij crudeles traiiciunt; traiiciunt simul tui meam. Sunt acerbitates incomparabiles, ô Mater mea dilecta, quas patior, sunt immensi quos patior & animi & corporis cruciatus; adduntur tamen de tuis poenis & doloribus summi; & tamen hos etiam meos de te dolores necessariò esse mihi ferendos video, quos ego, vt summa cum amaritudine sentio, ita summa cum animi mei voluntate recipio. O Pater immensa potestatis, sis benedictus in secula sempiterna: tu in has angustias me tradidisti, vt vnde mihi dolor esset minuendus, inde etiam augeatur. Requiescere ego solebam in sinu Matris meæ iucundissimè, illa meos dolores & vitæ difficultates consolabatur, ego viciissim illius; at nunc vterque alterius auget dolores, illa meos, ego illius. O duras vicissitudines & amaras! ego te meis acerbitatibus afficio Mater mea, tu me tuis; vterque ad Deum configiamus: ego sum illius Filius coæternus, tu coæterni eius Filij Mater; ego ex eius obedientia patior crucem, tu tuam crucem de cruce mea sustines ex eadem. O Pater æterne, si tua est voluntas, succurre Filio tuo, succurre sponsa tuæ Matri Filij tui. Verùm en Mater non exaudit me, & hoc vultesse in meis & passionibus, & compassione tua, vt neuter consolationem accipiat, sed virtuté tantum patiendi, & magnanimitaté: hac vtamur Mater mea benedicta.

Respondet verò Virgo Mater: Agnosco quæ dicas Fili mi in cruce moriens, Fili mi, Deus & vita cordis mei sempiterna: scio beneficia summa, quæ in ancillam tuam contulisti, inter quæ singularem locū obtinet, quod me dignatus es tuarum passionū facere consortem & sociam; simul dederis, vt cuni summa animi fortitudine summos dolores pertulerim & perferam: ago tibi gratias, sancte Filii, quæ possim maximas; sed heu me desolatum, & ultimo mœrore confectam! sum Mater omnipotentis Dei, & hunc vidi hactenus tam indignè, tam contumeliosè, tam atrociter affligi; deinde flagellari atrocissimè, saeuissimis spinis coronari, crucem baiulare cum latronibus ad Caluariæ locū, extendi ad crucem truculentissimè, luxari omnia eius ossa & loco moueri, cum acerbissimo neruorū cruciati, cruci affigi, leuari & statui crucem: quæ omnia video amarissimè etiam nunc meum Filium torquere. Hei me mulierem dolorum! Sentio quidem ego hos omnes dolores in corpore & in anima mea, sed leuia sunt

quæ ego sentio; illud quod ego non sentio, & sentit Filius meus Deus, est longè grauissimum atque acerbissimum. O Fili mi, Fili mi! ô fili Dei viui! Tu es vita æterna, & tamen moreris, & eris statim mortuus: moreris quidem, vt immortalitatem mortalibus inferas, sed moreris tamen. Tu es vita cordis mei, & moreris, & operatur in me ista mors, vt vita mea, quæ cum tua morte coniungi desiderat, vires viuendi accipiat, & mortem tuam viuens patiatur; qui est acutissimus animæ meæ gladius. Heu Fili mi, Fili mi, quæ cor meum audiuit ex te, magnam cōsolationem animæ attulissent, si non morereris; sed moreris, & in cruce moreris, & plenus infinitis doloribus moreris, neque vis dolores in te remitti, neque ego meos possum remittere vel debeo, quod intelligo te velle. Hei Fili mi, Fili mi, amor meus, & viscera cordis mei: crucifixus es amor meus, viscera cordis mei sunt crucifixæ; moriuntur, & cum cruciati moriuntur: langueo simul ego & morior, sed sentio per mortem tuam fulciri vitam amoris mei: & renouari, & maiorem fieri amorem per Filij mei mortem renouatum. O Fili moriens, video nec me posse plura pati quam patior, nec id te velle; & tamen simul conspicio extrellum dolorem & tibi & mihi mortis tuæ imminere: ad hunc perferendum cor meum fulcias & sustentes, benigne Fili. Fulciam, sustentabo, vires etiam augebo, quibus meam etiam mortem feras magnanimiter; nec hoc solum accipies à me donum, sed ilhū etiam. En dabo tibi vicarium mei erga te amoris, & obseruantæ, & filialium obsequiorum Ioannem; iste erit pro me Filius tuus: est vno ^{Ioan. 19.} amoris inter me & illum eximia, & præcipuum priuilegium; illam ego & illud transferam in te. Hæc cùm in spiritu dixisset bonus Iesus, & ei significasset vt ad se accederet, dixit præsenti: *Mulier ecce Filius tuus.* In nuptijs quidem huius Ioannis audisti cùm tibi ^{Ioan. 2.} dixi, *Mulier;* nunc rursum audis, *Mulier:* illic, vt ostenderem me Deum hīc, vt hominem quidem, sed qui definam esse homo per mortem. Eram ego tibi subditus pro ratione mysterij meæ carnis mortalis; eam rationem ^{Lxx. 1.} subiectionis ego exuam per mortem, per resurrectionem meam, & gloriam etiam corporis sempiternam: illa tamē induo dilectum consobrinum; is meam illam subiectionem erga te subeat & expleat, sit tibi subditus Filius vt ego eram. Neque propterea quod in Filium

Matt. 16.

Filiū dō tibi nepōrem tuūm, ego nō ero
 Filius tuus: ero, & in sempiternū ero; sed
 his tribus diebus ero Filius tuus mortuus:
 postea in terra nō versabor vt solebam; ad-
 scendam enim ad cælū, sedebo ad dexteram
 Patris mei omnipotentis. Me quidē p̄sente
 habebis & mortuum, & in cælo regnantem,
 & ē cælo; sed in spiritu, & in donis tuis excellē-
 lentibus: tæpē item tibi p̄sens p̄senti ap-
 parebo; sed pro mea quotidiana p̄senta &
 obsequio substituo Ioannem, in quo me vi-
 deas, & meo vtaris obsequio. Tu verò dile-
 & te discipule, excellēntia hactenus à me dona
 accepisti, amoris priuilegium, virginitatis or-
 namentum, sublimē diuinitatis mēe cogni-
 tionem, alia plurimā; sed quod nunc à me ac-
 cipis, est excellēntissimum: Ecce Mater tua.
 Hæc mea Mater sit tua Mater, tu eius filius;
 in hac accipis maſorem amore quām tuūm,
 digniorem virginitatē quām tuā, scientiam
 mēe diuinitatis, quām tua sit altiorē. Mēa
 est hec Mater Dei excelsa, & tamen incom-
 parabili p̄rogatiua sit tua etiam Mater; tu
 illam ama; obserua, cole; vt quæ tua facta est
 Mater per meam hanc arrogationem; vt que
 mea est Mater Dei, & quæ de manu mea da-
 tur tibi in matrem: in eius obsequijs, prouiden-
 tia, solicitudine me imitare; in te con-
 quiescat, in te soletur meam absentiā, & suam
 solitudinem: faciam ego vt in te videat me,
 sentiat me, me vt p̄senterem contempletur;
 & ita dona tua augebo, vt p̄cipuam agno-
 scat illa in te mei imaginē & similitudinem.

Matt. 27.

Potuerunt hæc verba, quæ ad Matrem &
 ad Ioannem habuisti, I e s v bone, consola-
 tionem tibi afferre & illis, nīs tanta fuisse
 doloris & tui & ipsorum vehementia & ac-
 cessio, vt omnem consolationem superaret.
 Erant in procliui omnia, virtus tua naturalis
 & calor, radicalis humor, sanguis tuus: fero-
 ciebant vulnera atrocissimè, quasi vires suas
 omnes in te colligentia: fœviebat per hæc om-
 nia mors, erat ad finem adducta vita tua, ma-
 gne I e s v; & sentiebas in ultima afflictione
 tua & maxima Patrem tamen tuum te dere-
 liquisse, ac nolle te à morte liberare, nec cru-
 ciatus tuos minuere, nec animam solari. Ita
 verior erat tua mors & plenior, maior Patris
 ostendebatur iustitia, maior tua obedientia,
 itamensa virtusque misericordia, copiosior
 redemptio. Verū, o bone I e s v, quomodo
 hanc destitutionem sensisti? Dereliquit me
 Pater in meis laboribus omnibus, tristicijs, ac

doloribus vitæ mēe: voluit vt verè paterer,
 verus essem mortalium Redemptor. Fui ego
 quidem semper beatus, sed ex ea beatitudine
 semel duntaxat fuit gloria communicata cor-
 pori meo vniuerso; sed tamen in alijs affli-
 ctionibus meis, quas hactenus sum perpeſſus,
 horti, flagellationis, coronæ spineæ, crucifixio-
 nis, suspensi, & alijs, aliquid erat quo nitere-
 tur mea humanitas: consumebant quidem
 mēe vires, sed ira vt aliquid semper esſet resi-
 dum cui inniteretur, & quo vita fulciretur;
 at verò nunc vires ipsæ omnes deficiunt me:
 veni in limi mei profunditatē, id est, humanæ Psal. 68.
 mēe vitæ finem; nec est in ea quicquam quod
 consistat, vel quo niti possim, est sensus anime
 mēe suprà quām intelligere possitis afflictissi-
 mus. Fuit semper in me constantissima vo-
 luntas, vt Patris mei voluntas adimpleretur:
 sed cùm à diuinitate, vel ex mēe mentis glo-
 ria subsidium nunc non accipiam, & suis vi-
 ribus mea humanitas relinquatur, cōsequens
 est vt ipsa explicet quæ patitur, & quæ Patris
 voluntati subdit. Ea verò sunt nos soli intelli-
 gentes cruciatus & exteriores, sed ille præterea
 acerbissimus, quod in cruciatis sentiebat
 inferior animæ mēe portio à Patre se dereli-
 citam: illi enim dolores mortem mihi affere-
 bant, derelictio faciebat vt illos amarissimè
 sentirem; neque enim fuit illa derelictio ali-
 qua consolatione temperata, sed purissima,
 nihil planè consolationis vel refrigerij habens
 coniunctum. Magnitudo hæc doloris extre-
 mi effecit, vt magna vehementia ea expone-
 rem, quæ mea patiebatur afflita anima. O
 Pater, Deus mihi consubstantialis & coæter-
 ne! Sum ego splendor gloriæ, & figura sub-
 stantiae tuæ: porto omnia verbo virtutis mēe
 etiam nunc cùm purgationem peccatorū fa-
 cio: sum ad dexteram & æqualitatem mai-
 estatis tuæ in excelsis: simul sum homo, vt tu
 voluisti, sed ita tamē, vt anima mea immensa
 gloria fruatur in te, summis etiā donis & vir-
 tutibus ornatur. Hæc cùm ita sint, tamen pa-
 tor in humanitate extremos ac lethales do-
 lores, vt tu vides. Mors me terret horribiliter,
 quā cerno p̄sente, & quod verior est & perfe-
 ctiōr mea humanitas, & animæ inferior por-
 tio, è magis hæc sentiunt. Hæc omnia vis tu-
 esse verissima, vt sunt, & propterea illa nihil
 subleuas, sed vis omni ex parte esse quæ sunt,
 nihilq; minui, nihil de illorū plenitudine de-
 esse: propterea me in meis humanis viribus
 derelinquis. Hæc cùm sciam, diuino animi
 robore

robore patior omnia ; & quamvis nihil in
 his iuuer ferendis , constat tamen mea pa-
 tientia , quod maiores sunt dolores : quare
 suam afflictionem incomparabilem ex-
 primit anima mea , & quod verè dolet , id ve-
 rē deplorat gemitu inenarrabili . O Deus
 meus , Deus meus ! O Domine vita & mor-
 tis meæ ! quare me dereliquisti ? Scio te
 meam personam non reliquisse ; vnuſ tu &
 ego sumus Deus: scio Verbum meum vni-
 onem suam non deseruisse , nec deserturum:
 scio superiorem animæ meæ portionem non
 destituendam à gloria sua & donis: sed ca-
 ro , & humanitas ipsa , & animæ inferior
 pars , & sensus ipsi , vt debent cruciatus &
 mortem pati , ita se in his derelinqui dolent ,
 & deplorant amarissimè , simul & tenerimè .
Quare dereliquisti me ? Intelligo quidem qua-
 re me dereliquisti Pater ; vt videlicet æter-
 num tuum beneplacitum pro mundi recon-
 ciliatione impleam ; sed vt pro alijs hæc as-
 sumpsi & patior , ita pro ipsis hoc inquiero ,
 vt intelligent quamobrem patiar , & quare
 non exaudieris me in horto , vnde hæc con-
 sequatur derelictio : eorum enim est hæc vox
 doctrina , non mea querela ; ipsorum deber
 esse cordibus infixum cur ego patiar , cur in
 passione à Patre meo sim derelictus . Quod
psalm. 21. David expressit , verba illa fuisse causam ,
 non meam , sed delictorum meorum , id est ,
 mortalium pro quibus patior ; idem ego vo-
 lui intelligi , cùm hæc è cruce clamabam : de-
 relictio tamen hæc est mihi acerbissima . Si
 vis fæuire in me omnia vulnera , omnes do-
 lores , mortem etiam ipsam ; hæc non dere-
 linquis , me derelinquis in horum manibus
 discruciatum . Sed ad causam cùm venio .
 magis affligor & tenerius : scio enim cur
 patiar , sed quod hoc sciam fortius affligor ,
 cùm quā plurimos homines videam il-
 lam causam neglecturos , vel etiam blasphematu-
 ros , & iri conculcatum meam passionem &
 mortem ab infinita hominum mul-
 titudine . Causam etiam meæ mortis & cru-
 ciatum quamvis sciam , semper tamen etiam
 secundum meam animæ portionem supe-
 riorem quero : nam ea tandem infinita est
 tua misericordia , tua iustitia , tua voluntas ;
 quæ soli diuinitati tuæ , & meæ , & Spiritus
 sancti nota ita est , vt nota esse potest . O
 Deus meus , respice ad clamorem meum !
 dolores quidem mihi excitat hic clamoris
 mei conatus ; tamen illos etiam assumo li-

bens pro salute hominum : & quamvis sciam
 me non esse exaudiendum , vt liberer à cru-
 ciatisbus & morte , scio pro quibus morior esse
 pro illis exaudiendum ; & per istud non ex-
 audiiri , mereri omnibus ad vitam prædesti-
 natis salutem & vitam sempiternam . Fuit
 viſus rationis semper in Christo perfectissi-
 mus , & superioris portionis animæ actiones
 omnes diuinæ , atque à lege Dei æterna ex-
 cellentissimè gubernatæ : erat rationi supe-
 riori subiecta inferior , & omnes appetitus:
 nullus in his inerat motus rationi contrarius , ac ne primus quidem extare poterat
 erat enim perfectissimus homo semper Chri-
 stus etiam in sua passione & cruciatibus om-
 nibus ; attamen corpus eius , & anima cor-
 pori naturaliter vniata , patiebantur è violen-
 tia & maleficio exteriori . Exstabant passio-
 nes in virtute appetitiua , sed imperatæ à ra-
 tione , & voluntariè suscepτæ : itaque in sum-
 ma mentis tranquillitate erat eius anima , &
 sensus afflictissimus . O adoranda mysteria
 tua , I E S V crucifice !

Quid autem nunc reliquum est , quod in
 te admittas , magne I E S V ? Vt moriar . Ve-
 rum prius illud obibo , quod , cùm essem
 facturus , prædictum futurū Scriptura: uno ver-
 bo passiones meas omnes exprimam ; nec pas-
 siones solum , sed desideria omnia significa-
 bo . Sitio. Adeò in me fæuiunt omnia mea
 vulnera , adeò sanguis est imminutus , adeò
 sensus mei affliguntur & exæstuant , adeò
 mors vrget violenter , vt tantum non defi-
 cit me radicalis humor vniuersus & prorsus
 extinguatur ; Sitio vehementissimè , sitit ani-
 ma , ficiunt omnes sensus , ficiunt omnia vul-
 nera ; aruit tanquam testa virtus mea , in puk-
 uerem mortis redigor . Verum cùm hoc di-
 cis , sancte I E S V , scis futurum , vt ingratissi-
 mum potum tibi propinent carnifices tui , vt
 celerius subsequatur mors . Scio pessimo ace-
 to me potandū , & hoc eligo , & pono in pas-
 sionibus meis & merito , tum in mysterio : non
 sequetur autem citius mors , quamvis audie-
 eo spectabunt impij homines ; atque adeò
 vitam producit hæc potio eo dumtaxat
 tempore cùm bibo ; si enim non biberem ,
 iam nunc fui animam exhalaratus . Sitio
 tamen ipsam mortem , & hunc calicem bibe-
 re amarissimum quidem , optatissimum ta-
 men . Hunc semper præ oculis mentis habui
 quoad vixi , semper defiderai : nunc com-
 plentur mea omnia desideria , cùm video
 præsen-

Ioan. 4.

presentem mortem. Scio hanc fontem fore infinitum aquarum viuentium, esse fontem salientem in vitam æternam; coniuncta hæc in me sunt, mors & vita æterna. Est quidem mihi hæc sitis optatissima, etiam si eadē longè amarissima, qua simul sitio salutem & vitam omnibus mortalibus: peto ab omnibus ut dent mihi bibere: facio salutem eorum & vitam meum pōtum, & iubeo ut dent mihi bibere ex ea aqua, quam ego ex hac mea siti & morte conficio, gratiæ, & cœlestium donorum; & omnibus offero, ut eam meam sitim expleant. Atenim alium potum mihi ipsi obtrudunt ingratissimum, ipsis perniciössimum, potentiarum suarum prauitatem, & peccata innumerabilia omni spurcitia plena & pestilentia; & tamen ego aceratum bibo oblatum in cruce, ut ipsi ne mihi suas acerbitates & contaminationes offerrant. O ineffabile tuum beneficium & amorem, benigne I E s v, in nos; nostrum contrà execrabile maleficū! Tu in cruce, quasi tuos dolores & angustias oblitus, sitis nostram & salutem & vitam: Clamas, Si quis sis, veniat ad me, & bibat: exhibes tot fontes aperitos aquarum viuentium, quot sustines vulnera: fontes æternos aperis in anima tua, eius dolores & acerbitates: infinitum fontem tuæ diuinitatis aperis: & nos hæc negligimus alij, alij concultamus, alij desidiose cogitamus. Aperit nobis Daemon, & nostra animi pertueritas, fontem Inferni, fontem ignis sempiterni; hunc fontem audiē haurimus, hunc optamus; nec sentimus miserrimi homines, & omnibus lachrymis deplorandi. Iuua nostras depravationes Domine I E s v. en cupimus tuam sitim extinguere: tu obtulisti illam nobis cupidissimè, ut per eam ad te Deum & fontem viuum adeāmus. Tu sitis, Domine, meam salutem, & è cruce sitis, & moriens sitis, & moriens Deus sitis; in ista siti aquam offers quam bibam, quam tibi propinam: en accipio in te, & per te, & propter te, Domine meus, Deus meus, vita cordis mei & testigerum.

Consummaveras hactenus per partes, sancte I E s v, scripturas quæ erant de te, non solum in hac passione tua, sed in omni tuæ vitæ mortalib[us] œconomia: in siti verò tua & potu præludium dedisti vniuersalis consummationis, cùm in siti mortem desiderasti subire, & è vestigio ultimam addis & vniuersalem summationem. Conspirant enim omnia vul-

nera, omnes dolores & cruciatus externi, tum interni in necem tuam, & postremo conatu impressione facta vitam tibi eripere volunt, quod non possent nisi Pater tuus vellet, nisi tu velles: vultis, quid est reliquum nisi mors ipsa? Consummatum igitur ptorsus est, sed hæc consummatio facit, ut omniū hic sit tui cordis, & corporis, & animæ, & potentiarum, & sensuum summus cruciatus; nam animi sensu complectaris quæcunque hactenus pulsus es saeva tormenta, & nunc omnium tormentorum vim in unum collectam excipis. Nunquam sufficere verba potuerunt ad tuas atroces passiones exponendas magne I E s v, nunc verò etiam coñatus ipse nos deficit, & quasi agmine tuorum dolorum opprimuntur omnes potentiaz & concidunt. Sustenta faktem cor meum bone I E s v, sensum ut aliquem tui huius immensi doloris vel minima ex parte sentiat; & quasi consummationem in eo operate dolorum omnium, quos de tua passione & cruce subiui hactenus te operante. Sed quid est nunc consummatum, bone I E s v, per dolores extremos? Extremæ meæ vitæ mortalib[us] periodus est consummata, sumnum Sacrificium oblatum est (complectitur enim mortem hæc consummatio, quæ coniuncta cum his quæ dico est) explicatur ratio testamenti noui, consummata est lex vetus, & hoc Sacrificio immenso omnia illius legis sunt expleta sacrificia atque cæremoniaz; in perfectionem evasit lex quam non habuit, & in legem spiritus vitæ & gratiæ, in testamentum nouum & æternum translata est: quod hoc verbo promulgatur, sancitut verò & ob-signatur meo sanguine & morte; qua morte Mots interficitur, & peccatum superatur, Satan, & Infernus, & Mundus cum suis omnibus operibus conculcatur. Nunc summa mea est poena; sed simul summa mea virtus & magnanimitas ad poenas supetandas: nunc mea est mors; sed ex qua, & per quam, ego vitam recipiam gloriosissimam, & cum summo triumpho ascendam ad Patrem meum in cœlum, sedebo ad dexteram omnipotentis Patris, & veniam tandem Iudex viuorum & mortuorum: per quam mortem mortalibus conficio vitâ sempiternam. Nunc exhibeo pretium humanæ redemptio[nis], & libero hominem à captiuitate: nunc virtutem repræsento, ex qua virtute sunt iustificati quorundam hactenus iusti fuerunt, & quotquot nunc sunt, & quotquot erunt: cœlum

Agor. I.
C. 10.

Heb. 5.

lum aperitur omnibus mortalibus , haec tenus clausum : nunc omnis prædestinatio iustum vim accipit, qua adimpleatur . Consummatum est ; & consummorum ego , vt siam obtemperantibus Deo causa salutis æternæ . Magnum autem clamorem adiunxi iterum , quo significarem summam rerum quas dixi firmitatem , & immensum animi mei affectum ; vim præterea eam , quæ extitit in meis omnibus actionibus & passionibus ex circumstantia meæ diuinæ personæ , quæ Verbum est infinitum . Cùm vero prius clamaui , ostendi magno illo clamore verissimam esse meam humanitatem , hic etiam diuinitatem . Contremuit tunc celum , terra , creatura omnis superiori clamore ; nam ubi agnoscebam ego & profitebar meam carnis infirmitatem , similiter agnoscerebat creatura , & quasi in meo clamore clamabat moerens ac desolata : hic vero clamor vim afferebat Morti , & eius vim frangebat ; ostendebat enim imperium in Mortem , & Mortis mortem operabatur . Hoc clamore ultimum spei robur acceperunt in Limbo Patres , & creatura spem exuendi corruptionem .

Verum quid dicis , sancte Iesu , isto clamore magno : *Pater , in manus tuas commendabo spiritum meum ?* Sic describo rationem meæ mortis ; non enim morior ut alij crucifixi , qui debilitate superati , cruciatibus victi & morte , miserè moriuntur . Nam etiam si meæ mortis causa fuerunt homines impij , & mea vulnera ; non tamen vim mihi attulerunt mortis , nisi quam ego volui accipere , quam ego nolui impedire . Itaque potentissime simul & gloriofissime animam posui , non coactus debilitate , sed mea voluntate adductus ; neque cruciatibus superatus sum , sed illis imperans , ne mihi mortem afferrent nisi me volente . Neque vero vinctus à Morte mortuus sum , sed Mortem ipsam conculcans atque interficiens mea morte ; nec auit enim peccatum mea mors , quare & peccati effectum , Mortem . Morientur quidem deinceps homines , sed ita (si virtute meæ mortis vti velint) ut mors illa excipiatur à vita sempiterna ; ita viuent , quasi tota illorum vita instans sit transitus ad immortalitatem . Pater coæterne , tu Pater es meus naturalis , non adoptius ; & ego sum Verbum , tuus Filius natura , non adoptione : video simul te hac morte mea adoptare tibi multos filios ; ego pro me inuoco te Patrem , simul pro ipsis , sunt enim fratres mei per tuam diuinam

adoptionem . Depono in tuas manus spiritum & animam meam : quod depositum à te accepi , Pater , apud te repono , illud breui rursum recepturus . Depono item in tuas manus , per meas has manus & pedes cruci affixos , animas meorum fratrum omnium , eorum præsertim qui adoptionis tuae , & meæ fraternitatis gratiam morientes habuerint . *Pater , in manus tuas commendabo spiritum meum ,* omnium scilicet hominum spiritus ; nam si facio mea omnium mortalium peccata , quantum magis eorum spiritus & animas facio ! eas per totam eorum vitam tibi comiendo ; tamen præcipue in eorum omnium morte , ubi finis loris imponitur vel meriti vel demeriti , & imminet iudicium meum . Per hanc meam commendationem peto , ut in gratia tua moriantur , omni poena liberi , & vincant Dæmonis fratides ultimas illas & violentias . Peto item , ut quæ pollicitus sum *Mattb. 16.* adimpleantur omnia , & in his nominatim , ut fides Petri & successorum ne deficiat , sed Ecclesiam confirmet perpetuò ; & ut orationibus piis vim tribuas impetrationis . Illud etiam , ut multi ad perfectionis statum convergent , & in eo constanter & fructuosè exerceantur , ac sanctè vitam in eo finiant .

Venite filiæ Sion , animæ deuotæ , cruci Christi Iesu adelte , & de Sion sublimi specula contemplamini Regem vestrum , vestrum Deum , fratrem vestrum in cruce morientem . Nouistis eum vos , scitis lumen esse immensem , virtutem infinitam , gloriam & vitam sempiternam ; & hæc esse super quæ dicere possletis vel intelligere sublimia : significationem spiritus tamen harum Dei dignitatum , quæ una est simplicissima essentia infinita & esse , sentitis . Agnoscitis his veritatibus vos sustentari , his niti , quæ una est res & veritas immensa : & tamen eum qui hæc veritas , hæc res est , videtis in cruce morientem . O Mors pessima , quid hic tibi est iuris ? quid in Filio Dei queris ? quid Morti cum immortali ? quid cum vita sempiterna ? & tamen qui Filius Dei es , qui immortalis , qui vita æterna ; tu magne Iesu moreris ; quod non posses , nisi illud assumptissimes unde posses , & in quo mori posses . O misericordiam tuam omnibus Angelis & hominibus adorandam ! Quæsiuisti igitur mortalem naturam , ut quod ex tua natura non poteras pati , id in mortalitate patereris pro nostra salute & vita : tanta fuit erga imme-

Kk ritos

ritos tuæ misericordiæ immensitas. Alias præterea addidisti diuinæ miserationes tuæ humilitatis: nam ne homo quidem factus pati vel mori poteras, nisi animæ tuæ gloria illa summa ne in corpus influeret cohiberetur; cohibuisti, & fecisti, vt homo cuius anima gloria cælesti fruebatur excellentissimè mori posset. Ac ne hæc quidem potentia ad actum peruenisset, nisi tu voluisses pati & mori; hoc quoque voluisti. O ineffabiles tuas miserationes benigne I e s v ! ô infinitam humilitatem ! verè derelictus es, Domine I e s v , & à Patre, & abs te ; omnia derelinquunt te, vires te deficiunt, sanguis exinanitur, exsiccatur naturalis humor, extinguitur calor natus; hæc augmentur è cruciæ tibus & corporis & animæ vehementissimis : itaque omnia te derelinquent, præter hæc quæ faciunt vt illa te, & vita derelinquit. O te desolatum, magne I e s v ! O te mœtore & dolore confectum tota nocte & die, & nunc longè afflictissimum!

O Mors semper crudelissima, nunc suprà quā dici potest vel intelligi multò crudelior! nescis tu quem vita priues. putas purū hominem; at non est purus homo I e s v s, quem tu necas, sed Deus omnipotens & homo simul. Erras ô foeda bellua! instigat te Satan vt occidas I e s v m, vt pereat vita omnis: atqui deciparis & tu, & abyssi bestia. Peccati rabies vrget vobis: coniurastis Mors, Satan, & Peccatum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius: fremuistis furiosè; Deglutiamus insontē quasi infernus viuentem, omnem pretiosam substantiam eius diripiamus, implebimus domos nostras, regnabimus Mors, Satan, & Peccatum. Verùm hæc insanè cogitastis, inaniter, sine causa, sine effectu, atque adeò contrarius profus effectus existabit. Hæc enim mors tuus erit interitus ô Mors; hæc ligabit te in Inferno Satan; hæc te, Peccatum, delebit & de medio tolleret: vos omnes affixos cruci interimet, expoliabit diabolicos principatus & potestates. Te etiam Mortem, te Peccatum traducet confidéter & palam, ac triumphabit cum summa vestra ignominia superatos. Deridet vos Deus & subsannat; & quidem necessum est incredibilem esse vestrā inanitatem, quā nullus pro merito possit deridere nisi Deus. Hæc verò faciet Dominus, sed in ira sua, & vindictam de vobis sumet in furore suo; vt nihil in vobis sit virium, quod quasi subitò perculsum non tabescat atque opprimatur. Verùm, ô

Psal. 2.

Prov. i.

Col. 2.

magne I e s v , video iram hanc in te redundare: exercet enim iram & furem suū Pater tuus, sed per cruciatus tuos, & mortem crucis. Illa enim Deira cōtra Mortem, Satanam, & Peccatum, non solum contra hos, sed contra homines exarsit qui illis se coniunxerant, vt simul essent in homines illa persequenda ira; & Mors, Satan, Peccatum, essent cum hominibus in inferno sepelienda in sempiternum. At verò effulgit infinita lux tuæ misericordiæ, Pater omnipotens; voluisti hominem libera-re, sed absque culpæ satisfactione noluisti; neque voluisti iram illā remittere, sed per illam ipsum liberare: hic autem cùm nihil haberet vnde per iram tuam liberaretur, effudisti eam in Filium tuum, atque in eum voluisti homi-num peccata vindicare. Itaque omnes flūctus *Psal. 2.* tuos super eū induxisti, & afflictiones omnes tuas in eum infregisti, sic omnem iram, quam in homines conceperas, explesti in Filio tuo I e s v . Hæc verò ita fecit, vt nihil remaneret iuris Morti, Satanæ, & Peccato aduersus hominem; sed factum est vt nos liberaremur, illa conculcarentur. O immensas tuas passio-nes & mortem, per quas ad iram Patris fuisti traditus, quibus iræ Dei aduersus genus hu-manum fuit satisfactum, & omnes omnium hominum culpæ sunt expiatæ, omnes om-nium reatus sunt dissoluti: si quid enim nos dissoluimus, vt dissoluimus, ex tua solutione accipimus vt dissoluere possimus. Erant in oculis Patris tui & tuis vniuersa peccata hominum; pro his omnibus tuæ pœnæ & mors satisfecerunt; nam cùm æterni essent cruciatus subeundi vniuersis hominibus, omnes tanet illos cruciatus in te suscepisti, & pro omnibus solutionem, maiorem etiam quam pro merito illorum peccatorum vel pœnarum, repræsentasti. Verè redemptio tua, excelse I e s v , infinitæ virtutis est, infinitæ misericordiæ & iustitiæ. Quid potuisti facere pro nobis, benigna I e s v , quod non feceris? quod non cumulatè atque infinitè feceris? Quare est nostri animi hebetudo & socordia perpetuò infinita, & ingratitudo.

Venisti tu quidem, sancte I e s v , ad finem passionum tuarum, hoc est, ad summos tuos cruciatus cum morte tua etiam tua vol-luntate coniunctos; separanda est iam anima tua à corpore suo, & vita tua mortalis depo-nenda est: fugit hæc anima tua, & corpus tuum horret, auersatur natura omnis; & tam-en hoc Pater tuus vult, hoc tu, hoc Angeli, vult

vult Mater etiam tua; moriendū tibi est. **Quis** non contremiscat? cuius anima non contabescat & deficiat? Moriatur anima mea, Domine I E s v, tecum; veniant in me cruciatus tui omnes, sc̄iant in me Tyranni, H̄retici; libenter omnia tormenta deposco per tuam crucem & mortem propter te. Tu Deus omnipotens, iustitia & sanctitas infinita, pro me moreris; & quid ego infelix homo, quid peccator miserrimus nō debo pro te pati? **Quid** tibi retribuam, nisi vt calicem salutaris tollam, crucem meam cum tua? Sed cùm hoc non possim nisi de tua gratia & virtute, nomen tuum sanctum inuoco per tuam crucem vt possim: tu si me adiuues, potero crucem meā subire post te. Da, Domine, vt tollam crucem, & cruciatus quales tu voles, ex tuorum imitatione per te & pro te, alioqui ego mereor propter mea peccata crucem crudelē, omnes pœnas promereor. Vtinam fieri posset, vt ego pœnas in quibus es, leuare aliqua ex parte possem; sed solus vis omnes pœnas subire, nec socium in passionibus tuis voluisti, nisi qui tuas etiam passiones augeret, Matrem, & paucos præterea. **Integra** est tua redemptio, tua solius liberatio generis humani; at propterea magis tibi cōpati debemus, qui per solidam tuam passionem dedisti, vt nos etiam tibi compati possumus & debeamus. Mouet autem me tua crux sua virtute, vt non solum pro meis peccatis pati velim, sed pro aliorum omnium: placet vt omnibus modis quibus pati possum, & quibus hominibus utilis esse potest mea crux, vt pro illis patiar. Acerbitas tuæ crucis facit, vt nihil mihi videatur esse optatius, nihil iucundius quam crucem tuam imitari, cùm video te in cruce morientem: succurre Domine, adesto Domine, attende, & fac vt h̄ec voluntas, quæ ex te est concepta, in me augeatur per te.

Vim diuinam omnium bonorum posuisti in tua passione & cruce, magne I E s v; sed peculiarem etiam in tuis verbis, quæ è cruce dixisti, & salutarem animarum nostrarum institutionem proposuisti. Nam ubi dixisti: *Pater, dimitte illis; nesciunt enim quid faciunt:* pro nobis etiam orasti & impetrasti benignè I E s v; nisi oblate gratiæ repugnemus: significasti simul, cùm peccamus, nos te crucifigere; & nostras culpas tamen excuſasti, & fecisti vt facilius remitterentur: tum aperuisti piorum oculos, vt sciant quanta sit in peccato Dei offendio: & indicasti

lucem te per crucem tuam allaturum, qua luce & Dei maiestas intelligatur, & culpæ in Deum commissæ peruerſitas & magnitudo: & planè spem confirmasti remissionis peccatorum, & diuinæ in nos benignitatis; (quis enim non repleatur spe, qui sciat te morientem in cruce pro crucifixoribus Patrem orasse, & pro omnibus peccatoribus) tum ingentem necessitatem offendiones animæ omnes, iniurias, contumelias nobis illatas remittendi nobis imposuisti: simul terribilem comminationem, & metum, & pœnas, si non remittamus, significasti. Dixisti præterea latroni: *Amen, dico tibi, hodie tecum eris in Paradiſo:* sed prius tamen illum tua veritate illustrasti, & vt eam contra socium latronem propugnaret fortem fecisti, ac lucem qua cognosceret sua peccata, & confiteretur, dediti, & vt totam spem in te coniiceret: tum verò sanctè illi pollicitus es eodem die Paradiſum, & præmium sempiternum. Docuisti verò nos, vt veritatem tuam, & crucis tuæ virtutem agnoscamus, cùm propter peccata affligimur; ac cordi illam imprimum in te sic validè, vt eam contra omnes aduersarios defendamus, contra etiam omnes mentis hebetudines, ac cordis socordias asseramus ac sentire contendamus; vnde nostrorum actionum prauitates intelligamus, deploremus, & confiteamur; ad te curramus, à te remissionem peccatorum petamus atque speremus, in te omnem spem nostram collocemus. Magno autem mysterio magnum pœnitentiæ Sacramentum, bone I E s v, h̄ic indicasti, & diuinam peccatorum absolutiōnem, & gratiæ collationem; atque ostendisti tantum esse posse pœnitentis dolorem, vt abolutio sacramentalis nullā relinquat pœnam persoluendam: non enim pro remissione pœnæ post gratiæ infusionem patiebatur Latro. O beneficium in latronem omniadmiratione superius, & à nobis omnibus votis expetendū atque adorandum! Insinuas tu igitur, magno I E s v, pœnitentiæ Sacramentum per latrone, qui per te Sacramentum baptismi representasti tuo sanguinis baptisme, quod tam cupidè semper desiderasti. Loqueris deinde, benignè I E s v, Matri, loqueris cōsobrino Ioanni; illi, *Mulier, ecce Filius tuus;* huic, *Ecce Mater tua:* quibus verbis vitæ perfectionem omnibus proposuisti: nam qui te videt matrem tuā relinquere vt moriaris, quid relinquere non debet, vt seculo, & sibi moriatur? Neq; tamen

K k 2 hoc

LNC.14.

hoc iis solis imitadum exhibuisti, qui statum
vitæ religiosum profiteri volunt, sed omnibus: in tua enim doctrina posuisti, vt patrem
& matrem propter te relinquant, & te plus
quam illos amet, te magis quam illos sequan-
tut. Omnibus etiam, qui vitiorum mortem
expetunt, loqueris è cruce bone I e s v: Re-
liqui ego Matrem, illam cōmendaui Ioanni,
& me ad mortem totum conuerti: abiicite
vos externos affectus, & omnia seponite quæ
retardare vestram hominis veteris mortem
possint. Sed quorsum commendas, sancte I e
s v, quos relinquis? Significo non destitui ob-
ligationem erga propinquos naturalem vbi
relinquuntur, nec naturalem amorem, nec
charitatis affectum; sed impedimentum perfe-
ctionis dimoueri. Sed cur consobrino com-
mandas Matrem, huic Ioannem? Quoniam
exercitium naturalium affectuum ab iis qui
sæculo renūtiant illis ceditur, qui ture in cog-
natos relictos debent esse officiosi, & quali
demandatur illorum cura per religiosam sub-
stitutionem; quasi audiant: Mihi mundo est
moriénum, vobis curam quam ego gerebam
exteriorem relinqu: sequor ego Christi con-
sillum, sequimini vos eius voluntatem: en-
trado in manus vestras patrem meum & ma-
trem, illos meo loco & nomine colite; ego
spirituali illos & vos affectu prosequar & ora-
tione. Eisdem porro verbis aliud nos docuisti,
benigne I e s v, mysterium excellens & be-
neficium. cum enim eses ad Patrem ascen-
surus, nec eses nobis visibilem tuam præsen-
tiā exhibiturus, substituisti tibi apud nos
Matrem visibilem, Ecclesiam Catholicā, que
nos agnosceret Filios, nos aleret, nos guberna-
ret, nostri curam gereret, tua auctoritate &
virtute ageret erga nos Matrem. Etenim tunc
audiuit in Maria Ecclesia tua: Ecce Filij tui, fi-
deles mei, fratres mei. His simul erga Matrem
Ecclesiam I e s v commendauit reueren-
tiā, obedientiam filiorum, omnem sanctum
affectum & officium; & hoc voluit esse in suo
testamento, quod sanguine suo & morte san-
ciebat & obsignabat. Matri Mariæ item Vir-
gini commendauit, vt Ecclesiæ, & fidelium
omnium curam gereret, tanquam suorum fi-
liorum; & quos fratres per crucem faciebat,
his vt ad Mariam Virginem tanquam ad ma-
tré accurrerent indixit, atque adeò plus quam
ad matrem, ad Matrem scilicet Dei, cælorum
Reginam. Hoc verò cum faciebat, intelligitur
Sanctis suis nos voluisse esse commendatos

bonus I e s v s, & nobis in Sanctos deuotio-
nen & orationem: sed propterea Virginem
nominauit, vt illius patrocinium intelligere-
mus plus quam omnium Sanctorum fore
apud Patrem & se acceptissimum, & vnam
illani esse Sanctorum omnium instar. Subdis
autem moriens I e s v: *Eli, Eli, lammazaba-* *Matth. 27.*
etani; excellentissimum nobis tribulationes
patiendi exemplum. Nam vbi profiteris te in
tuis cruciatibus à Patre Deo derelictum, do-
ces nos tribulationes quidem passuros, nec
morum nostrorum pietatem facturam vt nō
patiamur; viam enim nobis ad cælum ita ape-
ruisti per crucem: sed tamen tu crucem pro-
priam sustinuisti solus, eam nullus potuit fer-
re, in ea Pater te dereliquit: quæ derelictio pe-
perit nobis, vt consideremus leues fore no-
stras cruces; eripuisti enim tu nobis vt simili-
ter atque tu dicere non possemus; Deus no-
ster, vt quid dereliquisti nos: nam fuerunt tuæ
carnis infirmitates nostra robora & salutes;
quare tua derelictio nostra est susceptio & le-
uamen. Neque verò hoc nobis refrigerium
tantummodo ex tua derelictione confirma-
sti, sed prouentum etiam gratiæ reposuisti; vt
non tentent nos aduersitates vel detrimenta
plus quam sustinere possimus; deinde vt ex
eis colligamus accessionem donorum, qua
promoueamur ad pietatem; & gaudium om- *Jacob. 1.*
ne existimemus, cum in varias tribulationes
inciderimus. Fregisti, magne I e s v, per
tuam istam derelictionem aculeum nostra-
rum omnium tribulationum & desolatio-
num; insuper vim dedisti diuinam ultimis
duabus petitionibus orationis, quam nobis
præscripisti: per tuam enim hanc desolatio- *Matth. 6.*
nem fecisti, vt ne induceremur in peccatum
per quasuis tentationes, siue Dæmonis, siue
Carnis, siue Mundi; tum vt à detrimentis
horum hostium liberemur. Ingentem vim
posuisti, bone I e s v, per istud magnum
mysterium impetrandi quæ petimus in om-
nibus orationibus nostris à Patre & à te, per
hanc extremam tuam afflictionem & derelictionem.
Illud autem vnum verbum, quod
postea dixisti, *Sitio*, excellentem nobis con-
tulit eruditonem & vim spiritus: nam cum, *Ioan. 19.*
Sitio, à te audimus, & à moriente audi-
mus, fontem nobis à te cælestis aquæ diui-
num emanare percipimus, & nobis donari,
vnde vis tibi potum demus. Sitis ergo, be-
nigne I e s v, tua dona, quæ nobis meruisti,
vt illis tuam sitim reficiamus & desiderium;
& vis

& vis fieri in nobis illa dona efficacia per te,
 & illis te refici si nos illis coopereinur: alias
 enim sicuties tu, & nos potum tibi non dabi-
 mus, cum de tua gratia possimus. O ineffa-
 bile beneficium! generat aquam è cruce Chri-
 stus, ex illa vult nostra voluntate & operâ
 potari, dat vim aquæ vt id possimus; vita
 enim est in illa aqua, gratia Dei est, vita æter-
 na à Christi vulneribus ex illa aqua proma-
 nat. O ingratum hominem & infelicem, qui
 illam recipere nolit, qui illa vti nolit ad tam
 diuinum mysterium, quique illa sicutientem
 Dicum nolit reficere, & sibi salutem & vitam
 sempiternam adferre! Præscribit item no-
 bis illud Christi *Sitio*, vt sitim, & acre desi-
 derium charitatis, quæ virtus est omnium
 virtutum perfectissima, concipiamus: cha-
 ritas enim fons est cælestis, qui in omnes
 virtutes influit, & diuinæ perfectiones ac
 vires deriuat, de qua omnes virtutes, omnes
 omnium virtutum actus potant, quæ faciunt
 animam nostram & potentias cælestes Chri-
 sti irriguum. Ingerit idem diuinum *Sitio*,
 orationibus constantiam, & singularem ac-
 moniam petitionum sanctorum, cum sum-
 ma exauditionis spe coniunctam. Nam &
 hoc simul sitiebat Christus è cruce, vt no-
 stræ orationes à Patre suo exaudirentur; hoc
 vehementi desiderio expetebat. Quod si hoc
 ita est, vt est, quis non summam fidem & spem
 in orationibus constituat in Christo, & non
 connitur omni studio & diligentia synce-
 ram habere ad Deum orationem, & quæ illis
 careat impedimentis, quæ debilitare oratio-
 nem possunt? Sitio Domine, reficias meam
 sitim, & augeas pie & sancte Domine I E S V,
 per tuam istam diuinam & salutarem sitim.
Consummatum est, subiunxisti Sancte I E-
 s v, quibus verbis consummationem & per-
 fectionem tuarum actionum, & finem signifi-
 casti, & impleuisse te quæ tibi erant à Patre
 imperata, quæ de te in sanctis literis conscri-
 pta; & esse præsentem mortem, quā toto ani-
 mo complectebaris. Quantam, I E S V bone, hīc
 diuinæ eruditionis vim aperuisti! Nam cùm
 consummas tuam passionem, dum finem illi
 imponis, consummatur simul, ac consumitur
 præuaricatio, & finem accipit peccatum: in ul-
 timam scilicet suam præuaricationem venit,
 & concluditur in Inferno, & ab eius seruitute
 homines eripiuntur, atque vindicantur in li-
 bertatem filiorum Dei, & spem certam vitæ
 sempiternæ. Consummas simul, & breuiatum

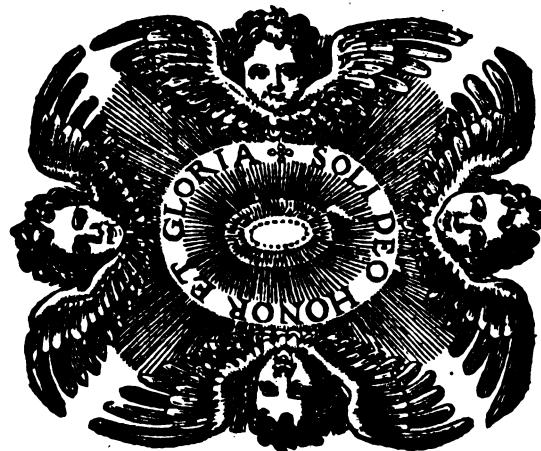
verbum facis super vniuersam terrâ tui Eu-
 gelij, iudicij tui, & sæculorum consummatio-
 nis. In te, & per te, omnia suam accipiunt con-
 summationem & finem: lex vetus, Limbus &
Eph. 10.
Col. 28.
Rom. 8.
 dilatio gloriæ, prophetiæ de te, Satanæ tyran-
 nis, Peccati, Mortis consummatur. Consum-
 masti legem, & ea repræsentasti, quoquin
 erat lex vetus figura: euacuasti Limbum, &
 in sæcula omnia illum clausisti, ac ianuam
 Paradisi referasti; vt nihil sit necessum de cæ-
 tero expectare, quos à gloria cælesti aliud ni-
 hil impediatur. Prophetæ alij quicquid de te
 sunt vaticinati, ea tu impleuisti; simulea quæ
 de te Ioannes, quæ Simeon, quæ Anna; iam
 omnia consummata sunt, tum re ipsa, tum in
 merito tuæ crucis. Diaboli potestas dissipatā
 & euersa est, Mors moritur, & paulò post erit
 mortua quum tu morieris. Verè omnibus re-
 bus quæ tibi erant iimplendæ, vel imposita
 iam est, vel imponitur nunc à te cōsummatio
 perfecta. Hec tua magnalia quis explicare pos-
 sit, & tuum in nos consummationis mysteriū
 quis assequi? Consummatio tua consumptio-
 nem facit peccati in nobis, culpæ quidem &
 poenæ per baptismi Sacramentum, utriusque
 item per poenitentiæ, adhibita etiam nostra
 satisfactione; quod fuit tuum in nos singula-
 re priuilegium, magnum beneficium; maius
 etiam, si singularem illam gratiam non amit-
 tamus. Aliæ sunt tuorum Sacramentorum
 consummationes, sed illa præminet, in qua
 mortem tuam sacrificio sancto & sacramento
Dion. de.
Ecclesi.
Hier.
cap. 3.
Tiburtius.
 sacræ Eucharistiæ verissimè representasti, &
 quotidianum nobis facis & familiarem tuam
 illam crucis tuæ consummationem, & diui-
 num fructum passionis & crucis tuæ. Tuam
 porrò illam peccatorum remissionem, quam
 in cruce perfecisti nobis, ac per poenitentiæ
 Sacramentū concilias & applicas clementi-
 simè, efficis perpetuam consummationem, si
 vim Sacramenti retinere velimus, & agnosca-
 mus peccati consumptionem per te in nobis
Ecccl. 10.
Phil. 3.
 semper operari; vt inchoandum nobis sem-
 per sit in peccati cognitione, & per hanc in
 eius contritionem, etiamsi præcedentes con-
 tritiones fuerint sufficietes: nā parit peccati
 cognitio lumen & vim, qua in dies in illius no-
 titiam & odium crescamus. Consequitur alia
 in nobis consummatio; tu enim inseris in nos
 virtutes tuas, & illarum exercitium continen-
 ter in nobis promoues, & vis ad vteriora nos
 progredi, & ex quavis consummatione virtu-
 tum principium accipere crescendi in tuis

390 DE GESTIS ANTE EMISSIONEM SPIRITVS.

donis, quasi nihil antè fecissemus. Postremò leuas ad te tuorum & mentem & cor, atque de tua benignitate gratificaris tuæ cognitio-
nis & mysteriorum excellens lumé, quod qui-
dem supra facultatem nostram omnem est;
quo lumine ita eorum menté perficis & con-
summas, vt gaudio in te & de te exultent &
iubilent incomparabili: sed simul intelligunt
aliam ex te consummationem sperari posse
& debere, & sibi ex integro inchoandum esse
in te querendo, & in te cognoscendo &
amando. O adorandas tuas consummatio-
nes! Has continenter in nobis operare, magne
I E S V, donec amplius nobis inchoandum non
sit, vbi te videbimus sicuties, & consummata
erit in te omnis consummationis inchoatio,
& desiderium omne. Postrema fuerunt tua
illa verba, ô moriens pro nobis sancte I E S V:
Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum.

Zuc. 23.

Summa hæc spes nostra est, excelsum in nos
beneficium. His verbis simul nostras animas
Patri tuo commendas, bone I E S V, & spiri-
tum: gesisti enim semper personam nostram
peccatorum, pateris pro nobis, moreris pro
nobis, non solum vt merearis nobis peccato-
rum remissionem, sed vt in rebus omnibus
facias nos Deo commendatos: que commendatio
vt esset commendatior, simul nos tecum Deo spiritum efflans commendas. Sublime autem simul disciplinam de singulari
tua benignitate nos doces: nam non com-
mendasti spiritum nominatum Deo Patri,
nisi postquam consummaverais iam omnes
passiones tuas, & mors sola restaret; tuis enim
prioribus passionibus interficiebatur Pecca-
tum identidem: vnde docebamus nostras
passiones subinde, & peccata mortificare: vt
verò ad passiones tuas sequuta est mors, ita
meruisti, ex mortificationibus nostris vt
sequatur peccatorum & passionum nostra-
rum mors & victoria: & si de cætero pro
huius mortalitatem vitæ imperfectione rursum
molestæ sint passiones vel peccatum, id tamen
conari non possint quasi viuæ si velimus,
sed quasi mortuæ. Tibi gloria sempiterna
magne I E S V.

EMIS-

EMISSIO SPIRITVS.

391

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In cuius imaginem Adnotatiuncula.

cuius.

130.

- A. Excepit clamorem Christi emissio Spiritus.
- B. Tenebra battens perseverantes à sexta hora, incipiunt euangelizare.
- C. Vellum templi ad sancta sanctorum scissum in duas partes à summo, &c.
- D. Contremiscit terra.
- E. Petra scinduntur, &c.
- F. Monumenta multa aperiuntur.
- G. Centurio videns quod sic clamans exspirasset, glorificat Deum.

- H. Omnis turba videntes que fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.
- I. Capiunt sauum confilium Iudei, ut crucifixi crura frangantur.
- K. Mittunt ad Pilatum qui peterent, ut crucifixi fractis cruribus tollerentur.
- L. Franguntur alii crura.
- M. Unus militum lancea latuus Iesus aperire.
- N. Stabant longè omnes cognati, & mulieres.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

^aemisit spiritum. ^aexspirauit.
Et ecce vellum templi scis- Et vellum templi scis-
sum est in duas partes, sum est in duo,
à summo usq; deorsum. à summo usq; deorsum.
& terra mota est,
& petra scissa sunt:
& monumenta aperta
sunt: & multa corpora
sanctorum qui dormie-
rant, surrexerunt. Et
exeuntes de monumen-
tis post resurrectionem
eius, venerunt in san-
ctam ciuitatem, & ap-
paruerunt mulier,
Centurio autem,

Videns autem ^bCentu-
rio, qui ex aduerso sta-
bat,
quia sic clamans ex-
spirasset,
ait:
Verè
hic homo Filius
Dei erat iste.

exspirauit. ^ctradidit spiratum.
Videns autem Centurio
quod factum fuerat,
glorificauit Deum,
dicens:
Verè
hic homo iustus erat.

& qui cum eo erat, cu-
stodientes Iesum, vi-
so terramoto, & ius qua-
fiebat, timuerunt val-
de, dicentes: Verè Filius
Dei erat iste.

Et omnis ^dturba eorum, qui simul ade-
runt ad spectaculum istud, & videbant
que fiebant, percutientes pectora sua re-
uertebantur. Stabant autem omnes no-
ti eius à longè,

Kk 4

MATTH.

Erant autem ibi mulieres multae à longe, quae sequuta erant Iesum à Galilaea, ministrales ei:

inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi; & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedaei.

Erant autem & mulieres & mulieres

que sequuta eum erant à Galilaea,

de longe aspicientes: hac videntes.

inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris, & Ioseph mater.

& Salome:

&, cū esset in Galilaea, sequebantur eum, & ministrabant ei: & ab multis, que simul cum eo ascenderant Ierosolymam.

Iudai ergo (quia Paræ scene erat) ut non remanerent in cruce corpora Sabbato (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum, ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites; & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura: sed unus militum lancea latuus eius aperuit; & continuò exstinxit sanguis, & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit; & verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit; ut & nos credatis. Facta sunt enim hac, ut scriptura impletetur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt.

A D N O T A T I O.

A. *Excepit clamorem Christi capituli inclinatio, & emissio spiritus: illud vero fuit tempus punctum, quo pretium redemptionis solutum est Patri Deo pro omnium mortalium peccatis. Ibi plene consummata omnia, ibi victoria reportata est de Mondo, Diabolo, Peccato, Inferno. Quod concesserit Christi anima proxima adnotazione dicetur; nunc de iis quæ consigerunt super terram mortuo Christo. Illud autem primo est animaduertendum, separatum quidem animam Christi fuisse ab eius corpore in morte, nec fuisse Christum hominem in triduo mortis sua; fuisse tamen Verbum summa anima, sum corpori unitum hypostaticè; ut verè dicamus Christi latuus aper-*

tum in cruce, Christum sepultum, Christum ad inferos descendisse, ab inferis sanctorum animas eripuisse; cum illa fecerit in corpore Christus, hac in anima. Fuit autem hac sejunctione excellens anima à corpore perfectissimo (per tantum cruciatum præsertim) acerbissima. nam cum explicari vix posset intima illa anima & corporis vulgarium hominum conspiratio naturalis aq[ua] uito, quid censemus in Dei hominis anima & corpore fuisse? Suauissime quidem illud corpus sanctissimum fuit triginta tres annos beata Christi anima, corpus summa fuit illi inclinatione & iucunditate coniunctum & obsequens; hanc coniunctionem sejungi, voluntate quidem Christi, vio-

sti, violentia tamen pœnarum, fuit longè amarissimum, & omni dolore plenum: sentiunt autem Dei mortem, & deplorant omnia.

B. Calum iam tertiam horam obtenebrato Sole, Luna, atque stellis lugere cùm per seuerasset, redit paulatim ad solitam lucem; incepit enim cessare eclipsis.

C. Templum interius, velum non sustinens, prodit quæ erant obiecta & abstrusa anteas semper: fuit enim expirante animam Christo velum, quo sancta sanctorum obtegebantur, à summo deorum usque in duas partes discissum.

D. Terra ferre nō potuit eum mori, qui ipsam creauit, & tribus digitis molem terra appendit; subsultat enim, ac veluti tremore concutitur.

E. Petra duritiem suam oblita, quasi dolorcm suum explicantes discinduntur, & in his marmoreæ columnæ: toto aëre diffugiunt consternatae voluores: mare ad terræ totius commotionem exæstuat, pisces turbatur. Neque verò infernus non sentit Christi mortem. Nam cùm omnes passionis Christi articulos per Angelos internuntios cognouissent patres in Limbo, & scirent aliud nihil esse reliquum, quām ut inclinato capite spiritum traderet, videntes terramotum, intelligunt eo ipso temporis momento exhalare animam Christum. Commouentur & dolent, ut ad singulas Christi pœnas fecerant: verū nulla mora intercedente venit ad illos anima Christi, & fuerunt omnes eterna gloria repleti. Et hac quidem Sancti sentiunt in Inferno.

F. Multorum præterea sepulchra & Ierosolymis, & tota Iudea aperiuntur; quod fuit indicium proximæ resurrectionis multorum. non enim ante Christi resurrectionem ex eis quisquam surrexit.

G. Hæc cùm siebant prodigia inaudita, omnes quotquot aderant vehemens timor inuasit, Centurionem præserit & milites; qui his signis perterrefacti, & animaduertentes quod tam validè clamans animam exhalasset, proficiuntur Filium Dei, dant gloriam Deo, prædicant constanter iustum esse hominem I E S V M.

H. Omnis præterea turba populi & mulierum, quæ ad spectaculum ex urbe conuenerat, tacta religione & stupore, ac tundens præterea pectora domum reuertitur: Satan aufugit confutatus & victus.

I. At Iudæi, expleto iam tandem sua malignitatis desiderio, videntes portenta, non desinunt tamen sauire in I E S V M. Vide, obsecro, pharisaicam & subdolam pessimorum hominum hypocrisim: auctorem legis interficiebant nefariè,

& legum tamen zelum cum singulari vanitate præferebant, excolantes culicem, camelum deglutientes. Sabbatum, inquiunt, & magnum quidem Sabbatum est, in quo duo festa concurrunt, & Pasche, & septima diei celebritas ordinaria; non decet Sabbato remanere corpora in cruce. Et hoc quidem erat ipsorum simulatio, recte autem vera alio spectabat eorum crudelitas & malitia; ut si forte mortuus non esset I E S V S, prorsus fractus cruribus interiret per cruciatum & atrocem infamiam: vel si non statim fractis cruribus moreretur, ut ita proijceretur, quemadmodum alia solebant damnatorum corpora, cum summa ignominia & acerbitate.

K. His constitutis adeunt ad Pilatum aliqui ex Iudeis, ducunt secum milites nonnullos, pertunt ut crucifixorum crura frangantur & rotulantur; ne Sabbatum contaminetur, sed suam auctoritatem retineat: concedit Pilatus.

L. Cùm reuertissent reveri I E S V M milites alios adeunt primùm crucifixos, & eorum crura frangunt: non enim erant adhuc mortui: ad I E S V M verò venientes, explorarunt prius an animam exhalasset: quod cùm comperissent, eius crura non sunt ausi contingere: etiam si Iudei frangi contenderent, plus tamen valuit apud milites communis humanitas, quām Iudeorum atrocitas. Neque verò illud poterant; nec Deo contradicete os ullum illi confringere poterat quisquam.

M. Sed Dei mysterio factū est, ut arrepta Longinus miles lancea latus eius punctim aperiret, ferro inter costas à dextro latere ad cor adacto. Itaque non latus solum, sed cor ipsum Christi I E S V aperuit, ex quo vulnere continuo, & verus sanguis, & aqua vera fluxerunt, ex quibus Sacramenta, ex quibus Virgo Mater Ecclesia formaretur, unde perfugiū omnium tribulationi pateret & afflictioni. Quis enim non omni confidentia ad cor Christi aperitū adeat? Quis in eo petra Christi foramine nō suauissimè ac tutissimè suā spem, salutem, & vitam collocet. Recipe nos, Christe I E S V, ad cor tuū, quod etiā nunc habes in gloria caelesti apertum, ex corde tua voluntatis & virtutis, ut simus, viuamus, operemur ad gloriam nominis tui sempiternam. O felicem animam, cuius cor illa I E S V Christi læcia transfigi contingit, & sub cruce illum sanguinis fluxum, illud aqua excipere fluentum, illis fontibus rigari ac mundari, illinc potari ac pasci, illinc crescere in perfectam Christi I E S V imitationem. Et vulnus quidem inflixit Longinus ad humanitatem spectans; ut, si forte mortuus non esset I E S V S, absque cruciatu ut exemplò moreretur: non caruit

DE EMISSIONE SPIRITVS.

caruit illud tamen summa impietate, etiam si nihil sentiret doloris corpus; inferebatur enim vulnus illud Christo, inferebatur Deo in corpore: & tamen adorandum vulnus veritatem Deus in sacro sancta ac diuina mysteria.

N. Adstiterat ad crucem IESV Maria Virgo Mater, cum Ioanne, Maria Cleopha, & Maria Magdalene; recesserat tamen postquam mutuam illam commendationem ab eo audierat: longe deinde astabat cum omnibus notis, & cum mulieribus Maria Magdalena, & sororibus Maria

Cleopha, & Maria Salome, & aliis que Christum fuerant à Galilea usque sequuta. Omnes aduertebant quae gerebantur & obseruabant, neque quoquā discidebant, expectantes ut corpus IESV mortuum curaret. Erant quidem omnes in summo macore ex morte Christi; spe tamen magna & suam, & aliorum mestitiam solabatur Virgo Mater, quod videret Filium de Morte, Diabolo, Peccato, Inferno triumphare, in Limbum sollicitis patribus Paradisum & gloriam caelestem intulisse, & breui esse gloriose resurrecturum.

M E D I T A T I O.

MAgnes indicis è cruce ostenderas, benigne IESV, nobis tuæ erga nos voluntatis magnam propensionem; nunc verò motu etiam ipso, & capitis inclinatione idem confirmas. Inclinas ad nos caput; & si quidem totus es caput nostrum, totum te ad nos inclinas; ad benè & diuinè de nobis merendum. Cùm autem ea inclinatione animam ponas, clare significas pro nobis vitam te ponere, & id nutu capitis tui diuini demonstras: tradis verò spiritum Patri & reponis, quem tua voluntate ponis pro ouibus tuis. Porro in separatione animæ tuæ à corpore terminantur omnes tui dolores & cruciatus, absorbet illos mors tua, & simul morte ipsam & peccatum abolet. Hoc verò fuit præcipuum temporis momentum, quo moriēte creatore, quasi se destitui sentiret, contremuit & turbata est creatura vniuersa; & quem in tota passione Christi sentiebat luctum, hoc tempore expressit. Neque enim non senserunt suo luctu Angeli eū mori, qui est ipsorum vita æterna; sensit Virgo Mater mortem Filij Dei dolore vehementissimo, vehementem doloris sensum discipuli habuerunt, & sanctæ mulieres, suum, quotquot pietatem aliquā ex Christi doctrina & miraculis retinebant. Verumquamvis esset dolor hic summus, erat tamen passionū omniū Christi postremus; quas passiones excipiebat animæ gloria, sequebatur gloria animarum omnium quæ in Limbo detinebantur; dissoluebatur pretium humanæ captiuitatis, & cōficietur mortalium redemptio; repræsentabatur peccatorum nostrorum mors, & sensu mortificatio, intentis in Deum leuatio & absorptio, qualem seruis suis Christus gratificari solet. Miseros nos, si ad hęc non mouemur; miseriiores, si hęc miseriā animo nō cognoscamus, & non deploremus. Vim mortis Christi sentiunt cælū,

Ephes. 1.
& 4.

Ioan. 10.

aer, mare, terra, sepulchra, & quæ sub terra sunt, illa si nos non sentimus, si nihil supra nos leuamus, sumus insensati elementis stupidiores, & nostra socordia plus quam mortui: & haec quidem nostra insensibilitas edocet nos, quod nostra voluntate fit & ignauia. Vel Centurio & qui cum eo erat, nos mouere debent ad sensum mortis Christi; hi enim plus erant quam terra, plus quam petræ & quam monumenta; infideles enim erant & idololatriæ: & tamen auditio Christi morientis clamore, visis que fiebant, agnoscent IESV diuinitatem ac profitentur. Fregit clamor Christi eorum corda petris duriora, mouerunt quæ fiebant signa illorum animum, expugnarunt infidelitatē, & nostræ fidei non commouebunt imperfectionem, & cordis duritiem non emollient. Postremus, quis non se coniungat turbæ? omnis enim turba eorum qui aderat, & vide. *Luc. 23.* bant quæ fiebant, percutientes pectora sua revertebantur. Clama, Domine IESV, in corde nostro illum clamorem. Clamaui, & cōtinenter clamo, & non auditis. Adde, magne IESV, vim, & nostras ad te audiēdum rebelles compelle voluntates, signa tua in nos exere, velum nostrarum cœxitatum disruppe, concute nos timore tuo salutari, discinde cordis duritiem ac dissipa, sepulchrum aperi animæ nostræ, ut peccata nostra suum foetorem exhalēt, ut per eorum confessionem ad salutem cōtendamus. Compelle Domine, cōpelle nos ad te, ut nobis erit fructuosius & tu voles. Coniuge verò vulneris quod mortuus accepisti, pium & deuotum cordis nostri sensum: penetrauit illa lancea diuinum cor tuum, penetrat per te lanceæ eiusdem, & vulneris tui, & cordis tui vis in viscera cordis mei, tum me continenter & timore tuo, & aculeo compunctionis intimæ, & charitatis tuæ trauiat. AMEN.

QVÆ

QVÆ GESSIT CHRISTVS DESCENDENS AD INFEROS.

ZACH. IX. ECCLE. XXIIII. AD EPHES. IIII.

In ciuij. imaginem Adnotatiuncula.

ciuij.

131.

- A. Christi anima, nulla mora interposita, in Limbum Patrum venit.
B. Omnia sanctorum Patrum anima animam Iesu supplices venerantur.
C. Anima latronis paulo post mortem portatur ab Angelis ad Limbum.
D. In Limbo infantum nulla pars huius letitiae.
E. E Purgatorio multa anima liberantur, quod significant radij lucis inde ad Limbum Patrum prodeentes.
F. In Inferno inferiori Lucifer cum suis, ipsoque Iude, grauiter fremit.

ADNOTATIO.

Psal. 23. **M**ortuo Christo, nulla mora interposita meius anima fuit usquequaque beata; quod fecit meritum eius passionis & mortis. quam enim gloriam anima Christi cohibuerat Deus, ne in eius portionem anima inferiorem & corpus deriuaretur (neque enim aliter corpus labores preferre potuisse & mortem) eam merito Christi per mortem relaxauit, ut in animam prorsus redundaret, & postea in corpus. Exemplò affuerunt ad celebrandum Christi triumphum innumerabiles Angeli è celo, affuerunt omnes Angeli tutelares earum animarum quae in Limbo Patrum, queave in Purgatorio erant; neque enim illarum curam adhuc deposuerant sui Angelii. Hoc comitatu cum summo triumpho & gloria anima Christi ad Limbum Patrum descendit è cruce per medium terram, clamatisbus precursoribus Angelis: Attollite portas, principes, vestras, & eleuamini portæ eternales, & introibit Rex glorie. Sciebant quidem Patres, sciebant qui erant in Limbo omnes, veterum Christum, eo etiam ipso temporis momento ipsum expectabant: verum ad subitum eius aduentum, ad eius presentiam & conspectum, ad eius maiestatem & gloriam, ad Angelorum Christum collaudantium celebritatem primum admirantur, deinde omnem prateriti temporis & expectationis molestiam deponunt atque obliuiscuntur. Suauissime illos salutat Christus: Ecce quem tot saeculis tanto desiderio expectasti, en adsum Deus vester & Dominus, salus & vestra & omnium. vici ego per mortem meam Mortem ipsam, Diabolum, Infernum, Peccatum: en repleo vos omni gaudio & letitia: accipite laborum vestrorum præmium gloriam sempiternam. Cöplitur Limbus spædere diuino, replentur omnes caelesti gloria, fit in Inferno Paradisus. Describitur autem forma qui-

dem humana Christus, verum absque musculis, & absque capillis, pilis vel barba; ut significetur anima illa esse, non corpus; representari vero illa figura propensionem animæ ad corpus.

B. Omnia sanctorum Patrum anima simul genua ante Christum summittunt, adorant maiestatem, gratias agunt immortales, dant Christo gloriam sempiternam, exultat in estimabili suavitate & cōsolatione, accipiunt gloriæ Paradisi æternam.

C. Mortuus quidem est primum Christus, dein sanctus latro. huius anima in Limbo & Paradisum ad Christum ab Angelis deducitur; recipitur late aspectu à Christo, repletus item hanc eternam gloriam, munera Paradiso, ut paulo ante à Christo audierat futurum, salutant illam Patres: collocatur inter Sanctos modo, qui fuerat crucifixus propter flagitia sui latro.

D. In Limbo infantum puerorum nihil horum que in superiori orbe gerebantur intelligitur, nihil sentitur; perseverant in sua vita, & naturalium rerum quadam contemplatione animula ille, nihil amplius capiunt, nihil appetunt: sunt tamen in sua illa animorum naturali occupazione misera, ut qua sempiterna gloria perpetuò priuentur.

E. Quæ purgabantur anima in suo orbe & igne, intellexerunt per internuntios Angelos quæ in Limbo Patrum gererentur; Christi presentiam sentiebant supernè, augebatur eorum salutis & liberationis cupiditas, viviori fide, spe, & charitate in Christum terebantur; singulari inde accipiebant consolationem, imminuebatur aliqua pena portio; liberantur etiam, si quæ in eo temporis momento suam compleuerant purgationem. Et quandoquidem verisimile est impensis Christo preces obrulisse pro illarum animarum liberatione sanctos Patres,

tres,

tres, non erit alienum piè credere, non quidem omnes, sed certas, quas orationibus Patrum dedit Christus; alias præterea, que eximio Christi aduentus desiderio cùm erant in viuis tenebantur, suisse à suis pœnis liberatas.

F. Qui cruciabantur in Inferno tetri Demones, & jæclarorum hominum anima, & inter has Iude Iscariotæ, sentiūt primum ex profundo barathro per magnum chaos Christum & eius celebritatem, & se ab eo confutari potenter: fit hic illis sensus longè acerbissimus; horrent, execrantur, blasphemant Christum, eius gloriam abominantur, atrociori furore & rabie corri-

piuntur, implent omnem Infernum horrendis stridoribus, & omni rerum confusione. Non augebatur quidem essentialis Demoniorum, vel damnatorum hominum pœna, sed accidentalis; incrementum enim accipere possunt, & accipiunt frequenter accidentales cruciatus. In medio, id est in ultima profunditate Inferni teterrimum Satanam, malignorum omnium spirituum principem vide, igneis vinculis colligatum, horrifico fremitu saeuentem contabescere; quod eius vires atque maleficia sunt retusa atque debilitata. Hac in Inferno gesta sunt donec illuc fuit Christus, hoc est, horis circiter quadraginta.

M E D I T A T I O.

*I*ncepis, excelse I E S V, victoriam tuam celebrare, & triumphum agis iam primum de Inferno, portas eius conteris, & vetes fetreos confringis; vt educas in sanguine testamenti tui vinctos de lacu, in quo non erat aqua aliqua afflictionis, præter eam quam dilata spes gloriæ efficiebat; & propterea per Prophetam tuum dixisti eos vinctos spei: atque adeò iam per tuam præsentiam eduxisti illos de lacu, cùm dedisti illis gloriam sempiternam in Limbo, & fecisti vt locus ille lacus non esset, sed Paradisus. Attulisti Inferno exitium; hic enim fuit morsus tuus Inferne: colligasti Satanam serpentem tortuosum, dedisti salutem multis animabus quæ purgabantur, felicissimas fecisti trigintanouem horas, & principium quadragesimæ in Inferno. O beate te Inferne, qui tot beneficia à Christo accipis; inuitas me vt ad te viuens descendam mea meditatione, & non solùm in Limbum Patrum, sed in Infernum inferiorem & extremum. Ad Limbum verò non simplici tantum meditatione; sed vt celebrem etiam stationem Christi illam, quam ibi habuit gloriæ cælestis plenam, splendidissimo & Angelorum, & beatarum animarum conuentu frequentissimam; & adorem ubi fuit Christi anima, & Christus ipse, ubi gloria cælestis, & Paradisus Dei: sed video oportere mortuum me eò venire vt Christus venit, vt Sancti. Fac igitur Domine I E S V, si vis, moriar, vt eò veniam; sed non vt Patres primum fuerunt,

sed vt tecum: tunc enim planè fruar illa statione, illo loco, illius loci mysteriis; vnde in cælum ascendam postea vocante te. Hoc si non das bone I E S V, (quod etiam ego verecundè peto propter indignitatem meam) illud saltem concede, obsecro, ad hanc stationem tuam piè celebrandam, vt meis vitiis & sensui moriar, & lucem mihi vitæ tribuas, qua possum tuam illam in Inferno gloriam fructuose contemplari, & piis orationibus prosequi & laude tua. Verùm hac etiam gratia intelligo me indignū propter peccata & imperfectiones meas multas & malas: postulo igitur ex te, Domine, per tuum hoc mysterium, vt frufera illa cogitatione cor meum muniatur; primò vt ex contemplatione mearum culparum dignum me esse cognoscam, & sentiam, & confitear omnibus pœnis inferioris etiam Inferni, non solùm Purgatorij: quo timore percussus ad te configiam è toto corde meo, mente, anima, viribus, & peccatorum meorum pœnitentiam agam tam acrem, ac si è pœnis illis essem liberatus, & spatium parui temporis accepisset ad mea peccata defenda & expurganda tuo beneficio. Quod cum fecero, illud præterea adde bone I E S V, vt de tuo & sincero amore ita ardeam, vt non huius sæculi solùm pœnas omnes & martyria pro tuo nomine pati magna voluntate deposcam, sed etiam quas tu præterea voles; modò ego semper in te, & tua gratia conseruer, & tua virtute protegar. Amen.

DE

DE DEPOSITIONE CORPORIS CHRISTI E CRUCE.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In cv. imaginem Adoratuncula.

cv.

132.

A. Venit ad Pilatum Ioseph ab Arimathea audacter, & petijt corpus IESV.	C. Deponunt corpus IESV summa cum pietate & dolore.
B. Venit Nicodemus cum vnguento, & Ioseph cum sindone ad crucem.	D. Arimathea oppidum.
	E. Locus sepulchri cum vestibulo.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

Post hac autem

*Cum autem serò factū Et cùm iam serò effēt
effet,
factū
(quia erat perāscere,
quod est ante Sabbatū)*

*Et ecce
venit
Ioseph
ab Arimathea
nobilis Decurio,
qui erat
Decurio,
vir bonus & iustus:*

*qui & ipse discipulus
erat IESV.*

*bic nō consenserat cō-
filio & actib⁹ eorum,
ab Arimathea ciui-
tate Iudee,
qui & ipse erat expe-
ctans regnum Dei;*

*qui expēctabat & ipse
regnum Dei.
Hic accepit*

*& audacter introiit
ad Pilatum,
& petijt*

*ad Pilatum,
& petijt*

*rogauit Pilatum Ioseph
ab Arimathea (eo quod
effet discipulus
IESV, occultus autem
propter metum Iudeo-
rum) ut tolleret corpus
IESV.*

corpus IESV.

corpus IESV.

corpus IESV:

*Pilatus autē miraba-
tur si iam obijset.
Et accersito Centurione,
interrogauit eum si iā
mortuus effet.
Et cùm cognouisset à
Centurione,*

L I

MATTH.

Tunc Pilatus

in his reddi corpus.

donauit
corpus
Ioseph.
Ioseph autem mercatus
sindonem,

Et permisit Pilatus.

Et accepto corpore, Ioseph
innoluit illud in sindone munda.

& deponens eum in-

Venit ergo, & tulit
corpus IESV.
Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad
I E S V M nocte primū,
depositum inuoluit sin- ferens mixturam myr-
done. rha & aloës, quasi li-
bras centum.

ADNOTATIO.

A. Erat in Limbo cum Patribus Christus, a-
gebat cælestem in Inferno conuentū, ab-
ierat militum multitudo è Golgotha, Iudei ab-
cesserant; reliqui tamen erant aliqui obserua-
tores. Erat corpus I E S V de cruce deponendum,
id prouiderat Christus ex cruce; incitat diuitem
& nobilem Decurionem Iosephum ab Arima-
thia, virum bonum & iustum. Discipulus hic
quidem erat I E S V, verū propter metum Iu-
daorum occultus; expectabat enim per Christū
redemptum iri Israël, neque verò actibus, con-
silio, & impietati Iudaorum consenserat, neque
ad Golgotha accesserat; sed cùm ab Iudaorū sce-
lere abhorreret & maleficio, domi se continebat
expectatione rerum suspensus. Vbi autem vidiit
primum solis defectionem, dein terramotum
sensit, sepulchra Sanctorum aperta audiuit, pe-
tratas scissas, ac reliqua signa quæ è cruce fecerat
Christus, & postremo mortuum intellexit; ad-
iecto timore, audacter venit ad Pilatum, & ab
eo petiit, corpus I E S V ut liceret sibi auferre &
sepelire. Quod facile illi permisit, ac corpus do-
nauit Pilatus, ubi ab accesso Centurione au-
disset mortuum, ac reddi imperauit; & ne quis
intercedere vel impedire posset, cauit edictō.

B. Vel condixerant Ioseph & Nicodemus, vt
vnuis ad Pilatum adiret pro facultate corpus I E-
S V sepeliendi impetranda, & sindonem merca-
retur, alias unguentum pararet atque afferret;
vel prouidentia hoc factum est diuinitatis. Ita-
que diuisis officijs opportune Iosephus cū facul-

tate à Pilato & sindone, Nicodemus cum libris
centum unguenti ex myrra & aloë, conuene-
runt ad demittendum de cruce corpus I E S V.
Porta igitur Iudicioria veniunt ad Golgotha
cum centurione, qui facultatem faceret auferen-
di corporis ex Pilati imperio, repelleret si qui
impedire vellet. ferunt secum vas unguenti,
& scalas.

C. Deponunt corpus, quam maxima possunt
reuerentia atque honestate. Vide ut clavos cum
summa cordis acerbitate paulatim extrahunt
cruentos, ut coronam è capite eripiunt sanguine
Dei conspersam. Expectat Virgo mater, gremio
Filiū acceptura; discipuli tenent pedes ac sub-
leuant, ut facilius summittatur; omnia tamen
adhuc plena sunt tristitia ac fletu. Maria sa-
men dolorem suum ex morte & absentia Filij
conceptum, magna spei constantia non medio-
criter consolatur; contemplatur gloriam Christi
in Inferno, diuinitatem in corpore: alij adhuc
fluctuans, non tam reiuentes resurrectionis
Christi memoriam, quam praesentiam mortis per-
turbati.

D. Arimathea, oppidum ubi erat Decurio Io-
sephus; hæc est Ramatha, siue Ramathaim So- 1. Reg. 1.
phim, Samuelis patria, ubi vixit, ubi mortuus
& sepultus est; ab Ierosolymis viginti miliari-
bus ad Occidentem versus Ioppem.

E. Sepulchrum, & hortus Iosephi, ubi
cogitant Christum sepelire, & postea sepe-
lierunt.

MEDL

M E D I T A T I O.

Ioan. 19.

Mvtata sunt omnia , magne I e s v , per mortem tuam. antea ab omnibus patiebaris , nunc à nullo potes : omnia verò ad gloriam tuam commutantur , omnia tibi obsequuntur pro Patris & tua voluntate. Petijt Iudæorum malignitas à Pilato , vt frangerentur crura etiam I e s v , sed non est consequuta : illud consequutum est, quod ad magnum mysterium tuæ Ecclesiæ pertinebat, vt è late-re tuo sanguis & aqua fluenteret. Cur non petijstis vos corpus I e s v , ô Iudæi , vt saltem sauitiam vestram in mortuum atrociorem expleretis ? Non potuistis , etiam si velletis. nec id vobis cōcessisset Pilatus; quia nihil horum voluit Christus: nec potuit quicquam fieri, nisi ipso volente. Illud voluit Patris sapientia I e s v s , quod redundaret in gloriam Dei, à Iosepho discipulo , ab eo qui expectatione regni Dei tenebatur , vt peteretur corpus suū adorandum, vngendum, reuerenter sepelendum. Et huic quidem , qui occultè ac timidè erat discipulus , vires fecit , vt magnanimiter auderet postulare, petijt, obtinuit. Quæ audacia, quæ magnanimitas, & timoris cōtemptus & periculi ad nos attinet , qui in virtutū exercitijs nostrā vmboram timemus , tardi sumus ac desides, nec vim quæ nobis semper est p̄fēctò à Christo, atque adeò pulsat ad ostiū cordis nostri , recipere volumus , neque ad alia huius depositionis Christi mysteria oculos nostræ mentis aperimus , quæ sint nobis salutaria. Noluit descendere Christus de cruce viuus , voluit mortuus deponi : qua ex re in-

telligimus , nobis esse semper crucem tenendam, donec viuunt in nobis peccata ; quæ si viuunt, vel reuiuscunt semper donec mortale hoc induerit immortalitatem , quotidianus est nobis crux suscipienda pœnitentiæ, & ex- Lnc. 9. ercenda , neque expetendum vt de cruce deponamus, nisi quemadmodum Christus consummata tota cruce & passione sua voluit à cruce deponi.

Animaduertere autem illud oportet summa cum animi deuotione & cordis contritione , fuisse nos qui peccatis nostris Christū crucifiximus, & vtinam amplius non crucifigemus ! esse item qui illū de cruce deponimus, vbi pœnitentiam agimus, & crucem nostram baiulamus; quod audiissimè facere debemus, & faciemus maiori cum fructu , gesta Joseph & Nicodemi in spiritu si imitemur. Nostra enim peccata clavi fuerunt, qui tenuerunt Deū crucifixū ; eos nos euellemus è corpore Christi, si eius clavos sanguine Dei imbutos cordi nostro intimo spiritus sensu infigamus, quibus nostros peccatorum aculeos extrudamus . Cruentos Christi clavos semper in corde retineamus , vt Christum è cruce demittamus, ad eum per gradus orationis ascendamus, clavos, & omnes eius passiones, & mortem deosculemus & adoremus; eam factam consummatamque esse profiteamur, amplius nō posse mori Christum, cōfecisse nobis vitam sempiternam: illum complectamur, pectori & intimis visceribus applicemus , illum à nobis numquam separemus. Amen.

D E C H R I S T I S E P V L T V R A.

E I S D E M C A P P.

In cvi. imaginem Adnotatiuncula.

cvi.

133.

A. Pie mediū amur depositum è cruce Filium gremio Matris exceptum, quod non exprimit imago.	D. Mulieres obseruant vbi ponatur.
B. Stratum corpus super planum lapidem vngunt, obvolvunt sindone & sudario.	E. Maria Virgo Mater cum mulieribus redit domum.
C. Sepeliunt in horro & sepulchro Ioseph, sepulchrum lapi de occludunt.	F. Iudei impetrant à Pilato, vt adhibeatur custodia sepulchro.
	G. Veniunt ad sepulchrum, obsignant illud publico signo, apponunt custodiā.

L 1 2

M A T T H.

DE CHRISTI

MATTH. XXVII. MARC. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

Inuoluit illud in^b sindone munda:Depositum inuoluit^a in sindone,
Acceperunt ergo corpus IESV, & ligauerunt
illud linteis cum aro -
matibus, sicut mos est Iudeis sepelire. Erat au -
tem in loco, ubi crucifixus est, hortus; & in hor -
to monumentum nouum, in quo nondum quis -
quam positus erat. Ibi ergo propter parafacien -
tia, quia iuxta erat monumentum, po -
suerunt IESVM.& posuit illud
in monumento
suo novo,
quod exciderat
in petra.& posuit cum
in monumento,
quod erat excisum
de petra;& posuit cum
in^c monumento
exciso,in quo nōdum quisquā
positus fuerat.Et aduoluit saxū mag -
nū ad ostium monu -
menti, & abiit.& aduoluit lapidem
ad ostiū monumenti.Et dies erat Parafac -
ues, & Sabbatum illu -
cescebat. Subsequuta
autem mulieres, que cū
eo venerant de Galilaea,
viderunt monumentū,Erant autem ibi Ma -
ria Magdalene,
& altera Maria,
^d sedentes cōtra sepul -
chrum.Maria autem
Magdalene,
& Maria Ioseph,a spiciebant ubi po -
neretur.& quemadmodum po -
situm erat corpus eius.
Et reuertētes paraue -
runt aromata, & un -
guenta: & sabbato qui -
dem siluerunt secundū
mandatum.^a Altera autē die qua
est post Parafacuen, cō -
uenerunt Principes Sacerdotum & Pharisai ad
Pilatum, dicentes; Domine, recordati sumus
quia seductor ille dixit adhuc viuens, Post tres
dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrū us -
que in diem tertium: ne forte veniant discipuli
eius, & furentur eum, & dicant plebi, Surrexit
à mortuis; & erit nouissimus error peior priore.
Ait illis Pilatus; Habetis custodiam; ite, custo -
dite sicut scitis. Illi autem abeuntes, munierunt
sepulchrum, signantes lapidem, cū custodibus.

AD NO.

ADNOTATIO.

A. Per possimus meditari depositum è cruce Christum Mariam Virginem Matrè gremio excepsisse (quod non potuit exprimere imago) & summa cum animi sui partim mæstitia, partim deuotione fuisse, oculis omnia vulnera lustrasse, manibus conrectasse ac demulcisse, lachrymis irrigasse, paucis animum hinc compunctione, illinc suavi ac pia resurrectionis expectatione. Circūstantes mulieres ac discipuli, quoad licuit, Magdalena præsertim, animum p̄j̄s officijs & deuotione expletus, renouatur luctus. Habet diuinam orationem Virgo Mater de eius morte ad Filium; præsentes attentiissimis auribus audiunt: finem facit Virgo Mater dicendi, faciunt alij; ostendit illa velle ut statim sepultura mandetur, inclinante iam die ad vesperū; auferitur ab eius gremio.

B. Sternunt corpus IESV super planum & oblongum lapidem, qui in priori antro ante sepulchrum iacebat, qui adhuc à peregrinis lapisunctionis appellatur; ibi decenter ungendum collocant. ungit caput Virgo Mater, ungit corpus Iosephus & Nicodemus; subseruiunt mulieres & discipuli. Vngebant quidem ipsi corpus Christi; ungebat vero Christus eorum animos, & cælesti suavitate & gratia deliniebat. Vncto Christo, quod ad hanc statem fieri Mater intelligebat & reuerentiam, non ad rei necessitatem, (quamvis alij ferè non percipiabant necessariam non esse illam unctionem; quod plenam fidem resurrectionis tot Christi supplicijs, morte, sepultura occupati ac perturbati non tenebant) obuoluitur corpus sindone, obtegitur caput sudario, colligatur hec fasciolis de more funerali.

C. Iuxta locum, ubi cruci affixus fuerat IESVS, ad lvi. communes passus erat Decurionis Iosephi hortus, arboribus cōstitus, maceria munis et ianua, in horto duplex spelunca, anterior amplior & patentior, quasi interioris vestibulum. quod innuit August. lib. iii. de consen. Euang. cap. xxiiij. Et certè Marcus idem significat: nam in monumento exteriori Angelus se-debat super lapidem, qui clauserat ostium interioris. huc primùm ingressa sunt mulieres, deinde in monumentum interiorius; nam spelunca interior erat in rupe operis excavata & artificio, septem palmos oblonga, alta octo; cuius est ad Orientem porta. Hoc fuit Christi IESV sepulchrum: hic funus IESV delatum est cum summa omnium pietate ac veneracione, cum lachrymis, & iusto luctu; repositumq; corpus est in no-

uo illo monumento, ubi nullus unquam positus fuerat. peruvoluitur atq; accōmodatur suus lapis ad sepulchri ostium (magnus quidem ille) à Iosepho, alijs iuuantibus. O magne & sancte IESV, video in te res nouas, atque omnibus mortalibus & Angelis admirabiles: te tenet hinc spelunca conclusum, illinc Infernus; illa corpus, hic animam. Nihil tenet, nihil me cōcludere aut circumscribere potest: ex Inferno, ex sepulchro omnia impleo mea d' uinitate, omnia sustento, universam creaturam guberno, Inferni potestates ex spolio & traduco, in Limbo facio Paradisum; ac demonstro mea præsencia & maiestate, me nō viuorum solum, sed mortuorum esse dominum, omnium iudicem, bonorum liberatorem: sepulchro insero vim vita & resurrectionis, ex sepulchro veritatem mea mortis declaro, præclarissimum finem mea inter homines economia impone.

D. Sedebarunt autem mulieres è regione, atque obseruabant ubi & quemadmodum eorum magister bonus sepeliretur, aduolueretur saxum ad ostium sepulchri; cogitantes se quoque officium unctionis obituras pro sua deuotione.

E. Redit in montem Sion domum Virgo Mater, redeunt mulieres, redeunt Apostoli, recipiunt sc̄ discipuli & noti singuli ad sua. Verū eadem illa hora, cū redirent è sepulchro mulieres illa qua prima Sabbati ad monumentum vētura erant, sollicitè unguenta aromatica emerunt ac se posuerunt, ut transacto Sabbato corpus IESV ungerent: quieuerunt Sabbato iuxta legis mandatum.

F. Postridie, etiamsi Sabbatum esset, & magnum Sabbatum, tamen stimulatè Principes Sacerdotum & Pharisaos eorum perinaci malitia, male simulatum legis Zelum peruerterunt. Sabbato adeunt ad Pilatum: Domine, inquit, recordati sumus quia seductor ille dixit: Post tres dies resurgam; iube ergo custodiri sepulchrum in diē tertiu. Sed quid timetis? Ne forte veniant discipuli eius, & furentur eum; & dicant plebi, surrexit à mortuis; & ne sit nouissimus error peior priore. O homines stolidissimos! sed stolidiam conuertit Deus in vestram ignominiam & confutationem, tum verò ad cōfirmandam resurrectionis Christi veritatem diuertit. Nam nisi vos furia exagitarent, si fileretis, si abesset à monumento militum custodia, impudenter quidem, probabiliter tamen apud plebem mentiri poseratis, non resurrexisse IES-

DE CHRISTI

SV M, sed furatos illum esse discipulos, & furum factum predicaretis: nunc vero vestra diligentia clarissimum testimonium comparatus Christi resurrectioni, ubi signatis lapidem, custodiam militum adhibetus, ubi auctoritate Praefidis haec tam anxie procuratis; ut, etiam si omnes Demones vobis cum velint cauillari ac mentiri, nulli persuadere aliter quam fuit veritas

vel possitis, vel audeatis. Concedit illis Pilatus quod rogabant; accipiunt militem,

G. Veniunt ad hortum, obsignant publico templi sigillo monumentum: commendant Centurionem, ut summo studio & diligentia obseruet, ne qua vis sepulchro inferatur, ne clanculum cadaver auferri possit. spondet, abeunt Iudei: instituuntur militares excubia astentissime.

MEDITATIO.

Impressisti, Domine IESV, naturalem quemdam hominibus instinctum mortuos seperiendi omnibus saeculis, & existimandi sancta esse sepulchra, & qualis sensum dedisti mortalibus suae immortalitatis, & vitae recuperandae per mortem; & hac etiam in re ostendisti, earum rerum inditum esse suum desiderium hominibus, quas natura tota non potest assenti; quod facit creatio hominis ad Dei ipsius imaginem. Confirmatus vero est ille immortalitatis instinctus in tua sepultura, quae resurrectionis spem proposuit humanae generationi. Declinavit tamen ab hac immortalitatis propensione hominum peruersitas; neque id mirum: nam cum Deum cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt; sed euauerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum: dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Fugiemus nos per te non illorum solum, sed omnium insipientiam, & sensum accipiemus diuinum tuae sepulturae. Mortuus es tu, æterne IESV, ut tecum nos commoreremur; sepultus es, ut nos tecum consepuliremur; atque adeò crux tua & mors fuit nostri veteris hominis, qui erat nostra mors, crucifixio & mors. Fuit ergo tua mors nostræ mortis, id est, peccati mors; sepultura tua, nostra item sepultura: mortui enim peccato tecum sepelimus, & absconditur nostra vita in te, ut in pace in idipsum dormiamus, & requiescamus in spe singulari resurrectionis nostræ in te. Planè diuina sunt haec mysteria & beneficia in morte tua: tu deposuisti vitam, nos mortem; & tu confirmasti mortem tuam per sepulchrū, ita mortem in nobis vis confirmari ex vi sepulturae tuæ & imitatione. Vnge nos, Domine, myrrha & aloë, acri atque exemplari pœnitentia, ut mente pura te complectamur quasi sindone. Oramus te ut nos facias hortum tuum meditationibus & contemplationibus pijs & fructuosis consitum, sanguine & aqua

tui lateris irrigatum & fœcundum: in eo horto constituas cor nostrum; quod, cum petra sit durissima, excava tu illud vi tuæ sepulture, ut te recipiat, tuum sit habitaculum, te dulcissime amplectatur & foueat: à reliqua petra cordis nostri duritiam illam veterem dejicias, inferas verò tuum robur & fortitudinem.

Hæc omnia claude tecum in sepulchro, muni petra, te ipso; obsigna tuo sanguine, firmitatem spei & magnanimitatis mihi concede cum humilitate coniunctam. O excelse IESV, sepeliris, & Deus mortuus sepeliris. quanta est hæc significatio voluntatis tuæ. ut nos tecum sepeliamur! quanta vis ut possimus!

Sed celebremus oportet tui funeris exequias te iuuante, cum matre tua Virgine sacra, sed luctuosa, adhuc cū Apostolis & discipulis, ac pijs mulieribus: hoc faciemus, si ante tota mente prosequamur quæ beata Virgo de te è cruce deposito, de vita tua, de passione, de vulneribus, de doloribus & cruciatibus, de cruce, de morte prædicauit, deque horum omnium virtute cœlesti, & diuina efficacia. Et quis possit cogitatione consequi, quanta fuerit huius orationis funebris deuotio, quanta spiritus sublimitas, quanta diuinitas? Nam si Hierotheus in sua oratione de Maria totus ^{Dio. de} _{diss. no.} excedens, totus se deserens, & eorum quæ ^{cap. 4} laudabat consortium patiens, ab omnibus à quibus audiebatur, & videbatur, & agnoscebatur, afflatus Deo, & diuinus laudator iudicabatur; quid de excellentia orationis Virginis Dei Matris de Filio Deo credere nō possumus & debemus? Et quidem viri illius sancti post Apostolos ponitur laudatio, post Apostolorū orationes laudem meruit: at Regina cœli, Virgo Mater, & Apostolos omnes, & choros Angelorum omnes diuino priuilegio & gratia antecellit. Imbibamus dulci meditatione ac deuotione quæ ab illa cœlesti oratio-

Rom. 1.

Rom 6.
& Colos.
2.

Psal. 4.

oratione & præconio discebantur, & suspen-
datur animus noster, si non intelligentia ver-
borum & rerum illarum, aliqua saltem spi-
ritus significatione & gustu. Apostolorum, &
reliquorum præterea orationes cogitemus,
quæ etiam si longè erant quæm Mariæ infe-
riores, luctuosæ tamen erant & sanctæ. Ad-
sunt è cœlo frequentes Angeli, adsunt ex ijs
qui semper Christo astiterant, animum huc
aduertunt è Limbo totus Patrum conuen-
tus, & eorum tutelares Angeli, celebrant
omnes Christi sepulturam, iuvant Angelī
funeris officia, prosequuntur è Limbo Pa-
tres pia animorum religione & meditatione
Christi exequias: adeat Virgo Mater cum
sanctis mulieribus, adsunt Apostoli cum di-
scipulis, adsunt alij pietate & officio commo-
ti, curant omnia Nicodemus & Ioseph, Chri-
stus ipse omnium pietatem promouet, por-
tant sacrum feretrum Apostoli: procedit fu-
nus diuinum, prosequuntur illud omnes, ac

celebrant cœlesti præuicatione & laudibus.
Vbi estis Iudæi? At nos non solum inde ab-
sterruit Christus mortuus, sed Pilatus etiam
abegit suo imperio, donans corpus sepelien-
dum Decurioni. Sepeliunt, oboluunt ma-
gnum lapidem ad os monumenti. O sanctam
petram, quæ Dei corpus, quæ Christi immen-
situdinem continet! Offero ego, benigne I E -
s v, cor meum in tuum sepulchrum, ut viuat
in me vis tuæ mortis & sepulchri: offero tibi
viuenti in secula habitationem in corde meo.
Atenim tam excellenti beneficio indignus
sum. Sed tu tamen dignus, qui splendore tuo
& gratia facis dignum, & ad me digneris ve-
nire. Confirma, obsecro te Domine I E S V,
fidem tuæ passionis & mortis, & sensum illius
spiritualem cordi meo imprime, spem per
tuam sepulturam erige resurrectionis & vite
sempiternæ; ut hanc spem excipiat charita-
tis tuæ fulgor cœlestis & suauitas in tua resur-
rectione. Amen.

DE ANNUNTIA TIONE.

L V C. I.

In cœij. imaginem Adnotatiuncula.

cœij.

I.

A. <i>Conuentus Angelorum, vbi declarat Deus incarnationem Christi, & designatur Gabriel legatus.</i> B. <i>Veniens Nazareth Gabriel, sibi ex aere corpus accommoda.</i> C. <i>Nubes è celo, unde radij ad Mariam Virginem pertinet.</i> D. <i>Cubiculum, quod visitatur Laurentii in agro Piceno, vbi Maria.</i>	E. <i>Ingreditur Angelus ad Mariam Virginem, salutac eam, assentetur Maria, sit Deus homo, & ipsa Mater Dei.</i> F. <i>Creatio mundi, quo die Deus factus est homo.</i> G. <i>Eadem die Christus moritur, vi homo perditus recreetur.</i> H. <i>Piè credi potest Angelum missum in Limbum, ad Christi incarnationem Patribus annuntiandam.</i>

EVANGELIVM MISSÆ.

L V C. I.

IN^a mense autem sexto,^b missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad^c Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen Virginis^c Maria. ^d Et ingressus Angelus ad eam, dixit: ^e Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cùm audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius I E S U M. Hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur; & dabit illi Dominus Deus sedem Dauid Patris eius: & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fieri stud, quoniam virum non cognosco? Et respondens Angelus, dixit ei: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis est sextus illi, quæ vocatur sterilis: quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.

AD NO-

ADNOTATIO.

HAEC imago apposita in hunc locum relata est, quia eodem die Filius Dei homo factus est, & homo Deus crucifixus. quod Ecclesia representat, ubi xxv. Marty Annuntiationem Virginis Mariae celebrat: etiam sapienter in Christi passione celebranda sequatur plenilunium primum mensis primi post vernum aquinoctium; quod tamen semper xxv. dicem mensis Martij indicat.

A. Quæ Deus futura esse constituit, ea omnia in sua aeternitate constituit; illud simul statuit, quando sint exequenda, ubi, quo pacto, per quos. Neque vero rerum nouitate, ubi fiunt, mutatur; non enim semper tempori addicitur diuinitas: sed à Deo omnia ex aeternitate fiunt, quæ nobis in tempore, estq; eius aeternitas omnibus temporibus presens maximè; neque intelligi potest aliquid nunc fieri, qui in aeternitatis nunc, ut ita dicam, praesentius non fiat. Hac propterea dicta sunt, ut intelligamus quæ aeterno consilio Deus prædestinauerat, & ex sua aeternitate fecit, hodie esse facta. Fit igitur cœnitus celeberrimus omnium Angelorum in cælo Empyreo ante diuinitatem: ostendit Pater Deus velle se in terram mittere Filium, declarat Trinitas diuina se illum velle hominem facere: designatur Archangelus Gabriel, aduoluit mentis genua ante diuinitatis infinitam maiestatem, pronuntiatur ad sacratissimam Virginem legatus, ex prescripto mandatum à Deo accipit, mittitur Nazareth in Galileam, dantur illi comites complures Angeli; erigitur omnium animus tanta rei expectatione, conuertunt in Galileam animos, Gabrielem votis & comprobatione prosequuntur.

B. Benedictione à Deo accepta penetrat celos omnes Gabriel, salutatur ab Angelis calorum motoribus festiuè, iam tenet aera; ibi vero corpus sibi accommodat humanum diuina virtute splendidissimi atque elegansissimi adolescentis; hunc circumvolant Angeli comites.

C. Nubes, unde radij ad Mariam Virginem pertinent; quæ nube visitur Gabriel. Significat vero nubes obumbrationem virtutis Dei, superueniente in Virginem sancto Spiritu; agenti enim sancto Spiritui in utero Virginis sacro-sancto, ipsa etiam diuina virtute cooperata est, ut verè esset Dei & hominis Mater. Itaque diuina operatio humana, infinita finita est attemperata, quod ex nubis obumbratione intelligi-

mus; quasi illa remissio sit atque accommodatio virtutis immensa, quæ faciebat Virginem posse quam habebat facultatem ut mater esset, eam exercere, atque ad diuinam problem applicare.

D. Cubiculum idem, quod Laureti in vico territory Recinatensis agri Piceni summa & frequentia visitur, & deuotione celebratur. In eο lectulus, caminus, & ad focum ollula, armarium, fenestra; quæ omnia tenuitatem Virginis & paupertatem indicant: quæ ut oculis patarent, non potuerunt omnes parietes depingi, non sacra cellulae ianua, non fenestra. Hic eo tempore orabat Virgo celestis, & de Filij Dei incarnatione commentabatur ac meditabatur studiosissime; & prater alia merita præstantissima, illud etiam ardens desiderium, quo in aduentum Messiae ferebatur causa esse potuerit, non ut Deus homo fieret, sed ut ex ea potissimum homo fieret. Habet autem in canistro paratam materiam, & instrumenta virginallium operarum.

E. Ingreditur insperato ad eam Angelus, salutat: turbatur animus Virginis sanctissima atque pudenterissima dum laudes suas audit, & revertitur ut in columem pudorem teneat, & tueatur virginitatem, quā Deo voto consecraverat. Verbis illam Gabriel confirmat suauissimus: consentit diuina voluntati caelstis Virgo cum summa fidei, humilitatis, magnanimitatis, aliarumq; diuinorum virtutum conspiratione: Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundū verbum tuum. Quæ verba cum cōpleret, fecit Deus excellentissima illa sua potentia atq; miserationum opera, quæ alia eius omnia opera longo interuallo antecellunt: eodem enim temporis momento creauit animam Christi omnium in humana specie præstantissimam, formauit corpus in tanta paruitate consummatissimum, hac uniuersit, & ihuicem, & Verbo Dei. Itaque factus est Filius Dei homo unione illa hypostasis diuina immensa, simul anima Christi absque ullo merito, sola persona & unionis dignitate collata est summa gratia, & beatitudo, atque harum plenitudo, ex qua plenitudine innumerabiles homines gratiam accipere possent & salutem: simul obrulit Christus Patris ut mortem, ita labores vita sua omnes, & passiones, & mortis omnes acerbitates promortalium redemptione ac liberacione. Itaque meriti Christi summa illa vis atque efficacia

Hier. 31.
Psal. 50.
Ps. 129.

efficacia iam inde exitit: neque verò umquam accessionem accepit Christi meritum, idem omni sua meritorum ratione est promeritus; perfectus enim semper fuit homo Christus, perfectè semper est operatus, eò copiosior celebratur illa Christi IESV redemptio, & amplior lotio. Addidit singulare illud miserationis mysterium; gloriam enim anima ne in corpus reducere inhibuit, ut sua virtute & maiestate passiones eius vite mortalib[us] vel mortem ne impediret. Fit mater Dei omnipotens Virgo humilis atque pauperula, adorat hominem Deum Gabriel & comites Angelii, adorant è celo omnes Angeli recens hominem factum Regem suum ac Dominū; simul omnes suum honore deferunt Matri Dei, illam laudant, illam adorant. Sentit ipsa diuina virtute se concepisse in utero, intelligit Matrem se factam esse Dei; sentit non solum in utero diuinam prolem, sed in animo & in spiritu suo diuinam augeri virtutem, dona Dei multiplicari, charismata increscere; impletur omni suauitate cœlesti, adorat atque magnificat eius anima Dominum, exultat spiritus in Deo salutari suo, id est, Deo IESV Filio suo. Sentit uniuersus orbis

se esse nobilitatum aduentu diuinitatis in carnem, laudant cali Dei immensam benignitatem, exultat terra, collaudant omnia Deum. Confeta legatione Gabriel honorificentissimè saluta Virgine in calum euolat, dissoluitur in auras adolescentis figura quam acceperat.

F. Confirmat Ambrosius creatum Mundum l. 1. Ex ipso vere. numerantur autem anni Mundi à creatione ad nativitatem Christi, quæ fuit xxv. Decembris: quo fit ut intelligamus, ad nativitatem Christi in utero etiam numerari annos Mundi à creatione. Itaque eodem die dicemus creatum primum hominem xxv. Martyr, & Deum factum hominem; nouem scilicet mensibus ante xxv. Decembris; factumq[ue] eodem die primum hominem in animam viuentem, & secundum in spiritum viuiscentem. Ad hanc addi potest authoritas Athanasy & Augustini.

G. Eodem die in cruce nostra crimina suo sanguine & morte Christus expiavit quo conceptus est.

H. Piè credi potest missum Angelum ad annuntiandum Patribus incarnationem Dei in Limbum.

Athan.
lib. quæst.
Ad Antioch.
q. 17
Aug. 2.
P. q. vñ.
& no. te.
q. 55.
Aug. li. 18.
de cuit.
Dei c. 54. &
l. 4. de
Trin. c. 5

MEDITATIO.

Gen. 2.

Fecisti tu, Domine IESV, initio Adam & Heuam primos homines; sed è terra Adam, cui spiritum vitæ inspirasti: ex huius costa Heuam, vt mater esset cunctorum viuentium: sed simul vocari voluisti nomen eius *Issa*, id est, *virago*, quod de viro esset sumpta. Adam extra Paradíum creasti, Heuam in Paradiso, os de ossibus Adam, & carnem de carne; quapropter relicturus esset homo patrem & matrem, & vxori suę adhæsus: Magna sunt hæc tuæ sapientiæ & potentiaæ sacramenta; non solum in te & sponsa tua Ecclesia, sed in te & Matre tua Virgine, quæ simul sponsa tua est. Orote Verbum Patris æterni coæternum & consubstantiale, Verbum caro factum, vt nobis illa aperias mysteria: obsecro per nativitatem tuam in utero Matris virginali. Concipite primum fidem, spem, & charitatem in me, deinde spiritum simplicitatis & humilitatis profundæ, & audite. Adam me repræsentauit, Heua matrem meam: nam cùm præscirem utrumque esse peccatum, & corruptum iri per peccatum naturæ humanæ integratatem, quam ego integrum volueram; fuit meæ sapientiæ, simul &

misericordiæ, vt simul designarem alium Adam, aliam Heuam; vt quod primus homo deformauerat, secundus restauraret; & naturam humanam non solum corruptione contracta liberaret, sed diuina perfectione nobilitaret. At, sancte IESV, quo nam pacto te Adā repræsentauit, peccator innocentem & sanctum? Rectè, quia ille peccatum admisit, ego deleui: ille peccato implicauit & se, & suā posteritatem; ego explicaui & illum, & eius posteros, & liberaui: fecit ille peccatum, ex quo peccatores constituti sunt multi; ego factus Rom. 5. sum peccatum, hoc est, hostia pro peccato, vnde 2. Cor. 5. multi constituti sunt iusti; & sicut deriuatum est vnius delictum in omnes, ita mea vnius iustitia in omnes permanauit. Ex Adā peccato miseriæ & poenæ omnes humanæ fluxerupt, Satanæ tyrannis, hominum Infernus; per me peccatum, hostiam videlicet peccati, & meam crucem, miseriæ illæ deletæ, Satan cōfutatus & vicit, necata Mors, Infernus superatus. Quæ cùm ita sint, fit ut primus Adam rectè atq[ue] ordine dicatur mei forma atque typus per dissimilitudines. Ceterū similitudines, quibus me ille repræsentauit, magno interuallo antecessit:

Pron. 8. si : ille animam accepit à Deo , ego diuinitatem & animam: illius anima prædita fuit grātia & donis spiritualibus , mea ornata summa gloria, gratia, & donis cælestibus: illius corpus accepit Deus è terra virgine , & cui nondum maledixerat, meū ex Maria Virgine,cui semper benedixit: Adamum creauit Deus extra Paradisum, meam incarnationem fecit & humanitatem extra cælum: tulit Adam Deus & posuit in Paradiso, vt operaretur & custodiret illum, me in Ecclesia Dei viuentis, vt illic eius salutem operarer, & illam ab aduersarijs potestatibus defenderem. Nam fuit Ecclesia mea Paradisus meus, (deliciae enim meæ fuere, esse cum filijs hominum) vbi arbor vitæ crux mea est, quæ vitam sempiternam mortalibus produxit ; vbi etiam arbor scientiæ boni & mali, sed longè mitior ; nam qui illic Dei præceptū præuaricatur, dono originalis iustitiæ perpetuè priuatur, in Ecclesia qui in Deum peccat, priuatur quidem gratia & dōnis, sed quæ possint per Sacra menta recuperari : vbi non quatuor flumina solum, sed quinq; diuinæ misericordiæ & gratiarum è manibus meis, & pedibus, & latere fluunt. Heuam præterea nouam vetus illa significauit , Mariam Virginem Matrem meam: illa ex costa Adæ est formata in originali iustitia & gratia, ex quibus excidere posset, vnde etiam excidit ; hæc creata est à me sancta & immaculata, & in excellenti gratia confirmata, ex osse meo, è singulari scilicet crucis meæ merito. Hanc enim in Ecclesia mea exhibui gloriosam , non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sine peccato , sine peccati fomite ; & ex costa mea dormientis, id est, mortui in cruce : ex virtute enim crucis meæ omnem est perfectionem consequuta. Fuit igitur hæc Issa longè nobilior quam illa , de meo excellenti priuilegio; etenim sicut ego eram & sum homo perfectus, ita etiam illa mulier perfecta. hinc intelleges me in Paradiso Heuam formasse, quòd Ecclesiam meam significaret, & matrem. Fuit illa Heua mater curictorum viuentium , hæc mea , qui sum vita sempiterna omnium & Angelorum & hominum: illa peccatum concepit in Satanæ tentatione, mea concepit me iustitiam infinitam in Archangeli salutatione , & incarnationis meæ annuntiatione: illa peperit peccatum comedens ex pomo vetito, mea me peperit peccatum , hoc est, hostiam pro peccatis omnium: illa dedit marito pomum in quo peccaret, mea dedit me Ecclesiæ

vnde à peccato mundaretur : Heua illa amica serpentis Diaboli aliquādo fuit, hæc numquam fuit, nec ego permisi vt esset ; potui enim inimicitiam inter serpentem Dæmonem *Genes. 3.* & hanc dilectam meam Heuam , & inter se men serpentis peccatum ac semen meæ Heuæ me , qui fui peccatorum expugnator : & non solum hoc semen contriuit semen serpentis, & omnem eius potentiam eneruauit, sed hæc etiam mea Heua caput serpentis contriuit in suo semine ; & non solum alia peccata, sed originale etiam superauit , nulli subiecta peccato, nullo infecta. Huic meæ Sponsæ vt ego adhærerem, & ex ea carnem sumerem, *Iohann. 16.* exiui à Patre, veni in mundum, fui à Patre derelictus ; reliqui Matrem vt Sponsæ meæ Ecclesiæ adhærerem. Initio igitur tuæ creaturæ, magne Iesus v , in primo homine & in prima fœmina qui suam innocentiam amiserunt, significasti futurum , vt illa iactura restauraretur : itaque dedisti perfectissimum alium hominem , & aliam perfectam fœminam, te & Matrem tuam. Hanc , vt decuit Filium, formasti excellentibus donis ornatā ; corpore purissimo atque elegantissimo ; anima , etiam si specie humana, tamen potentissimis perfectissimis donata , & sublimi quadam naturæ individualis bonitate ; sensibus vt vivacissimis , ita mundissimis. Et ea quidem naturalia bona Matri tuæ contulisti ; quæ nostra infirmitas pro dignitate celebrare non potest vel intelligere ; caligat tamen longè magis nostræ mentis acies , vbi dona spiritualia Matris tuæ considerare intendit, gratiam secundum tuam maximam , virtutum ac donorum spiritualium eximia priuilegia, atque excellentias singulares. Quocirca nulla , vbi de peccatis agitur , de Matre tua fit *August. de natu. grat.* mentio ; nullus , vbi de originali peccato *cap. 36.* tractat , Matrem tuam comprehendit. Vére tota pulchra & sancta est amica tua & Mater , excelse Iesus v , & macula nulla in ea vel fuit, vel est. Et quid mirum ? quid non te dignum , si Matrem tuam Dei tanta gratiarum & donorum plenitudine cumulaſti ? Quis enim homo non similibus donis matrem suam ornaret, si posset, & si ei liceret ? Ex huiusmodi Matre Virgine sacrosancta voluit Pater tuus, voluisti tu, voluit Spiritus sanctus, vt tu carnem acciperes, immaculatam ab immaculata; & fieres homo perfectissimus ex perfecta Virgine. Magnum fuit miraculum vestræ Trinitatis Dei vnius, & omnibus seculis

lis inauditum , tanta præstantia mulierem formare ; & tamen ea nihil aliud quam foemina erat : diuinis ornamenti erat decorata , sed tamen mulier , nihil aliud : Mater verò erat Dei , & hæc gloriæ sublimitas faciebat , vt supra omnes Angelos & homines esset Deo grata , vt cæli terræque esset domina & regina , vt supra omnem puram creaturam esset particeps diuinitatis ; erat tamen ipsa tantummodo creatura. At tu , admirabilis I E S V , & omnibus donis illam , non solum omnes alias creature longe antecellis , & illo vñionis tuæ hypostaticæ infinito interuallo : nam es Deus & homo in vnitate diuinæ hypostaseos & personæ tuæ. O immensam Dei bonitatem & virtutem ! ô diuinæ misericordiæ & iusticiæ opus inenarrabile ! Quis audiuuit vñquam tale ? Quis vidit huic simile ? Nihil est , nihil fuit , nihil erit vel tale vel simile. Angeli quidem audierant hoc opus , viderant etiam in Deo ; simile tamen vel tale non viderant , non audierant : quapropter diuinis laudibus illud prosequuntur in altissimis , nec tamen integrè assequuntur illius operis maiestatem ; quo sit vt semper dicant : *Quis est iste Rex gloriae ?* Vnitus es tu Verbum Dei Patris omnipotentis humanitati isti excellentissimæ , tactus es homo ; quis assecurat vel cognoscere hanc vñionem possit , nisi quantus sit Deus , qui vnitur , perfectè inuenit Immensus es tu Domine I E S V , factus es tamen certa mensura homo : infinitus tactus es finitus , immortalis factus es mortal , imparabilis factus es patibilis , omnipotens tactus es infirmus ; & per vñionem naturæ diuinæ & humanæ in persona tua tecisti , vt conseruata vtriusque naturæ proprietate , diuina de humanis , humana de diuinis verè in te dicerentur , non contunderentur tamen naturarum proprietates , nec in altera natura alterius proprietates inessent. O Trinitas , substantia , diuinitas , bonitas , vnitas omni substantia , diuinitate , bonitate , vnitate superior atque præstantior , quæ lucem habitas in accessibilem ! Amas tu vnitatem vnitatis immensa Deus trine : voluisti vt vnum sint homines , quemadmodum vos vnum estis . Vos quidem natura infinita vnum estis , Pater , Filius , & Spiritus sanctus : fieri non potuit vt natura humana hoc modo diuina esset

I. Tim. 6.

Ioan. 17.

natura , nec conuersti potuit natura humana in diuinam : quod fieri potuit post hanc vnitatem præstantissimum & diuinum bonum fecisti , vt in vnitate secundæ personæ natura diuina & humana vñrentur , & fierer Deus & homo vñus Christus. Altius leuari non potuit creatura : itaque hæc laus est post tuæ vnitatis gloriam maxima. Duæ alia sunt creatæ vñiones , gratiæ , & gloriæ : has summas eodem temporis momento creasti in Christo ; & per ipsum homines ad vñionem gratiæ tuæ & gloriæ exaltasti. Admirabiles sunt alia etiam tuæ potentiaræ & misericordiaræ vñiones : verissimè dixit , Pater æterne , Filius tuus , & orauit effi- *Ioan. 17.* cacissimè , vt & Apostoli , & qui per ipsos essent credituri , vnum essent , sicut & vos inter vos vnum estis ; nam illa est summa inter vos & nos vñio , sit tibi primùm per gratiam à Christo acceptam ex illius excellentissimis vñionibus coniungamur , dein per gloriam . Sis benedictus in æternum Deus trinus & vñus , omnium diuinarum vñiorum author & consummator. Fecisti tu sublimes illas Christi vñiones hodie in vtero Virginis , quam tibi prius excellenti gratiæ , & charitatis , & virtutum , & donorum vñione copulaueras.

Itaque cùm ex hac vñione , & splendore tuæ gratiæ , in excelsa quadam contemplatione versaretur , misisti ad eam è cœlo Archangelum Gabrielem ; ex quo *Luc. 1.* cùm laudes suas audiaret , fecit perfecta eius humilitas & Dei zelus vt turbaretur , & cogitaret qualis esset salutatio illa . Non timuit Angelum , erat enim colloquijs & visitationibus Angelorum assuefacta cælestis Virgo ; sed laudari , quò maiore est humilitas , minùs pati potest : oportuit summæ humilitatis actum præcedere , vt præclarissimum à Deo beneficium acciperetur. Ab hac autem humilitatis & zeli trepidatione confirmata diuinitus per Angelum , coniunxit cum humilitate profunda excellentem animi magnitudinem , tota in Deum erecta , & in eius potentias bonitatis & sapientiaræ introducta. Vbi audiuuit se conceputram , credidit quidem absque vlla dubitatione ita futurum ; sed eius magnanimitas nixa humilitate fecit , vt auderet rogare ab Angelo tanti mysterij rationem . Credo , Angele sancte , ita futurum vt dicas ; sed simul scio me meam virginitatem Deo

Esa. 7. Deo sancte deuouisse, quam eius ptoauidentur curæ esse non dubito: scio Verbum Dei carnem humanam suscepitum, & quidem ex Virgine alma per mysterium à seculis absconditum, & signum hoc admirabile datum iri domui David: scio quod creature sit nouum illud Dominus super terram, ut feminæ perfectum vi-
Ier. 31. rum vtero complestatur: intelligo viæ hu-
Prou. 30. ius, & consummati viri, & incarnatio-
 nis rationem, omnem intellectum superare; & hanc viam item scio Synagogam esse negaturam: verum quod hæc maiora sunt, & diuiniora, & recondita magis, eò afferet animo meo consolationem ma-
 iorem, si rationem aliquam mihi aperias qua illa fient, vt Dei misericordiam & vir-
 tutem in me agnoscam, & laudem vbe-
 riùs. Cùm hoc fecisset Gabriel, & quæ de tam sublimi mysterio fide erat complexa diuina Virgo singulari luce fuissent illustrata, consequutum fuit illud responsum omni-
 bus & Angelis & hominibus adorandum: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* per quod responsum & con-
 sensum parta est hominibus salus & gloria sempiterna; Verbum Dei cato factum est, & habitauit in nobis, vt nos Deus fa-
 ceret suæ diuinitatis participes, & naturæ confortes. Tu me prædicas, Angele Dei, gratia plenam, mecum esse Dominum, me benedictam inter mulieres, quæ Deum sim conceptura & paritura supetueniente in me Spiritu sancto, obumbrante Altissimi virtute; hæc omnia faciunt, vt toto pectore & animo, toto corde me Do-
 mino subijcam & dedam, & pleniùs agnoscam me esse eius ancillam: itaque Domino, vt ancillam, me totam of-
 fero & permitto. Cùm vero sentiam me occupari immenso Spiritus sancti amore, & virtute diuinitatis obumbrari & refici; his viribus freta desidero, volo, & consen-
 tio vt fiat mihi secundum verbum tuum, & fiat in me Verbum Dei homo, & Filius Dei meus filius. Gloria sit Deo in al-
 tissimis; laudent eius bonitatem & virtu-
 tem Angeli, omnes mortales, cœlum, terra, omnis creatura. Cognoveram Dei mirabilia in creaturis, promissiones Dei diuinas noueram in lege, & ante legem, & in Prophetis; sed opus nunc video su-
 pra omnem admirationem possum. In
Ioan. 1. staturatur creatura diuino Filij Dei com-
 mercio: adimplentur Dei promissiones & iusserandum; Parvulus enim natus est in *Isai. 9.* vtero meo, qui semper ex vtero Patris æ-
 terni nascitur, qui natus est ante Luciferum; & Filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius, & vo-
 cabitur nomen eius. Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sœcu-
 li, Princeps pacis. Natus est qui legis umbras discutat, & mysticas significaciones impletat per gratiam suam & veritatem, & suæ humanæ œconomiae mysteria. Exultemus, Fratres, in Domino, & in poten-
 tia virtutis eius, quia est incarnatus eius Filius. Exultate Filiae Ierusalem omnes: *Isai. 40.* Consolamini, consolamini popule meus, dicit Deus vester. Ecce in vtero Virginis *Isai. 43.* fecit Deus noua omnia; postea nascetur in quo fecit Deus omnia, & cognoscetis ea: verè iam est in vtero Matris Deus abscon-
 ditus, Deus Israël saluator. Non est quod *Isai. 45.* amplius dicatis: *Vt in am disrumperes cœlos,* *Isai. 64.* & descenderes: descendit enim Dominus, & à facie eius altitudines superbiaz deflu-
 xerunt; depositi sunt potentes de sede, ex- *Luc. 1.* altati humiles.

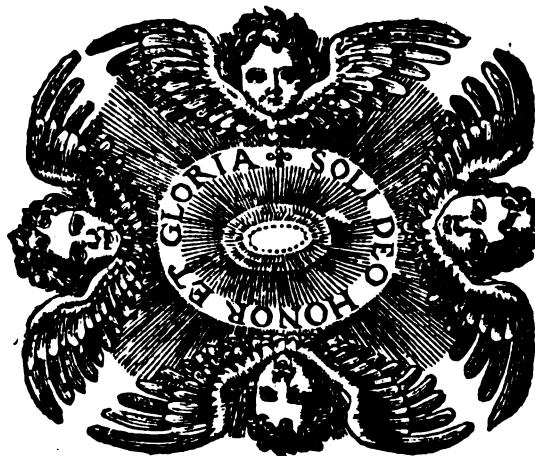
Ex his, pie Meditator, vberimum fru-
 stum, & in mente tua, & in corde po-
 tes reponere si attendas, si rumes, si sen-
 sus interiores spiritus applices: illud enim comperies, similiter fieri spiritus & gratia diuinæ unionem ad cor tuum. En præue-
 nit te Dei eudocia & gratia: audi verò Deum, quasi te salutantem, tibi offerentem suam gratiam, vel gratia suæ incrementum, Deum tecum futurum, benedictione eius te esse ornandum: hæc agnosce dona tibi præstò esse à diuinitate. Responde tu primum per profundæ humilitatis exercitium & tur-
 bationem; excipiet atque reficiet tuam tre-
 pidationem piam benignus Dominus; ra-
 tionem suæ gratia & vim tibi exponet;
 eam ex te non esse, sed à Dei bonitate &
 misericordia; tibi tamen querendam esse,
 vt eam inuenias, vt in corde tuo conci-
 piás Dei Spiritum, & vt aqua reficiaris in *Ioan. 4.* vitam æternam saliente. Intelliges gratiam præterea tibi offerri, vt concepta illa eiusque virtute in corde tuo, ex illa in actio-
 nes diuinæ exeras, & parias opera cœlesti gloria digna, quasi Christum ipsum in tuis operationibus. Nihil vero hic dubites, ni-
 Mm hil va-

DE ANNUNTIATIONE.

hil vacilles ob rei magnitudinem ; sed fide ac spe confirma cor tuum , adhibe charitatis candorem & vim : fiet ut sentias spiritu mentis tuæ , quemadmodum in te formetur Christus eius amore in te superueniente , quo nos dilexit Deus ; sentias potentiam virtutis Dei , quod est Verbum incarnatum , & pro nobis crucifixum & mortuum . Hæc cordi tuo spiritualia indicia erunt , huiusmodi spiritualis sensus , superuenientis in te gratiæ , & tibi offerentis Filium Dei ; quæ om-

nia dona Dei cœlestia intellige in te non esse superuentura , nisi per humilitatem , & fidem , & aliarum virtutum conspirationem . Consentias itaque tangente Deo cor tuum per Spiritus sancti illuminationem & gratiam , illi motioni coopereris gratia subleuatus & erectus , sine qua mouere te ad iustitiam coram Deo tua voluntate non potes . Sit benedictum in sæcula Verbum Patris æterni incarnatum , qui est Christus Iesus .

A M E N .

R E S V R -

RESURRECTIO CHRISTI

GLORIOSA.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LVC. XXIIII. IOAN. XX.

In cxiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxiij.

134.

- A. Adebat Christus in anima ad sepulchrum ex Limbo cum Angelis & animabus Patrium ad finem crepusculi prima Sabbati.
- B. Unxit animam corpori, & egreditur salvo sepulchro: pronuntiat: Vici mundum, conculcaui Dæmonem, Mortem interemini, Viuo in æternum.

- C. Sepulchrum obsignatum.
- D. Milites duo agunt excubias, alijs dormiunt, nemo quicquam omnino sentit.
- E. Dicit Christus captiuum Satanam, Mortem, &c.
- F. Per totam Iudeam è sepulchris apertis Sancti excitantur, quorum animæ interfuerunt Christi resurrectioni, & apparent deinde multi.

Tertia die resurrexit à mortuis.

A D N O T A T I O.

A. **H**ora nona emisit spiritum in cruce Christus: fuit eius anima in Limbo tres horas, quod erat reliquum sexta Sabbati, totum præterea Sabbathum, quod à vespera in vespere agebatur, ac totam ferè noctem prima Sabbati, quam Dominicam Diem ex Christi resurrectione appellarunt Apostoli, tenuit non men Ecclesia. Itaq; tribus diebus fuit Christus mortuus & tribus noctibus, hoc est tribus diebus, uno naturali integro, partibus duorum, & ad finem hora 39. post mortem resurrexit. Igitur in ipso Solis primo exortu, vel in extremo diluculo resurgit Christus, & lucem affert mundo cælestem. Expolians enim infernum, hoc est, educens omnes animas ex Limbo, multas ex Purgatorio, precedentibus & cingentibus eum Angelis, prosequentibus beatis animabus è Limbo in montem Golgotha & sepulchrum ascendit gloriissimo triumpho, ducens vietam Mortem & Satanam. Stat cælestis pompa triumphi super monumentum: nihil impedit aciem mentium humanarum vel Angelicarum, longè minus Christum impedit obiectum saxum, vel claustra sepulchri: contemplantur omnes mortuum corpus, viriusque & corporis & anima contemplantes diuinitatem, vident verissimam Christi mortem.

B. At verò exemplò virtute sua diuinitatis reddit anima Christi ad corpus, illi se insinuat, il-

li unitur, ut unita antea fuerat: verùm illa fuerat unio patibilis corporis & mortalis; hac imparibilitatem eius corpori attulit atque immortalitatem. Fit rursum homo Christus, redundat anima illa beatitudinis gloria in corpus, eminentia Christi corpore fulgores immensi, splendidiores verò ex vulneribus. Indutus surgit gloria & sindone speciosissima, ut erat apparitus suis: gerit insigne sui triumphi crucem, ex diuina quadam claritate confectam: egreditur è sepulchro immoto lapide, illæso sigillo: levat in calum manum suam, & dicit, Viuo ego in eternū; Vici mundum, conculcaui Dæmonem, Mortem interemini. Fiant omnium Angelorum & animarum infinitæ gratulationes, cantantur diuina laudes Deo & Christo eius.

C. Sepulchrum obsignatum omni diligenter & fide.

D. Milites alijs dormientes, duo militari more agentes excubias, omnia secura & quieta vndeque: neque verò eorum qui in sepulchro excubabant quisquam sentire vel videre quid gereretur poserat; surrexit enim Christus Iesus clauso sepulchro, ignorantibus prorsus militibus.

E. Satan & Mors; ille vincitus, hac in terram prostrata quasi extincta.

F. E sepulchris viuetes prodeunt Sancti, nā eorum animæ cum Christo fuerant in Limbo: interfuerunt

Mm 2 unt

runt eius resurrectioni, ex qua vim resurgendi accipientes singula ad corpora cum suis Angelis ad sua sepulchra Christo annuente properant; illi colligunt eorum materiam corporum, Christus inserit animas; sunt homines, resurgent à mortuis, discendunt Ierosolymā, apparent multis, narrant Christi mysteria, exponunt resurrectione-

nem. Gerebantur autem hac quo tempore aliae fiebant & Angelorum, & Christi apparitiones. quo ministerio expleto rursū redeunt ad sepulchra. anima, deponunt corpus, deinde redeunt ad Christum quē semper viderant: neque enim verendum est, ne in ea morte sensum doloris habuerint, quae singulari Christi virtute & mysterio fiebat.

M E D I T A T I O.

1. Cor. 15, 18. Apo. 5. 2. Cor. 15, 2. Cor. 5, 5. Zach. 9. **H**E v s vbi, Mors, victoria tua? Vbi stimulus tuus Peccatum? Vbi Satan? Vbi Infernus? Putastis vos perpetuum regnum obtinere in mortales: infania ista fuit vestra, & fanaticus error, & tetra tyrannis. Agite, exercite capita vestra si potestis: sibilum tuum vibra serpens tortuose. Vitam autumastis vos conculcare posse perpetuò, at vbi nunc vis vestra? vbi vestra impotentia? vbi tartareum in homines regnum? Concidit, concidit vobiscum Babylon: confusa est vestra tenebrosa Babel & conculcata: vicit leo de tribu Iuda: absorpta est non Mors solum, sed Peccatum, Satan, Infernus, absorpta sunt omnia in Christi I E S V resurgentis victoria. Gaudete cæli, exultet terra, latentur omnes qui inhabitant orbem terrarum; montes & colles cantent Christi resurgentis laudem, omnia ligna orbis terrarum plaudant manibus. Vos Filiiæ Sion, quæ toties ad luctum egressæ fuistis, egredimini nunc ad gloriam vestri Regis, ad laudem, & lætitiam, & exultationem mētium vestrum in cælesti iubilo: contemplamini Angelorum diuinam exultationem. En vobis euangelizant surrexisse I E S V M, surrexisse Christum, surrexisse è mortuis Dominum vitæ, cœli regnare, triumphatorem Peccati, Satanæ, Mortis, & Inferni. At quis suscitat resurgentem Christum? Ipse se, qui alias mortuos suscitauit; in quo Elias, in quo Eliseus suos mortuos excitarunt; erant suscitaturi Apostoli, & alij Dei homines. O potentiam mortui I E S V immensam! Neque tamen mirum: mortuus I E S V Deus erat omnipotens, consubstantialis erat Patri, & Spiritui sancto, vita erat sempiterna. Vos quidem Angeli mori nō potestis; neque enim corpus accepistis, quod deponere possitis; nec natura, quæ corruptio subiecta sit: potuistis tamen per peccatum mori, vt mortui sunt Dæmones. itaq; sentitis quām sublime beneficium acceperitis à Deo, vbi æternam vitam gloriæ accepistis. Illi vbi vitam gratiæ amiserunt & condénavi sunt,

conijciunt per mortem æternam, quantū fuerit boni in vita sempiterna. Tabescite vos Diaboli in vestra morte, gaudete vos nobiscum, ô sancti Angeli, ex laude gloriae resurrectionis Domini vestri & nostri, ex gusto vestræ vitæ, quam possidetis in Deo, ex charitate vestra in nos, & nobis de nostri beneficij excellentia congratulamini, quam per Christū resurgentē accepimus. Viuebamus quidem vitā quādam naturalem; sed quæ nobis cum plantis, cum animantibus, cum perditis hominibus, cum malignis etiam spiritibus communis est. à Deo quidem illam habebamus; vita enim omnis, & vitalis motus ex Dei vita ducitur: sed tamen ita viuebamus, vt illa vita esset in nobis materia & pabulum mortis sempiternæ; fecerat enim peccatum, vt hæ vitæ non viuerent. Quis enim absq; vita gratiæ, quæ est inchoatio vitæ sempiternæ, viuere velit, vel verè viuere possit, & non potius viuens sit in morte; præfertim cùm illa mors esset futura æterna? Confecit ineffabili mysterio vitā quā recuperauit resurgentis Christus, verā vitā nostris & animis & corporibus, quæ mortua erāt in peccatis nostris. Exulta ô anima, iubila cor & caro mea in Christū viuū, & vos viuificant; vitæ enim illi vestræ, quæ dabat potentissimis per se moueri & agere, sed intermortuè dabat, parta diuinior vita est, quæ supra vestrā naturā est: neq; enim ad illā leuari potuistis, non illa vita vti, nisi à Dei infinita potentia & misericordia vobis communicaretur. Hoc factum est, vbi Christus Filius Dei corpori suo dedit, quā deposuerat; mors enim eius fecit, vt peccata quæ illā vitā excluderant, extirparentur, vnde exstitit resurrectio, quæ simul exhibuit nobis gratiam, quæ est vita sempiterna: quia traditus est Christus Dominus & Deus noster à Patre Rom. 4. & semetipso propter delicta nostra, & resurrectus propter iustificationē nostrā. Vtriusque fuit voluntas, simul & Spiritus sancti, vt traduceretur. Filius Patri coeternus in crucem & mortem, non propter sua, sed propter peccata nostra;

*Rom. 4.
Tbo. 3.
P. q. 47.
ar. 6.
& q. 52.
ar. 1.*

nostra; ad hęc enim delēda crucifixus & mortuus est Christus; vnde meritus est nostrā iustificationē, quę remissione peccatorū cōstat, & gratię infusione. Quod explicat diuinę Paulus: *T̄aditus, inquit, est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram:* mors enim Christi & resurrectio iustificationis nostrae causa est efficienter; mors etiā meritiorie. Representatur verò in morte & resurrectione Christi nostra iustificatio; Christus enim resurrexit à morte in vitā diuina virtute; nos à peccati morte in vitam gratię eadem virtute per meritum crucis Christi, & virtutem resurrectionis eius.

O adorandā tuę resurrectionis vim magne Iesu! quę in nos influit, quę nos viuificat, nō solum vt delecto peccato vitā gratię tuę viuamus, quę est vita animę aeterna; sed vt corporis mortalitatę exuamus, & per mortem immortalitatę apud te & per te induamus in cælo. Cumulas autem nos, benigne Iesu (quę tuę misericordię est exundantia) suauissimis tuę resurrectionis muneribus: vbi illius quoq; sensum nobis communicas, & sentimus nos mori & mortuos esse peccato, voluntaria & acri pœnitentia peccata projcientes, gratiam Sacramenti accipientes, ac nihil malę voluntatis reliquum in nobis agnoscentes; sed factos nos esse tuę mortis consortes, & per tuos cruciatus & mortem nostrorum sensuum, & potentiarum, & affectuum terrenorum mortificationē imbibētes, tuę passionis & crucis virtutem concipiendo ex imo corde in te: vnde quasi ex ergastulo mortis educimur in vitā placidam, lucidam, lătam, in vitam è resurrectionis tuę vita profluentem, quę nostram animam replet iucunditate, splendore, diuina virtute; & facit vt in nouitate vitę, ac motionum vitalium in te ambulemus, operantes quod bonum est per te & propter te: idcirco enim vitam à te accipimus, vt in te illam exerceamus & vitam operemur aeternam.

Audi verò Anima mea: huc ades & tu corpus meū, & tota humanitas: audite potentiae mę, attendite omnes & videte: Quid eratis, vbi, quomodo; quid agebatis absque Christi morte, absque Christi resurrectione? Eramus quasi nō essemus, quasi redacta per peccatum ad nihilum. Quid enim, Domine Iesu, sine te esse potest, & non potius pessimum nihilum est, qui es fons & essentia, & esse, & vitę omnis? Itaque eramus, viuebamus; quod esse, quę vita à Deo sustentabatur, vt posset à te

separata esse, & experiri nihil se esse sine te, pessimè esse sine te, quā vt optimè esset crea- ueras. At vbi eratis? Extra te eramus Dñe; extra quem tamen consistere non poteramus: in tenebris eramus, tu es lux infinita; in Inferno eramus, tu verò es in Paradiso: tu enim Paradiſus es, & gloria sempiterna: in peccatis era- mus, quę à te separant, tu in vnitate diuinitatis sanctitas & iustitia infinita: eramus cū Sa- tana & immundis spiritibus, tu in Trinitate tuę diuinitatis purissimę cum splendissimis spiritibus. Et hīc tamen cūm essemus & illic tu es, erat tamen natura nostra in te, quę erat incredibilis nostrae pœnæ acerbitas, cūm esse nostrū à tua gratia & gloria esset separatū, nec suimeret diuinum & supernaturale ex te influxum, cuius eramus creati capaces, etiā audi naturaliter. Quo pacto autē eramus? Pessimè semper; etiamli mala nostra non sen- tiremus propter nostram socordiam & ini- quitatę. Dominabantur in nos hostes nostri, non domestici solum Carnis & Sensuum no- strorum, sed affinis Mundus cum suis con- piscetijs, simul crudeles Dæmones in nos fæ- uiebant: omni spurcitia erat anima nostra, nostrae potentiae, nostrae manus oppletæ; ni- hil in nobis sanum, nihil non conculcatum à nostris persecutoribus, nihil non mortuū ex nobis sine Christo. Quid tandem agebamus? At nihil agebamus. Num aliquid poteramus sine te magne Iesu? Nam quę faciebamus, mortua erant sine vitę tuę spiritu viuificate. Neque solum erant nostrae actiones mortuæ, sed nonnumquam mortiferę etiam. Quid enim in nobis mortem operari non poterat? Quid non augere continent̄ mortem nostram sempiternam, & inferni reatum? Nam si qua bona absque te & tua gratia agere pote- ramus quasi naturaliter, ea etiam interibant, nec nos liberare ab aeterna damnatione pote- rant. Seruiebamus concupiscentijs impoten- tibus, & dæmonum crudelitati. Tales eramus sine tua morte & resurrectione, sancte Iesu; & longè erant peiora quę eramus, quām quę ego commemorare possum. Fecit tamen tua mors & resurrectio, vt illa mala omnia ex no- bis extirparentur, contraria verò bona vt no- bis infisererētur; habitaret verò in nobis mors illa tua & resurrectio; mors quę peccata no- stra morte afficeret, & in morte contineret; resurrectio vt præmio tuę mortis nos fruere- mur in vita tua, & in gratię & glorię tuę sempiterna luce. Amen.

Mm 3 EODEM

EODEM DIE APPARET MATRI MARIAE VIRGINI.

In cix. imaginem Adnotatiuncula.

cix.

A. Discedentibus Sanctis, è vestigio venit in Montem Sion I e s v s cum caelesti comitatu, Matri apparet soli in conclaui; iucundissime colloquuntur.

B. Gerebantur hac alijs inscijs & mærenibus, & mulieribus se ad sepulchrum visendum parantibus.

C. In sepulchro nulla mutatio.

135.

A D N O T A T I O.

A. Discedentibus Sanctorum animis, Christus recta cum caelesti pompa & Angelorum & animarum venit ad montem Sion & conclave Matri; eò enim è monte Golgotha recesserat pia Virgo Mater plena suauissima atque firmissima spes. Neque vero sola spe resurrectio- nis proxima sustentabatur; sed simul spiritu cu[m] Christo erat in Limbo, eius gloriam in spiritu & oratione contemplabatur; Sanctorum felicissimum illum conuentum paradisum ex Inferno esse factum intelligebat; nouerat quo tempore, quo temporis puncto esset Filius è mortuis resurrecturus; videbat deinde resurgentem. Neque hoc vel nouum esse cuiquam debet, vel mirum: nam huiusmodi in eo genere sunt, qua cum à Sacris litteris prodita non sint, nec cum illis pugnet, pie tantum meditamur; ut inde devotione colligamus, non fidem Catholicam astruamus. Quid enim fecerint (quod habet historia) sancti viri, pia virgines & mulieres non paucæ, qua in hoc genere tot privilegia à Christo acceperint, & Virgo Dei Mater non acceperit? Et ubi erit illud de Matre Dei praconium, quod acceptum ab excellentijs laudum quas Sancti in Virginē Mætrem conferunt celebramus; Nullam factam esse cuiquam Sanctorum prerogatiuam à Deo, quam excellentius non acceperit Virgo Dei Mater MARIÆ? Quocirca meditari etiam possumus Matri prius Christum apparuisse, quam Magdalene; etiam si huic primo inter querentes mortuum Christum, & vix fidem resurrectionis tenentes. Inter hos igitur primò apparuit Magdalene (de his enim solum apparitionibus loquebantur Euangeliſta) inter quos non accuit, nec potuit

MARIA intelligi. Deniq[ue] Anselmus, & Rupertus, Bernardus, & recentiores hanc pietatem se de excellentijs quuntur; quam innuere videtur Ecclesia Romana, ubi in die sancto Pascha primam stationem lib. 6. de celebrat ad Diua Mariæ. Erat in hac animi spe, diuinis in hac luculenta contemplatione Maria: & ecce Bernar. tibi diuino lumine refulgens clauso conclaui in ser. primo greditur ad Mætrem circumfusis Angelorum de resurrectione. & Sanctorum agminibus Christus. Assurgit S. Vinc. omni gaudio & spiritus exultatione delubata ser. 1. de re- sanctissima Virgo: illam salutat Filius, Filium B. Brigida adoras Mater, suauissime affident, collocate Ma- lib. 6. c. 94. trem ad suam dexteram Christo; miscent de pas- & ser. Ant. geli, c. b. sione, & de Limbo, de victoria, de resurrectione Niceph. letissimum colloquium. Accedit caelestis Ange- lib. primo lorum melodia: Regina cæli lætare, halleluia, c. 38. &c. Honorem deferunt Angeli & Sancti omnes Dei Matri, atque sua Imperatrici.

B. Hac alijs omnibus inscijs gerebantur; erat enim in alijs eidem locis mærentes & lugentes mulieres, & discipuli se inuicem solantes, recolentes qua viderant, rerum maximarum admiratione attoniti, non sine spe aliqua resurrectionis futura. Expectabant vero omnes donec Sabbathum prateriret, & cogitabant mulieres ad sepulchrum redire cum aromatis. Egrediebatur ad multitudinem aliquando Virgo Mater, omnes iubebat bene sperare; solabatur omnium dolorem sua animi magnitudine, omnium animos erigebat, neque tamen cuiquam aperiebat qua ipsa viderat.

C. In Sepulchro nulla adhuc mutatio: dormiunt alijs milites, duo suas excubias obeunt, silent adhuc omnia.

M E D I

M E D I T A T I O.

DOce nos , Virgo Dei Mater sacrosancta, quid est quod sancti Euangelistae nullam de te mentionem faciunt, vbi de Christi Filii tui resurrectione agunt, & eius apparitionibus? Me decet pro Matre mea benedicta respondere . Sapientia Patris mei & mea id factum est & prouidentia. scribebant enim Euangelistae de iis qui quarebant me mortuum; illa non querebat, tenebat enim me in spiritu, nec dimittebat: minus quarebat mortuum, quem sciebat e mortuis resurrexisse. Agebatur de variis dubitationibus illic, vt illis expulis fieret robustior fides resurrectionis; in Matre nulla fuit vñquam in fide dubitatio, nulla in resurrectione vel aliis mysteriis meis hæsatio; semper fuit in ea constans & viua fides dono sapientie, intellectus, & scientiae illustris; frequentes etiam spirituales reuelationes accipiebat a me . Sat agebant præterea Spiritu sancto inspirati Euangelistæ testimonia præbere, quibus assereretur vera mea resurrectio, & confirmaretur apud discipulorum tarditatem, & eorum qui erant credituri: quod munus nolui Matrem meam subire; ne si illi non crederetur vt Matri de filio prædicanti, eius existimatio & dignitas lædi videri posset, quæ fuit mihi semper charissima & sacrosancta; neque volui ea de re ipsam a quoquam interrogari. Illud porro non fuit necessarium litteris madare, quod erat necessarium & obuium credere sine Scriptura: nemo enim erat futurus adeò tardus, vt crederet Mariæ Magdalenæ, de qua eieceram septem dæmonia apparuisse me, & non Matri, quæ Domina est etiam omnium Angelorum, non solùm dæmonum omnium perpetua triumphatrix. Et quid putas obiter fecisse Euangelistas, cum tā diligenter aliis meā astruunt resurrectionē: nisi viā munire, quæ ducere vos posset vt crederetis, cum tam multis etiā primo die resurrectionis apparuisse, prius & excellentius Matri meā apparuisse? Nam si, quod nō dicar primū Matri apparuisse, non apparui primo; ne apparui quidem, cum simpliciter non scrabant me illi apparuisse . Tota igitur Evangelica narratio quasi excellentias Matris meę, quæ in me redundabant, filétio celebrat eloquenti, & laudum plenissimo . Itaque nihil est quod te moueat, quod primò dicarappa-

ruisse Mariæ Magdalenæ, vbi de aliis apparitionibus meis fit mentio inter dubitantes & quærentes me mortuum, inter eos qui ad testimonium meę resurrectioni ferendum parabantur. Inter hos primo loco Marię Magdalenæ apparui; qui alioqui vñuersis Patribus, quos mecum ē Limbo eduxeram, & Angelis qui mecum erant, prius apparui resurgens ē mortuis, prius Matri meā venerandæ, de quibus apparitionib⁹ alieno loco & tempore dixissent Euangelistæ. Confirmasti, sancte Iesu, meam deuotionem tua singulari in immerentem benignitate.

Euge Anima mea, surgens Dominus ē mortuis nō solū vim suę resurrectionis & vitę illā quā in duebat simul cōmunicat Matri, sed præmissis Angelis qui illi prænuntiarent se resurrexisse, ipse extemplò cōlequutus adest, atque eius & animā, & corpus, & potentias omnes replet suę resurrectionis & vitę splendoribus & suauitatibus. Contemplare, quæso te, Anima mea & Spiritus, iucunditatem colloquij resuscitati Dei & eius Matris, lucem, lætitiam, diuinitatem, vt illud admirabile colloquium celebrant Angeli exultantes, vt exhibent omnem reuerentiam, vt & suam adorationem deferunt Matri Domini & Dei sui Reginæ cælorum, vt illi congratulantur, vt illam laudant & magnificant; vt verò ipsa vicissim humilitatis suę auget virtutem, vt significat Christus placere sibi illa Matri præconia. Celebrat Christus ipse Matris visitationem, euocat Adam ad Matrem: Vides, Mater, hanc animam, inquit: hæc est primi parentis tui, mei etiam secundūm meam humanitatem, & corpoream substantiam. Nihil verò est quod erubescas, amice parens Adam: deiecit tuam constantiam serpens tortuosus per mulierem; verū en tibi Mater mea, quæ illius caput contriuit per me. Illa formata est mulier ex tua costa sopore occupati à Deo; hæc ex fortitudine meę passionis & mortis formata est excellenti priuilegio. Illi tu obedisti, vnde prouenit peccatum & tuum, & omnium mortalium; hæc nuntiante Angelo meam conceptionem Deo obediuit, vnde gratia infinita meę vñionis hypostaticę prouenit, & omnis gratiæ & salutis exundauit plenitudo. Huic defer obediens

Mm 4 tiam

Ansil.

tiam & honorem; hæc enim salutem tibi, quā per lachrymas tuas consequutus es, attulit, quando me concepit & peperit. Vides gloriam meam & Heuæ meæ, in his gloriare, & laudem da Deo, vt das; & vide quām felix dici possit tuum peccatum, quod talem ac tantum habuerit Redemptorem, talem Redemptoris Matrem. Nihil enim deperit de proposito Dei, de æterno eius consilio & clementia. Volebamus Pater, ego, & Spiritus sanctus tuinas Angelorum restaurare & completere; non fecit tuum peccatum, vt non compleantur; tot enim mortales in cælum euadent ad æternam beatitudinem, quot, etiam si nullus homo peccasset, in cælū fuissent assumpti: neq; hi solùm, sed plures quām Angeli perierant. Hæc ego hac mea resurrectione conficio, his fruere in me, de his gaudie; simul de excellenti meæ Matris lætitia & gloria. Ipsam quidem videbis in cœlo post aliquod annos in anima simul & corpore glorificatam; tu corpus tuum assumes tandem in fine sacerdorum gloriosum, & tecum regnabis in æternum. Dein accessit annuentे Christo Heua mater, similis verecundæ de suadeceptione & præuaricatione, & mariti ad peccatum solicitatione. Hanc voluit I E S V S, propius accedere ad Matrem. Accede, inquit, ad Matrem meam Heua mater, accede ad meam Heuam: quod cùm facis, ad me accedis: in ea agnosce maiorem dignitatem, quām tu amisisti. Tu fuisti donata iustitia originali & gratia, vnde posses excidere; hæc excellenti gratia, vnde excidere nō potest diuino priuilegio. Tu fuisti mater viuentium, sed moriturorum; hæc mater facta est vita æternæ, mea qui sum vita æterna, & qui vitam æternam do mundo. Hæc vera est virago: tu id fuisti, sed de carne hominis sumpta; ego ex hac carnem sumpsi, & factus sum Deus

homo. Tu peccasti, hæc numquam, ne peccato quidem originali. Gaudes tu de tua pœnitentia; hæc de sua innocentia perpetua. Huic da honorem secundum me maximum, vt Matri meæ. Ad tuam lætitiam quam concepisti de meæ resurrectionis gloria, adiunge gaudium de Matris meæ gaudio & gloria. Accedite quotquot ex mortuis resurrexistis, & Matri meæ secundum me deferte honorem, huic congratulamini de mea resurrectione, & eius dignitate & gloria. Vos Ioa-chim & Anna parentes Matris meæ, & per eā mei, adeste, agnoscite filiam, & videte quanta gloria de mea resurrectione eam ego coronauerim. Beata vestra fœcunditas, beata fuerunt vbera tua, Anna, quæ Matrem meam laetauerunt: vestram fœcunditatem dico ego felicem, & tua vbera de tanto dono: vos gratias Deo agite, & Matrem meam exaltate, & celebrate filiam vestram. Accedite quotquot præsentes estis beatæ animæ, veneramini Matrem meam, Reginam cœli, Dominam vestram & Angelorum omnium, & illi de mea resurrectione & gloriâ, de eius exultatione & iubilo congratulamini.

Hoc ego tibi munusculum offero Virgo & Mater glorioissima M A R I A, indignus quidem, & balbutiens, & omnibus modis ineptus; certè tamē de Filij gratia, & tua interces-sione, tuæ dignitatis, & gloriæ, & exaltationis desidero studiosus esse & deuotus, in tuum patrocinium recipi, tuus esse seruulus. Oro, Domina, per resurrectionem Filij tui, & per huius gaudium, quod celebrare volui, & non potui assequi; vt hoc mysterium sensu cordis mei & spiritus complector, illius veritas & sensus meum exhilaret animum, & vitâ gratiæ nouam, salutarem, lætam cordi meo conciliet, vnde Filio tuo possim obedire atq; seruire, & tibi secundum ipsum. Amen.

E O D E M

417

EODEM DIE, DE PRIMO ADVENTV MVLIERVM AD SEPVLCHRVM.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LVC. XXIIII. IOAN. XX.

In cx. imaginem Adnotatiuncula.

cx.

136.

- A. Parauerant mulieres aromata: veniunt ad monumen-
tum cum tenebra essent, perueniunt orto iam sole.
- B. Sed antequam peruenirent, Angelus iuuenis pulcher-
rimi specie exicit magnum terramotum, reuolu-
uit lapidem ab ostio monumenti; exanimantur
metu milites, & fiunt veluti mortui.
- C. Introsipientes mulieres in speluncam, vident Ange-
lum in morem fulguris collucentem, & reuolu-
rum lapidem, & insidentem ei Angelum: ob-
stupeficiunt.
- B. Recreat eas Angelus, nuntiat resurrexisse IESVM;
hortatur vi sepulchrum visant, & discipulis
Christum surrexisse renuntient.
- D. Lacens milites velut mortui.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LVC. XXIIII. IOAN. XX.

Vespere autem sabbati, ^aqua lace-
scit in prima sabbati, venit Maria
Magdalene, & altera Maria, vide-
re sepulchrum.

*Et cum transisset sabbatum, ^a Ma-
ria Magdalene, & Maria Iacobi,
& Salome emerunt aromata, ut ve-
nientes ungrent IESVM. Et*

*valde manè una sabbatorum, Una autē sabbati, Ma-
ria Magdalene venit
manè, cum adhuc tene-
bra essent,*

*valde dilucido vene-
runt*

*Et ecce ^b terramotus factus est ma-
gnus. ^b Angelus enim Domini de-
scendit de calo; & accedens reuoluit
lapidem, & sedebat super eum. Erat
autem aspectus eius sicut fulgur, &
vestimentū eius sicut nix. Pre ti-
more autē eius exterriti sunt cu-
stodes, & ^b facti sunt
velut mortui.*

*veniunt ad monumen-
tū orto iā ^a sole: & di-
cebant ad iuicē: Quis
reuoluer nobis lapidem
ab ostio monumenti?
Et ^c respicientes vide-
runt reuolutum lapidē.*

*ad monumentū, por-
tantes, qua parauerat,
aromata.*

*ad
lapidem sublatum à
monumento.*

*Et iuenerunt lapidem
reuolutum à monumento.*

*erat quippe magnus valde. Et in-
troēentes in monumentum, viderūt
iuuenem sedentē in dextris, cooper-
sum stola candida; & obstupuerunt.*

MATTH.

MATTH. XXVIII. MARC. XVI. LVC. XXIII. IOAN. XX.

Respondens autem An-
gelus, dixit mulieribus:

Nolite timere vos:

scio enim,
quod IESVM,
qui crucifixus est,
quarissim:

Non est hic.
surrexit enim, sicut
dixit.

venite, & videte locum,
ubi positus erat
Dominus.

Et citò euntes,
dicite discipulis eius,

quia surrexit:
& ecce precedet vos
in Galileam;
Ibi eum videbitis.

ecce predixi vobis.

Qui dicit illis:

Nolite expauescere:

Iesvm

quaritis Nazarenum,
crucifixum:

surrexit, non est hic;

ecce locus,
ubi posuerunt
eum.

Sed ite,

dicite discipulis eius.

& a Petro,

quia precedet vos

ibi eum videbitis,
sicut dixit vobis.

A D N O T A T I O.

A. *Parauerant iam ante Sabbathum aromata sancta mulieres Maria Magdalene, Maria Iacobi, id est, Alphai uxor, & Maria Salome, cum his Ioanna uxor procuratoris Herodis Antipe, & alia. Et Sabbatho quidem siluerunt iuxta legis mandatum: apparente vero iam prima Sabbati luce contendunt ad sepulchrum, ferentes que parauerat aromata. Surrexerat quidem iam Christus; erat tamen clausum sepulchrum, excubabant milites, non poterant ad monumentum vel accedere mulieres propter militem custodiam, vel ingredi propter lapidis magnitudinem, qui ostium sepulture claudebat, & publicam lapidis obsignationem: reiciuntur autem hæc omnia, antequam perueniant mulieres.*

B. *Misit enim Angelum Deus, cuius aspectus vel species erat ut fulgur, uestis cædida ut nix. Is excito vehementi terra motu primum terret custodes, dein remouet ab ostio monumenti lapidem, & illi insidet. Angelico splendore ac maiestate perterrentur adeò milites, ut abiectis armis, viribus omnibus destituti & animo, quasi mortui in terram deicyerentur.*

C. Sedato terra motu adueniunt mulieres

sanctæ in cōspectum sepulchri orto iam sole, que domo discesserant cum adhuc essent tenebra: reliquas vero antecedebat feruentior Magdalena. Dicebant vero ad inuicem: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Sollicitè de his agebant, oculis in terram dimissis præ doloris sensu, & reverentia, vel etiam timoris. Reſpicientes autem ad monumentum, antequam ad priorem speluncam ingredierentur, vident ex sepulchro ipso & secundo specu lapidem reuolutum, qui erat maximus: neque de custodibus cogitant (fecerat iam illis animum Christus) sed confidenter ad primam speluncam adeunt, obſtupescunt, & timent conspicientes figuram iuuenis splendidiſimi Angelum, candida ſtola ornatum. Is ad dexteram sepulchri super lapidem, quem ab ostio remouerat sepultura, ſedebat præſtolans mulierum aduentum. Accedenib⁹ propius mulieribus, præuenit illarum interrogacionem tacitam ac metu ſuppreſſam:

B. Nolite, inquit, expauescere. Reficit prius earum animos ex stupore & metu. Hoc enim ingenium est celeſtium viſionum, ut quandoquidē totam hominis naturam antecellunt, ita totum hominem

hominem subito perturbent : verum exemplò adeſt diuina virtus, quæ imbecillitatem humana erigat atque reficiat. Indicat deinde Angelus quem quererent I E S V M Nazarenum crucifixum resurrexisse, ut predixerat, nec eo loco esse: inuitat verò eas ut ad interius antrum procedant, quò suis oculis perspiciant non esse in sepulchro I E S V M, & resurrexisse credant: ad hac iubet, ut citò ad discipulos reuertentes nun-

tient resurrexisse Christum, & futurum vt eos preiret in Galilæam. Colligunt se ex timore sancta fæmina, & ad sepulchrum properant: ingrediuntur una post aliam omnes.

D. Non sunt milites ita depingendi quasi armæ expediant viso Angelo, & sint pugnaturi: contra fuit; nam exterriti & exanimati, abieciunt armis ad terram exorrecti iacuerunt veluti mortui.

MEDITATIO.

Resurrexerat Christus videntibus Angelis & Patrum animabus; apparuerat Matri, lux resurrectionis, vitæ, & gloriæ Christi Ecclesiam illustrabat; erant omnia plena exultatione & iubilo cœlesti atque splendore: & tamen hæc lux & splendor gloriæ non erant conspicua mulieribus, quæ Christum erant sequutæ è Galilæa, non discipulis, ac ne Apostolis quidem: vigebat adhuc sensus passionis Christi & crucis; tristitia & luctu erant corda occupata. Non erant quidem infideles, sed ne fideles quidem perfecta fide & consummata; quasi videres illos ad fidem ampliorem informari, fuisse in illis vniuersalem quandam fidem, & quæ virtute omnes articulos contineret vno complexu; in Christum enim credebant omnes, sed ita vt reuelationes particulares eorū fides adhuc non accepisset. Dixerat certè Christus se crucifigendum, & resurrectum è mortuis; sed nullus intellexerat, ne Apostoli quidem, postea viderant cruci affigi, & mori, toti in hoc erant, mœrentes & desolati: Mortuus est I E S V S mortuus est Dominus noster, mortuus est Christus Filius Dei viui, in quo erat nostra spes collocata, & Israël Dei. Dignissima illa eis videbatur causa cur lugerent; itaque hac cogitatione implicati aliud nihil cogitabant. Fuerant quidem in eorum corde & fide ante passionem omnia quæ erant credituri; non adhuc tamen erant illis omnia reuelata tam aperte, vt fidei articulos constituerent: nihil disertè de Sacramento pœnitentiæ audierant, nihil de primatu Petri nisi futuro: designata tantum hæc in doctrina Christi erant; non erat adhuc illis sensus aperitus vt Scripturas intelligerent: multas veritatem erant ab Spiritu sancto docendi, quas nondum intellexerant. Hæc cùm ita sint, meditandum nobis est quemadmodum Ecclesia sit ad fidem resurrectionis Christi instituta.

Agite vos sanctæ mulieres, docete nos; e-

legit enim vos Christus per quas gloriam recuperatæ vitæ suæ Ecclesiæ insinuaret. Credebatis mortuum, & sepulchro conclusum Dominum; hæc enim videratis: quare vestram deuotionem sequutæ paraueratis vnguenta aromaticæ, quibus mortuum vngereatis, & diligenter quidem, tum ante sabbatum sexta sabbati in itinere redeuntes ex sepulchro, tum post sabbatum prima sabbati noctu. Vnxistis certè vos Christum mortuum, & celebrastis animi vestri proposito & deuotione, etiam si non re ipsa: accepit Christus vestrum obsequium, vt ante passionem accepérat tuum Magdalena, sepulturam eius vngitione pretiosa vaticinantis. Ita per vestrum desiderium docuit nos Dominus suam sepulturam laudibus & pia oratione prosequi, vt vim accipiamus perfectè moriendi peccatis nostris, & in ea morte perseuerandi. Neque tamen in hac meditatione nobis est sistendum, vt mulieribus non permisit in eo perseuerare, sed fecit, vt desiderium vngendi Christum mortuum exciperet non solum Angelorum conspectus & alloquium, sed Christi etiam è mortuis suscitati, & in æternum viuentis. Sed quo tempore venisti vos ad monumentum? Adèd eramus illinc perterritæ & afflictæ propter Christi mortem, hinc vngendi Domini desiderio adèd flagrantes, vt post sabbatum tota nocte quæ lucessit in primam sabbati conquiescere nequiremus, & cùm primùm aurora videretur esse vicina; domo exierimus festinanter, nec de custodia militari cogitaremus, non de obſignatione publica sepulchri, quæ per obſeruatores nostros intelligebamus; nec prouideremus qui magnum illum lapidem ab ostio monumenti dimoueret: ducebat enim nos Spiritus Domini aliò quām nos putabamus, vt est frequens eius benignitas & prouidentia. Ibamus celeriter quidem, propter auditatem vngendi Do-

di Dominum , sed retardabat nos aliquando difficultas sepulchri aperiendi; iter etiam longius nobis erat ad Golgotha extra urbem è monte Sion : quocirca deuenimus ad sepulchrum orto iam sole. Augebatur enim in nos Dei benignitas : tenebræ enim erant in mentibus nostris cùm domo egredieremur , & in mundo, nondum resuscitato Domino; aurora verò resurrectionis erat; cùm in itinere essemus ; siquidem & orbi siebat sol vicinus , & lux Christi resurgentis Ecclesiaz . Venimus ergo ad sepulchrum,cùm iam ortus esset Sol. Siquidem resurrexit Christus ad ultimam auctoræ partem; quòd factum est vt noctis umbrā, in qua perpetuò fuerat mundus , illuminaret resurgens Christus , & Ecclesiam fulgoribus cælestibus repleret. Ibi verò sensimus in spiritu nostro nescio quid nouæ exultationis & lucis; & tamen, quod identidem feceramus in itinere, in eo eramus : *Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti* : Progrediebamur tamen , qui erat interior spiritus nostri, instantus. Eramus iam ad vestibulum monumenti , & ne tunc quidem militum villam habuimus rationem , vel metum concepimus. Videlimus tandem reuolutum ab ostio monumenti lapide in illum magnum valde , quòd nostros animos refecit : itaque plenæ spei bonæ sumus ingressæ in anteriorem specū. Tūc verò conspicimus rem admiratione, timore, & stupore plenam ; Iuuenem candidissima veste ornatum, cuius erat aspectus vt fulgoris coruscantis , sedentem super lapidem , vt ex eo tamquam ex virtute Christi resuscitati, eius resurrectionem nuntiaret. Obstuimus & timuimus ex illius conspectu ; sed è vestigio nostros animos confirmauit dulcissimis verbis : nam & fulgor eius , & candor, & præsentia robur spiritus nobis , & suavitatem cordis insuerunt, expulso stupore & timore : contrà quām fecerat militibus, qui non solù tremotu , sed & harum rerum conspectu perterfacti , veluti mortui omnibus viribus resoluti in terram ceciderant. Erat videlicet vis illa Angeli diuinitatis , quæ per eamdem rem diuersa operatur : ita splendor gloriæ venientis ad iudicium Christi lætus erit bonis, malis terribilis. Eramus iam in alium spiritum immutatae, milites æstimabamus ac si nō essent, non meminimus vocationis , totæ pendebamus ab illius iuuenis fulgore , & Angelum à Deo missum lætæ confidebamus. Nuntiat il-

*Aug. ita
sensit,
l. 4. de
Trin. c. 5
Diuus
Tho. 3.
P. q. 53.*

le splendidissimis verbis surrexisse Christum, non esse in sepulchro: inuitat vt ipsæ per nos sepulchrum videamus vacuum, simul edicit vt narremus discipulis, & Petro , quòd surrexisset è mortuis Dominus; quod præturus esset nobis in Galilæam, & ibi videndus & apertius & clarius. Hoc initium fuit doctrinæ euangelicæ de Christi resurrectione.

Eratis rursus, ô sanctæ mulieres , in aurora resurrectionis, incipiebat enim ad nos radij illius lucis expandi, non totalux apparere. Non faciebat illa aurora in vobis fidem plenam, vt nec plenum lumen communicabat: & tamen permouit vos Angelus vt in monumentum vellest ingredi; videbat enim vos de eius verbis hæsitare. verùm hæc vestra tarditas, nostra erat celeritas ; facilit enim nobis & certiore fidem resurrectionis, & faciliorem , quòd in vobis permissa est illa dubitatio, ne nos turbaret ; & expulsa , vt in nobis constaret illius articuli substantia. Magnum accepimus per vos à Deo beneficium, sed hoc beneficium singulare nos admonet nostratum in fide imperfectionum; quæ, etiam si non expungūt è cordibus nostris fidei substantiam, debilitant certè illius tenorem, & cohident incrementum. Et vt de alijs fidei imperfectionibus sileam, resurrectionem ipsam Christi nonne tam frigidè credidimus & intermortuè , vt illa fide nihil ferè moueamur ad amorem mortificationis , & vitæ melioris desiderium ; nullam vim accipiamus ex vita resurgentis Christi , ad exercenda opera illius lucis & fidei, opera quæ nobis præcepit Deus vt in eis ambulemus , illius virtuti diuinæ cooperantes ? Fides enim diuinitus per charitatem efficax facit , vt quæ credit homo , ea coniungat cum principio revelationis , Deo ipso, veritate infinita; vnde mirabiles effulgent fidei splendores in nobis, & vis quædam diuina , & omnis boni principium concipitur. Sed quis tandem hæc sentit in spiritu suo ? quòd si hæc assequimur, id facimus speculatiuè, quasi credamus id fieri posse , non experiamur in nobis , non gustemus. Orate pro nobis , beatæ mulieres , vt per vim resurrectionis Christi hæc abigantur à nobis fidei imperfectiones; effulgeat verò in mentibus nostris lux fidei , quam charitas viuificet, sapientia, & intellectus, & reliqua dona spiritus illustrent & ornent : & vt Lutherana illa fumosa fides ac diabolica cum authore in Inferno sepeliatur. Amen.

E O D E M

421

E O D E M D I E D O M I N I C O

ANGELI APPARENT MVLIERIBVS.

MATTH.XXVIII.

MARC. XVI.

LVC. XXIII.

IOAN. XX.

In cxi. imaginem Adnotatiuncula.

cxi.

137.

- A. Ingressae mulieres non inuenient corpus IESV.
- B. Egrediuntur consternatae.
- C. Apparent ipsis duo Angeli virorum specie, fulgentibus vestibus, ad sepulchrum stantes, dicunt: Quid queritis viuentem cum mortuis?
- D. Ille præ timore fugerunt, nunciatura discipulis.

- D. Præcurrit Magdalena, quæ prior venerat ad monumentum.
- E. Venit domum in montem Sion, narrat omnia Petro & Ioanni: superueniunt alia, narrant omnibus omnia.
- F. Milites similiter iacent.

MATTH.XXVIII.

MAR. XVI.

LVC. XXIII.

IOAN. XX.

Et ingressæ non inuenierunt corpus Domini IESV. Et factum est, dum mente consternata effenserunt de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in ueste fulgenti. Cum timerent autem, & declinarent vultum interram, dixerunt ad illas: Quid queritis viuentem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit. Recordamini qualiter loquutus est vobis, cum adhuc in Galilæa esset, dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia resurgere. Et recordata sunt verborū eius:

*Et exierunt citè
de monumento
cum timore
& gaudio magno,*

*At illa
exeuntes, fugerunt
de monumento
& egressæ
à monumento*

Nn

MATT.

MATTH. XXVIII.

MAR. XVI.

LVC. XXIII.

IOAN. XX.

(inuascerat enim eas tre-
mor & paucor) & ne-
mini quidquam dixe-
runt; timebant enim,

currentes ^b nuntiare
discipulis eius.

Cucurrit ergo [^a Maria Magda-
lene] & venit ad Simonem Pe-
trum, & ad alium discipulum,
quem amabat IESVS, & ^a dicit,
illis:

Tulerunt Dominum de mon-
umento, & nesciamus ubi posue-
runt eum.

^b nuntianerūt hac om-
nia illis undecim, &
ceteris omnibus. Erat
autem Maria Magda-
lene, & Ioanna, &
Maria Iacobi, & cate-
ra que cum eis erant,
qua dicebant ad Apo-
stolos hac. Et visa sunt
ante illos, sicut delira-
mentum, verba ista; &
non crediderunt illis.

AD NOTATIO.

A. Ngrossa mulieres in monumentum corpus IESV non inuenierunt.

B. Egrediuntur autem mente quidem con-
sternata timore magno, sed gaudio simul magno
exultantes; itaque nec ad linteamina, nec ad su-
darium aduertunt animum. primò enim Ange-
lo plenam fidem non habuerant; ubi vero cor-
pus non reperiunt, amplius fides eorum turbat-
tur. egrediuntur attonita tremore ac pauro,
& in terram vultum declinantes.

C. Apparent egressio duo Angeli, non specie
iuuenili ut prior, sed virili, fulgentibus vesti-
bus; nec sedent ut ille, sed iuxta eas adstant; ne-
que blandius, ut aliis, eas compellant, sed sene-
rius obiurgant: Quid queritis viuentem cum
mortuis? Non est hic, sed surrexit. simul eas do-
cent suauiter: Recordamini qualiter locutus
est vobis, cum adhuc in Galilæa esset. Mira
est hac verborum & rerum varietas, & plena
mystery si quis attendat.

B. Quid sancta mulieres? Colligunt se ex ti-
more; qua audierant à Christo ipso de eius re-

surrectione in memoriam reuocant, animo con-
citantur. Audierant à priori illo Angelo, ut citò
irent, & nuntiarent qua audierant & viderant
discipulis: properant itaque, atque adeò excur-
runt & fugiunt in urbem & montem Sion.

D. Et quidem Maria Magdalena, qua &
prior venerat ad monumentum, alias antecedit,
narrat omnia Petro & Ioanni: perueniunt &
alia mulieres, exponunt omnes aliis Apostolis
& discipulis lugentibus ac flentibus rem totam.
His autem videntur illarum verba muliebre esse
deliramentum: non ita Petro & Ioanni, sed re-
ligione tacti, condicunt inter se ut ipse per se
curriculo veniant ad sepulchrum, & veritatem
earum rerum quas narrauerant mulieres pre-
sentes videant.

E. Domus in monte Sion, ubi Petro &
Ioanni Magdalena, omnibus omnes mulieres
narrant qua sibi contigerant.

F. Adhuc iacent milites exanimati, qui po-
stea, ubi secundò abierint mulieres, ultimi exur-
gent obstupefacti, & diffugient.

MEDI

MEDITATIO.

Permouerat vos Angelus, beatæ mulieres, vt velletis videte sepulchrum, & locum vbi positus fuerat Dominus. Mutata vobis sunt omnia. venistis vt ingressæ sepulchrum mortui corpus vngueretis, nunc auditis viuentem: ingredimini, non vt vngatis Dominum, sed vbi fuerat Dominus vacuum locū vt videatis: dubitabatis, accusabat vos animus vester, cælesti voci vix credebatis. Plena erat mens vestra magna rerū contrarietate: æstuabantis, præsertim quando intra monumentum essetis, & incessanter corda vestra loci illius maiestas, & diuinum numen & sensus; quæ illic postea fuerunt perpetua, & sepulchrum Domini semper gloriosum. Dicite piæ mulieres, obsecro, quid sentiebatis vbi tenuit vos facet ille lapis? nonne sensus vos corripuit mortui Christi ibi sepulti, ibi iacentis, inuoluti sindone munda, colligati caput sudario? Nonne cùm hæc sentiretis, præterita non videretis, simul vos, & quidem vehementius, comprehendit sensus quidam resurrectionis, & lux viuentis Christi; cùm in vestris animis pugnarent hi omnes varij rerum magnarum motus? Apprehendit vos timor & tremor; consternatio perculit, vt citò exeunte de monumento fugere inciperetis. Sed modicum detinuit vos, non unus, qui intetea abscesserat, sed duo Angeli; non quasi iuuenes, sed quasi viri, non sedentes, sed stantes; non solùm fulgenti vultu, sed veste: quorum conspectus compescuit quidem illam consternationem vestram & tremorem, sed non fecit vt sine tremore non timeretis, non fecit vt vultum auderetis in Angelorum fulgores intendere. Audistis à duobus quæ à priori Angelo, pauciora etiam quam à priori; sed ita audistis, vt magis hæc vos mouerent quam illa. non enim tantum duorum Angelorum verba Christi resurrectionem vobis denuntiarunt; sed ad corda etiam vestra penetrarunt, & illorum dubitationem acrius perstrinxerunt. Audistis, bonæ mulieres, iam à tribus Angelis Dei surrexisse Dominum, & tamen adhuc animo illum queritis cum mortuis. Nihil est Vitæ cum Morte cōmune, nihil esse potest; quanto minus vitæ Dei, vitæ Domini, vitæ triumphatrii Mortis, Satanæ, Peccati, Inferni! Vos quidem Christum mortuum queritis; at Christus & vita est sempiterna, & in

vitam surrexit sempiternam. Erratisigitur vehementer, vbi vitam queritis in sepulchro & morte. Fuit quidem mortuus Christus, sed non potuit illi mors dominari, & tamen dominari posse vos vnguentis significabatis. Non potuit Christus ita mori: sed quemadmodum mortuus fuit vita sempiterna, & mors eius vitæ parens; ita semper erat etiam in sepulchro viuens Christus, & mortuus vitam mortalibus conficiebat. Itaque fuit mors illa vitalis, nec fuit querēdus cum mortuis mortuus Christus. illi enim vim non habebant à morte resurgendi; Christus verò verè mortuus non solùm habuit per mortē suam vim resurgendi, sed aliis etiam vim promeruit & confecit ad immortalē vitam resurgendi. Non placet Deo, non nobis, vt ita queratis Dominum: abigate à cordibus vestris mortis illius imaginem vt mortis, induite vt vitæ; & credetis vt verè mortuum fuisse, ita verè surrexisse; & illam eius mortem & sibi & vobis vitam præstítisse, quapropter suscepta erat. Viuit Christus Dominus noster & vester, viuit in æternum Christus Dominus, sepulta est Mors in Inferno. Reuocate in memoriam, quæ ipse dixit vobis, cùm adhuc in Galilæa vobiscum versaretur. non enim solùm dixit: *Oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi; sed adiunxit, Et die tertia resurgere.* Hæc est dies tertia: si illa creditis, cur non etiam hoc? Non enim magis illa dixit, quam hoc; nec alias illa, alias hoc. Filius Dei illa dixit, hoc idem Filius Dei dixit. Agite, ne patiamini corda vestra occupari magis virtute passionis & mortis Domini, quam gloria & luce resurrectionis & vitæ. Ille sensus fidei vestræ bonus est, ne velitis per illum sensum hanc fidem arcere: sedate corda vestra & componite, vt fides vestra hanc veritatē absq. hæsitatione excipiat. Agnoscimus nostram culpam & imperfectionem, Angeli Dei: recordamur verborum Domini, & illius verbis & vestris mouemur: verum ea est vis in nobis amoris erga Dominum, ea fuit illius acerbatis, & doloris, & luctus vehementia, vt nos totas adhuc comprehendat, nec sinat splendore resurrectionis perfungi. Hei nobis, interfecerunt impij homines Dominum nostrum; mortuus est Iesus, nostri cordis vita; orate vos beati spiritus pro nobis, vt hæc
Nn 2 hæsita-

hæsitatione nos deserat, & resurgat Dominus in corde & spiritu nostro : nos tamen interim optima fide, vt dixit prior ille Angelus, & intelligimus vos velle, quæ audiuimus, quæque vidimus omnia celeriter ad Discipulos & fratres nostros perferemus. Erant Discipuli cum Apostolis intra domum in monte Sion congregati lugentes & flentes: audiunt Magdalènam, audiunt alias mulieres, non solum non credunt, sed videntur ipsis quæ audiunt esse deliramenta ; præsertim cum hæsitanter illa narretur à mulieribus & mœsto animo. Neque verò mirum: ad terrorem enim comprehensionis Christi in horto, & eorum præcipitem fugam accesserat infinita illa atrocitas & ignominia passionis & mortis Christi. Itaque erant timore adhuc perculsi, & lucem fugientes, fidem quidem suam in Christum retinebant in vniuersum, sed quæ adhuc erat articulo resurrectionis informata. Nondum erat eorum fidei plenum robur datum : non enim promissam acceperat confirmationem, nec eam fidei amplitudinem, quam Spiritus sanctus in eorum corda infudit postea; sed tamen firmiores alij aliis erant ; in omnibus tua rursus aurora resurrectionis agebatur. non enim etiam si non crederent Christum resurrexisse, non aliquo lumine tangebantur lucis suscitati è mortuis Christi. Varia erat illius sanctæ domus facies: Sacrosancta Virgo Mater fruebatur excellenti sua luce resurrectionis Filij, & apparitionis sibi factæ : contemplabatur viuētem Christum in dono spiritus sapientiæ, & suavitate Dei, sereno vultu, sum-

ma cum grauitate composito: intelligebat autem quæ gerebantur inter Discipulos & mulieres : sciebat quò mysterium spectabat Angelorum apparitionis, dubitationis mulierum & Discipulorū; omnia reuelabat Matri Filius. Esse item sciebat in illo mysterio, vt nihil ipsa eorum quæ nouerat aliis exponeret, simul ut nullus illam interrogaret. Erant ita res diuinae diuinae prouidetia ; illa fruebatur donis cælestibus, hi fluctuabant in suis timoribus & titubationibus. Interim prouidebatur maiestati fidei resurrectionis Christi ; quam non per hominem voluit constare Christus, sed præmissis Angelis, præmissa Discipulorum hæsitatione, per se ipsum inuchi in Ecclesiam gloriofissimè. Non videbatis haec tenus, sancti Apostoli, & Discipuli, & mulieres, lucem resurrectionis : eratis in vestra aurora ; non erat ortus vobis sol vitæ æternæ viuens Christus, qui faceret vt illa aurora fieret vobis diesclarissimus. sed vos habuistis quidem prius auroram, postea tamen lucem diuinam: nos verò hoc à Deo accepimus beneficium, vt in aurora etiam vestra videamus plenam perfectamque lucem, & in vestris dubitationibus firmitatem maiorem accipiamus ; quod nos vobis item debemus in Christo, & debere profitemur. Oramus autem illud præterea apud Deum impetratis, vt fides nostra in dies maiorem accipiat lucem & perfectionem ; & quod in fide est, id in nobis sentiamus valere potenter per fidem in Christum, principium & radicem omnis iustificationis, & operum bonorū, & meriti in vitam æternam. Amen.

EODEM

425

EODEM DIE VENIVNT PETRVS
ET IOANNES AD SEPVLCHRVM.

LVC. XXIIII. IOAN. XX.

In cxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxvij.

138.

- A. Per moti verbis Magdalena excurrunt ad monumentum Petrus & Ioannes; sed Ioannes precurrit.
B. Sequitur Magdalena non ita longe.
C. Subsequuntur alia mulieres paulo longius.
D. Peruenit Ioannes citius Petro, inclinat se, videt lintemina, non intrat, das locum ceditque Petro.
E. Venit Petrus, intrat inclinatus, videt lintemina, & sudarium inuolutum, deinde intrat Ioannes.
F. Redeunt Apostoli domum.
G. Magdalena remanet ad monumentum.
H. Milites consternati silent.

LVC. XXIIII. IOAN. XX.

* Petrus autem surgens
cucurrit ad monumen-
tum:

& procumbens videt
linteamina sola posita.

Exiit ergo Petrus,

& ille aliud discipulus,
& venerunt ad monu-
mentum. Currebat au-
gem duo simul; & ille
alius discipulus precu-
rrit citius Petro, &
venit primus ad monu-
mentum. Et cum se in-
clinasset, videt posita
linteamina; non tamen
introiuit. Venit ergo
Simon Petrus sequens
eum, & introiuit in
monumentum;
&
videt linteamina pos-
ta, & sudarium, quod
fuerat super caput eius,
non cum linteaminibus
positum, sed separatum
inuolutum in unum lo-
cum. Tunc ergo introi-
uit & ille discipulus,
qui venerat primus ad
monumentum; & videt,
& credit: nondum
enim sciebant scriptu-
ram, quia oportuit eum
a mortuis resurgere.

Nn 3

LVC.

DE CHRISTI

LVC. XXIII. IOAN. XX.

*& abiit,
secum mirans
quod factum fueras.*

*Abierunt ergo iterum
discipuli ad semetipsos.
¶ Maria autem staba
ad monumentum fo-
ris, plorans.*

ADNOTATIO.

A. *P*ermoti verbis Magdalene & aliarum mulierum Petrus & Ioannes currunt ad monumentum; celerius tamen Ioannes, vel ut iunior, vel ut audiōr.

B. *S*ubsequitur Magdalena non ita longe festino gradu.

C. *S*equuntur alia mulieres postea, sed longiori intervallo.

D. *P*eruenit prior Ioannes ad monumentum quam Petrus: inclinat caput introrsum, videt tantum linteamina; non ingreditur tamen, deferens scilicet digniori honorem. Ita semper habitus est primus Apostolorum Petrus.

E. *I*ngressus Petrus linteamina videt, & sudarium quo Christi caput fuerat obuolutum, alio & alio loco posita. non erat egressus Petrus, cum intrat etiam Ioannes, & videt quae Petrus: crediderat Petrus, credit Ioannes surrexisse Christum, augetur in vitroque fidei sensus interior, in generatur scientia mystica vera resurrectionis; quae fecit ut quae non intellexerant antea, ubi mortem & resurrectionem suam illis predixerat IESVS, quae legerant in Scripturis, quae audierat a mulieribns, ea tum primum cum animi sui admiratione & suavitate perciperet.

F. *R*ecipiunt se domū hac persuasione pleni.

Hac ita possimus meditari cum Chrysostomo, Cyrillo Alexandrino, Euthymio & aliis: nisi velimus Augustini, Gregorij, & item aliorum sequi interpretationem, qui sentiunt non credisse tunc Ioannē Christi resurrectioni, sed quod fuisse eius corpus sublatum, ut mulieres crediderant. Ceterum quod quidam interpretantur ter venisse Petrum ad monumentum, primo solum, deinde cum Ioanne, tertio itē solum; etiam si non ducatur ex euangelica historia, tamen & pie credi potest, & videtur appositum ad vehementiam amoris Petri in Christū demonstrandum, & pénitentiam trina negationis. Adde quod facile intelligi poteris cum tertium rediret à sepulchro Petro apparuisse Dominū: aliqui incertum nobis est quando apparuerit, cum sciamus ei eodem die apparuisse, antequam rediissent duo discipuli ex Emmaunte.

G. *P*eruenerat interea ad monumentū Magdalena, & recedentibus discipulis non recedebat; sed amoris igne succensa, ac Christi ardens desiderio, audiens ab Apostolis confirmari Christum non esse in sepulchro, esse tantum linteamina & sudarium, illis abeuntibus restabat forsitan ad monumentum plorans.

H. *A*dhuc iacent exterriti milites.

MEDITATIO.

A. *V*getut splendor resurrectionis Domini IESV, minuitur aurora; sic magna animorum commotio, non solum in aliis discipulis, sed in Apostolis ipsis, & inter hos in Petro & Ioanne præcipue. Narrabat Magdalena & aliae mulieres quae audierant & videbant; & ea quidem ex mentis suæ statu adeò titubanter, adeò perplexè, ut cum dicerent Angelos sibi apparuisse qui confirmarent surrexisse Christum, & vidisse se vacuum se-

pulchrum; adderet tamen Magdalena (non dubium quin etiam aliae) Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum: quae videbatur esse deliratio, & à priori narratione exorbitatio comperta. Nam si vera sunt, Magdalena, quae ab Angelo, quae ex Angelis auditis, quomodo falsum non est, quod illū abstulerint nescio quod, nescio qui? Itaque ex verborum vestrorum perplexitate nihil potest esse nobis perspectum; & aliud nihil

nihil quām accendistis in nobis desiderium acre ea quāe narratis explorandi. Eanius, inquit Petrus Ioanni, excurramus nos ad monumentum: probant alij, currunt ambo audiēt. Mouit verò Christus hos præsertim, alterum enim elegerat præcipue inter Apostolos, alterum diligebat: vnde siebat, ut crederent alij Christum faciliū illis esse reuelaturum rem totam & apertius, ut electo & dilecto.

Sed cur simul primò currunt? cur deinde præcurrit citiūs Petro Ioannes? Par eorum duorum desiderium erat fortassis currendi, non eodem vires, præsertim cùm longè curreret, à monte Sion in Golgotha. Adde quòd Ioannes & initio itineris, & in fine detulerit primas Petro; illic ne prior curreret, hic ut præcederet quasi exploratus minister. Currebat eorum affectus, & vehementius incitabatur; id enim erat in eoru cursu: neque longitudine cursus deterrebantur, nec insolentia currendi per medium urbē, & circa templum, vbi erat hominum perpetua frequentia, neque Iudæorum metu; nam militū custodum timorem abstulerant mulieres. Corripuerat eorum animos diuinum numen, & cælestis quidam impulsus: moliebatur enim Christus fidem suā resurrectionis, & fructum suā passionis & mortis. Peruenit prior Ioannes, prospicit quidem interius, non ingreditur tamen persistens in reverentia Petri; & tamen amoris Christi teneritudo non est passa, quin inspiceret in monumentum: vedit linteamina, non sudarium, intulerat enim oculos, non lustrauerat, cohibuit enim se donec veniret Petrus: nec tamen adhuc credit, re noni explora ta nec sibi nec Petro. Venit ergo Petrus, ingreditur, circumspicit omnia, videt linteamina deposita, sudarium verò alia in parte sepulchri nō repositum solū, sed inuolutum item, ut studiosè factum vtrumq. videretur, non temerè vel properanter, & ad fidem resurrectionis spectare: tangitur religione, & fidei oculos aperit singulari Christi beneficio; credit Dominum verè resurrexisse à mortuis. Tum verò intelligit non solū quāe audierat à Christo in Galilæa toties, & postremò post Cænam, sed Scripturam quāe erat de eius resurrectione: neque enim credidit esse corpus sublatum nescio quòd, & non potius aliis verbis & Magdalena, & mulierum ex ore Angelorum. Egit gratias Deo, quòd primam revelationem fidei resurrectionis inter quærentes & ambigentes sibi esse factam videret.

*Psalms. 3.
Osea 6.
Ioan. 3.*

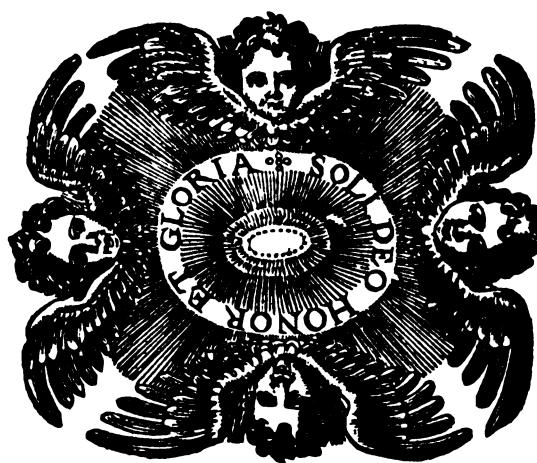
Gloria, inquit, in altissimis Deo & Christo eius viuenti in sæcula sæculorum: latentur cæli, iubiléat Angeli omnes, gaudeat Ecclesia; surrexit Dominus, vitā mundo dedit Christus, vim accepimus vitæ cælestis, qui sumus in Christo: alij omnes mortales eandem defumere possunt si velint; omnibus mortali bus vitam paravit æternam resurgens à mortuis Deus. Cùm explesset desiderium suum Petrus, tunc ingreditur Ioannes, circumspicit & ipse omnia, notat omnia, credit & ipse: quod cùm dicit ipse; sine vlla dubitatione significat etiam Petru credidisse, quasi diceret, non credidit solū Petrus, sed ego simul: quod fidei lumen diuinum fecit, ut qui antea non intelligebamus quāe erat de resurrectione Christi scripta, nisi quadam vniuersali fide, fierent nobis lux præclara in Domino. Laudat & dilectus discipulus magistrum suum, & gratias vterque Deo agit pro excellenti beneficio; fiunt iater ipsos magnæ spiritus congratulationes; animaduertunt & sentiunt se pulchrum & locum illum cælesti quadam luce & virtute esse illustratum; contemplantur animo præsentiam Christi viuentis, Angelorum cum ipso, & animarum sanctorum frequentiam; sepulchrum exosculantur deuotè, linteamina suauiantur & sudariū, in iis Christum adorant. percipiunt ex ea adoratione singularem spiritus consolationē & gustum, qui postea à fidelibus acceptus fuit omnibus sæculis: nō auferunt tamen sindonem, non sudarium adhuc, vnicè fruuntur sua spiritus exultatione & iubilo in Christo, & integra volunt adhuc constare omnia in sepulchro resurrectionis indicia. Redeunt vnde venerant gaudentes, nec quicquam eorum quāe crediderant nuntiant Magdalena, non mulieribus: eas beneficio Christi permittunt. quod è prouidentia Christi agebant; ut pluribus testimoniis fides resurrectionis eius cōfirmaretur. Reditis quidē, ô beati Apostoli, ad vosmetipso domum in montem Sion, vnde veneratis. Redimus, sed maior erat reditus noster alius, qui nos ad interiora cordis nostri colligebat, nostram increpans tarditatem. Nónne audieramus de resurrectione sua respondisse Christum Iudæis: *Soluite templum* ^{Ioan. 2.} *hoc, & in tribus diebus excitabo illud?* Nónne ^{Matt. 26.} *bis, & grauissimè quidem,* dixerat nobis in Galilæa, & iterū veniens Iericho, tertia die se post condemnationem & mortem surrectum? Nónne post Cænam, & acceptam ^{27.} *Marc. 8.*

Nn 4

ac no-

ac nobis traditam corporis & sanguinis sui sacrosanctam cōmunionem, idem nobis fuerat testatus? Iam dies tertius est ab eius cruce, iam Angeli per mulieres nobis confirmauerunt eum à mortuis resurrexisse; & tamē non credimus; cūm ego, inquit Petrus, eius verba sensissem verba esse æternæ vitæ, cūm eū esse Filium Dei viui fuisse professus ex Dei reuelatione. Vita ergo tunc in me dominabatur Christi; nunc verò totum comprehenderat mortui eius sensus. Hem miseriā? Quid? Me, inquit Ioannes, non debuit mouere præcipuus ille Domini mei amor, quo me semper amplexus est: non ea verba, quæ à pectore eius in Cœna audieram plena diuinitatis & vitæ æternæ? O meam ingratitudinem singularem! Verùm eò maior in nos enuit Dei misericordia & benignitas, qui indignos tam excellēti munere & luce ornauit: sit eius nomen benedictū in secula. Atque nos etiam, ô beati Apostoli, Deo pro vestro beneficio

gratias agimus immortales; illud enim beneficium, & fides in nos redundauit; diuinum etiam in vestra tarditate credendi mysterium suscipimus, quæ & vos erudiuit & nos: consilium item Dei veneratum, qui vos duos ex imbecillitate ad firmitatem fidei resurrectionis primos erexerit: tu enim nobis significas, Petre, fidei soliditatem & firmitatem; tu, Ioánes, charitatis suavitatem & feruorem. Sed hæc in utroque vestrum erant; uterque enim non solùm solidè & firmiter credidit, sed suauiter etiam & feruide amauit Dominum suscitatum. Hæc ad nostram institutionem facta non dubitamus; ut in fide non solùm constatæ perfectionem quaeramus, sed charitatis etiam adiungamus. Hæc vos nostis, sancti Apostoli, & illis nos egere cognoscitis: estis nostri patroni, iuuare nos vultis & potestis in Christo. Obsecramus sit nobis apud Christum vestra intercessio salutaris. Amen.

EODEM

429

E ODEM DIE APPARET MAGDALENÆ.

MAR. XVI.

In cxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

- A. Magdalena stabat ad monumentum foris plorans.
- B. Dum ergo fleret, vidit duos Angelos in albis sedentes in monumento, ab his audit: Mulier, quid ploras?
- C. Animaduertit Angelos post suum ipsius ictum cupide prospicere. Itaque conuersa videt IESVM habitu hortulanum.
- D. A quo audie: Mulier, quid ploras? &c.
- E. Cùm responderet illa rursum: Domine, si tu sustuliisti eum:

IOAN. XX.

cxiij.

139.

- D. A Christo nomine de more appellatur, Maria.
- E. Responderet: Rabboni accidit ad pedes eius, vulnerata cor uno ipsius verbo, cupiens suo more completi.
- F. IESVS se tangirebat, ac docet quemadmodum antequam ascendat cum eo sit agendum.
- G. Apostoli redeuntes sunt obuiam venientibus mulieribus.
- H. Nondum milites surgunt.

MAR. XVI.

Surgens autem [IESVS] manè prima Sabbati, apparuit primo Maria Magdalene, de qua cieceras septem demonia.

IOAN. XX.

** Dum ergo fleret, inclinatus se, & prospexit in monumentum: & vidit duos Angelos in albis, sedentes, unum ad caput, & unum ad pedes, ubi possum fenerat corpus IESV. Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum; & ne scio ubi posuerūt eum. Hec cum dixisset, & conuersa est retrorsum, & vidit IESVM stātem: & non sciebat quia IESVS est. Dicit ei^a IESVS: Mulier, quid ploras? quem queris? Illa^a existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu susstulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum; & ego eum tollam. Dicit ei^a IESVS: Maria. Conuersa illa, dicit ei: Rabboni (quod dicitur Magister.) Dicit ei^a IESVS: Noli me tangere; nondum enim ascendi ad Patrem meum. Vade autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum; Deum meum, & Deum vestrum.*

ADNO-

DE CHRISTI
ADNOTATIO.

A. *L*ugente Magdalena foris extra interius lantrum, hoc est, ante sepulchrum ipsum, exsisterunt Angeli duo ueste candida in monumento: ipsa sollicita, & impatiens desiderij, inclinat se, ac prospicit ad monumentum.

B. *V*idet autem duos Angelos; unum ad caput loci, ubi fuerat positus Christus, alterum ad pedes. Excitatur mentis nostra deuotio, ubi locus caput habere & pedes dicitur: consecratus enim erat ille locus corporis Christi praesentia, & tactu sensum induerat ac referebat tosii Christi corporis: itaque iam non tam saxū est, quam expressio quedā corporis Christi sepulti. Quid præterea? Respiciunt & Angeli ad Mariā, eam blandè compellant: Mulier, quid ploras? Respondet: Quia tulerunt Dominum meum, & nescio vbi posuerūt eum. Adeo erant præoccupata omnium mentes cruciatū Christi & mori-
tus proximo conspectu & memoria, ut nisi Christus ipse presens cerneretur, ne Angeli quidem afferre fidem possent resurrectioni, qua erat diuina prouidentia, ut firmissimum testimonium & authoritas Dominicæ resurrectionis firmius constaret: prouidebatur enim illis titubationibus futura nostræ fidei infirmitati. Cùm Mariam Angeli interrogarent, stetit trans illam Christus, & in eum Angeli aude oculos coniecerunt: quod animaduertens

A. *M*agdalena conuerit retrorsum caput, IESVM videt habitu quidem hortulanī (ita enim consuetum est depingi, ut esse apparebat Maria) nec eum agnoscit: preuenit illam suauissimis verbis bonus & sanctus IESVS:

C. *M*ulier, quid ploras? quem queris? Illa verò existimauit hortulanum (in horto enim erat sepulchrum) neque agnouit planè IESVM; sed ut ignotum, præsentem tamen eum videbat, & eius verbis præuenta ignoranter, & animo interna suauitate delibuto atque commoto, respondit ut olitor: responderem, Domine, quod sensus interni erat, & ad Christum ne-
scienter ferebatur.

A. *D*omine, si tu sustulisti eum, dicio mihi

vbi posuisti eum, & ego eum tollā. *h*oc ad hortulanum. Noluit affligi amplius Magdalena desiderium IESVS.

D. Aperit illi se. *M*aria, inquit. *Q*uo verbo, cum nihil videretur dicere, omnia non solum dixit, sed egit, que desiderare potuit Magdalena; eo enim uno verbo se cordi Magdalena insinuauit dulcissimè, & clarissimè demonstrauit.

E. *S*entit cor vulneratum Christi suauissimo iaculo Maria, conuerit non solum caput ut antea, sed se totam ad IESVM; apperit ad pedes, cogitat ut antea consuerat illos deosculari, feruorem desiderij in amoris redundantiam comutat: uno tamen prius verbo uni Christi verbo respondet: Rabboni; quod dicitur, Magister. *V*no verbo uterque omnia loquitur: itaque illis duobus verbis habuerunt inter se suauissimum interius colloquium IESVS & Maria.

D. *R*espondet verò Christus ad ea que non expresserat Magdalena, animo tamen concipiebat: *V*is tu ad me accedere, me tangere, mecum ita agere ut antea solebas? At tota ratio mea vita & conuersationis immutata in melius est: non est vobis cum futura mea consuetudo & familiaritas terrena, sed caelis: ad celum te opertet aspirare, quo non ita post multos dies ascendam. Hoc age, quapropter tibi me reuelavi: ito ad fratres meos Apostolos, nuntia illis quæ vidisti, & quæ à me audis: surrexi; non ut hic cum ipsis, ut antea feci, agam; sed è calo, quo propero ascendere: è animum intendant, hic resurrectionis tantum colligant argumenta. Quibus verbis quod emendauit in animo Magdalena, voluit esse emendatum in Discipulorum & mulierum.

F. *F*iunt obuiam mulieribus venientibus discendentis Apostoli.

G. *A*dhuc iacent confernati milites: occupabatur enim locus ille Angelorum praesentia, & exercita Dei virtute, donec omnes mulieres discederent. *Q*uod factum non est antequam iterum venirent aliae mulieres, & abirent rursum non reuersura. Matt. 28.

MEDI-

MEDITATIO.

Peruenit interim Magdalena ad vestibulum sepulchri: discedentibus vero Apostolis, nec quicquam ex illis interrogat, nec audit de fide eorum: aestuat desiderio Domini sui, plorat, non sedet, sed stat moræ omnis impatiens, quasi astuosè parata ad omnia, modò Christi corpus inueniat. Recedit dilectus Christo Ioannes, discedit primus Apostolorum Petrus, tu manes Magdalena: quid amplius queris quam illi? Meo desiderio satisfacere non possum, ferre non valeo mei amoris flammat erga Dominum meum, ferueo, ardeo, exæstuo, nulli me comparo: scio maiorem esse meam indignitatem, quam ut cuiquam conferri possim, nendum primariis Apostolis Petro & Ioanni. Heu ubi est Dominus meus? quinam abstulerunt illum? quoniam tulerunt? O si scirem qui mihi indicabit ubi repositus sit! Tanta erat Magdalena amoris vehementia, & eius desiderium, & impatientia, & afflictio, ut illa videantur etiam Angeli ferre non potuisse, Christus noluerit longius progrederetur Magdalena miseratus. At cur Petro & Ioanni paulò antea non apparuistis Angeli, nunc Magdalena appetitis? illi nostro ministerio non egebant, quos absque ministerio voluit Dominus noster docere per se in spiritu; ut fidei resurrectionis suæ firmitudo diuinum omni ex parte principium haberet: unde factum est, ut mulieribus nostris fierent apparitiones, tum etiam ut nostris reuelationibus non crederetur: quæ laus quidem non fuit non credentium, fuit tamen plena mysterio diuina permisso & prouidetia. Sed quid dicunt Angeli Magdalena? quo pacto illam solantur? *Mulier quid ploras?* Non dicunt resurrexisse Christum, quod iam à tribus Angelis audierat, non in monumento non esse, hoc etiā ipsa viderat: sed hæc cum non dicant, intelligunt tamē in illis tribus verbis. *Quid cogitas mulier?* ubi es? tuus amor te à te subducit, sed non debet ab amato: permitte te amori Iesu, & ipsum inuenies non iam mortuum, sed viuentem in fæcula. Non redit tamen ad se Magdalena, nec cohibet luctum. Non possum, Angeli, cogere cor meum: *Tulerunt Dominum:* quinam tulerint, & quod tulerint, heu vtrumque nescio, nec quod insistam illū quædere, vel ubi reperire possim, scio. Age feruida Magdalena, iā appetit lux cordis tui & lætitia: nonne vides Angelos trans te prospiciens

tes attentissimè: èd cōuerte & tu oculos tuos; en dilectus tuus stat post parietem tuum. *Video* ego, sed hortulanum, & audio. Sed attende, plura tibi loquitur quam Angeli: *Mulier, quid ploras? quem queris?* etiam si me existimes olitorem, tamen aliter & plura tibi loquor quam Angelus: ego verus sum tui cordis & spiritus hortulanus; volo noxiā istam herbam quæ te angit, & amoris tui errorem extirpare. Non est iam quod lugeas, animaduerte esse præsentem quem queris; quid tibi aliud vis? quem alium queris? quere amorem tuum viuentem, non mortuum. Permeouebant hæc interius Magdalena; sed cum non superarent imperium desiderij, quasi ultimam illius vim exspirans: Sentio, inquit, Domine plus moueri spiritum meum, quam ab Angelis; confidentius igitur expeto quod fui ab Angelis petitura nisi tu interuenies: *si tu cum sustulisti, obsecro te dic ubi posueris, & ego illum tollam,* & corpus Domini mei honore prosequar, iuxta animi mei amorem, & dolorem, & desiderium. At nec vnguentum habes, nec qui te iuuet, nec ubi reponas scis: vide quid pollicearis sola. Verè amor cæcus esse solet. En illustro tuum in me amorem, & omnem ab eo & cæcitatem & errorem abigo. *Maria.* Ecce innouo spiritum & amorem rectum in visceribus tuis, vulnus cor tuum uno intuitu oculorum meorum: nunc iam es non *Amara*, id est, plena amaritudine, sed *Maria*, Deum oculis tuis conspiciens. Ego sum Deus & Dominus tuus, ego resurrectio tua & vita; surrexi à mortuis gloriosissimè, & vivo in æternum potentissimè: hæc erant in verbo, *Maria. Quid Maria? Rabboni.* Illustrasti faciem tuam super famulam tuam, Magister mi bone Iesu, verè vulnerasti cor meum spōle cælestis: agnosco resurrectionem tuam & vitam, & easdem sentio in me de tuo singulari beneficio diuinitus operantes: hæc enim rursus erant in *Rabboni*. *Quid præterea cogitas ô felix Maria?* Appeto ad pedes dilecti mei, illos non iam rigatura lachrymis & vinctura, sed grato corde & humiliadoratura. In hoc erat Magdalena feruor: verum prohibuit Iesvs, & cum singulari quidē privilegio id fecit; nam illius caput tetigit. Habet fructum, inquit, tui desiderij Magdalena, sensisti diuinitatem attractus digitus Dei; non in tuo capite tantum, sed interius in corde.

Contre-

Contremuerunt viscera spiritus tui, ubi dilectum tuum adorasti. sed simul audisti in spiritu tuo docentem te Magistrum tuum dulcissimum: Ne existimes me inter vos esse versaturum in terris, vel regnaturum: regnabo quidem in orbe terrarum, sed ē cælo; quò scias me post aliquot dies cum summo triumpho ascensurum, vt sedeam ad dexteram Patris

Matth. 28. mei omnipotentis; à quo accepi omnem potestatem & in cælo & in terra. Eò faciam vos etiam in terra viuentes ē terra ascendere, & confidere mecum in cælestibus in spiritu fidei, spei, & charitatis sapientiae; quò etiam postea venietis in anima primū, deinde in anima simul & corpore, & regnabitis mecum in æternum. Quocirca nihil est quòd nunc me tangas, vel ita mecum agas ut solebas, sed altiore quadā deuotione & spiritu; nondum enim ascēdi ad Patrem: sed ita mecum agendum vobis est, atque si iam ascendisem, non quasi in terris intra vos regnarem. Et hæc volo te renuntiare fratribus meis Apostolis & discipulis, & sanctæ meæ Ecclesiæ; eos non spectare tantū debere ad humanitatē meā, iuxta quam inferior sum Patre, & vester sum frater, vestræque naturæ particeps: ille enim meus est Deus & vester, meus Pater & vester, sed ad meam personam leuate spiritum, & Verbi mei diuinitatem, quæ vna cum Patre meo est. Ille me genui in æternitate consubstantialem & coæternum sibi Filiū, per quem sibi vos in filios adoptauit; itaque Patris mei filij estis, & mei fratres, sed per meæ humanitatis mysterium, vnde simul & Deus meus est, qui sum vobiscum in humanitate eiusdem substantiae.

Euge felicissima Magdalena, quāta fuit exultatio animi tui & spiritus in his Christi verbis, quāta suauitas cordis tui, quāta iubilatio, quanta lux mentis tuæ & splendor! Tu igitur prima es inter quærentes & ambigentes cui reuelat Christus, non per Angelos, non per signa alia, sed per se tandem: non tantū per suam præsentiam & vocem, sed per Spiritus sui numen æternum, admirabilem & gloriosam suam resurrectionem. Credebat quidem Petrus & Ioannes, sed Christum non viderant suscitatum; tu ante eos vidisti, tu secundūm eius sanctam Matrem Iesum vidisti. O vim amoris incredibilem! ergo tuus in Christum acerrimus & constans

amor, et si imperfectus, Christi tamen amor, fecit vt tibi primæ post Matrem appareret resurgens ē mortuis Deus. Quid non poterit perfectus amor? quid non apud Christi beatitudinem consequatur?

Venite peccatores, audite, attendite. Aduerteramus animum nostrum peccatores omnes ad hæc mysteria, ad hæc magni Iesu excellentia beneficia. En fœminam nobilem, quæ fuit in ciuitate peccatrix, huic tamen non solum dedit Deus vt pedes Iesu lachrymis rigaret, tergeret capillis, oscularetur, & Christum diligeret multū, & cui multa ille peccata dimitteret; non solum vt rursus & pedes *Matth. 26.*

& caput pretioso vnguento vngueret, & esset eius sepulturæ prophetissa; sed vt amoris igne succensa audiūs & diligentius Christum sepultum quæreret, & recendentibus ē sepulchro primariis Apostolis, ipsa non abscederet: vt primæ (quod fuit Christi eximum erga illam amoris indicium) appareret ante omnes qui erant de eius morte & sepultura anxii. Verissimè venit Christus, & mortuus est, & resurrexit vt peccatores saluos ficeret! & quidem cuius remittit peccata, illius peccatorum amplius non solum non recordatur, sed ipsum donis munerat amplissimis. Verūm impudentiam esse agnoscite singularem, si similia dona à Christo expectemus, nisi Christum similiter amemus atque Magdalena. Oportet non desides esse nos, non temere Deo seruire, & Christi resurrectionem & alia mysteria celebrare negligenter: adiuuat nos feruoris diuini exemplum egregium Magdalena. Iuui, & iuuabo; id enim vult Magister meus Iesus: sed vos, cum sciatis destitui corda vestra, & indigere sapientia, postulate corde, verbo, opere illam à Deo, qui dat omnibus simpliciter atque affluenter, & non improperat, vel eorum quibus dat indignatatem considerat: postulate autem nihil in fide vel promissionis, vel omnipotentiae, vel voluntatis Dei hæsitantes, & dabitur vobis Christi diuina sapientia, quæ faciet vt diuina mysteria non solum per fidem, spem, & charitatem diuinas virtutes concipiatis, sed per dona etiam Spiritus sancti, & fructus, & beatitudines percipiatis; & fructuosè gustetis & videatis quām suavis est Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. Amen. Ita fiat, sanctissima Magdalena.

Jacob. 1

Psal. 33.

EODEM

E O D E M D I E A P P A R E T⁴³³

M V L I E R I B V S.

MATTH. XXVIII.

MAR. XVI.

IOAN. XX.

In cxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxiiij.

140.

- A. Reuersa ad monumentum mulieres, postquam Magdalena apparuerat Christus, audiunt ab ea que ipsi edixerat.
- B. Redeunt omnes sindonem & sudarium, ut pie credi potest, auferunt.
- C. Occurrunt illis IESVS in via, salutat, prabet eis pedes attingendos.
- D. Pergunt in urbem mulieres.
- E. Milites tandem desstituit conffernatio, ablata illa diuina virtute è loco sepulchri: reuocatis itaq; viribus in urbem veniunt.
- F. Et custodibus quidam narrant Principibus Sacerdotum omnia que facta fuerant.
- G. Mulieres nuntiant omnia discipulis, Magdalena pricipue IESV mandata illis exponit.

MATTH. XXVIII.

MAR. XVI.

IOAN. XX.

*Et ^a^b ecce IESVS ^coccurrit illis, dicens: A-
uete. Illa autem accesserunt, & tenuerunt pe-
des eius, & adorauerunt eum. Tunc ait illis
IESVS: Nolite timere. Ite, ^dnuntiate fratri-
bus meis, ut eant in Galileam, ibi me vide-
bunt. Quia cum abiissent, ^eecce quidam de
custodibus venerunt in ciuitatem, & ^fnuntia-
uerunt Principibus Sacerdotum omnia que
facta fuerant. Et congregati cum Senio-
ribus, consilio accepto, pecuniam copio-
sam dederunt militibus, dicentes: Dicite
quia discipuli eius nocte venerunt, &
furati sunt eum, nobis dormientibus. Et si hoc
auditum fuerit à Praefide, nos suadebimus ei,
& securos vos faciemus. At illi accepta pecu-
nia, fecerunt sicut erant edocti. Et diu-
gatum est verbum istud apud Iudaos, usque
in hodiernum diem,*

Illa ^gvadens nuntianit

*bis, qui cum eo fuerant, lugen-
tibus & flentibus.*

*Et illi audientes quia viueret,
& visus esset ab ea, non credi-
derunt.*

*Venit Maria Magda-
lene annuntians disci-
pulis,*

*quia vidit Dominum, &
hac dixi mihi.*

Oo

ADNO-

ADNOTATIO.

A. Exierant rursus ad monumentum aliae mulieres, tardiusque sequebantur Magdalena: ad sepulchrum peruenierunt posteaquam & discesserant Apostoli, & Magdalena apparuerat I E S V S: ex itinere audierant ab Apostolis, ne se quidem reperisse corpus I E S V in sepulchro, sed linteamina & sudarium. Hac audientes, maiori studio ad monumentum properant; reperiunt omni consolatione spiritus plenam & gaudio exultantem Magdalena: narrat illa Dominum sibi apparuisse, fiunt magna inuicem lati animi significaciones; docet tamen eas Magdalena quod à Christo didicerat, non esse quarendum Christum humano desiderio vel terrestri, sed spirituali ac caelesti. Neque enim (inquit) Christus simul nobiscum atque ante mortem est consuetudine atque familiaritate usurpus; properat ad Patrem in calum, & hoc tempus, quo in terris versatur, dat diuinum mysterium dispensationi, ac nostra necessitati; ut Ecclesia sua resurrectionis veritatem proberet atque confirmaret, doceat Apostolos, Ecclesiam instituat. Fecit hac Magdalena oratio, ut animi sanctorum mulierum in spirituale & caeleste Christi desiderium converterentur.

B. Neque vero diutius in monumento cunctantur: auferunt tamen (quod pie credi potest) sindonem & sudarium. nisi hac velimus à Petro ablata, cum secundo vel tertio rediret ad sepulchrum. Plena Spiritus sancti suavitate domum regrediuntur cum Magdalena.

C. In itinere vero, antequam ad urbem venissent, ecce tibi occurrit illus I E S V S, illas dulcissime salutat: Auete, inquit. Non timent, non turbantur mulieres: repeuerat enim earum mentes cum gaudio Christi salutatio, tum spiritus robore; quo ducta, non ut antea Magdalena cum terreno aliquo affectu, sed magna cum spiritus devotione ac luce accedunt ad Christum, prouoluuntur ad eius pedes, diuina illa vulnera deosculantur, Christum adorant, allegerat enim eas ad se Christus salutatione, & timorem abegerat. Quid igitur illud est,

quod addit Christus, Nolite timere, cum non timerent? Solet videlicet maior rerum diuinarum cognitio facere, de nostra quidem incuria, ut minor rerum agendarum libertas consequatur: & tamen volebat Christus contemplarium in rebus agendis non remittere vigorem spiritus; quod mulieribus postquam pedes I E S V tenuerant ne cœniret curauit. opus itaque fuit noua Christi confirmatione; qua simul fecit, ut constantius que viderant, que audierant Apostolis renuntiarent.

D. Pergunt quò iter cœperant mulieres in urbem & montem Sion.

E. De militibus interpretari possumus, eos primum veluti mortuos iacuisse, dein confernatos & attonitos, viribus etiam destitutos: omnia tamen obseruasse, nec discessisse antequam secundò mulieres abscessent. quod ex Euangeliō Matthai colligere licet, ut aperie exponit Dionysius Carth. & sensisse videtur Thom. & Gracum exemplar innuere, quod etiam Hier. indicat quest. 6. ad Hedibiam. Occupauit enim locum sepulchri diuina virtus, & nonnullorum Angelorum praesentia, donec & Magdalena primum, & rursum mulieribus apparuit Christus. Quin pie possumus illud etiam meditari, in aere super hortum & sepulchrum astitisse Christum cum beatis Angelis & animabus, & omnia caelesti virtute fuisse repleta. Cum autem Angeli abscessissent, vel etiam Christus, & esset illa loci maiestas ablata, remisit se simul paucor militum, ad se redierunt; sed tamen ex præterito timore attoniti huc illuc diffun-
giunt.

F. Aliqui tamen milites ad Principes Sacerdotum peruenientes, narrant que facta fuerant omnia; apertum sepulchrum ab Angelo, renuntiatum ab Angelis resurrexisse I E S V M, ipsum etiam viuentem apparuisse, earum rerum esse magnam coniecturam: se è timore primum factos quasi mortuos, dein exanimatos iacuisse viribus destitutos, donec diuina veluti quadam praesentia & virtus abscessit; scilicet tamen I E S V M non vidisse. Hoc nuntio conturba-
ti Prin-

ti Principes, conuocatis ad concilium Seniores, machinanteur testimonium militum, & veritatem resurrectionis Christi oblitare: copiosam pecuniam militibus largiuntur, ut IESVM mentiantur non resurrexisse: sed cum ipsis dormirent, ablatum clanculum ab eius Discipulis: pollicentur simul militibus negligensia ementita securitatem a praeside. At illi, accepta pecunia, fecerunt quidem ut erant edocti, & disulgatum est verbum hoc apud Iudeos; sed ita tamen, ut omnia contra Iudeorum voluntatem, ut res erant, non solum Christianis, sed & gentilibus enuntiata sint. Nam & Pilato esse renuntiata est verissime, & affir-

Euseb. li. 4. mat Thomas. Referunt historiographi Pilatum Eccl. hist. ea de re scripsisse ad Tiberium, & Christi re-

cap. 1. Nicolph. 2. surrectionem eo tempore fuisse peruulgaram:

li. cap. 8.

C. Quae viderant & audierant mulieres narrant ies qui cum Christo fuerant, ingenibus & flentibus, id est, Apostolis aliquo & Discipulis: illi vero occupati adhuc tristitia, & nimium mortis & cruciatum Christi sensum retinentes, non crediderunt adhuc omnes. Erat varia animorum facies: Petrus & Ioannes credebant; alij partim non credebant, partim rem considerabant attentius, & maiora argumenta resurrectionis expectabant. Inter hac verò Maria Virgo Mater in spiritu omnia videns, ea in corde conferebat, neque (ut ipsis erat à Christo significatum) quicquam de eius resurrectione cuiquam exponebat. Erat in suo secessu exultans spiritu, atque insuauitate mentis Deum & Filium lan-

dabat.

MEDITATIO.

Mal. 4.

I Nerebescunt testimonia resurrectionis Christi, testificantur Angeli, credunt primarij Apostoli, videt Magdalena, vident mulieres; led mixta pariter ferebant aurora & dies resurrectionis. Aliis erat iam ortus sol iustitiae, aliis ad ortum appetebat, terra mentis eorum radios directos adhuc recusante atque impediente. Magnum mysterium diuinæ benignitatis & prouidentiae: aliis etiam mulieribus apparet IESVS, non solum Magdalena; & non apparet Apostolis, non Discipulis. Malignè videlicet egerat Satan in genus muliebre; tu, magne IESV, eo ampliorem benignitatem exferis in mulieres: ille per mulierem tenebras Adamo offudit; tu non per unam solum mulierem, sed per plures lucem nuntias Ecclesiam, & viam ostendis, qua omnes qui te querunt inuenire possint deuotionem, humilitatem, simplicitatem, lachrymas, quæ facilius esse in mulieribus solent; ea enim est via celerius ad tua dona perueniendi. Illud etiam prouidisti sapiens IESV, cum mulieribus non creditur, ut fides tuæ resurrectionis vel per Petrum, vel per Ecclesiam ipsam reciperetur, & reuelationes particulares ad Petrum & Ecclesiam referrentur: quæ fuit etiam causa, ut Mater tua apparitionem non publicaret.

Exponite igitur nobis sanctæ mulieres, obsecro, animi vestri sensum, qualis tūc fuit. Cum gaudio magno & timore egressæ sumus è monumento & fugimus; inuaserat enim nos timor & tremor: cucurrimus auditis duobus Angelis nuntiare Discipulis quæ audieramus. Veneramus ad monumentum vehementi amore & desiderio permotæ vngendi Christum mortuum; sed tristes, ac infirma fide resurrectionis eius. Visio Angelorum, & præcipue ingressus noster in monumentum tristitiam quidem nostram abstulerat, gaudebat cot nostrum, & principia quædam inesse sentiebat fidei resurrectionis in illo magno gaudio: vincebat tamen nostri amoris gaudium immodicus quidam sensus crucis Christi; accedebat timor ac tremor in omnia penetrans. Itaque non potuit obtinere fides nostra suam vim, nec in debitum actum resurrectionis euadere. In hoc statu animus noster erat, dum Discipulis quæ iussarent Angeli renuntiaremus. Verum ut est difficile, fidem verba facere quæ narranti non sunt persuasa, nobis creditum non est; quod etiam auxit nostram fidei imperfectionem. Quocirca non nihil etiam ab illo primo seruore debilitate, sequitur tamen sumus Magdalenam ad sepulchrum denuo prope-

Oo 2

rantem;

DE CHRISTI

436

rantem ; sed lente nos. Iudicunt fidem nostram modicum Petri & Ioannis verba redeuntium ; qui tamen nihil præterquam quod nos sciebamus narrarunt aliud, quam de sindone & sudario. Ita deuenimus in sepulchrum ad Magdalennam gaudio iam exultantem de visione Christi resuscitati. Rem ut erat gesta exponit nobis totam , addit doctrinam quam ex Christo audierat ; non esse futurum Christi in terra regnum , sed in cælo; in terram è cælo , quod erat breui ascensurus ; non esse cum illo agendum ut antea, sed in spiritu , ut cum ascensuro in cælum , non cum in terra regnaturo. Implemūt & nos maiori lætitia , credimus Dei beneficio resurrexisse Christum , fugit à nobis timor ille & tremor , illustratur meus nostra luce resurrectionis & vitæ Domini nostri , agnoscimus præteritas nostras animi imperfectiones , agimus Deo & Christo eius gratias quam possumus maximas: proponimus & nos Magdalæ de sindone & sudario ; ac re inter nos collata, statuimus auferenda sacra illa sepulchri Dominicni monumenta , & domum esse redeundum . In itinere autem cum essemus , & excellenti quadam deuotione essent corda nostra perfusa ; ecce occurrit nobis Christus ipse , dicens : *Auete.* Occurrit suauissimè nostræ deuotioni bonus Iesus , & dixit in nobis interius , quod exterius loquebatur , salutis & deuotionis incrementum. *Saluete.* Ego sum salus vestra & vita ; viuo in æternum , viuo in cordibus vestris ; & cum hoc facio , habetis unde aueatis , & speretis plura etiam quam nunc in cordibus vestris sentitis. Quibus verbis & actis Iesu ita commota deuotio nostra est , ut ad illum accedere auderemus , illius pedes amplexaremur atque oscularemur adorantes. Ibi verò admirabilem percepimus spiritus nostri non solum consolationem & gaudium , sed virium interiorum omnium , & deuotionis augmentum & exultationem. Quæ dona cum accederemus inchoata , & accessionem accipientia sensim , ipso contactu diuinæ & gloriose carnis Dei , & vulnerum cælesti afflatu sunt consummata. O beatas vos , sanctæ mulieres ! O si quam partem horum donorum nobis de vestra ista abundantia à Christo

impetratis deriuari ! ea in vos è bonitate Iesu sunt profecta ; non accepit terminum in vobis illa Christi benignitas , sed inchoata ad nos simul spectabat. Fecit vestra dubitatio , ut vestri sensus in fide resurrectionis confirmarentur , & nostri ; faciant vestra dona , quæ confirmationem illam sunt consequuta , ut nos aliqua similium donorum virtute reficiamur. Nihil est quod de nostra in vos voluntate dubitetis , Fratres : tenete vos pium hunc vestrum animum ac deuotionem , & fructum vestræ deuotionis consequemini in Christo , qui vobis simul surrexit. Bono animo estote , ne timeatis: facit enim timor & animi tepiditas , ut tardius proueniant in vobis dona Dei , & ut accepta debilitentur ; nisi beneficiis firmiter hæreatis , gratias Deo agentes. Hoc verò beneficium accepimus nos à Christo Iesu benignissime : cum enim post tam eximia dona nobis collata timorem , qui potuit obrepere , & vacillationem abegisset , audiuius tamen ex illo : *Nolle timere* : tenuistis pedes meos , tenete dona quæ inde vobis prouenerunt ; nolite amplius vacillare : en expuli à vobis huiusmodi timorem ; huic succedat ille timor reuerentiae filiorum Dei , qui permanet in *psalm. 18.* sæculum sæculi.

Quid autem tu Magdalena ? Tenui cum mulieribus Christi pedes. At tibi fuerat prohibitum. Fuerat prohibitum ne tunc , non ut ne possem nunc amplecti & adorare eius pedes & vulnera : affectum enim contactus imperfectum tunc prohibuit magister meus Iesus ; simul tamen docuit quemadmodum tangi adhuc posset. quod igitur fecit ut mulieres tangere Christum possent me docente , fecit ut ego etiam (præsertim cum iam Iesus me digebo suo tetigisset , & cor præparasset) illius pedes possem tenere . Bis igitur te felicem dicemus , Magdalena , cui secundò apparuit Christus , & fecit ut per tuam doctrinam idoneæ essent mulieres , quæ possent ad Christum accidere , & eius pedes teneare. Euge felicissima Magdalena , id est in nobis operare in Christo , quod tūc in mulieribus ; quod si non id est nostra indignitas , at aliquam saltē illius spiritualis sensus scintillā in cor nostrum à Christo impetra.

Abit

Abiit porro è conspectu mulierum Christi exterior præsentia; mansit tamen interior earum spiritui infixa dulcissime: domum discendunt, narrant Discipulis quæ facta erant omnia, quæve acceperant à Christo mandata; verum cum tanta spiritus, animi, & verborum constantia, & alacritate, & luce, ut nisi fuisset Christi prouidentia, qui nolebat à mulieribus pendere fidei principia, ctedidissent omnes: non crediderunt tamen.

Sed quid vos milites: quid agitis? vbi estis? quid cogitatis? Terræmotus ille accerrimus, fulgur, & immensa cælestis illius viri lux & vis ita nos perculit & exterruit, ut omnibus viribus resolutis in terram veluti mortui prosterneremur, & simul tangeremur numinis præfentis necessaria quadam & vehementi religione: immobiles quidem mansimus & tremebundi; audiimus tamen quæ gerebantur, nec potuimus animum surgendi vel abeundi recipere, vel linguae aut virium usum, donec discederent omnes mulieres. Itaque, quæ ibi gesta sunt vidimus omnia & audiimus; non tamen Iesus ipsum suscitatum. Et verò ne cogitauimus quidem, nec intendere animum potuimus, ut quicquam impediremus. Vnde intelligere facile potuimus, plus quam humana virtute quadam nos ibi tantisper detentos fuisse, quasi testes illorum mysteriorum quæ fiebant, & resurrectionis illius hominis, quem tanto miraculo videramus morientem. Postea euasimus regia ad Principes, qui eramus in custodia primarij; Tribunus, Draconarius, Centuriones; rem totam ut videramus & audieramus exposuimus. Quo nuntio ita sunt consternati, ut in amentiam versi esse viderentur. Tandem, cum ad se rediissent, multis verbis magna cum impudentia & impotentia egerunt apud nos, ut omnia ementiremur, & diceremus noctu illum nobis dormientibus esse ab eius Discipulis ablatum: nihil nobis à Præside timeremus, ipsos se offerre sponsores nostræ securitatis. Nihil tamen illis essemus polliciti, nisi ingentem pecuniæ vim nobis pretium ingentis mendacij obtulissent. Auidè accepimus argentum ab auarissimis egeni, polliciti fidem, fa-

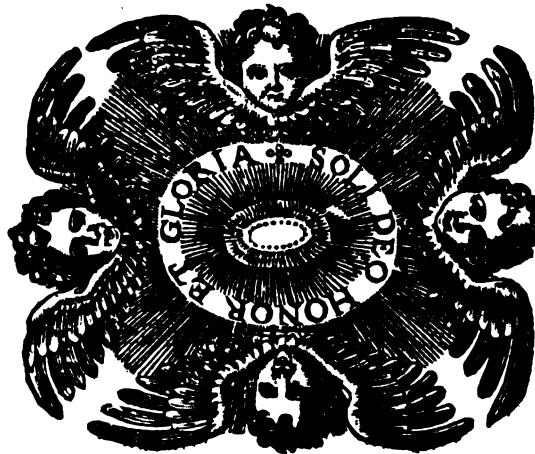
cturos nos quæ vellent omnia. Et quidem apud Iudeos fidem seruauimus; sed tamen necessum fuit ut rem omnem explicaremus Præsidi, ne quid nobis fraudi verti posset, & calumnia in nos reuolui; Iudeos enim & odio habebamus, & aspernabamur: inter milites autem alij nostri commilitones, tum nos apud amicos omnia euulgauimus, veritatem ipsam. Verisimile fit, ô milites, ita vos rem euulgasse ut dicitis; nam de resurrectione & gestis Iesu scripsit exempli Pilatus ad Tiberium, ut solebant Præsides provinciarum de euentis extraordinariis, si eadem essent immodica, ad Imperatorem litteras dare: itaque apud Romanos euultagata fuerunt omnia. Atque adeò non diutiùs potuerunt celari apud Iudeos; siquidem & Iosephus Iudeus de resurrectione Christi dat testimonium, quasi inter Iudeos etiam sciret rem fuisse vulgatam, non solum per Apostolos.

O immensam magni Iesu clementiam & sapientiam! Ab hostibus etiam suis prouidet testimonium suæ resurrectionis. Nam etiam si nihil aliud euulgasset milites, quād quod nefariè fuerant Iudeis polliciti, illa tamen ipsa euulgatio nisi stultis & stupidis hominibus facere non potuit fidem. Nam primum si surripuerunt corpus Iesu eius Discipuli, cur non potius ea nocte quæ præcesserat surripuerunt, vbi nondum erat apostola custodia illa militum Romanorum? Igitur qui non sunt furati cum potuerunt absque periculo vel impedimento, furati sunt vbi fuisset pugnandum hominibus timidis, & inermibus, & paucis contra cohortē armatam & acrem Romanorum? At dormierunt milites. Quasi verò ipsi scirent illos esse dormituros, & militibus persuasissent; Vos dormite, nos furabimur. Iam si omnino dormierunt, quo pacto dormientes viderunt cum illū asportarent Discipuli? quod si hoc non viderūt, quomodo testes esse poterāt. Quare quod adductum fuisset militum testimonium, fidē potius astruxisset resurrectioni. Quocirca mysterio Christi resuscitati factū est, ut non solum Iudei testimoniū darent resurrectionis Christi; Apostoli videlicet, Discipuli, sancte Mulieres, sed gentiles etiā. Atq; adeò hostes resurrectionis Iudei, dum Matt. 27.

Psal.144.

curant ut apponatur custodia sepulchro,
cūm emunt falsitatem testimonij à mi-
litibus , qui tandem efficiunt , nisi vt ex
ipsis etiam confirmetur I e s v Christi
Domini & Dei nostri resurrectio , &
gloriosus esset Deus in omnibus verbis
suis , & sanctus in omnibus operibus suis?
Ita fac , Domine I e s v , in versutiis &
mendaciis quibus aduersus nos pugnant

continenter dæmones , & conuerte illo-
rum malitias in bonitatem animarum
nostrarum & fructum : vt Spiritu resur-
rectionis tuæ viuamus , & in nouitate
vitæ celestis conuersationis ambulemus,
Rom.6.
nihil metuentes dæmonum machi-
nationes , vt gloriemur in lau-
de tuę glorioę resurre-
ctionis. Amen.

EODEM

E O D E M · D I E A P P A R E T I E S V S
 D V O B V S D I S C I P V L I S E V N T I B V S
 E M M A V N T A.

M A R C . X V I .

L V C . X X I I I .

In cxv. imaginem Adnotas in cedula.

c x v .

141.

A. Pergunt Ierosolymis Emmaunia Cleophas & Amaon.	F. Domus Cleopha, quod deductus est Iesvs.
B. Appropinquat Iesvs colloquentibus.	G. Ibi recumbens cum illis consecratum & fractum panem porrigenis, ab oculis eorum euansescit.
C. Comite se illis adiungit, teneat oculi eorum ne eum agnoscant; varie verbis suis illos pernoctet Iesvs; ardor eorum cor; Iesvs se longius ire simulat.	H. Repleti domo & agnitione caelesti Iesvm agnoscunt, & qua ab eo in iuncte audiuerant plenius intellegunt.
D. Persuadent illi ut cum ipsis maneat.	I. Redeunt è vestigio Ierosolymam.
B. Emmaus in tribu Beniamin sexaginta stadiis ab Ierusalem, quod vehementer rogant ut secum diuertantur.	K. Reperiunt congregatos undecim, narrant que gesserat Christus, audiunt eum Simoni apparuisse.

E V A N G E L I U M M I S S Æ .

M A R C . X V I .

L V C . X X I I I .

Post hec autem duobus ex his ambulatibus ostenditur est in alia effigie, eunibus in villam.

ET ecce^a duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spacio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus. Et ipse loquebantur ad inuicem de his omnibus quæ acciderant. Et factum est, dum fabularentur, & secum quererent, & ipse Iesvs^b appropinquans ibat cum illis: oculi autem illorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Et ait ad illos: Qui sunt hi^c sermones, quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu^d solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti, quæ facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit: Quæ? Et dixerunt: De Iesv Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo: & quomodo cum tradiderunt summi Sacerdotes & Principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israël: & nūc super hæc omnia, terria dies est hodie quod hæc facta sunt. Sed & mulieres quædā

Oo 4

M A R C .

ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum; &, non inuenient corpore eius, venierunt, dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum; & ita inuenient, sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non inuenient. Et ipse dixit ad eos: O^c stulti & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ loquuti sunt Prophetæ! Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moysè, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis, quæ de ipso erant. Et appropinquauerunt castello quo ibant: & ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum, dicentes: ^d Mane nobiscum, quoniam aduerserascit, & inclinata est iam dies. Et ^f intravit cum illis. Et factum est, dum recumberet cuimeis, accepit ^g panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et ^h aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem: Nónne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas?

Et illi cuntes

nuntiauerunt ceteris,

nec illis crediderunt.

Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem: & ^k inuenient congregatos vndecim, & eos qui cum illis erant, dicentes: Quòd surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni.

Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, & quomodo cognoverunt eum in fractione panis.

A D N O T A T I O .

*A. D*uo discipuli pergentes Ierosolymis versus Occidētem ad oppidum Emmaunta.

Marc. 16. Neuter horum erat Apostolus, nam cùm Ierosolymam rediissent, repererunt vndecim Apostolos: unius nomine prodit Lucas, Cleophae; alterū appellat Ambrosius Amaonem. Hi iter faciunt māsti, & inter se sermocinātes de iis quæ acciderat: iter autē sunt ingressi post quā apparuit Christus Maria Magdalena & mulieribus, *Matth. 28.* antequam Magdalena cum mulieribus rediisset à monumento, postquam tamē rediissent Petrus & Ioannes. Ipsis verò apparuit postquam Magdalena & mulieribus apparuerat. Statim autem in via his duobus apparuisse videtur in

alia effigie, priusquam Petro, huic tamē ante quam aperte illis.

B. Appropinquat IESVS colloquentibus.

C. Illis se comungit, non quidem specie peregrini, sed Ierosolymita; non sua: non enim illū dicunt Discipuli peregrinum, sed qui se gerat ut peregrinum, cùm indigena sit. Est autem operarium animaduertire ad hoc Christi IESV & duorum Discipulorum colloquium, ut illorum animis se insinuet suauiter IESVS, teneat oculos ne agnoscatur, eliciat de quibus egerant, quid cogitarent, denique manifeste præfererūt mēris sue imbecillitatem. Unde Christus, qui præuerat eorum animos, accepta occasione acriter illos re-

los reprehendit: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ loquuti sunt Prophetæ! nónne opportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Quibus verbis arguit quidem illos vehementer; incipit tamen ab eorum cordibus illas nubes, & fidei impedimenta abigere; simul illorum animos luce cælesti illuminare ac docere aggreditur, & eorum corda diuino amore inflammare. Cùm IESVM audirent attente, & arderent eorum corda, atque Emmaunti appropinquarent, ut eorum desiderium Christus accenderet vehementius, ostendit se longius velle progredi: quæ fictio, ut dicitur, vide ri poterat & dici, sed quæ omni vituperatione carerer. Ea enim est Dei misericordia & benignitas in mortales, ut sapè huiusmodi actionibus visitatur. præfert enim facturum se permulta, quæ non est facturus: sed ea propterea prædicti, ut vel caueant homines, atque ad pænitentiam, & vita emendationem reuocentur, ut Niniuitas per Ionam ad resipiscientiā adduxit: vel ut eorum excitentur animi ad meliora; quæ admodum hoc loco Discipulorum desiderium inflammauit, & ne abire sinerent permouit;

D. Coegerunt enim illum, ne longius progrederetur. Sed cur non potius illum sequimini, ô boni? Quia erat quidem cor nostrum ardens, sed parum consideratum; nec dum præsentem Christum noueramus; versabamur adhuc in anticipi fide resurrectionis, propterea non sumus prosecuti. Sed quænam fuit ratio coactionis? Num vim aliquam Christo externam intulerunt, placidam quidem & benevolam, sed vim tamen? Nihil horum, sed ardor animi, & deuotio quam incenderat in iūs IESVS atque augebat assidue, ea per suavia verba ac mitia adduxit Christum, ut cum illis maneret. Mane nobiscum, inquiunt, quoniam aduerserascit, & inclinata est iam dies. Ita solet vim orationi inferere Christus, quæ tam sit vehemens, tantæ sit efficacia, ut Deus cogi illa videatur, & sua misericordie cedere, huic iustitia.

E. Emmaus castellum in tribu Beniamin iuxta Gabaon ad Occidentem, Ierosolymis distans 60. stadiis, 4. ferè miliaribus Ioppem versus, ubi in fractione panis cognitus est Dominus, & Cleopha domum in Ecclesiā consecravit. Fuit hoc castellum in obsidione Ierusalem deletum: illud tamen non modo restaurauit postea M. Aurelius Ant. Imperator; sed urbem celebrem

fecit, & Nicopolim illustri nomine appellauit. Li. 4. cap. 1 Hoc vocat Iosephus Amaunta, & interpretatur de bello nomen aquas calidas, & tradit ibi fontem esse Iudaico sanandis corporis vitiis idoneum.

F. Hoc castellum ingressus IESVS, ad domum Cleophae deductus est; assedit ad mensam cum Discipulis: cum verò cibi essene appositi, primum sacram Eucharistiam consecravit; accepit enim panem, benedixit, fregit, & porrigebat ipsis. Statim verò oculi eorum interni aperi sunt, nec fuit amplius impedimentum, quin etiam extiores Christum agnoscerent.

G. Sed quando aperi sunt illis oculi: quando illum cognoverunt? Tunc primum, quando panem consecratum frangebat; ut antequam sumerent cælestem cibum, illustraretur eorum mens, confirmaretur fides & virtutes, abiarent titubationes & dubia si qua erant residua. Exemplò autem sumpta Eucharistia ab eorum oculis evanuit, id est, non fuit amplius eorum oculis conspicuus: ut planè intelligamus, nihil mori fuisse interpositum inter sacram Discipulorum communio nem & Christi abscessum. propterea dicitur, porrigebat illis. Vnde perspicuum voluit esse Ecclesia Christus suum exemplum, sub panis sola specie Eucharistiam ministrandi.

H. Repleti cælesti cibo, & animorum exultatione Christi Discipuli agnoscunt virtutē, quæ in illis ubi cum Christo colloquerentur operabantur; animaduertunt ac notat loca Scripturarum, quæ illis exposuerat Christus: surgunt confessim, & dant se itineri, ut ante noctem Ierosolymam ad Apostolos peruenirent: quod difficile non erat, cùm quatuor Italici miliaribus, & iis non plenis, ab urbe abessent.

I. Redeunt Discipuli festini ad urbem.

K. Reperiunt Ierosolymis in eadem illa domo ubi Pascha celebrauerat Christus, congregatos properiter Iudaorum metum undecim Apostolos, & alios Discipulos: nondum enim abscesserat Thomas, qui tamen statim discessit, nec illum inuenit IESVS, cùm paulo post ibidem apparuit Apostolis. Fit magna inter eos gratulatio, narrant illi summum argumentum resurrectionis Christi, quod Simoni Petro apparuerat; vicissim duo Discipuli quod sibi quoq; apparuerat renuntiant, & de quibus cum ipsis egisset in via exponunt, quemadmodum illum in fractione panis cognovissent; & tamen nec credit Thomas, nec ali⁹ nonnulli.

D E C H R I S T I
M E D I T A T I O.

Luc. 24.

Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in Caſtelum. Ecce iam plena appetit fidei resurrectionis lux, Christus apparet Discipulis, apparet Principi Apostolorum; deinde toti Ecclesiæ se dat videndum, palpandum, atque adorandum. A mulieribus, quibus non credebatur, venitur ad virorum testimonium: ex illis erant duo hi Discipuli, quibus verba mulierum vi fa erant deliramentum, & non crediderant; his tamen se exhibit fidei pedagogum & catechistam benignus I e s v s. Magnum & admirabile resurrectionis sacramentum Christus voluit per se summa cum clementia docere Discipulos adhuc stultos, adhuc tardos corde, adhuc illum non agnoscentes. Petrum verò non legimus docuisse, sed illic apparuisse, quod mysterium habet, & priuilegium Petri singulare: intelligimus enim excellentem resurrectionis doctrinam in apparitione Christi Petrum accepisse, iam antea in sepulchro cum Ioanne illuminatum. Age de Discipulis, & Christo eos reprehendente, ipsos instituente, illis apparente meditemur, illo auctore, his iuuantibus.

Vos igitur non credideratis mulieribus referentibus de visione Angelorum & resurrectione; Petrum & Ioahinem videbatis noui aliud nihil dixisse, nisi quòd relicta in sepulchro erant linteamina & sudarium: quocirca nihil magis credentes res alias aggredimini, & ad vestrum Castellum reditis. Attamen toti eratis in gestis Christi, sed resurrectio vobis erat difficilis. Erat quidem in vobis fides, sed quæ carebat adhuc sua perfectione; constabat charitas in Christum, sed quam imperfectio fidei affligebat: non quærebatis Christum mortuum ut mulieres, non verâne essent quæ à mulieribus audieratis, vt Petrus & Ioannes; sed tamen de omnibus quæ acciderant colloquebamini inter vos, de omnibus quærebatis & conferebatis inuicem, & quidem tristi animo & afflito. Itaque serio meditabamini, & cum pio animi sensu de Christi gestis omnibus: quæ meditatio fecit, vt essetis Christi catechumeni, vt doceret vos Christus. Quid enim in vestra conquisitione & collatione mutua volebatis? quid requirebatis? Certè Christum: nam propterea mœsti eratis, quòd frustrari videbatur vestra spes & desiderium regni eius in terra, quod eo non

resurgente videre non poteratis. Respxit vestram afflictione in bonus I e s v s sua clemencia; sequitur vos pone celerius quâm vos vestris cogitationibus discederetis; appropinquat, consequitur: ita solet errorem diuina gratia præuenire bonæ mentis hominum ac fistere. Adiungit se vobis comitem: non dubium quin statu in sancti Discipuli, senferitis animi vestri internam quamdam motionem, & lucis principiū, præsente Christo, sed non animaduertistis; siquidem tenebantur oculi vestri non solum exteriores, sed interiores etiam: adeò enim hi erant occupati, & in alia cogitatione fixi, vt nec præsentem lucem agnoscerent ipsi, & veluti ligarent exteriores, & communem quasi alienam speciem sentiret, non Christi. Incepit tamen in vobis cor vestrum commoueri ex præsentia Christi vobis non aduententibus. Interrogat portò vos I e s v s: Quinam sunt isti sermones de quibus inuicem confertis, & quidem mœsto animo? Quæ interrogatio eò vos promouit, vt mente vestram & animi sensum vniuersum declararetis. Et primùm quidem admiramini vehementer, si non etiam ipse in his esset in quibus vos: quasi nullus ne peregrinus quidem (cui lege prohibetur in aliena ciuitate esse curioso) esse potuerit in vrbe, qui totus non esset in iis, de quibus inter se agebant ipsi; nec fieri posset vt aliis de rebus colloquerentur: vnde intelligitur, illos adeò in eam cogitationem fuisse immersos, vt ab aliis omnibus peregrinarentur. Quam animi tam acrem intentionem non solum non miratur I e s v s, vt etiam respicere videatur: benigne enim rogat quænam illa sint. Ibi verò maior etiā vis spiritus incessit vestros animos. interna narratis, & ignoto quidem homini pleraque omnia, & quæ sentiretis omnia exponitis; nec timetis qui è latebris veniebatis, & iuxta vrbe adhuc eratis, & cum homine è ciuitate prodeunte colloquebamini. Neq; tamen mirum: erat ille homo Christus, etiamsi vobis ignotus. Quâm multa enim peculiariter virtus diuina operari in nobis solet non animaduententibus! Quid igitur auditis O stulti, & tardi corde ad credendum! Præparauerat vos Christus ne ad hæc verba perturbaremini, ita alioqui vestra animi intentione compeditos, vt aliud nihil quâm de quibus agebatis sentire possetis; & tamen incipit cor vestrum ex il-

la præ-

*Sap. 1.
Psl. 6.
Act. 2.

Rom. 4.*

la præparatione exire in ardorem quendam. Omnipotens est sermo tuus , Domine Iesu ; præparat ad diuina dona hominum corda non solum palam , sed occulte etiam , & prouehit ignorantes , atque inflamat corda diuinitus. Notat sapiens magister vestram cordis inconsiderationem & oscitanciam ; quod cum facit , excitat ut sibi cooperemini ad illam imperfectionem & impuritatem abigendam ; qui primus est gradus ad diuina dona , & spiritus doctrinam recipiendam. Et vos sane quæ corda vestra retardabant à fide resurrectionis (de qua tamen toties ante passionem audieratis) nimum cogitabatis ; eorum vero quæ alioqui scire poteratis , & considerare debebatis , nihil. Redite ad vos ô boni ; nam mors ipsa , quam subiit Christus , coniunctam habuit necessariò resurrectionem & vitam. Si enim ea fuit necessaria , ut fuit (ita enim voluit Pater , Christus , & Spiritus sanctus) non pro suis peccatis illum subiit , sed pro vestris : quare gloriā & vitam debuit parare & illi & vobis mors ipsius. Mortem enim Deus non fecit , nec in morte eius memoria esse potest , nec in inferno confessio ; nec potuit illius caro corruptionem videre , nec Mors ipsi dominari : fuit mors eius Mortis victoria , & diuinus triumphus : mortuus quidem est propter delicta vestra , & surrexit propter vestram iustificationē. Nonne aduertitis ad Scripturas ? Videte Mosen : quid aliud quām Christum demonstrat & predicat , per Abel , per Noë , Melchisedech , Abraham , Joseph , per se , per pascha , per alia sacrificia ; quid aliud quām totum illum exprimit , diuinitatem , humanitatem , mortem , vitam ? Quid euāgelicus vates Esaias ? nonne subinde de tota Christi œconomia vaticinatur , gestis , morte , & vita ? Quid , suis locis idē nō faciunt alij prophetę opportunè , & in his David dixerūt , & huius filius Salomon ? nonne de Christi mysteriis vaticinati sunt ? Hæc audistis à Christo , simul harū rerum interpretationē diuinā intellexistis. Quo loco celebrare libet Christi in vos stultos adhuc nō nihil & tardos , sed dociles tamen , Christi inquam clementiam singularem ; ut quod erat facturus in Apostolis , id iam in vobis inciperet , traditionem excellētissimam illam communicare sensus & intelligentiæ Scripturarum , qui est spiritus vitæ in Ecclesia sua perpetuus. Iam illa verba cum audiretis , cum hæc dona à Christo accipietis : planè ardebat cor vestrum in vobis , à spi-

ritu vitæ influebant in vos fluēta lucis & gratiæ cælestis , abigebatur stultitia & tarditas. Accepistis aliud Spiritus sancti donum , Discipuli , admirabilem illam Christi fictionem , & significationem , quasi longius vellet ire , & vos detinqueret ; quod fuit ingens in vos beneficium , ut illum vestrum ardorem inflamaret : non enim potuistis ferre , ut fons ille spiritus , quem senseratis , è vestris cordibus averteretur.

Sed quo pacto illum coegeris , ut vobiscum maneret Christus , cui nihil aliud quām dixistis : *Mane nobiscum Domine , quoniam ad Lue. 24. uesperasit , & inclinata est iam dies.* Verba nostra non solum ex illo ardore spiritus , quem antea acceperamus , profluebant ; sed acrius etiam ab illa accessione , quā illa fictio in nobis effecerat : itaque ab ardentissimo animi affectu illa fuit nostra petitio profecta , & (quæ fuit illius vis potissima) ad eam nos cogebat illius Christi fictionis clementia & virtus. Intrauit igitur domum nobiscum , & uestigiò cum recubuisse , accipiens panem benedixit & fregit , & porrigebat nobis ; quem simulatque frangebat ut daret , commota sunt vehementer viscera cordis nostri & spiritus ; & ardor ille euasit (præfertim sumpta Eucharistia) in lucem claram , l̄tam , iucundam. Euauuit si quod erat reliquum in nobis vestigium inconsiderantiae & tarditatis , si quod impedimentum ne Christum agnosceremus , aperti sunt oculi nostri cum spiritus tum sensus , qui aliis rebus tenebantur , exultaimus *Psl. 9.* in salutari nostro , vim perceperimus sanctissimi Sacramenti tunc primum , solis Apostolis adhuc notam. Satiati autem apparitione gloriæ Christi cum essemus , & suspensi in admiratione magnitudinis Dei , non fuit amplius cur nobis in carne adesset Iesvs ; discessit è conspectu nostro , nec propterea ullam sensimus animi molestiam ; impleuerat sapiens Iesvs cor nostrum sapientiæ & donis spiritus ; ingens conceperimus desiderium redeundi ad Apostolos & fratres nostros. Ierosolymam igitur statim omnibus prætermisis reuersi fumus , pleni gaudio , & cordis nostri placidissima iubilatione. Hanc vestram animorum exultationem quam accepistis à Christo , beati Discipuli , videmus nobis item magnam consolationem , & singularem doctrinā afferre : sed illud nostrum est malum , quod vestra stultitia & cordis tarditas ablata est , in nobis utraque vel perseuerat , vel subinde repellat

Psal. 38.

pullulat nostra culpa: atque adeò similem in considerationem & tarditatem in rebus omnibus spiritualibus, in omnibus meditationibus & orationibus longè maiori desidia patimur. Vos enim sensu passionis Christi eratis occupati vehementius, & non erat Ecclesiæ adhuc plenè reuelata Christi resurrectionis gloria; socios multos vestræ tarditatis habebatis: At nos nec mouemur Christi passionis mysterio, & est Ecclesiæ & nobis per Ecclesiæ luculentissimè reuelatus, creditus, celebratus non resurrectionis solum Christi triumphus, sed eius omnia mysteria: & tamè adeò sumus semper stupidi, ut, cum de his agimus, semper in singulari quadam animi nostri insipietia versemur, semper à nobis peregrinemur, semper occupemur inertia & socordia incredibili. Habemus presentem Christum, presentem eius fidei lucem splendissimam; non agnoscimus tamen, non videmus. Et si quidè in alterius mysterij meditatione & sensu occupati, in quo animum intendere vellemus, illud non penetraremus, minus esset nobis dolendum: sed nos, ubi meditari volumus & debemus, usque adeò perturbant atq. agunt transuersos nostræ inanes cogitationes, etiam peruersæ, ut sæpenumerò nec tenere cursum

piæ meditationis possimus, & in præcipitum aliquod tandem euadat nostra meditatio. At saltem si non videntibus lucem præsentem Dei, ignis tamen in nostra meditatione exar- Psal. 38.
desceret, leuior esset iactura, magnum esset principium illuminationis nostræ, si modò excitaret in nobis oratio animi bonum & ferventem aliquem affectum: sed ne hoc quidè consequimur. tam aridè & insipidè meditamur, quasi non habeant mysteria Christi lucem in se, amorem, excitationem, Spiritus sancti ignem, diuinam motionem. Succurrite sancti Discipuli, iuuate nos apud Deum per mysterium resurrectionis Christi. Rogamus vos, intercedite pro nobis, per illam etiam excellentem gratiam & dona quæ in illo itinere & domo accepistis: maiori enim estis nunc potentia, gratia, merito apud Dominum, maiori in proximos benevolentia & charitate. Ardeat, obsecro, cor nostrum in meditatione & orationibus nostris: ibi accipiamus interpretationes Scripturarum, & lumen fidei sincerum & copiosum. Consummentur hęc omnia per sacram communionem, & Sacramentorum aliorum participationem & fructum, ad maiorem Dei omnipotentis gloriam. Amen.

EODEM

445

E O D E M · D I E A P P A R E T DISCIPVLIS ABSENTE THOMA.

LVC. XXIII.

IOAN. XX.

In cxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxvij.

142.

- A. De rebus gestis eo die colloquebantur Discipuli, erigebantur animo propter verba Petri & datum Discipulorum, mulieres non negligebantur; maior tamen desiderabatur confirmatio.
- B. Cum serum esset dicti, & fores clausæ, stat IESVS in medio eorum, & dicit: Pax vobis.
- A. Conturbanter, existimant se spiritum videre.
- B. Confirmat eos IESVS, ostendit manus & pedes; postular num quid habeant quod manducetur.

- C. Apponunt illi partem pisci assi & fauum mellis.
- B. Edit IESVS, eis reliquias impertit.
- D. Ianua domus intelligantur clausæ, ut credatur vsus dono subtilitatis.
- E. Dicit eis iterum: Pax vobis. Sicut me misit Pater, & ego mitto vos. Deinde aperit sensum Scripturarum, & instituit sacramentum Pœnitentie, insufflans in Apostolos, & dicens: Quorum remiseritis peccata, &c.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

LVC. XXIII.

IOAN. XX.

Dum autem hæc loquuntur,

stetit ^b IESVS in medio eorum,

& dicit eis:

Pax vobis:

ego sum, nolite timere.

Conturbati ^a verò, & conterriti, existimabant se spiritum videre. Et ^b dixit eis: Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? ^b Videte manus meas, & pedes, quia ego ipse sum. Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videntis habere.

Et cum hoc dixisset,
ostendit eis manus, & pedes.

Cum ergo serd esset die illo, una sabbatorū, & fores essent clausæ ubi erat Discipuli cōgregati propter metum Iudeorum:

venit IESVS,
& stetit in medio,
& dicit eis:
Pax ^b vobis,

Et cum hoc dixisset,
ostendit eis manus,
& latus.
Gauisi sunt ergo discipuli, viso Domino.

Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit: Habetis hic aliquid, quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem pisci assi, & fauum mellis. Et ^b cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis.

Pp

LVC.

DE CHRISTI
LVC. XXIIIL

Et dixit ad eos : Hæc sunt verba, quæ loquutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobiscum ; quoniam necesse est imple ri omnia, quæ scripta sunt in lege Moy si, & Prophetis, & Psalmis de me.

Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent Scripturas, & dixit eis : Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die; & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos autem estis testes horum. Et ego mittam promissum Patris mei in vos.

A D N O T A T I O.

A. *D*iscesserat Thomas ; reliqui de gestis eius diei colloquebantur. Erigerat omnium quidem animos Petri, Ioannis etiam auctoritas; mouebat predicatio duorum discipulorum, non negligebantur iam verba mulierum; & tamen maior rei confirmatio desiderabatur: erant clausæ ianua propter metum Iudaorum.

B. Aduenerat iam eius diei vespera, cùm ecce ibi stat I E S V S in eoru[m] omniu[m] medio, ingressus ianuis clausis ; dore videlicet usus subtilitatis.

A. Primo conspectu conturbantur & converventur, variisq[ue] cogitationibus multorum corda occupantur: alijs spiritum se videre autumant, alijs alia, & tamen gaudent omnes viso Domino. Erant in plerisque mixta gaudium, timor, fidei nonnulla imbecillitas, cogitationum tumultus.

B. Confirmat tamen suauissima salutatione I E S V S omnium corda: Pax, inquit, vobis. Ego sum, nolite timere. Utinam hac sex verba in cordibus nostris loquaris, bone & sancte I E S V S, & depulsis aduersariis omnibus pacem tuā nobis concilias, & inseras tui veram & dulcem cognitionem; confirmes corda sancto tuo timore, ut nihil imperfecte timeamus. Sciebat porro Christus maiori aliquos egere argamēto, nec illa verba ad cor eorum omnino penetrasse: subdit igitur: Cur turbati estis? Cur locum datis ascendentibus in corda vestra cogitationibus? qua erat blanda quadam increpatio: addit tamē singularēm increpationi benignitatem, ut omnes abigat animi titubationes: Videte, inquit, manus meas & pedes, & agnoscite quia ego ipse

sum. palpate, & videte; quia spiritus carnē & ossa non habet, sicut me videtis habere. Visus intelligi solet quavis corporis sensatio, adhibito praesertim iudicio & certitudine. Tetigerunt Glossa aliqui, quos ad id interius ipse vocabat corpus ^{24. Luc.} Cybillæ. I E S V : agnouerunt spiritum non esse, sed vere corpus humanū, quale spiritus habere nō possunt (assumunt autem simile verò, cùm non sit vera & vivæ caro, nec vera ossa habeant) astruebat enim Christus illi tactui & contactationi vim veritatis. Fuerunt autem hac argumenta resurrectionis Christi, non qua rem demonstraret, sed qua inducerent certitudinem, si quis attendere benevolè: & ea quidem planè dubitationem, qua laborabat, à cordibus imbecillum discipulorum abegerunt. Sat videri poterant esse confirmati discipulorum animi: verū quia contingebat (quod ferè solet) ut præ nimio gaudio ea etiam incerta viderentur qua cernebantur, & vix crederetur quod erat indubitatum; huic etiam incerta certitudini voluit mederi benignus I E S V S, & postulat si quid esculent habeant.

C. Offerans illi partem pisces aſi & mellis famūm: comedit, dat eis reliquias.

B. Verus quidem fuit hic cibus, vera manducatio; sed mysticam habuit significationem: Christus enim, ut pisces, in aqua tribulationum mundi versatus est, captus à Iudeis, & quasi assatus in cruce exaruit; sed hac in humanitate passus est, qui cera humanitatis, & melle diuinitatis constabat.

D. Clause ianua omnes: ut intelligatur I E S V S

IOAN. XX.

Dixit ergo eis iterum:

Pax vobis.

Sicut misit me Pater,

& ego misso vos.

Hæc cùm dixisset, insufflavit, & dixit eis:

Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remuruntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.

s v s dono subtilitatis usus , cùm intrauit ad discipulos.

E. Depulsis ab omnium animis cogitationum tumultibus, magna exorta tranquillitate, confirmat Christus rursum in omni cordibus pacem, dicens denuò: Pax vobis: Connuerit verò se ad Apostolos; hos docet, his aperit mentis sensum internum, ut intelligerent Scripturas. Deinde: Sicut, inquit, misit me Pater, ego mitto vos: quibus verbis ordinauit (ut tradit Cyrilus) orbis Doctores, & diuinorum mysteriorum ministros,

*& vniuersum terrarum orbem illuminare iussit.
In illos preterea insufflans spiritum quidē oris sui diuini, simul interius Spiritus sancti charisma & gratiam inserens: Accipite (inquit) Spiritum sanctū: quorū remiseritis peccata, remittuntur eis; quorum retinueritis, retenta sunt. Con. Tr. less. 14. Quo insigni factō, & verbis tam perspicuis, potest statem remittendi & ressūndī peccata, ad reconciliandos fideles post baptismū lapsos, Apostolis & eorum legitimis successoribus communicatam uniuersus Patrum consensus semper intellexit.*

Con. Tr. less. 14. cap. 1.

M E D I T A T I O.

*P*erueniunt ad Apostolorum & Discipulorum congregationem duo Discipuli gaudentes, aliam terum faciem vident quam cum discesserant, iam nunc discipulorum multitudo credit, dicunt verò, præter Thomam & aliquos: *Surrexit Dominus verò, & apparuit Simoni. Quid est, apparuit Simoni?* Per prædicationē Simonis credimus resurrexisse, & verè resurrexisse Dominum. Incipit compleri verbum Christi, quod Ecclesiā esset confirmatura fides Petri & prædicatio, Petrus ipse: prima Apostolicæ sedis auctoritas incipit fieri illustris. Thomas tamen, ne Petro quidem credit, quæ fidei retardatio, fidei confirmationem parturiebat in mysterio. Ex aliis aliqui ne Petro quidem, nec duodus narratibus credebant: non erant omnibus clara omnia. Apostoli credunt præter Thomam omnes, ex Discipulis plerique credunt, reliqui inter fidem Petri & duorum Discipulorum titubant: discutiuntur autem nubila, abiguntur titubationes Christi glorioso aduentu. En adest I e s v s . Sed quando? Serò, ultima diei parte, sole occidente: occidebat enim creatus sol, vt increatus oriretur, & lux cælestis in cordibus Discipulorum, & per illos in nostris. Non præterierat prima Sabbatorum, hoc est, dies dominicus; vt eodē die, quo Deus mundum creauit, non solum resurgeret Christus, sed fidem suæ resurrectionis confirmaret. occluseratis, ô boni, fores domus, quas poterat vis humana aperire; fortius tamen cordis vestri portas, quas solus Christus potuit aperire: sed vos timebatis Iudeos, vestras titubationes fidei & infirmitates non metuebatis. Attamen eratis in vnum congregati, quod erat signum fidei, spei, & charitatis, quas virtutes in Christum & in vobis debiliter quidem, & quasi in arctum redactas habebatis. Erat autem vobis-

cum magnum illud præsidium, Virgo Dei Mater M A R I A . Ita eratis adhuc aliqui, vbi venit ad vos I e s v s clausis ianuis, nec voluit pulsare, ne turbaremini; qui pulsabat alioqui ad corda vestra continenter, & suo aduentu erat illa adaperturns. Permouit vos aduentus I e s v s , non enim tantummodo exterius ad vos aduenit salus æterna, sed interius etiam, lœta & viuida præsentia & operatione: itaque gaudiis estis viso Domino: stetit in medio vestrum vtrōbique, & interius & exterius. Tuum est, magne I e s v s , stare, quia Deus es infinitè firmus & immutabilis: tuum est in medio stare, quia solus es Dei & hominum mediator. Vtrōbique igitur stetisti, & vt Deus, & vt homo, medius inter Discipulos, hoc est, in medio Ecclesiæ tuæ constitisti: firmitatem inchoasti communicare tuæ sponsæ & constantiam tua præsentia, & gubernatione, & donis perpetuam. Iam igitur primum è consistentia tua illa diuina, & medio viscerū misericordiæ & redēptionis tuæ dixisti pacem, & attulisti Discipulis & Ecclesiæ tuæ. Neq; enim solis illis pacem dixisti, sed Ecclesiæ quæ erat, & quæ futura erat omnibus sæculis: tua enim vox, tua dictio, etiam si creata erat; immensi tamen verbi erat, vim habuit diuinam, & virtutem pacis immensæ. Neque hoc solum dixisti, sancte I e s v s , sed addidisti: *Ego sum.* Vim tui nominis æterni exeruisti, & quod Abraham nō indicaueras, quod primū moysi indicasti, eius rei immensæ sensum mysticum Ecclesiæ proposuisti: *Ego sum, sum ego* Exod. 3. Dominus, hoc mihi nomen in æternum. Sublimia dona sunt hæc Domine: sed quare addis: *Nolite timere?* Significaui, quod semper volo in Ecclesia mea intelligi, liberi arbitrij, quod hominibus indidi, vsum liberum me illis relinquere, qua libertate vrantur si velint, meis

P p 2 donis

Luc. 24.

donis præuenti & adiuti. Attendite mei Discipuli, commqui corda vestra gaudio, & luce præueni ac donis meis: nolite esse timidi, confidite, reiicite vestras tristitias, quibus abduicti fuistis ab officio, pauores depellite, qui de mea passione & morte, de mea absentia vos debilitauerant; quod prouidéter quidem permisi & benignè. Addidit hæc Christus, non ad doctrinam Ecclesiæ solùm perpetuam; sed ad emendandum in Discipulis imperfectum vsum donorum quæ acceperant: conturbabantur enim & conterrentur, & ascendunt cogitationes in corda. Verè illud certum est Christe I e s v, necessarium esse speciale auxilium diuinitatis præfens, vt iuxta tuam gratiam, & virtutem à te nobis inditam, operemur: non dabas Discipulis post dona illa illud auxilium, propterea adhuc turbabantur: sed erat singularis tunc prouidentia, quod non daret, vt illo auxilio & illos, & nos egere perciperemus. Addis igitur suauem increpationem, vehementem tamen, vt qui illis tuam diuinitatem aperis, & ad secreta cordis eorum penetras. Quid estis turbati, & cogitationes ascendunt in corda vestra, & putatis spiritum videre, non me, verum hominem? Adeste, ô Discipuli, præsenti & forti animo; nec plus valeat apud vos præteriorum turbinum importunitas, quam cælestis, quam ego vobis offero, tranquillitas & diuina vis: animaduertite nihil esse cur turbemini. Hæc erant in verbis Christi; simul porrigebatur Discipulorum cordibus speciale Dei auxilium, quod faceret dona Dei in illis efficacia. Subiicit verò interiores animi consolationes & confirmations per externa signa: sic enim est eius misericordiæ verttas, vt non solùm Ecclesiam suam, & dilectas sibi animas auxilio illo peculiari prosequatur, sed sensibus etiam spiritus ornet & confirmet benignus I e s v s. *Videte manus meas, inquit, & pedes: externæ oculorum aciei coniungite internam; ita perspicietis, quod idem ille ego sum, qui fui pro vobis crucifixus.* Applicate tactus sensum tú exteriorem tum interiorem & ad vulnera, & ad corpus; & experimentū accipietis utrunque, me non esse tantum spiritum, sed carnem simul, & veram carnem, verum corpus me habere, & idem in quo passus sum habere agnosceris; vnde spiritualis experientia meæ resurrectionis corda vestra penerrabit, & in Ecclesia & piis hominibus perseuerabit. Neque verò solùm hanc humanitatem quam cerni-

tis, creditis illam esse eandem, & hominem me resurrexisse; sed Deum. Animaduertite hac veritate pasci interiorem vestrum auditum, tactum, & odoratum singulari spiritus mei, & corporis, & cicatricum fragrantia, suauitate, cælesti virtute. Gaudio erant Discipuli è primo Christi conspectu occupati; nunc autem ad tam eximia I e s v beneficia & spiritualia dona adeò gaudent, adeò exultant, vt gaudij vehementia, quæ à fide profecta erat & eius sensu spirituali, sua exundantia fidem ipsam supereret; & facit vt quasi non credant quæ credebant maximè, cordis exhilaratione absorpti, & in admirationem leuati. Ibi verò auget miserationes suas magnus I e s v s; ex gustu exteriore excitat spiritualem etiam gustum suæ resurrectionis: quo gustu, quas acceperant consolationes aliorum sensuum perfunderet, nec sineret è lætitia abduci, sed in ipsorum gustu & affectu conquiescere. Priùs comedit ipse, & verè comedit; comedens autem cibauit simul eorum corda gustu spirituali suæ resurrectionis: quem vt confirmaret, dedit illis suas reliquias ad comedendum. Auidè accipiunt Discipuli excellentē cibum, quæ in manu habuerat Christus, è quo comederat, qui è manu Christi dabatur. Quis dignè cogitare poterit, quanta vis spiritus illi cibo ex illis rebus accederet, quanta suauitas, quanta bonitas? Nam propterea illum cibum petuit & accepit Christus, ex illo comedit, ex illo reliquias dedit de manu sua, vt illam haberet diuinitus efficaciam in animis Discipulorum cibus ille. Comedunt, confirmantur illis dona, augetur spiritualis gustus resurrectionis, & deriuatur in illorum omnes sensations diuina quædā suauitas & sancta quies: vnde cælestis accessit sapientia, & excellens illud donum spiritus, quo Deus sensum illis aperuit vt intellegent Scripturas. Propterea subiunxit sapiens I e s v s: *Hac sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum; quoniam necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me.* Agnosceris ex his meis donis, tum ex eo quod nūc vobis conferam, ea omnia, de quibus vobis ante meam passionem egi; & intelligetis esse impleta, quæ scripta sunt in lege Moysi de me, & in Prophetis ac Psalmis; videbitis ea omnia completa, sentientis in spiritu & gustabitis: hæc prouenient è sapientia mea in vos. Addo aliud spiritus donum, vt non sapientiam solùm in diuinis Scri-

Apoc. 5. Scripturis & fidei dogmatibus habeatis ; sed luce in fundo sensui vestro interno & mente atque intelligentiam , qua Scripturas omnes intelligatis,& nihil vobis sit clausum . En ego hoc beneficium diuinum vobis confero , qui aperio & nemo claudit, claudio & nemo aperit : ego qui solus accipere possum librum de manu sedentis in throno , & aperire vobis & Ecclesiæ meæ septem eius signacula . Hæc excellentissima illa est traditio ac diuina intelligentia Scripturarum, quæ perseverat perpetuò in Ecclesiastica Hierarchia : ab hac excidunt hæretici diabolico fumo abducti in errorū tenebras pestilentes . Multa sunt & magna beneficia quæ contulisti discipulis hactenus excelse I E S V ; adiungis tamen maiora: rursum illis pacem confers priori maiorem: nam illa ad confirmationem propriè attinebat dogmatis, quod erat de tua resurrectione & mysteriorum intelligentia hæc priori quasi cumulus additur, & vis acrior illam fidè prædicandi , & omnem veritatē Euangeliū tui sacrosancti, & contrariis potestatis debellatis pacem hominibus afferendi . Ostendisti verò illam pacem, & quæ accipiebant dona Discipuli eō esse dirigenda, vt aliis pacem afferrent & salutem, per maiorum donorum accessionem . Propterea additur : *Dixit ergo iterum I E S V s, Pax vobis* : quasi per illud *ergo*, quod referretur pax, significaretur . explicasti enim, hæc maior pax quorsum attineret, magne I E S V ; ad missionem scilicet tuam à Patre Apostolis & Ecclesiæ cōmunicandam . Non enim sat tuæ bonitati fuit & misericordiæ, si naturam humanam ad vniōnem diuini verbii exaltares per incarnationem tuam , & nos faceres filios Dei, fratres tuos per tuæ gratiæ & virtutis dininæ operationem; sed excellētem nunc facis donorum tuorum accessionem . Communicas hominibus tuam à Patre missionem, & quasi extendis: *Sicut inquis, misit me Pater, & ego misso vos* . Illa mea missio in mundum facta est, vt per meā veritatis prædicationem & confirmationem per miracula, labores, passionem & mortem hominibus conficerem salutem sempiternam : sed in hac ipsa missione hoc simul erat, hanc simul accepi potesta-

2. Cor. 5. tem, vt ego vos similiter mitterem ; quod nūc facio diuina auctoritate & virtute, vt inter homines & Deum mediator . In me enim reconciliavit Deus sibi mundum ; & in vobis per me posuit hoc verbum & ministerium huius reconciliationis . En estis Apostoli mei, legati mei ad mortales . Verū illud intelligite, rationem missionis meæ à Patre vobis esse imitandam . Me vnum misit Pater Apostolū, in quo habeatis vestri Apostolatus unitatem, à quo vno vim diuinā accipiatis atque exerceatis: legationem verò hanc vestram, qua pro me fungemini, vt certius teneatis, vnitatem vobis vnius Pastoris & mei Vicarij relinquam à vobis ad celum ascendens, vt similitudinem meæ & vestræ missionis agnoscatis . in mea enim missione agnosctis vnitatem & virtutem Patris mei; in eo quem vobis præficiam, meam vnitatem, & vim , & rationem totius meæ gubernationis in Ecclesia mea : ita perfecta fiet vestra missio in me . Neque hoc tantummodo donum accipietis à me , sed potestatem etiam dimittendi & retinendi peccata hominibus per meum Sacramentum : cuius maiestatem facultatis vt percipiatis, en insiro ex meo afflato in vos diuinitatis spiritum, gratiam vtramque , & illam quæ faciat vos mihi magis acceptos , & eam in qua illa est facultas cælestis, vt ipsam & teneatis, & exercere possitis . Deus remittit peccata hominibus, vel non remittit , sed punit : huius auctoratis ministerium habetote ex me & in me, quod ego sum cum Patre meo probatus: atque vobis absoluenter hominum peccata , Trinitas nostra soluet ; ubi non soluetis , nos similiter retinebimus . O rerum diuinarum sublimia mysteria ! Tot ergo astantis beneficiis, tantæ gloriæ splendore ornata , magne I E S V , tuam resurrectionem Ecclesiæ manifestasti: videt, agnoscit, confitetur sancta tua Sponsa ; gratias agit tibi immortales . Permanant illa dona ad me item, etiam si ingenti sum indignitate: abige tu meam indignitatem benigne I E S V , fragilitatem protege & robora , & fac vt vis tot beneficiorum in me influat , ad gloriam tui nominis sempiternam . Amen.

D O M I N I C A P R I M A
P O S T P A S C H A.

Apparet I E S V S Discipulis & Thomæ.

I O A N. X X.

In cxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxvij.

i43.

<p>A. Thomas domum reuersus, Apostoli narrantibus appa-
ruisse I E S V M non credit.</p> <p>B. Post octo dies venit I E S V S similiter atque antea,
& dicit Thoma: Infer digitum in manus
meas, & manum in latus: & noli esse in-
credulus, &c.</p> | <p>C. Infert Thomas: responderet: Dominus meus, &
Deus meus.</p> <p>B. Dicit ei I E S V S: Quia vidisti me, cre-
didisti; beati qui non viderunt, & cre-
diderunt.</p> |
|--|--|

E V A N G E L I V M M I S S A E.

I O A N. X X.

THOMAS autem unus de duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit I E S V S. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies^b octo, iterum erant discipuli eius intus; & Thomas cum eis. Venit I E S V S ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: ^b Infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affe manum tuam, & mitte in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei: ^c Dominus meus, & Deus meus. Dicit ei I E S V S: Quia vidisti me, Thoma, ^b credidisti: beati qui non viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit I E S V S in conspe-
ctu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt, ut credatis, quia I E S V S est Christus Filius Dei; & ut credentes vitam habeatis in nomine eius.

A D N O-

A D N O T A T I O .

A. Absente Thoma apparuerat Discipulis I E S V S : at ubi is rediit , narrant ei Discipuli ad se venisse Dominum , paulo post quam ipse domo esset egressus ; exponunt quae dixerat , queve gesserat : sed qui antea fuerat incredulus , ne iunc quidem credit vel Petri , vel omnium Discipulorum prædicationi . Quia incredulitatis permissione in Apostolo prouidit nobis Deus sapientissime magnum fidei præsidium & firmitatem . Neque verò simpliciter non credit Thomas ; sed obfirmat in eo præterea animum : Nisi video , inquit , in manibus eius fixuram clauorum , & mittam digitum meum in locum clauorum , & mittam manum meam in latus eius , non credam . Cur non credas Thoma ? Quia cor meum ignominia passionis Christi & mortis adhuc occupatum erat , & mea imbecillitati permittebat me Christus , non solum propter meam culpam , sed propter Ecclesia etiam utilitatem .

B. Non videtur longius abiisse Thomas , rediit propediem , & ad octauum usque diem cum Apostolis & Discipulis versatus est ; verum suam incredulitatem retinens : Apostoli verò constater fidem resurrectionis tenebant . Quam obrem , ut Thoma mederetur imbecillitati benignus I E S V S & nostra , die octaua similiter atque antea clausis ianuis venit ad cenaculum , ubi erant congregati Discipuli ; perseuerabat enim adhuc Iudaorum metus , quarebantur adhuc latebra : salutat omnes ; Pax , inquit , vobis . Quia salutatio aliorum Apostolorum fidem exhilarauit dulcissime , Thomam vehementer perturbauit primum , deinde incepit blande erigere : in quem præterea aspiciens Christus :

Quae est ista , inquit , tui animi obfirmatio Thoma ? Cur tam multis testibus mea resurrectionis non credidisti ? Obstupebat ad verba Iesu Thomas , spectabat verò ad sanitatem , exuberat tunc Christi benignitas . Infer , inquit , digitum tuum huc , & vide manus meas , affer manum tuam , & mitte in latus meum , & noli esse incredulus , sed fidelis . Erant Christi vulnera aperta , & sunt , ad passionis fidem confirmandam , & resurrectionis gloriam illustrandam .

C. Obedit dicto Thomas , infert digitum in locum clauorum , manum in latus inserit , tangit Christi vulnera ; certò cognoscit vera esse vulnera viui & veri hominis I E S V , liberatur eius animus omni ambiguitate : videt planè non solum ea quae tractabat non esse spiritum , sed leuatur ad summum fidei sensum : sentit enim attractum intimum diuinitatis Christi ; profitetur Dominum & Deum I E S V M . Quia in re enituit Christi clementia singularis , ut qui fuerat infirmus & tardus ad credendum . is acciperet insignem animi confirmationem & lucem . Complet mysterium Christus , qua propter titubare Apostolum permiserat , & rerum experientia imbecillitatem eius fidei sanauerat .

B. Quia , inquit , vidisti me , Thoma , credidisti : haec fuit mea in te benignitas extraordinaria , non tuum meritum , non tua laus , non tua propter hanc fidem beatus . Beati potius qui non viderunt , & crediderunt : quasi interdicret , ne quis signa requireret , vel miracula ad credendum exigeret . Loquitur verò de nobis , ut de præteritis ; tanquam is , qui quod erat futurum , iam nouerat in sua aeternitate & sapientia .

MEDITATIO.

Rom. 9. **I**ta est planè, Domine Iesu sancte & sapientis; cuius vis misereris, & quem vis induras: quem vis auxilio singulari gratiae tuæ præuenis in benedictionibus dulcedinis, quem non vis non præuenis: quis autem est qui tibi dicere possit, cur ita facis? Tu enim es Deus, nos tua creatura; tu factio, nos factilia tua va-
Psal. 10. fa, & ex nobis nihil, ne terra quidem. Laudamus te, Domine, in æternitatem tuam: iustus enim es in omnibus viis tuis, & sanctus in omnibus operibus tuis. Sed vix tamen illis pessimum, quibus tua illa auxilia subtrahis ad eorum condemnationem: vix etiam iis, in quibus ad misericordiam destitutionem illam confers; sed his præsens vix & temporarium; conuertis enim hoc tu in bonum, quia tua excellens est misericordia. Illud vix longè à nobis depelle, Iesu bone: hoc, si de tua sapientia aliquando permittas, verte in bonum, obsecro, tua benignitate; quod in Petro fecisti ex negatione, in Thoma è nimium curiosa incredulitate.

Psal. 144. Sed ex te, Beate Thoma, peto per tuam illam singularem gratiam, exponas mihi tuæ huius dubitationis mysterium: nam video alios item dubitasse, non solum mulieres, sed Apostolos, & Discipulos. Fui ego ferè singulare quadam imbecillitate & animi ambiguitate, quam à natura acceperam: fouebam verò quodd sciebam dici esse leuem corde qui credo credit; addebam meas imperfectiones & culpas: iuuabat me subinde bonus Iesus, sed recurrebat vis naturalis illius tentationis voluntarie, & infirmitatis. Itaque fui *Didymus*, id est, amphibolus, & quasi geminus. Nec sentiebam in meo nomine esse abyssum simul & perfectionem: gratiam scilicet vocationis Apostolicæ, & alia Dei dona. Hæc quidem habebam, non mouebar illis: itaque nonnūquam fluctuabam, vt quando ex timore potius dixi: *Eamus & nos, & moriamur cum illo*: & rursum vbi interpellauit Iesu M: *Nescimus quo vadis, & quomodo possumus viam scire?* & nunc potissimum, vbi præfractior fui: *Nisi video in manibus eius fixaram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam*. Nam in omnium fuga, dum caperetur Christus, non fui ego ultimus: inde conceptam magnam

Ecccl. 19.

Ioan. 11.

Ioan. 14.

Ioan. 20.

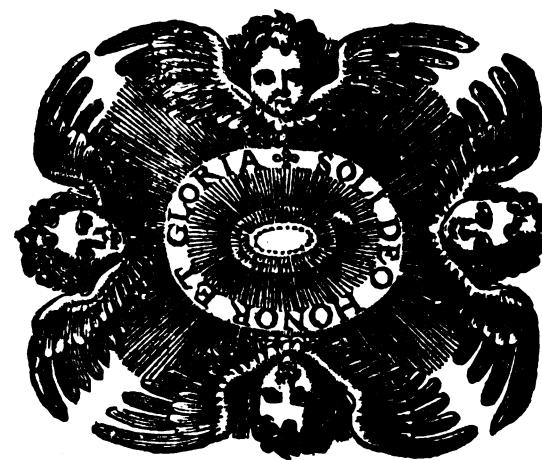
animi mei perturbationem vehementer auxit eius passio, crux, mors, sepultura; præsertim cum ad naturæ meæ, & voluntatis imperfectionem, & ad præcedentes ambiguitates illa adderentur. Totus igitur mihi dispicebam, totus languebam amaritudine, totus eram dolore oppletus; nec locum habere poterant apud me, quæ de eius resurrectione narrabantur: inde dixi, *Nisi video, nisi mittam digitum, nisi mittam manum*: excludebant enim alia omnia meæ passiones. In his tamen omnibus lugebam mortem Domini mei, discruciatum cor meum, ardebam desiderio boni Iesu, amabam vitæ auctorem & fontem Iesu M: eram miserabilis, & suprà quæ dicitur afflictus. In his cum essent aliqua bona; erant tamen simul multa mala: hæc angabant me acerbius, quæ illis vtebar diligentius. Sed, quæ est eius benignitas & miserationis infinita, respexit bonus Iesus meam afflictionem, & fecit ut meæ illæ incredulitates in utilitatem non meam solum, & fidei perfectionem conuerterentur, sed etiam Ecclesiæ suæ; vt qui quasi extinctis meis titubationibus, omnes omnium sæculorum titubationes extingueret. Atque adeò ornauerat iam me *Cyrillus*. absentem Dominus, & incogitantem, simul cum aliis Apostolis excellenti illa virtute missionis, facultate item illa cælesti remittendi peccata & retinendi: eram enim etiam absens de sacro illo collegio, cum illi sua dona conferbatur immensus Iesus. Permuoverant me voces & testimonia discipulorum: *Vidimus Dominum*, ostendit nobis & manus & latus, conspeximus comedentem, comedimus etiam nos ex eius reliquiis: dixit se Apostolos mittere, quemadmodum ipse missus à Patre fuerat; insufflavit in nos oris sui spiritum, & dedit potestatem dimittendi & retinendi peccata; credimus, Thoma, hæc etiam dona tibi esse collata. Erant hæc mentis meæ vehementes preparationes: trahebat me Pater Christi, trahebat Christus ipse; sed ego tamen repugnabam: usque adeò verum est liberum arbitrium in homine perseverare, id quod ne Deus quidem vult vincere, nisi illud velit. Est magna arbitrij liberi potentia, vel abusus potentiarum, ut Deo repugnare possit iubenti, monenti, trahenti: vicissim autem singularis illius facultas, ut possit gratiam Dei reci-

recipere, & illi operanti cooperari ; quod longè est facilius quam auxilium Dei repudiare : hoc enim facit homo sine gratia , sine Deo ambulans vias difficiles, illud præuentus auxilio cælesti, adiutus gratia, adiutus Deo. Illis igitur mentis meæ angoribus & miseriis permisit me conflictari acriùs sapiens I E s v s ad octo dies , quæ omnia ad animi mei præparationem maiorem conferebantur, & resipiscientiam solidiorem. Iam erat octauus dies; eramus intus omnes : En tibi , venit I E s v s ianuis clausis , stat in medio, dicit : *Pax vobis.* O adorandam ubertatem misericordiæ Dei nostri I E s v ! Omnem celebritatem superioris apparitionis ad hanc rursum applicat ; & tamen illa propter omnes præter te, Thoma, fieri videbatur, hæc propter solum te, nō propter omnes . Et tamen fiebant & illa propter me, & hæc propter omnes; utraque enim propter Ecclesiam vniuersam omnibus futuram sæculis. Obtulit vt auribus meis, ita cordi pacem & gaudium bonus I E s v s , alijs auxit; incepi sentire vim in me diuinam , cœperunt diffluere meæ titubationes , & dissipari vt à facie ignis cera : illa omnia sensi in me beneficia , quæ ante octo dies similibus signis senseabant omnes . Excellenti me præuenit gratia benignus I E s v s , & præparauit ad contum vulnorum suorum , & diuinitatis professionem. Præparauit quidem me illis donis, sed peruersit acris illa actio Christi cor meum, vbi audiui soli mihi ab ipso dici , & quidem cum vi quadam exprobrationis: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum; & noli esse incredulus, sed fidelis.* Spicula fuerunt hæc à Christo in altum cordis mei iniecta, quæ me vehementer corripuerunt atque humiliarunt, simul propulerunt ex me omnem mentis tarditatem atque incredulitatem; unde diuina in me virtus illa veritatis & fidei effulsit , & confidentiæ spiritualis robur & exultatio. Inde eructauit cor meum è vestigio verbum illud bonum : *Dominus meus, & Deus meus;* & perfectam Christi resurrectionis fidem professione humanitatis & diuinitatis eius confirmatam ostendi . Nam vbi intuli digitum in locum clauorum , vbi manus misi in latus ; non tetigi solum, sed vidi, hoc est, omnibus sensibus internis perspexi carnis Christi veritatem , & veram ipsam resurrectionē : unde leuatus sum in spiritualem sensum , & splendorem quandam cælestem

diuinitatis . Itaque signavi quodd esset I E s v s verus Dominus meus , & Deus meus & omnium ; iis enim verbis veritatem expressi humanitatis Christi, & dominij diuinitatis significavi : quod addidi , *meus*, id attinebat ad sensum meæ consolationis internæ , & assensus fidei firmitatem . Neque tamen Dominum & Deum potui profiteri, quin omnium intelligerem. Stabant ad magnalia hæc Christi admiratione & stupore erecti omnes , laudabant impensiū Christum , confirmabant suam fidem & spiritus consolationem . At verò Christus (qui voluerat intelligi , attinere meam incredulitatem, & eius in me beneficia non ad me solum, sed ad omnes) hæc sua responsione explicat : *Quia vidisti me, Thoma, credidisti; beati qui non viderunt, & crediderunt.* Excellentissima fuit hæc Christi I E s v doctrina ad fidem Ecclesiæ stabilendam . Nam cum antea ad credendam eius resurrectionem ferè signa sensilia intercessissent ; Angelorum apparitiones & verba , vacuitas sepulchri, linteamina, sudarium, Christi apparitiones, vulnerum contrectationes , comedio ; eò videri poterat fidei substantia contrahi, vt nisi ex rerum experientiis credere nullus deberet : quod voluit I E s v s è mentibus fidelium esse extirpatum, & docere fidem nec esse ab apparentibus accipiendam, nec ex apparentibus constare ; sed esse ipsam Hebr. 11. non apparentium argumentum, & rerum spectandarum hypostasin siue substantiam . quodd si contingent sensilia signa ; illa tamen non esse fundamenta fidei, sed Dei internam reuelationem & lumen : dari signa ad expediendam reuelationem , propter hominum infirmitatem ; qua sedata , ad interiora recurrere debet fides; quæ scilicet meritum non amittit, nisi signa dumtaxat sint causa credédi. Itaque per meam imperfectionem voluit sapiens I E s v s omnem fidei titubationem & impuritatem esse à cordibus fidelium depulsam: quare necessitatem suam è Dei prouidentia habuit mea erratio & tarditas, per quam mortalibus tam excellens doctrina prouenit . Hanc quidem fidei meæ meritum & beatitudinem ; manuduxerunt me tamen illi Christi conspectus , illi contactus, & quasi applicuerunt fidei, quæ ex dono Dei non sine illis, sed non propter illa in animo extitit & roborata est. At verò maior erit beatitudo , maius meritum eorum fidei , qui non petent signa ad credendum; & credet, etiam si nihil viderint, & pu-

& puram fidei substantiam imbibent & retinrebunt. Gratias tibi habeo & ago ingentes, sancte Apostole, pro dono huius doctrinæ singulari. Verum audi, obsecro te, benigne Thoma: credimus quidem nos in Christum, in eius omnia mysteria & dogmata, etiam si nihil coram viderimus; & tamen te fide non superamus, quam tunc habuisti. In ratione credendi certè me superasti, non in donis quæ præterea accepit tunc mea fides à Christo. At voluerunt videre, quæ tu, antiqui Patres; & tamen illi non reprehenduntur, tu reprehensus fuisti. Illi ex abundantia fidei videre, quæ credebant, expetierunt, ego per illa credidi. Verum vos dixerat Christus beatos, quod ea videretis, quæ non viderunt illi.

Non laudauit nos tunc Iesus, quod videre vellemus, quæ ille nobis inspirabat diuinitus per fidem; sed beneficium suum singulare in nobis commendauit, ut ea, quæ credebamus, aliqua ex parte videremus, ipsum in carne salutem mortalium operantem. Vnum si te orem, beate Didyme, taceo. Scis tu quæ sit animorum nostrorum imperfectio, quod malum, pendemus à consolationibus vel experimentis internis: scis simul in illis non esse fidem perfectionem orationis vel spiritualium exercitorum: age apud Deum hanc causam pro nobis, Patrone singulari, ut consolations spiritus à Deo & accipiamus affluenter, & illis industriè, & deuotè, & fructuosè vtamur ad maiorem Dei omnipotentis gloriam. Amen.

APPENDIX

APPARET CHRISTVS SEPTEM
DISCIPVLIS AD MARE
TIBERIADIS.

I O A N . X X I .

In cxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxvij.

144

- A. Non multò pōst venerunt omnes Ierosolymis in Galilæam : erant ad mare Galilæe alijs alijs locis ; Petrus & filij Zebedæi Bethsaïde.
- B. Ostendit Petrus velle se pescatumire , offerunt se illi comites sex.
- C. Piscantur tota nocte , nihil capiunt.
- D. Stat I E S V S manè in littore ; rogit num quid pulmenti habeant , hoc est , aliquid pescium pro obsonio.
- E. Respondent simpliciter , ut emptori vulgari : Non.
- D. Subdit I E S V S : Mittite in dexteram nauigij rete , & inuenietis.
- E. Mittunt , concludunt pescum ingentem copiam : quod cùm sentirent ,
- F. Agnoscit I E S V M Ioannes , & dicit Petro : Dominus est.
- G. Quod Petrus audiens , succingit se tunica , & mari venit ad I E S V M .
- H. Panes & pescis , quæ parauerat Christus in labore.

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

I O A N . X X I .

POstea ^a manifestauit se iterū I E S V S discipulis ad mare Tiberiadis . Manifestauit autem sic : Erant simul Simon Petrus & Thomas , qui dicitur Didymus , & Nathanael , qui erat à Cana Galilææ , & filij Zebedæi , & alijs ex discipulis eius duo . Dicit eis Simon Petrus : ^b Vado pescari . Dicunt ei : Venimus & nos tecum . Et exierunt , & ascenderunt in nauim : & illa ^c nocte nihil prendiderunt . Manè autem factò stetit I E S V S in littore non tamen cognouerunt Discipuli quia I E S V S est . Dicit ergo eis I E S V S : ^d Pueri , numquid pulmentarium habetis ? Responderunt ei : ^e Non . Dicit eis : ^f Mittite in dexteram nauigij rete ; & inuenietis . Miserunt ergo ; & iam non ^g valebant illud trahere præ multitudine pescum . Dicit ergo discipulus ille , ^h quem diligebat I E S V S , Petro : Dominus est . Simon Petrus , ⁱ cùm audisset quia Dominus est , tunica succinxit se , (erat enim nudus) & misit se in mare .

ADNO-

DE CHRISTI ADNOTATIO.

A. *Iutiū non substiterunt Ierosolymis Apostoli & Discipuli post Christi resurrectionem, nec Maria Mater Virgo cum mulieribus, presertim cùm in Galileam ut venirent iussisset Angelus, ubi IESVM essent visuri. quamobrem in Galileam omnes discesserunt, ablatis insignibus cruciatum & mortuus Christi, clavis, corona spinea, sindone, sudario. In Galilaea autem cùm versarentur, ad teloniariam artem quidem periculosam & ancipitem non redit. Matthaeus, ad piscatoriam tamen redierunt Petrus, filii Zebedai, & alij, ut ex honesto artificio sibi & suis viectum pararent. Erant alij alios in locis; Bethsaïda vero ad mare Galilæa Petrus, Jacobus, & Ioannes filii Zebedai, Thomas, Nathanael, & duo alij discipuli. Erat simul Virgo Maria benedicta Mater, neque enim ab eius cura & obsequio discedebat Ioannes. Non conuerterant autem in urbem celebrem Capharnaum, ut solebant, sed in suum vicum: nam certi nondumerant, quid essent facturi; & priuatam interea vitam agebant, expectantes quid ipsis Christus mandaret.*

B. *Ostendit Petrus se velle pescatum ire; obtulerunt sex illi se socios: pescantes totam noctem nihil expiscantur.*

C. *Absque luce scilicet, & Christi presenti virtute non fuit, vel Apostolorum, vel Discipulorum, vel illorum qui illis successerunt, efficax unquam hominum pescatio.*

D. *Mane cùm ad terram accessissent, stetit IESVS in littore; non agnoscunt tamen eum*

Discipuli. *rogat: Pueri, num habetis aliquid pulmentarij? Pueros communi nomine appellat, ut valentes ac robustos operarios: petit verò, siquid habeant pescium ad obsonium.*

E. *Respondent simpliciter: Non; ut emptori populari, nihil de Christo suspicantes.*

D. *Subdit IESVS: Mittite in dexteram nauigij rete, & inuenietis. Mittunt numine iam attacti, concludunt magnorum pescium ingenitum muleitudinem.*

E. *Quod cùm sentirent, & rete non possent extrahere præ multitudine pescum & magnitudine, tunc tandem agnoscit IESVM dilectus Discipulis Ioannes, (parit enim lucem spiritus Dei dilectionis) & dicit Petro: Dominus est. Agnoscit item Petrus IESVM, agnoscunt omnes. Amabat quidem fortius IESVM Petrus, tenerius Ioannes.*

G. *Non patitur moras Petri feroe, ut ad Christum veniat in cymba. Erat nudus, id est, expeditus ad pescadum, solam interulam gerens; curram brevioribus brachiis accipit ependyren, tunicam videlicet nauticam superiorem, qua etiam nunc nautæ utuntur, & appellant capo. Hieron. qualem inquit Hieron. tulisse in desertum in vita Hilarionem cù sacco & fago rustico. Hac tunica succinxit se Petrus; sciebat enim in vado esse cymbam: ita venit ad IESVM, alij veniunt nauigio; non enim longius à terra aberant quād ducentis cubitis plus minus. Trahunt vero rete, non extrahunt.*

H. *Piscis prunis impositus, & panis.*

MEDITATIO.

Intelligo, Domine IESV, de tua gratia: celesti pescationem diuinis mysteriis, sed animarum, sed hominum; horum designasti pescatores Apostolos tuos & Discipulos, & eorum Successores. Neque mysterio caruit, quod ad Apostolatum, qui pescatoriam exercabant, bona ex parte assumpsisti; ut artem, & suum laborem pescandi in spiritualem industriam & exercitium facilius conuerterent ex pescationis analogia. Docuisti pisces nos esse, mundum mare, Ecclesiam nauem: nam cùm in mundo viuamus, & hic sit mare; nos necessariò pisces sumus. Quid enim huic saeculo similius, quād mare? Est quidem mare elementum, sed impurum, salsum, mala quidem salitudine & amara: exsuxit enim Satan &

*Hier. 16.
Eze. 47.*

Peccatum, si quid erat habiturum dulcedinis nostrum mare. In quotidiano est fluxu & refluxu mare, ex quodam mutabilitatis domino: nec sat illi est sic esse instabile, etiam cùm est quietissimum; quid non patitur turbarum & violentiæ à tempestatibus & ventis, tum ab internis terræ exhalationibus? contrà verò eius tanta est infidelitas & incerta tranquillitas, ut insidiosè videatur agere, si quando quiescit. Quād est in tempestatibus immite? quād barbarum! Nam cùm terræ videatur sua littorum verberatione minari continenter, in tempestate, quasi suas vires exerit, & veluti armat acies, furit & in se & in terram, quasi illam delere possit amens elementum. Age, hoc non potest; quot homines absorbet tamen!

tamen! quantas rapit diuitias! quot absorbet insulas! quot vrbes & regiones insana quadam inundatione obruit! Denique si nihil aliud, quām acerbè vexat nauigantes nausea, vomitu, omni spurcitia! & quos non potest submergere, eos omnibus modis contendit persequi & affligere. Quid igitur in sēculo non mari est simile? quid non est magis quām simile & magis acerbum? & tamen in hoc mari sumus pīces. Quis nos liberabit à pessimo hoc mari, nisi tu Christe I E S V , nisi gratia & virtus tua? Nihil vereamini, Fratres mei: ego calcaui & superauai omnis maris malitiam, & misi pīcatores qui vos ē mari eripiant.

*Luc. 5.
Ioan. 21.*

Sed quid est, Domine, quod bis iubes Apostolis tuis pīcari? Vbi primō eos vocavi, ostendi vocationis qualitatem & officium, vt eō dirigerent sui animi intentionem, quod est Apostolatus præcipuum munus, homines à malitia mundani maris eripere. Sed admonui, ne sine me pīcarentur, ne nocte, sed ex me vt virtutem acciperent & lucem, qua virtute & luce si in omni pīcatione niterentur, sagenam impleturos & naues pīcibus; quod planè non possunt, qui sine mea vi & luce conantur pīcari. Atque adeō tanta est mea virtutis efficacia, tantus mea lucis splendor, vt etiam mali, modō legitime mittantur, copiosè expīcari soleant. Et tamen qui fuerunt in antiqua lege Patriarchæ, & Prophetæ, & piū homines exiguum fructum retulerunt; quia illa ætate, vel sub lege illa, & minor dabatur virtus, & sub umbra omnia fiebant. Repräsentauai porrò illa pīcatione vocari omnes ad fidem & salutem, bonos, malos, saluandos, reprobos: propterea multi capiuntur pīces, sed numerus negligitur, & magnitudo pīcium non significatur. Rumpunt rete pīces aliqui, hæretici scilicet & schismatici; vexat multitudo ad subuersiōnem usque naues; mali etiam foras mittuntur, vel non intrant rete: varium euentum illic volui significari Ecclesiæ ministeriorum. Hac verò pīcatione, certum eorum fructum, qui consequuntur æternam salutem, repräsentauit: non dixi simpliciter, *Laxate retia*; quasi in incertum: sed, *Mittite in dexteram*, ad certam spem & fructum pīcationis. hic nihil patitur rete detrimenti, nihil pericitatur nauis. habetur hic ratio singularis numeri, capiuntur mystico numero pīces, sunt magni: designantur videlicet prædestinati ad gloriam, qui in-

signiter magni erunt omnes, etiamsi in insi-gni magnitudine alij aliis gloria minores. Illic non ptandetur vel comeditur post expi-sationem; hīc inuitantur ad prandium ope-rarij, panem comedunt & pīcem, gloriæ æternæ substantiam, & cælestem suavitatem. Ad hoc prandium indicitur, vt operarij affer-rant lux pīcationis pīces, de quibus ipsi suam capiant etiam gloriæ & iucunditatem, viden-tes illos prandium cæleste adhiberi, eadem frumenta gloria beatos pīces. Hīc nō audiunt, *Ducite in altum*; erant enim iam Apostoli in altum leuati cum naui sua, acceperant excel-lentia illa beneficia, fidem resurrectionis, sen-sum ad Scripturas intelligendas, facultatem missionis euangelicæ & functionis, & dimit-tendi peccata ac retinendi: propositum illis erat altum mare, vbi pīcarentur homines quos conuerterent ac gubernarent, quorum peccata remitterent vel retinerent.

Diuinam proposuisti doctrinam per hos pīcatores sapiens I E S V , & amplitudinem ministeriorum Ecclesiæ & efficaciam: sed huius pīcationis reliqua mysteria obsecro, I E S V Christe bone, vt me doceas, vt voles. En tibi compendio. Post accepta illa à me dona excellentia Ierosolymis nolui meos Discipulos esse otiosos, nec orationi & contemplationi tantum deditos esse; sed exire eos volui in Galilæam, quasi in mundum, post acceptam facultatem prædicandi & re-mittendi peccata, & sua pīcatione præseferre desiderium homines pīcandi: obiter tamen ostensum est, posse ministros Ecclesiæ hone-sto artificio vitam sustentare. Cogitabant autem futura spiritualis pīcationis mysteria cùm pīcabantur, quod desiderium & meditationem ego meis dictis & gestis illustrauit. Illi tota nocte nihil expīcantur; nam sine meo peculiari præsidio, & concursu, & luce non sunt efficacia præclara etiam mea dona: non laborant tamen in pīcatione; neque enim molesta esse debet occupatio pia, etiam si aliquando videatur successu carere. Denique quæ in illis egit, in omnes transtulit: facio opportune verbi diutini ministris animum, præsertim cùm ex mari & exercitio in proximos redeunt vacua pīcatione ad terram vi-uentium, & cælestem meditationem & ora-tionem. Quod vbi me permittente contin-git, accedo ego ad confinium illius terræ & istius maris, & cōpello meos pīcatores blan-dè, & alliceo ad spem, atque eorum animum

Q q erigo:

Heb. 1.
Luc. 11.

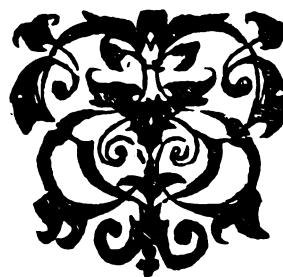
erigo: Pueri, num aliquid obsonij habetis è vestra piscatione? Vos estis pueruli mei, quos dedit mihi Pater cælestis: igitur vt agnoscant suam imbecillitatem, inuitio dulciter: Num aliquid estis expiscati, quod vestrum animum recreet? Scio ego, nihil; sed interrogo: agite, nihil vos pudeat id confiteri. Curo vt ingenuè profiteantur mihi suam infirmitatem: Domine, nihil egimus. quod vbi ex humilitatis sensu dicunt, antequam auxilium postulent, (etiam si vera humilitas per se semper petat) meum illud desideratum præsidium ego ipsis offero, & doceo dexteritatem piscandi: ostendo, vt ex dextera Patris mei exerceant sua ministeria; futurum vt dextera Domini faciat virtutem, dextera domini eorum exaltet ministerium, dextera Domini faciat fortitudinem. Patefacio illis me esse illam dextram, cuius auxilio & virtute piscantur, & capiunt pisces ad meam dexteram, è mea dextera in iudicio euocandos. Porro illud edoceo, non esse negligendos pisces in saganam Ecclesiæ adductos; sed curam præterea adhibendam, & industriam, & operam vt è mari educantur, & in terra vbi Christus est collocentur: instituantur scilicet, quemadmodum maris ac mundi detrimenta, & importunitates, & mala euitent. Quod facient, primùm quidem, si statum vitæ Christianæ ex

spirituali prudentia colligant & stabiliant; dein, vt statum quem delegerint, moribus & exemplo salutari tueantur & ornent; tunc enim à me ad conuiuum Sanctorum euocabuntur, vbi & pascentur ipsis diuinitus, & sui pescatores ex illis pascentur.

Heu domine Iesu, quām longè ego absum à perfecta huius piscationis intelligentia spirituali & praxi! quām imperfectè agnosco hoc sèculum mare esse! quām parum sentio maris fluctuationes & acerbitates! & propterea præbeo me piscem meis pescatoribus peruersum ac difficilem. Contrà verò terram viuentium, vbi Christus parat nobis prandium, non cogito, terram latam, suauem, plenam deliciis cælestibus, plenam Deo; nihil hæc meum desiderium alliciunt, nihil mouent: nam si mouerent, si allicerent; recipere vtique mìa mea voluntate, è tua gratia, benigne Domine, ad tuam dætrinam, ad tua mandata & sancta concilia implenda, quæ ad cælestem illam viuentium terram ducent, cuius etiam hīc initium quoddam & prægustationem præbent in te. Adiuua me Domine, saluum me fac secundum misericordiam tuam; fana infirmitates meas

Psal. 101.
Psal. 102.
Psal. 70.

magnas & malas; vt cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. Amen.

P R A N D E T C V M S E P T E M
D I S C I P U L I S I E S V S.

I O A N . X X I .

In cxix. imaginem Adnotatiuncula.

cxix.

145.

- A. Alij Discipuli nauigio ventiunt.
- B. I E S V S adorant; è naui etiam qui retinebant na-
uem & rete.
- C. Cum iussisset I E S V S afferriri ex pescibus captis;
extrahunt rete magnorum pescium plenum
centum quinquaginta tribus, praevente celeuma
Petro.
- D. Assant duos pisces prater illum Christi.
- E. Sedet cum Discipulis ad prandium I E S V S, panem
eis, pescemq; dispergit.
- F. Confixuit Petrum Pastorem omnium ouium sua-
rum, & Vicarium in terris, quod imago capere
non potuit.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

I O A N . X X I .

Alij autem^a discipuli nauigio^b venerunt (non enim lon-
gè erant à terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes re-
te pescium. Ut ergo descenderunt in terram, viderunt^c pru-
nas positas, & pescem superpositum, & panem. Dicit eis
I E S V S: ^d Afferte de pescibus, quos previdistis nunc. Ascen-
dit Simon Petrus, & traxit^e rete in terram, plenum magnis
pescibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent,
non est scissum rete. Dicit eis I E S V S: ^f Venite, prandete. Et
nemo audebat discubentium interrogare eum: Tu quis es?
scientes, quia Dominus es. Et venit I E S V S, & accepit pa-
nem, & dat eis, & pescem similiter. Hoc iam tertio mani-
festatus est I E S V S discipulis suis, cum resurrexisset à mortuis.
^f Cum ergo prandissent, dixit Simoni Petro I E S V S: Simon
Ioannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis
quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum:
Simon Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis
quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio:
Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit
ei tertio, Amas me? & dixit ei: Domine, tu omnia nosti; tu scis
quia amo te. Dicit ei: Pasce oves meas.

Q q 2

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Itero alligant rete, & omnes descendunt ad IESVM; vel duo remanent ad nauigium, qui hoc, & rete current & retineant. Venerat primus ad Christum Petrus, veniunt deinde alij, complentur gaudio, adorant omnes, è nauis etiam siqui remanserant.

B. Parauerat Christus prunas & panē, prunus pīscem impasuerat: hoc vel suis manibus fecerat humilis IESVS, vel Angelorum ministerio, ut ad comedendum Discipulos inuitaret: itaque viderant quidem Christi apparatum, iubet tamen ipse, ut ex pīscibus, quos ceperant, aliquos extrahant, & assent.

C. Cū inūsserit IESVS, ut ex pīscibus, quos ceperant, Discipuli afferrent, Princeps Petrus venit ad nauigium illū alij sequuntur: illo praeente celeuma, trahunt in terram rete plenum centum quinquaginta tribus magnis pīscibus: prouidit autem Christus, ut non rumpere tur rete tot pīscium pondere & violentia. At verò plena sunt hec mysteriis. Trahit Petrus rete saluandorum prædicatione Euangely, omnia enim ministeria Ecclesia per Petri sedem gubernantur. Horum saluandorum numerus est centum quinquaginta trium mysticè, qui numerus ex omnibus partibus numeri septemdecim simul sumptis conficitur: ut illi significantur beatitudinem consequi omni tempore, qui decem mandata seruauerint per legem Spiritus vita, & septiformem gratiam Spiritus sancti. Representat alioquin numerus centum quinquaginta trium, observationem perfectam decem mandatorum in Ecclesia Christi per centum, id est, de-

cem decades, & per quinquaginta, Spiritus sancti missionem, & donorum affluentiam; per tria, apertam & explicitam sancta Trinitatis confessionem. Eodem autem numero saluatos intelligimus ante Christum per observationem decem mandatorum, & septiformem gratiam Spiritus, qua significabatur per septem lucernas candelabri in templo Domini, coniuncto scilicet legi Spiritu: lex enim quando non adiuuat gratia, prævaricatores facit, & est tantu in littera. ita fit, ut qui saluantur, omnes per illum numerum significantur in vitroque statu, & Veteris & Novi testamenti. Neque vero vel pondus horum pīscium, vel difficultas faciet, ut rete ramatur, vel aliquis è reti dilabatur: firma enim est Dei prædestinatio eterna, & ad illam impletandam Ecclesia efficacia ministeria, certus est numerus prædestinatorum.

D. Erat appositus pīscis, quem parauerat IESVS, & panis. Assantur duo alij ex captis; invitati ad prandium omnes IESVS.

E. Assident, das omnibus de manu sua panem, pīscem similiter: nulli verò erat dubium, quin esset Dominus; propterea nullus illum interrogauit: Tu quis es? Impresserat initio IESVS eorum cordibus claram & suauem sui cognitionem. Voca nos, bone & sancte IESV, ad prandium tuum, da nobis vita eterna panem & robur, adde pīscem calestium consolationum.

F. Tum magno verborum pondere & spiritus creat Petrum suarum ouium Pastorem, & in Ecclesia sua Vicarium; quod exprimere non potuit imago.

APPAR.

A P P A R E T C H R I S T V S
IN MONTE THABOR.

MATTH. XXVIII.

In cxx. imaginem Adnotatiuncula.

cxx.

146.

A. Mons Thabor, quod Apostoli, Discipuli, & sancta mulieres conuenerant.	C. Accedens ipse peculiariter dicit Apostolis: Data est mihi potestas, &c. Euntes docete, &c. Ego vobiscum sum, &c.
B. Videntes Iesum, omnes eum adorauerunt.	

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

MATTH. XXVIII.

VNdecim autem discipuli ^aabierunt in Galilæam, in montem, vbi constituerat illis Iesus. Et videntes eum, ^badorerunt: quidam autem dubitauerunt. Et accedens ^cIesus locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti; docentes eos seruare omnia quæcumque mandaui vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.

Q q 3

ADNO-

DE CHRISTI
ADNOTATIO.

**Aug. de
conueniu
Euangel.
lib. 3. c. 25.** **O**ctaua est hac Christi manifestatio, ex decem quas Euangelista commemorant; eodem enim resurrectionis die quinques narratur apparuisse: primum Maria Magdalena, secundo in itinere mulieribus, tertio Petro, quartu[m] cunctibus Emmaunista, quinto decem Apostolis, & aliis Discipulis absente Thoma: sexta fuit manifestatio item Ierosolymis post dies octo praesente Thoma, & vulnera Christi attrectante; septima ad mare Tiberiadis quatuor Apostolis & tribus Discipulis: succedit octaua hac, in monte Galilee: nona fuit Ierosolymis in die ascensionis recumbentibus undecim: decima eodem die, non iam in terra, sed in nube, quod Marcus & Lucas referunt, siue dicas unam illam fuisse apparitionem continuatam. Dubium tamen non est, quin sapientius manifestauerit se Christus Apostolis, apparen[s]eus, & loquens de regno Dei. Narrat item Paulus visum IESV M plus quam quingentis fratribus, deinde Iacobo Alphai, scilicet filio; que fuerunt manifestaciones ante ascensionem, & planè antequam Paulo appareret, que fuit nouissima manifestatio. Quò fit, ut que quingentis fratribus, illa non fuerit, que facta est in dormitione B. Virginis Matris, quod quidam dicunt. Octavo igitur loco apparuit Christus in monte Thabor, qui est in Galilea; naturali quidam ornamento celeberrimus, Christi tamen beneficiis longè celeberrimus: ibi enim docuit Apostolos, ibi transfiguratus est, ibi oravit. Hic est mons Galilea, ubi se visum iri prædictum per Angelum IESVS. Venerunt autem undecim Apostoli ad montem; venerunt cum ipsis & alijs Discipulis, & sancte mulieres:

A. Est enim consentaneum, ut hac sit manifestatio, quam pollicitus est Christus non solum Apostolis, sed in uniuersum omnibus, etiam mulieribus: erant tamen primary Apostoli undecim, quibus peculiariter loquebatur; unde etiam intelligere possemus, aliquos in multitudine dubio animo fuisse, non tamen ex Apostolis, qui

confirmato Thoma erant omnes in fide resurrectionis constantes.

B. Adorant omnes Christum.

C. Accedit ad undecim Christus, illis præcepit loquitur: Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Quando data est tibi potestas, magne IESV Diuinam potestatem dedit mihi Pater in aeternitate, qua ego una cum Patre semper vitor. Verum est alia secundum humanitatem mea summa potestas: hanc tamen si in conceptione mea accepi, ea tamen non sum usus habitus, nisi pro ratione mea & economie, & ministerij quod à Patre accepi. Fuit mea potestas ferre abscondita; nunc vero nihil est amplius quod cohibeatur ut antea: regnabo in cælo & in terra, donec ponam omnes inimicos sub pedibus Psal. 109. Patris. Nouissime mortuorum destruam, iudicabo orbem terrarum; his dabo gloriam aeternam, illis sempiternum supplicium irrogabo. Sed vos eritis, & posteri vestri, mei commilitones; ego Imperator & Rex vester. Docete igitur, non Iudaos solum, ut hactenus, sed universas gentes, que à me audistis credenda, speranda, amanda, agenda; baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Hac enim est non solum magnum Sacramentum, sed diuina etiam doctrina: eo enim & vitam accipit celestem baptizatus credens in unum & trinum Deum, in mortem Filii Dei, & resurrectionem. Simul etiam docete omnes seruare atque opere completere, que ego vobis tradidi. Neque vero timeatis, vel pusillo animo sis; non enim ego à vobis abero: in Ecclesia, que est corpus meum, semper ero; in carcere eius, id est, Petro & eius Successoribus; in Sacramentis, virtutibus & donis, ero in mentibus piis. Sed haec erit via vestris praesentia. Nonnumquam etiam apparebo re ipsa sanctis meis & amicis: verum illa erit perpetua & perfecta praesentia mea apud vos usque ad consummationem saeculi. adero enim vobis semper in Eucharistia Sacramento & Sacrificio.

MEDI-

M E D I T A T I O.

Svbinde intelligintius, Fratres, atque adeò
semper agnoscimus, quæ loquitur, quæ ge-
rit Christus, & quæ docet, nobis dici, simul
omnibus omnium sacerdorum hominibus: non enim solis illis concionabatur, & mira-
cula edebat; sed omnibus. Vt enim præsen-
tes omnes habuit, non solum in diuinitatis
immensitate, sed in sua visione beatifica &
sapientia; ita quasi præsentes omnes institue-
bat. Quapropter in Marco dicit: *Quod vobis
dico, omnibus dico.* Quibus omnibus? viuen-
tibus omnibus, & futuris omnibus, quos pro
præsentibus habeo. Hoc etiam loco, cùm
dicit I E S V S: *Ego vobiscum sum usque ad
consummationem saeculi;* res eadem exprimitur.
Vos vnum estis: non distinguo vos à fu-
turis; sed de illis, perinde vt de vobis, loquor.
Vt enim simul pro omnibus veni in mundū,
& in cruce mortuus sum, & resurrexi; ita om-
nia omnibus dixi, pro mea œconomiæ pro-
udentia, iuxta quod ratio postulat singulorū.
Sum vobiscum usque ad consummationem
saeculi; quia vos estis vnum cùm futuris om-
nibus, quibus similiter dico atquē vobis. Hæc
cùm ita sint, fratres, debemus nos quæ gerit,
quæ loquitur Christus, quasi præsentes in spi-
ritu meditari, & quoad assequi poterimus
contemplari: quæ ratio in oratione & spi-
ritualibus exercitiis diligenter à nobis est obser-
uanda. Non enim vt absentia Christi myste-
ria meditari debemus vel contemplari; quasi
alibi fiant, alibi nos illa tractemus: sed cogi-
tatione & animo illic oportet simus, ubi res
geruntur; vt ex omnibus locorum, persona-
rum, rerum, actionū circumstantiis spiritum
cōcipiant & deuotionem. Veniamus igitur,
Fratres, cum Apostolis, misceamus nos Disci-
pulis & multitudini, vel illum potius sacrum
comitatum sequamur pro indignitate nostra:
& quamvis in multitudine aliqui sint qui
plenè non credant, ne illis nos putemus esse
anteponendos. Quid enim nos? Quomodo
credimus? quām frigidè, quām negligenter,
quām sine fructu! Quot grauamur peccatis,
quibus illi carebant? Sed unde veniebant illi,
& quòd, inde, eò veniamus. Venerant illi ē
Ierosolymis: ibi meditationem renouemus
resurrectionis Christi, apertoris sensus vt in-
telligerent scripturas, missionis Apostolorum,
& potestatis remittendi peccata & retinendi.
Per Galilæam in montem Thabor iter habe-

bant, eadem nos vestigia sequatnur. Sed in iti-
nere iuuemur comitatus sancti consortio, &
è locis quæ iter habebant, eam esse viam con-
sideremus, qua iter habuit toties I E S V S,
eius Mater, Apostoli; in qua concionatus est
Christus, fecit multas & magnas virtutes.
Subsistamus ad mare Tiberiadis; ibi contem-
plemur Petrum & socios pescantes, & nihil
capientes piscium: videamus Christum in lit-
tore, & reliqua eius loci mysteria, totam cele-
britatē pescationis & prandij. Conspiciamus
post prandium I E S V M ter sui amorem à
Petro exigentem; quæ erant amoris Petri in-
citamenta & accessiones, quas offerebat Chri-
stus, recipiebat per humilitatem Petrus. Sub-
iiciebat verò Petri responsionibus interim
magnus I E S V S excellentem illam & su-
premam in Ecclesiam suam auctoritatem, &
iurisdictionem secundum suam summam, &
Vicarium suum in terris Petrum diuino pri-
uilegio constituebat & confirmabat; simul
excellentem illam potestatem clauium cæli
dabat, quam erat illi pollicitus, & vniuersam
planè in Ecclesia potestatem; vt cui omnes
subiicerentur potestates & homines, per quam
hominibus esset dispensaturus omnem au-
toritatem in Ecclesia & iurisdictionem. O
mysteriū excelsum! ô priuilegium incomparabile!
Et tamen simul videbimus illi mortem
à Christo denuntiari, quam esset subiturus
pro illius fide, & accepta sua potestate; quæ
maior erat prærogativa, quam illa Ioannis:
solidius scilicet Petrus amabat, tenerius Ioan-
nes. Postea verò audiemus denuntiari, quan-
do via sit ingredienda in montem Thabor
ad Christum. comparabimus animos nostros
ad iter ex superiorum mysteriorum conside-
ratione; suauissimè in itinere de his rebus col-
loquemur, & animum comparabimus ad
amplissimum illum Christi conspectum. Ad-
scendemus in monte, præcedéibus Apostolis,
subsequentibus Discipulis & aliis piis homini-
bus: mouebit nostram deuotionem horum
omnium deuotio, mouebit & mulierum; non
enim aberant illæ: singuli passus addent nobis
suam mentis leuationem. Ad planitem
amœnam illam & amplam sacri montis pe-
ueniemus: & ecce nobis dabit se conspicuum
I E S V S; quo conspectu cùm videtimus
alios omnes vehementi religione permotos,
rangenmur & nos deuotione. Procumbunt

omnes in genua & ad terram, ad summam Christi Iesu adorationem profundè corda sua humiliantes, & Christum ad diuinitatis usque gloriam exaltantes. similiter nos cum illis pro nostra deuotione excitati Iesu mandorabimus & magnificabimus, laudes illi in corde nostro canentes, ex cognitione nostri nihil & professione. Sanabuntur nostræ & fidei & aliarum virtutum imperfectiones, ut aliquot illorum sanatæ sunt fidei ambiguitates. Quid autem nobis accedat ex adoratione deuota, atque ex mentis nostræ purgatione, aduertamus. Accedet ad nos benignus Iesu, & nostro spiritui blandius sese insinuat, & insperget menti nostræ suauem & fortē odorem potestatis suæ omnipotentis, quam accepit nascendo à Patre in æternitate, tum excellentis, & architectonicæ, quam recepit merito suæ vitæ, passionis, & mortis; qua constitutus est Rex à Patre super Sion montem sanctum eius. Dabit de sua benignitate, ut sciamus in illuminatione cordis nostri, quæ sit supereminens magnitudo virtutis suæ in nos qui credimus, secundùm operationem potentia virtutis eius, quam operatus est in ipso Pater, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dexteram suam in cælestibus, supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur non solum in hoc saeculo, sed etiam in futuro, & omnia sub pedibus eius subiiciens, & ipsum dans caput super omnem Ecclesiam, quæ est corpus eius, & plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur. Hinc agnoscamus dona Dei in nos, quæ à Christo per Ecclesiā accepimus; doctrinam, baptismum, alia Sacraenta, præcepta, & morum Christianorum institutionem. Et hic quidem primum venerabimus & obseruabimus Ecclesiæ Principes, qui Apostolis succidunt, & in his Petri successorem Romanum Pontificem, & aliis Episcopis anteponemus, & supremo in terris honore prosequemur & obsequio. Habeimus in suo honore Parochos, qui Discipulis succidunt. Nostris vero & Episcopis, & Parochis vel Præpositis religiose obediendi animū suscipiemus, studiosè exercendum. Ecclesiæ vero Catholicæ & hierarchicæ orthodoxam doctrinam non retinebimus solum & confirmabimus in corde nostro integrè ac sincerè; sed acrietiam zelo prosequemur aduersus desertores Christi & Ecclesiæ & hostes Lutheranos, & alios omnes

qui ex alia Lerna ebullierunt, bufones tetros & pestilentes. Præterea quam ex baptismo Sacramento ritè baptizati acceperunt vim diuinam agnoscamus & gratiam, qua illuminati sunt, & renati Christo ex aqua & Spiritu sancto; vnde virtus spiritualis principium in nobis agnoscamus in spiritu diuinæ generationis, cui cooperandum sit in Christo. Nam quæ potest esse maiori vis, & dignitas, vel suauitas, quam in baptismo per Christum inuocata sit esse, affuisse, operatam esse unitatem Dei & Trinitatem una infinita illa & æterna virtute? & ita operatam, ut intelligamus consequutam fuisse principali quadam adoptione gratiam, qua renati sint filii Dei, & facti Christi fratres, ac designati regni eius cohæredes; vocati ad bona opera, in quibus per Dei gratiam ambulent ad æternam gloriam in Christo promerendam? Ad hanc principiū statuemus à Deo, & in Deum; quo videlicet operemur ex eius virtute, & ad eius gloriam, ac intimis cordis nostri visceribus in perpetuum illud imprimeamus. Illud præterea erit cordi nostro suauissimum; non hanc solū nobis ingentia beneficia præstari, sed proponi etiam præcepta, quasi necessitatem & rationem Deo seruandi. Quid enim amanti Deū optatius esse potest, quam ut qui ad regnum cælorum vocat quos genuit filios, & vim largitus est ad illud perueniendi, viam etiam doceat & rationem, quæ eò iter nostrum dirigamus & actiones? Ea via est mandata eius & consilia, si quis ea sequi velit, quæ nobis per se, per suos Apostolos & Ecclesiam præscripsit. Magna est cordis exultatio, vbi Christum audimus præcipientem Apostolis: Docete baptizatos ea omnia seruare, quæ mandaui ego vobis. Ergo ea omnia Apostolos docuit, ea omnia imperauit ut nobis præciperent suo nomine, quasi in illis præsentem videamus Christum nobis præcipientem. Quid certius? quid utilius ad nostram salutem, & quidem sempiternam? Audiemus præterea magni Iesu diuinam illam pollicitationem & representationem: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi*: corde intimo accipiemus illam suauiter ac deuotè. *Lætabimur in salutari nostro* Iesu: cantabimus & psallemus virtutes eius; seruiemus illi in timore, & exultabimus ei cù tremore sancto: *p. sal. 149.* exaltationes Dei existent in gutture nostro, & dabuntur gladij ancipites manibus nostris contra dæmones & mundum, contra carnem & concupiscentias nostras. Dicemus in iubilo cordis

*Ifa. 7.
Mar. 1.
Rom. 8.*
cordis in Domino: Emmanuel, nobiscum est Deus, nobiscum est I e s v s , nobiscum Christus; quis contra nos? quis verò non pro nobis contra hostes Dei & nostros?

Hæc magna sunt dona, bone I e s v , quæ hæc tenus, te donante, sum meditatus de tuo beneficio singulari: verùm illam præterea exte, Domine, vim intelligo, quam tunc Apostoli percepérunt, profligandi hæreticorum superbas peruersitates, & insanias falsas ac perniciosas. Non erant hæretici, & tu illos tamen inde usque expugnasti, sapiens I e s v , spirituoris tui omnipotenti & gestorum; & paucis quidem verbis & gestis, sed diuina sapientia & virtute plenissimis. Nam ubi consistent, qui resurrectionem veram carnis inficiantur, cùm te videant tot argumentis, & rerum experientiis, veram tuam carnem restituisse ostendere? Quis hæreticorum audebit suam esse à Christo missionem mentiri, (etiam si hæretici impotenter mentiuntur) ubi audit dicentem Christum: *Sicut me misit Pater, ego mittó vos?* Quos enim mittit, cùm hoc dicit? Nempe Apostolos, & in illis omnes quotquot erant legitimè mittendi omnibus sæculis. Ostendant hæretici se in Apostolis missos, id si numquam poterunt, ut non poterunt; nec missos umquam se esse à Christo ostendere poterunt. Alioquin verò, si Apostolos tunc solos misit Christus, nullus postea à Christo missus est; quare minus ipsi. Sin in illis alias mittebat; quasi præsentes, quasi vniuersitatis Apostolis mittebat; quasi successores mittebat; & per Apostolos quidem, ac Vicarium sibi substituendum. Rursus Nouatus ac Nouatiani validissimè confutati sunt illa Christi insufflatione, illis verbis: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Quorsum enim tandem tanta data facultas esset, si illa non licet vti? Quorsum attinet tanta maiestas? Insufflat Christus, dat Spiritum sanctum, Sacerdotes consummat noui & æterni Testameti. addit: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt:* quare Iudices creat in causa peccatorum, quæ post Baptismum committuntur. Operuersitatem contrà sentientium, nō modò veterum Nouatianorum, sed recentium è Lutheranismo, qui nefariè sacramentum Pœnitentiæ affligunt atque adeò tollunt! Iam verò ubi Vicariū suum super omnes oues, super omnes agnos, super vniuers-

sum ouile suum creat Petrum; quasi exurgit *Psal. 145.* Deus, & dissipat hæreticos omnes, & fugiunt à facie eius qui à facie Ecclesiæ & Pastoris vnius recedunt. Quid enim? Fecitne Pastorem Ecclesiæ Petrum, & nullum præterea in ipso designauit? Hæbuit igitur Ecclesia vnitatem & gubernationem à Christo per Vicarium Christi Petrum, mortuo Petro non habuit, sed fuit diuisa & desolata? Hoc fulgure diuini verbi prostratus serpens hæreticus, adhuc tamen audet sibilare; solum Christum Petru mortuo dedisse vnitatem & gubernationem, & exercuisse in Ecclesiā suam. Cur id non potuit viuo Petro, quod potuit mortuo? quod si potuit, vt potuit, cut non fecit? Et quidē ubi vnitate egredit magis, & gubernatione Pastoris, qualis futurus fuerat Petrus, cur illo eam destituit? Illud scilicet vultis hæretici (ð vafritem diabolicam & pestilētem!) vt vnitatis tollatur ab Ecclesia, quæ videri possit & comprehendendi, quā in Petro instituit Dominus, & dissipetur ouile Christi absque Pastore, & habeant singulæ sectæ hæreticorum insensibilem suum Pastorem & Iudicem, & quæ sibi ipsi faciant per suam vñiam Christum: denique vt sint omnes hæreses à Christo, & illū (si Deo placet) habeant omnes hæretici auctorem, & vñitum Pastorem. Quod cùm faciunt, comprobant omnes hæreses, & Christum sibi contrarium & erroneum; vt sunt multæ hæreses sibi è diametro contradicentes. Hem infernum! hem satanicum chaos! Porro autem cùm dixisti; excelse I e s v : *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra:* non solum Ecclesiæ ad officia sua omnia obeunda diuinam virtutem obtulisti; sed illam armasti etiam ad hæreticos omnes, omnes philosophos, omnes Gétiles, omnes Machometanos, omné infidelitatem & tyrannidē cōculcandam; ad Satanam, & aduersarias omnes potestates sub pedibus suis conterendas velociter. Tua enim illa potentia, tum infinitæ diuinitatis, tum merito tuo comparata, permanat in Ecclesiam tuam vniuersam, in Catholicos, & in omnes qui tenent illam vnitatem in te. Nam Satanam iacti vicisti, & in Inferno colligasti: interficies verò eius primarium satellitem Antichristum *2. Thes. 2.* Spirituoris tui, & solutum breui tempore tua permissione Satanam rursus non solum colligabis, vt nocere amplius numquam possit, sed trades in æternum sauvissimis suis pœnis cruciandum, omni libertate expoliatum. Regnasti ergo, & regnas potestate, quæ data

Mar. 16. data est tibi à Patre in cælo & in terra ; & per te , & in te , Ecclesia tua suum regnum obtinebit, & implebitur gloria tua & virtute : qua virtute potentes effecti Apostoli tui , & eorum Successores , profligabunt hæreticos omnes doctrina sua , quam non in angulis Dōnati-starum, non in Lutheranorum niibus prædicabunt, sed catholicè & orthodoxe in omnibus gentibus . Neque docebunt adultos homines tantummodo , sed infantes etiam Christi auctoritate & traditione ; in gentibus enim voluit etiam sapiens I E S V S infantes intelligi , qui docentur gratia & virtutibus in baptismi Sacramento acceptis , qui etiam si non actu , tamen habitu credunt : vnde peruersi Anabaptistæ concidunt . Conteritur verò Sabellius, Arrius, Eunomius, Macedonius, & quotquot in Deum trinum & vnum blasphemant, vbi tanto verbotum Christi splendore & maiestate Dei vnitas & trinitas prædicatur . Aboletur Lutheri primaria hæresis : Sola enim fides non iustificat hominem ; imò ne iustificat quidem baptizatos , nisi per baptismum : non enim *qui crediderit dumtaxat dixit Christus*; sed coniunxit, *& baptizatus fuerit* ; disertè docens non satis esse fidem . Illi etiam , quos oppugnat grauiter & expugnat Augustinus, prosternuntur , qui exclusiue (qui est mos , potius verò corruptela Lutheranorum) hærent & præcisè illis verbis : *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit*: ut quicquid præterea flagitij quiuis committat, saluus tamen sit futurus ; quia & credidit, & fuit baptizatus : cum quibus planè faciunt Lutherani , etiam si dissimulent . tribuunt enim fidei soli iustificationem , & memorie suscepti baptismi . Cùm verò addit Christus : *Docentes eos seruare omnia, quaecumque mandavi vobis*: nónne diuinis traditionibus dat auctoritatem , & oppugnatores traditionum Lutheranos , & alios omnes expugnat ? Traditione

enim accipiunt mandata Christi Apostoli , ex traditione primū docent ; scribuntur deinde ex his multa, non omnia . Nam sensus Scripturarum , quem acceperunt Apostoli à Christo (vt alia omittam) vbi scriptusest : Quæ autem in hoc genere scripta non sunt , ab eadem traditione suam vim obtainent , vnde quæ scripta . Isdem verbis deiiciuntur operum osores & detractores. intelligimus enim , auctore Christo , mandata operum dari fidelibus ; obseruationes verò mandatorum afferre vitam æternam iis , qui illa faciunt . Postremò vbi omnium confirmat animos Christus diuino suo verbo & pollicitatione : *Ecce, inquit, ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi* , simul hæreticorum omnium animum & vires frangit ac dissipat ; vt à quibus longè sit Christus , quos contra sit Christus . Ita fit , vt omnis hæresis timida re vera sit ; quem timorem sæpenerit etiam prodit ferocia quædam insolens : vbi enim fides non est , vbi nulla vera virtus ; quomodo constare potest verus animi vigor ? Ad hæc , si eisdem verbis Caluini simul insaniam dicamus esse notatam , verè ac catholicè faciemus , & piè . Cur enim , *Ecce vobiscum sum* , quasi ad rem nouam , & extraordinariam , & admiratione dignam , dixit Christus ; nisi illud significaret , quod est orthodoxum ; Non modò Christum ipsum piis affuturum omnibus diebus præsentia spiritus , & diuinitatis , & auxilij ; sed peculiari etiam præsencia in sacrosancto Sacramento Eucharistie ? Ostendit siquidem hanc esse excellentissimam Christi præsentiam , ad quam configere , vnde opem petere summo studio & deuotione semper deberemus . O sancte & benigne I E S V , implesti cor meum diuina doctrina , luce , suavitate , virtute : Sit tibi gloria in sæcula sæculorum . Amen.

DOMI-

467

DOMINICA SECUNDA POST PASCHA.

De Pastore bono, ostio, Ostiario, ouili.

IOAN. X.

Anno XXXII.

In cxxi. imaginem Adnotatiuncula.

cxxi.

58.

- A. Venit ad hanc parabolam Christus post sanatū cecum natum, & Iudaorum inde natam discepcionem.
B. IESVS docet Phariseos, profectetur se bonum Pastorē, ostium, & Ostiarium ouili sui.
- C. Dimicat legitimus Pastor cum lupo fortiter.
D. Mercenarius & ignarus fugit, & lupus dispergit oues.
E. Fit omnia ouium vnum ouile, & unus Pastor.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. X.

IN illo tempore^b dixit IESVS Pharisæis: Ego sum Pastor bonus. ^c Bonus Pastor animam suam dat pro ouibus suis. ^d Mercenarius autem, & qui non est Pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues, & ^d fugit; & lupus rapit, & dispergit oues: mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum Pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem, & animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere, & voce in meam audient; & fit ^e vnum ouile, & unus Pastor.

ADNOTATIO.

A. Anato caco à natuitate magna est excita. Stata Pharisaorum perturbatio, magna contentiones & inter ipsos facta, & cum caci parentibus, & cum caco ipso. Hunc tandem cheram, id est, execratum eicerunt foras, id est, excommunicauerunt. Cum hæc audiret Christus & videret in spiritu, caccum inuestigat, & longè maiori afficit beneficio quam sanitatis: disertè enim offendit illi se Christum, se Filiū Dei esse. Recipit grato animo cacus Dei donum, procidit ad pedes IESV, illum adorat: subdit benignus IESVS salutarem omnium increpationē, simul & admonitionem: Ego in iudicium veni in hūc mundum; ut qui non vident, videant; & qui vident, caci fiant. Veni, ut qui reiecto proprio iudicio & intelligentia fidem Dei sequuntur, & videant, qui contrà per arrogantiā suo iudicio & prudentia carnis nituntur, & fidei lumen vel

amittant, vel non recipiant. Hac contra se dicta interpretantur Pharisæi. Num nam, inquit, etiam nos caci sumus? Respondet IESVS: Si caci essetis, non haberetis peccatum: nunc verò dicitis, quia videmus; peccatum ergo vestrum manet. Quasi dicat: Vt̄nam essetis caci, & cacos vos esse profiteremini, que esset aliqua ad fidem & veritatem intelligendam dispositio: sed caci non solum essetis, sed insolenter vobis scientiam arrogatis: propterea constans est & difficile peccatum vestrum. Hinc ad salutarem illam parabolam de ostio, Ostiario, ouili & Pastore extendit sermonem

B. Docens enim Phariseos accepta occasione ex eorum interrogatione, ostendit aperte vnum esse ouile Dei ouium, huius se esse ostiū, per quod esset intrandum; aliunde non patere ingressum nisi latronibus: Pastorem, Vicarium scilices, per hoc

August.

hoc ostium debere ingredi; huic aperire se, qui
huius ouilis est ostium & Ostiarius. Ostendit
deinde se Pastorem esse illum summum, Pastorum
omnium exemplar perfectissimum, qui non solum
non relinquit oves à lupo dissipandas & rapien-
das, sed moris se offert ad eas liberandas; qua-
est & incomparabilis charitas, & virtus infinita:
nam occiso Pastore, soleat lupi in ouile tyran-
nidem exercere pro sua libidine; Christus vero
morte sua Diabolum, Mundum, Mortem, Infer-
num superavit, & horum tyannidem dissipavit
ac sustulit.

C. In circulo designatur Pastor bonus, qui
cum lupo pro ouibus dimicat fortiter, nec oves
derelinquit.

D. Contrà fugit ignanus Pastor & nequam,
ubi videt adoriri lupum ouile.

E. Congregantur omnes oves in unum ouile,
omnes homines in unam fidem, in unam Eccle-
siam Catholicam, lupus omnibus profligatus. Ex-
stat unus Pastor Christus in uno Pastore Christi
Vicario, Petri successore: quod cum fiet, venies
Christus ad indicium; tamen si dies ille ignora-
bitur. Salutaris autem doctrina & iis qui ani-
marum curam gerant datur, & ouibus: que ag-
noscero suos Pastores debent, non alienos, non
eos qui non intrant per ostium; non quibus non
aperit Ostiarius, sed ipsis irrumunt in ouile; non
eos qui veniant, non mittuntur; qui intradunt
se, nec scitur unde sint, denique, quos Ecclesia
hierarchia non agnoscit, eos fugere debent oves:
sequi vero debent legitimos & veros Pastores;
huius animas suas pascendas cum omni simplici-
tate & mansuetudine exhibere.

M E D I T A T I O.

August.

Albert.
Magnus.

Ezech. 34.

T'V es igitur, & bone & sancte Iesu, Pa-
stor ouium. habes ouile, eius es & ostium,
& Ostiarius. Sed quae sunt oves? quod ouile?
Sunt oves, Fideles mei: felices, si ouis naturam
imitentur, si sint mansueti, si in oculis suis im-
becilles, si sint obedientes suis Pastoribus,
alienos auersentur, si sint bonis operibus fo-
cundi atque affluent, si bona opera nutriant
& augeant, si illorum curam gerant, si casti
fuerint, si admodum Pastorum suarum necessi-
tatis; medicinam item si afferant aliis saluta-
rem, tum ex superfluis, tum etiam ex necessa-
riis. O felicem hominem, si similem se mihi
præbeat ouem Pastori! Sed quod ouile tuum?
Ouile Ecclesia mea est: hæc vero populus per
totum orbem diffusus à me vocatus, à me per
baptismum Deo consecratus, meorum par-
ticipes Sacramentorum, sub meo in terris Vi-
cario. Magnum, magne Iesu, mysterium,
diuinum ouile. Huius ego sum Pastor: in colu-
minum ouium conseruo & augeo sanitatem,
imbecillum confirmo; quae illam amiserunt,
iis restituo; vitam etiam, si eam perdidenter,
reparo; eas à luporum & ferarum omnium
iniuria & maleficio protego; illas pascio saluta-
ribus & cælestibus alimentis. Ego oves meas
in montibus Israël excelsis, in riuis & pascuis
vberrimis & pinguis, in herbis virentibus,
& in cunctis sedibus pascio; accubare eas fa-
cio, vt requiescentes cibum salutariter rumi-
nent. Requiero si qua periit; si qua abiecta
fuerit, reduco; si qua confecta, colligo; si qua
infirma, consolido; quæ pingues, quæ fortes,

etas custodio, & pasco in meo iudicio prouiden-
ter, & defendo. Ego tua sum ouis, Do-
mine, tua benignitate: tu Pastor ille meus es
excellenti bonitate. Tu æ diuinitatis bonitas
increata & infinita est & æterna; tu æ etiam
humanitatis, & diuinæ hypostasis vniione,
tum donis summis cæteras creaturas omnes
immenso interuallo antecellis; tibi gloria in
sæculum: si tu pascas me, nihil mihi deerit, in ^{psal. 12.}
pascuis vberrimis me collocabis. Verum qui
ostium es ouilis, sancte Iesu? qui vero Ostia-
rius? Si enim ostium, quomodo Ostiarius?
Ne meas parabolas intellige, quasi auribus &
oculis interioribus neglectis, externis rebus
hæreas; sed quando illas audis, exteriori qui-
dem intelligentia illa apprehende quæ exte-
rius dicuntur, spirituali vero ea quæ innun-
tur vel similitudine, vel proportione, vel ra-
tione quapiam. Ostium est ouilis externi, qua
ingressus vel datur, vel negatur. leua oculum
tuæ mentis, vide me factum Ecclesiaz meæ
ostium in cruce & morte mea: aperio vulnera
mea veris & piis ouibus, adulterinis & falsis
occludo; quod cum facio, sum certè idem Ostia-
rius. Sed quæ pascua, qui riui, quibus pascis
& potas oves? Ego pascua, ego riui. ego enim
cibus omne delectamentum, & omnis saporis
habens suavitatem; non qui in vos conuer-
tatur, sed qui nos in se conuertat. Et illud præ-
terea animaduertite, in cibo hoc esse simul
potum. Ego enim in cibum acceptus, non fa-
mem solum animæ, sed sicut omnium satio
diuina meæ virtutis affluentia. Hic cibus de-
siderium

Sep. 16.

August.
lib. 7. Conf.
cap. 10.

siderium animæ ut superat suę diuinitatis excellentia , ita explet suę bonitatis infinita suauitate. Nec hoc facio per Eucharistiaꝝ dum taxat sacramentum; sed per meas virtutes, per mea dona semper facio , per ineffabilem vniōnem meaꝝ charitatis , quæ mente m̄ illuſtrat , cor mearum ouium & voluntatem inflamat,& facit quod ego sublimi illa oratione Patrem deprecatus sum, vt vnum in nobis sint, quemadmodum nos vnum sumus : nos quidem essentiæ & diuinitatis vnitate , oues meaꝝ gratiaꝝ & charitatis vniōne. Verum quid illud est, bone I E S V: Per me si quis introierit, saluabitur ; & ingredietur , & egredietur , & pascua inueniet? nam quod dixisti, saluabitur, intelligo: non est enim datum nomen aliud, in quo nos oporteat saluos fieri quam tuum, nullaque salus extra ouile tuum est. Illud etiam percipio; qui ingreditur in ouile tuum , eum cælestia pascua inuenire: sed quid est, Egredietur? vel quo pacto qui egreditur ex ouili tuo , vel pascua tua reperire potest, vel salutem tenere? In ouile meum est vnuſ & primus ingressus; rursum interius in eodem alius est ingressus & egressus. Id ex templo veteris Synagogæ, quæ Ecclesiæ meaꝝ fuit typus, intelligi potest. erat enim in illo templo Sanctum sacerdotale, vbi siebat quotidiana sacrificia ; dein tabernaculum , in quo candelabrum, mensa, & propositio panum, quæ dicebantur Sancta: interposito autem velamento sequebatur secundum tabernaculum , quod Sancta sanctorum vocabatur , vbi thuribulum , vbi arca testamenti, propitiatorium & Cherubim. Erat in templum ingressus primus communis ad Sanctum sacerdotale omnibus; Sacerdotibus quidem & Leuitis in atrium , scilicet interius; ad alia atria alijs : deinde patebat ingressus in prius tabernaculum Sacerdotibus vicissim inter se ; in secundum verò soli summo Sacerdoti , & semel quidem in anno, non sine sanguine. Quo fit, vt post primum ingressum in

Hebr. 9.
Exo. 30.

templum essent præterea duo ingressus, quare & duo egressus ; verum non omnibus: non erat scilicet propalata Sanctorum via , quam propalaui ego solus in verissima Sancta sanctorum ingressus per meum sanguinem , in cælum ipsum: & patefeci omnia tabernacula omnibus ; vt qui in Ecclesia est, ingredi ulterius possit ad ulteriore lucem & gratiam, ad maiora dona, ad excellentiores mentis illustrationes , ad cælum etiam ipsum leuari , vt ad me usque perueniat aliquando : vnde tamen egressus illi detur ad solidas vitæ ac virtutum moralium functiones; vbique verò pascua inueniat uberrima , & in contemplationis operationibus , & in virtutu aliarum actionibus . Ago tibi diuinæ gratias, magne I E S V , quod me intra templum tuum recepisti, atq; conseruasti: scio te illud præterea velle, vt progrediar ulterius ad altiora & amœniora tua tabernacula : video te vocantē , iter monstratē, atq; adeò trahentem, sed ed sum ego maiori indignatione dignus , quod hæc & audio & narro speculatiuè tantum , quasi ad me nihil attineat , quasi intelligere sit sat, neque oporteat corde & animi affectu cōcipere, & spirituali operatione exercere atque exprimere. Quid igitur faciam infelix ego homo & nihili ? Multa scio intelligere te, quæ si facias , aperiam ego tibi secretiora illa ostia. sed tu curiosè agis ; quæ scis , quæque ego dedi tibi, in his te non exerces; & nihil aliud quam odiosè petis continenter, quasi nihil accepē. Paral. 1. Paral. ris: mihi ista ratio vitæ spiritualis non placet. 2. Paral. Parce, obsecro, mihi bone I E S V , quia insipienter egi nimis . Ergo hoc nunc experire: exere ex profundis cordis tui simplicitatis atque humilitatis actum , coniunge orationes per mea quinque vulnera, & dic mihi: Domine I E S V , illumina tenebras meas : adde: Veni Psal. 17 Sancte Spiritus, & emitte calitus lucis tua radium. Sit nomini sancto tuo, admirabilis I E S V & bone, laus & gloria sempiterna. A M E N.

DOMINICA TERTIA
POST PASCHA.

De eo quod dixit Christus: *Modicum, & non videbitis me*, &c.

IOAN. XVI.

Anno xxxiiii.

In cxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxij.
104.

- A. Hoc docuit Christus post institutionem Euchari-
stie.
- B. Mors, & sepulchrum clausum significat modicum, quo
non viderunt I E S V M.
- C. Apparet post resurrectionem; ita fit modicum , quo
- D. Ascensio Christi, qua terminat modicum , quo ipsum
viderunt.
- E. Exponit I B S V S hec per similitudinem de pariente
muliere.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. XVI.

IN illo tempore dixit I E S V S discipulis suis : Modicum , & iam non videbitis me ; & iterum modicum , & videbitis me , quia vado ad Patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem: Quid est hoc, quod dicit nobis : Modicum , & non videbitis me , & iterum modicum , & videbitis me ; & quia vado ad Patrem ? Dicebant ergo : Quid est hoc , quod dicit , Modicum ? ne scimus quid loquitur. Cognouit autem I E S V S quia volebant eum interrogare , & dixit eis : De hoc queritis inter vos, quia dixi ; Modicum , & non videbitis me; & iterum modicum , & videbitis me. Amen, amen dico vobis ; quia plorabitis, & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini , sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit ; tristitiam habet , quia venit hora eius: cum autem peperit puerum , iam non meminit pressuræ, propter gaudiū, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quideam tristitiam habetis; iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum ; & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. Post ultimam cenam, antequam à mensa surgeret Christus, tum etiam postquam surrexisset, alio in loco, priusquam egredetur ad predium Gethsemani, animos Apostolorum confirmauit diuini verbi sui suavitate atque virtute: quod alia figura libuit hic representare ad maiorem perspicuitatem, ut proximè sequentibus duabus imaginibus. Qui igitur in hoc Euangelio legitur sermonem habuit Christus, postquam à mensa surrexerat.

B. Sepulchrum clausum antequam Christus resurgeret, illud representat, quod Christus dicit: Modicum, & non videbitis me; hoc est, quanto tempore in sepulchro fuit, vel eis non apparuit: tamen si etiam fecit fuga, & scandalum quod passi sunt tempore passionis Apostoli, ut nullus spiritu illum tunc videret, fidei lumine vel amissio, vel vehementer debilitato.

C. Apparet Iesus post resurrectionem Apostolis & alijs Discipulis: significatur verò quod Christus subdit: Iterum modicum, & videbitis me. Viderunt enim Iesu post resurrectionem Apostoli & Discipuli per dies quadraginta, non solum exteriori conspectu, sed interiori per fidem; quamvis quidam aliquando non crediderunt.

D. Ascensus Christi ad Patrem modicum

illud tempus terminauit, quo eras cum Apostolis & Discipulis versatus Iesus, quod ipse explicat: Quia vado, inquit, ad Patrem post secundum illud modicum; nec me amplius videbitis secundum carnis consuetudinem, ut antea. Hoc cum non intelligerent Apostoli, & vellent eum interrogare; exponit Christus absentiam per tristitiam ipsorum & mundi latitudinem, presentiam per eorum lucem & gaudium, unde sequabantur mundi tenebrae & luctus. Cum verò adducit Christus similitudinem de muliere pariente, num locus explicatar xij. Apocal. à Ioanne: illuc enim Ecclesia cruciatur, ut pariat filium, qui rapitur statim in celum. Et alioqui Pla. 125. qui seminant in lacrymis, in exultatione meritent; & bona opera per difficultates expediunt, & regnum calorum per tribulationes. Idem evenire solet in deliberando de religionis ingressu. Hac ita exponantur communi consensu, etiam ab Augustino: qui tamen se postea colligens, melius existimat interpretanda; ut, quia vado ad Patrem, ad modicum & non videbitis me, referatur; & reliquum modicum sit universum tempus, quod inter ascensionem & indicium fluit. Itaque primum modicum sequatur tristitia, secundum latitudo; post iudicium universalis.

MEDITATIO.

Pf. 144.

Ioan. 7.

Vtus es, magne Iesus, in omnibus vijs tuis, & sanctus in omnibus operibus tuis. Quod de tempore mortis tuę dixisti Discipulis, quod etiam de resurrectionis, antequam ad Patrem ascenderes, semper nobis dicis ac praesentas. Illis praedixisti modicum fore tempus absentiae tuae; id enim triduum fuit, neque illud plenum, quo anima tua in limbo fuit, (& fecisti ibi Paradisum Patribus) corpus in sepulchro depositum; quo tempore, etiam si homo non fuisti, perseverasti tamen utrobique esse Christus. Non viderunt te eo tempore corporali & sensili aspectu Discipuli, & ferè ne spirituali quidem. Resurrexisti à mortuis, fuisti rursum homo; ibi fuit secundum modicum, & exteriori tua praesentia illis

interiorum etiam restituisti, apparentis eis per Act. 1. quadraginta dies, & loquens de regno Dei. Cum non viderunt te, oppleti erant tristitia & luctu; tursus cum viderunt, abiit luctus & tristitia, successit gaudium, & cordis suavitatis, & exultatio; gaudium verò nemo ab ipsis absulit. quod tu significasti, Domine, cum illo simul de ascensiō tuo ad Patrem fecisti mentionem. Et quidem ab ascensione tua Ierosolymam cum gaudio magno reuerterunt: magnitudinem illam gaudij addideras tu benigne Iesus, & prius gaudium feceras sincerum & solidum, quod postea in ipsis confirmasti. Viuit etiam in Sanctis tuis iuge gaudium, & quasi conuiuum cordis intimum: Pro. 15. ed autem perseverante, duplē vicissitudinem

Ioan. 16.
Luc. vlt.
Act. 2.

Rr. 2 nem

nem experiuntur tuæ prouidentiæ & benignitatis. Altera est vicissitudo , cùm leuantur à te nonnūquam supra potentiarum suarum naturalem operationem luce tua illustrati : quæ raro quidem , aliquando tamen lumen gloriæ imitata per caliginem , hoc est inacces-sibile lumen tuum , ad te penetrat ; vnde ne-scio quid primitiarum gloriæ tuæ attingunt Sancti , quasi sibilum auræ tuæ tenuis , mo-mentaneum quidem illum , diuinum tamen. Rursus verò ad se redeunt , & te non vident quasi in te , hoc est in alta creaturarum om-nium negatione effulgentem in caligine ; sed in creaturis , in Scripturis , & mysterijs totius tuæ in terris œconomia , & in tuis Sacra-men-tis non tam contemplantur , quām meditan-tur. Alia est eorum vicissitudo , dum modò in varias tentationes atque afflictiones inci-dunt , modò consolationibus recreantur & virtutum prouentu. Dediti enim tu & Apo-stolis , & Sanctis tuis , sapientiam & vim , tum etiam industriam spiritus ; quæ faciunt ut ni-hil moueantur illarum rerum vicissitudini-bus , quin fructum potius vtrinque capiant in te vberimum , de hostibus etiam suis vi-ctoriam salutarem adipiscantur , depugnantes utraque manu expedite & generose. Hæc , pie Domine , considero in Sanctis tuis , & video te similiter nos docere : confusio cooperit fa-ciem meam , & cor meum vehemens dolor occupat. Liberasti tu quidem nos , sancte I E-sv , ab illa infirmitate & scando , quod in tua passione & morte passi sunt Discipuli ; quam fragilitatem tu in nostrum fidei robur reuocasti : at enim in meditatione passionis tuæ & mortis , ut non vacillet fides nostra , tamen quanta sterilitas cordis nos tenet ! Quis enim sentit tuos dolores ? quis cruciatus , ignomi-niam , contumelias tuas , vulnera , mortem ipsam , corde & intimo spiritus sensu percipit ? Quis verò fontem ibi videt apertum tuæ bo-

nitatis , ac magnæ illius tuæ misericordiæ ; & tunc maximè Deum cognoscit , & ad eius po-tentias secretiores ingreditur ? Quis præterea in tuæ mortis & sepulturæ vel cōtemplatione vel meditatione mortem peccati sensu inter-no percipit , hoc est , veteris hominis morte at-que sepulturam ? Planè non videmus te , nullū spiritus sensum in tua morte capimus , nullū affectum interiorem sentimus . Id si , quod si mœrore cordis oppressi essemus , nobis con-tingeret , boni consuleremus ; verū non ita est : sed non videmus te , non sentimus illa mysteria , propter mentis nostræ cordisque so-cordiam atque ignauiam . Et quidem conse-quens est , vt qui nullum sensum spiritus recipit ex meditatione passionis tuæ & mortis , nullum porrò accipiat ex resurrectionis : nisi quod peruersè s̄apenum erò agimus ; pati tecum refugimus , gaudere auemus atque pro-sequimur . Et tamen si hinc contingat no-bis lætitia , non illinc mœror ; non erit illa so-lida , non sincera lætitia : nisi enim tecum compatiamur , nisi tecum fuerimus mortui ; non resurgemus tecum , nec conglorificabi-mur . Da nobis , benigne I E s v , vt my-^{Rom. 6.} steria passionis , mortis , & resurrectionis tuæ in se piè ac profundè ita meditemur , vt inde deriuetur in corda & mentes nostras fru-ctuosa & plena illorum mysteriorum deuo-tio , eademque in nobis sentiamus , pati nos tecum , mori , resurgere : vt hac cogitatione ^{r. Pet. 4.} armati , in magna tranquillitate animi & pa-ce viuamus , pleni bonis operibus in te . & quamuis vel vitæ huius fragilitate , vel etiam tuæ prouidentiæ suavi dispositione , obue-niant vicissitudines consolationum ac deso-lationum ; intimum tamen gaudium illud , & pax recondita in te , cor nostrum deserat nun-quam . Ita fac per tua illa mysteria bone & magne I E s v , qui es Deus benedictus in sa-cula . Amen.

D O M I N I C A Q V A R T A
P O S T P A S C H A.

De eo, quemadmodum Spiritus sanctus ar-
guit mundum , &c.

I O A N . X V I .

A n n o X X X I I I .

In cxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxij.

105.

- A. Ibidem hec docet.
- B. Mittit Christus Spiritum sanctum , quo diuino facto
tria illa arguuntur.
- C. Omnes homines adorant crucem , unde arguitur
Mundus de peccato.
- D. Ascendit Christus in celum, unde monstratur eius iustitia, & confutatur Mundus.
- E. Demon profligatus , cui etiam per gratiam Spiritus sancti fideles dominantur.

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

I O A N . X V I .

IN illo ^a tempore dixit Iesvs discipulis suis:
Vado ad eum qui misit me ; & nemo ex vobis
interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locutus
sum vobis , tristitia impleuit cor vestrum. Sed ego
veritatem dico vobis:expedit vobis vt ego vadam.
Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos:
si autem abiero,^b mittam eum ad vos. Et cùm ve-
nerit ille , arguet mundum de peccato , & de ^d iu-
stitia,& de ^c iudicio. De peccato quidem,^c quia
non crediderunt in me. De iustitia verò , ^d quia ad
Patrem vado, & iam non videbitis me. De iudicio
autem , ^e quia Princeps huius mundi iam iudica-
tus est. Adhuc multa habeo vobis dicere; sed non
potestis portare modò. Cùm autem venerit ille
Spiritus veritatis , docebit vos omnem veritatem.
non enim loquetur à se metipso : sed quæcumque au-
diert, loquetur ; & quæ ventura sunt , annuntiabit
vobis. Ille me clarificabit; quia de meo accipiet,
& annuntiabit vobis. Omnia quæcumque habet
Pater, mea sunt: propterea dixi , quia de meo acci-
piet , & annuntiabit vobis.

Rr ; A D N O -

AD NOTATIO.

A. *Eodem loco, cùm surrexisset à mensa, dixit Discipulis Christus, quæ hoc Euangeliū recitantur: Vado ad eum, qui misit me; sed per crucem & mortem: & nemo ex vobis interrogat me, quod vadis? sed heretis in mea cruce & morte, & in timore vestrarum persecutionum. Itaque nihil aliud quām tristitia & mærore vos conficitis; nec ad fructum crucis meæ assurgitis, & gaudium quod pariet resurrectio mea, & in celum ad Patrem ascensio. Audite igitur veritatem meam. Est utile vobis futurum, ut vadatis: neque enim aliás veniet Spiritus sanctus, nisi ego vadam; quem, cùm ad Patrem abiero, misericordiam: Pater enim tunc illum mittet, simul illum ego mittam à Patre. Ego semper ero vobiscum, per Spiritum sanctum certa victoria & triumphus à me agetur: vici ego enim Mundum, Peccatum, Mortem, confeci iustitiam sempiternam, conculcaui Satana tyrannidem: hac hactenus etiam egī, quæ tum per mortem consummabo.*

B. *Mittit IESVS è calo Spiritum sanctum in Discipulos; quo dono & virtute tria illa designauit Spiritus sanctus, quæ prædictis acturum illum Christus. Nam fuit vehemens illa non Iudaorum solum, sed omnium hominum redargutio: videntes enim increduli in credentes celeste donum descendisse, & peccati arguebantur, & iustitiam Christi confitebantur; & non solum illum iustum, sed iustificantem eos qui in ipsum crederent. Vnde consequebatur aperiè, non amplius dominari mundo Sarquam, sed Christum; & iudicium illud esse ac condemnationem omnis diabolica potestatis.*

C. *Rursus omnes homines crucem adorant & Christum: quia in re sancti Spiritus virtus ve-*

bementer arguit peccati impios & incredulos. Intelliguntur autem hac à sancto Spiritu fieri non uno tempore solum, sed toto Ecclesia militantis decursu, usque ad seculorum consummationem, & iudicium ipsum uniuersale; in quo plenissimè hac omnia consummabuntur, quæ hic prædicis Christus agenda.

D. *Item ascensio Christus ad Patrem: quæ ascensio & Spiritus sancti missio manifestè monstrant Christi iustitiam, & illam qua ipse iustus est, & eam qua in eum credentes iustificantur. Cùm enim misit Spiritum sanctum in Ecclesiam Christus, ei simili cum alijs donis claritatem suam communicauit; quæ formaliter, qui in Christum credunt, iustificantur per Sacramentorum efficaciam, per opera item in Deo ex charitate facta.*

E. *Satan profligatus & victus à Christo. Hac vero redargutio Mundi, cuius erat princeps Satan, fuit ab initio in Ecclesia clarissima, nam nō solum in credentes & pios homines Demon non dominabatur; sed piorum ministerio per Christi inuocationem paßim expellebantur & conculcabantur Demones, atque è suis idolis & templis cœciebantur. Vis ergo trium redargutionum hec est: non crediderunt in Christum; quare Mundum de peccato condemnat Spiritus sanctus: abiit Christus ad Patrem, misit Spiritum sanctum per quem iustificat pios; quare illustris sit Christi iustitia, & palam Mundi impetas: victus & conculcatus est Demon à Christo, quod & que dicta sunt, & piorum potestas in Demones demonstrat; ita à Spiritu sancto Mundus cum Damone simul iudicatur & condemnatur.*

MEDITATIO.

*Phil. 2.
Iohn. 14.*

A *Bijsti, sancte IESV, ad Patrem; ad eius dexteram sedes, & in ipsius es gloria; misisti Spiritum sanctum ad nos, qui maneat nobiscum in æternum. itaque nos quidē non te interrogamus, Quò vadis? attamen nō aperimus oculos mentis nostræ, non sensum cordis; vt intelligamus, quām fuerit nobis vtile, te à nobis corporali & sensili præsentia abesse: vt videlicet acciperemus Spiritum sanctum à Patre & à te, cuius virtute illustreretur cor-*

da nostra & confirmarentur; illam verd tuam præsentiam sensilem expectaremus in finem temporum, cùm ad iudicandum orbem venies: interim Spiritus sancti consolatione essemus cōtenti, & sensibilem tui visionem mutaremus in spiritualem, quam nobis per virtutes, per dona, per beatitudines, & fructus spiritus subministras per Spiritum sanctum tuū. Hic sensus nobis est utilior in hac mortalitate, quod, bone IESV, significasti tu Magdalena,

- I Cor. 20.* lenæ, cum noluisti ab ea tangi. Et tamen semper es nobiscum in Eucharistia tuæ Sacramento; & nonnumquam Sanctis tuis, ijs scilicet qui solent te alioqui in spiritu contemplari, appares de tua singulari benignitate. Hæc vtinā, Domine, vt verbis recésemus, ita intimo spiritus nostri sensu perciperemus, atque exprimeremus: sed nos, cùm repositam nobis tantam gratiā in hæc tua abitione sciamus, illam tamen non agnoscimus; alia agimus, alia nos mouent, hæc non mouēt: aueritimus animum à spiritualibus, & ad sensualia applicamus; qui re vera luctus noster est: nam quid aliud, quām luget spiritus, vbi sensus gaudet? Erige animum nostrum, Domine, & reconditæ virtutis tuæ magnitudinem nobis aperi. Atquæ aperuisti iam, atque ob oculos omnium fidelium, atque adeò mortaliū omnium, exposuisti triumphū tuæ crucis. Triumphasti enim de hostibus tuis omnibus, Peccato, Morte, Mundo, Satana: expoliasti principatus, potestates, non solum spirituum malignorum, sed Peccati, Mortis, Mūdi: omnem potentiam conculcasti & traduxisti palā, Ituæ crucis diuinam virtutem in luce tuæ veritatis manifestans, & illorum impotentiam atque ignominiam: in cruce tua, absorpta sunt illa omnia in victoria. Vbi enim est, ò Mors, ò Peccatum, ò Mūde, ò Dæmō, victoria vestra? vbi vester stimulus? vbi vestra virtus? Expugnata sunt hæc omnia atque contrita per crucem tuam fortissime I E s v. Solus igitur tu hunc triumphum agis de hostibus tuis, formosus in stola tua, & gradiens in multitudine virtutis tuæ: conculcasti enim eos in furore tuo, & inebriasti eos in indignatione, & detraxisti ad terrā virtutem eorū. Omniū miserationum Domini recordemur & laudem, super omnibus quæ reddidit nobis Dominus, & super multitudinem donorum quæ largitus est nobis, secundūm indulgentiam suam, & secundūm multitudinem miserationum suarum. Hunc triumphum egisti, magne I E s v, in cruce, & agis contipenter per crucem. Neque verò hoc fuisti contentus triumpho; sed Spiritum præterea tuum misisti, vt ipse quoque Mundum triumpharet, & tuam victoriā & gloriam exaltaret. Quid enim Spiritus sanctus iam inde postquam à te missus est gessit? quid gerit? quid geret? Agit
- Colof. 2.*
- I Cor. 15.*
- Isa. 63.*

suum de tuis hostibus triumphum, confirmat tuum. Coarguit enim Mundum & conuincit gloriosissimè, vbi exaltata fide tua tam potenter, tam latè, tanta luce Euangelicæ veritatis in cordibus fidelium exorta & operibus illustrata, traducitur eorum peccatum & impietas, qui in te vel non crediderunt, vel non credynt, vel hereticè vel peruersè credunt. Agit præterea Spiritus sanctus de Mondo triumphum, ostendens te iustum, illum iniustum: Mundus enim te condemnauit ad mortem omni acerbitate, contumelia, & ignominia plenam, atq; inter latrones crucifixit; Pater verò cælestis te ad dexteram suam in cælo collocavit gloriosissimè. Mundus te vt blasphemū & impium, vt seditionem damnauit; iusticiam tuam & gloriam super cælos exaltauit Pater omnipotens, vt sit ipse, & tu iustus, & iustificantur per te qui ex fidē sunt tua sancte I E s v. Coarguit enim palam impietas & iniustitia hominum & peruersitas ex Euangeliū tui luce & gloria per Spiritū sanctum tuum. Triumphat item Mundum & coarguit Spiritus tuus, vbi eius Principem demonstrat esse iudicatum à te vt victum: nō solum autem à te, sed ab his qui in te credūt, per te indies illum profligari ac vinci. Illa item tua est gloria, Christe I E s v, quod nos simul triumphas, hoc est, triumphare de hostibus tuis & nostris facis, per tui imitationem, per nostras passiones atq; operationes in te. Hæc omnia cùm ita sint, intelligo tamē, bone I E s v, triumphos hos agi; non esse finem illis impositum. Triumphus agitur quidem de omnibus; verū repugnant adhuc, negotiū nobis exhibent hostes tui de tua singulari prouidentia. Huiusmodi igitur triumpho imponetur tūc terminus, vbi tradideris regnū Deo & Patri, & euacuaueris omnem principatum, & potestatem, & virtutē; cùm mortale hoc I. Cor. 15. nostrum induerit immortalitatem; accipient enim tunc hi triumphi consummationem & gloriam sempiternam. Agimus tibi gratias immortales, magne I E s v, de tua in nos benignitate & triumphis tuis: fac porrò dignè triumphum nostrum à nobis agi de hostibus tuis & nostris, vt gloriemur in laude tua, & in virtute magnitudinis & gloriæ tuæ exultemus, & bonis operibus in te abundemus. Amen.

DOMINICA QVINTA POST PASCHA.

Orationis perfectio docetur.

IOAN. XVI.

ANNO XXXIII.

In cxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxij.

106.

A. Ibidem docet Christus Discipulos perfectionem orationis, quam essent habituri.	C. Significantur in splendore splendores eterni, in quibus generatus est à Patre Filius. Psal 110.
B. Confessus Christi ad dexteram Patris, ut intelligamus omnia nos impetraturos à Patre per Filium.	D. Incarnatio, in qua praedestinatione Christi intelligitur.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. XVI.

Amen, amen dico vobis: si quid petieritis^b Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modò non petistis quidquam in nomine meo: petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hæc in proverbijs locutus sum vobis: venit hora, cum iam non in proverbijs loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis, quia ego rogado Patrem de vobis; ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia ego à Deo exiui.^c Exiui à Patre, &^d veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, & proverbum nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi ut quiste interroget: in hoc credimus quia à Deo existi.

ADNOTATIO.

A. Christus docens perfectionem orationis. Idem locus, ubi eodem capite ostenderat Christus illustriorum spiritus sapientiam datum iri Discipulis, postquam ipse resurrexisset, ascendisset in celum, & Spiritum sanctum in illos misseret. Addit vero nunc fore illis omnia, quæ ad fidei plenitudinem spectarent, per Spiritum sanctum apertiora, nec interrogaturos, vel oraturos ut solebant, hoc est, imperfecte.

B. Sedet Christus ad dexteram Patris in celo: orant vero Apostoli Patrem, sed manu designantes Christum, ut qui nomine eius Patrem orent. Significatur autem noua orationis perfectio, qualis antea non habuerant Apostoli: ex maiori enim intellectus luce, & voluntatis per-

fectiore in Deum affectu, noua ratio orationis emanat & efficacia; quæ facit, ut sola hac videatur esse oratio, non fuisse superiores. Propterea dixit Christus: Non petistis usque modò: confirmo tamen simul futurum, si quid petieritis perfectè in nomine meo, id est, in virtute omnium mysteriorum meorum, quæ erant tunc completa, si per plenitudinem meriti mei; quod omnia satis acceperit, quæ ad nomen meum illustrandum petieritis à Patre. hanc orationis rationem, hanc perfectionem haec tenus non habuistis; incipite iam hinc illam exercere, illi assuescere, hac doctrina & luce, quam nunc potestis accipere, bene animati.

D. C. Annuntiatio & incarnatio Verbi diuini:

diuini: nam is fuit unus exitus à Patre temporalis, cum quo coniunctus est eternus exitus, qui est generatio à Patre aeterno. Hos exitus aperiè pronuntiat Michael s. cap. Et egressus eius (numero plurali, ut Hebraicè est, & in Septuag.) ab initio à diebus aeternitatis. Unus enim egressus plane est ab initio à diebus aeterni-

tatis, aeternus scilicet: aliis in praedestinatio-
nis excellentia; primogenitus enim est Christus
omnis creatura, est praedestinatus Filius Dei,
tum temporalis missio proceßit à Patre, qui est
principium absque principio, & è sua aeternita-
te misit Filium, pro temporis plenitudine à se
constituta.

M E D I T A T I O.

Venite, Fratres, ad vim perfectionemque orationis intelligendam ex ore I E S V, aeternæ omnipotentis Patris sapientiæ. Docuerat quidem Discipulos suos excellentissimam orationem; quid igitur expectare ex præsenti orationis doctrina debemus? Summam cum illa, & salutaribus orationibus, virtutem & efficaciam esse copulatam ostendit Discipulis suis Dominus, quodque ad illud usque tempus non orassent in eius nomine; vel quod tenuiter id fecerant, vel quod facere non potuerant adhuc perfectè, quia mysteria œconomiæ Christi, per quæ petendum est, nondum erant consummata; vel omnino idonei non erant ad petendum per crucis Christi & passionis mysteria, qui adhuc illa non intelligebant. Docet ergo, quo pacto essent petituri; in eius videlicet nomine. Quid? Iam id non fecerant Apostoli? Ex Christi quidem institutione & præcepto fecerant, sed ita fecerant, ut collatione eius doctrinæ & lucis, quæ nunc illis offerebatur, in nomine I E S V non videretur orasse. Accepistis igitur præclaram illam lucem orationis, & vim diuinam, ô beati Apostoli, hac Christi doctrina: sumus nos vestræ prædicationis & Apostolatus filii; docete nos, oramus per Christum I E S V M, quemadmodum in nomine eius orare debeamus. Doce tu nos omnium nomine, beatissime Petre Apostolorum Princeps. Quod, obsecro, est nomen Præceptoris tui, in quo petere à Patre debemus in oratione? Est primum eius nomen ineffabile Ιηον Ichona tetragrammaton, cuius significatum per χριστος ego in epistola mea indicaui: vt Euāgelistæ, & alij noui Testamenti Scriptores, tum Ecclesia Christi, non tantum in veteri Testamento, sed etiam nouo, quoties ex veteri occurrit nomen tetragrammaton, non ipsum, sed eius loco nomen Adonai, vel χριστος, vel Dominus scribunt. Hoc est primum nomen Christi, per quod, eiusque significationem, Patrē orare debemus; per quod vim diuinam

accipere, & orationis & omnium actionum. Hoc nomen, hanc diuinitatem & in aeterna generatione dedit Filio Pater, & in incarnatione communicavit atque vniuit illi humaniti in Filio: hinc omnia Christi opera creata, omnes actiones, passiones, mors ipsa vim accepit infinitam; Dei enim erant hæc omnia per illam humanitatem: quare summa hæc est virtus, ad quam ex alijs semper est penetrandum. Aliud est nomen Christi אֱלֹהִים Elohim, id est, Deus. quod propterea ineffabile non est (vt nee alia Dei nomina) quod virtutem significet aliquam à nobis ex Dei effectu intelligibilem. Est igitur hoc nomen actionis Dei infinitæ, vt יְהָוָה Schaddai omnipotentiæ, siue infinitæ abundantiae & miserationum, יְהָוָה Adonai Dominij & auxilij infiniti. Itaque vim item accipiet vestra oratio, si innitatur actioni, potentiae, dominationi, & auxilio Christi infinito. Alia porrò nomina Dei similiter exponentes, ex singulis singularem vim accipite orationis in Christo I E S V. Ad hæc in nomine יְהָוָה Emmanuel latè animo orate Patrem: est enim nobiscum Deus Filius, est homo Dei Filius, qui lusit in orbe terrarum coram Patre, & iucundè qui- Pro. 8. dem lusit exercendo suæ œconomiaæ diuina mysteria, mortem etiam oppetens pro nobis summa cum animi promptitudine atque a- lacritate; qui posuit in suis delicijs esse cum hominibus, & pro mortalium salute pati, & crucem subire. Hic est nobiscum, in quo cùm perpetuò sint Pater & Spiritus sanctus, simul nobiscum cù illo est vniuersa Trinitas super- benedicta. Hoc nomen Christi facite vobis familiare, illi vos dedite, ô Filiij, per illud orate: sed nomen I E S V vadiungite, magnum illud, potens, & admirabile nomen, nobis propitiū & salutare, Dæmonibus inimicum & formidabile; cui flectitur omne genu., cælestium, Phil. 2. terrestriū, & infernorū; per quod omnia no- mina Dei, omnes eorum virtutes vobis conciliantur; quod cordium vestrorum lumen cælestē

cælestis est, virium diuina restauratio, ignoratiæ sancta illuminatio; quod nostra est sapientia, justitia, sanctificatio ac redemptio; atque adeò omnia in omnibus adimpletur I E S V S: ex quo scilicet omnis virtus, omnis perfectio, omne bonum in omnes deriuatur, ac in omnibus consummat spiritus plenitudinem: in quo omnes thesauri sapientiæ & scientiæ, bonitatis, & misericordiæ, & salutis æternæ absconditi sunt: verè enim I E S V S ipse est Deus absconditus, Deus Israël Saluator. Hoc nomen, hunc I E S V M altè cordibus vestris recipite, Filij: hinc vires accipite spirituales, vnde ad Patrem accedatis; per quem petatis, quicquid petitis à Patre; illud simul adhibentes nomen & obsecrationem, qua I E S V S ipse in cælis apud Patrem vtitur. Non solum enim inter nos vitam viuens mortalem obtulit Deo Patri labores suos, passiones, contumelias, vulnera, mortem, alia mysteria suæ œconomiae omnia; sed nunc idem facit, continenter apparens vultui Dei pro nobis: ipsum enim habemus in cælo Pontificem æternum secundum ordinem non Aaron, sed magni illius Melchisedech, habemus aduocatum & interpellatorem; offert enim se continenter aperte pro nobis incruentum, & impassibile, & sanctum Sacrificium, vnicæ illius perfectissimæ oblationis cruentæ atque passibilis viuâ & diuinam memoriam & representationem; quale nos docuit Sacrificium in Missa offerre pro viuis & defunctis in mysterio. Hoc igitur sectamini nomen, & rationem petendi à Patre per Missæ Sacrificium, per mortem & passionem Christi, per omnia eius & mortalis & immortalis mysteria: his nimirum in petitionibus vestris, non vestris meritis. etiam si Sanctorum meritis, tum etiam vestris uti potestis; non quasi vestræ virtuti innitamini sed Dei, qui sua dona voluit nostra esse merita in Christo, & rationes orationis exaudiendæ: neque enim non in nomine Christi petetis, siquid per merita Matris eius sacro-sanctæ, si per Sanctorum merita postulatis. Petite simul in nomine Christi, quod nomen incarnationis Christi mysterium ostendit, & vñionis gratiam illam infinitam. Est enim Christus vñctus: sed à quo vñctus? à tota Trinitate. quo oleo? Spiritu sancto & virtute:

*1. Cor. 1.
Eph. 1.*

Isa. 45.

*Heb. 9.
Ibid. 5.*

Act. 10.

quibus verbis summa illa vñio hypostatica significatur, qua Verbum caro factum est, & *Ioan. 1.* habitans in nobis. Hæc igitur sint vobis praefidia & vires, quibus orationes & petitiones vestras fulciatis. Verum audite: Hæc tam sublimes obsecrationes, (ex quibus alias omnes intelligere potestis) hæc tam efficax petitionis virtus obtinebit quæ petetis omnia, modò gratiarum actiones simul coniungatis; tum alia addatis, quæ Christus orationi addenda esse docuit, pietatem, fidem, perseverantiam, & finem Deo dignum: neque enim omnis qui dicit, *Domine, Domine, ipse intrabit in regnum cœlorum*: neque rursus qui in nomine Christi vtcunque petit, is continuè consequitur, quæ expetit. Illud etiam sciatis, opera bona, quæ feceritis Christi voluntatem sequuti, ea magnum habere momentum, vt in nomine Christi petentes petita recipiatis.

Fuit salutaris nobis hæc tua expositio doctrinæ Christi, Petre sanctissime; sed obsecro te, vt mihi declares præterea, quo pacto verba illa intelligantur, quæ hoc Euangelium præcedunt: *In illo die non rogabis me quicquam.* Voluit bonus I E S V S, antequam perfectum orandi modum nos doceret, de docere imperfectiones nostras. *In die illo me non rogabis quicquam:* quo die? Quando scilicet iterum video vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tolleret à vobis: quando apertus vobis fuerit sensus, vt intelligatis Scripturas: cum Spiritum sanctū *Ioan. 16.* accipietis, qui vos docebit omnem veritatem? tunc, quas vobis innuo, cognoscetis vestras imperfectiones petitionum & interrogatum præteriorum, & totam meditationis atque orationis rationem mutabitis. Percipietis enim illa multa, quæ modò non potestis portare; atque vt mei cognitionem perfectam accipietis, ita non petetis vel interrogabis me quicquam: ex maiori enim luce ille ego, quem prius cernebatis, illustrior vobis videbor: quare faciam ego, faciet Spiritus sanctus, vt plenitudinem scientiæ accipiatis. Propter hæc omnia mysteria agimus gratias quas possumus maximas Deo. Tibi item magnas Pastor noster & Patronे singularis Petre, & dicimus I E S V Christo cum Ioanne Apostolo, Amen, Amen.

ASCEN.

ASCENSIONEM CHRISTI PRÆCEDENTIA PROXIME.

MAR. VLTIMO. LVC. XXIIII. ACT. I.

In cxxv. imaginem Adnotatiuncula.

cxxv.

147.

A. Ultima apparitio Christi in cenaculo montis Sion, vel ultime principium.	F. Loquuntur linguis.
B. Christus discubuit cum Apostolis.	G. Serpentes tollunt; vt Paulus, qui viperam excutit in ignem.
C. Exprobavit incredulitatem præteritam aliquorum; edit ipsi, vt eant in mundum vniuersum, &c.	H. Si mortiferum quid bibunt, non eis nocet; vt Ioanni.
D. Circulus porrè designansur que continet Euangeliū; & primū quidem docentur fidem; & baptizantur credentes.	I. Super agros manus imponunt, & eos sanant.
E. Daemonia ejiciunt.	K. Spectant ad curiositatem Apostoli, à qua deterret eos Christus.
	L. Educit eos in montem Bethaniam versus, ducens secum pompan Angelorum & ammarum.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. XVI. LVC. XXIIII. ACTOR. I.

NOuissimè ^{a b} recumbentibus illis vndecim apparuit: & ^cexprobavit incredulitatem eorum, & duritiam cordis; quia ijs qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Eūtes in mundum vniuersum, prædicate Euangeliū omni creaturæ: qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autē eos ^d qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo ^e Daemonia ejicient: ^f linguis loquentur nouis: ^g serpentes tollent: & si ^h mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ⁱ ægros manus imponent, & bene habebunt.

Et conuescens, præcepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris. Quam auditis (inquit) per os meum: quia Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies.

vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini viritate ex altero.

Et qui ^k conuenerant, interrogabant eis, dicentes: Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël? Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora vel momenta, qua Pater posuit in sua

MAR.

potestate: sed accipietis virtutem suam peruenientis Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudea, & Samaria, & usque ad ultimum terrae.

Eduxit autem eos foras in Bethaniam.

Et Dominus quidem Iesu postquam locutus est eis,

Et cum hac dixisset,

ADNOTATIO.

August.
de consen-
su Euang.
li. 3. c. 2;

A. *Vit* *hac penultima apparitione in canaculo montis Sion, vel ultima principium, postquam e Galilaea redierant Discipuli Ierosolymam, & iussisset eos Iesu in civitate sedere, donec induerentur virtute ex alto: hinc enim eos versus Bethaniam duxit Christus, in monum Oliuetti, unde ad Patrem ascendit.*

B. *Christus mensa affidens cum undecim Apostolis. Contemplare Christi maiestatem & gloriam, Discipulorum fidem & animi devotionem. Comedit igitur & bibit cum Apostolis, quo die ascensus erat: prius tamen quam cibum caperet, illis dedit sanctam Eucharistiam. quod pote credi potest fecisse Christum, quoties cum Discipulis post resurrectionem manducavit & bibit.*

C. *Ad prandium exprobrait Christus non nullorum preteritam incredulitatem, ad eorum & nostram fidei confirmationem; quasi nobis pricipiens, qui cum non vidimus resurrexisse, ut iesu & qui viderunt, & qui non videntes crediderunt, credamus: quibus verbis dedit Christus vim fidei qua nos attingit. Porro non videatur alienum dicere prandium; nam eodem die ascendit Christus postquam cum Discipulis manducaverat; quare cena non videtur fuisse. consuetudo autem antiqua erat Iudeis bis in die cibo refici; nam cornu Eliae 3. Reg. 17. panem & carnes manè deculit & vesperi; & ad mare Tiberiadis ad prandium invitat Discipulos Christus. Edixit verò illis, ut eant in mundum uniuersum, & predicent, &c. Circulus porro designatur qua continent Euangelium.*

D. *Et primò quidem docentur fiducia & credunt: deinde baptizantur Catechumeni partim verò merguntur in fontem, partim effunditur in capita Catechumenorum aqua, ut significetur varius ritus Ecclesia. Porro infantes iuris divini interpretatione, quod traditione accepit Ec-*

clesia, credunt, ubi legissimè baptizantur, in fide Innocentia Ecclesia; quæ supplet eorum fidei actum, quem ex ea de non habet; habitum dat Sacramentum, & facit bap. & eius. fideles. Describuntur alijs circulis, quæ prædictis factis. Christus consequitur eos, qui crediderint. Non maior dicit, qui crediderint & baptizati fuerint: nā Aug. 23. epist. Dionys. & credentes non baptizatos hac signa sequi posterant; loquutus est enim Cornelius linguis, & de Ecc. hier. ad suis ante baptismum. Fides porrò facultatem habet signorum, ubi signorum est necessitas; quemadmodum initio Ecclesia non solum uniuersalis ex Scripturis sacris accepimus, sed in principio particularium, ut in historys particularium ecclesiarum legimus, & in noui orbis atque Indianorum videmus. Idem apud Ioannem prædictit Christus, Amen amen dico vobis: qui in me credit, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Significauerat verò facienda signa, ubi necessaria ea essent propter incredulitatem: Non creditis, inquit, quia ego in Patre, & Pater in me est: alioqui propter opera ipsa credite: subdatis autem ea quæ diximus. Idem exponit Paulus: Linguæ, inquit, in signū Cor. 14. sunt, non fidelibus, sed infidelibus; prophetiae non infidelibus, sed fidelibus.

E. *Primum igitur signum Demonum electio est, quæ in circulo representatur.*

F. *Multitudini loquitur credens fide munizans, & dono spiritus ornatus linguis varijs, Dei magnalia & Christi eius.*

G. *Excudit Paulus in ignem viperam, que eius manum inuaserat in insula Melita post naufragium.*

H. *Bibit venenum lethiferum Iohannes Evangelista absque ullo detimento.*

I. *Imponuntur manus super infirmos virtute fidei in nomine Iesu, & sanantur infirmi. Similium signorum erat vis in fide, & est adhuc, sicubi*

sicubi necessarium esset, vel omnino ad Dei maiorem gloriam spectaret miraculum, vel ad manifestandam Sancti alicuius viri virtutis excellentiam, aut etiam opportunum esset diuina voluntate. Simul intelligimus mystice efficaciam esse datam fidelibus & p̄is hominibus ad opera spiritualia designanda: nam & Demones eÿciunt, cùm prauos homines à peccato renocant; linguis loquuntur, ubi ex spiritu abundantia singulari quadam luce & efficacia de rebus diuinis & spiritualibus verba faciunt; tollunt serpentes, quando & à se, & ab alijs Demonū impetus abigunt & frangunt; illud etiam & in se assequuntur, & in alijs efficiunt, ut si quid Mūdus, si quid Caro in animam infuderis veneni, id ut ne noceat: tandem sanat p̄ suā infirmitates spirituales & aliorum in nomine IESV Christi. Addidit autem IESVS, ne ab Ierosolymis discederent; sed sedderent in ciuitate, quo usque induerentur virtute ex alto; & expectarent Spiritus sancti aduentum, quo, & igne, escent illis paucis diebus baptizandi.

K. Inde vero occasionem accipientes Discipuli (qui audierant, qui essent credituri, eos signa facturos amplissima, & Spiritus plenitudinem esse accepturos) spectarunt ad terrenum regnū, quibus spirituale promittebatur & caeleste; & planè existimarunt, curiosè quidem, esse sibi de fine facili interrogandum. Ad hunc igitur sensum respondet Christus, ac prohibet illam curio-

sitatem, quam videbat & in Discipulis tunc esse, & in alijs esse futuram: Non est, inquit, vestrum nosse tempora vel momenta, quę Pater posuit in sua potestate.

L. Postquam IESVS praecepta dederat Apostolis, eduxit eos cum alijs Discipulis versus Bethaniam, in montem Oliueti: ita enim interpretari possumus illud: Eduxit eos foras in Bethaniam: rationem scilicet itineris explicat Lucas; iter accepisse Christum quā ad Bethaniam itur, sed substitit tamen in monte Oliueti vertice, unde ascendit ad Patrem. Nam Act. 1. certum est, consentientibus omnibus Interpretibus, ex monte Olivariū ascendisse Christum in calum, non ē Bethania. Contemplare vero Christi diuinam potentiam in hostili ciuitate, - ubi ante quadragesimum primū diem fuerat cum summa ignominia & cruciata necatus, media luce per totam urbem educere ipsum palam Discipulorum multitudinem per portam Auream; pandere ante eos viam supernę, alijs non conspicuum, transfere vero Discipulos iuxta templum, ubi solebat esse hominum concursus perpetuus & frequens; progredi ad illustrem & imminentem urbi montem, nec quisquam aut commouetur, aut impedire cogitat vel audet concursum & multitudinem. Voluit videlicet sicut pati Christus, nunc gloriösè ad Patrem ascendere Dominus cali & terre.

ASCENSIO CHRISTI IN CÆLVUM.

LVC. XXIIII. MAR. XVI. IOAN. XXI. ACTOR. I.

In cxxvi: imaginem Adnotatiuncula.

cxxxvi.

148.

- A. Intelligitur peruenisse ad verticem montis Oliveti cum caelesti cœtu.
- B. Hinc cū omnium in se oculos animosq; conuersos cerneret, benedicens eis, ascendit in cælum.
- C. Splendidissima exceptus nube ab oculo corum eripitur: pompa Angelorum & animarum: coniungunt se plurimi Angeli ē cælo, qui in iubilo & voce tuba venientem excipiunt.
- D. Apostolis intuentibus in cælum euntem,
- E. Duo Angeli candida ueste insignes presuntiant Christum pari maiestate & gloria ad iudicij vniuersale esse venturum.
- F. Redeunt domum, & sunt aſſidū in templo, laudantes & benedicentes Deum; quod non potuit imago exprimere.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XXIIII. MAR. XVI. IOAN. XXI. ACTOR. I.

¶ eleuatis manibus
suis benedixit eis.
Et factum est, dum
benedicere illis,

videntibus illis eleuatus
est:

recessit ab eis,
¶ & ferebatur in cælu: assumpitus est in
cælum;

¶ nubes suscepit eum
ab oculis eorum.

¶ sedet à Dextris
Dei.

Cumq; a inueniretur in
cælum eūtem illum, ecce
duo viri aſſterunt iuxta illos in uestibus al-
bis; qui & dixerunt: Viri
Galilei, quid staris aspi-
cientes in cælu? Hic I E-
S U S, qui assumptus est à
vobis in cælu, sic veniet,
quemadmodum vidistis
eum eūtem in cælum.

Tunc
reuerſi sunt
Ierosolymam
¶ à monte qui vocatur
Oliveti, qui est iuxta Ie-
rusalem, Sabbati habens
iſer.

Et ipſi adorantes
regrediſi ſunt in Ieruſa-
lem cū gaudio magno.

Lvc.

*Et erant semper in tem-
plo, laudantes & bene-
dicentes Deum. Amen.*

Illi autem profecti
prædicauerunt ubi-
que, Domino coö-
perante, & sermo-
nem cōfirmante se-
quentibus signis.

*Sunt autem & alia mul-
ta, qua fecit IESVS: que
si scribatur per singula,
nec ipsum arbitror mü-
dum capere posse eos, qui
scribendi sunt, libros.*

ADNOTATIO.

AD verticem igitur montis cum perueni-
sent, constituit Christus, constituit tota An-
gelorum & sanctorum animarum caelitus pom-
pa: nec mora, cum intenti in eum ora fixissent
Apostoli & Discipuli, ac corda recrearent dul-
cissimo eius conspectu, exspectantes eius in cal-
lum ad Patrem ascensionem, incepit bonus ac
sanctus IESVS eleuatis in Discipulos manibus
illis benedicere.

B. Et factum est, cum illis benediceret, eleua-
tus in æra propria virtute ferebatur in calum;
circumfusa sequebatur Angelorum & anima-
rum multitudo: suscepit autem illum nubes à
Discipulorum oculis. O benigne & omnipotens
Domine IESVS, benedic & nobis. Num unam
habuisti dum taxat benedictionem? Benedixi &
tunc vobis & Ecclesia, & mea effundo conti-
nenter in eas animas benedictionem & dona,
que similiter se comparant me iuuante, atque
erant Discipuli tunc comparati.

C. Suscepitur à candidissima atque amoenissi-
ma nube IESVS, in qua obuiā ei processerat è
celo caelitis militia exercitus innumerabilis: his
se coniungunt Angeli, qui Christum è terris ad
calum sequebantur, & sancta anima: laudant
omnes Deum, celebrant calesti prædicatione &
iubilo totam vita, mortis, ac resurrectionis, &
ascensionis Christi dispensationem, vniuersa
miracula, doctrinam, mysteria omnia hominis
Dei Christi IESV laudibus in calum, & in om-

nem diuinitatem efferunt. Accurrunt qui ele-
menta & species creatas gubernant Angeli; hi,
& qui orbes omnes mouent, obsequium & lau-
dem Deo & Domino suo offerunt prætereunti.
Penetratis omnibus calis, constituit ad summam
Empyrei cali altitudinem IESVS, ubi ad dex-
teram Patris omnipotentis assedit; prouehens
videlicet humanitatem ad diuinitatis usque di-
gnitatem, possessionem, atque autoritatem: di-
stribuit singulis Sanctis suas gloria sedes, parat
venturus, regnat in calo glorioissime, à calo in
orbem terrarum potentissime. In ascensu autem
orta voces Angelorum è calo obuiam venien-
tium: Quis est iste, qui venit de Edom tinctis
vestibus de Bolra? Respondeatur ab omnibus An-
gelis & Sanctis: Hic est formosus in stola sua,
gradiens in multitudine fortitudinis suæ. Con-
trà hi illis imperat: Attollite verò portas Prin-
cipes vestras, eleuamini portæ eternales, & in-
troibit Rex gloriæ. Respondent exultantes
Angeli: Quis este Rex gloriæ? Alij omnes simul
in iubilo: Iste est Rex gloriæ; Dominus vir-
tutum ipse est Rex gloriæ.

D. Sed quid Apostoli & Discipuli interea?
Intuebantur cum summa animi & admiratio-
ne & iucunditate eum in calum IESVM; il-
lorum enim mentem, cor, & spiritum trahebat
suauissime secum in calum benignus IESVS:
ipsi autem laudabant & glorificabant in iubilo
mentis sue Christum IESVM, & adorabant.

Ss 2 Et

Et cum esset ab eorum conspectu in nubem receperat Christus, fixo tamen obitu in calum mente intendebant.

B. Quod cum facerent, ecce astant illi duo Angeli virorum figura & forma, vestibus albis talaribus ornati: hi eos reuocarunt ab illa occultorum intentione, & docuerunt in ipsis esse Christum ut promiserat, è calo usque in ipsis vivere, in ipsis operari: hanc esse expectandam & amplectendam presentiam, illam corpoream non esse sunc necessariam: eam exhibiturū esse Christum in fine saeculorum, cum ad iudicium veniet similiter atque nunc, ubi in calum profectus est; propria scilicet virtute, in nube, in corpore gloriose, cum passionis sua clarissimis cicatricibus, cù omnibus Angelis & Sanctis suis, montem eundem Olivae supernè occupans: in terra autem cum eius futurum & cum Ecclesia, realiter quidem, substantialiter, & inuisibiliter in sacra Eucharistia Sacramento, inuisibiliter item sua virtute in sanctis animabus, non nunquam etiam visibiliter. Confirmati & e-

docti ab Angelis Apostoli ingenti fuerunt gaudio delibuti; gratias egerunt Angelis reuerenter; calum hi repetunt corpore exuti, Apostoli & Discipuli redeunt Ierosolymam latitia magna exultantes: narrant omnia Marie Matris Virgini benedicta; narrant cunctis mulieribus, quamvis illa in spiritu praesens omnia viderat: nisi velimus affuisse presentem in montem, & beatam Virginem Matrem, & sanctas mulieres, cum ascendit in calum Iesus; quod pie meditari possumus & contemplari, etiam si nihil hac de re in Scriptura legamus.

F. Illis verò diebus plenis spe Apostoli & Discipuli, expectantes Spiritus sancti aduentum, versabantur quotidie in templo, laudantes & benedicentes Deum (huiusmodi verò non potuit exprimere imago) nec quisquam illos impeditabat vel abiebat; ita volente & disponente Christo, donec acciperent Spiritus sancti virtutem, qua robur induerent diuinum & constans aduersus persecutores omnes.

M E D I T A T I O.

E greedimi adhuc semel Filiae Sion celestis, & veri mysteriorum Christi contemplatores, & videte Regem vestrum ad suum regnum cælestis gloriosissimo triumpho ascendentem. Sed quid ego vos euoco? video enim vos continenter cum Rege vestro fuisse, contemplatas esse, & diuinis laudibus celebrasse eius de cælis descensum in uterum Virginis sacrosanctæ, tum è Virginis utero nativitatem in hunc mundum, Angelorum iubilum & cælestes hymnos & illic & hic audiuisse, ad vitæ eius odorem & actionum cucurrisse, eas omnes in corde vestro conseruasse studiose & deuotè: substititis verò in sponsi vestri cruciatis, passione, & morte, fuitis illis angustijs conflictatæ acerbissimis, & sponso commortuæ & consepultæ, veram sumi mortificationem è Christi poenitè & morte spirituali experientia comperistis: resurrexit autem cum Christo, mysteria illa multa & magna post resurrectionem Domini vestri intellexisti. Adestit iam dies ille optatissimus, pretiosior longè dies quam aurum & obrizum, quam lapis omnis pretiosus, ac dulcior melle omni & fauo: huius diei lux terram cælo coniungit. Sed exponite mihi, obsecro, Sorores nostræ, animæ Christo dilectaæ, quæ frequenter lætam hanc celebratis solennitatem, quæ cum Chri-

sto in cælum subinde ascenditis, cum ipso considerare in cælestibus soletis, exponite Christi ascensionis mysteria; nec meam indignitatem respiciatis: atque adeò oro vos, ut à Christo Domino impetratis, ne mea socordia vestram impeditat eruditionem. Audite igitur Fratres.

Ascensiones dedit Dominus Deus, & certas exaltauit vias, nō solùm in corde hominū. sed etiam Angelorum, verùm eorum qui auxilium in Deo ponunt: solus Deus, sola personæ diuinæ ascendere non possunt, cùm sit Dei infinita celitudo. Potuit Lucifer ascendere & beatus esse, verùm fuit eius ascensionis libido peruersa & pestilens: non enim posuit in Deo, sed in se auxilium. Dixit enim in corde suo: Ascédam ad beatitudinem, ascendá super astra cæli, exaltabo solium meū super omnes Angelos, proueliam meam gloriam, sedebo in monte testamenti, sublimitatem meam & solium erigam, conuentū meū habeo ad cæli cardinem supremum: ascendam super altitudinem nubium, Angelorum omnium influxus in suos inferiores, & operationes mihi arrogabo, illas ego faciam. Et has quidem ascensiones in corde suo dispositi sua ipsius virtute: itaque dixit; Euadam Altissimo similis, neque eius operā indigeo vllâ.

Apoc. 12. vllā. Fuit hæc Luciferi ascensio ~~solidissima~~, & suprà quām dici posset pestifera ; tertiam Angelorum partem peruerit. Quo factum est, vt qui ex diuino auxilio & gratia per humilitatis descensum salutarem mereri potuit, vt in cælum ascenderet, & sempiternam beatitudinem; iusto tamen Dei iudicio & potentia in infernum sit detractus, & in profundū lacus, magno proelio à Michaële & eius Angelis superatus, atque in terram cum desertoribus spiritibus proiectus. nam vbi cūque est, illic secum ignem suum circumfert, ibi suum habet infernum & lacum. Proiectus è cælo Satan perpetuò idem dicit, & obstinatus dicit, horrendum frendens in sua condemnatione: Ascendam, exaltabo, sedebo, ascendam, similis ero Altissimo : similiter fremūt Dæmones omnes. Quod cùm non possint assequi, & pœnas dent æternas quodd voluerint; ad idē tamen homines numquam cessant instigare impotenter, Deo ad mortalium spirituale exercitium, & pietatis proueratum illud permittere, & ad diuinitatis gloriam; ita fit ad pœnam spirituum malignorum ampliorem. Ita Euæ insib[il]lavit: *Eritis sicut Deus, similes eritis Altissimo*: similiter obtrudit omnibus. sed qua via? per superbiam & inobedientiam. quemadmodum ego feci, ita vos me imitamini, & in cælum ascendetis, nec vobis humi erit rependum. Nam quorsum ntitur omnis tentatio, nisi vt deserto Deo per superbias spiritum peruerfas ascensiones statuamus, & nostras cupiditates adoremus, atque adeò Diabolum instigatorem quasi pro Deo in cælo collocebimus & veneremur ? quo ipsi nihil acceptius esse potest. Et hoc quidem machinatur Diabolus, etiam apud fideles homines dolose, quod in infidelibus & hereticis aperie & impudenter facit ; vt exalent Satanam supra astra cæli, statuant in monte testamenti, & in lateribus Aquilonis, & euehant super nubiū altitudinem, neque tantum faciant similem Deo, sed Deum ; quod ipse tamen ausus non fuit expetere. Itaque & Satan, & eius satanici spiritus, & pruaricatores homines in ascensiones insanas stolidissimè iucumbunt & miserrimè. quod dum faciunt, nihil aliud quām in descensiones, & casus calamitosos incurront. sic enim significauit David, cùm dixit : *Deieisti eos dum alleuarentur*. sic vidit magnus I E S V S Satanam de cælo cadentem, & qui eius ascensiones sequuntur in suis superbis cadentes. Contrà verò omnipotens

Deus exaltauit semper ~~humiles~~ descensiones, *Luc. 1.* & in ijs summas ascensiones constituit in Christo, quem mortalibus proposuit humilitatis exemplum excellentissimum. Quid enim aliud carnem sumens Filius Dei, quid, cùm crucifigi se passus est, quām descensiones diuinæ nos docuit, in quibus diuinæ essent ascensiones ? Nam præterea exaltauit ipsum *Philip. 2.* Deus, & dedit illi nomen, quod est super omnne nomen. O potentes Christi descensiones ! ô excelsas humilitates ! Vides, bestia Lucifer, tuas ascensionum amentias subuerti atque præcipitari, sublimari verò submissiones à Deo in Filio suo ? Quid altius Filio Dei ? si enim exaltari altius non potuit in diuinitate, cùm consubstantialis sit Patri suo & coæternus; tanto tamen odio insanas tuas ascensiones habuit Deus, tanto amore humiles descensiones complexus est, vt voluerit carnem Filiū suum sumere, in qua posset descendere atque humiliari. Quis enim maior esse descensus potest, quām si infinitus fiat finitus ; immortalis mortalis, & mortuus ? Hoc factum in Christo est, & quidem perfectissimè per hypostaticam diuinæ naturæ & humanæ in diuina persona vniōnem. Simul ad hanc descensionem aliquos adiunxit Christus diuinos descensus & humilitates: submissè natus, nutritus, versatus inter homines est ; donec in illam se daret passionis, crucis, & mortis ultimam exinanitionem, & descensus profunditatem: cum qua coniunxit & illum ad inferos descensem ; vt nihil esset vel humilitatis vel descensus, quod non obiret excelsus I E S V S. Disponebat autem diuinas ascensiones in corde suo & pro se & pro nobis : illæ enim submissiones, fontes erant diuini earum quæ sunt consequitur exaltationum. Ascendit ex inferis ad vitam, non qualem posuerat pro nobis, sed ad immortalem & cælestem ; tandem excellentissimo triumpho in cælum ascendit.

Psal. 83. Implestis, Filiæ Sion, mentem & cor meū pijs & salutaribus descensionibus atque ascensionibus. Intelligimus disponendas quidem semper esse ascensiones in cordibus nostris ; sed in auxilio & gratia, quam nobis obtulit Christus : verū illud præterea à vobis postulamus pro vestra charitate in omnes, vt hodiernæ ascensionis mysteria nobis exponatis. Audite illud primū, preparanda esse corda vestra feruent humilitate & oratione, ad salutarem ascensionis Christi cum Angelis & Sanctis eius meditationem, & cogitandum

S 3 ascen-

ascensionem illam nostrarum esse ascensionum causam. Ascendit enim Christus in cælum quā erat homo, & ad diuinam illam sublimitatem, & gloriam, & potestatem; vnde intelligimus ad nos diuinam bonitatis eius efficaciam deriuari, vt ex alijs Christi mysterijs. quæ virtus suo etiam gradu per piam meditationem & cōtemplationem communicatur: ea verò in nos vberiūs influit, si verè Christo vniāmūr fide, spe, & charitate, diuinis virtutibus, & Spiritus sancti donis. Obierat iam suā in terris legationem Dominus: nihil aliud quā finis erat imponendus, & consummatio misteriorum omnium; vt non solum mortuus esset Christus propter peccata nostra, & surrexisset propter iustificationem, sed vt in cælum ascenderet propter nostram glorificationem. Celebranda est, Fratres, perfecta Christi ascensio. Is enim qui ascendit, ille est qui descendit primum ad inferiores partes terra ex morte; vt nullus esse possit adscensus maior, siue vnde ascēdat consideretur, siue quod. En Christus consistit in monte Oliuarum summo misericordiæ opere & charitatis impleto; consistit in eo monte, super quem stabit, cùm venerit iudicare viuos & mortuos: significat verò se ad cælum ascēdere, vt ad dexteram Dei Patris sedeat, & illam iudicandi potestatem accipiat. Ascendis, Christe I es v, in cælum; & tamen tu montem Oliueti fecisti cælum & paradisum: vbi enim cælum & paradiſus, nisi vbi habitat Deus? At in te inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Vbi cælum & paradiſus, nisi vbi videatur Deus à sua creatura? At hīc videtur Deus ab Angelis, & eò magis hoc videtur cælum quā illud fuerat haſtenus, quia hīc etiam ab anima tua videtur Deus, non solum ab Angelis, videtur ab animabus omnibus quas ē Limbo eduxisti. Hīc præterea est Mater tua, quæ eximium est paradiſi ornamentum; sunt tui Apostoli & Discipuli; est Ecclesia tua Sponsa. Cur autem in cælum vis ascende-re, benigne I es v, mane nobiscum Domine: hinc potestatem exercere poteris in cælo etiam, non solum in terra; ascendas autem posteaquam iudicaueris orbem vniuersum. Non placet iste affectus vester mihi. vos me cognoscere, me frui velletis secundūm carnem; at contrā oportet. similiter scilicet qui ad meam ascensionem conuenerant cogita-bant vel desiderabant; at ego illam cogitationem compescui, & meam quidem præsen-

Ephes. 4.

Colos. 2.

tiam corporalem non abnui; sed quando es-set futura, in eo interdixi ne essent curiosi: si mul significau, quæ dicitis, omnia & potentiūs, & gloriōsiūs, & decentiūs ē cælo nre esse facturum; voces Prophetarum adimplendas, neque mihi expectandum vt præmium labo-rum accipiam. Est alioqui fructuosius prorsus futurum, vt quem affectum nunc sentitis, illum exuatis, & in spiritualem conuertatis; vt fides vestra alatur, & sincera in me charitas, donec venero ad finem sacerdotiū, vbi præsentia mea corporalis nihil imminuet animorum perfectionem, sed augebit etiam diuini-tūs in gloria sempiterna. Erat conuentus cælestis in monte cum Christo: contemplamini verò Christum, eius diuinitatem, summam animæ gloriam & corporis, gesta ea omnia considerate; ea omnia animum vestrum implebunt diuina luce & suavitate. Recreabit quidem animum vestrum conspectus militiæ Angelorum & animarum beatarum, Virginis Matri Dei sacrosanctæ, Apostolorum, Discipulorum, sanctorum mulierum, Ecclesiæ ipsius; verū ad se trahet Christus totam animæ vestræ intentionem, totum cordis af-fectum. Illic omnia vestra desideria reficien-tur, ibi mentis tenebræ dissipabuntur, succe-det splendor cælestis luminis: ibi voluntas summum bonum inueniet, in eo cōquiescat; ibi degustabitur significatio quædam gloriæ sempiternæ. Simul intelligetis non ablatum iri dona illa à vobis per ascensionem Christi in cælum, sed ea cum Christo ascidente cælestes ascensiones atque accessiones esse accep-tura. Charitate autem in Christum inflam-mabimini, vbi illum videritis ascendere, & proficiisci in gloriam suam. Neque mouebit vos, quod præsens non sit corporaliter atque visibiliter, mouebit magis & placebit, quod viam ante vos aperuerit, quod sedeat ad dexterā Patris, quod considere vos faciat in cælestibus in spiritu, quod sedes æternas inter An-gelos vobis paret, quod Ecclesiam inde & ani-mas vestras gubernet, quod inde in cælo & in terra regnet, quod humanam naturam in cælum euexerit, quod hoc diuino facto docuerit cælestem vitam nobis esse viuendam, non terrenam. Summā ergo dedit lætitiae causam ascendens in cælum magnus I es v s. Nec indoluerunt Discipuli illo in cælum ascen-dente; mirati sunt potius diuinam eius po-tentiam & maiestatem: itaque magno cum gaudio Ierosolymam reuersi sunt; ita erant *Luc. 24.* inflam-

Canz. I.

inflammata omnium corda diuina luce atque suavitate. Sentiebant igitur in se, quod in Christo videbant; afficiebant enim diuinitus gestis omnibus Christi: quo circa, cum primum leuavit manus I E s v s, leuari simul incepunt omnium corda, & spiritus exultare, & assurgere fixis oculis suauissime in manus eius qui creauerat cælum & terram, quæ cruci affixæ fuerant pro mortalium salute. At quando sibi à Christo viderunt benedici, & simul attolli illum in aëra ad cælum, & vim diuinam è Christi manibus & benedictione in se aduerterunt illabi dulcissime; simul intellexerunt mysterio fieri, quod, dum benediceret illis, recederet; vt significaretur ad ascensum nostrum in cælum opus esse virtute cælesti; simul decessum illum corporalem & visibilem vim habere benedictionis, & quod ab I E s v recedente plura essent dona accepturi. Erant copulata omnium corda cum Christo ascendentem: ascendebat Christus, ascendebant eorum corda in spiritu. Effundebatur è Christo, & eius ascensu, diuinorum vnguentorum cælestis fragrantia, quæ eliciebat illas voces: Vnguentum effusum ascensio tua magne I E s v. Trahe nos post te, Deus I E s v, in odorem vnguentorum tuæ ascensionis curreremus, tecum ascendemus. Diligunt te quas fecisti tuę adolescentulæ, animæ pure, & amœnis floribus virtutum vernantes. Quod si adolescentulæ currunt post I E s v M, quid ῥηγη haalmah, id est, illa Adolescentula, illa Virgo abscondita & sacrosancta, quæ I E s v M concepit & peperit, Regem Regum, Emmanuel I E s v M, quæ omnium adolescentularū est Regina? Quid hæc ascidente Filio, quid sentiebat, quid agebat? Id nos exprimere non possumus; tu scis, magne I E s v, qui solus illa maior es, qui illam secundum humanitatem tuam donis excellentibus ornasti. Ergo nobis illud est residuum, vt quantum fuerit eius gaudium, quanta exultatio, quanta sublimis animi eius ascensio, exponere nesciamus; tantum confiteamur longè fuisse superiorē, quæ omnium adolescentularum; & te in illius donis, magne I E s v, benedicamus atque adoremus, & illam secundum te. Prosequebantur te tua virtute ascendentem, excelsē I E S V, cum exultatione & iubilo Angeli & animæ sanctæ; Angeli etiam suis tubis clangebant tibi diuinæ laudes, consequebatur in spiritu è terra te piorum Ecclesia; tui verò conspectum exhibuisti omnibus, benigne I E s v, donec

oculi pleno obtutu assequi potuerunt: excepti te deinde nubes præclara ab omnium oculis, vt poneres nubem currum & ascensum tuum. Et mirum non est, si libenter vtitur ministerio nubis sapiens I E s v s, & in monte, & hīc, & ad iudicium veniens: voluit enim Ecclesiam suam significari per nubem, & ipsa suam præsentiam, clementiam, atque fœcunditatem. Illud verò singulari priuilegio fecit Christus, vt principium fidei ascensionis eius in cælum constaret euidentia, finis & cōsummatio pura fide. Inde porrò celerrimo motu (ambulat enim super pennas ventorū) ^{P. 10.} intulit se cæli empyrei altitudini summæ magnus I E s v s: ibi à Patre exceptus diuino honore, & collocatus ad eius dexteram est: vt, ubi semper fuit quæ Deus diuinitatis gloria, beatitudine, & iudicaria potestate, quas ab æternitate cum Patre possidet; ibi collocaretur quæ homo excellentissime supra omnes creaturas gratia & gloria; & tanta esset eius gloriæ sublimitas, vt idem Dei honor simul vnitæ Dei humanitati deferretur, & in solio diuinitatis collocaretur Deus homo, mundum gubernaret, & particularibus iudicijs homines iudicaret, extreum illud & vniuersale iudicium in finem temporum reseruans.

Cum hæc in cælo gerebantur, incomparabilis agebatur inter cœlites lætitia & iubilatio de alijs Christi mysterijs; illa etiam singularis, quod Angeli suas vacuas sedes videbant impleri, & prospiciebant omni ex parte impletandas, & concessuros electos homines cum Christo in cælo in cōmunione gloriæ & iudicariæ potestatis. Exultabant vero eō impensis beatæ animæ, quod in se percipiebant illa bona compleri, esse cōplenda in alijselectis hominibus. Lætabantur se ab Inferno, & à Peccato, & Dæmonum saeva tyrannide & captiuitate liberatas, & in seruitutem gloriosam Dei omnipotentis esse assertas. Videbāt è Christi manibus omni benedictione plenissimis hominibus cōmunicari dona amplissima, cuius cōmunicationis à Patre acceperat ille facultatē. Silentio potius humili, & tacitis laudibus, quæ verbis, qui agebatur in cælo triūphus celebrari à nobis debet: sit Christo gloria sempiterna. Sed quid interea Apostoli? quid Ecclesia? Intentos in cælum oculos cuncti habebant. Sed quæ erat eorum meditatio & laus? Eadem illa quæ Angelorum, reuelante Christo; eadē cogitabant, & suavi fide contemplabantur, in illis recreabantur eorum corda & spiritus, &

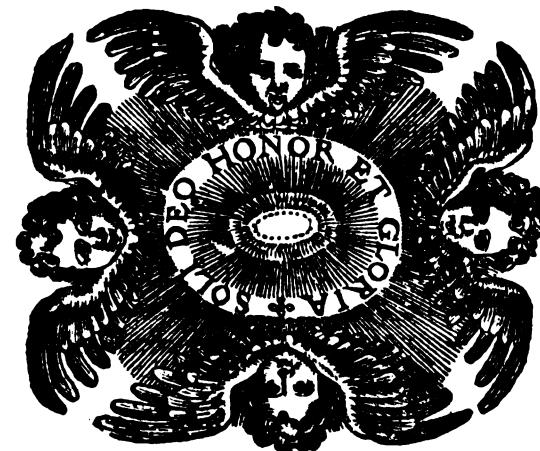
Ss 4

lauda-

Ephes 2.

laudabant Deum in excelsis. Sentiebant verò diuina virtute ut in Christo illa fieri, ita in se cum Christo: coniungebantur in ipsis spirituales illæ consolationes; quod conuiificati essent Christo, quod conresuscitati: addebarunt in gratiæ & consolationis cumulū, quod sentiebant se in spiritu per gratiam Christi singularem cælo inseri, ad conselsum Christi leuari. Magnus triumphus agebatur in cælo, magna celebritas & exaltatio erat in terra: & in hoc quidem erant Apostoli omnes; verùm faciebat rerū magnitudo, & spiritus refectio, quæ è cælo & Christo ad ipsos deriuabatur, ut non mente solùm, sed oculis & sensibus in cælum erecti essent. Quibus rerum externarum significationibus finem dederunt Angeli, quorum verbis confirmati quidem omnes in rebus spiritualibus sunt, & edocti tum alia,

tum etiam illud, circumspetè vtendum & modestè in oratione exterioribus significacionibus, vbi contingunt interiores consolations; & in conuentu Ecclesiæ illas esse reprehendas, gaudium retinendum, & bonas animi inspirationes. Ita affecti Ierosolymam reuerterunt Apostoli è monte Oliueti, & cælestibus mysterijs; quibus vita nostra in cælos euocatur, ut etiam si anima in hoc corpore & sæculi necessitatibus viuamus, spiritu tamen continenter ad cælum spectemus, illuc ascendamus, illic viuamus; & sapiamus, non quæ *Cœlos.*, in terra, sed quæ in cælo sunt, vbi Christus est in æterna gloria Patris sui. Hinc etiam discamus in oratione versari, & spiritualibus mentis leuationibus deuotè, sapienter, & fructuose, ad gloriam I E S Y Christi Domini & Dei nostri. Amen.

S A C R A

SACRA DIES PENTE.

COSTES.

A C T . I I .

In cxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxvij.

Hq. 9.

- A. Ierusalem, & locus in monte Sion, in quo hac facta sunt mysteria.
- B. Cenaculum in ea domo, in qua instituerat Eucaristiam Dominus: ibi erant sedentes.
- C. Confident omnes ordine.
- D. Sedit in medio beatissima Virgo Mater; omnes summa cum expectatione & deuotione.
- E. Fit repente de calo sonus tamquam aduenientis spiritus vehementis, & replet totam domum.
- F. Apparent lingua tanquam ignis, qui sedit super singulos; & repleti sunt Spiritu sancto.
- G. Incipiunt eloqui varijs linguis Dei laudes.
- H. Ad hanc vocem conuenit multitudo, mente confunditur, stupent, mirantur; nonnulli tamen irident.
- I. Stans autem Petrus leuat vocem suam, concionatur ad illos diuina efficacia.

A C T V V M . I I .

ET cum completerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco. Et factus est repente de calo sonus, tamquam aduentis spiritus vehementis, & replevit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersitæ linguae tanquam ignis, seditque supra singulos eorum: & repleti sunt omnes Spiritu sancto; & caperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabant eloqui illis. Erant autem in Ierusalē habitantes Iudei, viri religiosi ex omnino nazione quæ sub calo est. Facta autem hac vice, conuenit multitudo, & mente confusa est; quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes, & mirabantur, dicentes: Nonne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilæi sunt? & quomodo nos audiuiimus unusquisque linguam nostram, in qua natus sumus? Parthi, & Medi, & Elamiti, & qui habitant Mesopotamiā, Iudeam, & Cappadociam, Pontum, & Assam, Phrygiam, & Pamphyliam, Aegyptum, & partes Libya, que est circa Cyrenen, & adueni Romani, Iudei quoque, & Proselyti, Cretes, & Arabes, audiuiimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes, & mirabantur, ad inuicem dicentes: Quid nam vult hoc esse? Alij autem irridentes, dicebant: Quia musto pleni sunt isti. Stans autem Petrus cum undecim leuauit vocem suam, & loquitus est eis: Viri Iudei, & qui habitatis Ierusalem uniuersi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos estimatis, hi ebrii sunt, cum sit hora diei tertia: sed hoc est, quod dictum est per Prophetam Ioēl: Et erit in nouissimis diebus (dicit Dominus) effundam de Spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filii vestri, & filiae vestrae; & iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super seruos meos, & super ancillas meas, in diebus illis effundam de Spiritu meo, & prophetabunt: & dabo prodigia in calo sursum, & signa in terra deorsum; sanguinem, & ignem, & vaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus & manifestus. Et erit, omnis quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit.

AD NO-

I N D I E
A D N O T A T I O.

A. Vrbis Ierusalem pars describitur, & mōs Sion; ut intelligatur venisse Spiritum sanctum in Discipulos in monte Sion congregatos, in eadem domo ubi sacra Eucharistia sacramentum & sacrificium instituerat Christus; non in eodem cœnaculo, sed in superiori, ut antea ex traditione adnotatum est.

B. Cœnaculum amplum, ubi erant sedentes Apostoli & Discipuli in oratione suspensi, eodem die expectantes à Christo donum Spiritus sancti, quod promiserat. Erat autem omnium unus animus & cor unum suavi quadam deuotione perfusum: preparauerat enim eorum cor & mentem è celo Christus, ut dignè Spiritum sanctum accipere possent & fructuosè.

C. Ceterū rationi & Scriptura consentaneū, quod traditio Ecclesia, & imaginum usus habet, ut beata Virgo Mater MARIA interesset mysterio: persenerabat enim post Christi ascensionē Apostoli unanimiter in oratione & obsecracione, cum Maria matre IESV, & mulieribus, & cognatis eius.

D. Primarium igitur locum habebat in sacro confessu Mater Dei MARIA; circum ipsam ponē erant mulieres, ordine suo sedebant Apostoli & Discipuli. Venit beata illa hora tertia, quam non dubium quin Virgo Mater præsciret: & ecce misit Pater & Filius in sanctum cōfessum infinitum suum amorem, quem in aeternitate spirant sibi consubstantiale & coeternum. Verum quando, quo pacto, quibus signis? Hac audiamus deuotè, Fratres, ac reuerenter. Completi erat tunc primū dies omnes Pentecostes, aderat quinquagesimus dies post Pascha nouum, id est, post resurrectionem Christi, ubi vera illa completa est mortalium liberatio: mortuus enim Christus est propter peccata nostra, resurrexit propter resurrectionem nostrā & iustificationē.

E. Et ecce tibi derepenie factus est è celo sonus. Repentinus sonus è celo factus excitat atq; atrahit ad diuinitatem vehementissimè quidē, suauissimè tamen corda omnium; vehementius eorum, qui erant paratiores ad dñinos afflatus recipiendos: quare plenissimè excitauit atque attraxit cor Virginis Matris Dei MARIA, dein suo ordine reliquorum. Neque verò sonus ille tantum era, sed simul vox, ut appellat Lucas. Quid igitur significabat ille sonus, illa vox? Aperiri viscera misericordia & amoris Dei nostri Patris & Filii in Ecclesiam; mitti illum amore, qui in aeternitate erat in Patre & Filio, ab utro-

que uno principio vera spiratione productus. Et sonus quidem hoc significabat: quid spiritus vehemens replens totam domum? Effusionem infiniti Spiritus & amoris, qui feruida illa & efficaci virtute in omnī corda fortissimè ac placidissimè influebat diuinitus; & non solū animos præsentium omnī summacum dulcedine replebat, sed in totam etiam domū, hoc est Christi Ecclesiam, jam inde erat redundatura copiosissimè.

F. Quid hic sonus, quid vehemens afflatus artulit? Ignas linguas, quasi ex uno igne diuino in singulos distributas, singulus insidentes. Refertur enim verbum ad rem unam, Spiritum scilicet; ut intelligamus vim illam diuini amoris igne fuisse inflamatam, qua non solū faceret, ut membrum illud vocis artifex prædicaret Deum, atque laudaret excellenter, sed ut omnia etiam viscera, ossa omnia interiora & exteriora Dominum benedicerent.

E. Quid igitur tandem per hac signa Deus operatus est? Repleti sunt omnes Spiritu sancto; plenitudinem accepérunt charitatis fidri, atque spes, virtutibus ac donis sunt impletæ, sapientia, intellectu, consilio, fortitudine, scientia, pietate, timore Domini: qua dona, qua virtutes, robur simul & firmitatem atque efficaciam accepérunt pro singulorū diuina vocatione ac propria functione. Itaque cæperūt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.

G. Loquebantur quidem tunc nō Hebraea solū lingua, sed varijs diuersarū nationū; verūm facultatē simul accepérat, ut una lingua loquētes à varijs nationibus intelligerētur: ut in illelexerunt Petrum loquētem omnes, qui conuenerant. Loquebantur autem primū quidem omnes simul dulcissimo concetu, quasi in Ecclesia choro.

H. Verūm statim vi Spiritus domo egressi, cū iam ad sonum & vocem cōmota multitudo conuenisset, palam Petrus, & Apostoli, & Discipuli, similiter atque domi fecerant, varijs linguis Dei magnalia prædicabant; maiestatem Dei, magnitudinem, bonitatem summo consensu, cōcentu suauissimo, insolita quadam oratione diuinitus efficaci concelebrabant. Commoti prius erant & excitati multitudinis animi ad vocem è celo auditam; audientes vero Apostolos & Discipulos suis linguis laudare Deum rata virute, tam inusitata eloquentia, mente confunduntur omnes, mirantur rei nouitatem & magnitudinem, stupēt omnes: erumpūt denique in varia iudicia, etiam in obmurmurationes; alijs, quidnam

A.D. 1.

A.D. 1.

quidnam hoc sibi vult? Quorsum hac spectat nouitas? Agnoscebantur Apostoli & Discipuli I E S V: partim vero timebant, partim in dubium rei euentum reuocabant; alij aperie deridebant, musto plenos, & ebrios dicebant. Contemplare hic Angelos, qui e celo clapsum Spiritus sancti prosequuti erant, tum tutelares singulorum, unum etiam prima hierarchia, qui Mariae Matri Dei obsequebatur; tum Michaelem

Ecclesiæ Principem cum caeli iubilo & exultatione interesse, ac mysteria Spiritus sancti, infinitamq; bonitatem laudibus efferre: alios Angelos per sonum mouere multitudinem, ut convenirent ad rei miraculum: non deesse tamen parvulos & abiecitos Demones, qui persuadeant Apostolos e vino delirare;

I. Quos tamen vis orationis Petri diuina, & ministerium Angelorum abegit.

MEDIATATIO.

OIneffabilem Dei misericordiam & miserationes! ô benignitatem & beneficia adoranda! Filiū suū miserat Deus in mūndum, expleuerat ille eius mandata, pro nobis mortē subierat, resurrexerat, docuerat Apostolos & Discipulos, & antea copiosè, & post resurrectionem excellenter, ascenderat in cælum, & qui fuerant in carcere liberauerat, & fecerat cæli esse captiuos, hoc est, secum conregnare ex inferno liberatos: ad dexteram se debat Dei Patris, omnem acceperat potestatem sive in cælo, sive in terra. Quid Ecclesiæ, quid mortalibus facere potuerat quod non fecisset Deus? Et tamen nunc quasi de integro mittit Spiritum sanctum. Sit eius nomen benedictum in æternum: diuinè fecit, facit, & faciet omnia. Sunt quidem mirabilia opera eius solius & gloria; verū absconsa & inuisa nobis: sed tamen quæ timentibus eum, & quibus probationem inducit, soleat sua benignitate Deus denudare, & thesaurizare super eos scieratiam. Oro te, omnipotens Dominus, vt ita in me fiat: concipiā timorem tuum, accipiat tuæ manus probationem, vt ita intelligere possim mirabilia legis tuæ.

Eccles. 11.
Eccles. 4.

Ioan. 14.

Oro & te, custos Angele, vt meam apud Deum ignauiam & infirmitatem iuues: me enim illud bonitatis & misericordiae Dei miraculum mouet vehementer; mitti post Christi missionem, post eius vniuersam in homines œconomiam, mitti Spiritum sanctum in Ecclesiam: doce me Angele Dei. En tibi hæc etiam missio ad œconomia & mysteria Christi spestat. Nam cuius fuit huius sacræ missionis meritum? nonne Christi? cuius precibus datu, vt mitteretur Spiritus sanctus, nonne I E S V Christi? Ego, inquit, rogado Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, qui maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis. Est quidem apud Deum aduocatus vester Dominus & vester & noster I E S V S, est vester paracletus & consolator I E S V S, est vobiscum usque ad con-

summationem seculi, & hoc erat satis futurum: sed est copiosa apud eum redemptio & misericordia; vt enim copiosi fuetunt & exundantes passionis & mortis dolores & cruciatus, ita gratia Dei & dona in nos copiosa & exundatia. Erant multa præterea, quapropter missus est Spiritus sanctus. Ea docendi erat Apostoli, quorum adhuc non fuerant capaces. hæc vt doceret Christus, misit Spiritum sanctum, qui illos doceret omnem veritatem, & omnes diuinas traditiones; neq; quicquam esset noui amplius, quod fidei addi posset; sed quæ erant accepta à Christo, quæ ab Spiritu sancto, eorum esset doctrina in Ecclesia & expositio constans & perennis. Sed cur antea Spiritus datus non fuit? Quia nō fuerat I E S V S glorificatus: Ac. Ioan. 7. ceperunt quidem Spiritum Apostoli ante ascensionem Christi, sed non illam excellentem Spiritus abundantiam, & dona, quæ postea acceperunt. Nam promeritus erat sibi gloriā suam Christus, quam adhuc non acceperat: oportuit igitur illius consummari gloriā, prius quam illa consummatio in Ecclesiam redūderet; & dari hominibus ab eo dona ex suorum meritorum & donorū, quæ acceperat, affluētia. Plenitudinem porrò diuinę magnificentię adora nobiscum. Misit Deus Filium suum in mundum, vt mundus per illum saluaretur: itaque Deum vidit omnis caro, in carne vidit salutare Dei, Deum audiuit & contrectauit homo. Nec sat hoc fuit: ostendit se ter in voce è cælo Pater; in baptismo Christi, in transfiguratione, in templo, cum ad Christum accederent Gentiles: reliquum erat, vt Spiritus sanctus apertius manifestaretur hominibus. Fuerat antea manifestatus in columba, nunc in sono cælitū facto, in Spiritu vehementi, in linguis igneis manifestatur.

Verè magnus est Dominus Deus, & magna virtus eius & misericordia. Attulisti mihi lætitiam & lucem, custos Angele: sed obscurō te per Christum, vt pergas mihi

Augmft. mihi exponere mysterium huius diuinæ missionis. Inuoca potius Spiritum sanctum Paracletum, vt is te erudiat, & emitat in cor tuū lucis suæ radium; ac doceat te rerum, quas desiderat animus tuus, veritatem: hoc & nunc fac, & in eo perseuera, cùm ego narro tibi mysteria, vel ex tua meditatione tu me adiutore in Spiritu sancto illa colligis. Quis igitur est qui mittitur, beate Angele? Spiritus sanctus, tertia Trinitatis persona, quæ à Patre & Filio æternaliter, non tamquam ex duobus principijs, sed tamquam ex uno principio, nō duabus spirationibus, sed una spiratione procedit. Hic amor est Dei infinitus, hic donum Dei immensum. Amant enim se, suamque essentiam infinitam Pater & Filius, & infinitè amant: habent verò infinitam virtutem ex voluntate producendi, quemadmodum Pater produxit ex intellectu: itaque producunt in æternitate amorem infinitæ perfectionis & substantiæ, donum Dei æternum; quasi intelligas æterna illa spiratione parari in donū eumdem illum amorem, quem Deus produxit. Itaque tantam Deus bonitatem obtinet & charitatem per se & propter se, vt non solum se & nos amet suo amore essentiali, sed producat etiam amorem sibi & illi essentiali consubstantialem & coæternum, & illum in nos effundat, quasi viscera suæ bonitatis & essentiæ. O rem superiorem omni hominum laude & Angelorum! O bonitatis excellentiam infinitam! Hoc est donum, hæc viscera bonitatis Dei, quæ hodie in Ecclesiam suam effudit Deus: hunc amorem in vos misit Pater & Filius, vt quem in sinu suo & complexu infiniti amoris spirauerant apud se, illum ad Ecclesiam suam mitterent, Pater ad Filiam, Filius ad Sororem & Sponsam: simul vt persensilia signa non solum Pater & Filius, sed etiā Spiritus sanctus vim diuini amoris cordibus fidelibus insererent munere principali. Exultate mortales, Deo totis viribus psallite: quod nobis in via nostra non dedit beneficium Deus, eo vos est complexus, vt amorem suum daret; & non solum gratiam, & odorē vnguenti, sed ipsam vnguenti substantiam. Sed quid est, *Dum complebentur dies Pentecostes?* Complebatur quinquagesimus dies à Christi resurrectione & vero Paschate; sed simul illa etiam Pentecoste antiqua complebatur, quæ transibat quidem, & compleri nūquam poterat: neque enim consummationē adducere poterat lex in illa Pentecoste data,

sed scripta tantum fuerat in tabulis lapideis, quæ iustitiam inducere ex se non poterat. Hęc verò noua Pentecoste tota est in complendo legem, tota complementum legis est; in hac enim confirmata est lex spiritus vitæ, nempe datus Spiritus sanctus, per eius gratiæ abundantiam, per efficaciam virtutū & donorum, quæ vitæ & iustitiæ semperiternā cordibus mortalium inserunt. Consummavit enim Deus super Ecclesiam suam testamentum nouum, non secundum testamentum quod fecit *Patribus antiquis* in die, qua apprehendit manū eorum, vt educeret eos de terra Aegypti; sed dedit leges suas in métem fidelium, & in corde ipsorum scripsit eas; vt esset Deus ipsis in Deum, & ipsi Deo in populum. Itaque etsi scripta sit lex noua; tamen, vt est gratia, ac diuini amoris participatio & virtutis, ita digito Dei in cordibus nostris fuit scribenda, corde recipienda, corde tenédá, ex corde illi cooperandum, ex illa contendéendum ad vitam semperiternam. Magna complebantur mysteria in hac Pentecoste, magna ex ea continenter complentur & complebuntur, donec ultimum imponatur illi complementum, & perfectio, & consummatio in gloria semperiterna. Confirmavit igitur legem vitæ in cordibus fidelium Deus per Spiritum sanctum, & diuinis accessionibus ornauit, & fecit efficacem. Audi verò, vnde huius mysterij maiestatem agnoscere pleniùs possis & adorate. Primum quidem rogauit Christus Patrem, vt Spiritum sanctum Paracletum mitteret in Ecclesiam; promisit item Apostolis illum se misurum, qui doceret, quæ tunc portare non poterant, qui doceret omnem veritatem: illos docuit post cænam & pedum lotionē, quemadmodum chrisma conficerent, quo vnguentur Spiritum sanctum accepturi ordinario & perpetuo Ecclesiæ vsu: quo tempore il- *Fabianus* lud etiam intelligitur, ordinarium sacramen- *2. epis. ad Oriental.* tum Confirmationis instituisse Christum, non etiam statim eius usum præcepisse. Tandem per noua & excellentia illa signa, sonum, spiritus vehementiam, per linguas & ignem, nō solum vim Sacramenti ostendit & fructum, sed formam etiam & materiam Sacramenti indicauit, non dedit; non oleum, non balsamum, non verba illa, *Consignote, &c.* quæ iam instituerat, sed diuina alia signa, diuinam vocem, quæ & Sacramentum prædicerent futurum, & illius quasi primitias vberiores darét, & fructum præstantiorem. Addita autem adhuc

huc est alia huius Sacramenti celebritas, vt per manus impositionem daretur Spiritus sanctus baptizatis, & linguarum donum effunderetur; vt tandem suo Confirmationis Sacramento ita nobilitato & veluti confirmato Ecclesia vteretur: in quo, etiam si illa signorum maiestas non adhiberetur, vim tamen Sacramenti fideles acciperent, cuius est ab eo die du<em initium.

Refecisti spiritum meum, Angele Dei: sed perge, obsecro; qualis ille sonus, ille spiritus, illa vehementia, illae linguæ, ille ignis fuit? Cælestes fuerunt illæ creaturæ ex tempore à Deo creatæ, vt in illis ostenderetur Spiritus Aug. 2. de sancti aduenientis maiestas & efficacia. Ne-
Tri cap. 5. que enim ille flatus ex communii vento; nec Chrys. in 2. c. Act. lingua vel ignis, vulgaris erat lingua vel ignis: vbique Lucas per similitudines expressit rerum illarum virtutes, quas ipse quidem intelligebat in Spiritu, Ecclesiæ vero per earum similitudines eundem Spiritum & veritatem significabat: vt ex similitudinē sensili & insitata vos assurgeretis ad terum, quæ indicabantur, spirituale cognitionem. Factus est repente de cælo sonus. A quo? A tota quidem Trinitate, sed à Patre & Filio ex personarum proprietate; vt enim ipsi mittent Spiritum sanctum, ita & hic sonus, & flatus, & linguæ ad ipsos referri sua proprietate possunt: representant tamen signa illa Spiritum sanctum. Porro conceptus primū hic sonus est diuina virtute è cælo ipso, & totum cælum prius impleuit, excitauit mentes Angelorum omnium & beatarum animarum, ad admirandū Dei opus contuendum: è cælo resonuit in domum vbi erant vnamimenter simul considentes, magna cum animi tranquillitate horam expectantes, in qua implerentur virtute ex alto, & baptizaretur Spiritu sancto & igni, summa Dei dona summa cum deuotione præstolantes; quasi sedes futuri in quibus sederet Spiritus sanctus. Non est templo illatus ille sonus, tametsi in illo frequentes erant Apostoli illis decem diebus; noui enim erat ille sonus Testamenti, non veteris: nouum templum fundabatur, vetus designabatur deserendum; & fiebat tunc quidem destitutionis illius initium. Erat autem sonus ille vox, significabat enim diuina illa mysteria, quæ gerebantur; Spiritum sanctum, qui mittebatur; gratiam & dona, quæ Discipulis conferebantur. Et quænam poterat esse vox significantior, quam sonus, qui

illa auribus internis per sensilem & exteriorum auditum ingerebat? Et factus ille sonus est drepente. Spiritus sanctus enim vbi vult ^{Ioan. 3.} spirat, & nescis unde veniat, neque quò vadat. Habet videlicet vim nostrum spiritum occupandi, & in aliud mutandi, & in diuinitatem usque rapiendi, vbi infinita est virtus, vbi ex caligine effulget Deus. Et certè repente fit, quod à diuinitate in creaturam fit; quæ ex se neque mereri quicquam potest, nec percipere vel præuidere. Sed qualis erat ille sonus? Erat quasi spiritus vehementis. Flatus tamen aëris huius non erat, sed quasi ex aëre; spiratio non vehemens sive violenta, sed quasi vehemens, quasi violenta. Erat enim excellens & diuina quædam creatura sonus ille, imperfectiones non habebat violenti flatus, vel impetu, vel coactionem, vel emotionem, sed suavis erat, benignus, certus & securus, & in diuina suavitate, benignitate, certitudine, securitate, omnem habebat virtutem, omnem veritatem cordibus ingerebat, neque in his omnibus tarditatem vilam nouerat vel difficultatem. Et replicavit totam aomum. Quam illam quidem vbi erant sedentes exterius, in qua alioqui domo erant perseverantes vnamiter in oratione, & obsecratione cum mulieribus, & Matteo I 2 s v, & fratribus eius. Ea erat Ecclesia Christi, quæ cum via perueret ad consummationem usque saeculi, ea simul illo Spiritu complebatur. Et sonus quidem ille & spiratio impleuerat domum, corda fidelium, Ecclesiam totam, & satis esse videri poterat tanti doni excellentia ad animalium sanctificationem, præsertim cum in eo essent linguæ internæ, quibus psallent in cordibus suis Deo, verum erat Spiritus in proximum exerendus, docendæ omnes gentes, pugnandum aduersus omnem impietatem, debellandus Princeps potestatis aëris huius, rectores tenebrarum harum, & spiritualis nequitæ in cælestibus concil- Ephes. 6. candæ, mundus sub iugum crucis mittendus. Hoc fuit, quapropter linguæ sunt datae, propter Spiritus sancti ad Verbum cognationem: Verbo enim Dei erat bellum contra omnes aduersarias potestates gerendum; & erat locuturus Spiritus sanctus, quæcumque audiisset, & è Verbo Dei Christo accepturus, quæ annuntiaret. Admiranda fuit hæc linguarum ad Verbum allusio. Sed velut ignis erant linguæ. En tursum alia cælestis creatura. Erant linguæ, non ignæ, sed quasi ignis,

Te & supræ

Gregor.
Nazian.
in orat. in
san. Pen.
Ioan. 16.

& suprà quam ignis lucidè penetrantes, fortes, purgatrices, absumpertrices: linguæ enim fabricatæ sunt Verbi diuini artifices, quæ vim haberent illuminandi mundum, ad interiora cordium penetrandi, diuina potentia purgandi qui se purgationi permitterent, aduersus autem repugnantes absumendi vim habebat diuinam. Hanc virtutem habebant Spiritus sancti linguæ, quæ hodie sunt donatæ, quæ vis usque ad sæculi consummationem perseuerabit. Non dantur quidem linguæ sensiles, dantur tamen in spiritu efficaces. Sed cur *i. Cor. 12.* dispertitæ? Quia Spiritus Dei vnicus quidem est, sed simul multiplex, diuidens vnicuique sicut vult suorum donorum partes & prærogatiuas: quod cùm facit, vnitatem tamen in donorum varietate tribuit & conseruat. Dabatur omnibus, qui in domo erant, Spiritus sanctus; sed tamen Mariæ Virgini maximo dono, magno secundū hanc Apostolis, magno item omnibus iuxta diuinæ sapientiæ suauem distributionem. *Et repleti sunt omnes Spiritu sancto.* O infinitam diuinitatis potentia! O immensam & ineffabilem diuini muneri largitatem! Varia effunduntur dona & inæqualia, & tamen suis donis replentur omnes: quasi videas hic expressam similitudinem cælestis gloriæ. Nónne Deum vident omnes beati, & similes Deo sunt? nónne satiantur gloria Dei omnes? Et tamen mansio-nes multæ sunt in cælo, & inæquales gloriæ cælestis excellentiæ. Illud videlicet est. nihil in cælesti gloria est minimum, omnia maxima, omnia excelsa, facultatem omnia nostrarum potentiarum antecellunt: & in hac excellentia varie gloriosus est Deus in Sanctis suis, & in summa tranquillitate & pace omnes Sancti diuina bonitate & iustitia fruuntur in sua gloria; neque enim possunt amplius appetere, satiato iuvenescit Dei eorum omni desiderio. *sit benedictus Deus.* Similiter fuit in his Spiritus sancti donis: repleti quidem illis fuerunt omnes; suo tamen gradu, cum summa singuli Dei laude & gratiarum actione, nescio quid cælestis illius œconomiae degustantes in suorum donorum varietate. *Et caperunt loqui variis linguis,* prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Fuerant quidem illis decem diebus semper in templo laudantes & benedicentes Deum; & quidem ea laus & benedictio à Spiritu proficiscicebatur: nunc tamen primùm dicuntur loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus

*I. Ioan. 3.
Psal. 16.
Ioan. 14.*

Ap. 32.

Act. 2.

Luc. vii.

dabat eloqui illis. Illa priuata erat laus ad se non publica ad alios; hæc ad omnes gentes pertinebat iam inde, & propterea variis linguis loquebantur, hoc est, omnipibus: propterea tanta linguarum varietate multitudo mouetur, confunditur, stupet & miratur. Non solùm autem stupebant omnes & mirabantur, quod suis linguis illos videbāt loqui, sed quod magnalia Dei celebrabant: ad miraculum linguarum aliud coniungebatur miraculum diuina verborum virtus, harmonia, suauitas plena effectuum diuinorum. Nam si donum Dei erant insidentes illis linguæ, maius erat donum facultas illa in verba deriuata, maior vis & diuinitas sermonum ab illis linguis procedentium: magnum Spiritus sancti opus, summa in mortales benignitas; verè loquebantur prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Sed quid hæc in Apostolis, quid in omnibus effecerunt? Mirificum omnium virtutum & donorum, quæ haec tenus acceperant, augmentum, & confirmationem, & robur; & eò maiori excellentia, quod præstantioribus signis indicabantur. Præcellentem igitur gratiam acceperunt, quæ eorum iustitiam auctiorem coram Deo fecit & illustriorem; tum simul omnibus, quæ acceperant, donis robur additum est singulare, innumeris præterea beneficiis eorum animi & corda locupletata sunt, omnem veritatem sunt edociti, atque principali Spiritus sancti munere, quæ antea portare non potuerant, ea facile ac suauiter acceperunt: sunt armati cælesti panoplia, duces ac milites spiritualis & cælestis militiae sunt designati, atque adeò in aciem Dei viuentiseduici, & in prælium contra Mundum, Carnem, Dæmones omnes, contra Infernum, Mortem, Peccatum. Acceperunt igitur fidei, spei, & charitatis diuinæ accessiones, tum donorum septem Spiritus sancti peculiari munere quasi ex integro, quibus virtute Spiritus sancti excellentius mouerentur. Cùm verò dona illa iam cum virtutibus acceperissent, insuper horum donorum nacti sunt singulare prioria: per Sapietiam rerum humanarum ac diuinorum suauem & sublimem uno spiritus complexu mysticam cognitionem & sensum: per Intellectum, illarum intimam intelligentiam, & ad puram diuinamque veritatem penetrantem: Consilium autem & prudentiæ spiritus acceperunt, quo non solùm humana, sed cælestia etiam ac diuina ad salutarem praxim cōferre possent; tum

*Ioan. 13.
Ioan. 16.*

Ephes. 6.

z. Cor. 14. tum huius spiritus Fortem & cōstantem operationem & perseverantiam; ex his verò profluentem diuinam quādam ratiocinationem, & iudicium ac Scientiam: quæ omnia dona Pietate sanctè perficerentur, vt ad maiorem Dei gloriam, & proximorum salutem ampliorē & perfectionem referri possent: conservarentur verò Timoris sancto & immaculato spiritu, quem dona sex parerent; & quasi in ministerium & auxilium asciscerent. Ex virtutibus autem & donis viri experiebantur in corda deriuari, qua fructus Spiritus & beatitudinēs exercerent, & contra omnes tentationes cum intrinsecas, tum extrinsecas generosè pugnarent & vincerent, ac essent omnibus hostibus terribiles. Et hæc quidem omnia ita Ecclesia tunc accepit, vt singuli sua proportione pro ratione sui munieris, & vocationis, & gratiæ sua dona reciperent: & fieret cælestis quidam concentus, vt vocum ita donorum, ille auribus externis, hic internis & spiritualibus. Sed quid alij post illum diem? quam confirmationem gratiæ & rerum spiritualium adepti sunt? Minori priuilegio quam illi, sed magno tamen: non personum, & vehementem spiritum, & igneas linguas, quæ propriè ad primitias spiritus attinebant; sed per impositionem manuum Apostolicarum, & donum linguarum. Quocirca quod Apostolis sonus, spiritus vehemens, linguæ igneæ, id his erat manuum impositio; effectus, loqui linguis: similiter atque primitiarum fuerat; quibus signis effundebatur his etiam Spiritus sanctus, & eius dona omnia, & robur spiritus communicabatur. Quid verò postea in Sacramento Confirmationis, quod Christus ad usum ordinarium in Ecclesia sua esse voluerat? Datur gratia, dona, & robur spiritus, simi-

liter atque in Ecclesia primaria; ille extiorum signorum excellentiæ non adhibentur. Effectus enim, quapropter admouebantur, fortitæ cum sint, iam nihil est quod adiungantur: nam & diuinam auctoritatem obtinet **Spiritus sanctus**, & coarguit Mundum de **Ioan. 16. August.** peccato, iustitia, & iudicio; & linguæ iam omnes credunt; & factum iam est illud, quapropter vel linguæ dabantur, vel linguis loquebantur. O terum diuinorum cælestia Sacra menta! quid illa efficaciæ non habuerunt, cum eorum auditio tantam spiritus excitationem faciat, tantam amoris diuini flammam exsuscitat?

Veni, veni sancte Spiritus, & emite celitus lucis tuae radium.

Veni Pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium.

Consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium.

In labore requies, in æstu temperies, in fletu solatum.

O lux beatissima, reple cordis intima tuorum fidelium.

Sine tuo numine nihil est in homine, nihil est innoxium.

Lava quod est sordidum, riga quod est aridum, sana quod est saucium.

Flecte quod est rigidum, foue quod est frigidum, rege quod est denum.

Da tuis fidelibus in te confidentibus sacrum septenarium:

Da virtutis meritum, da salutis exitum, da perenne gaudium. Amen.

Tibi etiam gratias ago, Angele sancte, cuius auxilio hæc sum meditatus. Sint verò omnia ad Dei trini & vius sempiternam gloriam. Amen.

Pro Dominica & festo sanctissima Trinitatis nullam visam est imaginem pingere: nulla enim est res creata, qua possit secretissimum illud, & captum omnium vel hominum vel Angelorum superans mysterium imitari: & quæ dantur similitudines à Theologis, vel intellectu solo constant, vel tenues sunt, vel quæ difficulter imagine exprimi possunt. Alia vero imagines Patri, item Spiritus sancti, expressæ sunt hactenus non semel; Christi singulis ferè imaginibus.

Pro die item Corporis Christi non est posita vel imago, vel Adnotatio: hac enim superius habetur, ubi post veteris Pascha & communem cœnam, de Sacramento & Sacrificij sacro sanctæ Eucharistia, & de cena Domini noui atque aeterni Testamenti actum est.

DOMINICA PRIMA POST PENTECOSTEN.

Docet Christus: Estote misericordes.

MATTH. VII.

LVC. VI.

Anno XXXI.

In cxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxvij.

A. Mons Thabor, ubi I E S V S designat & docet Apo-stolos. B. Docet tamen ad radicem montis etiam turbas. C. Homo benignus stipem erogat pauperibus. D. Homo praeceps iudicij, qui alium iudicat temere & dannat.	E. Angelus benefico mensuram bonam, confertam, & coagitata m, & superfluentem dat in sinum. F. Cæcus cæcum ducens, secum illum precipitat in fo-ueam. G. Homo qui habet trabem in oculo suo, & tamen fe-stucam ejcere ex oculo fratris emittitur.

24.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VII.

LVC. VI.

*In quo enim iudicio iudicau-
ritis, iudicabimini:
& in qua mensura*

*& trabem in oculo tuo non
vides?*

*Aut quomodo dicis fratri tuo:
& ecce trabs est in oculo tuo?*

videbis ejcere.

IN illo tempore dixit I E S V S discipulis suis: Estote ergo misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Non-lite iudicare, & non iudicabimini. Non-lite condemnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittemini. Date, & dabitur vobis: mensuram bonam, & confertam, & coagitata m, & super-fluentem dabunt in sinum vestrum.

Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem: Numquid potest cæcus cæcum ducere? Nonne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine eiiciam festucam de oculo tuo, ipse in oculo tuo trabem non vi-dens: Hypocrita, eiice priuèm trabem de oculo tuo, & tunc perspicies, ut educas festucam de oculo fratris tui.

AD NO-

AD NOTATIO.

A. *Ecesserat in montem Thabor I E S V s ad orationem cum Discipulis, in oratione pernoctauerat, ex Discipulis duodecim Apostolos designauerat, quos, data potestate signa ac miracula faciendi, ad prædicandum Euangelium mitteret; deinde peculiariter docuerat, qua tradidit Matthæus 5. 6. & 7. capitibus.*

B. *Descendit postea è monte, stat in loco campestri, illum circumstant Apostoli, Discipuli, & copiosa multitudo: docet omnes eadem ferè; sed ut omnes, & ut in loco campestri, ita communi & inferiori intelligentia quàm Apostolos, quos (ut in monte, & solos) sublimi dignatus erat cognitione, & rerum quæ dicebantur maiori prudentia.*

C. *Homo misericors, qui eleemosynam in pauperes erogat; per quem omnes intelligamus, qui opera misericordia, siue corporalis, siue spiritualis, in proximum exercent. Porro quod addis Christus: Sicut & Pater vester misericors est; vehemens est vis, qua incitamus ad omnia misericordia & charitatis opera. Est misericors Pater vester cælestis in vos; illa misericordia, si eam agnoscitis (ut agnoscere plane debetis) faciet, ut vos in misericordiam fratrum vestrorum tota animi intentione incumbatis: quod si non facieris, nec in vos Pater vester erit misericors; peribitis.*

D. *Præcipitis iudicij homo, qui alium condemnat temere, nec animaduertit miser illud iudicium, illam condemnationem, non alterius esse, sed sui ipsius: ille enim non propterea à Deo indicatur, quod ab homine condemnatur; ipse*

verò illo eodem improviso iudicio reū se coram diuinitate constituit, ac properea diuino iudicio condemnatur.

E. *Angelus effundit in sinum misericordis ac benigni viri mensuram bonam, confertam, & coagitatam, atque supereffluentem. O pondera verborum & rerum suauissima ad meriti nostræ dignitatem prædicandam! O misericordiam Dei infinitam! O passionis Christi & meriti, in quo & per quod meremur, virtutem immensam! Meritur nobis præmium Deus; sed pulchrum, & bonum, pressum, & confertum, coagitatum, & concussum, & supereffluens; quod videlicet omnem nostram animam, & potentias, & meritum planè impleat, & superet, & supereffluat. Quod scite quidem, strictim tamen dicere solent Theologi; Deum dare præmia ultra condignum, punire citra condignum: tamen quam mensura mensi nos fuerimus, remetetur nobis Deus. Semper quidem excellit præmium; hac tamen excellentia, pro ratione meriti maioris, maior & excellentior est.*

F. *Cæcus unus alium ducens in foueam ruit, & secum alterum præcipitat. Similiter illi euenit, qui ignorantiam suam securi, aliorum impeditiam docere non verentur.*

G. *Homo, qui trabem habet ob oculos transuersam, alium tamen indicans qui habet festucam tantum, damnatur. Nostra enim peccata etiam minima trabs sunt nobis, aliena omnia feliça: quo fit, ut si rite & ordine agamus, aliorum vitia indicare non possumus, certè non debeamus, occupati necessario & vehementer in nostris.*

MEDITATIO.

QUAM multa sunt à te diuinè dicta in hoc Euangeli Domine I E S V! Sed primùm illud me totum trahit & occupat: *Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est.* Vehemens hic est tuæ misericordiæ in corda nostra stimulus. Est Pater meus & vester misericors: quod cùm sit, cumque misericordia tanta vtatur in vos & in omnes, quid aliud, quàm prouocat vehementer ad misericordiam? Quasi illam intelligamus, & sentiamus Dei misericordiam in corda nostra imprimi, & nos ad misericordiam in proximum

diuinitùs impellere; simul minari, si diuino impulsu non obediamus, si illi non cooperemur. Ut ergo moueant me hæc tua verba ad misericordiam, doce me, obsecro, benigne I E S V, per tuam magnam illam misericordiam, ut ex luce diuinæ misericordiæ inflammetur cor meum ad misericordiam. Audi igitur. Misericordia & iustitia sunt quidem in Patre meo, & tota Trinitate; Deus enim ipse est misericordia, est & iustitia, vtraque immensa, vtraque infinita: vtraque ad creaturam attinet; & tamen respicit vtraque

T t 3 diui-

D O M I N I C A P R I M A

498

Psal. 24.

Psal. 144.

Iac. 2.

Rom. 1.

Iac. 2.

diuinitatem ; iustitia Dei sapientiam, misericordia bonitatem : ambæ in omnibus diuinis operibus concurrunt, & tamen primas semper gerit misericordia . nam cùm duo magna opera fecerit Deus, mundum vniuersum, & incarnationem meam; in utroque misericordia eius emicuit & benignitas : de neutrō enim fuit meritum, quapropter fieret, sed sola sua voluntate & bonitate Deus & mundum creavit, & me fecit hominem; utrumque excellentissimo beneficio . Decuit autem eius sapientiam & iustitiam, ut orbem crearet ad potentias suæ laudem & gloriam; tum ut nobiliorem faceret creaturam, vnde erat carnem assumpturus Filius Dei: in incarnatione vero mea decuit diuinitatem, ut potentiam suam sublimius demonstraret, & hominem potentiorē quam Satanam faceret, & omnis diabolice potestatis triumphatorem. Itaque in mundi institutione, & eiusdem restitutione, vides quemadmodum primas obtinuerit Trinitatis diuinæ misericordia, coniuncta verò fuerit iustitia . Porro autem institutum misericordiæ tenuit Deus deinceps: summū enim opus misericordiæ meam incarnationem, vitam creatam, & crucem voluit mortalibus esse salutarem iam inde ab origine mundi, & vim meæ salutis & lucis prouidit ad omnes homines extendi, etiam antequam ego venirem . Mundi præterea, & creature totius usq[ue] est ministerio Dei misericordia ad veritatem suam, virtutem, diuinitatem mortalibus manifestandam. Numquam præterea præcones suæ potentias, & bonitatis, & misericordiæ mittere prætermisit: primùm Patriarchas; deinde Legem ipsam, per quam illam misericordiam repræsentaret; tum Prophetas, qui de aduentu iusti prænuntiarent. Et hæc quidem testimonia suæ misericordiæ, & lucis, & salutis in medio totius orbis posuit Deus; vnde illustrari omnes mortales possent, & ad salutem adduci . Hæc item Dei misericordia & benignitas tanta fuit, ut quæ iudicia Deus exercuit, etiam ante meum aduentum, à misericordia ipsa laudem habuerint; ut semper misericordia superexaltat iudicium . Iam verò quis enarrat Dei & meas misericordias in meæ carnis œconomia ? Nam primùm fuit infinitæ misericordiæ opus, quod voluerimus Pater, ego, & Spiritus sanctus, ut ego fierem homo ad redimendos à diabolica potestate mortales immitteros: potuimus enim alio modo, quam per

meam incarnationem, saluare homines; potuimus sine mea morte, potuimus sine tot suppliciis meis; verum hæc omnia exigebat misericordia nostra, quam semper exaltamus, per quam semper potentiam nostram manifestamus: cæterum ex hac misericordia meæ crucis & mortis, & meo merito illo infinito, immensa benignitate & clementia prospexit hominibus . Trinitas causa est efficiens & finalis omnis benignitatis & clementiæ; harum ego causa meritoria, qua applicatur primùm Dei gratia præueniens, qua peccatores vocentur diuinitus ad salutem, & præparentur ad iustitiam: adduntur verò Sacramenta, per quæ omnis iustificatio & gratia vel incepit, vel cœpta augetur, vel amissa recuperatur: quod beneficium incomparabile est, ut rebus sensibilibus non solum homo doceatur, & viam intelligat ad suam salutem, sed illam diuina virtute, certò, & efficaciter accipiat . Etenim cùm meruisse pro omnibus mortalibus salutem sempiternam, & ea esset vobis communicanda, qua tamen eratis indigni: manuduxit vos Deus, ut eius efficeremini capaces, prius per gratiam præuenientem, qua vos preparat, deinde per Sacramenta, in quibus posuit suam misericordiam & vim diuinam, qua vobis pararet salutem, & gratiam infunderet cordibus vestris inhaerentem . Summa igitur in hominis iustificatione emicuit Dei misericordia . Quid? in iustificato homine nonne illa exundat Dei misericordia, ut hominis bona opera ita sint Dei dona, ut sint etiam bona ipsius iustificati merita & ipse iustificatus bonis operibus, quæ ab eo fiunt per Dei gratiam & meum meritum, cuius est viuum membrum, verè mereatur gratiæ augmentum, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ (si tamē in gratia decesserit) consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum? Facit itaque misericordia sua Deus, ut sint homines eius diuinitatis & gratiæ cooperatori . Ad hæc, quoties vos Deus præuenit ineffabilibus & adorandis suis donis, quoties gratia sua præoccupat, & excitat ad virtutem; & incautos ac desides erigit, iuuat, ac promovet! Vnum opus misericordiæ Dei excellens audi, reliqua, quibus plena est terra, tu mediari poteris, me auctore & propilio . Posui ego *Mar. 10.* in Euangeliō meo duas vias meis Christianis Deo seruendi. vnam, si mandata Dei obseruant: alteram, ut obseruationi mandatorum coniungant consiliorum etiam meorum obserua-

Iohann. 15.
seruationem; & hanc viam confirmaui atque
muniui votorum religionis editione coram
Ecclesia mea. Huic viæ excellentem gratiam
tribui, & donorum abundantiam: in hac feci
expeditum & splendidū iter ad perfectionem
vitæ Christianæ persequendam atque capes-
sendam: quod fit, vt vocatio Dei ad hunc sta-
tum religiosum ab incomparabili gratia Dei
& misericordia procedat, qua immeritos
præuenit & vocat sua bonitate Deus, & fami-
iliariter facit sibi amicos, & peculiares mei
sextatores: quos ego eximiis meis beneficiis
prosequor & orno. Illud præterea animad-
uertite; qui sum eadem cum Patre misericor-
dia infinita, affectum etiam misericordiæ
assumpsisse me in humanitate mea: neque
affectum & compassionem animi solùm, sed
re ipsa miseriam omnem humani generis
(quod in me fuit) in mea morte sustinui &

absumpsi, factus pro omnibus hominibus ^{2. Cor. 5.}
peccatum, id est, peccati hostia salutaris.

Audio Domine I E s v, & supplex tibi gra-
tias ago. Da, benigne I E s v, ne faciat mea
immisericordia, vt edat Deus in me iudicium
absque misericordia, & peream planè, vel im- ^{Iacob. 2.}
minuat in me suas miserationes; sed vt impri-
matur cordi meo sensus & efficacia tuæ mise-
ricordiæ: primùm tamen, vt simul iustitiam
tuam & misericordiam reuerear, ab illa ad
hanc configiam. Quis enim stare poterit ^{Psal. 142.}
coram tua sola iustitia? vel quis ante te iustifi- ^{Job 25.}
cari poterit? Viscera ergo misericordiæ tuæ
infere, Domine, visceribus meis, vt tua vesti-
gia sequutus, miseriis proximi compatiar
affectu, effectu subueniam quoad possim;
vnde vis misericordiæ tuæ in me indies fiat
efficacior, & in proximos meos per te abun-
dantiùs deriuetur.

D O M I N I C A S E C V N D A
P O S T P E N T E C O S T E N.

Vocatio ad cœnam magnam.

L V C. X I I I .

Anno X X X I I .

In cxxix. imaginem Adnotatiuncula.

cxxix.

49.

A.	Capharnaum , & domus Principis Phariseorum.	seruo: Exi in vicos & plateas ciuitatis, & pauperes, debiles, cæcos, & claudos introduc.
B.	Homo , qui parauerat cœnam magnam , mittit seruum ad invitatos : afferunt singuli suas excusationes.	G. His introductis, dicit seruus adhuc esse locum vacuum. Dominus ait : Exi in vias & sepes , & compelle intrare : quod facit seruus.
C.	Primus dicit : Villam emi.	H. Paratur cœna , & in hac vita gratiarum , & in caelesti gloria : nemo tamen eorum, qui se excusaverunt , gustabit cœnam.
D.	Alter: Iuga boum emi quinque.	
E.	Alius : Vxorem duxi.	
F.	Omniaib[us] qui vocati erant se excusantibus , dicit ille	

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

L V C. X I I I .

IN illo^a tempore dixit I e s u s discipulis suis : Homo quidam fecit ^b cœnam magnam , & vocauit multos. Et misit seruum suum hora cœnæ dicere in uitatis, ut venirent, quia iam parata sunt omnia . Et cœperunt simul omnes excusare . Primus dixit ei : ^c Villam emi , & necesse habeo exire , & videre illam : rogo te, habe me excusatum . Et alter dixit: Iuga boum ^d emi quinque , & eo probare illa : rogo te, habe me excusatum . Et alias dixit : Vxorem ^e duxi , & ideo non possum venire . Et reuersus seruus nuntiauit ^f hæc Domino suo . Tunc iratus Paterfamilias dixit seruo suo : Exi citò in plateas , & vicos ciuitatis; & pauperes, & debiles, & cæcos, & claudos, introduc huc . Et ait seruus : Domine , factum est ut imperasti , & ^g adhuc locus est . Et ait Dominus seruo: Exi in ^g vias, & sepes; & compelle intrare , ut impleatur domus mea . Dico autem vobis , quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, ^h gustabit cœnam meam.

ADNO-

ADNOTATIO.

A. Apharnaum, & domus Principis Pharisaeorum, ubi sanauerat Christus hydropicum, ut probabiliter dici potest; nam tempus & locum non solet explicare Lucas, itaque conjectura utendum est: ibi enim hanc & alias parabolas dixit Christus discubens ad prandium cum Principe & aliis iuitatis & Discipulis. Vnam autem parabolam dixit iuitatis peculiariter, aliam Principi qui ipsum iuitauerat, hanc cuidam ex discubensibus; omnes vero dictas voluit Discipulis: propterea habet ecclesiasticus usus in Missa, hanc dictam Discipulis. Alia est hac parabola, alia Matthai 22. cap. non solum quod cœna hic est, illuc prandium describitur, sed propter multa, quæ in hac & in illa diuersa sunt. Esto igitur:

B. Homo, qui parauerat cœnam magnā, Deus est; qui benignissimè cum hominibus agens, paradisi cœlestis cibos spirituales ac diuinos Ecclesia parauit. Spectat autem propriè parabola ad tempus noui Testamenti; extendi tamen ad omnem tempus potest. Misit Christum Pater aeternus, qui formam serui accepit, & seruus dicitur: is vocat multi plures, quā anteac vocauerat Deus; & tamen cœperunt simul omnes excusare suas occupationes, & beneficium detrectare: Christus enim vocat omnes in novo Testamento, primū per se, deinde per suos.

C. Homo, qui villam excusat se emisse, & exire, ut eam videat.

D. Alius, qui obtendit, quod inga emerit boum quinque, eas sequi, velle specimen de illis capere.

E. Alius: Vxorem, inquit, duxi, quo circa venire non possum. Alij duo rogant, ut se habeat excusatos, tertius, quasi iure suo contendit se esse excusatum. Huiusmodi sunt, qui variis busus facili occupationibus distenti, audiunt quidem & agnoscunt diuinam vocationem & gratiam, sequi tamen negligunt. Nam si hi male audiunt, si è cœna excluduntur, quid illis fiet, qui vel audire nolunt vel oppugnant Dei in eos beneficium?

F. In plateis & vicis ciuitatis pauperes, debiles, caci, claudi, quos seruus ad cœnam vocat, qui audiunt & obsequuntur. Si scilicet vocationem Dei sentiunt & sequuntur, qui paupertatem suam agnoscunt, se debiles, c. eos, se claudos esse, se bonis spiritualibus destitutos & egenos esse vident ac proficiuntur.

G. Via & sepes, unde pauperes, & debiles, & cacos, & claudos, & quoslibet, Gentiles scilicet, compellit (quod in ciuitate non fecerat) ad cœnam intrare. Iudeos enim nō compulit Christus, qui plura habebant praesidia, unde credere possent. Qui extra ciuitatem Dei viuentis erant, Gentiles compellit, extendens in illos misericordia vim suauissimam.

H. Paratur Cœna. Cibos enim & cœnam parat Deus, cum & in hac vita, & in cœlesti, præclaras nobis dona & premia reponit & pollicetur.

MEDITATIO.

Scimus, Domine Deus, te nobis cœnam in Ecclesia tua gratiarum & donorum tuorum paratum habere; scimus te cœnam glorię & cœlestium donorum reposuisse in cœlo; cogitamus, legimus, loquimur identidem: verum adeò aride id facimus, adeò infructuosè & ieunè, vt aliis scripta & dicta illa esse videantur, non nobis: & plures adducimus excusationes, quā illi homines, quos vocat Christus. Vbi enim illa legimus, vbi videimus nos ad cœnam tuam vtramque, id est, ad refactionem & robur animæ, & spem vitæ sempiternæ tam seriò, tam vehementer vocari, obstupemus primū, & quasi excordes nihil profundiùs intelligimus, nihil corde percipimus: quod siquid lucis, siquid desiderij

boni exoriri cœperit, euestigio aliorum animalium diuertimus, alia agimus, alia videntur nobis vel magis utilia, vel magis necessaria: breuiter, omnia nobis placent, omnia nos alliciunt, vt hoc ne agamus; vel omnino voluntate nostra sit, vt potiora prætermittamus. Quid? Non similiter atque illi excusatores excusamus nostras excusationes in inobedientiis & peccatis nostris? Cum etiam nos Deus ad religiosum vitæ institutum & cœnam vocaret, primū respondimus, villam emi, quæ vel possideo bona temporalia, vel quæ appeto, & qui hæc sequuntur honores, tuæ cœnæ; & regni cœlorum desiderio antepono. Rursum iuga boum emi quinque: sensibus potius meis, quā tuis reconditis & inexperi-
psal. 140.
Apoc. 2.

502 DOMINICA SECUNDA POST PENTECOSTEN.

tis deliciis capior . Denique , vxorem duxi: iam animo complector vxorem ; non enim possum motus carnis compescere; quæ causa, ne excusationem quidem apud te requirit, qui coniugalem castitatem non reiicis . Utinam hæc non abigerent quæ plurimos à religionis ingressu , & multos non diu multumque retardassent. At vincuntur illæ difficultates tuo beneficio & virtute , Christe I E s v ; & tamen non cessant illæ intemperantiae esse importunæ , si non ad vocationis defecitionem , (quod non verentur aliquando vel furtim tentare) certè ad debilitationem disciplinæ suos stimulos non desinunt exercere improbè . Adhæc , si spectemus ad quotidianos Dei instinctus, miram videamus & vanam excusationem . Cùm enim Deus ad meliora nos continenter & perfectiora incitet; nos tamen easdem illas vanitates per imperfectionem paupertatis, obedientiæ , & castitatis cogitamus ; semper alioqui ad imperfectiores cogitationes , actiones, desideria declinamus , nec veram Spiritus energiam percipimus , vel tenere insistimus . Ita fit, vt contrà quæ ratio vocationis postulat, non ad meliora & perfectiora nitamur , sed ad deteriora dilabamur ; vnde necessarium est augeri virtæ nostræ difficultates , tædia , inquietudines, si nihil aliud. Quid igitur intelligo, bone & sancte I E s v , è contrario te velle à nobis in Spiritu tuo & nostræ mentis industria esse illas & planè omnes excusationis melius agendi repellendas: quod faciemus, si quidem , qui spiritu carnis nostræ abusi sumus ad peccata & imperfectiones, contrà, spiritu Dei, & mentis nostræ industria, ad virtutem & perfectionem conuertamur . Habeamus verò parata ad id præsidia ex meditatio-

ne & oratione , coniuncto quoad poterimus spirituali sensu & experientia actionum. Emptam habeamus villam speciosam , amplam, diuinitus fructuosam paupertatem : eam frequenter inuisamus , eam colamus, ex ea colligamus fructum in vitam sempiternam . Boum iuga quinque coempta exerceamus; sensus scilicet nostros tum externos , tum internos, & intellectuales potentias , memoriam, intellectum, voluntatem , & inferiorem ex his portionem animæ , ac superiorem. Hæc , inquam , omnia exerceamus in perfectione , luce, & suavitate obedientiæ , nostri gubernationem per Superiorum directionem recipientes , & in ea acquiescentes in Christo . Huic exercitio coniungamus intimam Christi vulnerum meditationem , & deustum spiritus sensum. Vxoris loco asciscamus sanctam & impollutam mentis & corporis castitatem , omnemque voluptatem reliquimus ; nisi quæ ex Deo accipitur ipso , vel ex his in quibus nos lætari Deus concessit, iuxta voluntatem eius bonam, beneplacitam, Rom. 11. & perfectam , hoc est, iuxta nostri instituti religiosam rationem. Assuecamus verò gustare, quoniam suavis est Dominus ; hæc suauitas psl. 11. possideat, teneat, foueat cor nostrum , & faciat vt iucunda sit nobis vnicè Dei bonitas, Dei virtus , Dei sapientia , Dei voluntas discernatque obrepentes & alienas iucunditates, eas vt repellat vel corrigat , & ad sanitatem reficiat. Hæc, sancte & benigne I E s v , parata habebo te auctore , ad prauitatem excusationum abigendam . Verum scis tu animæ meæ fragilitatem , actionum inconstantiam & infirmitatem. Fac, bone I E s v , quæ dixi, ea vt efficacia per te sint in me ad gloriam nominis tui sempiternam. Amen.

DOMI-

503

DOMINICA TERTIA POST PENTECOSTEN.

De oue centesima, & decima drachma perdita.

MATH. XVIII. LVC. XV. Anno. XXXIII.

In cxxx. imaginem Adnotatiuncula.

cxxx.

65.

A. Locus ubi fuerat Ioannes baptizans ad Bethabaram trans Iordanem.	F. Pastor inquirit ouem oberrantem.
B. Iesus cum Discipulis.	G. Inuentam reportat humeris ad ouile gaudens.
C. Accedunt ad Iesum Publicani & peccatores, ut cum audiant.	H. Domum rediens, conuocat & inuitat ad congratulandum amicos.
D. Obmurmurant Pharisei & Scribae, id est fastidiunt.	I. Accensa lucerna mulier euerit domum, & inquiris decimam drachmam amissam.
E. Nonaginta nouem oues ad caulas relicta in deserto, una perdita.	K. Inuenta ea conuocat amicas, & inuitat ad sibi congratulandum.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XV.

Erant autem appropinquantes ^b ei ^c Publicani & peccatores, ut audirent illum. Et murmurabant Pharisæi, & Scribæ dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Et ait ad illos, parabolam istam dicens: Quis ex vobis homo, qui habet centum oues, & si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat illam? Et cum inuenierit eam, simponit in humeros suos gaudens: & veniens domum conuocat amicos & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quæ perierat. Dico vobis, quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia. Aut quæ inuierit habens drachmas deicem, si perdiderit drachmam unam, nonne accedit lucernam, & euerit domum, & querit diligenter, donec inueniat? Et cum inuenierit, conuocat ^d amicas & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni drachmam, quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente.

AD NO-

DOMINICA TERTIA

ADNOTATIO.

A. **L**ucus ubi fuerat Ioannes baptizans trans Iordanem ad vicum Bethabaram in tribu Ruben: hic & hanc parabolam dixit Christus, & illam prodigi adolescentis.

B. IESVS cum Discipulis.

C. Accedant ad IESVM Publicani seu Telonarij, qui vectigalia publicè redimebant, & publica auctoritate exigebant: accedant peccatores, qui maiori quam illi infamia laborabant, propter lucri, quod exercebant, iniquitatem, vel planè alij peccatores.

D. Obmurmurant Pharisei & Scribe siue Doctores, Pharisaea stultitia & ambitione fastidientes, quod IESVS Publicanos & peccatores acciperet familiariter, & amicè cum eis comedederet.

E. Nonaginta nouem oues in deserto relitte à Pastore ad caulas.

F. Pastor inquiris ouem aberrantem.

G. Inuentam, & humeris suis impositam, reportas ad ouile gaudens.

H. Veniens domum, conuocatis amicis & vi-

cinis gaudium suum de inuenta oue renuntiat, invitat amicè omnes ad congratulationem.

I. Accensa lucerna euerrit domum mulier, qua è decem unam drachmam amiserat, sex scilicet obulos, & querit anxiè suam drachmam: id est, tres solidos vulgares cum dimidio. Buda us.

K. Inuenta tandem drachma connocat amicas & vicinas, narrat lata se drachmam inuenisse, & ad gratulandum sibi eas invitat. Excellens huius Euangelij est ac suanis doctrina, qua docet omnes Christus, ut singuli pro sua facultate & statu incumbant ad reuocandos peccatores ad penitentiam & vita Christiana sinceritatem secundam, & contemendas esse hominū peruersorum, qui bac officia deridet, stultas obmurmurations, singularem animi exultationem esse in huiusmodi operationum prouento in Christo.

M E D I T A T I O.

TVes, bone & magne IESV, homo ille, qui è centum tuis ouibus, ad perditam vnam, dimissis nonaginta nouem in montibus & deserto, venisti; eam quæsiuisti, inuenisti, tuis humeris impositam ad ouile reportasti, & conuocatis amicis & vicinis tuis, gaudium celebrasti de salute ouis illius. Intelligo quidem, benigne IESV, ad te referri parabolam, sed caligat intellectus ad sublimitatem eius & maiestatem: obsecro, illam mihi expone. Indignus omnibus modis ego sum, Domine, cui hoc præstes, sed tu dignus, qui indignorum miserearis. Audi igitur. Creavi ego initio nouem Angelorum ordines, cùm nulla esset creatura, simul creaui cælum empyreum proprium eorum locum, vbi eos quasi in deserto collocaui & montibus; terrâ item creaui, & elementa, & alia propter hominem, quem sexto die creaui; dicuntur oues nonaginta nouem illi ordines propter numeri eorum amplitudinem, vna ouis præ illis species humana; Angelos enim præ hominibus decuit esse numero ampliore multò, vt longè erant natura perfectiores. Deseruit quidem ouile ma-

gnæ Angelorum multitudo ex omnibus ordinibus, nullus tamen integer ordo fuit apostata: ideo mea iustitia, prouidentia, & bonitate exigente transfugæ deturbati è cælo sunt, alij confirmati in gratia, donati Paradiso. Centesima illa ouis fuit ad ouile recepta: gratia enim mea Adam ornauit iustitia originali & donis: hic item deseruit meū ouile, & Angelorum meorū societatem. Postulauit mea misericordia, vt ne tota hæc natura, quæ in eo homine erat vnicè posita, periret; prouidentia & iustitia, vt penas daret suæ præuaricationis. Ita & illum, & progeniem totam, è deliciis paradisi eieci, priuauit gratia, iustitia originali, & donis, subdidi laboribus innumeris & difficultatibus, tum morti. Erat illa ouis perdita & deplorata, nec per se poterat ad ouile, & Angelorum communionem redire. Ibi vero effulsit Patris mei misericordia, & mea, & sancti Spiritus. Ego destinatus sum, qui illam ouem quererem errantem & perditam, & ad caulas nostras reportarem: & qua ratione id facerem, in æternitate nostra sancitum est; vt in temporum plenitudine ouis ego sum, &

"nume-

POST PENTECOSTEN.

305

Rom. 8. **n**um̄erūm eentēsīmūm ouium implerem : vt homo videlicet ipse fierē, hoc est, singularem humanitatem assumerem per Spiritum sāctūm ex Virgine, in suppositi & personæ mētæ diuinæ vnitatem. Quod cūm esset factum, restituta quidem erat natura humanitatis ; hēc enim fuit prima inuentio ouis pro deperdita: quam enim assumpsi humanitatem , ea nec in se , nec Adam primo homine aberrauerat, atque adeò supra omnes Angelos fuit purissima atque sacrosancta, tametsi misit me Deus in similitudinem carnis peccati . Hanc carnem leuauit sancta Trinitas ad vniōnem hypostaticam mētæ personæ , & veram idiomatum communicationem, antequam in se esset suppositum . Itaque erat humāna natura in mea humana natura restituta ; verūm fuit mētæ & Patris misericordiæ, vt per meam humanitatem aliis hominibus salutem afferrem, & eos ad ouile nostrum reportarem . Id verò feci, non tantūm pro hominibus Patrem orans , (quod sat alioqui esse potuisset) sed volui humeris meis portare omnium hominum errores, infirmitates, peccata: id enim feci tollens crucem, cruci affixus pro hominibus. Ita non solūm per incarnationem meam restitui humanam naturam ; sed etiam ampliori misericordia homines prosequutus, quod in me fuit, omnes homines à peccatis in iustitiam & spiritus libertatem afferui. Cūm enim pro omnibus meam passionem & crucem Patri obtulisse sufficenter, simul pro iis qui sat erant superque ad reficiendas Angelorum ruinas, hoc est, pro prædestinatis efficaciter obtulit crucem meam: quo factum est , vt eorum Angelorum , qui ē singulis ordinibus ouile meum deseruerant, sedes omnes hominibus implerentur, & rediret ouile meū ad vniuersum numerum suum & integratatem . O mysteria! o misericordiā, pietatem, sapientiam, patientiam omni laude & veneratione superiorem! Implesti cor meum, Domine , tua virtute & suavitate . Sed quo pacto non aginta nouem oues dimisi in deserto & montibus? quænam est ista eremus? qui montes ? Dimisi illas per incarnationem meam, per quam descendi de cælo in terram ; cūm alioqui nec Angelos dimiserim vñquam, nec cælum secundum diuinatatem , sed in ea semper & fuerim vbiique præsentissimus, & impleuerim omnia ; vt nihilominus Angeli mea diuinitate in cælo fruerentur. Immensus fuit ille meus descensus , quo immensus

factus sum certa mensurā ; immortalis & æternus, mortalis & in tempore. Eremus mea in cælo est illa speciosissima & fructuosisima, vbi Patrem , me , & Spiritum sanctum vnicè contemplabantur Angelii, in secessu infinitæ diuinitatis, seclusa omni creatura: montes verò Trinitatis vnius Dei sunt altitudines & perfectiones infinitæ . Dimisi igitur Angelos in cælo , sed in deserto & montibus mētæ diuinitatis . Ad huiusmodi autem desertum, ad hos montes aspirantes Sancti mei in terra, ad desertum contemplationis contendunt, & *ofee 2.* montes meos, & se existimant felices, si deserta omni pura creatura, ad meam solitudinem, & solum me , & Deum Patrem meum secedant, & Spiritum sanctum, & in nostris montibus pascantur. Sis tu benedictus in sæcula sempiterna, bone I E s v.

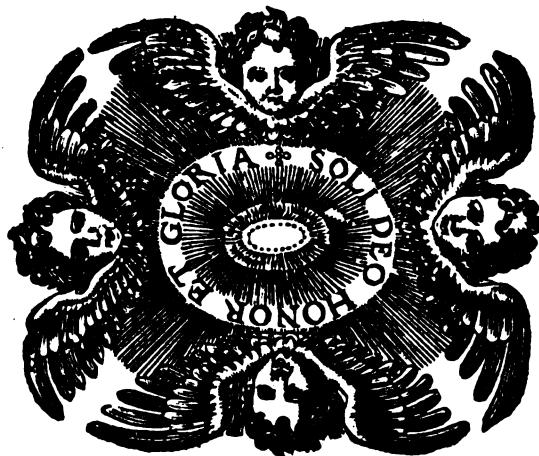
Verūm quid est, magne I E s v, quod rursum facis hominem deperditam drachmam , & mulierem inducis solicite & accuratè drachmam illam inquirentem , vt lucem accendat, & euertat domum ? Homo numisima Dei fuit creatus ; illi enim suam imaginem Deus impressit & similitudinem, gratia, donis, & virtutibus illum ornauit. Preciosum fuit homo numisima , & eo valore & gratia, quae mereri posset vitam sempiternam : amisit per peccatum dona & gratiam , similitudinem Dei deformauit, remansit in eo imago Dei , sed inualida & obscura ; hēc fuit restituenda atque illustranda . Id egit Deus veluti *1. 68:* mulier illa, quæ antequam parturiret peperit: neque enim qui alios parere facit , ipse non peperit ; nec qui aliis generationem tribuit, ipse sterilis fuit. Generauit igitur Deus Patet me in æternitate sua ; & hoc infinitum illud lumen est, quod ante Luciferum accendit: *Psal. 110:* deinde in plenitudine temporum humanitatem meam hoc lumine Verbi mei accendit perfectissimè, per hypostaticam vniōnem ; & adhibita hac luce quæsivit Deus drachmam. Sed quo pacto euertit domum ? Commissit cælum & terram, mare & aridam, mouit omnes gentes , subuertit solium regnum , & contriuuit fortitudinem regni gentium . Verūm hac commotione alia fuit commotio maior ; mei labores , passiones, mors. Quid enim in me non fuit commotum ? fuit afflictum corpus, anima , vita, in meis tribulatiōnibus, molestiis, angustiis, fame, siti, lachrymis, sudore, improperiis, colaphis, alapis, irrisiōibus , contumeliis , vulneribus , in *Aggi 2.*

VV emo-

emotiohe & luxatione ossium meorum . Sic drachmam deperditam quæsiuit Pater meus & inuenit : ita genus humanum , quod perierat, inuentum est, restauratum , redemptum, ac caelo assertum & vitæ sempiternæ . Quæ autem per me Pater, quæ ego in oue & drachma quærenda atque inuenienda egi , ea non solum ad tempus vitæ meæ temporalis pertinent, sed ad omne tempus ; inde enim vis diuina ad omnes hominum generationes permeauit : ita dicor ego à Ioanne occisus ab origine mundi ; vt fui in præuisione diuina atque acceptance.

Zec. 13. O ineffabilem Dei misericordiam & sapientiam ! Sed cùm hæc audio, sancte I E s v , video ingentem nobis esse impositam necessitatem hæc Dei mysteria imitandi : non solum , quia vnicuique mandauit Dominus de proximo suo ; sed quod nostra hæc est vocatio & vitæ institutum, vt ouem deperditam

inquiramus , & ad ouile tuum reportemus nostra diligentia & industria , nostris laboribus ; tum vt simul drachmam amissam quæramus accenso lumine tuæ doctrinæ summa sollicitudine, nullumque non moueamus lapidem, vt illam tandem inuestigemus , & curremus nostro ministerio in te ; vt imago Dei in illa restaretur, quæ erat obscurata , & reficiatur similitudo, tum illi suus valor diuinitus restituatur & augeatur. Quis ad officia hæc præstanta non se agnoscet suprà quām dici potest ineptum & inutilem , si misericordia tua cum non adiuuet , & vim à te non accipiat , magne I E s v ? En in miserationibus *D*omi , tuis multis proster nemus preces nostras ante faciem tuam, non in iustificationibus nostris : exaudi nos Domine, placare Domine, attende & fac ; vt ne propter nostra peccata & desideriam pereant animæ , pro quarum salute sanguinem tuum profundisti & vitam. Amen.

DOMI-

507

DOMINICA QVARTA POST PENTECOSTEN.

De copiosa captura piscium.

LVC. V.

Anno XXXI.

In cxxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxij.

17.

A. Mare Tiberiadis.	G. Hoc cum fecissent, concluserunt piscium magnam vim,
ita ut rete rumpetur.
B. Capernaum, iuxta mare ubi pescabatur Petrus &
socij.	H. Innuunt igitur socii, ut ad se adiuuandos occurrant.
C. Cum irruerent in Iesum turba, vidit duas naues
in littore;	I. Veniunt, inuunt, implet ambas nauiculas piscibus, ut
perè mergantur.
D. Et pescatores descendisse, & lauare retia.	K. Agnouit Petrus virtutem Christi, procidit ad eius
genua, correptus stupore clamat: Exi a me
Domine, &c.
E. Conscendit Iesus in nauem Simonis, & roget
ut pusillum à terra reducat, ut doceat turbas.	L. Similiter stupent filii Zebedai, qui erant socij Simonis,
& relicitis omnibus secuti sunt eum.
F. Facto fine dicendi, imperat Petro ut ducas in altum,
& laxent retia in capturam.	

EVANGELIVM MISSÆ.

LVC. V.

Factum est autem cum turbæ irruerent in eum ut au-
diren verbum Dei, & ipse stabat^b secus^a stagnum
Genesareth. Et vidit duas naues stantes secus stagnum:
^d pescatores autem descenderant, & lauabant retia. Ascen-
dens autem in unam^c nauim, quæ erat Simonis, rogauit
eum à terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicu-
la turbas. Ut cessauit autem loqui, dixit ad Simonem:
^f Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et
respondens Simon, dixit illi: Praeceptor, per totam noctem
laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete.
Et cum hoc fecissent, ^g concluserunt piscium multitudi-
nem copiosam, ^g rumpabant autem rete eorum. Et ^h annue-
runt socii, qui erant in alia nau, ut venirent, & adiuuarent
eos. Et venerunt, & impleueruntⁱ ambas nauiculas, ita ut
perè mergerentur. Quod cum videret Simon Petrus,
^k procidit ad genua Iesu, dicens: Exi a me, quia homo
peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum,
& omnes qui cù illo erant, in capture piscium, quam cepe-
rant: ^l similiter autem Iacobum & Ioannem, filios Zebe-
dæi, qui erant socij Simonis. Et ait ad Simonem Iesus;
Noli timere; ex hoc iam homines eris capiens. Et subductis
ad terram nauibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

VV 2 ADNO-

ADNOTATIO.

A. **M**are Galilee, siue Tiberiadis.

B. Capharnaum, ad quod est Mare Genesareth siue Tiberiadis, ubi ut infrequentius & opulenta ciuitate piscari solebat Petrus & eius socii lucri maioris causa, non ad suum vicum tenuem Bethsaidaem.

C. Cum astant Iesus secus stagnum, siue mare Genesareth, & irruerent in eum turbæ cunctientes verbum Dei audire, vidit duas naues piscatorias ad littus, unam Petri, alteram Iacobi.

D. Piscatores autem descenderant in littus, & retia sua lauabant.

E. Recedens igitur à turba Iesus ascendit in eam nauim, qua erat Petri, & rogauit Petrum suauiter; uti paululum à terra nauim abduceret, ut sedens è naui turbam commodiùs doceret. Docuit.

F. Cum autem finem fecisset dicendi, non rogat, sed edicit Petro, ut in altum mare ducat nauiculam, & iacent retia in capturam. Non descendit è naui Iesus, paret Petrus, educit logiū cymbam, illum sequitur alia nauis, piscatur Petrus presente Christo in eius nomine; alij simul piscantur, sed nihil expiscantur: Petrus concludit copiosam piscium multitudinem.

G. Trahens rete Petrus cum suis, sentit multitudinem & pondus piscium, & difficultatem tractus; rumpi autem ipsis rete.

H. Coacti itaque necessitate annuunt Iacobo & Ioanni, ut ad se accurrant, indicant auxilio seorum egere.

I. Accurrunt, iuvant spectante hac omnia Iesus: implet veramque nauim tanta piscium multitudine, ut mergerentur; quod scitè Interpres pñm mergerentur dixit, leniens hyperbolē; parum enim aberant, quin mergerentur; mersum ibant, impletis ad summam nauibus,

& oneris nimio pondere periclitantibus.

K. Sentit vim diuinam Petrus ex piscium ingenti captura: addebatur & illud mirum, quod sub tanto pondere naues non mergerentur. Tacitus igitur cordis compunctione, & ad rei miraculum stupens, ac procidens ad genua Iesus: Exi, inquit, à me Domine: peccator enim ego sum, & indignus apud quem sit tanta maiestas ac virtus.

L. Idem patiuntur, qui in altera naui erant, Iacobus & Ioannes; similiter corde profidentur esse se indignos, quos inulta esset Iesus. Prohbangs eorum humilitatem & animi reverentiam, confirmat tamen peculiariter Iesus Petrum: Noli animum abycere, confide, noli timere, intellige futurum quod longè maius est, ut homines alia pescationis ratione non in mortem sed in vitam sis capturus. Non intrat in cymbam Iacobi & Ioannis, sed Petri; non iubet alios cymbam à terra abducere, sed Petrum; Petrum iubet ducere in altum, iactare rete in capturam; hic procidit ad genua Iesu, tametsi aly stupent ad rei miraculum; Petro nominatum Christus predicit futurum, ut homines caperet ad vitam, non ad mortem ut pisces: que omnia & futuram Petri summam dignitatem, & facultatem spiritualiē pranuntiant. Illud præterea constat, non esse hoc loco vocatos Apostolos, sed Matthai 4. Cap. quò fit, sequitos quidem esse Iesu Msemel, iterum & allectos, non vocatos; & præludia illa fuisse consummata vocationis: in illa vero Matthai, non solum ad cognitionem & familiaritatem fuisse allectos, sed plenè interius & exteriori à Christo vocatos; nec postea ante resurrectionem ad pescatoriā rediisse, sed continenter ac constanter Christum fuisse sequitos: que est Augustini sententia.

MEDI-

M E D I T A T I O.

Factum est autem . Excitatio hoc est piæ attentionis . Audite, qui I e s v gesta , & salutem vestram amatis ; qui verbum Dei audire desideratis, qui Petri in Ecclesia Dei viuentis primatum veneramini; audite diuina Dei & Christi eius mysteria . *Cùm turba irruerent in I e s v m .* Et quid mirum, si miracula, si beneficia diuina & signa , si verba vitæ æternæ studiosè sequebantur, si illa I e s v benignitate, virtute, mansuetudine, si totius oris, & verborum gratia & dignitate, ac diuinitate allicerentur atque attraherentur , & ad hæc omnia audiē ferrentur atque imminerent ? *ἐν τῷ ἑταῖρει οὐδὲν*. Hoc mirum non fuit , etiam si in turba : magis longè mirandum , si nos , qui hæc omnia & longe plura, & fide tenemus, & mente percipimus, tanta desidia torpeamus, & tantū non fugimus , vbi de verbo Dei , de salute nostra vel audiendum , vel agendum est, & numquam ferè nō sumus cordis deuotione destituti; atque adeò, quando nō offendimur, & desidiosè agimus, si exercenda oratio est, si spiritualibus rebus incumbendum : quando auersionem animi in fratrum bonorum imitatione, quando in vitæ nostræ emendatione non sentimus ? *Vt audirent verbum Dei .* Vehementer expressit Lucas doctrinæ Christi maiestatem, vbi Græcè dixit, *Ἄληθος ὁ Θεός;* non communiter verbum Dei, sed infinitum illud Patri coæternum Verbum & consubstantiale. Illud enim loquebatur, illius erat illa vox atque doctrina, viua , efficax , & sermo penetrabilior omni gladio ancipi , & pertingens usque ad diuisionem animæ & spiritus, compagum quoque & medullarum, discretor ac iudex cogitationum & intentionum cordis . Hi autem effectus verbi Dei suauissimè alliciunt bonæ voluntatis homines; cōtrā verò hominū peruersitati comminantur vehementissimè . *Ei ipse stabat.* Stabat semper Christus erecta atque intēta voluntate & virtute (etiam cùm federet) ad salutē mortaliū peragendam ; quod nobis ingentem & facere debet, & augere fiduciam dona accipiendo ab infinita beneficiēdi promptitudine. Et tamen aliquando stare Christum significat (vt nunc) exertam singulariter Christi virtutem benefaciendi turbæ, Discipulis, Ecclesiæ suæ . *Secus stagnum Genesareth .* Hoc est, mare Genesareth, & Cenereth : quasi dicas *hortum Princi-*

pis, & citharam. Galilææ mare ac Tiberiadis, aqua dulci ac salubri , piscium varij generis ferax, præcipua bonitate . Hoc stagnum siue mare celebrauit Christus propter mysticam eius, quā ab ipso accepit, significationem. Erat stagnum, propter stabilitatē, mare, quod ventis esset subiectum; sed cuius maris esset dulcis aqua & salutifera, & piscium bonorum abundans. Sed inter hos miscet malos pisces inimicus homo vt in sementē bonam zizaniam. *Matth. 13.* Itaque Ecclesia est mare , propter eius stabilitatem & libertatem salutarem: per hoc, id est, per baptismum, in nauem Ecclesiæ recipimus; sed exagitatur contrariis Dæmonum & temptationum ventis: in eo vult nos nauigare, in eo nobiscū nauigat Christus, & virtus eius tempestates sedat, quas & pedibus suis conculcat: *Matth. 4.* in hoc vult Principes Ecclesiæ piscari: ex hoc mari prodimus nos omnes , & in nauis Ecclesiæ nauigamus Recreat nos huius maris , huius nauis meditatio ; sed verendum nobis est, ne è nauis excidamus, & in malos pisces degeneremus . Auerte hoc infortunium magne I e s v . *Vidit duas naues.* Altera nauis Ecclesiæ Romanam significat , cui præfet Petrus, & qui hunc legitima successione sequuntur Principes; alia , reliquas omnes Ecclesiæ representat, quæ Principi Ecclesiæ communione & societate iunguntur, & obedientia. *Stat secus stagnum .* Stat I e s v s in terra secus stagnum , naues in mari secus stagnum : utrique ad mare erant, sed Christus semper in terra viuentum, vnde ad mare nostrum appetit. *Naves;* id est, Ecclesiæ, in mari quidē , sed inde ad terram applicantur, vt Christum excipiāt. Sed quid est, *Vidit?* Non quas prius non videbat, sed in quas suo aspectu diuinam virtutem communicabat , & ex vilibus nauibus in Ecclesiæ Dei viuentis transformandas designabat . *Piscatores autem descenderant, & lauabant retia sua .* Docentur Ecclesiæ Principes & concionatores sordes suæ conscientiæ elucere , & ministerij sui impedimenta decutere; vt paratiū & efficaciū concionentur, & fructum vberiorem & maiorem animabus adferant. *Ascendens autem in nauim, quæ erat Simonis .* Iam incipit Christus celebrare nauim Petri, Ecclesiæ scilicet Romanam : nō enim caret mysterio, quod in Simonis nauim ascendet, non Iacobi . *Rogauit eum à terra ducere*

Vv 3

pusillum.

pauillum. Allicit Petri animum : rogat, non imperat, sed suauiter petat, quasi ad illius arbitrium. Porro terra viuentium Christus, cum in naui esset, recedendum docet a multitudinis terrenarum vni ei, qui concionaturus est fructuosè: verum initio non longius, sed ad communem hominum intelligentiam verba accommodanda, & eorum animos sensim parandos ad mysteria recipienda, & salutem animi desiderandam. Et hoc quidem facit Christus ex naui Ecclesiæ: nō vult tamen his teneri angustias suos concionatores, & verbi ministerium, sed porro cessandum ab iis principiis ostendit. *Vt autē cessauit loqui.* Finem vult fieri Christus præparationum, & ad altitudinem mysteriorum progrediendum. *Dixit Simoni.* Qui erat Princeps punctionis, & Ecclesiæ Princeps futurus. *Duc in altum, & laxare retia vestra in capturam.* Iubet Iesus, ut se auctore verbi Dei administratores ad profundam humilitatem cor suum applicent, mente in mysteriorum ecclesiasticorum & cœlestium altitudinem, inde in corda hominum, quæ sunt inscrutabilia, sese insinuantes; ita laxent in capturam retia, & artificium sui ministerij exerceant. *Et respondens Petrus dixit illi: Preceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete.* Recipit spiritum Petrus & virtutem (quam significauerat Christus, dum dixit: *Duc in altum, & laxare retia vestra in capturam*) & veluti illam cordi imprimit; confidentia verò impletur commemoratione sterilitatis nocturnæ punctionis, & auxilij præsentia: videt se in diuinâ luce pescaturum. Ita corde suo gerere semper debent mysteriorum Dei ministri, se nihil posse, nihil fecisse, velle se inchoare aliquem fructum afferre in Ecclesia Dei; id se facturos in verbo, in promissione, in virtute Christi Iesus. *Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam.* Quid verò est, *Cum hoc fecissent?* Cum ea confidentia, eo spiritu & virtute rete laxauissent, concluserunt, &c. Efficax est ministerium spirituale, quod non quasi ex se homo; sed ex diuina virtute exercet; quasi ipse non operetur, sed in ipso & per ipsum Christus, & ipse in Christo; atque ita se attemperet diuinæ operationi, ut nihil se esse sentiat, nihil suam coöperationem, sed totum effectum Deo & ipsius gratiæ tribuat; se seruum agnoscat inutilem & nihili, se indignum planè qui tantæ maiestati ac virtuti cooperetur, & cuius co-

perationi vim tribuat Deus, ac etiam tantum prouentum in ipso. Animaduertendum autem Petri nauem ascendisse Iesus, Petro iussisse, ut duceret in altum; ipsi indixisse, ut laxarent retia: vnde intelligitur vsum Petrum Andreæ fratris auxilio, eius socios fuisse Iacobum & Ioannem cum sua naui, omnes retia laxasse in mare, solam Petri nauim copiosè expiscatam: quæ omnia, quid aliud quam repræsentant futuram Petri & Ecclesiæ Romanæ maiestatē & auctoritatem vnicam, ex qua aliarum ecclesiarum penderet auctoritas, vnde & in alias deriuaretur fidei constans? alias piscari quidem sed per Ecclesiam Romanam; expiscari sine illa non posse? *Rumpebatur autem rete eorum, & annuerunt sociis, qui erant in alia naui, ut venirent, & adiuverent eos.* Fiunt efficacia ministeria vniuersalis Romanæ Ecclesiæ, si particularem ecclesiarum ministerio commode vtatur. Habent quidem aliæ ecclesiæ omnes iurisdictionem per Romanum Pontificem; itaque in Roma Ecclesia vniuersali concluditur omnis numerus prædestinatorum, nec extra eam quisquam salutem consequitur: non tamen propterea cessant, vel necessariò non sunt officia, actiones, & ministeria aliarum ecclesiarum. Propterea Ecclesia Romana, & eius Præses Romanus Pontifex ita debet existimare, se quidem laxare retia omnia in Ecclesia & extrahere; sed ad id conferri oportere operas aliarum ecclesiarum & ministeria: proinde innuere atque edicere semper aliis debent, ut se adiuuent; ruptum iri rete, & euasuros multis pisces, si suas facultates non exerceant opportunè & diligenter. *Et venerant, & impluerunt ambas nauiculas, ita ut pene mergerentur.* Habent aliæ ecclesiæ sua officia, ministeria, suos effectus, sed in reti Ecclesiæ Catholicæ Romanæ implet suas Ecclesiæ: pescantur cum Petro, etiam si in alia sint particulari ecclesia, itaque expiscantur suos, ut suos in Ecclesia Romana particulari Petrus: omnes verò in vniuersali Ecclesia Romana numerum implet eorum, qui fidem recipiunt in Christo. Plures esse hi non possunt de ordinaria Dei potestate, quam qui à Deo ad gratiam Dei Ecclesiæ ministerio vocantur: itaq; ad summum Ecclesiæ impletur, ut plures capere non possint; ex his tamè soli saluantur prædestinati. *Quod cum videret Petru.* Solus Petrus videtur ad mysterium penetrare, & sentire quod ad se attineant, quæ dicebantur, quæve

quæve fiebant. *Procidit ad genua I e s v. Profunda scilicet eum occupauit humilitas, & indignitatis suæ cognitio ad præsentia n tante virtutis atque maiestatis, & ad mysteriorum, quæ significabantur, magnitudinem. Dicens: Ex à me, quia homo peccator ego sum. Domine. Ex agnita Dei virtute infinita sensus ingeneratur peccatorum adeò efficax, vt ante conspectum diuinæ maiestatis nemo consistere possit, nemo non se ad nihilum redigat animi cogitatione humili. Stupor enim circumdecederat eum, & omnes qui cum illo erant, in captura piscium, quam acceperant. Vehemens fuit ille Petri mentis stupor, & si vis etiam extasis, in capture quidem piscium, & sensu virtutis Dei viui; sed simul ex simbolica significacione futurorum mysteriorum. Similiter stupuit Andreas, Iacobus & Ioannes similiter mysterium senserunt; socios item Simonis stupor apprehendit, non Iacobi & Ioannis: maiori enim sunt priuilegio in Ecclesia Catholica clerici Romanæ Ecclesiarum Cardinales, quam aliarum. Et ait ad Simonem: Noli timere. Placet mihi tua summissio & humilitas; sed nolo eam abire in pusillanimitatem, potius in animi magnitudinem; & non in tua quidem, sed in mea virtute & benignitate confirmari & fieri efficacem. Cæterum tametsi, quod dicebat Simoni, intelligebant ad se etiam pertinere Andreas, Iacobus, & Ioannes, tamen peculiariter Principi Ecclesiæ futuro animum addidit Christus principale atq; excelsum. *Ex hoc iam eris homines capiens. Quod in stupore indicauerat Petro Christus, hoc explicat palam soli, rursum eius principatu in Ecclesiam designans. Non similiter atque nunc de cætero es pescaturus: nunc pisces quidem ad mortem persequeris, de cætero aliam habebis ex me rationem pescationis; homines pescaberis & capies ad vitam sempiternam, quam ego illis dabo per tui officij ministerium. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus sequuti sunt eum. Ostendit Christus Petri & Andreæ, Iacobi & Ioannis vocatio-**

nem & officium, & quem essent sequuturi; hontamen vocauit, non indixit vt se sequentur. Concipi quidem animo primùm sollet spiritus vocacionis, huius dignitas, & utilitas, & insérī cordi deuotio; simul suscipi impulsus interior, quasi principia ponat Deus ad perfectionem eundi. Hac gratia vti debemus vt præparatione, & intelligere mundo renuntiandum interiori animi proposito, etiamsi nondum actu & opere exteriori; donec illa animi deuotione ac promptitudine parati audiamus Dei impulsū, quo omnino promoueamur ad actum illius præparationis & potentiae. Hæc percipimus ex hoc loco, & Cap. 4. alio Matthæi.

Audistis, Fratres, mysteria Christi gestorum, & sedis Petri primatus; illorum vis ad corda vestra penetret. Currite ad Christum, properate, irruite, incitate corda vestra deuotione, & opertum bonitate in dies maiori. Stat Christus, expectat vos, atque adeò vos ipse ad se trahit, ad se ipse facit vt curratis; docet vos Ioh. 6. vitæ æternæ verba ex naui Petri, ex Ecclesia Dei viuentis, primùm quidem propter vestram ineptitudinem initia salutis & perfectionis vestræ, deinde in altitudinem mysteriorum vos educit. Ibi mysteria vos docet diuina, quibus informati magnum fructum accipitis siue meditationis siue contemplationis, capitum magnam peccatorum vestrorum & imperfectionum multitudinem, ea arguitis; ita à lumine manifestantur, ita in lumen & vitam mutantur. Hinc concipitis humilitatis profundam quandam deuotionem, vnde vel spiritum mundo renuntiandi audeè accipiatis, vel accepta renuntiatione in melius indies contendatis; quod per hæc mysteria in vobis Christus operatur. Hæc est enim mysteriorum Christi efficacia exemplaris, vt gesta eius, quæ sunt Dei, viua actione ad omnes penetrant, omnibus fructum afferant, iuxta Christi I e s v meritum, & prouidentiam Dei infinitam: cui est gloria in sæculum. Amen.

D O M I N I C A Q V I N T A
P O S T P E N T E C O S T E N.

Compescitur iracundia.

M A T T H . V .

Anno xxxi.

In cxxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxij.

19.

- A. *In Monte Thabor Christus docet.*
- B. *Mortuus iacet, & ducitur homicida, ut reus iudicio.*
- C. *Non hoc solum; sed quis fratri irascitur, reus esse potest etiam iudicio gehenna ignis.*
- D. *Qui dicit, racha, consumeliosum verbum, sed an-*
- E. *ceps, reus similiter esse potest concilio.*
- F. *Qui dicit, fatue, nec iudicio, nec concilio fitur; sed planè gehenna igni addicetur.*
- F. *Homo qui relinquit munus ad altare, & vadit pri- mū reconciliari fratri suo.*

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

M A T T H . V .

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis: Dico enim vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum, & Pharisaorum, non intrabitis in regnum caelorum. Audistis quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, ^dracha: reus erit concilio. Qui autem dixerit, ^efatue: reus erit gehennæ ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi ^frecordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.

AD NO-

ADNOTATIO.

A. *Christus sedens in monte Thabor docet Discipulos.*

B. *Quinque circulus representatura ea, de quibus agitur in hoc Euangelio. Primum quidem iacet homo occisus; damnatus ad mortem dicitur homicida.*

C. *Qui irascitur temere fratri, leditq. fraternitatis charitatem aliquo signo exteriori, is rem admittit, quæ iudicio obnoxia est. Propterea autem iudicio subiici dicitur, qui irascitur; quia potest fieri, ut irascatur quidem, non tamen consummata sit illa ira, vel perniciosa: & tamen representatur infernus; fieri enim potest, & sèpè fit, ut ira sit crimen lethiferum.*

D. *Concilium, iudicium: cui sìstitur, qui non solum irasci videtur fratri temere, sed in vindictam aliquam prorumpit; & conusio aliquo appetit fratrem, racha (quod est genus conunity dissimilati propter vocis ambiguitatem) illum appellans. Nam à p̄ interiectione est, ad indignationem attinens, nihil adhuc iniuria explicans; à p̄ significat mollem & tenerum; tandem à p̄ vacuum & vanum. Iudicabitur ergo hoc, non ab uno solum iudice, sed planè*

à concilio. Peccas videlicet gravius, ut qui temere, qui ex ira, qui fratri videtur iniuria dixisse. Porro iudicium & concilium coniuncta sunt, & per auxes in dicta: sed ut non sunt aperi, ut non semper sunt consummatæ illæ ira, ita excusatio à lethali peccato obtendi potest à iudice vel à concilio: verum quia peccatum mortiferum videri etiam potest, ideo dicuntur iudicari, & ignis inferni appositi adscribitur.

E. *Homo qui planè alium accipit contumeliosè, fatuum, siue stultum appellans; vitium scilicet mentis nobilissima pars anima illi impingens. Hic non dicitur obnoxius iudicio, vel concilio; consummata enim ira sua ipse se ipsum condemnat ad ignem aeternum; qui dicitur gehenna, abominabilis scilicet, ut vallis Hennon; nec excusationi aliquid reliquum facit, quare solus inferni ignis apponitur.*

F. *Homo, qui recordatus habere fratrem aliquid aduersum se offensionis, relinquit munus suum ad altare, & recedit quarens fratrem, ut illius animum sibi conciliet, & tunc Deo possit munus offerre. Placet enim Deo oblatio è mundo corde profecta, ab immundo non placet.*

MEDITATIO.

Domine Iesu, libera nos propter nomen sanctum tuū ab omni deceptione, siue extrinsecus illa irrepat, siue proueniat intrinsecus. Decipit nos Mundus, peruersi homines, Dæmon; circumuenit nos nostra cogitatio: vigeat in nobis lux tua sancta, cælestis, diuina; quæ nos illustret, & ostendat, quid vitare debeamus, & faciat eadem in te, ut longè à nobis illud depellamus: ita abundabit nostra iustitia, qua iusti per te sumus & in te, plus quam Doctorum legis antiquæ & Pharisaorum; ut non solum litteram legis tuæ veteris intelligamus, sed ad eius intelligentiæ spiritualem perfectionem penetremus, & hanc te iuuante exerceamus. Vides, sancte Iesu, quam longe ab hoc gradu absimus; cum tamen perfectionem vitæ spiritualis simus professi ex votis, ex statu, ex instituto. Quando enim legem veterem, & omnino vetus Testamentum spiritualiter percipimus? quando non cognoscentes litteraturam introimus in potentias & magnitudines virtutis Domini, quæ

est in illa littera inclusa? quæ ex illa elucet, quæ nouum Testamentum, & legem Dei eternam nobis representat ex illis figuris, ex illa umbra, ex littera, & quidem ablato iam velamine per te Domine. Age, huc non penetramus, nec meditanur veteris Scripturæ sensum spiritualem, quod omittere non deberemus: quid tuam illam perfectionem nouæ legis suauem, celestem, diuinam quādo ut decet in se meditamus? quando opere explemus? Vel quam nunc exponis de obseruatione quinti præcepti, vbi doces fieri homicidium posse iracundia & vindictæ appetitione; quæ intrinsecus etiam si contineatur, ferit tamen odio proximum, quem benevolentia prosequi debemus. Rursum si iracundia accedit verbum, quod ad iniuriam possit quis interpretari, hoc vel iudicio, vel cōcilio addicitur. Nam si aperitum quis ex animo, præsertim irato, dixerit cō uitium, de eo nihil est quod iudicetur; reum illum prodit gehennæ, impotentia, & animi prauitas & operis. Sed ut expleamus tandem hanc

DOMINICA SEXTA

hanc tuæ doctrinæ intelligentiam, de tua gratia & beneficio, alia tamen nobis remanent superanda. Nam quotusquisque non identidem irascitur, etiam si non lethaliter ac perniciöse, neque occidat planè sol super illius iracundia? obscuratur tamen & obnubilatur ratio & charitas, debilitatur vita spiritualis & lux; præsertim verò vbi vehemens commotio incessit. non irascimur quidem fratri, non prolabimur in *racha*, non in *fatuæ*; sed hæc menti & volūtati violenter se offerunt, & nonnihil attinguntur. Est hæc iracundia; non tamen ferè vitium, sed tentatio improba & malitiosa. Video, Domine, me excusare animi intemperantiam; sed tu dominaris fluctibus maris: doce me, quemadmodum procellam hanc & sedare possim in te, si exurgat; & prouidere, ne exurgat.

Psal. 88.

Audi igitur. Pax tibi animi comparanda & exercenda est, ac mentis tranquillitas; quam assequeris per me, si me inuenieris, qui sum cordis pax vera: me autem inuenies, (hoc est, in corde tuo ero ego efficax sensus & motus) si tuum statum vitæ tuearis, si omnes tuas actiones obserues, & ad perfectionem dirigas per me; omnia autem impedimenta vitæ spiritualis abiicias, nitaris fide, spe, ac charitate, diuinis virtutibus, nitaris familiarissimè modestia animi & humilitate: ut aris autem omni studio orationis, non illius solum quæ statis horis recurrere solet, sed quoad eius facere poteris assidua & continent, recondita spiritus intentione, etiam res alias agens. Afferet etiam illa meditatio pacem, si in virtute

Luc. 18.

Paupertatis ita letues spiritum, vt nihil possideat cor tuum nisi Deum: ex virtute Castitatis nulla ex re delectionem capias, nisi ex Deo & in Deo: ex virtute Obedientiæ à nullo regi te vel gubernari permittas, præterquam à Deo, & à superioribus tuis in Deo. Si in his rebus ponas studium atque exercitium, pacem cordis inuenies; qua stabilita & confirmata vsu & sensu spiritus, fiet in me, vt ingruente iracundiæ motu vel occasione, præualeat pax mea, nec locum habeat perturbatio. Quod si, vt est vestra fragilitas naturæ imbecilla, irrumpat nonnumquam iracundia violenter, ad ea confessim est vobis accurrendum, quæ pacem conficiebant, vel omnino ad aliquem sensum spiritus qui vos soleat acriùs permouere; ibi enim reperta mea vi diuina, refectionis viribus, facile extrudetis perturbationem.

Gratias ago tibi, bone & sancte Iesu. Verum hoc mihi tantum remanet, de quo cupio à te instrui. Cùm irasci nonnumquam non solum possim, sed etiam debeam, quo pacto huiusmodi iracundiam concipere absque viatio possim? Primùm numquam iram concipiás, nisi ex pace spiritus proficiscatur: dein numquam irascaris, nisi contra peccatum, vel contra id quod cum peccatis complicatum videris: ad hæc, ne præueniat rationem ira, sed sequatur, ne dominetur, sed seruat & obediat. Da, Christe Iesu, quæ his paucis verbis declarasti expleam. Ita facias, magne & bone Iesu, per tuæ vitæ & mortis meritum. Amen.

DOMINICA SEXTA POST PENTECOSTEN.

Subseruire poterunt huic Euangeliō imagines Dominicæ quartæ Quadragesimæ, & carum Adnotationes **XLI.** & **XLII.**

Anno. **XXXI.**

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XV.

Iesus autem

MAR. VIII.

ITerum cùm turba multa esset,
nec haberent quod manducarent,

MATTH.

MATTH. XV.

*suis,
dixit;
turba,
quia triduo iam perseverant
mecum,*

*Et dimittet vos ieiunos nolo,
ne deficiant in via.*

Et dicunt ei;

*Vnde ergo nobis in deserto
panes tantos,
ut saturemus turbam tantam?*

Et ait illis Iesus;

*At illi dixerunt; Septem;
& paucos pisciculos.*

ut discumberent

& pisces,

& dedit

& Discipuli dederunt populo.

Et comederunt omnes.

*Et quod superfluit de
fragmentis
tulerunt, septem sportas
plenas.*

*manduauerunt, quatuor mil-
lia hominum, extra parvulos
& mulieres.*

*Et dimissa turba ascendit
in nauiculam,
& venit in fines Magedan.*

MAR. VIII.

*conuocatis Discipulis;
ait illis:
Misereor super turbam:
quia ecce iam triduo sustinent me;*

*nec habent quod manducent: & si di-
misero eos ieiunos in domum suam,
deficient in via; quidam enim ex eis de-
longe venerunt.*

Et responderunt ei Discipuli sui:

*Vnde istos quis poterit hinc saturare pa-
nibus in solitudine?*

Et interrogauit eos:

*Quot panes habetis?
Qui dixerunt: Septem.*

*Et præcepit turbæ discumbere super
terram.*

*Et accipiens septem panes,
gratias agens fregit,
& dabat Discipulis suis*

*ut apponenter,
& apposuerunt turbæ.*

*Et habebant pisciculos paucos:
& ipsos benedixit, & iussit apponi.*

*Et manduauerunt,
& saturati sunt,
& sustulerunt quod superauerat de
fragmentis, septem sportas.*

*Erant autem qui manduauerant, quasi
quatuor millia: & dimisit eos.*

*Et statim ascendens
nauim cum Discipulis suis,
venit in partes Dalmathia.*

M E D I T A T I O.

Sciote, Domine Iesu, misericordiam esse infinitam, benignitatem, clementiam; & hoc cum considero, quasi mea incredibilis indignitatis oblitus, apud te audeo de te quasi prelumere: Parce tamen mihi, suauissime Iesu, si te ex hoc tuo Euangeliō audeo interrogare, ut meum, & omnium qui ad te confugiunt, paedagogum clementissimum. Quid est, quod bis miraculum de panibus repetiū? Volui illustrius doceri, fidem Sacramenti Eucharistie, atque aliorum, quae sciebam oppugnatum iri ab hereticis, ac peruersi capitis hominibus: & illic quidem monstravi, unde vis Sacramentorum manaret; hic Sacramentorum etiam numerum expressi. Cur non frequentius huiusmodi miraculum edidisti, sancte Iesu, vt alia? Semel tantum edideram, & quarebant me turbæ, quia comederant ex panibus: quid si frequenter panes multiplicasse, nonne esset me quæsturi rerū temporalium auiditate, non spiritualium? Et tamen non omisi bis illud signū edere, propter mysterium duplex. Quorsum autem attinet, quod tā es frequens, Domine, in docenda turba & adiuuāda? Quia in eo sciebam esse quod facilius sanaretur; quā in Principibus & Pharisæis. Illa magna ex parte simplicitate animi ducebatur, conscientia suorum malorum, & boni appetitione: hi contrā ferē duplicitate animi, malitia, obstinatione. Quidnam in tuo animo versabatur, bone Iesu, vbi turbæ miserebatur? Passionis meæ, & vita totius meritū communicabam iis, quorum me miserebat. Itaque meos faciebā illorum labores, pœnam, peccata; quæ est verissima ac summa misericordia. Quo pacto turba tecum esse poterat, qui pax es & tranquillitas infinita; turba vero incondita, inquieta, tumultuosa, non solum inter se, si homines inter se conferantur, sed etiam si singulorum cogitationes, appetitio-nes, opera? Turbam ego ad me euocabam interno impulsu; vt ad me veniens, & mecum vna manens, me audiens, à me iuuaretur, & desineret esse turba, accepta à me pace & tranquillitate, sanatis eorum infirmis. Cur Discipulos cōuocas, sciens quod non haberet quid manducaret turba, & illis dicis: *Miseror super turbam*: Eos iam destinaueram, per quos mea Sacraenta administrarem; & iam tunc designabam ministros sacrae Eucharistie: im-
2. Cor. 3. primēbam porro illis spiritum miserationis,
Zach. 12. quo debebant in primis esse ornati, qui my-

steria mea in Ecclesia erant administratur. Expone mihi, Domine Iesu, cur dixeris tam vehementer: *Quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent, quod manducent: & si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via; quidam enim ex eis de longe venerunt*. Res erat noua, & magna admiratione digna, quod ubique me reiicerent Principes, Scribæ, Pharisæi, & me arguerent, me persequeretur & vellent interficere; turba tamen imperita & incondita, neglecto cibo, quasi vitæ suæ oblita, triduo mecum esset, me audiret, me longanimiter sustineret; quod fieri non potuit absque singulari fructu meæ doctrinæ cœlestis. Porro augebat admiratione, simul & miserationem, quod fame affligerentur, & essent defecturi in via, si absque cibo dimitteretur; illi præsertim, qui longe venerat, certius essent periclitaturi. Ceterum semper mihi gratior est ternarius numerus, qui semper in unitate essentiae personarum diuinarum distinctionem mihi representabat. Quid sibi vult autem, bone Iesu, quod titubare permittis Discipulos, & ad suam facultatem spectare, non ad tuam? Iam si ad tuam, nonne erat mirum magis, & grandior permisso, si Apostoli nō solum fidei obliuiscerentur, sed etiam experientiaz, quam de quinque panibus acceperant antea? Instruebam ego quidem mea doctrina, miraculis, gestis omnibus Apostolos & Discipulos, & in illis simul Ecclesiam meam, cuius in illorum titubationibus medebar infirmitati, & futurę illius firmitatis fundamentū iaciebam. Amputabam enim in illis omnium, qui in me erant credituri, fidei inconstantias & titubationes maiori efficacia & fructu, quam si nihil habitassem. Adde quod summum mysterium hoc miraculo significabatur, propterea fuit consentaneum, vt vehementer confirmaretur. Vnum si interrogauerō, Iesu, bone & sancte, reliqua à te pro tua benignitate exspectabo. Quid est, quod nec illi quinque, neque huic septem panum miraculo coniunxisti potus miraculum? Potus non exigebat miraculum, cum vicinus esset lacus Genesar, cuius erat aqua salubris. Fuit & illa causa, quod volui significari, laicis non esse communicandum Eucharistiam necessariò sub vini vel potus specie. Ago tibi gratias immortales Iesu, Dei infinita sapientia, pro hoc & omnibus beneficiis quae à te accepi de tua benignitate. Amen.

D O M I

D O M I N I C A S E P T I M A⁵¹⁷
P O S T P E N T E C O S T E N.

Cauendum à falsis Prophetis.

M A T T H . V I I .

L V C . V I .

A n n o X X X I .

In cxxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxij.

25.

A. Mons Thabor, ubi Christus docet.	D. fucus vel vua colligi.
B. Falsus Propheta docet frequentissima concione, sed
deprehenditur lupus.	D. Et per tribulos & rubum, unde item nec fucus nec
vua colligi possunt.
C. Docet Iesus non posse bonam arborem malos fructus, nec malam bonos facere.	E. Arbor bona dat bonum fructum.
C. Quod exponitur per spinetum, unde non possunt	F. Arbor mala excidetur, & in ignem mittitur: ita fies
falsis Prophetis, & hereticis omnibus.

E V A N G E L I V M M I S S . Æ .

M A T T H . V I I .

L V C . V I .

IN illo^a tempore dixit Iesus Discipulis suis: Attende à falsis^b Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: à^c fructibus eorum cognoscetis eos.

Numquid colligunt de^c spinis vuas, aut de^d tribulis fucus? Sic omnis arbor^e bona fructus bonos facit: ^f mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere: Omnis arbor quæ non facit fructum bonum,^f excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

Non est enim arbor bona, qua^a facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. Vnaquaque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt fucus: neque de rubo vindemians vuam,

Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me, Domine, Domine: & non facitis, quæ dico?

X x

M A T T H .

DOMINICA SEPTIMA

MATTH. VII.

Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum : sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nónne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: quia numquam noui vos: discedite à me, qui operamini iniquitatem.

A D N O T A T I O.

A. *Christus docet in monte Thabor Apóstolos.*

B. *Falsus propheta vel concionator veniens ipse, non missus legitimè. Huiusmodi quiaem apparent exterius oves, mansueti scilicet, modesti, humiles, fructuosi; verū si excutias, sunt intrinsecus truculenti & rapaces lupi. Propterea effictus est in circulo, qui lupinam illius pellēt prodat esse interius: idem apparet in uestis partibus extremis. Audit rāmen eos turba, & facile capitur horum doctrina & sanctitatis simulatione. Hos, cum magna animaduersione, esse cauendos, docet Christus: Primū explorandum, an veniant per se ipsi, non mittantur: si enim nullam missionem pretexant, audiendi planè non sunt, sed prorsus exterminandi: si missos se predicent, non legitima quidem atque ordinaria Ecclesiæ potestate, sed à Deo propter ordinem; ne tunc quidem audiendi sunt, nisi edito priùs miraculo, aut loco Scriptura adducto, qui peculiariter de se loquatur. Hunc tantum adduxit Ioannes, & Christus; tantum est adducēturus Elias in fine temporum. Miraculum si adducant; tamen est animaduertendum, ne falsum atque effictum illud sit; quod explorari poterit ex veritate doctrina: nam si contrà doceat, quām Ecclesiæ doctrina & traditio habet, impostor est ille, & cum suo miraculo, cum sua scri-*

Extr. de
harel. ca.
Cūm ex
iniusto.

ptura reiiciendus. Hoc verò est, quod Christus docet: Ex fructibus illorum cognoscetis eos; è doctrina & huius fructibus quām mali sint Prophetæ vel Doctores, quām cauendi: nam alioquin etiam mores planè deprehendetis per hypocrisim & malas artes effictos. Quod si facile non sit doctrinam vel mores discernere, tunc nihil secius animaduertendum attenissimè, quid tandem pariat doctrina, quid mores dentique: non possunt enim diutius celari horum impostura & calliditates, nec contrà bonitas animi & veritas obscurari.

A. Siquidem bona arbor facit bonos fructus, mala malos; & planè fit, ut ex akurdantia cordis os loquatur, & consequatur simidis operatio.

C. Spinetum, unde fieri non pot est ut colligantur fucus vel vua.

D. Tribuli, vel rubus, unde nequeunt fucus vel vua colligi. Sunt falsi Prophetæ & hæretici, spina, tribuli, rubi, unde suavitas doctrina & veritas colligi non potest.

E. Arbor bona & bene fructuosa, cuius foliū non defluit, cuius omnia qua facit prosperantur.

F. Mala & male fructuosa arbor: huius defluunt folia, sunt mali fructus, & tandem excinditur, & in ignem coniicitur comburenda: ita fieri hæresicis omnibus, & falsis Prophetis, nisi resipiscant.

M E D I T A T I O.

Matt. 7. *S*apienter nobis, vt semper, prospexit, magne Iesv, & docuisti, vt canes & porcos à Sacramentis etiam abigeremus, insolentes scilicet ac mordaces homines; tum eos, qui impuritate ac fordibus peccatorum gaudent: itaque vtrosque, si canes esse vel porci perseverent, nec admonitionem salutarem Ecclesiæ aūdiant, sacris arcemus; etiam si fidem teneant: hanc si non tenerent, etiam sine admonitione anathemate ferimus, cūm ipsi se

suo iudicio condement. At verò alij sunt nostri hostes magis perniciosi, & à quibus maius nobis impendet periculum: illi scilicet, qui cūm non modò sint canes & porci, sed lupi etiam rapaces; tamē violentiam, impunitatem, rapacitatem, & truculentiam dissimulant ouium cultu, modestia, & simplicitate, & specie fructus. Illic igitur iubes arcendos canes & porcos; hic grauissimè præcipis, vt attendamus nobis à falsis Prophetis, vt diligenter

genter aduertamus ne nos sua astutia, & fraudulenta dissimulatione decipient; & cum se obtendant nobis ouem, fiat illa nobis ouis non solum canis & porcus, sed lupus etiam rapax. Nihil enim est pestilentius, nihil ad sannandum difficultius, quam facientem pessima, esse persuasum optima illa esse quæ facit. At qui hoc conantur falsi Prophetæ efficere, ut persuadeant hominibus sua astutia atque peruersitate, ea esse optima quæ pessima sunt; ut ea deceptione tamquam veritate orthodoxa vtentes, quam plurimos faciant (quod ipsi sunt) non solum caries & porcos, sed etiam atroces & rapaces lupos. Video, Christe Iesu, saevitiam horum, video perniciem; vehementer ab his de tua gratia & virtute abhorreo, & cupio audiissimè horum calliditates atque petuerstades cognoscere, quo illos & vitare possim, & abigere per te; ne vel mihi, vel aliis noceant. Hoc doce me per spiritum tuum, bone Iesu.

Ioan. 8. En tibi. Origo & fax fuit Satan omnis mali, omnis crudelitatis, & fraudis, & mendacij: fuit ille quidem bonus, & habuit veritatem initio; sed statim ex initio ipso superbia & inuidia illum ex illa bonitate & veritate deiecit, & fecit lupum crudelissimum atque rapacissimum. Verum talis est aliquando aperto latrocino, aliquando subdole & fraudulenter: nonnumquam enim clarè est canis, porcus, lupus, leo, omnem crudelitatem & impunitatem exercet in vos impotenter, id me propter peccata vestra ita permittente. Sic ante meum aduentum ferè saeviebat: sed illum conculcaui ego, vici, atque triumphaui, & traduxi palam; atrocitatis illius insolentiam compescui, atque ligaui ad mille annos, hoc est usque ad secundum mei aduentus proximum tempus. Sed eius vincula variè illum astringunt, pro mortalium varia animorum indignitate & vitio. Ligatus utique est idololatria; non enim est in multis tam valida infidelitas, nam magna ex parte est proflighata idolomania; Mahometismus etiam & Iudaismus aliquid habent veritatis: non est igitur illud vinculum illis tam obstrictum. Laxius vero est haereticis, in quos plus potest Daemon, atque adeo in haereticis incipit illa solutio Diaboli vires accipere, quæ in Antichristo consummada est. In Ecclesia autem mea planè religata est Satanævis & peruersitas: nisi vestra culpa aliquando relaxetur, vel nisi tamquam ad canem ligatum ac-

Colef. 2. cedatis. Si quis igitur meo spiritui insistat humilitat atque studiosè, eum non aggreditur Daemon aperta dimicazione; sed variis artibus & dolis hunc circumuenire annititur per suos homines, qui solent item ipsi suas astutias Demonis malitiis adiungere. Sæpius etiam, quem subuertat, per se adit. Nihil tamen initio palam mali meorum seruorum simplicitati offerre audet, sed vestit se ouium vestimentis; mansuetudinem, modestiam simulat, spem fructus spiritualis præse fert; addit etiam falsam quamdam & effictam lucem. Hec est prima congressio: ea simulatione, & efficta boni facie, conciliat sibi animum veræ deuotioni & meditationi assuetum, & quasi docilem & attentum reddit. At animum si est adortus parum in rebus spiritualibus exercitatum, illi uestigio incipit illudere, dolo malo, & effictis fraudibus sese insinuans menti, maiorem alium quemdam spiritum, lucem aliam maiorem, fructum spiritus ubriorem polliceri; & id omni molimine contendit, ut veram deuotionem cum falsa commutet. Quod si id consequitur, ibi iam quasi parta victoria, & profligato Angelo tuteli, ærumnosam animam ludificari miseris modis pergit: iam vitæ statum deserere placet, nouam vitæ rationem instituere, in prioribus consiliis tenebræ omnia, in nouis lux omnia apparent: breuiter, regnat Daemon in anima infelice. Verum si constantem animam pergit oppugnare, & harum artium scientem, non statim ita impudenter eam aggreditur; sed desideria primùm ingerit maioris perfectionis, successum etiam spirituale procurat; nihil tamen omitit inter haec malitiam suam exercere, sicuti occasionem aliquam naestus sit: quod si nihil aliud, in ipsis bonis, quæ ipse suggerit, actionibus inspergit titubationes, insuavitates, diffidentias astutæ; ut tandem eò perueniat, quod contendit, ut illæ rationes vitæ vel actionum fiant pedentim insipidæ, atque etiam odiosæ, & placeant alia vitæ & actionum consilia. Aliæ præterea sunt Daemonis artes perniciose, & doli mali, quibus tum religiosos homines, tum saeculares impugnat. Illos, ubi sub specie melioris boni debilitat Superiorum suorum præsentem obedientiam, contrarium menti iudicium inferens, difficultatem ingeniens præcepti, vel præcipientis auctoritatem eleuans; denique hostiliter non cessat suas artes exercere in omnem cogitationem vel actionem hominis religiosi. Saeculares vero suis

suis itidem fraudibus aggreditur, qui immutabili statu tenentur, ut illum fastidian, alium depereant: si liberi sint, temerè ut eligant vitæ statum, lucem æqualem omnibus inducens, vel clariorem etiam imperfectiori. Est alia illusionis ratio, item pessima; si lucem tibi offundat in te diffici, vel dubia, vel periculosa, & enitatur, ut nullum consulas, & solus tibi videaris sufficere. Postremò nūquam fatigatur, nūquam finem facit ludificandi, semper circuit quærens quem deuoret, semper etiam venatur per quos vos item decipiatis. Ad omnes autem eius peruersitates agnoscendas, simul & depellendas, illud primum animaduertite, ligatum vobis esse Dæmonem; & nisi vos, vos inquam, illius vincula vel laxetis, vel soluatis, nihil vobis posse malum afferre; hoc est, nisi velitis: quo circa vestram aliquam necesse est culpam præcedere, si aggredientem Dæmonem vel non agnoscatis, vel non repellatis. Neque verò miremini, si vos ligatus aggrediatur astutè, cum me palam sit in deserto adortus; quem ego tamen superauui gloriòsè, & illa victoria vires vobis paraui, quibus tentationes vestras repellere possitis, non solum apertas, sed etiam tectas: at enim vos illum soluitis, vel acceditis vestra voluntate ad alligatum. Ergo danda vobis est opera, ut diligenter opera pœnitentiæ, non interioris solum, sed exterioris etiam exerceatis; ne vestra culpa Dæmon vires accipiat, quibus vos oppugnet. Quoniam autem permitto de mea prouidentia, ut dolis Dæmon vos appetat, quod vos probem, (ut soleo quos amo exercere, & sic ad meliora prouehere) oportet simul peculiari oratione vos esse munitos semper, qua Patrem meum oretis & me, ne incautos vos & imparatos Dæmon aggrediatur: illud præsertim petatis, ut Dæmon agnoscatis esse, à quo bona inspirationes offenduntur dolosè. Accipite verò signa maligni spiritus. Boni enim spiritus inspiratio-nes leniter, placide, ut in spongiam, ita ab anima bona recipiuntur: contrà mali instinctus duri sunt, non placidi, sed violenti, cum strepitum, ut solet à petra imber accipi. Rem igitur quæ obtenditur referatis oportet ad causam, & quemadmodum in animo vestro recipiatur aduertite; ita agnoscatis Dæmonem sub specie Angeli, Prophetæ, & ouis decipere velle. Sin hoc signo non discernatis spiritum, animaduertite diligenter, quod vos ducant illæ inspirationes: si enim vel ad infirmitatem spi-

1. Pet. 5.

Matth. 4.

Apoc. 3.

ritus, vel titubationem, siue ad status vestri, vel boni propositi, vel actionum bonarum debilitationem vel mutationem, nihil dubitetis esse Dæmonem illum, lupum esse sub ouis vestimento: abigate lupum cum sua ueste me auctore, extrudite malam bestiam. Est vobis alia via, qua possitis callidates Dæmonis propulsare: si non solum, à quibus vobis periculum timetis, de iis vel Superiores vestros, vel Confessarios, vel omnino in spiritualibus rebus industrium virum consulatis; sed de iis etiam, quæ videntur bona, recta, atq; spiritualia; breuiter, aliquem habeatis semper paratum, cui totos vos aperiatis: fiet mea benignitate, vti quas vos non agnoscitis veteratoris Diaboli vafrties, ille perspiciat, & vos instruat atque confirmet monitis salutaribus. Agimus tibi gratias Domine.

Verùm, bone & sancte Iesu, cupio de lupis hæreticis audire. De hac me Ecclesiæ peste, ex his quæ audisti hactenus, potes intelligere. Similiter faciunt hæretici in euertenda fide, ut Diaboli & peruersi homines ad mores corrumpendos: & initio quidè pari modo uestem prætendent ouinam, lucem videlicet intellectus, tum persuasionem, & confidentiam; hæc omnia efficta, & subdola, & ad suorum errorum persuasionem accommodata. Sed est hæreticorum oppugnatio apertior atque impudentior: hi enim vel statim, vel paulatim contra Catholicam Ecclesiam suos pestilentes errores intrudunt. Magna igitur culpa illis præbetur assensus, quod maior est lux fidei Catholicæ, traditionis, consensus, successionis, unitatis, diuinæ virtutis in Ecclesia orthodoxa. Observandumque est ad hos falsos Prophetas dignoscendos & euitandos, primum a legitime mittantur, an verò se obtrudant: *Ier. 23.* hi enim plane non sunt audiendi, qui legitimè non mittuntur; qui verò effingunt se mitti legitimè, horum primæ excutiendæ uestes & simulationes, quæ se frequenter produnt ipsæ per se. Quod si facilè non deprehendatur malitia; ad effectus eorum vel fructus inspi-ciendum diligenter: fiet enim non dubiè, ut fructus falsi Prophetæ illum prodant & traducant; non enim potest mala arbor bonos fructus facere: sic enim omnibus Ecclesiæ scæculis sunt obseruatæ atque deprehensæ hæreses. Sancta est tua doctrina, Christe Iesu, salutaris, diuina: obsecro te, Domine, ut illam in me facias efficacem, & in vniuersa Ecclesia tua sancta. Amen.

DOMI-

521

DOMINICA OCTAVA⁵²¹

POST PENTECOSTEN.

Villicus accusatur.

LVC. XVI.

Anno XXXIIIL

In cxxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxiiij.

64.

- A. Christus ad Berhabaram docens Discipulos.
- B. Homo duos, apud quem accusatur Villicus, quod bona eius dissipasset.
- C. Aftas Villicus tristis, male sibi consciente, nec se defendit.
- D. Abscedit miser, inie varia confusa; tandem illud placet, ut partem eorum, que domino debenerunt, remittat debitoribus, unde fians in ipsum benigni.

- E. Vni dimicte quinquaginta cados olei è centum.
- F. Alij riginti coros tritici è ceneum.
- G. Significatur colligi ex parabola laudandam elemosynam; & hominem qui erogat stipendium largè pauperibus.
- H. Eisdem homini moribundo astant Angelis consolantes animam, & excepturi è corpore discentem.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

LVC. XVI.

Dicebat autem & ad discipulos suos: Homo quidam erat ^b diues, qui habebat Villicum: & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? sedde ratione ^a villicationis tuæ: iam enim non poteris villicare. Ait autem Villicus ^c intra se: Quid ^d faciam, quia dominus meus auferat à me villicationem? Fodere non valeo, mendicare erubesco. ^d Scio quid faciam, ut, cùm amotus fuero à villicatione, recipient me in domos suas. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum ^e debes domino meo? At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam: & sede citò, & scribe quinquaginta. Deinde alij dixit: Tu verò quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe literas tuas, & scribe octoginta. Et laudavit dominus Villicum iniurias, quia prudenter fecisset: quia filij huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego dico vobis: Facite vobis amicos de manimona iniurias, ut, cùm defeceritis, ^h recipient vos in æterna tabernacula.

Xx 3 ADNO.

DOMINICA OCTAVA

AD NOTATIO.

A. *Christus ad Bethabara docens Discipulos.*
B. *Homo dives, apud quem suis Villicus fuit delatus, quod bona eius dissipasset; sed & assistunt amici: vocato autem Villico, ab eo exigit rationem villicationis severè: Redde rationem tuæ villicationis. & iam primum abrogatum scias tibi tuum munus, amplius villicare non poteris.*

C. *Astat tristis & amaro animo Oeconomus, neque quicquam respondet, accusante & damnante eum peccati conscientia.*

D. *Abscedit miser, videt se esse in ultimam calamitatem redactum, non posse idoneam reddere rationem: init secum varia consilia, tandem rationes eius omnes eò redeunt: Prior mea administratione, non possum opere & labore vietum parare, erubesco stipe emendata vitticare: Illud tatum fit mihi reliquum & facile: pecuniam Domini remittam debitoribus; ita fiet, ut in me ipsi sint benigni, & ego meam paupertatem illorum erga me benignitate sustentem.*

E. *Debitor, cui remittit Dispensator è cen-*

tum quinquaginta cados olei. Ea est mensura Iose. 8. Hebraicè bath, continens septuaginta duos sextarios: continet verò sextarius binas cornulas siue heminas, quas vulgo vacant pintas.

F. *Alius cui dimittit viginti coros tritici è centam. Est autem corus aridorum mensura, capiens medimnos Atticos unum & quadraginta, & capit medimnum duos modios.*

G. *Homo qui erogat prolixè eleemosynam in pauperes, quem laudat Dominus, quod prudenter fecisset.*

H. *Idem moriens, cui assistunt cum suis Angelis anima quibus beneficerat, illius animam recepturam morientis. Eò enim spectat parabola, ut qui sunt peccatores, saltem eleemosynis redimantur peccata sua. Dicuntur verò diuitiae mammona, (non Hebraorum, sed Syrorū lingua) qua de iniuritate collectae sunt: interpretatur verò Christus diuitias omnes, quas peccatores possident, esse mammonam, quibus scilicet indigni sunt: ne quis intelligat ex pecuniis maledicere acquisitis & aere alieno dari facultatem eleemosynas faciendi.*

MEDITATIO.

SV M ego Villicus tuus, Domine Deus meus; audio, & scio, & sentio: Accepi à te bona, quæ habeo, quæ tua sunt, & ea dedisti in manus meas in te gubernanda, ad gloriam tui nominis; vnde etiā mihi parem vitam meam sempiternam. Nec solùm mihi naturalia bona dedisti, animam, & potétias meas, pet quas sum & possum naturaliter; sed bona mihi præterea dedisti supernaturalia, virtutes scilicet & dona, quibus esse habeo cælestis & facultatem: sum quippe Christianus, sum factus filius tuus adoptius, frater Christi Domini & Dei nostri. Neque his fuisti contentus, benigne Domine, in gratiam etiā religiosi instituti me tam immiterium recepisti, multis donis, multis visitationibus exornasti atque exhilarasti. Quæ omnia cùm considero, & vtinam ita considerem ut debeo; dum igitur hæc considero, & quemadmodum his sum usus animaduerto, in summam venio animi mei confusionem. Video enim me apud tuam iustitiam esse diffamatum, & varie delatum, & hoc quidem verissimè: accusat enim me

mea conscientia atque condemnat, sentio me tuis donis indignum, è tua villicatione reiectum, omnis consilij & opis prorsus expertem, iustissimè exilium cordis, & omnem desolationem patior. Quid faciam miser? Nihil enim possum sine te, Domine, qui meo demerito, & tua iustitia abiecisti me. *Fodere non valeo.* Voluntatem quidem tu mihi, Domine, fecisti reliquam; qua vellem etiam abiecta facere & laboriosa, id est, pœnitentia & asperitibus & abiectionibus sustentare vitam spiritualem: verum hoc videor non posse conari in hac desertione tua; iacet animus, languet, stupet. *Mendicare erubesco.* Oratio mihi residua esse videri poterat, qua ad te, qua ad Sanctos tuos me conuerterem: hoc etiam præsidium timeo ne tua destitutione ereptum sit mihi, neque audeo ad te, quem tam varie offendit, confugere; operuit enim confusio faciem meam: ad Sanctos tuos accedere erubesco; scio enim illos zelo tui honoris & iustitiae esse feruentes. Video tamen, Domine, quænam sit tua voluntas in his angustiis; ut me

mededam pietatis operibus , & iuuando proximo : video consilium tuum ; vt , quod ferè negligebam, saltem mea necessitate excitatus faciam diligentius ; hactenus enim erravi ; nam potius fui in me iuuando , neglecto ferè proximo: hoc est, non curando bona, quæ dederas mihi administrada in villicatione mea, quæ est de tuis ouibus & prædiis . Et primùm quidem Missas, orationes , corporis afflictiones , & pia alia opera offeram pro animabus purgatorij . Secundo loco eadem offeram pro pœnitentiis debitis proximi mei , & vita in melius commutanda . Tertiò adducendis hominibus ad confessionem & eius frequentiam dabo operam diligenter . Quartò aliis ministeriis iuuandi proximi incumbam studiosè : & , vt breuiter dicam , propriè ad me intelligam attinere parabolam . Nam ex in-

stituto habeo compertum, quæcumque accepi dona à te , Domine ; ea omnia, propterea accepisse me , vt in meam & proximi salutem & perfectionem illis utar , ad maiorem nominis tui gloriam : quod vel non feci , vel negligenter feci , vel paruo cum fructu feci & repugnanter . Obsecro Domine , parce peccatis, parce negligentias meis ; & da primūm , vt de tuis donis & bonis ne faciem mammonam iniquitatis , contra tuam voluntatem illis abutens , vel ea inutiliter retinens : & exhibe, clementissime Pater , ex eo quod haecelus fateor fecisse me iniquitatis mammonam , vt quamplurimos iuuem , & ad salutem ac perfectionem promoueam . Ita fiet vt iuuer ego in meis desolationibus ac miseriis , & tandem recipiar ad vitam sempiternam . Amen.

D O M I N I C A N O N A P O S T P E N T E C O S T E N .

De huius Euangelij duplici historia descriptæ sunt suæ imagines superiùs.

E V A N G E L I V M D O M I N I C A E , I X .

vide in Dominica in Ramis palmarum.

E T A D N O T A T . LXXXV . LXXXVI . LXXXVII . LXXXVIII .

Anno XXXIII .

Xx 4 . DOMI-

D O M I N I C A D E C I M A
P O S T P E N T E C O S T E N.

De Phariseo & Publicano.

Lvc. XVIII.
lv

Anno XXXIII.

In cxxxv. imaginem Adnotacionula.

cxxxv.

go.

A. Christus in templo, in portico Salomonis docent.	B. Magnifici quidam homines, qui alios aspernabantur
præse, & alia multitudine audiens. | C. Templum cum atrio. | D. Phariseus proximè stans ad ianuam atrij Sacer- | E. Publicanus longè stans tunc pectus, & oculos non
audens tollere in celum, humillimè erat: Deus,
propitius, &c. redit domum iustificatus, con-
tra quam Phariseus. |
|---|--|-----------------------|---|---|

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

Lvc. XVIII.

De Ixit autem & ad ^b quosdam, qui in se confi-
debant tamquam iusti, & aspernabantur cæ-
teros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt
in ^c templum, ut orarent: unus Phariseus, & alter
Publicanus. ^d Phariseus stans, hæc apud se orabat:
Deus, gratias ago tibi; quia non sum sicut cæteri
hominum, raptiores, iniusti, adulteri; velut etiam
hic Publicanus. Ieiuno bis in sabbato: decimas do
omnium quæ possideo. Et ^e Publicanus à longè
stans, nollebat nec oculos ad cælum leuare: sed per-
cutiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto
mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus
in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat,
humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

AD NO:

ADNOTATIO.

A. Christus cum Apostolis in porticu Salomonis, ubi hanc parabolam dixit, postquam receptus fuerat gloriōsè in ciuitatem.

B. Ante ipsum magnifici quidam homines, qui in se confidebant quod iusti essent, & reliquos aspernabantur. Alia multitudo, quam illi contemnebant pro se.

C. Templum, (nam atria etiam sub nomine templi continebantur) ubi arrogans & vanus Phariseus ad ostium atrij Sacerdotum & holocaustistarum, erectis in celum oculis: orat autem apud se insolentissime. Considera, ante quam verba audias, insanam hominis confidentiam, inde barbaricam arrogantiam, omnium aliorum hominum contemptum praese: se iustum, bonis operibus abundantem; alios omnes sceleratos, & vitiis omnibus coopertos. Venit dein ad verba: Non sum sicut ceteri homines, &c. O homini peruersitatem intolerabilem!

E. Publicanus cum suo marsupio & tabulis

collybisticis, implicatus scilicet negotiis pecuniarius & lucris; quod exercitium ferè numquam sine peccato fit. Hic contrà planè quam Pharisaeus orat. Primum agnoscit se coram diuinitate peccatorem: pudore & peccati conscientia confusus stat longè, non audet in celum oculos levare, exit in signa pénitentiae, tundit pectus, ut cor compungat, petit à Deo veniam & simplicissimè & humillimè: Deus, inquit, propitius esto mihi peccatori. Hac Publicani oratio celos penetrauit, & ei peccatorum veniam conciliauit. Sunt hac quinque verba efficacissima, præsertim si ea ad quinque Christi vulnera referamus, similiter animo contriti ut Publicanus. Illam orationem damnat Christus, ut arrogantia & stultitia plenam, hanc laudat, ut humilem, & deuotè sapientem: illum pronuntiat non descendisse iustificatum, descendisse telonarium. Simillem elationem, & arrogantem magis & barbaram, moriens Lutherus euomuit.

MEDITATIO.

*E*heu meam miseriam! Non agnoscebam I E S V, & fui: aperuisti tu sensum mihi, quò in me Pharisæam conspiciam superbiam & arrogantiam, pessima illa vitia; tum meam in me confidentiam, & aliorum contemptum præ me. Quando enim ego (omitto alia vitia, quibus repletus sum) sed quando ego in operibus etiam bonis non me magna ex parte sentio? Quando pleno corde dico, seruus inutilis sum, è voluntate tua si quid ago? Quando quò magis in bona actione versor, eò magis in diuina gratia & virtute absorbeor? Quádo illud experior in spiritu, quod Paulus tam constanter scripsit: *Vivo ego, iam non ego, vivit verò in me Christus?* vel quando subdo, quod est planè consecrarium; esse quidē certè deberet: Operor ego, iam non operor ego, operatur verò in me Christus? vel quando omnem ostentationem, & omnem finis imperfectionem depello: Rursus verò nouisti tu, Domine I E S V, cordis mei perpetuam insolentiam: meæ actiones, cogitationes, opera mea ferè omnia mihi arrident & placent deliciose; nihil in illis video imperfectionis, ni-

hil mali: aliorum contrà vel non considero, vel non placent, vel displicant; etiam si non voluntate forsan mea, habitu tamé quodam, & animi auersione, quam è malo principio proficiisci necesse est. Sat dixi, vt quid hæc multiplico? Tu, sancte I E S V, scis peccata mea esse multa & mala, meas imperfectiones & infirmitates tu nosti; ego non agnosco, cæcutio in omnibus. Illumina cor meum, I E S V *Psal. 1; 8.* bone, vires insere cordi & potētiis meis, & docce me, quo pacto hæc mala possim euadere. Ex hoc Euangelio nunc te erudiam. Caeve igitur, orationem Pharisæi, ne imiteris: illam Publicani amplectere; atque adeò contrà, quam fecit Pharisæus, tu ora. Ille: *Gratias ago, quòd non sum, &c.* Sua arrogantia incredibili ductus, singularem illam suam iactantiam & animi peruersitatem Deo fert acceptam; quasi eius malitiae auctor esset Deus: tu modestia animi, atque humilitate cordis, ex te nihil boni in te agnosce; quæ à Deo beneficia accepisti, ea te tua improbitate corrumpere semper, nec percipere quemadmodum à Deo profisciscantur, vt ex infinito illo fonte omnis misericordia & gratia fluant, illius esse *Iac. 1.* *1. Cor. 12.* dona.

dona. Si quid habes boni vel benefacti, Deum lauda, te vitupera de tua indignitate, de tua inutilitate, de tuis peccatis: & tantum absit, ut Dei benignitate abutaris ad contemptionem aliorum hominum, ut contrare reliquias hominibus, quotquot sunt, viliorem deputes ac deteriorem; tuis omnia illorum peccata superari; festuca sint omnia omnium peccata in oculis tuis, tua ingens trabs: hac ratio te para ad imitationem orationis Publicani. Sta verò longè, ut de profundis ad me clames: non enim audio ego, si quis ad me accedit, sua incogitantia atque arrogantia erectus; sed qui ex profunda cordis sui humilitate: quanto longius recedit, tanto accedit proprius, & magis à me exauditur. Tu te indignum reputa, non solum ut ad me accedas, sed ut in cælum audreas præ confusione & pudore peccatorum suspicere: totum te occupet tuæ vita & peccatorum turpitudo. Corripi verò peccata tua, contunde & contere cor tuum, decute omnem peccandi affectum; & facto principio nouo fidei in me, & spei, & deuotionis contra peccata tua, Publicani quinque verba dicas ad quinque mea præcipua vulnera, quæ pro te in cruce acceperis; illa eò referens, quasi nunc videas illa vulnera infligi, vnde vim recipient.

Deus, qui pelagus es infinitum infinitæ substantiæ, virtutis, misericordiæ, pietatis: nam idem es Deus cum Patre & Spiritu sancto, es simul idem Dominator, Dominus omnis creaturæ; merito item tuæ passionis & mortis data est tibi omnis potestas in cælo & in terra: potes igitur omnia, nec vis peccatoris mortem; sed ut conuertatur, & viuat. Propitiatus es tu Domine; scio enim quod te propo-

suit Pater tuus propitiatorem pro omnium peccatis: vtere tua propitiatione in me; non potuisti enim proprius ad nos venire vel fieri, qui non solum nostram humanitatem, labores, poenas assumpisti, sed mortem etiam nostram. Ita fuisti verum propitiatorium, in quo Rom., Deus ad nos veniret propè, misertus nostri, ac delens peccata nostra per te. Esto: es tu quem omnibus mortalibus propitius, quod ad te & tuæ mortis meritum attinet; mihi etiam applicasti tuæ passionis meritum, si ego eius vim non repellam, si ego adhibeam quæ à me requiris adduci, & iuves ut adducam, quod remissionem peccatorum recipiam. Ecce, Domine, pœnitent me peccatorum omnium, omnia detestor, ab omnibus propono deinceps te iuuante cauere; volo confiteri illa Sacerdoti tuo, & ad eius arbitrium de illis satisfacere: me totum tuæ bonitati & voluntati tradō; *Propitiatus esto mihi peccatori.* Sum quidem profligatissimus peccator, & perditissimus; sed tu pro huiusmodi etiam mortuus es, in his sanandis maior est tua misericordia, maior gloria. Scio me non percipere peccatorum grauitatem, non intelligere quid tandem sit Deum offendere: da mihi, benigne Iesu, hæc omnia, ut ita nunc saltem adhibeam, quantum sit satis ad remissionem omnium peccatorum meorum. Deinde augeras hæc omnia in me, ut maior indies accrescat gratia remissionis tuæ & virtus; qua possim & certius & facilius peccata deinceps vitare. Ita fac, sancte & magne Iesu, per nomen sanctum tuum, quod est ineffabile, per vitam, per passionem, per mortem & resurrectionem tuam. Amen.

DOMINICA V N D E C I M A⁵²⁷ POST PENTECOSTEN.

Sanat Iesvs surdum & mutum.

MAR. VII.

Anno XXXII.

In cxxxvj. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxvj.

62.

- A. *Tyrus vrbs.* F. *Ducit illum Iesvs à turba seorsum, & immittit illis digitos in auriculas.*
B. *Et ad vigesimum milliare Sidon.* G. *Exspuens in palam suam, tetigit saliva linguam eius, & dicit illi: Ephphethah.*
C. *Sarepta ad nouem millaria à Sidone versus Tyrum.* H. *Audit & loquitur recte surdus & mutus.*
D. *Christus iter faciens trans Iordanem, per medios fines Decapoleos.*
E. *Non longè à mari Genesar offerunt illi surdum &*

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. VII.

ET iterūm exiens de ^c finibus ^a Tyri, venit per ^b Sidonem ad mare Galilææ, inter medios fines ^d Decapoleos. Et ^e adducunt ei surdum & mutum, & depreca- bantur eum, ut imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in ^f auriculas eius: & exspuens ^g tetigit linguam eius: & suspiciens in cælum, ingemuit, & ait illi: Ephphethah, quod est, adaperire. Et statim ^h apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & ^h loquebatur recte. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plūs prædicabant: & eò amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

A D N O T A T I O.

A. *Vrbis Tyrus, & ad vigesimum quintum milliare*

licet extendens iter, deinde inter medios fines Decapoleos Iesvs, venit ad mare Tiberiadis, contra Bethsaidam & Capharnaum, ubi satiauit postea quatuor hominum millia septem pa- nibus. In hoc itinere sanavit hunc surdum & mutum.

Strabo.
B. *Sidon, ad Septentrionem: usque mari- tima: in tribu Aser Sidon, etiam si non obtinuerint eius poss. Ieronem Israëlitæ; Tyrus non erat in continenti, cum diuisa est terra.*

D. Christus iter facit trans Iordanem per me- dios fines Decapoleos. E. It autem Decapolis regio decem urbium, trans Iordanem, circa Hippum, & Pel-

C. Sarepta oppidum ad nouem millaria à Sidone Tyrum versus. Ex his finibus, sanata filia Cananea, egressus per Sidonem, ad eam sci-

Lib. de locis Hebr. & Pellam, & Gadarar, ita Hieronymus: Plinius verò post Iosephum in numero non easdem urbes obseruat, qua in re dicit fuisse varietatem. At video unam illam regionem Decapolim à Marco significari, ut etiam innuit Matthaus, & aliam fuisse à Galilaea; ut decem urbes in diversis regionibus sparsas non fuisse Decapolim hoc loco significet Marcus, sum illud, Decapolim trans Iordanem esse. Nam Gerasenorum regio erat trans Iordanem, ubi Christus fuit cum insignem illum Damonicum sanavit: qui tamen cum Christo non transfrerantur; sed, ut à Christo intellexerat, caput prædicare in Decapolis, quæ ad montem Antilibanum spectat, post quem introrsum esse Decapolim tradit Plinius.

E. Non longè iam erat à mari Genesareth, ubi adducunt ad eum hominem surdum & mutum, & obnoxie eum rogant, ut illi imposta manus salutem afferat.

F. Seducit illum Iesus à turba seorsum, & immittit digitum veriusq; manus unum, in eius auriculas. O felices aures, quas digitus Christi tetigerunt; & quas eius digitus, id est, Dei potentia, sanavit! Immitte, benigne Iesu, digitum tuum in aures nostri hominis interioris obtusas & surdas; ut gloriam tuā & Patris, quam

enarrans cali, terra, orbis, visibilis & invisibilis creatura, quam gratia & redemptio tua copiosa proclamat, audiamus.

G. Spuit præterea Iesus in volam manus, intingit digitum in saliuam, deinde tangit digitum saliuam imbuto exsertam muti linguam, spicies in calum ingemit, & dicit, ephphethah, ita enim Marcus ex Chaldaeo πρῶν ἐφαθά, per syncopen dempto è medio Thau, & duplicato d proper daghes, & mutato n in n Latinus interpres omisit alterum φ in aliis imitatus est Græcum significat verò, aperire.

H. Surdus & mutus receperat salute audit & loquitur perfectè mirantur turba, ipse gratias agit Christo; Imbe, obsecro Domine Sancte Iesu, tua saliuia & gustu linguam nostram; ut ex interno sensu, & spiritus suauitate, tuum sanctum nomen laudemus in secula.

Sed quid hic est nouæ rei? Cur ingemit Iesus, quod non legitur nisi bis fecisse, hic, & sequenti capite Marci? & ibi quidem ad Pharisaeorum duritiam cordis deploratam ingemuit; sed hic curam? Ut ostenderet difficultatem sanitatis spiritus in iis, qui nec auditum habent interiorum, nec linguae officium ad orationem exercent.

M E D I T A T I O.

O Beatum te surde & mute. Felicem tuam surditatem & infantiam, faustas aures & linguā, quas Christus Dei Filius & virtus suis digitis tetigit, sua saliuia inunxit, sua potentia sanavit. Quid igitur? quid antequā sanitatem reciperes, quid in ipsa sanatione, quid postea sensisti in te? explica nobis rem totam, bone, surde, & mute. Audite ergo. Non audebam ego ad Christum accedere; quod nec illum rogarē mutus, nec audire, si quid mihi loqueretur, surdus poteram: cupiebam quidem sanari, incipiebam etiā interiorū audire Christum; ipse enim mouebat silenter cor meum, & ad se fidemque sui alliciebat: incipiebam itē aliquid illi loqui silentio, & respondere ad internam illius vocem; itaque turbæ omnibus signis capitis, manuum, linguæ, innuebam ut me ad Iesum adducerent. Adducunt, sustinunt ante bonum Iesum, deprecantes ut mihi manum imponat, credentes futurum id quod ego credebam, ut illa manum impositionis fieret mea sanatio. Vedit Iesus illorum & meam fidem, & ampliori me prosequutus est benignitate: non imponit enim solum

manū, sed me abducit primū à turba, quod non tantū fecit exterius, sed interiorū etiam segregauit me à turbis mearū cogitationum, & ab alterius turbæ contagio: animo meo videlicet attulit primū peccatorum contritionem, deinde pacem & tranquillitatē, quod ego tum primū sensi in me fieri, cum me apprehendit manu sua Iesus, & abducere cœpit seorsum; quasi viderem à mea & mundi malitia me separari: ego verò sequebar volens, lubens, magna animi suauitate delibutus. Euge bone, surde, & mute. Ergo te manu tenebat Iesus, te ducebat, te segregabat ab omni & turba, & turbatione. Quid præterea intelligebas fieri illa separatione? Diuinam Christi in me familiaritatē & benignitatem: unde augebatur in me fides in Iesum, & fiducię robur, & amoris suauitas. Quamquam postea percepi illud simul insinuari, qui surdus ad vocem veritatis est, & ad orationem mutus, nec quicquam vel audit vel loquitur sensu spiritus sui deuotè, cum esse admonendum, ut à peccatis primū, à malis occasiōibus veluti à turba secedat, quo curetur à Chri-

Christo. Sic eras animo iam & cogitatione affectus. Quid præterea sensisti, vbi in aures tuas filius Dei diuinos digitos imminisit, vbi suo sputo linguam tuam tetigit, postquam in cælum suspexit, ingemuit, & dixit, adaperire? Audite Dei in me mirabilia. Vbi me secretò apud se abduxit, non sanauit statim, sed parauit animum meum ad diuinum beneficium recipiendum: tangens quidem aures meas digitis suis, excitabat meam fidei imbecillitatem, infundebat non animo solum, sed aribus, & corpori meo mirabilem quādam vim & suavitatem: quasi se agnosceret natura à Creatore suo tangi, & in melius renouari, & veluti exultaret. Vbi verò saliuia sensi imbui linguam meam, animæ meæ gustuum aduerti immutari in me, expelli noxiū rerum humanarum, conciliari retum spiritualium iucundum & salutarem saporem. Tactus vterque spiritum quemdam excitabat in me, qui interior quādam significatione declarabat non esse illos digitos, illam saliuam hominis tantum, sed simul Christi, Dei omnipotētis, salutis sempiternæ. Erectus eram summa animi expectatione, & attendebam totus in alias Christi operationes: mouit verò me vehementer, vbi ad cælum suspexit, & quasi me leuauit ad mysticam diuinitatis prægustationē: gemitus autem, vt perciperem illum Dei gemitum ad me attinere, meumque gemitum efflagitare; innuere alioqui, quām sit difficile animum curari, qui nec audiat verba veritatis & salutis, & mutus ad orationem sit: hæc erant præparationes. At verò cùm dixit: *Ephpheshah*, id est, *aperire*, illæ omnes præparationes, & quasi motus ad salutem & animi & corporis mei suam sunt profectionem consequutæ: apertæ sunt iustitiae portæ, & ingressus audiui potentias Domini; confessus sum Domino, & recordatus sum iustitiae Dei solius: incepi vndique audire magnalia Dei & virtutes eius, quæ continenter facit & operatur: animaduerti creatum in me interiore auditum cordis & mentis meæ; simul suauissimus accessit exterior auriū auditus & perfectissimus. Fece- runt hæc dona Dei, vt intelligerem mirabilia, quæ fecerat in me benignus & magnus I e- s u s. Etenim ante hæc omnia intellexeram

peccatorum mēorum remissionem præcessisse: tum verò lingua suo vinculo soluta, cùm interiori, tum exteriori, exultauit ad laudem & gloriam Dei & Christi eius prædicandam; repleta est cælesti dulcedine, gustauit & vidit *Psal. 33.* quām bonus, quām suavis est Dominus; exiit in gratiarum immortalium actionem, celebrauit Dei in me miserum & abiectum hominem misericordiā. Sed quid est, quod tam studiosè hæc intelligere voluistis? cauete, ne aliqua sit cum auiditate hac vestra coniuncta curiositas: incubite in imitationem mei. Putatis non esse vos surdos & mutos? Si ita existimastis, ibi verò magis estis & surdi & muti. Quis enim ex vobis nō habet cordis aures ad veram & claram Dei vocem occlusas? quis inspirationes bonas spiritus agnoscit? quis contrà, malas auersatur & rejicit? quis ad interiores aurium spiritualium delicias puras & sanctas attingit? quis præterea est assequutus vel exercet suauem illum & viuacem gustum vitae, passionis, mortis, resurrectionis, & aliorum mysteriorum Christi? quis gratiæ percipit & virtutum fragrantia? quis contrà turpitudinem peccati & foeditatem penitus abominatur? quis porrò ex gusto & auditu spirituali loquitur? quis non potius aridè verba sua effutit, & in aërem disperdit? quis in verbo non offendit? Omitto alia innumerabilia in hoc genere; uno tantum verbo perstringam vestram tepiditatem & inconstiam. Vobiscum similiter se gessit Christus atque tecum: eratis in turba sæculi, surdi & muti, segregauit vos Christus ex ea turba per vocationem religiosam, per exercitia spiritualia: in eo recessu tetigit & aperuit aures vestras, vt verba eius audiretis & mysteria: addidit gustum consolationum spiritualium, cum facultate meditationis & orationis: rursum verò confirmauit hunc secessum, hæc dona per religionis ingressum; ibi continenter auget, nisi vos impediatis. Ad dona Dei ne sitis desides; illis utimini, illis coopermini, ne in magnum iudicium incidatis. Gratias tibi ago, magne & sancte I e s u s, quod me tam fructuosè per surdum & mutum docuisti: fiat, obsecro, efficax in me hæc doctrina. Amen.

Y y DOMI-

**D O M I N I C A D V Q D E C I M A
P O S T P E N T E C O S T E N.**

Incidit in latrones viator.

Lvc. x.

Anno XXXII.

In cxxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxvij.

33.

A. Capernaum, ubi Legisperitus tentat I E S V M. B. Reges & Prophetæ desiderantes videre, qua Discipuli videbant, & non viderunt. C. Ierusalem ad Occidentem. D. Iericho ad Orientem: in medio spatio montes Domini, ubi viator incidit in latrones. E. Adorans viatorem latrones, spoliant, vulnerant, &	F. Præterit miserum hominem Sacerdos illac iter faciens. G. Similiter Leuita. H. Samaritanus autem videns, venit ad eum; alligat vulnera eius, &c. I. Impositum iumento ducit in stabulum.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

Lvc. x.

IN illo tempore conuersus ad Discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident quæ vos videntis. Dico enim vobis, quod multi ^b Prophetæ & Reges voluerunt videre, quæ vos videntis, & non viderunt; & audire quæ auditis, & non audierunt. Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum; & dicens: Magister, quid faciendo vitam eternam possum? At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut te ipsum. Dixitque illi: Rectè respondist: Hoc fac, & viues. Ille autem volens iustificare se ipsum, dixit ad I E S V M: Et quis est meus proximus? Suscipiens autem I E S V S, dixit: Homo quidam descendebat ab ^c Ierusalem in ^d Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum: &, plagiis impositis abierunt semiuio relicto. Accidit autem ut ^f Sacerdos quidam descenderet eadem via: & viso illo præteriuit. Similiter & ^e Leuita, cum esset secus locum, & videret eum, pertransiit. ^b Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordia motus est. Et appropians alligauit vulnera eius, infundens oleum, & vinum; & imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait: Curam illius habe: & quodcumque supererogaueris, ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiā in illum. Et ait illi Iesvs: Vade, & tu fac similiter.

A D N O.

ADNOTATIO.

A. *D*ocuit Iesus, quæ hoc Euangello continentur, in cœnate Capharnaum ad mare Galilea; ibi Legisperitus tentans interrogat Christum.

B. *H*inc Reges, illinc Prophetæ manus in calum rendunt, quasi dicant: Utinam disrumpentes cœlos, & descenderes. Rorate cœli desuper, & nubes pluia instunna, aperiatur terra, & germinet Salvatorem. Desiderabas quidem videnter videre diem Christi, & non viderunt tamen.

C. *I*erosolyma ad Occidentem.

D. *I*erichus ad Orientem ad vigesimum lapidem: in medio spatio montes Domini, & memoria, in quibus latrocinia & cades siebant frequenter: in his montibus refertur ex parabola incidisse viator in latrones, cum Ierosolymis descendens Ierichunta iter haberet.

E. *A*dorunt latrones viatorem, dispoliant, crudeliter vulnerant, abeunt deinde semiuiuo reliquo.

F. *S*acerdos suo corporis cultu, qui videns vulneratum & miserum hominem, praterit illum tamen, nec misericordia prosequitur.

G. *S*imiliter facit Leuita.

H. *S*amaritanus veniens ad eum, & videns tantam crudelitatem, & hominis miseriam, misericordia commotus, ex iumento descendens ad illum accedit, medetur vulneribus, ut poteat, in-

fuso vino ad expurgandum, oleo ad leniendum, & sanandum.

I. *I*mpositum suo iumento ducit ad stabulum, id est ad publicum hospitium, & collocat in hospitio, & quod supererat diei tum nocte illa eius ipse per se curam agit: deinde cum necessarium esset discessuras, prolatis duobus denariis, id est octo caroleis cum quaternis denariolis, qui faciunt septem solidos vulgares, eos dat hospiti, & illius ut curam gereret committit: ne dubitaret ultra acceptum argentum siquid opus esset erogare, se illi redditum quicquid supererogaret. Fæcunda sensibus est hac parabola; sed quia non licet multa in Adnotationibus commentari, illud excipiamus. Incidimus in latrones, quoties est via spirituali, quæ in visione & perceptione diuina pacis versatur, declinamus in mundi instabilitym, nec temorem spiritus tenemus: ibi incurrimus in Damonum latrocinium, & virtutum plagas. Hac ferè cum continenter fiant, continenter ad Samaritanum Christum accurvendum est, qui nostri misertus curet vulnera, curam nostri geratum per se, tum per Angelos & Sanctos, tum per Ecclesiæ ministerium. Agnoscamus autem nihil nos posse homines iungare sine Christo, in Christo posse: huic fidamus in nostris ministeriis, & viribus, & industria, sine hoc nulli.

MEDITATIO.

Sis tu, Domine Iesus bone & misericordie, in saecula benedictus. Amen. Aperuisti mihi hodie mirabilia de lege tua, fructum, quod adspirate debeamus in oratione. Nam te cum in te non videamus in hac mortalitate (lucem enim habitas inaccessibilem, quæ lux tu es, & substantia tua lux est infinita) aliam nobis gratificans lucem, alia videnda; quæ non sunt id, quod tu; significationem tamen dant illius tuæ infinitæ lucis, & tui. Lux haec creata quidem est, sed supra omnem naturalem lucem est, & donum tuum est, in quo significatio datur tuæ infinitæ lucis & tui modo ineffabilis. Dissipat haec lux mentis cogitationes prauas, ignorantias illustrat, difficultates expellit importunas, extirpat noxias inclinationes, incutit cordi ictum diuinum illum tuæ virtutis. Da nobis, sancte Domine, hanc lucem frequenter, quædoquidem videmus illam te da-

re nolle continenter. Omitto hic dicere, quæ exhibere soles in oratione videda in vita tua, in passione, in morte, in alijs mysterijs, sensus spiritus, experimenta interna ac motiones, & in mysterijs ipsis lumen tuæ illustrationis: quæ autem haec tenus dixi omnia, disponunt de tua gratia nos, ut ea præterea audiamus, quæ videre non possumus; hoc est, ut ad res illas animum attendamus, quod lux illa te ita disponente non attingit. Utinam, quæ hic ego balbutio, percipere possem, vel cum fructu sentire. Haec dona tua, Iesus magne, misifica sunt: & partim quidem attinere intelligo ad fidei perfectionem, partim ad spei, tum ad alia divina dona; omnia vero applicant ad charitatem, id est, ad præcepti illius magni obseruantiam, quam hoc item Euangilio explicas. Quid enim in oratione post illa, vel etiam inter ipsa, querendum nobis tandem

Y 2 est?

est? quod spectare debemus? Quod tu manuducis, qui charitas es infinita; ad amorem Dei, & charitatem; vt videlicet Deum perfectè diligamus ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus, ex tota mente; & proximū, sicut nos ipsos. Verum hīc me mordet vermis mez conscientiæ, Domine I E S V: quī enim, vel quando totum cor, animum, vires, mentem pono in Deo diligendo? Audi igitur, & quod dicam, repone in corde tuo altè, & exercitio quotidiano confirma. Non solum nihil præponas amori Dei, sed illum reliquis omnibus antepone, & supra omnia Deum, & propter Deum omnia dilige; & hoc præceptum, quod ad sufficientiā attinet, implebis, si præueniente gratia diuina nitaris. Verum etiam si hæc facere videaris, vel etiam experiri aliquo sensu spiritus, & eò peruenias, vt nihil tibi ea in re sis conscius; non tamen propterea iustificatus es: delicta enim quis intelligit? quis ad occulta cordis sui penetrat? Potrò autem perfectè adhuc præceptum illud non implesti, dum charitatem donum illud & virtutem excellentissimam in corde tuo non habueris, & ex illo in me & per me operatus non fueris: eius enim vi ex toto corde, ex tota anima, & omnibus viribus, ex tota mente Deum diliges & me; iuuabunt te simul ea, quæ videris, & quæ audieris in spiritu. At verò, Domine, cùm certus non sim, quando charitatem sim consequutus, omnia mihi sunt incerta; verò in magna spiritus ambiguitate. Quid igitur velles? vt euidentiam gratiæ tuæ haberet, vel fidé Catholicam? Intellige neutrum horum desiderare te debere, vel consequi posse, è potentia hac ordinaria: nam euidentiæ naturali illud nō subest, nec ad id descendit Catholicæ fides, cui falsum subesse non potest. Caueras verò à Lutherana gratiæ certitudine, quam ego per meam Synodus damnaui. Quid ergo? vis vt per miraculum hæc tibi cōcedam? At hoc ad tentationem Dei spectat. Video, Domine, curiositatem esse meam, si amplius desiderem: sed tamen illud, etiam si omni bono indignus sum, peto, benigne I E S V, vt ne inquietum sit & incertum cor meū; video enim videre aliam esse rationem animum meum confirmandi. En tibi: fige cor

1. Cor. 4.
Psal. 18.

tuum in fide Catholica; ea non te faciet certū de tua gratia, ex illa tamen quasi ē luce emerget lumen quoddam quasi reflexum, quod cum timore coniunctum non sinet animum tuum anxiū, sed faciet bona spe delibutum. Huic addes sensus internos, & experientias spirituales, & signa alia, quæ soleo concedere ad indicandam gratiæ præsentiam: quæ omnia, vt non attingunt ad fidei certitudinem, ita sat sunt ad animum confirmandum, vt sollet consolatio spiritualis. Illud autem animaduerte, quam tu per curiositatem inquirebas maiorem, quām pro huius vitæ statu debes, gratiæ certitudinem, illam non assequi est vitius viatori homini: nam certitudo illa inhiberet ac retardaret cursum vitæ spiritualis, qui cōtinuus esse debet ac perpetuus; debet simul in hac mortalitate stimulum retinere perennis sui progressus; & solicitor tenere cor legitime certantis, sed quietè, dulciter, confidenter.

Loquutus es mihi ad cor, bone I E S V; sit tibi gloria sempiterna. Sed quis est fructus parabolæ hominis, qui descendit ab Ierusalem Jerichunta? Cautionem tibi adiunxi vehementer, vnde caueas, vt illa dona, quæ accipis in oratione, ne amittas per negligentiam. Animaduerte te versari in Ierusalem, quando illa accipis dona, vide verò, ne inde relicta Ierusalem descendas Jerichunta, in fluxiles & mutabiles cogitationes vel actiones. Quod si in ministerium sis egressurus tuæ vocacionis, ibi verò summa tibi cura, summo studio est nitendum, vt gustum ac sensum Ierosolymorum, hoc est, donorum Dei retineas; ne, cùm in rebus gerendis versaris, detrimentum facias tuæ salutis. Et tamen, vt estis fragiles, si laedat tuam pacem spiritus aut vires internas, vel veterator Dæmon, vel cogitationes, vel aliæ perturbationes, accurre ad me Samaritanum intenta oratione, contritione peccatorum, & ad sacramentum Pœnitentiæ si opus fuerit; vt, si qua accepisti vulnera, ijs sanatis rursum confirmatior ac viuacior in aciem descendas, & retineas Ierusalem cùm prodis ad Iericho & actiones tuas. Ita faciam Domine I E S V: Samarita summe, adiuua me. Amen.

DOMINICA DECIMATERTIA⁵³³
POST PENTECOSTEN.

Curat Iesvs decem leprosos.

Lvc. xvii.

Anno xxxiii.

In cxxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxvij.

81.

- A. Castellum in Samaria , vbi leprosos sanauit I E-
s v s.
B. Domus extra castellum , vbi leprosi vitam misere sus-
tentabant.
C. Cùm iret I E s v s in castellum , occurrunt ei decem
leprosi , clamant : I E s v Præceptor , &c.
- D. Videns illos I E s v s dicit : Ite , ostendite vos Sacer-
dotibus.
E. Dum irent , mandantur omnes .
F. Vnus tamen solus videns se mundatum , redit , & voce
magna , procidens in faciem ante I E s v M. gra-
tias egit .

EVANGELIVM MISSÆ.

Lvc. xvii.

ET factum est , dum iret in Ierusalem , transibat per medium Samariam , & Galilæam . Et cùm ingrederetur quoddam ^a castellum , ^c occurserunt ei decem viri ^b leprosi : qui steterunt à longè : & leuauerunt voce in , dicentes : I E s v Præceptor , misere re nostri . Quos ut ^d vidit , dixit : Ite , ostendite vos Sacerdotibus . Et factum est , dum ^e irent , mundati sunt . ^f Vnus autem ex illis , ut vidit quia mundatus est , regressus est , cum magna voce magnificans Deum , & cecidit in facie ante pedes eius , gratias agens : & hic erat Samaritanus . Respondens autem I E s v s , dixit : Nón ne decem mundati sunt ? & nouem vbi sunt ? Non est inuentus qui rediret , & daret gloriam Deo , nisi hic alienigena . Et ait illi : Surge , vade : quia fides tua te saluum fecit .

A D N O T A T I O .

A. Castellum in Samaria : per medium Gali-
læa enim & Samaria habebat iter Iero-
solymam I E s v s , non amplius redditurus in
Galilæam ante passionem . Præmisserat autem Ia-
cobum & Ioannem in ciuitatem Samaritanorum ,
ut pararent illi : quibus repulsis , non tamen pro-
pterea noluit Samaritanos beneficio prosequi ;
abiens enim in aliud Castellum , leprosos eorum
curauit .

B. Domus extra oppidum , vbi decem leprosi
separati ab hominum consuetudine vitam misere
rè sustentabant .

C. Et hi quidem exciti celebritate nominis
Christi transeuntis , ei obuiam procedunt ; & ad
genua omnes prouoluti , suppliciter leuata voce
dicunt : I E s v Præceptor , miserere nobis .

D. I E s v s illos oculis sua etiam misericordia
primum aspicit , deinde dicit eis : Ite , ostendite
vos Sacerdotibus . Numquā nō significat Christus in sanandis infirmis , vel mortuis suscitando
virtutem Sacramentorum , institutum , ac rationem . Hic etiam ministerium indicat sacramen-
ti Pœnitentiae , confessionem item ; iubet enim ad
Sacerdotes ire , & lepram manifestare : mundat
etiam lepram antequam se Sacerdoti aperiant ,
dum ad eum pergerent ; ut solent per contrito-
rem remitti peccata ante confessionem , vel sa-
cramentalē absolutionem , ex harum voto .

E. Leprosi abeuntes versus Ierosolymam , in
itinere à lepra liberantur : & ex his unus tan-
tummodo redit ad I E s v M. gratias atturus , alij
immemores beneficij discedunt .

Yy 3

F. Vnus

F. Vnus (& Samaritanus quidem, cùm alijs essent Iudai) vt sensit in se etiam interius beneficium; se non solum à lepra carnis, sed spiritus sanatum; exclamans, & magnificans Deum reddit, procidit in faciem suam ante I E-

s v m , & gratias illi agit. Utinam non esset hoc exemplum frequens; vt è decem ne vnus quidem agnosceret beneficium, quod accipit in absolutione sacerdotis, qua remittuntur in Christo peccata.

M E D I T A T I O.

Scibam, quòd essem leprosus; sed nunc excitasti me, Christi I E s v bone, vt agnoscam in me multas esse decades leprosorum. Decem enim sunt in me leprosi; exteriores quinque sensus, visus, auditus, olfactus, gustus, & tactus, cum sibi respondentibus spiritualibus quinque. Iam enim primum quinque sensus externi ex fomite, qui in nobis perseuerat, malè ac varie affecti sunt, leprosi sunt; tum maiorem indies concipiunt infectionem ex impuritate obiectoru & sensationum. Morbosā enim sunt omnia sensuum obiecta, vnde & sensuum operationes; vt mundus totus corruptus est tanta peccatorum spurcitia & contaminatione: augemus nos continenter nostris peccatis illam contaminationem. Adiduntur quinque sensus spiritus, qui his sensibus opportunè respondent: visui & auditui, fidei sensus duo; olfactui, sensus spei, tactui & gustui, duo item sensus amoris siue charitatis. Hi ergo sensus spiritus, qui fructuosi admodum esse possent, sunt tamē in nobis valde informes & imperfecti, atque è nobis quasi leprosi. Succedunt quinque interiores sensus animæ; communis videlicet sensus, imaginativa siue phantasia, æstimatiua, cogitatiua siue dianœa, & memoria. Hi sensus (heu miseriam!) etiam corrupti sunt magis, ac magis leprosi: concipiunt enim ab externis, eorumque operationibus, suas contaminations, & de suis operationibus addunt plures; qui, cùm magis accedant ad intellectus, voluntatis, & spiritus operationes, eò sua corruptione obsunt magis. His præterea sua proportione respondent quinque spirituales sensus: Communis, cùm deuotè mouent sensuū exteriorum obiecta in eorum præsentia sua varietate & collatione: Imaginativa, cum Æstimatiua, subseruit meditationi; illa dat spiritus intelligentiam, hæc mouet ad sinceros affectus animi: Cogitatiua fructum meditationis traducit ad contemplationem: Memoria tandem fidele ministerium conseruat omnes has sensationes cum suis spiritus fructibus, & opportunè eas repræsentat ad orationis v-

sum. Ad hos sensus attinent diuinæ reuelationes, quæcumque fiunt per phantasmata atque imagines. Neque verò ad hos non deriuantur sui sensus spirituales fidei, spei, & charitatis, vt ad exteriores, & quidem copiosius, atq; sublimius, maioriq; cum spiritus utilitate. Per omnes autem sensuum decades quantæ peruagantur imperfectiones in nobis! quot sese adiungunt euestigio, etiamsi puræ illæ incipiunt esse, operationes! Porro autem quî possum meos illos decem leprosos præterire, hoc est decem præceptorum legis tuæ obseruationes; in quas, quām multæ incurruunt infirmitates, negligentiaz, & impuritates? Vides, Domine I E s v sancte, quām multos leprosos ego habeam: & in omnibus clamo ad te, & à longè quidem; longissimè enim à te absunt cum tanta leprosorum multitudine. propterea clamo magis; adiuua clamorem meum, vt ad tuas aures misericordiaz & pietatis perueniat: ingens enim erit clamor si ad te pertingat, si audias, si iuues. Intelligo simul de tua gratia tūc fore clamorem maiorem, si ex profundis clamem ad te, & quò profundiū id faciam & longius, eò maior erit clamor meus ad te. Qui enim temerè, vel superbè, vel quasi ex se ad te contendit accedere, is longè reddit: qui contrà profunda id facit humilitate atque animi simplicitate, is quò hoc facit & verius & profundius, eò magis ad te fontem salutis & vitæ accedit. Adiuua I E s v Præceptor, sana infirmitates & lepras omnes. Misere mearum leprarum, tu es salus nostra, tu Saluator, tu præceptor noster: præcipe Domine, & sanabor. Quòd si in hac mortalitate relinquis ad exercitiū nostras fomitis & aliorum hostium nostroru impugnationes atque importunitates, vt facere soles de tua sapientia, illud oro, Domine, vt quām plurimas sopias; & quæ erunt residuæ, vt de his mihi victoriā perpetuam gratificeris; & facias, vt ex tuis donis in meis operationibus spiritus verser, & ita vtar potentij meis, vt earum imperfectiones vel infirmitates ne operationes meas cōtaminent. Amen.

D O M I -

DOMINICA DECIMA QUARTA
POST PENTECOSTEN.

Docet Christus fiduciam habendam Deo.

MATTH. VI.

Anno xxxi.

In cxxxix. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxix.

23.

- A. Mons Thabor, & campestris locus, vbi docet Christus.
- B. Pro priore Euangelij parte homo pius describitur, qui totus est in celum intentus, vbi thesaurizat.
- C. Alter, qui totus inbiat lucris caducis; merces, aurum, domum, supellectilem amplam anxie parat.
- D. Iubet Iesus respicere aves; vt quae Deus alia non

- E. Turn ornatum litorum; que non laborant, neque nent.
- F. Pratum herbis ac floribus conuestitum.
- G. Salomon in domo sua magnificentissime vestitus illis conferri non potest.
- A. Docet ex his: Nolite solliciti esse. Quærite primum regnum Dei, &c.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

MATTH. VI.

IN illo^a tempore dixit Iesus Discipulis suis, Nemo^b potest duobus Dominis seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diligit: aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire & ^cmamonæ. Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nónne anima plus est quam esca: & corpus plus quam vestimentum? Respicite^d volatilia cæli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: & Pater vester cælestis pascit illa. Non vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest adiucere ad staturam suam cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate^e lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec^f Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit; quanto magis vos modicæ fidei? Nolite ergo^g solliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc enim omnia Gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum Regnum Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adiicientur vobis.

Yy 4

ADNO-

DOMINICA DECIMA QVARTA
ADNOTATIO.

A. Mons Thabor, tum campestris locus ad mōitis radices, ubi hac docuit Christus.

B. Ut primam partem Euangeliū pictura indicet, describitur homo pius, qui oculos & animum habet in calum intentum, ubi sibi eternas opes thesaurizat suis operibus bonis in Christo.

C. Alius inhians lucro & mammona (qui nihil minus quam calum cogitat) colligit merces; vasa preiosa, pecuniam, splendidam domum parat; qua illum seruum auri ac Dæmonis faciant, & sepeliant in inferno.

D. Anes, quas alii Deus non laborantes neque sollicitas.

E. Lilia, quæ, cùm pulcherrimos flores producant, crescunt; & neque laborant, neque nent.

F. Pratum, & in eo amarus & iucundus fæni viror; quod tamen facilè in clibanum coniici solet: illud autem Deus virore & iucunditate vestit.

G. Salomon Rex in sua gloria magnificentissimè vestitus, in solio regni sui.

Iam si volucres, si alias animantes omnes, si plantas Deus vestit, conseruat, gubernat diu-

na sua prouidentia, quorum decori naturali nec Salomonis quidem magnificentia vestitus est comparanda; quid animo sumus homines Christiani angusto & deiecto, ut de nostro vel vietu vel vestitu ita simus solliciti? Quasi è nostra solitudine illa pendent & gubernentur, non è Dei prouidentia suauissima.

A. Totam igitur solitudinem in Deum conciāmus unice, atque si nos nihil essemus cooperaturi. Addamus tamē fideliter cum animi nostri simplicitate & demissione nostram industriam, nostram cooperationem; nec velimus ex nimia solitudine ad aliud extrellum transire, & in arrogantiam atque in sublime tolli, & Deum tentare: queramus regnum Dei, & iustitiam eius ac iustificationes; & hac omnia, de quibus sumus solliciti anxie, nobis adiicientur & prouenient. iustitia enim & Spiritus Dei facient, ut nostram operam adducamus fideliter: quod si nullâ nostrâ id possumus vel opera vel industria, Dominus ipse pro sua benignitate nobis prouidebit.

M E D I T A T I O.

Planè ita est, Domine I e s v, etiam in non. Reg. 8. bis, vt populo Israël dixit Elias Propheta tuus: claudicamus in duas partes, & duobus Dominis continenter seruimus; quod tamen frequenter vel non intelligimus, vel excusamus. Neque verò hīc de illis loquar, qui confitentur te esse Dominum vnum cum Patre & Spiritu sancto, factis autem negāt: hi enim planè quidem nolunt duobus Dominis seruire, sed vni Dæmoni, cuius voluntatem faciunt, cui seruiunt, & eum vnicū Dominum factis profitentur. Neque de illis hīc prosequar dicere, qui cùm Sacramentorum vsum frequentent, & videantur alioqui vitam viuere inculpatam; in perpetua tamen sunt auiditate vel diuinitiarum, vel dignitatum ecclæsticarum, vel omnino honorum sæcularium. Hunc autem animi sui statum constanter excusant. ego tamen illos non possum probare: videntur enim hi, si non tibi, Domine, seruire ac simul mammonæ, certè tibi obtemperare non sine mammona. Ego quidem illos dānare non audeo grauioris impuritatis; tu enim solus cordium scrutator es: tamen vehementer mihi displicent illorum illæ actiones, si

quæ præter te aliquid querunt, & nō primū te & vnicè querunt, te solum desiderantes; nec ad te solum aspirant, ad te solum tendunt, & alia desideria omnia in pelagus immensum tuæ sanctæ voluntatis non immergunt; vt satis atque sepultis illis auiditatibus, videant in luce tuæ bonitatis, quid sibi eligendum sit, quid consecrandum. Verū dum hæc dico, bone & sancte I e s v, vrget me mei animi conscientia, vt alijs omissis de me cogitem. Quid tu: non similiter facis; qui tamen perfectionem vitæ professus es, Christi consilio & authoritate. Age, elegeris statū perfectiōnis purè; nunc quām purè, quām perfectè illum obis? Perspicè attentiūs: quoties tu ad Deum spectas absque mammona: id est, purè & illibatè Deumamas, & illum alijs rebus omnibus vnicè atque simpliciter anteponis; & non immisces tuis actionibus, illis etiam spiritualibus, sexcentas impuritates, à sensu, ab intellectu, à voluntate? Quot animi distractiones pateris, non solum è tua culpa deriuatas; sed etiam quas spontè sectaris, aperita culpa suscepitas? Breuiter: quando tandem yunionem illam tui spiritus ac mentis, ac tui intelle-

intellectus ac voluntatis in Deum, eiusque honestatem exercebis vel consequeris, in qua unius Domini professio est, & spiritualis sensus. Rursum vero animaduerte, quam anxiæ, quam solicite de rebus externis cogites & agas, siue etiam internis; quam non intelligas Deum esse rerum omnium creatorem, conservatorem, gubernatorem; tuam solitudinem feret tam esse improvidam & arrogantem, vt videaris in sublime tolli, & partes quæ Dei sunt propriæ quasi velle assumere; vel ita illam exercere solitudinem, quasi Dei prouidentia infinitæ non confidas. Ita est, Domine: mihi haec te adiutore displicent, sancte Iesu: impuritatem quidem actionum mearum agnoscō, & ijs commoueor vehementer, vbi auditam acriter, tanto cum molimine & terrore, cum tanta maiestate: *Ego sum Dominus Deus tuus: non habebis Deos alienos coram me.* & rursum: *Audi Israël, Dominus Deus tuus Deus unus est. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde suo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua:* quod item tu dixisti in Evangelio tuo; & in anima mentem & intellectum concludi declarasti, in fortitudine vires. Et vero eisdem preceptis instructus, video illi actionum impuritati me posse incederi in te, si non solum fidei diuinam lucem in his preceptis percipiam, sed gratia diuina nitens, & ex illa vim accipiens, illaque cooperans, unitatem Dei, unitatem Domini, charitatis unitatem intimo corde, anima, mente, omnibus viribus concipiam, atque operibus exprimam. Ad quod etiamsi non possimus perfectè in hac mortalitate peruenire, ut desideramus, &

Exo. 20.
Deut. 6.
Mar. 12.
Dente. 6.
Mar. 12.
Luc. 10.

semper aliquid sit futurum, quo possimus in hac perfectione crescere; tamen illud à te pertinens, bone Iesu, vt nullæ nostræ imperfectiones, quas scimus & frequentes esse & quotidianas, illam virtutem unionis debilitatis sed potius ex nostra debilitate prouentum humilitatis facias, vt feruentiores etiam ex imperfectionibus euadamus, compuncti atque excitati. Iam vero vt excutiamus nostras diffidentias, ac nimias illas solitudines, tu, Domine Iesu, sapientissime prouidisti. Nam cum scias desiderium animæ nostræ vanum esse & impotens; quid querere, quod ferrari deberet, vbi quiescere, benignissime ostendisti, & ita ostendisti, vt vires dares, in quibus & alia desideria omnia, omnes nostræ operations conquiescerent, & vitam acciperent. Quis enim est, qui (si regnum Dei & eius iustitiam semel animo concupiscat, corde corripiat, & cordi infigat) aliud vel querere, vel desiderare conari possit; & non potius in eo se omnia consequuntum esse agnoscat & sentiat? Gustum igitur nobis gratificare, Domine Iesu, regni cœlestis, tuaque gloriae sempiternae; cum hoc coniunge feruens ac plenum desiderium iustitiae tuæ, atque tuarum iustificationum: da vt his insistamus, in his toti simus, in his nos fideles exhibeamus tibi cooperatores; & euangeliscent illæ timiditates, illæ diffidentiae nimiae, illæ solitudines: ibi lucem tuam reperiemus, in qua illud similiiter videbimus, quando solitudo in Deo erit adhibenda, & pacem inueniemus per tuam doctrinam & gratiam, magne Iesu, in te. A M E N.

DOMINICA DECIMA QUINTA POST PENTECOSTEN.

Ad Nain suscitatur filius viduæ.

Euangelium legitur feriæ quintæ post Dominicam IIII. Quadragesimæ; inde petatur imago XXVIII. & Adnotatio LX. Anno XXXI.

DOMI-

**DOMINICA DECIMASEXTA
POST PENTECOSTEN.**

Sanatur Hydropicus.

Lvc. xiiii.

Anno xxxii.

In cxl. imaginem Adnotatiuncula.

cxl.

48.

A. Domus Principis Pharisæorum in Capharnaum.	B. Iesvs apprehensum sanat hydropicum; & subdit parabolam de asino, qui in puteum inciderit.
B. Iesvs ingressurus domum.	C. Hydropicus ante eum stans.
C. Hydropicus ante eum stans.	D. Extrahunt asinum de puto die Sabbati.
D. Observant eum Pharisæi.	E. Mensa & convivium, in quo iubetur unus à primo ad ultimum locum descendere; contrà altera ascendere.
B. Respondet eis Iesvs: Si licet Sabbatho curare?	D. Ipsi tacent.

EVANGELIVM MISSÆ.

Lvc. xiiii.

ET factum est cum intraret ^bIesvs in ^adomum cuiusdam Principis Pharisæorum Sabbatho manducate panem, & ipsi ^dobseruabant eum. Et ecce homo quidam ^chydropicus erat ante illum. Et ^brespondens Iesvs, dixit ad Legisperitos, & Pharisæos, dicens: Si licet Sabbatho curare? At illi ^dtacuerunt. Ipse ^bvero apprehensum sanauit eum, & dimisit. Et respondens ad illos, dixit; Cuius vestrum ^easinus aut bos in puteum cadet, & non continuò extrahet illum die Sabbati? Et non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat autem & ad inuitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos; Cum ^finuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo; & veniens is, qui te & illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum: & tuncincipias cum rubore nouissimum locum tenere. sed cum vocatus fueris, vade, recube in nouissimo loco: ut, cum venerit qui te inuitauit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria corā simul discumbentibus: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.

ADNO-

ADNOTATIO.

A. *Plendida domus Principis Phariseorum in Capharnaum.*

B. *Iesus vel ante ianuam, vel iam intra ianuam domus Principis: utroque enim modo legitur; & veri potest, cum intraret, & cum introisset, quod est Gracē ērūt ēlēbiū.*

C. *Antequam ergo assideret mensa Iesus, astabat hydropicus homo ante ipsum, & non audiebat petere ab eo, ut sanaretur; propriea quod esset Sabbatum, & obseruarent eum Pharisei & Legisperiti, an Sabbato curaret;*

D. *Quod ipsi per hypocrisim & superstitionem damnabant.*

B. *Hac sciens Iesus, respondet; ut illorum cures errorum, & miseri hominis hydropisim sanet. Sed quod est Iesu responsus? Primum sciscitur, num licet Sabbato curare.*

D. *Ipsi taceant.*

B. *Pit autem eius plena & apposita responsio, ubi apprehensum sanat hydropicum, siue dubitarent, siue damnarent. Cum autem ibi tacerent, rursum respondit: Cuius vestrum asinus aut bos in pectus cadet, & non continet extrahet illum die Sabbati? Quo enim pacto nos externa orationi respondemus, ita Christus in-*

terna, siue exterius, siue interius, respondere & poterat & solebat. Hic bis responderet tacensibus: nec solum respondet, sed illos insipiens coarctat, tanta efficacia, ut respondere non possent. Sanatus vero hydropicus facile intelligitur significare eum, qui diuinarum siti reiecta, diuinarum etiam tumorem deponit, dat pauperibus, que possidet, & Christum sequitur, siti & onere plusquam intercute levatus.

E. *E fossa extrahitur asinus Sabbato; quae est coargutio Iudeorum. quasi dicat Christus: Cur adeo estis iniqui, o Legisperiti & Pharisei, ut vestris damnis die festo prouideatis labore vestro, opere, industria, & me prohibeatis solo verbo sanare miserrimorum hominum infirmitates?*

F. *Mensa ad conuiuium parata. In hac degitcur a primo confessu unus ad ultimum, aliis ab ultimo ad primum promouetur; quae est parabola Christi ad confusandam eorum arrogatiām, qui primas in rebus omnibus ambivint: q̄ enim nihil aliud quam ad ultimas ex ambitu se degitant: itaque via est certa ad perfectionem vite Christiana & divina contemplationis humilitas.*

MEDI-

M E D I T A T I O.

Certum est mihi, Christe Iesu, te dominum cuiusdam Principis Pharisaeorum intraisse; quis autem hic fuerit, ignoro; nisi quod primarius erat, ut puto, inter Pharisaeos, vitijs scilicet Pharisaeorum insignis, hypocrita, cæcus, arrogans, supersticiosus, malitiosus, veritatis tuæ oppugnator. Ego ille sum Pharisæus, benigne Iesu, omibus vitijs non solum Pharisaeorum cooptatus, sed alijs plurimis. Primus sum omnium peccatorum: sed illud gratia tua habeo, quod tuam doctrinam probo, in illam toto pectore incumbere desidero.

Rom. 7.

Verum, bone Magister, non facio quod volo, sed quod nolo; & quod in me habitans peccatum vult, illud facio continenter, indies etiam augeo impotenter. *Quis* me liberabit à corpore mortis & perditionis huius, nisi tu gratia tua, nisi tu magne Iesu? Et nunc, Domine, video me esse hydropicum. Ebibit anima mea è vanitatibus sæculi multa nimis; ebibit è consolationibus Spiritus sua fœcordia & abusu, propinat philautia: ita autem ex his aquis potatur, ut irritata sitis identidem euadat intolerabilis & infinita. Et quia quis haec agnosco, tamen deceptione ductus, non peto in oratione ab his mundari; ut non audiebat hydropicus à te petere sanitatem, propter Phari-

Iohn. 4.

saorū errorem. Ego enim meas imperfectiones secutus insisto festum consolationum agere in oratione, & ferè nihil à te peto; quæ tamen est substantia & finis orationis. En peto, Domine, nec volo audire meæ animæ Pharisæos: Sana anima meam, sicut illam noxiā fuisse; dein expelle aquam, qua tumidus sum & deprauatus: hoc obsecro facias benigne Iesu, etiam si vel non petam, vel non bene petam, vel negligenter petam. Nam peto aliqui Domine, etiam si non explicem apud te, id est, vehementer desidero; quæ est petitio apud te manifesta, ut hydropici fuit: & simul medere, Domine, illi meæ negligentiae, vel imperfectioni petitionis: ita fieri, ut ab hydropisi liberatus intelligam tuam increpationem, & meam in oratione deceptionem. Totus enim sum in festo & lætitia meditationis; illa me oblecto, nec curo tibi mea peccata offerre curanda, non obsecro te; quasi oratio sola illa esset, quæ versatur in meditatione mentis, ac rerum sublimium speculatione, & non potius in petitione, obsecratione, & gratiarum actione. Mea mala ego intelligo, Domine, de tua gratia; sana illa bone Iesu, ut in oratione possim versari fructuose, ut tu vis. Amen.

D O M I -

DOMINICA DECIMASEPTIMA
POST PENTECOSTEN.

De primo mandato interrogatur IESVS.

MATTH. XXII. MARC. XII. LVC. XX. Anno XXXIII.

In cxli. imaginem Adnotatiuncula.

cxli.

- A. Templum, quod post celebrem ingressum in urbem quotidie veniebat IESVS: ubi confutauerat primum Herodianos, dein etiam Sadduceos.
B. IESVS cum Discipulis.
C. Sadduci spectantes, quorsum Phariseorum euaderet oppugnatio.
D. Multitudine Phariseorum, ante quos magnificus legis Doctor IESVM de primo mandato à Pharisaeis subornatus interrogat.
- B. Respondebat IESVS: Primum mandatum est; Audi Israël, Dominus Deus tuus Deus unus est, & Diliges, &c.
D. Confirmans respondit IESVS Phariseus, etiam amplificat: audit: Non longè es à regno Dei.
E. Accidit interrogat Phariseos, audiente omni populo Christus cuius filius est? citans testē Davidem.
D. Nemo poterat ei respondere verbum, nec auctor est plus illum amplius interrogare.

EVANGELIVM MISSÆ.

MARC. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

IN illo tempore. Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset Sadduceis, conuenerunt in unum:

Et accessit unus de Scribis qui audierat eos conquirentes: & videns quoniam illis bene responderit, interrogauit eum quod esset primum omnium mandatum.

^bIESVS autem respondit ei, Quia primum omnium mandatum est: Audi Israël, Dominus Deus tuus Deus unus est.

Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua.

Hoc est primum mandatum.

Secundum autem simile est illi, Secundum autem simile est huic:

interrogauit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: Magister, quod est mandatum magnum in lege?

Ait illi IESVS:

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua.

Hoc est maximum, & primum mandatum.

Secundum autem simile est huic:

Zz

MAR.

DOMINICA DECIMA SEPTIMA

MARC. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

*Diliges proximum tuum tamquam te ipsum.
Maius horum aliud mandatum non est.*

*Diliges proximum tuum,
sicut te ipsum.*

*In his duobus mandatis
vniuersa lex pendet, & Prophætæ.*

*Et ait illi Scribe; ^a Bene Magister in veritate dixisti,
quia unus est Deus, & non est
alius præter eum: & ut diligatur ex toto corde, & ex toto
intellexu, & ex tota anima,
& ex tota forti: udine; & di-
ligere proximum tamquam
scipsum, maius est omnibus
holocaustatibus & sacri-
ciis. IESVS autem videns quod
sapienter respondisset, dixit il-
li; Non es longe à regno Dei.
Et nemo iam audiebat eum in-
terrogare.*

*Congregatis autem Phari-
ſais, interrogavit eos IESVS,
dicens: Quid vobis videtur
de ^b Christo? cuius filius est?
Dicunte ei: Dauid.*

*Et respondens IESVS, dicebat
docens in templo;
^b Quomodo dicunt Scribe
Christum filium esse Dauid?
Ipse enim Dauid
dicit in Spiritu sancto;*

Ait illis:

*Quomodo ergo Dauid in
Spiritu vocat eum Domi-
num, dicens:*

*Dixit Dominus Domino meo:
sede à dextris meis,*

*donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum
tuorum.*

*Dixit Dominus Domino
meo: sede à dextris meis,*

*donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum
tuorum?*

*Dixit autem ad illos;
Quomodo dicunt
Christum filium esse Dauid;
& ipse Dauid
dicit*

in libro Psalmorum;

*Dixit Dominus Domino
meo sede à dextris meis,*

*Donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum
tuorum?*

M A R C.

MARC. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

*Ipsa ergo David
dicit eum Dominum,**Si ergo David vocat eum
Dominum, quomodo filius
eius est?**& unde est filius eius?**Et nemo poterat ei respon-
dere verbum: neque ausus
fuit quisquam ex illa dicē
amplius interrogare.**Et multa turba eum
libenter audiret.**David ergo Dominum
illum vocat,**& quomodo filius eius est?*

ADNOTATIO.

A. Post celebritatem ingressus Christi in urbem Ierosolymorum, ante eum diem quo passus est, quotidie in templum veniebat Iesvs à monte Oliveti, vel à Bethania, & eodem ad vesperum decedebat; quibus diebus excellenter permulta docuit, & sapè illi sunt insidiari Iudei. Quod autem ad hoc Euangelium pertinet: per discipulos suos & Herodianos illum fuerunt primum aggressi Pharisei, de tributo quod Cæsari pendebat. Iudei: quibus cùm prudentissime respondisset, & mirarentur omnes, taciturnitate vero sua præ se ferrent discipuli Phariseorū & Herodiani se esse viatos, erubescerent simul necessario Pharisæi, rame si dissimularent rem ad se attinere; successerant Sadducei, & summū argumētū, quo suam heresin confirmabāt, illi obiciunt, de muliere & septem maritis, & resurrectione. Quibus item cùm sapientissime respondisset, & ex Scribis unus persuasus apud se esset illum recte Sadduceis respondisse, nec esset quisquam tam impudens, qui illum amplius auderet interrogare: tamen Pharisei, cùm videarent aduersarii suis Sadduceis esse impositum silentium, subdolè ipsi armant illum ipsum è sua calumnia Scribam, legis Doctorem, phylacteriis onustum & fimbriis circumseptum, qui veluti solus IESVM adoriretur. Aderant illi quidem discipulatores, sed dissimulanter tamen: ut, si ille vinceretur à Christo, solus esse confusus videtur, sin vinceret, tum ipsi se aperirent, & viatoriam sibi arrogarent insolenter. Igitur esto

A. Templum.

B. IESVS cum Discipulis.

C. Sadducei spectantes, quorsum euadet disceptatio Phariseorum.

D. Phariseorū multitudo, inter quos Doctor ille magnificus eminet; post Phariseos eorum discipuli & Herodiani consistunt. Ille legū iuris peritus (persuasus tamen, ut dictum est, quod bene Sadduceis respondisset IESVS) interrogat, quodnam sit magnum illud mandatum, & primum in lege.

B. Respondet Christus, esse primum omnium & dignitate & ordine: Audi Israël, Dominus Deus tuus Deus unus est: & diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua. In primo enim decalogi precepto, quod est de fide unitatis Dei, comprehenditur Dei perfecta dilectionis, nec hoc solum, quod est charitatis, sed spei & obedientiae perfectio. Qui enim cognoscat Deum, qui cum non intelligat esse diligendū toto corde, mente, anima, virtute; in illum spem omnem esse collaudam, illi etiam in rebus omnibus obedientū?

D. Confirmat responsū Christi Scriba, atque adeò amplificat: addit ad dilectionem Dei, ex toto intellectu ut ametur Deus, quod in mente intellexerat Christus: addit ad proximi, quod sit maior hæc dilectionis omnibus holocaustis & sacrificiis. O Christi IESV admirabilem benignitatem! Accesserat dolo malo subornatus à Phariseis hic Legis persus, improbo animo accesserat, tentaturus accesserat; & tamen immutat illius animū Christus, & erudit illius mentem, & cor illuminat, dat vires, ut & intelligat quæ dixerat IESVS, & exponat quæ intelligebat: de-

Z. 2 nique

nique (quod nescio, an de quopiam alio predicatoreris Christus) indicat illum sapienter respondisse: deinde ad animum illius & ad cor loquitur: Non longè, inquit, es à regno Dei. Quibus verbis suauissime eum ad se vocat, & ad vitæ perfectionem inuitat. I E S V S autem describitur dígito dextræ manus calum indicare, manū verò alteram ad cor apponere; ut quæ dicebat expressius significaret, unum esse Deum, & eum diligēdum ex toto corde, & in tota anima, & in tota mente. His peractis gloriose, & stupenib⁹ omnibus, nisi malitiosus eorum animus obſistet, magnam præterea illis offert occasionem, ut ad salutem animum aduerterent. Nam nulla indignitate cōmotus Christus, saluberrimam adiungit interrogationem, & planè diuinam, qua ad sanitatem illos reuocaret.

B. Quid, inquit, vobis de Christo videtur?

cuius est filius: Dicunt: David. IESVS verò non illis solum respondet, sed quasi docens omnes interrogat: Quomodo filium David dicunt Scribe esse Christum? Nam David ipse, Spiritu sancto ductus, dicebat in libro Psalmorum: Dixit Dominus Iehoua nřm Domino meo: sede à dextris meis, donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuorū. Si ergo illū David vocat Dominum, quomodo filius eius est? Nam si Dominus, maior; si filius, minor. Senserunt Iudei vim argumenti diuinam: nam adiecerunt facile animum ad ea qua in eodem Psalmo de Christi diuinitate exponit David excellentissimè.

D. Itaque nullus illi poterat respondere, neque ausus est quisquam amplius eum interrogare, vel cum illo disceptare. Et turba quidem Iesu audiebat libenter, Primates inuidia & odio rumpebantur.

M E D I T A T I O .

O Bone & magne I E S V , esto mihi adiutor propitius in tentationibus meis; non solum quibus ego ab aduersariis meis appetor, sed quibus ego tento te, vbi vel curiosè, vel negligenter & desidiosè ago, & præfidiis non vtor quæ tu dedisti mihi. Quoties enim ego à te hoc nomine sum reprehensus: quoties ita me gessi, atque adeò ingessi in orationem temerè, vt partes omnes orationis nō adhiberem! quoties ea postulaui à te, quæ supra meas vires, vel contra vtilitatem erant, vel planè curiosa & superuacanea! quoties me inconsideratè deieci in pericula! Denique cùm scirem (scire quidem deberem) esse, quæ iuuare vel promouere possunt orationem vel actiones nostras, omnia humana, ecclesiastica, & diuina præfidia adhibenda, vt tibi placeamus, vt te non tentemus; ego tamen subinde tam multa prætero, vt planè mihi videatur tota esse vita mea tentatio tui. Quid: non ego te s̄pēnumerò této, vt Herodiani, cùm tibi autumo me placere, & tuā voluntatem sequi, meorum tamen Superiorum, iussa prætermitto; quasi non dixeris; Reddite Matth. 23. quæ sunt Cæsar, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo; Luc. 10. & Qui vos audit, me audit? Similiter item atque Sadducei te tento; cùm tam crebrò omittam memoriam agere rerū nouissimarum: quasi per Sapientem non vehementer commendasses illius memoriam præstantiam & vtilitatem. Præterea in illud agnosco, Domine I E S V , apertè toties me impingere, quoties vel

quæ præcepisti, vel quæ consulisti adhiberi debere ad actiones meas, quæ ad te spirat, prætermitto vel negligo: quasi videar experiri velle, num alia via, quam à te cōstituta, possis vel velis me iuuare, & actiones meas promouere. id quod si te tētare non est, quid est? Libera me, obsecro te per tuas actiones omnes perfectissimas, sanctissimas, diuinias, ab aliis omnibus, & ab hoc errore & peccato, quo te tā s̄pē offendō; neque imputes mihi misero & nihili homini, si quid prætermittā in actionibus & exercitiis meis, quod iuuare me posset. Ego enim etiā ex animi proposito illa videor non omittere; non tamē propterea non pecco coram te: vt enim illa omissio ex præsenti electione non fiat, magna tamen culpa mea & incuria extat, & negligentia. Has sana, bone I E S V , animi mei infirmitates. Sed tamen illud remanet apud te agendum, Domine, vt ab illa item me eripias tentatione tui, quæ est crebra admodum. Num illud non est tentare te? Cùm multa sciam per Ecclesiam, per meum vitæ institutum, per bonas tuas inspirationes, & suauem lucem tuam, Domine; ita tamen eadem peto, ac si nihil nossem. neque curo ea explore in te, quæ scio; quasi illa cognitio satis esse non posset ex te, nec vis diuinā iuuare, vt ea obseruem quæ noui. Itaque facio planè contrà, quam tu etiam doces, vbi præcepisti: Nolite multum loqui in oratione, μὴ βαριολογῶντε, id est, ne verbosi sitis, idem peruersè inculcantes. Nónne ea species quædam

quædam tentationis est Dei, ad Ethnicorum & Pharisæorum æmulationem; tametsi illa non ad sit depravata intentio? Doce me, sancte Iesu, obsecro te, quemadmodum eadem petere vel possum, vel debeam; simul vim illius primi & magni præcepti mihi expone, quæ quidem videtur esse infinita. Eadem petere, atque etiam identide in petere non inhibeo; modò quam accepistis cognitionem ea vitaminæ, detis saltem operam ut vitaminæ, & eò desiderio & efficacia ad opus feramini. Potestis item eadem petere maiori cum deuotione, potestis profitentes vestrâ negligentiâ, & faciei vestrè incuriâ & confusionem, efficaciam spiritus & operis à me postulantes: potestis alioqui ex doctrina Ecclesiæ, & Sanctorum meorū exemplo. Quod verò petis expositionem magni illius præcepti: hoc esto tibi documentum, ut quæ ad praxim attinét, ea non speculatiuè tantum, sed practicè enitaris inrelligere; hoc est, cum animi propensione ad praxim, & executionis desiderio. Petas item, ut vim rei sensu interno percipias, & lucem, quam præceptum, siue consilium, siue admonitio vel institutio continet. Ita si agas studiose (cui studio & negotio ego præero) & rei fructuosam intelligentiam accipies, & vim efficacem, qua illam exequaris. De præcepto autem maximo ita accipe; coniunctam esse primam partem cum secunda, fidem videlicet de unitate Dei & trinitate personarū, (quæ illa triplici Dei appellatione significatur) cum secunda parte, quæ est de dilectione Dei; hæc autem vobis cooperantibus fidem consequetur. Habet enim hanc vim vera & firma de Deo fides, ut pariat primum Dei intelligentiam, deinde progrediatur cum Dei auxilio ad effectum fidei consentaneū. Cùm igitur illa prima pars fidé Dei proponit, concipiatur exemplò in mente pia Dei illustris intelligentia, & integer animus tota fertur volūtate, & totus homo ad id amandū, quod

per fidem in eius mente viget. Neque verò ad salutem intelligi absque errore potest, ut verus Deus infinita bonitas, potentia, veritas, essentia non beat toto affectu, tota mente & intellectu, tota anima, omnibus viribus & virtute, toto homine amari. At enim, magne Iesu, tantam perfectionem nostræ naturæ fragilitas non capit. Scio: non ad quantâ extendere se præceptum potest; illa enim nō est, quæ in hac mortalitate habetur; sed quò in hac vita vestrè imbecillitate progreedi licet, eò enitendum. Est amplissimum hoc præceptum, & quod ad meliora continenter & perfectiora alliciat atque attrahat: nec est huius vitæ mortalis eò peruenire, ultra quod progreedi nō possis; ut veluti emenso spacio quiescendum necessariò sit. Et tamen, si non ex toto corde diligo te, sancte Iesu, peccabo ego assidue cōtra te, amando te? Ne hoc verear, o bone. nam si ex gratia nihil Deo in amore preponas, Deum verò reliquis omnibus anteponas; non solum non peccasti contra Deum ipsum amando, sed etiam præceptum implesti; & apud eum gloriam sempiternam illo amore promeritus es in me & per me. Sed imperfectè id facio, Domine. Da operam, ut perfectius facias; quod cùm feceris, nūquam tamen ad ultimam perfectionem peruenies. neque verò propterea peccabis; quin potius à peccato longius & ab imperfectione discedes, & in merito proficies amplius. Summa est in hoc præcepto animorum vestrorum incitatio atq. promotio, & vera via ad perfectionem charitatis, ad quam animi vestri intentione feramini assidue; & causam accipere possitis humilitatis & confusionis internæ, ubi videritis vos à perfectione amoris Dei tam procul semper abesse. Sis, Domine Iesu, benedictus in secula; recreasti spiritu meum, & ad amorem Dei & tuum suauissimè incisti: da, quem animi tenorem me docuisti, ut illum semper seruem in te. Amen.

**DOMINICA DECIMA OCTAVA
POST PENTECOSTEN.**

Sanatur Paralyticus.

MATTH. IX.

MARC. II.

LVC. V.

Anno XXXI.

In cxliij. imaginem Adnotatiuncula.

cxlj.

30.

- A. Domus in vrbe Capbaraum.
- B. Ibi sedebat docens Iesvs; sedebant simul Phari-
sei & legis Doctores.
- C. Aderat plurima multitudo ad ianuam, quos domus
recipere non poterat; & erat virtus Domini ad
sanandum eos.
- D. Allatum paralyticum cum praeturba non possent in-
ferre, nudauerunt tectum.
- E. Funibus demissum statuunt ante Iesvm.
- B. Videns Iesvs fidem illorum, ait paralyticis:
Remittuntur tibi peccata tua.
- C. Hoc tacite damnant blasphemie Iudei.
- B. Sanat Iesvs paralyticum; quo facto ostendit
eiusdem esse remittere peccata, & sanare paraly-
ticum.
- F. Surgit paralyticus, tollit grabatum, & abit.
- C. Mirantur omnes, & magnificant Deum; ut virtus
Dei exsereta videretur ad sanandum eos.

EVANGELIVM MISSÆ.

MARC. II.

MATTH. IX.

LVC. V.

ET ascendens Iesvs in nauicu-
lam, transfretauit,

Et iterum intravit

*Capharnaum
post dies;*

& venit
in ciuitatem suam.

*Et factum est in una
dierum,*

*& auditum est quod in
domo esset: & confessim
convenerunt multi, ita
ut non caperet neque
ad ianuam.*

& ipse sedebat docens.

*& loquebatur eis ver-
bum.*

*Ererant Pharisai seden-
tes, & legis Doctores qui
venerant ex omni castello
Galilea & Iudea & Ie-
rusalem: & virtus Domini
erat ad sanandum eos.
viri*

*portantes in lecto
hominem qui erat para-
lyticus;*

*Et venerunt ad eum
diferentes
paralyticum, qui
& quatuor portabantur*

M A R.

DOMINICA DECIMA OCT. POST PENTECOST. 549

MARC. II.

MATTH. IX.

LVC. V.

offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. & querebant eum inferre, & ponere ante eum.

Et cū non possent offerre eum illi p̄ turbā,

^a nudaverunt rectum ubi erat, & patefacientes submiserunt grabatum in quo paralyticus iacebas.

Cū autē vidisset IESVS

Fili, dimittuntur tibi peccata tua.

Erant autem illuc

sedentes, & cogitantes

in cordibus suis;
Quid hic sic loquitur?

Quo statim cognito
IESVS spiritu suo

Et ^b videns IESVS fidem illorum, dicit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce

quidam de Scribis dixerunt intra se:

Hic ^c blasphemat.

Et cūm ^b vidisset IESVS cogitationes eorum,

quia sic cogitarent in-
tra se,

Et non innuentes qua parte illum inferrent p̄ turbā, ascenderunt suprastēctum, &

per tegulas
^c submiserunt eum cum lecto

in mediū ante IESVM.

Quorū fidē vi vidis,

dixit;

Homo,

Et

caperunt cogitare Scri-
be & Pharisai,
dicentes;

Quis est hic, qui loqui-
tur blasphemias?

Quis potest dimittere
peccata, nisi solus
Dens?

Et cognovit ansens

respondens

Zz 4

MAR.

MARC. II.

MATTH. IX.

LVC. V.

dicit illis;
Quid ista cogitatis

*paralytico;**Tolle grabatum tuum,*

Tibi dico,
tolle grabatum tuum,

Et statim surrexit ille,

& sublato grabato,
abiit inde coram om-
nibus,

ita ut mirarentur
omnes, & honorifica-
rent Deum,

dicentes;

Quia numquam sic vi-
dimus.

dixit:
Vt quid cogitatis mala
in cordibus vestris?
Quid est facilius dicere:
Dimituntur tibi peccata tua;
an dicere: Surge,
& ambula? Vt autem b sciatis, quia
filius hominis habet potestatem in
terra dimittendi peccata, tunc ait
paralytico:

Surge, tolle lectum tuum, & vade
in domum tuam.

*Et surrexit,**& abiit in domum suam.*

Videntes autem turbæ ti-
muerunt,

Et stupor apprehendit
omnes,

& glorificauerunt Deum, qui de-
dit potestatem talem hominibus.

dixit ad illos;
Quid cogitatis

Et confestim consurgens
coram illis,
tulit lectum in quo iace-
bas,

magnificans Deum.

Et repleti sunt timore,
dicentes,

Quia vidimus mirabi-
lia hodie.

ADNO-

ADNOTATIO.

Postquam sanauerat duos homines à Demōnum legione in regione Gerasenorum, quae est trans mare Galilaea, & in Galilaeam rursum nauigasset; egressus quidem è naui non continuo venit IESVS Capharnaum, sed post aliquot dies: quod cum venisset, in domo quadam confedit, & inchoauit docere. Quod ubi fuit audiuit in ciuitate, concurrit multitudo tanta, ut impleta domo, nec ad ianuam capi multitudo posset. Sedebat verò magnifici Pharisei apud IESVM, & leges Doctores, qui conuenerant frequentes ex omni castello Galilaea & Iudea (qua tribum etiam Beniamin complectebatur) & ex Ierusalem, & peculiari quadam efficacia erat virtus Dei exserita ad eos sanandos.

A. Igitur esto domus in urbe Capharnaum.
B. Christus sedens, & assidentes Pharisei & leges Doctores: ponē Christum Apostoli astant, astat alia multitudo, repleta est domus.

C. Ad ianuam conferta turba inuicem propellit, & urget ingressum.

D. Cum attulissent quatuor homines paralyticum in lecto iacentem, & contendissent illum Christo offerre sanandum, nec praeturba id consequi potuissent; accipiunt consilium, ut nudato lecto & patefacto, illum inde submitterent, ut erat in lecto, & ponerent ante IESVM. Alius igitur in subsidium euocatis, ascendunt in lectum, illud nudant & aperiunt, eō levant paralyticum.

E. Inde rursum summittunt, & collocant ante IESVM coram omni multitudine grabato suo harensem. Quanto molimine miseri homini salutem procurant! Quid fides atque animi deuotio in Christum, & charitas in proximum non conatur: quid non efficit? Da nobis, Christe IESV, similiter moliri & nostram, & misericordium hominum salutem. Cum hec fierent, intermisit IESVS concionem: omnes era conuerunt ad rem nouam; expectat Christus, donec ante ipsum constituant paralyticum: interim illorum animum & fidem fouet ac promouet interiorius. Attenti aduertunt omnes & animum & oculos in paralyticum & IESVM, cogitantes sanacionem, qui illum summisserant, instant IESV è lecto, ut sanet erum nosum hominem, paralyticus miserabilis vulnus opem implorat.

B. Quid Christus? Vt fidem vidit eorum qui offerebant, & paralytici; tum quod esset virtus Patri & sua propensa ad omniū animos ad pie-

tatem commouendos, dixit paralytico: Confide fili, bono animo esto, esto constans in ea fide & devotione animi, quam ego tibi iam sum gratificatus; eam ego respiciens, & eorum qui tanto labore & diligentia te mihi sanandum obtulerunt, plura presto quam expetistis. Quaritis paralytico corporis sanitatem, ego illi largiar hanc etiam, sed prius animi; hanc etiam vobis concedam. Dixit verò paralytico: Remittuntur tibi peccata tua. Duo hic docuit Christus: alterum, quod prius metem sanabat, quam corpus; quod hic planè expressit: alterum, quod sapè euenit, ut proprias peccata infligantur à Deo corporis infirmitates; quod hoc etiam loco significatur non obscurè, disserit verò Ioā. 5.c. Iustificatus interiorius paralyticus iacet tamen in eadem membrorum resolutione; attenior fit turba, completur gaudio paralyticus & sui: Scribet tamen & Pharisei non audient aperiè contradicere, musitant intra se odiofissimè;

C. Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest remittere peccata, nisi solus Deus? senserant enim ex autoritate loquuntū IESVM, non solum ut simplicem ministram Dei. Cur Doctores & Pharisei, si credere non vultis, non potius signum petitis ex animi humilitate, Gedeonem imitati: Sed vos blasphemia arguitis Filium Dei: at ille dat vobis signum sue diuinitatis; vestras enim cordis cogitationes perscrutatur in Spíitu sancto & traducit. Quid, inquit, mala cogitat in cordibus vestris? Iā nihil est quod suspicemini, Pharisei, me blasphemum esse, si dico dimittere me peccata; nam signo etiam externo idem demonstro; tanti vestram salutem astitio. Age, quidnam arbitramini esse facilius; paralytico dicere, Remittuntur tibi peccata tua: an dicere, Surge, tolle grabatum tuum, & ambula: videbis nihil differre, & virum que facere solius esse diuina potestatis: si igitur hoc fecero, illud & posse & fecisse non poteritis inficiari.

B. En dico (quod vos auditis) paralytico: Surge, tolle tuum lectum, & vade in domum tuam. Hic vis diuina conspicua omnibus fuit.

F. Surgit paralyticus, tollit grabatum suum, abit domum, Deum magnificans. Apprehendit autem non solum turbam, sed omnes stupor; omnes timore sunt repleti, omnes magnificabant & glorificabant Deum, confitebantur Deum viramque potestatem hominibus dedisse, & remittendi

550 DOMINICA DECIMA OCT. POST PENTECOST.

mittendi peccata, & sanandi incurabiles ac deploratas infirmitates: abibant dicentes: Vidi-

etum erat, fuisse exercitam Dei virtutem ad eos sanandos: nam tandem omnes Dei virtutem agnouerunt, & laudibus sunt prosequuti, quod raro contigit alias.

M E D I T A T I O.

VIncimur à Iudeis, Fratres, à Pharisæis, à legis Doctoribus. Illi, ut audierūt indo-
mo esse I E S V M, confestim conueniunt, conferti ingrediuntur, domum implent, alij vi-
gent ingressum. At nos scimus docere Christū è cælo, docere ex Ecclesia, docere ex crea-
turis, ex mysteriis suæ vitæ, suæ passionis &
mortis; omnia videmus esse ingentibus Christi
vocibus plena; & tamen delidia torpemus,
tabescimus, non attendimus, nihil audimus,
euaneсимus in cogitationibus nostris. Hem
miseriam, hem confusionem nostram coram
Deo & Angelis ipsius & Sanctis eius! Excite-
mur, Fratres mei: etenim virtus Dei exserta
etia nunc est, atque adeò magis nūc est, quām
tunc erat, ad peccata nostra remittenda, ad in-
firmitates nostras sanandas. Accedamus ad
Christum, qui est virtus infinita Patris exserta
in nos. Ecce non est intra domum, quòd non
possimus per turbam penetrare; sed stat ad o-
stium cordis nostri, & pulsat: aperiamus nos
illi, ipsi nos dedamus pio & deuoto affectu, fi-
de, spe, & charitate subnixo; & subicit Christus
in cor nostrum, faciet nos & domum, &

1 Cor. i.

Appl. 3.

templum suum; ibi nos docebit, deinde para-
lysim nostræ animæ, nostrarum potentiarum
& virium desidiam sanabit. Ut hoc autem
assequamur, poscamus Sanctorum interces-
sionem, qui animam nostram, qui nos ante
Christum supplices repræsentent sanandos:
neq; enim illis obstabit turba, nihil erit, quòd
tecum nudent, semper faciem Dei vident, ut
Angeli, semper illi assistunt, semper illum ob-
secrant pro nobis. Hanc verò salutem non so-
lùm ad animam nostram sanadam petamus,
sed proximorum etiam nostrorum: imitemur
illorum misericordiam, & industria, & dili-
gentiam, qui tanto molimine paralyticum sa-
nandum Christo obtulerunt: quatuor virtu-
tibus nitamur, fide, spe, charitate, misericor-
dia: leuemus miseros homines in cælum per
orationem, per exhortationem, & alia sancta
ministeria; ad virtutem & poenitentiam pro-
moueamus omni studio, labore, & industria
in Christo. Aperiet illis cælum Christus; &
tunc quidem non dubium aperiet, cùm eos
ad peccata Sacerdoti confienda perduxen-
mus. Amen.

DOMI-

DOMINICA DECIMANONA POST PENTECOSTEN.

Facit Rex nuptias Filio.

MATTH XXII.

Anno XXXIIII.

In cxliij. imaginem Adnotatiuncula.

cxliij.

93.

- A. Templum, & porticus Salomonis, ubi docebat IESVS.
- B. Regia, ubi sedet in throno suo Rex: assidet Filius, & eius Sponsa, regio omnes cultu & nuptiali.
- C. Serui vocaturi ad nuptias invitatos à Rege mituntur.
- D. Vocantur: qui suas occupationes externas excusant, alij villam, alij negotiationem, &c.
- E. Reliqui seruos tenent, & contumelijs affectos occidunt.
- F. Rex, his auditis, missis exercitibus suis homicidas per-

- G. Mittuntur serui ad vocandos Gentiles.
- H. Ex his implentur nuptiae, fit confessus, & triclinium pretiosissime ornatur, accedens: us tandem ad Gentes: Iudeis.
- I. Deprehenditur virus inter omnes, qui nuptiali veste non effet induitus.
- K. Hunc iubet Rex ligatis manibus & pedibus multi in tenebris exteriores.

EVANGELIUM MISSÆ.

M A T T H. XXII.

ET respondens IESVS dixit iterum in parabolis eis, dicens: Si mile factum est regnum cælorum homini^b Regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit^c seruos suos vocare invitatos ad nuptias, & nolebant venire. Iterum misit alios seruos, dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt; & abierunt, alius in^d villam suam, alius vero ad^d negotiationem suam: reliqui vero tenuerunt seruos eius, & contumelijs affectos occiderunt. Rex autem cum audisset, iratus est: & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succedit. Tunc ait seruis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni. Ite^e ergo ad exitus viarum, & quoscumque inuenieritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenierunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptiae discubentium. Intrauit autem Rex ut videret discubentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. & ait illi: Amice, quomodo huc intraisti non habens vestem nuptiale? At ille obmutuit. Tunc dixit Rex ministris: Ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

AD NO.

DOMINICA DECIMANONA
ADNOTATIO.

Alia est hac parabola, quam illa Luca, ut confirmat August. non negat Gregorius, nec contredit: hic enim prædiū, illuc cœna proponitur; hic interficiuntur serui, illuc nullus necatur; hic mittuntur exercitus, illuc nullus apparet exercitus; hic discubunt ad conuiuum, & eicitur in tenebras exteriores qui nuptiali ueste non erat ornatus, illuc nullus accubit, nullus reicitur: illa dicta est parabola in domo Principis, coniuio aſſidēte Christo ad mare Galilæa in Capharnaum, anno trigesimo secundo vita sua, hæc Ierosolymis in templo anno trigesimovictio, & quidem post ramos Palmarum ante passionem: postremo, illa propriè spectat ad vocationem tempore Euangely; hac propriè ad omne tempus, & non facile ad tempus Euangely contrahi ſolum poſt. Esto igitur

A. Templum Ierosolymus, & porticus Salomonis, ubi docebat Christus.

B. Regia, & in ea aula magnificentissimè ornata mensa parata splendidiſſimè, abacus opulentissimus, apposita infinita aurea & argentea vasa: in throno ſuo ſedet Rex purpura, diademate, & ſceptro insignis; ad eius dexterā aſſides honorificentissime ornatus Filius, ac huius Spōſa forma speciosissima & cultu. Significantur verò ex Verbi Dei incarnatione nuptia, quas Filio ſuo fecit Deus cum Ecclesia; quæ nuptia in caelo consummationem accipient ultimam, ubi Sponsam receperit in gloriam ſempiternā Christus: vocatio autem hac ad fidem incarnationis, Ecclesia unitatem, & vitam aeternam peculiaſiter refertur; qua singulari quadam gratia omnibus temporibus homines ad ſalutem vocantur Deus, per Patriarchas, per templum, & Prophetas; non est uniuersalis illa vocatio, qua per creaturas & naturalia opera omnes continenter vocat.

C. Ante Regem, serui, qui mittuntur ut ad nuptias vocent, quos vult Rex vocari.

D. Vocantur, qui occupationes terrenas excusant, vel vocationem negligunt; alius it in villam, aliud ad negotiationem: hi ſcilicet veritatem non oppugnant, ſed prætereunt, vel deficiuntur designatur verò Iudeorum plebs, & aliarum gentium omni atate populus.

E. Vocantur alij, qui oppugnant atrociter veritatem, & non ſolum vocationem reiciunt, ſed vocantes perimunt crudeliter. Quem enim

Prophetarum non persequuti ſunt Iudeorum. Primarj: & occiderunt eos, qui pronuntiabant de aduentu iuſti; tandem iuſtum ipſum Christum Domini. Principes & Primary Iudei hic notantur, & alij piorum perſecutores.

F. Exercitus vastans urbem Ierusalem: interficiuntur non ſolum Principes, ſed plebs: ſolo aquatur Vrbs, vastantur & conculcantur omnia.

G. Reiecti Iudeis, vocantur Gentes ad nuptias Filij Dei, ad fidem Christi, ad Ecclesiam veritatem, ad præmium eterna vita. Hos vocarunt Apoſtoli & Discipuli Domini, & eorum ſuccelfores in vias egressi: nullam enim Gentiles habebant ciuitatem ſpiritualem, ſed erant in viis variis adiumentionum ſuarum errantes. Hos omnes autem vocarunt indifferenter, ſive boni inter ipſos haberentur ſive mali, etiamſi apud Deum omnes infideles eſſent.

H. Regium triclinium prelioſiſſimè ornatum, regiæ dapes parate, plenus confeſſus nuptialis diſcubentium, qui erant omnes cultu corporis ſplendido & prelioſo: venit vero Rex, ut videat diſcubentes.

I. Vnus tamen, quod uestem nuptialem non haberet,

K. Imperio Regis cum ignominia in tenebras exteriores ligatis manibus & pedibus eicitur; non è conuiuio celesti & gloria, ſed è congregatiōne iuſtorum, qui aſſidētes quidem mensa celeſti in Ecclesia Dei, ſentiunt odorem ſibi celeſti, illius respiciunt excellentiam; non edunt tamen adhuc. Representatur vero confeſſus iuſtorum in iudicio uniuersali; inter quos miſerebuntur, qui in Ecclesia quidemerunt, non habebunt tamen charitatis opera. Iis iudicio reprobat, imperabit Christus faciliatatem omnem bene operandi eripi, & uſum omnium potentiarii, niſi in malum, in dolorem, in obſtinationem, & miſeriam: coniicientur vero in exteriores tenebras, id est, in tenebroſum & horrendum inferni ignem; nam interiores, antequam proiciantur in baratrum inferni, patientur mentis tenebras, & damni paenam illam ſempiternam, ſcilicet diuina visionis & fruitionis priuationem. Fletus ignem tenebroſum innuit, ſtridor Hieron. frigus intolerabile: transibunt enim damnati ad Them. & nimium calorem ab aqua niuium.

MEDI-

M E D I T A T I O .

Gregor.
in homil.
38.in Euā.

Psal. 18.

Ephes. 5.

O Dei nostri infinitam bonitatem & misericordiam ! Fecit nuptias Filio suo, quādo per hypostaticē vniōnis mysterium ei Ecclesiam sociauit : vt erat Virginis huius Sponsi thalamus fuit ; unde & Psalmista dicit, *In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo.* Tamquam sponsus quippe de thalamo suo processit , qui ad coniungendam sibi Ecclesiam incarnatus Deus de incorrupto vtero Virginis exiuit. Sed quid obtulit , quasi pro dote, Sponsa sua? Sanguinem & vitam suam, bona omnia quae affumperit ut eam sibi copularer, quibus eam aleret , & matrimonij onera sustentaret ē Patris & sua dignitate & gloria. Verū cur nomine nuptiarum vtitur Deus, quod carnales etiam nuptias repräsentat ? E sua prouidentia ad doctrinam & disciplinam nostram id fecit , vt à nuptijs carnalibus nos leuaret ad spirituales & diuinias; vim enim & verbo indidit & parabolæ, omnem impuritatem & imperfectionem nuptiarum abigendi : est enim verbum Dei in mentibus nostris diuinè efficax, si quis piè illi cooperetur. Euge anima mea , lætare , exulta, iubila : habet Ecclesia Sponsum Filium Dei omnipotentis Christum I e s v m, qui dilexit eam ; & se ipsum tradidit pro ea , vt illam sanctificaret , mundans eam lacrō aqua in verbo vite ; & exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habensem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi ; sed ut sit sancta & immaculata. Verū quānam fuit , & est illa vno Christi cum Ecclesia? Ea quę processit ex gratia vniōnis Verbi cum humanitate : inde enim prodijt Spōsus Ecclesiæ , inde per pretiosissima dona sua illam sibi vniuit, per fidem, spem , & charitatem, per vnicatem spiritus in vinculo pacis, per dona Spiritus sancti, per virtutes , per fructus spiritus, & beatitudines , per Sacramēta , per alia charismata , per orationis donum & contemplationis , per gratiam status perfectionis', per doctrinam Sacrarum litterarum & traditionum Catholicam, per hierarchiam ecclesiasticam , & sacras eius functiones , per cælestium spirituum angelica ministeria , per miraculorum virtutem , per perennem influ-xum Spiritus, & diuinam gubernationem, per Principem Ecclesiæ Catholicæ Christi Vicarium & eius ministeria , tum per aliarum ecclesiarum Præsides, per fœcunditatem fi-

lios Deo , & Christo fratres procreandi. Sunt infinita dona Christi I e s v , quibus Sponsa Ecclesiæ suæ vnitur. Exultemus, Fratres, videntes Sponsum, & Sponsam Reginam ad-^{Psal. 44.} sistere à dextris Regis æterni Christi , pretiosissimis donis ornatam ; quæ faciunt cælestes nuptias , & diuinam vniōnem , vt gloriosissimè, ita potentissimè. Per eadem autem hæc dona simul diuinitus operatur Christus illum effectum , vt agatur spirituale conuiuim , & diuina celebritas in Ecclesia : in his enim sacrarum rerum mysterijs sunt tauri & altilia occisa, & parata ad conuiuim spiritus, quia & sanguine Sponsi vim habent , ac iucunditatē. Et quid mirum ? Agnus etiā ipse, id est, Sponsus occisus est ; & fecit , vt suæ illæ fierent nuptiæ: occisus quippe ille est , & re ipsa semel, & in acceptatione Dei , ad mysteria & iustitiam Ecclesiæ communicandam ab origine mundi ; & fecit deinde, vt suum sacrificium perseueraret in consummationē sæculorum & militantis Ecclesiæ, in Sacramento Eucharistiae, & Sacrificio sacrosancto.^{Apoc. 5.}

Mai. 28.

Iam si hæc maxima sunt, vt sunt, quām erit & magnum & eximum illud donum , quod nos accipimus in Ecclesia per Sponsum Christum , & per illa ipsa dona ! Factus simul est Christus, Fratres, Sponsus animæ nostræ per illa eadem dona & mysteria ; per illa nobis vnitur , & dignos efficit sua vniōne spirituali & diuina. Idem nobis paratum est & propositum conuiuim , eadem celebritas , idem gaudium & fructus : & hic quidem paradisus est deliciatum spiritualium in Ecclesia militante , in Sponsa Christi adhuc actuosa & operosa.

Summa quidem sunt hæc dona & mysteria, sunt sublimia & diuina; verū vt in terris, vt in militia , & exercitijs Ecclesiæ & spiritualis Ierusalem, in laboribus, in angustijs, in meritis. Quis verò poterit vel oratione consequi , vel mente concipere , cælestis & nouæ Ierusalem, Ecclesiæ triumphantis , quanta sit dignitas, dona, excellentiæ, mysteria, miracula ; quām excelsum, quām sublime, quām infinitum bonum ? Et de hac quidem ego nihil audeo dicere , nec possum : dixisti tu sublimis Euangelista & propheta Ioannes, &, vt soles, altè intonuisti: *Et vidi celum nouum, & terrā nouam; primum enim celum , & prima terra abiit, & mare iam non est.* Et ego Ioannes vidi ^{Apoc. 21.}
^{22.}

AA san-

*sanctam ciuitatem Ierusalem nouam descendenter de celo, à Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo: & reliqua quæ diuinè prosequentis. Mentis & spiritus oculos attollite, Fratres, ad sublimem aquilam per cælum latè volantem , & è cælo nobis exponentem , & mentes nostras ad excelsam gloriam , & nuptiarum Agni consummationem leuantem ; vt expopiat, quemadmodum militans Ecclesia triumphanti coniungatur, vnaque glorioissimè fiat, ad cælum euehatur, cælo asperatur, ac suarum diuinitarum fiat particeps ; vt earum illi detur certa & perpetua possessio; vt omni contradictione, labore, difficultate ea liberetur. Quod autem ex auro, crystallo , ex tot tamque inæstimabilibus gemmis & margaritis ciuitatem ædificet ; quid aliud , quæ ad fidem , & admirationem , & laudem cælestis Ciuitatis supra captum nostrum positam inuitat ; & maiora esse, quæ illic expectamus , & pretiosiora, quæ animo hic complecti possumus, significat? Et tamen auro, gemmis, margaritis, crystallo significatur lætitia, perfectio, & utilitas summa ; vnde supereffulgeat splendor diuinus, qui nos inducat in templum Dei, quod infinito interuallo reliqua omnia antecellit. & hoc quidem profitetur Ioannes omni esse comparatione & similitudine rerum creatarum templum excelsius, esse ineffabile. Itaque nihil habet, quo illud significet ; celebrat tamen diuino quodam silentio : *Et templum,* inquit, *nō vidi in ea*, quod possem rei alicuius creatæ similitudine significare. Et tamen dicas, Deum & Agnum esse templum. Hoc cum dico, magis fileo: quis enim indicare conari possit Dei omnipotentis maiestatem, & substantiam infinitam , vel Agni Filij Dei? Sed tamen cum sic enūcias (ð rem omni laude creata & gloria superiorē !) omnia officia templi & utilitates, mystico quodam silentio & luce repræsentas: in gloria cælesti nulla fore ministeria templi alterius , omnium ministeriorum finem & consummationem esse in Deo; Deum qui videat, & Deo fruatur, eum omnia quæ desiderari per templum aliud possunt, vel in templo alio præstari, offerri, celebrari, in Deo ipso esse infinitè consecuturum, & in Agno-Dei Filio , vt in fonte immenso omnis misericordia, & bonitatis, & meriti, &*

gloriz. At enim ego longius dico, quæ assequi possum : vtinam quæ intelligebas, sublimis Ioannes, & nunc clarissimè vides, earum rerum & lucis aliquam scintillam & notitiam è templo ipso mihi impertias . Venite Fratres, venite animæ deuotæ, introite in potentias Domini ; etenim nuptiæ Filij Dei factæ sunt , & consummabuntur tandem in sæculorum consummatione. Missi quidem semper sunt à Deo Patre æterno, qui veritatem fidei prædicarent, qui vocarent ad nuptias; pauci tamen audierunt : alij euanuerunt in cogitationibus suis, & sæculi occupationibus, ^{Rem. 1.} tiam & veritatem vel non intelligentes , vel negligentes : alij veritatem, & fidem , & nuptias , & harum præcones persecuti sunt , & contumelijs affectos interfecerunt: semper tamen Deus de impijs sumpsit supplicium , cōtrivit statuam regnorum & impietatem, induxit in orbem iustitiam sempiternam , Christum IESVM lapidem Dei viuum & electum; ^{1. Pet. 1.} qui destruxit infidelitate factus est in caput anguli , factus est fundamentum & consummatio omnis ædificij cælestis , ^{Pf. 117.} vnde præsentes animarum nostrarum nuptiæ indies exornantur atque consummantur. Dona hæc summa agnoscamus, Fratres, accurramus ad nuptias, ad Sponsum Christum properemus, eius Sponsæ Ecclesiæ adiungamur : aperta est nuptiarum ianua , nullus non admittitur qui velit, omnes rogantur, omnes inuitantur. Et boni etiam & mali ad confessum vocantur & introducuntur, verū mali illi (qui fidem quidem habent , sed opera charitatis negligunt , itaque veste nuptiali carent) excuduntur. Hi enim ad locum quidem nuptiarum ingredi possunt ; non assident tamen , sed exploduntur , & æterna damnatione condemnantur. Boni virtutibus induuntur, charitate verò omnes suas vestes ornant, mensæ nuptiarum assident, epulis diuinis primùm in hac mortalitate pascuntur, sacrosanctæ item Eucharistiæ ineffabili vnione, virtute , suavitate nutriuntur : ita parantur ad illas epulas sempiternas cum Sanctis & Angelis Dei in cælesti gloria , cum Christo ipso in æternum percipiendas , quarum etiam viuentes prælibant virtutem & iucunditatem incomparabilem. Amen.

DOMI-

D O M I N I C A V I G E S I M A
P O S T P E N T E C O S T E N.

Filium Reguli sanat I E S V S.

I O A N . I I I I .

A n n o X X X I I .

In cxliij. imaginem Adnotatiuncula.

cxlviij.

37.

A. Cana minor, in tribu Zabulon.	D. Vrget Regulus: Domine, descendere, priusquam moriatur filius meus.
B. Capernaum, unde egressus Regulus, pergebat ad Canam.	C. Dicit ei I E S V S: Wade, filius tuus viuit.
C. I E S V S in Cana.	D. Credidit; & ibat.
D. Peruenit ad eum Regulus: supplex orat ut descendat Capharnaum, & sanaret filium.	E. Occurrunt illis serui, nuntiantes filium eius vinere; intelligit illum hora eadem, qua dixerat I E S V S, conualuisse.
C. I E S V S dixit illi: Ni si signa & prodigia videbitis, &c.	

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

I O A N . I I I I .

Venit ergo iterum in^a Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur^b Capharnaū. Hic cum audisset, quia^c I E S V S adueniret à Iudæa in Galilæam, abiit ad eum, &^d rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium eius: incipiebat enim mori. Dixit^e ergo I E S V S ad eum: Ni signa & prodigia videritis, non creditis.^d Dicit ad eum Regulus: Domine, descendere priusquam moriatur filius meus. Dicit ei I E S V S: Wade, filius tuus viuit. ^d Credidit homo sermoni, quem dixit ei I E S V S, & ibat. Iam autem eo descendente, serui occurrerunt ei, & nuntiauerunt dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabat ergo horā ab eis, in qua melius habuerat. Et dixerunt ei, quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei I E S V S: Filius tuus viuit: & credidit ipse, & domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit I E S V S, cum venisset à Iudæa in Galilæam.

A A 2

A D N O -

DOMINICA VIGESIMA
AD NOTATIO.

A. *Cana minor in Tribu Zabulon inferioris Galilææ, in declivi monte posita ad Austrum, sub qua extenditur planities ad Sephōron usque, amœna admodum & fertilis. In hoc oppido fecerat IESVS primum illud miraculum in nuptijs: eò venerat per Samariam, Manassen, & Isachar, cùm ex Iudea rediret in Galilæam.*

B. Capharnaum, unde egressus Regulus, cuius filius infirmabatur, pergebat ad IESVM: audierat enim aduenisse eum à Iudea in Galilæam, & in Cana esse in Zabulon.

C. In Cana IESVS: ad eum supplex veniens Regulus, id est, Princeps modice alicuius regionis, vel aulicus Regis Herodis (qui etiam si Tetrarcha esset, rex tamen vulgo dicebatur:) cum eo sui comites: rogat IESVM, ut Capharnaum ad mare descendat, ac filium eius, qui incipiebat mori, sanet.

D. Infirma fide eum esse videbat Christus; tamen benignitate illum complexus, ac volens illius fidei per miraculum afferre perfectionem, ac eius filij corpus simul & animam sanare, exprobat prius illi fidei imperfectionem, que, nisi miraculis subleuerat, emergere non possit.

C. Non creditis, inquit Iudei, nisi signa videritis & prodigia. Suauissime illum reprehendit, indicans se miraculum esse facturum: Regulus tamen non emendat fidei imbecillitatē, atque adeò illam confirmat.

D. Domine, descend, inquit, priusquam mortiatur filius meus; quasi res esset deplorata, nisi ad eum veniret: summissius tamen addit; Domine. Exserit tunc bonus IESVS suam in illum & filium misericordiam, qua per miraculum filium plane sanat, patru animum ad sanitatem promouet.

C. Vade, inquit, filius tuus viuit: recepit vitam, qui erat moriturus. Quod cùm diceret, virtus diuina illum est complexa; vires sumit fides, non tamen adhuc perfectionem.

D. Credidit quidem verbo IESV; sed quasi volens re ipsa experiri quod crediderat, abibat

nondum integra fide, salutato IESV, & actis gratijs compendio, ut solent qui properant.

E. Occurrunt ei serui descendenti domum, nuntiant viuere filium: non credit adhuc, ut dixerat Christus, nisi comprobet & videat miraculum aperte: interrogat, quota hora melius habuisse; intelligit septima hora hesterna, eadem videlicet, qua dixerat Christus eius filium viuere. Tunc verò tandem credit, non ipse solum, sed filius, & serui, & tota etiam domus, postquam quae facta fuerant ex ipso audierunt. Parum est autem negotiū demonstrare aliam esse hanc historiam & miraculum, quam quod Matt. VIII. & Luc. VII. narratur: nam ut alia differentia pratermittantur, illic erat Centurio, hic Regulus; illius seruus agrotabat, huius filius; illic erat morbus paralysis, hic febris; illic erat in Capharnaum cum puerum sanauit IESVS, hic in Cana cùm filium; hic est secundum miraculum, illic multa iam patrauerat miracula Christus. Porro adoremus nos Christi benignitatem, non in Regulo tantum, sed in nobis item, quorum imperfectam fidem videt Christus & auget, modo ad eum accedamus profunda humilitatis, & p̄j affectus passibus; & petamus, non ut corporalis præsentia, sed ut eius diuina beneditio ad nos descendat. Agnoscamus filios nostros, hoc est, dona, qua in Capharnaum, hoc est, ex propitiatione & consolatione Christi concepimus, quotidie ad mortem tendere nostra ignavia; nisi sua clementia conseruet illa & augeat, qui dedit. Illud præterea animaduertamus, ut ne similiter nos taxet Christus, atque Regulum & Iudeos: illi enim, nisi per signa, non credebant; nos, nisi gratia sensibili abundemus, numquam assurgimus ad meliorem spiritus frugem. Contrà nobis in humilitate cordis nostri agendum est; ut ita audiamus singuli: Vade, filiustuus viuit, & consolationem spiritus accipiamus, & vim operandi atque progrediendi maiorem indies ad vita spiritualis perfectiōnem.

MEDI-

M E D I T A T I O.

Domine Iesu Christe, expone nobis, quid ex hoc Euangelio ad salutem & perfectionem nostram debeamus excerpere. Entra vobis, fratres mei, quos meo sanguine & vita redemi, quos habeo semper cordi meo charissimos. Regulum habet anima vestra spiritum, qui est Spiritus mei gratia & donatio: hic anima vestra curam gerit, mentis, voluntatis, potentiarum, actionum omniū vestrum; hic iuuat infirmitates vestras, & postulat pro vobis gemitibus inenarrabilibus, hoc est, diuina virtute: verum a vobis continenter debilitatur, ut ille Capharnaita Regulus. Porro mens vestra infirma adeo semper est, ut subinde videatur moritura ē peccato; succurrite illi vos meo spiritu & gratia nitentes, expulsis illis Reguli imperfectionibus. Animaduertite & contemplamini semper me vobis praestō esse ab Ierusalem mea cælesti & Iudæa, ubi omnis spiritus videt & laudat Deum, ac confitetur Domino. Venio autem ad vestram Galilæam, instabilitatem vestram scilicet & miseriā; accedite vos per spiritū meum ad me: ex Capharnaū, id est, ex fide meę propitiationis & consolationis cælestis, & petite a Patre meo & a me, ut sanentur vestrae potentiae, & purifetur spiritus; quasi videatis (credatis quidem, ut credere debetis) & spiritum, & potentias vestras ad interitum tendere, atque adeo mori, nisi ego succurram. Verum necessum est, ut spiritum vestrum & orationem puram faciatis; contrà, quam fecit Regulus: ille primum in immensitate meę diuinitatis hæsitauit, ut descenderem rogans & sanarem; vos adducatis in oratione fidem praesentię diuinitatis meę in omni loco: ille rursum fidem non habuit meę omnipotentię reputauit enim me infirmum potuisse sanare, non mortuum suscitare; afferte vos ad orationem, plenam fidem meę omnipotentię, quod infinita sit, & eadem quę Patris & Spiritus sancti: postrem ille credidit quidem

michi pronuntianti, *Vnde filius tuus viuit*, sed qui exploraturus esset effectum: non enim credidit planè donec audiret & videret viuire filium. Heu Domine Iesu Christe, bone & sancte! agnoscimus has omnes imperfectiones nostræ orationis & fidei: quis enim sentit plenam fidem tuę immensę præsentię & omnipotentię? *Quis non ita viuit, orat, credit;* quasi in te non viueret, mouetur, & esset? *Quis sentit in spiritu suo tuum illapsum diuinum?* *Quis sentit te esse in creatura tua per præsentiam, potentiam, & essentiam?* *Quis te in Patre, & Patrem in te esse, & idem sentit de* *Iohann. 10.* *Spiritu sancto?* Mysteria sunt hæc veræ fidei tuę, Domine; & tamen nos illa credimus ita negligenter & frigidè, ut similes planè illi Regulo esse videamur. In tertiam verò illius imperfectionē identidem incurrimus. Quotus enim quisque ex nobis non agit curiosè circa euentum impetrationis suarum orationum? Ordo, obsecro pro me, rem peto quę necessaria vel utilis est ad salutem, pię oro & perseveranter, ad quę tradunt Theologi consequi impetrationem; & tamen inturbant me cogitationes importunæ, Non accipio, *Quādō accipiā?* Hæc animo gerimus, exprimimus aliquando & verbis. Hic magnus est noster error, magna imperfæctio spiritus. Hoc malum spiritus nobis affricant nostræ animæ imperfectiones, & nostrarum potentiarum infirmitates. Sana, Domine Iesu Christe, etiam orationem: da nobis, ut habeamus apud te *Mar. 11.* puram & perfectam fidem, nihil titubationis, nihil negligentię misceamus; credamus quia accipiemus, & haud dubiè fiet nobis, quando tu, Domine, voles, & quod tu voles, & quantum voles, & quemadmodum voles: abunde, satis, superq; erit nostræ orationi satisfactum, si tua voluntas in nobis & de nobis fiat. Ita *Matt. 6.* enim te vis obsecrari per gratiarū actionem, per tuum meritum & mysteria, & Sanctorū intercessionem. Amen.

DOMINICA VIGESIMA PRIMA
POST PENTECOSTEN.

De singulari inhumanitate serui regij & ingratitudine.

MATTH. XVIII.

Anno XXXIIII.

In cxlv. imaginem Adnotatiuncula.

cxlv.

- A. Iesus docens Petrum & Apostolos.
- B. Sedet Rex in throno suo, afficit concilium, rationem instituit ponere cum seruis suis.
- C. Offert illi seruus, qui fisco debebat decem millia talenta.
- D. Hic tamen homo ingratus obium habet, qui ei debet centum denarios; quem crudeliter accipit,
- E. Et male multorum coniicit in carcерem, donec denarios restituat.
- F. Quod videntes conferui, indignissime ferunt.
- G. Deferunt ad Regem hominis crudelitatem intolabilem.
- H. Concepta Rex iusta indignatione, acerbè obiurgatum tradit tortoribus, donec reddas vniuersum debitum.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XVIII.

IN illo tempore ^a dixit Iesus Discipulis suis parabolam hanc: Assimilatum est regnum cælorum homini ^b Regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et cum cœpisset rationem ponere, ^c oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talentorum. Cum autem non haberet unde redderet, ^b iussit eum Dominus eius veniūdari, & vxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. ^c Procidens autem seruus ille orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. ^b Misertus autem Dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei. Egressus autem ^d seruus ille, inuenit unum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes. Et procidens conseruus eius, rogabat eum, dicens: Patientia habe in me, & omnia reddā tibi. Ille autē noluit: sed abiit, & ^e misit eum in carcere, donec redderet debitum. ^f Videntes autē conserui eius quæ siebant, cōtristati sunt valde: & venerunt, & narrauerunt Domino suo omnia quæ facta fuerant. Tūc vocauit illum Dominus suus: & ait illi: Serue nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me: nōnne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Et ^h iratus Dominus eius tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet vniuersum debitum. Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis vnuſquisque fratri suo de cordibus vestris.

AD NO-

AD NOTATIO.

Descenderat IESVS è monte Thabor, post gloriosam transfigurationē, ut Feria III. Dominica III. Quadragesima est annotatum; & venerat postea Capharnaum, soluerat tributum pro se & Petro, ad humilitatem & omnem modestiam erudierat Apostolos, docuerat rationem fraterna correctionis, significauerat datum tr̄ illis iurisdictionem ecclesiasticam excommunicandi simul & reconciliandi: quo loco significat dari etiam facultatem peccati culpā remittendi, nam qui Ecclesia erat obediens, is mitten-dus erat ad Sacerdotem absoluendus à culpa, & benignè accipiendus. Quod intelligens Petrus (zelo commotus, ne tanta mansuetudo facheret homines salutis sua negligentes, & abuti beneficiū facilitate) rogauerat ex IESV utrumq; eisdem verbis, Quoties remittenda fratri peccata, & Quoties benignè tractandus, num septies tantum. Responderat IESVS, non septies, sed septuagies septies; id est, quoties conuersus fuerit frater. Et quandoquidem res erat hac magni momenti & periculi, ut in quam p̄y homines poterant incurvare ex immoderato honoris Dei & gloria zelo; adducit Christus vehementem parabolam & severitatis plenam, cōspectans, ut & Sacerdotes, Confessarij, & qui exteriorem iurisdictionem obtinent in Ecclesiam, benignitate & mansuetudine vterentur erga peccatores, nec sibi blandientes in alios essent rigidi censure ac iudices. Esto igitur

A. IESVS docens Petrum & Apostolos.

B. Rex sedet in throno regio, assistunt Principes & Consiliarij: cū autem constituisset Rex ponere rationem cum seruis suis, de eorum administratione,

C. Initio statim, ubi actionem instituit, delatus ad eum est homo, qui debebat illi decem milia talentorum, summam pecunie immensam, hoc est, sexages centena aureorum coronatorum millia: sex videlicet millions, ut dicunt.

B. Res cū esset comperta, nec esset homo solūdo, imperauit Rex, ut veniret ipse, uxori, filij, & qua possebat omnia; & fisco debitum uniuersum restitueretur.

C. Quod miser ille audiens, severitate iudicij consternatus, procidit ad Regis pedes ac suppli- cat: Patientiam habe in me, lenis in me esto & longanimis, noli tui iudicij severitate, etiam si iusti iudices, me misericordius omnibus fortunis, omni libertate euertere: futurum spōdeo, si longanimis in me fueris, ut quae debeo

omnia tibi restituam. O admirabilem obsecrationis virtutem!

B. Misericordia motus Rex, confessim & illum dimisit, & as alienum illi omne cōdonavit. Non hic de talentis auri agitur, non de debitore rei terrena; sed de homine, qui pretiosissimis Dei donis est abusus, qui longè maiora bona Deo debet quā illa, Dei scilicet gloriā & honorem, suam obedientiam & respicientiam. Hac omnia brevi oratione à diuina misericordia consequitur homo, ut possit, si agnoscens suam misericordiam & damnationem, tum suam impotētiā, dicat: Domine IESV, ego omnia Patri tuo & tibi de beo, nihil possum reddere, nihil pati dignum vestra misericordia: tu ipse, si pro me patiaris, & longanimis sis per crucem tuam, & mili tuam illam patientiam per tuam gratiam applies, nihil est quod non possim: hoc fac, & omnia restituo per te Patri tuo & tibi. Hac est illa vis admīpanda, qua Regem mouet Deum ad misericordiam. Hinc appareat ingratitudinis magnitudo & crudelitatis eius, qui è corde non dimitit fratri suo, siue in secreto iudicio, siue in externo; si similiter atque ipse conciliavit sibi Dei gratiam petenti veniam, eam non concedit peccatori, sed fratrem in infernum (quod est in se) dat præcipiti auxiliū omnis experie & desperatum.

D. Homo ille immitis, qui obuiam sibi factum creditorem crudeliter accipit, in collum inuolat, illum strangulatus nisi reddat centum denarios, id est, centum quinquaginta solidos vulgares; nec projecto ad eius pedes, & similiter peteti veniam, atq; ipse à Rege petierat, vult ignoscere;

E. Sed male multatum, mittit in carcerem, donec uniuersos denarios redderet.

F. Videntes conserui, qua indignissimè ac crudeliter siebant, ægerrimè ferunt.

G. Veniunt ad Regem, deferunt hominis illius inhumanitatem atque crudelitatem; augent criminē, rem duram & immittē vidisse se, dignum hominem omni supplicio. Imperat Rex duci hominem, sistitur iudicio ante Regem, accusant cōserui: contumeliosè illi Rex exprobrat ingratitudinem & crudelitatem: Serue, inquit, nequā omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me; nōne ergo oportuit & te misereri cōserui tui, sicut & ego tui misertus sum?

H. Concepta simul ira ex commemoratione atrocitatis, imperat illum nō solū in carcerem trudi, sed torqueri donec uniuersum debitum reddat. Severitas tanta hic explicatur proprie-

AA 4 mysti-

mysticam parabolam intelligentiam; cum alias, qui ingenti summa argenti esset liberatus benignitate principali, grandi se obstringeret criminis, propter Regij beneficij enormem abusum, si conseruo minimam non solum non condonaret, sed nec spatium temporis concederet, ut solatio expediretur. Damnatur autem ad tormenta, donec solueret debitum uniuersum; unde intelligimus penam eternam infligi: nam cum nullquam, qui in inferno sunt, soluere debitum pos-

sint, semper torquentur. Sed cur uniuersum quod iam fuerat remissum; cum sint dona Dei auctoritative, id est, absque penitentia? Illud est. Cui remittuntur peccata, si rursum peccat, praesertim per singularem aliquam ingratitudinem, fit ut similiter atque antea puniatur: non solum quod semper uniuersum debitum est damnatio eterna; sed etiam, quia principium misericordiae, quod est in se, tuerit.

M E D I T A T I O.

Iom. 6.

OMNIBUS mortalibus dedisti, benigne Iesus, salutarem doctrinam, & diuinitus efficacem; habuisti enim semper verba vitae aeternae; sed videor ego intelligere ad me propriè omnia attinere, ut praesentis Euangelij doctrinam & vim. Scio te, Domine, bis positurum rationem cum seruis tuis, hoc est, cum his qui tuam seruitutem profitentur; nam alii iam sunt iudicati: in morte igitur illos iudicas, iudicabis in consummatione item seculorum. Verum illa est summa tua misericordia, ut ante illa iudicia tremenda, & à quibus nullus appellare quempia potest, aliud iudicium nobis clementissime hoc Euangeliò indices veluti interlocutorum, non definitium; à quo scilicet liceat ad te ipsum prouocare. Accerima enim tua comminatione me, ut ab illis iudicijs caueam, ad illa me præparem, admones: proponis mihi, hinc conscientiam peccatorum meorum, illinc rigoris tuae iustitiae, & meæ poenæ timorem; nec me habere ullum aliud refugium, nisi tuam bonitatem & misericordiam. En Domine Iesus Christe, primus omnium peccatorum ego sum, primus tuo iudicio repræsentor à mea conscientia, quam tu hac parabola timore ac solicitudine ingenti percussisti: accusor malæ fidei in administratione tuarum opum, quibus me ornasti, gratiae, virtutum, donorum; quæ omnia foedè prodegi. Itaque cum sim ad paupertatem spiritus redactus, & omnia debeam tibi, ad quæ me ex illis donis obligaueras tibi offerenda; etiam illa dona me deficiunt, vnde possim tibi aliquid reddere: quocirca planè sum, nisi tu mei miserearis, deploratus. Verum erigo spem meam in te, qui id iubes hac parabola, hac suauissima tua doctrina: similiter benigne Iesus, te oro, atque ille parabolicus debitor Regem: *Habe in me patientiam, & omnia reddam tibi.* Quid hoc est, bone &

magne Iesus? O infinitum fontem misericordiae & pietatis tuæ! Vis à te peti, ut patientiam in me agas, & in me & pro me patiaris, hoc est, tua passione & morte mihi dones, vnde dissoluam Patri tuo & tibi, quæ vobis debeo omnia. Tu enim omnia nostra debita, ^{I. Pet. 1.} omnia peccata nostra in te sustulisti, & cruci pro nobis affixisti; omnia dissoluisti, ab omnibus nos redemisti; hæc enim est tui meriti efficacia. Solue nunc pro me, Domine; offer pro me tuam mortem, ut continenter facias, & omnia faciam quæ tu iubes: non erunt in me gratiae, & virtutes, & dona infructuosa. Illud tamen intelligo, Domine, non profutura hæc mihi, nisi tecum patiar, nisi te sequar, ^{2. Cor. 11.} nisi tuam crucem tollam post te, nisi tuam voluntatem faciam: tunc enim omnia restituenter, tibi tunc tuo auxilio & gratia seruiam. Ita sit sancte Iesus. En intelligo tuam in me infinitam benignitatem, agnosco inde quid meo proximo debeam: cauere autem vehementer debeo, ne in illa ingratitudinem & inhumanitatem incidam, ut difficiliter prebeat proximo meo, quin auersationes animi mei in fratres à meo corde exscindam; tum faciliter me præbebo & diligentem in iuuando proximo, quibuscumque possum pijs officijs & ministerijs. Neque verò vim quam detergere me debet græuitas peccatorum vel magnitudo: semper animo meo obuersari debet, si mea peccata ad aliena comparem, meum debitum reputandum esse decem millium talentorum, hoc est, immensum; proximi centum denariorum, hoc est, minimum præ meo; semper debeo esse propensissimus in misericordiam. Quod faciam, si omnia faciam, quæ necessaria & utilia esse posse intelligo ad iuuandum proximum, nixus fide, spe, & charitate, non parcens meis laboribus, in humilitate & mansuetudine cordis méi in te Domine. Amen.

D O M I .

561

DOMINICA VIGECIMA SECUNDA⁵⁶¹

POST PENTECOSTEN.

De soluendo tributo.

MATTH. XXII. MAR. XII. Lyc. XX. Anno XXXIII.

In cxlvj. imaginem Adnotatiuncula.

*cxlvj.
94.*

A. Porticus Salomonis, ubi docebat Christus.	C. Ostendunt illi denarium.
B. Iesvs cum Discipulis.	B. Rogat Iesvs: Cuius est imago haec & super-
C. Aborti sunt eum discipuli Pharisaeorum, & Herodiani,
ut caperent in verbo: Licet censum dari Cæ-
sari, an non?	scriptio?
B. Seuerè obiurgans illorum versitatem & iniquitatem,
Respondebat Iesvs: Ostendite mihi numi-
sma census.	C. Aiunt; Cæsaris.
	B. Respondebat: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæ-
sari; & quæ sunt Dei, Deo.
	C. Illius responsum admirati, non potuerunt verbum eius,
vllum vlla ratione reprehendere.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. XII.

MATTH. XXII.

Lyc. XX.

T^a Vnc abeuntes Pharisæi,
confilium inierunt
ut caperent eū in sermone.

Et

ad eum
quosdam ex Pharisais
& Herodianis,
in verbo

Qui venientes dicunt ei;

*& non curas quemquam:
nec enim vides in faciem
hominum,
sed in veritate viā Dei doces.*

mittunt ei
discipulos suos
cum Herodianis

dicentes:

Magister, scimus
quia verax es,
& viam Dei in veritate doces,
& non est tibi cura de aliquo:

non enim respicias personam
hominum:

*dic ergo nobis quid tibi vide-
tur;*

Et obseruantes

*miserunt
insidiantes, qui sciebantur*

*ut caperent eum in
sermone,
& tradarent illum principatu
& potestate Præsidis.*

Et interrogauerunt eum,

*scimus
quia recte dicas
& doces:
& non accipis personam;
sed viam Dei in veritate do-
ces:*

MARC.

MARC. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

*scributum**an non dabimus?**Qui sciens versutiam
illorum,
ait illis;**afferte mihi denarium,
ut videam.**inscriptio:**Respondens autem Iesus
dixit illis;**& mirabantur
super eo.**licet c censum dare Cæ-
sari, an non?**Cognita autem Iesus ne-
quitia eorum,
ait:**Quid me b tentatis hypo-
critæ?**Ostendite mihi numisma
census.**At illi c obtulerunt ei de-
narium.**Et ait illis Iesus:**b Cuius est imago hæc, &
superscriptio?**Dicunt ei:**c Cæsaris.**Tunc**ait illis:**Reddite ergo quæ sunt
Cæsar, Cæsari; & quæ
sunt Dei, Deo.**Et audientes mirati sunt,**& reliquo abierunt.**licet nobis tributum dare
Cæsari, an non?**Considerans autem dolum.
illorum,
dixit ad eos;**cuius habet imaginem &
inscriptionem?
Respondentes dixerunt:
Cæsaris.**Et non c potuerunt verbum
eius reprehendere coram plebe:
& mirati in responso eius, ta-
cuerunt.*

ADNOTATIO.

A. *Porticus Salomonis Ierosolymæ, ubi Iesus adorari sunt versatè discipuli Pharisæorum, à suis submissi præceptoribus; ut ei insidiarentur, & in sermone caperent, atque apud Romanos accusarent, vel plebi facerent odiosum. Hi secum adducunt Herodianos, siue Herodis milites, siue sectarios homines, qui dicebant Herodem Antipatram Messiam fuisse, quod in eius regno defecisset à tribu Iuda sceptrum.*

B. *Iesus cum discipulis suis.*

C. *Venient autem ad eum discipuli Pharisæorum & Herodiani: proponit unus Iesus sapientie Patris infinitæ questionem astutè, prius*

*tamen illius animū blāditys & laudibus asper-
gens: Magister, inquit, scimus quia veraxes,
rectè dicis & doces; nec est tibi cura de aliquo:
non enim respicis personam hominū, neque
vides in facie, sed in veritate viam Dei doces:
licet nobis dare tributum Cæsari, an non?
Quorū tot & rā varie artes, o Pharisastrī,
ante interrogatiōē ut animū eius adulatio-
nē deliniretis scilicet, & eō pelliceritis, ut negaret
tributū dari; nec respiceret Romanorum gratiū,
ut Ioāzarus Pontifex Cæsaris & Quirini; sed Ioseph.
Iude potiū Gaulanitis sententiam & factiōē
sectaretur, qui auctor fuit grauissima seditionis
Iudeis,*

Iudeis, docens nihil esse aliud censem Cesari dissoluere, quād prodere autam libertatem, & manifestam servitutem profiteri.

B. Quid benignus I E S V S? Perspecto eorum dolo & nequitia responderet, seuerè illos obiurgans: Cur me tentatis hypocritæ, sanctitatcm simulantes, & ſelum legis & libertatis, cùm ini- quo animo sitis & maligno, mihi vero dolomalo inſidiemini? ostendite mihi census numisma.

C. Ostendunt denarium, trium ſcilicet cum ſemifere ſolidorum numisma; quod eſt drachma.

B. Rogat, cuius illa ſit imago & superscriptio; ut ex illorum confeſſione illos confutet.

C. Respondent: Cæſaris. Tiberium intelligamus priuignum Auguſti. Colligit ſapientiſimè I E S V S: Illud igitur numisma eſt Cæſaris. Quid ergo eſt, cur non ſoluatis, que ſunt Cæſaris, Cæſari? quod vos ipsi veftra profeſſione conſitemini.

B. Reddite, que ſunt Cæſaris, Cæſari; ſed ita tamen, ut quod eſt maius, & neceſſarium magis, ſimul que Dei ſunt, Deo reddatis. Imaginem ille denarius gerit Cæſaris, & inſcriptionem, vos in animis veftris Dei: ut illinc Cæſari debetis eius inra, iſa hinc Deo dininam gloriam, & obedien- tiam, & ſacrificium. Ita ſapientiſimè illorum nequitiam conſutauit; nam hoc reſponſo nec po-

terans offendit Romani, nec plebs: illis ſat erat audire, reddenda que erat Cæſaris, Cæſari, plebs, cùm videret eſſe Iudeam ſub Romanorum imperio, illi tributa ſolui; moderatè videbant I E S V M reſpondiſſe, tacito nomine tribuit, cùm & dicebat que negari non poterant, & ius naturæ poſtulabat. Quod ſi ad tributum videretur illud ſpectare, ad id occaſionem dederant Phariſai, nec tamen aliud efficiebat, quād quod duci ex-de- narī oſtenſione, & illorum reſpoſtione, poterat: bec vero omnia condiebat, quod ſubiunxerat Christus: Reddite, que ſunt Dei, Deo. Hinc doctriña, quā Paulus doceſt: Omnis anima po- teſtatiibus ſublimioribus ſubditā ſit; & que eo loco proſequitur. Nam cùm inquit Christus: Reddite, que ſunt Cæſaris, Cæſari; obediendū legitimo Principi ſeculari doceſt, etiā nſi ethni- cus ſit: que fuit doctriña Eccleſia perpeſua; mo- dò Deo magis quād hominibus obedientia de- feratur, neque pracipiat poſteſtas humana, quod poſteſtati & voluntati diuine aduerſetur. Ob- ſtruxit hoc reſpoſto os aduersarij ſubdolis, ne- que potuerunt, ne falſam quidem & effictam rationem, coram plebe adducere.

C. Mirantur, tacent confuſi, eo inſalutato abeunt: conſequita haud dubiè eft laus Christi à plebe & bona mentis hominibus.

M E D I T A T I O.

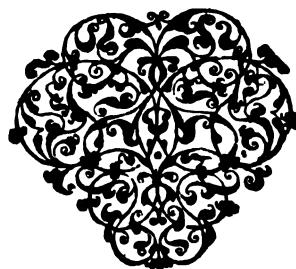
pron. 2.

MAgneſ es, Domine I E S V , in omnibus vijs tuis, & in omnibus operibus tuis sanctus. Nequitia Phariſæorum voluit te cir- cumuenire & calumniari ſua interrogatione, verū non potuit; vt numquam poſteſt con- cilium vllum contra te Dominum. Eorum erat malignitas, vt te negantem ſolui debere tributum, atrociter apud Pilatum accuſarent ſeditionis & rebellionis: Sin diceret ſoluen- dum, te facerent plebi inuiſum, & vanum ho- minem clamarent, ac legum & libertatis au- ta proditorem. Verū tu illorum nequitiam & malignitatem ita conſutasti, vt ne coram plebe quidem quicquam hincere auderent; ſed mirarentur potius, tacerent, & te relicto abirent confuſi: quod fuit indicium & vis tuę diuinę poſteſtatis. Sed quod reſpondiſti expo- ne nobis, bone I E S V . Sciebam ego ſce- ptrum eſſe ablatum à Iudaismo in meo ad- uentu in mundum, conſenſiſſe præterea ſcie- bam Iudeos in Cæſaris principatum, eſſe Cæ- ſari ſubiectos, quod & ipsi ſunt poſteſi in paſſione mea; itaque Cæſari deſebant tribu-

tum: ſolueram ego didrachma, ſcandalum fu- Mat. 17.
turum docueram, ſi non ſoluifsem; nec ſigni- ficaueram Romanos non poſſe exigere, ſed me non debere ſoluere, cuius veritatis Iudei non erant capaces. Hæc omnia cùm poſſem reſpondere, fuit mea ſapientia tam multa nō adducete; ſed illud dumtaxat, quo illa poſſent intelligi, & poſſet ſimplicitate reſponsi omni- bus ſatisfieri: nam denarij & imago & inſcrip- tio poſteſſio erat principatus Romanorum; quare Cæſari reddenda erant, que illa poſteſſione ſignificabantur. Cæterū ne propterea crederent prodi legem Dei, ſimul eſſe reddē- da Deo, que Dei ſunt, docui. Nam ſi Cæſari reddenda que eius ſunt; non pugnat homi- num obedientia cum Dei, modò magis Deo quād hominibus obediatur, nec homini cō- trā quād velit Deus obediatur: nam omnem poſteſtatem à Deo eſſe; & qui poſteſtati riſiſtit, Dei ordinationi riſiſtere, tradidi ego per Apo- ſtolum meum Paulum. Doctrinam hanc Rom. 13.
grato animo à te recipimus, Domine I E S V Christe: verū quid ad noſtram utilitatem ſpi-

spiritus attineat, cupimus intelligere. En vo-
bis ô boni. Duplice in obedienciam & subiectio-
nem debetis; Deo primam, alteram præterea legi-
timis Potestatibus & Superioribus vestris. Et-
enim Dei sapientia constituit, ut per Vicarios
suos & Perfectos domus sua gubernaretur;
tum propter humilitatem, dum homini ho-
mo se subdit propter Deum; tum vero ne ar-
rogantes fierent & insolentes homines, dum
singuli pro suo capite voluntatem Dei inter-
pretantes omnia replerent seditionibus. Ce-
terum quod ad maiorem vitae perfectionem
vocantur homines, eorum perfectius Deo obedi-
re debent, & sua proportione perfectius ho-
minibus. Itaque qui ad religionem estis vo-
cati, ut perfectè Deo obedire debetis, ita ho-
minibus propter Deum perfectè, & in homi-
ne Deum contemplari præsentem, & venera-
ri vobis iubentem, vos gubernantem, & spiri-
tu gustare quod ego dixi: *Qui vos audit, me
audit.* Hoc lumen si amiseritis, difficilis erit
vobis vestrorum Prælectorum obediencia: ille
enim sensus meæ præsentiaz & meæ obe-
dientiaz in homine absorbet omnes asperita-
tes, quæ absque hac luce & virtute spiritus
sunt odiosæ & molestæ. Itaque potestis inter-
pretari esse hæc inter se coniuncta; obedere
Deo, & hominibus: nam in eo ipso quoddam
propter Deum obeditis, Deo obeditis, ut ego
docui per me, per meos Apostolos. Illud ta-
men animaduertite, ut longè præstantior Dei
est obediencia quam hominum, longè excel-
lentiora præcepta illius quam horum; ita mul-
to maiorem adduci debere & deuotionem a-
nimi & promptitudinem ad Dei quam homi-

num præcepta implenda. Quare verissimè
dixit etiā in hoc sensu Petrus Princeps meo-
rum Apostolorum: *Obediendum Deo esse ma- 18. 5.
gis quam hominibus:* atque adeò, cum obe-
ditis hominibus, Deo magis obeditis, quia
illis propter hunc obeditis. Obiectum enim
obedientiaz Dei mediatum Deus est, per
præceptum videlicet diuinum authoritas in-
finita & securitas: obiectum vero hominum
obedientiaz mediatum homo, per præceptū
humanum, sed ad quod dandum à Deo acci-
pit authoritatem homo. Ita sit, ut eius autho-
ritas sit humana; secura etiam, nisi quatenus
ab homine proficiatur, qui errare potest. Et
tamen quamvis errare homo præcipiendo
possit, qui homini propter Deum obedit
errare non potest; nisi aperte contra Dei
præceptum sit hominis præceptio. Colli-
gite hinc ad virtutes theologicas, fidem,
spem, charitatem, & in hanc præcipue
maiorem animi puritatem & vim, maiore-
rem etiam deuotionem esse conferendam; ut
in quibus est Deus, per quas proxime ope-
ratur & se aperit, præsertim per charitatem.
Ad hanc omnia vestra referatis: hæc est enim
finis, in hac est vita æterna. In hac mortalita-
te mihi admodum placet, ut sitis tam di-
ligentes in exercitio virtutum moralium, mo-
do in diuinis sitis longè feruentiores & atten-
tiores: nam quorsum tandem illæ vobis tra-
ditæ sunt, nisi ut ad has contendatis, has ple-
nius & fructuosiùs exerceatis? Gratias tibi a-
go & habeo, magne Iesu, docuisti me de
tua benignitate; eadem faciat ut quæ intellexi
opere compleam. Amen.

DOMI-

365

DOMINICA VIGESIMATERTIA

POST PENTECOSTEN.

Sanatur Hæmorrhœssa: suscitatur filia Iairi.

MATTH. IX.

MARC. V.

LVC. VIII.

Anno XXXI.

In cxlvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxlviij.

31.

- A. Capharnaum, quod nauigauerat Iesvs.
- B. Iesv loquente parabolam de assumento panni rudi,
- C. Accedit Princeps Synagoga Iairus, rogans ut sane: filiam eius.
- D. Sequebarur illum Iesvs, & comprimebatur à multis.
- E. Et ecce mulier hæmorrhœssa penetrans ad pedes eius, tangit eius fimbriam, & sanatur.
- F. Iesvs inuestigat adeò diligenter, quis eum tetigisset,
- G. Ut se proderet coram turba mulier, remq; omnem confitetur.
- F. Confirmat eius sanitatem Iesvs, dicens: Vade in pace, & esto sana à plaga tua.
- H. Adhuc loquente Iesv, veniunt ad Iairum nuntiantes mortuam esse puellam: Iesvs Iairi fidem confirmat.
- I. Venit cum eo domum; flentes, & tibicines, & turbam excludit.
- K. Cum solis parentibus, & Petro, & filii Zebedai, ingreditur ad mortuam.
- L. Tener manum puella, & clamat: Talitha, cumi: & confessim surrexit puella.
- M. Iesvs cibum illi apponi imperat.

EVANGELIUM MISSÆ.

MARC. V.

MATTH. IX.

LVC. VIII.

IN illo ^a tempore.
Hæc illo ^b loquéte ad eos,
ecce Princeps vñus accessit,

Et ecce venit vir

*cui nomen Iairus, & ipse
Princeps Synagoga erat:
& cecidit ad pedes Iesv,
rogans eum*

*ut intraret in domum eius, quia u-
nica filia erat ei ferè annorum duo-
decim, & hac moriebatur.*

*Et venit quidam
de archisynagogis*

*& videns eum
procidit ad pedes eius,
& deprecabatur eum
malum,*

*& adorabat eum, dicens:
Domine, filia mea
modò defuncta est:
sed veni,
impone manum tuam super
eam,
& viuet.
Et surgens Iesvs, sequebatur
eum, & Discipuli eius.*

BB

MARC.

MARC. V.

Et abiit cum illo, & sequebatur eum turba multa; & cōprimebant eum.

Et mulier qua erat in proflusio sanguinis

& fuerat multa perpeſſa à compluribus medicis, & erogauerat omnia sua,

nec quidquam profecerat, sed magis deterius habebat: cū audisset de IESV, venit in turba retrò,

& tetigis vēſtimentum eius.

*Dicebat enim:
Quia si vel vēſtimentum eius tetigero,
Et confeſtim ſiccatus eſt fons ſanguinis eius;
& ſenſi corpore quia ſanata eſſet à plaga.
Et statim IESVS in ſemel ipſo cognoscens virtutem que exierat de illo, conuersus ad turbam, aiebat;*

Quis eſt tetigit vēſtimenta mea?

Et dicebant ei diſcipuli ſui;

*Vides turbam comprimentem te,
Et circumſpiciebas videre eā que hoc fecerat.*

Mulier verò

*timens & tremens,
ſciens quod factum eſſet in ſe,
venit
& procidit ante eum,*

MATTH. IX.

Et ecce mulier, quæ ſanguinis fluxū patiebatur duodecim annis,

acceſſit retrò,

& tetigit ſimbriā vēſtimenti eius.

*Dicebat enim intra ſe:
Si tetigero tantū vēſtimentum eius, ſalua ero.*

*ſtetit
fluxus ſanguinis eius.*

*Et ait I E S V S;
Qui eſt qui me tetigit?
Negantibus autem omnibus, dixit Petrus & qui cum illo erant;
Præceptor, turbate compri- munt & affligunt, & dicas,
Qui me tetigit? Et dixit I E S V S; Tetigit me aliquis, nam ego noui virtutem de me exiſſe.
Videns autem mulier quia nō latuit, tremens*

*venit
ante pedes eius; & ob quā caſam tetigeris eum indicauit coram omni populo; & quemadmodum confeſtim ſanata ſit.*

LVC. VIII.

Et contigit dum ires, à turbis comprimebatur,

Et mulier quadam erat in fluxu ſanguinis ab annis duodecim,

que in medicos erogauerat omnem ſubtantiam ſuam, nec ab ullo potuit curari:

M A R C.

MARC. V.

*& dixit ei omnem veritatem.
Ille autem*

*vade in pace,
& esto sana à plaga tua.*

*veniunt
ad Archisynagogum,
dicentes,*

*quid ultrà vexas
Magistrum?
Iesus autem audito verbo
quod dicebatur,
ait Archisynagogo;
Noli timere,
tantummodo crede.*

*Et non admissit quemquam se
sequi,
nisi Petrum & Iacobum &
Ioannem fratrem Iacobi.*

*Et veniunt in domum Ar-
chisynagogi, & vident tumultum,
& flentes & eulantes
mulsum. Et ingressus,*

*ait illis,
Quid turbamini, & ploratis?*

irridebant

MATTH. IX.

*At Iesus conuersus, & vi-
dens eā, dixit: Cōfide filia,
fides tua te saluam fecit.*

*Et salua facta est mulier ex
illa hora.*

*Et cùm venisset Iesus in do-
mum Principis,*

*& vidisset tibicines, & tur-
bam tumultuantem,
dicebat:*

*Recedite:
non est enim mortua puella,
sed dormit.
Et deridebant eum.*

LVC. VIII.

*At ipse dixit ei;
Filia,*

*Adhuc illo h loquente,
venit quidam
ad Principem Synagoge,
dicens ei;
Quia mortua est filia tua,*

*noli vexare
illum.
hoc verbo,
respondit Patri puella;
crede tantum,
& salua erit.
ad domum*

*non ¹permisit intrare
secum quemquam,*

*& patrem & matrem
puella.
Flebant autem omnes, &
plangebant illam:*

At ille

Nolite flere:

MARC. V.

MATTH. IX.

LVC. VIII.

*Ipse verò eiecit omnibus,
assumit patrem & matrem
puella, & qui secum erant,
& ingrediuntur
ubi puella erat iacens.*

*Et tenens manum puella,
ait illi;
Talitha, cumi;
quod est interpretatum;*

Puella, tibi dico, surge.

*Et confestim surrexit puella,
& ambulabat: & dixit dari
illi manducare.
Erat autem annorum
duodecim:
& obstupuerunt stupore
magno.
Et praecepit illis vehemen-
ter ut nemo id sciret.*

Et cùm ieiecta esset turba,

intravit:

& tenuit manum eius.

scientes quòd mortua esset.

*Ipse autem tenens manum
eius, clamauit dicens;*

Et reuersus est spiritus eius,

Et surrexit puella.

& surrexit continuò.

*Et m iussit
illi dare manducare.*

parentes eius.

*Et exiit fama hæc in uni-
uersam terram illam.*

*quibus precepit
ne alicui dicerent
quod factum erat.*

A D N O T A T I O.

A. *C*apharnaum, quò nauigauerat Christus è regione Gerasenorum, postquam insignem illum Damonicum cum socio à legione Demonum liberauerat. Non contigerunt autem, qua hoc Euangelio narrantur, statim ubi in terram descendit Christus; sed postea non nullis interiectis: itaque illud, ecce Luca spectare dūtaxat videatur ad miraculi magnitudinem.

B. Loquente adhuc IESV parabolam illam de assumento panni veteris ad nouum,

C. Accedit ad locum, ubi erat IESVS, synagoga Princeps Iairus: dein videntes IESVM, procedit ad eius pedes, rogans, ut domum ad se veniret; quia eius unica filia forè duodecim annorum moriebatur. Deprecabatur autem rursum IESVM vehementer, eum adorans: Domine, in

extremis est: addit anxius pater, mortua est, quoderat in sua opinione & metu; quod item solet de eo dici, cuius omnino deplorata & desperata vita est. Veni igitur, benigne Domine, impone manum illi gratiis & miraculis plenā, & salua erit ac vinet.

D. Surgens IESVS Iairum sequebatur, sequabantur Discipuli eius, & turba multa. Cum autem esset in itinere, & à conferta multitudine comprimeretur & affligeretur bonus IESVS,

E. Ecce tibi interuenit mulier quædam, que fluxum sanguinis patiebatur à duodecim annis, & fuerat multa perpesta à compluribus medicis, & erogauerat omnia sua, nec quicquam proficerat, sed magis deterius habebat, id est, potius in deterius venerat. Hæc in gente fidem concipiens,

apud

apud se dicebat: Si IESV vestem tantum tetigero, à plaga mea tam fæda, tam acerba, tam diuturna, absq; ulla dubitatione sanabor. Hac fide ac confidentia armata, nihil deterretur multitudine; nihil eam detinet corporis debilitas, nihil muliebris pudor; non eam remoratur, quod immunda esset ex lege: penetrat ad IESVM per confertam turbam, retro prosternitur, fimbriam vestimenti IESV tangit manu, & fide sua illa feruida; & confessim sanatus est fons sanguinis eius, ac sensis se à plaga sua liberatam.

F. Cognouit IESVS in se metipso ex se virtutem exisse, & conuersus ad turbam, inquirebat quis nam ipsum tetigisset, & eius fimbriam vestimenti: non quod nesciret, sed, ut se proderet mulier. Negantibus omnibus, ne Apostoli quidem intellexerunt, de quali tactu loqueretur IESVS; confidenter autem Petrus, aliorum inductu: Praeceptor, inquit, turbæ te comprimunt & affligunt, & dicis, quis me tetigit? Nondum nosti, Petre vel adueris venu, vel tui sedales, quid verè sit tangere IESVM. non est illud, quod commune esse potest bruis etiam animanib; sed illa vera est exterior IESV tactio, qua cum interna coniuncta est spirituali, quam virtus Dei benigna & excitat, & donis suis ornat. Itaque pergit IESVS circumspicere, ut eam qua illud fecerat videaret, ac rogat quis nam eum tetigisset; & significat clarè, quem nam intelligat tactum; cum scilicet, quem excepereat virtus diuina, qua ex ipso exierat.

G. Videns se mulier non latere (circumspiciens enim IESVS eam oculis designauerat) procedit in medium, proicit se ante IESVM timens ac tremens, agnoscit qua in se fecerat IESVS, narrat coram omni multitudine rem omnem ut erat gesta, ob quam causam, quo animo, qua fide eius fimbriam tetigisset latenter; tum quod confessim esset à plaga sua liberata. O admirabilem mulieris fidem & deuotionem, & diuinam IESV Christi benignitatem! sed priorem IESV Christi benedicti benignitatem. Quis enim illam mouit, quis iuuit, ut tantum sibi de Christi misericordia & virtute promitteret? IESVS ipse. Concepit illa auidè semen fidei, deuotione animi fuit, operibus ornauit; penetravit per turbam, peruenit ad Christum mulier infirma & verecunda, viuit turbæ vim, per multitudinem contendit ad Christum, tetigit eius fimbriam vestimenti. Sed quo pacto latenter in tanta turba? Ideo quidem latenter, quia in turba manu exenta, quod nullus animaduertere posset. habet hoc siquidem vera deuotio animi, quod amat latere interius

apud Deum. Christi verò infinitam benignitatem contemplare. Inserit fidem singularem cordi mulieris, illam operibus facit efficacem, sanat eius animum prius, deinde fædam illam corporis plagam, tanto præterea molimine illius fidem contendit inquirere & celebrare: Quis tetigit vestimenta mea: Negat turba: addit Petrus vim negationi: Praeceptor, turbæ te comprimunt & affligunt, & dicis, quis me tetigit? Pergit nihilominus IESVS: Tetigit me aliquis: virtus à me exiuit, qua non exiisset, si me nullus tetigisset. Circumspicit, ut eam videat, qua tanta fide eum tetigerit: videt, oculis designat, rem ed adduit, ut mulier amplius latere non posset. Ita solet Christi IESV benignitas & sapientia eos qui se humiliant, qui donis se diuinis indignos existimant, qui priuilegia à Deo accepta in corde suo apud Deum abscondunt, exaltare, & donis maioribus exornare. Celebrat illius fidem Christus & erigit: id enim est, confide; non solum fidem habe; sed constantiam, & magnanimitatem, & pacem.

F. Simul accipe spirituale gaudium: confirmatio sanitatem tibi & mentis & corporis. Quod autem celebrat Christus fidem, non solum intellige, qua sola salutem non esset consecuta; sed illam, cui tam multa coniuncta erant, sine quibus sanata non esset mulier.

H. Nondum verba finierat IESVS ad mulierem, cùm veniunt è domo Archisynagozi ad eum nuntijs, qui dicerent mortuam esse pueram, nihil esse quod amplius vexaret IESVM, nihil esse quod veniret. Intanta luce virtutis Dei & Christi non cessarunt tamen esse importuni Dæmones: ut enim illustrior fiat Dei gloria, permittuntur h. Dæmonum peruersitates. Repellit tamen Christus Dæmonum insidias, Archisynagogum confirmat: Ne time, propterea quod mortua fit puella; nihil minus crede posse me illam suscitare mortuam, quam sanare infirmam; saltè conserua fidem; id enim est, tantummodo crede. Vbi enim periclitatur homo de tota salute, fundamentū ut teneat fortiter adhortandus est; non quod solum sufficiat, sed quod edificium sustineat, ne terrores à Dænone vel aliunde obtrusi eum de virtutis gradu deiciant.

I. Venit IESVS, veniunt omnes ad domum Archisynagogi: non permittit ingredi quempiam præter Petrum, & Iacobum, & Ioannem Iacobi fratrem. Cum his ingressus (præcesserat enim eum Iairus) videt omnia perturbata, flentes, plangentes, eiulantes, tibicines carmen flebile canentes, tumultus omnia plena & luctus.

Iubet omnes bono animo esse: Quid, inquit, turbamini? Nolite flere; tibicinibus, recedite; omnibus, faceisse: nō est mortua puella, sed dormit. Dormiebat quidem tibi, sancte IESV, qui omnes mortuos faciliter suscitare potes, quam nos dormientes; dormiunt etiam in Domino boni, moriuntur planè mali. Et primum quidem deridebant IESVM, ac que dicebat negligebant; quod scirent mortuam pueram. Addit IESVS ad verba vim diuinam, depellit omnes.

K. Assumptis parete & matre pueræ, & tribus Apostolis, nullo præterea, ingreditur ad iacentem pueram: accedit ad mortuam lumen infinitum, vita sempiterna.

L. Tenet pueram manum, clamat: Talitha, cumi, id est, pueræ, surge. Semper clamabat Christus, hoc est, semper erat eius vox verbi infiniti, & tamen exterius clamauit in Lazari suscitate, & quidem magna voce; in fili⁹ vidua non clamat, sed confirmat dicit: Adolescens, tibi dico: hic clamat disertam & claram vocem emittens. Non enim tanta culpa peccant adolescentes & pueræ, ut adulti homines; nec tam facile à peccato inueterato revocantur homines ad salutem: & tamen hac clara vox Christi ad infernum penetravit, pueræ animam per Angelum suum eduxit, & representavit Christo; qui quam viriute verbi sui corpori pueræ uniuersit: itaque continuò surrexit, & viuens ac valens ambulabat; nec dubium quin loqueretur, & Christo gratias ageret.

M. Ut autem fidem parentum confirmaret IESVS, & miraculi veritatem, iusit afferri quod comederet pueræ. Obstupuerunt magno stupore parentes, non Apostoli, qui similibus si-

gnis erant assueti spectandis; unde consequebatur, ut magnitudinem miraculi, & suam admirationem omnibus essent cupidè diuulgatur; propterea humilis IESVS vehementer precipit, ne eam rem vulgarent. Praeceptum videntur seruasse parentes; sed tamen res ipsa tam clara, tā aperta se prodidit: nouerat enim turba mortuam pueram; videbant postea viuentem, valentem, ambulantem, postquam egressus fuit Christus. Itaque ad exemplum humilitatis imperauit silentium Christus, & alioqui noluit tam esse conspicuas mortuorum suscitations; sciebat enim inde accepturos occasionem Iudeos ipsius interficiendi. O beatam pueram, cuius manum tenens Christus, quam vocavit ab inferno usque! Contemplare latitiam Patrum, quorum è limbo euocabatur (quod non videatur dubitari facile posse;) in ea enim re vident Christum salutem & vitam mortalibus dantem, per illam animam & eius Angelum Christo obedientiam & laudem transmittunt. Contemplare illius animæ exultationem ad Christi presentiam, ut corpori suauissime copuletur, viuidius quam ante fuerat: addidit enim illi nouam vim & decorem Christus, ut solent opera gratia quam natura esse perfectiora. At nos maioris insipientia arquimur & stupiditatis, quos & per hoc ipsum ingens miraculum, & tot aliis signis tot modis vocas Christus, manum apprehendit; non audimus tamen, non sentimus, non sequimur. Praueni nos, Domine IESV, tua gratia & virtute, ut te audiamus, manum tuam dulcissimam sentiamus, vel etiam acerbam si repugnemus; eam sequamur, illi obediamus, illius benignitate diuina fruamur.

MEDITATIO.

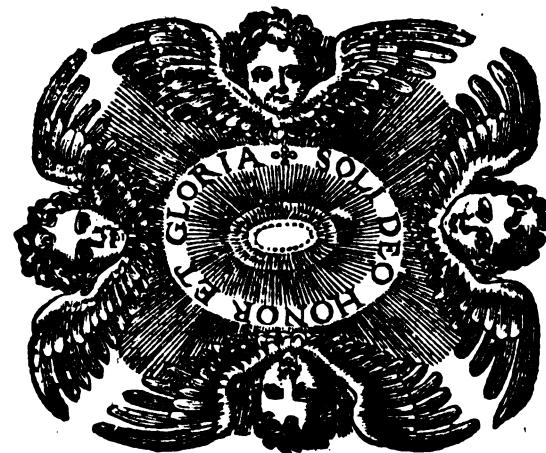
Quid est, sancte Iesu, quod, dum proficeris ad suscitandam puellam mortuam, mulierem sanguinis fluxum patientem sanas? Nō solum hoc egi, quod erat praeципuum, per mysterium meæ vitæ & mortis & doctrinæ, vt mortales à peccato & æterna morte liberarem; sed etiam vt peccata venialia, tyrannidem fomitis, & imperfectiones & morbos vitæ spiritualis sanarem. Ad hæc sola tollenda mortuus non fuissim, quod huiusmodi mortem non inferant sempiternā; sed dum mortalia peccata per mortem meam tollo, simul infirmitates spirituales sano, & quæ venialia sunt peccata deleo. verū date operam, Fratres mei, si velitis vestrarum infirmitatum sanationem consequi, vt doctrinam, quam dedi vobis per illam mulierem, secessetemini. Illa sine me perpessa multa fuerat à pluribus medicis, erogauerat omnem substantiam suam; & tamen peius indies habebat. Quid hoc est; nisi quod docui aliás: *Sine me nihil potestis facere: Qui non colligit mecum, spargit.* In sanandis itaque vestris infirmitatibus, antequam ad veram humilitatem & orationem, & verum usum virtutum diuinarum veniatis, quanta patimini à vestris Superioribus! quāta vicissim illi à vobis patiuntur! Affligitis etiam, & tantum non consumitis omnes vestras potentias naturales, dum in varias asperitates & desperationes impingitis, numquam tranquillo animo estis, semper iactamini vestris perturbationibus, deterius semper habetis. Et quid mirū: nempe ad me serio non accurritis. Hoc facite, quod illa fecit bona mulier: primū quidem considerate vestras in sanādis vestris morbis difficultates, & vestros in inquirenda animi tranquillitate errores; nullam esse vobis spē reliquam, semper maioribus difficultatibus confundari vos: spem veram igitur tandem in me vincere coniicite, spem viuidam & plenam; imperfectiones usum virtutum fidēi, spei, & charitatis depellite. **Quod facietis, si aperiatis auditum cordis vestri, vestrum desiderium & deuotionē in me, & fidem concipiatis & spem deuotè, futurū, vt si fimbriam vestimenti mei tangatis, sanemini, & mentis tranquillitatem & pacem consequamini. Quod si vobis vestra imperfectione videar esse in turba, & quasi inaccessibilis**

(& sum quidem vobis propter turbā vestrum passionum & vitiorum inaccessus) nihil tamē vereamini; irrumpte per illam turbam ad meam benignitatem & lucem: nec retardet vos vestra immunditia mentis, non imbecillitas, vt illam mulierem non retardarunt sua immunditia & infirmitas; infirmos, immundos, perturbatos ego sano. Vigeat in vobis illa animi deuotio, *Si tetigerō tantum fimbriam vestimenti Iesu, saluus ero;* sum enim ego amictus lumine misericordiæ, sicut vestimento. Sed tactus iste cordis & spiritus est, quem ego communico illis, qui similiter ad me contendunt atque illa infirma mulier. Etenim sensus etiam infirmus huius attachatus & lucis recreat animum, nouum dat principium extirpandi difficultates vitæ spiritualis & religiosę: crescit hic sensus lucis & virtutis meæ, & nouitatem quamdam vitæ, & spiritus suavitatem conciliat; ac facit vt sanatus videatur fons ille vitiorum, perturbationū, & imperfectionum. Verū videte, ne disciplinam spiritus negligatis. Sanatur quidem origo & fons vestrarum imperfectionum, qui in vobis vestra culpa eruperat; non fomes ille originalis: & tamē hic simul debilitatur, ne vobis noceat; præsertim si virtutes in vobis sumant incrementum. Tenete hunc spiritus tenorem, nec desitis gratiæ meæ, & videbitis in vobis mea mirabilia; sentietis sanationem spiritus vestri, dabitis mihi, & in me patri meo, gloriam. At verò hæc intelligatis dari vobis dona, vt animum accipiat iuuandi proximum, & animas de manu Dæmonis, & morte Peccati eripiendas. Nihil vos difficultatum deterreat in hoc ministerio, quod ego per vos operator, ad quod vos & omnes vineæ meæ cultores vocauī, & in Ecclesiam meam misi; vt me nihil reuocauit ab itinere suscitandi puellam id, quod audiui renuntiari esse mortuam: nihil vos turbatio retardet quæ solet incurrire ab externis hominibus, à mundo, ab aduersariis, ab iis qui peccatoribus applaudunt potius, & ea accinunt, quæ mortem peccati confirmant. Hæc omnia impedimenta expellite meo exemplo & doctrina, ad animam à peccato mortali liberandā me authore adite, me in vobis operante: primū spirituali operatione, exhortatione uti potestis familiariter,

Ioan. 1. Idé facietis verbi Dei prædicatione publica. Verùm adhibete Patrem & Matrem spirituales animarum, Patrem meū & Ecclesiā. Illum per inuocationem ; ille enim est Pater animarum omnium creatione, vestiarum etiam adoptione : in illo simul me inuocate ; per me enī omnia creat, per me mortales redimit. Ecclesiæ piis orationibus vtimini deuotè, doctrina & directione, quæ & concepit & peperit vos per sacram baptismum ; & si quis à Deo recedit, eum cum acerbo dolore iterum parturit. Coniungite Petri inuocationem, & firmitatem fidci atque constantiam:

Gal. 4.

Iacobi fortitudinem pugnandi aduersus Principes tenebrarum ; non enim est colluctatio *Eph. 6.* vobis tantum aduersus carnem & sanguinem : Ioannis ad Christum familiaritatem adiicite, & charitatis suavitatem, id est, viscera misericordiæ in vestris ministeriis : ita fiet, vt ad bonam mentem reuocetis, qui à lege mea recesserunt, & ad pœnitentiam salutarem. Quod certius consequemini, si eos ad sacramentum Confessionis adduxeritis; firmius etiam & securius, si ad confessionem usque generalem, & exercitia spiritualia pertraxeritis. Amen.

DOMI-

573

DOMINICA VIGESIMA QVARTA⁵⁷³

POST PENTECOSTEN.

De Antichristo.

MATTH. XXIIII. MARC. XIII. LVC. XXI. Anno XXXIII.

In cxlvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxlvij.

A. Postrema abominatione desolationis. Sedor in templo Antichristus, ostendens se tamquam Deum.	E. Enoch & Elias, veracibus & innumeris signis confectis, ab Antichristo interficiuntur, & post triduum assumentur in celum.
B. Hunc adorant Iudai, & infinita mortalium multitudine.	F. Profanantur & interficiuntur, qui nolunt Antichristum adorare, & qui characterem bestie non habent.
C. Vastatio Ierosolymorum & abominatione, quando per Titum sacrificatum est idolis ad portam Orientalem templi,	G. Proximus aduentus Christi, qui Antichristum interficiet spiritu oris sui, & illustratione aduentus debet illius potentiam.
D. Ignis iubente Antichristo & Pseudoprophetis descendit de calo, &c.	

97.

EVANGELIVM MISSÆ.

MARC. XIII. MATTH. XXIIII. LVC. XXI.

ubi non debet,

CVm ergo videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, ^a stantem in loco sancto: qui legit, ^b intelligat: tunc qui in Iudea sunt, fugiant ad montes:

Cum autem videritis circundari ab exercitu Ierusalem, tunc scitote quia appropinquans desolatio eius.

& qui in medio eius discedant;
& qui in regionibus, non intrent in eam.

& qui super teclum,
in domum,
nec introeat
ut tollat quid
erit
retro
vestimentum suum,

& qui in teclio,
non descendat
tollere aliquid de domo sua:
& qui in agro,
non reuertatur
tollere tunicam suam.

Quia dies ultionis hi sunt,
ut impluantur omnia que
scripta sunt.

Vx autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus.

MARC.

DOMINICA VIGESIMA QVARTA

MARC. XIII. MATTH. XXIIII. LVC. XXI.

*Orate vero ut
hyeme non fiant:
erunt enim dies illi
tribulationes tales,*

*Orate autem ut non fiat fuga ve-
stra in hyeme, vel sabbato.
erit enim tunc ecce tribulatio
magna,*

*erit enim pressura magna
super terram,
& ira populo huic.*

*quales non fuerunt ab
initio creature quam
condidit Deus,
usque nunc,*

*qualis non fuit ab initio mundi
vsque modò,
neque fiet.*

*Et cadent in ore gladii,
& captiui ducentur in
omnes gentes: & Ierusalem
calcabitur a Gentibus, donec
impleantur tempora natio-
num.*

*Et nisi breuiasset Do-
minus dies,
non fuisset
quos elegit,
breuians dies.*

*Et nisi breuiati fuissent
dies illi,
non fieret salua
omnis caro: sed propter electos
breuiabuntur dies illi.*

Luc. xvij.

*Et ait ad discipulos suos:
Venient dies quando desidera-
tis videre unum diem filij ho-
minis, & non videbitis.*

*Ecce illic; ne
credideritis. Exurgent
signa & portenta ad
seducendos,
si fieri potest, etiam
electos.
Vos ergo videte.
omnia*

*Tunc si quis vobis dixerit.
Ecce hic est Christus, aut illic:
nolite credere. Surgent enim pseu-
dochristi, & pseudoprophetae: &
dabunt signa magna, &
prodigia,
ita ut in errorem inducantur (si
fieri potest) etiam electi.
Ecce prædicti vobis.
Si ergo dixerint vobis,*

*Et dicent vobis, Ecce
hic, & ecce illic.*

M A R.

MARC. XIII.

MATTH. XIII.

LVC. XVII.

Ecce in deserto est, nolite exire;
ecce in penetralibus, nolite credere.

*nolite ire
neque secetemini.*

Sicuti enim fulgur exit ab oriente,
& paret usque in occidentem:

*coruscans de sub calo,
in ea qua sub calo sunt
fulget;
ita erit filius hominis
in die sua.*

ita erit & aduentus filij hominis.

ADNOTATIO.

A. Abominationē pro idolo accipi, & eius cul-
tu, constat ex Scripturis: additur desolatio-
nis, ut est apud Danielē, (quod est dñs Scho-
mem, id est vastans) propterea quod sequatur
vastatio & desolatio huiusmodi idolum & ido-
lolatriam. Idolum verò super altare in templo
Dei posuit primū Antiochus Epiphanes, sequuta
est vastatio ciuitatis. Post hunc Pilatus imagi-
nes Cæsaris adibus Ierosolymitanis intulit no-
ctu obuolutas; non posuit tamen, nec secuta est
desolatio statim. Tertia fuit Titi abomination.
vbi capto templo, in porta Orientali posita est
aquila, & imago Vespasiani, & idolis est sacrifi-
catum, & declaratus Titus Imperator. Cum hac
abominatione coniuncta fuit desolatio illa Iero-
solymorum atrocissima. Profanauit postea AE-
lius Adrianus non tam templū Mosaicum, quod
erat euersum, tum abrogatum per Euangelium,
quam sanctam ciuitatem. Idē deinde Cosdroas
Persa fecit, fecerunt Tyranni Machometani.
Verum non videtur de his intelligi posse Mat-
theus: ac ne de illa quidem Titi desolatione, de
qua dici non potest quod scribit Matthæus, non
fuisse talem tribulationem ab initio mundi, ne-
que futuram. Nam et si concedamus nullā fuisse
talem tribulationē ante illud tempus, atque il-
lam Titi, tamen maior non dubium quin sit fu-
tura, quam inferet Antichristus. Quare consen-
taneū rationi esse videtur, eam abominationem
& idolum Antichristi designari à Matthæo,
quando reuelandus est (ut docet Paulus) ho-
mo peccati, filius perditionis, qui aduersatur
& extollitur supra omne quod dicitur Deus,
ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tam-
quam sit Deus. Bestiam porro, non solum Dra-
conem adorabunt homines, quod vaticinatur
Ioan. Apost. ut blasphemias & mendacia An-

tichristi. Lucas verò illam Titi innuit, & ad-
monere videtur: ut pī se recipient, cum vide-
rint ab exercitu circumdari Ierusalem, ante fu-
turam scilicet illam Titi abominationem & de-
solationem.

A. Postrema abomination: Sedet enim in ^{2. Thes. cap. 2.} templo homo terribilis, atque omnium mor-
talium truculentissimus ac pestilentissimus An-
tichristus, qui in Euangelio dicitur etiam ^{Matth. 24. Mar. 13.} stare.

B. Adorant eum primū omnium Hebrei,
simul infinita deploratorum hominum multitu-
do, omnes scilicet, qui inhabitant terram, quo-
rum nomina non sunt scripta in libro vita Agni.

C. Describitur Ierosolymorum obsidio, qua
urbem affixit primū Titus; deinde expugna-
tio & vastatio: tum abomination idoli & sa- ^{Egesip. 1.5. cap. 4.} crificij ante portam templi Orientalem, ut di-
ctum est, que portendebat postremam Ant-
christi.

D. Iubentie Antichristo & eius pseudopro-
phetis descendet ignis de caelo: fient ab utrisque
mendacia & falsa signa, tanta vi, tanta apparen-
tia, ut decipiendi videantur si fieri posset, etiam ^{Matth. 24. Mar. 13.} electi. Dicuntur autem mendacia illa signa, quod
vera non sint miracula, sed secundum operatio-
nem Satanae facta, nihil verò super naturā rea-
rum: sed iactabuntur tāquam miracula inania
illa facta & adulterina, cum ingenti arrogātia,
cum summis terroribus, & ad blasphemiam Chri-
sti & Dei conferentur, & ad Antichristi idolo-
latriam abominandam.

E. Postquam finierint testimonium suum Enoch ^{Apoc. 11.}
& Elias aduersus Antichristum, configet cum
illis Antichristus, vincet & occidet eos, iacebunt
que eorum corpora tres dies cum dimidio in pla-
teis Ierosolymorum; neque enim illa sinet spe-

2. Reg. 23.
primo
Mach. 1.
Dan. 9.

Primo
Mach. 1.
Egesip. 2.
lib. cap. 1.
Ioseph. 2.
de bello
Iud. cap. 8.
Eges. lib.
5. cap. 45.
Eusebius
lib. 3.
eccl. hist.
cap. 5.

2. Thes. 2.
cap. 2.

Apoc. 13.
14. 15. 16.
19.

liri Antichristus: insilier autem postea spiritus vita à Deo in eorum corpora, resurgent, & euocati à Christo ascendent in celum.

F. Proflicantur atque interficiuntur à satellitibus Antichristi, quicunque illum noluerint adorare, & qui bestiæ imaginem, aut cha-

racterem, aut nomen eius, aut numerum non habebunt.

G. Proximus Christi aduentus ad iudicium, 2. Thes. 2. qui interficiet Antichristum Spiritu oris sui, & destruet illustratione aduentus sui illius potentiam.

M E D I T A T I O.

Dan. 9.

Isa. 2.

Domine I e s v bone & sancte, prædictis Daniel Propheta tuus abominationem desolationis, id est Antichristum, statuendum in loco sancto: video ego; Domine, hac tēpestate non Antichristum ipsum, sed eius præcursorum multos Antichristos, id est, Hæresiarchas sedere in loco sancto tuo, in iis Ecclesiis quæ tuæ erant, in iis animis vbi tu habitabas; omnes suas peruersitates atque ex inferno suscitatas hæreses pro verbo tuo violenterissimè obtrudentes, auctore atque actore sæuo Satana: quibus præstigiis, quo dolo truculentus draco se ac suos adorari non solum virget, sed conficit. Deinceps omnes, bone I e s v, Spiritu oris tui omnipotentis: da iis, quos decipere & pellicere numquam cessant, numquam non cōtendunt, Spiritum sanctum tuum: da, vt configuant ad montes, id est, ad Matris tuæ & Sanctorum intercessiones, ad unam Ecclesiam Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam, & ad te qui es preparatus mons domus Domini in vertice montium, & sublimis es super omnes colles: da vt ex Iudæa, id est, ex fidei Ecclesiæ Romanæ confessione se conferant ad humilem & deuotam orationem, qui item est alias mons tuus: da verò, Domine, vt hæc agant, sublatis omnibus quæ impedit possint, deuotè & efficaciter. Scis præterea, bone I e s v, Patris

æterni sapientia, vbi hoc non audet Satan (quamvis impotens bestia est & impudens) tamen ad peccata illum cor nostrum allicere continenter, vt tui obliti illi obediamus: quasi ipse sit Deus, non tu Domine. Et tamen verè tu es Deus noster & Dominus noster, tu Patri consubstantialis Filius, tibi omne genu flectendum est, cælestium, terrestrium, & infernorum. Ille draco est, quem formasti ad illudendum ei, bestia abyssi est. Ille in veritate non stetit, sed mendax, & pater mendacij est, & reseruatus in iudicium tuum vinculis eternis sub caligine, qui nunc portat execrabilis tuum iudicium damnatus atque damnandus: nam vbicumque est, circumfert tamen semper ignem suum. Fac, Domine, vt hunc quem abieciisti ne timeam, da vt ne mihi noceat; te timeam, te verear, te amem, te adorem, tibi obediam, sentiam cordis diuino tuo artatu te Deum meum, & Dominum meum. Sustolle me, Christe I e s v, altius quam esse possit Dæmon, ad montes tuarum virtutum; quæ tamen omnes vñā sunt tua essentia & substantia infinita. Fac, Domine, vt in te omnia configia & refrigeria inueniam; omnia impedimenta perfecte veritatis & vite vt depellam, tibi hæream, tibi seruam, te laudem in secula, Amen.

IN

IN D I E V I S I T A T I O N I S.

L V C. I.

In cxlix. imaginem Adnotatiuncula.

cxlix.

A. Nazareth; vbi representatur annuntiatio, post quam
Virgo Mater statuit Elizabetham inservere.	F. Audita Matris salutatione; ecce exultat in
vtero Elizabeth filius, & repletus Spiritu san-
cto mater, & predicit Maria diuina enco-
mia.
B. Iter habet Maria festinans cum Ioseph ad montana
Iudea.	G. Zacharias & Ioseph laudant Deum.
C. Domus Zachariae in tribu Iuda in montibus.	H. Nascitur Ioannes.
D. Ad quam cum peruenisset Maria, festinavit ad
Elizabeth.	I. Post eius ortum redit Nazareth Maria virgo Ma-
ter cum Ioseph.
E. Sedula illi anus occurrit, sed etiam prior salutat
Maria.	

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

L V C. I.

Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in mon-
tana cum festinatione, in ciuiuatem Iuda: & intravit
in domum Zachariae, & salutauit Elizabeth. Et factum
est, ut audiuist salutationem Mariæ Elizabeth, exultauit
infans in vtero eius: & repleta est Spiritu sancto Eliza-
beth: & exclamauit voce magna, & dixit, Benedic tu
inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde
hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim
ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exultauit
in gaudio infans in vtero meo. Et beata, quæ credidisti,
quoniam perficiuntur ea quæ dicta sunt tibi à Domino.
¶ Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum: & exultauit
spiritus meus in Deo salutari meo. Quia respexit
humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me
dissent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui po-
tentest, & sanctum nomen eius. Et misericordia eius à
progenie in progenies timentibus eum. Fecit potentiam in
brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. Depositus
potentes de sede, & exaltauit humiles. Esurientes impleuit
bonis: & divites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum
suum, recordatus misericordiæ suæ. Sicut locutus est ad
patres nostros, Abraham, & semini eius in saecula. Mansit
autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & i' reuersa
est in domum suam.

OC

AD NO.

I N D I E
A D N O T A T I O.

A. Nazareth, ubi annuntiatio representatur, & incarnatio Filii Dei. Repleta enim gratia & diuinitate MARIA Virgo, dici non potest quantum fuerit cordis eius & spiritus gaudium, quanta suavitatis, quanta exultatio. Nouerat Elizabeth cognatam esse suam ex matre; erant enim Anna & Hismeria sorores ex tribu Iuda: Anna nupsit (ex traditione) Iosachim viro de tribu Iuda; Hismerie vero viro de tribu Leui Sacerdoti, ex quo genuit Elisabeth: sciebat Maria sterilem Elisabeth, deinde ab Angelo audierat concepisse filium in senectute sua: inflammatu agitar tot mysteriorum contemplatione & dulce, rem tam ut facta erat renuntiavit sponsu, qui post annuntiationem ad eam statim adierat: qua possumus pie meditari ex Origine, Hieronymo, & Theophylacto; ita enim eam inscenit Ioseph esse gaudiam à Spiritu sancto, ipsa indicante. Nec tamen statim illi apperuit de visitatione Elisabeth, sed postridie, cum sciret eum liberatum à cogitatione illa varia. quocirca, cum eo communicato consilio visendi Elisabeth, ipsum habuit itineris comitem: ita enim res tota constare videtur, ut & statim rescuerit Ioseph, & comesierit Virginis uxori sua & Matri Dei: ita cuius fama integritati consulebatur.

B. Mysteriorum magnitudo, & animi Mariae exultatio & ferox fecit, ut confestim statuerit comite Ioseph sponso proficisci ad Elisabeth in Montana Iudea. Id vero iter fecit cum festinatione, uera & noua, diligenter quidem, honeste tamen; neque enim nouit tarda molimina Spiritus sancti gratia & operatio. erat ergo hac festinatio spiritu suavis ac placida, corpore honesta ac decens. Vide ut iter faciat sancta Virgo Angelorum omnium Domina insidens asina, sequitur Ioseph, urget asinam, siue alius sit comitatus, is subseruit itineri. Comitantur Reginam suam quam plures Angeli. Iter vero erat e Zabulon, ex oppido Nazareth, per Isachar dimidiad tribum Manasse, per Ephraim & Benjamin. Verisimile autem est eos per Ierosolymam transisse; id enim cum parua itineris recti iatura poterant: poterant tamen illam relinquare ad sinistram recta cuntes.

C. Domus Zachariae in montana regione tribus Iuda, quam Plinius in decem toparchiis Iudea ponit, & appellat Orinen, id est, montanam, in qua etiam dicit fuisse Ierosolyma: ubi ad Occidentem Ierosolymorum & Meridiem, ad quintum miliare erat civitas Iuda, sex leucas à

Neel eschol, id est Torrente botri, qui ab Ebron distat tribus, vtrumque ad Septentrionem. Insignem ciuitatem esse oportuit. Num hec fuit Aen, id est, fons, qua ab Iosue inter montanas ciuitates tribus Iuda numeratur? Inuitat ut hoc dicamus fons preclarus, qui in latere adhuc motis visitur, & vallem facit suo irriguo amoenam in primis & fructuosam: hic vero fons medius est inter duas domos Zachariae, que sita sunt ad Occidentem, distant vero inuicem iactu arcus: que est domus occidentalior, in ea fuit salutatio, in alia nativitas Ioannis. quod traditione accepimus.

D. Ad dominum cu Virgo Dei Mater peruenisset, festinauit ad Elisabeth summo cu desiderio. Erat Elisabeth plena spe & gaudio de filij sui mira conceptione: sensit in Spiritu venisse ad se cognatam Virginem sanctam, & ad se festinare.

E. Occurrit venienti Elizabeth: hanc prior Virgo sancta salutat, hinc ex modestia, illinc ex spiritu feroce. Sed qua fuerunt verba salutationis? Ea si voluit à nobis Deus ignorari, nec ab Euagelista exprimi, nō est quod curiosè inquiramus; possūmus illa tamē pie ac modestè coiectare.

F. Ut autem audiuit salutationē Mariae Elizabeth, ecce exultat Ioannes in eius utero, vel exultim ludit. Ut enim erat efficax salutatio nō tantum Mariae, sed Christi, & precipue Christi ad Ioannem: prior sensit Ioannes vim diuinam salutationis, & motu corporis gaudium demonstrauit, & sensum praesentia Christi. Loquebatur exterius Maria, vim vero addebat spiritualem verbis Christus interior: itaque occulta virtus Christi, lux, & gratia in Ioanne operabatur.

Manifestat se Christus Ioanni, Christum & eius Ambr. Matrem indicat Ioannes sua, replet Matrem Theoph. Beda.

Christus per Ioannem Spiritu sancto, id est, bonorum exundantia replet, & admiratione subita: unde illa acclamatio magna quidem, decens tamē & honesta; qua alioqui magna planè erat, ut è magno spiritu sensu profecta, ut solēt clamarē orationes ad Deum, corum qui magno affectu ac spiritu etiam tacentes orant. Erumpit porrò Elisabeth in laudes Marie & eius prolis, Angelum Gabrielem imitata: Tu sola benedictione diuina & gratia es excellens, ut inter viros solus omni virtute & diuinitate excellētissimus est fructus ventris tui, Dein ex luce & sensu dignitatis Mariae virginis Matri & Christi, agnoscit suam humilitatem ac proficitur: Vnde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei Dci omnipotētis ad me? Vnde arbitraris Elisabeth?

In cap. I.
Matth.

Lib. 5.
cap. 14.

Alexand.
Brocard.

Sabéth? Non ex me, nō mea dignitate vel merito. Sed unde? Inde, unde venit de celis ad nos Filius Dei, Deus Patri consubstantialis; ex infinita Dei bonitate & misericordia. Adde Maria prestantiam & meritum, ne seponas tuum: nam quō magis te agnoscis indignam, ad quam veniat & Mater Déi, & Filius Deus, eò ad te magis ambo festinarunt. Subdit vero rationem & modum, quo hac diuina mysteria intellexit Elisabeth. Ut, inquit, tua salutatio, Virgo Déi Mater, meas aures attigit, exsiliit exsultas, ac praegaudio ludes infans in meo utero. Et hac quidem sensilia exteriorū, sed ex quibus repleta sum Spiritus sancti donis, ac luce diuina sapientie: intellexi quid tibi Angelus renuntiauerit, quid tu Angelo responderis; nec hac tantum intellexi, sed perfectiōnem tuae fidei atque humilitatis, & tuae gratiae plenitudinem, Filij Déi incarnationem, futuram natiuitatem, & nomen in quo salus affertur mortalibus, ac regnum eius aeternum: h.e.c omnia intellexi, reuelante Filio tuo per meum. Verum est in te esse sciam virtutes omnes excellentissimas, fidem tamen prædico & laudo: ea enim cum humilitate summa & obedientia coniuncta, per plenitudinem gratiae & charitatis tue fecit, ut tu essem Mater Déi. Quod si factum est quod infinitum est, ut factum planè est; quid non credendum & sperandum eorum quae de te,

de Filio dicta sunt & promissa à Domino? Hac cùm audit virgo sancta, quasi plenior facta grata, cecinit canticum illud prestantissimum, Magnificat, &c.

G. Zacharias & Ioseph audientes, ille spiritu, hic etiam exteriorū, & videntes mysteria tam eximia, tam inusitata; inter se similiter admittantur, laudant Deum, Christum, Mariam, Elisabeth, Ioannem; replentur diuina mentis suauitate ac luce.

H. Natiuitas Iohannis, cui interfuit Virgo Mater. Considera verò consuetudinem diuinam Ambrof. Mariae & Elisabeth tribus mensibus plus mi- Beda. Glosa. nus: quid agebant, quid loquabantur, quid faciebant? quanta fruebantur consolatione; quanta luce abundabant: quid præterea coniuges ipsi planè illa domus, facta est Paradisus deliciarum. Parit tandem Elisabeth, subseruit Maria cognata puerperio, sed ut virgo, non omnia oblit munera; sed excipit tamen in vlnas infantem, quod cùm fieret, quis non videt innouatum gaudium Iohannis vehementer in tanta Christi vicinia?

1. Expectauit (ut est verisimile) Iohannis circumcisonem; qua expleta, salutata noua matre & Zacharia, puerum Ioannem complexa & desculata rediit in Galileam ad Nazareth cum Ioseph.

M E D I T A T I O.

*A*dmitte me, obsecro, Virgo diuina, in tuū sanctum iter & comitatum, etiam si singulari sum indignitate, aperi viscera misericordiæ tuæ in me; tuū sum seruulus, tibi omnia obsequia offero, & Filio tuo, & Sponso tuo; cantabo in corde meo laudes tui itineris & gloriam. En Angeli iter tuum celebrant: *Quæ est ista, quæ prograditur quæsi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata?* nec tamen tuam gloriam assequuntur. quod agnoscunt iipi: metaphorice enim dicunt, & semper querunt, *Quæ est ista?* Id enim tibi dat Filius tuus, ut tuæ dignitatis excellentia omnes creatas laudes antecellat. Quis igitur te prædicet pro dignitate? Filius tuus, sponsus tuus, Dei idem Filius: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es!* tam es pulchra, ut id ego solus intelligam perfectè: pulchra es amica mea, suavis es, & decora sicut Ierusalem, teribilis ut castrorum acies ordinata. Nō sola metaphora vtitur Iesus de te; sed cum translatione

coniungit rem ipsam, quam metaphora non assequitur. Progredere, excellentissima Virgo, è monte Nazareth, ab exelēsa sanctitate, florē gerens infiniti splendoris ac suavitatis Iesu; perge ad Iudææ altitudinem, confessionis & laudis diuinæ. Verum quæ est ista tua festinatio? Studium hoc vehementis animo conceperam, vbi audiui ex Angelo concepisse Elisabeth cognatam; auxi, vbi facta sum Mater Dei; & intellexi idē desiderare & velle Filium ex utero: illo enim auctore, ac prope rante ad suum Præcursorē, incitata sum ego ad hoc iter. Non habes Virgo humillima comitatum qualem Principes, quale Reges habere solent, Princeps ipsa Angelorum, cæli & tetræ Regina. Eiusmodi non habeo, nec decuit me habere Matrem Regis quidem Regum, & Domini dominantium, sed qui venerat ministrare, non ministrari; sed habeo augustiorem Filij mei Dei, Angelorum, Ioseph Sponsi: qui comitatus superat omnem Regum ambitionem & pompam. Ambula-

CC. 2
bam

Cant. 6.

Cant. 4.
Cant. 6.

bam ego per montes , per plana , mens verò mea erat in cōtemplatione Filij , & mysteriorum visitationis meæ suspensa , saliens in sublimitatibus Verbi incarnati , transiliens humilitatem assumptæ carnis. Veni ad domum Zachariæ, salutaui Elisabeth, exultat Ioannes in vtero , repletur Spiritu sancto Elisabeth, diuinis præconiis meam ornat humilitatem, & fidem celebrat , & fructus mei vteri diuinitatem. Respondi ego canticum illud meum: *Magnificat anima mea Dominum.* Excelsa sunt hæc mysteria , diuina sunt; clausa tamen meæ insipientiæ: aperi mihi aliquid horum intelligentiæ, Mater Dei & Sponsa . Vt veni primum,tota sui in laude & contemplatione veri Zachariæ Filij mei. O Domine excelse I E S V , tu verus es Zacharias , ab æterno è memoria & infinita foecunditate intellectus Patris generatus ; te misit Pater in mundum, recordatus misericordiæ suæ, & pauci, & iuris iurandi : hæc memoria Dei fecit, vt vir factus sis ex mea substantia . Vmbra est hic Zacharias Zachariæ; tu verus Zacharias, & lux lucis æterna & infinita mortalibus communicata. Visitaui ex hac domo, ex hac luce Elisabeth: verùm priùs aliam Elisabeth , summum Dei beneficium, & misericordiam Dei mei ; qui non solù promisit & voluit suscipere nostram humanitatem & fieri homo, sed suo iure iurando etiam confirmauit. O ineffabilem tuam

Psal. 131. misericordiam Fili I E S V , qui illud promisiisti & iurasti per temetipsum ! eadem enim fuit tua promissio, idem ius iurandum, quod Patris & Spiritus sancti ; sed in eo simul erat, quod tu promitteres & iurares te ipsum formam serui accepturum , languores nostros verè te laturum, & dolores portaturum, atque

Isaie 53. iniquitatem omnium ; factum in peccatum, id est, hostiā pro peccato; crucem ac mortem

2. Cor. 5. subiturum pro mortalibus . Hæ sunt tuæ miserationes , quæ super omnia opera tua eminent . Salutaui cognatam Elisabeth , quæ salutatio instar fuit magni sacramenti ; diuina enim infans I E S V s in ea ex vtero operatus est: vt enim primùm aures Elisabeth tetigit mea vox , exultauit infans in eius vtero, quasi non ferens iam vterum saliret ad egressum exultans; & tūc primùm est factus, quod postea appellatus est , Ioannes; repletus est enim gratia & Spiritu sancto : factus est Prophetæ, quia quem oculis externis non videbat, exultatione designauit; etiam plus quam Prophetæ, quod præsentem monstrauit in vtero

Marth. 11.

clausus: & fuit iam tunc, quod erat futurus, Christi Præcursor, & magnitudinis eius prædicator. Sed cui hæc designauit, monstrauit, & prædicauit? Non solù suo ministerio Ioannes Matri Elisabeth, sed Filius meus ex virginali meo vtero per Ioannis exultationem illa gessit , quasi sic inciperet respondere suo & Dei iuriurando : omnes verò singulari animi gaudio, exultatione, & luce tepleuit ; me, Elisabeth, Ioseph, Zachariam mutum: intelleximus omnes quæ gerebantur mysteria, contemplabamur in spiritu exilientem ludibundè coram Domino suo Ioannem , & illius præsentiam sua festiuitate celebrantem: attenti eramus omnes ad diuinitatem verborum Elisabeth , etiam Zacharias in spiritu , in iis meditabamur, res contemplabamur in lumine Filij mei, in Dei laudes ferebamur in excelsis. Ego item à Filio accepi canticum illud meum, canticum canticorum ; & dixi in mea simplicitate , in Christo meo: respondi verò ad laudes Elisabeth, ea quidem, quæ illa prædicauerat, ex humilitate agnoscetis & magnanimitate; sed laudem in Deū & Filium meum conferens, excellenti quadam diuinitatis virtute corporeis sensibus & voce vtens, in cælum tamen usque spiritu leuata , consentientibus omnibus animæ meæ viribus superioribus & inferioribus in laudem Dei, dixi in Filij mei spiritu : *Magnificat anima mea Dominum.* Non fecit tua de me prædicatio & laus, Elisabeth cognata, vt animo nunc primùm conciperem Dei laudes & gratiarum actiones; eas enim & habui, & egi vbi primùm Filium Dei cōcepi; fecit vt illas pronuntiarem . Non enim perferre mea humilitas potuit, vt laudes ab humana voce audirem, quas ne ab Angelica quidem audire potui, quin turbaret, idcirco , quas laudes Dei in corde gero continenter, grato animo explicabo. In vterum meum accepi ego ipsam Dei imaginem , & figuram substantiæ eius , Verbum ipsum Dei. Hanc *origenes.* imagineim summa similitudine & donorum *Ambroj.* splendore exprimit Filij mei anima, & quasi maximam facit sua similitudine & imaginis sublimitate; mea autem anima secundo loco excellenti sua similitudine & donis magnam facit Dei imaginem. Cùm enim Dei in me dona animaduerto , video ostendi in me diuinitatis eius & bonitatis magnitudinem post Filij mei maximam . Neque hoc vereor vel refugio prædicare: non enim in ea animæ meæ sublimitate me cōsidero , vel me sentio; sed

Psal. 83. sed Dominum meum I E S V M in me , & Domini mei Patrem in Spiritu sancto ; & tota est anima mea qua viuo , meus intellectus , voluntas , aliæ omnes potentiae in Dei magnitudinem erectæ ; illam sentiunt viscera cordis mei , nec se aliter quam in illa , neque laudem suam sentiunt , sed Dei in illa . *Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.* In tanto animæ meæ splendore , & Dei magnitudinis cognitione & laude , animam meam percipio Dei Spiritum induisse , & diuinæ motiones excellenti Dei munere recipere : vnde fit , vt & cor & caro mea exultent in Deo salutari , & saluatore , & I E S V meo ; & Spiritu præeunte omnes meæ potentiae cxultationes Dei sentiant in cælesti iubilatione . *Quia respexit humilitatem ancilla sua , ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes .* Illud vero est , cur debeat Domini magnitudinem exaltare anima mea , & in Deo exultare spiritus , quod magnificauit Dominus ipse in me suam bonitatem & misericordiam . Quid enim in me vidit , in quam tam excelsum beneficium conferret , vt fierem Dei Mater ? quid inuenit , cur tam pretiosis donis me ornaret ? Itaque respexit humilitatem meam , & animi mei modestiam , & indignitatis cognitionem profundam , quam ex eius munere acceperam . Ego enim coram illo semper me vilem & abiectam feci ancillam ; quod cum faciebam , virtutem non existimabam me habere , vel humilem esse ; sed eò magis extabat ex ea summissione humilitatis virtus . hæc Filium vehementer oblectauit , vt qui ad suam illam ultimam humilitatem descenderat : quod fit , vt mea humilitate ingentes debeam laudes Deo & gratiarum actiones . Præuideo autem in Deo hinc usque futurum , vt beatam me prædicent sæculorum omnium omnes generationes : hoc verò meæ humilitati nouum & mirum fit ; neque enim perspicio , vnde sint me laudaturi , nisi quod meam abiectionem & vilitatem Deus respexerit , & summo loco habere voluerit . *Quia fecit mihi magna , qui potens est , & sanctum nomen eius .* Eò autem referuntur omnia præconia ; quod superat nō solùm Angelorum laudes , sed meas etiam & quod laudare nullus dignè & plenè possit , nisi Deus ipse qui fecit . Magna fecit mihi Deus qui potens est . haec tenus enim fecit magna Deus in creatione Angelorum , hominis , cælorum , mundi , in omni gubernatione fecit grandia magnalia ; item in Ægypto , mirabi-

lia in terra Cham , terribilia in mari rubro : *Psal. 105.* verū illa omnia longè his , quæ nunc fecit in me , inferiora sunt . Hæc enim sunt Dei illæ miserationes , quæ superant omnia opera eius ; sunt terribilia illa consilia super filios hominum . Non attigerant enim haec tenus opera Dei , nisi creaturas ; non fuerant Dei operaciones , nisi in creaturis : at hæc magna , quæ nunc fecit in me Deus , Deum ipsum attigerunt : qui enim potens est , Filium Dei fecit hominem , Verbo suo vniuit humanitatem , diuina humanis copulauit , increata creatis ineffabili commercio sociauit , terribilia etiam consilia in hunc hominem Deum destinauit , & per hunc hominem fecit . In his magnalibus fuit verè potens Deus , cum semper sit omnipotens ; sed non ita potenter potentiam suam ostenderat , atque nunc ; nec nomen sanctum & inexplicabile ita declarauerat , atque in hoc opere : & tamen hæc ego contineo in utero meo , quæ miserationum eius , & potentiae , & maiestatis omnem superant prædicationem . *Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum .* Quæ dico magna mihi fecisse Deum qui potens est , magna misericordia Dei est , quæ in me quidem excellenti priuilegio initium sumpsit , verū finem in me nō fecit ; sed proposita à Deo est ad omnes generationes , non solùm futuras , sed præteritas etiam omnes : non enim aliunde à creato primo homine salus accepta est , nisi ex hac misericordia , quam nunc fecit Dominus ; aliunde salus nec fuit , nec est , nec erit ; sed hinc est omnibus , non solùm Iudeis , sed gentibus omnibus , omnibus omniū hominum generationibus , sed ita tamen , si timorem Domini recipient , ad quem omnes vocat , quem omnes docet Dominus clementissime . Timor enim *Psal. 110.* initium sapientiae est , & fons vitae ; neque qui sine timore est , vel præfracto animo est , iustificari potest . Cæterum omnibus timentibus Deum paratam esse salute in cum manifestatur , vehementer omnes ad salutem illis oblatâ reuocantur , & indicitur acerrimè mortalibus timor Dei , vnde ad Deum conuertantur . *Fecit potentiam in brachio suo , dispersit superbos mente cordis sui .* Timete igitur Deum omnes generationes , quia Deus fecit magna , & misericordia in me & omnes generationes . At vnde hoc ? Quia in brachio suo æterno , & diuina Filij sui virtute , effecit Pater nouam potentiam ; ubi non solùm Filium Dei ex me fecit hominem , sed eumdem voluit pro mortalibus

talibus pati, & brachium suum & potentiam posuit in cruce. Itaque per infirmitatem fecit potentiam diuinam & virtutem in brachio suo æterno, per quam virtutem & in me fecit magna Deus, & in generationes omnes magnalia sua & misericordiam extendit, sed ut in humiles & timentes Deum: superbos verò illa eadem potentia dissipat semper ac deturbat de insana sui cordis elatione; & quò altius extolluntur & stolidius, eò profundius deiicit, & damnat in acerbiores cruciatus.

Ambros. in 12. c. *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles.* Ita tuit potens illa potentia, vt de sedibus suis, ad quas de sua potentia stolidè & impotenter Lucifer semper contendit, diecerit illum cum Angelis eius, & omnem altitudinem extollentein se aduersus scientiam Dei, & voluntatem, quacumque fuerit potentia, quacumque sublimitate solia sua posuerit, inde ea euerterit atque detraxerit, & detraheret semper: contrà verò humiles amat, & quò maiore sunt animi modestia & summissione, eò altius leuat, & cælestibus donis majori benignitate exornat. *Esurientes impleuit bonis, & disiutes dimisit inanes.* Opes sunt diuinæ in illius brachi, potentia, & cælestis omnium bonorum abundantia & refectione. Esurite mortales, agnoscite vos de vobis omni esse bono, omni spiritus refectione destitutos, suspirate, accurrite ad hoc brachium, ad potentiam huius brachij properate, vestram inopiam & esuriem explicate dolenter quidem, confidenter tamen, implebitur anima vestra bonis omnibus, satiabitur apparente vobis gloria Domini, quæ est in illa potentia; implebitur vestra indigentia diuina gratia, in qua est omne bonum. At contrà vos diuites, qui in corde vestro abundatis sine hoc brachio, atque adeò contra huius brachij potentiam (quæ est execrabilis superbia) intelligite hæc; si quo pacto ad timorem Domini reuocari possitis. En diuitiæ vestræ thesaurizant vobis infernalium poenarum cruciatus immensos, & incendunt tartareum ignem contra vos truculentissimè; atque adeò iam nunc existimate vestras diuitias esse vestrum infernum, vestrum ignem, qui deuorat vires omnes mentis vestræ, voluntatis, omnium potentiarum, alienant vos à Deo & vera vita, seruos faciunt Diaboli non vnius, sed multorum, vt vos subdunt multis vitiis multi: & quò impensiùs amatis diuitias, & illis abutimini, eò crescit magis vestra perditio, & ma-

iorem exercet tyrannidem in vos Diabolus. Et illud breuiter audite: Faciunt vestræ peruersæ diuitiæ, vt Deus vos dimittat inanes sua virtute, sua protectione, suo auxilio destitutos; ita fit, vt tradamini in manus infernaliū draconum, atque in obstinationem cordis, & mentis obcaecationem: & quod ultimum malum est, cùm sitis miserrimi, non estis tamen Deo miserabiles, atque adeò in vestra perditione ridet Deus. *Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordia sua: sicut locutus est ad Patres nostros Abraham, & semi-ni eius in sæcula.* Ita impleuit Deus quæ locutus fuerat, quæ promiserat, quæ iureiurando confirmauerat Abraham, & iis qui sunt ex eius semine procreati, quæ ita esse futura per omnes Prophetas, qui à sæculis usque omnibus vaticinati sunt, testatus est; non nostris quidem hominum meritis, sed sua bonitate & misericordia permotus in æterna sua prædestinatione, quam nūc ad opus iuxta sapientiæ suæ consilium adduxit; quæ est incomprehensibilis Dei misericordia. Suscepit enim puerum suum Israel, & Iacob seruum suum; quod his diebus in me fecit trinus & unus Deus per mysterium incarnationis Filij Dei Patris, qui ex meis purissimis sanguinibus & substantia factus est homo, vere vidēs Deum, verè potens apud Deum, & bellator verè fortis, & supplantator Satanæ. Hoc verò mysterium & in æterno sæculo fuit prouisum, & à creatis omnibus sæculis fuit prædicatum, & erit usque in æternum simul confirmatum. Sit Patri Domini & Filij mei I E S V gloria sempiterna.

Admirabilis extitit in Elisabeth, Joseph, & Zacharia exultatio spiritus, cùm hoc cælesti canticum audirent: (nam piè meditari possumus spirituali sensu illud audiuisse Zachariam, si non corporali, qui iam antea magnam reuelationem acceperat ab Angelo de Ioanne & eius ministerio) quod canticum tanto spiritu, tanta donorum cælestium excellētia ex ore virginali profluebat, vt in omnium corda deriuaretur admirabilis lux atque suauitas. Neque verò sanctus I E S V ex vtero non exponebat omnia suo propinquo Ioanni, non magnis donis illum exhilarabat. Fac nos eorum donorum aliqua ex parte participes, sancte puer I E S V: particulam aliquam nobis exora sancti pueri, sancta Mater Virgo, vt nomen sanctum Domini laudare & magnificare possimus in sæcula. Amen.

TRANS-

Psal. 106. *Psal. 16.* *Iaa. 5.*

implebitur vestra indigentia diuina gratia, in qua est omne bonum. At contrà vos diuites, qui in corde vestro abundatis sine hoc brachio, atque adeò contra huius brachij potentiam (quæ est execrabilis superbia) intelligite hæc; si quo pacto ad timorem Domini reuocari possitis. En diuitiæ vestræ thesaurizant vobis infernalium poenarum cruciatus immensos, & incendunt tartareum ignem contra vos truculentissimè; atque adeò iam nunc existimate vestras diuitias esse vestrum infernum, vestrum ignem, qui deuorat vires omnes mentis vestræ, voluntatis, omnium potentiarum, alienant vos à Deo & vera vita, seruos faciunt Diaboli non vnius, sed multorum, vt vos subdunt multis vitiis multi: & quò impensiùs amatis diuitias, & illis abutimini, eò crescit magis vestra perditio, & ma-

TRANSITVS M A T R I S D E I.

In cl. imaginem Adnotatiuncula.

cl.
150

A. Apostoli, & alij sancti Patres portantur ab Angelis Ierosolymam, ut morti Dei Marii intersint, & assumptioni.	Apostoli & Patribus.
B. Domus in monte Sion, ubi Maria Virgo Mater est mortua.	D. Adebat in celo Christus cum innumerabilibus Angelis.
C. Componit se honestissimè in lectulo, circumstantibus	E. Exspirat suauissimè sanctissimam animam Mater Dei in manus Filii, excellenti cum Anglorum iubilo, & Patrium deuotione.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

L V C. X.

Factum est autem, dum irent, & ipse intravit in quoddam castellum: & mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domum suam: & huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium: quæ stetit, & ait: Domine, non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi, vt me adiuuet. Et respondens dixit illi Dominus, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. porrò vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

A D N O T A T I O.

Liber compendio hic adnotare in Euangeliū, antequam ad imaginem & historiam Assumptionis veniamus. Intravit Iesus in quoddam castellum. Sapienter Ecclesia hoc Euangelium refert ad festum Assumptionis; describit enim Lucas allegoricè vitā Mariae Virginis, & mortem gloriosam. Virgo castellum est, & uetus eius domus, in quam inirauit Iesus, ubi ex ea carnem Gabriele internunio sumpxit, & factum est Verbum homo, & natus homo Deus. Propter humilitatem Marie excellētem castellū dicitur, siue vicus: sed ut intelligere possumus ἀναποτῶς τὸ τῶν ἀγρῶν (id enim est Graecè κώμη, id est, vicus; receptus scilicet & requies brutorum & hominum ex agris) ut ad Mariam uiuersale patrocinium mortaliū & refugium castellum referre possumus. Erat autem Martha simul & Maria in hoc pago: duxit enim vitam utrāque Maria virgo sacrosancta, quoad vixit, actiuam simul & contemplatiuam excellētiſſimè. Ex vita actiuā anno quartodecimo

vita sua Filio Dei ministravit carnem, unde facta est Dei hominis Mater. Neque verò hoc solum Christo præstitit actiuā Maria Virginis vita; sed ut Deum pareret infantem, Deum lacte nutrita pueri, iuuenis curam semper gereret, adulti item non ante trigesimum annum solū, sed post illum attentam magis, & magis solicitam. Neque hac sola fuit actio Virginis, qua erat dignissima; sed vim sua actionis ad alia virtutum opera summa cum dignitate & fructu extendebat. Fuit quidem hoc exercitium Martha in Maria virgine solicitude; sed placida & suauis: fuit turbatio erga plurima; verūm quieta, clara, expedita, dulcis: fuit frequens ministerium; sed quasi à sublimi quadam operatione spiritus profectum, constans atque tranquillū. Non enim erat vita actiuā praxis in Maria Virgine, ut in Martha fuit, vel in aliis solet; ubi vita actiuā primas ferè obtinet, cōiungitur contemplatio diuinarum rerum & gustus: non ita in matre Dei Maria; sed tota quidem erat sem-

CC 4

per

per in contemplatione sublimi, conferebat diuina mysteria omnia in corde suo; hinc nihil debilitate sensu spiritus, sed potius nobilitate, exhibat in plenam atque excellentem actionem. Huiusmodi fuit vita sacrosancta Maria Virginis Deipara usque ad annum vite sua sexagesimum tertium. hac enim dicitur fuisse Maria Matris Dei vite periodus. tunc autem, quod antea desiderauerat vehementer, ut cum Filio esset, intellexit nuntiante Angelo implendum. Itaque tota fuit in diuina Filii & caelestium mysteriorum contemplatione suspensa atque absorpta; nec, ut semper antea fecerat, vim communicabat actioni actiua vita: propterea stat Martha, & conqueritur pars inferior mentis in Virgine: Domine, non est tibi curæ, quod Mater tua tota rapiatur in celum, & hauc vitam relinquere capiat. Respondet verò Christus: Illa sollicitudine, & turbatione circa plurima, etiam si placida & tranquilla, volo Matrem liberare; nec amplius placet, ut huius vita necessitatibus conflictetur. Optimam partem vite elegit Maria, contemplatiuam spiritualem, caelestem, que non auferetur ab ea in eternum: transeat in hanc illa etiam actuosa. Ita intelligimus ex excellentissima Filii & rerum diuinaru contemplatione in summam secundum Filium paradisi gloriam transisse, & animam in manus Filii exprimisse Mariam Virginem Dei Matrem.

Ad imagines porro veniamus. Quatuor eas esse, fuit opera pretium; ut prima & secunda possemus mortem & sepulturam, tercia resurrectionem, quarta Virginis sacrosancta assumptionem in celum designare. Nam mortuam verè fuisse Mariam Virginem Matrem, nullus umquam in controuersiam vertit: Apostolos vero diuina virtute ad eius mortem, sepulturam, & post tres dies resurrectionem, atque in celum & Paradisum assumptionem celebrandum adductos fuisse Ierosolymam ex variis orbis regionibus simul Timotheum, Hierotheum, Dionysium, & alios sanctos Patres, & audisse Angelorum caeleste Marie encomium, traditione acceptum dignissima usus Ecclesiasticus confirmavit, sumea qua de ea scriptus Dionysius ipse Areopagita. Christum porro Mariae Virginis Matri apparuisse morienti pie credimus & meditamur. Quid enim esset, si toties legitimis &

audimus Christum morientibus Sanctis apparere, & non credamus sacrosancta Virginis Matri Maria apparuisse. Esto igitur

A. Apostoli, & alijs sancti Patres ex variis orbis partibus per aera a duobus Angelis, tutelari proprio, & Archangelo vel Principe (qui solent addi tutelaribus, pro ratione magistratus, quem gerunt homines) Ierosolymam vehuntur, ipsis mirantibus rem nouam atque insolitam. Mutatur eorum admiratio in cordis suavitatem, & vehemens desiderium, ubi causam audiunt ab Angelis, quapropter aduehantur.

B. Ierosolyma, & domus in monte Sion, ubi ferè vixit post ascensionem Filii Maria Deipara Virgo: unde frequens erat cum socijs mulieribus in visitatione sacrorum locorum, ubi Christus mysterium passionis sua & charitatis expleuerat.

C. Cùm hora mortis aduentaret, quam sancta Virgo à Filio praesciuerat, composuit se decenter in lectulo, tota in mentis excellentissima Filii & caelestium rerum contemplatione suspensa, & caelesti cordis suavitate delibata: astant Apostoli & sacri Patres, orant; & simul hinc marent, quod praesidium viderent se in terris amittere caeleste ac diuinum; illinc gaudent certò sperantes potentius è calo patrocinium suscepturnam mortalium Virginem gloriosam. Conuenierat iam Angelorum frequens chorus, in Matrem ac Deum hymnos inchoabat.

D. Cùm venisset iam hora, & illud momentum, quo animam erat spiratura Virgo sancta; ecce sibi adevit Christus cum innumerabili multitudine caelestium spirituum, inter quos parentes Virginis Joachim & Anna versabantur: impletur cubiculum diuini luminis claritate: fit in sacro cubiculo Paradisus, concinunt Angeli diuinum melos suauissime, dignitatem incomparabilem Mariae Virginis Matri laudibus in celum efferentes.

E. Spirat illa dulcissime animam felicissimam, eam excipit Filius, & replet splendore sua & Patris ac Spiritus sancti diuinitatis; collocat super omnem omnium caelestium spirituum beatitudinem, & secundum se excellentissimam gloriam sempiternam; exultant cohortes caelestes de gloria Matris Dei & sua Regine, congregant suas laudes Apostoli.

VIRGINIS MATERIS SEPULTURA.

Ex ecclesiastica traditione.

In clj. imaginem Adnotatiuncula.

clj.

151.

- A. Paratur funus per quam honorificè.
- B. Portant feretrum Petrus & Iacobus, & primi quique Apostolorum versus torrentem Cedron.
- C. Superne prosequitur funus Angelorum multitudo.

- D. Perueniunt iuxta hortum Gethsemani, ubi erat patratum sepulchrum nouum, felix tanta hospita futurum: ibi eam sepeliunt cum summis laudibus.

ADNOTATIO.

A. Paratur funeralis pompa & pia exequiae, in feretro sanctissimum corpus reponitur honestissime.

B. Portant feretrum Petrus, Iacobus, & primi quique Apostolorum summa cum veneratione per medium ciuitatem & portam Auream, descendunt ad torrentem Cedron, perueniunt ad latus australe horii Gethsemani, comitantibus sanctis Patribus qui erant adducti, & frequentiiorum numero, tum deuotarum mulierum copia. Neque hic fuit ausus quisquam funus impedire, ita prouidente Christo (ut neque Christum sequentes ex monte Sion in Oliueti, unde in calum ascendit) neque procedentes per medium urbem quisquam interpellare potuit: tametsi fertur quendam ex Pharisaeorum colluuii sacrilego ahusu voluisse feretrum deturbare, sed dedisse illico paenam, siccatus impiis brachiis ac manibus: at cum miserabili voce deprecaretur veniam à sancta Virgine, animo & corpore supplex, restituta fuisset illi membra dicuntur diuinitus.

C. Superne Angelorum multitudo prosequitur funus, ac celebat laudibus suis, insistunt Apostoli ac sancti Patres, Christus animam beatissimam sinu sua diuinitatis, & recondita glo-

ria fouet: At ubi? Vbi voluit ipse, & nos nescimus: quid si in paradiſo terrestri? Quid si statim animam in calestem paradiſum euexit? quid si supra montem Oliueti sepulchro Matris imminens, quod in radice montis est ad Occidentem?

D. Perueniunt ad sepulchrum nouum, honestum, felix tanta hospita; quod primarius aliquis vir è pli Judeus, qui in Christum considerant, sibi parauerat; ut sibi Ioseph ab Arimathea suum: in eo honorificentissime collocant corpus Virginis sacro sanctæ, quod Deum suscepit, & vita dedit principium. Trium autem concelebrarunt diuinis laudibus Virginem beatissimam, eius animam & corpus Angeli ex aere sepulchro imminentes; explicarunt suas laudes Apostoli & Pontifices omnes, pro suo captu singuli. Hierotheus vero (ut tradidit Dionysius) post Apostolos omnibus aliis laudantibus superior erat, totus excedens, totus se defexens, & eorum que laudabat consortium patiens, ab omnibus denique à quibus audiebatur, & videbatur, & agnoscebatur, & non agnoscerebatur, afflatus Deo, & diuinus laudator esse iudicabatur.

S V S C I -

SVSCITATVR VIRGO MATER A FILIO.

In clj. imaginem Adnotatiuncula.

clj.

152.

- A. *Ad finem tridui adest Christus cum militia calestis exercitus innumerabili.*
- B. *Clauso sepulchro suscitat Matrem, animam eius & corpus maxianis donis cumulat.*
- C. *Egreditur illa fulgentissima immortalitatis gloris ornata, stellis duodecim coronata, amicta sole, & sub pedibus lunam habens.*
- D. *Excipit eam Christus gratulatione summa.*
- E. *Eam adoras, eiq; obedientiam euefigiò deferit calestis exercitus, Dei Matrem, Regnam suam & orbis proficitur uniuersi.*
- F. *Cessante in terris concentu Angelorum, intelligunt Apostoli resurrexisse sacram Virginem.*

ADNOTATIO.

- A. *Ad finem autem tridui ecce tibi adest ad sepulchrum Christus cum militia exercitus celestis innumerabili.*
- B. *Animam Matris corpori unit, & replet excellentissimis donis ac dotibus & anima & corpus; ac statim è clauso sepulchro Matrem educit.*
- C. *Egreditur ipsa fulgentissima veste immortalitatis ac gloria ornata, circumdata varieitate donorum, dotium, aureolarum beatarum, quasi sole amicta, lunam sub pedibus premens,*
- D. *corona stellarum duodecim caput redimita.*
- E. *Excipit illam Filius Deus latitia ineffabili, & immensa gratulatione.*
- F. *Illi obedientiam & reverentiam exhibent Angeli & alijs beati spiritus omnes, Regina ac Domina celi atque orbis uniuersi, Matri Dei omnipotentis.*
- F. *Cessante Angelorum melodia ad sepulchrum post triduum, intellexerunt Apostoli resurrexisse immaculatam Virginem.*

ASSV-

A S S V M I T V R M A R I A

I N C Æ L V M;

Coronatur à Sanctissima Trinitate.

In clij. imaginem Adnotatiuncula.

cliij.

153.

- A. Assumit in celum Matrem Christus : illa dilecto Filio innititur ad dexteram honorificentissimè.
- B. Circumuolant caelestes spiritus psallentes caeleste melos & gloriam.
- C. Collocat tandem Matrem Filius ante diuinitatem ; & ad sanctissimam Trinitatem statuit.
- D. Ab ea coronatur ineffabili gloria; donis , dotibus , & privilegiis ornatur excellentissimus.
- E. Aperto sepulchro credunt assumptam Apostoli à Filio, exultant in iubilum & laudes eius caelestes.
- F. Ad sua quiske loca , unde fuerant deducti Patres, ab Angelis reducuntur:

A D N O T A T I O.

A. Assumit eam in celum Filius Deus honorificentissimè: illi ipsa innititur ad dexteram gloriose.

B. Circumuolant Angelica omnium ordinum cohortes cum sanctis alijs spiritibus psallentes ac iubilantes. Cum hoc triumpho praelarissimo, caelesti, diuino euehitur ad calum empyreum Virgo Dei parens : ei Angeli, & species creatas gubernates, & calorum motores transiunt genua curuant, & obedientiam deferunt Reginæ sue & Dominae.

C. Collocat tandem Matrem Filius ante diuinitatem , & ad sanctissimam Trinitatem statuit in empyreo calo, Deiq, omnipotens regia. Genibus nixa diuina Virgo adorat trinum Deum & unum: Patrem, qui cum Filium aeternum genuisset, eumdem ipsi dederat generandum; Filium, quem conceperat, generat, lactauerat, nutriuerat, subditum in terris habuerat & obedientem; Spiritum sanctum, cuius operatione & virtute Filium Dei conceperat. Itaque à Patre agnoscitur Mater filij sui unigeniti, à Filio Mater, à Spiritu sancto sponsa, & cooperatrix incarnationis Filij Dei : ipsa omnibus diuinis personis, uni Deo gratias agit immortales. Magnificat verissimè eius anima Dominum, exultat ipsius spiritus in Deo salutari suo; tum vero profundissimè agnoscit & proficitur humilitatem suam, se ancillam Domini; prosequitur reliqua ex suo cantico, quod videt ex parte

se intellexisse & dixisse in terris, ut in mortaliitate positam; ingenti vero gaudio exultat, perfectum sensum atque intelligentiam illius cantici consequata.

D. Diadematæ autem caput illi redimunt tres diuina persona, Pater, Filius, & Spiritus sanctus excellentissimo & honorificentissimo, id est, gloria caelesti omnem aliam spirituum omnium longe superante, ac secundum animam Filij maxima; sistunt illi regiam & thronum ad Filij dexteram, constituunt Angelorum omnium & hominam, cali & terre (id est, uniuersa creature) Dominam, & Reginam, atque Imperatricem, aduocatam peccatorum, patronam omnium piorum & auxiliatricem.

E. Aperto sepulchro corpus non inuenerunt, sed ea tantummodo, cum quibus fuit compostum & sepultum; simul fuerunt odoris suavitate admirabili repleti ex sepulchro spirantis. Ad calum igitur oculos & corporis & mentis attollentes toti fuerunt in contemplatione resurrectionis, assumptionis, & gloria Virginis beatissima, eximia cordis suavitate & iubilo exultantes, & psallentes Deo & Virgini celestem vietorianam & triumphum.

F. Apostoli & sancti Patres ad sua loca, unde deducti fuerant ab Angelis, ab eisdem reducuntur cum suo mentis iubilo & exultatione: narrant vero Dei laudes & gloriam sempiternam. Amen.

DE

DE VIRGINIS DEI PARÆ LAVDIBVS.

M E D I T A T I O .

Cant. 8. **Q**VAE est ista, quæ ascendit de deserto de-
liciis affluens, innixa super dilectum
suum? De Christo Domino in cælum ascen-
dente rogasti sancti Angeli: *Quis est iste, qui
ascendit de Edom, tinctus vestibus de Bosra?*
& professi eius vitæ & passionis, laboris &
meriti fortitudinem, incitabamini ad laudes
Christo canendas in æternitatem, in iubilo
exultantes de misericordia, & magnitudine
virtutis Dei. Quid nunc: Quæ est ista vestra
exultatio? Similiter atque tunc ascensionem
Filiij celebrauimus, nunc Matris assumptionē
celebramus, & ad eius laudes dicendas excita-
mur. Videmus illam de deserto quidem ascen-
dere, de orbe terrarum, qui ex se asper est, ste-
rilis, horridus, sine cultu, sine vera hominum
societate: sed quid hoc est miraculi? Venit in
cælum Filius rubicundus sanguine, quem in
passione & cruce effudit, stigmata suæ crucis
gerens; eius verò Mater deliciis affluens ad-
scendit. Erat in Filij rubore fortitudo & mu-
nitio immensa, diuina formositas & fortitu-
do; vnde in omnes homines decor, & infinitum
robur, & gratia deriuari posset, & in ele-
ctos deriuabatur tamquam e perenni fonte
& infinito. Hæc erant in excelsis eius deliciis,
quibus ascendens in cælum exundabat. Hinc
verò fluxerunt illæ deliciæ, quibus affluens
eius Mater ascendit in cælum, cælestis decor
virtutum omnium & donorum spiritus, car-
nis integritas perpetua & sanctitas, omnium
potentiarum perfectio, animæ & corporis
nobilitas, gloria cælestis tum animæ tum cor-
poris; & hæc quidem omnia tanta dignitate
ac prærogatiua, vt omnium Angelorum &
hominum delicias illæ deliciæ superarent, &
essent secundùm Filij sui delicias & gloriam
excellentissimæ. Feliciter inchoatis, beati An-
geli, ornare assumptioneni Virginis sacrosan-
ctæ: pergit, obsecramus per I E S V M & eius
Matrem, vt dum inter vos quæritis & respon-
*detis, possimus nos (quod vehementer desi-
deramus) è micis quæ cadent de mensa vestra*
cælesti satiari; & facite, vt ne nostra indignitas
faciat, vt illæ pereant, & nos desolati simus &
miseri. Quærите igitur & vos nobiscum in
simplicitate cordis vestri & humilitate: Quæ-

nam ista est, quæ ascendit? Virgo sancta est, omnibus virtutibus & donis ornata est, excellens Dei creatura est. si hæc & huiusmodi quæ dicere possumus innumerabilia dicamus, nondum erimus affecuti, quod querimus: dicamus igitur Matrem Dei omnipotentis esse quæ ascendit, & omnia dixerimus. Audite verò. Nam primùm scimus Deum in sua prouidentia & sapientia dispositisse omnem creaturam suæ bonitatis & voluntatis concilio ante quam fierent, & hanc prouidentiam versatam fuisse præcipue in prædestinatione rationalis creaturæ: itaque Dominum I E S V M in ea supremam dignitatem obtinuisse apud Deum certum est; hic enim prædestinatus est Filius Dei in virtute, nec habuit natura Christi humana quo altius tolleretur, quām vt Filius Dei in vnitatem personæ diuinæ copularetur: qua in re enituit diuinitatis diuina potentia.

VIRGINIS MATRIS PRÆ- destinatio secundùm Filij prædesti- nationem prima atque ex- cellentissima.

*Ang. 4.
prædest.
fund.*

AD hoc autem opus, vt ad præstantissimum, ac cum retulisset Deus omnia quæ creaturus erat, quasi ad exemplar, & ad humanitatis vniōem cum Verbo hæc terminaretur prædestination, fuit necessariò coniunctum cum hoc Dei consilio, vt prædestinaretur illa, vnde carnem accepturus erat Dei Filius, & in cuius vtero vno sacro sancta esset celebranda. Quocirca preparauit in sua prouidentia Deus illam mulierem Virginem, ex qua fieret Deus homo. Sed cuius erat hæc prouisio? Erat trium personarum; Patris, cuius Filius erat incarnandus; erat Filij, cuius erat futura Mater illa Virgo; simul erat Spiritus sancti, quo superueniente erat illa vno facienda: tota Trinitas illam mulierem elegit: qua in re summa fuit in eam Dei benignitas. Nam non apprehendit Deus Angelos, sed semen Abrahæ, & hoc quidem ex hac Muliere. Prælata igitur in diuinâ electione & prædestinatione hæc Mu-

lier fuit non solum Angelis, sed etiam mortalibus omnibus. Neque verò mirum: deligebat enim Pater Sponsam, Filij sui futuram Matrem, Filius, quam solam erat habiturus in terris Genitricem, qui solum habebat Genitorem in cælis; Spiritus sanctus, ut per quem erat futura Mater. Quare, qualis decebat tantum Sponsum, tantum Filium, talis eligebaratur: non enim non erat in Dei æterna lege zelus Domini exercituum in Sponsam, & Filij in Matrem futura reverentia. Erat in æterna lege præceptum, quod sanctum in tempore est, de honore Parentum; neque futura Mater à Filio non magni fiebat: Sponsæ honorem & decus amabat Pater. Quid tandem ex his aliud nos intelleximus & vidimus in cælis? Quid vos colligere aliud debetis, Mortales, quam quod humana quidem specie & natura Matræ sibi prædestinaret Deus, hac sola natura nobis inferiorem, alijs virtutibus omnibus, donis & excellentijs longè superiorem, & secundum Filium præstantissimam: neque posse creaturam ullam eius laudes pro dignitate prædicare, ne nostros quidem Seraphinos? Nam cum sit reliqua omni creatura donis & gloria sublimior Mater Dei, laus eius omnis, quæ à creatura proficitur, tandem in admirationem euadit & silentium; in laudum consummationem exire non potest. Fuit in Dei prædestinatione Filij illa exultatio, ille ludus quem erat habiturus in orbe terrarū, illæ deliciæ cum filijs hominum. Quod si cum his, cum Matre igitur primùm, ex qua accepturus erat, vnde esset cum ijs. Illa Sapientiæ æternæ creatio, Filij prædestinatio fuit, qua primogenitus ante omnem creaturam ad humanam naturam suscipiendam est præordinatus. Sic qui fecit Deum hominē Filius ipse dicit: *Qui creavit me, requieuit in tabernaculo meo, id est, in mea humanitate per unionem illâ hypostaticam:* ita audiui, ut in Iacob inhabitarem, & in Israël hereditatem caperem, & in electis Dei mitterem radices; ut videlicet ex semine Iacob secundum carnem habitationem acciparem in Matre mea; ibi primum fructum acciperem meæ hereditatis. Iam enim inde ab utero Matris meruit Christus prædestinatis gloriam & gloriam; iam inde radices electorum positæ sunt, ordo scilicet & firmitas eorum prædestinationis & salutis. Hæc cum ita sint, constat omnem beatitudinem & laudem prouenire ex Filio in Matrem: hinc fecit illi

magna qui potens est, & sanctum nomen eius: inde extitit in prædestinatione misericordia, in progeniem & progenies, in omnes Deum timentes: inde deriuatur, inde suo gradu ex diuino munere Dei benignitas in mortales diffusa est. At enim cum prædestinatione sunt illa coniuncta, quæ faciunt ad effectum prædestinationis capessendum; neque enim sine his Dei prædestinatio est, etiam si propter hæc non sit: prædestinatus enim Petrus est ad gloriam; sed non sine liberi arbitrij vnu, non sine obedientia & virtutum exercitio; neque hæc, nisi ex merito Christi, prouenire potuerunt. Primum autem locum cum obtinuerit Mater in Dei æterna prædestinatione secundum Filium, fit ut in illam excellentem quandam vim sui meriti Christus exeruerit, & illi simul præparauerit sublimem gloriam, cum excellenti gratia, & præcipuo etiam liberi arbitrij vnu, & obedientiæ, ac virtutum omnium atque donorum cælesti exercitio.

Dei Mater secundum Filium laudanda.

Quo sit, ut simul laudanda Dei Mater sit; quod post Filium summa gloria, summo merito, summis virtutibus fuerit & donis ornata. Ita Christus plenè voluit laudare Matræ. Vbi enim mulier illa exclamauit, beatum ventrem qui eum portauerat, & vbera quæ suxerat; sic respondit Christus, ut adiungeret ad Matris dignitatē eius merita & gloriam; & quæ erant coniuncta omnia cum illa sublimitate, fidem, obedientiam, humilitatem, alias virtutes, per quas meruit fieri Dei Mater. Nam quod meritum non admittit, ut Deus homo fiat, ut illa fiat naturæ humanæ & Verbi Dei hypostatica vno, id ut ex hac Virgine fieret meruit Filius, meruit per Filium Mater. Cooperatum vero est ad hoc Matris meritum liberum ipsius arbitrium præcellentia gratia, virtutibus, & donis dignitus insignitum & efficax in Filio. Quocirca voluit Christus intelligi, dignitati maternæ quæ erant omnia in illius prædestinatione esse cæsiungenda, & merita Matris responsione sua celebrare. Nam cum diuino ore pronuntiat: *Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiant illud;* nonne rationem plenam prædestinationis exposuit quod si omnium, an non præcipue Matris excellenter Matris. Confirmat vero Christus illo respondeo, quod dixerat Eli-

D D Sabeth:

sabeth : *Beata quæ credidisti : & quod eadem ipsa Mater in sublimitate spiritus & humilitatis : Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Mirabilia audiuitnus, ô beati Spiritus; exsultamus in virtute potentiaz Dei, & maiestate misericordiaz; & eò magis, quòd cùm quæ audiuimus maiora sint quam pro nostro captu, illud nobis remanet, vt quò altiora sunt, eò magis illa glorificemus docta quadam ignorantia in humilitate nostra in Christo. Quamuis autem vobis iuuantibus aliquid ex illis intelligimus, maiorem tamen eorum desideramus intelligentiam.

Excellens beatissimæ Virginis prædestination.

En vobis. Regem constituamus potentissimum & sapientissimum, ac orbis terrarum Monarchâ, cælibem tamen; sed qui consortem & heredem filium habere velit suæ potentiaz, & sapientiaz, & monarchiaz: dubiū esse non potest, quin ex omnibus orbis terrarum virginibus excellentissimam eligeret, ex qua illum generaret filium. Eset verò eius sapientiaz, vt sciret eligere, & vellet; potentiaz, vt posset eam sibi coniungere, quæ pulchritudine, virtute, gratia, integritate, maiestate, omnium donorum splendore cæteras omnes virgines quam posset longissimè anteiret: & hanc sibi esse destinaturum, antequam duceret, certum est. Quòd si eam etiam posset, qualem sua sapientia & potentiaz magnitudine eset dignu, fabricari; absque villa dubitatione in illa formanda & ornanda suâ omnem sapientiam, & potentiam, & industriam conferret, vt illam sibi talem acciperet sponsam, qualem se dignum eset & decens. Age verò, etiam hoc pone: (quod creaturæ angustia non patitur, intellectus vester assequi potest ex fide) cooperetur etiam Filius ad Matrem eligendam tanta sapientia, tanta potentia, quanta Pater. Quid putas? Nónne eodem contenderet Filius, quòd Pater; & Matrem vellet honorificentissimè parari, & esse omni laude superiorum? Sua proportione hæc ad prædestinationem Matris Dei conferte; & habebitis, vnde leuare mentem aliqua ex parte possitis ad illius mysterij sublimitatem. Pater èternus non tunc primùm elegit Virginem sacrofæctam, cùm in hac mortalitate eam creauit, sed in sua æternitate, antequam mundus fieret. deleoir sponsam ex qua esset renomendus

homo eius vnicus & coæternus Filius; in cuius generatione illi communicaret suam immensam filiationem, vt diceretur & eiset verè Dei Filius qui cōcipiebatur & nascebatur. Iam verò Filius, antequam homo fieret, nónne erat apud Patrem, & Deus erat ipse etiam Filius, & vna potentia omnia circa creature operabatur, & vna operatione? Matrem igitur suam simul parabat in sua èternitate cum Patre & Spiritu sancto. Etiā si nomen prædestinationis fiebat nobis difficile, ô Angelâ sancti, hac parabola tamen multum accepimus luminis: verè sancta electa est Mater Dei perfecta, parata est Mater Dei à Deo Patre Sponsa, à Filio Deo Mater, à Spiritu sancto in ipsam superuenturo. Estis vos, sancti Angeli, in perpetuis vestris interrogationibus & laudibus de Matre Dei, Regina vestra & Domina: semper quæratis, quæ est hac? ita leuatis continenter mentes vestras in sublimitatem, & perenni admiratione illam prosequimini & laude: at nos nec assequi vestras laudes possumus, & tanti luminis splendore hebetamur, & maiestate opprimimur; quialioqui è fragilitate nostra & imperfectione nihil possumus: iuuate nos Angeli omnes, iuuate Angeli custodes, intercedite ad Dominum vestrum & nostrum, ad Matrem Dei & nostram, vt aliquid & luminis nobis interluceat, & virtutis accedat, quo in eius Assumptionis festo die possimus ad illius laudes aspirare. Ades tu præcipue, Virgo Mater Maria: iuuia tu nos, quæ plus quam Angeli omnes potens & grata es apud Deum, & secundum Filium tuum & potentissima & gratosissima.

Ceterum quod ad nos attinet, illud ipsum postulamus benevolè, vt quæ diximus, quæ sumus dicturi, ita accipientur, quasi ex meditatione pia & deuotione: nihil enim per contentionem, nihil ex præiudicio dictum volumus; sed per abundantiam sensus nostri, in humilitate & charitate Dei.

Gloria Filij, quæ ex Sacris litteris colligitur, redundat in
Matrem.

Primùm igitur, vt ad Sacras litteras veniamus, magnam concipimus cordis nostri exsultationem, vbi illas videmus plenas huius sacrofæctæ Virginis præconijs & gloria: nam cùm plenæ sint Christo eius Filio eiusq[ue] gloria, quid aliud intelligere possumus, quam ex plenitudine redundare uberrime lan-

des in Matrem? Itaque si hoc solum in laudem Virginis Mariæ diceretur, cumulate & diuinè eius gloria esset exaltata. Quid enim, cùm celebrant Scripturæ Christi diuinitatem; nónne dicunt Mariam esse Matrem Dei? cùm illius prædicant veram humanitatem; nónne illam humanitatem ex Mariæ sanguinibus & substantia esse procreatam asserunt? Cùm humanæ naturæ & diuinæ vñionem in persona Filij Dei extollunt; nónne quam acceperat ex Maria carnem extollunt? Illo enim miraculo non solum Dei potentia & misericordia exaltata est in altissimis, sed Virgo summa dignitate & gloria nobilitata. Magno item Dei mysterio nascitur ille homo Deus, celebrant illius natiuitatem Angeli, stella, Pastores, Reges, cælum & terra: redundat hæc gloria in Matrem, & adorant Angeli, Pastores, Reges Virginem Matrem prælentes præsentem. Vixit humilis Deus homo inter homines, quæ erat eius summa dignitas; ea etiam dignitas pertinebat ad Matrem. Diuinam doctrinam docuit homines Christus, mirabilibus etiam signis confirmavit. Quid? hæc non erant Matris ornamenti? Quid verò attentiùs, & maiori cum maiestate astruxit & confirmavit Filius Mariæ, quām suam diuinitatem? hoc cùm ageret, nónne Mariam Matrem Dei Matrem esse confirmabat? Age, perierat genus humanum vniuersum, æternis supplicijs erant addicendi omnes mortales; obtulit se in acerbissimam passionem, crucem, & mortem hic homo, ne perirent homines, sed salutem etiam consequerentur æternam: nónne excelsa est hæc misericordia Christi, & eius infinita laus? Quid? huius laudis nónne magnam partem cepit Mater? Iam cùm resurgit à mortuis, cùm datur illi omnis potestas in cælo & in terra, cùm ad cælos ascendit, cùm sedet ad dexteram Dei omnipotentis etiam quā homo, cùm mittit Spiritum sanctum, illa planè est, vt diuina consummatio gloriæ & laudis Filij, ita Matris eximia præter cæteros. Si gloriari iure solent serui ex gloria Dominorum, & qui in regno viuunt ex Regis sui præstantia; quid censemus laudis & gloriæ non accessisse à Deo Filio in Matrem? Scripturæ igitur omnes, cum Christum prædicant, prædicant & eius Matrem. Quod si nusquam non spirant Christum Scripturæ, non illum celebrant, nusquam non vel figuris, vel prophetijs & doctrina prænuntiant, vel præsen-

tem exhibent; nusquam non inueniemus Mariæ Matris Virginis laudes, & præconia. Queramus ab Scripturis in vniuersum, quænam ista sit, quæ hodie ad cælos ascendit: respondent: Ea est, quam in Filio eius omnibus locis celebrauimus; neque enim potuimus de Filio dicere diuinè (vt diximus) nisi de Matre intelligeremus dici excellēter. Hec cùm audiuimus nos de Virgine Matre, exultat cor nostrum; confirmat verò exultationem nostram Ecclesia sancta: vbi enim agit dies festos de Maria, ea canit vel etiam dicit, quæ de eius Filio scripta sunt; vt intelligamus laudes Filij in Matrem redundantur: atque adeò quæ de Christo propriè dicuntur, ad Matrem etiam transfert singulari priuilegio & applicatione.

Quæ propriè de beatissima Virgine tradiderunt Scripturæ.

Verūm rogēmus Scripturas rursum, num de illa propriè aliquid tradiderint. Respondent: Per multa. Ea nobis, Fratres, cū summo studio & deuotione legenda sunt. Quis enim non incitetur ad laudes Matris Dei decandas si uanter quidē, vehementer tamen, cùm Canticum canticorum Salomonis meditatur; id est, sublime illud epithalamū nuptiarum Agni? Fugiant hinc terrenæ cogitationes; leuemus mentem ad Filium Dei, & eius uirionem cum natura humana in suppositi diuini uinitatem: illa fuit, vnde factæ sunt cum Ecclesia Agni nuptiæ. Non potuit altius intonare canticum suum Salomō, neque excellentius exprimere; ac propterea verè fuit Canticum canticorum. *Osculetur, inquit, me osculo oris* *Cant. 1. sui.* O verborum & rei diuinitatem adorandum! Sed quis loquitur? Ecclesia. Cui loquitur? Patri Sponsi. Quid petit? Non iam vt per Angelos, per Moysen, per Prophetas mitat sibi oscula; sed vt eius os contingat, vt Filius ipse veniat, ipse descendat, homo fiat in utero Virginis sacrofæcta: ita faciat Filio suo Pater nuptias, cum Ecclesia: & in ea excellentes cum Matre. Desiderat Ecclesia uirilis Filio per eius incarnationem in thalamo Virginis gloriosæ: vult sanctissima Trinitas, vt fiat illa uirilis; in quo est vt Filius velit ipse uirilis. quid præterea? Exigendus fuit à futura Dei Matre consensus. Propterea missus Gabriel tamquam Paronymphus patrat Virginem ad consensum. Erat quidem in illo desiderio Virgo sancta, vt nubes pluerent *Isaie 45. 1. Luce 1.*

Ioan. 1.

iustum, terra ut germinaret saluatorem; sed ipsa ut esset illa terra cogitare non poterat eius profunda humilitas: hoc ut vellet, ad hoc ut consentiret, id diuina virtute curauit Archangelus. Tandem coiungit mente suum desiderium & voluntatem sublimis Virgo; conueniunt in vnum Dei trini & vnius voluntas, Ecclesiaz, Mariaz Virginis: itaque eodem mometo humanitas illa Deo Filio Dei vnitur, fit Verbum caro, fit homo Filius Dei, & hoc quidem in vtero virginali Mariaz. Quia humanitate? Ea quae procreata est è Maria. Quo pacto? Spiritus sancti operatione, obumbratione Virtutis Altissimi. O miraculum omnibus & hominibus & Angelis inefabile! Et tamen ad hoc perficiendum consensu, opera, concursu Mariæ vtitur Deus. O dignitatem sacræ Virginis incomparabilem! O gratiam & benignitatem Dei immensam in illam! Hoc igitur est initium cantici, quod omne canticum superat, praeterquam Mariæ ipsius. Hinc inflammatus Salomon totus fuit in canendis huius cœlestis Sponsæ encomijs, quæ mirificè mentem nostram illustrant, & deuotionem in Virginem sanctam accidunt.

De sacrosanctæ Virginis Deiparæ pulchritudine.

Cant. 1.

Alia omittamus; ad illa feramur: *Ecce tu pulchra es, amica mea, ecce tu pulchra es.* Ita prædicat Sponsus Pater, & Filius, Sponsæ & Matris dignitatem præconio excellenti. *Ecce, rem nouam, admirabilem, singularem.* *Tu,* nulla alia tam pulchra, quæ tu, qua pulchritudine decuit ornari Matrem Dei. Auget repetitio laudem: *Ecce tu pulchra es.* Additur verò, *Oculi tui columbarum,* gratiarum plenitudinem, & Spiritus sancti dona spirantes, sed illis oculis tuis me allexisti, te Matrem ut cuperem mihi & acciperem. Additur item:

Cant. 2.

Sicut lilyum inter spinas, sic amica mea inter filias. Inter quas? inter reliquas omnes. Præstantia hæc est Sponsæ Christi & Matris. Illæ, etiam si pulchræ sint, etiam si non sint insuaves, nec sollicitudine premant; spinæ tamen sunt, si ad candorem eximium, si ad suavitatem, venustatem, honorem meæ Sponsæ conferantur. Rursum superioribus ferè verbis eidem laudat Matrem Christus: *Quæ pulchra es, &c. oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet.* Replicatio maiorem vehe-

Cant. 4.

Hieron.

Septuag.

mentiam rursus indicat amoris & laudis. Sed quid est, quod addit hic: *Absque eo, quod intrinsecus latet;* vel, *quod silentio præteritur?* Significat Sponsus plures esse laudes, quæ tacentur & spiritu cognoscuntur, quæ verbis explicari possint vel alijs, vel ab alijs, plura se scire, quæ dicat.

Duas addamus ex Salomone Virginis Matris laudum coronas.

Sine macula.

Quid igitur præterea in Sponsam canis Salomon? *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te.* *Vna est columba mea, perfecta mea, vna est matri sua, electa & munda genitrici sua.* Quid honorificentius dici potuit? Et quidem hæc in superioribus Sponsi verbis erant, sed nunc dicuntur pleniùs: celebrat enim disertè pulchritudinem, quæ nullam habeat maculam. Qualem verò maculam, vel quam? *Qualemcumque,* cuiusvis sit illa generis. Quis hic non intelligat ab omni prorsus peccato non solùm vixisse inuolatam Virginem, sed conceptam etiam absque originali, de Filij prærogatiua ac præseruatione singulari? Neque hoc solùm celebrat deuote in corde suo, sed illud simul, Ante creationem animæ benedictæ Virginis fuisse simili priuilegio fœtum illum futuræ Virginis à matula & contagione omni præseruatum; ut omni ex parte macula vlla vel in Maria, vel in eius carne numquam esset. Nam quid magis macula quæ peccatum, etiam originales, quod à Deo perpetuò seperat? Quid secundùm peccatum magis macula, quæ morbidus ille fomes à peccato existens, & ad peccatum inclinans? *quapropter peccatum* appellatur, ex cuius contagio suam maculam cōtrahit fœtus in generatione hominis. Fuit sapientiæ Sponsi decernere, bonitatis & nobilitatis, vel diuinæ virtutis posse, benignitatis facere, ut eius Mater in illas contaminationes non incurreret, ac propterea subdit Salomon singulari priuilegio esse excellentias in Matrem collatas: *Vnica est columba Mater mea; vna, in qua omnes gratiæ, dona, virtutes, Spiritus sancti ornamenta sunt excellenter secundùm me cumulata.* Propterea quæ in vniuersum in Scripturis dicuntur de peccato, per exceptionem dicuntur; neque Matrem Dei comprehendunt. *Vna est columba mea, vna perfecta mea.* Cuius meæ? Dei Verbi incarnati. Quicquid est in alijs perfectionis

Ephes. i. ctionis gratiæ, vel donorum, illud ad huius perfectionem non attingit, id ab huius perfectione superatur: hanc mihi peculiarem creauit columbam, in qua sit præstantia singularis donorum Spiritus sancti. Hæc Ecclesiæ meæ (quæ in ea simul sponsa est) vñica est immaculata columba, & perfecta filia. Habet me quidem caput & Principem primum Ecclesia, sed nullum præterea, nullā præterea, quam possit dicere immaculatam; ita perfectum nullum, nullam in quo non fuerit peccatum: hæc sola est, in qua hoc excellens beneficium accepit à me sponsa mea Ecclesia: hæc sola est Matri suæ Ecclesiæ electa præter ceteras, hæc munda præter ceteras. Ad has porro laudes spectauit Gabriel Angelus in salutatione Matris meæ: *Ave, inquit, gratia plena, vna tu es gratia plena. Non erat gratia plenitudo in veteri lege; nunc in Filio tuo, & in te per ipsum est exorta. Erit plenus gratiæ & virtutis Filius tuus, ex cuius plenitudine tu primam plenitudinem acceperis: alij secundas quas dā accipient, sed tu vna es quæ primam, quæ excellentem consecuta es.* Gaude, quia vna es singulariter grata, vna præter ceteras pulchra. Hoc priuilegium à Deo acceperisti; quia Dominus tecū est, vt in pretiosa eius Filia & Matre futura, vt in electa & munda sua, in vna columba sua, præcellentib[us] benedictione præuenta. Incomparabilis exstat laus Mariæ Virginis Matris ex Captico Salomonis, quæ eō est amplior, quod cum de Ecclesia, & pia anima intelligi simul possit suo gradu; ortum tamen habuit ex vniione Filij Dei cum humanitate in thalamo Virginis Matris, unde tanquam sponsus prodijt ad locandū sibi Ecclesiam: quod fit, vt singulari munere ad sacrosanctam Virginem illa laus referatur, quæ proximam habuit cum Christo coniunctionem. Hæc igitur canamus Fratres, lætis animis in iubilo cordis in Christo.

De immaculata Virginis conceptione.

Iuuat autem ac promouet nostram exultationem de laudibus Mariæ, vbi videmus tam claram Ecclesiæ inclinationem ad prædicandam Virginis Matris conceptionem, & à peccato etiam originali immunitatem. Neque verò hīc disputandi locus est, sed pietatis inuestigandæ, & augendæ deuotionis. Non

mouet nos congregationis illius Basileensis decretum (tametsi aliquid illinc præiudicij colligi fortassis possit) quod post non adeò multos annos non damnauit illud decretum Xistus IIII. nominatim. Quod cum non fecerit, quæ tamen illa congregatio facere voluit (vt renouaret festū Conceptionis iuxta Romanæ & aliarum ecclesiarum institutionem, & indulgentias festum celebrantibus largiretur) hoc legitimè ex principali sedis Apostolicæ auctoritate fecit Xistus, & cauit accuratè vt essent hæc sacrosancta. Gaudemus autem, quod ea sint à Synodo cœcumenica Tridentina confirmata. Sancit enim *suff. s.c. ultimo.* sancta Synodus constitutiones seruandas esse Xisti PP. IIII. sub poenis in eis constitutis, quas etiam innouat. cultum igitur festi damnare nullus potest. Iam si cultus auctoritatem voluit Synodus esse inuolatam, ingens inde accrescit exultationis nostræ alacritas, cum videmus ab Ecclesia Catholica cultum illum qui damnat damnari; quasi nobis viam aperiat & muniat, qua nostram sententiam & deuotionem tenere possumus, & indicet in eo errare nos non posse. Quid? Non est in cordibus nostris magni faciendum, quod eodem cap. cœcumenicum Concilium decreuit? Adducamus verba ipsa, quæ sunt suavitatis & lucis plena. *Declarat eamēn hac ipsa sancta Synodus, non esse suæ intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam Virginem Mariam Dei Genitricem.* Quæ nam esse potest maior Ecclesiæ inclinatio ad sententiam præseruationis Virginis à peccato originali? Nam hoc certum & indubitatum esse debet, nō intendere Ecclesiam fuisse vñquam peccatum originale in Matre Dei Maria: quare illa, dum de peccato originali agit, exceptam intelligit; nec ad eam pertinere illam traditionem, quæ ad alios omnes necessariò pertinet. Vnde fit, vniuersales illas Scripturæ pronuntiationes de peccato originali, de Maria non intelligere Ecclesiam, & non posse nos intelligere. Videlicet apertam & claram Ecclesiæ inclinationem ad præseruationis ab originali sententiam; nam à peccato veniali immunem Mariam haberi ab Ecclesia speciali Dei priuilegio, alio loco tradit Synodus. Hec cum ita sint, cur non aperte editum decretum fuit *suff. 6. cap. 26.* de cōceptione? Satis habuit Ecclesia pia Mater indicare, quid vellit; noluit cogere quem-

D D 3 piam

piam , vt contra suam persuasionem sentiret vel crederet; sperans futurum, vt suauiter per se omnes fideles ad illam deuotionem accederent : quod vbi videret, vel non esset quod decerneret, vel suauiter illud definiret. Apparuit rursus Ecclesiæ inclinatio, cùm edidit officium ecclesiasticum de Cōceptione Pius V. & quidem ex instituto ordinis Prædicatorum assumptus : nam & conseruatum est nōmen Conceptionis , & constitutum celebrari similiter atque officium quod est de Natiuitate Virginis , nomine Natiuitatis dumtaxat in nomen Conceptionis mutato; quo nihil in eo genere honorificentius. Videlicet Ecclesiæ inclinationem, Fratres ; quo quid nobis contingere potest optatus ? quid ad conseruandam atque augendam nostram sententiam & deuotionem accommodatus vel vtilius: Quòd si cùm viuerent, qui in contrario sensu abundarunt, propter generosam animi constantiam ad veritatem Scripturarum propugnandam, illam Ecclesiæ vidissent inclinationem, tam apertam , tam claram; & illud præsertim, quæ ex Scripturis adduci videbantur , Ecclesiam non intelligere de Maria; quid? non censemus suam sententiā fuisse mutaturos , & in deuotionem immaculatæ Conceptionis Matris Dei inflammados? Illud etiam , quòd incitat me animus meus, hoc loco non omittā, vt ex meditatione pia: Si quis orationem dicere meditaretur , qua patrem suum laudaret ; & sibi integrum esse intelligeret , si laudaret patrem ex præseruatione à peccato originali, nec hoc tantum sciret , sed etiam ad illam gloriam patris prædicandam videret præmijs se eximijs ab Ecclesia inuitari: quid hunc facturū arbitrabimur? nōnne prædicaturum esse patrem suum præter alias animi dotes illud etiam retulisse à Deo præstantissimum ornamentum, vt à peccato originali fuerit immunis? Hæc igitur mouerent illum filium erga patrem, pro filiali erga patrem pietate, gratitudine, & obseruancia; moueat nos ad nostram deuotionē conseruandam & augendam erga Matrem misericordiæ, erga sacrosanctā Matrem nostram & omnium fidelium, erga Mariā Virginem Dei Matrem. Non dispuo, sed mea deuotione recreor: quocirca nullus interpretetur me hoc facere ad eorum oppugnationem , qui contrariam sententiam meditantur; non hoc facio, nolo facere, non debeo facere: at verba hæc habere videntur, vobis fortassis nolenti-

bus. At ego enim sic existimo, neutram partem in hoc negotio suam tenere sententiam absque rationibus quibus nitatur: nos itaque, vt nihil putamus dici ab alijs, dum suam sententiam confirmant, quod nostram lædat vel existimationem vel deuotionem ; ita æquum esse censemus, vt illi nostram accipient. Seruemus autem simpliciter utriusque, & absque villo præjudicio, Xisti & Concilij decretā , & abundemus in nostris sensibus in charitate, modestia, & submissione cordis in Christo.

Encomia beatissimæ Virginis adhuc ex Scripturis.

Agite verò Fratres, inuestigemus rursus in Scripturis encomia Virginis Matri. Quid tu magne Moyses, non agnouisti hoc Dei miraculum? Agnoui, & celebraui nec semel, nec remissè. Audite. Intellexi ego, cùm mundi principium describerem Deo inspirate, Verbum Dei incarnandum , & typum esse primum Adamum secundi, terrenum cælestis: ibi verò de Matre secundi Adā cogitai præcellenter, vt de Christo diuinè; quod declaravi cùm scripsi;

Inimicitias posuit Deus inter Serpentem & Mulierem.

Inimicitiam ponam inter te & Mulierem, Genes., hoc est, plenam, & omni ex parte; itaque *inimicitias* potestis vos dicere. Sed inter quam Mulierem? Nō Heuam, quæ grauissime peccauerat; nec ita in gratiam recepta fuit & in ea confirmata, vt peccare non posset: at inter Ecclesiam vniuersam intelligi potest, nō dubium. verū illa nullam mulierem habuit ab omni peccato immunem, præter Mariam. Hæc igitur perpetua fuit Serpentis Satanæ inimica. Huiusmodi verò inimicitia posita est inter Mariam prolem & Satanam. Quòd si diuina est hæc proles, si Deus illa proles, vt est, sit absque vlla dubitatione, vt non solùm gerat inimicitias perpetuas contra Serpentem, sed vt causa etiam sit inimicitia Matris aduersus Dæmones omnes, & omnia peccata. Quòd dixi priùs de Matre quād de Filio, significauit id quod erat necessarium, non fore Christūm hominem ante Matrem, sed Verbum carnem ex illa esse accepturum; vnde prouenirent omnes inimicitæ contra Dæmones,

**mones, omnes victoræ, omnium operum
merita.**

Ipsa contriuit caput Serpentis.

Perge sanè mansuetissimè Moyſes, recreas
animum nostrum vehementer. Quod addi-
Genes. 3.
2. Reg. 12. di, *Ipsa conteret caput tuum*, eodem spectat.
intelligitur verò & de Muliere, & de Filio;
ijsdem enim literis scribitur Hebraicè prono-
men illud נָנָה pro masculo & fæmina. Por-
rò vt fuit Adam typus & forma futuri Adæ
Christi, ita sùa proportione Heua Mariæ. Ille in aliquibus propter similitudinem, in plu-
ribus propter dissimilitudinem fuit Christi
typus; Heua similiter Mariæ: naturalia enim
& gratuita quæ illi acceperunt, similitudinem
dixerunt ad Christum & Mariam; alia verò
dissimilitudinem. O iucundas enarrationes!
Perge amice Dei Moyſes. Habui semper in
summo & diuino honore Christum, habui
in maximo eius Matrem: itaque ex his quæ
scribebam, siqua poterant ad Mariam refer-
ri, non omittebam de illa intelligere.

Mater viuentium.

Quod enim dixi de matrimonio Adami
& Heuæ, & retuli ad Christum & Ecclesiam,
eodem simul complexus sum yunionem Ver-
bi diuini in thalamo Virginis, vnde illa con-
iunctio Ecclesiæ erat reformanda.

Arca Noë.

In Arca Noë contemplatus etiā sum Ma-
riam Virginem, tamquam refugiū, ad quod
mortales omnes confugerent, & per quam à
Filio eius salutem acciperent. Alioqui Mariæ
typus fuit Arca Noë: nam vt illa ferebatur
super aquas, neque tamen submersa est vel
pericitata, Deo eam singulari prouidentia &
benignitate gubernante; ita Matré Dei pro-
spiciebam in mari huius mundi nec esse sub-
mergendam, nec pericitaturam, principali
privilegio Deo eam gubernante.

Sara & Rebecca.

Significari porrò intelligebam Mariæ fa-
cunditatem per Saræ & Rebeccæ; virginita-
tem verò, quod illæ è sterilitate generarunt
illustres viros, (è quorum semine Christus
erat generandus) hæc ex virginitate Christum
ipsum genuit.

Piam item exhibuit figuram Mariæ Vir-
ginis Matri soror mea Maria Prophetissa,
vbi sumpto tympano in manum præiuit re-
liquis mulieribus canticum illud, *Cantemus
Domino*, &c. At quanto perfectius tympa-
num Maria Virgo assumpsit! quanto pulsau-
it sublimius & dulcius! quanto certius &
illustrius canticum suum animabus nostris
præiuit! Illa faciebat soror mea in umbra &
figura; Maria Virgo Mater ea præsttit in lu-
ce Dei & veritate, & cælesti gaudio, vbi Chri-
sti crucem celebrauit & resurrectionem: illud
enim fuit diuinum tympanum, Christus ex-
tentus in ligno, cruci sumpsit in manus cor-
dis sui & spiritus Mater Dei, & in ea, & per
eam & Christi resurrectionem, celebrauit Fi-
lij sui triumphum (præsens præsentem) de
Satana, Morte, Inferno, Peccato. Per ma-
re enim rubrum (id est, sanguinem suum)
Christus liberauit veros Israëlitas, & submer-
sit in abyssum inferni contrarias omnes po-
testates. Quo fit, vt excellentius tympanum
acceperit Maria, dulcius ac sublimius illud
pulsauerit, certius atque illustrius præierit pijs
omnibus animabus oden præclarissimam.

Rubus ardens incombustus.

Iam rubus ardens, sed incombustus, nón-
ne non solùm virginitatem Mariæ significa-
bat, sed à peccato omni & macula immuni-
tatem? cum tamen ex ardore naturalis libi-
dinis effet à parentibus procreanda.

Arca fœderis.

Arca porrò testameti insignem habuit ty-
pum Virginis Matri: in illa enim Arca posi-
tæ erant duæ tabulæ testamenti; in hac duæ
naturæ, diuina & humana, in unitatem diu-
inæ personæ fuerunt coniunctæ: quo mysterio
testamentum æternum traditum mortalibus
est, & lux gratiæ, lex spiritus vitæ, non scri-
pta in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis
carnalibus. Erat in illa Arca manna, quæ pa-
nem si quis manducaret, moriebatur tamen:
in hac panis de cælo verus fuit, quem si quis
manducauerit, viuet in æternum. Illa virgam
habuit Aaron, quæ fronduerat, id est, quæ flo-
rem amygdalarum & fructum dederat: hæc
virgam de radice Iesse, & florem in vtero suo
habuit, & fructum super quem requieuit Spi-
Exod. 25.
Num. 17.
Ioseph. 11. DD 4 rius

ritus Domini, spiritus sapientie & intellec-
tus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus
scientie & pietatis, & replete eum spiritus
timoris Domini. Sed ita tamen, ut ex analogia ad virginem Aaron significetur accepturus esse Christus æternum Sacerdotium, & præuenturus fructum suæ passionis iam inde non solum ab illa Arca, sed ab Adam ipso, suæ crucis applicatione. Considerauit præterea, *vbi scriberem de petra, eiecta aquam copio-*
Exod. 17. *sam: & considerauit quidem magna cum ani-*
Cor. 10. *mi consolatione, non solum de petra quæ erat Christus, fluere infinitum illum fontem miserationum, & gratiarum, & salutis in mortales; sed fontem illum simul contemplabat fluere ex petra, Maria Virgine, vniuersæ creaturæ inuiolabili atque impenetrabili, soli Deo, eiusque Filio peruvia.*

Ciuitas refugij.

Addam adhuc vnum typum Mariæ benignitatis; reliquos vos poteritis scrutari. Ciuitates refugij ego separauit tres trans Iordanem, reliquas indixi separandas citra Iordanem. Illæ omnes significabant Mariæ Matris misericordiae refugium & patrocinium; & maiori quidem gratia. Nam illa refugia protegebant eū, qui occidisset nolēs proximum; Mariæ patrocinium apertum est & obuium cuius peccatori ad Matrem omnis pietatis confugienti. Quod illæ essent plures ciuitates, erat imperfectionis; quod vna omnibus refugium præstare non posset: hæc nostra ciuitas sat est vna; omnibus enim laborantibus, & eius refugium implorantibus, eadem semper præstdō est.

Non possumus tibi, Moyses Sancte, satis pro dignitate de beneficio quod ex te accepimus gratias agere, vel etiam habere; agimus & habemus quibus te scimus esse contentum excellenti tua in omnes benignitate.

Debora & Iahel.

Ad alia pergamus, Frattes: en fauet nobis Mater Dei Maria Virgo, videns suas laudes in Filium ferri. Quid igitur dicemus de Debora & Iahel? nonne ex illius verbo & ductu superauit Barach exercitum Sisaræ & gentiū, & hæc clavo transfodit huius caput? Duæ igitur mulieres illam confecerunt victoriam, & potentiam Regis gentium euerterunt. Quid

Mater Dei? non excellentior fuit Prophetis, & Ductrix exercitus Domini exercitum, quam Debora? nonne potentior quam Iahel? Quoties hac duce profligarunt hostes Christi Principes Christiani! quoties per hanc Ductores hostium interfecti sunt! quoties similiter opitulata Mater Dei Maria est in prælijs tum spiritualibus, tum exterioribus! At illæ non erant virgines: eò hæc nostra Virgo excellentissima maiori potentia illa operatur. Illæ duæ fuerunt, quæ illic debellarunt; hæc sola quam frequenter, quam gloriose de hostibus Filij sui triumphauit!

Anna Helcanæ.

Anna Helcanæ magna solicitudine petebat à Deo, prolem vt haberet; quasi præfigret, quanta esset futura illa proles: ita enim solent sanctæ mulieres non ad voluptatem, sed ad Dei gloriam ampliorem matrimonio vti. Exaudita est à Deo; impetravit Filium Deo grata mulier & sancta, qui in magnum illum Samuelem euasit. Quomodo poterat exorare tantum Prophetam, tantum Principem in Israël, nisi per tot orationes, per tot lachrymas, per tam vehemens desiderium? Cenit pro gratijs eximium illud canticum, ad Mariæ alludens propter mysticam significationem, nō propter solum illum Samuelem: & tamen in Maria præstantiora illa fuerunt omnia. Desiderabat enim, vt nubes pluerent iſaie 45. iustum; vt dirumperet Deus cœlos, & descenderebet: sed faciebat eius humilitas, vt non in se id expeteret: sed hæc eadem fecit humilitas, vt in eam potius descenderet Deus, & ex ipsa carnem acciperet, & homo fieret, & Propheta, & Princeps Israël excellentior longè quam Samuel, quam omnes Prophetæ, quam omnes Reges & Principes.

Regina astans à dextris Regis.

Iam Dauid Regem à Deo electum interrogemus, quænam ista sit quæ ascendit. Illam ego meam ciuem, meam filiam, & Matrem ac Dominam semper in corde meo secundū Christum Domini celebraui; peculiariter vero Psalmo quadam, cum de eius Filio gloriose prædicarem, coniunxi propriam Matris celebritatem. Eructauerat cor meum ex vertate laudum Christi verbum bonum & perfectum: ad Matris etiā laudem illa laus cum spectaret,

spectaret, eam ex illa cordis abundantia expressi: Astitit, inquam, Regina à dextris tuis, Christe IESV, pro sublimitate donorum qua Reginam Matrem ornasti. Neque enim tantummodo Regina illa Ecclesia est (quamuis & ea est) sed plenior erit ille Ecclesiæ etiam confessus ad Christi dexteram, si illum primo loco inter omnes Ecclesiæ filios demus Virgini Matri Dei. Nam vt plenus est Filij confessus ad dexteram Patris (quia illi, quâ homo est, sunt quâm reliquis creaturis dona altiora communicata, quò sit, vt adorationem etiam recipiat diuinam humanitas cum diuinitate) ita sublimis Mariæ est post Christum confessus; quia post alias creaturas omnes potiora à Filio accepit dona, & sola adepta illud donum est, vt Mater Dei appellatur, sit atque adoretur. Cùm igitur Ecclesia ad Christi dexteram ater, in eo statu siue confessu principem locū obtinet Virgo Mater Dei Maria. Itaq; illa quoq; Mariæ dignitas Ecclesiæ sancte tribuitur, vt illius Matri.

Terra cui benedixit Dominus.

Psal. 84. Doce nos alia Matris Dei præconia, beate Dauid. Omnia non possum, pauca indicabo. Nam cùm & ego, & alij, & præcedentes Prophetæ, & sequentes, & iusti homines feruent orauerimus, & sine intermissione quidem, pro aduentu Christi; id ego cùm alijs locis significaui, tú Psalmo qui est lxxxiiii. expressi desiderium, spem, orationem meam, & omnium Patrum in spiritu: totus enim ille est Psalmus diuinis mysterijs aduentus Messiae plenus: primus tamen versus, & qui ad finem sunt Psalmi, atque aded omnes, mirificè celebrant Dei incarnationem, eius etiam fructum. Intellexi in spiritu futuram Dei incarnationem ex terra Israël: semen Abraham & meum sciebam apprehensum iri à Verbo Dei in terra illa, quam propterea Deus elegerat, cui propterea benedixerat. Hanc igitur electionem & benedictionem primum celebraui; explicui ad hæc effectum benedictionis. *Avertisti captiuitatem Iacob.* Hæc est redemptio facta per Christum omnis Iacob & Israël, & veteris Testamenti & noui; Omnes enim unus Israël fuimus Christi, & sumus. Verum quónam pacto, quo mysterio hæc facta sunt? Per Christum, quem nobis peperit Maria. Addidi igitur: *Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam;* & salutare

tuum da nobis. Misericordiam tuam illam magnam, quam es facturus per Christum, quam per fidem & reuelationem tuam intelleximus in spiritu, fac iam tandem vt illam nō solùm mente videamus, sed oculis & sensu cernamus. Hoc fiet, si des nobis IESVS VerMisericordia Filium tuum in carne; qui nostræ naturæ sit particeps, & humanitatis consors. *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus;* quoniam loquetur pacem in plebem suam. Ita singuli dicebamus ex certitudine promissionis diuinæ, quæ erat de Christo; tum intelligebamus futurum, vt in aliqua Virgine ex Israël loqueretur Deus pacem & faceret, cùm carnem susciperet. Ita totum Psalmum, & hos præcipue versus intelligebam de futura Virgine, in qua erat adimplenda salus omnium, & incarnandus Deus: quo pacto erat intellectura illa eadem Virgo; sed propter humilitatem non de se. *Et super Sanctos suos,* & in eos, qui conuertuntur ad cor. Ostendi his verbis efficaciam redemptionis & pacis, quæ erat futura in Christo: is enim pacem & dedit & dabit prædestinatis omnibus efficaciter (iij verò erunt, qui ex corde conuertuntur ad Dominum; non stultè & vanè) alijs omnibus offeret sufficienter. *Verumtamen propè timentes cum salutare ipsius.* Reuera enim propè erat Christi salus ijs, qui humiles erunt & Dei timentes; atque aded propter humilitatem Deum conceptura est Virgo illa sancta, & promeritura, vt inhabitet gloriosus Deus gloria ipsa in terra illius Virginis, inde in nostra. *Misericordia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculara sunt.* Hic incarnationem ipsam Verbi æterni indicaui: in ea enim vniione diuinæ naturæ cum humanâ in unitatem personæ diuinæ coniuncta misericordia Dei est cum veritate, & ad rem ipsam deductâ est misericordia Dei. Quasi intelligatur misericordia in veritatis fuisse inquisitione, & veritas in misericordia, atque in vtero sanctæ illius Virginis sibi obuiam venisse & fuisse coniunctas; & ex his summo complexu & amoris diuini significatione iustitiam fuisse cum pace copulatam, adductam mortalibus iustitiam semperitnam.

Terra de qua veritas orta est.

Veritas de terra orta est, & iustitia de celo prospexit. Vnde hoc est, magne Dauid, vt veritas de terra oriatur, quæ nescit nisi spinas & tribu-

tribu'os germinare? Quænam ista terra: Hęc illa est terra, quam præparauit Dominus, Virginis sacrofæcæ; quam omni benedictione & gratia ita repleteuit, vt Dei iustitia è cælo prospiciente, veritas ex eius vtero oriri potuerit, ac vere orta sit.

Quæ dedit fructum suum.

Etenim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. Dedit Dominus ipsam benignitatem, & omne bonum, quod cùm dedit, terra nostræ Virginis dedit fructum suum. Ita facta illa diuina vnio est in augustissimo Mariæ Virginis thalamo, sancto Spiritu superueniente, & obumbrante virtute Altissimi; & concepit Virgo, & peperit Deum & hominem, infinitam benignitatem. Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos. Procedet à Christo iustitia omnis, non enim ab alio erit salus. quæ otiosa tamen non erit; sed perpetua actuosa, & quasi in via continenter progredietur & augebitur, & erit in continuo exercitio virtutum & meritorum in Christo.

Magnum accepimus beneficium ex hac tua doctrina, Regie Prophetæ, & exultauiimus ad præconia Mariæ Virginis Matri. Illud præterea piè credimus, cùm ab Angelo salutata sacra Virgo est, in huius Psalmi fuisse meditatione & oratione, vt de alia virgine; quæ erat tamen eadem ipsa.

Via viri in adolescentula,

Ad Salomonem redeamus; & ad eius Proverbia veniamus, in quibus restatur posuisse in corde suo, & dedisse disciplinam, & pœnitentiam egisse. Quid ergo Salomon? Tria, inquit, sunt difficultia mihi, & quartum penitus ignoro: viam aquila in celo, viam colubri super petram viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia. Talis est & via mulieris adulera, quæ comedit, & tergens os suum dicit: Non sum operata malum. Magnum existimemus accepisse nos beneficium, quod hunc locum ad Christi mysteria eiusque Matri possimus referre. Nam quod legimus in adolescentia, est quidem probandum; nam ea est vulgata editio: sed nihil erit alienum, si etiā ex Hebreo adolescentiam, & quidem Virginem interpretetur: est enim Hebraicè ἡγενή Almah, quod nomē pro adolescentula Virginē

accipitur in Scripturis. Age verò, cùm aliquos videamus priora de Christi ascensione, resurrectione, & inter homines conuersatione, quartum de incarnatione in vtero Virginis intelligere; pro nostra item deuotione nō illa meditemur atque interpretemur, Christo propitio. Primo loco igitur dicamus intelligenti habitationem Verbi in sublimitatibus diuinitatis, & eius missionem à Patre, & in terras descendens: secundo Virginis viscera, quibus se insinuauit Verbum in incarnatione, nihil ex illius integritate perfecta & firmitate minuens, nihil illi offensionis afferens vel detrimenti: tertio indicari Matri Virginis utrum, ubi nutritus est Christus nouem mensibus, vnde veluti enauigauit & exiuit in uiolato vtero, integra virginitate: hinc quartum euadit, quod non solum ignoratur, sed etiam facit, vt sint quatuor supra naturæ humanæ captum difficultia; nam quartum uno complexu illa tria continet, & explicat tres illas parabolæ: legimus enim Hebraicè, *Et quatuor non noui.* viam enim ingressi voluit Dominus ad homines, fieri homo, & ita ad eos venire: eam viam ingressus est in vtero Virginis secretæ & mysterio plenæ, ibi factus homo: inde viam ingressus in mundum, nascens ex Virgine, factus est via, veritas, & vita sempiterna. Sed quorsum attinet illud, quod subditur? Acerrima ea est exprobratio & condemnatio Iudæorum impietatis & malitiz. Hęc enim est salus, Iudæ impie, Synagoga malignans, quæ à te querenda primum fuit; & tamen illam salutem tu proiecisti, & eius auctorem & consummatorem I E S U M truculentissimè interfecisti. Quod cùm feceris, tamen rectè te fecisse semper contendis impudentissimè, semper probas impijissimè iure esse crucifixum I E S U M pro suis sceleribus, & vt ita dicant obstinate tui posteri curas diligenter & doces. Ergo quæ dicta diuinè sunt, illa quatuor captum humanum superant, pro eorum bonitate, & laude diuinitatis: quæ tu fecisti, malitiam & vituperationem omnem: omni interuallo antecedunt. Non potuit vehementior sceleris tui & impietatis fieri amplificatio; vt enim illa sunt optima, ita tuum facinus pessimum; vt illa omnibus præconijs prædicanda, etiam si difficultia, ita tua malitia omnibus execrationibus abominanda & incredibilis meretrix conscelerata.

Sed quid est, quod parum æquus videatur Salomon esse mulieribus? Nam cùm inter viros

viros vnum excepisset quem laudaret, inter mulieres nullam reperit. Hæc insignis est nostræ mulieris Virginis Matri laus, quam item excipit Salomon. Cur enim diceret: *Ex his mulieribus inueni nullam?* nam ita est Hebraicè. Ex quibus his dixit, nisi ex ijs, de quibus dixerat: *Inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, & sagenacor eius, vincula sunt manus illius: qui placet Deo, effugies illam;* qui autem peccator est, capietur ab illa. Ex his igitur dixit nullam inuenisse se ex omnibus mulieribus, quæ habent vnde illa timenda sint & cauenda. mente enim retinebat, quæ de Alma dixerat: sciebat, quæ in Canticò, præter ea quæ superiùs adduximus, de Maria Matre Dei decantauerat:

Hortus conclusus, &c.

Cant. 4.

Hortus conclusus soror mea, sponsa mea hortus conclusus, fons signatus. Emissiones tuae paradisus malorum punicorum, cum pomorum fructibus; fons hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluant impetu de Libano. Pulchra es amica mea, suavis & decorasificut Ierusalem, terribilis ut castrorum acies ordinata. Quid videbis in Sunamite, nisi choros castrorum? Quibus locis excellentiam Virginis Mariæ Sponsus præclarissimè commendat. Non potuit igitur sublimius exaltare Virginem sacram Salomon, & quomodo erit consentaneum, tantam Virginis maiestatem & sanctitatem inter vulgares mulieres commemorasse? Et Ecclesiasten quidem ultimo loco scripsit Salomon, & existimatur ea fuisse de suis peccatis poenitentia.

Exhilarantur animi nostri mirificè, Fratres, dum hoc de sacrofanta Virgine meditamus: sint Christo gratiæ immortales. Sed pauca ex Prophetis alijs dicamus, & veniemus Christo duce ad laudes Virginis Matri canendas ex æterno Dei Euangeliō.

Laudes beatissimæ Virginis ex alijs Prophetis.

Ecce virgo concipiens.

Isaie 7.

Quænam est ista, quæ ascendit, euangelice Propheta Isaia? Insignem habui ego mentis meæ illustrationem de Matre Dei Maria & alijs semper, & ibi præcipue, cùm dixi: Ecce Virgo concipiens, & pariet filium, & vocabis nomen eius Emmanuel: butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum, & eligere bo-

num. En rem nouam, inauditam, admirabilem, adorandam. Respiciet Deus, pro suæ misericordiæ immensitate, non ad vestram indignitatem, domus David, sed ad benignitatem suam infinitam. Quis vñquam vidit tale? quis cogitauit? En grauida est Virgo, ecce parit Virgo; sed Virgo illa abscondita & plena mysterio, diuina Virgo illa alma, quæ ab æternitate præordinata est ut fieret Mater vñigeniti Filij Dei; ibi verò magis abscondita: abscondita item, quod nullam habuit similem, nec habitura est; quod omnes Virginis superabit sanctitate, integritate, omni omnium virtutum excellentia.

Alma.

Alma, cuius mysterium omnibus gentibus ignotum fuit; tantummodo illud reuelauit per suos Prophetas Deus, & demonstrauit in nouissimis temporibus. Ibi verò fuit item in primis absconditum hoc mysterium, tum ex miraculo conceptionis, tum ex nativitatis. O plenam diuinis Mysterijs Virginem sacrofanciam! Neque verò hic obganierit putris aliquis Iudeus, dixisse me iuuenclam, non Virginem. Audi Iudee vecors. *Halmah nullibi legitur, nisi pro iuuenclâ Virgine, etiam Prouerb. cap. 30.* Nec dixi, accipiet in utero, sed, habet: nam hoc fuit futurum signum, quod superaret omne signum, siue in profundum inferni, siue in excelsum suprà: quod non esset, si Virginem diccerem accepturam in utero, vel habituram in ytero communi ritu, sed extraordinario & admirabili; alioqui aperte videre posset, nisi cæcus esset, semen Chanaan, non Israël, verbis me expressissime mysterium Virginitatis.

Virgo pariens.

Etenim Virginem dixi grauidam per nomen, parentem Virginem per præsens participium: quæ interpretantur, qui fideles sunt, per futurum simpliciter, quod non dubitent de Mariæ virginitate: & idem intelligunt, quod ego dixi Hebraicè. At vos cogit veritas Hebraica, ut idem atque illi conteamini, quibuscumque verbis explicetis; ut ego Deo inspirante dixi. En rem nouam omnibus miraculis superiorem. En Virginem grauidam, parentem; persistente videlicet virginitate, inuolata virginitate. *Et vocabis nomen eius Emmanuel.* Virgini hoc dicendum prædixi ab

ab Angelo: quod expressit Euangelista Matthæus, & declarauit nomen Emmanuel per nomen I E S V S; nam Emmanuel est in I E S V S hypostaticam enim vniōnem duarum naturarum in vnitatem personæ diuinæ significat Emmanuel. I E S V S idem significat; sed simul salutarem nobis prædicat illam Domini præsentiam & vniōnem.

Lucas 1.

Busyrum & mel comedet. Dulcissimè veram humanitatem Christi & humilitatem explicauit. vſitato puerorum cibo vtetur, verè comedet, verus erit homo; verè proficiet sapientia, ætate, & gratia apud Deum & homines: hoc enim est quod dixi, *vt sciat reprobare malum, & eligere bonum, siue, ad reprobadum malum, & bonum eligendum.* humanitatis perfectionem in principijs moralibus explicui, & in totius vitæ excellentia: cùm alioqui Deus esset is omnipotens, qui butyrum & mel comederet, de Spiritu & sacroſancta Virgine generatus & factus homo. Hoc per me reuelauit Deus mysterium sublimius caelo, profundius omni profunditate atque inuestigatione. Idem alijs verbis expressi, vbi sum vaticinatus: *Egredietur virga, Maria Virgo, de radice, vel trunko Iesse.* quibus verbis Virginis excellentiam significaui, quasi de vno trunko arboris, excisis alijs ramis, singulare quoddam germanum dicerem exoriens; ex cuius virgæ radicibus, id est, ex purissimis Mariæ sanguinibus, exoriretur flos infinitæ & pulchritudiniſ & flagrantia I E S V S Nazarenus, germe sanctum, innocens, impollutum, custos, & nostra omnium corona.

Illud etiam mirabile est Virginis sacroſancta præconium, Fratres, quod vaticinatus est Jeremias Propheta: Vſquequon delicijs disoluēris, filia vaga: quia creauit Dominus nouum super terram;

Iſaias 11.

Fœmina circumdans Virum.

Fœmina circumdabit Virum. Naturam humanam vniuersam compellat Propheta, quæ in concupiscentijs carnalibus & corruptionibus volutabatur inquieta & rebellis: tanta verò erant hæc mala, vt nisi magno Dei miraculo, & admirabili opere, sanari non possent. En igitur tibi, filia vaga & rebellis, rem nouam creauit Dominus super terram: ad quam si fidem dirigas, spem coniicias, quam si amore complectaris, vnde si vim spiritus accipias, illis liberaberis corruptionibus, inquietudini-

bus, rebellionibus. Sed quænam illa nouitas est, illud nouum, ô Propheta, quod Deus erat creature, quod tu videbas qualis creatum? Illud erat quidem creatum in æternitate prædestinationis diuinæ, quod postea ad opus deduxit Deus; illa erat incarnatione Filii Dei, vno duarum naturarum in vnitatem Verbi diuini. Hoc enim opus Angelis & hominibus adorandum & suspiciendum creauit Deus in vtero Virginis, fecit Filium suum hominem, & quidem perfectum hominem & robustum, in tanta carnis & ætatis infirmitate. Itaque verè fœmina circumdedit & complexa vtero suo est Christum, Deum & hominem, vtrumque verum, vtrumque perfectum, nam & humanitatem perfectè assumpsit, cum suis videlicet naturalibus infirmitibus: alioqui, quod ad animam attinet, omni fuit iam inde ab initio incarnationis perfectione ornatus, summa gloria, summa gratia, alijs omnibus & donis, & virtutibus, & excellentijs quæ cum eius beatitate constare possunt. Eodem momento obtulit sese Patri suo pro salute mortalium Vir ille; pro restitutione sedium cælestium, vnde exciderant Angeli; & pro prædestinatis hominibus meritus est efficaciter, pro omnibus sufficienter. Verè perfectus fuit homo Christus in ipso momen- to incarnationis suæ: verè Mulier Virum robustum & perfectum circumdedit, atque in uiolata Virgo concepit. Nam quod dicit fœmina, eodem nomine appellata est in creatione sua virgo Heua. O gloriosam & incomparabilem fœminam, quæ tanto miraculo Deum & Hominem concepit!

Vnum addamus, Fratres, locum ex Ezechiele Propheta ad laudem Mariæ, & ad nouum testamentum veniemus Christo propitijs. Mirificè prædicat Mariæ Virginitatem Ezechiel, & Verbi diuini incarnationem, vbi de porta sanctuarij exterioris, quæ ad Orientem respicit, vaticinatur: sed meditemur, obsecro, mysterium ex verbis ipsijs.

Porta Sanctuarij.

Et conuerti me, inquit, ad viam portæ sanctuarij exterioris, quæ respicit ad Orientem: & erat clausa. Et dixit Dominus ad me: Porta hac clausa erit: non aperietur, & vir non transibit per eam; quoniam Dominus Deus Israël ingressus est per eam, eritque clausa Principi.

Claus

Clausa Principi.

Princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino: per viam portæ vestibuli ingredietur, & per viam eius egredietur. Mysticè describit Ecclesiæ mysteria ad finem prophetiæ suæ Ezechiel; superiori autem capite iam attigerat huius portæ Orientalis diuinam celebritatem.

Porta Orientalis.

Ezech.43. Et duxit, inquit, me (Angelus scilicet Domini) ad portam, quæ respiciebat ad viam Orientalem. Et ecce gloria Dei Israël ingressus erat per viam Orientalem: & vox erat quasi aquarum multarum, & terra splendebat à maiestate eius. Et vidi visionem, secundum speciem, quam videram, quando venit ut disperderet ciuitatem; & species secundum aspectum quem videram iuxta fluuim Chobar: & cecidi super faciem meam. Et maiestas Domini ingressa est templum per viam portæ, quæ respiciebat ad Orientem. Et eleuauit me spiritus, & introduxit me in atrium interius: & ecce repleta erat gloria Domini dominus. Et audiui loquentem ad me de domo, & Vir qui stabat iuxta me dixit ad me: Fili hominis, locus soli mei, & locus vestigiorum pedum meorum, ubi habito in medio filiorum Israël in aeternum. Et non polluent ultra dominus Israël nomen sanctum meum, ipsi & Reges eorum in fornicationibus suis, & ruinis Regum suorum, & in excelsis. Qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum; & postes suos iuxta postes meos: & murus erat inter me & eos: & polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus, quas fecerunt: propter quod consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellant procul fornicationem suam, & ruinas Regum suorum à me: & habitabo in medio eorum semper. O verborum & rerum pondera! Ita præfatur in sublimitate mysterij Propheta ad Virginitatem Matris, & incarnationem Verbi æterni; atque adeò ea aperit significat, quæ initio huius capituli recensentur. Quid igitur nobis designat hæc Orientalis porta? Alia mysteria Ecclesiæ sanctæ, & in his præcipue sacrosanctam Virginem Matrem, in quam propriè, quæ Dominus hic per Prophetam exponit, concurrunt omnia summo consensu. Ingressurus erat in mundum Oriens

ex alto, & Oriens germen, vt aliis Propheta ^{Zach.3.} &^{6.} dixit, Verbum Dei, & per portam aliquam erat in orbem ingressurus; nam carnis assumptio is erat ingressus. Qua igitur ingressus est? Per mulierem, sed Virginem & ante partum, & in partu, & post partum. Ea est Maria semper Virgo, porta perfectè semper clausa; neque enim umquam aperta fuit, ac prorsus vir non est ingressus per eam. Subditur vero potentissima ratio & causa: Nam Dominus Deus Israël ingressus est per eam portam, Filius Dei Patri consubstantialis & coæternus. Sed quando? Cùm sumpsit ex Virgine inuiolata carnem. Hæc tenus diuinitas explicatur Christi, & ingressus in uterum Virginis. quasi intelligas respicere nos Orientem, è summo caelo descendere Filium Dei de cælis, omnipotentem Sermonem Dei exilientem de caelo è regalibus sedibus venire: quæ aliud nihil sunt, quām Filium mitti à Patre in terram, & fieri carnem; cùm in sinu tamen Patris semper maneret, in eadem Patris diuinitate & immobilitate sempiternus. In hanc ergo portam clausam descendit Filius Dei, in ea mysterium illud immensum incarnationis à tota Trinitate confectum est. Propterea addit Propheta: Erigatur clausa Principi, id est, pro Principe, vel cum Principe illo excellenti, Christo videlicet; quia erat in illa clausus, & propter illum erat clausa perpetuè illa porta & uterum. Rem præterea planius exponit Ezechiel: Princeps, inquit, ipse, ille magnus, Princeps videlicet pacis, cuius principatus super humerum eius; nam pulchra & suavis extendi meditatio hic potest. tanto enim molimine exprimit Hebraica veritas hunc Principem (id est, Christum) vt bis eum eodem nomine pronuntiet, & ad primum addat duos articulos, quorum prior vim habeat coniungendi, alius amplificandi: ad secundum vero nomen Principis addit pronomen, quod item emphasis habet. Hæc magna: illud etiæ salutare & mysterio plenum, quod cùm alibi alijs nominibus Christus appellatur, hoc loco illo nomine, Princeps celebretur, quod à tollendo, siue remittendo fit; vt significetur Princeps ille, qui solus peccata tollit mundi, & remittit per suum Principatum, hoc est, crucem. Princeps igitur ille sedebit, vel manebit, in ea porta: facta enim in clauso Virginis utero incarnatione, mansit in eadē porta Christus nouem menses, & comedit panem coram Domino, nutritus eo tempore è sacra Virginis substantia.

EE

tia. Sed qua ingressus est Princeps? Per viam vestibulū siue fornicis portæ. Et quódnam est hoc vestibulū siue fornix? Si porta est sacro-sancta Virgo, ut est, vestibulum eius sunt eius amplæ atque sublimes virtutes, & consensus ille diuinus: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*; ornamentum portæ excellens. Verùm qua egredietur Princeps Christus? Per viam eiusdem portæ clausæ nascetur, illibata Virginis sacrosanctæ integritate. O excelsum mysterium! Sit benedictus Dominus in Matre Virgine sua, & sanctifice-tur in sanctis operibus omnibus, quæ in illa designauit.

Virginis Beatissimæ præconia ex
Euangelio.

Ad lucem Euangeliū accedamus, Fratres, & laudes Deo & eius Virgini Matri canamus ex perfecto lumine, & huc conferamus quæcumque in veteri Testamento præconia dicta sunt de Maria; nam ad hoc pertinent omnia. Quid enim illa celebrant? Quid tam longè clamant Prophetæ; nisi quæ in nouo & æterno Testamento erant gerenda? Illæ igitur laudes huius gloriæ sunt laudes & præconia.

Meditemur ergo primū de eius nomine, quod est ἡ Μίρια, *Miriam*. Hoc Græcè & Latinè in Matthæo enuntiatur MARIA; præterquam quòd semel Hebraicè *Mariam* effertur; Græcè *Maria* sc̄iptisit Marcus: Lucas ferè dixit Hebraicè *Mariā*, bis tamen Græcè *Maria*: Latinus interpres semper appellat nomine Latino vel Græco, numquā usurpat Hebræū. Hæc cùm ita sint, ex utroque usu possumus nostrā deuotionem & laudē *Mariæ* excipere. Ex *Miriā* enim prædicantur excellentes illius virtutes & dona, esse exaltatam ad supremum dignitatis gradū secundū Christum, superare omnes Angelos & homines dignitate, virtute, gloria; esse mundi Dominam, Regis scilicet æterni Reginam Matrem; illuminatricem non hominum solum & magistram, sed Angelorū. Sed simul fuit in *Maria* amaritudo, vel etiam myrrha maris; magna enim fuit eius contritio & dolor velut maris è passione Filij; quod erat vaticinatus Simeon. Hæc magna sunt Virginis Dei præconia: sed aliud tamen deuotè cogitemus nobis significare Ecclesiam, ubi constanter nomine *Maria* utitur, ut principium complectatur, vnde illæ nominis Hebræi siue Syri accipiuntur significations. Nam cùm simpliciter nomen

Maria usurpatur; quid aliud quād alluditur in spiritu ad montem illum sacrū Moria, qui *Maria*. Mariam propius repræsentat? Nam præterquam quòd eadem illa cōpletebitur, quæ Miriam significat; addit excelsam illam significationem, vnde aliz omnes emanat ut e fonte: quòd prouiderit Deus in monte & sublimi *Maria* humilitate victimam holocausti, & idem Deus *מֹשֶׁה* Iehouah Dominus fuerit prouisus ipsa victimam holocausti. Nam ad hoc conceptus est Christus, ad hoc natus, ut fieret pro mortalium salute victimam holocausti; hoc etiam egit iam inde à sua conceptione in utero Matris Mariæ sua oblatione, & ex utero Matris promeritus est apud Patrē nostram redemptionem, & vitā sempiternam.

Sed quæ est ista *Maria* Virgo quæ ascen-dit, ô Matthæ & Luca sancti Euangelistæ? Cuius nos generosissimam & Filij eius genealogiam tradidimus ut sapientissimè, ita concordissimè: nam quòd Iosephi describimus, ita intelleximus describi Mariæ & Christi. Incepimus enim mysterium Virginis Mariæ exponere & celebrare: secretam enim Virginem dixerat Mariam Isaías, simul Matrem; quod disposuit Dei sapientia ut fieret intercedente vero matrimonio, sed virginali & sacrosancto. Ita verè nupsit diuina dispensatione ac reuelatione Maria Iosepho, cùm voulisset ipsa antea virginitatem, & simul Ioseph. Certè Hieronymi rationes, quas adducit, ut credat virginem Ioseph; exdem faciunt, ut dici possit voulisse. Ita præsens & verus fuit matrimonij consensus, verus mari-tus Iosephus Mariæ, verum matrimonium; quale in paradiſo Adami & Eua: sed hoc per-petua virginitate, & vtrinque confirmatū at-que nobilitatum, illud in paradiſo dumtaxat ad tempus. Sponsa Maria & Ioseph semper fuerunt in suo virginitatis & virtutum paradiſo, Adam & Eua non fuerunt. Quæ cùm ita sint, verè traditur Mariæ genealogia, cùm Iosephi veri mariti virginalis describitur. O verè secretū, & mysterio diuino plenū matrimoniū! O cælestē Sponsam! O excellentem Sponsum! Occultam voluit Christus Matris suæ virginitatem, ne illius existimatio perclitaretur, si non ex marito vulgaretur peperisse mulierem. Fuit semper Christo Matris suæ honor & decus pretiosissimum, neque voluit illa ex parte lœdi posse; vnde & illud factum est, ut maritum habere illam vellet: ita enim & calumniz omnes abigebantur, & para-

*Miriam
Maria.
13. cap.*

*6. cap.
1. cap.
Euang.
& 1. Act.*

*Thren. 2.
Luca 2.*

*s. Tho.
3. p. 9. 18
ar. 4.
Scor. 3.
d. 4. 9. 2.*

parabatur testis fidelissimus & secretissimus illius virginitatis, tum comes & administer Virginis. Illud quoque contra Satanam prouidebat sapiens & potens Deus, ut mysterium incarnationis Dei Diabolo absconderetur. neque hæc causa negligenda est, quam Sancti tradunt constanter; non enim ne posset intelligere eius virginitatem prouisum est, sed ut ne intelligeret. Quod eò magis est verisimile, quod cùm adolescentulam viro fœundo videret matrimonio cōiungi Dæmon, neglexit continenter obseruare rem matrimonij, vidit grauidam, credidit ex viro. Adde, imò præpone his, Dei principalem & præsentem prouidentiam. Quare planè nesciuit Satan virginitatem Mariæ, nesciuit Iosephi, nesciuit mysterium incarnationis. Nam cùm illa Dei prouidentia de ignorantia virginitatis coniuncta alia est, ne audiret Dæmon Angelum annuntiantem diuinum illud mysterium Mariæ, non respondentem Mariam, non quæ dixit postea Angelus Dei Iosepho, non quæ Elisabeth, non quæ respondit Maria: alia horum verba audiebat, hæc non audiebat. Sed quis erat animus vtriusque vbi matrimonium contrahebant, voto præfertim virginitatis Deo cùm essent consecrati? Non gerebantur hæc humano consilio sed diuino, & cœlesti reuelatione omnia; quæ faciebat ut esset vtrinque securitas virginalis matrimonij, ex fide reuelationis & verbi Dei ad eos facti: dabant enim hoc mysterium (quod ipsi nouerant) animorum certam firmitatem. Alioqui ipsi ita coniungebantur, ut futuri perpetuò virgines: quod exemplum peperit subinde in Ecclesia virginalia matrimonia; qua in re primus fuit Ioannes Euanglista, hunc sequuntur, qui ex matrimonio rato ad religionem euölant. Verùm quorsum Maria & Ioseph matrimonium contrahebant ante annuntiationem, qui poterant virginitatem tueri cælibes? Notabatur apud Hebræos, si qua mulier lumen non daret in Israël, nec virginitatis in muliere ex professo fuit in lege exemplum priusquam in Maria. Fuerunt virgines viri nonnulli; sed hi excellentes, & quoru factum dignitas personæ tuebatur: virginitatem igitur non decuit Mariam publice profiteri, sed potius velare matrimonij legitimi obtentu, & voti virginitatis protestatione: quod alioqui factū esse creditur diuina prouidentia & reuelatione. Neque verò quicquam de ijs, quæ in illo matrimonio diuinis miraculis

erant futura, cogitabant, Deus sciebat & prouidebat. Erat tamen primaria & continens eorum oratio (sicuti piorum omnium Hebræorum) ut veniret desideratus gentibus, desiderium collum cœternorum, ut disrumperentur cæli, & descenderet Deus, ut rorarent cæli desuper, & nubes pluerent iustum; ut aperiretur terra, & germinaret Saluatorem. Hę erant in Maria eximiae prouisiones & præparations mirabilium, quæ in illa facturus erat Deus; præter virtutum & donorum omnium excellentias, quibus illam ornauerat omnipotens.

Dic igitur præterea, diuine Luca, quæ subsequutæ sunt laudes Mariæ. Quænam ista est, quæ ascendit? Illa, de qua (cùm apud Deum temporum plenitudo venisset, & sanctissimum beneplacitum) amplissimæ sunt in cælo laudes celebratae, & cœlestis lætitiae ingentes gratulationes, vbi Gabriel missus ad incarnationis mysterium est à sèculis inauditus virgini inuiolatae annuntiandum.

A Deo per Gabrielem salutata.

Quanta enim illa est gloria virginis, & dignatio, ut Deus eam tam sublimiter salutaret, tam gratosè, tanto cum diuinitatis splendore Archangelum lectum de sua manu legatum mitteret, qui suo nomine virtutem illi demistraret, & magniscentiam Altissimi & benevolentiam! Sed qualis fuit beati Gabrielis salutatio, hoc est, Dei per Gabrielem? Cùm ab æternitate sua duo Pater æternus prouideri véllet, & in quibus præcipue gauderet, Filium Christum I E S U M, & eius secundum humanitatē Matrem: (illum enim elegit apud se inter viros supremæ dignitatis & perfectiōnis, tum Matrem inter fæminas summæ) hæc igitur cùm constituisset Deus, voluit de sua benignitate hoc facere sublimium illorum operum principium, ut illud suum Mariæ communicaret gaudiū antequam esset Mater. Ergo salutatio Archangeli illa fuit diuini gaudij significatio: Gaudeo ego infinito gaudio de Filij mei & tua elektione & gratia; volo te tamen huius mei gaudij esse participem. Aue & gaude: totam enim te feci gratosam, & gratia plenam plenitudine præstanti, & meæ diuinitatis excellēter participem. Benedixi tibi plus quā reliquis mulieribus omnibus. Harum rerum cœlestem sensum significauit Deus Mariæ per Angelum. Quocirca fieri non potuit, ut tanta laudum magnitudine

tudine ne perfecta humilitas turbaretur; atque adeò gratia ipsa, quam prædicabat Angelus, operabatur sanctam illam & necessariam turbationem. Quid autem? Cur turbabatur? Nouerat Angelum esse qui loquensur: familiaritatem cum Angelis habere consueuerat; quæ piè credimus in tam eximia sanctitate Virginis, & præclara electione. Qualis igitur illa erat turbatio? Humilitatis fuit illa turbatio ingens incrementum, & profundissimus in spiritu sensus; quæ alioqui erat eximia quædam Dei adoratio, & diuinæ maiestatis reuerentia, & sancti timoris Dei excellens operatio. Hæc cùm ita sint, quid est quod Angelus subdit: *Ne timeas M A R I A?* Confirmat potius, quæ erat in Maria, sancti & perfecti timoris & reuerentiæ accessionem. Alium timorem ne admittas, inquit; quem habes retine; quem vt etiam augeas, rem tibi explicabo apertiùs, quò intelligas magnā fuisse causam tam eximiae salutationis. Intellige te gratiam inuenisse apud Deum, non tantum communem & ordinariam, sed singularem & excellentem: ecce enim faciet Deus rem illam nouam super terram, illud admirabile signum dabit: *Concipies in utero, & paries Filium, & vocabis nomen eius*

Ierem. 31. I E S V M: expones enim nomen *Emmanuel*, id est, *nobiscum Deus*, quod illi posuerat Deus per Isaiam: sic enim erit vobiscum Deus, vt sit vestra salus æterna, Saluator uester sempiternus. Erit hic diuina magnitudine magnus, vt qui vocabitur ab altissimo Patre altissimus Filius; is cui dixit Pater in

Isaia 7.

Psalm. 2. *Filius meus es tu, ego hodie genui te in splendoribus Sanctorum ante Luciferum.* Huic dabit Pater regnum sempiternum in mortales omnes, in creaturam vniuersam; quod regni Dauid (vnde ducet ortum secundum humanitatem) promissa perpetuitas præfigurabat. Hæc cùm audisset Maria, & robur diuinum gratiæ & donorum cælestium à Deo per Angelum cùm se accepisse sentiret; credidit quidem planè ita futura omnia, vt Angelus pronuntiabat, sed tamen è sublimi laudandi Deum & glorificandi desiderio petit rationem, qua Virgo conciperet & pareret. Ita professa est se illam esse *Almam*, id est, *secretam virginem*, cuius rei mysterium ignoraret. Simul hac interrogatione diuino consilio faciebat, vt respondentे Angelo eius virginitas cælesti testimonio confirmaretur. O te beatá Mariam,

Psal. 109.

in qua tantam fidei lucem & robur posuit Deus! Video enim te constanter credere, quòd sis quidem conceptura & paritura Altissimi Filium absque tua virginitatis detimento, quam Deo voulisti, quam habet Deus pretiosam & sacrosanctam; illius enim voluntate illam ipsi obtulisti in perpetuum sacrificium: illa tua iam non est, sed Dei; ille & vult magis quā tu, & potest illam magis conseruare, & facere illustriorem; summo enim & à sæculis abscondito mysterio illam consecrat. En tibi, inquit Angelus, quo patto concipies & paries Filium: Erit illud sublime & diuinum opus, non viri cuiuspiam, sed Dei, sed totius Trinitatis superbenedictæ. Eminebit verò in illo Dei amor infinitus, & Dei potentia. non enim propter vlla præcedentia merita illud fiet, sed propter Dei in mundum dilectionem, & diuinæ sapientiæ beneplacitum; & superabit hoc opus opera omnia quæ fecit, quæve facturus est Deus. Propterea productio amori diuino Spiritui sancto diuina hæc operatio attribuitur, & virtuti Altissimi Dei Filio, qui est virtus Patris. Spiritus sanctus in vno temporis momento ea omnia explebit in utero tuo, quæ faciant fœtum rationalis animæ capacem; te veræ matris officia præstante: quod vt possis, faciet virtus Altissimi tibi obumbrans, & te diuinæ Spiritus sancti operationi attemperans, vt illo operante tu etiam tuas matris partes obeas. Eodem autem momento consummato fœtu & creabitur rationalis anima, & corpori vniatur, & fiet diuina illa vnio duarū naturarum in persona Filij Dei totius Trinitatis sanctissimæ operatione: quæ operatio sua proprietate dabatur superuentioni Spiritus, & diuinæ virtutis, id est, Filij Dei obumbrationi. In hac verò operatione tibi nihil erit cum diuinitate commune; solus Deus creabit animam Christi, & corpori vniatur; solus Deus vniatur humaniti diuinum Verbum, solus Deus facies hominem Deum. Ita tu fies Mater hominis & simul Dei: quæ enim fueras futura mater puri hominis, si præueniente Deo vnta non fuisset diuinæ personæ singularis illa humanitas antequam esset persona in se, fies eodem momento per incarnationem Filij Dei vera Mater non hominis puri, sed hominis Dei, hoc est, diuinæ personæ in humanitate substantis, de gratia Dei incomparabili, & mysterio Angelis & hominibus admirabili & adorando. Audiunt hæc Angeli omnes, laudant in ex-

In excelsis diuinam misericordiam , sapientiam, potentiam: audit sacra Virgo, credit, intelligit , prædicat in corde suo summa fide, profunda humilitate & admiratione.

Verum quid est, beate Gabriel, quod subdividis, quasi ad argumentum fidei, exemplum conceptus Elisabeth: scis tu credere Mariam, nec egerem confirmatione tuorum verborum. Scio, nec quæ dixi ad confirmationem proposui, sed ad animi eius exultationem, & Dei laudis prædicationem, simul voluit Deus sua consilia familiariter Sponsæ suæ communicare, ut solet amicis mysteria sua nota facere. Illud etiam prouidebatur, ut caperet consilium sacra Virgo visitandi Elisabeth, ex qua visitatione tot consequerentur Dei sacramenta in Ioanne, in Elisabeth, & ut Maria in laudem diuinitatis excellentissimè exultaret. Et hæc quidem ita annuntiaui diuinitus futuræ Dei Matri benedictæ. Quod si in horum auditione tanta est animorum & fidei recreatio & suauitas; quid non sentire debetis in ipsa tantarum rerum repræsentatione & diuino opere? Fecit Deus per mea verba, ut omnes Mariæ virtutes, quæ erant eximiæ, præclarissimum acciperent incrementum, ex qua virtutum plenitudine prodijt diuinus ille consensus, & perfecta oblatio diuinæ Virginis præeunte fide: *Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Quo temporis puncto excelsa illa opera, quæ dixi, completa sunt: *Verbum caro factum est,* & Deus homo; summum opus compleuit Deus, misericordias suas & miserationes fideles; reuelatus est Filius Dei, reuelabuntur filii Dei, exultantibus Angelis omnibus, & laudantibus Deum in altissimis: exultat vniuersa creatura & nobilitatur assumpta humilitate in unitatem diuinæ personæ. Quæritis, quæ est ista, quæ ascendit? Hæc est illa M A R I A Virgo Mater Dei, Angelorum & hominum Domina, cæli terraque Regina, in qua tot mirabilia operatus est Deus, sublimia, diuina, adoranda. Hæc lœta sunt, & plena cordis exultatione & iubilo in excelsis.

De Iosephi dubitatione, seu varia cogitatione.

Verum consequi videntur tristia; Iosephi dubitatio, vel cogitationum varietas de sacro sancta Virgine. Doce nos, obsecro, for-

tissime Gabriel, quid hæc sit mysterij. Planè magnitudo diuinæ prouidentiæ hæc laudibus est efferenda. Confirmatio hæc enituit virginitatis Mariæ, & zelus ingens Dei de Virginis Matris existimatione. Sacrauerat Deo suam virginitatem voto maria, sacrauerat Ioseph; hic sanctus erat vir, illa sanctissima virgo, vterque vtrique erat notus & perspectus: erant omnia in illo matrimonio plena integritate, sanctimonia, spiritu, diuina luce & gratia. Ignorabat Ioseph, quid egisset cum vxore Angelus, atque adeò venisse ad ipsam Angelum nesciebat: subito autem intuitu ex quadam familiari & maritali licentia ad eam ingressus cognovit grauidam. Sciebat Scripturas: virginem nouerat concepturam, & secreto quidem mysterio, id est, almam. Obuersabatur illius animo Mariæ sanctitas, & votum virginitatis; diuino instinctu recolebat cōtractum matrimonium; considerabat completas Danielis hebdomadas, sceptru & regiam authoritatem de tribu Iuda videbat ablatam: cogitabat tandem esse illam conceptionem per miraculum factam; præsertim cum ex ipsa rem, ut facta esset, audiret, contemplaretur verò eius humilitatem profundiorē, vultum lucem diuinam aspirantem & maiestatem, plenam Deo sacrâ Virginem. Quid ergo est, bone Angele, quod tanto molimine Euangelista animi Ioseph labores videtur describere? Erat iustus, propterea noluit illâ quasi exemplum maleficij facere; voluit occulte dimittere. Omnia hæc diuina prouidentia conferebat in confirmationem virginitatis Mariæ: sed ita conferebat, ut nihil permitteret in ambiguitate Iosephi, quod Mariæ integratatis existimationem lœderet: nihil enim aliud toto animi disfursu quam inquirebat, quid sibi esset agendum in tanto rei miraculo, quod faciebat ignorantia incarnationis Filij Dei. Inuenit eam vterū ferre de Spiritu; neque enim contrà ipse cogitare, vel in animum suum inducere poterat. Est grauida Virgo Deo sacra, tā incomparabili sanctitate Virgo est grauida; ex me non est: videntur autem in ipsam conuenire tam multa Prophetarum oracula. Quid si hæc facta esset Mater Messiae & Dei nostri? hoc ego nescio, sed habeo huius rei diuinæ coniecturas multas & magnas: in contrarium abducere animum nulla ratione possum; sancta est Maria, diuina Virgo est. Cum hæc animo versaret, è rei nouitate & magnitudine astuans; eius virtus, & iustitia, & sanctitas

Etas faciebat, ut boni potius omnia consuleret quam mali, & ad secura consilia spectaret. Iam primùm, nihil prorsus est, quod eam vel accusem, vel quauis ratione in discrimen illam sanctæ existimationis adducam: nec tamen audeo (propter ipsius sanctitatem & virtutis gloriam, vel propter meas coniecturas, quod à Spiritu sancto sit grauida, & facta Mater Dei) celebrare solemnes cum ipsa nuptias: vnde consequeretur, quod ego cum illa essem habitatus, virgo quidem cum Virginine, sed ita tamen habitatus ut cum uxore, illam habiturus ut subditam, atque in alijs rebus obsequentem. Hæc verò sunt, quæ non patitur meus pudor, & coram tanta maiestate & gloria necessaria animi mei humilitas, & erga ipsam reuerentia. Non potest mea abiectione atque indignitas esse cum tam excellenti dignitate, & cum tam diuino splendore: optimum erit factu, si eam dimittam; sed occulte. Verum hoc si eri non poterit, nisi eam publicè ducam, & domum ad me accipiam, & nuptiæ solita solemnitate celebrentur: ita enim celabitur eius conceptio sacrosancta, postea autem inueniam aliquam rationem, qua illam dimittam, nec cum illa habitem. At verò in hoc ipso sentio difficultatem; indignus planè sum, qui etiam cum illa celebrem nuptias, virginales quidem, sed nuptias tamen. Tum illud me mouet, quam rationem inueniam, qua illam possim probabilius postea dimittere. Denique è res euasit in mentis eius ratiocinatione, ut timeret accipere; & è magis, quod difficulter rationem inueniret, qua illam à se dimitteret & separaret, cum qua tamen esse, præsertim ut maritum, etiā virginalem, non patiebatur eius sancta humilitas & virtus. Hæc cùm videret Pater Deus, affuit viro sancto adiutor in opportunitatibus, in tribulatione; aufert ab eius animo omnem perplexitatem, replet eius mentem suavi splendore incarnationis Filii sui, & per me illi exponit totius rei mysterium: vnde diuinitus datum est testimonium Matris Dei Mariæ intemeratae & perpetua virginitati, non modò contra hæreticum Heluidium, sed etiam contra eos qui sacrilego ore ante illum in perpetuitatem virginitatis Matris Dei erant blasphematuri. Id verò fuit non impiorum solum mentium, sed perdite intemperantium; igitur si tu maritus fuisses Mariæ, ab ea non abstinuisses. At antequam ad eam accederes, te dedisset præcipitem Deus in pro-

Dinanum
testimo-
nium vir-
ginitatis
Mariae.

funditatem infimam inferni, donec solueres ultimum quadrantem tuorum omnium maleficorum in æternum. Hæc igitur est, quæ ascendit: quam Deus tanta gloria est dignatus, ut non solum Virginem Matrem Filii sui esse vellet & faceret; sed etiam tanto honore prosequeretur, ut eius virginitatis integratam perpetuam, nō fortissimo solum, Ioseph mariti testimonio confirmaret, sed simul angelico, & diuino: ut & Creator ipse, & creatura vtraque, spiritualis & corporalis, tantum mysterium sua testificatione corroboraret. Contigit autem illa Iosephi ambiguitas eodem incarnationis die, subsecuta verò nocte visitauit ego illum (quod erat coniunctu cum mea ad Virginem legatione) & edixi, domum ad se ut duceret cælestem Sponsam, Deo fœtam; celebraret solemni ritu nuptias. Iis verò diebus consilium suum viro suo exposuit illa, & desiderium, quod per me accepérat, visendi cognatam Elisabeth senem & sterilem, sed diuina dispensatione è Zacharia marito sene grauidam. Ita debitam reuerentiam coniugi Iosepho delatum iri, & comitem se habituram itineris & adiutorem, ac futurum ut eius virginitatis & pudoris existimationi pleniū consuleretur. En autem excipit te Lucæ Euangelica lux, è qua iam ego te incepi docere. Gratias tibi ago te dignas magnanime Gabriel. Euge beate Luca, tibi datum à Deo est, ut plura de Maria prædicas quæ alij Euangelistæ, quod in magna est parte laudis tui Euangelij ponendum. Ergo aliquid nobis adde ad ea, quæ te docente in alijs meditationibus perstrinximus.

Beatissimæ Virginis encomia ex mysterij Visitationis meditatione.

Nullus est finis, Fratres, præconiorum cælestis Virginis. Vobis est rursus eius Visitatio læto & deuoto spiritu meditanda, lætitiam viuidam & suauem, in corde ex contemplatione incarnationis Verbi Dei retinentibus: quæ gratia maiorem vobis excitet deuotionem, & desiderium illa mysteria percipiendi, quæ in visitatione Elisabeth fecit Dominus. Concipiat igitur animus vester sensum spiritualem iurisurandi, quod à diebus sœculi iuuauerat Deus daturum se vobis, ut sine timore de manu inimicorum liberati seruiret illi in sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus vestris. Ita cùm facti fueritis Elisabeth, exulta-

exultabit in vobis Ioannes, id est, gratia diuina, & augebit in corde vestro Deus spiritum suum, & os replebit sublimibus Matris Dei Mariæ encomijs. Aderit vobis quasi gestans in vtero Virgo sacrosancta; admirabimini in iubilo cordis vestri, & laudabitis præsentiam Filij Dei & Virginis. Ex profunda verò humilitate magnanimiter in exclamatione exultationis & admirationis spiritus in Deo benedicet anima vestra Matri, benedicet fructui ventris eius, & omnia quæ in vobis sunt benedicent & laudabunt nomen sanctum Dei. Audietis cælesti Matris Dei canticum, cuius spiritualis intelligentia faciet (dante Christo, iuuante Matre) ut magnificet anima vestra Dominum, & exultet spiritus vester in Deo salutari vestro & mortalium omnium. Adhac videbitis in Ioannis nomen & significatam gratiam cōsentire Elisabeth, tum Zachariam, hoc est, Dei iusiurandum, & Dei memoriam ad illud adimplendum. Considerabitis cognitorum & vicinorum congratulationes, cum his vos coniungetis animo & deuotione; si nul dicetis cum omnibus vicinis & montanis Iudeis admiratione ducti & timore: Quisnam hic, iam non erit, sed fuit & est? quæm sublimis apud Deum hic est, quo maior inter natos mulierum nemo surrexit! Audietis diuinum & suave canticum Zachariae Spiritu sancto repleti, cum prædicat diuinatus vniuersum Christi œconomia mysterium, visitationem mortalium & redemptionem; harum rerum firmitatem & robur cum celebrat, & securitatem, per natum ex semine David Christum; horum posteriorum ut affert testimonium ex omnibus Dei Prophetis ab initio sacerdotiorum temporalium. Deinde gustum lætum accipietis & efficacem, ubi excellentiam fructus horum posteriorum corde percipietis: & dirigetur iter vestrum in via pacis Christi & Dei.

Ex mysteriis Natiuitatis Christi contemplatione.

Porrò autem hæc animorum vestrorum exultatio Bethlehem vos ducet, quam agnoscetis cælestis panis & diuinæ nutritionis factam domum: contemplabimini, atque adorabitis cum Maria, cum Ioseph, cum pastori bus, cum multitudine cælestis militiae non solum Regem sacerdotiorum, sed panem simul Angelorum, & manna de cælo & viuum &

verum, quod Deus dedit mundo sine comparatione quæm illud Moysis præstantius. Insinuabit se vobis illius cælestis virtus, suauitas, refectio. Adorabis quidem ipsam Bethlehem propter illum panem, sed simul dominum aduertetis esse non solum panis, sed gladij & belli. Natum esse in ea gigantem *psal. 18.* lum, exultantem in magnitudine virtutis suæ ad currēdam viam potentissimi belli, & præliorum cōtra Satanam, Mundum, Carnem, Mortem, Infernum. In mundum venisse fortorem illum armatum, qui cum Satana dimicaret, illum vinceret, eius arma & spolia auferret. Quæ meditatio excitabit & armabit vos, ut ipi cum vestro robustiore contra diabolum depugnetis, & illum sub pedibus vestris conteratis velociter. Sumetis enim ex Bethlehem robur & arma. Verum & illud considerabis, esse Bethlehem *Ephrata*, id est, *vbertatem frugiferam & crescentem*; & erigemini in spem viuam & veram diuinæ in cordibus vestris nutritionis, & donorum spiritualium vbertatem ex hac Ephrata sentietis; atque superiorum oblii ad anteriotâ *contingentem*, & diuinæ operationis incrementa sumetis, & vestræ cooperationis adhibebitis. Hanc verò vbertatem detuari in vos percipietis per robur illius panis, per arma iustitiae à dextris & à sinistris, contra omne quod Deo & eius gracie aduersatur. Quid si tanta exstat suauitas, tantus prouentus cælestium fructuum ex meditatione Bethlehem & eius significatione, quid non sperandum ex illius meditatione, propter quam celebratur hæc Bethlehem? nam hæc iucunda est Bethlehem & fructuosa propter aliam Bethlehem, quæ vobis dedit illum panem, illa arma, etiam frugum exundantium, ex qua nata est salus mundi æterna, Christus Dominus & Deus noster. Hæc est, quæ verius dat vobis panem Angelorum, hæc quæ arma cælestia, quæ diuinam fœcunditatē. Quid enim est boni, quod à Christo non accipiatis (modò velitis) & per Christum? Hunc dat hæc sancta & diuina Mater, quare omnia bona cum illo. Iam verò hinc sentimus, Fratres, incitari nos ad sublimioris Bethlehem meditationem, à Bethlehem Matris ad Filij: hic enim tandem est Bethlehem, propter quam & prima & secunda celebratur; ille est vera domus, ubi habitat plenitudo diuinitatis corporaliter, lumen infinitum, salus sempiterna, ubi panis vita, arma cælestia, abundantia bonorum *Colos. 1.*

norum omnium immensa. Hæc domus est nostra, domus refugij, domus refrigerij, & salutis, & vitæ æternæ. Incomparabilia sunt Bethlehem mysteria; & tamen hæc sunt omnia in tua gloria & laude, sacrosancta Bethlehem Maria.

Ex adoratione Pastorum.

Dum adhuc in Bethlehem sumus, ecce veniunt pastores Ephrataei, quos deducit qui apparuerat illis Angelus ad trinam Bethlehem, ad Ciuitatem, ad Mariam, ad Christū. Coniunguntur pastorum Tutelares Angeli; militia cœlestis exercitus è cælo lætis votis prosequitur. Quid vos mouit pastores? Angelus. Sed quis potissimum? Magni consilij Angelus, Saluator noster, qui est Christus Dominus: ad hanc diuinam Bethlehem festinamus adorandum, tum ad eius Matrem cælestem pueroram suā item adoratione & obseruantia prosequendam. Auemus etiam videre sanctificatam ciuitatem nostram, in qua sanctitas infinita nasci dignata est, & suo item honore afficere atque adorare. O splendidissimum infantem! In te, parue puer, agnoscimus quæ audiuiimus ab Angelo omnia, quæ suis laudibus & melodia glorificarunt innumerabiles Angeli. O Matrem diuinam, & omni admiratione & creatuæ laude superiorem! Tu peperisti nobis hodie Salvatorem mundi, tu Christum Dominum, Filium Dei, Patri cœlesti consubstantialem & coeternum, qui creauit cælum & terram; qui è cunis, quæ creauit, gubernat & regit. Gaudeamus, Fratres, Mariam Virginem Matrem Dei laudat diuinitus simplicitas, humilitas prædicat, exaltat pastoralis cura: excitemur nos ad eiusdem Encomia celebranda ex cordis nostri simplicitate, tum ex cura & solicitudine nostri gregis, id est, nostrarum potentiarum & actionum. Perge Luca sancte, oramus te. Quid? illa non fuit excellens Mariæ Dei Genitricis laus? De nullo enim dicitur, quod conseruat omnia verba, & conferret in corde suo; de hac dicitur: & primùm proponitur post pastores; idem significatur duodecimo anno. Illic complexus sum omnia verba, quæ de Iesu dicebantur ad præsentationem usque; omnia item gesta, quæ ad Christum attinebant; duodecimo autem anno reliqua omnia, omnis etiam Christi ætatis; nam in verbis intelliguntur etiam gesta ex hebraismo. Ergo con-

Lucæ 2.

seruabat beata Virgo omnia quæ de Christo ^{Lucæ 2.} erant. Sed ubi? Apud se, in corde suo. Ibi enim in mentis exultatione dicebat: *Secretū meum Isaiæ 24. mihi*, secretum consilium Dei inibi: *dilectus Canticæ 2. meus mihi, & ego illi*. Neque verò alijs communicabat, nisi forsitan Sponso, qui etiam erat mysteriorum particeps: conseruabat verò, ut utiliter suo tempore posset pios docere. Mysteria enim de Christi incarnatione & deitate, virginitate Mariæ, & huiusmodi, non euulgabantur passim ante eius miracula, & resurrectionem, & ascensionem, & Spiritus sancti missionem: eorum præcipua erat secretaria Dei Mater Maria. Neque tantum conseruabat fideli memoria & spiritu, sed ea simul conferebat in corde suo, quod est excellens Virginis Matris Dei priuilegium. Quid enim est cor, nisi spiritualis sensus, & mens in Deum erecta? Quid cor? Mens quæ speculatur, & ostendit fontem & principium eorum ^{Gregor. 1. Reg. 9.} quæ speculamur, quod est Deus. Hac igitur vi, & altiori quidem quam nos capimus, conferebat in corde Maria. Sed quid conferebat? Nouacum veteribus, ex thesauro quem à Filio nacta erat: reuelationes scilicet, quas ipsa acceperat, quæ verba audierat, quæ gesta obseruauerat, ea cum veteris Scripturæ mysteriis & prophetijs conferebat inuicem, & ad Deum referebat, ad Deum per ea leuabatur denique perfectam meditationem de omnibus in corde suo exercebat, & sublimi contemplatione fruebatur. O beatissimam Virginem! O eximiam sacrosanctæ Virginis dignitatem!

Ex Circumcisionis mysterio.

At enim reuocant nos à gaudio nostro lachrymæ Christi. En circumciditur, abscinditur caro infantis Dei, luget Mater, plorat Ioseph. Lugeamus & nos, quæ illi lugebant; non solum vulneris Christi dolorem, sed ea propter quæ illud Christus patiebatur. Hinc tamen ad Angelos, qui ad circumcisionem Dei conuenerant, animum aduertamus; qui per virginalia Matris ministeria Filium Dei demulcebant ac solabantur. Contemplemur item aliud ministerium, quod gessit Virgo sacrosancta: indicauit enim, quo nomine esset Filius suus nuncupandus; Iesus, inquit, est nomen eius, confirmat idem Ioseph; vterque enim ab Angelo ita audierat: ita de Ma- ^{Lucæ 1.} tre etiam Isaías fuerat vaticinatus. Hoc ex- ^{Matt. 1. Isaías 7.} cellens

Phil. 2.
cellens fuit Virginis Dei Matris ministerium, ut per ipsam nomen Filio Dei & suo ponetur quod est super omne nomen, in quo oportet omnes homines saluos fieri: quod ministerium Iosepho item fuit communicatum propter mysterium matrimonij, & secretum magnum incarnationis Dei; putabatur enim Iosephi filius, qui tamen erat Dei.

Ex stellæ apparitione, & pueri
I E S V lactatione.

Augentur Dei in Mariam beneficia, & præstantia eius singularis amplificatur. Nata erat stella Magis in Oriente è præsepio, Mariæ verò in spiritu & contemplatione ad præsepium; accedebat ad alia dona cælestis huius stellæ lux. erat intenta ad infantis Dei curationem & lactationem, sugebat Deus ex ipsis uerbe lac, vnde eius substantia humana cresceret; sugebat ipsa ex infante diuinum lac, quo in spiritu cresceret & donis cælestibus. Intellexit deinde, quæ gesta erant Ierosolymis ad Regum aduentum. Erat quidem in magna sublimium rerum contemplatione; sed tamen simul illam incepit sollicitare metus ab Herode, periculum Filij; quæ tamen in summa cordis tranquillitate, sublimi quadam de diuinitatis prouidentia, fides ac meditatio dulciter abigebat.

Ex Magorum adoratione.

Matt. 2.
Venient Magi, adorant quidem puerum plena ac diuina adoratione, munerantur mysticis oblationibus, solius enim erant hæc pueri, & ad Regem Deum moriturum pro mortalibus deferebantur: sed faciebat eius adorationis maiestas, ut sua in Reginam Matrem adoratio deriuaretur, atque à Magis offerretur. Quid enim? Venerabatur Matrem infans ex illo mysterio, & illi gratulabatur; & Magi nihil horum sentiebant? nihil post Filium de Marre cogitabant? nullo honore censebant prosequendam tanti Filij Matrem: Et quod tu præstares matri Regis humari, illi non facerent in Matre Dei omnipotentis? Magnificarunt ergo Filium Magi & adorauerunt, suo item honore venerati sunt, & adoratione, Matrem: in quo officio damnarunt hæreticorum superbas & inanes arrogiantias & impietas. Magna hæc laus peruenit à Magis in Mariam.

Ex Mariæ largitate in pauperes.

Num illud non magnum similiter in laudi bus Mariæ locum obtinet, quod, cum aurum obtulissent singuli Reges principali & regia munificentia, illud tamen non seruauit Maria, non Ioseph, sed statim abscedentibus Magis in pauperes distribuerunt? Itaque vinti septem diebus verè ad suam paupertatem erant reducti, & pauperum oblationem templo in purificatione obtulerunt. Quia in re & amore paupertatis, & generosam liberalitatem, & in proximum singularem charitatem Deo consecrarunt. Neque enim pati potuit Virginis sanctissimæ benignitas & misericordia, videre tantam pauperum multitudinem quæ ad censem conuenerat, & suæ tribus pauperum, afflictari terum necessariarum inopia; & se esse opulentam, nec illis subuenire. Vnde factum est, ut expletis diebus purgationis Deo oblatis duo turtures vel pulli columbarum pretiosius sacrificium Deo facerent, quo suam paupertatem & Deo repræsentabant, & Filij assumptam profitebantur.

Ex mysterio Purificationis
& Oblationis in
templo.

Sed assequi quis possit, quæ beata Mater Virgo, vbi pro se sacrificium, vbi pro Filio redēptionis prēsumū offerebatur, in animo & corde meditaretur? Quanta Dei laude exultabat! quæ sacrificia Filio ipsa, quod redēptionis prēsumū Filius Patri offerebat! quam sublimi intelligentia contemplabatur, quæ à Simeone iusto & timorato viro gerabantur, quæ dicebantur! Illud autem verbum, *Et tuam ip̄fīus animā impertransibit glādiū*, Lucez., quanta mentis attentione audiuit! quanto sensu spiritus & cordis percepit! quanta animi promptitudine ad illum doloris gladium recipiendum sese obtulit! Frequēs quidem erat eius meditatio de passione & morte Filij sui, recens etiam ex oblatione Magorum, vbi myrram vidi offerti; sed commemorationis Simeonis rem quasi ob eius oculos posuit, & gladium eumidem, quem erat passura, quasi præsentem eius cordi infixit. Intelligebat enim diuinus Mariæ spiritus, quam erat contradictionem præcipuam passurus Christus, fore passionem & crucem, eamque ut ad

vt ad matrem ad se pertinere, & vehementissimum dolorem sibi esse allaturam. Quare acri verbo & efficaci illum doloris sensum expressit Euangelista; non leui, & quasi obiter. Neque enim potest pia mens ferre, quod dubitasse dicatur Maria de Filij mysterijs vel leuissime, ybi vidi illum crucifigi. quod etiam si quidam ex veteribus dixit; dici tamen ex Augustino nec debet, nec potest. Fuit perpetuo in fide Filij constantissima Mater: sensit dolores passionis & crucis Filij vt acerbissime, ita patientissime atque fortissime. Equidem sicubi lego in fide dubitasse Mariam, videre videor extinctā tunc Christi Ecclesiam fuisse, nusquam integratatem Ecclesiae constitisse, nusquam extirpse eius mysticū corpus. Nā si amisit fidem Maria, quis dicere potest alios retinuisse? Euge fidelissima Maria, summū fuit in te collatum Filij beneficium, sublimis laus, vt cùm continenter senserit Christus gladium suarum contradictionum & futuræ crucis, similiter tu atque ille senseris.

Ex vicissitudine rerum, gaudij,
mœroris, &c.

At video te, Virgo diuina, varijs rerum vicissitudinibus excipi, gaudio nunc, nunc mœrore de Filio. Mirificum fuit tuum gaudium de illius nativitate, de pastoribus, de Angelorum frequentia, succedit tamen dolor de circumcisione: hunc leniuit aduentus Regum, adoratio, & muneratio; verum non caruit ne hæc quidem lætitia sua sollicitudine, propter nefaria Herodis consilia. Leuata tamen es in spem viuam & veram de Filij prouidentia: itaque constantissimo spiritu ad templum vigesimo septimo die venisti palam & legis ceremonias soleni & publico ritu obiuiisti cum animi tui eximia exultatione magnanimitter. Et tamen denuo conterris de fuga in Aegyptum; quasi securitatem illam eò dumtaxat attinere intelligeres, donec offerretur in templum puer, & tu ipsa legem purificationis seruares; dein timendum esse, quærendas lattebras, esse fugiendum, & longè quidem in alienam regionem & regnum. Hac verò in realiam succedere videbas diuinitatis prouidentiæ rationem, vt per fugam humanitatem Filij sui significaret Deus, & faceret potentem in infirmitate, & in periculo securum. Referebat autem sapiens Virgo hanc rerum vicissitudinem ad Filij posteriorum econo-

miam; modò enim celebrabatur eius diuinitas, modò eius humanitas demonstrabatur: fuga humanitatē indicabat, & circuncisio, & oblatio in templum: prouidentia & securitas ab atrocitate Herodis, Angeli, pastores, Reges diuinitatem; nativitas utramque. Modus enim nascendi inuolata Matris virginitate, conseruata integritate, diuinitatem prædicabat; nativitas vero ipsa per se ex muliere hominem ostendit. Cæterum fugit in Aegyptum Ioseph & Maria, & Christus ascédens super leuem & immunem omni peccato virgineam nubem. Si non corruerunt tunc omnia Aegypti simulacra, certè conturbata ^{Isaie 19.} sunt omnia dæmonia Aegypti ingrediente Domino in Aegyptum. Nam verisimile est obseruasse Dæmonem, quid terum circa recens natum infantem ageretur, quem etiam Deum esse non nouerat, timebat tamen vehementer ex signis quæ de illo videbat. Propterea, cùm Herodem ad illius necem incitasset, ac etiam principes Iudeorum, & sentiret nihil in illum permitti, anxiè sequebatur in Aegyptum; illo contentus interim, quod crederet, qui fugeret, eum hominem esse, Deum non esse.

Ex peregrinatione in Aegyptum.

Cæterum quanta in hac peregrinatione elucet Virginis & dignitas & laus! Portat ipsa puerum Deum, ipsa sinu fouet, suo ipsa lacte nutrit primum, deinde ablactat, manibus suis operatur, vnde vel ipsa sufficiat nutriendo Filio, vel illuq ablactatum puerilibus cibis sustentet: subseruit & iuuat suis operis Sponsor facer. Generosè fert Maria paupertatem, fert item Ioseph læte, habitant humiliter, cibis, vestibus, cultu vtuntur tenuibus. Contemplabantur tamē continenter thesaurum, quem habebant in Christo; hinc erant illis omnia dulcia, omnia excelsa, omnia diuina. Ut enim Christus gerebat simul in vnitate diuinæ personæ humanitatem & carnis imbecillitatem; ita & Ioseph, & præsertim Maria, illud mysterium summum hinc profunda rerum externarum pauperie, illinc sublimi rerum diuinarum contemplatione adorabant. Erat paradiſus Dei illa peregrinatio. Nam quid amœnum magis, quid magis suaue Mariæ euenire potuit, quam vt subinde ex suis vberibus & pectore lac sugeret Filius Dei & suis? Quid illi in maioribus delicijs esse, quam

quām vt Deo ablactato ipsa pararet , ipsa offerret cibum: quām vt videret in spiritu Angelos illū obseruantes, illi subseruientes, illum adorantes, nonnumquā etiā in corpore assumptō vt æquales pueros illi colludentes; quod pia nō refutit meditatio ? Et hæc quidē peregrinatio gratissima Mariæ Virginis fuit, & omni animi & spiritus oblectatione plena.

Ex reditu ex Ægypto, & habitatione in Nazareth.

At enim, en tibi ex Ægypto in terrā Israël euocatur ab Angelo. Hic latus quidem fuit nuntius; sed ita tamen, vt eum nō multò pōst timor exceperit ab Herodis filio Archelao : quę solicitudo fecit, vt in Galilēam Nazareth ad domunculam Ioseph & Mariæ discederent. Et ipsi quidem videntur fuisse habitanti in Bethlehem, propter nativitatis Christi memoriam & deuotionem , & circumcisionis, & Regum Magorum adorationis ; unde etiam facile & frequenter Ierosolymam possent commeare ad templum : sed latere volebat Iesvs , & longè à principali Iudeorum frequentia & celebritate & Archelao habitare. Erat alioqui iucundissima illa Nazareth habitatio , & plena diuinis mysterijs: ibi fuerat Virgo cælestis concepta & nata , ibi nutrita, donec templo presentaretur; ibi, cùm redijisset , desponsata Iosepho matrimonio virginali; ibi salutata ab Angelo diuinitūs; ibi Filium Dei vtero conceperat superueniente Spiritu sancto, obumbrante Altissimi virtute: sciebat nomē vrbis sanctæ diuinæ proli Christo conuenire; quocirca fuit illinc Dei prouidentia, hinc excellentis etiam consolationis, quod in Nazareth habitaret Virgo sacrostanta cum Filio & Iosepho.

Ex ascensu in templum, & Filij amissione per triduum.

Fuit autem habitatio Virginis in Nazareth cum Iesu à reditu ex Ægypto vsq; ad Christi baptismum , quod tempus fuisse creditur vigintiquatuor annorum. Cum Ioseph etiam fuisse creditur donec ad virilem ætatem venisset Christus, & egere non videretur officijs & subsidijs Iosephi Mater. Neque verò hoc tempore rerum vicissitudines non est experita Virgo Mater : illam in primis vbi anno duodecimo vitæ suæ Christus remansit solus

in Ierusalem. Versabatur in suo petenti paradiſo Virgo sancta , & animi incomparabili consolatione & suauitate ante illud tempus: ascendebat ad templum singulis annis ad solemnem diem Paschæ : Filiū à se numquam separabat, in illius erat sublimi contemplatione, eius fruebatur conspectu diuino , animi illustrationes multas & magnas ab ipso identidem accipiebat : ex templo illo materiali & perituro leuabatur eius mens ad templum, quod erat eius Filius, in quo habitabat plenitudo diuinitatis corporaliter. at verò omnia hæc anno duodecimo respersa fuerunt amaritudine , vbi illum amisit sancta Virgo. Vbi es vita cordis mei? neque enim ad Patrem ascendisti; semper enim in eius sinu es. Scio completerum esse te tuum vitæ huius mortalis cursum , & voluntatem atque mandatum quod à Patre acceperisti impleturum : vbi, vbi tamen nunc es? Deus es omnipotens, & Patris voluntatem absque villa dubitatione obis: sed tamen eò magis mihi est dolendum, quod tecū non sim, quod te reliquerim, quod oculos à te auerterim . Illud tamen me solatur: certò enim mihi persuadeo, diuino mysterio & prouidentia tuam à nobis absentiam hanc esse factam. Dolebat beata Virgo, & vehementer dolebat; sed ita tamen , vt indubitate spe, constantiæ patientia consolaretur suum dolorem, & meritum cordis non solum non imminuebat, sed augebat; vt Sanctis solent esse fructuose desolationes, & spiritualis vtilitatis plenæ . Non est passus bonus puer Iesu longiorem Matris mortorem esse & solitudinem, sed iuxta doloris magnitudinem vberiori eam letificauit consolatione & gaudio. Non solum autem Filium inuenit, sed gloriofissimè cum Doctoribus differentem summa cum omnium admiratione reperit. Ceterum quod hanc Mariæ Virginis videri poterat spiritus exultationem diminuere, vbi audit à Filio: *Quid est quod me quarebas?* nesciebas, quia in his que Patris mei sunt, oportet me esse? tantum abest vt imminueret, vt auxerit etiam. Quæ enim verba dixit Iesu, ad utrumque ferebantur, Mariam & Ioseph; sed non similiter , non æqualiter: sed ad Mariam longè sublimius, vt erat eius spiritus longè excellentioribus donis ornatus quām Iosephi. Nam de Maria quæ in Sacris litteris prædicantur, è singulari priuilegio prædicantur. Quo fit, vt, *Quid est quod me quarebas?* Matri cùm diceret Iesu, excel-

excelsam aperuerit quandam diuinitatis cum Matre præsentiam, qua totam eius animam, spiritum, mentem ineffabili in se vnione possebat. Hanc vniōem habuit cum ipsa Deus etiam cū Filium quārebat; & mysterio factum est, vt ea ad sensum non pertingere, quasi per illam desolationem incrementum acciperet. In qua spiritus leuatione intellectus beata Virgo vnam esse Filij & Patris æterni voluntatem, humanam autem Filio cum diuina liberè quidem, necessariò tamen esse coniunctam; datum autem esse mysterio suæ in terris œconomia, vt Matrem ipse reliqueret, quò se Patrem ostenderet habere, propter quem parentes sint relinquēdi. Significatū præterea est planè per mortē se illam relietur; sic impleri debere Patris mandatum, quod acceperat de mortalium redemptione. Mater autem tanto huic mysterio subseruiebat, dum quāreret, dum dolenter quāreret, dum diceret: *Fili, quid fecisti nobis sic?* Hæc verò, & quæ gerebantur omnia, pio corde, & sublimi spiritu recipiebat & conseruabat, ac de ijs diuinè meditabatur Virgo sacrosancta; repleuerat eam Filius Dei cælesti luce & gaudio. Cæterū ostendit sanctus puer se futurum in Matris obedientia, illi subditum, tum etiā Iosepho, sat temporis restare antequam denuò esset ipsi Mater relinquenda; interim nihil esse verendum quòd eam relinquaret. Ita lætitia & dulcedo spiritu pleni, laudantes Deum & puerum I E S V M, Nazareth in Galilæam sunt reuersi.

Ex Filij subiectione, colloquijs,
& vita usque ad trigesimum annum.

Nec his septemdecim annis, qui ad trigesimum usque eius annum intercesserunt, quicquam de Christo scriptum est, nisi quòd erat subditus illis. Viuebat quasi priuatus sub Matre, sub patre putatio; illis in rebus omnibus obsequi & subseruire, in externis & domesticis functionibus, Iosephum etiam iuuare in suo artificio. Quid putamus non sensisse consolationis Virginem Matrem, vbi videret obeuntem operas humiles Filium Dei? fætum famulum suum & Iosephi? quòd tanta diligentia, studio, & industria, tam consummatè omnia sua officia obire, tam alacriter operas explore I E S V M videret? Nónne rur-

sum Nazareth facta tunc est delicia cælestium paradisus, vt Aegyptus, & plusquam Aegyptus fuerat? quo paradiſo fruebatur item Ioseph, sed excellentius multò Maria Virgo Dei Mater. Quis porrò mente consequi posset vel cogitatione, & digna animi deuotione adorare, quæ erant diuina colloquia inter Filium & Matrē illis septemdecim annis? quām eximia dona Filius Matri gratificabatur? quoties Mater Filium de rebus diuinis secretò interrogabat? quoties inter eos sermo fuit de tota carnis Christi dispensatione, de passione, cruce, & morte; de resurrectione & ad caelos ascensione; de missione Spiritus sancti paracleti, de mundi gubernatione, de iudicio vniuersali, de gloria paradisi sempiterna? Quæ omnia & conseruabat in corde beata Virgo, neque euulgabat, & in corde suo summo cū spiritu sui sensu & deuotione conferebat. Sunt hīc plurima, quæ meditari in consuetudine tam sublimi, tam diuina possimus; ex quibus innumerabilia priuilegia intelligamus profecta à Filio I E S V in Matrem, à Patre Deo in Sponsam. Vbi illud etiam contemplabimur, mīsta fuisse omnia suis vicissitudinibus gaudij & mœroris. nam vt audiebat de laboribus, & doloribus, & passionibus Filij futuris; ita de eius gloria, de merito, de triumpho. Sed illud iucundum est meditari, de Filij obsequijs vt sancta Virgo laborabat & simul gaudebat; illud propter I E S V defatigationem, hoc propter eius in obeundis illis laboribus & feruitijs gloriam, & singulare meritum. Eo igitur tempore tranquilla omnia, omnia quietis & sanctæ pacis plena.

Ex Christi baptismate, iejunio,
tentatione.

At vbi venit tempus baptismatis I E S V, & per illud datum est initium Baptismatis Sacramento, & ianuæ Sacramentorum, descendit autem Spiritus sanctus sicut columba, & venit super I E S V M, & audita vox est de cælis dicens, *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui;* Euangelium Christi tunc consecratum fuisse à Deo intelligimus, & principium prædicationis Euangelicæ factum. Ibi verò facies rerum mutata; ibi rursus Matrem reliquit I E S V S, secedit ad acre & diuturnum iejunium: ibi exerceri cœpit beatissima Virgo è laboribus, è periculis Filij continua sollicitudine & anxietate. Verū pacatus fuit

fuit primus annus satis, nisi quod à Satana est appetitus Iesvs trina tentatione; sed sciebat illum nocere non posse Filio. Accepit tamen ex iejunio Iesv singularem animi consolacionem Virgo sancta, dum ille voluit cibum sibi offerri per Angelos à Matre paratum; quod piè meditamus. Gaudebat porro Virgo pia, quod Filium videbat iam non latere, sed fieri incipere eius nomen & gesta celebria, animos hominum ad sequendum Christū commoueri, Ioannem esse totum in Iesv prædicatione & laude, parari omnium animos ad pietatē. Hęc fuerunt Euangelij primordia trigésimo anno Christi: quo tempore Discipulos quidem habuit, sed non firmos adhuc, non plenè addictos; sed piè tantum familiares.

Ex miraculo ad Cana Galilææ.

Ioan. 2.

Ventum est ad Cana Galilææ: ibi iam incipit fieri inclitus Filius Mariæ, edito miraculo; ibi confirmatur Discipulorum in ipsum fides & pietas. At Maria, ex charitate in sororem & nepotem Ioannem, sollicita interim est, ne in confusionem veniant deficiente vi-
no: hoc insinuat Filio; *Vinum non habent:* nec amplius dicendam sciebat, nec opus esse Filio Deo. Oratio Mariæ hęc fuit ad Iesum & pia & efficax. *Quid autem respódit Christus? Duo. Quid mihi & tibi est mulier?* Et: *Nō dū venit hora mea.* Primum fuit Matri optatiſſimum atque gratiſſimum, vt audiret ex ore Filii professionem acrem & claram suę diuinitatis; vnde exstabat summa Virginis Matris gloria, & animi incomparabilis exultatio. Sū quidem Filius tuus, quod Discipuli sciunt, norunt alij, sed nō omnes, quod Patré non habeam inter homines vllum, sed in cælo Deum omnipotentem, qui me & ab æterno generauit & generat: hic est mihi verus & vnicus Pater, & ipsi ego vnicus Filius. Altero verbo suam humanitatę futurę mortis significacione afferuit, & Matris animū perstrinxit. *Quæ cùm ita sint, miraculum quod ex me oras faciam quidem, sed volo intelligenti omnes, non inde me illud facturum, quod ex te accepi, non vnde sum Filius tuus; sed ex eo quod accepi à Patre, quod maius est omnibus:* hęc est vna substantia mihi communis cum Patre & Spiritu sancto: sum enim Patri meo consubstantialis. *Quid potuit ad laudem sacrosanctæ Virginis excellentius dici, vel honorificentius prædicari? Quámnam ar-*

bitramur inde prouenisse in Mariam mentis illustrationem, & cordis suavitatem? Ergo voluit Christus miracula, quæ erat innumerabilia editurus, suæ esse diuinitati tribuenda; voluit tamen simul fidem veræ humanitatis confirmari. Aequalis enim esset periculi eum verum Deum negare, vt verum hominem; propterea humanitatem suam acerrimè item afferuit: nihil enim potuit illam solidius declarare quām timor mortis, quām mors; quam intellexit suam horam: vt nihil velimentiū & fortius exponere suam diuinitatem, quām si diceret, vt dixit; *Quid mihi & tibi est mulier?* Hęc verò mortis significatio fuit quidem Matri acerba; sed ita tamen, vt excellenti illa diuinitatis Filii insinuatione fuerit mitigata, atque condita suauissimè.

Ex gestis alijs & prædicatio- ne Christi.

Meditemur porro, Fratres, quid rerum gerbat sancta Virgo, quo tempore Christus erat in Euangelij prædicatione, & excelsis suis operibus, & diuinis miraculis, antequam postrem veniret Ierosolymam. Domi arbitror illam sese continuisse plerumque, totam in sublimem contemplationem gestorum Christi suspensam: ad eam tamen pias mulieres confluxisse, quas ipsa ad pietatem & religiosos mores informabat, illarum animos solabatur diuina suavitate. De Filio cum ipsis agebat, loquebatur de eius doctrina, miraculis, diuina virtute; ita demum cum illis agebat, vt nouerat Christum velle, vt facultatem à Christo accipiebat. Omnia verò illi per nuntios significabat Filius; etiam, quod piè meditari possumus, illi omnia in spiritu reuelabat. Erat eius tunc vita exercita operosiū & sollicita magis, vbi videbat bellum indictum esse & geri à Filio contra Demones omnes, contra peruicaciam Iudæorum & immanitatem; è contrario autem exitiale ab his contra Filium: hinc omnia timebat, illinc omnia sperabat. Hęc faciebant aliquando, vt domo egressa ad Filium proficeretur, & cum illo familiarissimè ageret; in quo rerum statu res essent præsens à præsente intelligeret, & diuina animi consolatione & luce repleretur. Ita contigisse intelligimus, vt renuntiaretur aliquando Iesv, quod eius Mater & fratres (id est, cognati) ipsum quererent; & respondisse Iesu: *Mater mea & fratre*

F

tres

Luce 11.

tres mei iij sunt, qui verbum Dei audiunt & faciunt. In eandem item sententiam illi mulieri respondisse, quæ vocem extollens de turba dicebat: *Beatus venter qui te portauit, & ubera quæ suxisti; Quinimò, inquit, beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Sed quorsum attinent hæc Christi responsa? Turba, & mulier etiam illa nondum spiritus cognitionem & vim cognoscebat; de ijs quæ sibi erant nota loquebatur: quæ verò à Christo gerebantur excellenter, quasi è naturæ nobilitate proficiscerentur & facultate, suspiciebat ac mirabatur, & ad generis præstantiam & humanam sanctitatem referebat. Et ita cogitabant quidem vulgo omnes, humanitùs & demissè iudicantes, nihildum de I E s v diuinitate intelligentes: nisi excipias mulierem illam, iuxta quod sentit Beda. Hanc persuasionem voluit Christus extirpatam; propterea constanter prætulit necessitudinem spiritus illi, quæ ex carne existit; & opera spiritus carnis operibus, etiam si hæc mala non sint, anteposuit. Nihil verò in his expressit, tametsi insinuavit, de suæ carnis mysterio; nihil exposuit de ea coniunctione atque vnione, quæ Filio Dei cum carne & humanitate sua intercedebat, è cuius dignitate & virtute nascebatur omnes spirituales necessitudines. Illinc enim meritum Christi erat efficax gratiæ, omnium donorū, omnium necessitudinum spiritualium; quod Deus esset qui merebatur pro nobis, qui nobis applicabat suam passionem & mortem: quod siebat, vt de sua cum Matre coniunctione diuina non responderit aperè Christus; sed illam sepositam voluerit, & supra aliam omnem carnis necessitudinem intellexerit esse exaltatam. Quasi diceret: *Vos vestras carnis nobilitates & excellentias magni æstimatis; æstimandæ tamen longè altius sunt spirituales, quæ proueniunt non ex generali generatione, sed ex æterna quam ego habui à Patre meo, tum supernaturali quam ex Matre accepi: & tamen hanc diuinam fœcunditatem Mater mea non habuisset, nisi illud è cognitione spirituali fuisset promerita; qua in re cælesti illud mystrium elucet, & Dei ineffabilis prouidentia. Nō est enim merita Maria, vt ego fierem homo; sed gratia illa vnionis meæ hypostaticæ vnicam habuit causam Trinitatis nostræ vnam bonitatem, & misericordiam, & voluntatem. Hoc non meruit Maria: illud meruit, vt in ipsa, vt ex ipsa expleretur illa misericor-*

dia, & fieret vnio illa diuina: verum, vt illud mereretur, accepit per præuisum meum meritum; quod non habuisset, nisi ex ea carnem sumpsisset. Præuisa enim mea incarnatione & meritum fecerunt in illa prius spiritualem cum Deo coniunctionem, vnde posset ita parari, vt Mater mea fieret. Inexhaustus est fons tuæ laudis & gloriæ, magne I E s v, vnde exstat iugis illa Matris tuæ laus, exundat illa Matræ Virginis sublimis gloria.

Ex Iudæorum odio & calumnijs in I E s v M.

Conflictabatur magna solicitudine & animi anxietate, timore etiam, sancta Virgo toto tempore prædicationis Christi, cum funestum & exitiale odium Iudæorum aduersus Filium intelligeret, calumnias & contradictiones atrocissimas, abiecit à ciuibus suis extra ciuitatem, ductum ad supercilium montis vt illum ptaicipitem darent; missis postea satellitibus voluisse Principes & Phariseos eum comprehendere & ducere vincitum, subinde voluisse illum lapidare; crescente coniurationem Principum, Phariseorum, Scribarum, Seniorum aduersus I E s v M. Erant initia dolorum hæc: videbat quasi expedihi atque distringi amarum illum gladium, quem olim ipsi prædicterat Simeon.

Ex venditione & reliquis Christi passionis mysterijs.

Ventum enim tandem est ad Iudæ venditionem, ad horti timores, & agoniam, & sudorem sanguineum; comprehenditur & ligatur I E s v s, trahitur ad Annam, vbi accepit alapam; perducitur dein ad Caiphā, & damnatur ad mortem: illuditur, conspuitur, colaphis cæditur summa cum contumelia & opprobrio; concluditur in domesticum Caiphæ carcerem, ligatur ad columnam in tetro loco, ibi quod reliquum fuit noctis similiter cæditur, eisdem afficitur contumelijs. Rursum manè ab vnuerso concilio condemnatur ad mortem, & tradendus decernitur Pilato Præsidi, & interim edus. Sistitur Pilato, accusatur vt falsissimè, ita inuidiosissimè. mittitur ad Herodem, ab eo irridetur, induitus veste alba tamquam fatuus ad Pilatum remittitur. Ibi terrima contentione agunt Principes contra

tra Pilatum illum defendantem, petunt Barabbam horridum latronem potius liberari, quām I E S V M. Eorum clamoribus adductus Pilatus illum imperat crudelissimē flagellari; dein atrocibus spinis coronari. Ibi rursum subsannatur, arundine corona eius verberatur & caput; statuitur in conspectu Iudæorum à Præside, vt ad tantam eius misericordiam misericordia commouerentur. Fit è contrario vt in maiorem rabiem & odium, & insectationem incitentur. Tandem traditur eorum voluntati à Pilato, vt crucifigatur: tollit crucem prorsus afflictus & debilitatus, ducitur cum duobus latronibus ad Golgotha. Principes, ne sub pondere crucis moreretur, illa eum leuant; vt crucifigi posset viuus, hoc est, crudeliori & contumeliosa magis morte interire. Venitur ad Golgotha, gustat teterimum vinum ipsi oblatum: ibi eum crucifixi-
runt primum, dein crucem leuauerunt & stauerunt, vtrumque cum summo eius cruciatu, qui per tres horas continenter sanguinas accipiens accessiones, tandem attulit illi mortem crudelissimam atque ignominiosissimam. Postquam expirasset, traiectum est eius latus lancea, & effluxit ex eo sanguis & aqua. Hic est gladius ex tam multis gladijs compo-
sus atque compactus, qui animam sacro-
sanctæ Virginis pertransiuit & penetrauit. Erat acerba antequam ad hæc veniretur afflitionis Matris & anceps solicitude, metus, anxietas, angustia: sed quæ nunc narramus, Mariæ animam totam ita occuparunt, ita cruentarunt, vt ea omnia quæ in præcipiti erant, quæ ab ea timebantur, & de quibus eius erat solicudo & anxietas, quasi coniuratio-
ne facta in cor afflitionis Mariæ irruerent. Vnus dolor aliud excipiebat, vnum cruciatum alius attingebat, & atrocior quidem; donec, ipso concedente, Christo vitam abstulerint. Hi gladij erant animæ Mariæ infixi; anima autem eius, suprà quām explicari possit, dolore, amaritudine, cruciatu erat exacerbata atque confecta: spiritus tamen virtute, & animi excelsa quadam fortitudine sustentabatur iuuante Filio; neque quicquam à generosissima Virgine vel dicebatur, vel agebatur, quod maiestate Filij, & Matris dignitate non esset dignum. Itaque astantem describit Ioannes iuxta crucem, vbi extremi erant Filij cruciatus & vicina mors, extremi simul Matris dolores. Porrò cùm audiret à Christo I E S V , Ecce Filius tuus, consolatio-

nem quidem accepit aliquam de Filij acerbissimè morientis erga se solitudine, & amoris significatione; sed id ipsum eam affligebat amarulentius, quod ipsam relinqueret, & videret simul ad extremam lineam vitæ venire Filium. O dignam tanto Filio Matrem! O fortitudinem Virginis incomparabilem! O laudem & gloriam Matris Dei omni præconio superiorem! Tu concepisti Filium Dei & peperisti, tu lactasti & nutriti, tu curam illius gesisti tot annos; tu vicisitudinem laborum, solitudinem, & dolorum; tu paupertatem cum illo sustinuisti: venit prædicatio tempus Euangelij æterni; ibi incepérunt quidem illæ cessare vicisitudines, sed fieri labores & dolores animæ tuæ continui, atque adeò augeri in horas & momenta cruciatus tui, vt Filij; donec & ille in mortem veniret, tu in dolorum tuorum & cruciatuum finem. Hæc autem omnia tanta patientia pertulisti, tanta longanimitate, constantia, magnanimitate, vt etiam inde constaret te omni virtutum excellentia esse ornatisimam, nec illa potuisse pati quemquam, præter te & Filium. Quæ omnia, quamvis merita erant tua, & gratiæ & gloriæ tuæ incrementa ingentia per Filij tui meritum, simul tamen (quæ tua fuit semper charitas incomparabilis in mortales) pro mortalibus Deo ea offerebas in Christo; quemadmodum per Christi merita & satisfactionem infinitam applicant sancti hominibus sua merita & satisfactionem ex eius exundanti misericordia & benignitate, quasi è thesauri infiniti fonte riulos emanantes.

Ex Christi sepultura.

Præteriorant iam summi illi tui dolores, cælestis Virgo, in morte Filij; fuit tamen adhuc reliquo luctus & doloris sensus in eius depositione è cruce & sepultura; sed quem non solum virtutum tuarum splendor illustrabat, sed fulgor etiam ab anima Christi ex inferno, à corpore ex sepulchro excipiebat. Ut autem fecit te sibi conformem. Filius in suis doloribus, ita in consolationibus & gloria: vt enim erat ille medius quidam Christi status non glorificata humanitate, donec resurgeret; ita Matris Christi erat media quædam vitæ conditio, non consummata lætitia de Filio. Verum breuis hæc fuit mora.

Ex Christi Resurrectione, Ascensione, &c.

En resurgit à mortuis Filius, illi primùm omnium apparet; replete eius animam, mentem, cor, splendoribus diuinis, & omni suauitate. Auget hæc dona in ascensione, in Spiritu sancti missione, & ita implet, ita auget, ut illam gratiæ & donorum excellentiam excipiat præcellens gaudium, & in perpetuum confirmet de Filio & rebus cælestibus; imprimat verò eius cordi dulcissimam illius presentiam, & lœtissimam vñionem.

Ex sacroruim locorum frequentatione.

Erat sacrosancta Virgo postea cum nepote Ioanne: insignia mysteriorum Christi & passionis, cum erat Ierosolymis, cum mulieribus obbibat assidue summa cordis deuotione, & totius animæ consolatione; Ioannis vtebatur ministerio & opera.

Ex diui Ioannis Euangelistæ obsequijs & colloquijs.

O te beatum, Ioannes, qui eandem Matrem haberes, quam Deus! Quis cogitatione assequi possit tua cum Matre Dei colloquia de gestis Christi, de eius diuinitate, de rebus cælestibus? Quàm multa per illam à Deo didicisti! Et quid mirum, si altius intonas tuum Euangeliū quàm cælum est, & cæli cælorum? Docuerat quidem te Christus, subseruierat Christi doctrinæ Mater Christi. Quoties tu ad Mariam (nō Salome, sed Matrem tuam & Christi) adduxisti Apostolos, quoties Discipulos, vt doctrinam haurirent cælestem ex ore diuinæ Virginis! Hic iam non conseruabat tantum Maria verba Christi, & gesta, & mysteria; sed simul diuino verborum splendore, suavitate, gratia, efficacia enuntiabant. Itaque Deus tantisper illam voluisse in terris viuere creditur, dum traditiones sacras, quas à Filio acceperat, & per eius gesta obseruauerat, Ecclesiæ communicaret.

Ex Diui Ioannis Apocalypsi.

Sed tu tamen, sublimis Euangelista & Prophetæ Ioannes, præclarissimam post eius assumptionem acceperisti de Matre Dei tuæ mentis illustrationem. Apparuit tibi signum

magnum in cælo: *Mulier amicta sole, & luna Apoc. 12. sub pedibus eius, & in capite eius corona stellorum duodecim.* Significauit illa mulier Mariam Virginem, quæ caput nostrum integrum peperit, quæ etiam ipsa figuram in se sanctæ Ecclesiæ demonstrauit: vt quomo^{Aug. 4.}do Virgo pariens Virgo permanxit, ita & Ecclesia omni tempore membra eius pariat, & virginitatem non amittat.
lb. ad Catech. cap. 1.

Maria Ecclesiæ Mater & Filia.

Summa fuit semper coniunctio Mariæ Virginis & Ecclesiæ, summum huius coniunctionis mysterium. Nam cùm sit Ecclesiæ corporis membrum præcipuum Mater Dei Maria, & quidem alijs membris omnibus excellentius, Mater tamen eius est Ecclesia: sed ita Mater, vt per eam accipiat vt mater sit & eius, & omnium qui de Ecclesia censemus. Nónne habet Ecclesia à Christo vt Mater sit, & per Christū? At hunc attulit Ecclesiæ Maria. Itaque quicquid habet Ecclesia boni, quicquid dignitatis, id habet à Deo, habet etiam suo gradu à Maria; debet Deo, debet etiam Mariæ, ex qua illa accepit per vincum Mediatorem Christum. Neque enim voluit Deus hunc esse Mediatorem, nisi ex Virgine Maria conceptum & natum: vt intelligamus Mariam peperisse nobis Deū, dedisse Mediátorem & Redemptorem. Quocirca Mater est utraque utriusque Ecclesia Mariæ, Maria Ecclesiæ: hec illius, quia hæc est corpus Christi, illa huius corporis membrū; Maria Ecclesiæ, quia vt hæc esset Mater non solum illius, sed omnium filiorum suorum, à Maria accepit, quæ illum concepit & peperit, per quem est Mater. Hinc fit vt Ecclesia Mariæ honore principali prosequatur, vt Matrem Sponsi sui Dei, & omniū bonorum auctoris & consummatoris, Maria Ecclesiæ honorē tribuat, vt ex qua nata ipsa fuerit, & educata, & edducta vnde Dei Mater eligeretur. Accepit igitur Ecclesia Christū à Maria verū Deum & verum hominem. Hic enim cùm sit Dei Filius æternus, ex tempore natus est ex filia Ecclesiæ Maria. Hic factus est Sponsus Ecclesiæ per eius ex Maria incarnationem. Hic frater Ecclesiæ est, nam Filius Dei naturalis, vt Ecclesia filia Dei adoptua. Christus Ecclesiæ caput, vt à quo accipiat illa omnem influxū gratiæ, & donorum, & charismatum, omnem connexionem spiritus & subministrationem: Eccle-

Ephef.s.

Ecclesia corpus Christi, vt quæ ab eo vniōnem spiritus acceperit & habeat, ab eo paſcatur, augeatur, gubernetur, fecunditatē accipiat spiritualem gignendi, nutriendi, augendi, gubernandi filios suos. Ecclesiæ quoad vixit subdita fuit Maria; erat etiam in Petri Christi Vicarij obedientia. Verum cùm ita excellat Ecclesia; vt sit gloria, non habens maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed sit sancta & immaculata: non tamen habuit vñquam, non est habitura membrum aliquod, aliquem fidelem, cui gratia, donis, prærogatiis cælestibus, omni virtutum præstantia non longè antecelleret Maria. Quid? Illa non est excellentia Mariæ singularis, vt vis spiritualis quam à Deo accepit Ecclesia, ad illam filiam generandam non attigerit, sed illa singulari priuilegio à Deo sit spiritualiter generata? Non enim fuit, vt aliæ infantulae, ab originali peccato per sacrificium Ecclesiæ ministerio purgata & consecrata, sed à Deo proximè sanctificata in conceptione, & ab omni peccato præseruata, & præstanti gratia & donis nobilitata, & in ea perpetuò confirmata, etiam si pro ea similiter atque pro alijs puellulis sit oblatum postea sacrificiū. Creauit ergo illam filiam Deus, & dedit Ecclesiæ, & eius corpori inseruit diuina prærogatiua.

Eadem dicuntur de Maria, quæ de Ecclesia.

Virgo.
Mater.
Amicta
sole.

Hæc cùm ita sint, quid mirum, si hæc mulier, quæ Ioanni apparuit, significet & Mariam & Ecclesiam; & quæ de vna dicuntur, alteri & possint & debeant accommodari pro prophetica mysterij ratione? Es tu sanctissima Maria castitate & integritate Virgo, fecunditate mulier & Mater. Amiciuit te Pater Deus sole, hoc est, lumine Filij sui, qui lumen est infinitum & æternum, cùm hoc lumen carni in vtero tuo vniuit: & hoc quidem vteri tui summum lumen fuit in æternitate prædestinatum, vnde in omne tempus, in omnes generationes deriuatum est lumen diuinum in mortales. Excellenti quidem ante incarnationis mysteriū lumine vestita fuisti, superamicita rursum ampliori gratia vbi salutauit te Angelus, & parauit te Deus ad Filij sui conceptionem. Conceptio Filij tui Dei, illa verò est, quæ te immenso sole & luce, Deo ipso amiciuit, quem ipsa tu in eius humanitate

circumdedisti, & suo amictu induisti. Verè fuisti diuino sole Iesu induta, Virgo cælestis; & astitisti Regi Filio Regina Mater, in vestitu candido & deaurato: Vbi igitur luna in Maria? vbi imperfectio? vbi mutabilitas? Nullibi est. Vbi luna in solis lumine splendidissimo? Nullibi est, nullibi esse potest; nusquam in Maria locum inuenit luna, sed est sub pede eius abiecta: vt diuinam vim intelligamus in Maria, qua ab ipsa omne peccatum, omnis imperfectio, omnis macula & instabilitas fuit perpetuò profligata atque subacta per Filij lumen & virtutem. Sed qualisnam est huius diuinæ mulieris corona? Est eius caput rediimitum diadematæ stellarum duodecim, id est, excellentijs duodecim Patriarcharum & Apostolorum, tum Angelorum omnium: omnes enim confitentur sua dona ab huius Virginis antecelli, & hac præclarissima laude illam celebrant atque coronant. Porro cùm dicatur in vtero habere mulier, quis non videat mulierem tanta amplitudine diuinæ gratiæ insignem summo miraculo factam fuisse grauidam; hoc verò mysterium exposuisse Deum nobis per Gabrielem, vbi supertieniente Spiritu sancto dixit diuinitus Mariam Virginem, obumbrante Altissimi virtute, futuram esse Matrem, concepturam, & paritaram Filium Dei? Verum quid illud est, quod dicatur hæc mulier clamare parturiens, & cruciari vt pariat? Sublimi hic intelligentia opus est. Mariæ quidem est hic clamor, hæc parturitio, hic cruciatus vt pariat; non in conceptione, non in vteri gestatione, non in partu, in nullo horum illa quereras, quia nihil illorum in Maria fuit. Quænam igitur clamat? Ecclesia, & per hanc etiam Maria. Sed vbi? Non in mysterio conceptionis & partus Mariæ, non de his, sed de mystica significatione conceptionis & partus filiorum Dei, quæ exprimuntur in Draconis bello & prælijs perennibus quæ aduersus Filium & Matrem, aduersus Ecclesiam gerit iam inde è cælo. Nihil enim molitus est Lucifer contra veritatem & Deum, quod non intelligatur contra Christum fecisse, contra eius Matrem, contra Ecclesiæ. Nam in Deo Christus semper fuit, & Maria, & Ecclesia in præcipua prædestinatione: in his permisit Deus veritatē & se impugnari. Confecto igitur primo prælio in cælo, quod gestum est contra Luciferum & Angelos eius, & eo profligato à Michaeli & ipsius Angelis exarfisit Dæmon in FF 3 verita-

Luna sub
pedibus
eius.

Coronata
stellis duo-
decim.

Granida.

Partu-
riens.

veritatem & Deum; & ita contra Christum, Mariam, Ecclesiam, in quibus erat Dei veritas & Deus: itaque voluit illos euertere, & illam conceptionem & natuitatem delere. Cęca enim machinatione & malitia cūm pugnet contra veritatem, pugnasse intelligitur contra Christum, Mariam, Ecclesiam, quasi Mariæ Filium deuoraturus. At insano & irrito molimine illud conatus est; peperit enim Maria hominem, sed simul Deum: itaque peperit Filium super omnes cælos ad Dei æqualitatem leuatum, quòd Satan nec leuari, nec attingere potest: quare Dæmoni in cælum raptus est Filius natus, qui semper erat in cælo. In cælum item raptus est Christus, cūm Satanā in deserto superauit trino triumpho; postremò in cruce, in resurrectione, in ascensione, in seßione ad dexteram Dei Patris omnipotentis.

*Raptus
est filius
in cælum.*

Ex Draconis bello contra Ecclesiam.

Et verò nec antea cessauit, nec post hæc, belligerare contra Ecclesiam Draco, & in ea contra Mariam: vèrūm contra neutram præualere potuit eius armorum vel violentia, vel artes veterotoriaz & pestilentes. Nam eodem Ecclesia configit quòd raptus dicitur Filius Dei & Virginis, ad summam omnium creatarum rerum solitudinem, diuinitatem, quòd eam leuarunt alæduæ, virtutum altera, altera donorum Spiritus sancti, & vtrorumque exercitium & volatus perpetuus. In ea enim perfectione contemplationis, & diuinorum actionum stadio, parauit illi Deus perennem habitationem; vbi eam pascit cibo cælesti per tempus, & tempora, & dimidium temporis, hoc est, quanto tempore bellum gerendum est contra aduersarias potestates, & præfertim tempore persecutionis Antichristi. Similiter intelligitur bellum Dæmonis contra Matrem Dei Mariam, similiter illius ad Deum refugium, & erga illam protectio & securitas. Cognouit igitur Satan non posse fidem, non virtutes, non dona, non sanctas operationes eripi vel ab Ecclesia, vel à Maria; vim enim expertus est in Ecclesia Dei esse & in Maria, quę superari à nulla creatura posse. Quocirca cūm vinci se à veritate sentiret, persecutionibus, laboribus, angustijs, cruciatibus, mortibus, lanienis aduersus Ec-

*Simile bel-
lum contra
Mariam.*

clesiam exarsit & insaniuit, hæc permittente Deo ad splendorem maiorem illius & gloriam. Neque hæc solum extrinsecus in illam permisit, sed innumerabiles spiritus & mentis afflictiones. illas quidem exteriores non permisit in Matrem suam; has internas permitit, & quidem acerrimas animi angustias, dolores, afflictiones de laboribus & pœnis Filij, de persecutionibus, de passionibus, cruce, morte; simul de Ecclesiæ necessitatibus, de persecutionibus & laboribus, de afflictionibus & malis omnibus. Hic verò fuit clamor parturientis Ecclesiæ, hic cruciatus ut pareret. Inuocauit enim Ecclesia perpetuò in suis laboribus Christi aduentum, conceptionem, natuitatem: inde idem auxilium animi suspirijs, & valida deprecatione expetiuit Maria. Hæc autem voluit impedire permissa Satanæ à Deo potestas; per afflictionum enī flumen & rapacitatem Ecclesiam ad se trahere expetiuit & pessimare. Verūm audiuīt terra vocem mulieris vtriusque, hoc est, orationem. Sed quænam terra? Vis Dei incarnati præuisa & accepta Deo in æternitate, Filius Dei factus homo. Illa terra fuit purissima caro è Virgine sacro sancta assumpta, fructus ille terræ quem dedit Virgo diuina. Hæc terra, hic Christus Deus homo, hic I E S V S profligauit Satanam, absorpsit eius fluminis violentiam, & truculentiam eius temptationis, & bella superauit gloriosissimè.

Ex prælijs cum semine mulieris.

Quid insanis præterea draco abyssi? Nihil possum aduersus Filium, nihil contra Matrem, nihil in Ecclesiam: contendo prælia facere cum semine mulieris, cum particularibus hominibus, cum Ecclesijs item particularibus. Præcipuum autem bellum meum exardebit contra pios, contra eos qui obseruant mandata Dei, qui testes Dei sunt, & ad martyrium pro Christo aspirant, & martyrio pro eius nomine coronantur: neque enim de alijs sum admodum solicitus. Est veteratrix hæc tua superbia & truculenta, bellua excrabilis & pestilens: contra pios bellum geres, & prælia multa facies; sed exanguia illa erunt & profligata. Alios etiam, quos tu contemnis, iuuabunt Sancti suis victorijs de te, & Mater Dei Maria, & Ecclesia, & Christus, &

& Deus: & tu tandem conculcaberis , & in ignem projiceris , ac sepelieris in æternum cum tuis diabolis omnibus , & cum vniuersa fæce hominum damnatorum per tuum maleficium; quod tamen ipsum non impunè feres: qua enim ex parte poena maiori affligi poteris, ea ad cumulum tuæ antiquæ damnationis affligêris , draco tartaree. Agimus vobis gratias ingentes in humilitate cordis nostri in Christo sancti Angeli, Prophetæ, Evangelistæ, excellentia mysteria & laudes de Virgine Matre gloria à Deo vestra intercessione & auxilio intelleximus. Verùm ut dona cælestia suo ingenio desiderium cordis explet simus & excitant, ita nos accendimur nunc magis ad Virginis sacrosanctæ præconia inquirenda ac celebranda.

Ex gaudio & celebritate Angelo-
rum in Virginis Assum-
ptione.

Obsecramus , Angeli sancti , nonnihil nobis aperire dignemini , pro vestra in nos singulari charitate & patrocinio salutari , quam habuistis exultationem, vbi ad vos ad cælestè Regnum assumpta est Virgo Dei Mater Maria: quam celebritatem illi exhibuistis? Nonnulla perstringemus per tuum Tutelarem. Nam vbi primùm intelleximus eam esse assumendam ad Deum & ad nos , amplissimo gaudio fuimus exhilarati ; maiorietiam, cùm vidimus Christum descendere ad illam adducendam, & eius assumptionem diuinè ornandam. In desiderio fuissimus , vt omnes comites iremus Christo ; dilecti tamen à diuinitate sumus qui ascendentis susciperemus, alij profecti sunt cum Christo. Iam inde festiuitate & celebritate ornatum est cælum vniuersum : quasi videres ad nouum splendorum & dignitatem recipiendam id parari , & ad nouas laudes Deo canendas , & Virgini velut gestire : totam viam ad montem usque Sion , montem item ipsam , & Mariæ Virginis habitationem cælestibus floribus & peristomatis ornatam : opulentum totum itineris spatium Angelorum frequentia , hinc inde exspectare aduentum Christi & Matris, non cessare à laudibus utriusque. En fuscitat Matrem Filius , decorat gloriosam animam , & corpus replet gloria, utrumque donis incomparabilibus exaltat , diuino triumpho ad cæ-

lum leuat , paradiso infert , supra omnes Angelorum hierarchias & ordines secundum se in summa sede cælorum , in summo honore & gloria apud Deum collocat , Reginam ac Dominam constituit ac pronuntiat. Data mihi fuit omnis potestas in cælo & in terra, datur nunc Matri meæ Mariæ Virgini in utrumque summa super omnem puram creaturam. Concidimus in genua nostra supplices , in iubilo omnes adorauimus Deum & Christum eius ; adorauimus sua adoratione excellenti Matrem Dei, professi sumus illam nostrum omnium esse Reginam ac Dominam : illi cecinimus laudes cælestes , quales nulli præterea creaturæ. Neque verò existimetis quæ præconia nos modulati sumus, non esse supra vestrum captum ; altè cecinimus Matri Dei , & Angelicos modulos edidimus in sublimitate : sed vobis aliquam partem nostri cantici indicabimus.

Ex singulorum ordinum Ange-
lorum iubilis.

Exultanti enim tota cælesti ciuitate , iubilante cælo , nostri Seraphim excellentiorem amoris Dei flammat Mariæ quām sibi detulerunt, Cherubim sublimiorem Dei scientiam : Throni altiorem in illa Dei thronum quām in se agnouerunt, in quo emineat diuina maiestas atque adoretur ; Dominatores suam Dominam & Imperatricem veneratæ sunt ; Virtutes miraculis diuinioribus quām se ornatam professæ sunt , maiorum item esse virtutum & signorum fœcundam; Potestates illam in aduersarios spiritus potentiorum quām se accepisse facultatem. Iam verò principatum in Ecclesiam , & in alias hominum monarchias, illam obtinere suo præstantiorem Principatus testati sunt , & certius gerere patrocinium; cùm suum sciant in Deo certissimum : Archangeli in commissas sibi congregations exercere gubernationem sua principalem magis & altiorem. Postremò Angeli esse quidem salutares se singulis hominibus, se illos iuuare, protegere , gubernare , atque dirigere ; vnam tamen illam instar esse omnium confessi sunt singulis hominibus & vniuersis. Habemus nos quidem permanentem in Deo nostro beatitudinem , & illam quidem statam & firmam , & quæ in gradu cuiusvis nostrum augeri non possit, neque ve-

FF 4 rō mi-

rò minui: verùm gloria quæ ex illa promanat, & exit in gaudium & laudes de multiplici Dei sapientia & donis in nos & in Ecclesiam, (quæ accidentaria appellari potest) illa, inquam, gloria singularem accepit accessionem in assumptione Matris Dei in celum; quæ & de illa, & de alijs eius donis subinde augetur. Itaque iubilamus semper de Virgine sacrofæcta, Hierarchicas actiones ab illa subinde recipimus.

Ex simili beatarum animarum iubilo ac celebritate.

Quid vos, beatæ animæ, quæ inter Angelorum choros sedes à Deo accepistis, quid tunc agebatis? Similiter atque Angeli assumptionem Matris Dei Mariæ Virginis celebrabamus: & quidem quòd in superiori Angelorum ordine eramus collocatæ, ita altiori laude illam prosequebamur, nostrum Angelorum ordinem æmulatae diuinitùs. Addidimus proprias Patriarchæ. Nos fidem de Filio tuo, diuina Virgo, accepimus, conseruimus, propagauimus; tu illum dedisti, & totam spem & fidem nostram repræsentasti. Nos exultauiimus, ut diem Christi videmus; vidimus in spiritu, & gauisi sumus: tu verò illum concepisti, peperisti, souisti, lactasti, cibasti; tot annos cum illo vixisti, subditum habuisti & obsequentem: tu verè & diuinè illum audisti, vidisti oculis tuis, perspexisti, tu manibus tuis contrectasti; tibi eximio priuilegio manifestata est vita æterna quæ erat apud Patrem. Nos autem Prophetæ, cùm fuerimus toti in vaticinijs de Filio, & de te simul, suauissima Virgo Mater, sublimi spiritu diceremus? dignitatis tuæ tamen amplitudinem & splendoré nunc pleniùs cognoscimus, & ex maiori luce & spiritu laudamus & benedicimuste, & prædicamus in iubilo, exaltantes Dei misericordiam & veritatem. Nos verò alij, qui ex lege veteri credidimus in tuum Filium, & illius merito sumus consequuti gloriam sempiternam, summa te admiratione & laude prosequimur Mater Dei. cùm enim nos tot sacrificijs Filium tuum, tot oblationibus, ceremonijs, tot mandatis, tot seruitijs, tot purgationibus, tot festis, tot Sacerdotibus & Leuitis Christum significauerimus, & adorauerimus futurum; tu tamen octo verbis illum & concepisti, & præsentem

Iohann. 8.

Luca 2.

z. Iohann. 1.

exhibuisti mortalibus omnibus adorandum: vt plus videamus valuisse apud Deum tuum illum consensum, quæcum omnia nostra sacra, & cæremonias. Sit Filius tuus benedictus in sæcula, sis & tu in æternum benedicta.

At vos Apostoli & sancti Patres, qui cum ipsa in terra vixistis; vel qui etiam eius morti, & resurrectioni, & assumptioni interfueritis; quid laudum attulistis & tunc, & nunc offeratis? Eramus quidem tunc Spiritu Dei ornati, & cælestes Dei Genitrici laudes diximus, iuxta quod singulis Spiritus dabat eloqui; nunc verò & illa retinemus, quæ tunc diximus, & augustiora facimus & excellentiora, & plurima addimus, lumine diuinæ gloriæ illustrati, quæ superant captum vestrum: illud tamen non tacebimus, quod vestræ intelligentiæ non nihil erit accommodatum. Cùm esset in terris nobiscum post Filij ascensionem, tota fuit in nostra institutione: itaque docebat nos Deus & Christus per se quidem, sed per ipsam etiam, & per Angelos. Fuit illa Ecclesiæ magistra diuino quodam priuilegio: nunc verò vt Angelorum omnium est purgatrix, illuminatrix, & perfectrix; ita & nostra Apostolorum, & beatarum animarum omnium. Quid præterea alij sancti Patres Virginis Mariæ Deiparæ in terris viuentes laudis & encomij obtulistis? quid verò nunc in cælo triumphantes? Semper Ecclesia Dei, & Patres Ecclesiæ, & Doctores Matrem Dei præcipuo, & post Filium eius maximo præconio, veneratione, deuotione sumus prosequunti; neque ullus nostrum fuit qui illam non summis laudibus extulerit. Omnes esse Matrem Dei prædicauimus, concepisse Deum hominem & peperisse, Virginem fuisse & ante partum, & in partu, & post partum, esse perennem & diuinam Virginem, de Spiritu sancto obumbrante Altissimi virtute concepisse ex purissimis suis sanguinibus, nullo prorsus viri commercio. Nullus fuit qui non ex Scriptutis illam, ex traditione Ecclesiæ, ex sua singulari cordis pie quæcum potuit excellentissimis encomijs ornauerit. Nam etiā si nihil aliud, quæcum quæ nunc perstrinximus, dixissemus; cum ijs omnes laudes, quæ possunt in Matrem Dei Mariam conferri, & debent, amplissimè fuissemus complexi: hæc ergo sat fuerit, si significauerimus; nam quæ nunc in cælesti gloria prosequimur, & superiora ijs sunt quæ in terris diximus, & in nobis desiderium laudandi Virginem Matrem nō explent,

explet, sed augent continenter, & vestrum superant captum. Colligite vos ex nostris scriptis, quæ vestro studio assequi poteritis, nobis iuuantibus in Christo.

Agimus vobis gratias immortales pro cœlesti vestra erga nos benignitate, clarissima cœlorum lumina. Hoc ergo conabimur vestro patrocinio & ope freti in Christo: non tamen omnium prosequemur monumenta; sed aliqua si referamus, existimabimus aliorum omnium præconia attulisse, & reuera offeremus Christo & Matri Dei Mariæ sacrofæctæ.

Ex sanctorum Patrum
scriptis.

Irenæus. Sicut Heua inobaudiens facta, & sibi & vniuerso generi humano causa facta est mortis; sic & Maria habens prædestinatum virum, tamen Virgo obaudiens, & sibi & vniuerso generi humano causa facta est salutis. *Et paulò inferiùs:* Sic autem & Heua inobedientiæ nodus solutionem accepit per obedientiam Mariæ: quod enim alligauit virgo Heua per incredulitatem, hoc Virgo Maria soluit per fidem. *Et alibi:* Quemadmodum Heua per Angelicum sermonem seducta est, vt effugeret Deum, præuaricata verbum eius; ita & Maria per Angelicum sermonē euangelizata est, vt portaret Deum, obediens eius verbo: & sicut illa seducta est, vt effugeret Deum; sic hæc suasa est obedire Deo; vti virginis Heua Virgo Maria fieret aduocata.

Cyprianus. Genitrix est & obstetrix Maria, & deuotam dilectaæ soboli exhibit clientelam; atrectat, amplectitur, iungit oscula, porrigit mammam; totum negotium plenum gaudio: nullus dolor, nulla naturæ contumelia in puerperio; vtrò maturus ab arbo re baiula fructus elapsus est, nec oportuit vellicari, quod sponte prodibat; nihil in hac repetit vltio, nec præcedens delectatio aliquam expetiit poenarum usuram. Spiritu sancto obumbrante incendium originale extinctum est; ideoque innoxiam affligi non decuit; nec sustinebat iustitia, vt illud vas electionis communibus lassaretur iniurijs, quoniam plurimum à cæteris differens, natura communicabat non culpa: eratque ei proprium priuilegium, quod nulla mulierum nec ante nec

deinceps meruit obtinere, quod erat simul Mater & Virgo, singulis titulis insignita. Unde & Matri plenitudo gratiæ debebatur, & Virgini abundantior gloria; quæ carnis & mètis integritate insignis, spirituali & corporali, intus & extrà, Christi præsentia fruebatur. *Et pòst paulò:* Angelica sanè non est credendum ibi ministeria defuisse: nec recesserat à venerabili pectori Matris Spiritus sanctus, ad verbum Gabrielis illapsus. Possidebat domum suam; & templum, quod sibi consecraverat, adornabat: celebrabat sacramentum suum, & sanctimoniaz thalamum honorabat; lètificabant consolationes huiusmodi animam benedictam, & tanti habitatoris reuerentia concupiscentiarum ludibria abigebat; legem mentis lex carnis non infestabat, rebellio nulla quietem spiritus affligebat. Parvulus fugens vbera pura alimonia vtebatur, & fons sacri pectoris defecatum edulium ori mundissimo infundebat. Sed & cor Matris quædam dulcedines, quæ humandum superant intellectum, imbuebant; eratque vtrimeque mira iucunditas, cum pia sanctæ Matris & deuota humilitas, & sancti sanctorum immensa benignitas, confederatis affectibus mergerentur.

Athanasius. Et quandoquidem ipse Rex est, ^{Evang. de Annun-} qui natus est ex Virgine, idemque & Dominus & Deus; ea propter & Mater, quæ eum genuit, & Regina, & Domina, & Deipara propriè & verè censetur: licebitque nobis ita congruenter dicere, dum ad ipsam, & ad eum, qui ex ea genitus est, carniferum Filium respicimus. Nunc scilicet adest Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumambieta varietate; ed quod secundum sexum fœminum Regina, & Domina, & Mater Dei appellari debeat. Eaque nunc, vt Regina assistens à dextris Filij vbique regnantis, quasi in vestitu deaurato incorruptionis & immortalitatis circumambieta & variegata, sacris & solemnibus verbis celebratur: non quidem secundum spiritualem simplicitatem, aut quasi sine corpore & carne assistat, sed quod induita sit (quantum spectat ad sanctissimam eius carnem) incorruptibilitate & immortalitate. Variegata rursus est, quantum attinet ad ossa sanctissima, quæ eius carnem fulciunt. Nam ex carne eius, & ex ossibus eius, veluti ex veteri Adamo nouus iste Adam, vt vicem eius expleret, costam sibi finxit, nimirum istam incarnationem, eamque semel indu-
^{psalm.44.}
tam

tam perpetuò gestar. Ac proinde ista noua
Eua mater vitæ appellatur, variegataque per-
manet ad primitias vitæ immortalitatis om-
nium viuentium. Dicimus eam igitur ite-
rūm, & semper, & vnde quaque beatissimam.
Sicut ergo, cùm ad ipsum respicimus, Re-
gem, Dominum, & Deum appellamus; ita
quoque, cùm ad eam oculos reiçimus, Re-
ginam, Dominā, & Deiparam esse animad-
uertimus, idque contemplatione oculi men-
talnis. Adeſt Regina à dextris tuis vestitu de-
aurato, circumambieta varietate. Et iam, sci-
licet, audi Filia Dauidis & Abrahæ, & incli-
na aurem tuam in preces nostras, & ne obli-
uiscaris populi, neque nostri, qui sumus de
familia & domo Patris tui. Parentes enim
tui sumus, secundūm generis prosapiaque
rationem; nostraque Filia es, quia ex nobis
genita es. Decet enim te Matrem, Regene-
ratricem, Dominam, ac Heram cognomi-
nari (eò quod ex te prodijt Rex, Dominus,
ac Deus noster) assistentem illi, nobis quidem
terribili, tibi autem dulci, omnemque gra-
tiam largienti. Qua de causa factum est, vt
gratia plena appellata sis; vtpote quæ omni
gratia abundares, idque per superuentum in
te Spiritus sancti. Ideoque vultum tuum de-
precantur omnes diuites plebis; ditati scilicet
istiusmodi bonis, & spiritualibus contempla-
tionibus. Ad te clamamus, recordare nostri
sanctissima Virgo, quæ etiam à partu Virgo
permansisti; & retribue nobis pro exiguis
istis eloquijs magna dona ex diuinijs tua-
rum gratiarum, tu quæ gratia plena es. Nam
ideò his vocibus vt ex re ipsa desumptis, &
natura laudatorijs, præcipue in tuum enco-
mium vtimur, si quando hymnus, si quando
laus tibi, siue à nobis, siue ab vniuersa crea-
tura offertur; tibi, inquam, gratiosa Domi-
næ nostræ, Reginæ, Heræ, Matri Dei, arcæ
sanctuarij. Ecce iam nunc & in exordio diei,
vt primitias laudis tibi hoc encomium Ar-
changelus contexit dicens: *Ave gratia plena,*
Dominus tecum; beatam te prædicant omnes
Angelorum & terrestrium hierarchie, & hie-
rarchicas manus attollentes benedicunt tibi,
quæ & in cælis benediceris, & in terris beata
prædicaris. *Benedicta tu in mulieribus,* & *be-*
neditus ructus ventris tui: istiusmodi enim
benedictionibus te celebrat prima acies, quæ
ex Thronis, Cherubinis, & Seraphinis con-
stat; qui aut flammei, aut magni Regis Dei
cognitores appellantur. Beata tu in mulieri-

bus, & beatus vterus tuus Dei gestator, & vbe-
ra quæ ille adhuc infantulus luxit. Secunda
verò hierarchia, quæ in se Dominationes,
Virtutes, Potestatesque complectitur, ad te
respectans clamat; vtpote quæ hæc didicerit
à sublimeri hierarchia, priusquam initia-
ta sit: *Benedicta tu in mulieribus,* & benedi-
ctus venter tuus, qui Deum cōcepit, & mam-
millæ quæ Deum educauerunt puerum fa-
ctum. Iam tertia ex Principibus, Angelis, &
Archangelis acies, quibus mandatum & per-
missum fuit à Deo mittente, vt per vnum
Gabrielem Archangelum ederet sp̄endidif-
sum & capacissimum hymnus. In hæc
verba: *Ave gratia plena, Dominus tecum.* Ab ibid.
istis deinde nos hierarchiæ terrestres exalta-
tiones Dei in gutture ferentes, siue quod di-
dicimus, siue quod mutuò hæc verba sum-
pserimus, exaltamus te magna & canora voce
dicentes: *Ave gratia plena, Dominus tecum.*
Intercede Hera & Domina, & Regina, &
Mater Dei pro nobis; quoniam ex nobis tu
oriunda es, & is qui editus est ex te carnige-
rus Deus, noster est; quem decet gloria, &
magnificentia, omnisque honor, & adoratio,
& gratiarum actio, cum Patre initij experite,
& cum sancto, bono, viuifico Spiritu, & nunc,
& semper, & in sæcula sæculorum, Amen.

Eusebius Emilianus. Agnosce, ô vere bea-
ta Maria, gloriam tuam: illam, inquam, glo-
riam, quam tibi vel Angelus nuntiauit, vel
Ioannes per os Elisabeth matris adhuc de se-
creto vteri prophetauit. *Benedicta itaque tu*
inter mulieres, & benedictus fructus ventris
tui: & vnde mihi hoc, vt veniat Mater Do-
mini mei ad me? Exulta Mater salutis huma-
næ: ecce Domini mei vniuerso mundo per
tanta retro sæcula promissum prima suscipte-
re mereris aduentum; habitaculum immen-
se maiestatis efficeris; spem terrarum, decus
sæculorum, commune gaudium pecu-
liari munere nouem mensibus sola possides;
initiator omnium rerum abs te initiatur, &
profundendum pro mundi vita sanguinem
de corpore tuo accepit, ac de te sumpliit quod
etiam pro te soluat. A peccati etenim veter-
is nexu per se non est immunitis nec ipsa Ge-
nitrix Redemptoris: solus ille licet ex debito
renascatur, lege tamen veteris debiti non te-
netur. Parum tamen tibi cum cæteris com-
mune matribus est; medicum enim dolorum
nostrorum sine dolore paris, sanatorem de-
pauat sæculi atque corrupti sine villa pudo-
ris

Psalm. 44.

Lucæ 1.

ris corruptione progeneras . Nec enim decebatur , ut qui ad hoc venerat , ut violata in integrum restitueret , aliquid de materna integritate violaret . Ecce uno partu tuo universorum nascitur vita sacerdorum , profers in lucem lucis parentem ; & Saluatorem hominum , Angelorum patrem , vocare meritis Filium tuum . Hic est ille etiam ab initio quasi Deus signis & prodigijs demonstratus , in Patriarchis praetentus , Prophetarum vocibus nuntiatus . Hic est ille , qui sub nubilo legis coruscans , Scripturarum omnium claves in se & aperiens & claudens , ac Testamenti veteris umbras aduentus sui luce discutiens , Verbum caro factum venit in mundum , non deposita , sed seposita maiestate : perfectus Deus , & verus homo , unus Christus ; non alter ex Patre , alter ex Virgine : inde diuina , hinc humana substantia ; duplex natura , sed tamen Dei & hominis una persona ; ita coniunctus Deus homini , sicut anima corpori . Ita est pro nostra salute misericors humiliata maiestas , ut tunc non adimeret dignatio dignitatem ; assumpta est enim humanitas , non absumpta diuinitas : ad nos quidem per Matrem venit , sed tamen cum Patre regnauit . Et quid mirum ? Lux ipsa , quamlibet infundatur terris , ordine tamen suo nihilominus fulget in caelis . Hic est ille agnus Dei , qui tollit peccata mundi ; qui ante Reges & Principes pia pro impijs stetit victima : qui & Sacerdotem egit semetipsum offerendo , & Sacrificium obtulit moriendo .

Ephrem. Intemerata prorsusque pura Virgo Deipara , Regina omnium , spes desipientium , Domina mea glorioissima eademque optima , sublimior cælicolis , purior solidis radijs & splendoribus , honoratior Cherubim , & polyommatis (id est , multoculis) spiritibus , sanctior Seraphim , & nulla comparatione cæteris omnibus superis exercitibus gloriiosior ; spes Patrum , gloria Prophetarum , Apostolorum præconium , & honor Martyrum , Sanctorum lætitia , & lumen studiosorum Abraham , Isaac , & Jacob , decus Aaron , Mosis splendor , & Gedeon vellus , Hierarcharum coetus , & omnium Sandorum , ac Virginum corona ob fulgorem inaccessa . Acerra aurea , lucerna micantissima , vrna cæli manna gestans , tabula scriptam legem ferens mortalibus , arca vera , charta diuinissima , omnium princeps , cir-

cumspæcta & lucifera Virgo , consolatio sanctissima , & omnium dux , sacratissima puerilla . O rube incombuste , & patens prædium , *Exod. 3.* & viridans Aaron illius virga . Virga profectò exististi , & flos Filius tuus . E radice David & Salomonis germinauit Christus noster creator , Deus & Dominus omnipotens , altissimus & solus . Tu , quoad corpus , Deum & Verbum genuisti ; Virgo ante partum , virgo in partu , virgo post partum . Claves non excusset Deus creator tuus in tuo virginali vtero absque semine carnem indutus , te , ô celeberrima , talem præseruans , qualis existeras ante partum . Per te reconciliati sumus Christo Deo meo , Filio tuo : tu peccantium , & consilio destitutorum adiutrix ; tu portus procella vexatorum , solatium mundi , carcere clausorum liberatrix celeberrima : tu orphanorum suscepitio , tu captiuorum redemptio , tu ægrotantium exultatio , & omnium salus : tu solitariorum stabilimentum , & spes mundanorum ; tu Virginum decus , corona , & gaudium ; tu mundi lætitia , ô Domina , Princeps , Regina præstantissima , & perquam benedicta , puella veneranda , Dominorum Domina purissima ; sub alis tuis custodi me & protege . Miserere mei , qui sum luto inquinatus , qui sceleribus quam plurimis Creatorem Deum meum , & Iudicem offendii , ne aduersus me glorietur Satanus exitiosissimus , ne in me exsurgat execrandus inimicus meus , ne seruum tuum à tua spe destrui cognoscamus , ne calumnietur me detractantium lingua . Non mihi alia fiducia , ô Virgo sincera ; ex vlnis equidem maternis tibi , Domina mea , deditus sum miserabilis , & cliens tuus vocatus sum : ne malevolus Satanus me ad infernas portas adducat ; tu enim meus portus , ô Virgo inuolata , & præfens auxiliatrix . Denique sub tutela & protectione tua totus sum . Crebris lachrymis te , ô celeberrima Mater , imploro : & aduoluor tibi Domina mea , suppliciter clamans , ne dulcis Filius tuus , & vita omnium dator , ob multa quæ patraui sclera , tollat me de medio , & miserrimam animam ceu leo diripiatur , vel velut sterilem ficum infelicem me excidat . Sed obsecro , ut Christum meum adeam , & subeam aulas illas Beatorum , ubi non sunt lachrymæ , non vexatio , non molestia , non mors , non tormenta , non locorum angustiae ;

sticæ; sed lætitia inexhausta, voluptas Iustorum, deliciæ & exultatio, gloria & splendor. Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, ô gratia plena; moue lingam meam & labia ad laudes tibi alacri & læto animo canendas, & præcipue melos illud Angelicum celebratissimum, quod Gabriel in Nazareth seruili habitu ad te Virginem & Matrem Dei mei integerrimam clamans cecinit, salutationem maximè congruam & dignissimam, mundi salutem, cunctarumque animarum tutelam. Dignare, Virgo, te tuum famulum laudare, & dicere: Aue Dei spendidissimum & luculentissimum vas: aue Domina Maria, gratia plena: aue in mulieribus Virgo beatissima: aue stella fulgentissima, ex qua Christus prodijt: aue illustrissima lux, Mater & Virgo: aue quæ mirificè Regem omnium peperisti: aue per quam nobis sol præclarissimus illuxit: aue Domina cunctis sublimior; aue canticum Cherubim, & hymnus Angelorum; aue pax, gaudium, & salus mundi; aue generis humani lætitia; aue Patrum præconium, & Prophetarum decus; aue Martyrum pulchritudo, & corona Sanctorum; aue piorum gloria, & in solitudine degentiū hymnus; aue præclarissimū hierarchiarum cœlestium ornamentum; aue hymnigraphorum omnium oratio; aue præstantissimum orbis terræ miraculum; aue terrigenarum omnium delectatio; aue paradise deliciarum & immortalitatis; aue lignum vitæ, & gaudium, & voluptas; aue vallum fidelium, & mundi salus; aue tranquille portus, & à fluctibus agitatorum liberatrix; aue progenitoris illius Adam resurrectio; aue iucunda libertas; aue omnium parens; aue flos gratiæ & consolationis; aue refugium peccatorum & hospitium; aue propitiatorium laborantium; aue refugium in Ierosolymis; aue throne mei Creatoris gloriosissime; aue æui splendor illustrissime & micantissime; aue spes omnium proborum aduersis casibus afflictorum; aue conuersorum refugium; aue virorum iuxta mulierumque Regina & tutela; aue mundi Mediatrix gloriosissima; aue vniuersi terrarum orbis conciliatrix; aue Domina sceptrum fidelibus tuis impetrans; aue gloria & lætitia omnium Sacerdotum; aue Virgo solatum solitariorum; aue porta cœlorum, ascensus omnium; aue refermentum portarum paradisi; aue quæ mœ-

rores sedasti adornatrix omnium; aue eadem quæ leniisti oppressorum molestiam; aue clavis cœlorum & regni Christi; aue portus optime huius vitæ nautarum; aue animæ meæ spes bona & fida; aue Christianorum omnium firma salus; aue lumen præfulgens, quo mundus illustratur; aue Mater Christi Filij Dei viui; aue nostri genitorum protectio luculenta & gloria; aue quæ nullo spatio comprehensum in sinu comprehendisti; aue quæ Christum vitæ datorem educasti, Christum pientissimum omnium Creatorem, Deum, dulcem Iesum meum, altorem mundi, hominum amantisssimum, omnipotentem Patrem meum, cui competit gloria, honor, & potestas in sæcula, laus & magnificentia cum æterno Patre & Spiritu sancto, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Precibus Dei Genitricis semper Virginis, & exercitus cœlestium, ac cœtus Angelorum, Cherubim, Seraphim, Prophetarum, Martyrum, Hierarcharum, Sanctorum studiosorum intercessionibus, & omnium Beatorum supplicationibus miserere tuæ creaturæ, Deus mi clementissime: à dextris in hora iudicij colloca humiles seruos tuos. Ne, ô Domine vitæ auctor, ad opera, quæ nos mortales legem præuaricati commisimus, adspexeris; quin potius a spice ad mitissimam humanitatem tuam. Amen.

Subdit idem. Immaculata, impolluta, incorrupta, pudica Virgo, Dei Sponsa, Domina nostra, quæ Deum Verbum hominibus mirifica tua conceptione conciliasti, & rebellem humani generis naturam cœlestibus consociasti; vnica spes desperatorum, oppressorum subsidium, ad te currentium auxilium præsentissimum, omnium denique Christianorum perfugium; me scelerum peccatorem, & foedis meis cogitationibus, verbis, factis factum vilissimum, atque ad eò voluptatum mollitem animo seruili & abiectione amplexatum, ne auerteris quælo: quin potius, sicut humanissimi Dei Mater es, ita me peccatorem humaniter suscipe, & meam fôrdidissimam, indignisque labijs expressam orationem admitte; nec non tuum quidem Filium, meum autem Herum & Deum, materna tua liberalitate volens exora; vt mihi quoque mitissima illa suæ pietatis viscera referet, & posthabitum innumerabilibus peccatis meis ad pœnitentiam me conuer-

conuertat, probeque sua completere manda-
ta concedat. Adhuc mihi semper, Virgo mi-
sericors, clemens, & benigna; in praesenti
quidem vita. feruens proteetrix & auxilia-
trix, hostiles impetus repellens, & me de-
ducens ad salutem, ac in supremo vitæ mo-
mento miseram meam animam conseruans,
& tenebrosos malorum Dæmonum aspe-
ctus ab ea procul abigens; in terribili au-
tem die iudicij ab æterna damnatione me li-
berans, postremò inaccessæ tui Filij & Dei
gloriarum me heredem efficiens. Quam per
intercessionem fauoremque tuum, Domini-
na mea sanctissima Dei Mater, te etiam at-
que etiam oro, assequi valeam, gratia, mi-
sereratione, & humanitate vnigeniti Filij tui
Domini & Dei Saluatoris nostri IESV Chri-
sti, cui conuenit gloria, honor, & venera-
tio cum æterno eius Patre, & sanctissimo
optimoque vitæ auctore Spiritu, nunc, &
sempre, & in sæcula sæculorum. Amen.

^{2 lib. de}
^{Trinit.}
^{sub fin m.}

Hilarius. Spiritus sanctus desuper veniet
in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi.
Luce 1. Spiritus sanctus desuper veniens Virginis in-
teriora sanctificauit, & in his spirans qui vbi
vult spirat, naturæ se humanæ carnis im-
mischuit; & id, quod alienum à se erat, vi
sua ac potestate præsumpsit. Atque vt ne
quid per imbecillitatem humani corporis
dissideret, virtus Altissimi Virginem obum-
brat, infirmitatem eius veluti per umbram
circumfusam confirmans, vt ad fementiuam
ineuntis Spiritus efficaciam corporalem
humæ virtutis inumbratio temperaret. Eu-
cuans se enim ex Deiforma, & formam ser-
ui accipiens, & Filius Dei etiam Filius ho-
minis nascens, ex se suaque virtute non de-
ficiens, Deus Verbum consummauit homi-
nem viuentem. Nam quomodo Filius Dei
hominis Filius erit natus, vel manens in Dei
forma formam servi acceperit; si non po-
tentia Deo Verbo ex se & carnem intra Vir-
ginem assumere, & carni animam tribue-
re, homo Christus I E S V S ad redemptio-
nem animi & corporis nostri perfectus est
natus; & corpus quidem ita assumpit, vt id
ex Virgine conceptum formam eum esse
servi efficeret? Virgo enim non nisi ex san-
cto Spiritu genuit, quod genuit. Et quam-
uis tantum ad nativitatem carnis ex se da-
ret, quantum ex se fœminæ edendorum cor-
porum suscepit originibus impenderent; no-
tamen I E S V S Christus per humanæ con-

ceptionis coaluit naturam: sed omnis causa
nascendi inuecta per Spiritum tenuit in ho-
minis nativitate quod Matris est, cùm ta-
men haberet in originis nativitate quod Dei
est. Hinc igitur maximum illud ac pulcher-
rimum suscepit hominis sacramentum Do-
minus ipse ostendit dicens: *Nemo ascendit Iohann. 3.*
in celum, nisi qui descendit de celo, Filius
hominis qui est in celo. Quod descendit de
celo, conceptæ de Spiritu originis causa est:
non enim ex se corpori Maria originem de-
dit, licet ad incrementa partumque corpo-
ris omne quod sexus sui naturale est contu-
lerit. Quod verò hominis Filius est, suscep-
ptæ in Virgine carnis est partus: quod au-
tem in cælis est, naturæ semper manentis
potestas est, quæ initia conditaque per se
carne, non se ex infinitatis suæ virtute in-
tra regionem definiti corporis coarctauit,
Spiritus virtute ac Verbi Dei potestate in
forma serui manens, ab omni intrâ extraque
cæli mundique circulo cæli ac mundi Do-
minus non absuit.

Basilius. Quoniam verò eæ tempestate nul-
la puritate par Mariæ virginitas inter homi-
nes ad effectum sancti Spiritus excipendum
est reperta, & illa iam desponsatione erat
occupata, electa est beata Virgo; ita vt ni-
hil detrimenti ex desponsatione accesserit
virginitati. *Et paulò post.* Itaque priusquam *In Hom.*
conuenirent, inuenta est in utero habens de
Spiritu sancto. Vtrumque Ioseph reperit, &
conceptionem, & causam è Spiritu sancto.
Et paulò post; *Ne metuas, inquit, accipere*
Mariam coniugem tuam. Ostendit quod il-
lam non sit abominatus, nec molestè tule-
rit; sed quod eam metuerit, vt Spiritu san-
cto plenam. *Et alibi.* Suscipe, salua, mise-
rere, & custodi nos Deus gratia tua. San-
ctissimæ & intemeratae Dominatricis nostræ,
Dei Genitricis & semper Virginis Mariæ,
cum omnibus Sanctis memorantes, nos ip-
sos ad inuicem, atque omnem vitam nostram
Christo Deo commendemus. Ter idem
repetit.

Gregor. Nazianz. Si quis sanctam Mariam *Ad Cledo.*
Deiparam non credit, extra diuinitatem est. *nium ad*
Si quis Christū per Virginem tamquam per
canalem decurrisse ac defluxisse, ac non in ea
diuino modo, quia absque viri opera huma-
no, quia procreationis lege, formatum esse di-
xerit, in simili impietate versatur. Si quis crea-
tum hominem fuisse, Deumque postea sub-
G G ijisse

ijisse pronuntiauit, damnationi obnoxius est: hoc enim non Dei generatio fuerit, sed generationis fuga. Si quis duos Filios, alterum ex Deo & Patre, alterum ex Matre; non autem vnum atque eundem induxerit; is ab ea quoque filiorum adoptione excidat.

*In 1. cap.
Lxx.*

Ambrosius. Soli Mariæ hæc salutatio seruabatur. Bene enim sola gratia plena dicitur, quæ sola gratiam, quam nulla alia meruerat, consequuta est; ut gratiæ repleretur auctore. *Eodem capitulo:* Verè despontata, sed Virgo, quia est Ecclesiæ typus, quæ est immaculata, sed nupta: concepit nos Virgo de spiritu, parit nos Virgo sine gemitu: & ideo fortasse sancta Maria alij nupta ab alio repleta, quia & singulæ Ecclesiæ spiritu quidem replentur & gratia, iunguntur tamen ad temporalis speciem Sacerdotis. *Rursus:* Liquet quia faciendum esse crediderit, quæ quomodo fieret interrogauit; vnde & meruit audire: *Beata quæ credidisti.* Et verè beata, quæ Sacerdote præstantior, cum Sacerdos negasset, Virgo correxit errorem. Nec mirum si Dominus redempturus mundum diuinam operationem suam inchoauit à Matre; vt per quam salus omnibus parabatur, eadem prima fructum salutis hauriret ex pignore. Et bene quæsivit, quomodo fieret: legerat enim quia Virgo conciperet, non legerat quemadmodum Virgo generaret: legerat, vt dixi; *Ecce Virgo in utero accipiet;* quemadmodum autem acciperet, in Evangelio primum Angelus est loquutus. *Et aliibi:* Ergo saltauit Propheta Dauid ante Arcam. Arcam autem quid nisi sanctam Mariam dixerimus? Si quidem Arca intrinsecus portabat Testamenti tabulas; Maria autem ipsius Testimenti gestabat heredem: illa intra sēmet legem; hæc Euangeliū retinebat: illa Dei vocem habebat; hæc Verbum. Verum tamen Arca intus forisque auri nitore radiabat; sed & sancta Maria intus forisque virginitatis splendore fulgebat: illa terreno ornabatur auro; ista cælesti. *Et alio loco:* Aduertimus quia quotannis in die solemnī Paschæ sancta Maria cum Ioseph Ierusalē petebat: vbiq; impigra deuotio, vbiq; assiduus Virginis comes pudoris adiungitur. Nec inflatur Domini Mater quasi secura de meritis, sed quod meritum maius agnouit, eō votum vberius exsoluit, officiū copiosius detulit, munus religiosius vexit, mysticum tempus impleuit. *Et agens de Virginibus:*

*In idem
cap.*

Isaia 7.

Serm. 80.

*Lib. 10.
de viduis.*

Sit igitur vobis tamquam in imagine de- *Lib. 1. 2. 4.* scripta virginitas vitaque B. Mariæ, in qua *Virg.* *tom. 1.* velut in speculo refulget species castitatis, & forma virtutis. Hinc sumatis licet exempla viuendi, vbi tamquam in exemplari magisteria expressa probitatis, quid corrigere, quid effugere, quid tenere debeatis ostendunt. Primus discendi ardor nobilitas est Magistrorum. Quid nobilius Dei Matre? Quid spendifidius ea, quam splendor elegit? Quid castius ea, quæ corpus sine corporis contagione generauit? Nam de cæteris eius virtutibus quid loquar? Virgo erat non solum corpore, sed etiam mente, quæ nullo doli ambitu sincerum adulteraret affectum; corde humilis, verbis grauis, animi prudens, loquendi parcior, legendi studiosior; non in incerto diuitiarum, sed in prece pauperis spem reponens; intenta operi, verecunda sermone, arbitrum mentis solita non homines, sed Deum querere: nullum lædere, bene velle omnibus, assurgere maioribus natu, æquilibus non inuidere, fugere iactantiam, rationem sequi, amare virtutem. Quando ista vel vultu læsit parentes? quando dissensit propinquis? quando fastidiuit humile? quando derisit debilem? quando vitauit inopem? Eos solos solita cœtus virorum inuiscere, quos misericordia non erubesceret, neque præteriret verecundia. Nihil torum in oculis, nihil in verbis procax, nihil in actu inuercundum; non gestus fractior, non incessus solitior, non vox petulantior: vt ipsa corporis species simulachrum fuerit mentis; figura probitatis. Bona quippe domus in ipso vestibulo debet agnosciri, vt primo prætendat ingressu nihil intus latere tenebratum; vt mens nostra nullis repagulis corporalibus impedita, tamquam lucernæ lux intus posita foris luceat. Quid ego exequar ciboru parsimoniam, officiorum redundantiam; alterum ultra naturam superfuisse, alterum penè ipsi naturæ defuisse? illic nulla intermisla tempora, hic congeminatos ieunio dies? Et si quando reficiendi successisset voluntas, cibus plerumq; obuius qui mortem arceret, non delicias ministraret. Dormire non prius cupiditas quam necessitas fuit, & tamen, cum quiesceret corpus, vigilaret animus; qui frequenter in somnis aut lecta repetit, aut somno interrupta continuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænuntiat. Prodire domo nescia, nisi cum ad Ecclesiæ conueniret, & hoc ipsum cū parentibus aut

aut propinquis. Domestico operosa secreto, forensi stipata comitatu, nullo meliore tamen sui custode quam se ipsa: quæ incessu affectuque venerabilis, non tam vestigium pedis tolleret, quam gradum virtutis attolleret. Et tamen alias habeat Virgo membrorum custodes suorum, morum autem suorum se habeat ipsa custodem: plures erunt de quibus discat, si ipsa se doceat, quæ virtutes magistras habet; quia quicquid egerit, disciplina est. Sic Maria intendebat omnibus, quasi à pluribus moneretur; sic implebat omnia virtutis officia, ut non tam disceret, quam doceret. Talem hanc Euangeliſta monstrauit, talem Angelus reperit, talem Spiritus sanctus elegit. Quid enim in singulis morer? ut eam parentes dilexerint, extranei prædicauerint? quæ digna fuit ex qua Dei Filius nasceretur? Hæc ad ipsos ingressus Angeli inuenta domi in penetralibus, sine comite, ne quis intentionem abrumperet, ne quis obſtreperet; neque enim comites fœminas defiderabat, quæ bonas comites cogitationes habebat: quæ etiam tum sibi minus sola videbatur, cum sola esset. Nam quemadmodum sola, cui tot libri adēsent, tot Archangeli, tot Prophetæ? Denique & Gabriel eam ubi reuifere solebat inuenit; & Angelum Maria, quasi viri specie mota, trepidauit, quasi non incognitum auditio nomine recognouit; ita peregrinata est in viro, quæ non est peregrinata in Angelo: ut agnoscas aures religiosas, oculos verecundos. Deniq; salutata obmutuit, & appellata respōdit: sed quæ primo titubauerat aspectu, postea promisit obsequium.

*Orthod.
fid.lib.4.
cap.15.*

Ioannes Damascenus. De sancta & superlaudabili semper Virgine & Deipara Maria in prætactis mediocriter tractauimus, & quod maxime opportunum visum est repræsentauimus; quod propriè & verè Deipara & est, & nominatur. Nunc reliqua compleamus: ipsa enim ante sæcula præcognitione Dei consilio prædefinita est, & diuersis similitudinibus & oraculis Prophetarum per Spiritum sanctum figurata & prædicata, in prædefinito tempore ex Dauidica radice pululauit, propter factas ad ipsum repromissiones. *Iurauit enim, inquit, Dominus Dauid veritatem, & non fruſtrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super fidem tuam.* Et *rurus: Semel iurauit in sancto meo, si Dauid mentiar; semen eius in aeternum manebit, &*

*thronus eius ut sol in tonspectu meo, & luna perfecta in aeternum, & testis in celo fideliſ. Et Isaia: Egrediesur virga de radice Isaiæ 11. Ieffe, & flos ex radice eius adſcenderet. Enim uero quod Ioseph ex Dauidica tribu descenderit, Matthæus & Lucas sacratissimi Euan gelistæ dilucidè monſtrarunt: sed Matthæus quidem ex Dauid per Salomonem deduxit Ioseph, Lucas autem per Nathan; sanctæ vero Virginis generationem ambo siluetunt. Decet autem scire, non fuſſe morem Hebræis, neque diuinæ Scripturæ, genealogias texere mulierum. Nam lex fuit, tribum non desponsare ex alia tribu: atqui Ioseph ex Dauidica descendit, & iustus erat; hoc enim de ipso diuinum testatur Euangellum: non igitur præter legem sanctam Virginem ad desponsationem duxisset, niſi ex eius sceptro descendisset. Cum igitur ostenderit Euangeliſta descensum Ioseph, ſatisfactū eſſe putandum eſt. Præterea id nequaquam latete par eſt, quod lex erat, viro moriēte ſine prole, *Deut.29.* trem eius defuncti coniugem ſibi nuptijs copulare, & fuscitare ſemen fratri. Quod igitur partu edebatur ſecundū naturam, ſecundi (id eſt, illius qui genuit) erat; ſecundū vero legem, eius qui obierat diem. Ex ſerie igitur Nathan filij Dauid, Leui genuit, Melchi & Panthera; Panther gentit Barpanthera, ſic ab eo denominatū. Hic Barpanther genuit Ioachim, Ioachim vero genuit sanctam Deiparā. Ex ſerie Salomonis filij Dauid Mathā duxit vxorem, ex qua genuit Iacob. Mortuo autem Mathan, Melchi qui erat ex tribu Nathan filius Leui, frater vero Pantheris, nupsit vxori Mathā, matri quidem Iacob, & genuit ex ea Heli. Erant igitur fratres vterini Iacob & Heli; Iacob quidem ex tribu Salomonis, Heli vero ex tribu Nathan. Defuncto autem Heli ex tribu Nathan ſine liberis, accepit Iacob frater eius ex tribu Salomonis vxorem eius, & fuscitauit ſemen fratri ſuo, & genuit Ioseph. Ioseph igitur natura quidem eſt filius Iacob, ex descensiō Salomone, ſecundū vero legem filius Heli ex Nathan. Ioachim ergo venerādam & dignam laude Annam in matrimonium duxit. Sed quemadmodum vetus Anna ſterilis facta, per votū & repromissionem habuit Samuelem, hunc in modum & haec per supplicationem & repromissionē à Deo Deiparam profert: ut & in hoc nulla illuſtriū & glorioſarum posterior habeatur. Parit ergo Gratia (nam hoc ſonat Annę vocabulum)*

GG 2 Domi-

Dominam, quod profecto Mariæ nomine significatur. Nam reuera facta est Domina omnium creaturarum, cum conditoris omnium effecta est Mater. Editur partu in domo ouilis Iacobim, & adducitur in templum. Deinde in domo Domini plantata, & impinguata spiritu veluti oliua fructifera, omnis virtutis habitaculum facta est, ab omni sæculari vita, & carnali concupiscentia mentem sequestrans, & sic virginem animam cum corpore conseruans, ut decebat eam quæ in sinu Deum suscepturna esset. Sanctus enim existens in Sanctis requiescit. Sic igitur sanctificationem omnem exercet, & templum sanctum & admirabile altissimi Dei dignè demonstratur. Quia ergo obseruabat virgines nostræ salutis inimicus, propter Isaiae prædicationem dicentis: *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus;* ut deciperet eum qui semper in sapientia gloriatur, ipse qui deprehendit sapientes in astutia eorum, in desponsationem puella Ioseph à Sacerdotibus traditur, ut nouus liber litteras scienti. Nam desponsatio custodia Virginis erat, & virgines obseruantis depulsio. Quando autem venit plenitudo temporis, missus est Angelus Domini ad ipsam, annuntians Domini conceptionem. Et sic concepit Filium Dei consubstantialem, Patris virtutem, non ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, id est, ex congressu & semine; sed ex Patris bona voluntate, & cooperatione Spiritus sancti suppeditauit Creatori creari, & plasmatori plasmari, & Filio Dei & Deo incarnari & humanari, ex puris & illibatis carnibus eius & sanguinibus, primæ Matris absoluens debitum. Nam quemadmodum illa sine commixtione ex Adam plasmata est; sic ista nouum Adam lege partus in utero tulit, quem peperit super natuitatis naturam. Natus est enim ex muliere sine Patre, & ex Patre sine Matre: & quoniam ex muliere, lege partus; quoniam sine Patre, super naturam est natuitatis. Et quoniam consueto in tempore (nam nouem menses complens, & decimum attingens nascitur) id sit lege partus; quod autem sine dolore, supra legem partus est. Cuius enim voluptas non praefuit, neque pariendi dolor subsecutus est: secundum Prophetam dicentem: *Priusquam dolorem partus senserit, peperit.* Et rursus:

Isaia 7.

Iohann. 1.

Isaia 66.

Priusquam adueniret tempus dolorum partus, effugit, & peperit masculum. Natus est igitur ex ea Filius Dei, & Deus incarnatus; non deifer homo, sed Deus incarnatus; non ut Propheta actione vnguis, sed totius vnguentis præsentia: ut homo quidem factum sit quod vngit, & Deus quod vngitur, non transmutatione naturæ, sed vniōne secundum hypostasim. Idem enim erat vngens, & qui vngebatur; ut Deus vngens se ipsum ut hominem. Quomodo igitur non est Deipara, quæ Deum incarnatum ex se genuit? Sic propriè & verè Dei Genitrix est, & Dominus, quæ omnium creaturarum dominatrix, ancilla & Mater omnium conditoris effecta. Quemadmodum verò qui conceptus est, Virginem concipientem seruavit; sic & natus, ipsius virginitatem seruavit illæsam: solum transiuit per eam, & clausam seruavit ipsam. Per auditum quidem conceptio, sed natuitas per consuetum parientium egressum; tametsi nonnulli fabulantur per latus diuinæ Matris ipsum editum fuisse. Non enim impossibile illi erat per clausam portam transire, & illius non lædere signacula. Manet igitur & post partum Virgo, & semper Virgo; nullo modo enim, vñque ad mortem, viri admisit contactum. Etsi scriptum est: *Et non cognovit eam, donec peperit Filium suum primogenitum;* sciendum tamen est, quod primogenitus est, qui primus genitus est, etsi etiam vñgenitus fuerit. Hoc enim *primogenitum,* primò natum ostendit, non omnino autem commanifestat & aliorum generationem. Hoc autem *donec,* determinati temporis præfinitionem significat; non autem nuntiat, quod postea. Dicit enim Dominus: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi;* non quod post saeculi summationem separandus sit: nam ait diuinus Apostolus: *Et sic semper cum Christo erimus,* post communem resurrectionem intelligens. Quomodo enim quæ genuit Deum, & ex consequenti experientia miraculum agnouit, viri consortium admisit? Absit hoc: non modestæ cogitationis est talia cogitare, ne dicam agere. Sed ipsa beata, & super naturam donorum digna effecta, dolores partus quos effugit pariens, illos tempore passionis sustinuit, ex materna compassione viscerum lacerum reparturiens, & quem Deum per natuitatem agnouit, illum ut maleficum interfictum videns, tamquam gladio cogitationibus

Matth. i.

Matth. viii.

1. Thes. 4.

lucæ 2. nibus decerpitur. Et hoc est: *Tuam ipsum animam pertransibit gladius; quemadmodum illi prædixerat Dei expectator Simeon, Dominum gestans in vlnis. Sed commutat tristiam gaudium resurrectionis, Dominum carne mortuum rediuium prædicans.*

*lub. 3.
Orthodo-
xæ si-
dei c. 2.
lucæ 1.* *Idem Damascenus. Quomodo fiet istud; quoniam virum non cognosco? Rursus dixit illi Angelus: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideo quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei. Hæc autem ad illum: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Post igitur consensum sanctæ Virginis Spiritus sanctus superuenit in eam, iuxta sermonem Domini, quem dixerat Angelus instruens ipsam, & virtutem diuinitatis Verbi susceptiuam præbuit, simul autem & generatiuam. Et tunc obumbravit ei Dei altissimi, in sua subsistens hypostasi, sapientia & virtus, Filius Dei Patris consubstantialis, velut diuinum semen, & construxit sibi ex castis & purissimis sanguinibus carnem animatam anima rationali & intellecutali, primitias nostræ consperionis, non cum semine, sed conditorio opere per Spiritum sanctum; non paulatim per addimenta expleta figura, sed uno contextu absoluta: ipsum autem Dei Verbum carnis suppositum hypostasisque est.*

*Orthod.
fid. lib. 3.
c. 12.* *Idem Damascenus. Deiparam, Dei genitricem, Deique parentem & propriè & verè sanctam Virginem celebramus. Nam vt verus Deus est, qui ex ipsa natus est: ita vera Dei genitrix verum Deum ex ipsa incarnatum genuit. Deum enim dicimus ex ipsa natum esse, non vt diuinitate principium Verbi, vt Verbum esset, ex ea accipiente; sed vt ipso Dei Verbo ante sæcula sine initio ex Patre genito, & sine initio & semperiter existente cum Patre & Spiritu sancto, in nouissimis temporibus propter nostram salutem in utero eius inhabitante, & ex ipsa incommutabiliter incarnato & genito. Non enim hominem nudum genuit sancta Virgo, sed Deum verum; non nudum, sed incarnatum; non ex cælo corpus traducentem, & vt per canalem transuntem, sed consubstantiale nobis carnem suscipientem, in se ipso sustentatam. Si enim cælitus corpus acceptum est, & non ex ea natura quæ secundum nos sumptum est; quæ utilitas humanationis? Humanatio enim*

Dei Verbi propter hoc facta est, vt ipsa quæ peccauit, & cecidit, & corrupta est natura, vinceret eum qui seduxerat tyrannum, & sic à corruptione liberaretur. Quemadmodum diuinus inquit Apostolus: *Quoniam per hominem mors, & per hominem resurre-*

1. Cor. 15. 45.

*cōcio ex mortuis. Si primum verum, & secundum. Quod si quidem dicit: Primus Adam ex terra terrenus, secundus Dominus ex cælo: non corpus dicit ex cælo, sed ostendit quod non nudus homo est. Ecce enim & Adam ipsum nominauit, & Dominum, & utrumque simul significauit. Adam enim interpretatur terrigena: terrigena autem insinuat, quod hominis natura ex terra plasmata est; Dominus vero diuinæ substantiæ est insinuatiuum. Rursus autem inquit Apostolus: *Misit Deus Filium suum unigenitum, natum ex muliere:**

Gal. 4.

non dixit per mulierem, sed ex muliere. Significauit igitur diuinus Apostolus, quod ipse est unigenitus Filius Dei & Deus, qui ex Virgine natus est homo; & ipse qui ex Virgine natus est, Filius Dei & Deus est. Natus quidem corporaliter, secundum quod homo factus est; non in preplasmato homine inhabitans, quemadmodum in Prophetis, sed ipse substantialiter & veraciter factus homo, id est, in sua hypostasi animatam carnem anima rationali & intellecutali sustentans, & ipse factus est illi hypostasis: hoc enim designat natū ex muliere. Quomodo enim ipsum Dei Verbum sub lege factum est, si non homo nobis consubstantialis factum est? Vnde iure optimo & pro veritate Deiparam incotaminatam nominamus Mariam: hoc enim nomen omne dispensationis mysterium commendat. Nam si Deipara est, quæ genuit, re vera Deus est, qui ex ipsa genitus est, re vera etiam & homo. Quomodo enim ex muliere genitus natusque Deus est ante sæcula hypostasin habens, nisi homo factus est? si autem ipse, qui ex muliere natus est, Deus est, unus est profecto, qui ex Deo Patre natus est secundum diuinā & sine initio substaniā, & qui nouissimis temporibus ex Virgine natus est secundum initium habentem & remporalem substaniam, id est, humanam. Hoc autem unam hypostasin, & duas naturas, & duas nativitates Domini nostri Iesu Christi significat. Christiparam autem nequaquam dicimus sanctam Virginem; quia ad renuendum vocabulum Theotocos (id est, Deipara, & Dei genitrix) sceletus,

stus, & odibilis, & cum Iudæis sapiens Nestorius id adinuenit, vt vas contumelie in contumeliam solius verè honoratè super omnem creaturam Deiparæ, tametii ipse cum patre suo Diabolo disrumpatur. Nam & David Rex Christus dicitur, & Aaron Princeps Sacerdotum : hæc enim vngebantur, Regnum & Sacerdotium : & omnis deifer homo, Christus (id est, vñctus) dici potest; sed non natura, Deus. Vnde & Deo odibilis Nestorius natum ex Virgine *Deiferum* dicere anhelauit. Nobis autem absit *deiferum* ipsum aut dicere, aut cogitare, sed Deum incarnatum. Ipsum enim Verbum caro factum est conceptum ex Virgine, proueniens quidem ex assumptione Deus, & ipsa iam caro ab ipso deificata : quasi tribus simul factis vna cum deductione ad esse, assumptione, existentia, & deificatione eius à Verbo. Et sic intelligenda & dicenda Deipara Virgo, non solum propter naturam Verbi, sed etiam propter deificationem humanæ carnis; quorum simul conceptio & existentia miro operata sunt modo : conceptio quidem verbi, carnis autem in ipso Verbo existentia, ipsa Dei Matre ineffabiliter suppeditante plasmationem Plasmatori, & humanationem Deo factori vniuersi, & deificanti quod assumpsit : saluante vniione ea, quæ vinita sunt talia, qualia vniebantur; non quidem diuinum dico solum, sed & id quod humanum Christi, & quod super nos, & quod secundum nos. Neque enim factum prius secundum nos, posterius factum supranos, sed semper ex præcipua hypostasi ambo substitere : propterea quod ex ipso conceptionis articulo in ipso Verbo existentiam habuit. Quod igitur humanum est, secundum propriam naturam tale est; Dei vero & diuinum ineffabiliter, & super naturam. Præterea & carnis animatæ proprietates gesit : illas autem suscepit dispensationis motus naturalis ratione, ordine secundum veritatem naturaliter obseruato.

Epiphanius in sermone de laudibus beatissime Virginis Mariae. Quid dico, & quid proloquar? quo pacto beatam prædicabo gloriæ radicem? Solo enim Deo excepto cunctis superior existit. natura formosior est ipsis Cherubim, Seraphim, & omni exercitu angelico: cui prædicandæ cælestis ac terrena lingua minimè sufficit, immo vero nec Angelorum. Etenim ipsi quidem hymnum,

laudem, honorem protulerunt: non tamen eo modo eloqui pro dignitate potuerunt.

Idem eodem sermone. Per te, ô sancta Virgo, medius obstructionis paries inimicitias dissoluit: per te pax cælestis donata est mundo; per te illuminati sunt fines terræ; per te homines facti sunt Angeli; per te homines appellati sunt amici, servi, & filii Dei; per te homines meruerunt esse conserui Angelorum, & cum eis familiariter conuersari; per te notitia cælestis à terra transmittitur in cælos; per te homines fiduciam habent in cælo erga Altissimum; per te crux resplenduit per vniuersam terram, in qua quidem cruce pependit Filius tuus Christus Deus noster; per te mors conculcatur, & spoliatur infernus; per te ceciderunt idola, & excitata est notitia cælestis; per te cognovimus vñgenitum Filium Dei, quem sanctissima Virgo peperisti, Dominum nostrum Iesum Christum.

Hieronymus. Nos autem virgam de rā-^{In 2. cap.} dice Iesse sanctam Mariam Virginem intel-^{Isaie.} ligamus, quæ nullum habuit fruticem cohærentem. de qua & suprà legimus: *Ecce Vir-*^{Isaie 7.} *go concipiet, & pariet Filium: & florem Do-*^{Canticum 2.} *minum Saluatorem, qui dicit in Canticum:* *Ego flos campi, & lilyum con-*^{Ezech. 13. 44.} *uallium.* *Et alibi:* Pulchre quidam por-^{In 44.} tam clausam, per quam solus Dominus Deus Israël ingreditur, & Dux cui porta clausa est, Mariam Virginem intelligunt: quæ & ante partum, & post partum Virgo permanit. Etenim tempore quo Angelus loquebatur: *Spiritus sanctus veniet super te, & Virtus Altissimi obumbrabit te: quod autem nasceretur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei;* & quando natus est, Virgo permanit æterna. Item: Taceo de Anna & de Elisabeth, ^{In prolo.} & cæteris sanctis mulieribus, quarum velut siderum igniculos clarum Mariæ lumen abscondit. *Rursum:* Siquis fornicariæ coniungitur, vnum corpus efficitur; & in lege preceptum est, non solum reos, sed & consciens criminum obnoxios esse peccati: quomodo Ioseph, cum crimen celaret vxoris, iustus scribitur? Sed hoc testimonium Mariæ est: quod Ioseph sciens illius castitatem, & admirans quod euenerat, celat silentio cuius mysterium nesciebat. *Et alibi:* *Exiit vir-*^{Ad Eze-} *ga de radice Iesse, & flos de radice eius ascen-*^{fach de} *scit. vis-* *det.* *Virga Mater est Domini, simplex, pu-*^{1. Cor. 6.} *ginis.* *Roma 1.* *ra, sincera, nullo extrinsecus germe co-*^{Isaie 11.} *haeren-*

Cant. 2. hærente, & ad similitudinem Dei vnione fœcunda. Virgæ flos Christus est, dicens: *Ego flos campi, & lily conuallium.* Qui & in alio loco lapis prædicatur abscissus de monte sine manibus: significant Propheta Virginem nasciturum de Virgine. *Rursus idem:* Elizabeth & Zacharias (quo testimonio quasi impenetrabili vteris clypeo) nos docere possunt, quanto inferiores sunt beatæ Mariæ Matris Domini sanctitate, quæ conscientia in se habitantis Dei liberè proclamat, *Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes; quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius.* Et misericordia eius à progenie in progenies, timenibus eum. *Fecit potentiam in brachio suo.* In quo animaduerte, quod beatam se esse dicat, non proprio merito atque virtute, sed Dei in se habitantis clementia.

In Litteris gratiis Missa tom. 5. *Chrysostomus.* Precibus, Domine, eius quæ genuit te Deiparæ & semper Virginis Mariæ, Sanctorum omnium, Potestatum spiritualium, pretiosi Prophetæ, Præcursoris, ac Baptista Ioannis, sanctorum glorioforum Apostolorum, & S. Nicolai, cuius & memoriam celebamus, miserere, & serua nos. *Ibidem:* Defende, serua, misere, custodi nos Deus tua gratia. Sanctissimæ, incontaminatæ, super omnes benedictæ, gloriosæ Dominæ nostræ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ, cum omnibus Sanctis memoriam agentes, nosmetipsos, & inuicem, & omnem vitam nostram Christo Deo nostro commendemus. *Quod idem repetit.* *Rursus:* In memoriam & honorem Virginis Mariæ & Sanctorum (vt Ecclesia Romana facit) offert Sacrificium. *Præterea inquit:* Offerimus tibi rationalem hunc cultū pro in fide requiescentibus maioribus, Patribus, Patriarchis, Prophetis, & Apostolis, Preconibus, Euangelistis, Martyribus, Confessoribus, continentibus, & omni spiritu in fide iniciato; præcipue pro sanctissima, immaculata, super omnes benedicta Domina nostra Deipara & semper Virgine Maria. *Vt verè dignum iustum est glorificare te Deiparam, & semper beatissimam,* & penitus incontaminatam Matrem Dei nostri, honoratiorem Cherubim, & gloriostrem incomparabiliter Seraphim, quæ circa corruptionem Deum peperisti, verè Deiparam te magnificamus. *Ave gratia plena Maria, Dominus tecum, benedicta tu in mu-*

lieribus, & benedictus fructus ventris tui; quoniam Saluatorem animarum peperisti nostrarum. *Et inferius:* Deus remitte, dimitte, ignosce mihi peccatori peccata mea, & voluntaria, & inuoluntaria, siue in cognitione, siue in ignorantia, siue in verbo, siue in opere, siue in concupiscentia feci, omnia ignosce: quoniam bonus, & humanus, longanimis, & multæ misericordiæ. Et intercessione immaculatæ Dominæ nostræ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ, dignum me fac, vt sine condemnatione accipiam immaculatum tuum donum in remissionem peccatorum, in vitam æternam, in purgationem malarum mearum cogitationum, in illustrationem mandatorum tuorum: quoniam te decet gloria, & honor, & adoratio Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Amen.

Et post paulò: Gratias agimus tibi Domine, humane benefactor animarum nostrarum, quoniam & hodierno die dignatus es nos supercælestibus tuis & immortalibus mysterijs, dirige nostram viam, & confirmia nos in timore tuo omnes, custodi vitam nostram, stabili nostros gressus, precibus & supplicationibus sanctæ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ & omnium Sanctorum.

Augustinus. Adest nobis, dilectissimi, *ser. 2. de optatus dies beatæ ac venerabilis semper Virginis Mariæ;* ideò cum summa exultatione gaudeat terra nostra, tantæ Virginis illustrata die solemini. Hæc est enim flos campi, de qua ortum est pretiosum lily conuallium, per cuius partum mutatur natura Protoplætorum, deletur & culpa. Præcsum est in ea illud Euæ infelicitatis elogium, quo dicitur: *In dolore paries filios tuos:* quia *Annonunt. Genes. 3.* ista in lætitia Dominum peperit. Eua enim luxit, ista exultauit: Eua lachrymas, Maria gaudium in ventre portauit; quia illa peccatorem, ista edidit innocentem. Virgo quippe genuit, quia virgo concepit; inuolata peperit, quia in conceptu libido non fuit: utrobique miraculum, & sine corruptione grauida, & in partu Virgo puerpera. Descendit Angelus de caelo missus à Patre Deo in nostræ redemptoris exordium, ac beatam salutando Mariam; *Ave, ait gratia plena; Dominus tecum.* Impleta est ergo gratia, & Euæ euacuata est culpa. Maledictio

Etio Euse in benedictionem mutatur Mariae. Ave, inquit, gratia plena; Dominus tecum: tecum Dominus in corde, tecum in ventre, tecum in utero, tecum in auxilio. Gratulare beata Virgo: Christus Rex est celo suo incarnatur in utero tuo: ex sinu Patris in uterum dignatur descendere Matris. Benedic tu, inquit, in mulieribus, quae vitam & viris & mulieribus peperisti. Mater generis nostri pœnam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo; auxtrix peccati Eua, auxtrix meriti Maria; Eua occidendo obfuit, Maria viuificantudo profuit; illa percussit, ista sanauit. Pro inobedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia compensatur: læta igitur Maria gestat infantem, exultans amplexatur Filium, portat a quo portabatur. Paulus inferius: O beata Maria, saeculum omne captiuum tuum deprecatur assensum; te apud Deum mundus suæ fidei obsidem fecit: noli morari Virgo, nuntio festinanter responde verbum, & suscipe Filium; da fidem, & senti virtutem. Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbū tuum. Nec mora, reuertitur nuntius, & virginalem thalamum ingreditur Christus: efficitur subito prægnans beata Dei Genitrix, & cuncta per saecula prædicatur felix. Rursum: Recole, Maria, in libro Esaiæ Prophetæ Virginem, quam paritaram legisti, & gaude atque exulta, quia tu esse meruisti. Et subditur: O felix obedientia, o insignis gratia, quae dum fidem dedit humiliter, caeli in fe opificem incorporavit! Impleuit in ea Dominus, quod dudum prædixerat; Obedientiam, inquit, malo quam sacrificium, & scientiam Dei, plusquam holocausta. Hæc fuit vera obedientia, omnique sacrificio gratior; hæc voluntas cunctis hostijs acceptior; hinc promeruit gloriam, quam ipsa postmodum hausit. Ecce, ait, ex hoc beatam me dicent omnes generationes. O beata Maria, quis tibi dignè valeat iura gratiarum, ac laudum præconia rependere, quae singulari tuo assensu mundo succurristi perduto? Quas tibi laudes fragilitas humani generis persoluat, quae solo tuo commercio recuperandi adiutum inuenit? Accipe itaque quascumque exiles, quascumque meritis tuis impares gratiarum actiones; & cum suscepseris vota, culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, & re-

porta nobis antidotum reconciliationis. Sit per te excusabile, quod per te ingerimus: fiat impenetrabile, quod fida mente poscimus. Accipe quod offerimus, redona quod rogamus, excusa quod timemus; quia tu es spes unica peccatorum: per te speramus veniam delictorum, & in te, beatissima, nostrorum est expectatio præmiorum. Sancta Maria, succurre miseris: iuua pusillanimes, refoue flebiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto fœmineo sexu: sentiant omnes tuum iuuanum, quicumque celebrant tuam commemorationem. Assiste parata votis poscentium, & repende omnibus optatum effectum: sint tibi studia assidue orare pro populo Dei, quæ meruisti benedicta Redemptorem ferre mundi, qui viuit & regnat in saecula saeculorum.

Idem. Adest nobis, dilectissimi Fratres, ^{In festo} dies valde venerabilis, dies omnium Sanctorum solennitatis præcellens. Adest, inquam, dies inclyta, dies præclara, in qua è mundo migrasse creditur Virgo Maria. Et ideo laudes intonet vniuersa terra cum summa exultatione, tantæ Virginis illustrata excessu: quia indignum valde est, vt illius recordationis solemnitas sit apud nos sine maximo honore, per quam meruimus Autorem vitæ suscipere: satisque præposteriorum iudicium est, vt cum sanctorum celebramus victorias Martyrum, illius solemnitatem illis non præferamus, quæ huic mundo edidit Principem Martyrum. In hac siquidem die competenter Sponso illi cælesti proclamat beata Virgo: Tenuisti manum dexteram ^{Psal. 71.} meam, & in voluntate tua deduxisti me, & cum gloria suscepisti me. Hodie, inquam, & ipsa à Sponso, Filio, & Domino, congrue audivit: Iam hyems transgit, imber ab-^{Cane. 2.} yit & recessit; surge proxima mea, sponsa mea, columba mea, & veni. Hæc ideo dicimus, quia sicut iam in consuetudinem suscepit Ecclesia, hodierna die ad celos assumpta fuisse creditur Virgo Maria. Et rursum: Loquamur aliquid de laudibus sacratissimæ ^{Eod. ser.} Virginis. Sed quid nos tantilli, quid actione pusilli, quid in eius laudibus referemus; cum, etiam si omnium nostrum meinbra verterentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus? Altior celo est, de qua loquimur; abyssus profundior, cui laudes dicere conanmur. Hæc est enim, quæ sola meruit Mater & sponsa vocari. Hæc primæ matris damna re-

Ibidem.
Iffasa 7.

Osea 6.

Lucas 1.

*Gen. 3.
Lucas 2.*

na resoluit, hæc homini perditò redemptio-
nem adduxit. Mater enim generis nostri pœ-
nam intulit mundo, Genitrix Domini nostri
salutem edidit mundo: auctrix peccati Eua,
auctrix meriti Maria: Eua occidendo obfuit,
Maria viuificando profuit: illa percussit, ista
fanauit. Hæc enim mirabili atque inæstima-
bili modo omnium rerum & suum peperit
Saluatorem. Quæ hæc Virgo tam sancta, ad
quæm venire dignaretur Spiritus sanctus?
Quæ tam speciosa, vt eam Deus sibi elige-
ret Sponsam? Quæ tam casta, vt esse posset
Virgo post partum? Hæc est Dei templum,
*Cant. 4.
Ezech. 44.* fons ille signatus, & porta in domo Dei clau-
sa. Ad hanc namque, vt dixi, Spiritus sanctus
descendit, hanc virtus Altissimi obumbra-
uit. Hæc est immaculata coitu, fœcunda
partu; Virgo lactans, Angelorum & homi-
num cibum nutriendis. Meritò namque beata
singulari à nobis præconio extollitur, quæ
singulare commercium mundo præbuit. De-
nique tantum se ad cæli fastigia subleuauit, vt
Iohann. 1. Verbum in principio apud Deum de superna
cæli arce susciperet. O felix Maria, & omni
laude dignissima! O Virgo Dei Genitrix glo-
riosa! O sublimis puerpera, cuius visceribus
Auctor cæli terræque committitur. O felicia
ocula lactantis labijs impressa! cùm inter cre-
bra indicia reptantis infantie, vt pote verus ex
Filius, tibi Matri alluderet; cùm verus ex
Patre Dominus imperaret. Nam Auctorem
tuum ipsa concipiens edidisti in tempore pu-
berem, quem habebas ante tempora Condito-
rem. O felix puerperium, letabile Angelis,
optabile Sanctis, necessarium perditis, con-
Math. 17. gruum profligatis! Qui post multas assump-
tæ carnis iniurias, & ad ultimum verberatus
flagris, potatus felle, affixus patibulo, vt te ve-
ram Matrem ostenderet, verum se hominem
patiendo monstrauit. Sed quid dicam pauper
ingenio, cùm de te quicquid dixerim, minor
laus est, quam dignitas tua meretur? Si cæ-
lum te vocem, altior es; si Matrem gentium
dicam, præcedis; si formam Dei appellem,
digna existis; si Dominam Angelorum voca-
tem, per omnia tu esse probaris. Quid ergo
de te dignè dicam, quid referam, cùm non
sufficiat lingua carnis tuas enarrare virtutes?
Has interim laudes subeat lingua carnis, quas
semper ardenter profert anima. Nunc no-
stras peto vt aures doctrinarum tuarum de-
mulceas organis. Plaudat nunc tympanis sce-
na tuis, & yeloces articuli puerperæ concre-

Luca 1.
pent. Concinant lœtantes chori, & alternan-
tibus modulis dulcisona carmina miscean-
tur. Audiamus, Fratres, audiamus pro men-
tis affectu, audiamus quemadmodum tym-
panistarum doctrinis concrepet beata Vir-
go Maria, audiamus inquam, & huic harmo-
niæ moribus respondeamus. Denique cùm
hæc mulier beatissima ab Angelo iam saluta-
ta, Spiritu sancto repleta, plenitudine duini-
tatis afflata, ad Elizabeth venisset cognatam,
post exultationem Ioannis in utero matris,
hæc Domino decantauit cantica laudis: *Ma-*
gnificat anima mea Dominum, & exultauit spi-
ritus meus in Deo salutari meo, &c. Et infe-
rius, ubi ex deuotione quadam repetit Augusti-
*nus: Q*uæ ergo tibi laudes fragilitas humani
generis persoluet, quæ solo tuo commercio re-
cuperandi aditum inuenit? Accipe itaque
quascumque exiles, quascumque meritis tuis
impares gratiarum actiones; & cùm suscep-
ris vota, culpas nostras orando excusa. Admitte
nostras preces intra sacrarium exauditio-
nis, & reporta nobis gratiam reconciliationis.
Sit per te excusabile quod per te ingrimus:
accipe quod offerimus, impetra quod roga-
mus, excusa quod timemus; quia nec potio-
rem meritis inuenimus quæm te, ad placan-
dam iram Iudicis, quæ meruisti esse Mater
Redemptoris & Iudicis. Succurre ergo mi-
seris, iuua pusillanimes, refoue flebiles, ora
pro populo, interueni pro clero, intercede pro
monachorum choro, ex ora pro deuoto fœ-
mineo sexu: sentiant omnes tuum iuuamen
quicumque deuotè celebrant tuum nomen.
Sit tibi compassio super affictis, sit pius af-
fectus super cælorum peregrinis; & cùm te
lœtantem semper aspicis, fletus nostros, quæ-
sumus; ipsa ad Deum adiellas, eumque vt pro-
prium Filiū pro nobis interpellas. Nos enim
adhuc in terra hac affligimur, persequimur,
iniurijs lacestemur, opprobrijs afficimur, esu-
rimus, sitimus, somnum patimur, in carcere
retinemur: Tu vero in cælestibus regnis præ-
lata es cunctis Virginum choris; tu Agnum,
quocumque perrexerit, sequeris: tu virgineos
choros, & ab incentiis carnis illecebribus alienos,
per albentia lilia, rosasque vernantes, ad
fontes perennis vitæ porandos inuitas: tu in
illa Beatorum felicissima regia primi ordinis
dignitatem adepta, plantis solidis oberrás in-
ter paradisi amoenitatem, gramineosque cro-
cos, tenero poplite pergis, felicique palma vio-
las immarcescibles carpis: tu concinis sine
fine

fine choris coniuncta summis: Angelis Archangelisque sociata, indecessa voce *Sanctus* clamare non cessas: tu in cubiculo Regis beatitudinem gemmis & margaritis ornata afflatis: tibi thronus regius ab Angelis collocatur in aula æterni Regis, teque ipse Rex Regum & Matrem veram, & decoram Sponsam præ omnibus diligens, amoris amplexu sibi associat. Nec mirum, si dignetur tibi aggaudere Deus regnans, quem tu parvulum ex te hominem natum toties osculata es in terris. Has ergo tuas felicitates possidens, conuertere ad nostrarum misericordiarum salutem. Inter haec igitur, Fratres, cum toto mentis affectu beatissimæ Virginis nos intercessionibus committamus, omnes eius patrocinia omni nisu imploremus; ut dum nos supplici eam obsequio frequentamus in terris, ipsa nos sedula prece commendare dignetur in cælis. Neque enim dubium, quæ meruit pro liberandis proterre pretium, posse plus omnibus liberatis impendere suffragium. Sed quid nobis prodest hanc interpellare vocibus, nisi etiam humilitatis eius exempla teneamus? Curemus ergo, dilectissimi Fratres, ut cum huius diei festiuitati interesse cupimus, vestimentis humilitatis atque charitatis induiti appareamus. Non nos inuidia alienæ felicitatis torqueat, non ira usque ad divisionem dilaniat, non cupiditas Christum à nobis excludat, non sæculi tristitia exurat, non prosperitas eius incaute decipiat, non luxuria inquiet, non immunditia polluat, non elatio corruptat, non superbia inflat: ut dum virtutibus ornatos, charitate coniunctos, humilitate fundatos, beata Dei Genitrix suę nos interesse festiuitati perspexerit, ardenter nobis subuenire festinet apud Filium & Dominum suum Iesum Christum Deum & Salvatorem nostrum, qui coronis perennis regni glorificat Sanctos suos, & est æterna laus & expectatio omnibus electis eius. Ipsi gloria, virtus, potestas æterna, & nunc, & semper, per immortalia sæcula sæculorum. Amen.

*Hom. 6.
contra Ne-
storium
dicta
Ephesi.*

Psal. 132.

Cyrillus Alexandrinus. Alacrem video cōgregationem Sanctorum omnium, qui hīc promptè à sancta Deipara Maria Virgine vocati conuenerunt: ideoque, licet in multa degam tristitia, in gaudium tamen me ista sanctorum Patrum præsentia conuertit. Adimpletum nunc apud nos est dulce illud verbum, quod Psalmista David dixit; *Ecce quam bonum, & quam iucundum, habitare fratres in idipsum.* Salue itaque per nos sancta ac my-

stica Trias, quæ nos omnes ad Ecclesiam sanctæ Mariæ Deiparæ conuocasti. Salve per nos sancta Deipara, pretiosus totius orbis thesaurus, lampas inextinguibilis, corona virginitatis, sceptrum rectæ doctrinæ, templum insolubile, locus eius qui loco capi nequit; Mater & Virgo, per quam in Euangelij benedictus nominatur, qui venit in nomine Domini. Salve, quæ incomprehensibilem in sancto virginali utero comprehendisti; per quam sancta Trias per universum orbem glorificatur & adoratur, per quam cælum exultat, per quam Angeli & Archangeli lætatur, per quam Dæmones fugantur, per quam Diabolus tentator cælo decidit, per quam prolapsum plasma in cælum recipitur; per quam universa creatura, idolorum vesania detenta, ad cognitionem veritatis venit; per quam sanctum contingit Baptisma credentibus, per quam oleum est exultationis, per quam per totum orbem fundatae sunt Ecclesiæ, per quam gentes ducentur ad penitentiam. Et quid multa commemoro? per quam unigenitus Dei Filius ipsis qui in tenebris & utraque mortis sedebant lux resplenduit, per quam Prophetæ prænuntiabant, per quam Apostoli salutem gentibus predicabant, per quam mortui excitantur, per quam Reges regnant, per sanctam videlicet Trinitatem. Et quis adeò valet eloquio, ut plurimum laudatam Mariam satis celebret? Ipsa & Mater est & Virgo. O rem admirandam! miraculum hoc me stupidum reddit.

Leo primus. Præcesserant quidem multa docimeta, quæ corpoream nativitatē Domini manifestis indicij declararent: siue cum beata Maria Virgo fecundandam se Spiritu sancto, paritutramque Dei Filium audivit & credidit; siue cum ad salutationem ipsius in utero Elisabeth nondum natus Ioannes prophetica exultatione commotus est, quasi etiā intra matris viscera iam clamaret: *Ecce Agnus Iesu.* *Dei, ecce qui tollit peccata mundi.*

Idem. An fortè ideò putauit Dominum in epist. nostrum Iesum Christum non nostræ esse ad filiam naturæ, quia missus ad B. Mariam Angelus ait: *Spiritus Sanctus supernus in te, & virgines Altissimi obumbrabit tibi; ideoq; & quod nasceretur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei;* ut quia conceptus Virginis diuini fuit operis, non de natura concipientis fuerit caro concepti? Sed non ita intelligenda est illa generatio singulariter mirabilis, & mirabiliter singularis, ut per nouitatem creationis propriet-

proprietas remota sit generis: fœcunditatem enim Virgini Spiritus sanctus dedit, veritas autem corporis sumpta de corpore est, & edificante sibi Sapientia domum, *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*; hoc est, in ea carne quam sumpsit ex homine, & quam spiritus virtutis rationalis animauit.

*Prou. 9.
Ioan. 1.*

*In 1. Reg.
cap. 1.*

Isaias 2.

Isaias 11.

Psal. 66.

Psal. 131.

Isaias 4.

Luca 1.

in eius fructu arida humanæ conditionis germina reuirescant.

*Addere libet locum ex Origene, propter doctrinæ pietatem & auctoritatem. Hom. 1. in diuersos, in cap. 1. Matth. Hac, inquit, ev (Joseph) cogitante. Quaretendum est nobis, numquid cogitauerit, ut occulte eam dimitteret: & si cogitabat, vt eam dimitteret; & si ita suspicionem in eam habebat, quomodo iustus erat? Si ergo non est suspicatus, vel tale aliquid cogitauit; cur eam dimittere volebat, vt immaculatam & sanctam vellet dimittere? iniustum enim & hoc erat. Sed simplicitatem sensus audi huius orationis. Iustus erat Joseph, & illa Virgo immaculata erat; sed ideo eam dimittere volebat, quoniam virtutem mysterij, & sacramentum quoddam magnificum in ea cognoscebat, cui approximare se indignum existimabat. Ergo humilians se ante tantam & tam ineffabilem rem, quarebat se longè facere: sicut & beatus Petrus Domino se humilians aiebat, *Recede à me, Domine, quoniam ego peccator sum*: vel sicut ille Centurio ad eundem Dominum mittens dicebat, *Non sum dignus, ut intres sub tecum meum, quia neque meipsum dignum existimauit ad te venire*: vel sicut sancta Elisabeth ad ipsam beatam Mariam locuta est, dicens, *Et unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?* Sic & Joseph iuste humilians se in omnibus, cauebat & timebat sibimetipsi, tantæ sanctitatis coniunctionem adhibere. Idcirco occulte volebat eam dimittere: dimittam eam, dicens, & à me longè faciā eam, & à cognitione mea, maior est enim eius dignitas, superexcellit eius sanctitas, nec meæ congruit indignitati. Ideo volebat occulte dimittere eam. *Hac ergo eo cogitante, Angelus Domini per visum apparuit illi, dicens: Quid dubitas o Joseph? quid imprudenter cogitas? quare irrationaliter meditaris?* Deus est enim qui generatur, Virgo quæ generat: huius generationis minister es, & non largitor, seruus, & non Dominus, mancipium, & non plasmator. Propterea ministra, serua, custodi, fer curā, intende & huic qui nascitur, & huic quæ generat.*

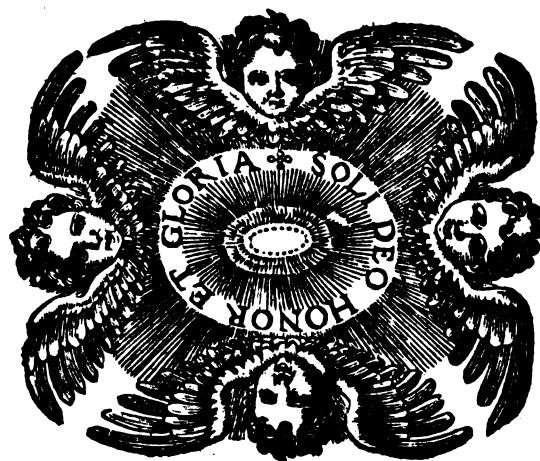
Idem eadem homilia: Joseph fili David, ne Matth. 1. timueris accipere Mariam Coniugem tuam. Ne timueris, ne trepidaueris, ne conturberis, sed securus & intrepidus accipe eam secundum legis præceptum Vxorem tibi nominatam; sed secundum nuptiarum consuetudinem & coniunctionem longè alienam. Accipe ergo eam

eam sicut commendatum cælestem thesau-
rum, deitas diuitias; sicut plenissimam san-
ctitatem, sicut perfectam iustitiam. Accipe
eam sicut Vnigeniti mansionem, sicut hono-
rabile templum, sicut domū Dei, sicut Crea-
toris omnium propriam, sicut Regis cælestis
Sponsi domum immaculatam. Ita ergo Io-
seph fili Dauid, ne timeas accipere eam tibi
commendatam, tuæ religiositati creditam;
serua, fer curam, attende; fugiens ab Herode
duc in Aegyptum; iterum remeaturus post
Herodis mortem, deduc in terram Israël. Ne
timueris accipere Mariam Coniugem suam.
Coniugem audiens non expauescas, non con-
turberis, nec tu, neque quisquam sequentium
vñque in consummationem sœculi. Coniugem
eam dico propterea, vt Diabolo virginitatem
eius occultem, & vt Iudæorum prauitatem
excludam atque deiçiam, & legis in-
stituta non destruam: & in consequentibus
demonstrabo, quod ista nec tua Coniux se-
cundum consuetudinem coniugij habeatur,

nec iste qui generatur tuus Filius esse creda-
tur. Quod enim ex ea nascetur, de Spiritu san-
cto est. Quia scilicet cooperator huius natu-
ritatis Spiritus sanctus est.

Verum hæc haçenus sat multa ex veteri-
bus Patribus. Nam qui recentiores fuerunt,
non minorem in Deiparam Virginem deuo-
tionem conceperunt, ad maiores etiam Vir-
ginis sacrosanctæ laudes (si quid tamen ad-
di potuit) aspirarunt, & infinitum esset, si om-
nium conari vellemus præconia in Virginem
recensere. Illud igitur eligamus, Fratres, vt si-
lentio potius mystico & humili illam laude-
mus, & profiteamur maiorem esse omni no-
stro encomio, superiorem omninostra præ-
dicatione; esse nos indignos qui illam laude-
mus. Quas laudes in illam conferunt Angeli
& Sancti Dei, quas Ecclesia, illi nos volunta-
te & deuotione nostra offeramus, illam ex-
cellenti sua veneratione adoremus, illam in-
uocemus in Christo Iesu Domino nostro.
Amen.

Deo gratiæ, & Deiparæ Mariæ Virginis.

INDEX
 A D N O T A T I O N V M
 E T I M A G I N V M
 I N E V A N G E L I A D O M I N I C A L I A

ordinem temporis ipsius Euangelicæ
 historiæ continens.

Annuntiatio. Adnotacione cvij.
 pag. 401.

2. Visitatio. exlix. 577.

ANNO I. VITÆ CHRISTI.

3. Natiuitas Christi.	v. 16.
4. In aurora de Pastoribus.	vj. 23.
5. Circumcisio Christi	vij. 29.
6. Aduentus Magorum.	viii. 32.
7. Adoratio Magorum.	ix. 35.
8. Purificatio.	xx. 78.

ANNO CHRISTI XII.

- Dominica prima post Epiphaniam.
 9. Cum Doctoribus disputat I E S V s. x. 43.

ANNO CHRISTI XXIX.

- Dominica quarta Aduentus.
 10. Ioannes concionatur iiiij. iiij.
 Dominica tertia Aduentus.
 11. Mittunt Lydai ad Ioannem. iiij. 8.

ANNO XXX.

- Dominica prima Quadragesimæ.
 12. Tentat Christum Demon. xxv. 90.
 13. Secunda & tertia tentatio. xxvj. 92.
 14. Angeli ministrant Christo. xxvij. 95.

ANNO XXXI.

- Dominica ij. post Epiphaniam.
 15. Nuptia ad Cana Galilea. xj. 46.
 Feria ij. post Dominicam iiii.
 Quadragesimæ.
 16. Egit primò vendentes de Templo. lvij.
 177.

Dominica quarta post Pentecosten.
 17. De copiosa captura piscium. cxxxij. 507.

Feria quinta post Dominicam iij.

Quadragesimæ.

18. Sanatur socrus Petri. l. 157.
 Dominica quinta post Pentecosten.

19. Compescitur iracundia. cxxxij. 512.
 Feria vj. post Cineres.

20. De dilectione inimici. xxij. 84.
 Feria iij. Cinerum.

21. De ieiunio. xxj. 80.
 22. De thesaurizatione. xxij. 82.

Dominica xij. post Pentecosten.
 Docet Christus fiduciam habendam Deo.

cxxxix. 535.
 Dominica prima post Pentecosten.

24. Docet Christus; Estote misericordes.
 cxxvij. 496.

Dominica septima post Pentecosten.

25. Cauendū à falsis Prophetis. cxxxij. 517.
 Dominica iij. post Epiphaniam.

26. Mundatur leprosus. xij. 52.

27. Sanatur seruus Centurionis. xij. 54.
 Feria quinta post Dominicam iij.

Quadragesimæ.

28. Ad Naim suscitatur filius vidua. lx. 184.
 Dominica quarta post Epiphaniam.

29. Sedat procellam maris I E S V s. xij. 57.
 Dominica xvij. post Pentecosten.

30. Sanatur paralyticus. cxlij. 548.
 Dominica xxij. post Pentecosten.

31. Sanatur Hemorroissa, suscitatur filia
 Iairi. cxlvij. 565.

Dominica secunda Aduentus.
 32. Mittit Joannes duos Discipulos ad I E -

S V M. ij. 6.
 Dominica xij. post Pentecosten.

33. Incidit in latrones viator. cxxxvij. 530.
 Feria v. post Dominicam in Passione.

34. Vngit pedes I E S V Magdalena. lxix. 209.

HH ANNO

INDEX.

ANNO XXXII.

- Feria vj. post Dominicam iij.
Quadragesimæ.
35. *De Samaritana.* lij. 160.
36. *De eadem Samaritana.* lij. 164.
Dominica xx. post Pentecosten.
37. *Filium Reguli sanat I E S V s.* cxliij. 555.
Dominica Sexagesimæ.
38. *Parabola seminantis.* xvij. 66.
Dominica quinta post Epiphaniam.
39. *Parabola de zizanis.* xv. 60.
Feria secunda post Dominicam tertiam
Quadragesimæ.
40. *Mal' accipitur I E S V s in patria.* xlviij.
145.
Dominica quarta quadragesimæ.
41. *Quietem agunt Discipuli iubente Christo,*
postea trans mare nauigant. liij. 168.
42. *Docet, & sanat languidos; distribuuntur*
turbae quasi per coniuberia. lv. 171.
43. *Satiat quinque millia hominū.* lvj. 174.
Sabbato post Cineres.
44. *Ambulat super mare I E S V s.* xxiiij. 87.
Dominica iij. Quadragesimæ.
45. *Sanatur Daemoniacus cæcus & mutus.*
xlvj. 141.
Feria quarta post Dominicam primam
Quadragesimæ.
46. *Querunt signa à IESV Iudei.* xxx. 101.
Feria sexta post Dominicam primam
Quadragesimæ.
47. *Sanatur languidus.* xxxij. 108.
Dominica xv. post Pentecosten.
48. *Sanatur hydropticus.* cxl. 538.
Dominica secunda post Pentecosten.
49. *Vocatio ad cenam magnam.* cxxix. 500.
Feria tertia post Dominicam in Passione.
50. *Non ascendit ad festum IESVS: querunt*
eum Iudei. lxvij. 202.
Feria iij. post Dominicam iij. Quadrag
51. *Docet I E S V s, concitantur contra eum*
Iudei. lvij. 178.
Feria secunda post Dominicam in Passione.
52. *Mittunt Iudei ministros ut IESVM com-*
prehendant. lxvj. 200.
Sabbato post Dominicam iij. Quadrag.
53. *Liberatur Adultera.* liij. 166.
Sabbato post Dominicam iij. Quadrag.
54. *Docet I E S V s in templo.* lxiiij. 194.
Feria secunda post Dominicam iij. Quadrag.
55. *Incredulis prædictum damnationem I E S V s.*
xxxij. 114.

Dominica Passionis.

56. *Acerrima confutatio Iudeorum, & eorum*
contra I E S V M conatus. lxv. 197.
Feria iiij. post Dominicam iiiij. Quadrag.
57. *Sanatur cæcus natus,* lxi. 181.
Dominica secunda post Pascha.
58. *De Pastore bono, ostio, ostiario, ouili.* cxxij.
467.
Feria quarta post Dominicam in Passione.
59. *Malitiosè Iudei I E S V M interrogare*
agrediuntur. lxvij. 205.
Feria quarta post Dominicam iij. Quadrag.
60. *Explicat doctrinam de Traditionibus.*
xlix. 152,
Feria quinta post Dominicam primam.
Quadragesimæ.

61. *De Cananæa.* xxxij. 104.
Dominica xj. post Pentecosten.
62. *Sanat IESVS surdum & mutum.* cxxxvj.
527.

ANNO XXXIII.

- Sabbato post Dominicam j. Quadrag.
63. *Transfiguratio Christi.* xxxiij. 111.
Dominica octava post Pentecosten.
64. *Villicus accusatur.* cxxxvij. 511.
Dominica iij. post Pentecosten.
65. *De oue centesima, & decima drachma per-*
disita. cxxx. 503.

- Sabbato post Dominicam secundam
Quadragesimæ.

66. *De Prodigo adolescenti.* xlj. 135.
67. *Profundit omnia Prodigus adolescens.*
xliij. 136.
68. *Fit subulcus.* xluij. 137.
69. *Accipit illum Pater benignissime.* xlv.
138.

- Feria tertia post Dominicam tertiam
Quadragesimæ.

70. *Docet humilitatem Discipulos, & corre-*
ctionem fraternalm. xlviij. 149.
Dominica xxj. post Pentecosten.
71. *Desingulari inhumanitate serui Regij, &*
ingratitudine. cxlv. 558.
Dominica Septuagesimæ.

72. *De conuentione ex denario diurno.* xvj.
62.
Feria v. post Domin. secundam Quadrag.

73. *De diuise Epulone.* xxxvij. 124.
74. *De morte Epulonis & Lazari.* xxxvij.
126.

75. *Ex Inferno interpellat Abrahamum*
Epulo frustrâ. xxxix. 127.

Feria

I N D E X.

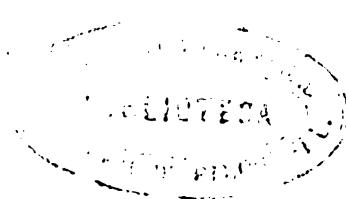
- Feria sexta post Dominicam quartam
Quadragesimæ.
76. *Mittuntur nuntijs à sororibus de graui morbo Lazari.* lxij. 186.
77. *Venit I E S V S Bethaniam.* lxxij. 188.
78. *Suscitat Lazarum I E S V S.* lxij. 191.
- Feria sexta post Dominicam Passionis.
79. *Concilium de nece I E S V.* lxx. 212.
- Dominica Quinquagesimæ.
80. *Prenuntiat I E S V S suam crucem Apostolis.* xvij. 71
- Dominica xij. post Pentecosten.
81. *Curat I E S V S decem leprosos.* cxxxvij. pag. 533.
- Feria iiij. post Dominicam secundam
Quadragesimæ.
82. *Petitio matris filiorum Zebedai.* xxxvj. 121.
83. *Sanatur unus cecus ante Iericho, & duo post Iericho.* xix. pag. 75.
- Feria ij. Maioris Hebdomadæ.
84. *Cœna apud Simonem leprosum.* lxxij. 216.
- Dominica in Ramis Palmarum.
85. *Ducitur asina & pullus ad IESVM.* lxxij. 221.
86. *In conspectum Ierusalem venit I E S V S.* lxxij. 223.
87. *Ingressus solemnis in ciuitatem.* lxxiiij. 229.
- Feria iiij. post Dominicam primam
Quadragesimæ.
88. *Ejicit iterum I E S V S vendentes de templo.* xxix. 99.
- Sabbato post Dominicam Passionis.
89. *Veniunt Gentiles ad IESVM.* lxxv. 233.
- Dominica decima post Pentecosten.
90. *De Pharisao & Publicano.* cxxxv. 524.
- Feria vj. post Dominicam secundam
Quadragesimæ.
91. *Paterfamilias plantat vineam, & locat agricolis.* xl. 129.
92. *Extra vineam filium occidunt.* xlj. 132.
- Dominica xix. post Pentecosten.
93. *Facit Rex nuptias filio.* cxlij. 551.
- Dominica xxij. post Pentecosten.
94. *De soluendo tributo.* cxlvj. 561.
- Dominica xvij. post Pentecosten.
95. *De primo mandato interrogatur IESVS.* cxlj. 541.
- Feria iij. post Domin. ij. Quadragesimæ.
96. *Quomodo credendum docentibus Pharisais & Scribis.* xxxv. 117.
- Dominica xxiiij. post Pentecosten.
97. *De Antichristo.* cxlvij. 573.
- Dominica prima Aduentus.
98. *Quæ Iudicium uniuersale proximè precedent.* j. 1.
- Feria ij. post Dominicam j. Quadrag.
99. *Iudicium uniuersale.* xxvij. 96.
- Feria quinta Hebdomadæ sanctæ.
100. *Cœna legalis.* lxxvj. 237.
101. *Cœna communis, & lauatio pedum.* lxxvij. 241.
102. *Sanctissimi Sacramenti & Sacrificij institutio.* lxxvij. 246.
103. *De gestis post sacram communionem.* lxxix. 251.
- Dominica tertia post Pascha.
104. *De eo quod dixit Christus; Modicum & non videbitis me.* cxxij. 470.
- Dominica iiij. post Pascha.
105. *De eo, quemadmodum Spiritus sanctus arguit mundum de peccato.* cxxij. 473.
- Dominica quinta post Pascha.
106. *Orationis perfectio docetur.* cxxiiij. 476.
107. *Orat Christus in horto.* lxxx. 254.
108. *Venient ad hortum armati.* lxxij. 263.
109. *Malchi auricula abscissio.* lxxij. 268.
110. *Capitur Christus.* lxxiiij. 271.
111. *Ducitur ad Annæ primum.* lxxxiiij. 274.
112. *Interrogatur ab Anna, negat eum Petrus.* lxxxv. 275.
113. *Trahitur ad Caipham I E S V S, negat istrum Petrus.* lxxxvj. 279.
114. *Adiuratio Caiphae, confessio diuina Christi; tertio negat Petrus.* lxxxvij. 285.
115. *De gestis in carcere Caiphae post dimissum concilium.* lxxxvij. 290.
116. *De gestis manè in pleno Principum & Seniorum concilio.* lxxxix. 291.
117. *Ducitur I E S V S ad Pilatum, & Iudas laqueo se suspendit.* xc. 294.
118. *Quæ primum gesta sunt apud Pilatum.* xcj. 295.
119. *Quæ gesta sunt apud Herodem.* xcij. 300.
120. *Quæ gesta sunt postquam reductus est ad Pilatum.* xcij. 304.
121. *Flagellatur Christus.* xciiij. 312.
122. *Coronatur spinis I E S V S.* xcij. 319.
123. *Gesta post Coronationem, antequam fertur sententia.* xcij. 325.
124. *Fert sententiam Pilatus contra I E S V M.* xcij. 335.
125. *Ducitur I E S V S extra portam ad Calvariam montem.* xcviij. 338.
- HH 2 126. *Quæ*

INDEX

126. *Quæ gesta sunt postea ante crucifixio-*
 nem. xcix. 344.
 127. *Crucifigitur Iesus.* c. 349.
 128. *Erigitur Crux.* cj. 357.
 129. *Quæ gesta sunt post erexitam crucem, an-*
 re quam emitteret spiritum. cij. 363.
 130. *Emissio spiritus.* cijj. 391.
 131. *Quæ gesit Christus descendens ad Infer-*
 ros. cijj. 395.
 132. *Deponitur Christi corpus è cruce.* cv. 397.
 133. *De Christi sepultura.* cvj. 399.
 134. *Resurreccio Christi gloria.* cvij. 411.
 135. *Apparet Matri Mariae Virginis.* cix. 414.
 136. *De primo adventu mulierum ad sepul-*
 chrum. cx. 417.
 137. *Angeli apparent mulieribus.* cxj. 421.
 138. *Veniunt Petrus & Ioannes ad sepul-*
 chrum. cxij. 425.
 139. *Apparet Magdalena.* cxij. 429.
 140. *Apparet mulieribus.* cxij. 433.
 141. *Apparet duobus Discipulis eundibus*
142. *Emmaunta.* cxv. 439.
 142. *Apparet Discipulis absente Thoma.*
 cxvj. 445.
 Dominica prima post Pascha.
 143. *Apparet Discipulis & Thoma.* cxvij. 450.
 144. *Apparet septem Discipulis ad mare Ti-*
 beriadis. cxvij. 454.
 145. *Prandet cum septem Discipulis Iesus.*
 cxix. 458.
 146. *Apparet in monte Thabor.* cxx. 460.
 147. *Ascensionem Christi præcedentia proxi-*
 mè. cxxv. 479.
 148. *Ascensio Christi in calum.* cxxvj. 482.
 149. *Sacra dies Pentecostes.* cxxvij. 489.
 150. *Transitus Matris Dei.* cl. 583.
 151. *Virginis Matris sepultura.* clj. 585.
 152. *Suscitatur Virgo Mater à Filio.* clj. 586.
 153. *Affumitur Maria in calum, coronatur à*
 *sanc*tissima Trinitate.** clij. 587.
De laudibus B. Matris Virginis. Pag. 588.
& sequentibus.

APPRO-

APPRASTO.

Vidi has Adnotationes & Meditationes in Euangelia per anni cursum in Ecclesia legi solita Reuerendi Patris Hieronymi Natalis, Sacerdotis Societatis IESV: quæ quidem sanam omnino & Catholicam doctrinam continent, magna^{que} eruditionis, & pietatis, ad fidelium corda ad virtutem & vitæ Christianæ profectum inflammenda: quare dignum opus iudico quod typis excudatur, ad communem utilitatem.

Ita censui Roma, die ultimo Julij, 1579.

Ego Doctor Franciscus Toledo.

Series chartarum.

*. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y. Z.

Aa. Bb. Cc. Dd. Ee. Ff. Gg. Hh. Ii. Kk. Ll. Mm. Nn. Oo. Pp. Qq. Rr. Ss.

Tt. Vu. Xx. Yy. Zz. AA. BB. CC. DD. EE. FF. GG. HH.

Omnes sunt terniones, præter HH. duernionem.

A N T V E R P I A E,
E x O F F I C I N A P L A N T I N I A N A,
Apud Ioannem Moretum.

M. D C. VII.

